

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS
BIBLIOTECA DE DIALECTOLOGIA I SOCIOLINGÜÍSTICA, IV

LLUÍS GIMENO BETÍ

ATLES LINGÜÍSTIC
DE LA DIÒCESI DE TORTOSA

BARCELONA
1997

ATLES LINGÜÍSTIC
DE LA DIÒCESI DE TORTOSA

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS
BIBLIOTECA DE DIALECTOLOGIA I SOCIOLINGÜÍSTICA, IV

LLUÍS GIMENO BETÍ

ATLES LINGÜÍSTIC
DE LA DIÒCESI DE TORTOSA

BARCELONA
1997

Biblioteca de Catalunya. Dades CIP:

Gimeno Betí, Lluís

Atles lingüístic de la diòcesi de Tortosa

Bibliografia. – Índex

ISBN 84-7283-348-8

I. Institut d'Estudis Catalans II. Títol III. Col·lecció 1. Català – Dialectes – Tarragona
(Província) – Mapes 2. Tortosí – Mapes
804.99-087(467.14)(084.4)

Obra editada a cura de Joan Veny,
membre de l'Institut d'Estudis Catalans

Amb la col·laboració de:

© Lluís Gimeno Betí

© 1997, Institut d'Estudis Catalans, per a aquesta edició

Editat per l'Institut d'Estudis Catalans

Carme, 47. 08001 Barcelona

Primera edició: maig de 1997

Tiratge: 400 exemplars

Compost i imprès per Fotocomposició gama, sl

Aristides Maillol, 5, 1r 1a. 08028 Barcelona

ISBN: 84-7283-348-8

Dipòsit Legal: B. 5324-1997

Però de temps en temps
sento la veu de les campanes
clara i alegre, ressonar,
tocant a festa allà en l'altura,
i veig per la finestra en el silenci
de l'alba els camps estesos, esperant.

JOAN VINYOLI, *El campanar*

A Imma, per tot.

This One

CKTC-UZA-DXSP

TAULA

PRÒLEG	9
1. INTRODUCCIÓ	13
1.1. Trets lingüístics del tortosí comú	14
1.2. El tortosí septentrional	14
1.3. El tortosí meridional	16
2. BIBLIOGRAFIA	19
3. POBLACIONS	21
4. TRANSCRIPCIÓ FONÈTICA	23
5. METODOLOGIA, INFORMADORS I DATA DE L'ENQUESTA	25
5.1. Els enquestadors	25
5.2. El qüestionari	25
5.3. El punts d'enquesta	26
5.3.1. Nombre de localitats	26
5.3.2. Selecció de localitats	26
5.3.3. Tipus de localitats	26
5.4. Els subjectes	27
5.4.1. Nombre d'informadors	27
5.4.2. Edat dels informadors	27
5.4.3. Sexe dels informadors	27
5.4.4. Lloc de naixença dels informadors	28
5.4.5. Ofici dels informadors	28
5.5. La transcripció fonètica	28
5.6. Informadors i informadores	29
5.7. Data de les enquestes	48
6. MAPES	51
7. NOTES ALS MAPES	627
8. ÍNDEX DE MOTS	675

PRÒLEG

Redacte aquestes ratlles, el darrer dia del 1996, convençut que, en l'imminent 1997, la publicació de l'ATLES LINGÜÍSTIC DE LA DIÒCESI DE TORTOSA (ALDT) serà una realitat, i aquesta data esdevindrà fausta per a la filologia catalana.

L'autor, Lluís Gimeno Betí, castellanenc com jo, ha volgut deixar-me l'honor d'escriure a la portada unes paraules de benvinguda. Ho faig amb goig i amb un orgull que no amagaré: aquesta obra és el primer atlas català complet, seriós i a l'altura dels temps actuals. No cal fer història: deixem de banda intents prematurs, i l'única empresa realment científica de cartografia, l'Atles lingüístic del domini català (ALDC), es fa esperar.

Han passat més de quatre dècades des que, allà pel 1952, Antoni Badia i jo vam començar a posar les bases d'aquesta obra, que gosaria anomenar «obra de la Seu», perquè triga tant a acabar-se. Per motius de llunyania, em vaig veure obligat a abandonar prest el projecte, però Badia trobà en Joan Veny un millor col·laborador. Tota mena d'entrebancs, però, han retardat l'aparició de l'ALDC, que té el món dels lingüistes expectant d'impaciència.

I vet ací que ara, des de les terres del sud, un lingüista castellanenc omple, almenys per a un important territori d'aquest domini, un buit ben sensible. Un territori que fins fa poc era tot un erm filològic, del qual amb prou feines se sabia res. El poc que hom anà coneixent es deu també a Gimeno. L'aparició, el 1994, d'una monografia de caire fonetico-morfològic titulada Estudi lingüístic dels parlars de les comarques del nord de Castelló, que li edità la Societat Castellonenca de Cultura, fou un toc d'atenció. El traçat exacte d'isoglosses, llur acurat estudi i interpretació feien augurar que el gran complement vindria a arredonar aquestes parcel·les de ciència lingüística amb allò que és la substància de l'idioma, la part visible: el lèxic. La nostra esperança no ha estat decebuda.

Lluís Gimeno Betí és un jove professor de la també jove Universitat Jaume I de Castelló de la Plana; aquesta institució pot ufanar-se de comptar, entre el dinàmic professorat de la Secció de Filologia Catalana, un estudiós com Gimeno Betí. Treballador incansable, erudit, coneixedor de la llengua antiga i de la cultura popular, estava en condicions immillorables per emprendre la tasca que ara ha culminat. En una època en la qual les universitats valencianes amb prou feines tenien un ensenyament de la filologia, Gimeno es va formar professionalment a la Universitat de Barcelona, sota el mestratge de Joan Veny, i hom pot dir que els tests s'assemblen a les olles.

Aquest seu ATLES serà d'ara endavant un punt de referència obligat en els estudis del català, sigui per a aquells qui s'interessen en la llengua antiga com en la moderna, sigui en el vessant etnològic com en el geolingüístic. Fullejant o, com deien els clàssics, escartejant aquests mapes, hom s'explica moltes coses i va de sorpresa en sorpresa; tants fenòmens històricolingüístics o dialectals troben un aclariment o una nova llum.

Tot sovint, en estudiar diccionaris de gran volada, jo em planyia interiorment de la descurança dels fets valencians. N'èrem nosaltres els més culpables: per a la Plana hi havia la producció de Josep Pascual Tirado, i per al Maestrat els materials de Mn. Joaquim Garcia Girona. El diccionari d'Alcover-Moll, l'insuperable Diccionari català-balencià-balear –per esmentar només una obra que jo admire com poques–, em sobtava amb curioses absències; jo hi cercava dades sobre mots usats per mi espontàniament i no trobava el valencià, com si el terme no havia existit mai per aquests indrets. Ara, obrint els mapes, veig consignats més d'un dels absents.

En un altre context, referiré l'ocell dit mirleta (mapa número 428), que un col·lega em feia retret d'haver-me inventat (aquest cop sí que és al DCVB). L'ATLES de Gimeno ha vingut per «salvar-nos els mots», puix que les condicions de la vida moderna escombren bona part del nostre patrimoni lexical. No afirmaré que aquest treball sigui un inventari complet dels parlars: m'ha sorprès que hi manquin nocions importants, com, per exemple, 'nas', 'galla', 'tonyina', 'cansalada', 'pernil', 'màneg', 'estómac'. Deu ser degut al fet que hi ha una resposta unitària? El que hi és, tanmateix, constitueix una notable replega. Almenys, en els mapes quedarà algun rastre de l'antiga riquesa de vocabulari d'aquests paratges.

No voldria únicament mostrar la recança del parlat que veu esvanir-se a poc a poc el seu tresor, ans m'interessa remarcar els guanys que l'ATLES aporta al millor coneixement del català. Els investigadors de totes les disciplines, tant l'historiador de la llengua com el sociolingüista, com l'estructuralista, hi tindran força materials per a la reflexió. En una àrea fronterera o de transició, com és la que comprèn la diòcesi de Tortosa, es creuen fenòmens de tota mena, i l'observador atent n'extreurà bells ensenyaments.

He parlat de la diòcesi de Tortosa i se'm fa present un nou enyor. La ciutat de Castelló i la Plana Baixa, fins als anys cinquanta, quan es féu una nova divisió eclesiàstica, hi pertanyien també. Jo havia observat que diversos fenòmens lingüístics s'estenien pels límits de l'antiga diòcesi. Durant l'altre règim es va dur a terme una partió que no tenia en compte els fets històrics; al contrari, procurava d'esborrar-los del sentiment de la gent. A mi no em va agradar gens la mutilació, allò que alguns interessats deien que a Castelló ja teníem «concatedral». El castellanenc se sent més prop d'un habitant d'Albocàsser, de Peníscola, de Vinaròs o d'Alcalà de Xivert que d'un altre de les terres de l'Alt Palància. La recança és que Gimeno no haja pres com a camp d'estudi tot el territori del vell bisbat. No es pot, però, demanar més de la mida, i ja allò que ha dut a terme és una escarada, que tots li hem d'agrair.

Els estudiosos tindran satisfets en aquest ATLES quasi tots llurs desiderata. A les característiques del parlar investigat, segueix, després de la pertinent bibliografia, la llista de les localitats per comarques, la indicació del sistema fonètic utilitzat per a la transcripció, el mètode emprat en les enquestes i notícies sobre els informadors: edat, ofici, instrucció, provenença dels pares i del cònjuge, eventuais sojorns fora del poble. Aquests subjectes són de diverses edats, des de força joves fins a molt vells. Potser ací jo faria una lleu reserva; hauria convingut un tall d'edat més unitari, per comparar les característiques en una sincronia

estricta; però això en la pràctica és difícil d'assolir; està bé, per una altra banda, que l'edat mitjana se situï entre els seixanta i els seixanta-nou anys. Aqueixa proecta generació és la que avui ens pot oferir denominacions que van desapareixent. Quants jovenets parlaran encara del cresol o gresol 'llum d'oli'? Afortunadament, no gaires, i esperem que cada vegada menys, però el mot se'ns perd... I quin xiquet sabrà el que és o era una orçeta, quan a la meua joventut resultava un terme corrent? (encara és esmentada orsa al mapa número 106). L'enquestador topa amb respostes que la tradicional geografia lingüística no s'hauria imaginat: al mapa 115 –el cubell–, veiem que hi ha respostes segons si el recipient és fet de fusta, de llauna o de plàstic. També el plàstic té un paper en els noms de la galleda. Amb innovacions en els estris, és evident que hi ha hagut desplaçaments de denominacions que interessin el lingüista general, com també l'interessa la interferència d'un sistema foraster. Si al mapa número 408 –la bresca– apareix esporàdicament el mot panal, se'ns comunica tot seguit que s'usa «si és fet artificialment»; el mateix direm en relació amb sénia i nòria (número 214), o bé a vidriola (mapa número 483), que ha de lluitar amb dutxa, mot que és «modern» (castellà, hucha!), o encara els escarbats, així designats si són els del camp, però «si són de casa, s'anomenen cucaraxes» (número 413). I, en aquest terreny, les possibilitats d'observació són ben grans. No oblidéssim que l'àmbit estudiat, a part la creativitat lexical pròpia, es troba també sotmès a les contradictòries pressions de la llengua normativa i de la tradició valenciana, a part de l'espanyol. No tot és pensar que hi fa nosa el castellà. El mapa número 441 mostra que el terme algeps és lexema concorregut per guix, el qual, per als parlants, és una forma «moderna». En relació amb el mestre de cases, a Gandesa i als Valentins responen que obrer és de vells, mentre que l'informador d'Alcalà afirma que paleta és la forma usada pels joves (número 453) (entre parèntesis diré que, a Castelló, he sentit i he dit tant paleta com obrer, encara que el primer tenia un matís un xic despectiu).

A la secció de metodologia i caracterització dels informadors i dates de les enquestes, segueixen els 571 mapes, presentats amb uns símbols que hàbilment indiquen alhora les localitats i les respostes, aquestes transcrites fonèticament. Una excursió per les làmines resulta una delícia, un enlluernament constant.

La rica cartografia esdevé encara més valuosa gràcies als aclariments que l'autor ha afegit en el capítol de «Notes als mapes», d'una singular riquesa. Qualsevol mapa pot donar lloc a una nomenclatura ben variada, i Gimeno Betí l'explica adequadament, en precisa el sentit i complementa el que ens han ofert els mapes. En el número 104, respecte al llum d'oli, l'autor mateix, davant l'abundor de denominacions que ha produït la pregunta, sembla demanar un moment de reflexió, amb un «aniré a pams», abans de llançar-se a donar els significants que generen conceptes com ara 'ble', 'mocar el ble', 'cremalló', 'il·luminació amb tees', etc. Uns altres mapes que han exigit moltes anotacions i precisions són els de les designacions de l'ànec (número 377), del rusc (número 405) o de la sorra (número 466). En aquest apartat és particularment atractiva la transposició directa de les impressions dels mateixos informadors sobre els termes que se'ls demanen: tal paraula és «de vells» o això és «antic», «no es diu gaire» (pàssim), «és valencià» (número 64) o «és modern i català» (número 452), o solament s'empra per a un segment de la noció general. Així, a la localitat de Beseit, el verb esclafar només s'aplica quan cau un ou a terra (mapa número 508). El substantiu burganyer (mapa número 297) i bullonera (mapa número 504) o l'adjectiu participial afuat (mapa número 499) presenten una curiosa especialització o restricció semàntica.

El treball de Lluís Gimeno –en el qual ha estat ajudat eficaçment per la seva muller

Imma, qui també prengué part en les enquestes— no necessita ponderacions de la meua part, i acabaré aquestes notes. No terminaré, però, de consultar una i altra vegada, per a propi delit, els preciosos mapes i les notes que els acompanyen. Recorreré sovint a l'índex complet dels lexemes que clouen el volum. Miraré si tal terme hi és o no hi és, quina acceptió ha pres determinat mot al nord de la meua comarca nadiua. L'ALDT serà un companyó que ja no abandonaré.

Si l'autor m'ho permet, abans d'acabar formularia un suggeriment doble, i és que, en una publicació a part, ens doni una relació de totes les preguntes del qüestionari tal com han estat formulades en estil indirecte i hi precisi quan i on ha hagut d'usar la qüestió directa. També fóra bo que, seguint un costum ben establert, indiqués els equivalents dels títols dels mapes en altres idiomes, en aquest cas en castellà i francès. Finalment, convindria que proporcionés la correspondència de cada mapa amb els que han estat publicats en atles d'altres dominis; potser seria suficient si establia la correspondència amb l'atles d'Aragó, Navarra i la Rioja. És segur que aquesta addició fóra benvinguda pels geolingüistes, i faria més internacional una cartografia tan rica.

Cal esperar que l'ATLES atregui l'atenció dels investigadors i del públic culte. És un bon averany que la Universitat Jaume I de Castelló i l'Institut d'Estudis Catalans hagin tingut la visió assenyada d'unir esforços per publicar sota llur empara aquesta obra i afavorir-ne l'èxit. L'autor, el llibre i la llengua se'l mereixen de debò.

GERMÀ COLÓN DOMÈNECH
Universitat de Basilea
Institut d'Estudis Catalans

1. INTRODUCCIÓ

L'ATLES LINGÜÍSTIC DE LA DIÒCESI DE TORTOSA (ALDT) és la culminació de molts anys de recerca envers aquest subdialecte (cfr. Gimeno Betí, 1991*b*). Es pot dir que la meua recerca en el camp de la geolingüística parteix d'aquest interès. La publicació del present ATLES ajudarà al coneixement del català viu que es parla al migdia de Catalunya i a la part septentrional del País Valencià, varietat de la llengua històrica que es veu amenaçada per l'escolarització i per una falsa idea de l'estandardització de la llengua comuna, fenomen que provocarà –ja n'han començat els símptomes– el fet que les comarques del migdia de Catalunya usin el registre oral estàndard a la manera de Barcelona –amb tots els seus defectes i també amb les seves virtuts–, i les valencianes de la part septentrional, a la manera de València. Aquest fenomen, sens dubte, serà un entrebanc més cap a la total separació del català parlat a terres valencianes envers les catalanes, fet que no és gens bo per a la «salut» de la llengua en el seu aspecte de la unitat, malgrat que ho sigui des del punt de vista de l'estandardització.

Per a la realització del present ATLES, he utilitzat el material recollit en les enquestes de camp passades entre els anys 1976 al 1986, material extret de la tesi de llicenciatura *Precisions geolingüístiques sobre el tortosí*, i de la tesi de doctorat *Estudi lingüístic del tortosí meridional*. Malgrat que en més d'una ocasió ja he exposat les meves opinions sobre aquest dialecte del català occidental (vegeu la bibliografia), crec necessari exposar ací les característiques lingüístiques que el conformen perquè puguin ajudar a entendre alguns mapes.

Les obres que s'exposen a l'apartat de bibliografia són un punt de partida a través del qual hom podrà aprofundir en el coneixement del dialecte, però de cap manera no he volgut que en sigui una exposició exhaustiva. Tan sols he considerat les obres més característiques que els estudiosos han dedicat al dialecte d'aquestes terres. Em serà permès de dir, en aquest sentit, que la meua dèria envers l'estudi del parlar d'aquesta part de les terres catalanes se'm va fer efectiu gràcies al consell del Dr. Joan Veny, el qual em proposà que fes una caracterització del parlar tortosí de les comarques del migdia de Catalunya –i això fou la meua tesi de llicenciatura. Posteriorment, quan se'm presentà l'avinentsa de cercar un tema per a la meua tesi de doctorat, vaig pensar que estudiaria la part nord del País Valencià de parla catalana, i així en faria també la caracterització –la qual cosa conformà la meua tesi de doctorat. Això ja ha estat exposat en algun treball meu, i no cal ara repetir-ho.

Tanmateix, aquest petit ATLES aspira tan sols a una cosa, i és a saber la següent: ser el canemàs sobre el qual hom podrà bastir una profunda ampliació per al seu coneixement.

Heus ací, doncs, les característiques lingüístiques d'aquest subdialecte, que, juntament amb el català nord-occidental i el valencià, conforma el català occidental.

1.1. TRETOS LINGÜÍSTICS DEL TORTOSÍ COMÚ

a) *Nivell foneticofonològic*

a.1) El procés de fricativització del so [dʒ] fins a esdevenir el fonema /ʒ/, tot passant per l'estadi intermedi de [jʒ], tret que comparteix amb el català nord-occidental i part del tarragoní.

a.2) El manteniment dels derivats llatins -ATA i -ATOR.

a.3) L'elisió de la -r final de mot.

a.4) La reducció a [a] de tots els segments fonètics començats per /e/.

b) *Nivell morfològic*

b.1) La desinència -o de primera persona del singular del present d'indicatiu.

b.2) L'aparició de l'increment -iga, -ega en el present de subjuntiu dels verbs de la III conjugació.

b.3) La coincidència de les persones 4 i 5 del present de subjuntiu amb les de l'imperatiu simple.

b.4) La reducció a -és, -igués de les desinències modernes -és (conjugacions I i II) i -ís (III conjugació) a les persones 1 i 3, així com una certa alternança -és/-essa que distingeix les persones 1 i 3.

b.5) El grau doble de demostratius i adverbis, davant el triple del valencià general.

b.6) El manteniment dels articles determinats masculins singular i plural arcaics *lo/los*.

1.2. EL TORTOSÍ SEPTENTRIONAL

La isoglossa que separa el tortosí del català nord-occidental passa pel nord de la comarca del Baix Ebre (Gimeno Betí, 1982, p. 374; 1986, p. 627). En general, les comarques del Montsià i del Baix Ebre formen el tortosí septentrional. Les localitats més meridionals de la comarca de Terra Alta (per exemple, Arnes), les més meridionals de la Ribera d'Ebre, com ara Rasquera, i les més septentrionals del Baix Ebre, com ara Benifallet, hi participen de vegades. Realment, la frontera lingüística és un feix d'isoglosses que passa per aquelles localitats esmentades.

Pel sud, el tortosí septentrional penetra en terres valencianes. La isoglossa entre tortosí septentrional i tortosí meridional és la de manteniment/caiguda de la /d/ intervocàlica provenint del llatí -ATA. Aquest tret es manté a les localitats valencianes següents: Sant Rafael, Rossell, Canet lo Roig, Traiguera, Sant Jordi, Xert, Castell de Cabres, el Boixar, Fredes, la

Pobla de Benifassà i Herbers; al sud d'aquesta isoglossa, ja és majoritària la caiguda de la [d].

Com a característiques del tortosí septentrional respecte al meridional, destacarem els nivells següents.

a) Nivell foneticofonològic

a.1) Grups amb una líquida com a primer element: quan la *l* va seguida de consonant, es manté (*calça* < CALCEA). Si la *l* va precedida de *a*, *o*, *u* es vocalitza en *u* en algunes ocasions. Aquest fenomen era freqüent en català antic. En tortosí septentrional trobem molts casos d'aquesta vocalització quan la consonant següent és labial: *paupar*, *paumada*, *bauba*, *astuvià*, *ascaufar*, *aube* (per *àlber*). En els mots que tenen l'article àrab *al-* és general: *aufals*, *aubarda*, *aufàbiga/aufàbrega*, *aubergínia*, *aubercoc*, *Aufara*, *aubarda*...

a.2) La *s* llatina en posició inicial es conserva a tot el català. Ara bé, si segueix vocal palatal, tendeix a palatalitzar-se. En tortosí septentrional hi ha casos de palatalització (i africació alhora): *ximple*, *ximplada*, *xixanta*.

a.3) El grup *DY* romànic, procedent de les terminacions llatines *-TICU*, *-DICU*, precedit de vocal es pronuncia [dʒ] (ortografiat *tj/tg*) a tot el català, exceptuats el valencià apitxat i en alguns casos el barceloní, que pronuncien [tʃ]. El tortosí septentrional segueix la regla general de no-ensordiment i pronúncia africada: (*formadʒe*, *medʒe*); enfront del meridional, en què es dona la pronúncia fricativa: *formɔʒe*, *medʒe*, *fɛʒe*, *viɔʒe*...

a.4) En els mots acabats en un grup de consonants, quan s'afegeix *-s*, se sol elidir l'oclusiva immediata a la *-s*, com a la major part del català (*camp[s]* [káms], *vent[s]* [béns], *alt[s]* [áls], *sord[s]* [sórs], *part[s]* [párs]; també presenta alternança de pronúncia els grups *-sts*: [póts]). Els mots masculins acabats en *-st* solen fer el plural en *-stos* (*testos*, *tristos*, *vistos*) (Massip, 1989, p. 35-44).

b) Nivell morfològic

b.1) Les formes *vostè* i *vós* s'usen en el lloc de *tu* quan volen expressar diferència envers una persona. *Vostè* va arraconant cada vegada més *vós*, paral·lelament al que ocorre a la major part del català.

b.2) En les persones 4 i 5 del present de subjuntiu dels verbs en *-ir*, s'han creat en balear unes formes analògiques (probablement dels verbs que tenen velar) *-iguem*, *-igueu*, que segons Moll es poden justificar per un afany de distingir el present de subjuntiu del present d'indicatiu. Aquestes formes s'han propagat a les altres persones (1, 2, 6): *pòrtiga/pòrtigue*, *súrtiga*, *fàtiga*, i fins i tot en verbs que no tenen velar: *vínguiga*, *vùlguiga*, etc. (Massip, 1989, p. 47-68).

c) Nivell lèxic

Pel que fa al lèxic, hi ha lexemes que són propis del tortosí septentrional i que s'aparten del meridional (Massip, 1989; p. 69-76):

acotxar-se	'ajupir-se'
carretell	'bóta de vi petita'
esgolfa	'golfa'
empeder	'propens a una malaltia'
ideós	'maniós, que té idees fixes'
mal de masclí	'mal de ventre molt fort, còlic intestinal.'
malgarbat	'malforjat'
murri	'esquerp'
verós	'fruita que encara no és madura'

1.3. EL TORTOSÍ MERIDIONAL

La frontera lingüística entre el tortosí septentrional i el meridional ja ha estat dita més amunt: es tracta de la isoglossa de manteniment de la /d/ provinent de -ATA. Pel sud, la isoglossa entre tortosí meridional i valencià septentrional o castellonenc és el manteniment de la /d/ provinent de -ATOR.

a) *Nivell foneticofonològic*

a.1) El procés de fricatització de [dʒ] > [ʒ], que en tortosí comú és intervocàlic, en meridional es dona també en les posicions inicial i intervocàlica. Aquesta realització es deu a l'última etapa d'evolució en català literari. Val a dir que la realització [ʒ] en posició post-consonàntica és molt estranya, i se'n recullen molt pocs exemples.

a.2) El procés de desafricació del fonema /j/ realitzat [jʃ], fins a esdevenir [jʃ] o [js].

a.3) Caiguda del fonema /d/ < -ATA. Característica compartida pel valencià general.

b) *Nivell morfològic*

b.1) Manteniment del morf -o del present de subjuntiu.

b.2) Manteniment del plural arcaic /s/ en mots acabats en -st.

b.3) Pas de [sts] a [stʃ]. Hom sap que la -s valenciana és molt palatal; així no és estrany que en posició final esdevingui palatalitzada.

b.4) Plural [ŋks] en els mots acabats en -ncs.

c) *Nivell lèxic*

En el lèxic, cal destacar uns quants lexemes que ens serviran només com a mostra. Justament la publicació del present ALDT servirà perquè es pugui fer un balanç aproximat de les diferents àrees.

Com a mostra lèxica del tortosí meridional, tenim:

– *El mal blanc*: Alcanar, Ulldecona, el Pas, els Valentins (Montsià); Canet lo Roig,

Triaguera (Baix Maestrat); Fredes (Tinença de Benifassà); Pena-roja (Matarranya); Morella (Ports).

– *Tos d'ascanessia*: Alcanar, Ulldecona, el Pas, els Valentins, la Sénia, Mas de Barberans (Montsià); Sant Rafael, Rossell, Canet lo Roig, Triaguera, Xert, Vinaròs, Benicarló, Peníscola (Baix Maestrat); Castell de Cabres, el Boixar, Fredes, la Pobla de Benifassà (Tinença de Benifassà); Torredarques, Pena-roja (Matarranya); Morella, Sorita, Herbers (Ports).

– *Garrit*: el Pas (Montsià); Triaguera, Vinaròs, Alcalà de Xivert (Baix Maestrat); la Pobla de Benifassà (Tinença de Benifassà); Albocàsser (Alt Maestrat).

– *Dolent* ('malalt'): Alcanar, Ulldecona, el Pas, els Valentins, la Sénia, Mas de Barberans (Montsià); Sant Rafael, Rossell, Canet lo Roig, Triaguera, Xert, Vinaròs, Benicarló, Alcalà de Xivert, Peníscola, Sant Mateu (Baix Maestrat); el Boixar, Fredes, la Pobla de Benifassà (Tinença de Benifassà); Pena-roja (Matarranya); Herbers (Ports).

– *Buanya*: els Valentins (Montsià); Xert (Baix Maestrat); el Boixar, Fredes (Tinença de Benifassà); Ares, Albocàsser, les Coves de Vinromà, la Vilanova d'Alcolea (Alt Maestrat).

– *Acatxapat*: Alcanar, el Pas (Montsià); Sant Rafael, Vinaròs, Alcalà de Xivert, Sant Mateu (Baix Maestrat); Beseit (Matarranya).

– *Agulla* (tendrum del turmell cavalcant): Alcanar, els Valentins (Montsià); Sant Rafael, Triaguera, Vinaròs, Benicarló, Alcalà de Xivert, Peníscola, Sant Mateu (Baix Maestrat); el Boixar, Fredes (Tinença de Benifassà); Morella, el Portell, la Mata, Sorita (Ports); Ares, Albocàsser, les Coves de Vinromà, la Vilanova d'Alcolea (Alt Maestrat).

– *Samarreta*: Alcanar, Ulldecona, el Pas, els Valentins, Mas de Barberans (el Montsià); Rossell, Canet lo Roig, Triaguera, Sant Jordi, Xert, Vinaròs, Benicarló, Alcalà de Xivert, Sant Mateu, (Baix Maestrat); Castell de Cabres, Fredes, la Pobla de Benifassà (Tinença de Benifassà); Torredarques, Pena-roja, Beseit (Matarranya); Morella, el Portell, la Mata, Sorita, Herbers (Ports); Abocàsser, les Coves de Vinromà, Vilanova d'Alcolea (Alt Maestrat).

– *Serracaps*: Alcanar, Ulldecona, el Pas, la Sénia, Mas de Barberans (Montsià); Sant Rafael, Rossell, Triaguera, Sant Jordi, Xert, Vinaròs, Benicarló, Sant Mateu (Baix Maestrat); Castell de Cabres, el Boixar, Fredes, la Pobla de Benifassà (Tinença de Benifassà); Pena-roja, (Matarranya); Morella, Herbers (Ports).

– *Estalzí*: Alcanar, Ulldecona, el Pas, els Valentins (Montsià); Sant Rafael, Rossell, Canet lo Roig, Triaguera, Sant Jordi, Xert, Vinaròs, Benicarló, Alcalà de Xivert, Peníscola, Sant Mateu, (Baix Maestrat); Fredes, la Pobla de Benifassà (Tinença de Benifassà); Abocàsser (Alt Maestrat).

– *Revoldre el cafè*: Alcanar, Ulldecona, el Pas, els Valentins (Montsià); Sant Rafael, Canet lo Roig (Baix Maestrat).

– *Forquilla*: Alcanar, Ulldecona, el Pas, els Valentins, la Sénia, Mas de Barberans (Montsià); Sant Rafael (Baix Maestrat); el Boixar, Fredes, la Pobla de Benifassà (Tinença de Benifassà).

– *Calabruixó*: Alcanar, Ulldecona, el Pas, la Sénia, Mas de Barberans (Montsià); Sant Rafael, Canet lo Roig, Traiguera, Benicarló, Alcalà de Xivert, Peníscola (Baix Maestrat); Castell de Cabres, el Boixar, Fredes, la Pobla de Benifassà (Tinença de Benifassà); Morella (Ports); Abocàsser, Vilanova d'Alcolea (Alt Maestrat).

– *El lligallo*: Alcanar, Ulldecona, el Pas, els Valentins, la Sénia, Mas de Barberans (Montsià); Sant Rafael, Rossell, Canet lo Roig (Baix Maestrat); el Boixar, Fredes, la Pobla de Benifassà (Tinença de Benifassà); Pena-roja, Beseit (Matarranya).

2. BIBLIOGRAFIA

- BLANC GRAU, Miquel (1994). *Garba: Mil paraules de Calaceit*. Barcelona: Columna, 206 p. [Amb la col·laboració de Joaquim Martí]
- GIMENO BETÍ, Lluís (1982). *Precisions geolingüístiques sobre el tortosí* [Tesi de llicenciatura]. Universitat de Barcelona.
- (1984). «Les àrees lèxiques en els parlars de transició». A: *Miscel·lània de textos en homenatge a les Normes de Castelló*. Castelló de la Plana: Diputació de Castelló: Col·legi Universitari de Castelló, p. 15-45.
 - (1986). «El tortosí septentrional». A: *Actes del Setè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes*. Tarragona; Salou, p. 619-632.
 - (1988). «Quatre mots sobre el nom d'alguns astres en tortosí». A: *Miscel·lània d'homenatge a Enric Moreu-Rey*. Vol. II. Barcelona, p. 243-252.
 - (1989). *Estudi lingüístic del tortosí meridional* [Tesi de doctorat]. Universitat de Barcelona.
 - (1991a). «Algunes notes sobre orònims en tortosí». *Societat d'Onomàstica. Butlletí Interior*, núm. XLIV (març de 1991), p. 628-635.
 - (1991b). «El tortosí. Extensió i característiques dialectals». A: *A Sol Post. Estudis de Llengua i Literatura* [Alacant], núm. 2, p. 171-192.
 - (1991c). «Ornitonímia castellonenca: notes onomasiològiques i etnogràfiques sobre el nom d'alguns ocells», *Butlletí de la Societat Castellonenca de Cultura* [Castelló de la Plana], núm. LXVII, p. 589-614. [Malgrat el títol, abraça l'àrea lingüística del subdialecte tortosí]
 - (1994). *Estudi lingüístic dels parlars de les comarques del nord de Castelló*. Castelló de la Plana: Societat Castellonenca de Cultura: Universitat Jaume I. 408 p. [Publicació de les parts de fonologia i morfologia de la tesi de doctorat].
 - [En premsa]. «El dialecte tortosí: antropologia i llengua» [En col·laboració amb M. Àngels Massip i Bonet]. Amposta.
- MASSIP I BONET, M. Àngels (1979). *El dialecte tortosí a través de l'obra de Moreira* [Tesi de llicenciatura]. Universitat de Barcelona.
- (1986). «Consideracions sobre el lèxic tortosí». A: *Actes del Setè Col·loqui de Llengua i Literatura Catalanes*. Tarragona; Salou, p. 634-645. [Estudi i classificació del lèxic torto-

- sí dels adjectius indicadors de qualitats físiques, intel·lectuals o caracterològiques dels humans]
- (1989). *Aproximació descriptiva al parlar tortosí*. Publicacions de la Diputació de Tarragona.
 - (1991). *El lèxic tortosí: Història i present* [Tesi de doctorat]. Universitat de Barcelona.
- PRADILLA I CARDONA, Miquel Àngel (1993). «Un cas de sociolingüística catalana: la pre-palatal sonora benicarlanda». A: *Actes del Novè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes*. Vol. III. Publicacions de l'Abadia de Montserrat: Universitat d'Alacant: Universitat de València: Universitat Jaume I, p.143-160.
- QUINTANA, Artur (1974). *El parlar de la Codonyera*. Barcelona. 14 p. 16 mapes.
- (1977). «El lèxic de la Codonyera». A: *Actes del Quart Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes*. Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 223-233.
 - (1987a). «Els parlars del Baix Matarranya». A: *Miscel·lània Antoni M. Badia i Margarit*. Vol. VI. Montserrat, p. 155-187.
 - (1987b). «El parlar de la Codonyera. Resultats d'unes enquestes». *Estudis Romànics*, núm. XVII, p. 1-253.
 - (1993). «Encara més capcirs: els parlars orientals de Sarró (Baixa Ribagorça Occidental)». A: *Miscel·lània Jordi Carbonell*. Vol. VI, p. 271-308.
- RAFEL I FONTANALS, J. (1981). *La lengua catalana fronteriza en el Bajo Aragón meridional: Estudio fonológico*. Universidad de Barcelona. 337 p.
- SAROÏHANDY, J. (1906). «Les limites du valencien». *Butlletín Hispanique*, p. 297-308.
- VENY, Joan (1982). *Els parlars catalans*. 3a ed. Palma de Mallorca: Moll.

3. POBLACIONS

D'acord amb el nostre estudi, la classificació de les localitats en comarques és la següent:

- *Comarca de la Terra Alta*: la Pobla de Massaluca (1), Gandesa (2), Arnes (3).
- *Comarca de la Ribera d'Ebre*: la Torre de l'Espanyol (4), Móra d'Ebre (5), Rasquera (6).
- *Comarca del Baix Ebre*: Benifallet (7), Paüls (8), Aldover (9), el Perelló (10), Tortosa (11), Sant Jaume d'Enveja (12), Santa Bàrbara (13), Amposta (14).
- *Comarca del Montsià*: Mas de Barberans (15), Alcanar (16), Ulldesona (17), Sant Joan del Pas (18), els Valentins (19), la Sénia (20).
- *Comarca del Baix Maestrat*: Sant Rafael (21), Rossell (22), Canet lo Roig (23), Traiguera (24), Sant Jordi (25), Xert (26), Vinaròs (27), Benicarló (28), Alcalà de Xivert (29), Peníscola (30), Sant Mateu (31).
- *Comarca de la Tinença de Benifassà*: Castell de Cabres (32), El Boixar (33), Fredes (34), La Pobla de Benifassà (35).
- *Comarca del Matarranya*: Torredarques (36), Pena-roja (37), Beseit (38).
- *Comarca dels Ports*: Morella (39), El Portell (40), La Mata (41), Sorita (42), Herbers (43), Vilafranca (44).
- *Comarca de l'Alt Maestrat*: Ares (45), Albocàsser (46), Les Coves de Vinromà (47), Vilanova d'Alcolea (48).

Les abreviacions de les comarques són:

AM	Alt Maestrat	P	Ports
BE	Baix Ebre	RE	Ribera d'Ebre
BM	Baix Maestrat	TA	Terra Alta
MA	Matarranya	TB	Tinença
M	Montsià		de Benifassà

4. TRANSCRIPCIÓ FONÈTICA

SIGNES USATS PER A LA TRANSCRIPCIÓ FONÈTICA

CONSONANTS

p b t d k m n l f	} tenen el valor que comunament tenen en les llengües europees
g	cat. <i>garra</i> , <i>gu</i> de <i>guerra</i> ; fr. <i>gare</i> ; angl. <i>get</i> ; al. <i>Gesicht</i>
β	cat. <i>b</i> intervocàlica com en <i>saber</i>
θ	esp. <i>c</i> , <i>z</i> , en <i>placer</i> , <i>plaza</i> ; angl. <i>th</i> en <i>thing</i> ; grec θ
ð	cat. i esp. <i>cada</i> ; angl. <i>th</i> en <i>this</i> ; danès <i>d</i> en <i>gade</i> ; grec δ
s	cat. <i>sol</i> ; angl. <i>see</i> ; fr. <i>son</i>
z	cat. <i>casa</i> ; angl. <i>zeal</i> ; fr. <i>zèle</i> ; al. <i>so</i>
v	com <i>v</i> en angl., fr., it. i cat. dial.; al. <i>w</i> , rus <i>в</i>
ʃ	fr. <i>ch</i> ; angl. <i>sh</i> ; al. <i>sch</i> , cat. <i>x</i> ; it. <i>sc</i> en <i>pesce</i> , <i>uscio</i>
ʒ	fr. <i>j</i> en <i>jour</i> ; cat. central <i>jove</i>
x	esp. <i>j</i> en <i>hijo</i> ; al. <i>ch</i> en <i>Bach</i>
ɣ	esp. <i>g</i> de <i>luego</i> ; grec γ
ɲ	cat. <i>n</i> en <i>inflar</i> ; it. en <i>invidia</i>
ɲ	cat. <i>ny</i> ; esp. <i>ñ</i> ; fr. i it. <i>gn</i> ; port. i occ. <i>nh</i>
ŋ	cat. central en <i>cinc</i> ; angl. <i>ng</i> en <i>sing</i> ; al. <i>ng</i> en <i>ding</i>
ʎ	cat. i esp. <i>ll</i> ; it. <i>gl</i> en <i>voglio</i> ; occ. <i>lh</i>
ʀ	<i>r</i> alveolar vibrant com en esp., cat., angl., it. i rus
ɾ	cat. <i>per</i> ; esp. <i>pero</i>

- š so consonàntic alveolar africacat sord, com en *tots*
 š pertany a la pronúncia dialectal del fonema palatal fricatiu sord /ʃ/ en procés de despalatalització
ts	} africades representades per grups de dues consonants
tʃ	
dʒ	
dʒ	

SONS SEMICONSONÀNTICS

- w cat. *u* en *quatre*; angl. *will*
 j cat. *i* en *ciència*; al. *j* en *Jahr*
 ʝ espècie de prepalatalització de j

VOCALS

- i fr., cat. i esp. *si*
 e cat. *té*; fr. *thé*; it. *pesca*
 ε cat. *pèl*; fr. *mettre*; angl. del sud *cat*; al. *Bett*
 a cat. *amo*; fr. de París *patte*
 ɔ it. i cat. *cosa*; al. *Sonne*
 o esp. *osa*
 u al. *gut*
 ə cat. central *a/e* àtona *vegada*; angl. *about*; al. *bitte*

DIACRÍTICS

- ˈ accent principal
 ˌ accent secundari
 : allargament del so anterior

5. METODOLOGIA, INFORMADORS I DATA DE L'ENQUESTA

5.1. ELS ENQUESTADORS

El criteri general, pel que fa a aquest principi metodològic, és el de la pluralitat d'enquestadors. Així, les enquestes de l'ALDT han estat realitzades per dos enquestadors que han treballat en equip. L'un és lingüista, i l'altre no ho és. D'aquesta manera, s'ha respectat el principi gillieroní de l'enquestador no lingüista, però també el de l'enquestador lingüista. Podem dir, en aquest sentit, que l'equip ha treballat en consonància amb la tradició i també amb la novetat. Com que només hi havia un equip de dos enquestadors, s'ha evitat caure en la falta de coordinació, amb la consegüent uniformitat dels fenòmens anotats, fet que ha provocat, en nombroses ocasions, alguns errors greus.

5.2. EL QÜESTIONARI

Per a l'elaboració del qüestionari de l'ALDT, s'ha utilitzat bàsicament el de l'*Atles lingüístic del domini català* (ALDC), amb la pertinent ampliació d'alguns elements lèxics del *Vocabulari català a Tortosa*, de F. Mestre.

El qüestionari (únic) que es va utilitzar per a la recollida del material consta de:

- a) Un capítol sobre lèxic, dividit en camps semàntics (518 qüestions).
- b) Un capítol sobre morfologia verbal, amb els temps complets següents: infinitiu, present d'indicatiu, imperfet d'indicatiu, present de subjuntiu i imperfet de subjuntiu dels verbs *cantar*, *batre*, *córrer*, *dormir*, *servir* (150 formes verbals).
- c) Un capítol sobre morfologia verbal dels infinitius de *tenir*, *venir*, *valer*, *cabre*, les formes del perfet perifràstic *vaig cantar*, *vam cantar* i *vau cantar*, l'infinitiu, el present d'indicatiu i l'imperatiu del verb *seure*, l'infinitiu, el present d'indicatiu i el futur del verb *veure*, i, finalment, els participis passats de *omplir*, *oferir* i *fondre* (forma masculina i forma femenina), amb un total de 49 formes verbals.
- d) Un capítol sobre morfologia nominal, referit al gènere (23 qüestions)
- e) Un capítol sobre morfologia nominal, referit al nombre (34 qüestions).
- f) Un capítol sobre morfologia del pronom i de l'adjectiu (27 qüestions).

- g) Un capítol sobre morfologia dels numerals (22 qüestions).
- h) Un capítol sobre morfologia de l'adverbi (14 qüestions).
- i) Un capítol sobre morfologia de les preposicions (9 qüestions). El total fa 846 qüestions, de les quals han quedat fora de l'ATLES les relatives a la morfologia verbal, i així la suma total és de 571 mapes.

5.3. ELS PUNTS D'ENQUESTA

5.3.1. NOMBRE DE LOCALITATS

El nombre de localitats de l'ALDT és de 48, xifra no gaire elevada si la comparem amb la d'altres atles. Tanmateix, aquest no és un atlas d'abast «nacional», sinó «regional». L'únic atlas del nostre territori lingüístic que s'hi pot assemblar, pel que fa a aquest aspecte, és l'ALPO, però té un abast molt més extens, ja que enquesta totes les localitats del dialecte rossellonès (299) més 83 d'occitanes. Malgrat el nombre tan reduït de localitats, la xarxa es fa més espessa a les comarques més rellevants dins aquest dialecte: el Baix Ebre (6 loc.), el Montsià (8 loc.) i el Baix Maestrat (11 loc.). S'ha pretès, per tant, ampliar la xarxa allà on els fenòmens poden ésser més significatius i definidors del dialecte.

5.3.2. SELECCIÓ DE LOCALITATS

El criteri seguit en la tria de localitats de l'ALDT és el de l'homogeneïtat, tot tenint en compte el que s'ha dit en l'apartat anterior. Totes les comarques (vuit en total) havien d'estar representades segons la influència lingüística que podien o havien pogut exercir sobre altres localitats, o bé n'havien pogut rebre. Així, era obvi que —tal com ja s'ha dit— el Baix Ebre, el Montsià i el Baix Maestrat havien de tenir un nombre més elevat de localitats que la resta de comarques, atesa la seva situació geogràfica (Montsià i Baix Maestrat) i la seva influència (Baix Ebre, amb Tortosa). La tria es feia per comarques, començant pel cap de comarca i seguint el seu contorn geogràfic, de tal manera que en el cas d'ésser una comarca situada en el mapa en forma allargada de nord a sud, les localitats més septentrionals i les més meridionals havien d'ésser obligatòriament incloses en la tria. Posem-ne un exemple perquè es vegi més clar: la comarca de la Ribera d'Ebre té aquestes característiques; per tant, calia incloure la localitat de més al nord (en aquest cas, la Torre de l'Espanyol) perquè es veiés la influència lingüística del català del Priorat, ja més acostat al de transició cap al tarragoní, i, contràriament, la localitat situada més al sud (en aquest cas, Rasquera) aportaria elements lingüístics que s'assemblarien més al parlar del Baix Ebre, *et sic cetera*.

5.3.3. TIPUS DE LOCALITATS

El criteri, en aquest aspecte, és marcat pel que s'ha assenyalat en l'apartat anterior. S'ha volgut evitar triar les localitats més apartades del centre (Tortosa), i també el contrari. Llevat de la comarca de la Tinença de Benifassà, amb una densitat de població molt baixa,

la resta de localitats respon –sempre que es pot, tenint en compte el que s'acaba de dir– al criteri eclèctic observat per l'ALDC.

5.4. ELS SUBJECTES

5.4.1. NOMBRE D'INFORMADORS

Hom es servia d'un informador bàsicament, al qual s'afegien molts cops d'altres elements informadors per poder constatar la regularitat o normalitat de les respostes. Això ha estat així en aquelles localitats interessants lingüísticament, com ara: 11 (Tortosa; en aquest cas, els altres dos informadors no van voler donar les dades que es demanen en aquests casos, i per aquesta raó només figura un informador en la relació que se'n dona més avall), 14 (Amposta), 8 (Sant Joan del Pas), 23 (Canet lo Roig), 30 (Peníscola), 39 (Morella), 47 (les Coves de Vinromà), 48 (Vilanova d'Alcolea), aquestes dues pel fet d'ésser més pròximes al castellonenc. Cal dir, però, que hi ha algunes localitats que només registren un informador bàsic en el llistat final, però que en realitat no va ésser així pel que ja s'ha dit. Aquestes localitats són: 5 (Móra d'Ebre), on intervingueren dos informadors; 6 (Rasquera), tres; 7 (Benifallet), dos; 9 (Aldover), dos; 10 (el Perelló), dos; 11 (Tortosa), tres; 13 (Santa Bàrbara), tres; 14 (Amposta), dos; 16 (Alcanar), dos; 18 (Sant Joan del Pas), tres.

5.4.2. EDAT DELS INFORMADORS

La franja d'edat dels subjectes que han fet d'informadors va des dels vint als noranta-un anys. Cal dir, però, que aquestes xifres extremes només responen a casos excepcionals que ara passo a exposar. Entre els vint i els vint-i-nou anys hi ha 2 subjectes; de quaranta a quaranta-nou anys, 1; de cinquanta a cinquanta-nou, 6; de seixanta a seixanta-nou, 32; de setanta a setanta-nou, 24; de vuitanta a vuitanta-nou, 10, i de noranta a noranta-nou, 2. Per tant, la majoria de subjectes que van servir d'informadors ocupa la franja entre seixanta i setanta-nou anys, tot i que és majoritària la dena dels seixanta als seixanta-nou. Això respon al fet que es tractava de caracteritzar un dialecte molt poc definit històricament, i aquesta generació semblava la més adient per dur-ho a cap.

5.4.3. SEXE DELS INFORMADORS

L'ALDT s'ha decantat pels homes com a subjectes d'enquesta. La raó és el caràcter rural d'una bona part del qüestionari. En aquest aspecte, segueix l'ALC, l'ALPI i l'ALDC. Tanmateix, no s'han desdenyat les dones, i encara s'ha demostrat en algun cas que aquestes poden resoldre molt satisfactòriament qualsevol qüestió referent al lèxic, en principi només computat als homes. D'un total de 77 informadors, només 10 són dones. Cal dir que en una localitat les dones han servit d'informadores. Es tracta de Sant Mateu.

5.4.4. LLOC DE NAIXENÇA DELS INFORMADORS

Cal dir que aquest principi metodològic s'ha tingut en compte tant com s'ha pogut, ja que de vegades és complicat ajustar-se completament a la metodologia. Tanmateix, dels 77 informadors que han intervingut en aquest atles, es pot fer el següent recompte.

Són naturals de la localitat 69 informadors de 77, mentre que en 8 casos no ho són.

En segon lloc, i quant al lloc de naixença dels cònjuges, resulta això: en 56 casos són nascuts a la mateixa localitat; en 13 no ho són, i en 8 casos els informadors són solters.

Pel que fa al lloc de naixença del pare, hi ha el següent resultat: 63 casos donen positiu, i 14, negatiu.

Finalment, quant al lloc de naixença de la mare –factor important, per tal com aquesta exerceix una influència forta almenys durant els primers anys de la vida– el resultat és: 61 casos positius i 16 de negatius.

Per cloure aquest punt, s'ha d'afegir el següent. El lloc de naixença dels informadors fora de la localitat era de 8, segons s'ha vist. Doncs, es pot dir que gairebé en tots els casos havien anat a viure al poble de molt petits, fins i tot de pocs mesos de vida.

5.4.5. OFICI DELS INFORMADORS

Un dels primers requisits per obtenir un bon resultat en les enquestes dialectals és que els informadors siguin persones poc instruïdes, o més aviat gens. En aquest sentit, cada vegada es fa més difícil de trobar subjectes que compleixin aquests requisits. Dels 77 informadors que han servit per a la tasca de recollida de material de camp, 18 no havien estat escolaritzats mai; per tant, la influència cultural de la llengua espanyola era nul·la. Uns altres tres, molt poc (entre tres i cinc anys d'escola), i la resta tenien estudis d'escola primària d'una manera molt irregular (des d'haver assistit a escola fins als vuit anys a haver-hi assistit fins als quinze anys). Els oficis són els següents: pagès (50), comptable (1), forner (1), mestre/a d'escola (4), mestressa de casa (7), pastor (1), jornal·ler (1), estudiant (1), ferrer (2), tractant de bestiar (1), administratiu (2), serrador (2), paleta (3) i fuster (1).

5.5. LA TRANSCRIPCIÓ FONÈTICA

Per a l'enquesta directa, m'he servit de l'alfabet de l'IPA (vegeu l'apartat 4, «Transcripció fonètica»), amb l'única adaptació per a la transcripció del procés de despalatalització del fonema /j/ > /ʃ/. He fet servir també el magnetòfon per a les parts de morfologia nominal i verbal, així com per enregistrar un text oral lliure. Pel que fa al tipus de transcripció, cal dir que l'ALDT es troba en la línia de l'ALDC, és a dir, transcriu allò que és significatiu i matisa alguns sons de parla no significatius, com ara les espirantitzacions dels fonemes oclusius, els enllaços fònics, etc.

5.6. INFORMADORS I INFORMADORES

Localitat núm. 1 (la Pobla de Massaluca)

Nom i cognoms:	Antoni Sunyer Domènech
Natural de:	la Pobla de Massaluca
Edat:	setanta anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	no
Ha fet el servei militar?:	va ésser a la Guerra Civil
Marit o muller natural de:	la Pobla de Massaluca
Pare natural de:	la Pobla de Massaluca
Mare natural de:	la Pobla de Massaluca
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 2 (Gandesa)

Nom i cognoms:	Joaquim Altadill i Frisach
Natural de:	Corbera d'Ebre, però està al poble des dels dos anys
Edat:	setanta anys
Ofici:	comptable
Instrucció:	a l'escola fins als catorze anys
Ha fet el servei militar?:	sí
Marit o muller natural de:	Gandesa
Pare natural de:	Ascó
Mare natural de:	Corbera d'Ebre
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no; des dels dos anys no s'ha mogut del poble

Localitat núm. 3 (Arnes)

Nom i cognoms:	Artur Pallarès Pubill
Natural de:	Arnes
Edat:	seixanta-sis anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	a l'escola fins als catorze anys
Ha fet el servei militar?:	no
Marit o muller natural de:	Arnes
Pare natural de:	Arnes
Mare natural de:	Arnes
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 4 (la Torre de l'Espanyol)

Nom i cognoms:	Josep Rocamora i Sentís
Natural de:	la Torre de l'Espanyol
Edat:	vuitanta-dos anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	a l'escola fins als catorze anys
Ha fet el servei militar?:	no
Marit o muller natural de:	la Torre de l'Espanyol
Pare natural de:	la Torre de l'Espanyol
Mare natural de:	la Torre de l'Espanyol
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	uns quants mesos a Reus

Localitat núm. 5 (Móra d'Ebre)

Nom i cognoms:	Agustí Campos Tramunt
Natural de:	Móra d'Ebre
Edat:	seixanta-quatre anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	a l'escola fins als onze anys
Ha fet el servei militar?:	sí
Marit o muller natural de:	Móra d'Ebre
Pare natural de:	Vilalba dels Arcs
Mare natural de:	Móra d'Ebre
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 6 (Rasquera)

Nom i cognoms:	Manuel Benages Quintana
Natural de:	Rasquera
Edat:	vuitanta anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	a l'escola fins als dotze o tretze anys
Ha fet el servei militar?:	sí
Marit o muller natural de:	Rasquera
Pare natural de:	Rasquera
Mare natural de:	Tivissa
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 7 (Benifallet)

Nom i cognoms:	Agustí Faneca Cots
Natural de:	Benifallet
Edat:	setanta-dos anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	no
Ha fet el servei militar?:	sí
Marit o muller natural de:	Benifallet
Pare natural de:	Benifallet
Mare natural de:	Benifallet
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 8 (Paüls)

Nom i cognoms:	Joan Basco Salvadó
Natural de:	Paüls
Edat:	seixanta-sis anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	a l'escola fins als catorze anys
Ha fet el servei militar?:	sí
Marit o muller natural de:	Paüls
Pare natural de:	Paüls
Mare natural de:	Paüls
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 9 (Aldover)

Nom i cognoms:	Damià Bertomeu García
Natural de:	barri de Jesús (Tortosa), però va venir al poble quan era petit
Edat:	setanta-cinc anys
Ofici:	forner i pagès
Instrucció:	a l'escola fins als catorze anys
Ha fet el servei militar?:	sí
Marit o muller natural de:	Aldover
Pare natural de:	Jesús
Mare natural de:	Tortosa
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 10 (el Perelló)

Nom i cognoms:	Amadeu Pallarès i Lleó
Natural de:	el Perelló
Edat:	seixanta-un anys
Ofici:	mestre d'escola
Instrucció:	estudis de magisteri
Ha fet el servei militar?:	va ésser a la Guerra Civil
Marit o muller natural de:	el Perelló
Pare natural de:	el Perelló
Mare natural de:	el Perelló
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	viatges a París

Localitat núm. 11 (Tortosa)

Nom i cognoms:	Josep Favà i Antó
Natural de:	Roquetes
Edat:	seixanta-vuit anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	a l'escola fins als dotze anys
Ha fet el servei militar?:	sí, a Tarragona
Marit o muller natural de:	Roquetes
Pare natural de:	Roquetes
Mare natural de:	Roquetes
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Hi han intervingut també dos subjectes més, l'un de Roquetes i l'altre del raval de Jesús, tots dos pagesos i de la mateixa generació que el consignat, que va servir de base.

Localitat núm. 12 (Sant Jaume d'Enveja)

Nom i cognoms:	Joan Agramunt Franch
Natural de:	Sant Jaume d'Enveja (Jesús i Maria)
Edat:	setanta-quatre anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	no
Ha fet el servei militar?:	sí, a l'Àfrica
Marit o muller natural de:	Amposta
Pare natural de:	Tortosa
Mare natural de:	la Cava
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 13 (Santa Bàrbara)

Nom i cognoms:	Joaquim Maurí Ferré
Natural de:	Santa Bàrbara
Edat:	seixanta anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	a l'escola fins als deu anys
Ha fet el servei militar?:	sí
Marit o muller natural de:	Santa Bàrbara
Pare natural de:	Santa Bàrbara
Mare natural de:	Santa Bàrbara
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	un any i mig a Ulldecona

Localitat núm. 14 (Amposta)

Nom i cognoms:	Consol Ferrer i Royo
Natural de:	Amposta
Edat:	cinquanta-cinc anys
Ofici:	mestra d'escola
Instrucció:	estudis de magisteri
Ha fet el servei militar?:	—
Marit o muller natural de:	Amposta
Pare natural de:	Amposta
Mare natural de:	Amposta
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 15 (Mas de Barberans)

Nom i cognoms:	Marià Lleixa Bel; primer informador
Natural de:	Mas de Barberans
Edat:	seixanta-set anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	a l'escola fins als deu anys
Ha fet el servei militar?:	no
Marit o muller natural de:	Mas de Barberans
Pare natural de:	Mas de Barberans
Mare natural de:	Mas de Barberans
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 15 (Mas de Barberans)

Nom i cognoms:	Antoni Bel Subirats; segon informador
Natural de:	Mas de Barberans
Edat:	seixanta-tres anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	a l'escola fins als dotze anys
Ha fet el servei militar?:	sí, a Tortosa
Marit o muller natural de:	Mas de Barberans
Pare natural de:	Mas de Barberans
Mare natural de:	Mas de Barberans
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no; viatges a Barcelona i a Vilafranca del Penedès (dues o tres temporades d'un mes)

Localitat núm. 15 (Mas de Barberans)

Nom i cognoms: Consejo Lleixa Sánchez; tercer informador
 Natural de: Mas de Barberans
 Edat: seixanta-quatre anys
 Ofici: pagès
 Instrucció: a l'escola fins als dotze anys
 Ha fet el servei militar?: sí, a Cartagena
 Marit o muller natural de: Roquetes
 Pare natural de: Mas de Barberans
 Mare natural de: Mas de Barberans
 Ha viscut molt de temps fora del poble?: a Vitòria, Pamplona, Tarragona i Barcelona

Localitat núm. 16 (Alcanar)

Nom i cognoms: Joan Curto Reverter
 Natural de: Alcanar
 Edat: quaranta-quatre anys
 Ofici: pagès i guàrdia municipal
 Instrucció: a l'escola fins als vuit anys
 Ha fet el servei militar?: sí
 Marit o muller natural de: Alcanar
 Pare natural de: Alcanar
 Mare natural de: Alcanar
 Ha viscut molt de temps fora del poble?: no

Localitat núm. 17 (Ulldecona)

Nom i cognoms: Manuel Torres Vizcarro; primer informador
 Natural de: Ulldecona
 Edat: setanta-sis anys
 Ofici: pagès
 Instrucció: a l'escola fins als nou anys
 Ha fet el servei militar?: sí, a Castelló de la Plana, València i Terol
 Marit o muller natural de: Ulldecona
 Pare natural de: Ulldecona
 Mare natural de: Ulldecona
 Ha viscut molt de temps fora del poble?: no

Localitat núm. 17 (Ulldecona)

Nom i cognoms: Tomàs García Balada; segon informador
 Natural de: Ulldecona
 Edat: setanta-quatre anys
 Ofici: pagès
 Instrucció: a l'escola fins als catorze anys
 Ha fet el servei militar?: no
 Marit o muller natural de: Ulldecona
 Pare natural de: Ulldecona
 Mare natural de: Ulldecona
 Ha viscut molt de temps fora del poble?: no

Localitat núm. 17 (Ulldecona)

Nom i cognoms:	Pasqual Ferré Sales; tercer informador
Natural de:	Ulldecona
Edat:	setanta-quatre anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	a l'escola fins als deu anys
Ha fet el servei militar?:	sí, a Saragossa
Marit o muller natural de:	Ulldecona
Pare natural de:	Ulldecona
Mare natural de:	Ulldecona
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 18 (Sant Joan del Pas)

Nom i cognoms:	Joan Baptista Fibla Pepió
Natural de:	Traiguera; als set o vuit mesos va venir al poble
Edat:	setanta-nou anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	a l'escola fins als dotze o tretze anys
Ha fet el servei militar?:	sí, a Mallorca
Marit o muller natural de:	Sant Joan del Pas
Pare natural de:	Sant Joan del Pas
Mare natural de:	Traiguera
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 19 (els Valentins)

Nom i cognoms:	Josep Maria Forcadell Tallada
Natural de:	els Valentins
Edat:	setanta-quatre anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	poca
Ha fet el servei militar?:	sí, a Barcelona
Marit o muller natural de:	els Valentins
Pare natural de:	els Valentins
Mare natural de:	els Valentins
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	temporalment ha residit al Camp de Tarragona, on ha anat a treballar

Localitat núm. 20 (la Sénia)

Nom i cognoms:	Joaquim Ripollès Bronya; primer informador, que va servir de base
Natural de:	la Sénia
Edat:	seixanta-tres anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	a l'escola fins als tretze anys
Ha fet el servei militar?:	no
Marit o muller natural de:	—
Pare natural de:	Bel
Mare natural de:	la Sénia
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 20 (la Sénia)

Nom i cognoms: Ramon Ripollès Segura; segon informador
 Natural de: Bel; va venir al poble als deu anys
 Edat: noranta-un anys
 Ofici: pagès
 Instrucció: no
 Ha fet el servei militar?: no
 Marit o muller natural de: la Sénia
 Pare natural de: Morella
 Mare natural de: Bellestar
 Ha viscut molt de temps fora del poble?: cinc mesos a França

Localitat núm. 21 (Sant Rafael)

Nom i cognoms: Joan Baptista Reverté Itarte
 Natural de: Sant Rafael
 Edat: noranta-un anys
 Ofici: pagès
 Instrucció: no
 Ha fet el servei militar?: no
 Marit o muller natural de: Sant Rafael
 Pare natural de: Sant Rafael
 Mare natural de: el Castell (el barri)
 Ha viscut molt de temps fora del poble?: no

Localitat núm. 22 (Rossell)

Nom i cognoms: Vicent Querol Caballé; primer informador
 Natural de: Rossell
 Edat: vuitanta-vuit anys
 Ofici: pagès
 Instrucció: a l'escola fins als deu anys
 Ha fet el servei militar?: no
 Marit o muller natural de: Rossell
 Pare natural de: Rossell
 Mare natural de: Rossell
 Ha viscut molt de temps fora del poble?: no

Localitat núm. 22 (Rossell)

Nom i cognoms: Joaquim Cervelló Benet; segon informador
 Natural de: Rossell
 Edat: setanta anys
 Ofici: pagès
 Instrucció: a l'escola fins als dotze anys
 Ha fet el servei militar?: quaranta dies a Castelló de la Plana
 Marit o muller natural de: Rossell
 Pare natural de: Rossell
 Mare natural de: Rossell
 Ha viscut molt de temps fora del poble?: a veremar a Catalunya

Localitat núm. 22 (Rossell)

Nom i cognoms:	Josep Pla Querol; tercer informador
Natural de:	Rossell
Edat:	cinquanta-dos anys
Ofici:	pagès i pastor
Instrucció:	a l'escola fins als dotze anys
Ha fet el servei militar?:	sí, a Sant Sebastià
Marit o muller natural de:	Rossell
Pare natural de:	Rossell
Mare natural de:	Rossell
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	a treballar a la Ribera, a Sitges; va viure sis anys a França

Localitat núm. 23 (Canet lo Roig)

Nom i cognoms:	Miquel Pasqual Castell; primer informador
Natural de:	Canet lo Roig
Edat:	vuitanta anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	a l'escola dels sis als deu anys
Ha fet el servei militar?:	sí, al Marroc
Marit o muller natural de:	Canet lo Roig
Pare natural de:	Canet lo Roig
Mare natural de:	Canet lo Roig
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 23 (Canet lo Roig)

Nom i cognoms:	Josep Pasqual Miralles; segon informador
Natural de:	Canet lo Roig
Edat:	vuitanta anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	a l'escola dels sis als deu anys
Ha fet el servei militar?:	sí, al Marroc
Marit o muller natural de:	Canet lo Roig
Pare natural de:	Canet lo Roig
Mare natural de:	Canet lo Roig
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 23 (Canet lo Roig)

Nom i cognoms:	Joaquim Beltran Querol; tercer informador
Natural de:	Canet lo Roig
Edat:	setanta-un anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	a l'escola fins als vuit anys
Ha fet el servei militar?:	no
Marit o muller natural de:	Canet lo Roig
Pare natural de:	Canet lo Roig
Mare natural de:	Canet lo Roig
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 24 (Traiguera)

Nom i cognoms: Josep Climent Roda (*Cussol*)
 Natural de: Traiguera
 Edat: vuitanta-cinc anys
 Ofici: pagès
 Instrucció: a l'escola fins als cinc o sis anys
 Ha fet el servei militar?: sí
 Marit o muller natural de: Traiguera
 Pare natural de: Traiguera
 Mare natural de: Traiguera
 Ha viscut molt de temps fora del poble?: no

Localitat núm. 25 (Sant Jordi)

Nom i cognoms: Mercè Castell Ronchera; primer informador
 Natural de: Sant Jordi
 Edat: vuitanta-dos anys
 Ofici: mestressa de casa
 Instrucció: a l'escola fins als dotze anys
 Ha fet el servei militar?: –
 Marit o muller natural de: la Sènia
 Pare natural de: Sant Jordi
 Mare natural de: Sant Jordi
 Ha viscut molt de temps fora del poble?: a la Sènia

Localitat núm. 25 (Sant Jordi)

Nom i cognoms: Joaquim Galindo Castell; segon informador
 Natural de: Sant Jordi
 Edat: cinquanta-tres anys
 Ofici: pagès
 Instrucció: a l'escola fins als dotze anys
 Ha fet el servei militar?: sí, a Maó
 Marit o muller natural de: Sant Jordi
 Pare natural de: la Sènia
 Mare natural de: Sant Jordi
 Ha viscut molt de temps fora del poble?: no

Localitat núm. 26 (Xert)

Nom i cognoms: Eduard Segura Vives
 Natural de: Xert
 Edat: seixanta-set anys
 Ofici: pagès
 Instrucció: no
 Ha fet el servei militar?: la Guerra Civil, a València i Castelló
 Marit o muller natural de: Xert
 Pare natural de: Xert
 Mare natural de: Xert
 Ha viscut molt de temps fora del poble?: no

Localitat núm. 27 (Vinaròs)

Nom i cognoms:	Josep Brau Miralles; primer informador
Natural de:	Vinaròs
Edat:	setanta-tres anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	a l'escola fins als dotze anys
Ha fet el servei militar?:	no
Marit o muller natural de:	Vinaròs
Pare natural de:	Vinaròs
Mare natural de:	Vinaròs
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 27 (Vinaròs)

Nom i cognoms:	Fermí Forner Borc; segon informador
Natural de:	Vinaròs
Edat:	setanta anys
Ofici:	pagès i carreter
Instrucció:	a l'escola fins als nou anys
Ha fet el servei militar?:	sí, onze mesos a l'Àfrica
Marit o muller natural de:	Catí
Pare natural de:	Vinaròs
Mare natural de:	Vinaròs
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 27 (Vinaròs)

Nom i cognoms:	Ricard Arnau Tonda; tercer informador
Natural de:	Sant Jordi, però viu al poble des que era acabat de néixer
Edat:	seixanta-cinc anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	a l'escola fins als dotze anys
Ha fet el servei militar?:	sí, set mesos i mig a Castelló
Marit o muller natural de:	Vinaròs
Pare natural de:	Sant Jordi
Mare natural de:	Sant Jordi
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 28 (Benicarló)

Nom i cognoms:	Bartomeu Caldes Esteller
Natural de:	Benicarló
Edat:	setanta-tres anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	no
Ha fet el servei militar?:	la Guerra Civil
Marit o muller natural de:	Benicarló
Pare natural de:	Benicarló
Mare natural de:	Benicarló
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm 29 (Alcalà de Xivert)

Nom i cognoms:	Teresa Sospedra Agut; primer informador
Natural de:	Alcalà de Xivert
Edat:	seixanta anys
Ofici:	mestressa de casa
Instrucció:	a l'escola fins als catorze anys
Ha fet el servei militar?:	—
Marit o muller natural de:	Alcalà de Xivert
Pare natural de:	Alcalà de Xivert
Mare natural de:	Alcalà de Xivert
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 29 (Alcalà de Xivert)

Nom i cognoms:	Blai-Pasqual Martí Fabregat; segon informador
Natural de:	Alcalà de Xivert
Edat:	setanta-cinc anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	a l'escola fins als onze anys
Ha fet el servei militar?:	sí, dos anys a Barcelona
Marit o muller natural de:	Alcalà de Xivert
Pare natural de:	Alcalà de Xivert
Mare natural de:	Alcalà de Xivert
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 29 (Alcalà de Xivert)

Nom i cognoms:	Vicent Arnau Aixa; tercer informador
Natural de:	Alcalà de Xivert
Edat:	setanta-set anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	a l'escola fins als onze anys
Ha fet el servei militar?:	no
Marit o muller natural de:	—
Pare natural de:	Alcalà de Xivert
Mare natural de:	Alcalà de Xivert
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 30 (Peníscola)

Nom i cognoms:	Rafael Serrat Arenós; primer informador
Natural de:	Peníscola
Edat:	seixanta-nou anys
Ofici:	pagès, pastor i segador
Instrucció:	no
Ha fet el servei militar?:	no
Marit o muller natural de:	Peníscola
Pare natural de:	Peníscola
Mare natural de:	Peníscola
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 30 (Peníscola)

Nom i cognoms:	Agustí Serrat Ayza; segon informador
Natural de:	Peníscola
Edat:	setanta-vuit anys
Ofici:	jornaler
Instrucció:	no
Ha fet el servei militar?:	sí, a Cartagena
Marit o muller natural de:	Peníscola
Pare natural de:	Peníscola
Mare natural de:	Peníscola
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	dos anys a Barcelona

Localitat núm. 31 (Sant Mateu)

Nom i cognoms:	Manuela Domènech Pareja; primera informadora
Natural de:	Sant Mateu
Edat:	vuitanta-un anys
Ofici:	mestressa de casa
Instrucció:	a l'escola tres anys
Ha fet el servei militar?:	—
Marit o muller natural de:	Sant Mateu
Pare natural de:	Sant Mateu
Mare natural de:	Sant Mateu
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 31 (Sant Mateu)

Nom i cognoms:	Francesca Pascual López; segona informadora
Natural de:	Sant Mateu
Edat:	cinquanta-nou anys
Ofici:	mestressa de casa
Instrucció:	llegir i escriure molt poc
Ha fet el servei militar?:	—
Marit o muller natural de:	—
Pare natural de:	Sant Mateu
Mare natural de:	Sant Mateu
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 31 (Sant Mateu)

Nom i cognoms:	Rosa Maria Monfort Munter; tercera informadora
Natural de:	Sant Mateu
Edat:	vint anys
Ofici:	estudiant de magisteri
Instrucció:	estudis superiors
Ha fet el servei militar?:	—
Marit o muller natural de:	—
Pare natural de:	Sant Mateu
Mare natural de:	Sant Mateu
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	tres anys a Castelló de la Plana

Localitat núm. 32 (Castell de Cabres)

Nom i cognoms:	Alexandre Giner Ferrer
Natural de:	Herbeset, però va venir al poble a l'edat d'un any
Edat:	setanta-dos anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	no
Ha fet el servei militar?:	no
Marit o muller natural de:	Castell de Cabres
Pare natural de:	Herbeset
Mare natural de:	Morella
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 33 (el Boixar)

Nom i cognoms:	Josep Ferré Gascó
Natural de:	Bel, però va venir al poble de jove
Edat:	seixanta-cinc anys
Ofici:	pastor i pagès
Instrucció:	no
Ha fet el servei militar?:	la Guerra Civil
Marit o muller natural de:	el Boixar
Pare natural de:	el Boixar
Mare natural de:	Bel
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	–

Localitat núm. 34 (Fredes)

Nom i cognoms:	Josep Verge Milián
Natural de:	Fredes
Edat:	seixanta-dos anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	no gaire
Ha fet el servei militar?:	sí
Marit o muller natural de:	la Pobla de Benifassà
Pare natural de:	Fredes
Mare natural de:	Fredes
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 35 (la Pobla de Benifassà)

Nom i cognoms:	Josep Royo Madera
Natural de:	la Pobla de Benifassà
Edat:	seixanta-vuit anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	a l'escola fins als onze anys
Ha fet el servei militar?:	sí, la Guerra Civil
Marit o muller natural de:	Herberset, però va venir al poble als set anys
Pare natural de:	la Pobla de Benifassà
Mare natural de:	la Pobla de Benifassà
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 36 (Torredarques)

Nom i cognoms:	Joan Josep Arrufat Vinyals
Natural de:	Torredarques
Edat:	seixanta-nou anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	a l'escola fins als catorze anys
Ha fet el servei militar?:	sí
Marit o muller natural de:	Torredarques
Pare natural de:	Torredarques
Mare natural de:	Sorita
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 37 (Pena-roja)

Nom i cognoms:	Alfred Andreu Grau
Natural de:	Pena-roja
Edat:	seixanta anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	molt poca
Ha fet el servei militar?:	no
Marit o muller natural de:	Pena-roja, però fins als vint-i-un anys havia viscut a Vall-de-roures
Pare natural de:	Pena-roja
Mare natural de:	Morella
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 38 (Beseit)

Nom i cognoms:	Felip Morera Blanch
Natural de:	Beseit
Edat:	seixanta-quatre anys
Ofici:	ferrer
Instrucció:	molt poca
Ha fet el servei militar?:	sí
Marit o muller natural de:	Bordecorex (Sòria)
Pare natural de:	Beseit
Mare natural de:	Pena-roja
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 39 (Morella)

Nom i cognoms:	Joaquim Dolç Rallo; primer informador
Natural de:	Morella
Edat:	seixanta-vuit anys
Ofici:	pagès i tractant en bestiar
Instrucció:	a l'escola fins als dotze anys
Ha fet el servei militar?:	sí, la Guerra Civil
Marit o muller natural de:	Morella
Pare natural de:	Todolella
Mare natural de:	Morella
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 39 (Morella)

Nom i cognoms: Àngel Sebastià Carbó; segon informador
 Natural de: Morella
 Edat: seixanta-set anys
 Ofici: pagès
 Instrucció: a l'escola fins als deu anys
 Ha fet el servei militar?: sí, la Guerra Civil
 Marit o muller natural de: Morella
 Pare natural de: Morella
 Mare natural de: Forcall
 Ha viscut molt de temps fora del poble?: no

Localitat núm. 39 (Morella)

Nom i cognoms: Emèrita Mestre Sabater; tercer informador
 Natural de: Morella
 Edat: seixanta-sis anys
 Ofici: mestressa de casa
 Instrucció: a l'escola fins als deu anys
 Ha fet el servei militar?: –
 Marit o muller natural de: Morella
 Pare natural de: Morella
 Mare natural de: Morella
 Ha viscut molt de temps fora del poble?: no

Localitat núm. 40 (el Portell)

Nom i cognoms: Joaquim Ortí Cerdà; primer informador
 Natural de: el Portell
 Edat: seixanta-tres anys
 Ofici: pagès
 Instrucció: una any d'escola
 Ha fet el servei militar?: sí, a Castellote
 Marit o muller natural de: Fortanete, però va venir al poble als dos anys
 Pare natural de: Ares; als quinze anys va venir al poble
 Mare natural de: el Portell
 Ha viscut molt de temps fora del poble?: no

Localitat núm. 40 (el Portell)

Nom i cognoms: Antoni Bono Cerdà; segon informador
 Natural de: el Portell
 Edat: setanta-vuit anys
 Ofici: pagès
 Instrucció: no
 Ha fet el servei militar?: sí, a Saragossa
 Marit o muller natural de: el Portell
 Pare natural de: el Portell
 Mare natural de: el Portell
 Ha viscut molt de temps fora del poble?: dinou anys a França

Localitat núm. 40 (el Portell)

Nom i cognoms:	Manuel Carceller Guarch; tercer informador
Natural de:	el Portell
Edat:	seixanta-set anys
Ofici:	administratiu
Instrucció:	a l'escola dels set als onze anys
Ha fet el servei militar?:	sí, a Còrdova
Marit o muller natural de:	—
Pare natural de:	el Portell
Mare natural de:	el Portell
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	vuit anys a Barcelona

Localitat núm. 41 (la Mata)

Nom i cognoms:	Francesc Adell Eixarch
Natural de:	la Mata
Edat:	seixanta-un anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	a l'escola des dels sis als deu anys
Ha fet el servei militar?:	sí, a Figueres
Marit o muller natural de:	la Mata
Pare natural de:	Castellfort
Mare natural de:	la Mata
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	vint-i-un anys a França

Localitat núm. 42 (Sorita)

Nom i cognoms:	Manuel Martí Ibáñez
Natural de:	Sorita
Edat:	vuitanta-un anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	no
Ha fet el servei militar?:	sí, a Melilla
Marit o muller natural de:	Sorita
Pare natural de:	Sorita
Mare natural de:	Sorita
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	a la verema al Penedès

Localitat núm. 43 (Herbers)

Nom i cognoms:	Ramon Mestre Adell; primer informador
Natural de:	Herbers
Edat:	setanta-cinc anys
Ofici:	pagès
Instrucció:	a l'escola fins als deu anys
Ha fet el servei militar?:	no
Marit o muller natural de:	Castell de Cabres
Pare natural de:	Herbers
Mare natural de:	Herbers
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

Localitat núm. 43 (Herbers)

Nom i cognoms: Joaquim Meseguer Sans; segon informador
 Natural de: Herbers
 Edat: seixanta-vuit anys
 Ofici: administratiu
 Instrucció: escola primària
 Ha fet el servei militar?: sí
 Marit o muller natural de: Herbers
 Pare natural de: Herbers
 Mare natural de: Herbers
 Ha viscut molt de temps fora del poble?: a Castelló de la Plana els darrers anys

Localitat núm. 43 (Herbers)

Nom i cognoms: Conxa Pallarès Estupinyà; tercer informador
 Natural de: Herbers
 Edat: seixanta anys
 Ofici: mestressa de casa
 Instrucció: escola primària
 Ha fet el servei militar?: –
 Marit o muller natural de: Herbers
 Pare natural de: Herbers
 Mare natural de: Herbers
 Ha viscut molt de temps fora del poble?: a Castelló de la Plana els darres anys

Localitat núm. 44 (Vilafranca)

Nom i cognoms: Josep Marín Vicente; primer informador
 Natural de: Vilafranca
 Edat: vuitanta anys
 Ofici: serrador
 Instrucció: a l'escola fins als onze anys
 Ha fet el servei militar?: quaranta dies a Castelló de la Plana
 Marit o muller natural de: Vilafranca
 Pare natural de: Vilafranca
 Mare natural de: Mosqueruela
 Ha viscut molt de temps fora del poble?: no

Localitat núm. 44 (Vilafranca)

Nom i cognoms: Felip Casanova Andrés; segon informador
 Natural de: Vilafranca
 Edat: seixanta-dos anys
 Ofici: serrador, empleat tèxtil i pastor
 Instrucció: un any a escola
 Ha fet el servei militar?: no
 Marit o muller natural de: Ares
 Pare natural de: Vilafranca
 Mare natural de: Vilafranca
 Ha viscut molt de temps fora del poble?: tres mesos a Castelló i tres mesos a França

Localitat núm. 44 (Vilafranca)

Nom i cognoms: Ricard Barreda García; tercer informador
 Natural de: Vilafranca
 Edat: seixanta-dos anys
 Ofici: paleta
 Instrucció: a l'escola fins al tretze anys
 Ha fet el servei militar?: sí, a València i a Viure (Figueres)
 Marit o muller natural de: Vilafranca
 Pare natural de: Benassal
 Mare natural de: Vilafranca
 Ha viscut molt de temps fora del poble?: no

Localitat núm. 45 (Ares)

Nom i cognoms: Joaquim Sebastià Ortí
 Natural de: Ares
 Edat: setanta-nou anys
 Ofici: pagès
 Instrucció: no, però sap de lletra
 Ha fet el servei militar?: sí, a Castelló de la Plana
 Marit o muller natural de: Ares
 Pare natural de: Ares
 Mare natural de: Ares
 Ha viscut molt de temps fora del poble?: no

Localitat núm. 46 (Albocàsser)

Nom i cognoms: Manuel Sales García
 Natural de: Albocàsser
 Edat: seixanta-quatre anys
 Ofici: paleta i pagès
 Instrucció: a l'escola fins als dotze anys
 Ha fet el servei militar?: no
 Marit o muller natural de: les Coves de Vinromà, però va venir al poble quan tenia un any
 Pare natural de: Albocàsser
 Mare natural de: Albocàsser
 Ha viscut molt de temps fora del poble?: no

Localitat núm. 47 (les Coves de Vinromà)

Nom i cognoms: Maria Cinta Moliner Barreda; primer informador
 Natural de: les Coves de Vinromà
 Edat: vint-i-set anys
 Ofici: mestressa de casa
 Instrucció: estudis de magisteri
 Ha fet el servei militar?: –
 Marit o muller natural de: les Coves de Vinromà
 Pare natural de: les Coves de Vinromà
 Mare natural de: les Coves de Vinromà
 Ha viscut molt de temps fora del poble?: a Castelló de la Plana, durant els estudis

Localitat núm. 47 (les Coves de Vinromà)

Nom i cognoms: Jaume Tena Rodrigo; segon informador
 Natural de: les Coves de Vinromà
 Edat: setanta-vuit anys
 Ofici: pagès
 Instrucció: no
 Ha fet el servei militar?: sí, a Vic
 Marit o muller natural de: les Coves de Vinromà
 Pare natural de: criat a les Coves de Vinromà
 Mare natural de: les Coves de Vinromà
 Ha viscut molt de temps fora del poble?: no

Localitat núm. 47 (les Coves de Vinromà)

Nom i cognoms: Vicenta Miralles Espelt; tercer informador
 Natural de: les Coves de Vinromà
 Edat: setanta-sis anys
 Ofici: mestressa de casa
 Instrucció: poca
 Ha fet el servei militar?: –
 Marit o muller natural de: les Coves de Vinromà
 Pare natural de: les Coves de Vinromà
 Mare natural de: les Coves de Vinromà
 Ha viscut molt de temps fora del poble?: no

Localitat núm. 48 (Vilanova d'Alcolea)

Nom i cognoms: Josep-Vicent Martínez Montanyès; primer informador
 Natural de: Vilanova d'Alcolea
 Edat: seixanta-sis anys
 Ofici: ferrer
 Instrucció: a l'escola des dels vuit als catorze anys
 Ha fet el servei militar?: sí
 Marit o muller natural de: Vilanova d'Alcolea
 Pare natural de: Vilanova d'Alcolea
 Mare natural de: Vilanova d'Alcolea
 Ha viscut molt de temps fora del poble?: no

Localitat núm. 48 (Vilanova d'Alcolea)

Nom i cognoms: Josep Rambla Pastor; segon informador
 Natural de: Vilanova d'Alcolea
 Edat: cinquanta-tres anys
 Ofici: paleta, pagès i moliner
 Instrucció: a l'escola fins als dotze anys
 Ha fet el servei militar?: sí, a Palma de Mallorca
 Marit o muller natural de: –
 Pare natural de: Vilanova d'Alcolea
 Mare natural de: Vilanova d'Alcolea
 Ha viscut molt de temps fora del poble?: no

Localitat núm. 48 (Vilanova d'Alcolea)

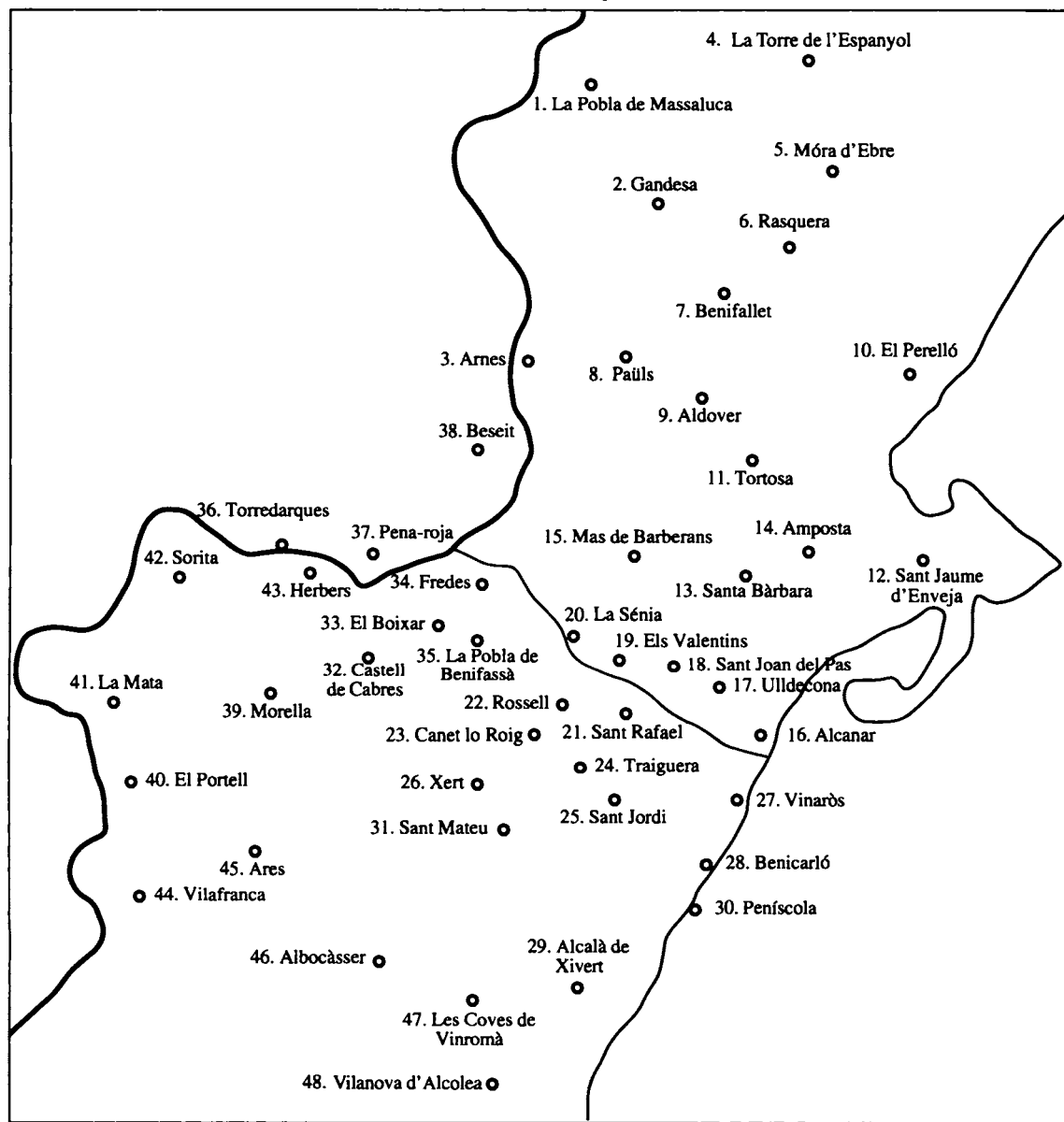
Nom i cognoms:	Francesc Rambla Albert; tercer informador
Natural de:	Vilanova d'Alcolea
Edat:	cinquanta-dos anys
Ofici:	fuster
Instrucció:	a l'escola fins als quinze anys
Ha fet el servei militar?:	sí, a Tetuan
Marit o muller natural de:	—
Pare natural de:	Vilanova d'Alcolea
Mare natural de:	Vilanova d'Alcolea
Ha viscut molt de temps fora del poble?:	no

5.7. DATA DE LES ENQUESTES

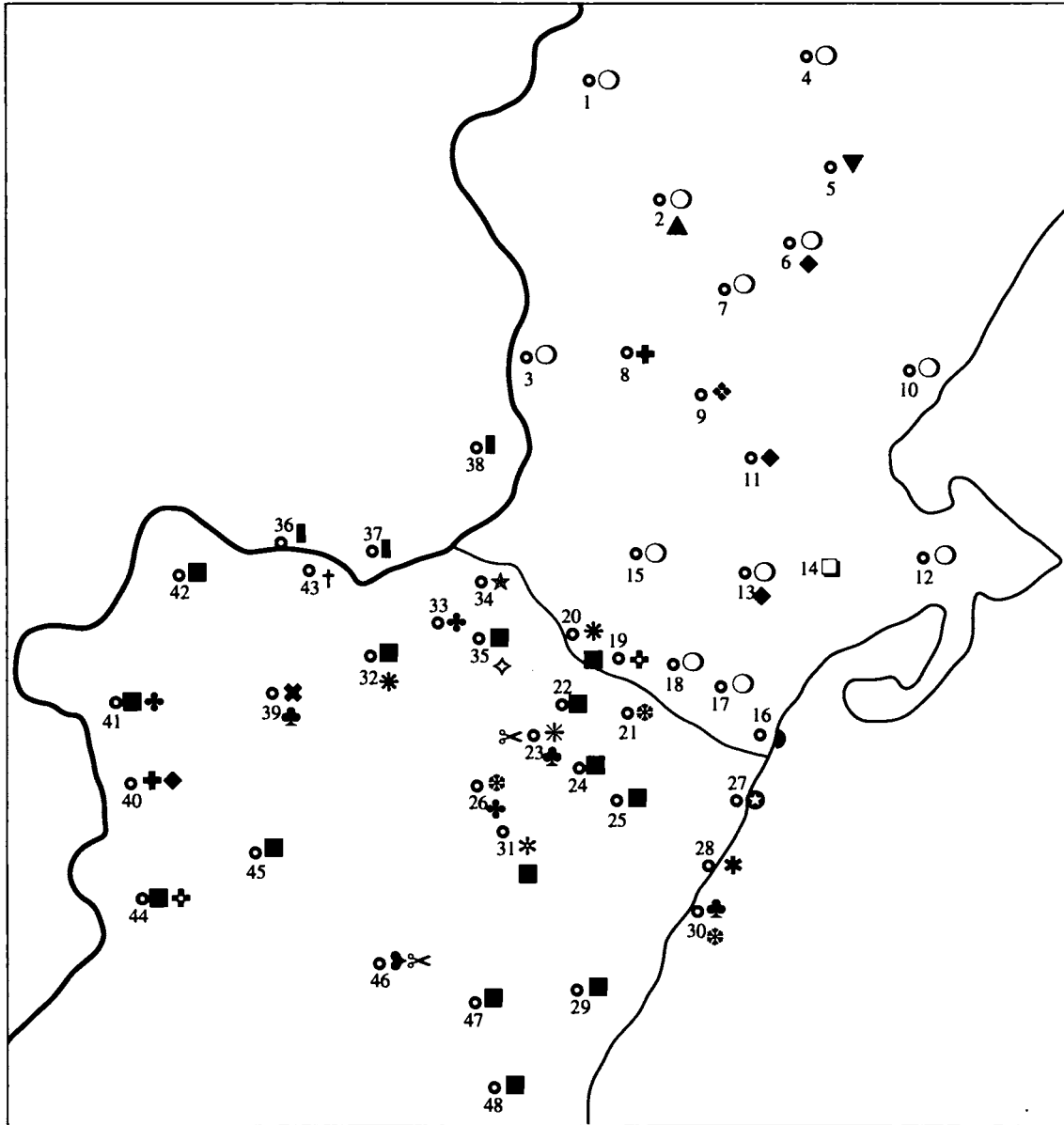
Localitat núm. 1 (la Pobla de Massaluca):	24-25 de juliol de 1979
Localitat núm. 2 (Gandesa):	3-4 de novembre de 1978
Localitat núm. 3 (Arnes):	23-24 de juliol de 1979
Localitat núm. 4 (la Torre de l'Espanyol):	29-30 d'abril de 1978
Localitat núm. 5 (Móra d'Ebre):	21-23 de juliol de 1980
Localitat núm. 6 (Rasquera):	22 de juliol de 1980
Localitat núm. 7 (Benifallet):	23-24 de juliol de 1980
Localitat núm. 8 (Paüls):	26 de juliol de 1978
Localitat núm. 9 (Aldover):	24-25 de juliol de 1978
Localitat núm. 10 (el Perelló):	27-28 d'abril de 1978
Localitat núm. 11 (Tortosa):	12-14 de gener de 1979
Localitat núm. 12 (Sant Jaume d'Enveja):	26-27 de juliol de 1979
Localitat núm. 13 (Santa Bàrbara):	19-20 de juliol de 1976
Localitat núm. 14 (Amposta):	17-18 de juliol de 1976
Localitat núm. 15 (Mas de Barberans):	11-14 de juliol de 1969 (ALDC)
Localitat núm. 16 (Alcanar):	8-10 de juliol de 1976
Localitat núm. 17 (Ulldecona):	18-23 de juliol de 1969 (ALDC)
Localitat núm. 18 (Sant Joan del Pas):	25 de juliol de 1985
Localitat núm. 19 (els Valentins):	12 de juliol de 1985
Localitat núm. 20 (la Sénia):	19 de juliol de 1984
Localitat núm. 21 (Sant Rafael):	11 de juliol de 1985
Localitat núm. 22 (Rossell):	24-29 de juliol de 1970 (ALDC)
Localitat núm. 23 (Canet lo Roig):	20 de juliol de 1984
Localitat núm. 24 (Traiguera):	21 d'agost de 1984
Localitat núm. 25 (Sant Jordi):	juliol de 1974 (ALDC)
Localitat núm. 26 (Xert):	23 d'agost de 1985
Localitat núm. 27 (Vinaròs):	30 de juliol - 2 d'agost de 1970 (ALDC)
Localitat núm. 28 (Benicarló):	5 d'agost de 1985
Localitat núm. 29 (Alcalà de Xivert):	10-13 d'agost de 1970 (ALDC)
Localitat núm. 30 (Peníscola):	29 d'agost de 1985
Localitat núm. 31 (Sant Mateu):	agost de 1974 (ALDC)
Localitat núm. 32 (Castell de Cabres):	8 d'agost de 1985
Localitat núm. 33 (el Boixar):	9 d'agost de 1985
Localitat núm. 34 (Fredes):	2-3 d'agost de 1983

Localitat núm. 35 (la Pobla de Benifassà):	19-20 de juliol de 1983
Localitat núm. 36 (Torredarques):	27 de juliol de 1984
Localitat núm. 37 (Pena-roja):	26 de juliol de 1984
Localitat núm. 38 (Beseit):	5-6 d'agost de 1983
Localitat núm. 39 (Morella):	22 d'agost de 1985
Localitat núm. 40 (el Portell):	1 d'agost de 1985
Localitat núm. 41 (la Mata):	2 d'agost de 1985
Localitat núm. 42 (Sorita):	3 d'abril de 1986
Localitat núm. 43 (Herbers):	23-24 de juliol de 1983
Localitat núm. 44 (Vilafranca):	<i>a)</i> 27-30 de juliol de 1970 (ALDC); <i>b)</i> 31 de maig de 1986
Localitat núm. 45 (Ares):	27-28 de juliol de 1985
Localitat núm. 46 (Albocàsser):	12 de juny de 1986
Localitat núm. 47 (les Coves de Vinromà):	6 de febrer de 1986
Localitat núm. 48 (Vilanova d'Alcolea):	28 de gener de 1986.

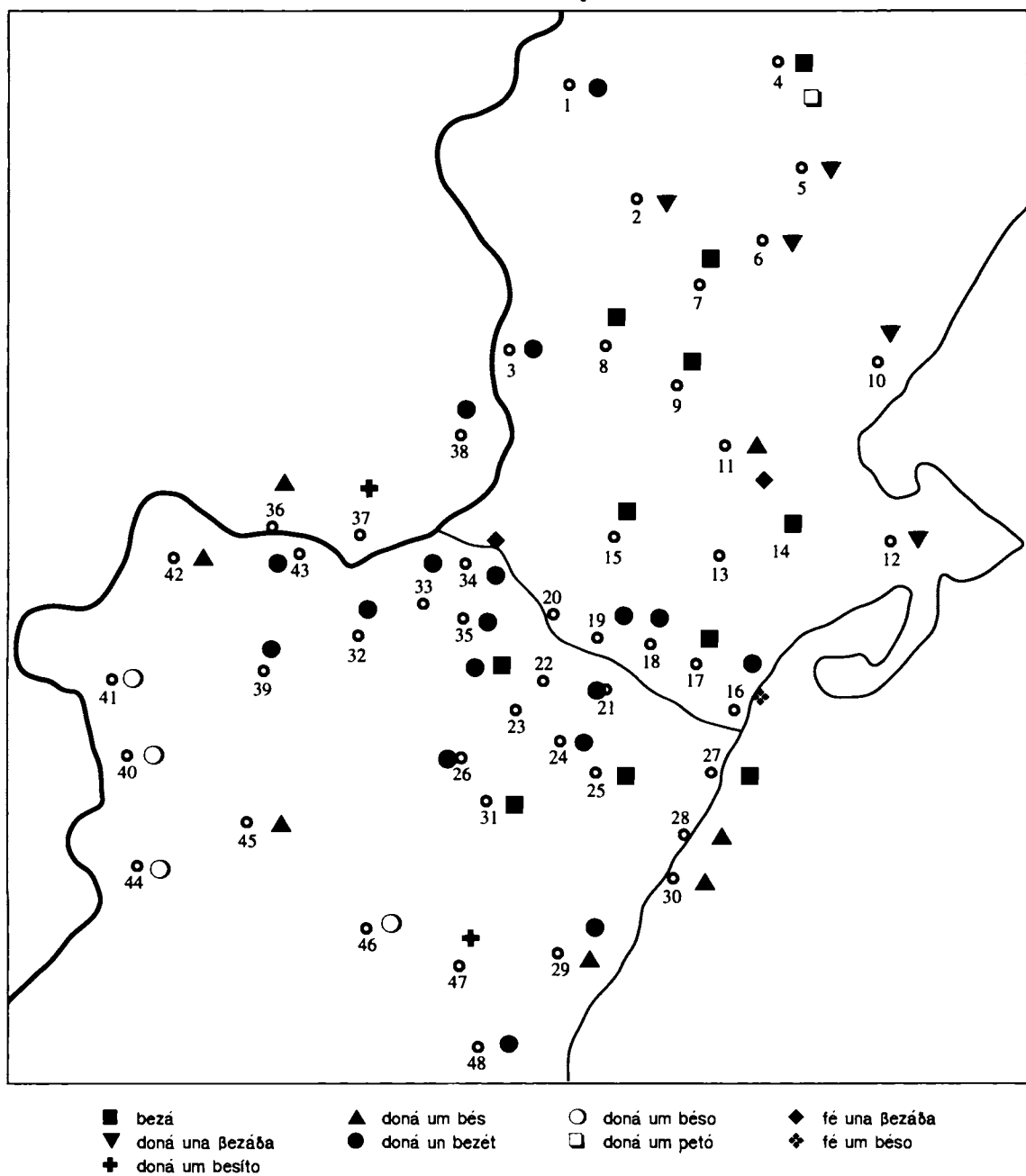
6. MAPES

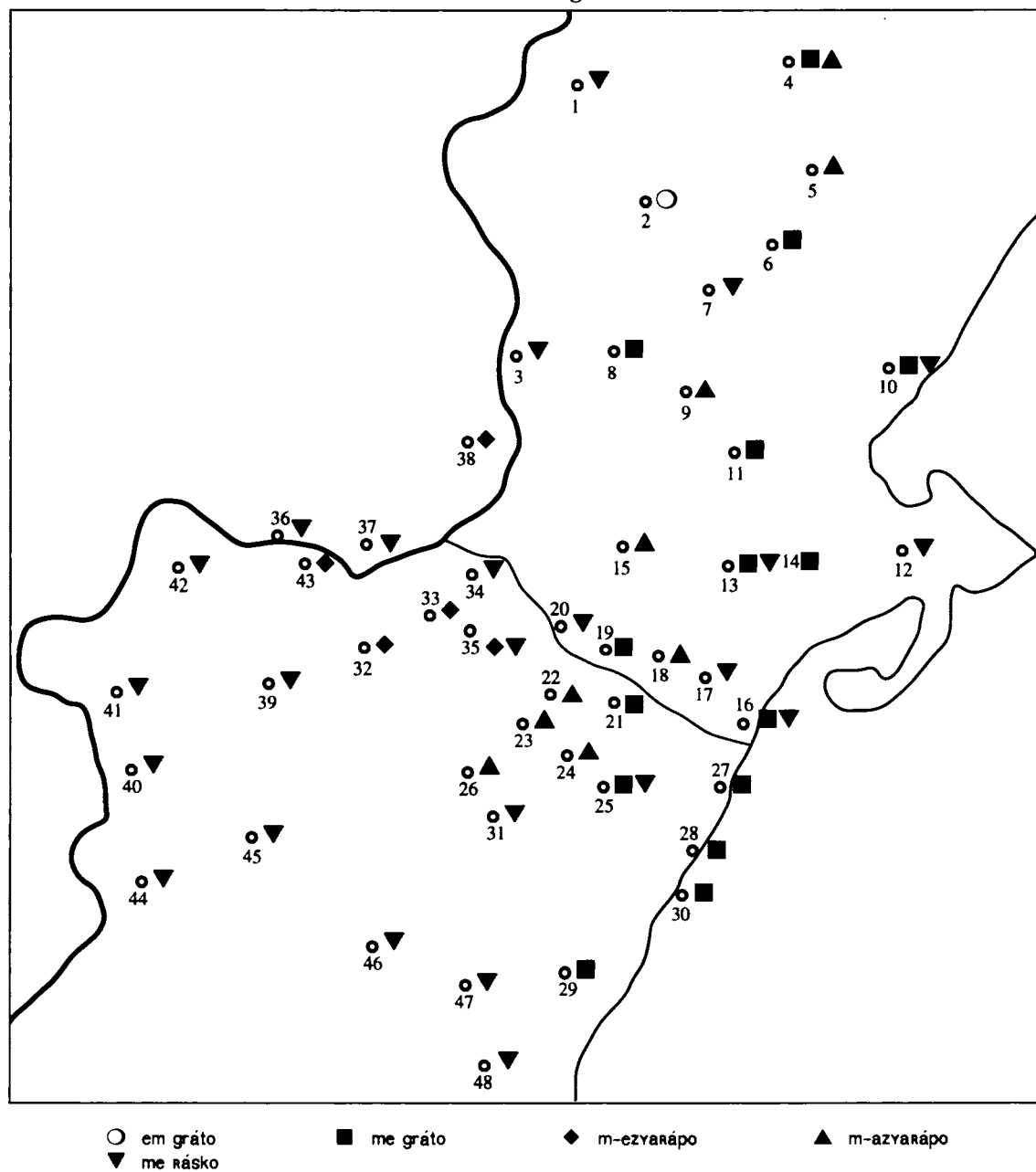
MAPA 0a. *Clau de les poblacions*

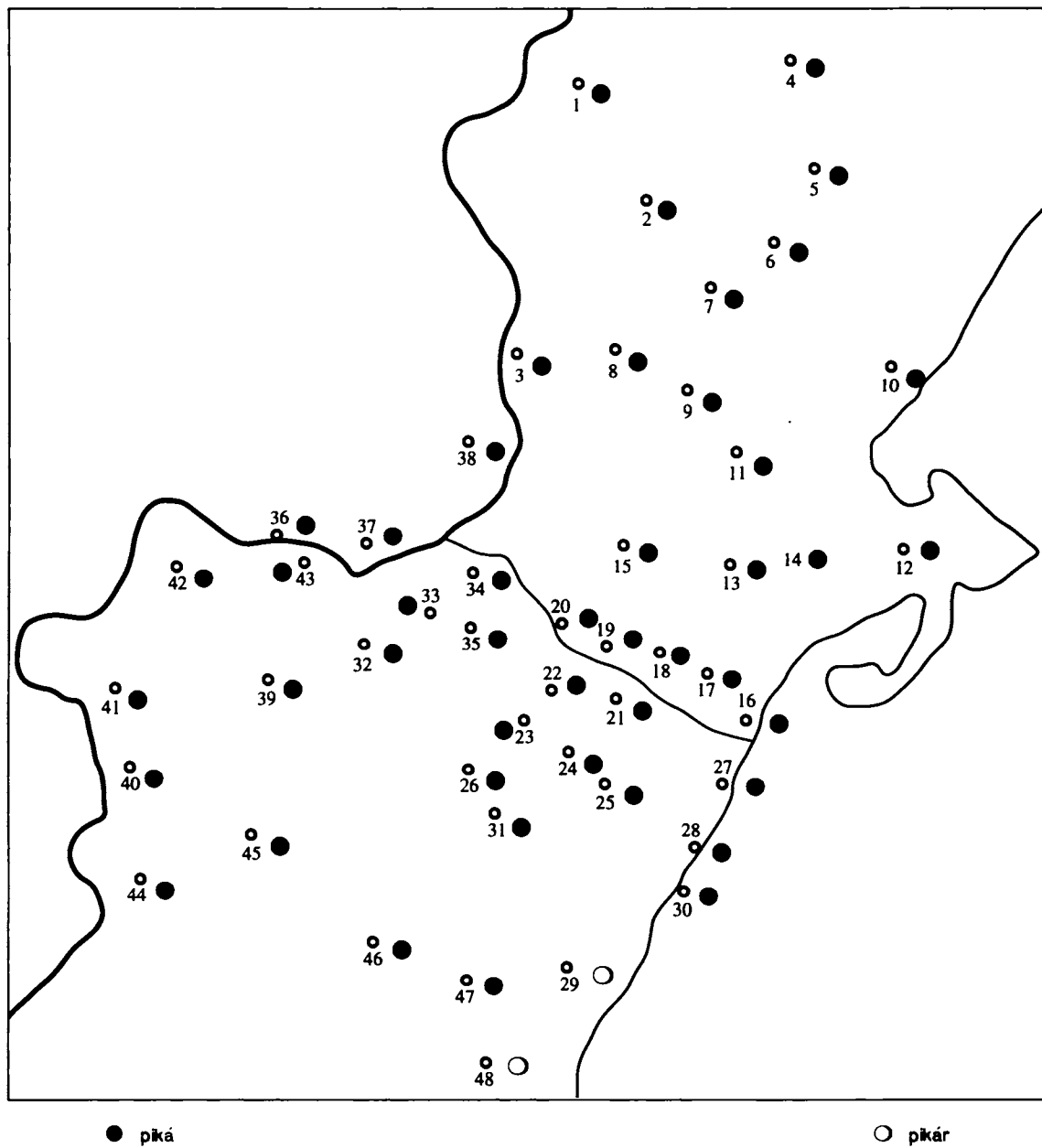
MAPA 0b. *El nom de la llengua*

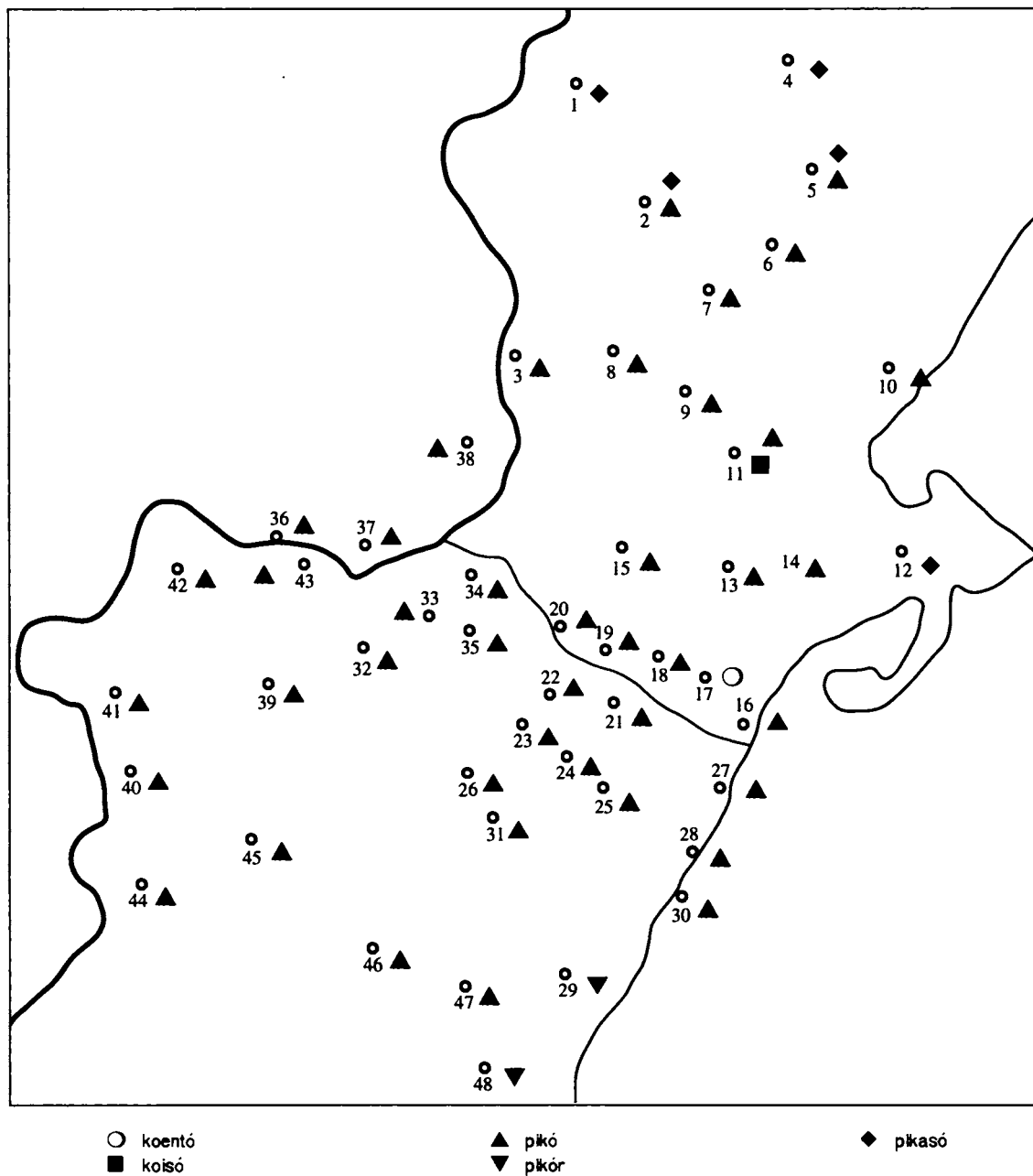

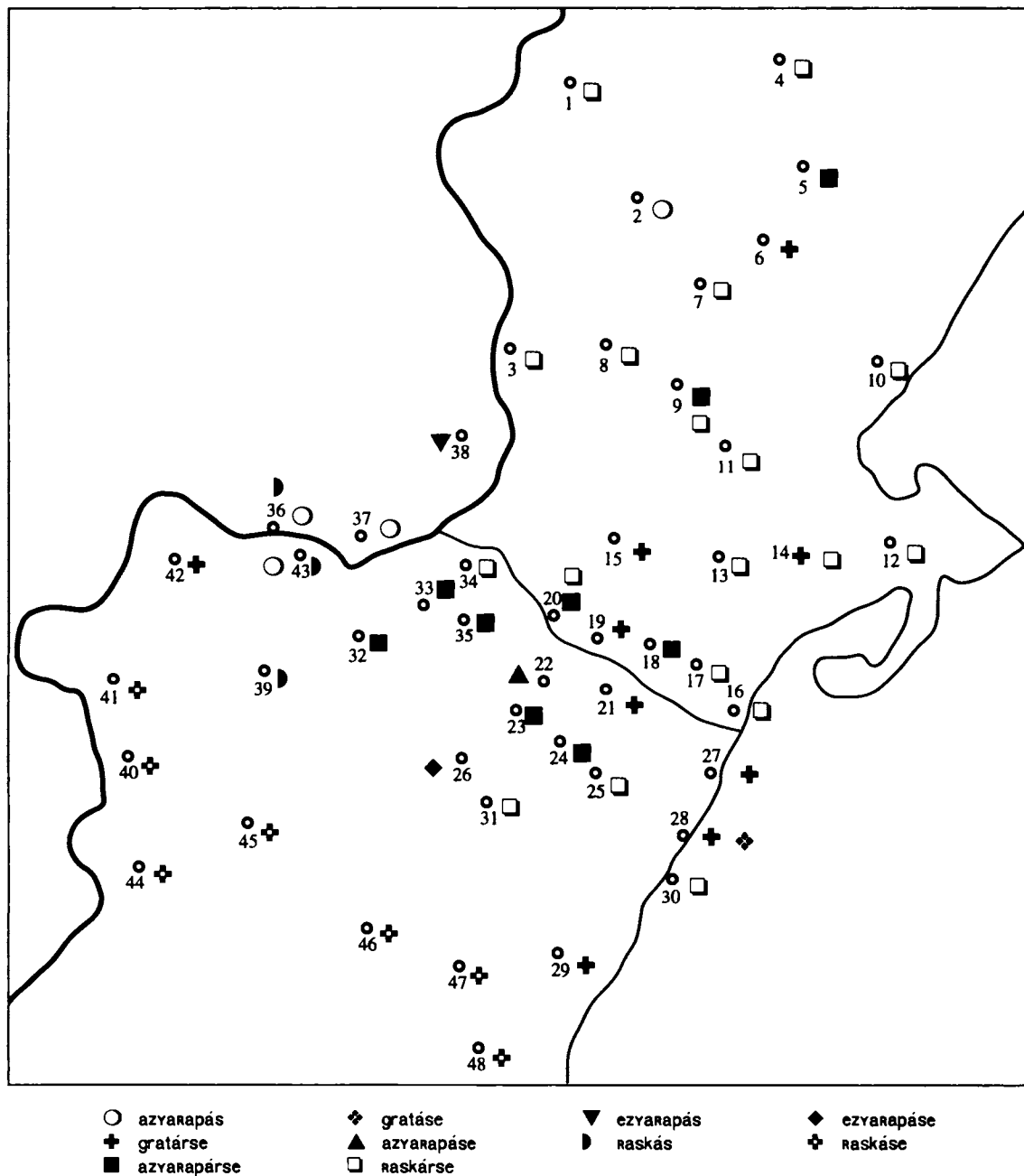
○ katalà	◆ doberén	* valensjà	* sammatebà	✱ balensjà òlferén
■ balensjà	□ ampostí	+ t'japunjàt	★ trebén	+ t'japunjào
▲ gandezà	◐ kanarèw	⊙ binarosén	◊ una barèjsa de katalàj	† erbezén
▼ morénse	⊕ ni katalà ni Balensjà	* t'japurejsàt	■ Balensjà	⊙ t'japuráo
◆ tortozí	* t'japureáo	♣ t'japurát	■ t'japunjàw	✂ més katalà ke Balensjà
✱ paúsén	⊗ ni Balensjà ni katalà			

MAPA 1. *Fer un petó*

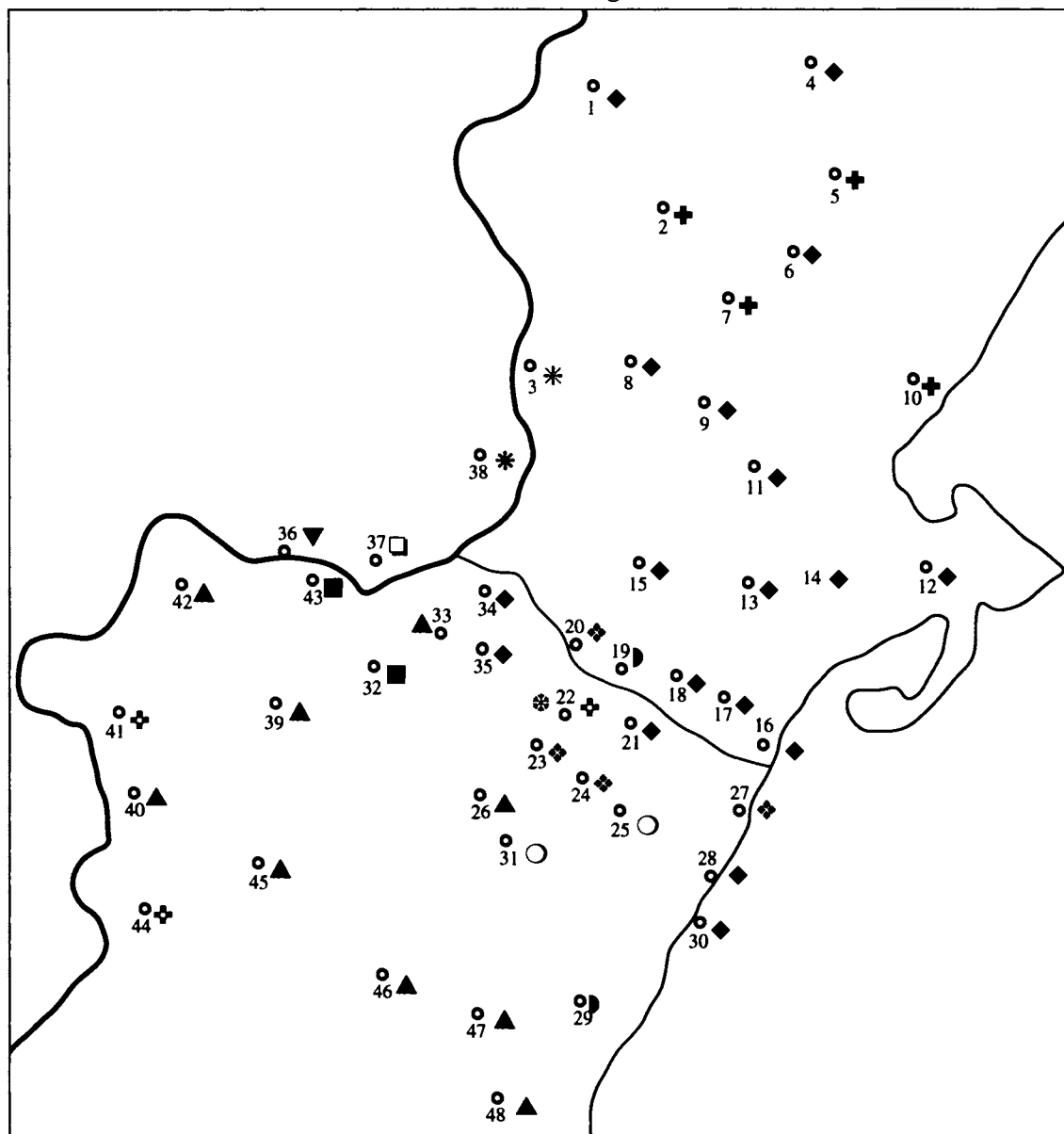
MAPA 2. *Em grato*

MAPA 3. *Picar*

MAPA 4. *Picor*

MAPA 5. *Rascar-se*

MAPA 6. *Gemegar*

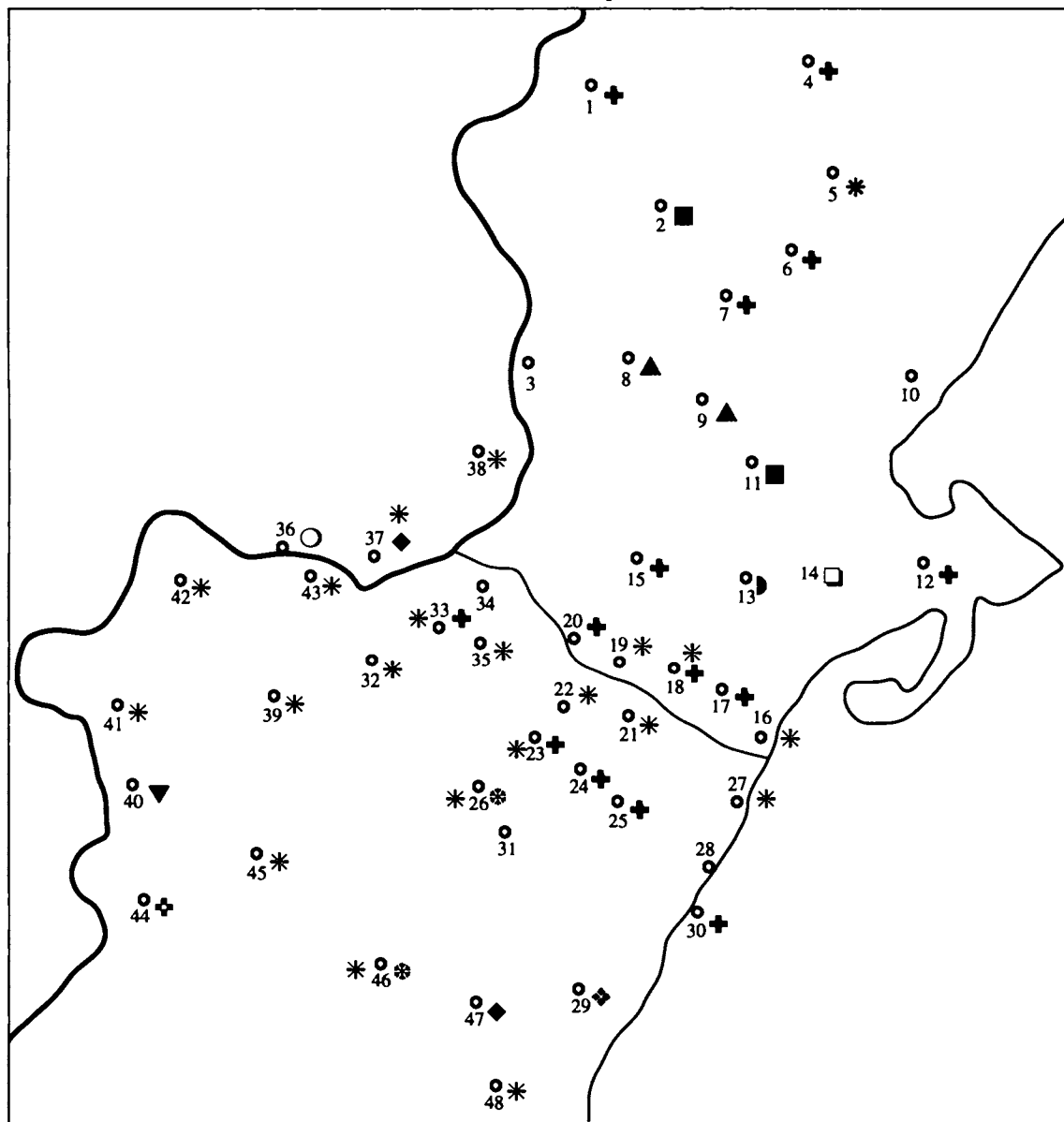

○ astá niyitós
+ džamevá
* kejjás
■ džameká

◆ zamevá
⊛ kerełáse
▲ džemeká

□ plorá
* somiká
▼ zameka

▷ kejjárse
◆ džamevá
⊕ kejjáse

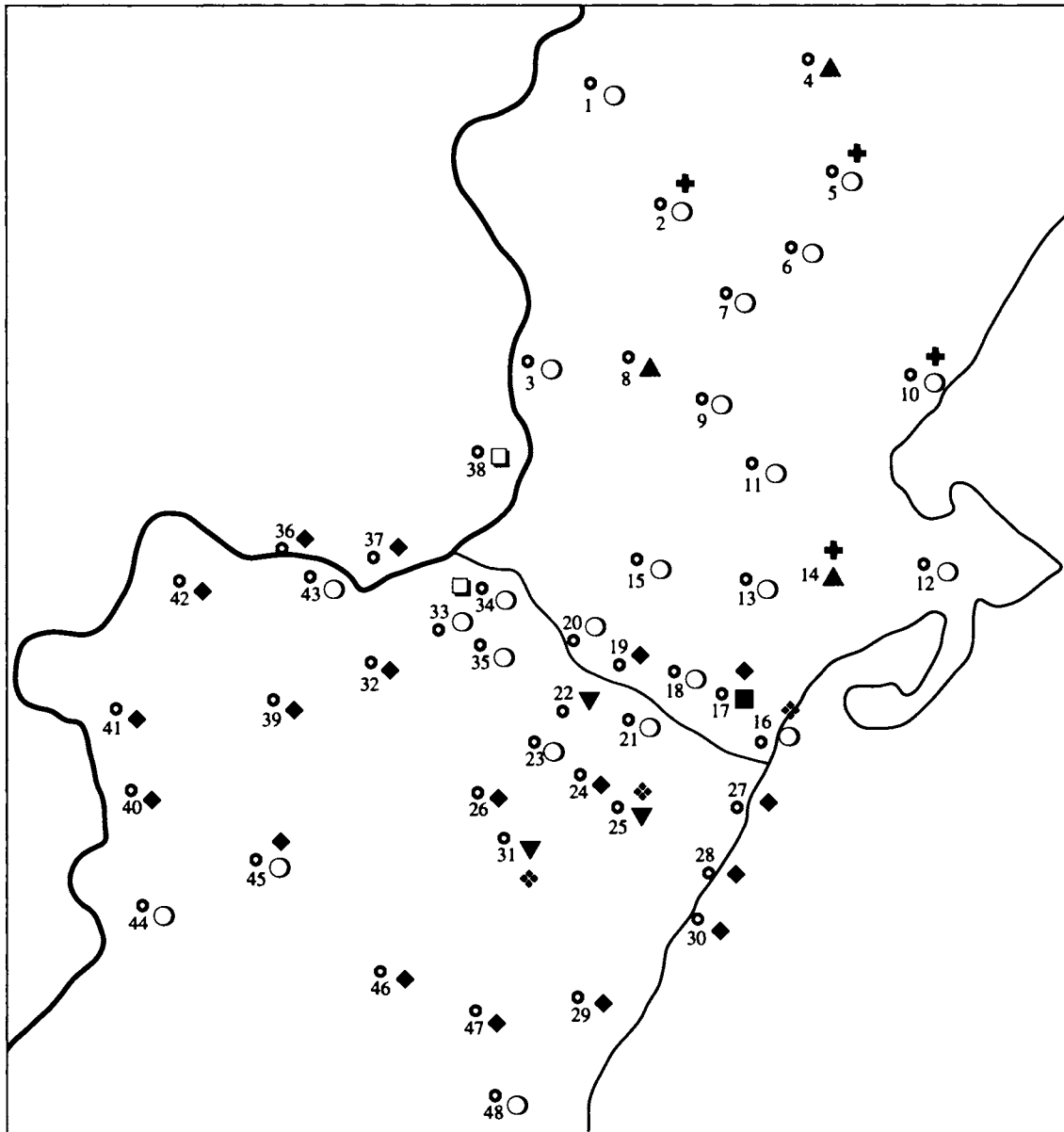
MAPA 7. *Els nens, plorar*

○ karajá
 ✚ plorá
 * remuyá
 ■ dzemevá

✦ plorár
 ⊗ rajá
 ▲ dzamevá
 □ ploriká

* somiká
 ▼ grapolá
 D kejjárse

✚ somikár
 ◆ grují
 ✚ rajjá

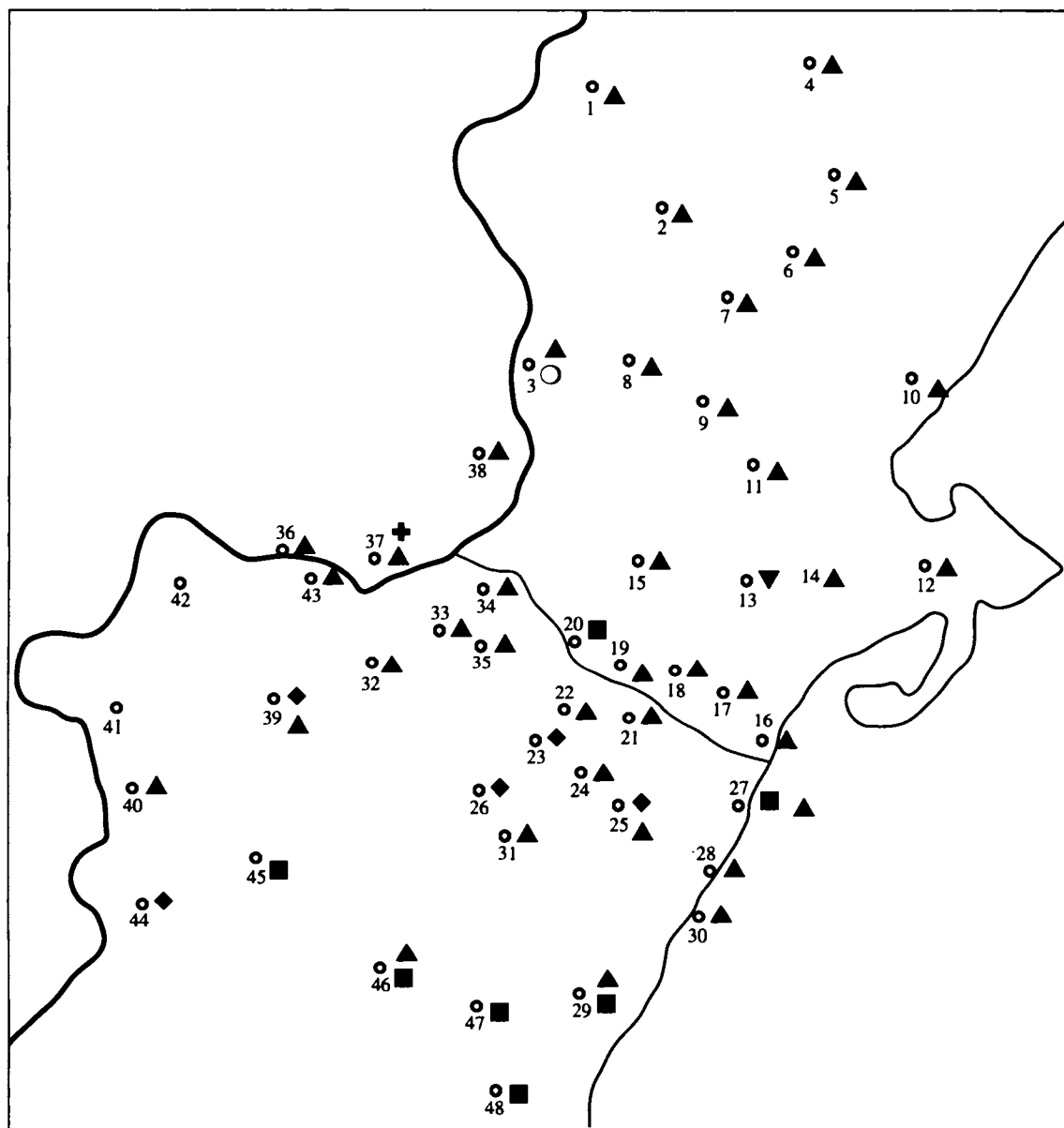
MAPA 8. *Els cabells*

○ καβέλ
◆ μόγο

■ καβέλ
+ πεί

▲ καβέλς
□ λο πεί

▼ los καβέλς
◆ los πείς

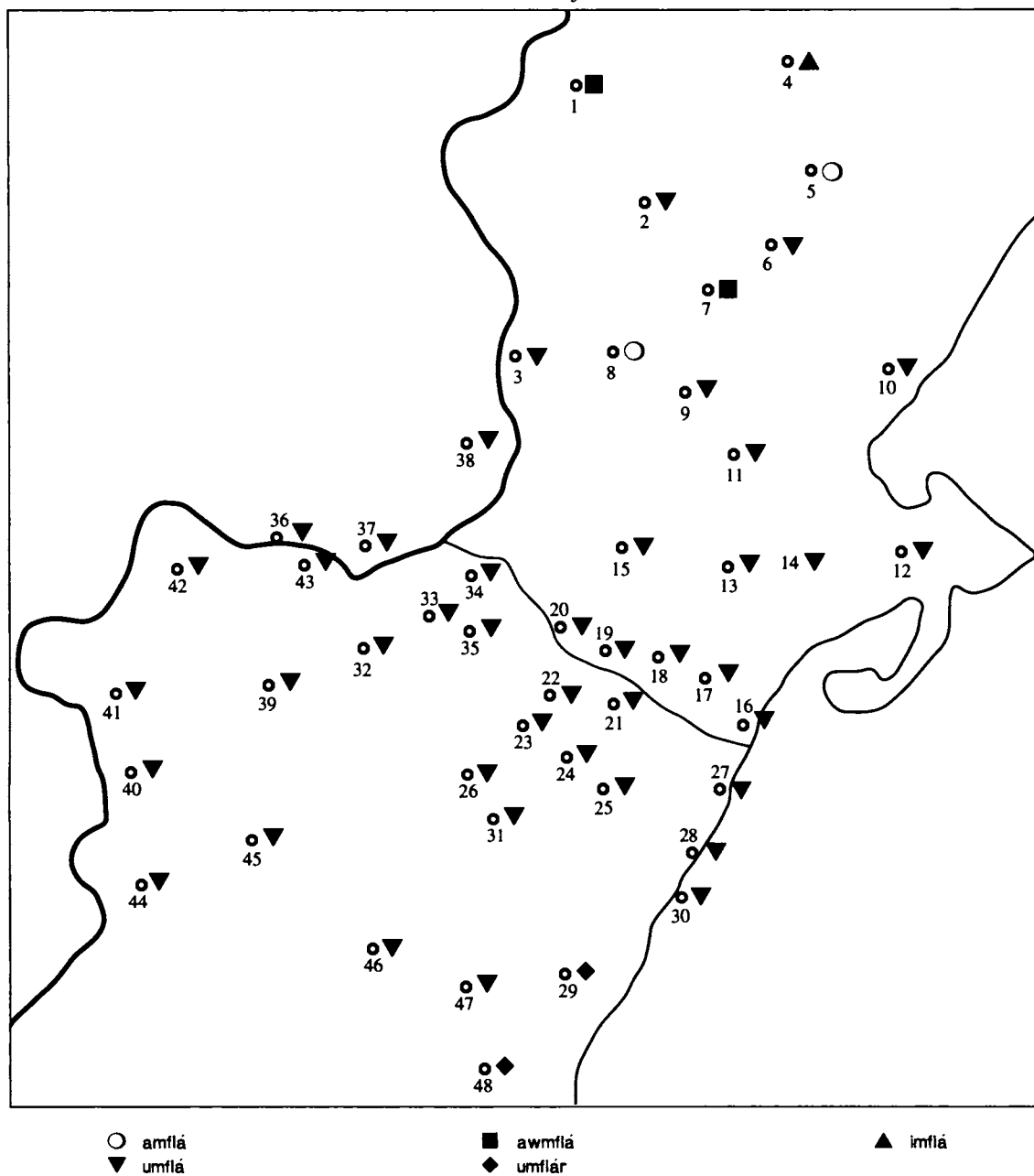
MAPA 9. *El clatell*

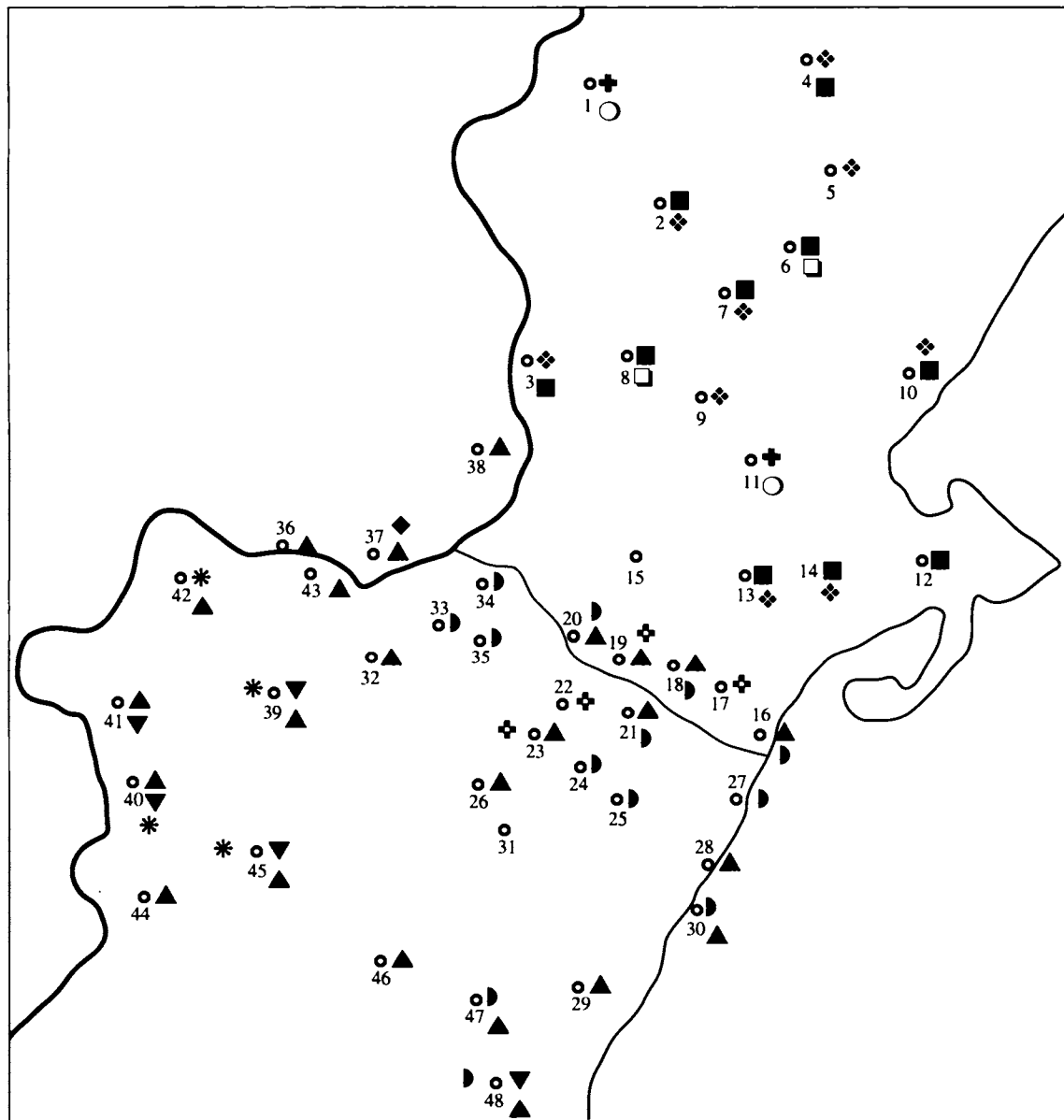
○ ánsa del kóñ
◆ lo klotèt

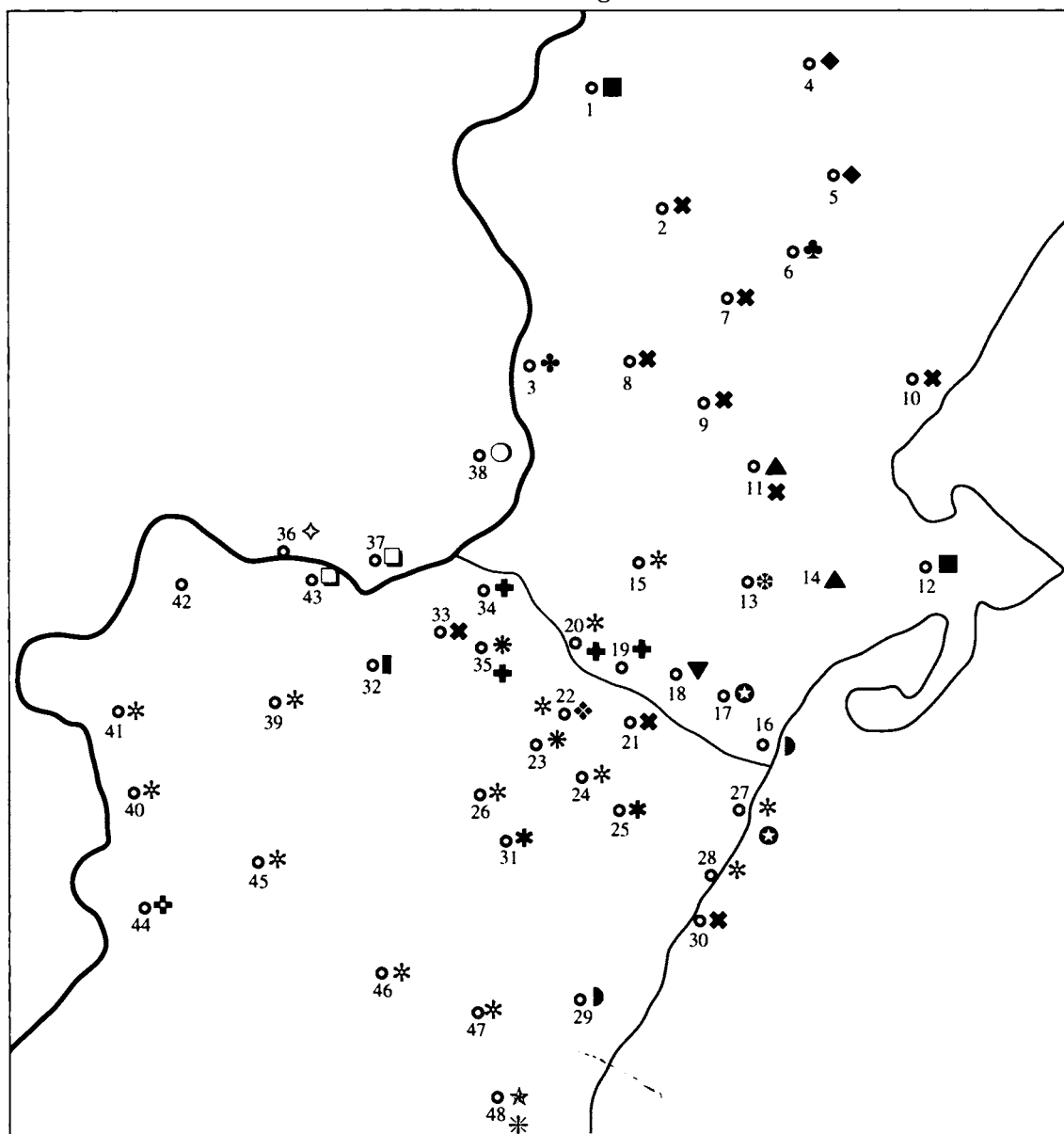
■ lo Baskóñ
+ la nuka

▲ klatéñ
▼ klatèt

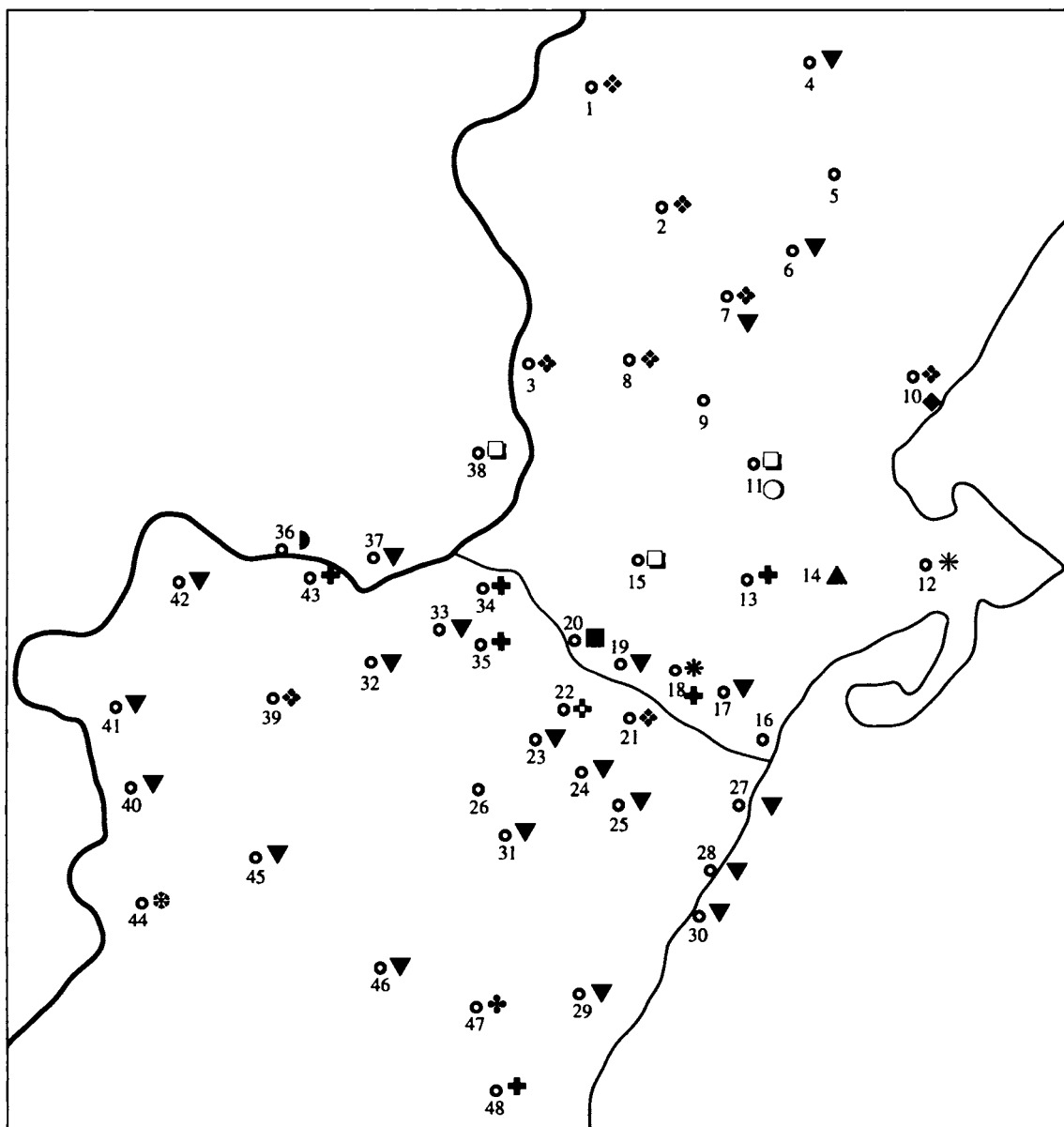
MAPA 10. *Inflar*

MAPA 11. *Els llavis*

MAPA 12. *Ennuegar-se*

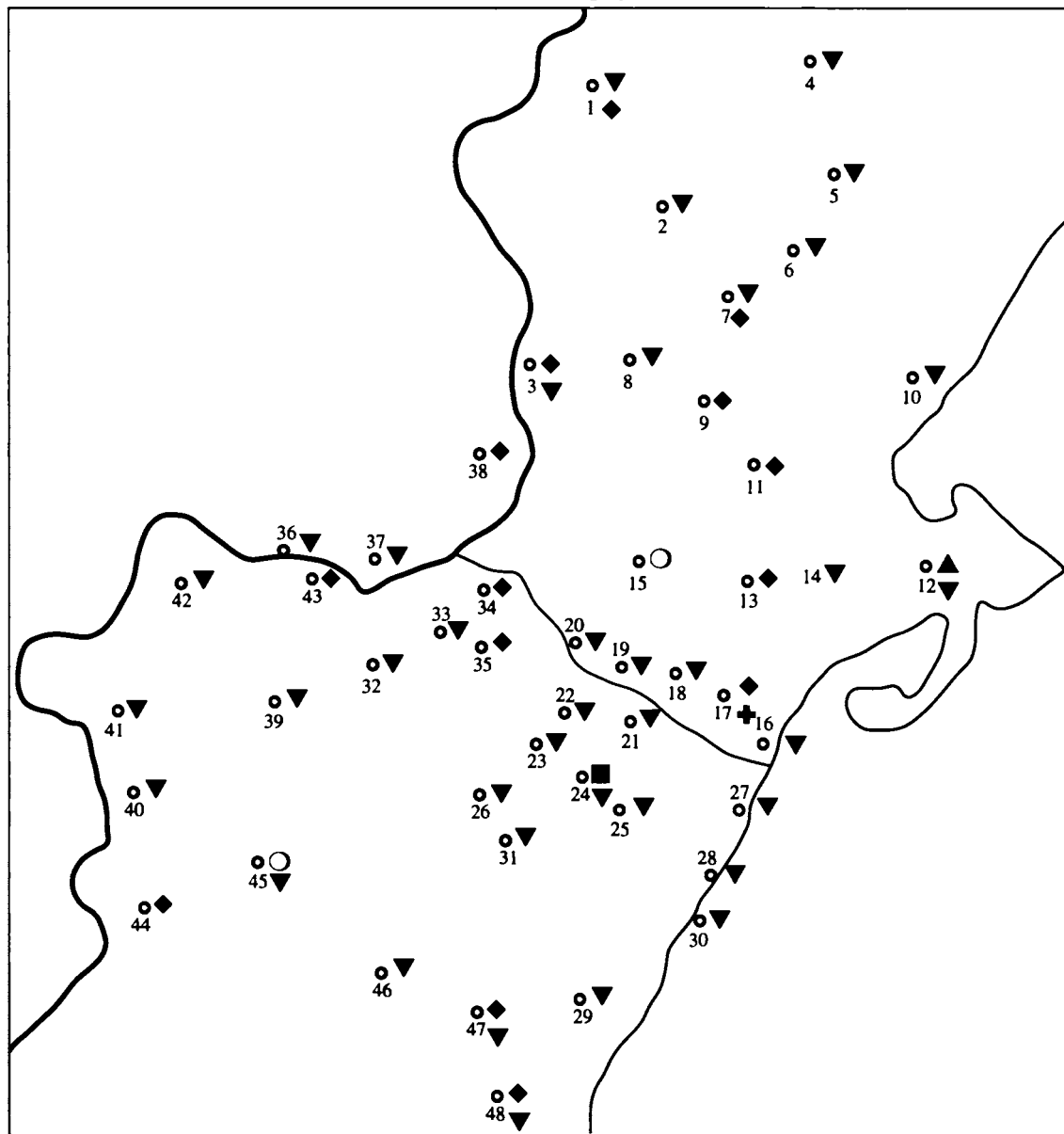
○ anàrsen per l-àtre forat	◆ ambosinàse	* engarvañase	★ pevár al beðat
■ anuàrse	□ ambosinàs	☆ askañàrse	◇ pevár-l benat
▲ anuvàrse	◐ empalanjàrse	☆ fèrse u: nùk al varvartjó	■ tokà-l raðés
▼ avakà la pàrd del beðat	✚ empalanjàrse	* awfevàrse	✖ tokà-l beðat
◆ atravantàrse	* ampalanjàrse	♣ awfevàs	
✚ ambosinàrse	* enkañàrse	* pevár-l beðat	

MAPA 13. *La nou del coll*

○ la boléta del varrantjó
 ■ kanóke
 ▲ lo varvaíó
 ▼ lo varrantjó
 ◆ la mansana

+ la nów
 ◆ la nów del kóA
 □ la nów del varrantjó
 ▤ la nów de la yóla
 ⊕ lo nóg del varrantjó

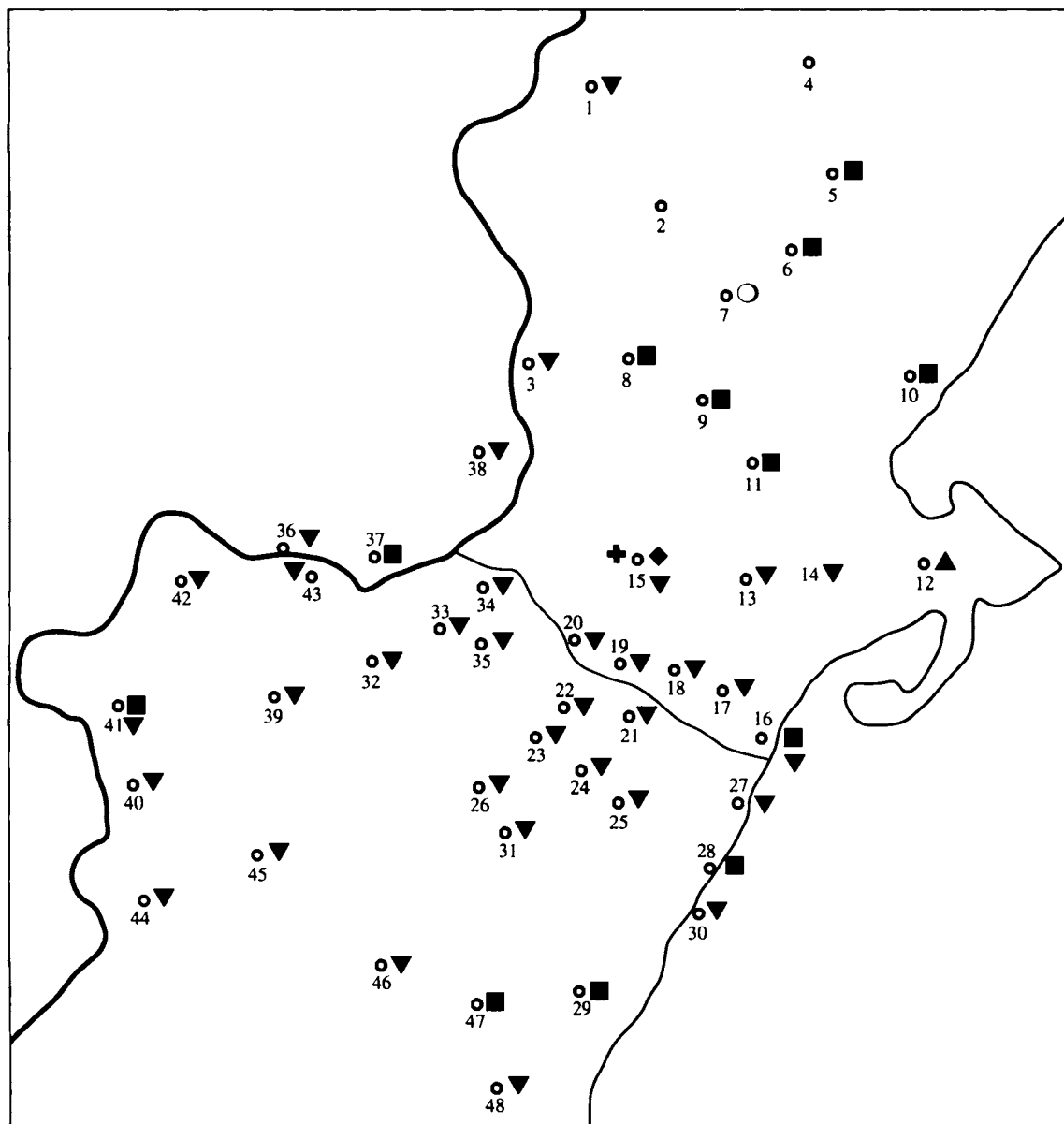
* la núke
 ⊗ el-íz del varrantjó
 * la peréta
 ⊕ la peréta del varrantjó

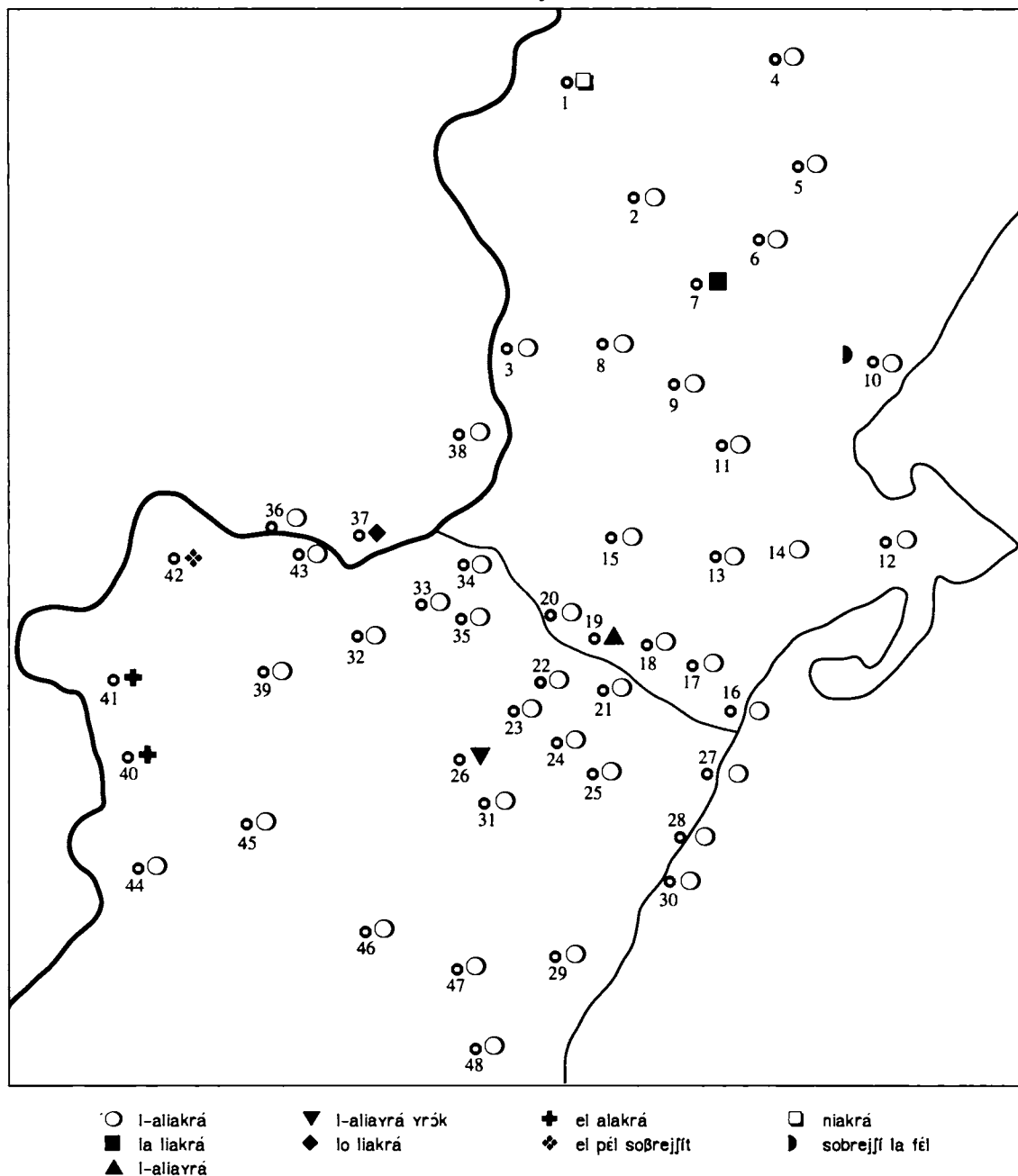
MAPA 14. *La gorja*

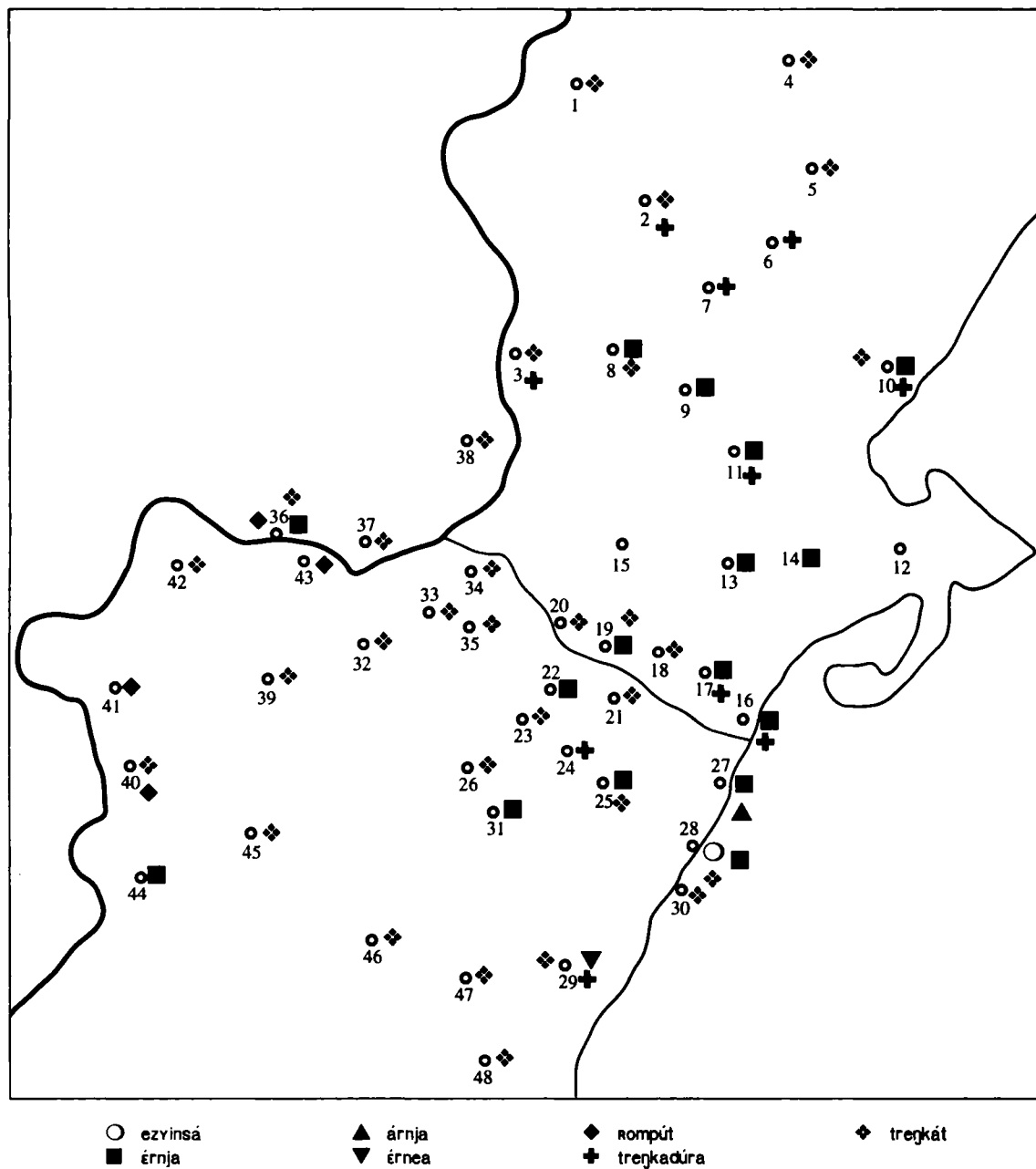
○ I-azbré
▼ la vòla

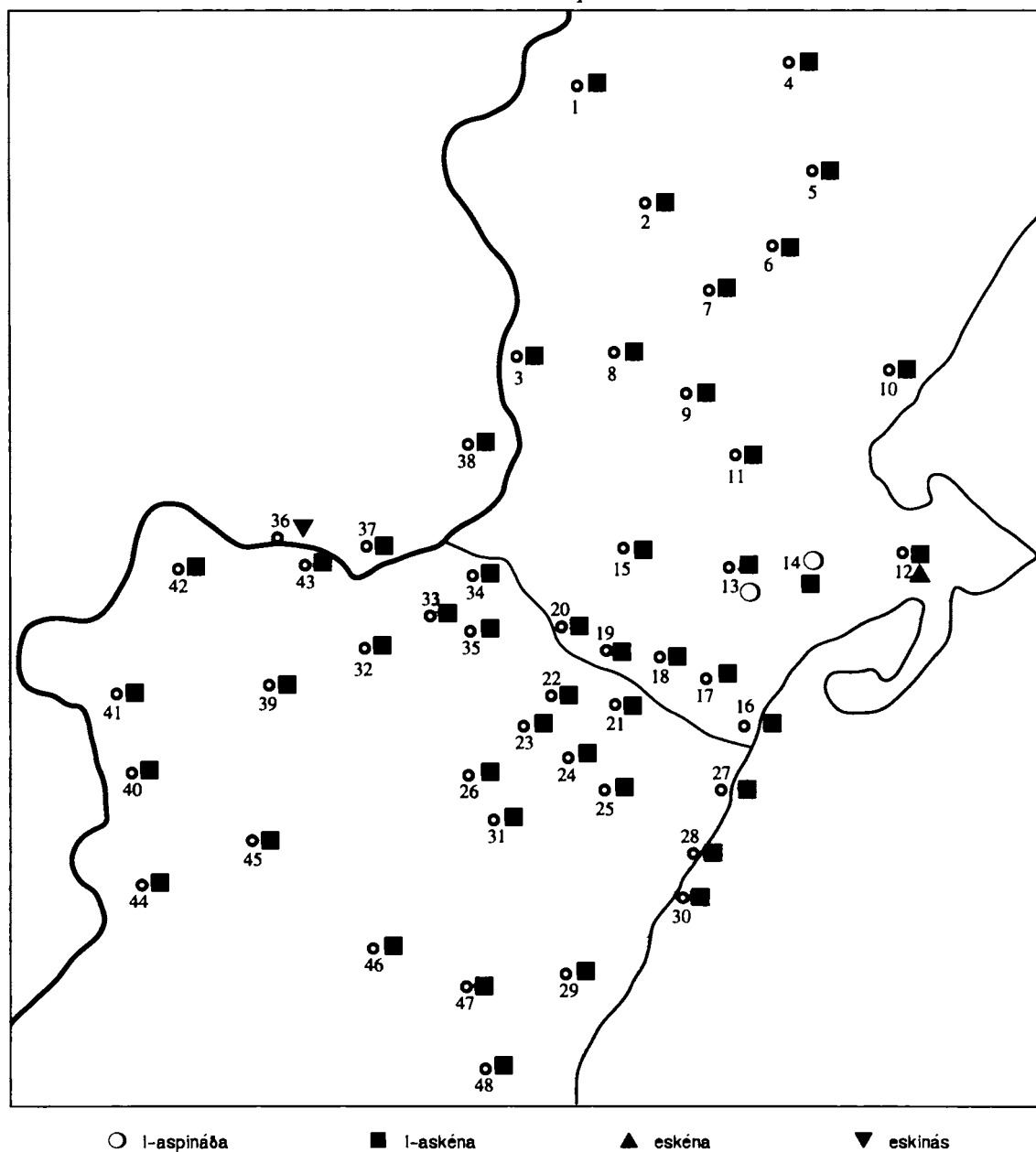
■ lo kanó del varvantjó
◆ lo varvantjó

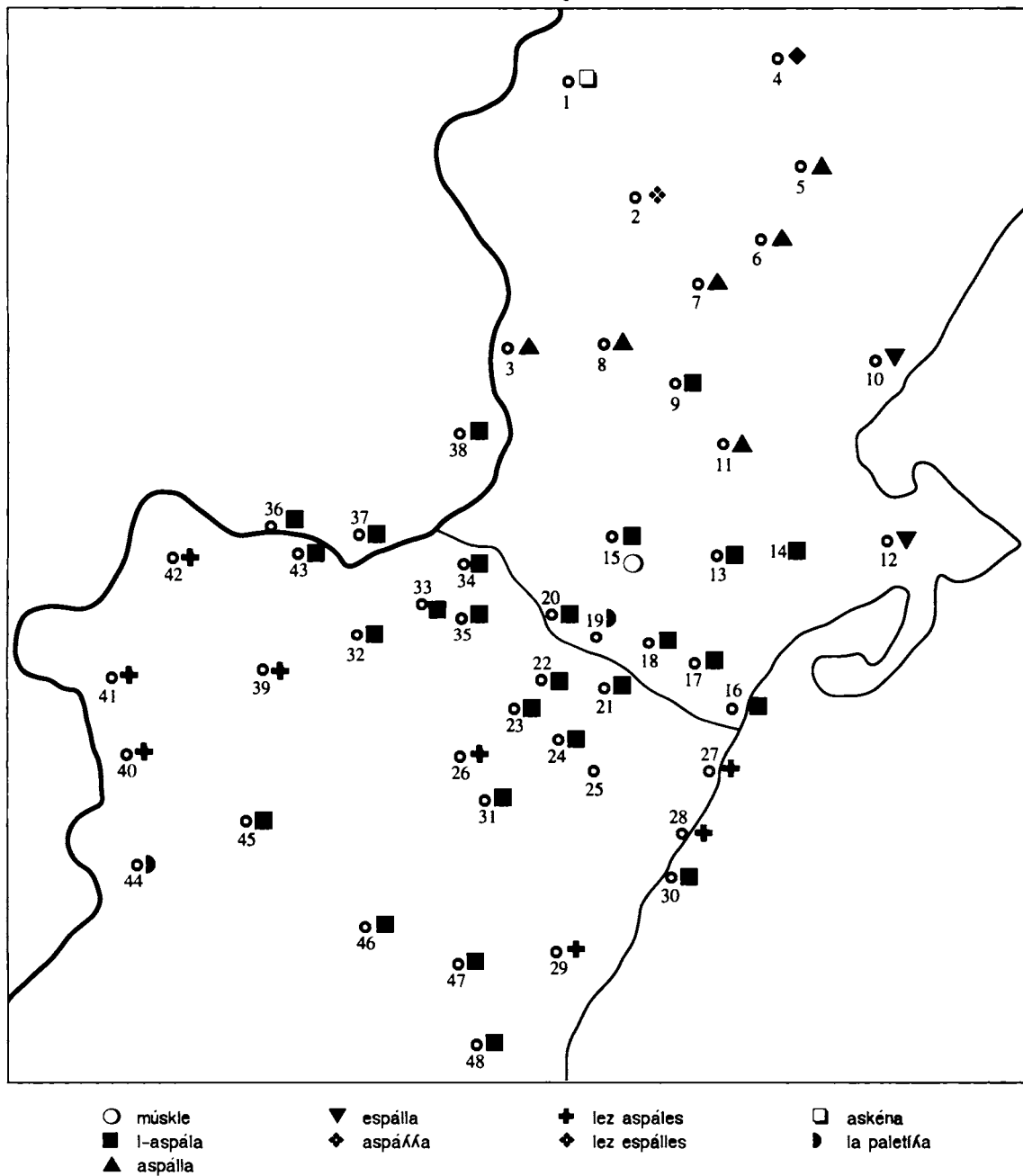
▲ I-angonéA
+ la vòrdzə

MAPA 15. *L'úvula*

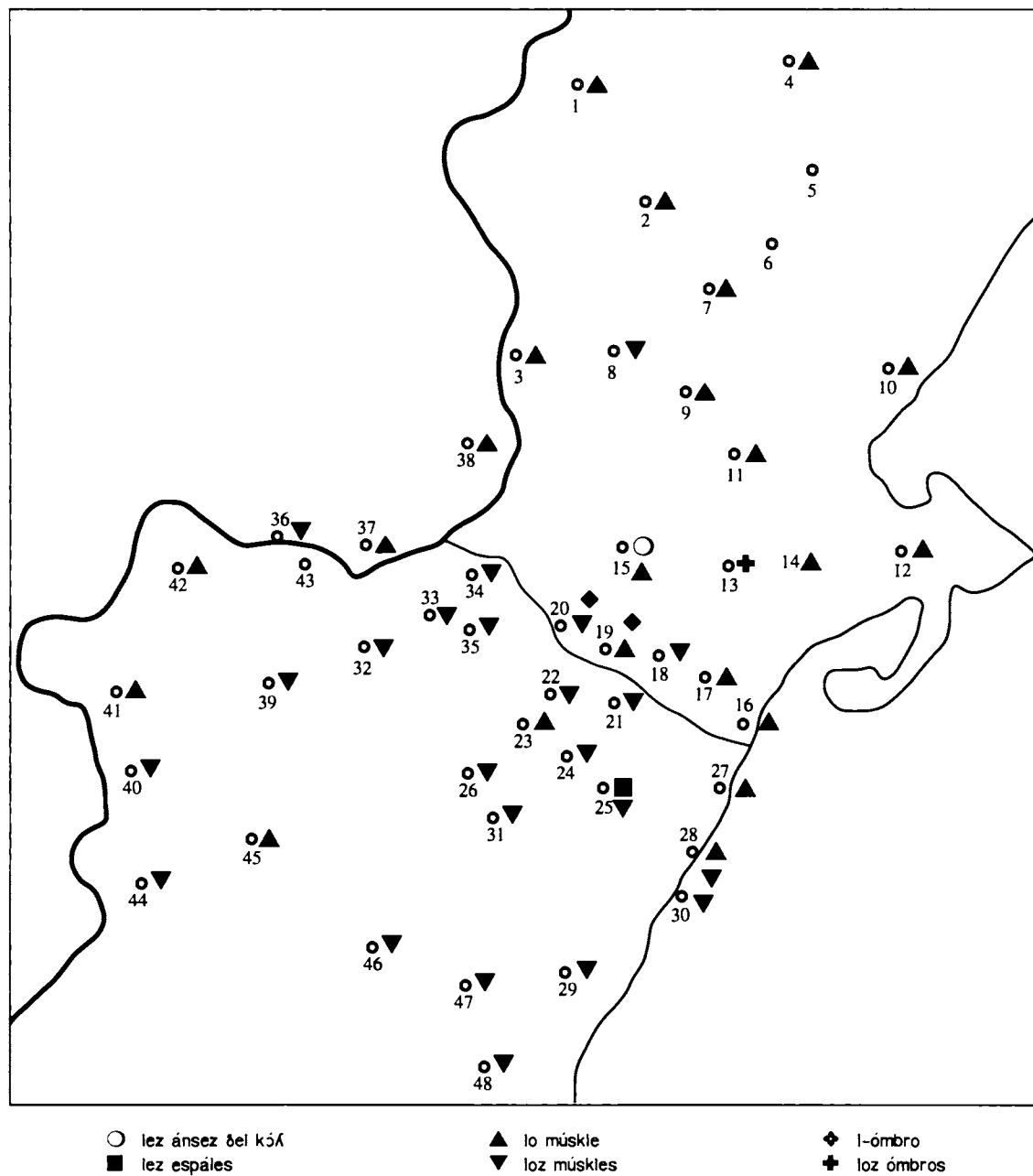
MAPA 16. *Té el fel sobreixit*

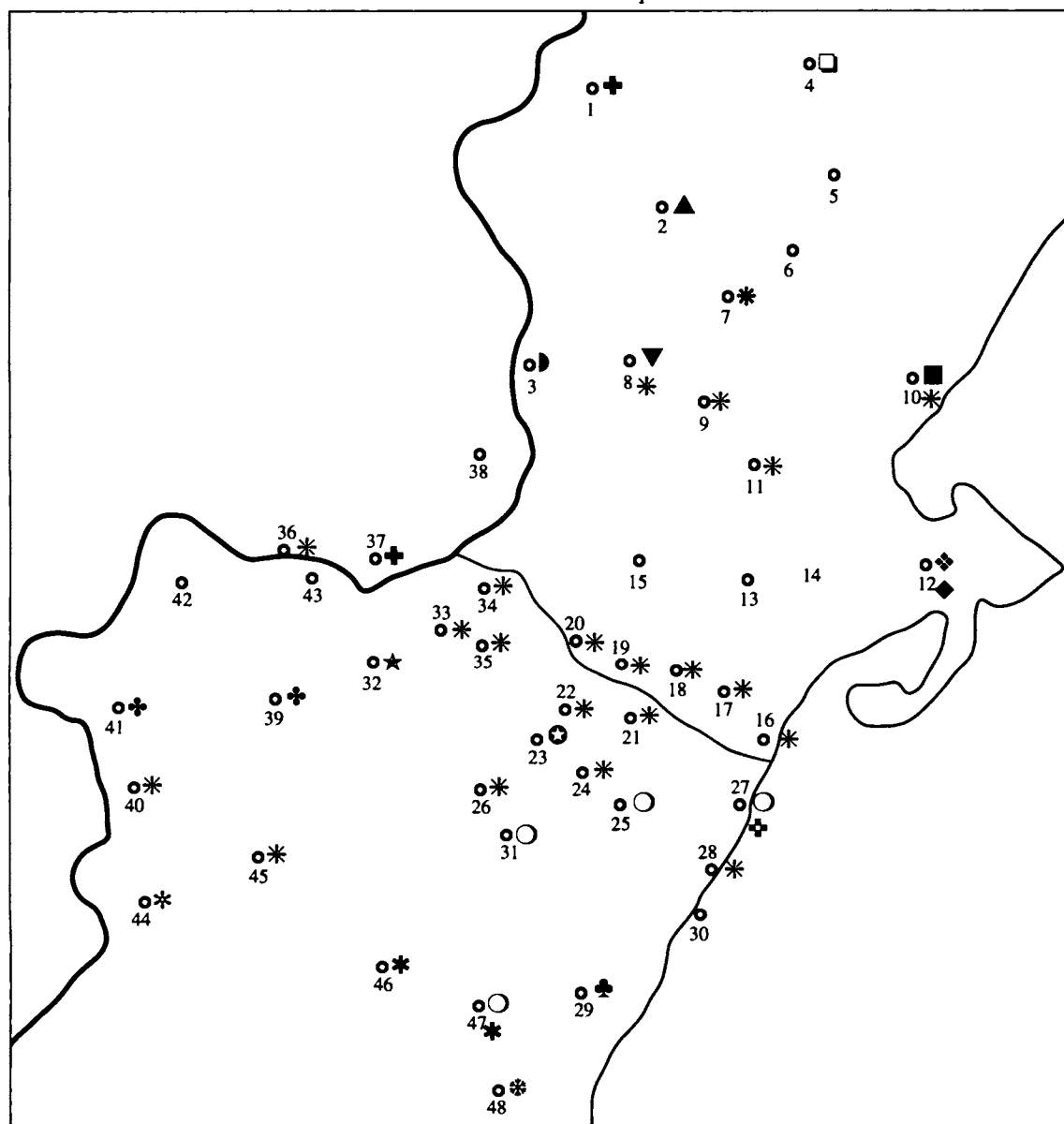
MAPA 17. *L'hèrnia*

MAPA 18. *L'esquena*

MAPA 19. *L'espatlla*

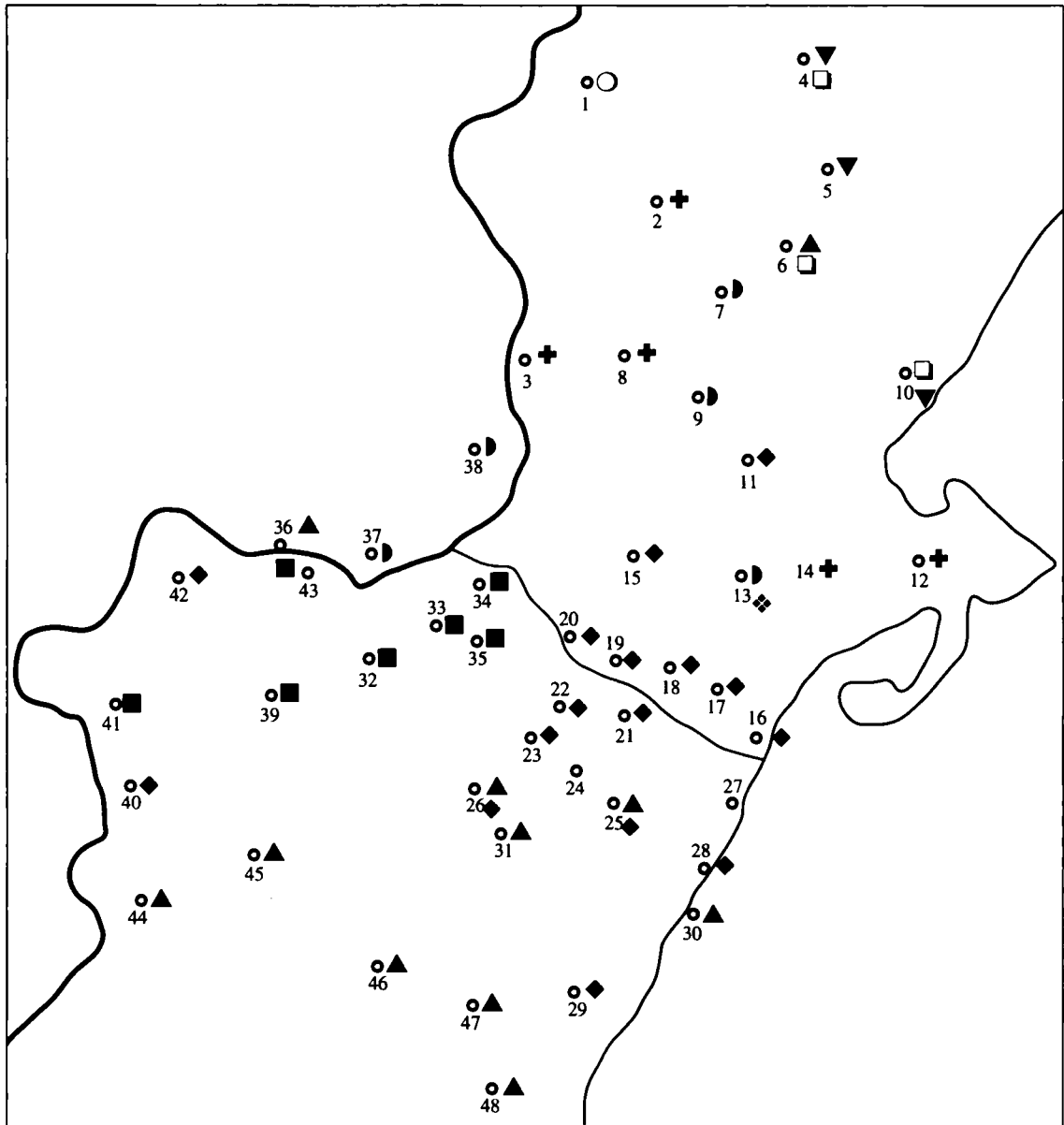
MAPA 20. *Els muscles*

MAPA 21. *Arronsar les espalles*

○ alsà-lz múscles	+ aronsà l-askèna	* musklàdes	* peyà musklàes
■ aronsà-l múscle	◆ aronsà l-askèna	* musklár	♣ peyár musklàes
▲ aronsà lez espalles	□ kolzáda	* musklejzà	* s-egkoáiz de múscles
▼ aronsà lez aspàles	◐ fé una musklàda	⊕ æmusklejzà	★ soroá-lz múscles
◆ aronsà lez espàles	⊕ fé una musklàa	⊙ peyà musklàdes	

MAPA 22. *Ha rel·liscat*

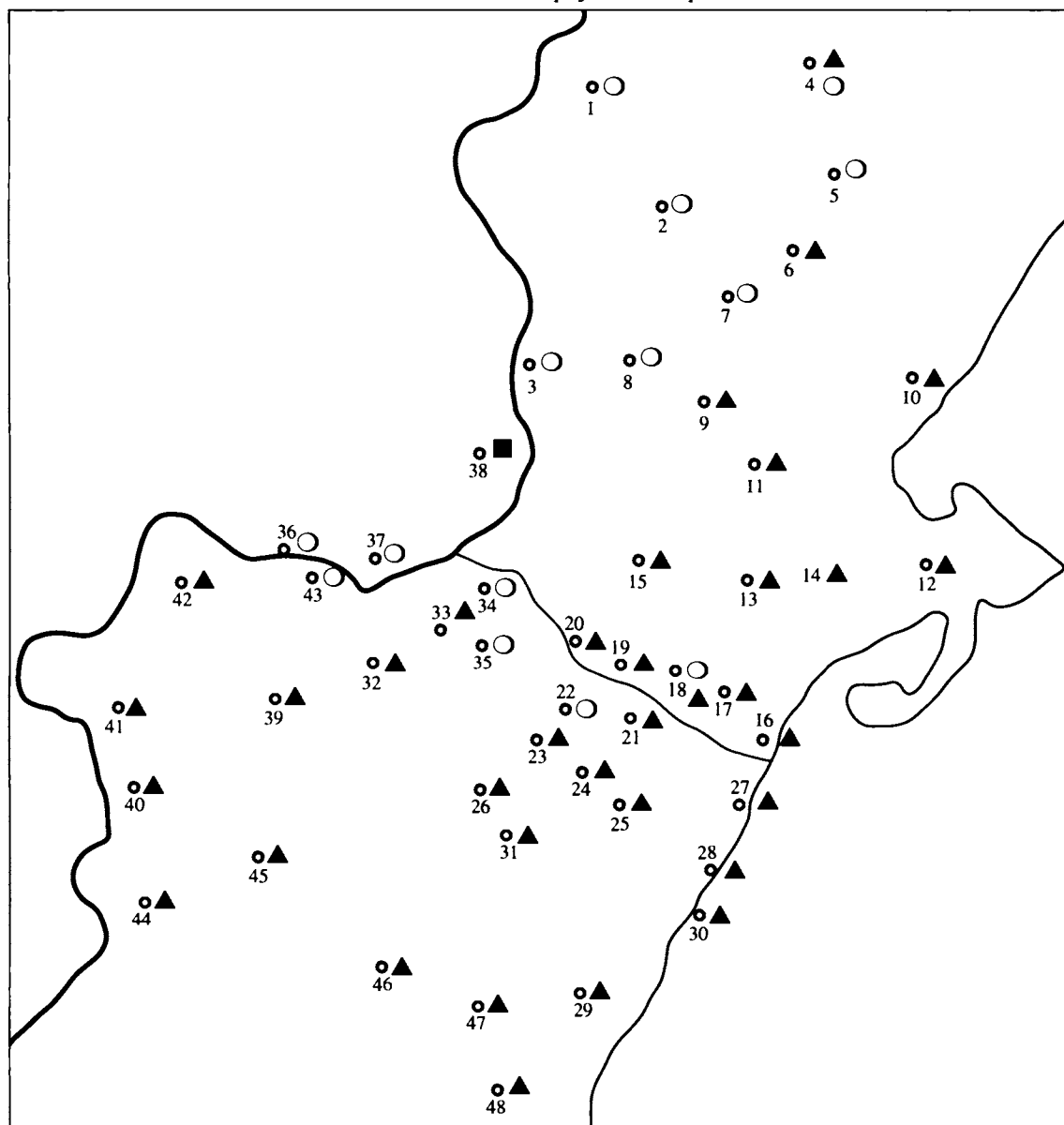

○ á-rjizát
■ á-záisát
▲ á-z̄arát

▼ á kiskát
◆ á k̄isát

+ á ra·k̄isát
◇ á raskikát

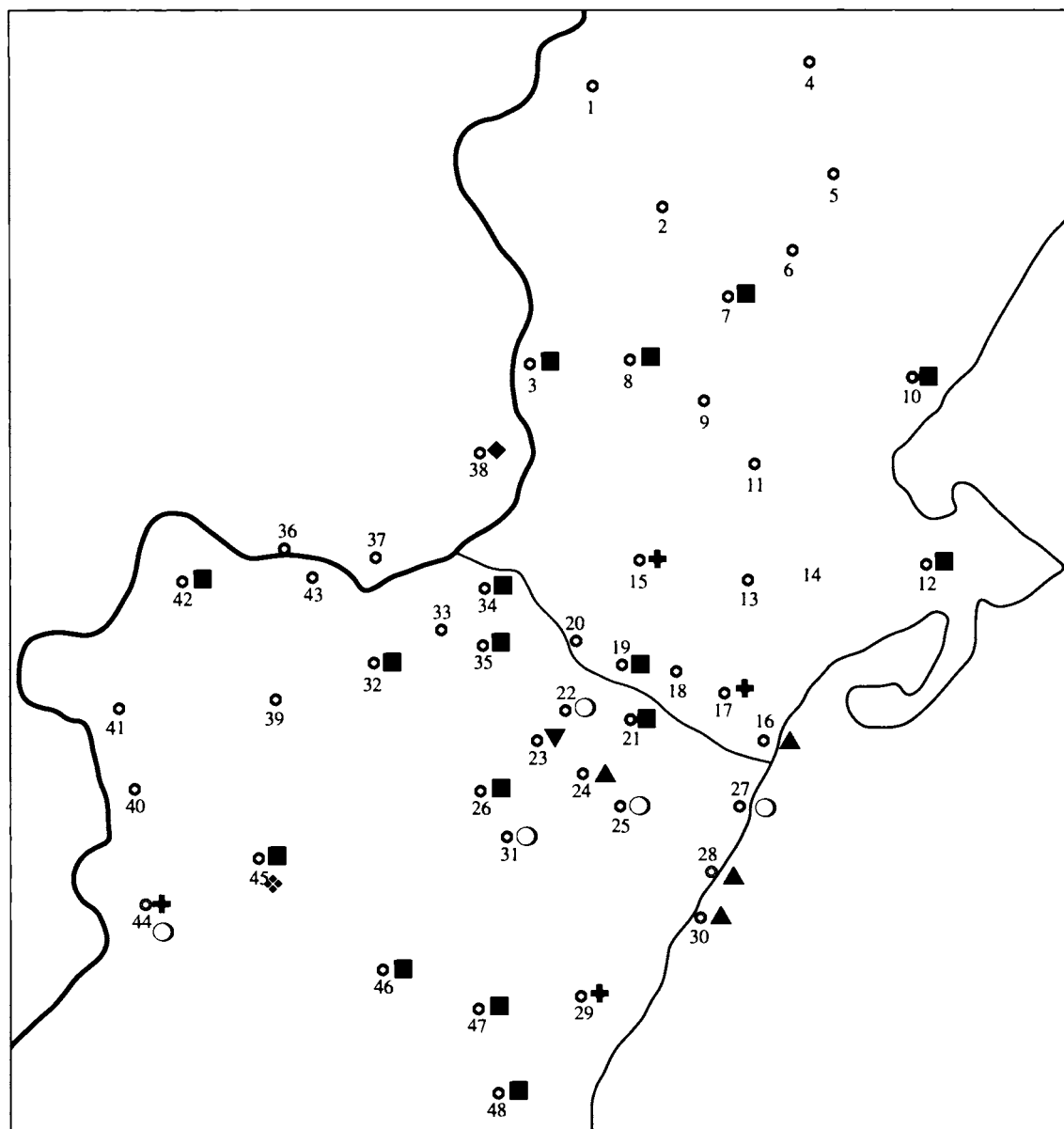
◻ á re·kiskát
◼ á re·k̄isát

MAPA 23. *M'ha trepitjat l'ull de poll*

○ m-à kalsivád l-úł de pół

■ m-à valsivád l-úł de pół

▲ m-à t'fatád l-úł de pół

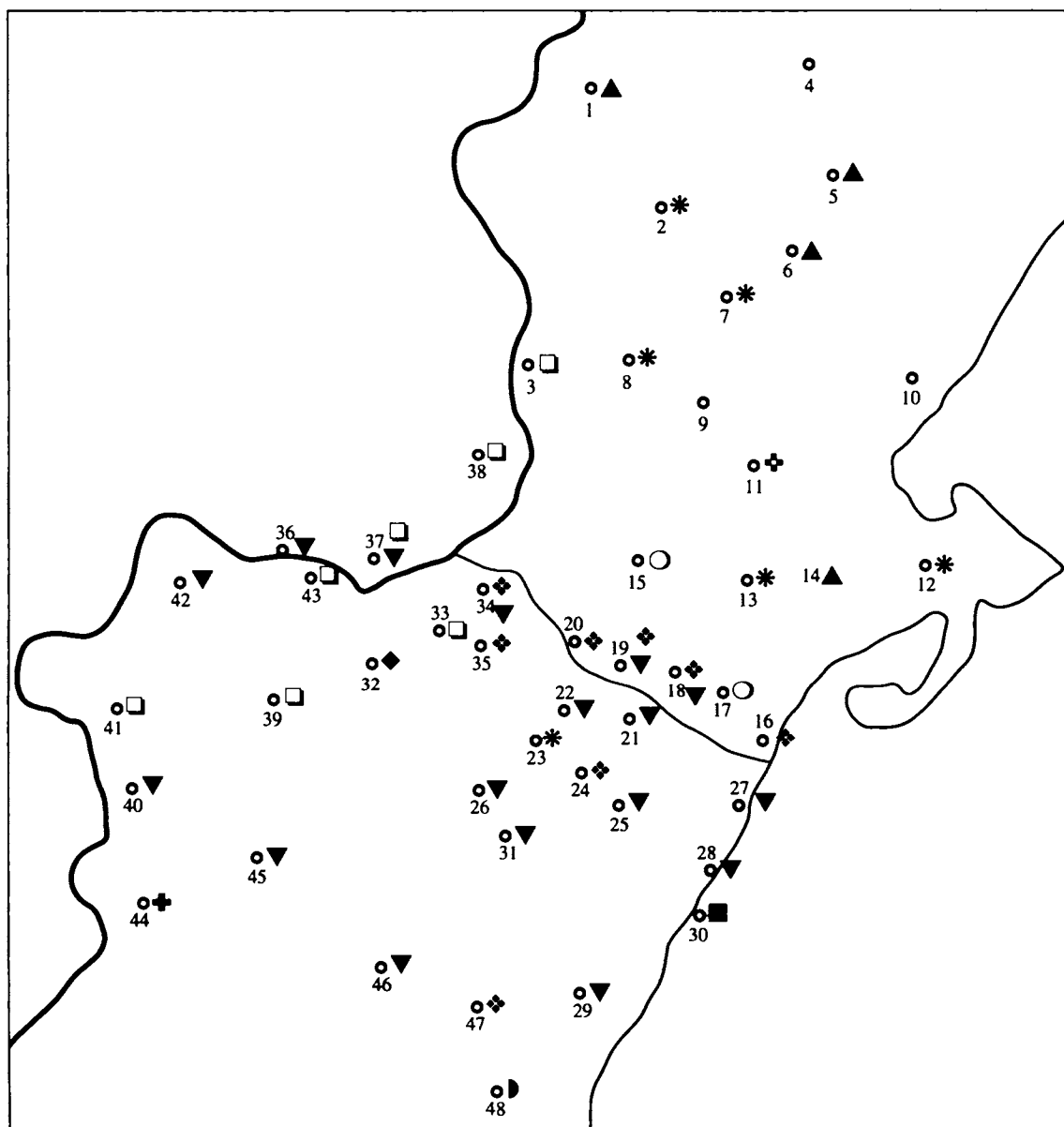
MAPA 24. *El braó*

○ la bóia
 ■ lo braó

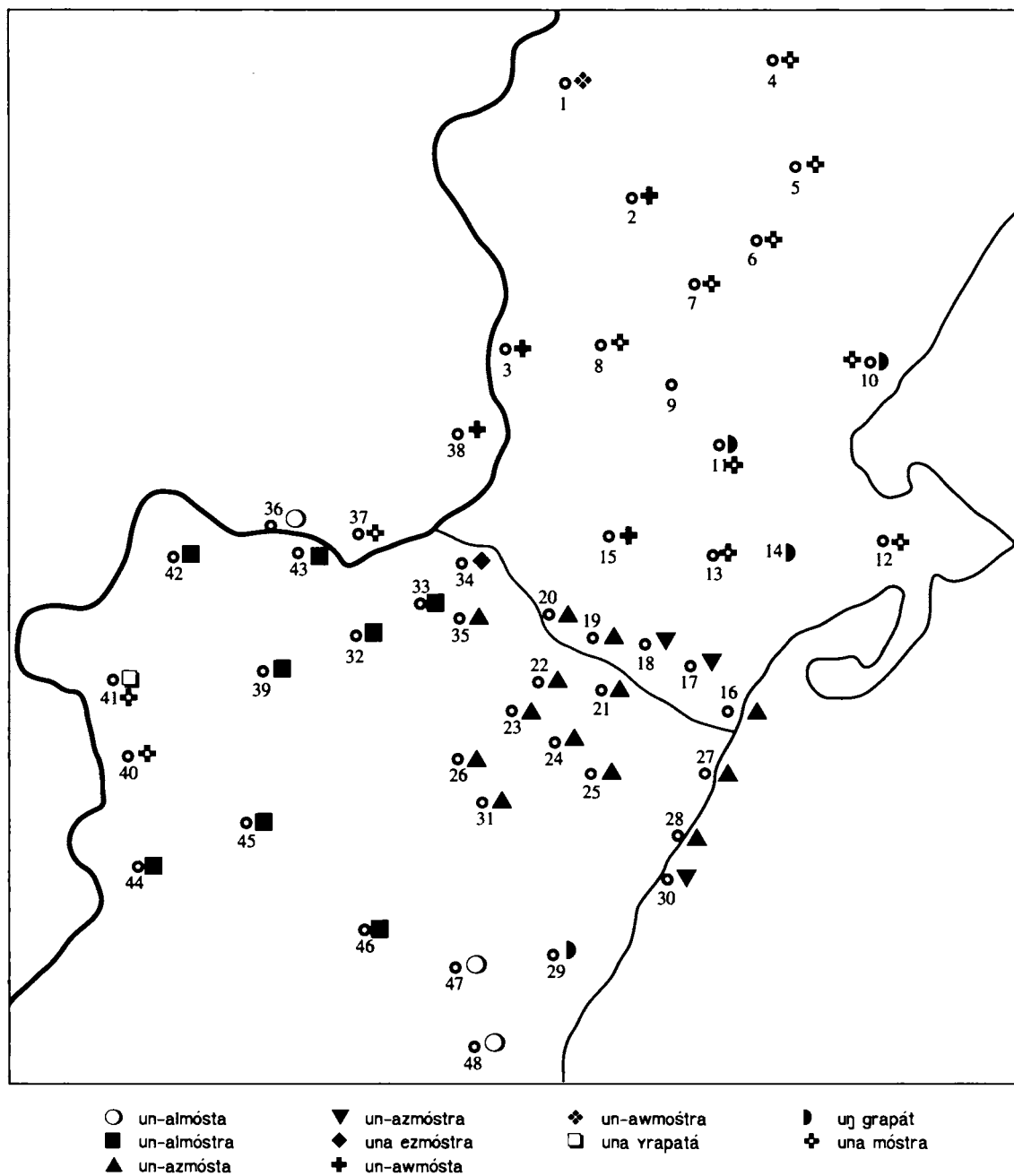
▲ lo bravó
 ▼ lo dóble del brás

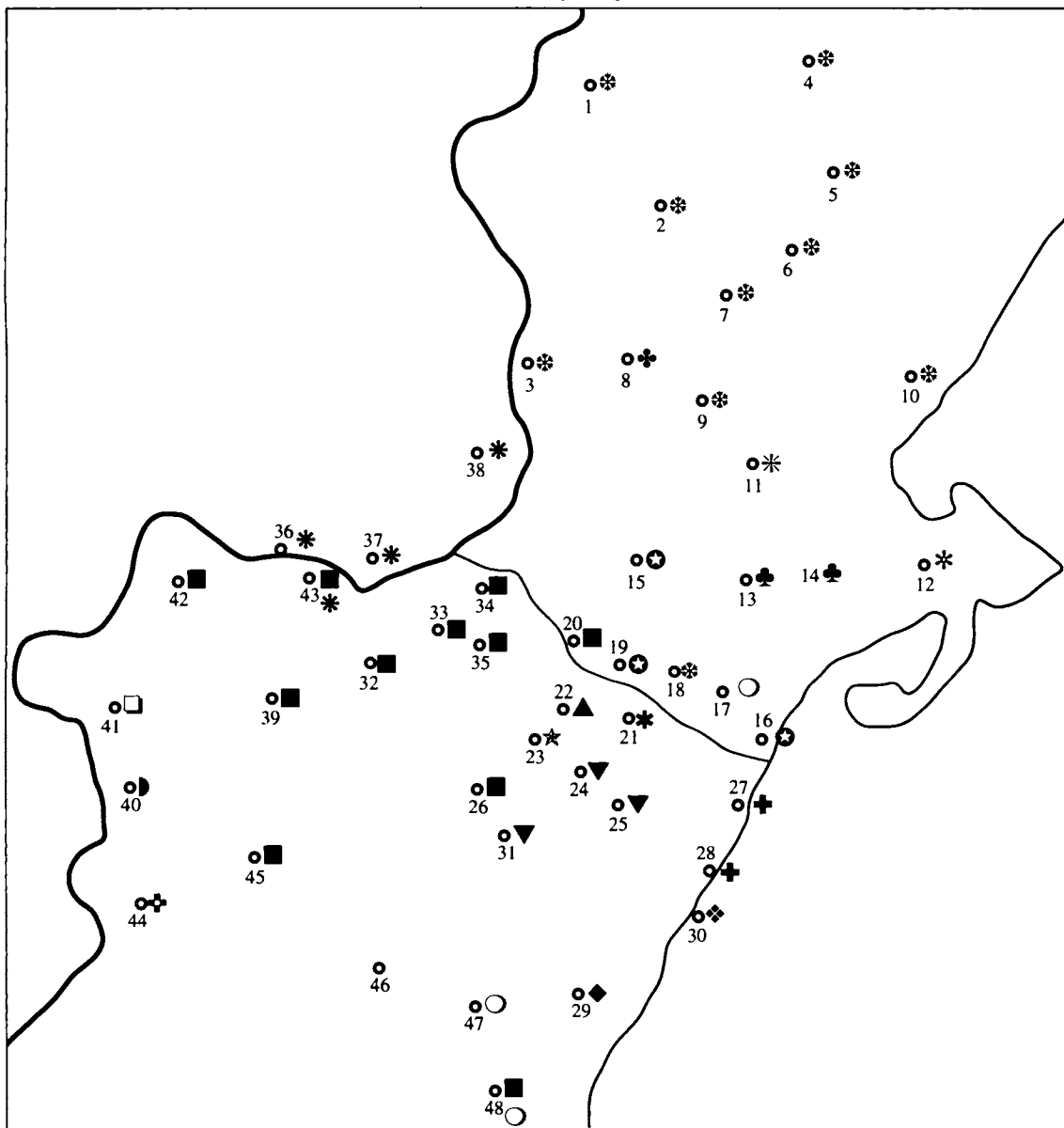
◆ lo vróz del brás
 + la móla

◈ el pejs

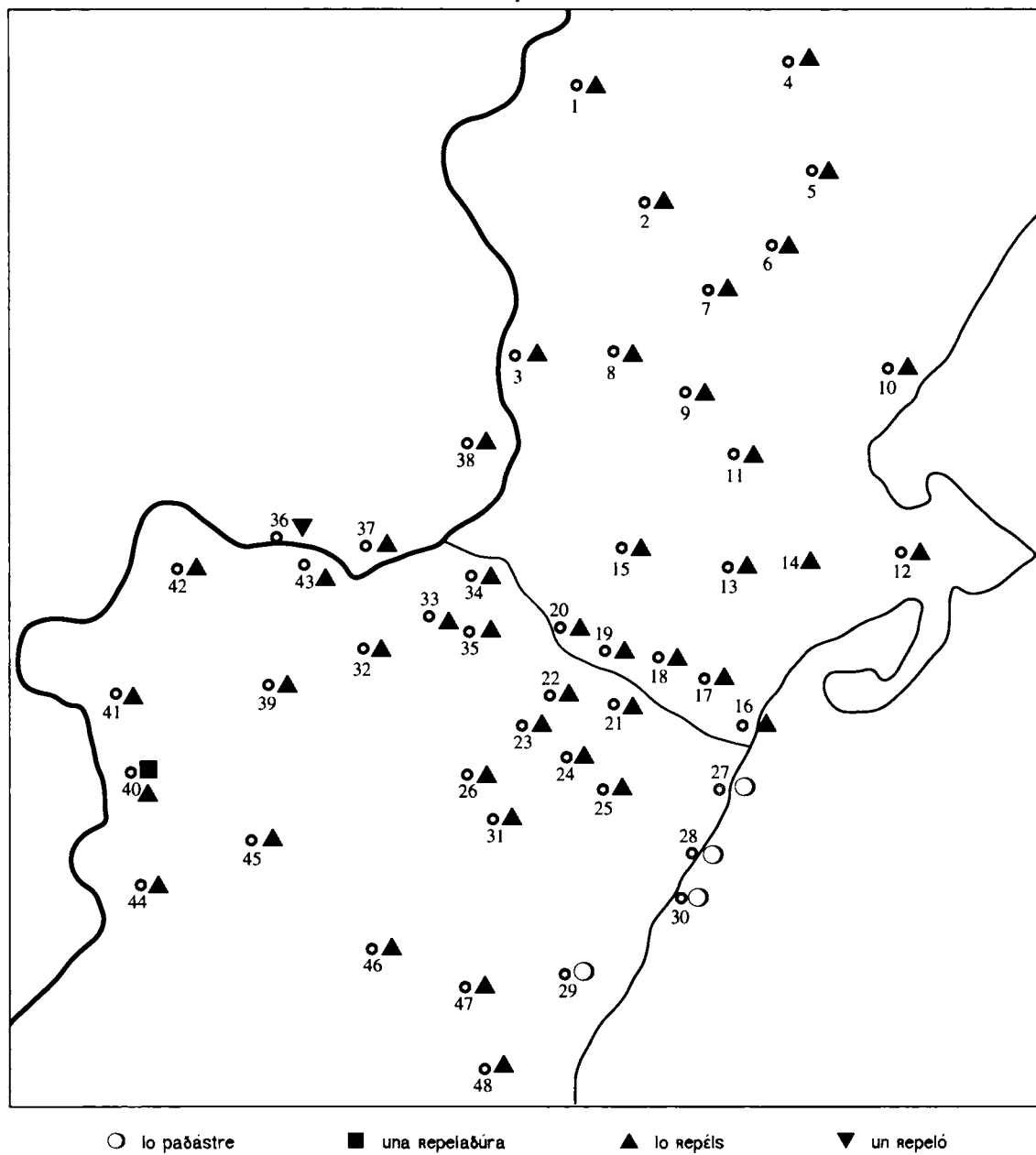
MAPA 25. *L'articulació / les articulacions*

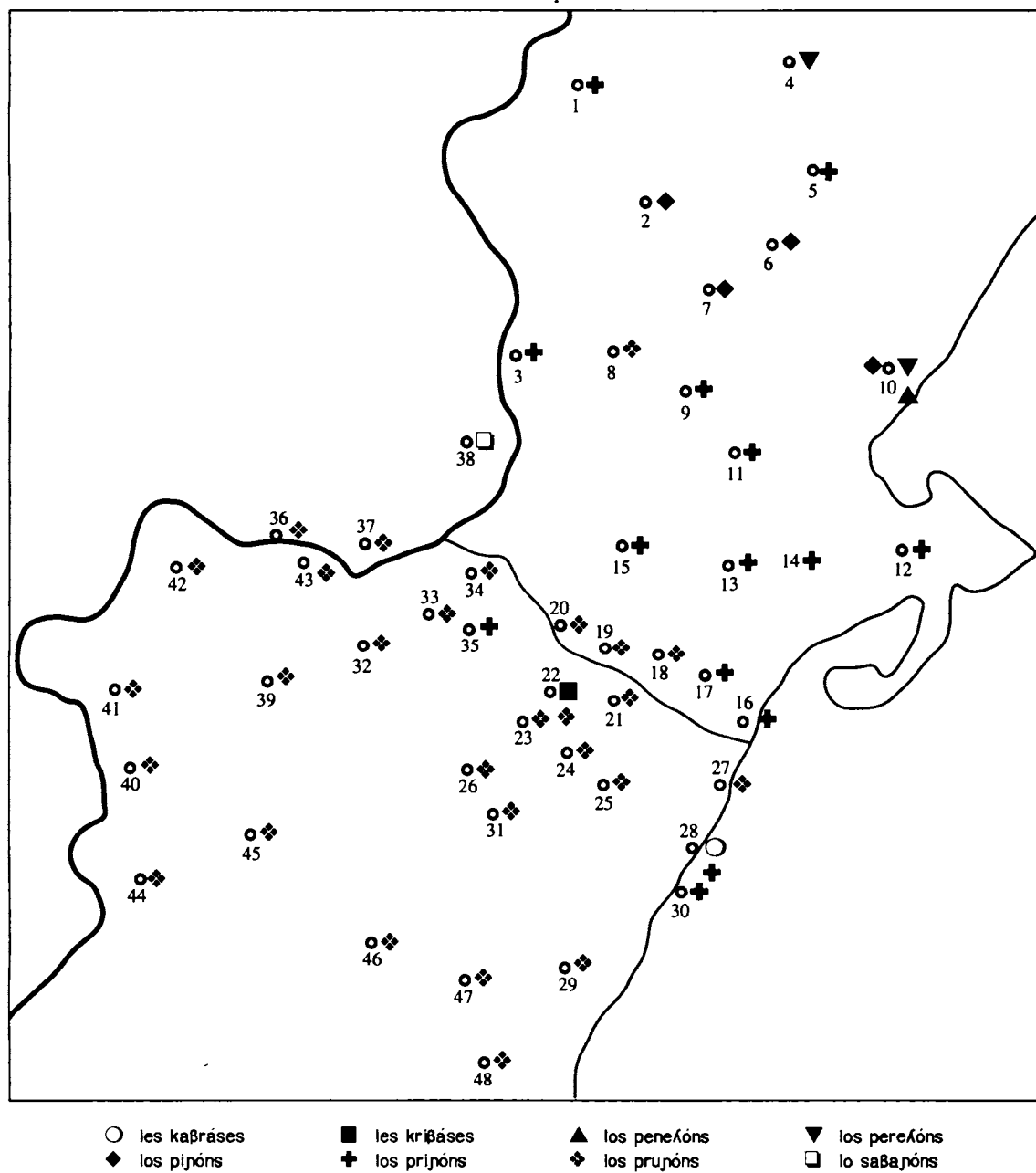
○ dzuyamén	▼ le: zúntez ðelz ðíts	◆ loz nùkz ðelz ðíts	✚ nuzétz ðelz ðíts
■ dzuamén	◆ la dzuntéta ðelz ðíts	□ núvoz ðelz ðíts	* núzos
▲ dzúntes	✚ les tñúntez ðelz ðíts	◐ nuyéd del ðí	

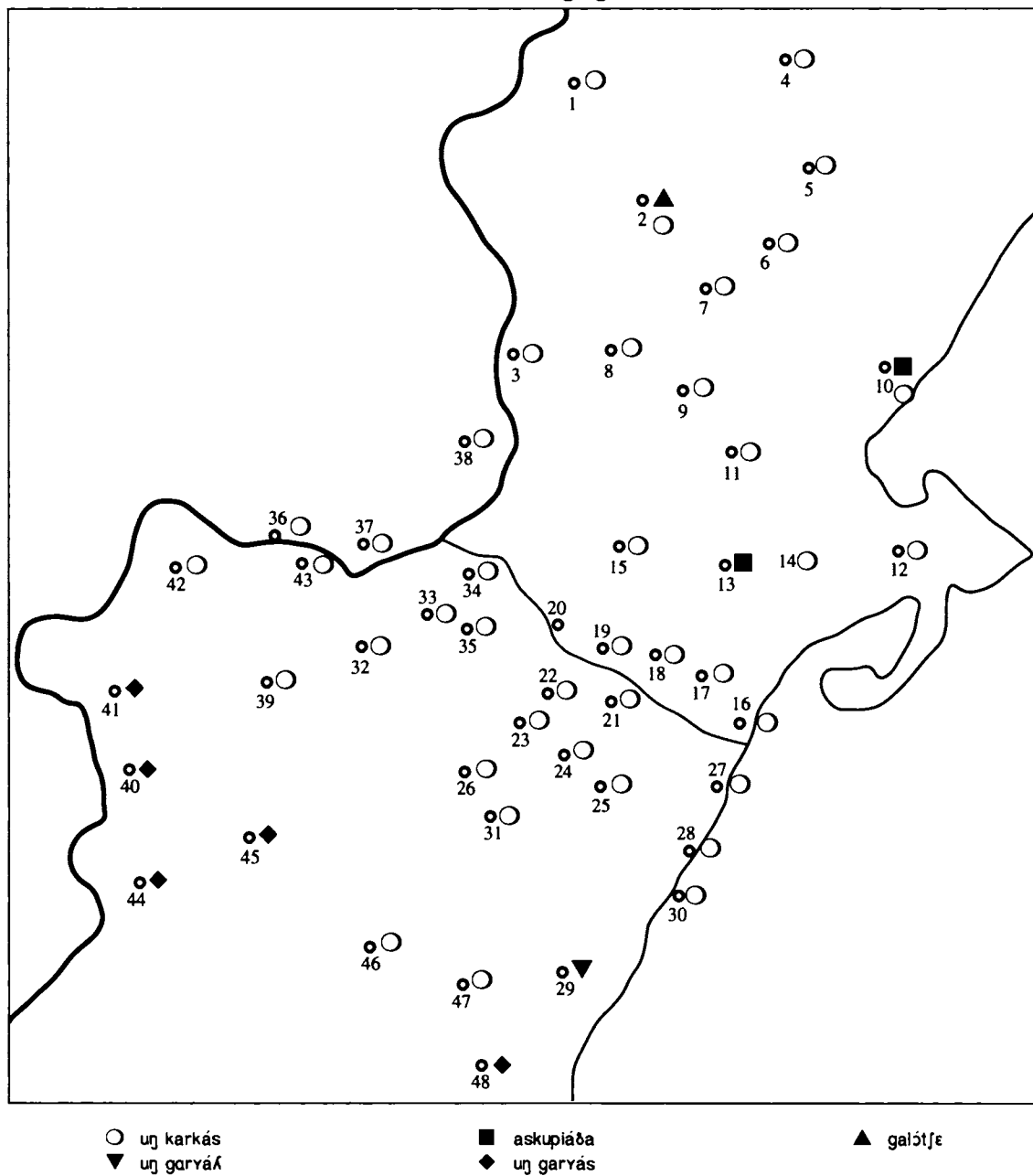
MAPA 26. *Una ambosta*

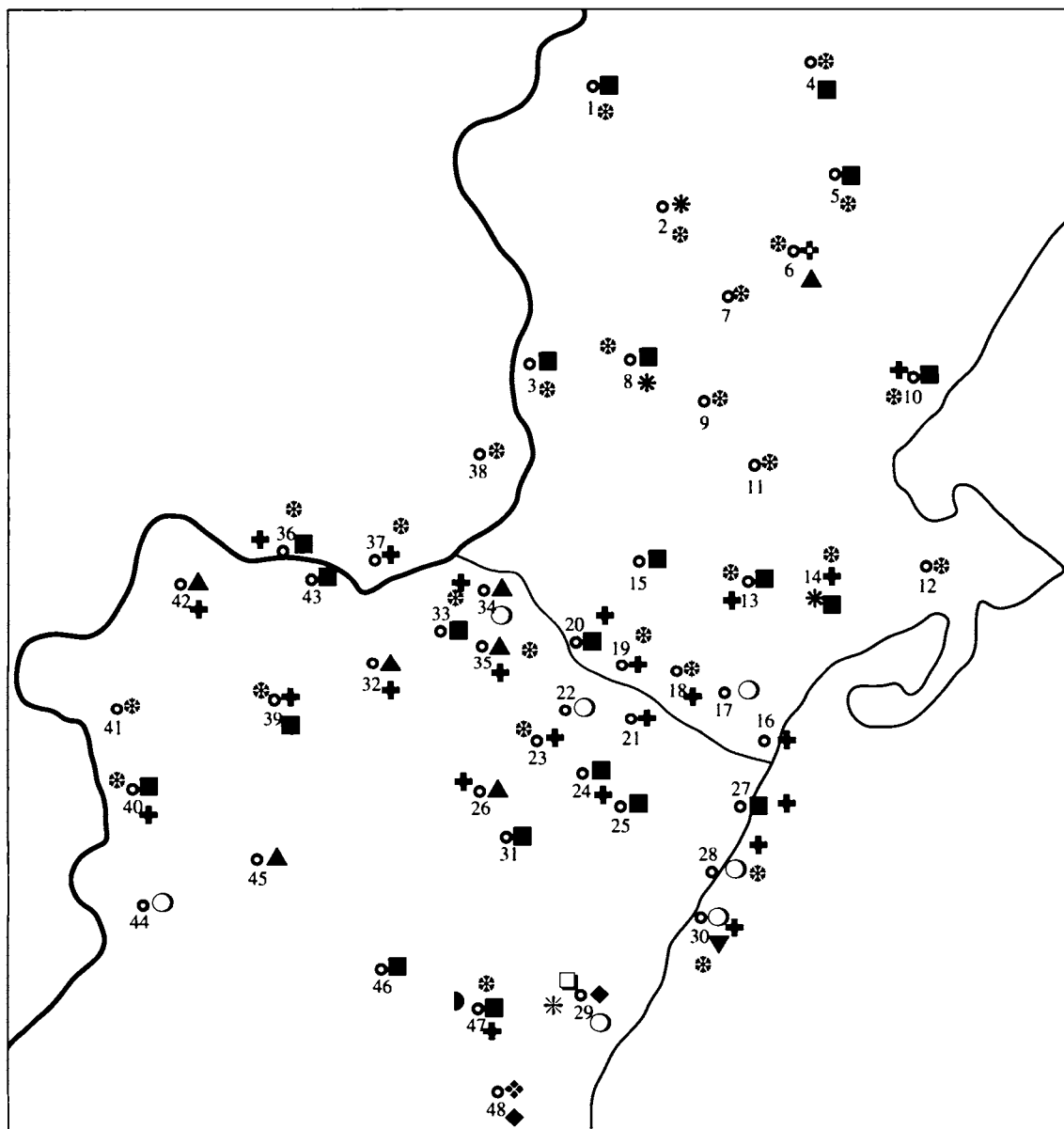
MAPA 27. *Fer pessigolles*

○ fé kasiñyes	+ fé kasñnyes	* fé kosiñwñyes	* fé pisiñyes
■ fé kosiñyes	◆ fé kasñnyes	* fé pesiñwñyes	♣ fé pesiñones
▲ fé kasonñyes	□ fé koskñyes	* fé pisiñwñyes	* fé pisiñones
▼ fé kasanñyes	◐ fé koskññyes	+ fé pesiñwñyes	★ fé reñwñyes
◆ fé kasonñyes	⊕ fé koskñyes	⊙ fé pesiñwñyes	

MAPA 28. *Els padrastrs del dit*

MAPA 29. *Els penellons*

MAPA 30. *Un gargall*

MAPA 31. *Ganes de vomitar*

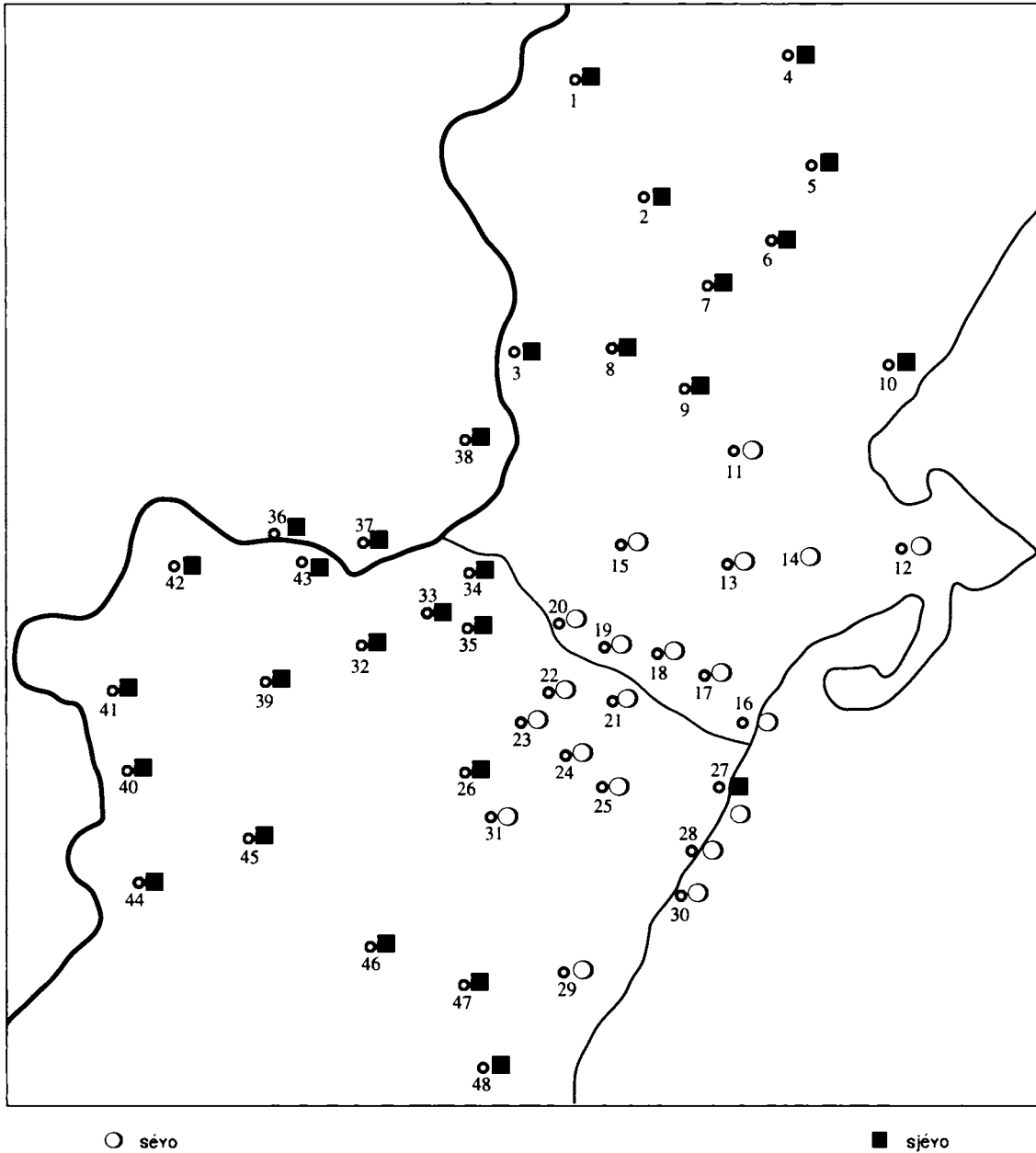
○ ànsjez de trawre
 ■ aroxà
 ▲ roxà
 ▼ rokà

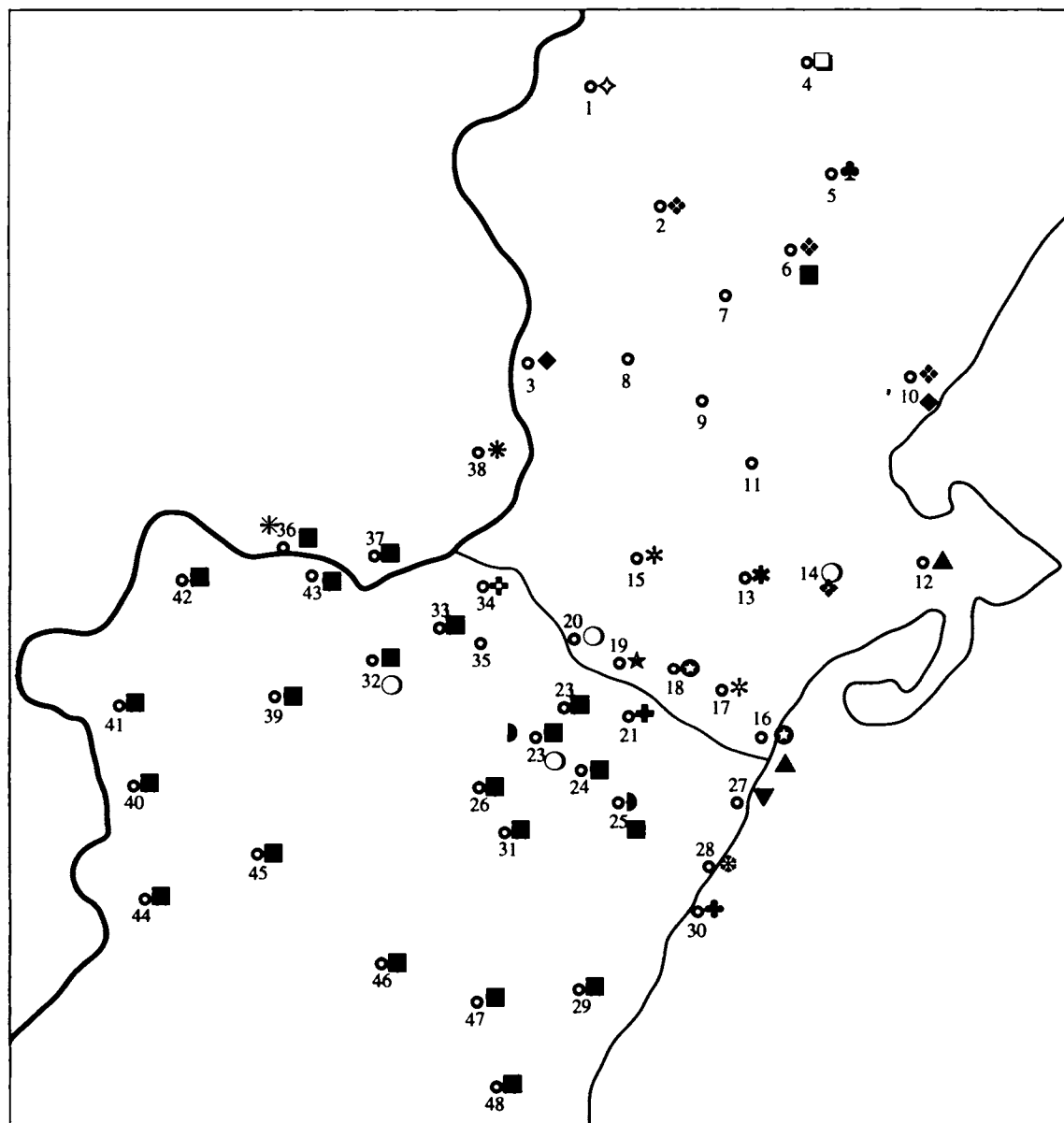
◆ aroxàr
 + bosà
 ◆+ bosàr

□ ànsàr
 ◐ no la pük paí
 + restitui

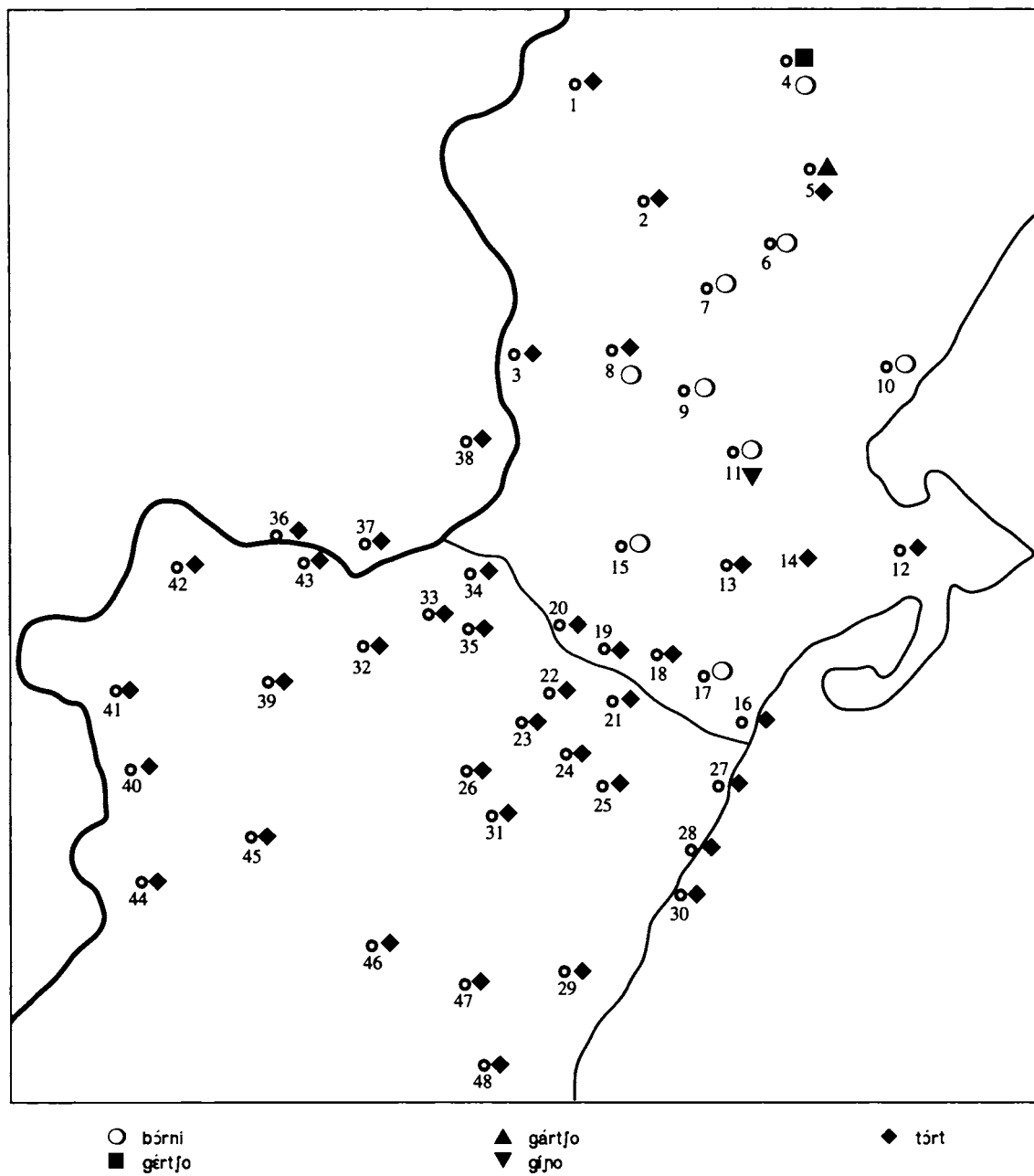
* trawre
 *+ bomitá
 *· bomitár

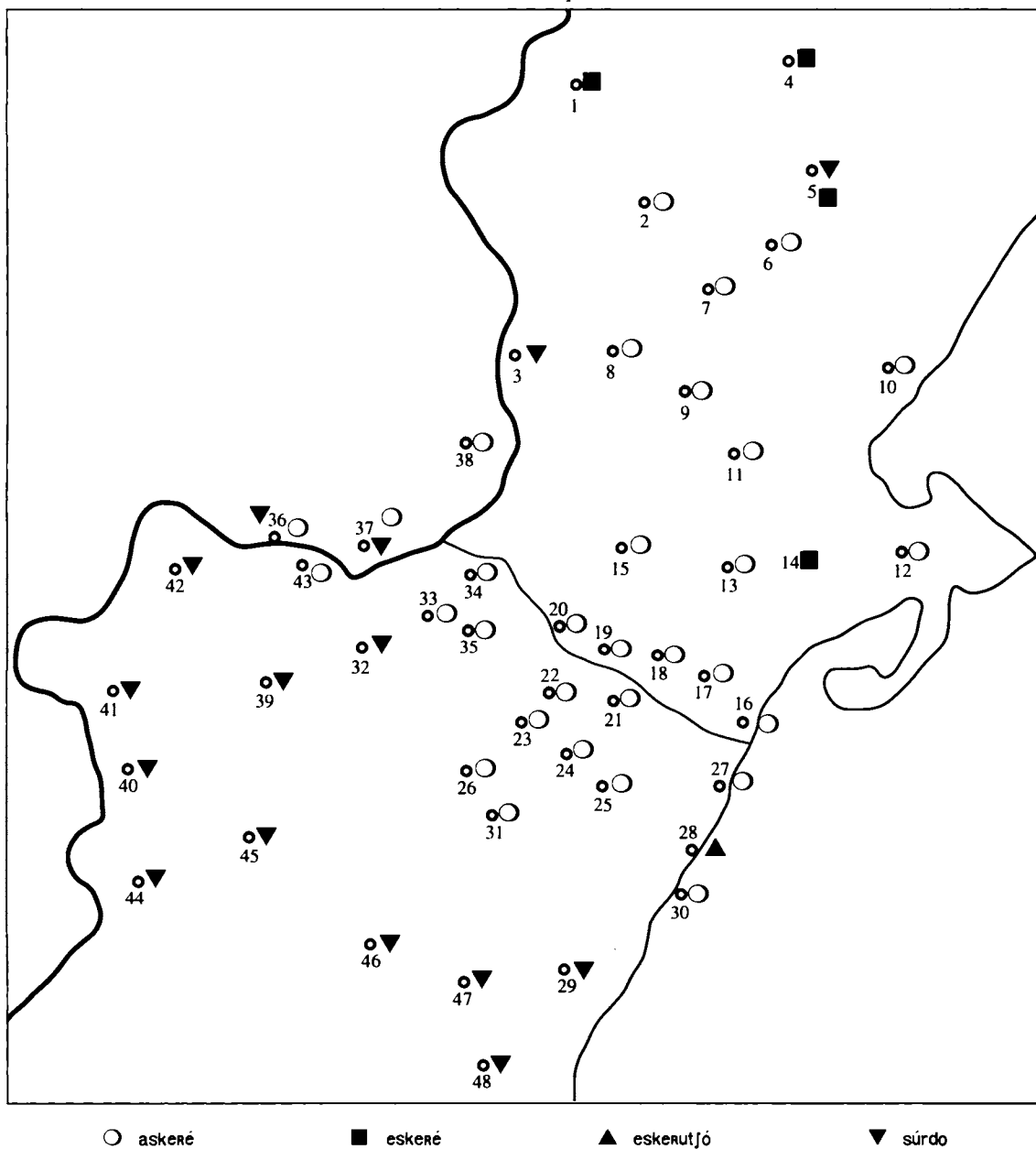
MAPA 32. *Cec*

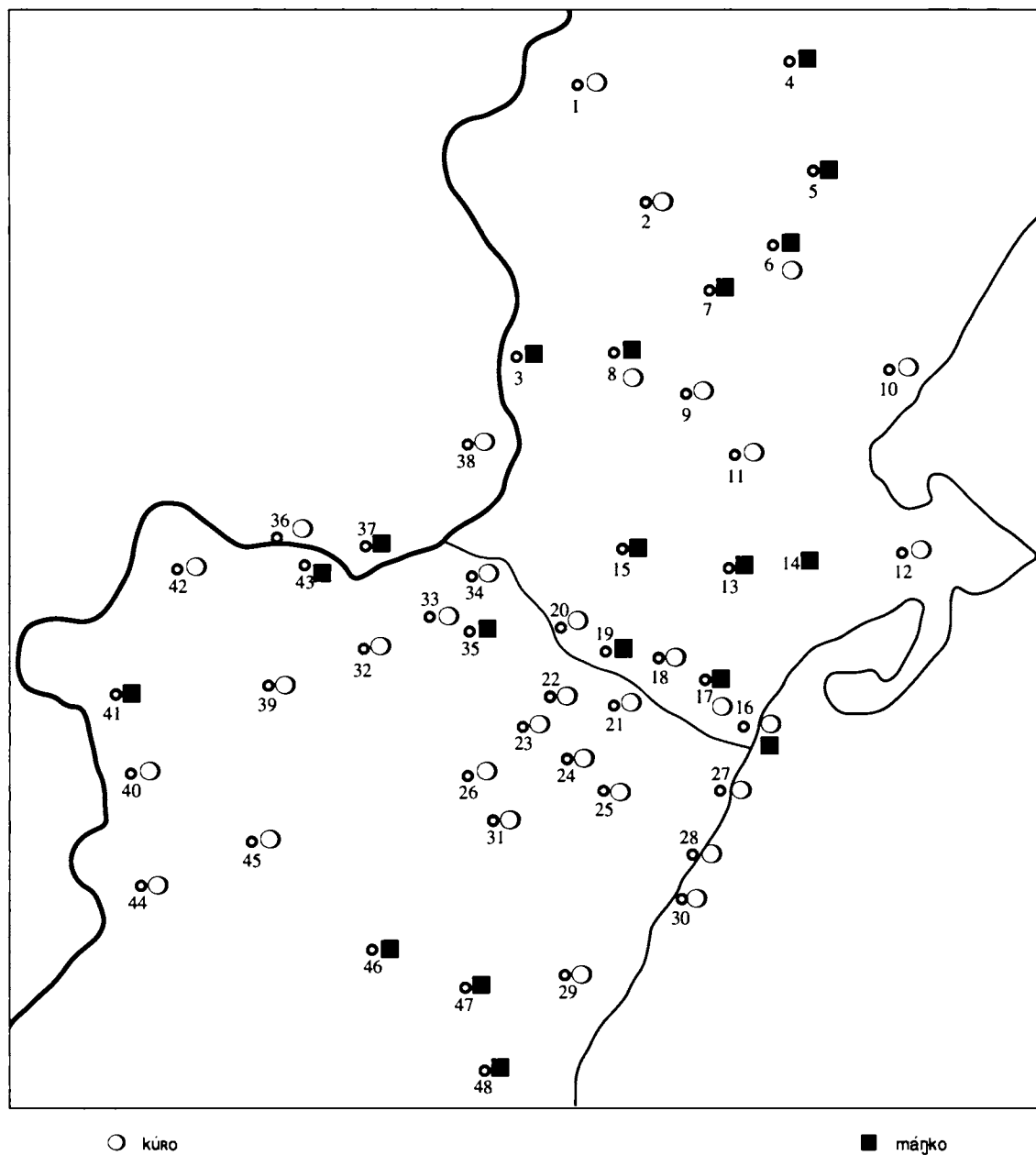

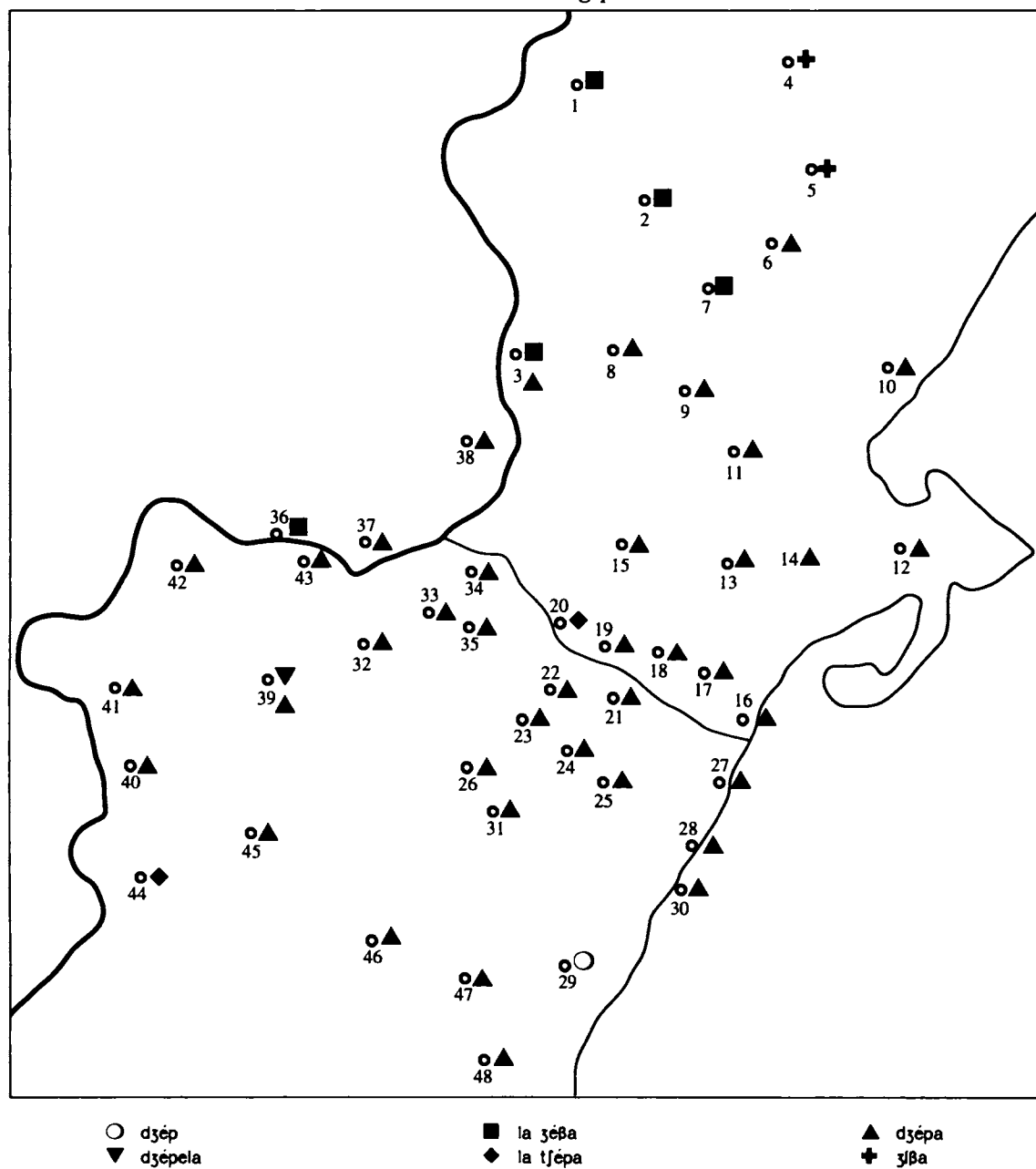
MAPA 33. *Estràbic*

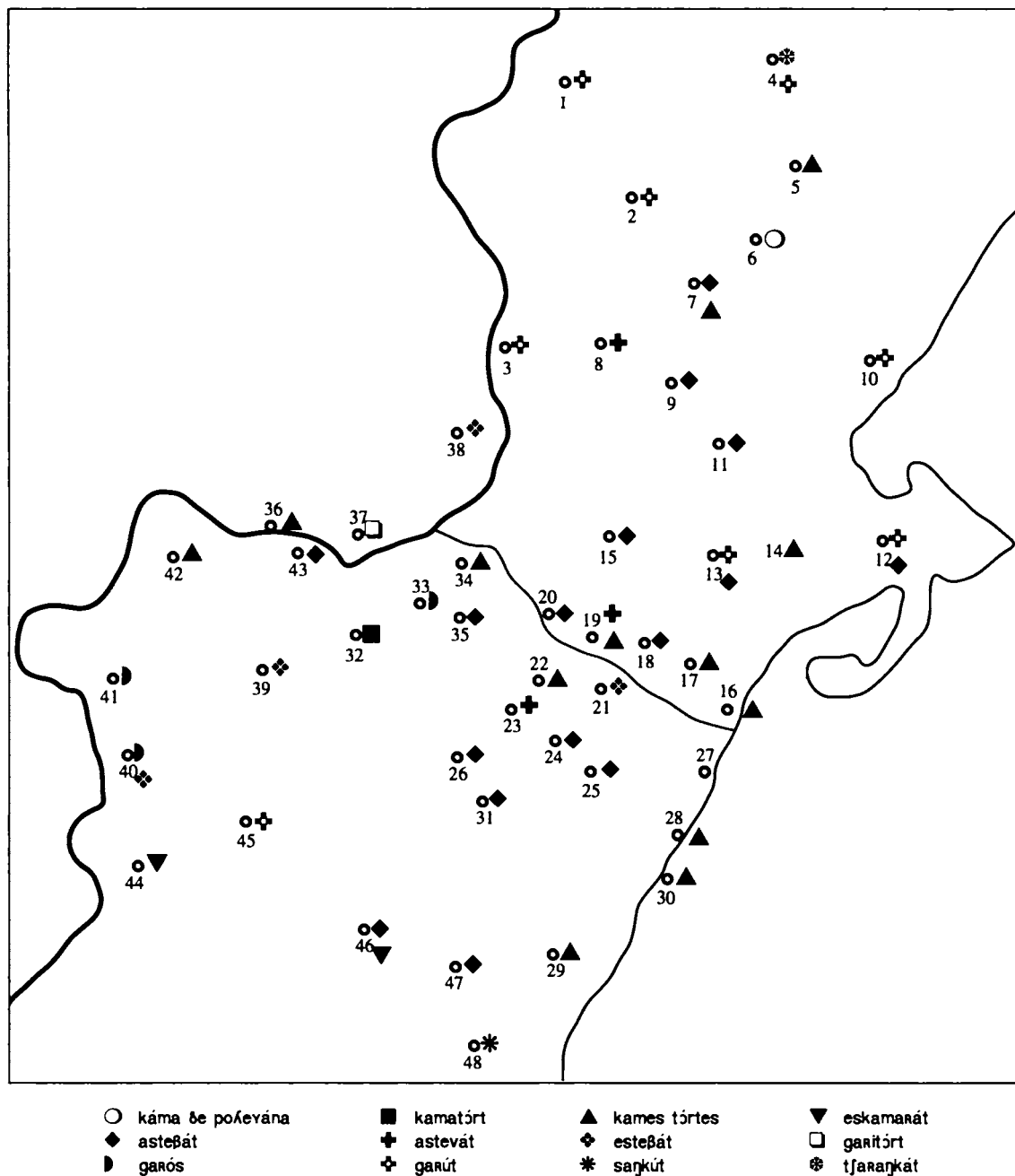
○ bisko	✚ mire kontre-l voèèrn	* té la bista kruzàba	* tí una miràba
■ gartjo	✦ mirà kontra-l voèèrn	✳ té la bista jirà	♣ traβisme
▲ gjo	□ mirà kontra-l yovèrn	* té la bista jiràba	* tòrt
▼ lósco	◐ miraút	✚ té mala mirà	★ biste ðezβiàðe
◆ mala miràba	✚ miópo	⊕ té una miràba	◊ bista jiràba

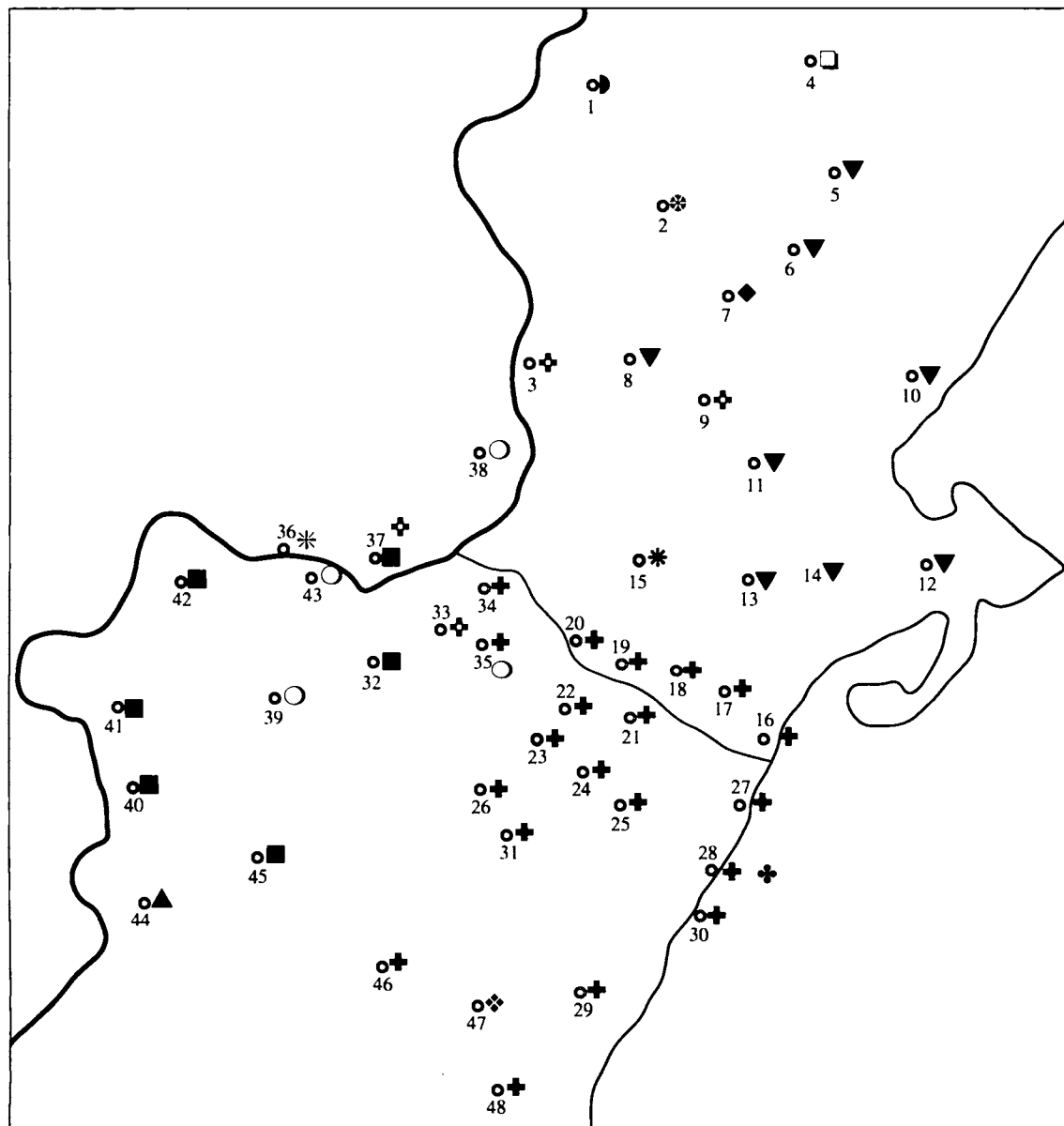
MAPA 34. *Borni*

MAPA 35. *Esquerrà*

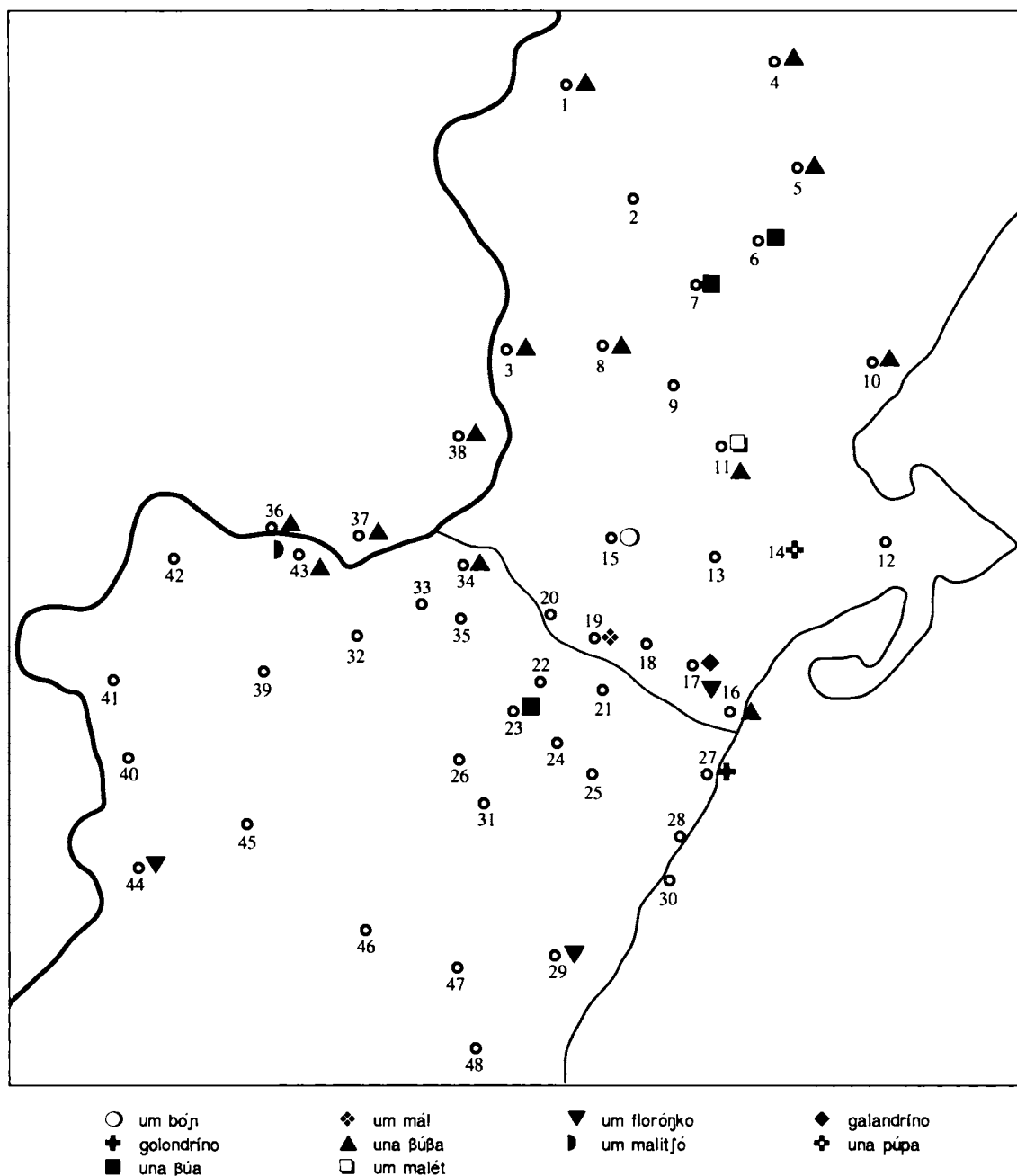
MAPA 36. *Manc*

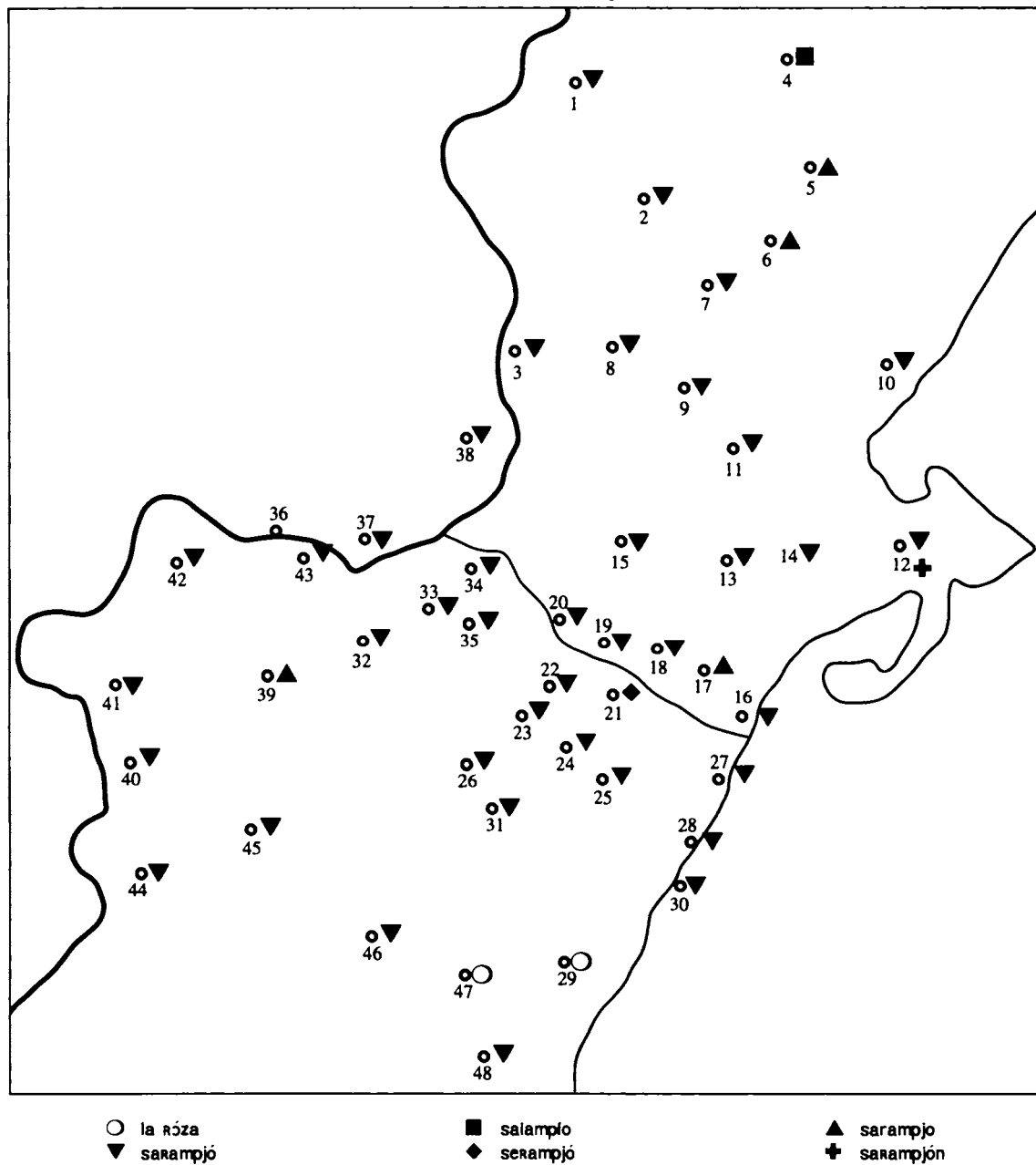
MAPA 37. *El gep*

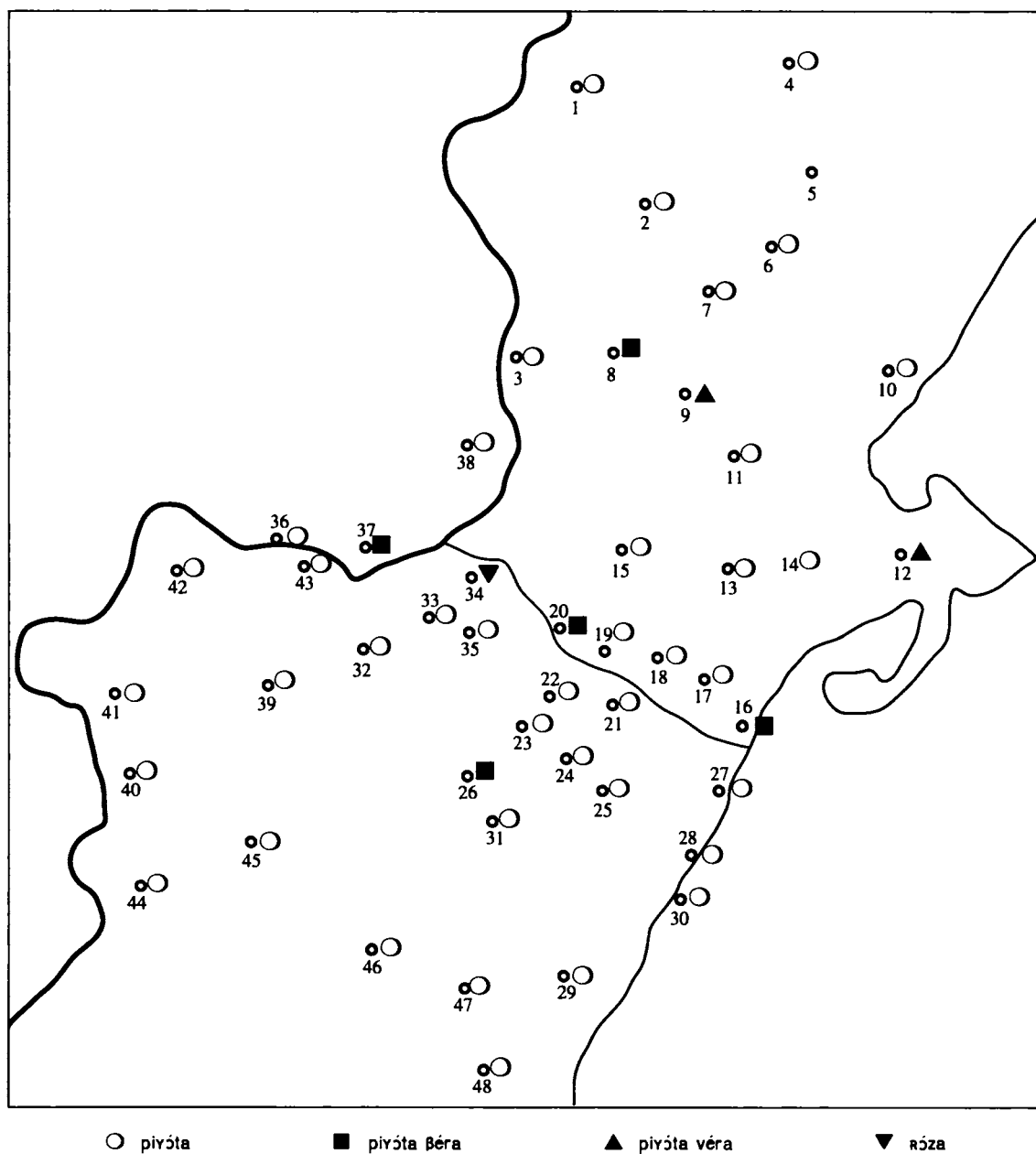
MAPA 38. *Garrell*

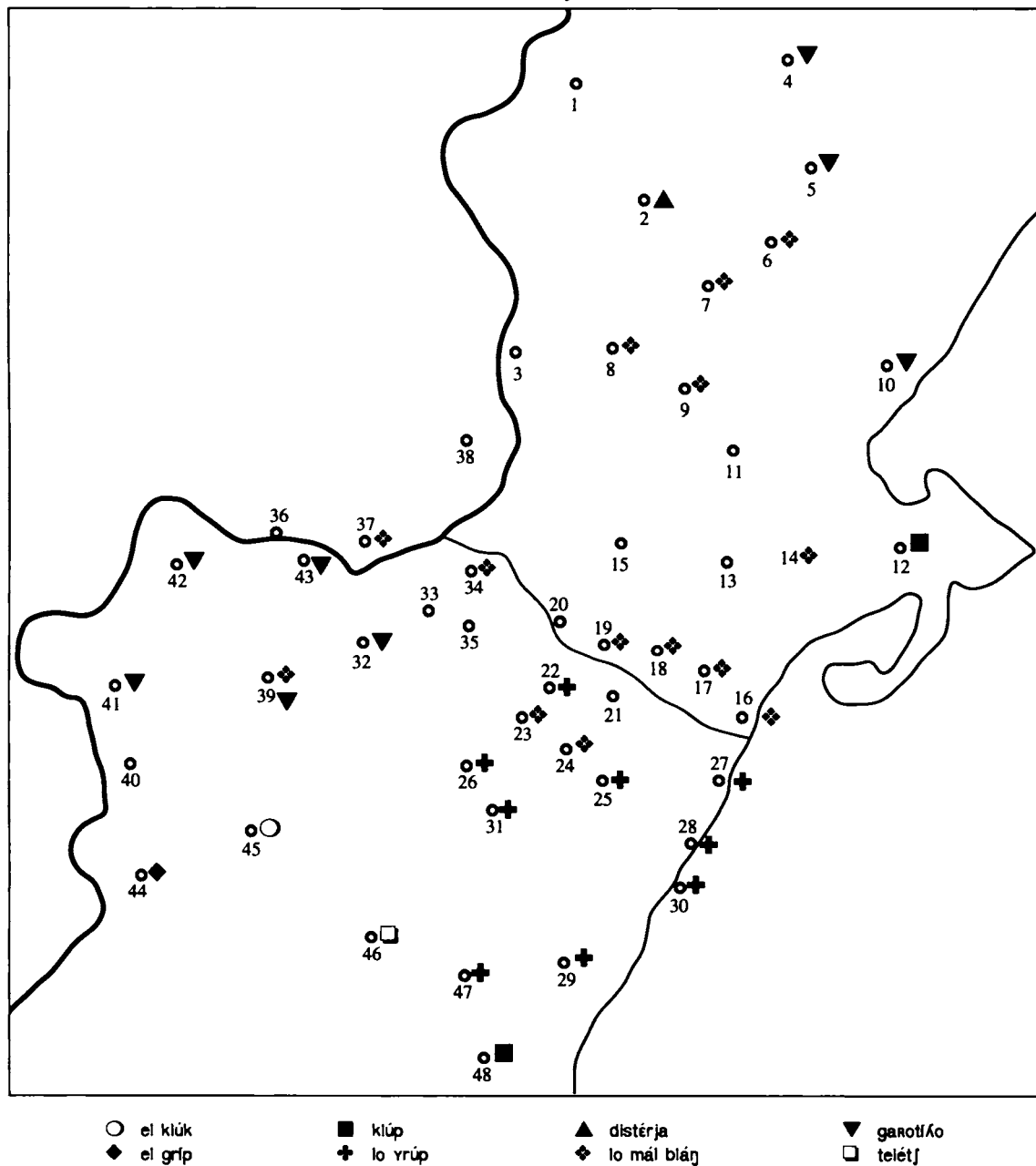
MAPA 39. *La borradura*

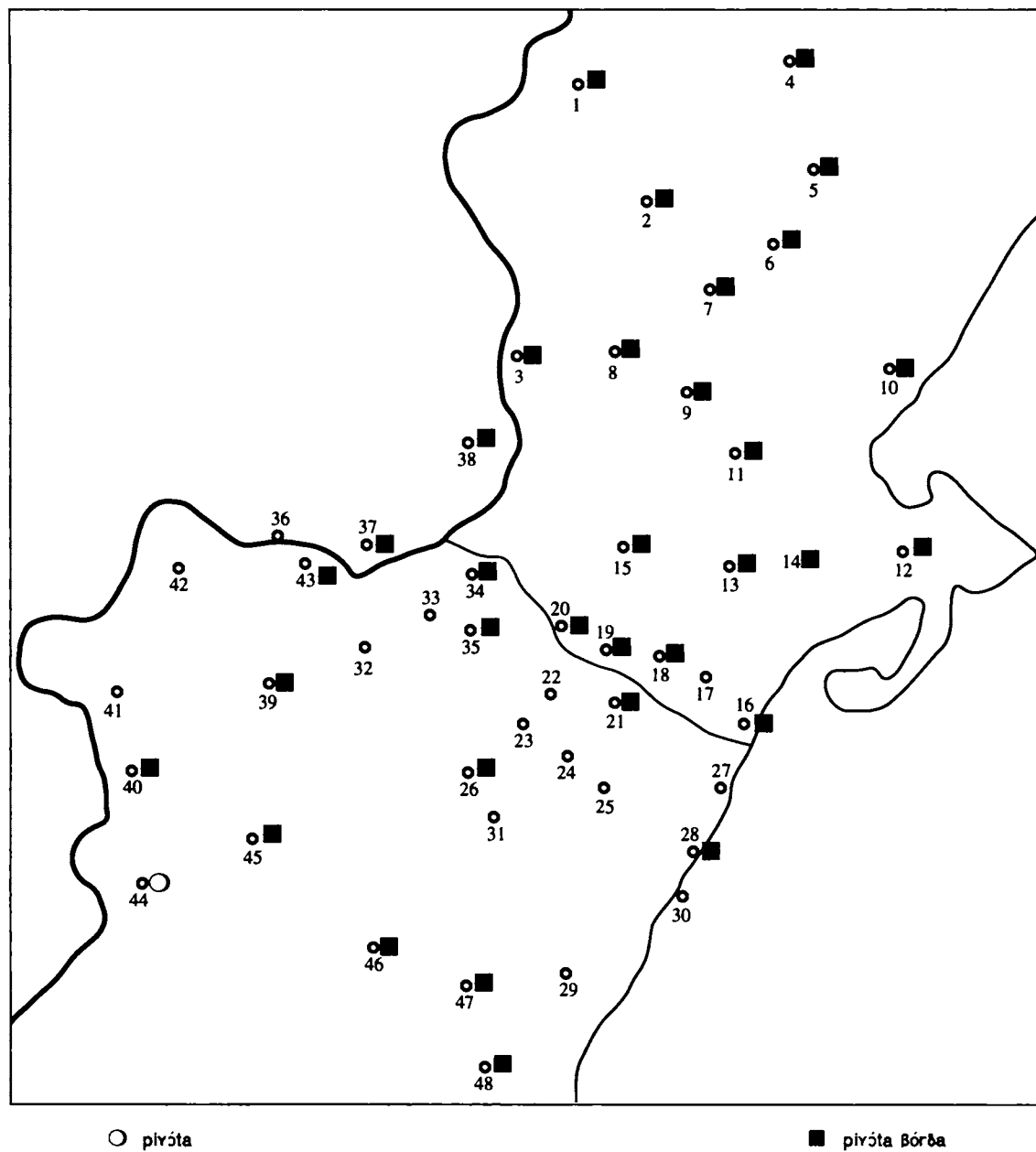
○ la borradura	◇ goraúra	* morsalát	+ bérbois
⊕ goraðurá	✱ guropáse	▼ garopása	◆ garupása
✱ graniááða	▲ una foyonááða	◐ goridúra	⊕ granulááða
■ ejfiðurá	□ gorapása		

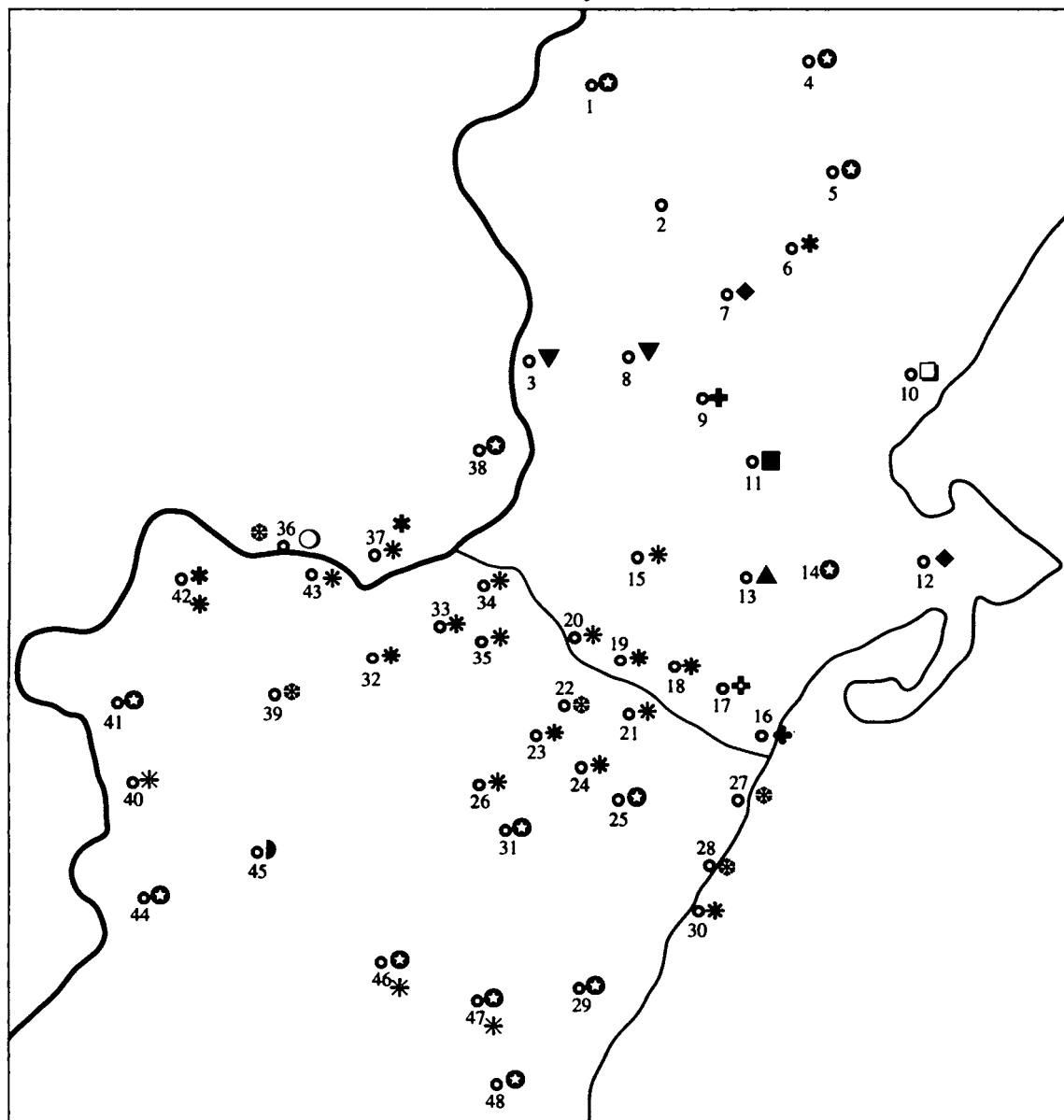
MAPA 40. *Una bua*

MAPA 41. *El xarampió*

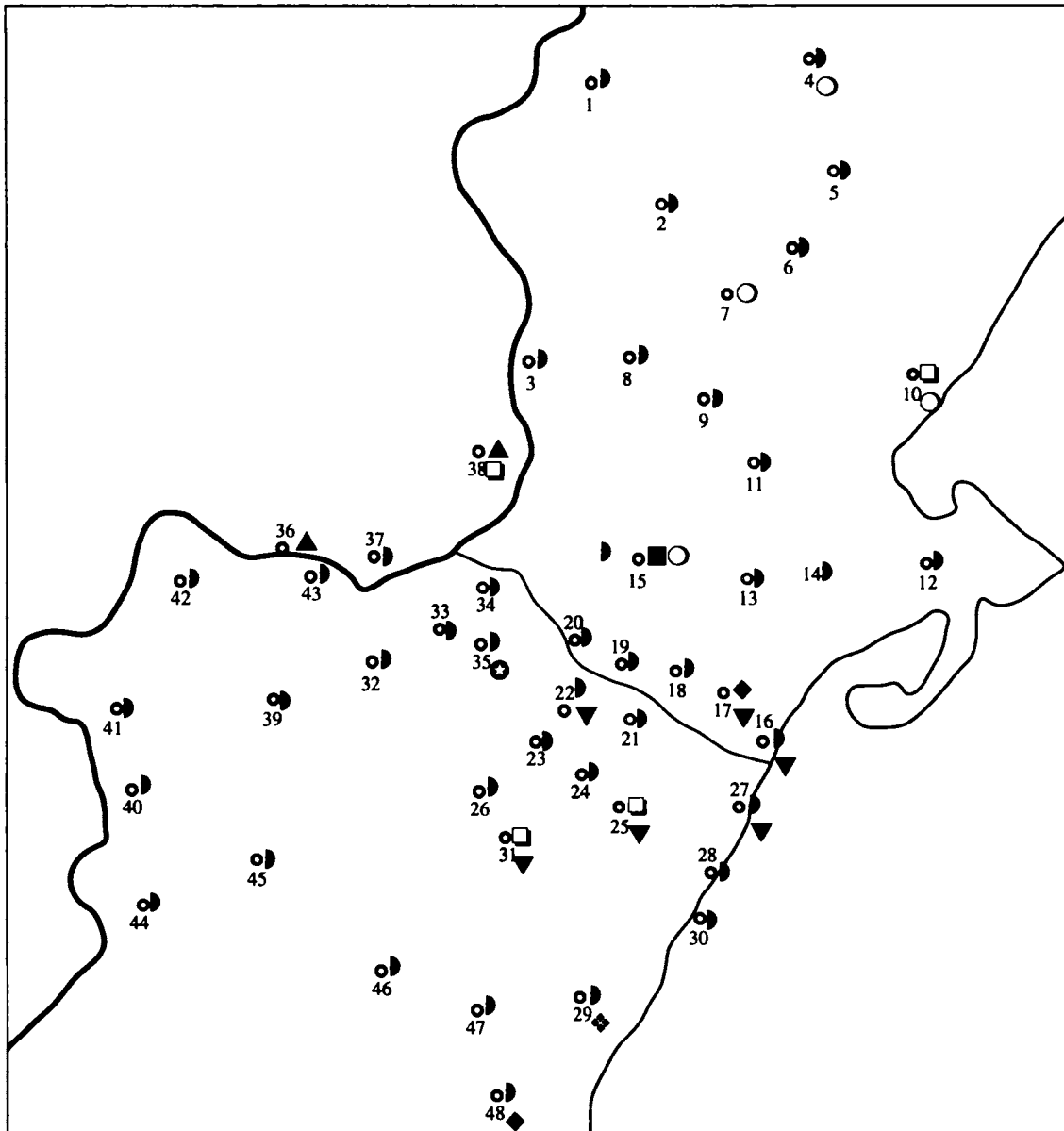
MAPA 42. *Verola*

MAPA 43. *Diftèria*

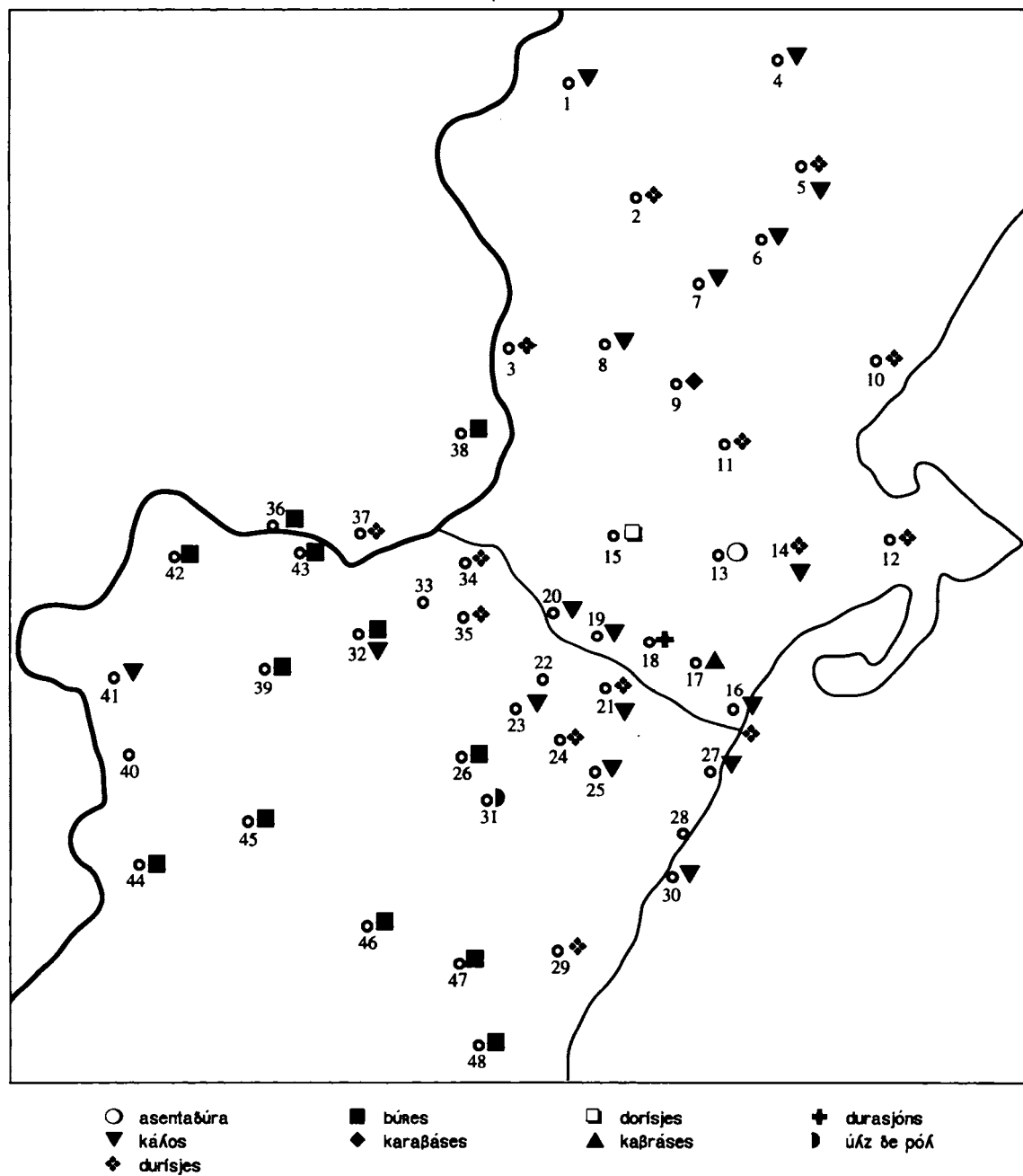
MAPA 44. *Verola borda*

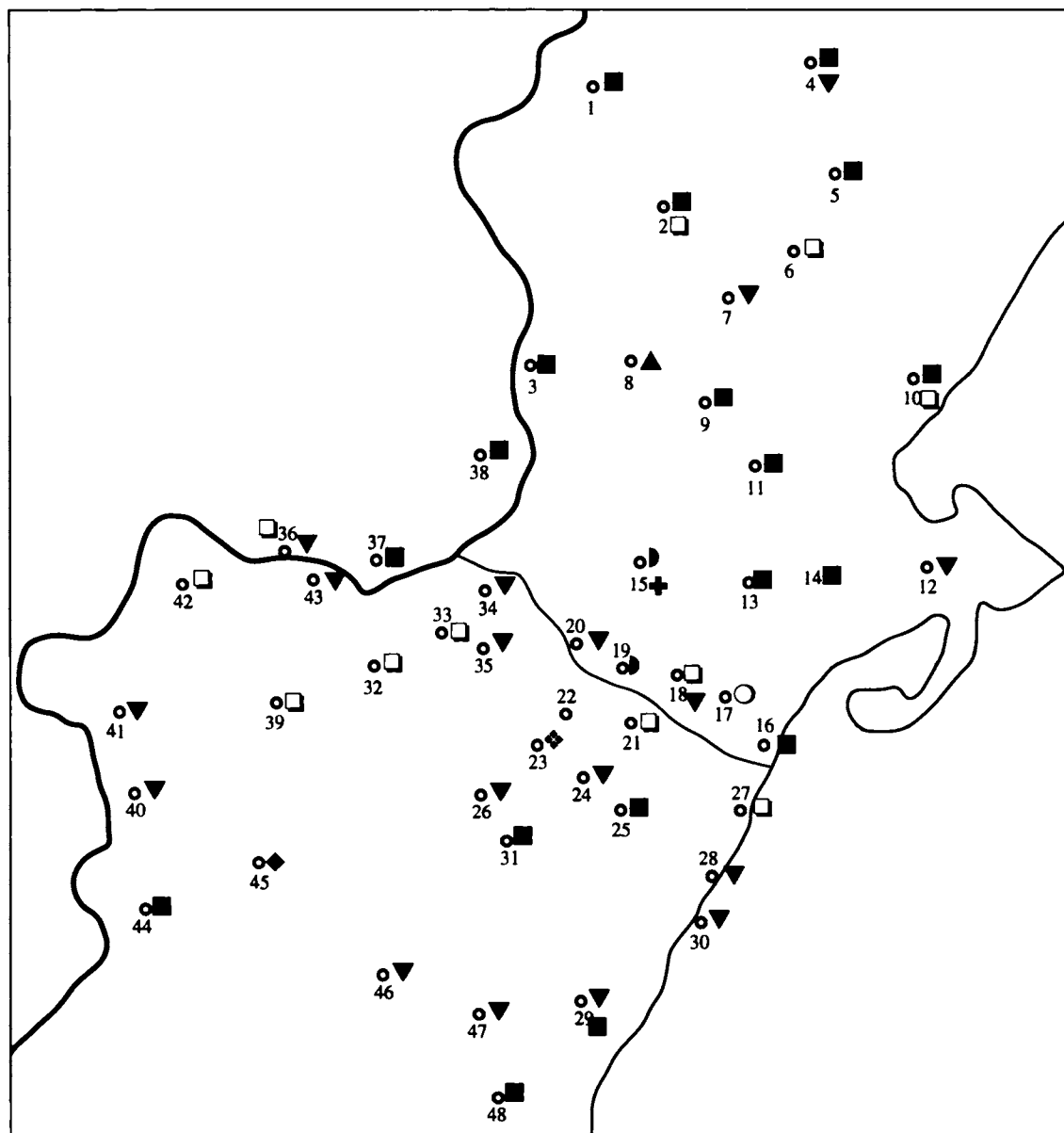
MAPA 45. *Tos ferina*

○ aspernesia	◆ askajajsia	◐ eskanasia	* tóz de vós
■ lo klüp	✚ askajesia	✚ tóz ð-askajesia	✚ tóz askajabóra
▲ askansia	◆ askajisia	* tóz ð-askajasia	⊗ tós ferina
▼ askajasia	□ askijnifia	⊗ tóz ð-askernesia	* toserina

MAPA 46. *Diarrea*

○ kavāñnes	■ kavérā	▲ kavéres	▼ kavétes
◆ kaveróles	✚ kólka	◆ kúrsos	□ diaréa
◐ diaréra			

MAPA 47. *Calls*

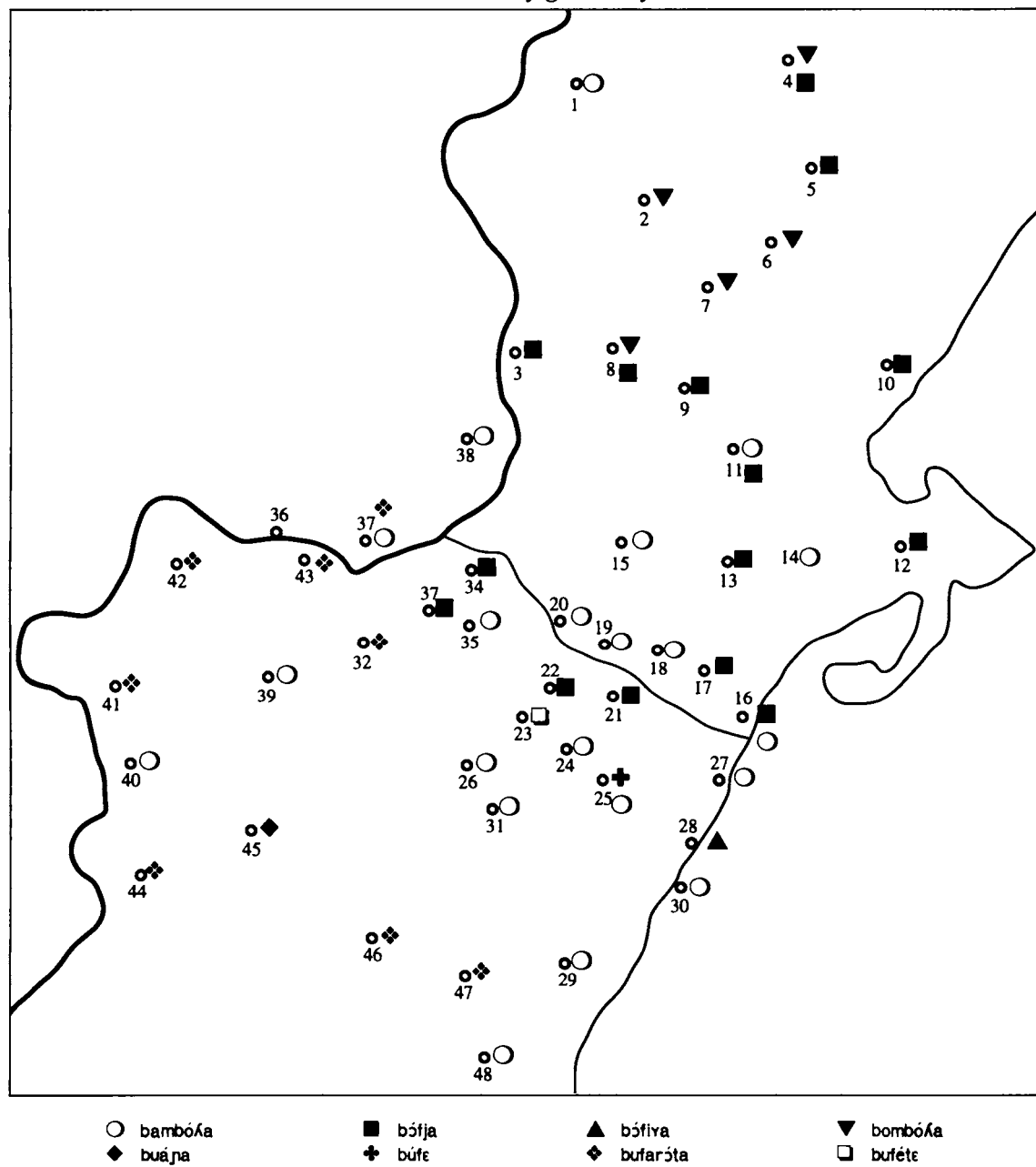
MAPA 48. *Nervis*

○ astá δ-el nirβjós
 ◆ nirβjós
 ▤ nirvis

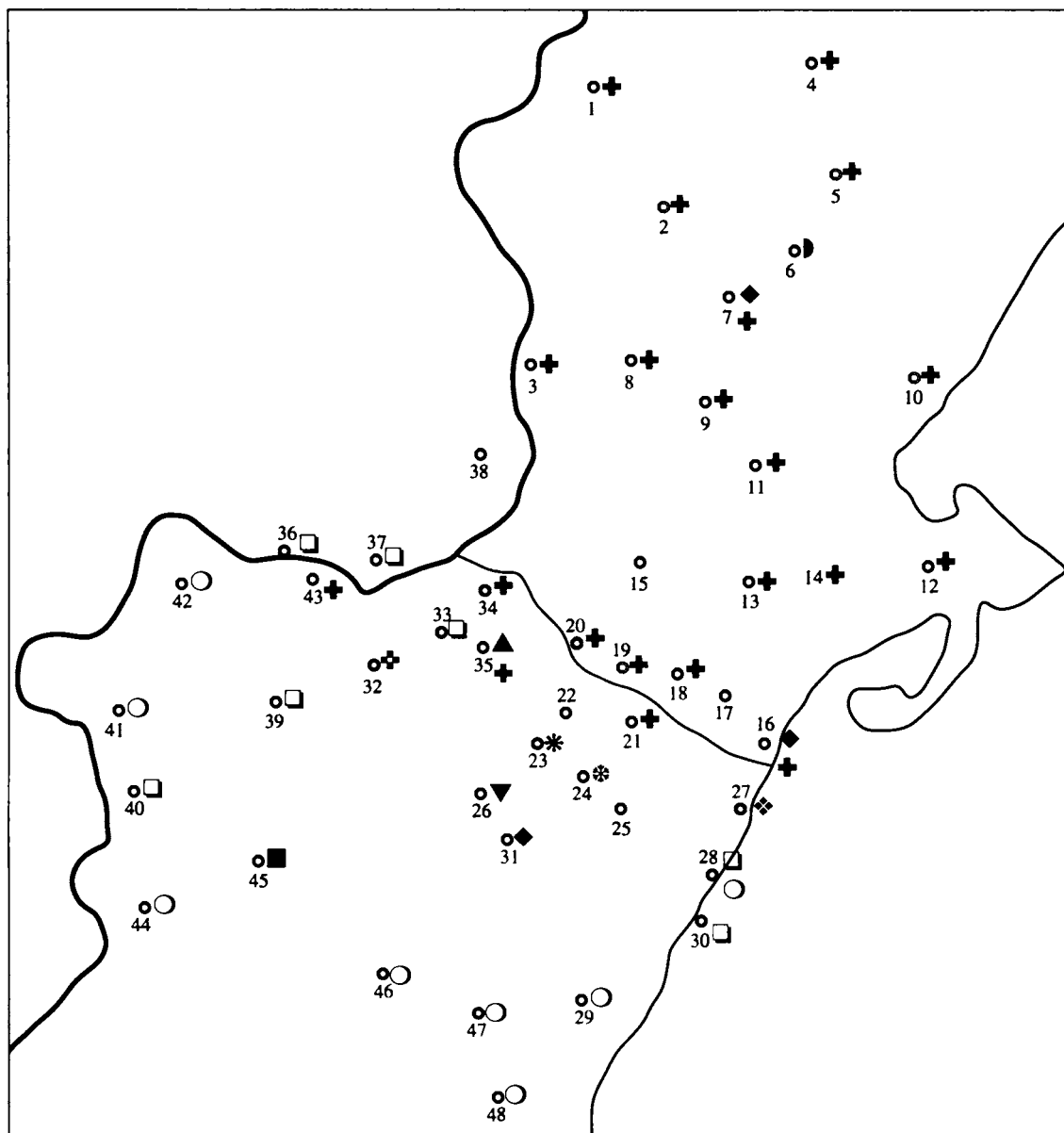
■ nérβis
 + nirβis

▲ nérvis
 ◆ nirvis

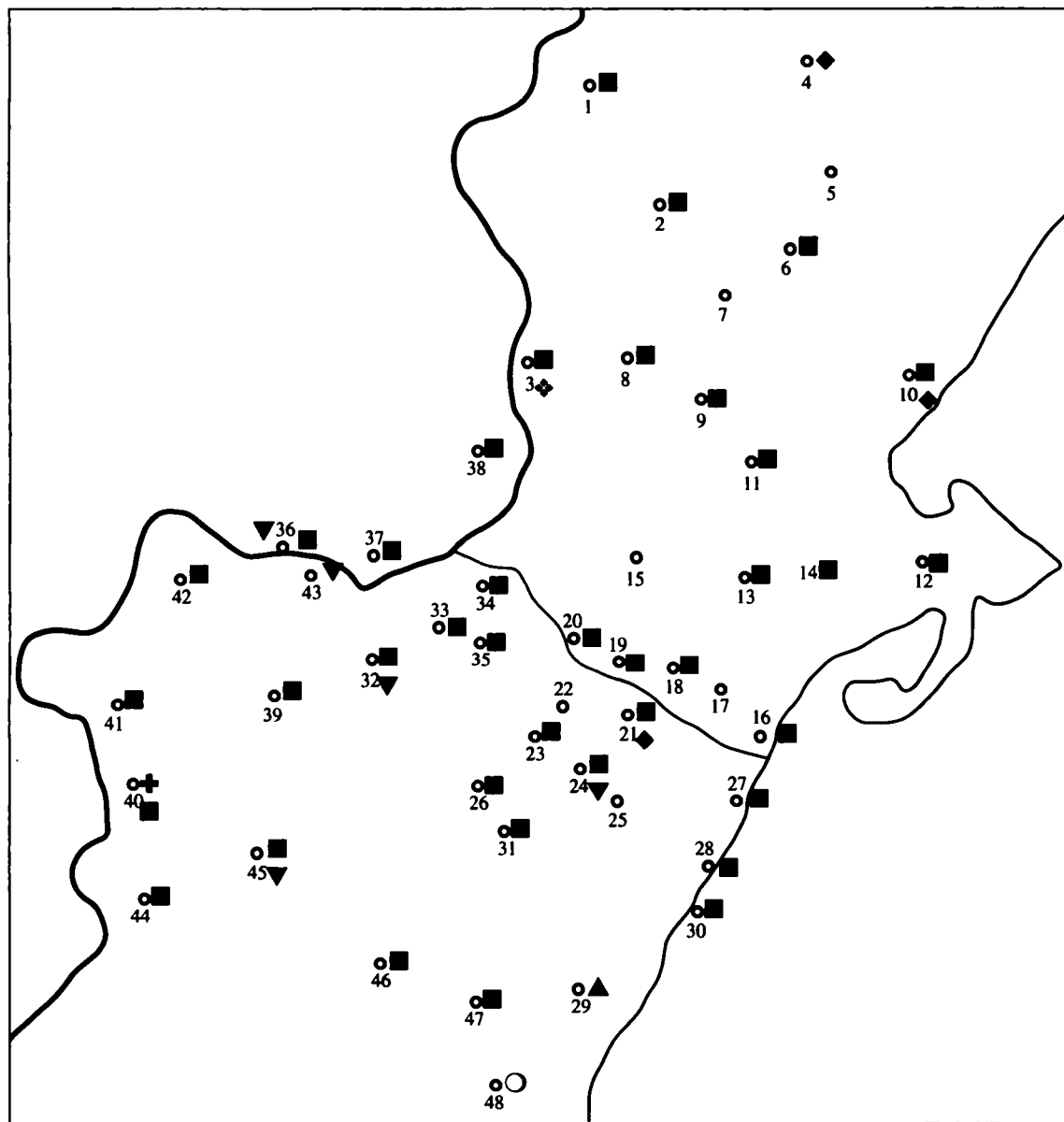
▼ jérβis
 □ jirβis

MAPA 49. *Bòfega / butllofa*

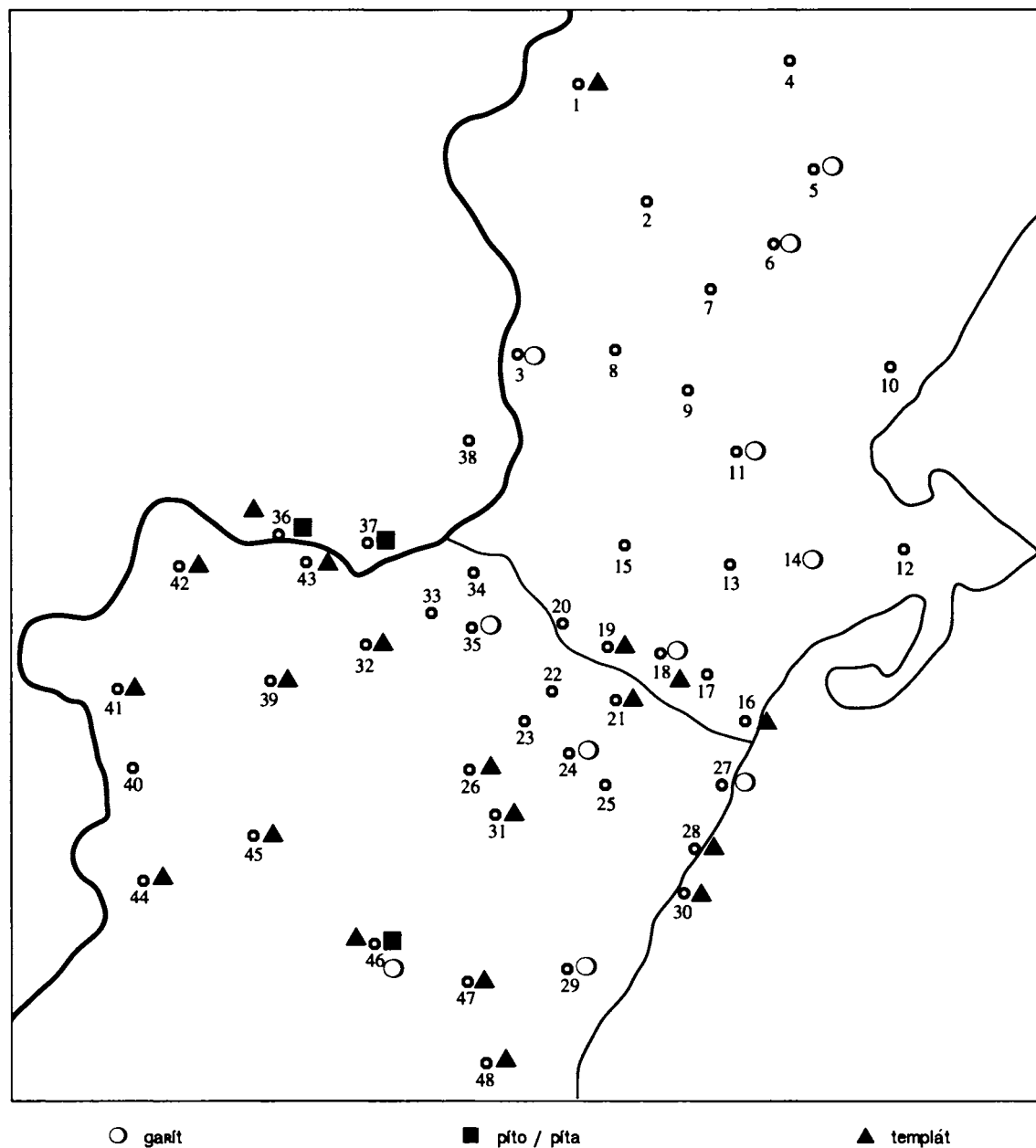
MAPA 50. *Clatellada*

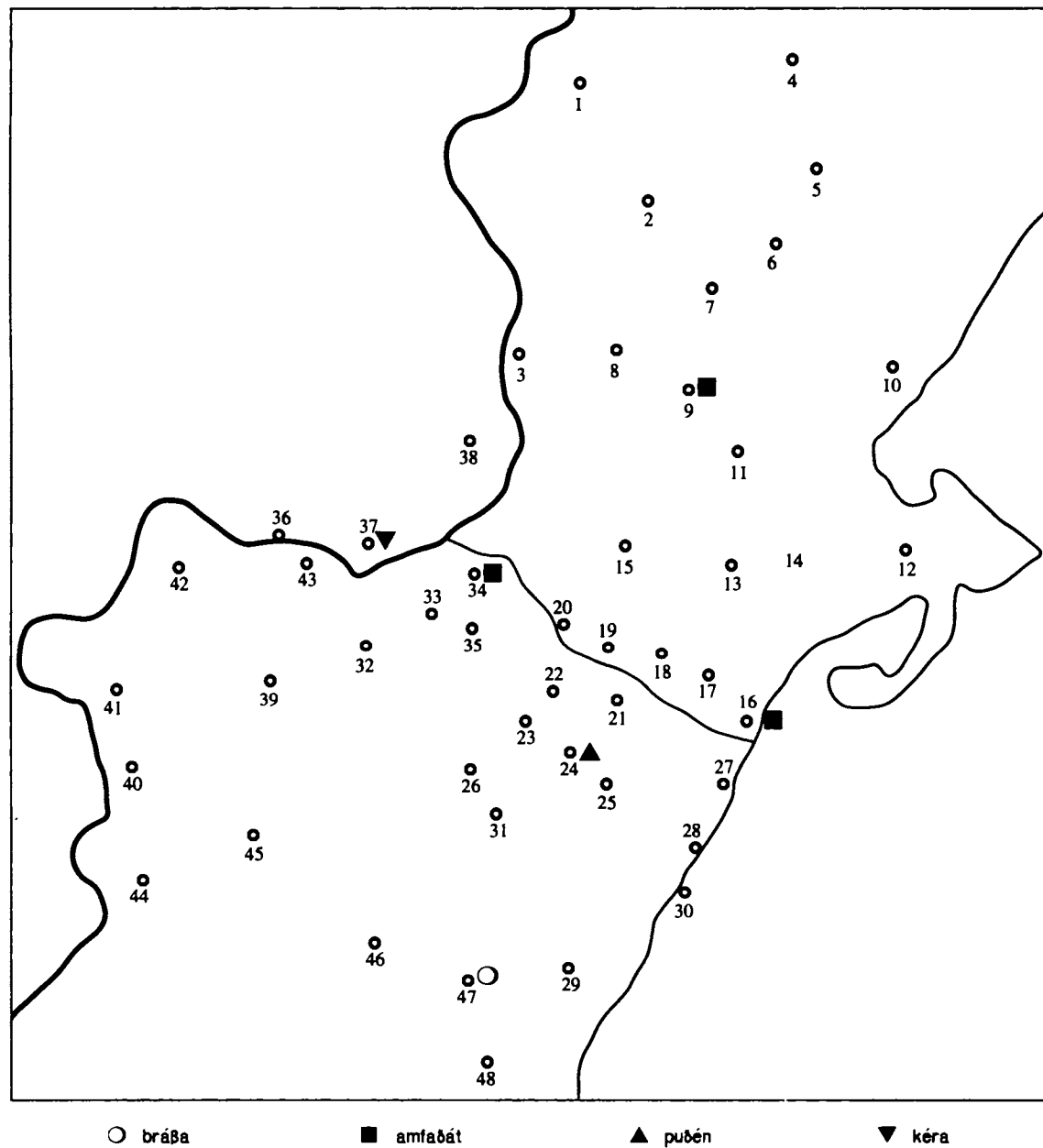

○ baskolá	▼ kalpisó-l klotét	✧ klateáa	✚ una ywantá-l klatéa
■ bufetá-l baskól	◆ kartjót	□ klateáa	* palmáde-l klotét
▲ kalbót	✚ klateáaba	◻ klateáot	✳ reβéz al klatéa

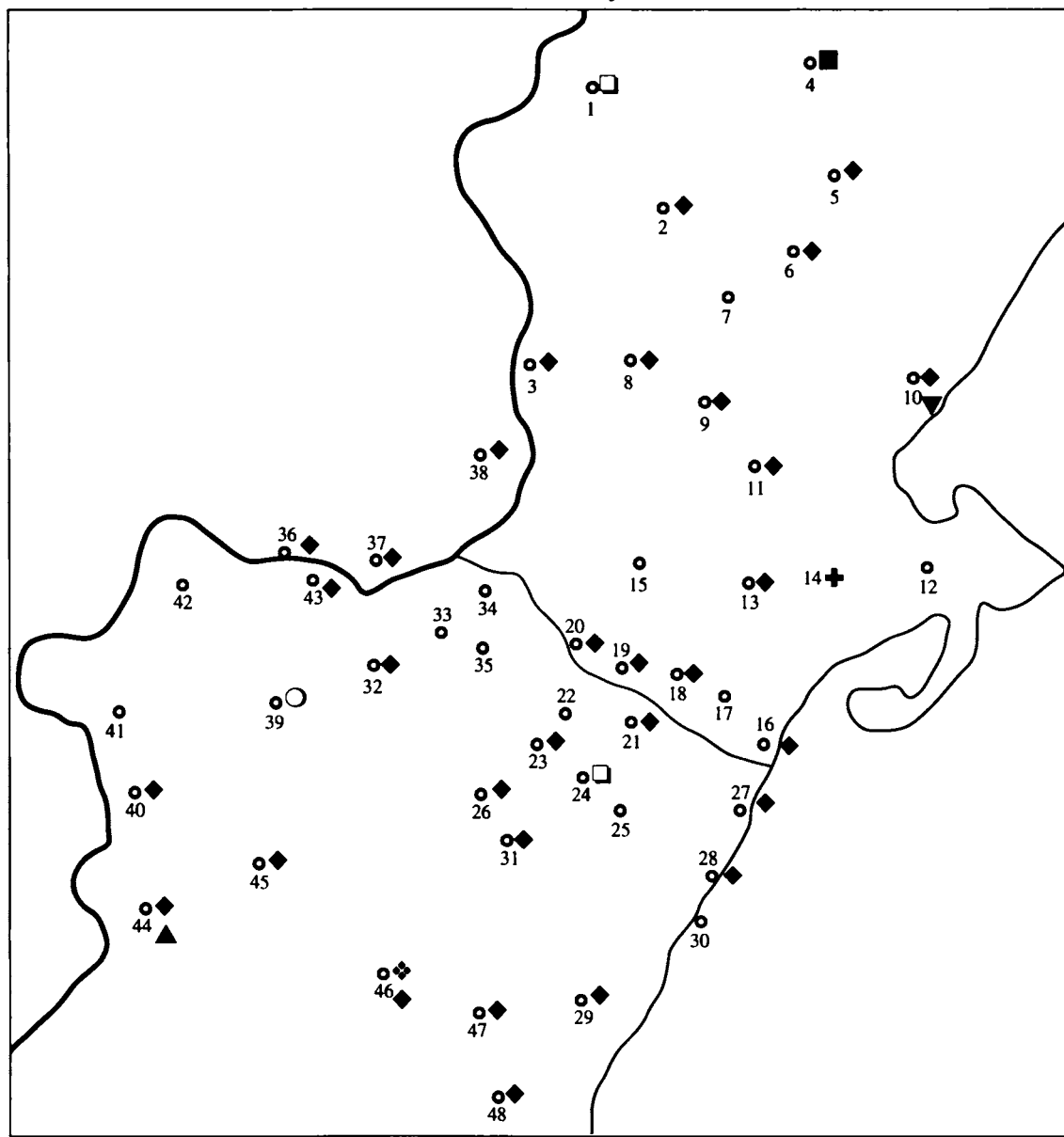
MAPA 51. *Fisonomia*

MAPA 52. *Garrit*

MAPA 53. *Felló*

MAPA 54. *Malsofert*

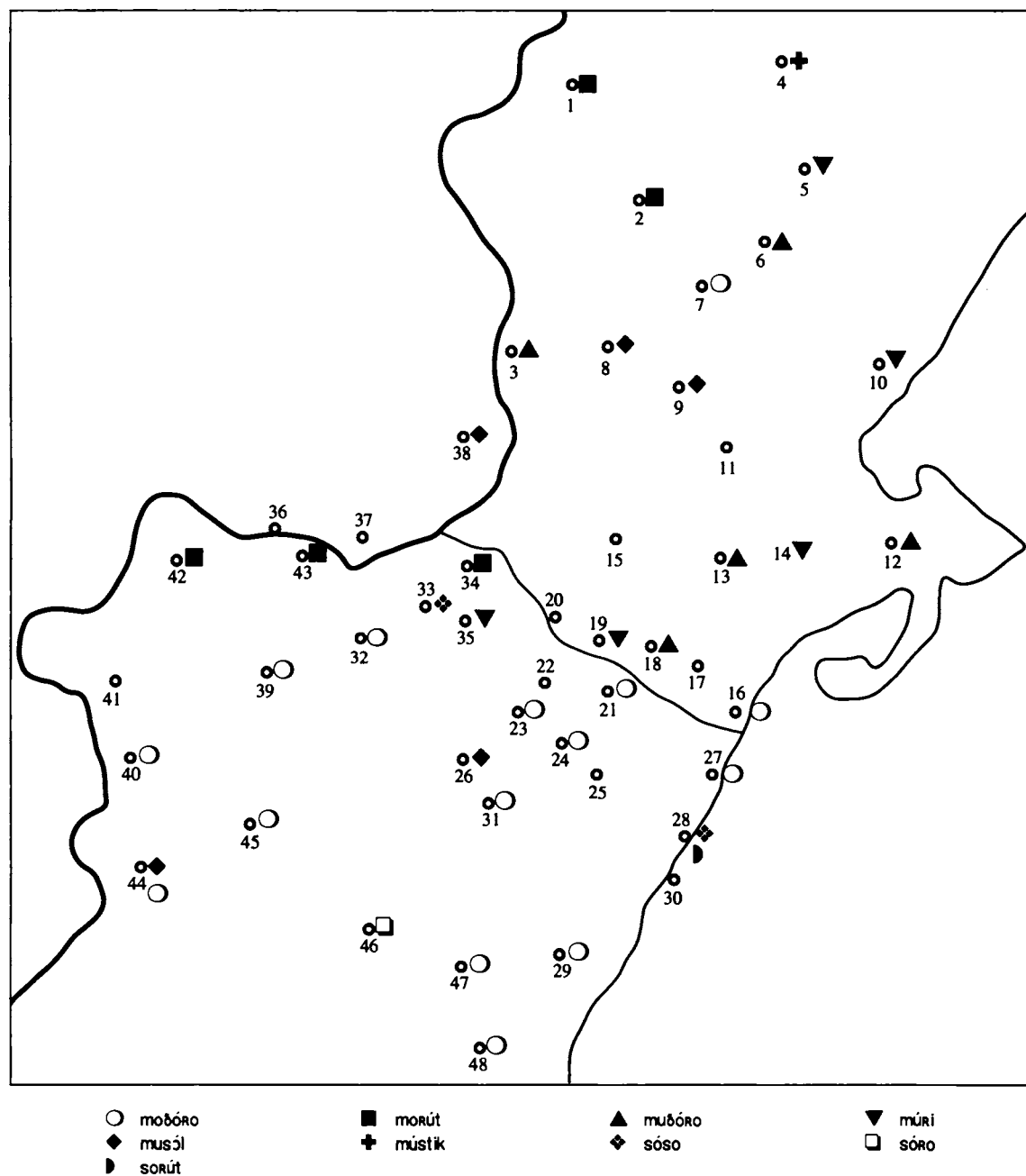

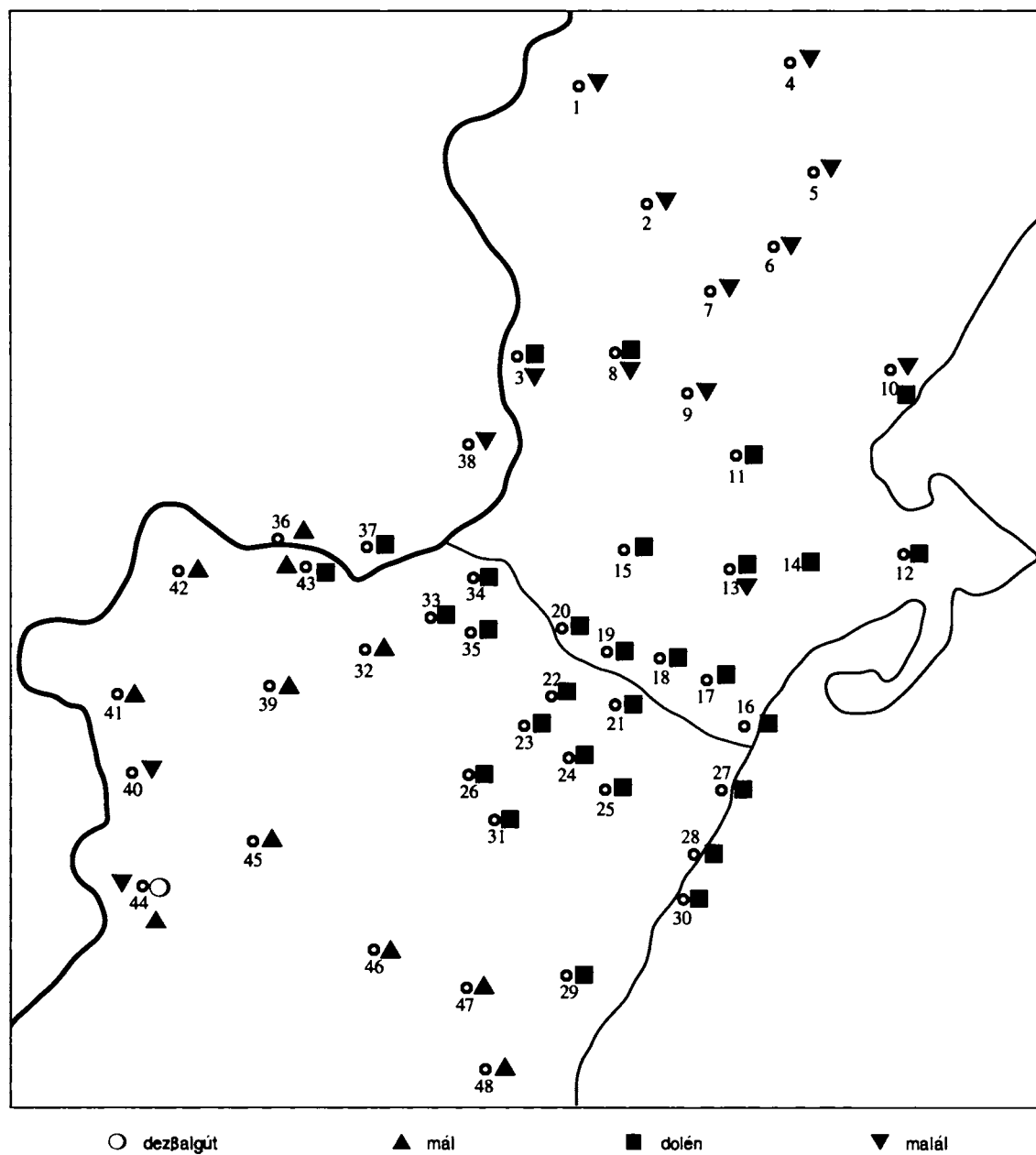
○ desfijós
◆ puñén

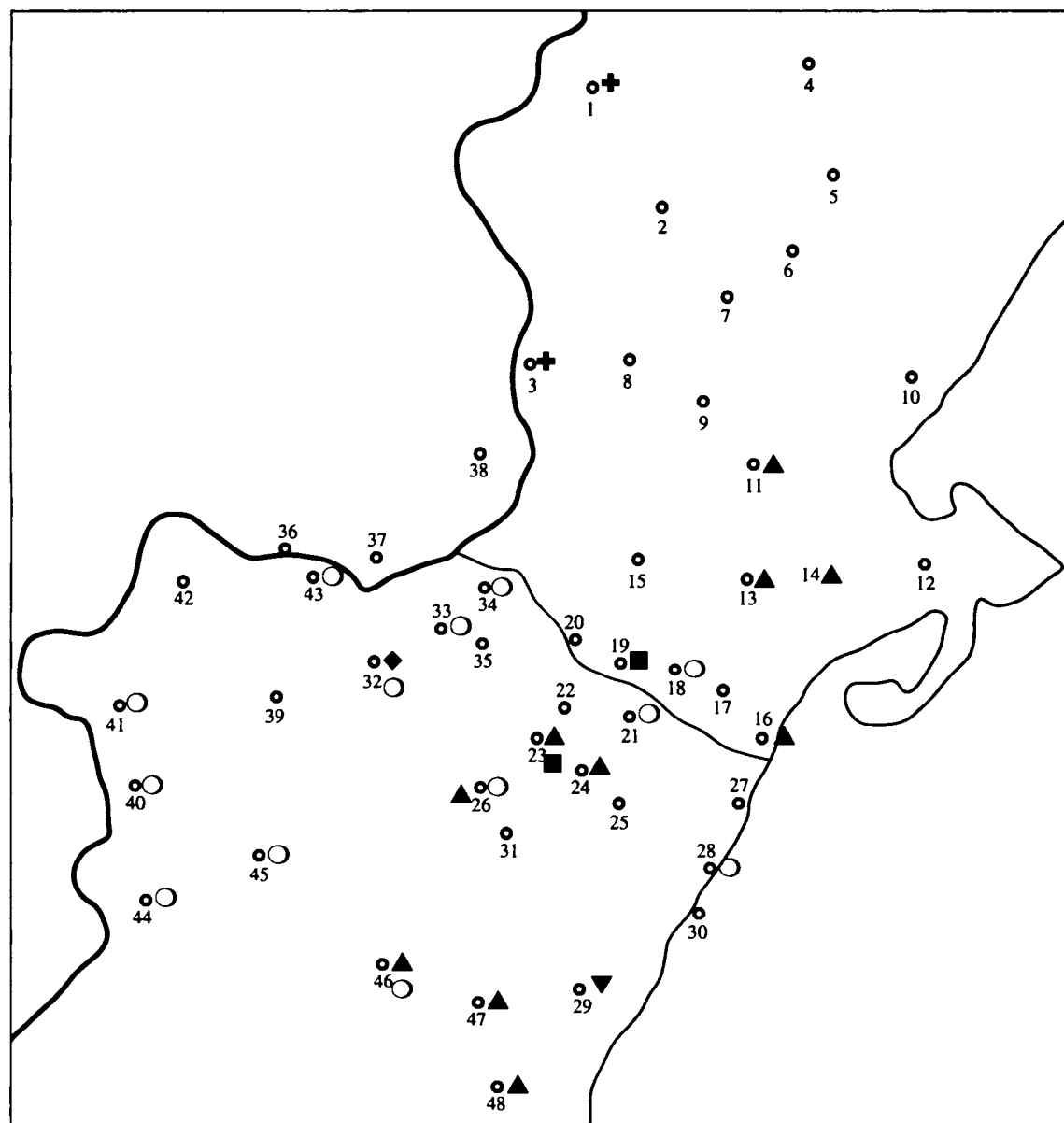
■ fastivós
+ rebolé

▲ marejador
◆ rebolit

▼ pezat
□ rebolitós

MAPA 55. *Taciturn / sorrut*

MAPA 56. *Malalt*

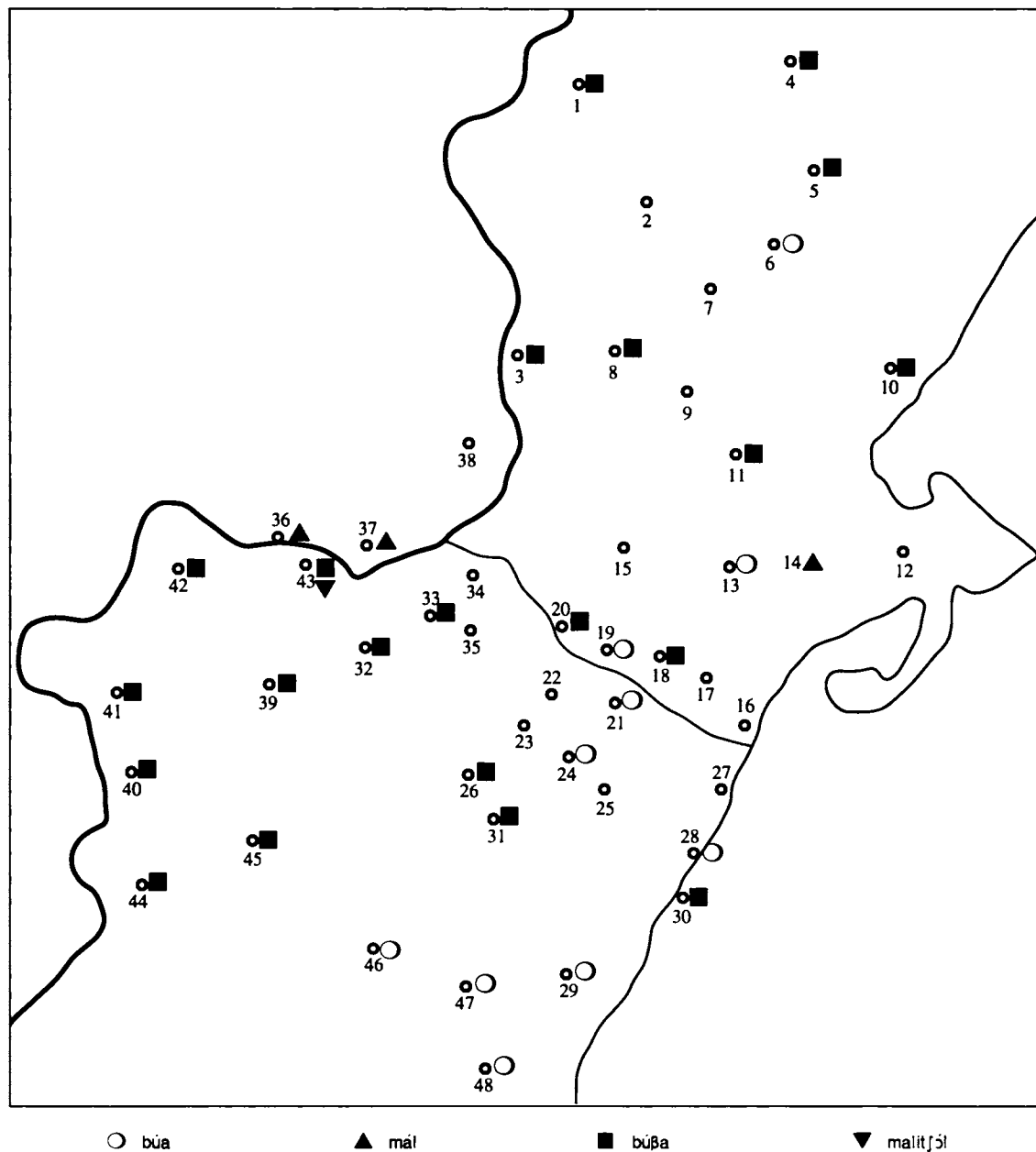
MAPA 57. *Llisc*

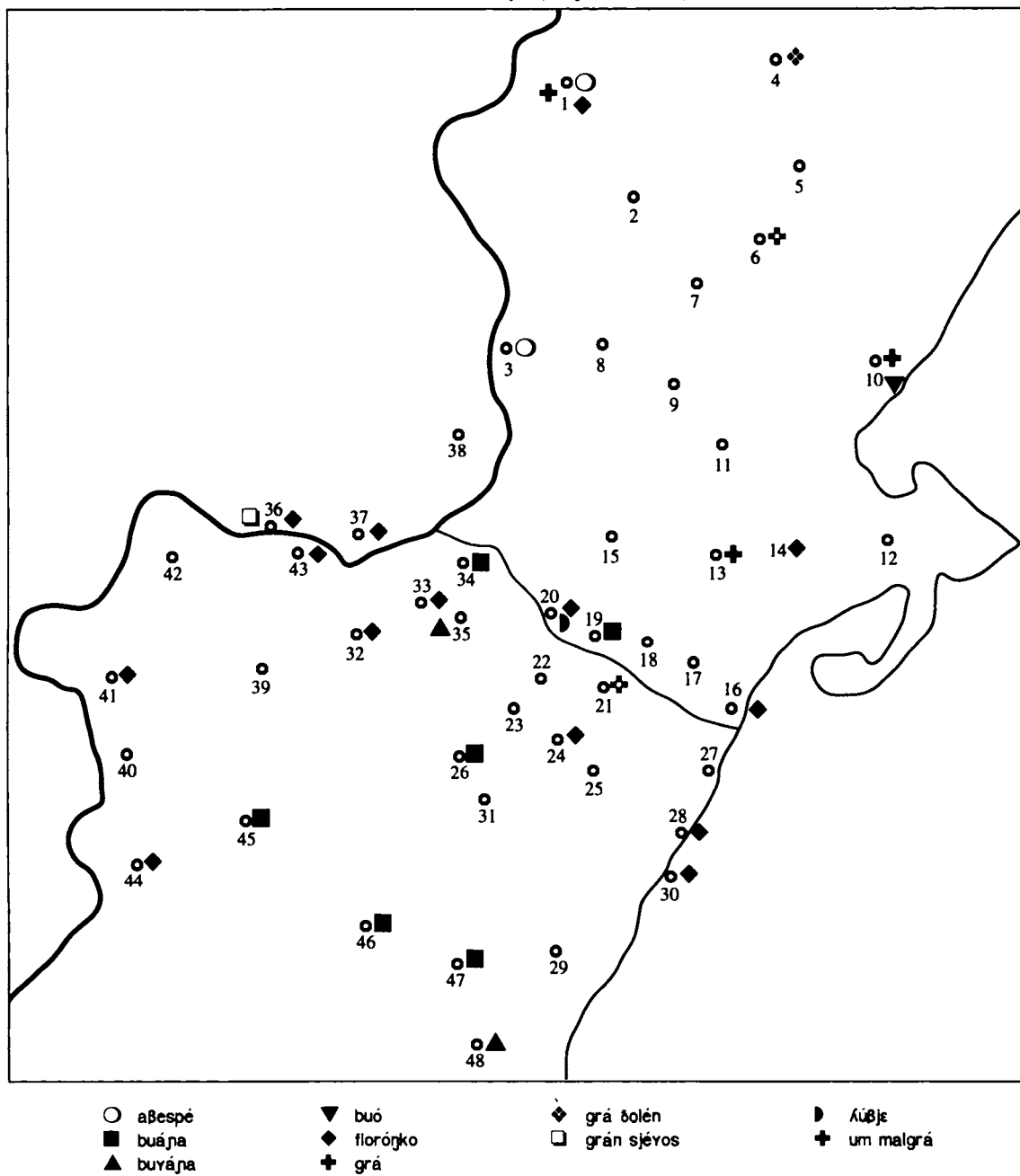
○ kúrd de Bista
▼ Aósk

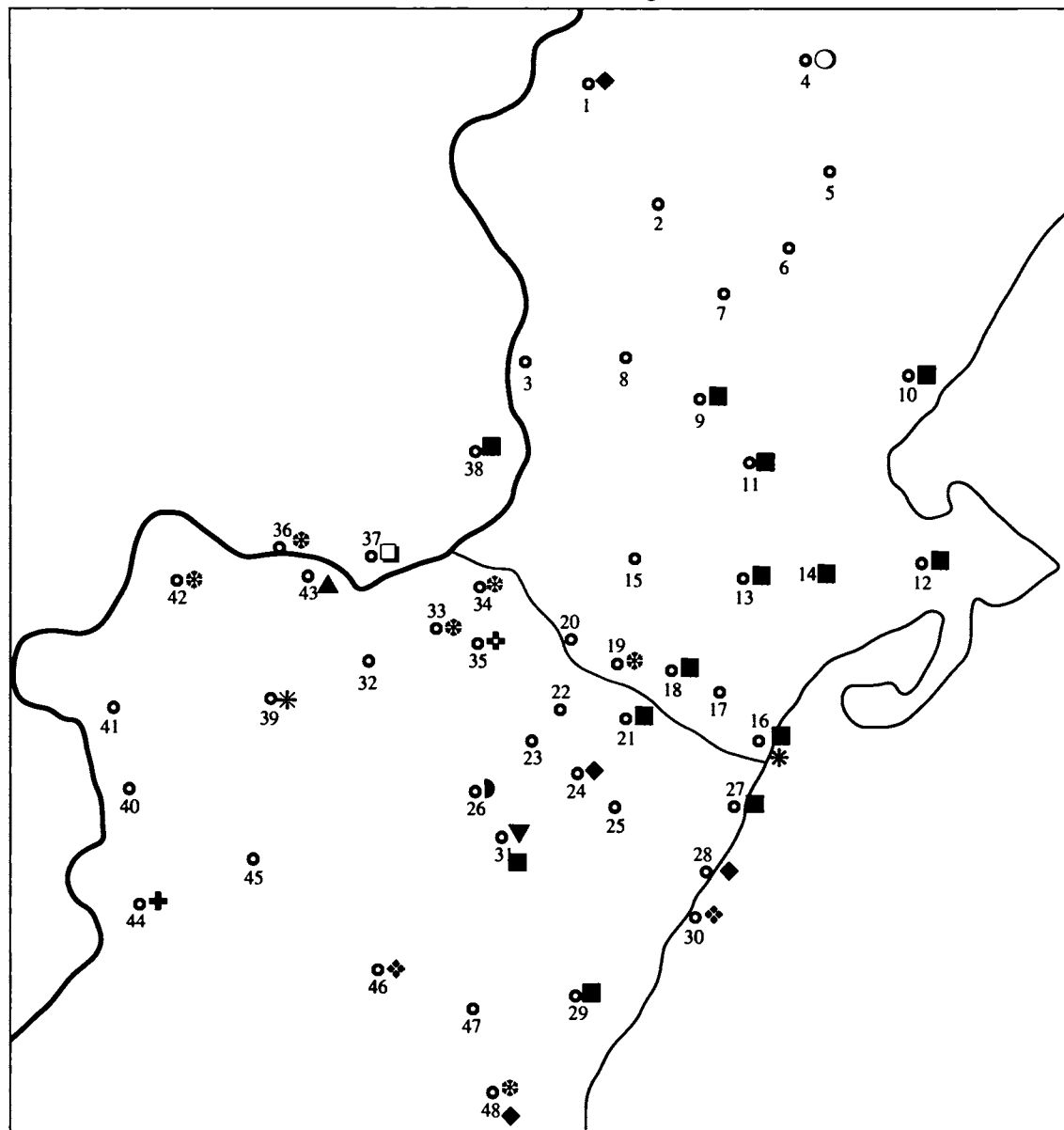
■ kúrd de vista
◆ miópo

▲ Aósko
+ pasjéyo

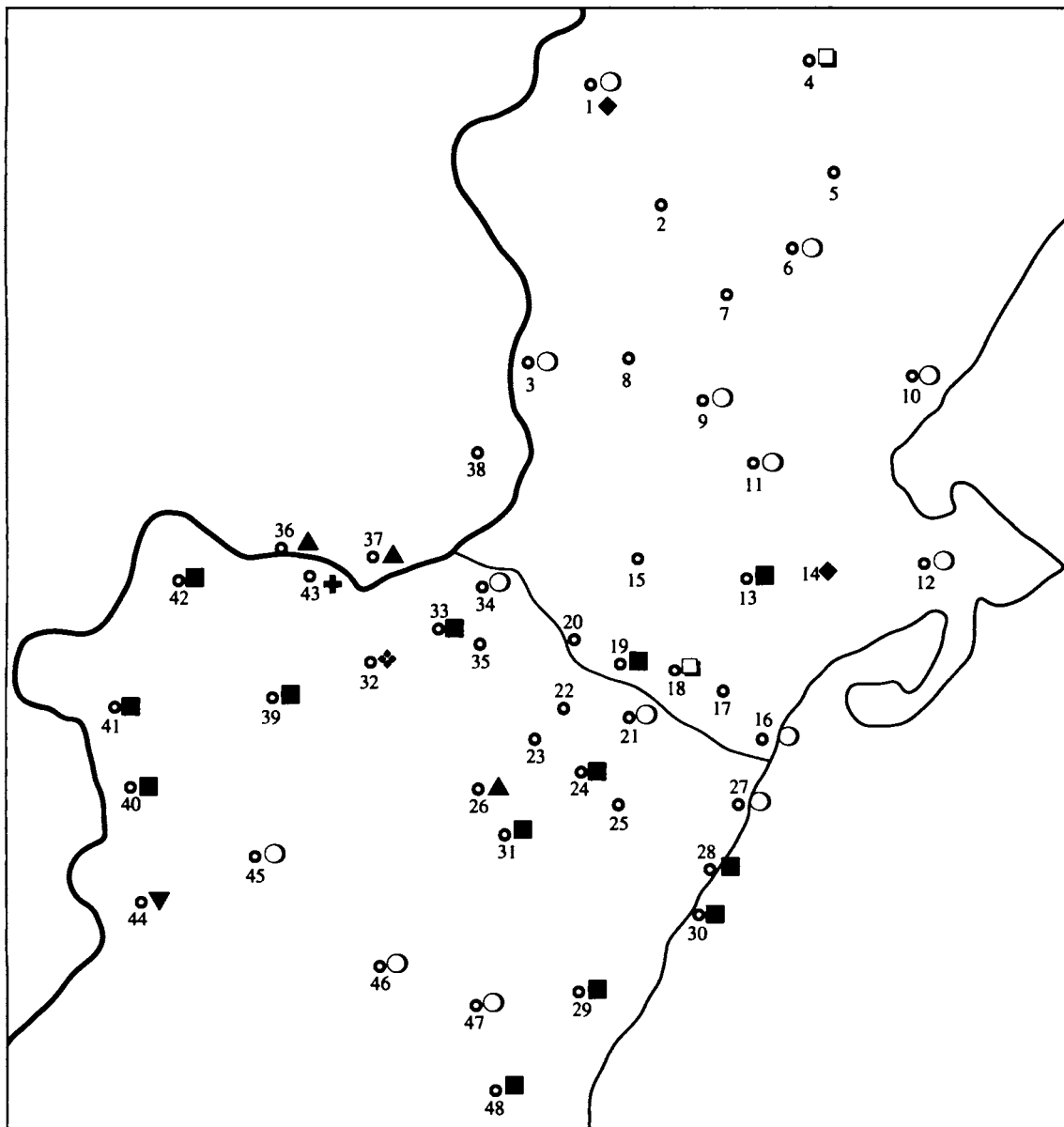
MAPA 58. *Bua*

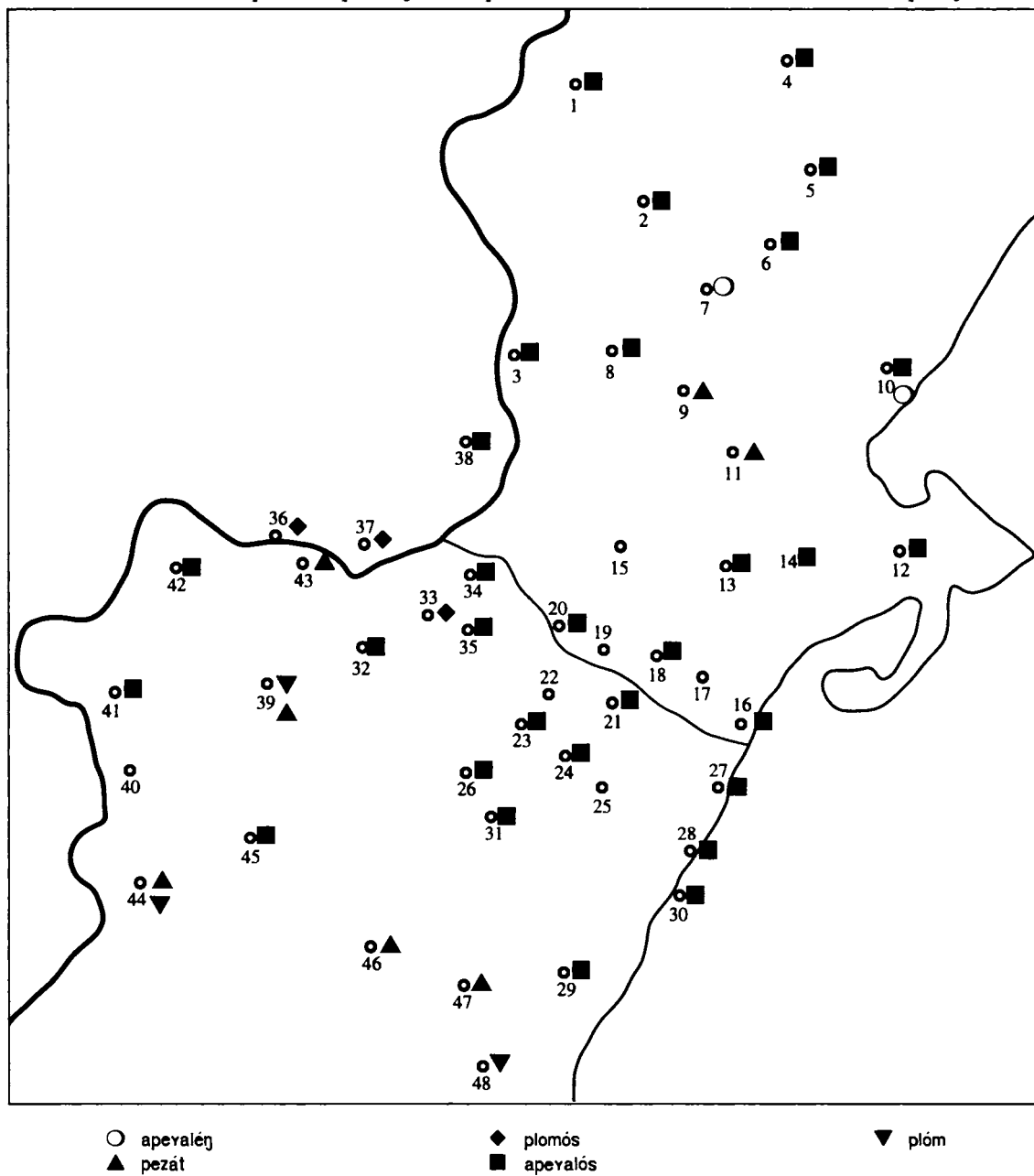
MAPA 59. *Buranya* ('*nafra, úlcera*')

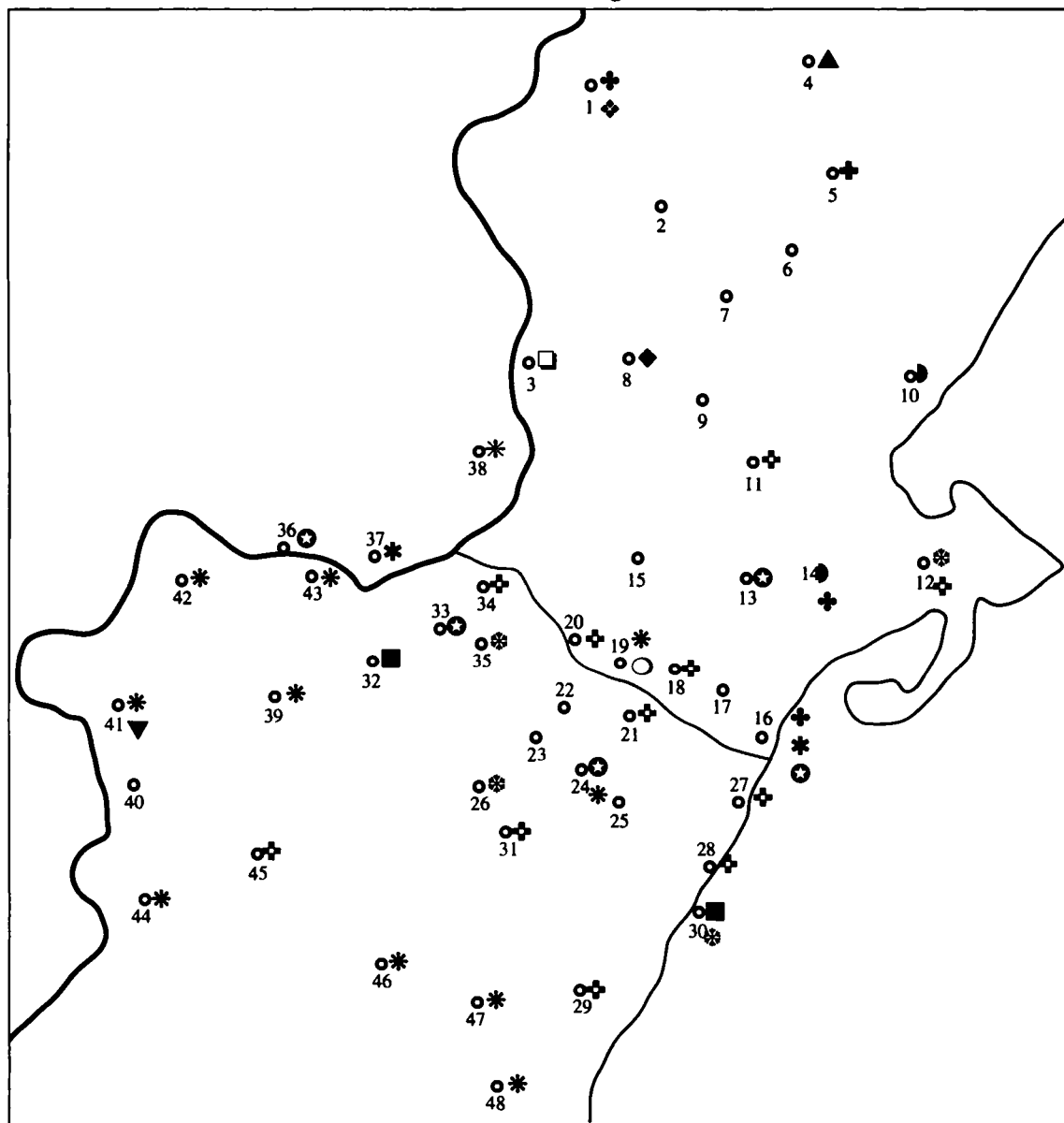
MAPA 60. *Sense coratge*

○ aBatút	◆ aplanát	□ dezmaðejfát	* sém
■ akatʃapát	+ aplanát	▷ fumát	* tʃafát
▲ akatʃiporát	◆ difát	+ pansít	* tʃufft
▼ avostát			

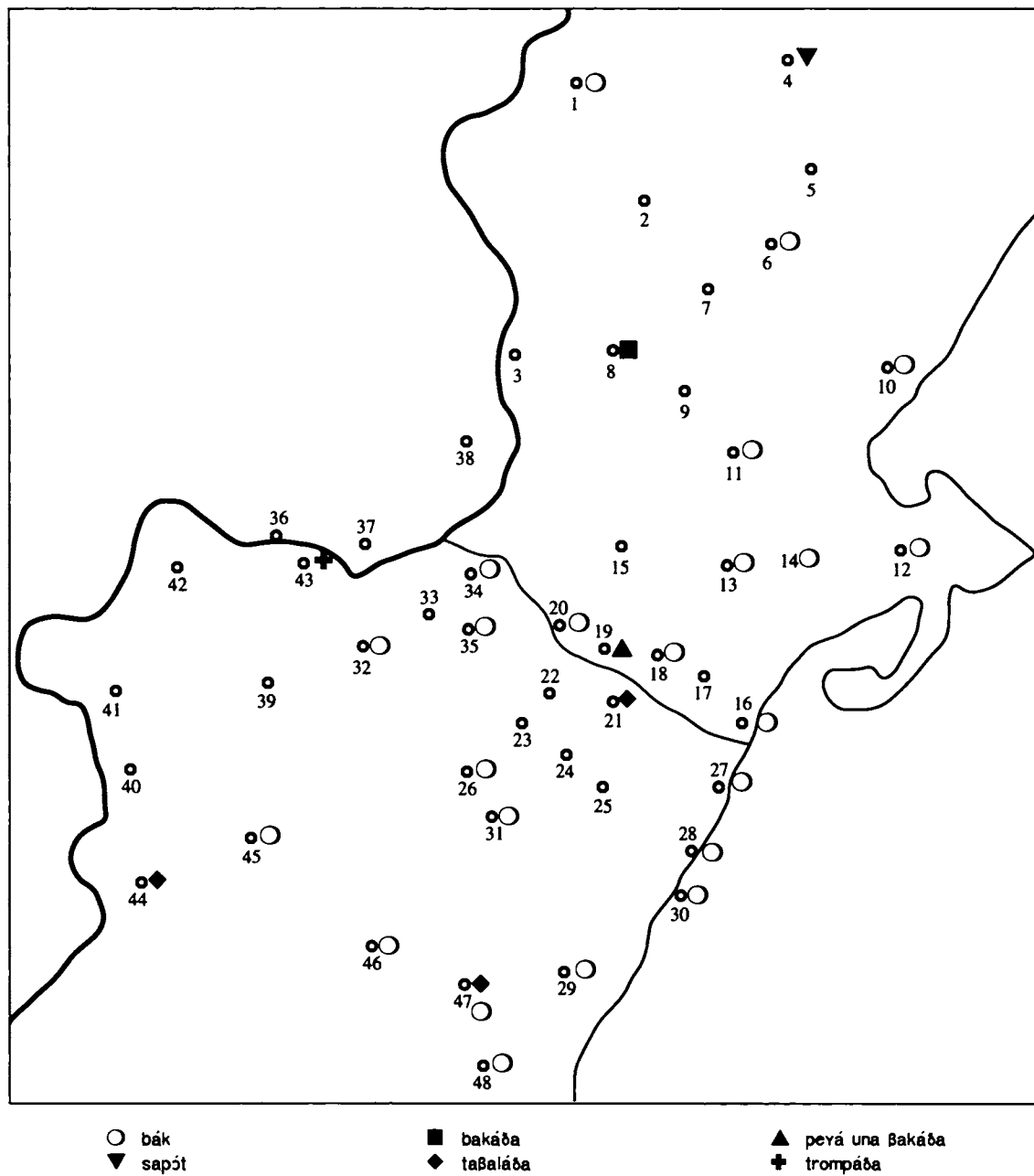
MAPA 61. *Tendrum del turmell cavalcat*

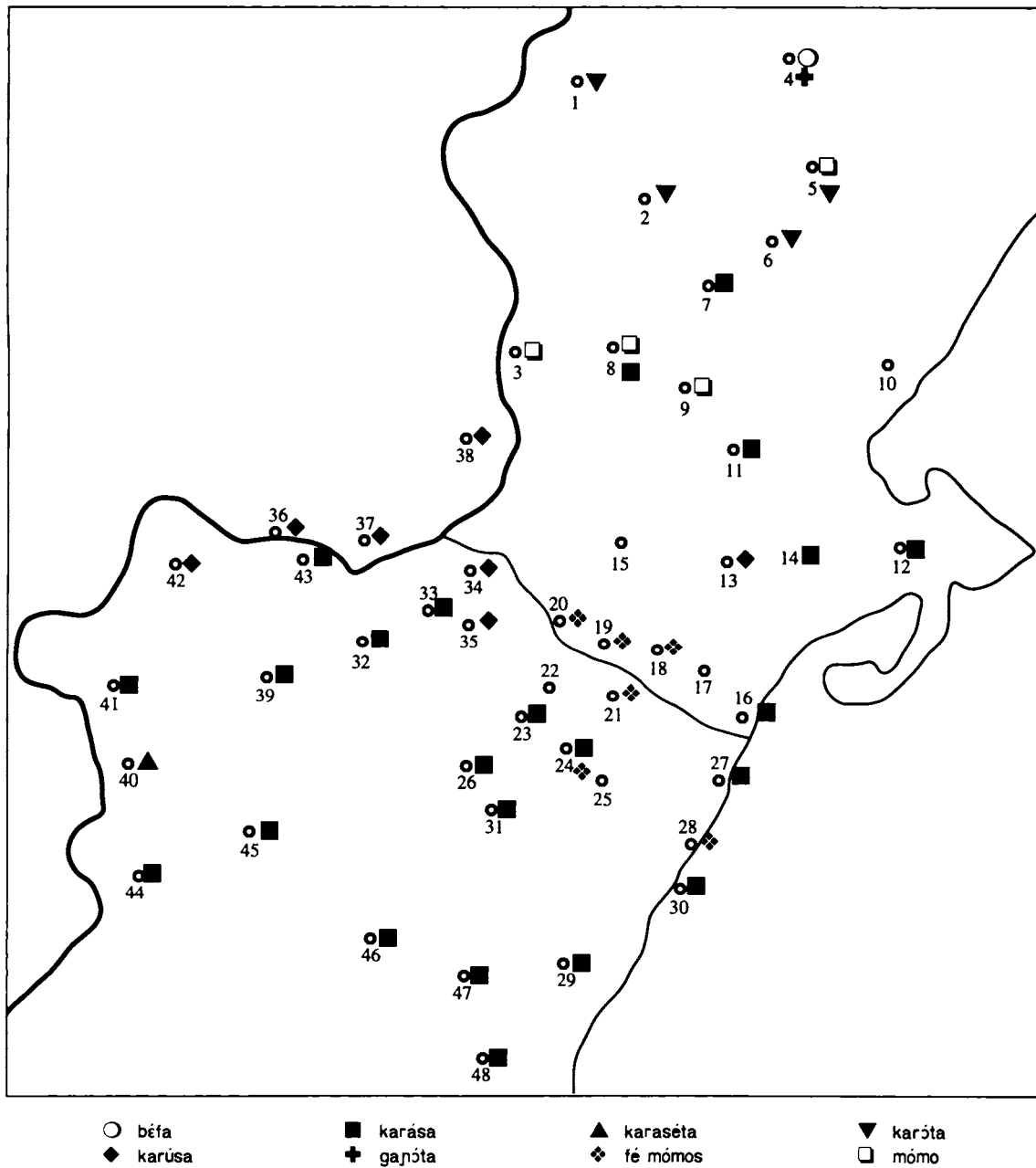
○ avúla	■ avuléta	▲ kárn fugða	▼ korevúða ðe kárn
◆ nérþi	+ þérþi kaþalkát	◆ telét	□ tendó

MAPA 62. *Metonímia: persona que s'ajunta importunament amb els altres sense conèixer quan fa nosa*

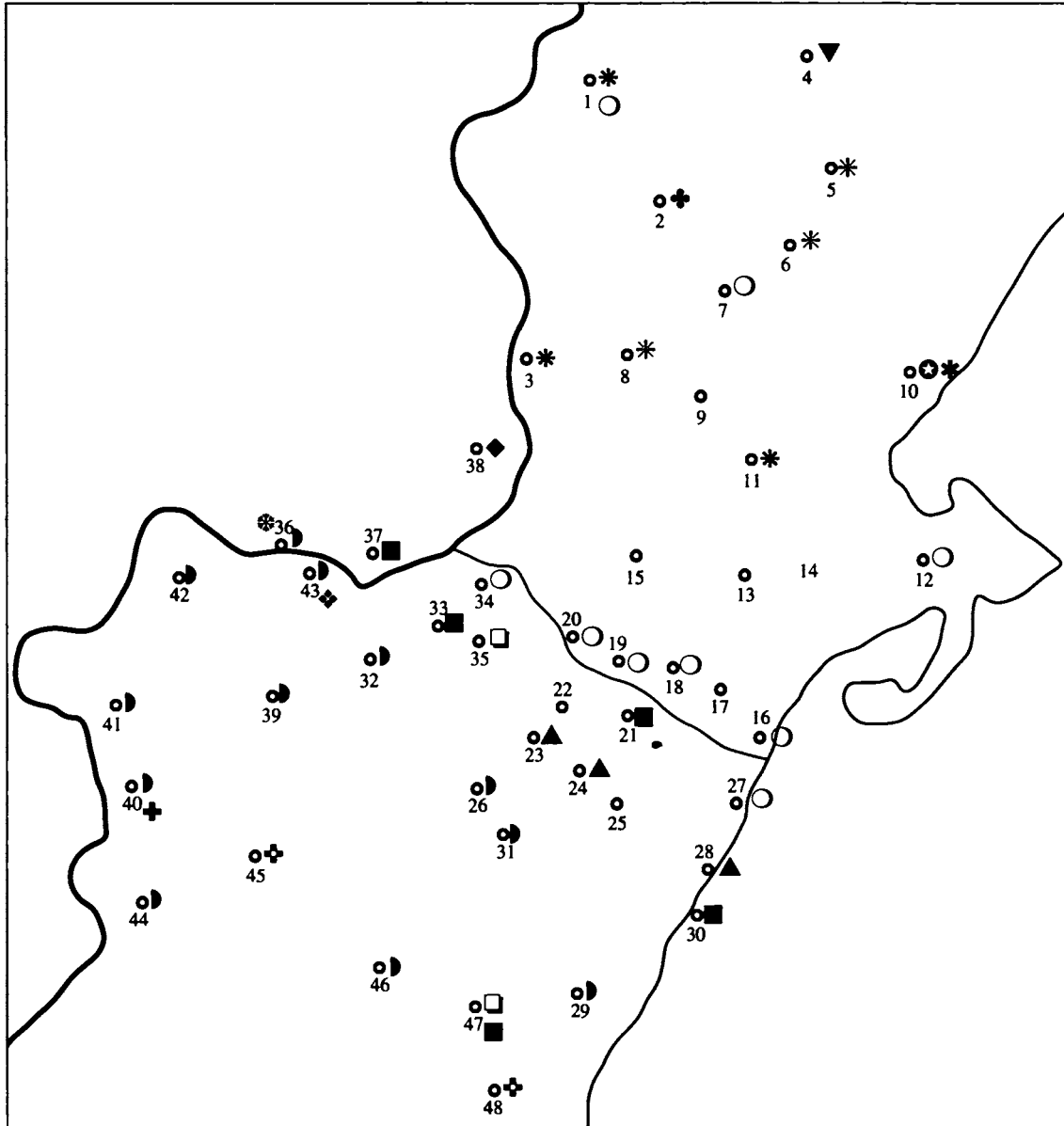
MAPA 63. *Esllanguit*

○ atlakít	◆ askarít	◐ azlangít	* ezlangít
■ aprimát	✚ askarðaléj	✚ azlangít	✚ flak
▲ aprimatfát	◊ askaransít	* ezlangít	⊙ prim
▼ arvealát	□ ezlangít	⊗ azlangít	* sèk

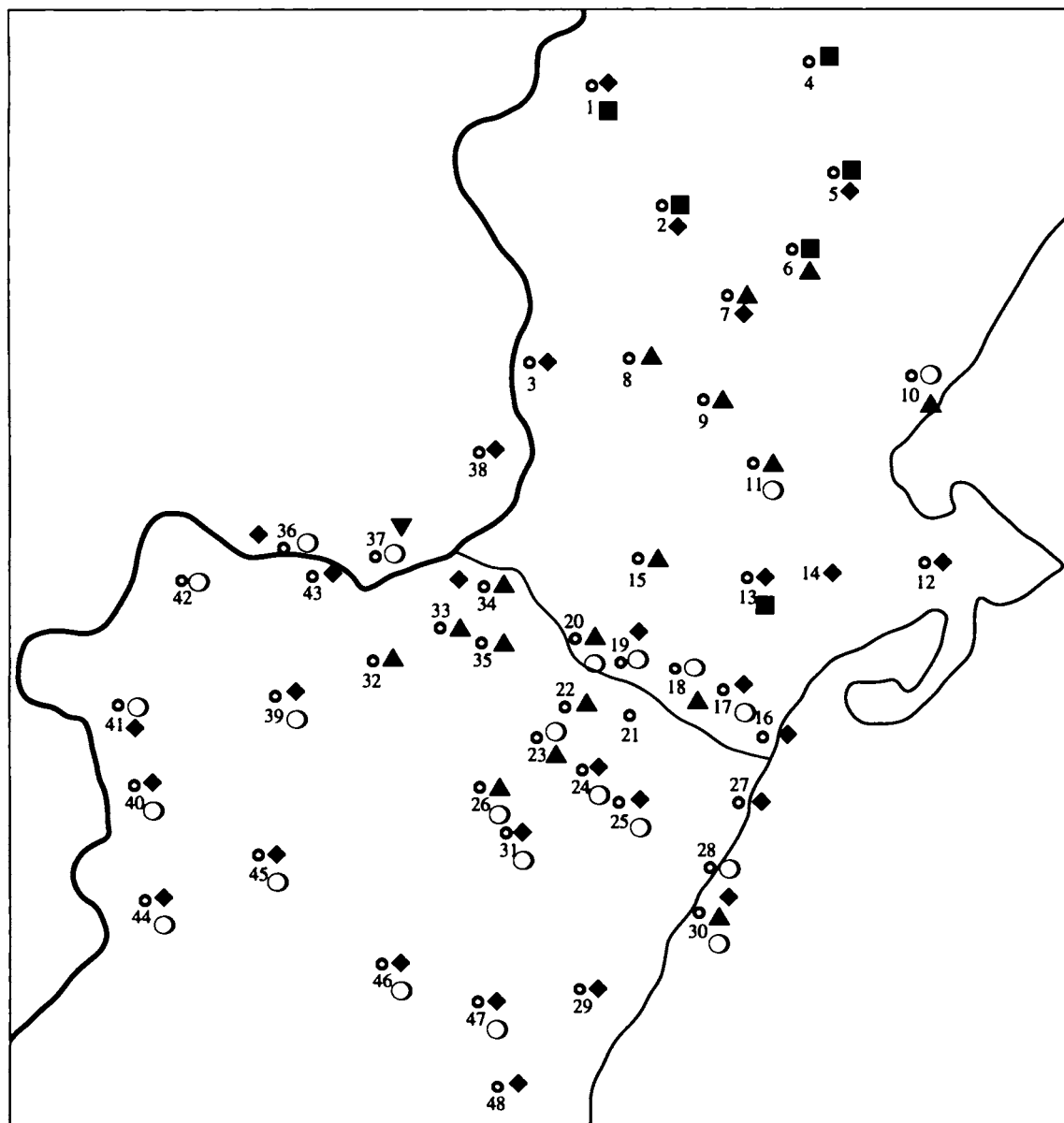
MAPA 64. *Batzac*

MAPA 65. *Ganyota*

MAPA 66. *Sangtraït / equimosi*

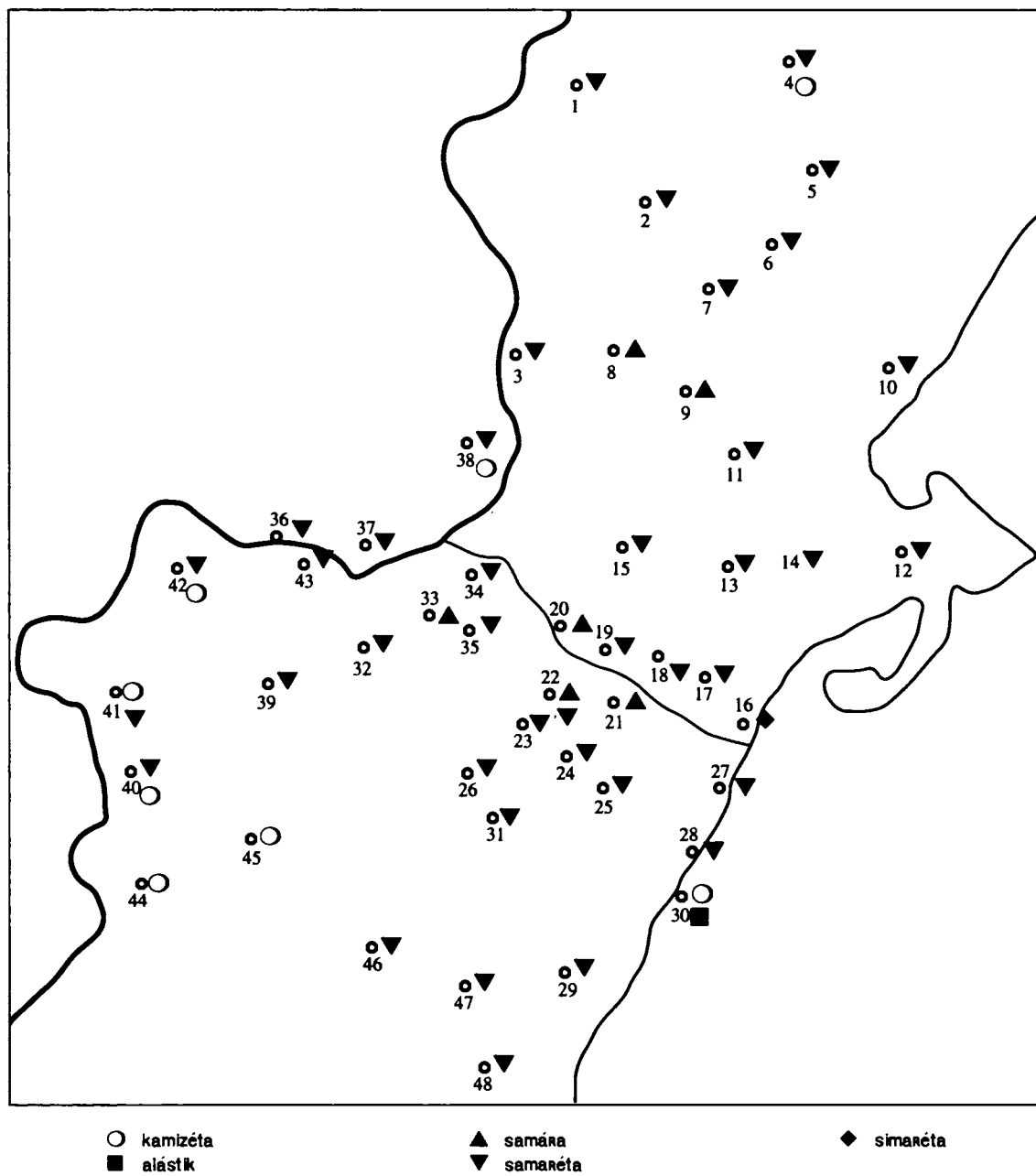
○ blaw	◆ siréra	● molaþúra	* sangtraït
■ blaþura	+ espiniláða	+ moraþúra	+ sangtraíða
▲ blaúra	◆ espeniláða	* mustéla	⊗ sangtrít
▼ kaskát	□ garofi	⊗ sangkaskarejzáða	* sangtríða

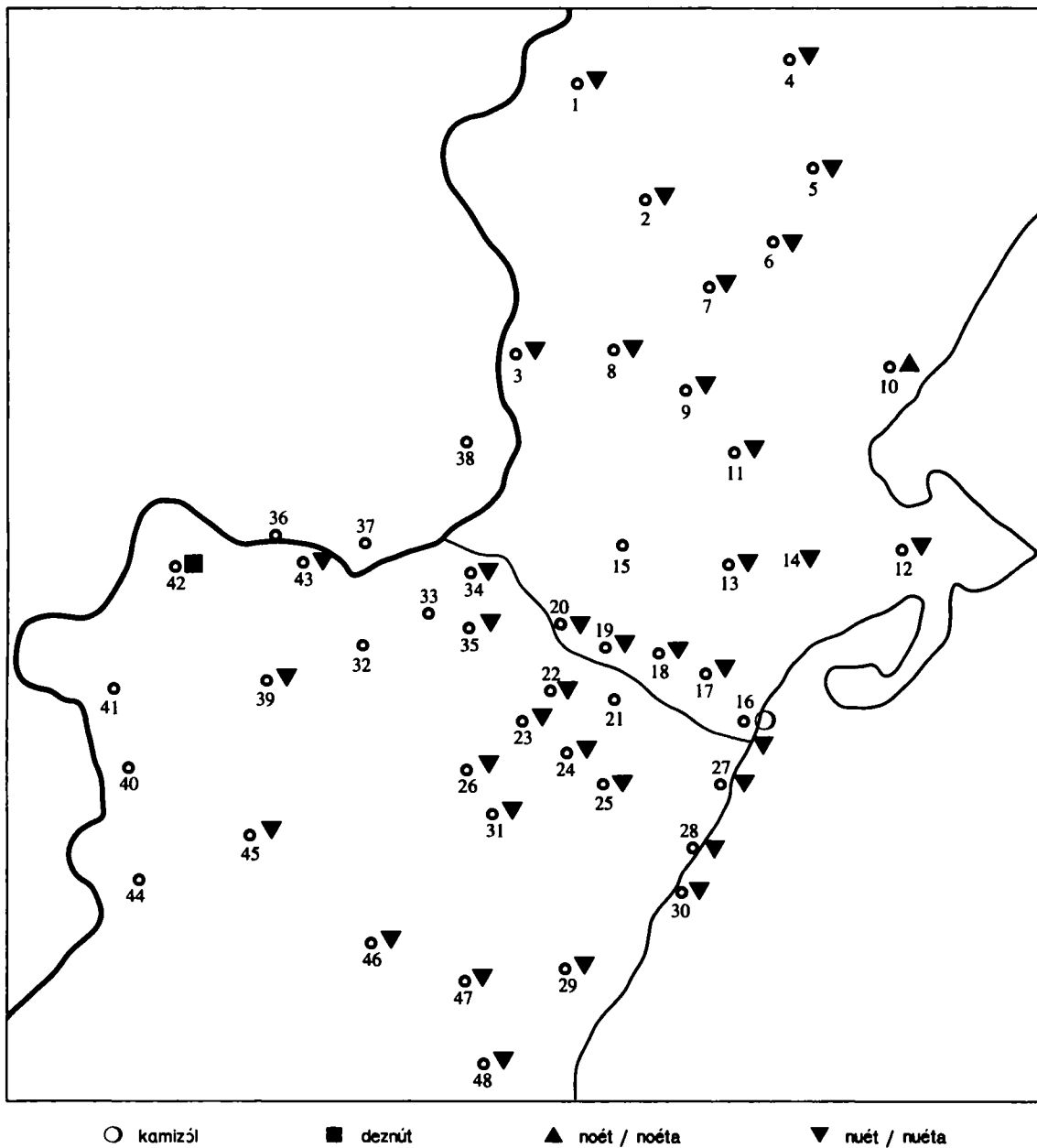
MAPA 67. *Calces*

○ *braves*
 ■ *kalses*

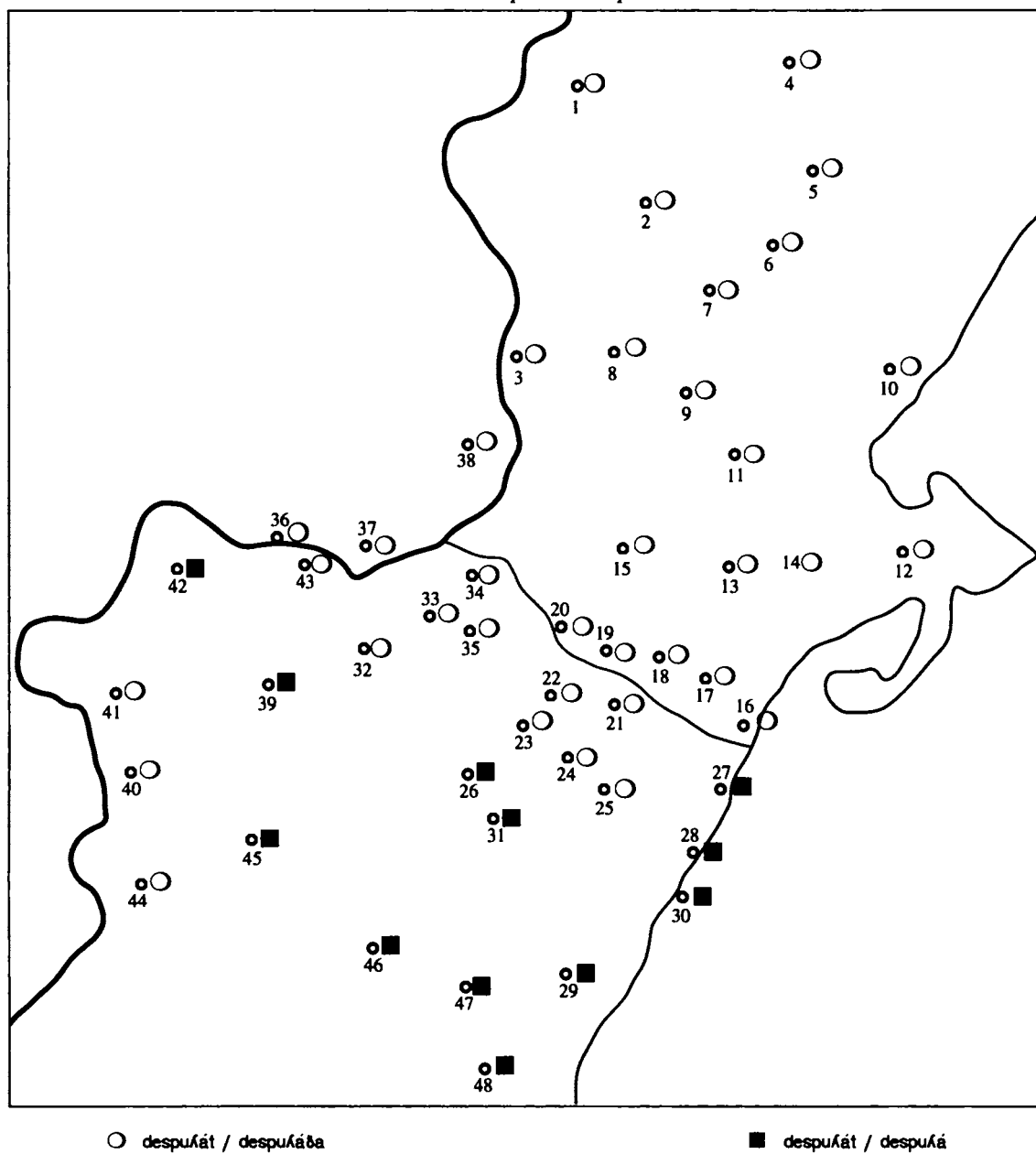
▲ *kalsóns*
 ▼ *kulóts*

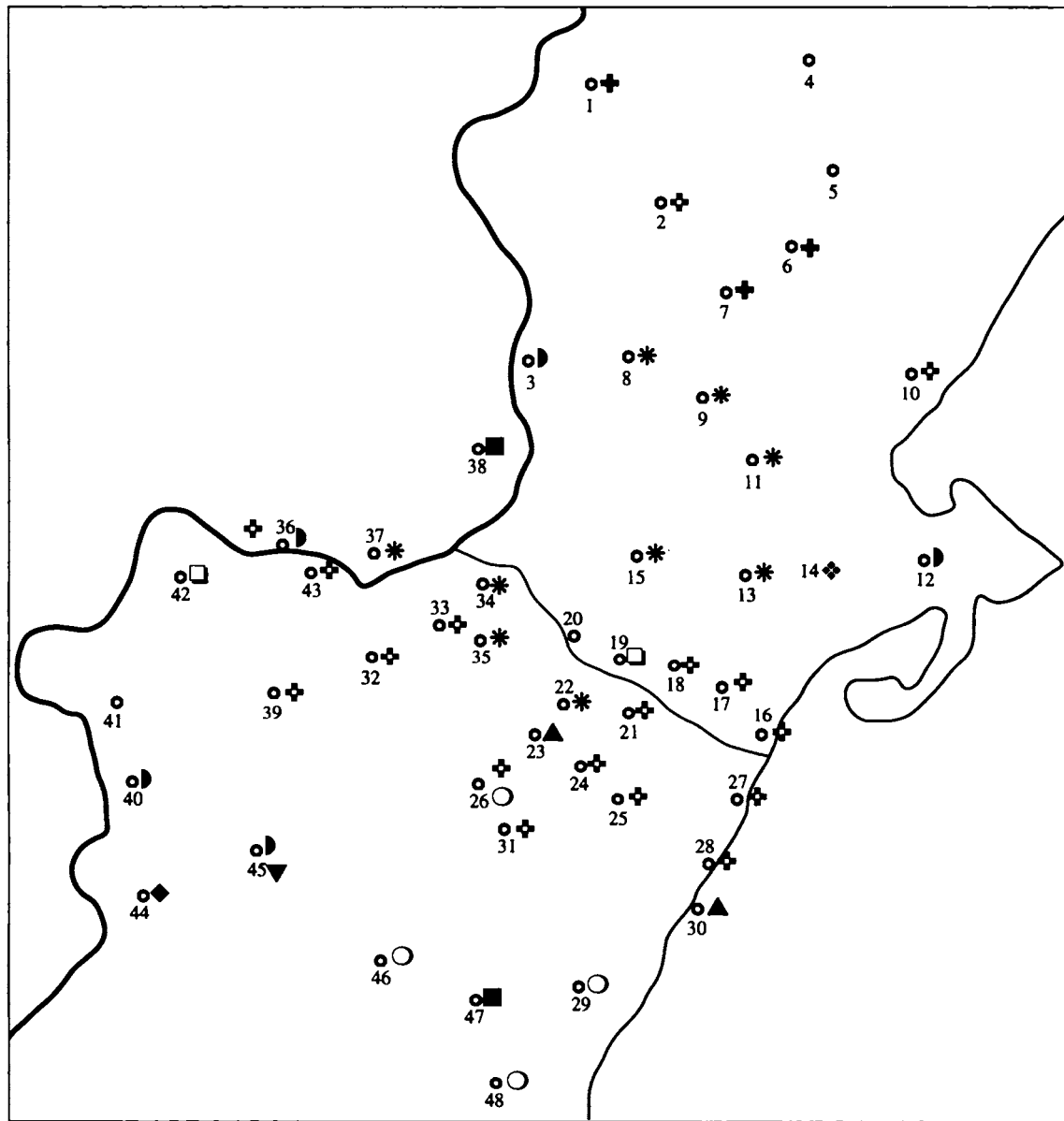
◆ *pantalóns*

MAPA 68. *Samarreta*

MAPA 69. *Nu / nua*

MAPA 70. *Despullat / despullada*

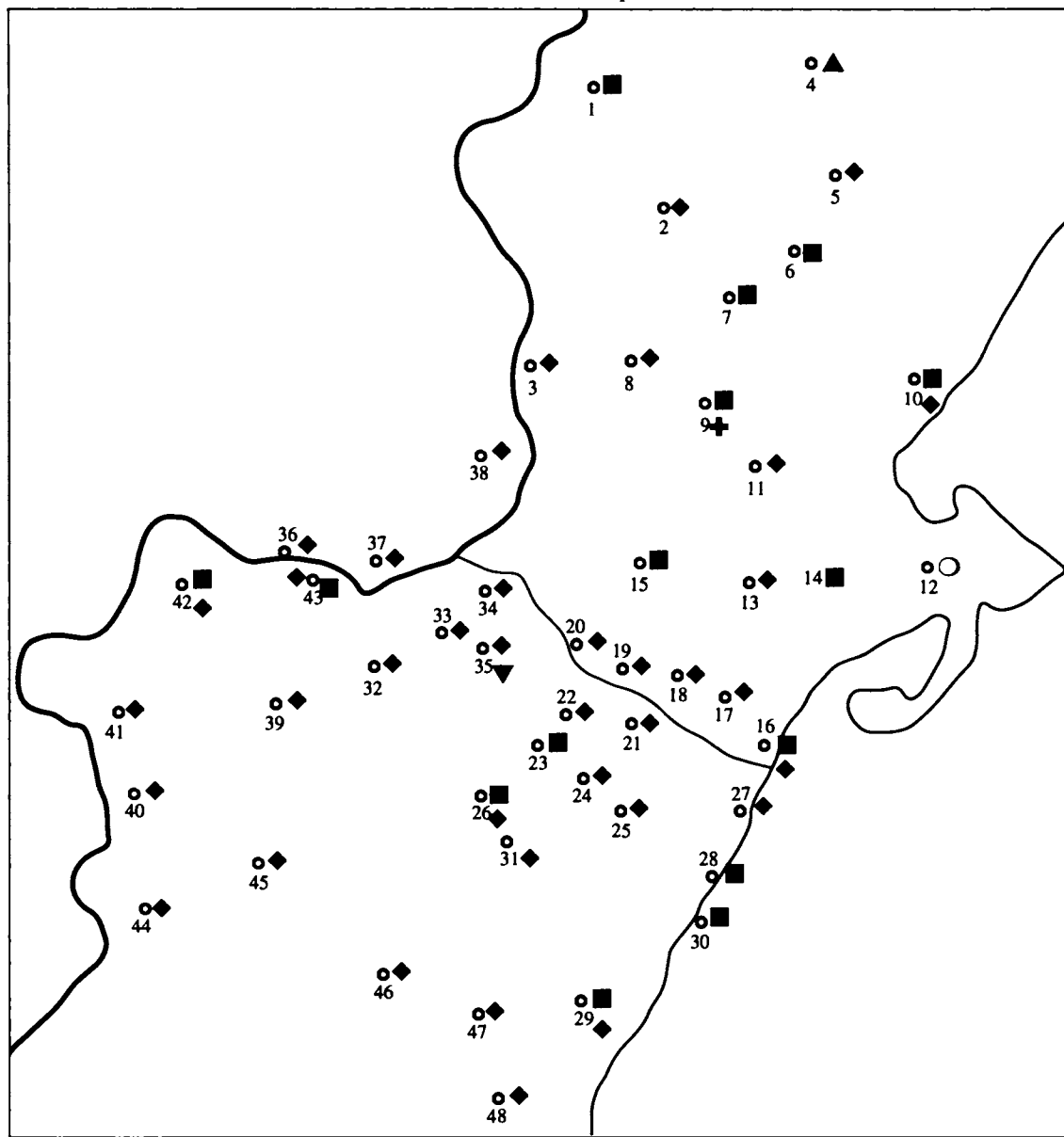
MAPA 71 . *L'estrenyecaps*

○ barèt
◆ dormiðó
* sarakáps

■ baréd de ðormí
◆ astrejekáps
▲ baretína

□ góro
▼ kaskét
◐ góro ðe ðormí

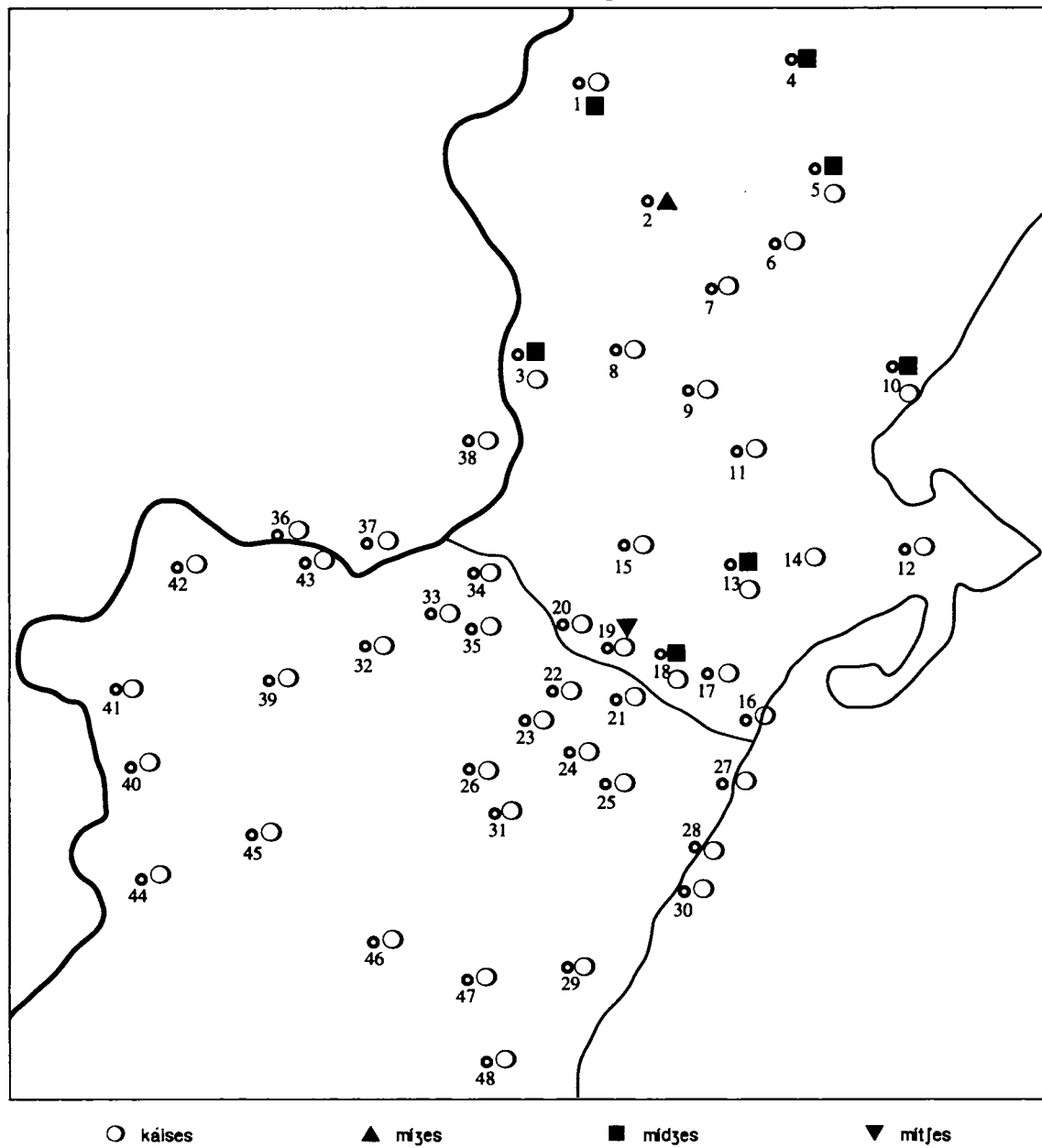
◆ kófja
+ serakáps

MAPA 72. *Esclop*

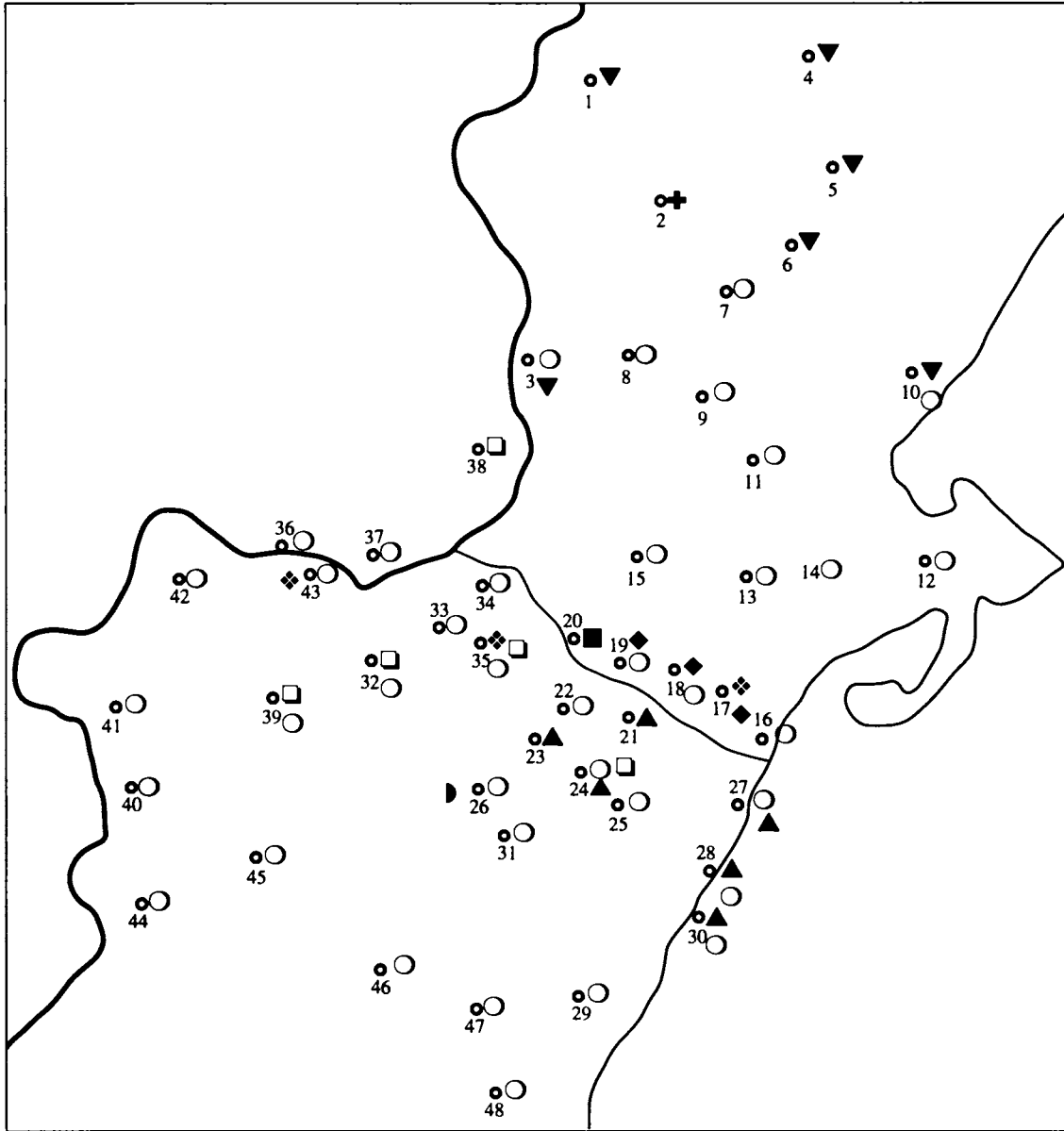
○ bóta de pescaó
▼ palatrók

■ asklöp
◆ sók

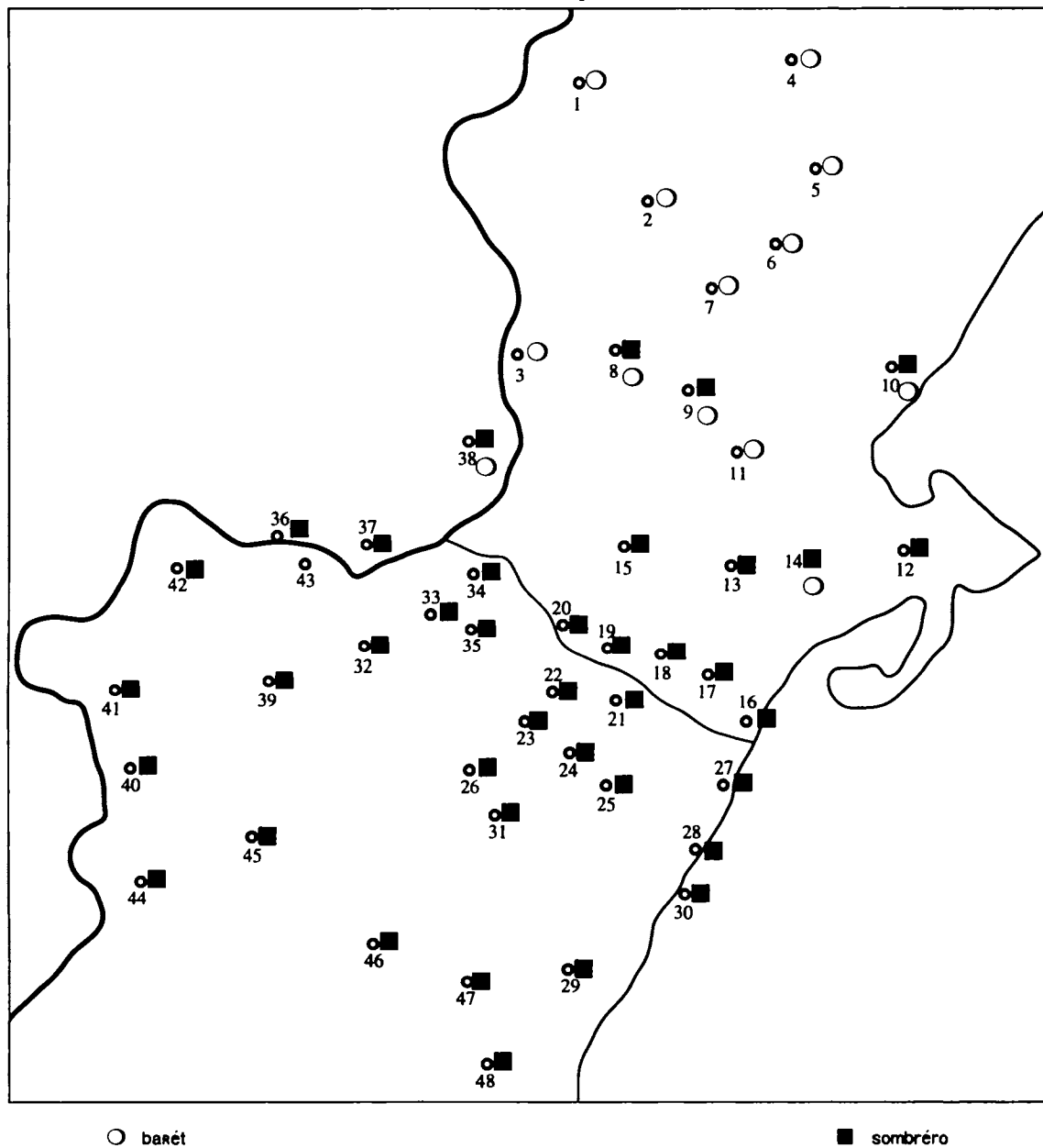
▲ esklop
+ sokét

MAPA 73. *Les mitges*

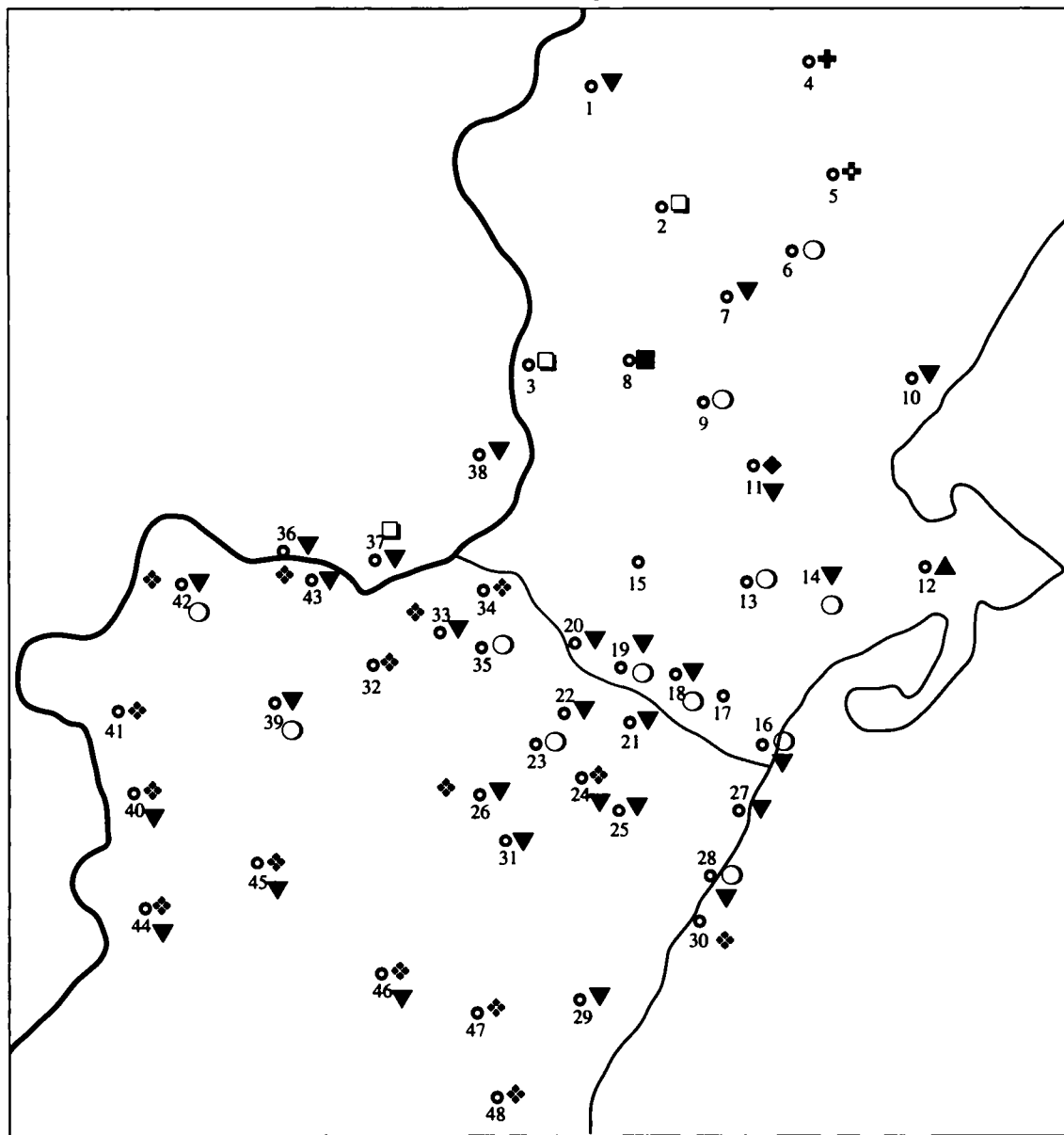
MAPA 74. *Els mitjons*

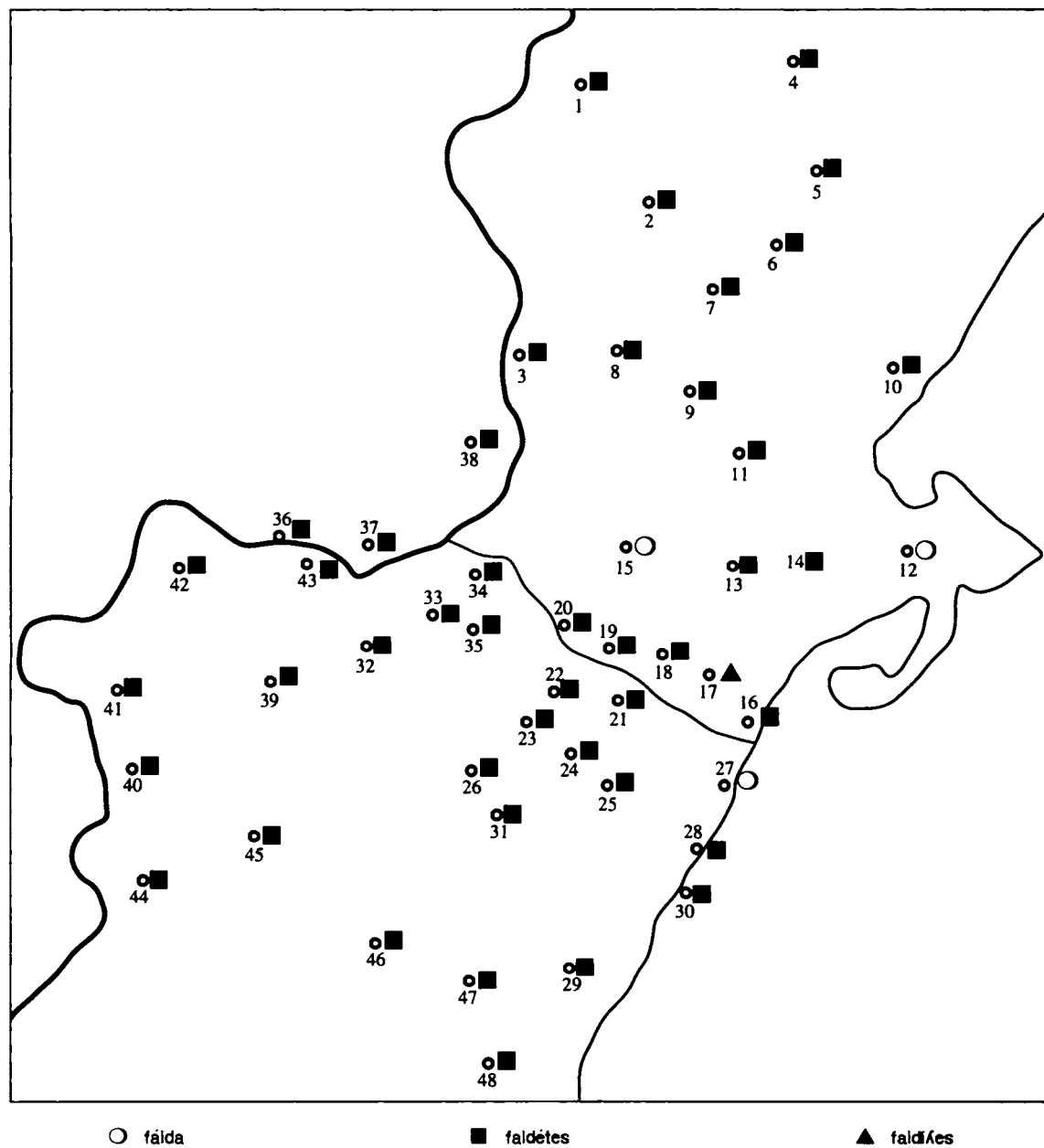
○ kasetíns	▼ midjóns	+ mijóns	□ piúks
■ kalsatíns	◆ mitjóns	◆ peúks	◐ pejúks
▲ kalsíles			

MAPA 75. *Capell*

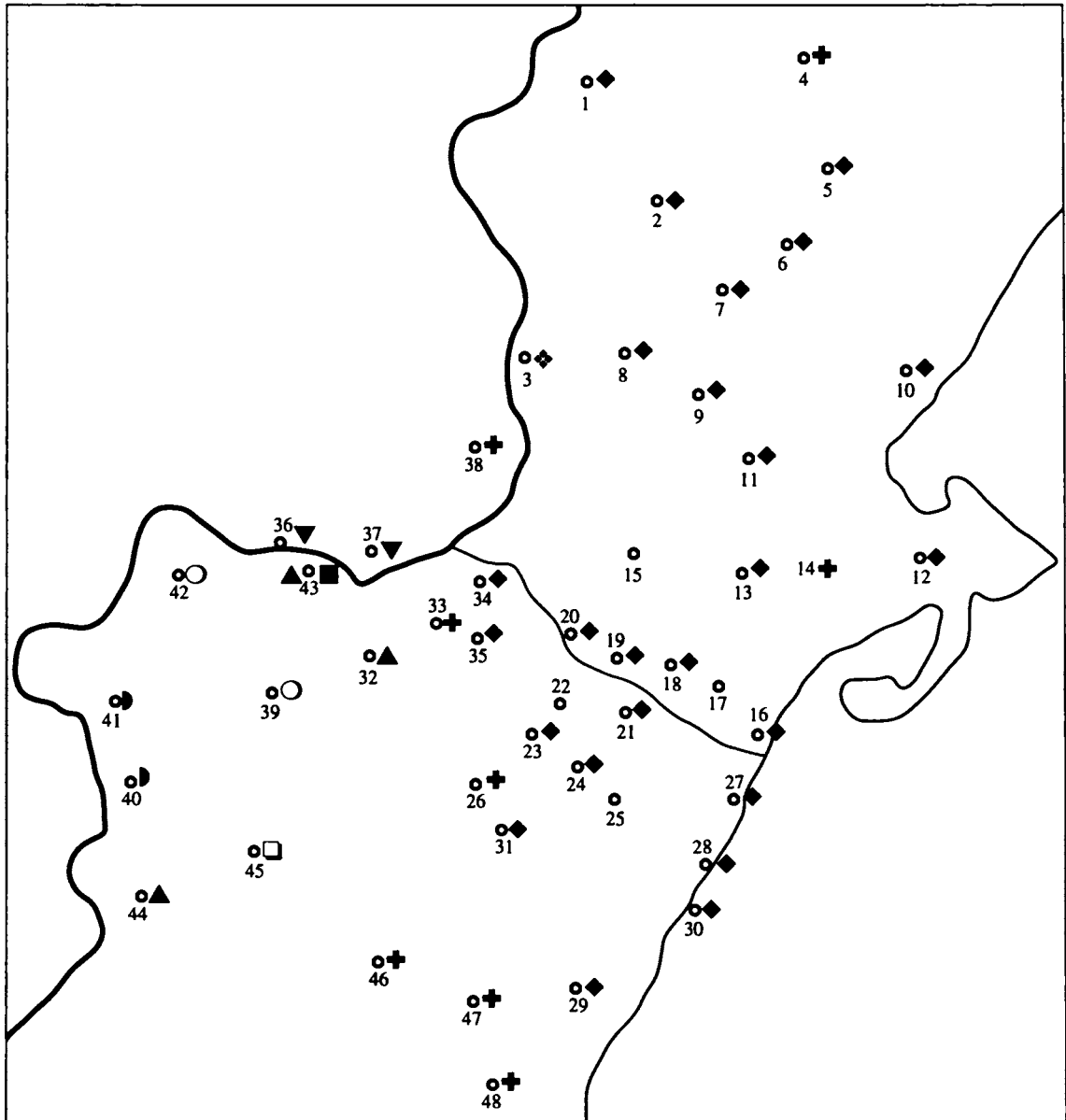
MAPA 76. *Calçons*

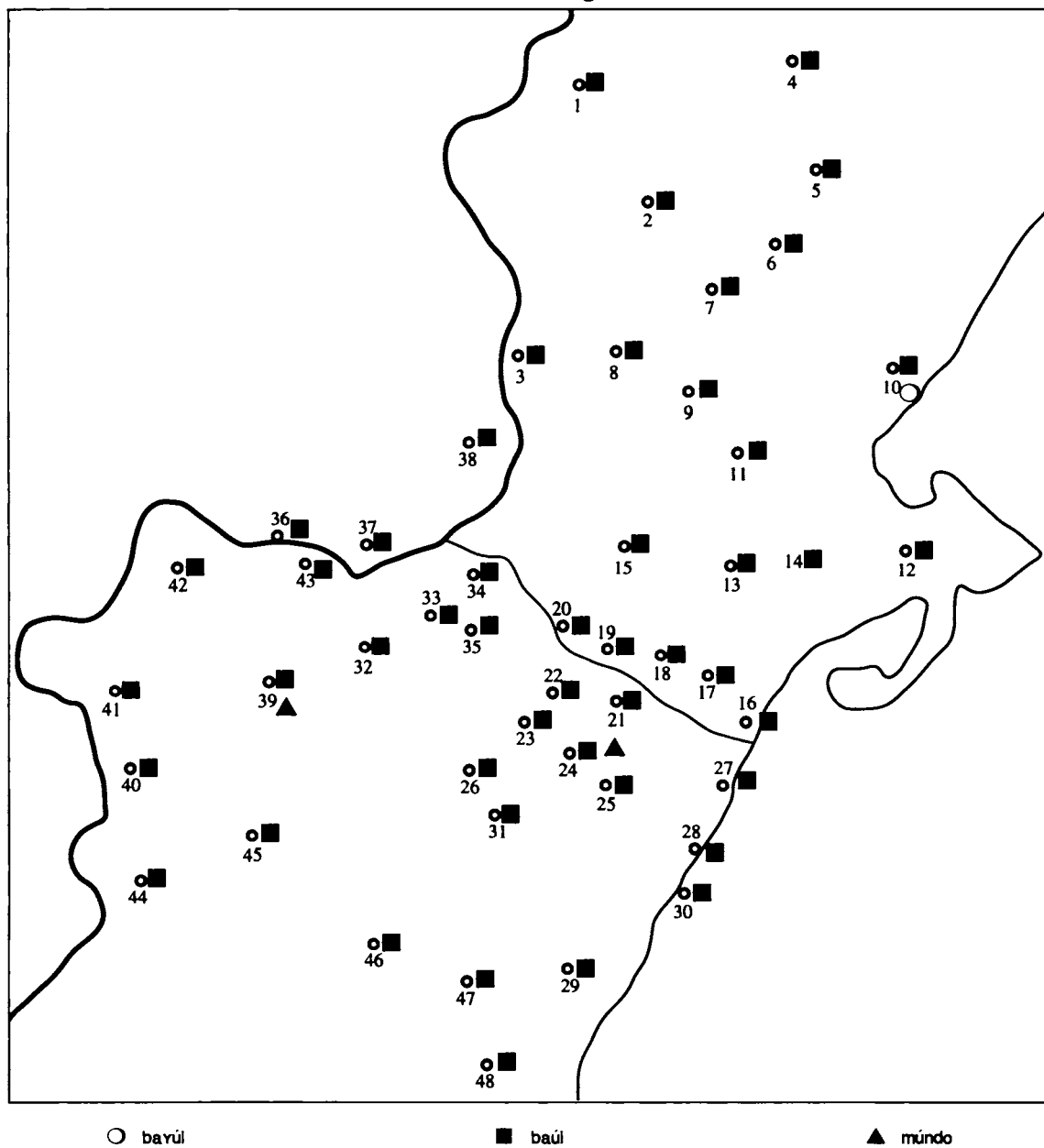
○ kalsóns	■ kalsóns kúrts	▲ kalsónz estréts	▼ pantalóns
◆ pantaló kúrt	+ pantalónz òe mǐdʒa kálsa	⬥ saravwéas	□ balóns

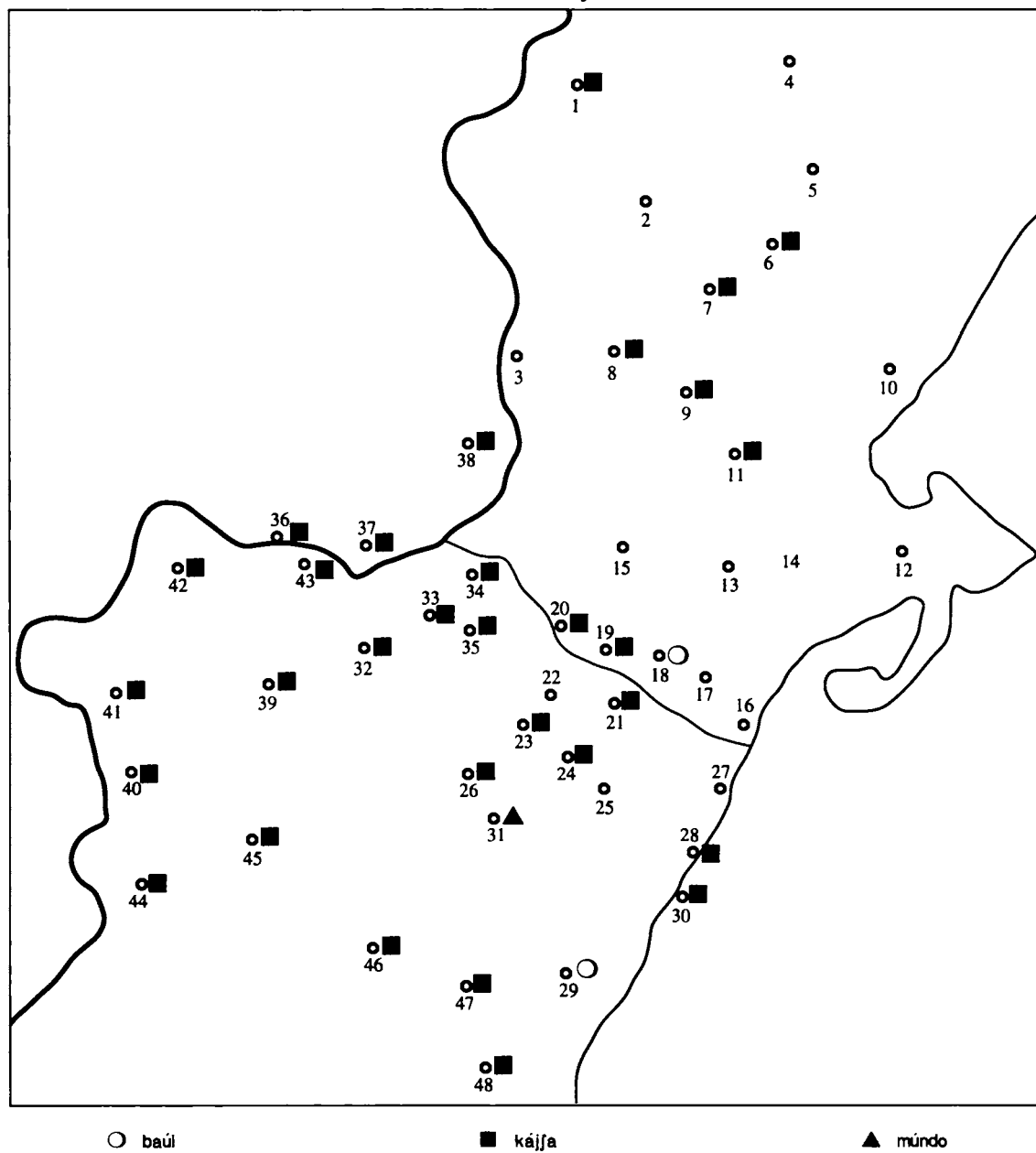
MAPA 77. *Faldilles*

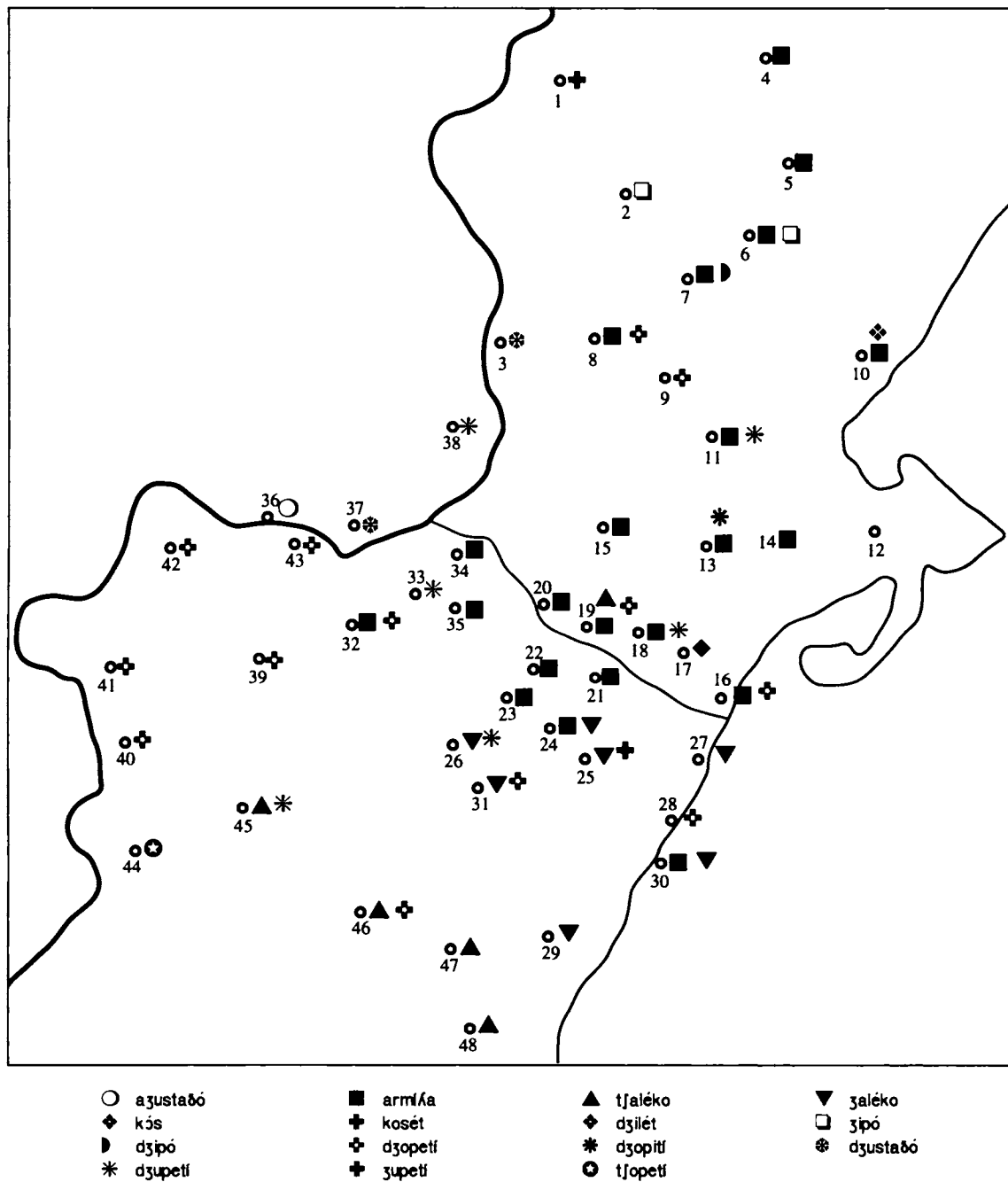
MAPA 78. *Estalonar*

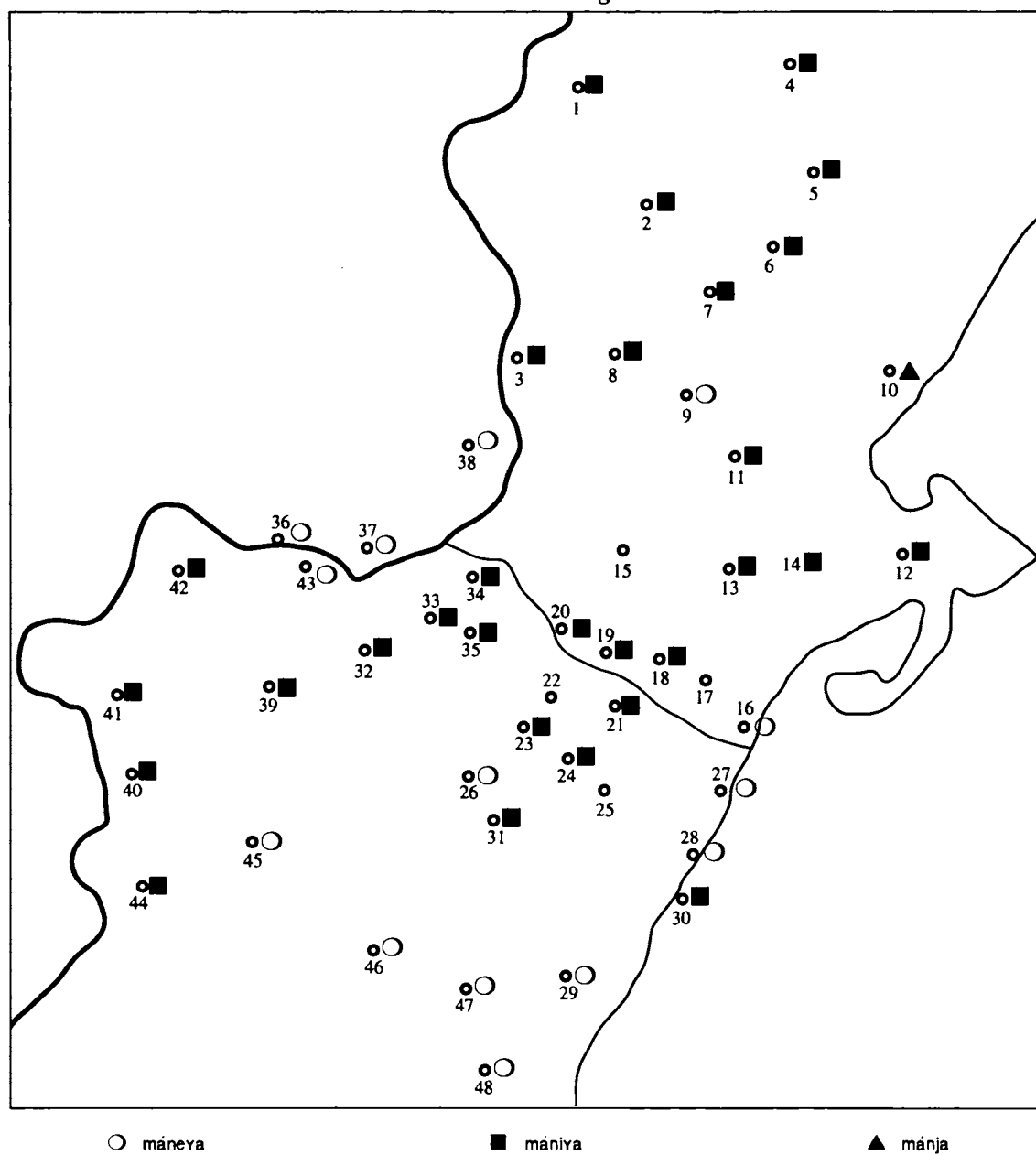

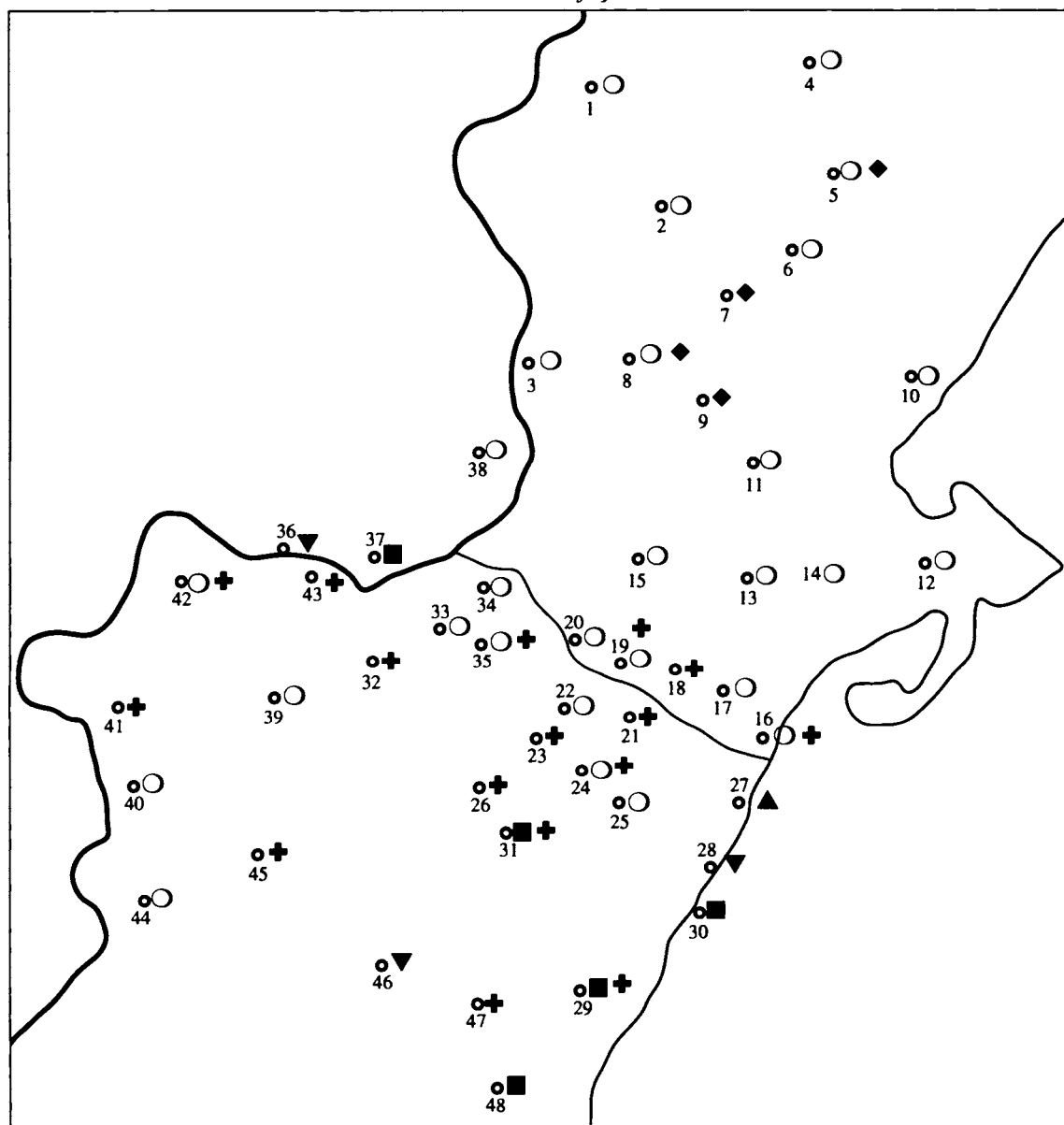
○ kalsivá	■ kalsivó	□ garoná	+ ezyaroná
▼ destaloná	◆ azyaroná	▲ deskalsá	◐ t/jafá
◈ azyoroná			

MAPA 79. *Bagul*

MAPA 80. *Cofre*

MAPA 81. *Armilla*

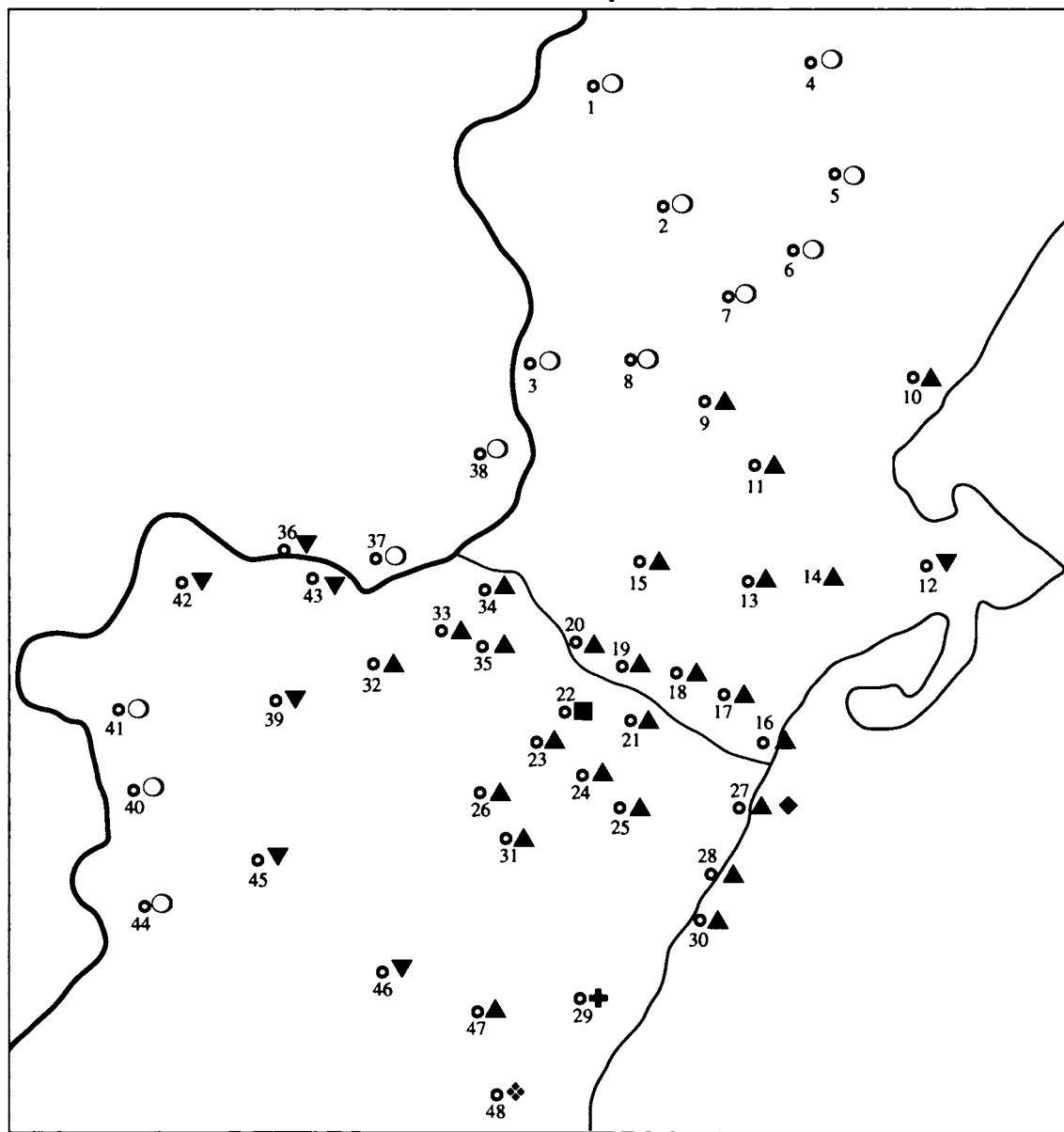
MAPA 82. *Màniga*

MAPA 83. *La façana*

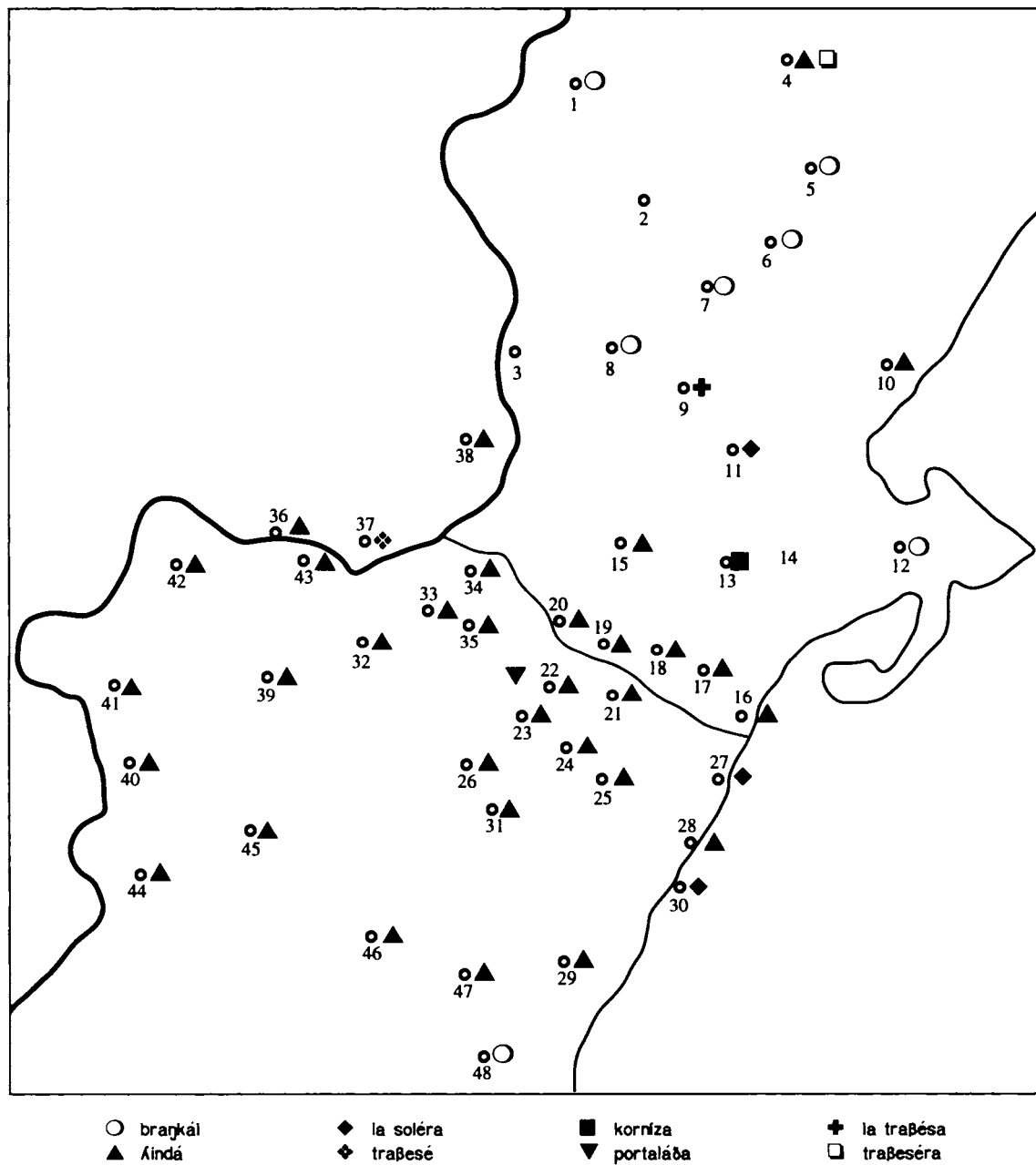
○ la fatjàba
▼ la frontéra

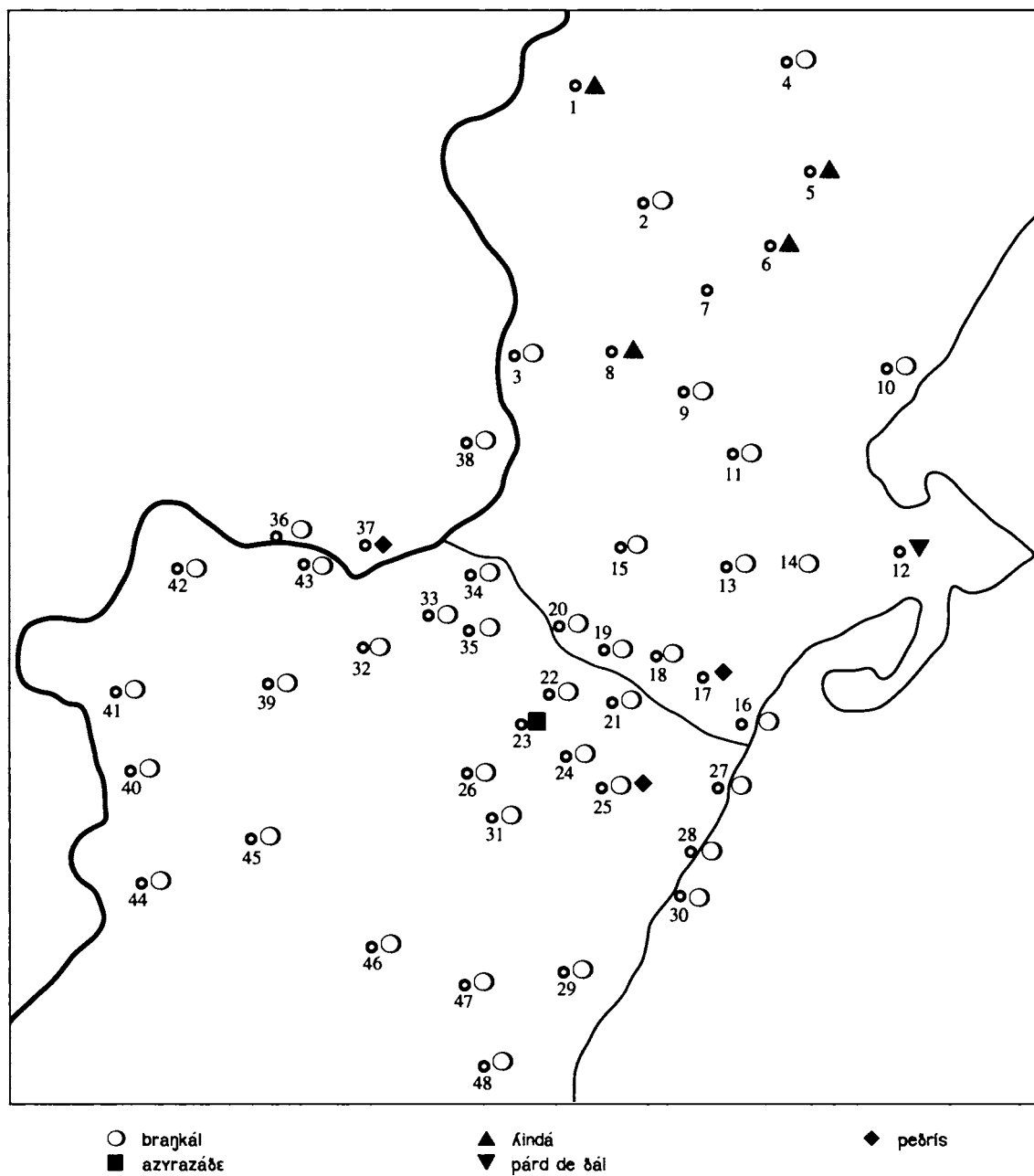
■ la fatjà
◆ fróntis

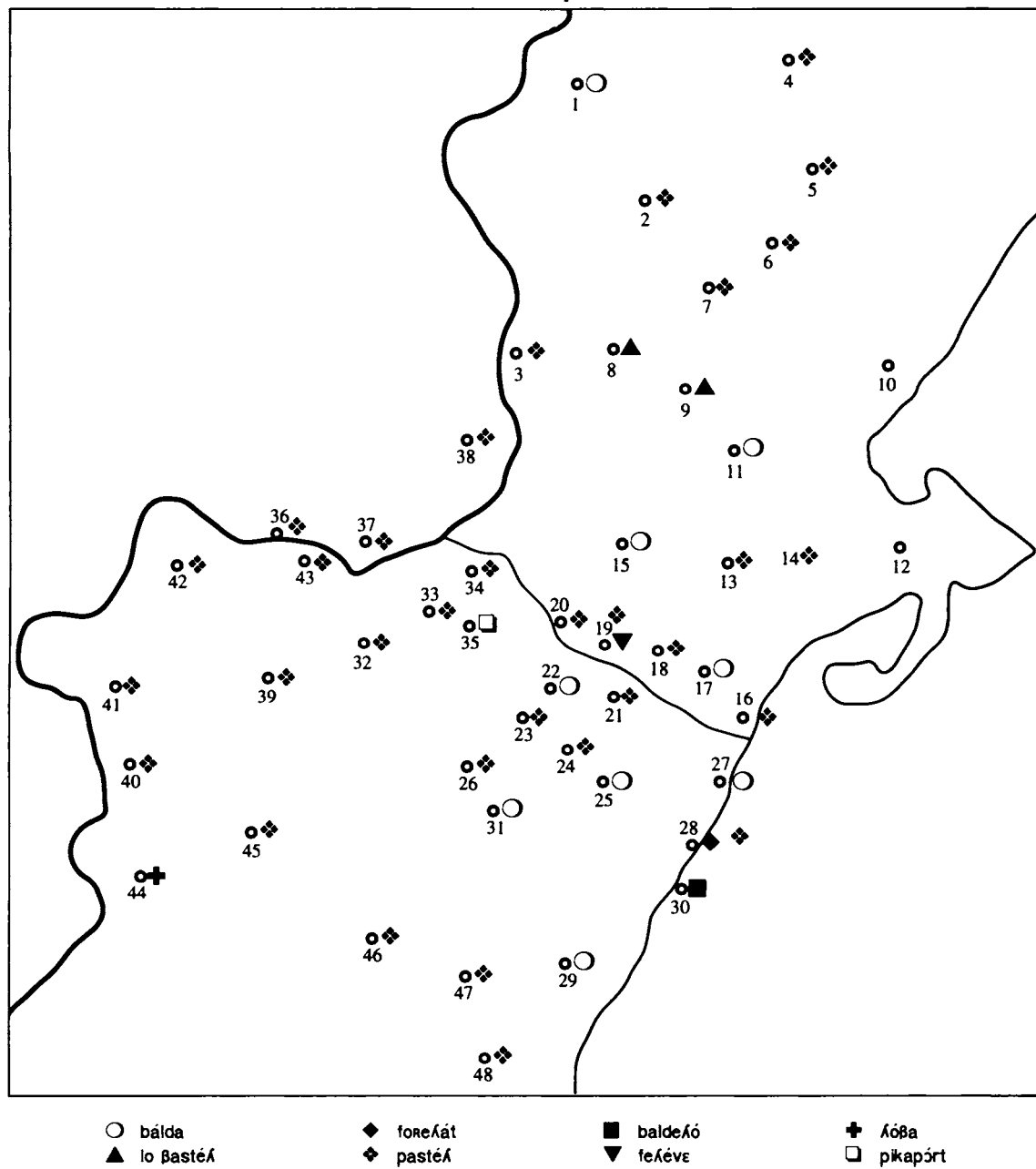
▲ la fatjào
+ pán

MAPA 84. *Emblanquinar*

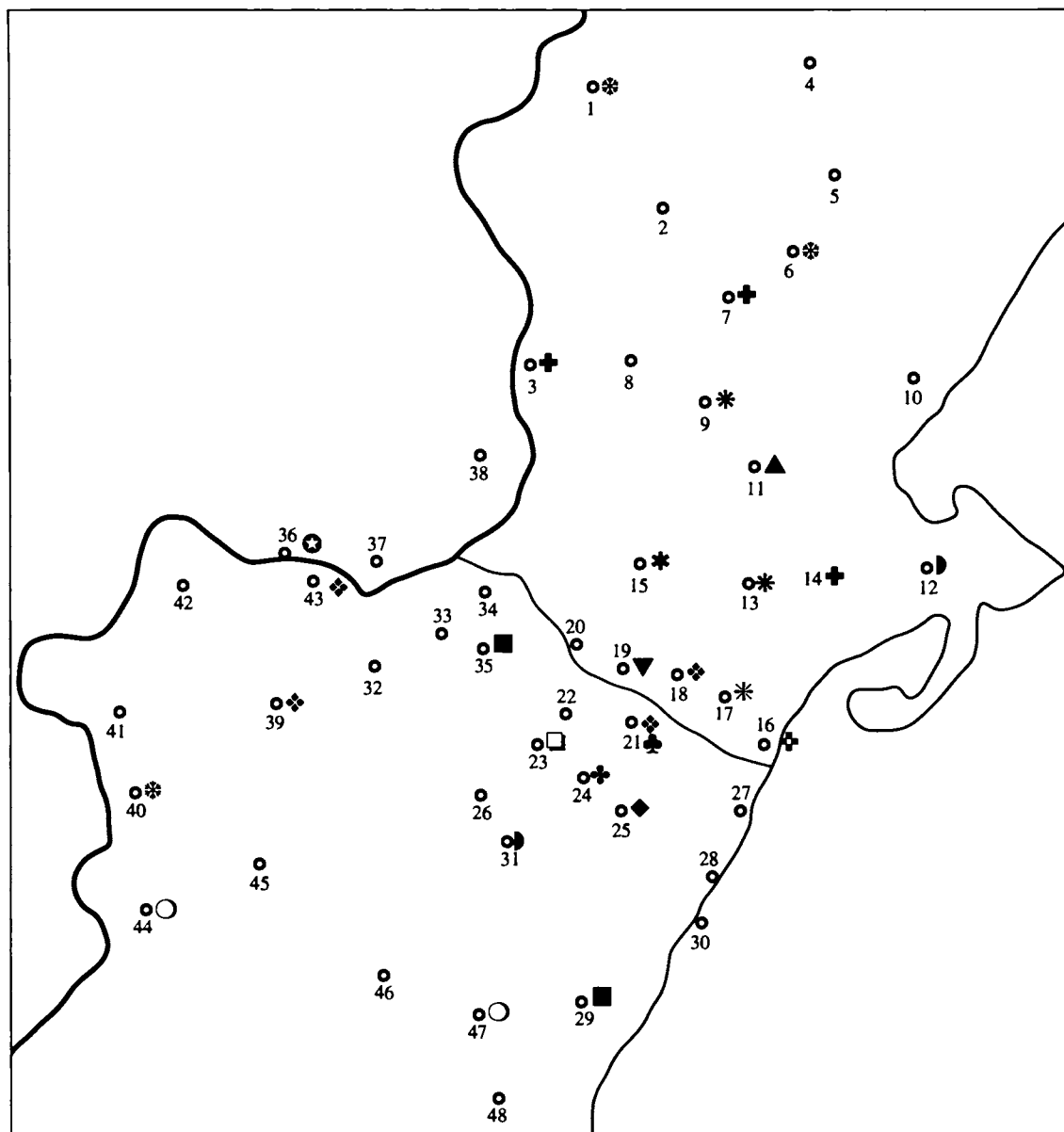
○ blanqueja	◆ fé blāg	▼ emblanquina	◆ emblanquinār
+ emblanquinār	■ blanquina	▲ emblanquina	

MAPA 85. *Llinda*

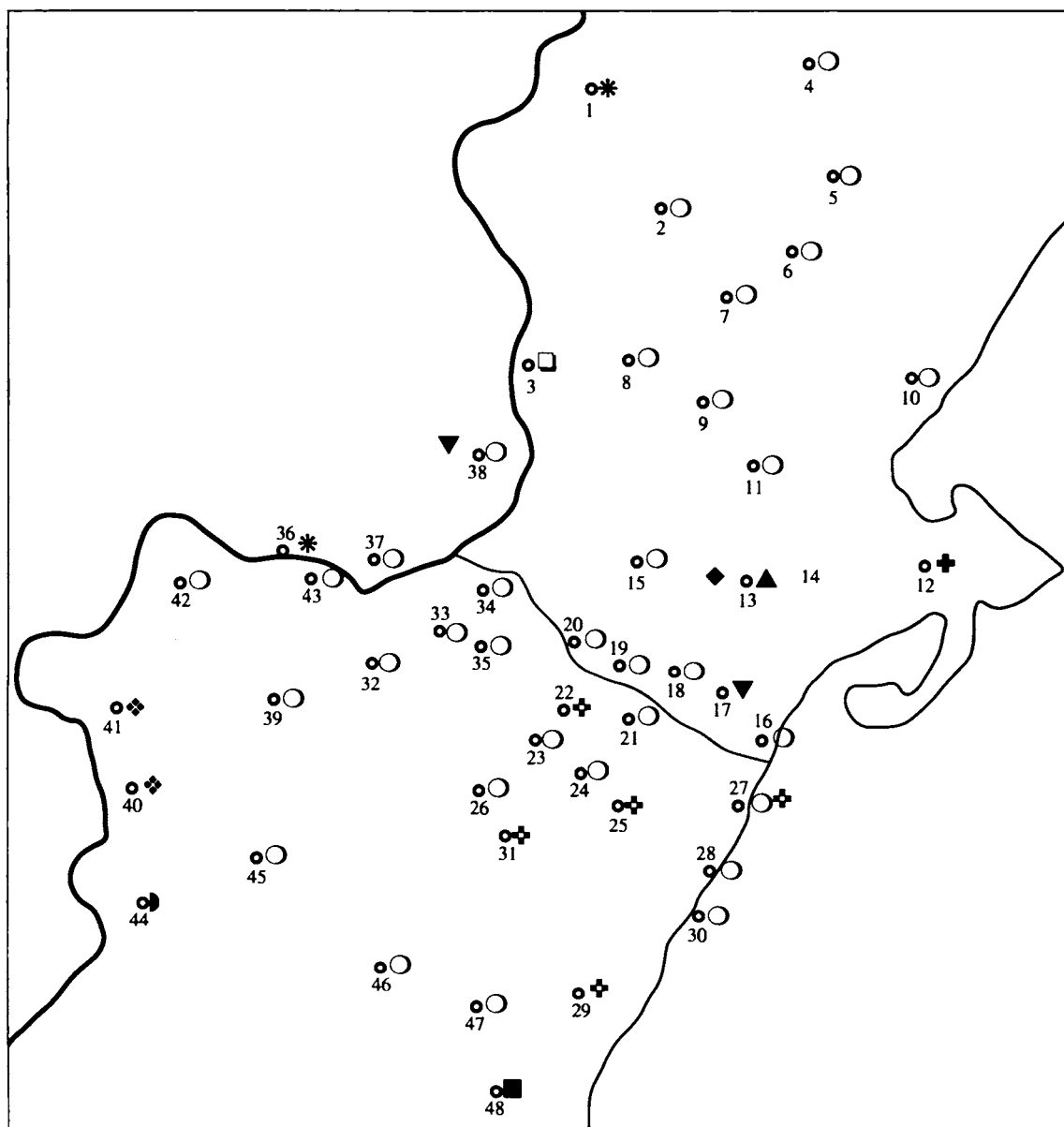
MAPA 86. *Llindar*

MAPA 87. *El pestell*

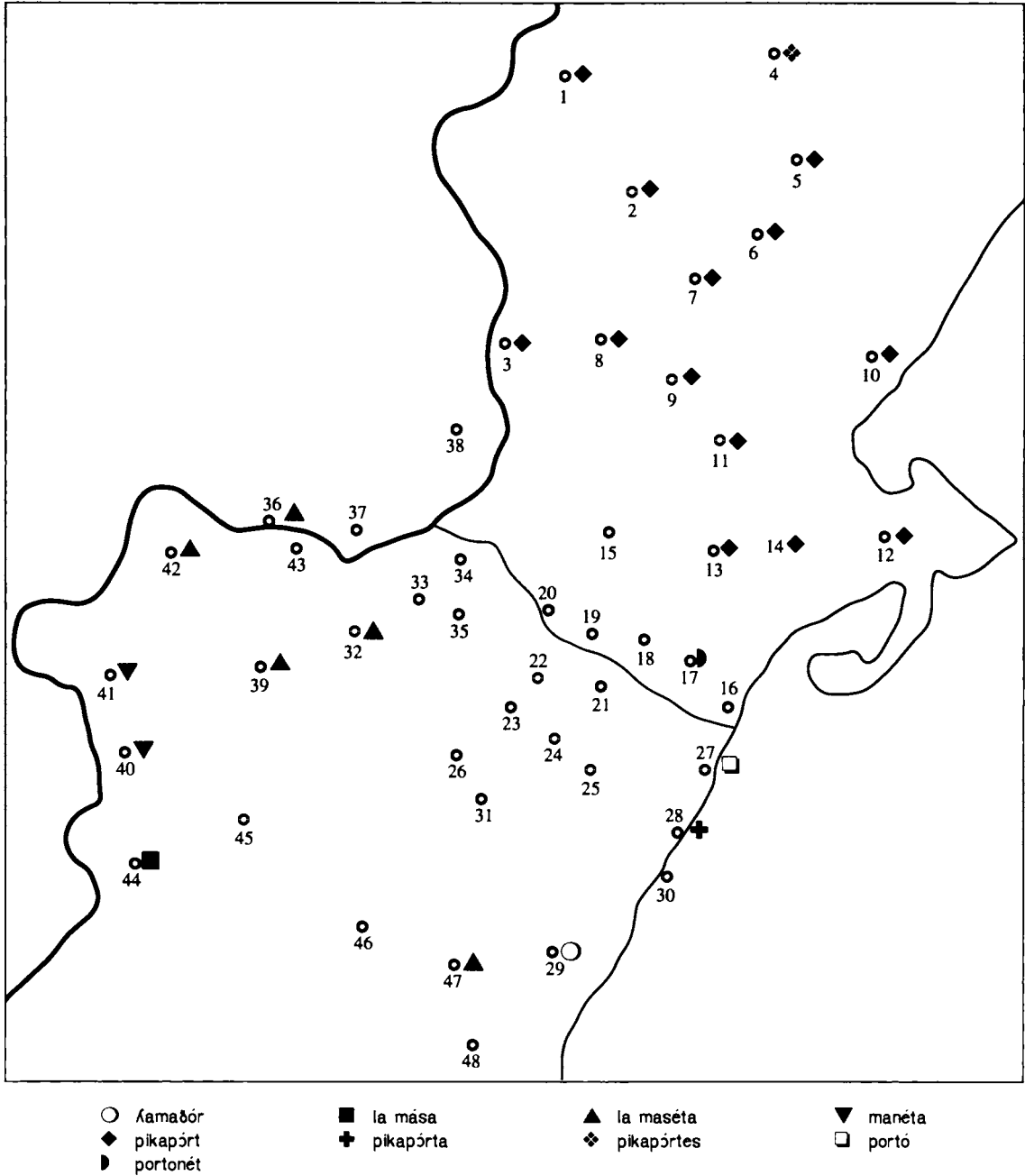
MAPA 88. *El bernat*

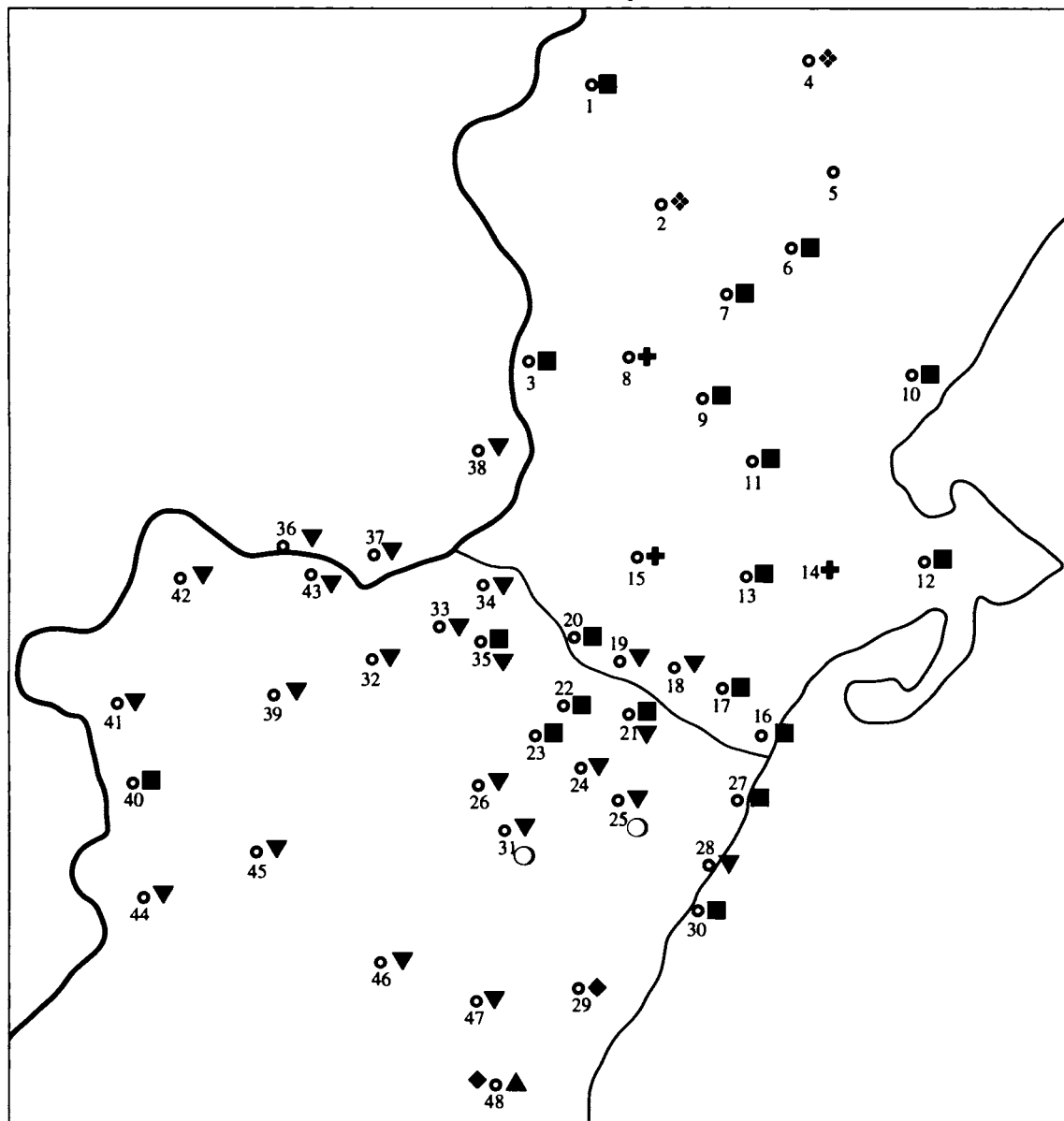

○ la baldà	◆ féro traβesé	□ féro travesé	✚ renàs
✚ lo féro	⊗ pasaóó	* la píçja	◆ la faʎeβe
* uŋ gántʃo	♣ baríʎa	▼ bernát	✚ gáres
* variáa	▲ bára ðe féro	◐ foreʎát	⊗ la tráŋka
■ la bára			

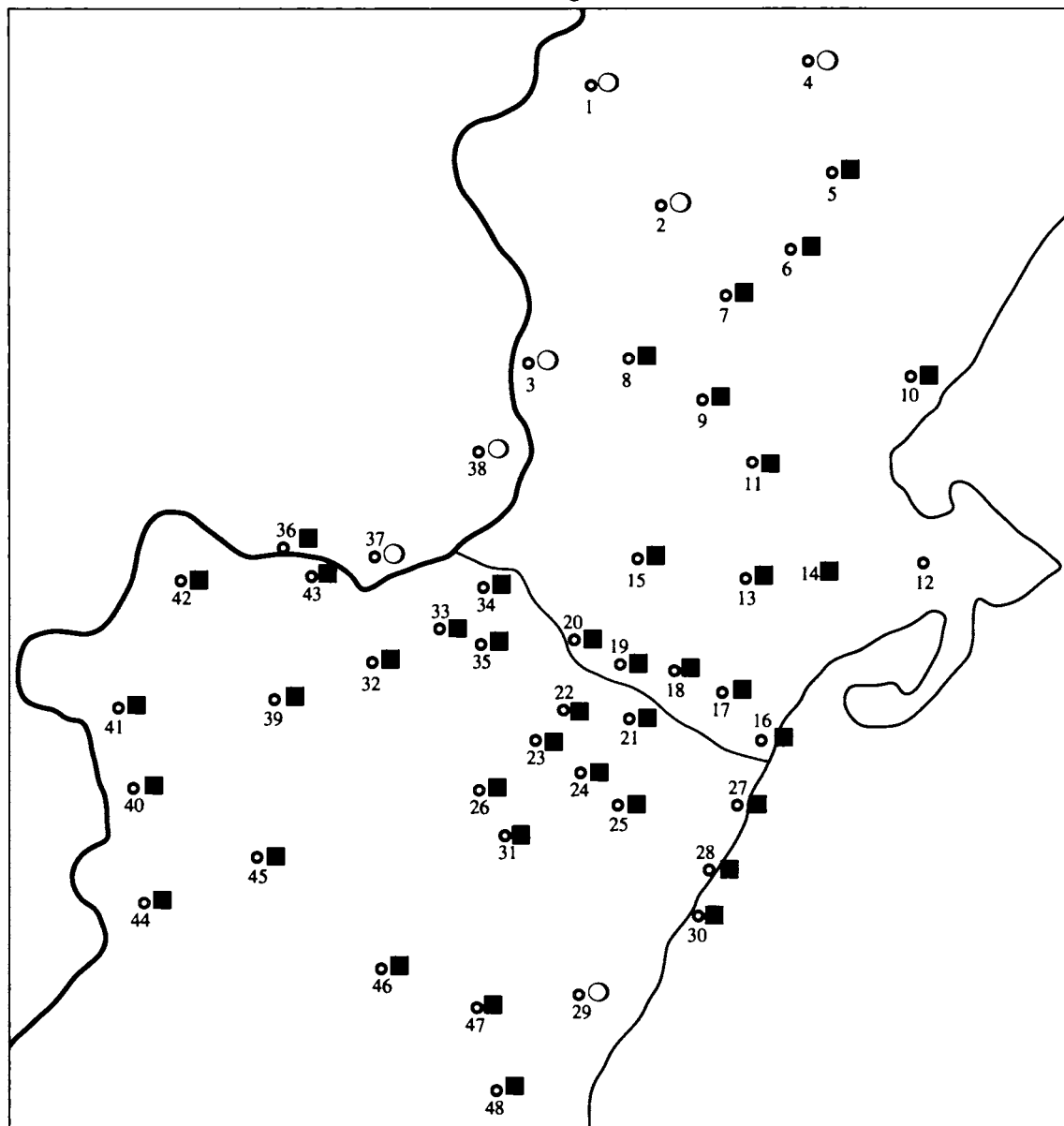
MAPA 89. *El baldó*

○ balda	■ baldéla	▲ lo baldó	▼ fa kéba
◆ forelât	+ forelâd del pân	◆ lóba	□ la lóbre
● mandoβéla	+ pastél	* serâla	

MAPA 90. *El picaporta*

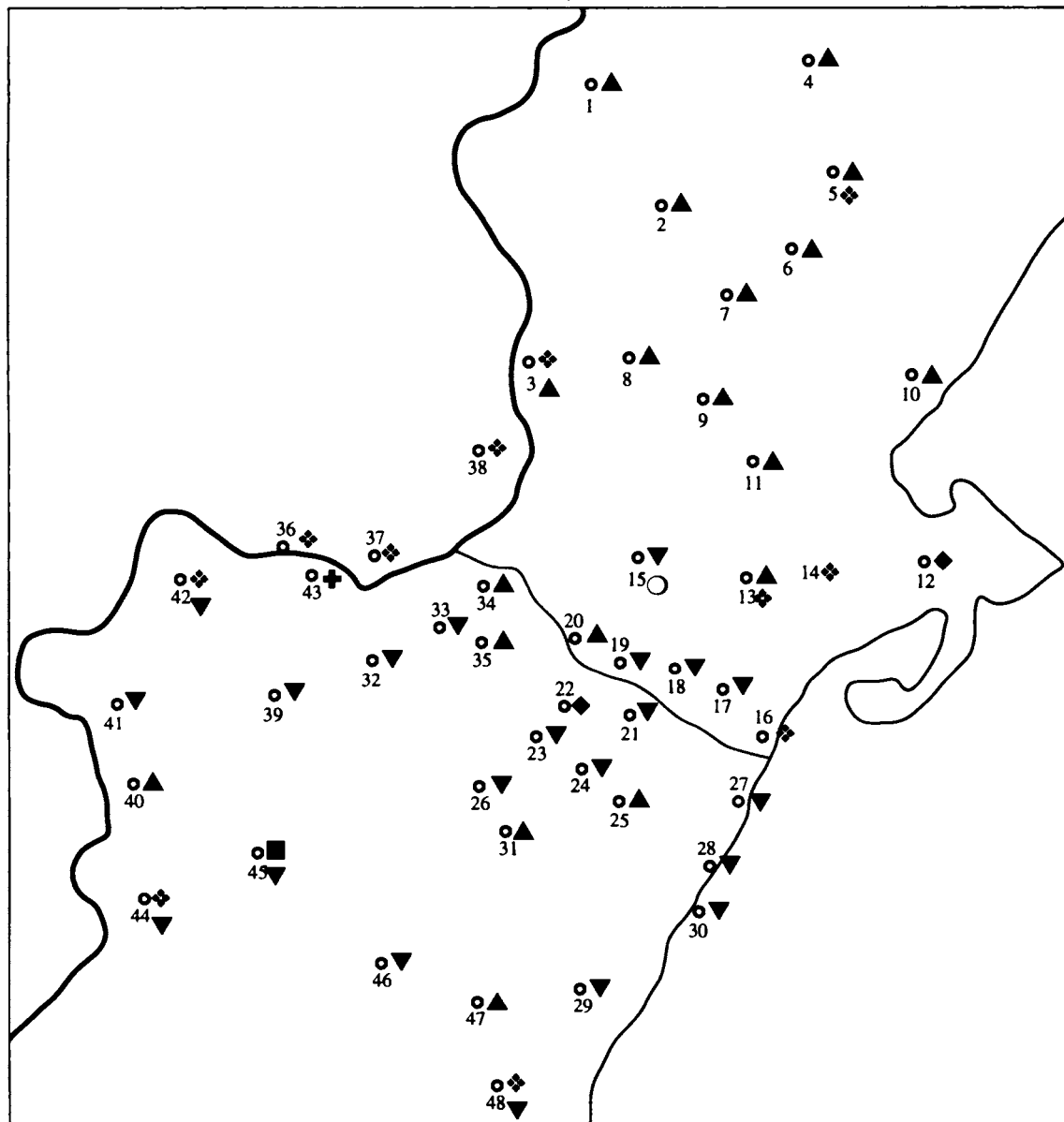
MAPA 91. *Trucar a la porta*

○ kriša: la porta	◆ truka: la porta	◆ tokár a la porta	✚ topá: la porta
▼ toká: la porta	■ piká: la porta	▲ pikár a la porta	

MAPA 92. *La gatonera*

○ la botera

■ la vatéra

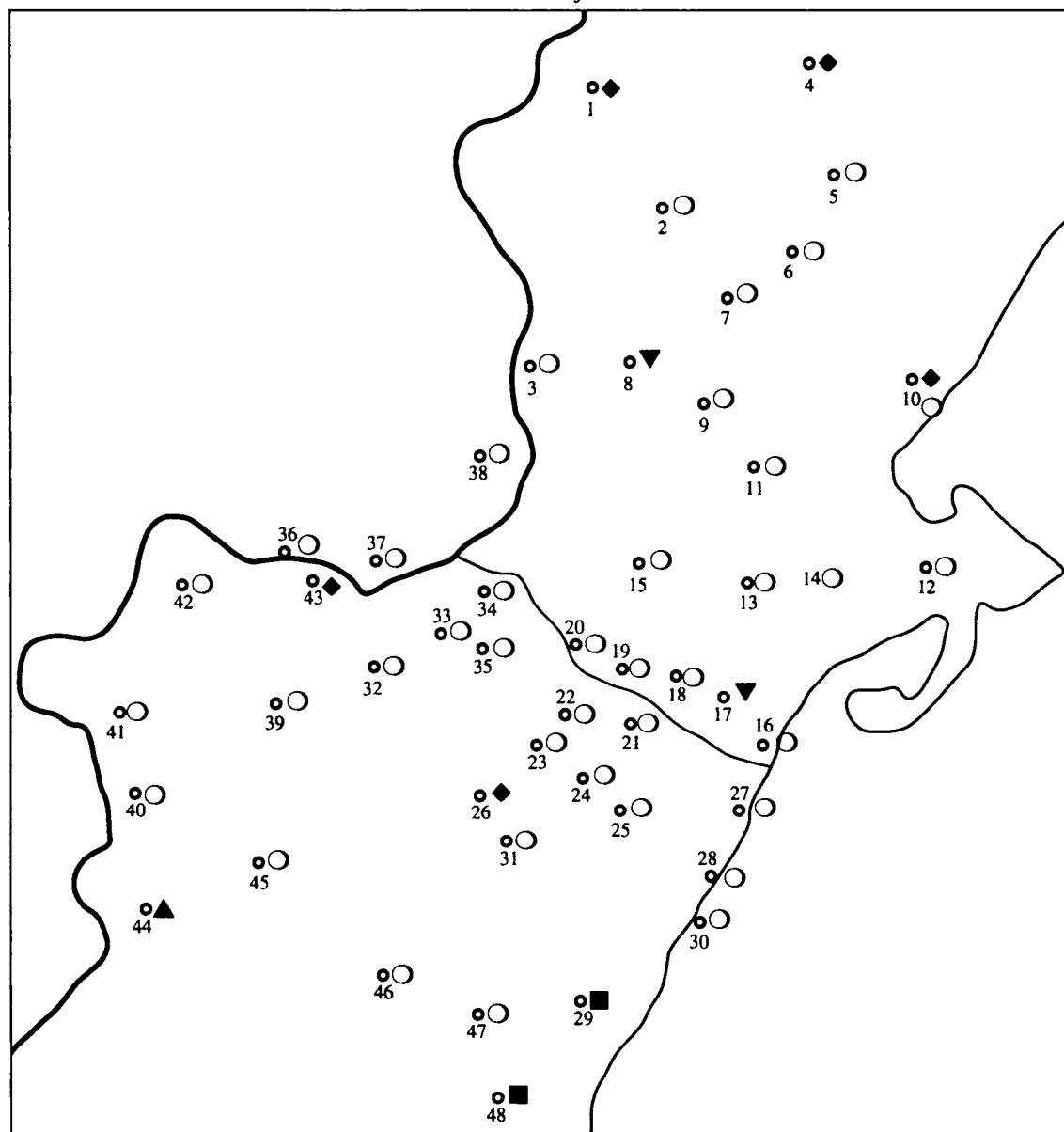
MAPA 93. *Les frontisses*

○ faλέβα
▲ frontiza

◆ gāra
◆ bisávra

■ faλέra
▼ frontisa

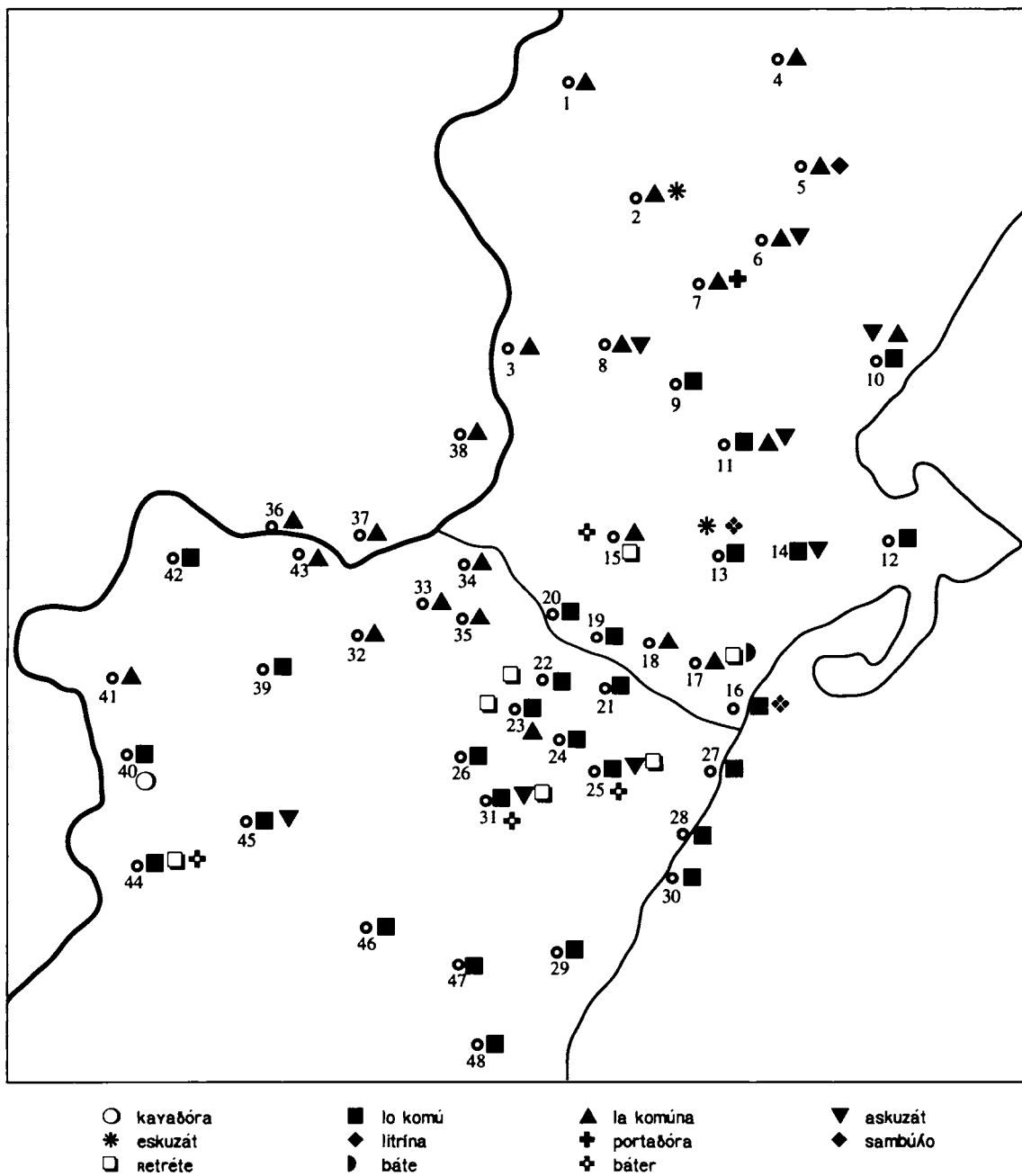
+ loz vóltos

MAPA 94. *Ajustar*

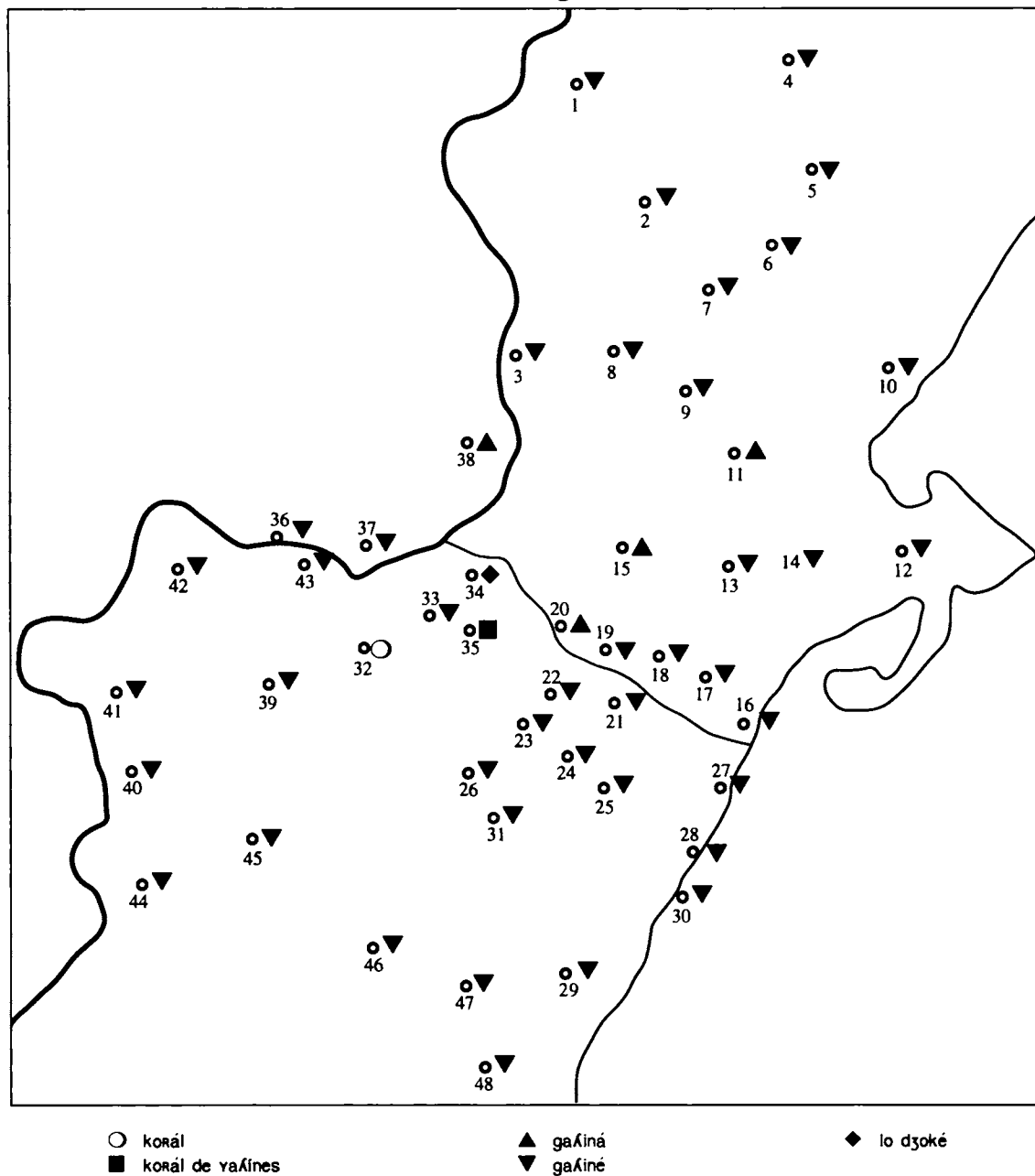
○ ajuntá
 ■ ajuntár

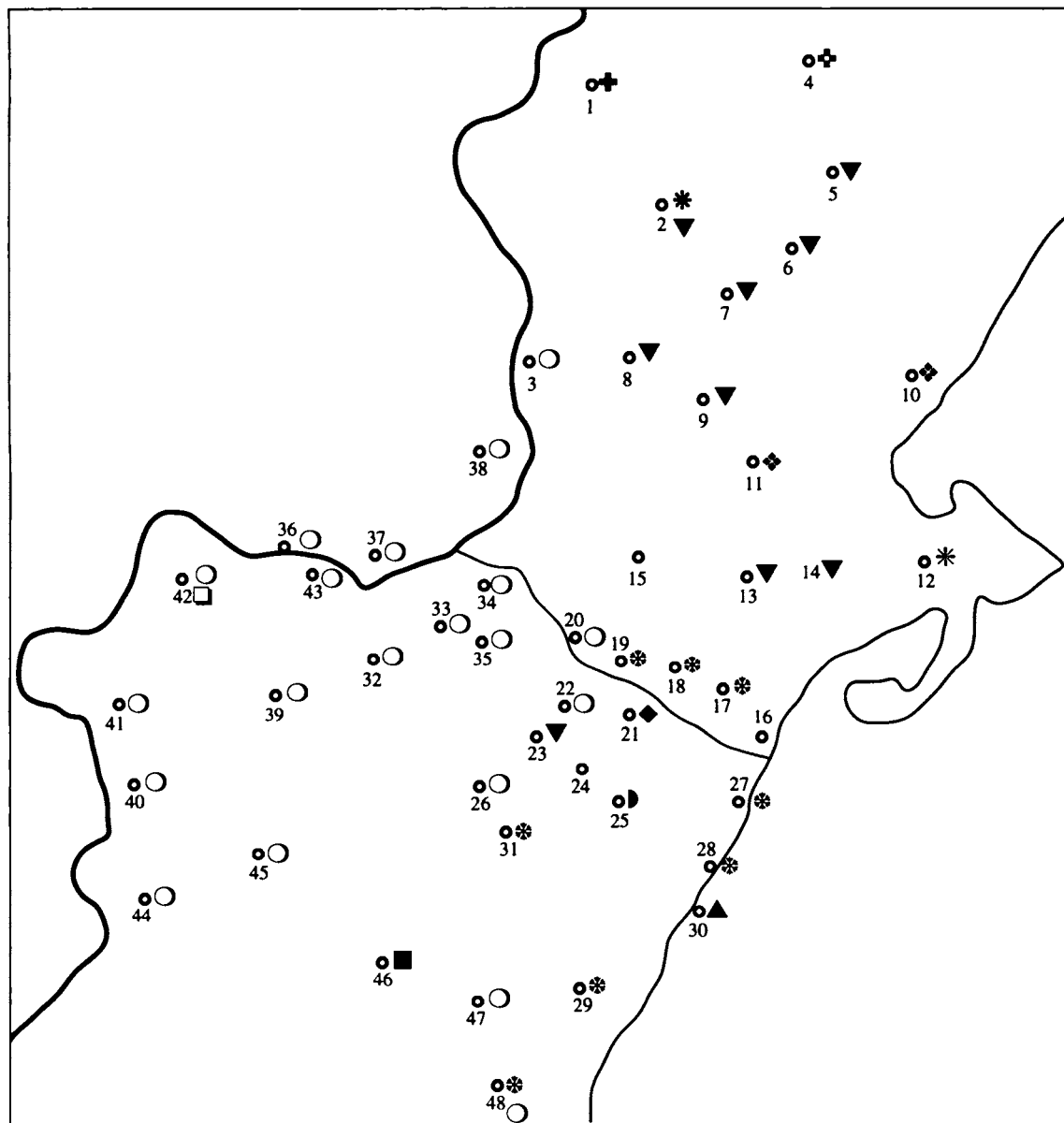
▲ atjuntá
 ▼ adjustá

◆ djuntá

MAPA 95. *L'excusat*

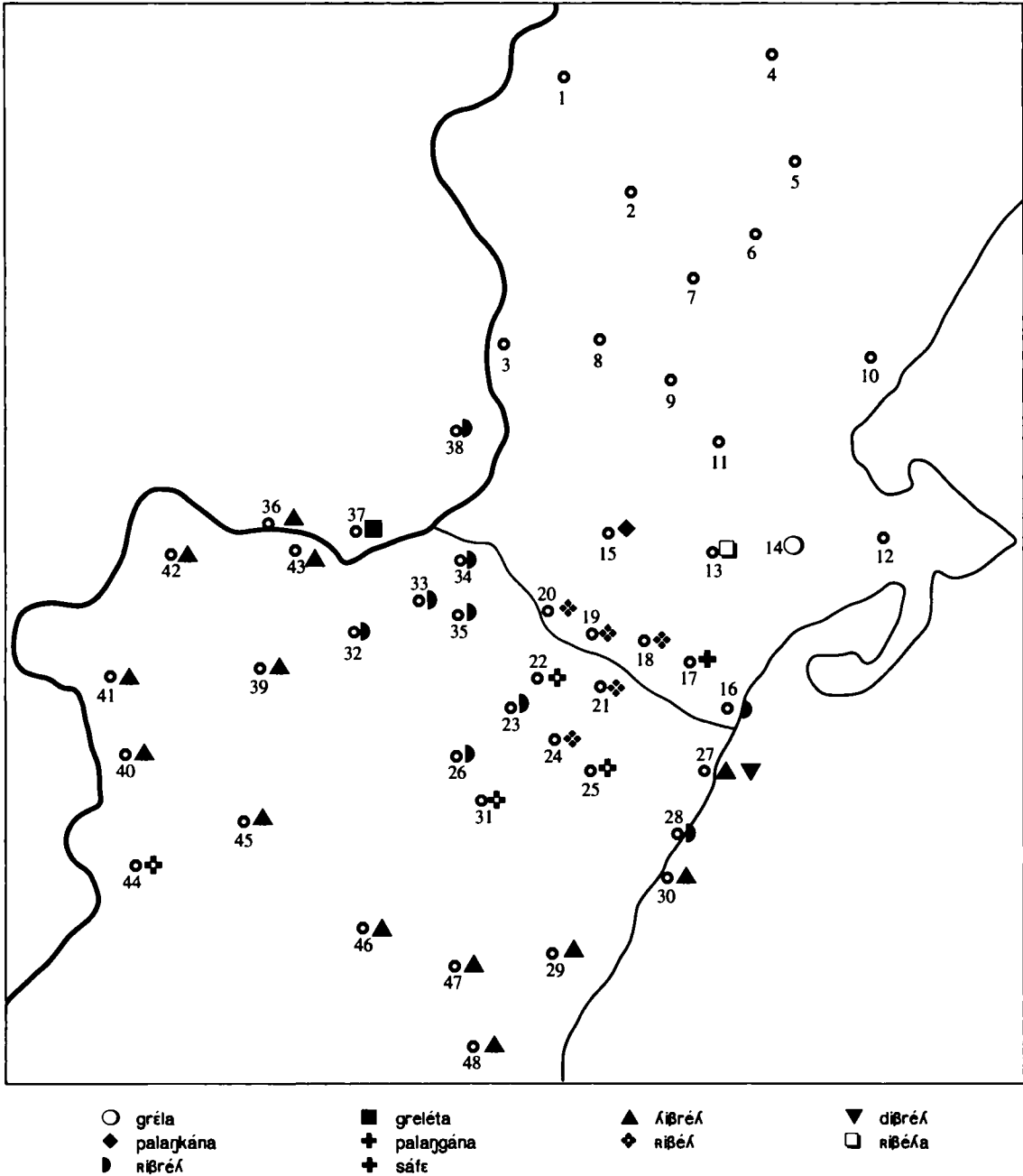
MAPA 96. *El galliner*

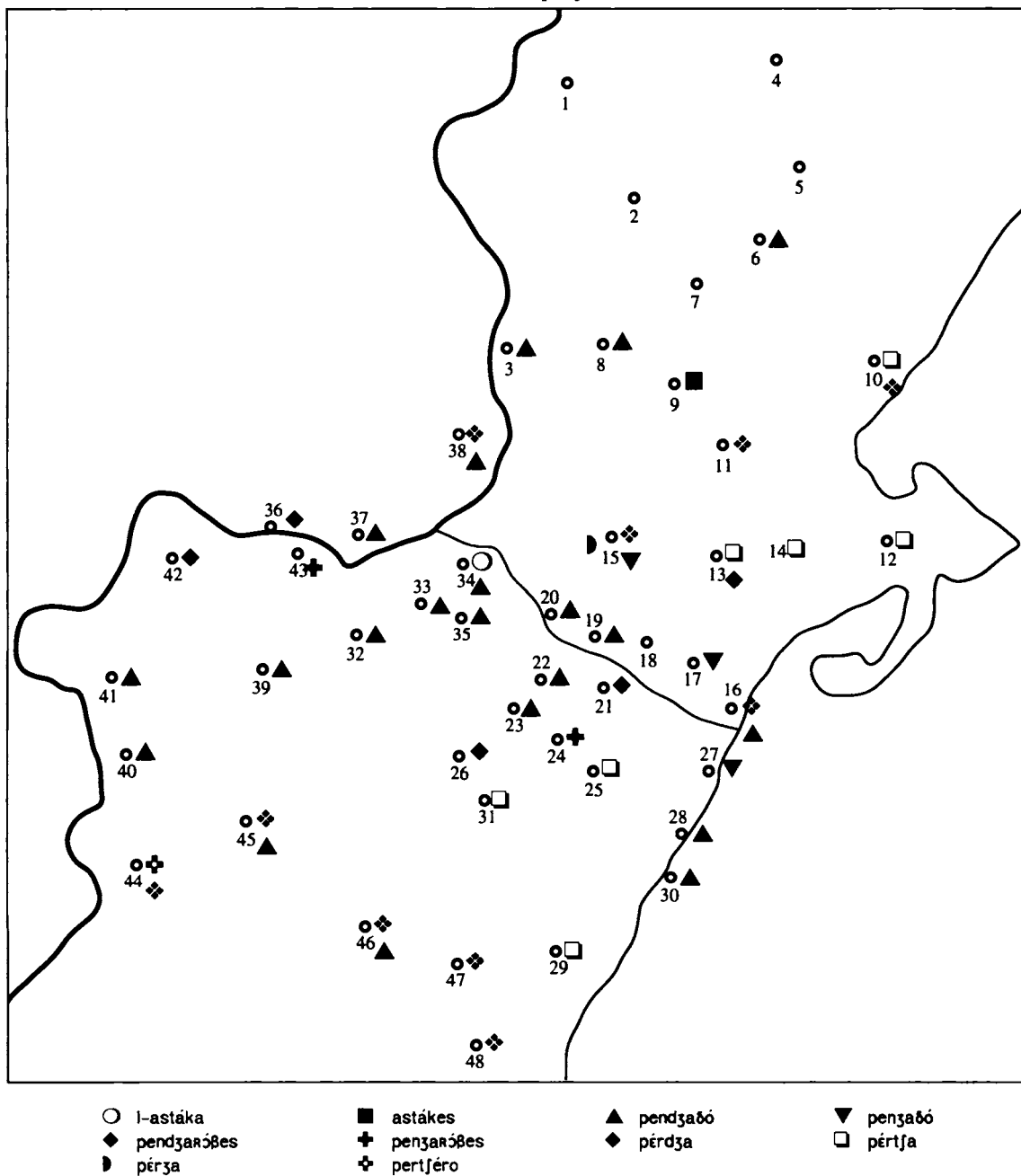

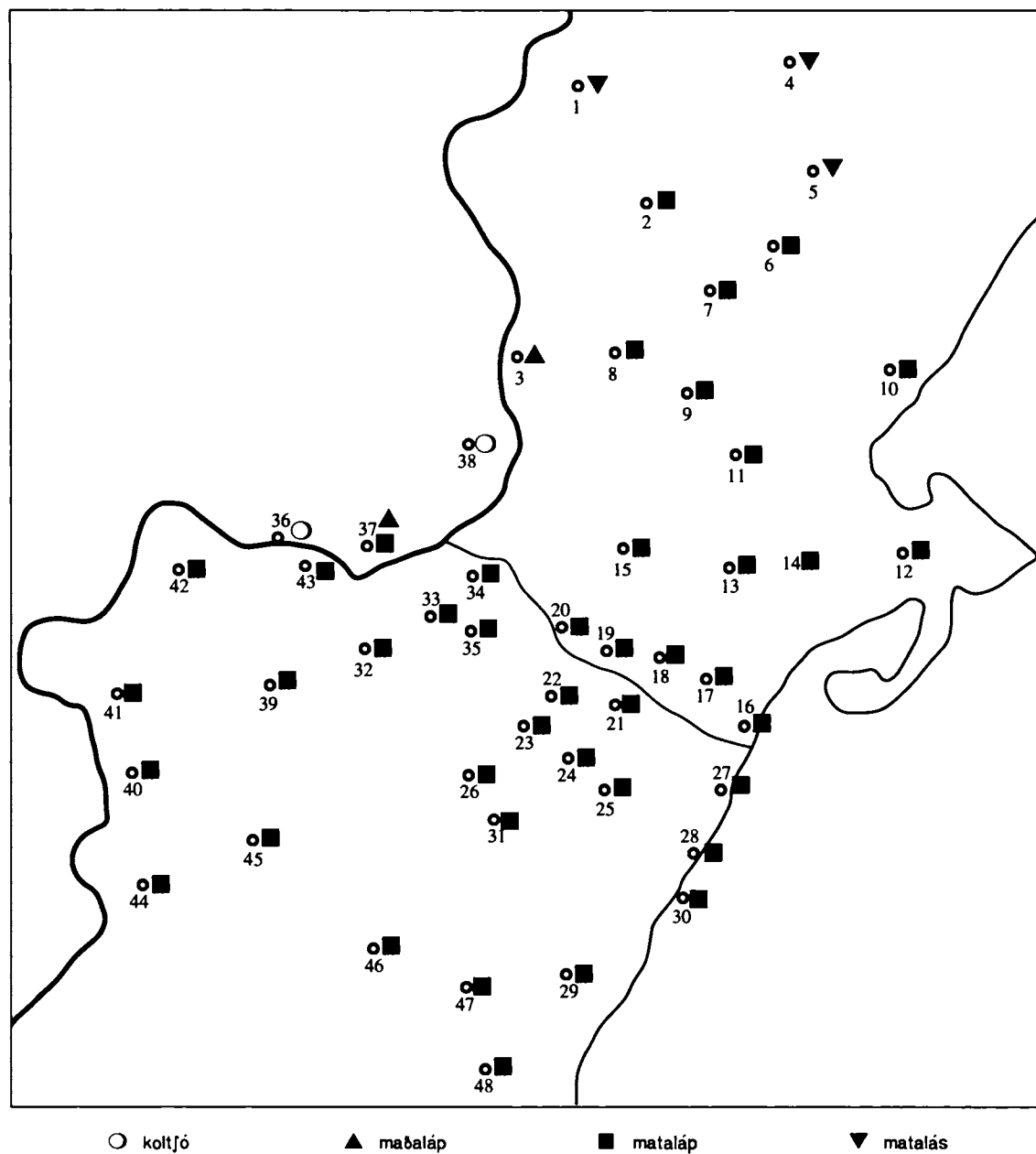
MAPA 97. *La cort*

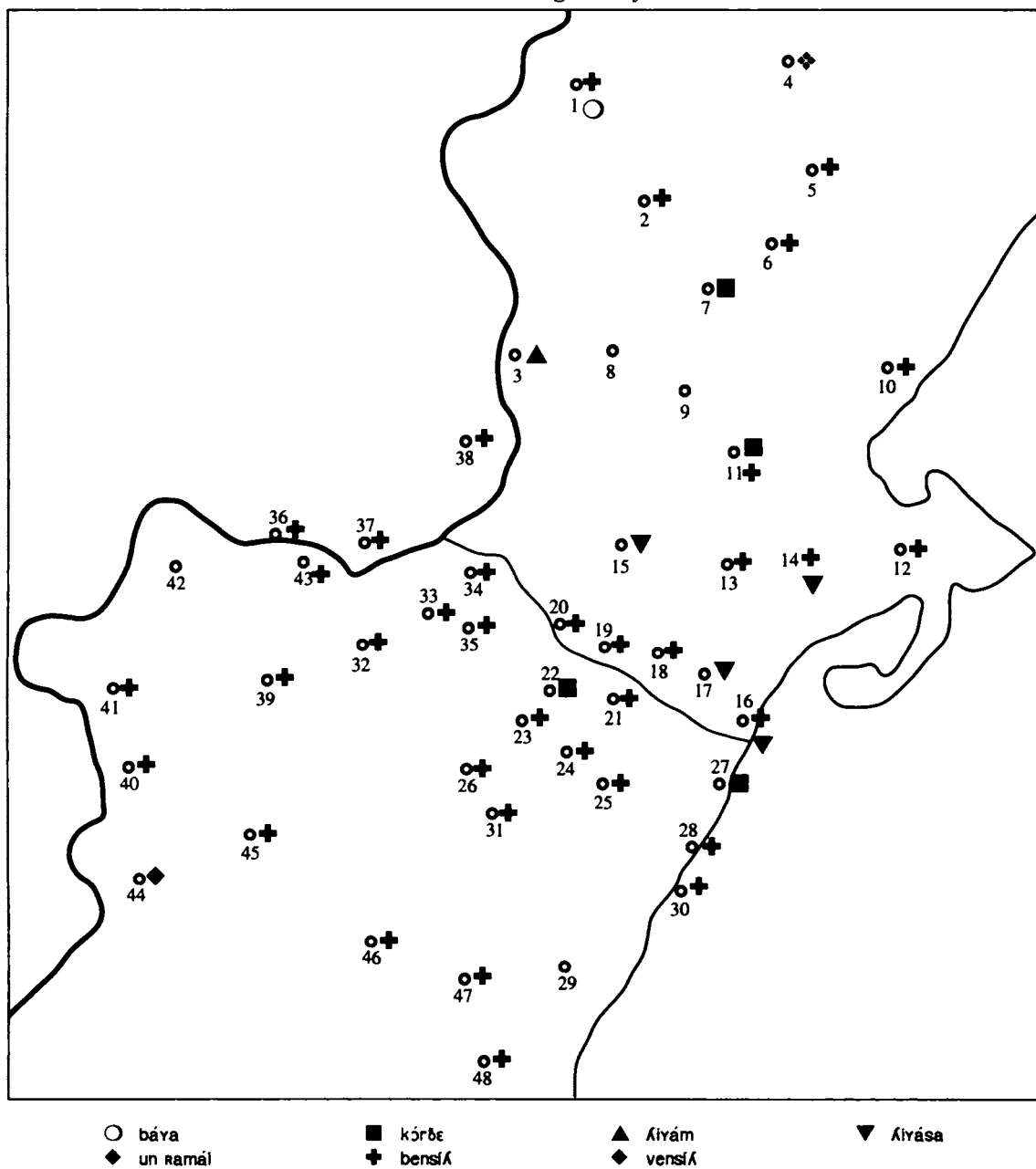
○ l-asóλ	◆ lo korál del bakó	□ la korála	* kórt
■ la sóλ	✚ korál del goríno	◐ koralét	✱ porkéra
▲ bakonéra	✦ korál de tosínos	✚ koraléd del pòrk	✱ lo tosíná
▼ korál			

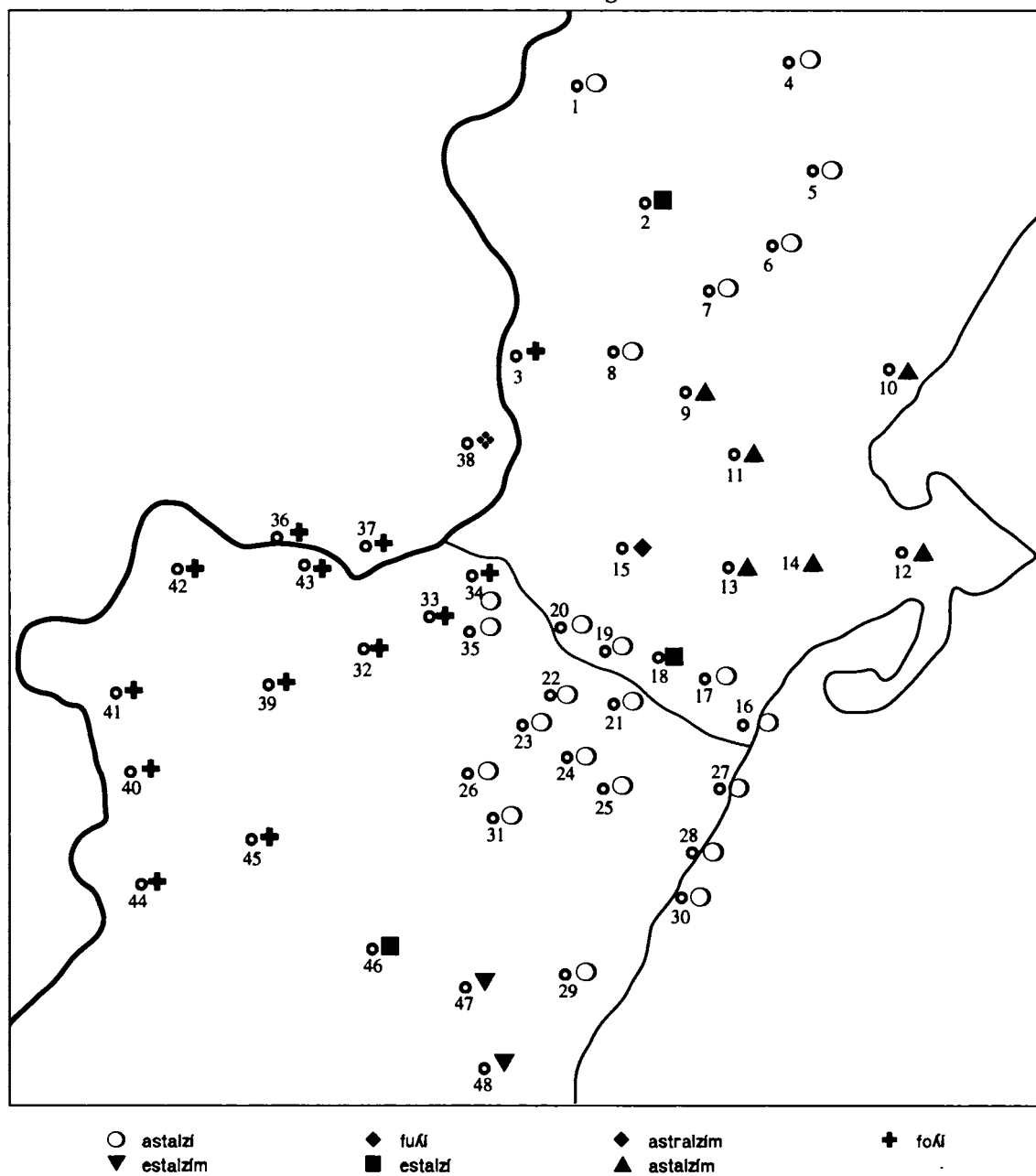
MAPA 98. *La gibrella*

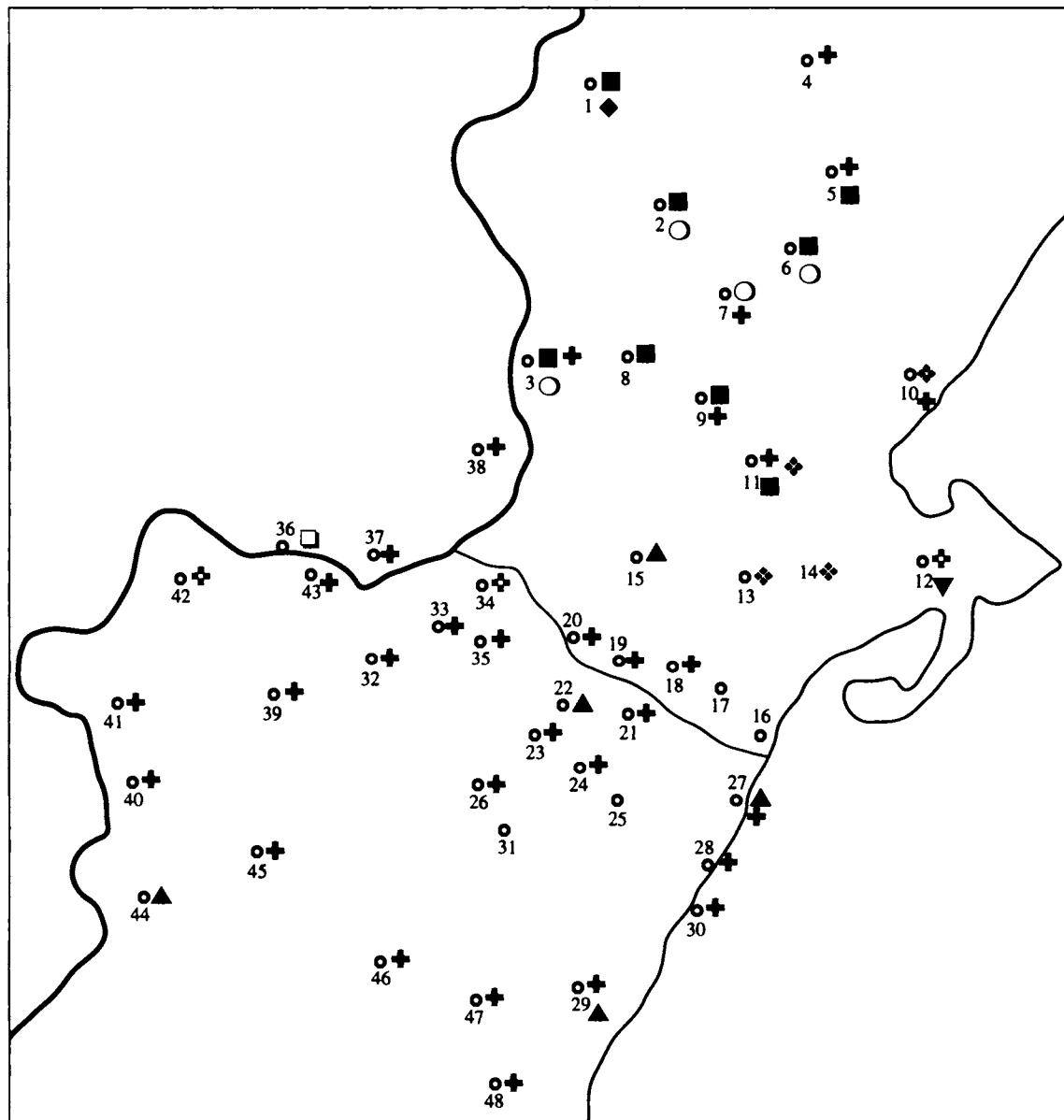

MAPA 99. *El penjador*

MAPA 100. *El matalàs*

MAPA 101. *El lligam del feix*

MAPA 102. *El sutge*

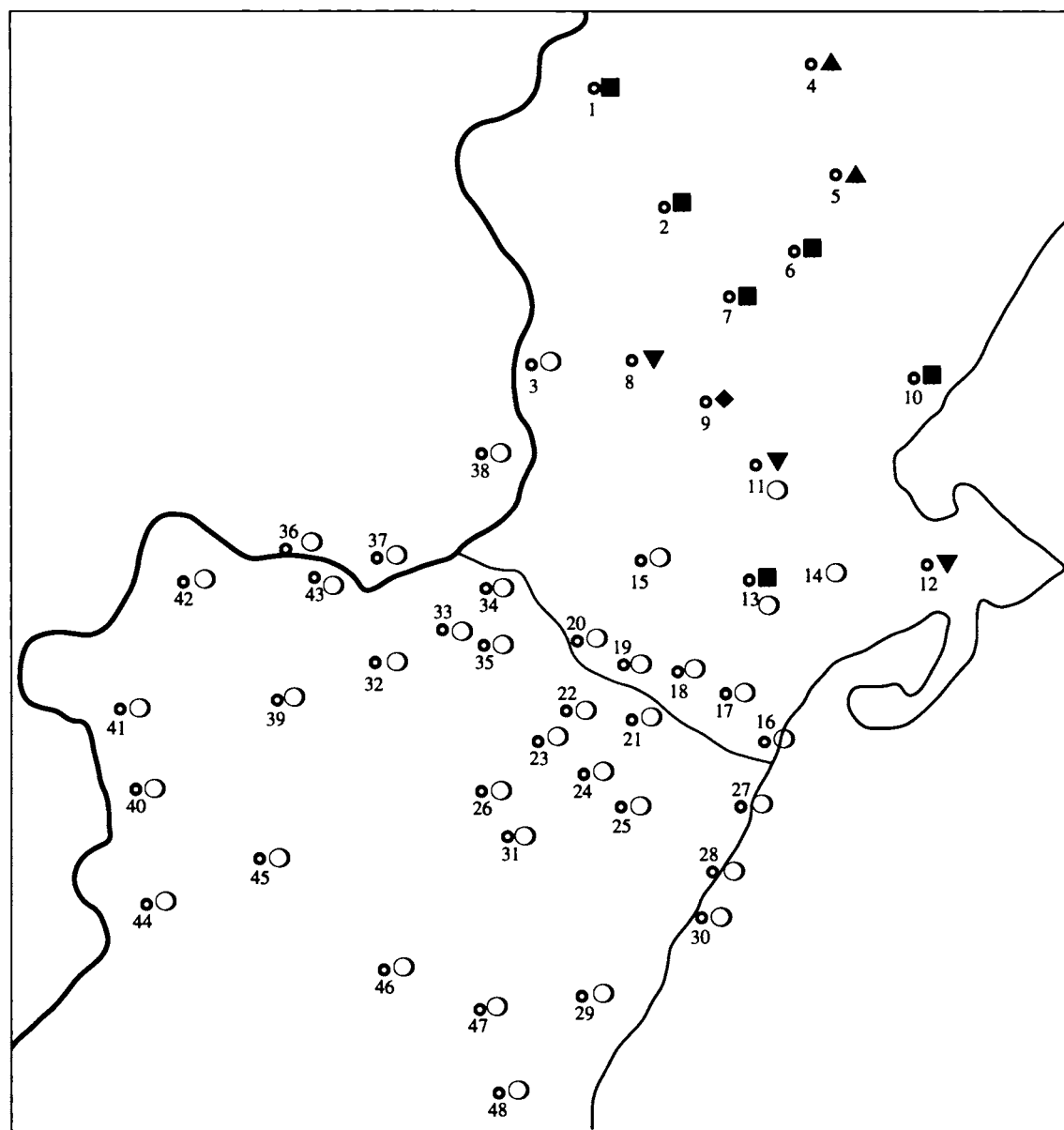
MAPA 103. *Un perol*

○ kaldéra
▲ káso

◆ kuβéʔ
◇ peról

■ kalderó
▼ kasóla

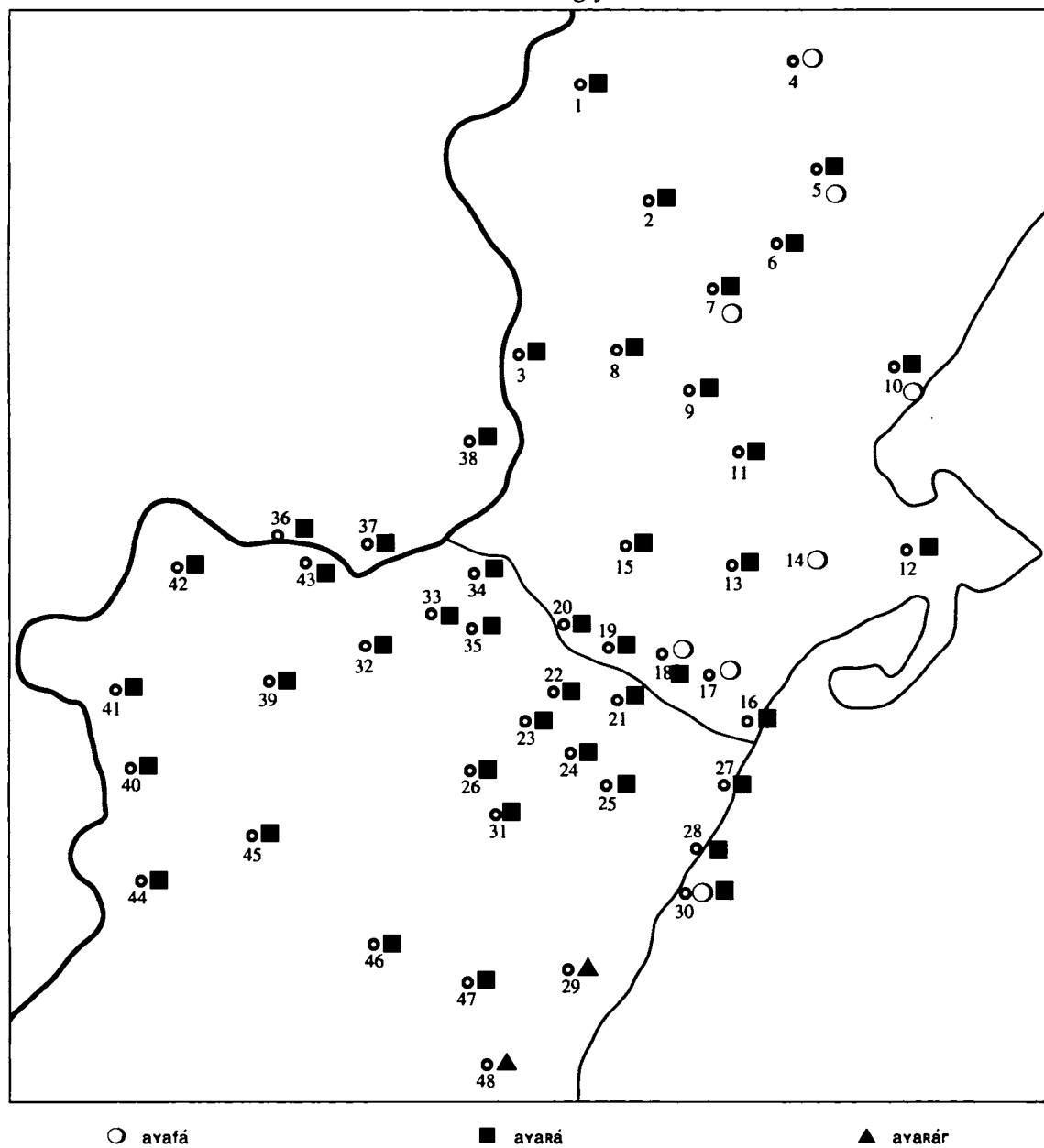
+ un óla
□ una peróla

MAPA 104. *El llum d'oli*

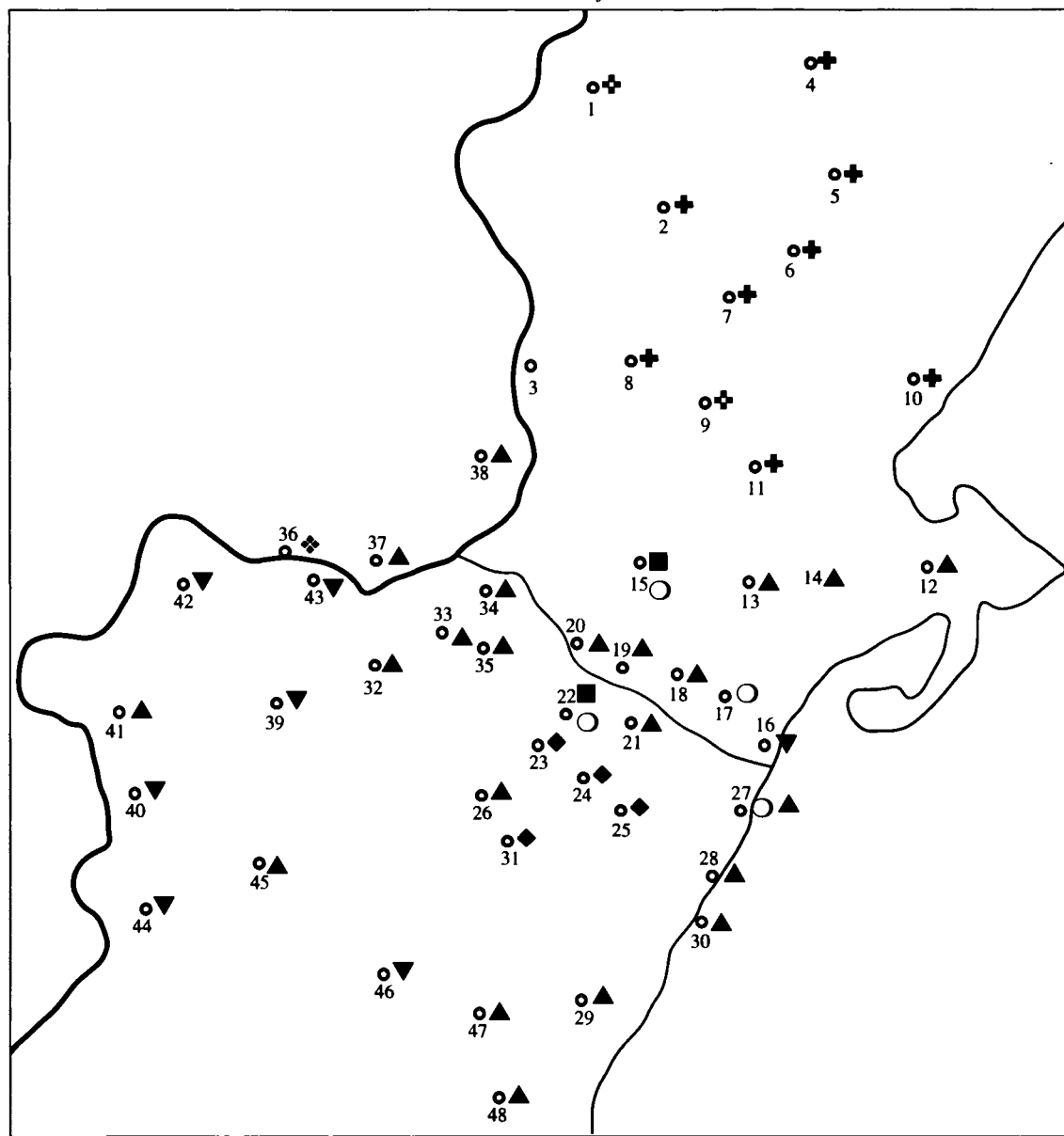
○ krežl
▼ lumanè

■ lllum d-žli
◆ lllumenè

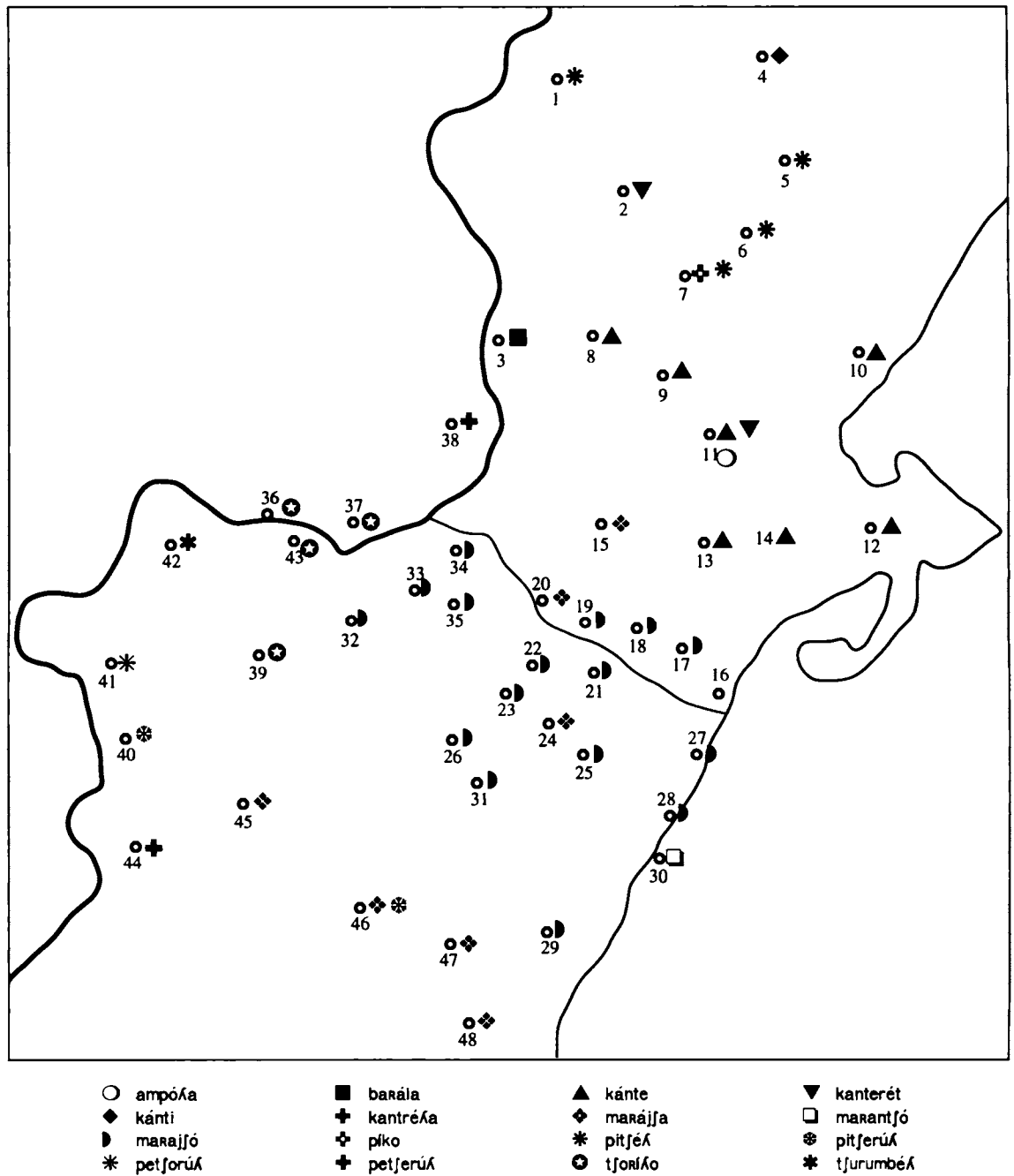
▲ lllum de vântfo

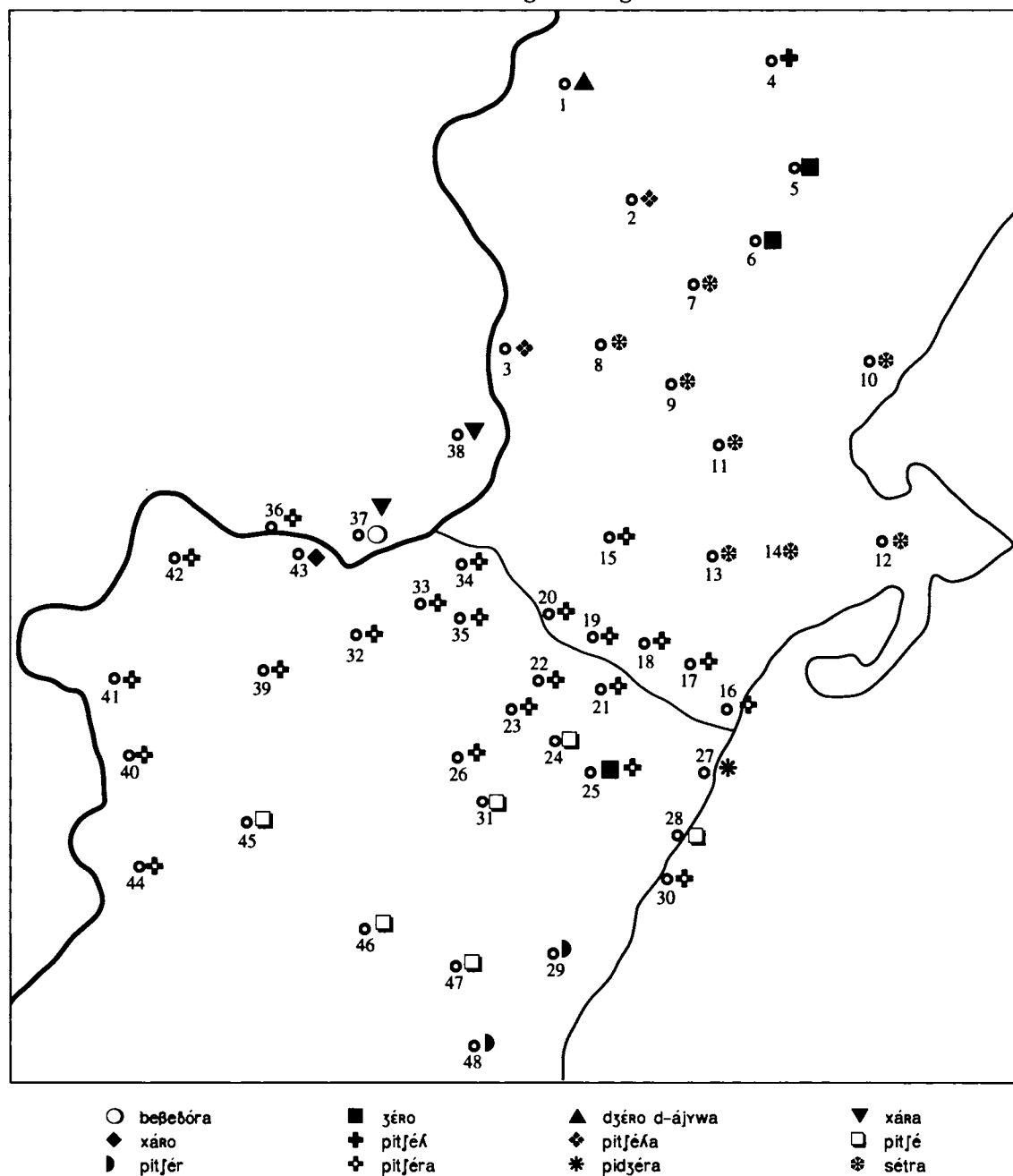
MAPA 105. *Agafar*

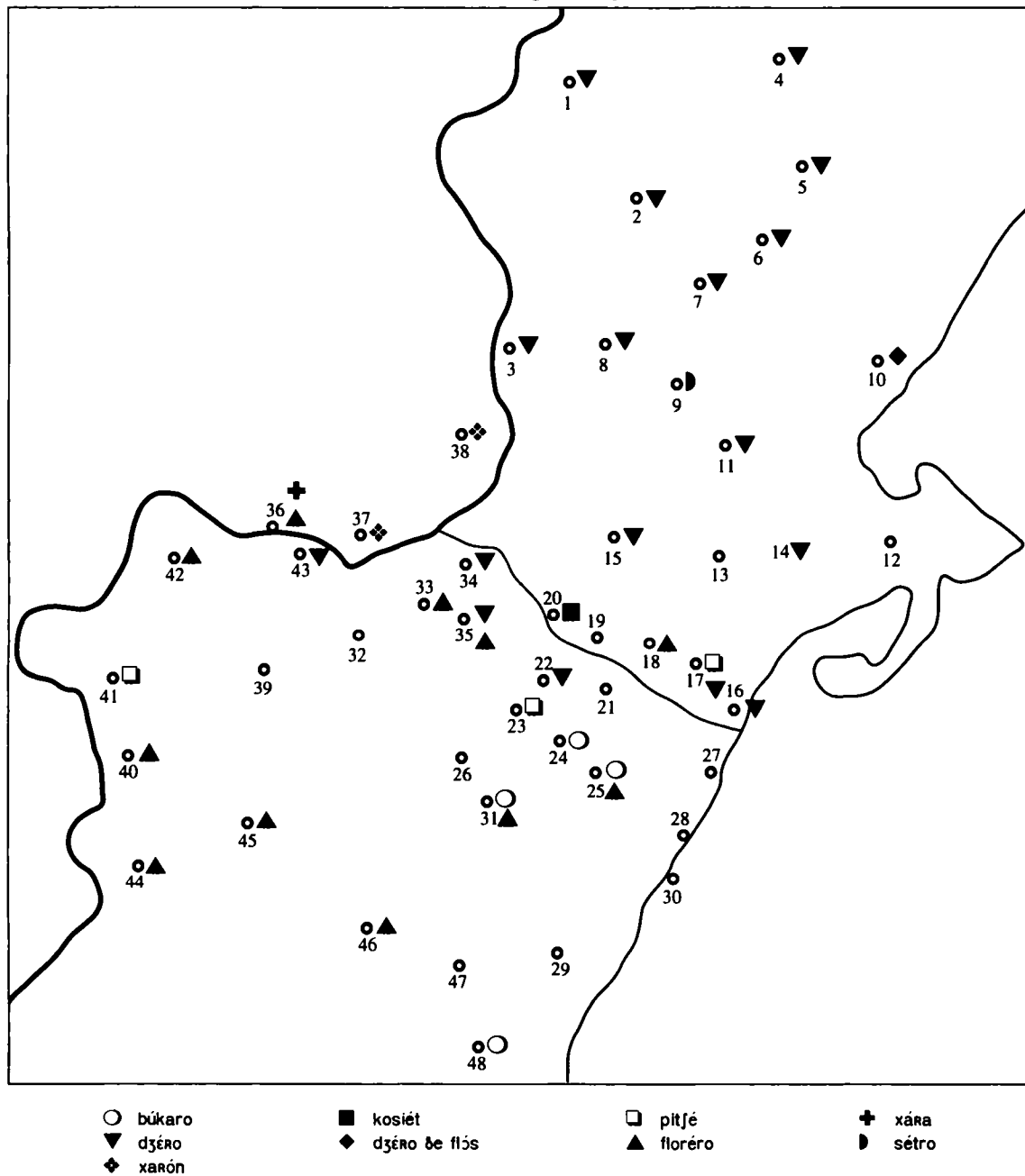
MAPA 106. *L'alfàbia*

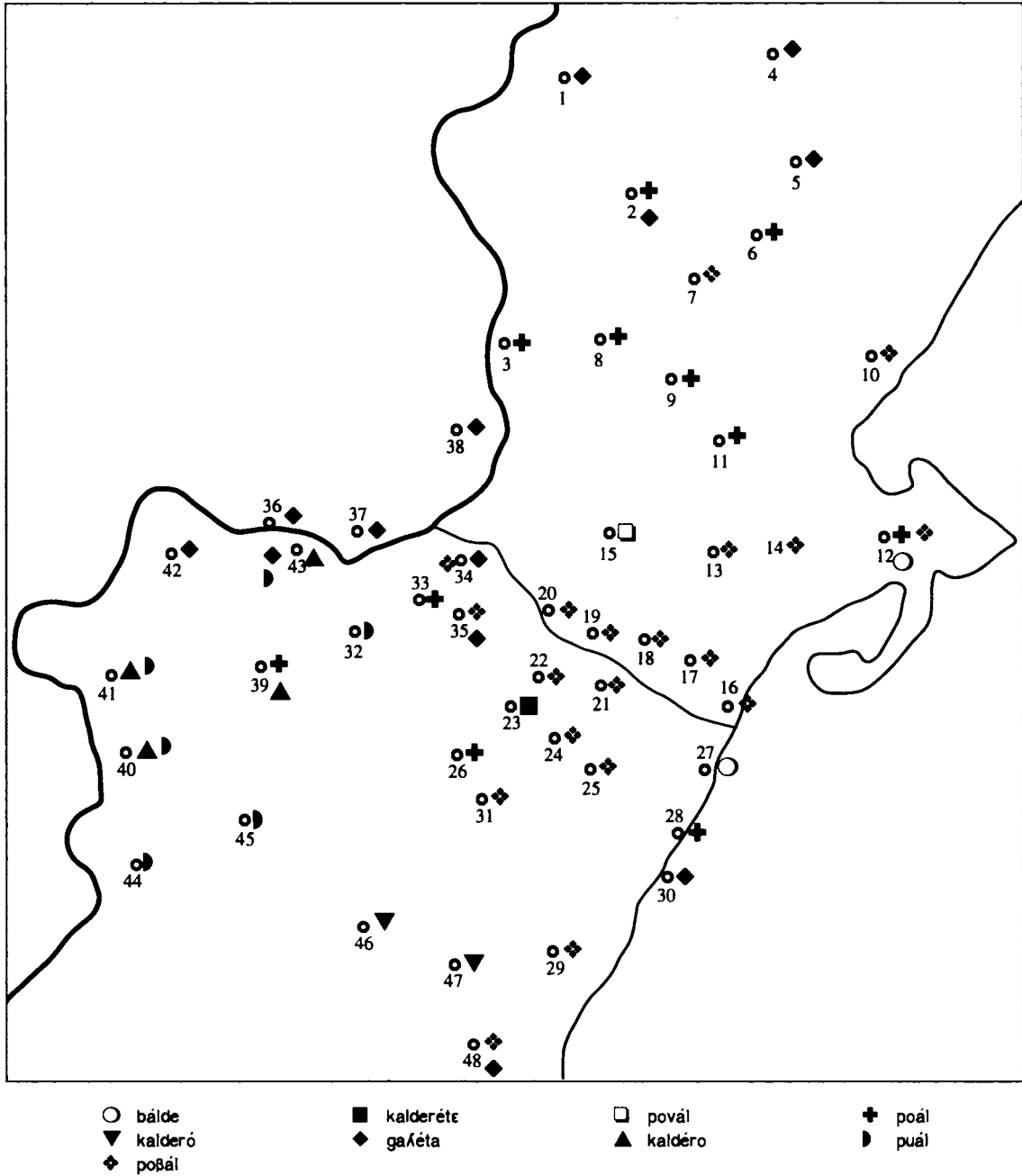

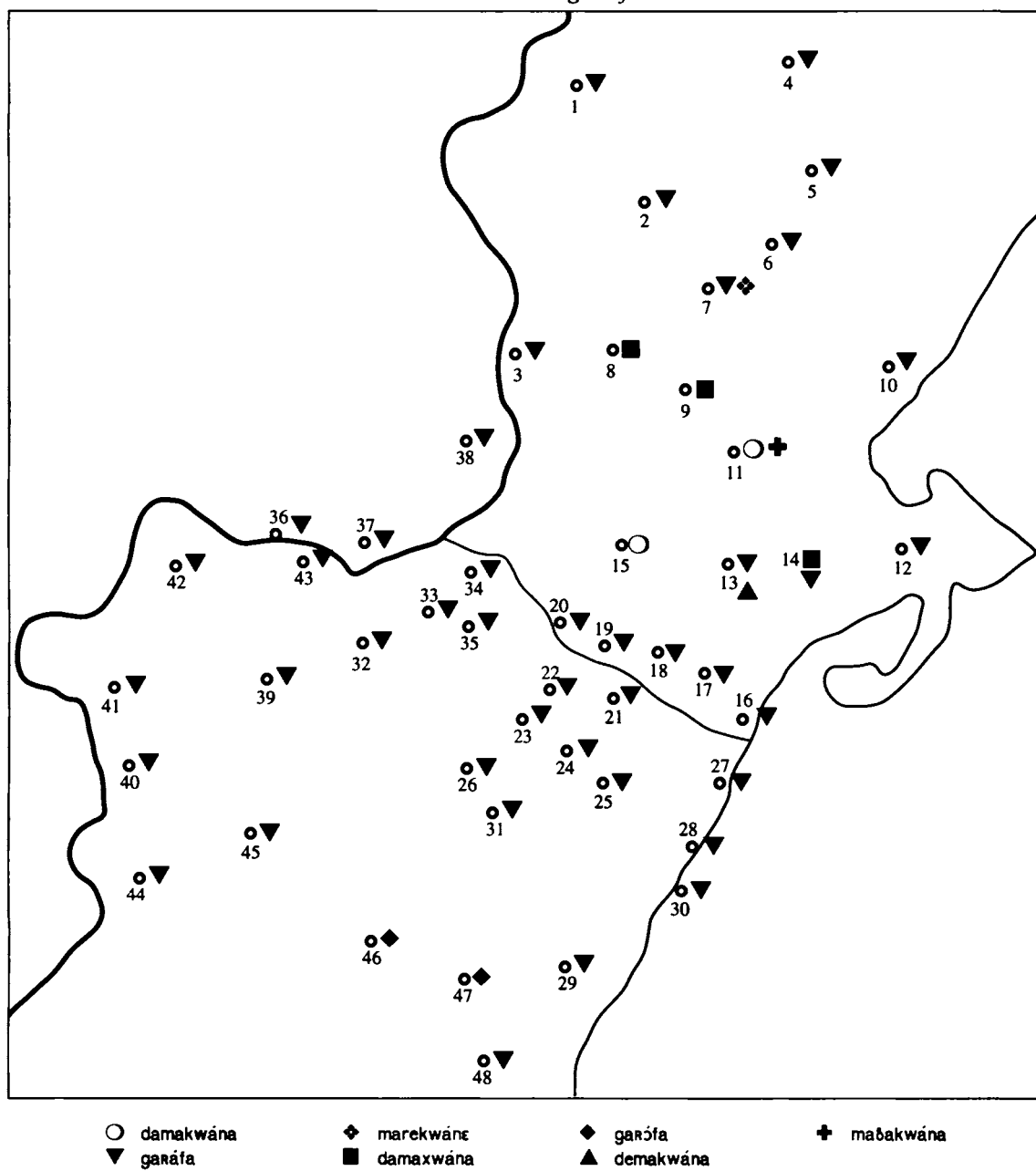
○ kànte	◆ anžéra	■ kanteréla	+ džéra
▲ andžéra	◇ tenála	▼ endžéra	

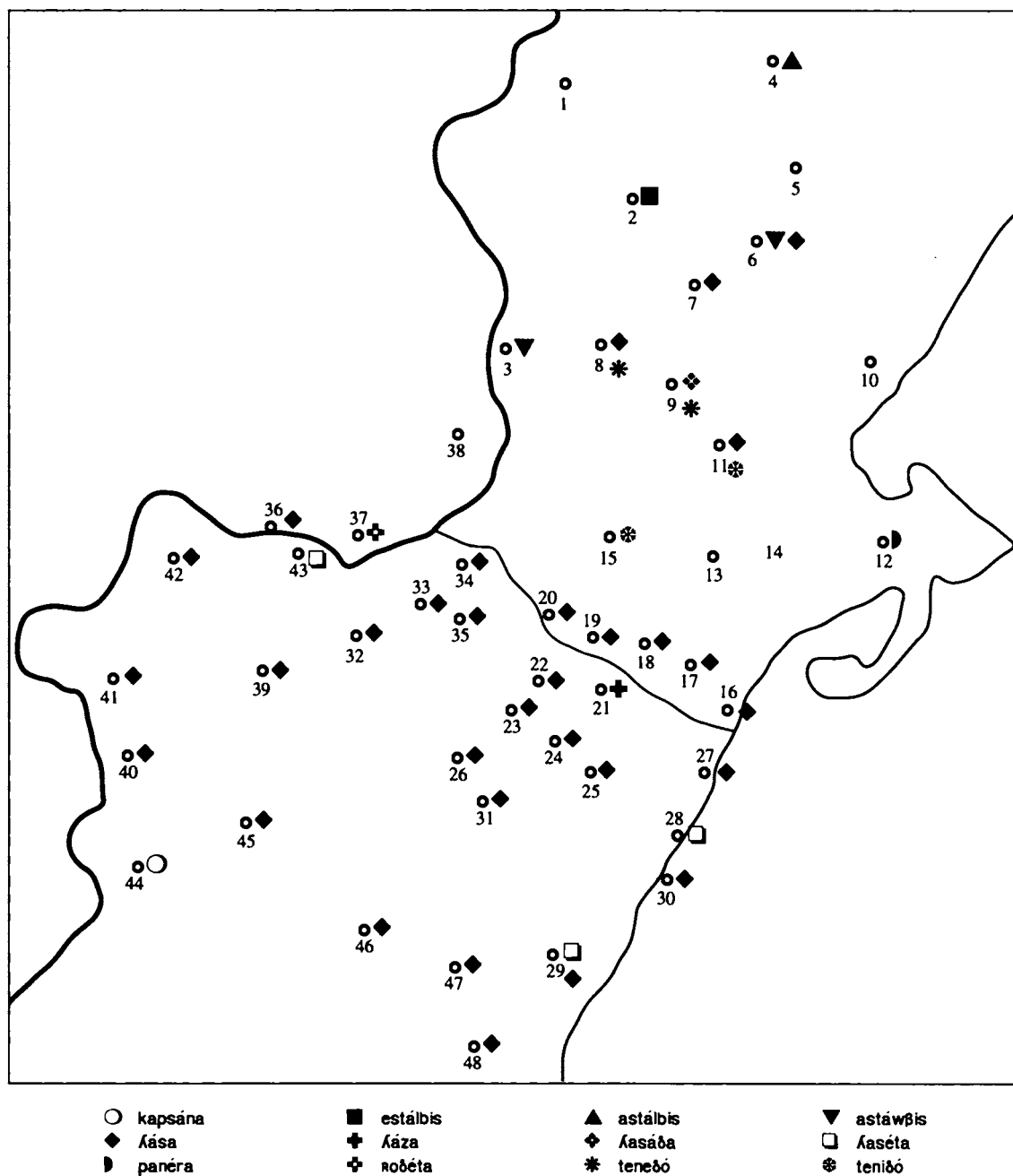
MAPA 107. *El càntir*

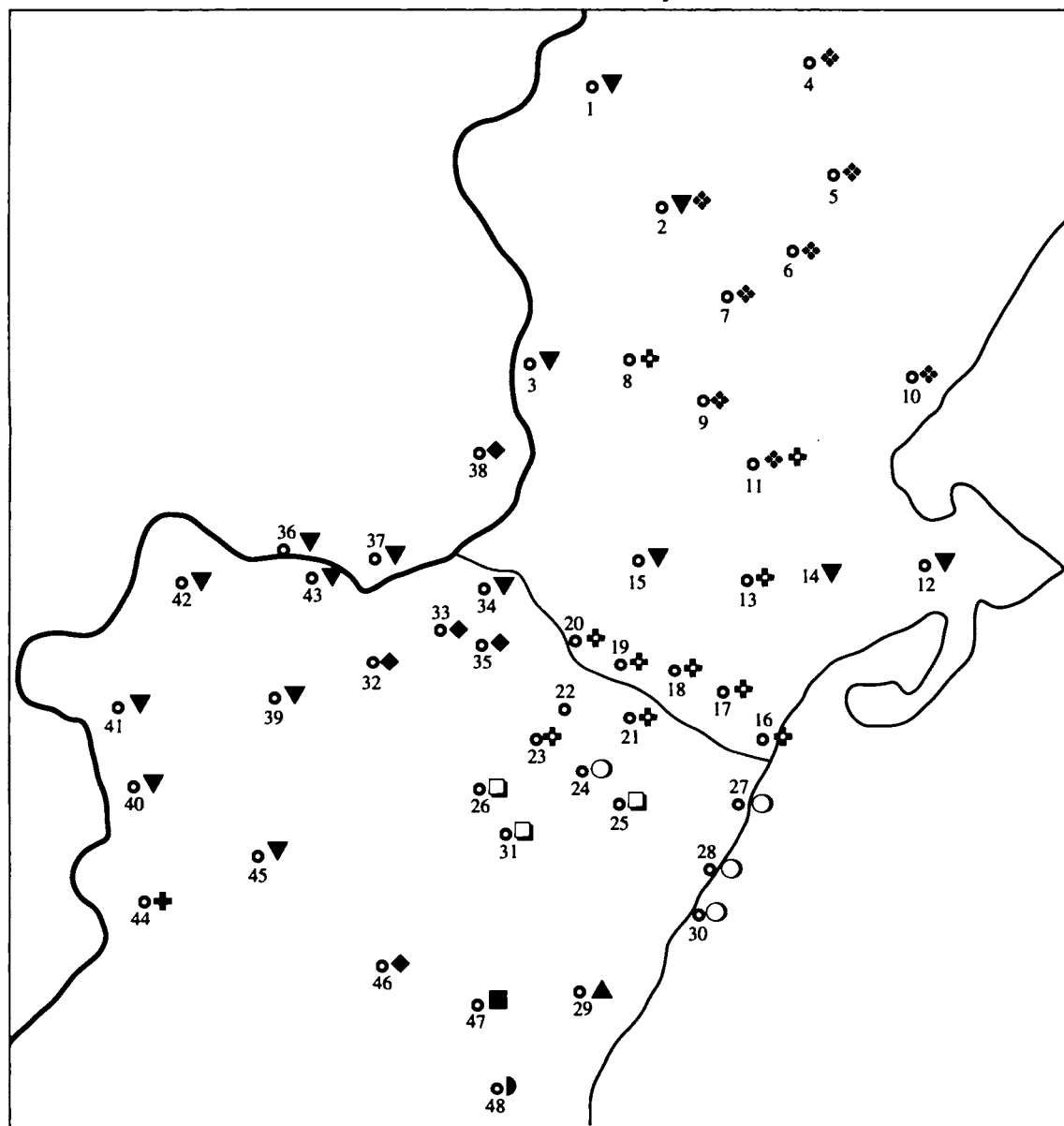
MAPA 108. *El gerro d'aigua*

MAPA 109. *El gerro de flors*

MAPA 110. *La galleda*

MAPA 111. *La garrafa*

MAPA 112. *Els estalvis*

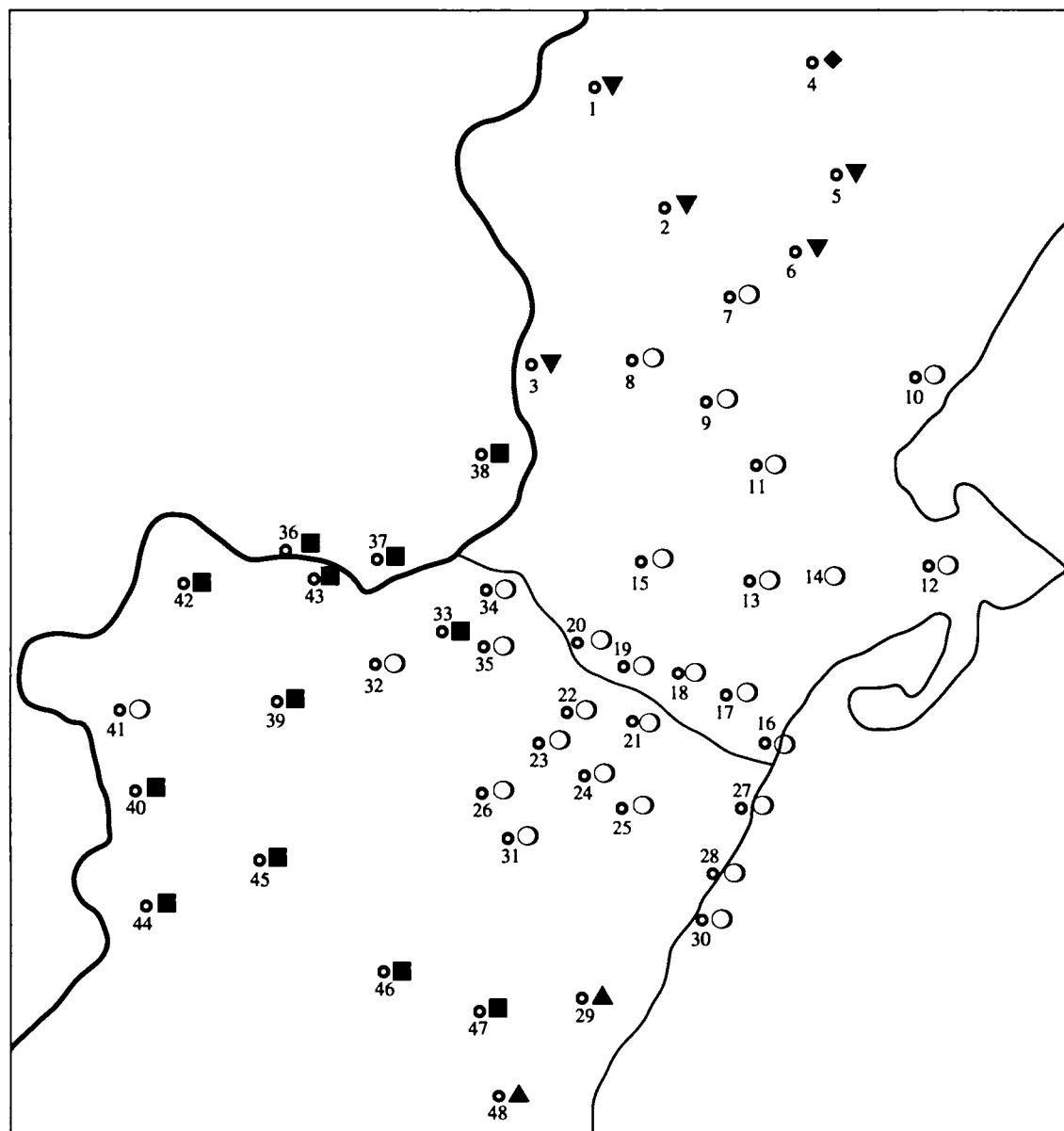
MAPA 113. *Remenar el cafè*

○ menejzà
▼ rejirà
◆ remenà

⊕ reßoldre
■ menedzà
◆ redzirà

□ remenejzà
▲ menedzàr

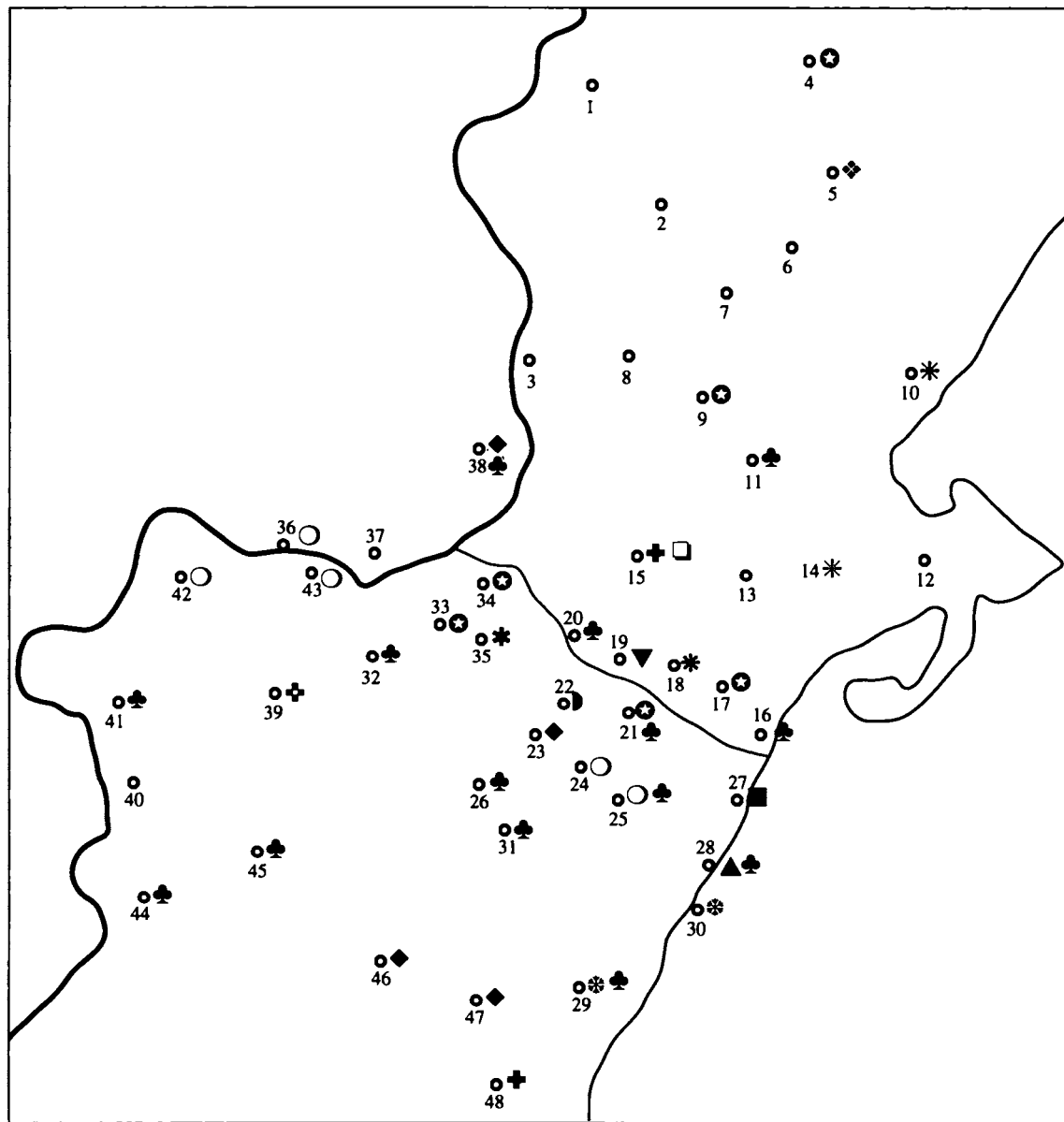
⊕ retjirà
◐ remenedzàr

MAPA 114. *Escurar*

○ askurá
▲ eskurár

◆ rentá
■ eskurá

▼ frevá

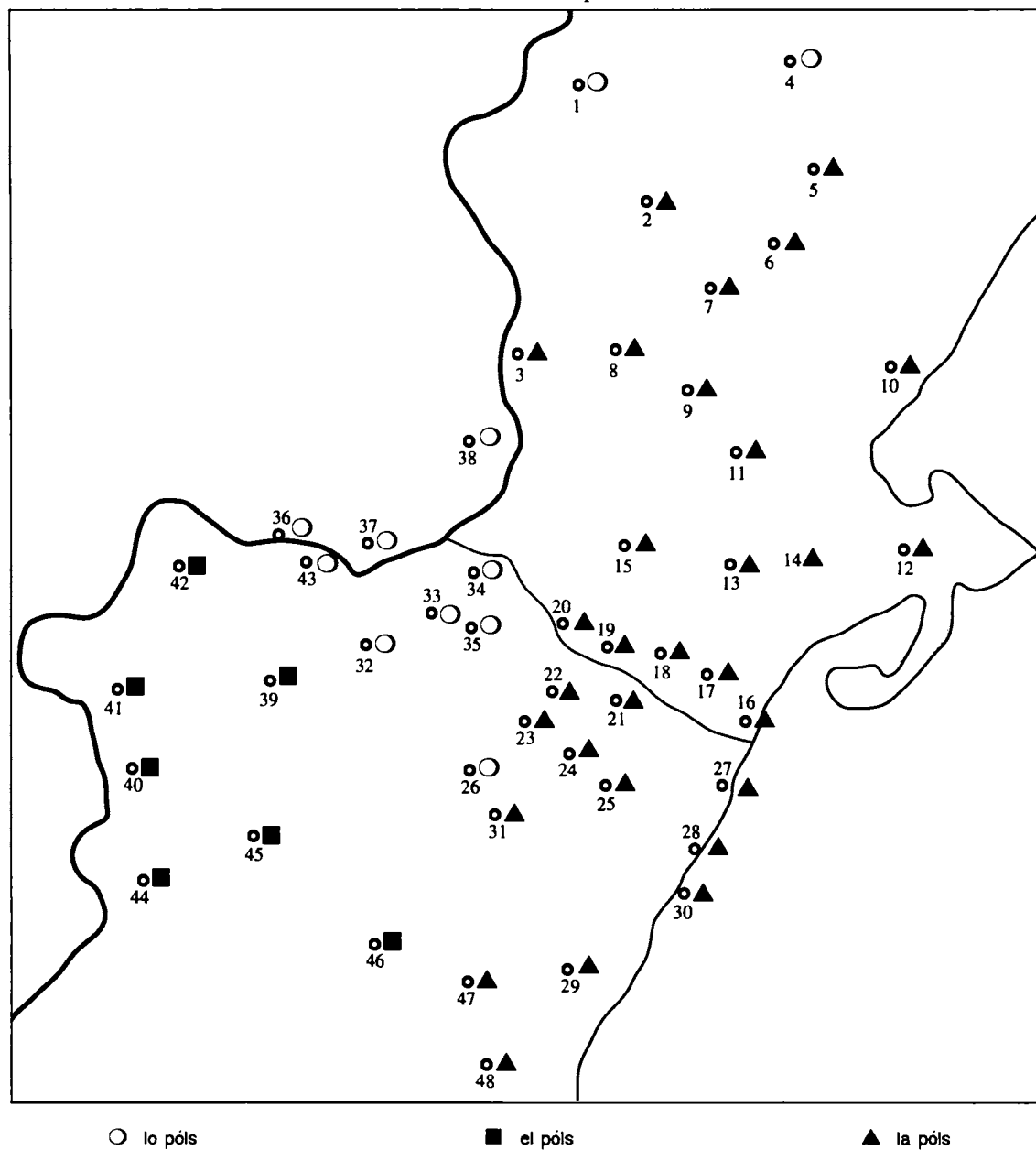
MAPA 115. *El cubell*

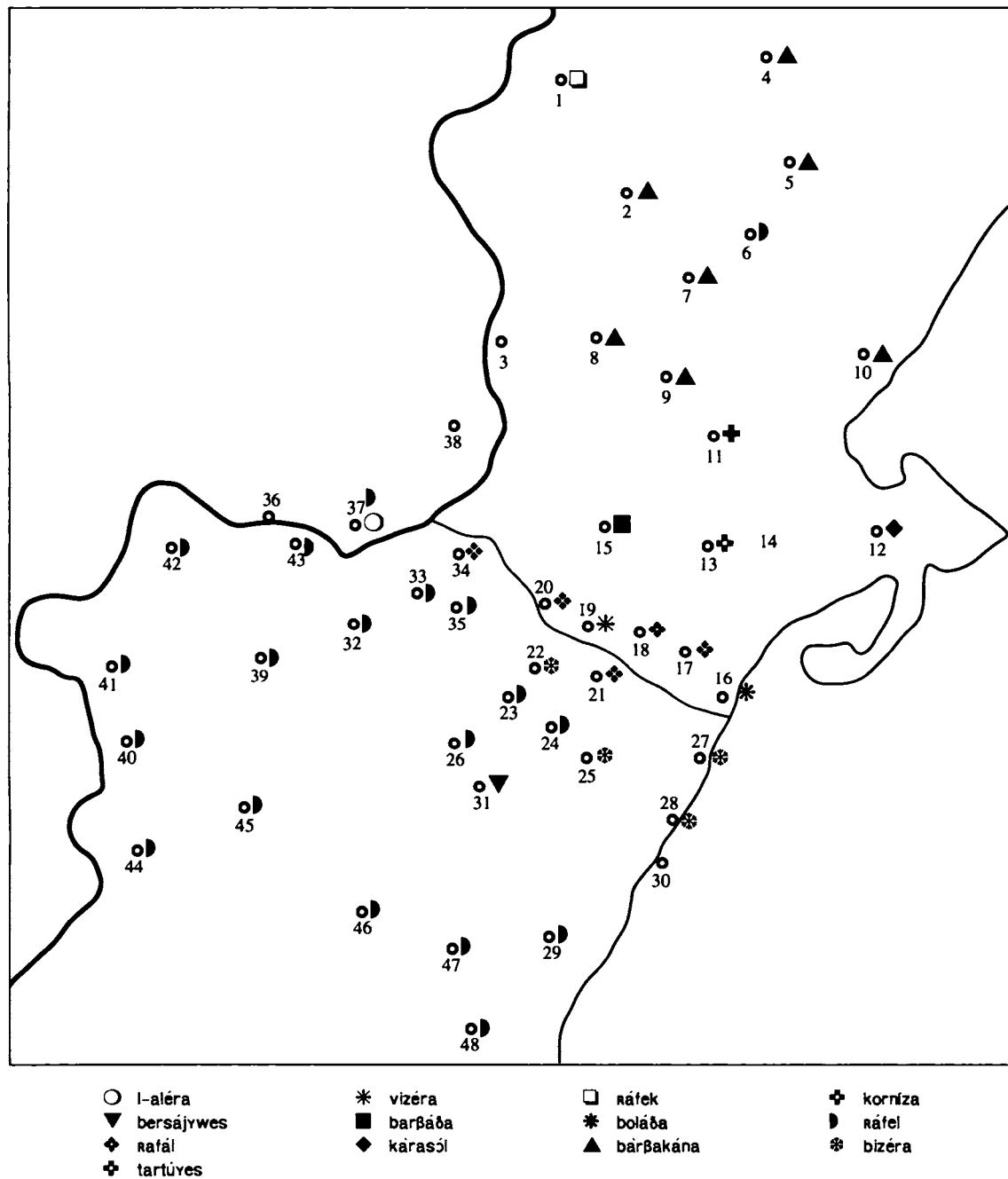
○ bálde
✚ kosjèt
✱ la yrèle
✱ riðréla
■ baldéte

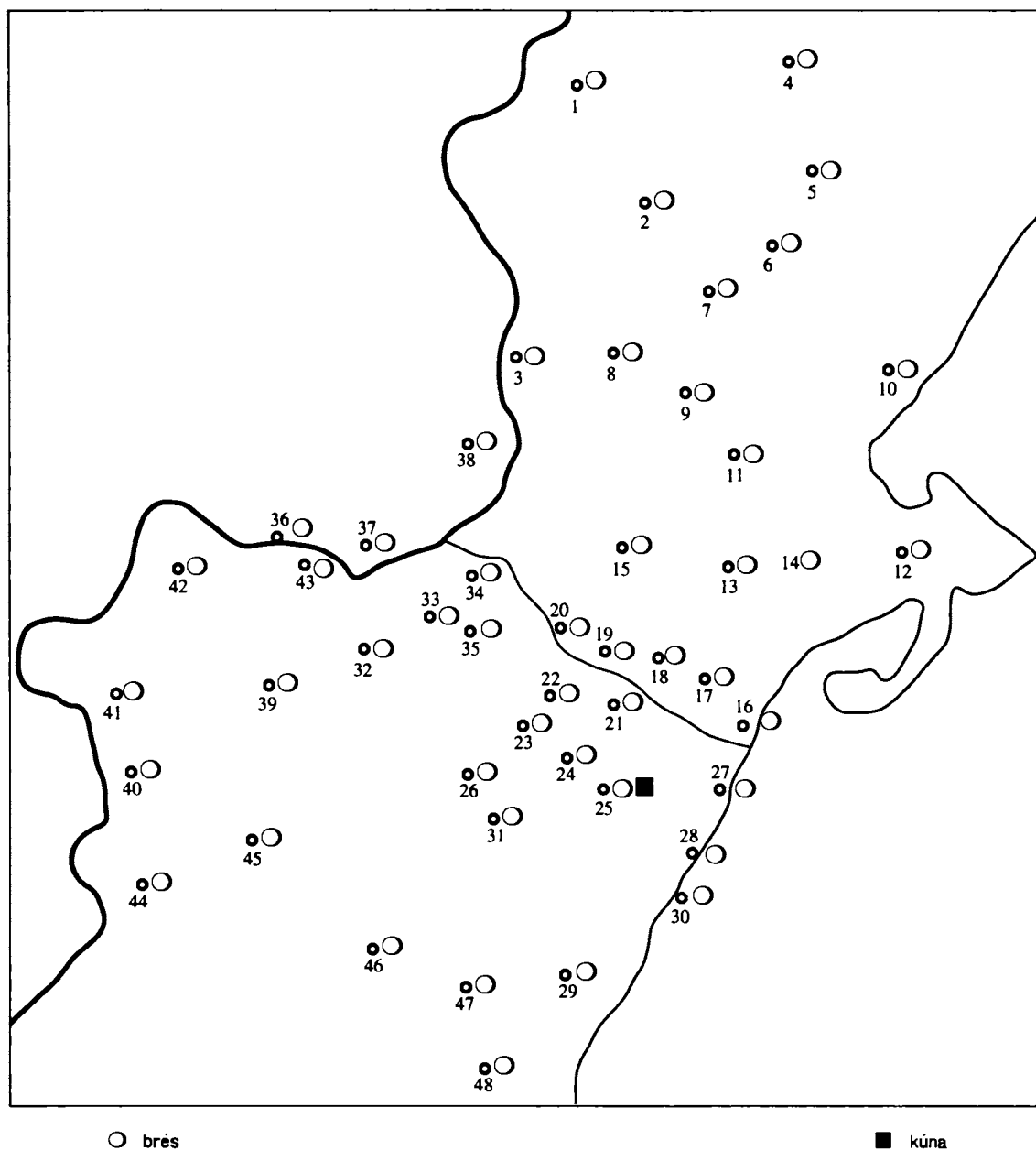
✚ kosiðl
✱ liðréla de lānda
♣ tina
▲ basiðl

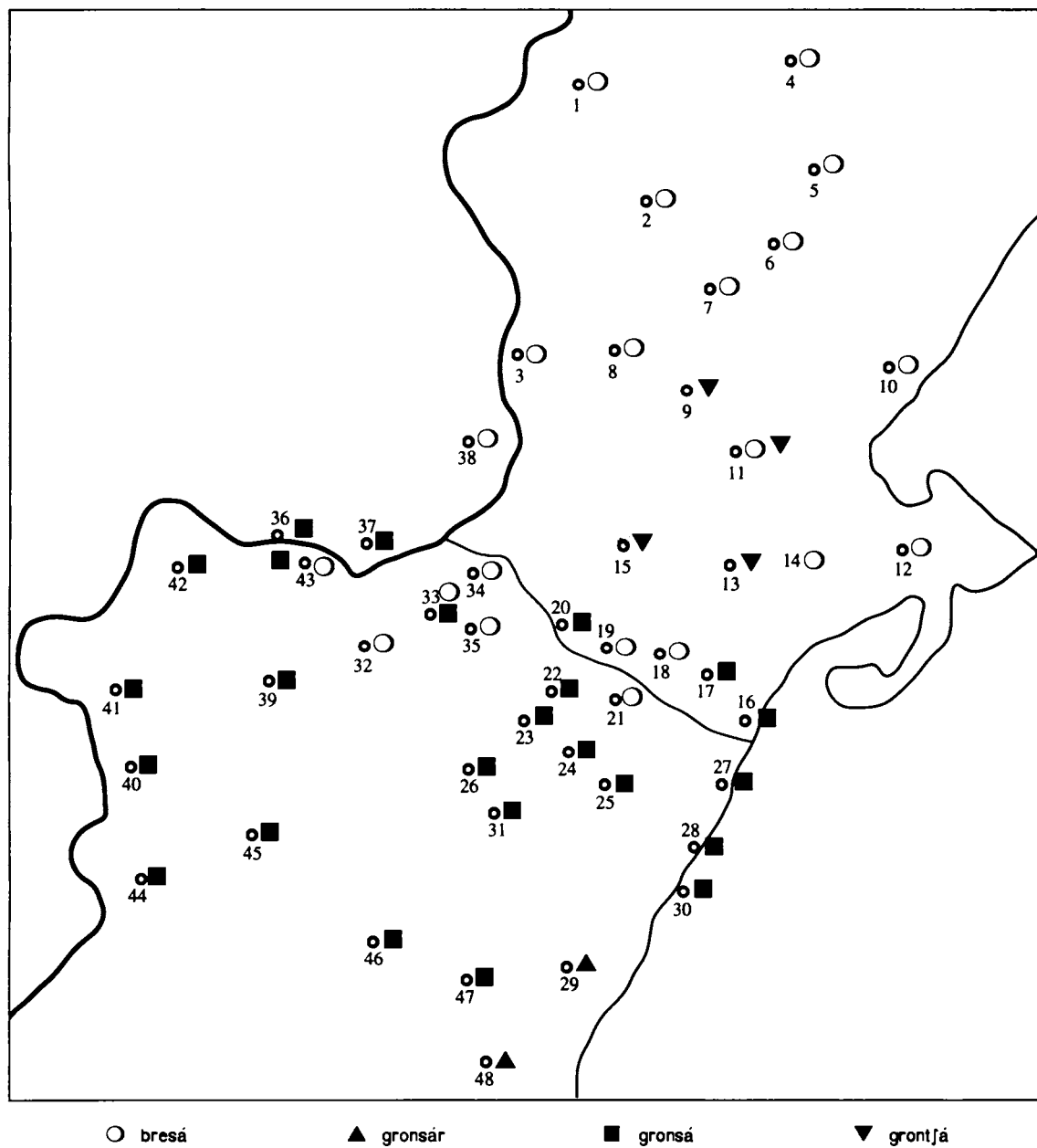
□ kuβél
✱ poβál
▼ bareño
▷ kúbo

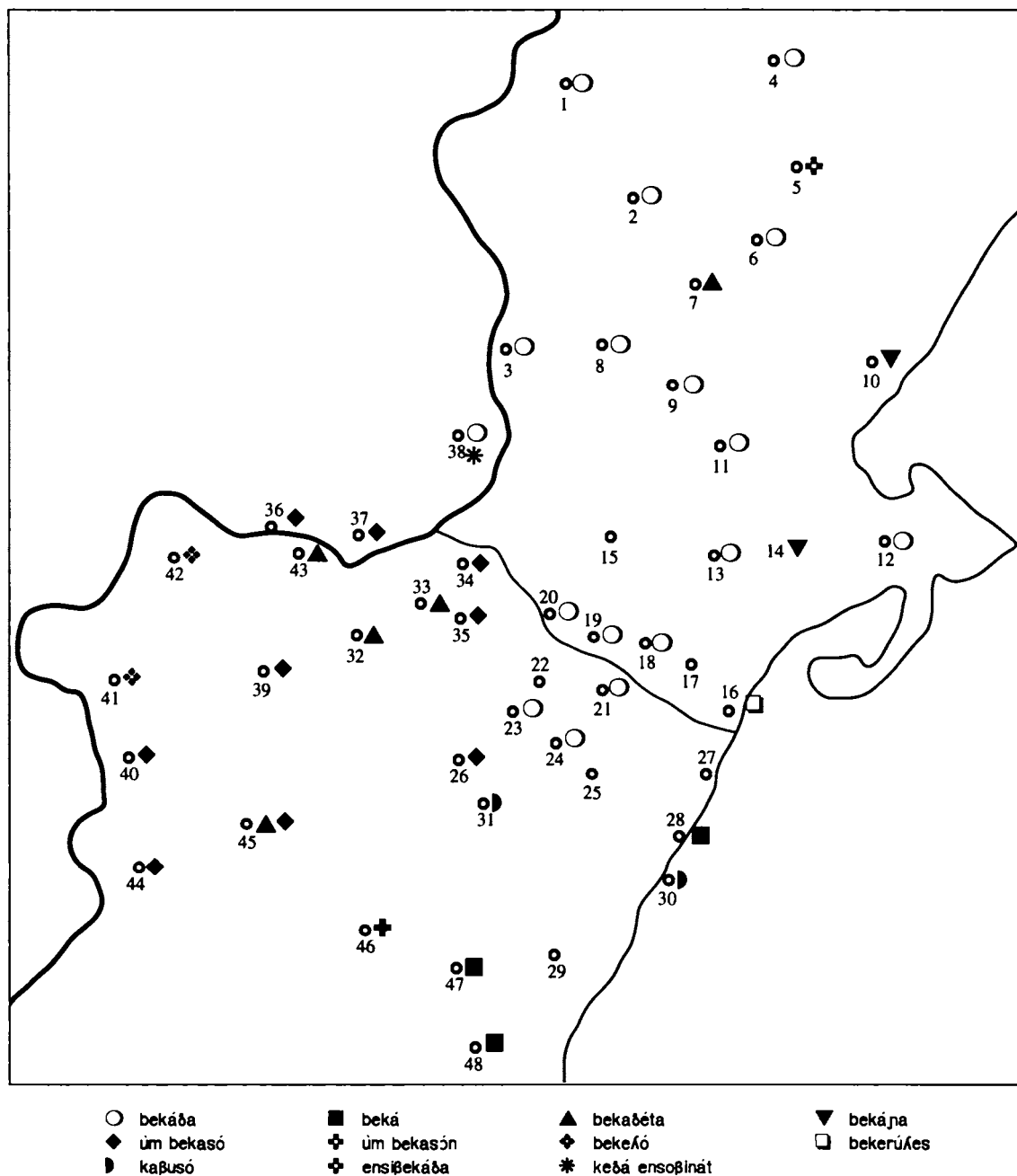
✚ potekó
◆ kalderó
✚ galéla
⊙ riβél

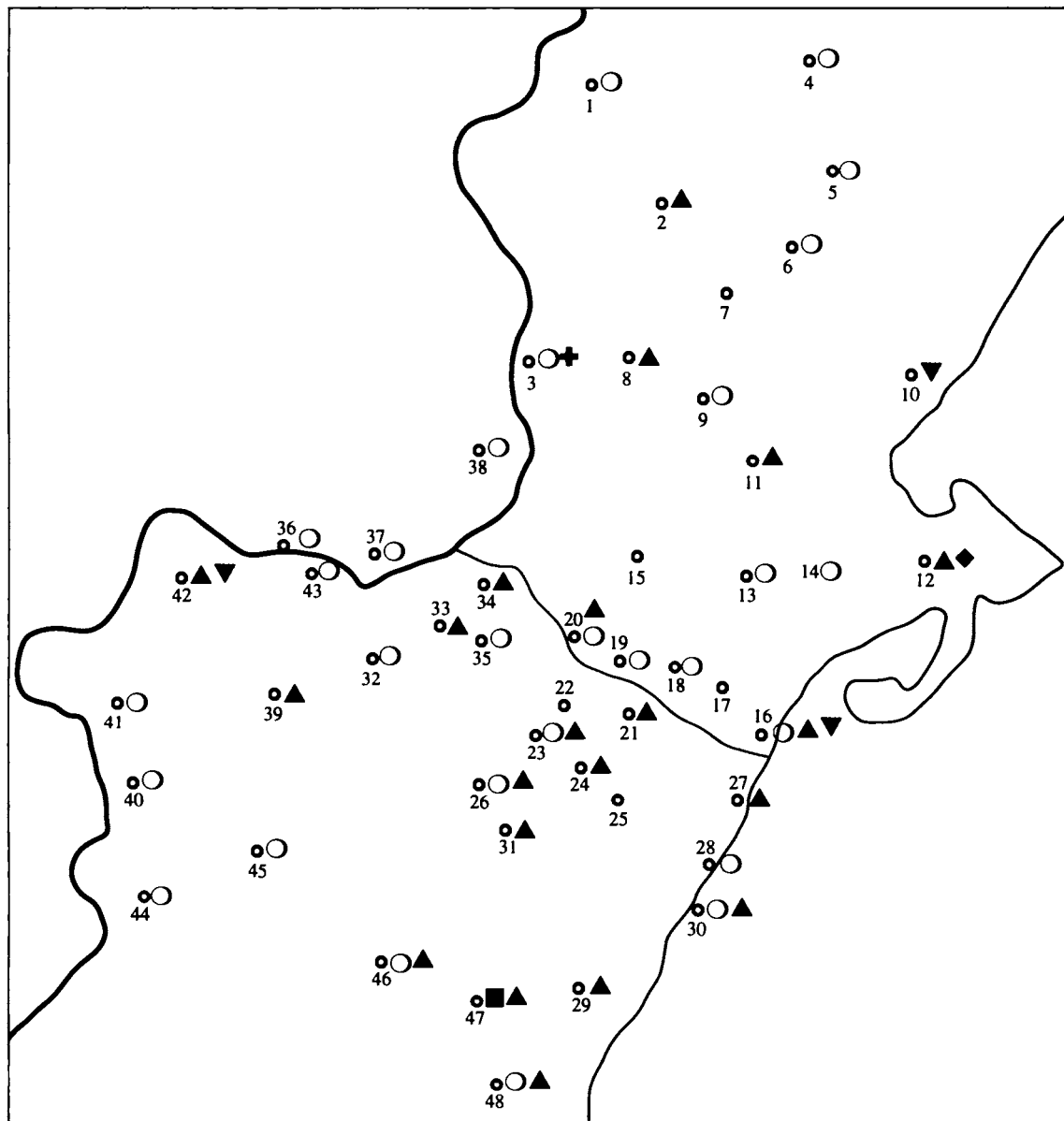
MAPA 116. *La pòls*

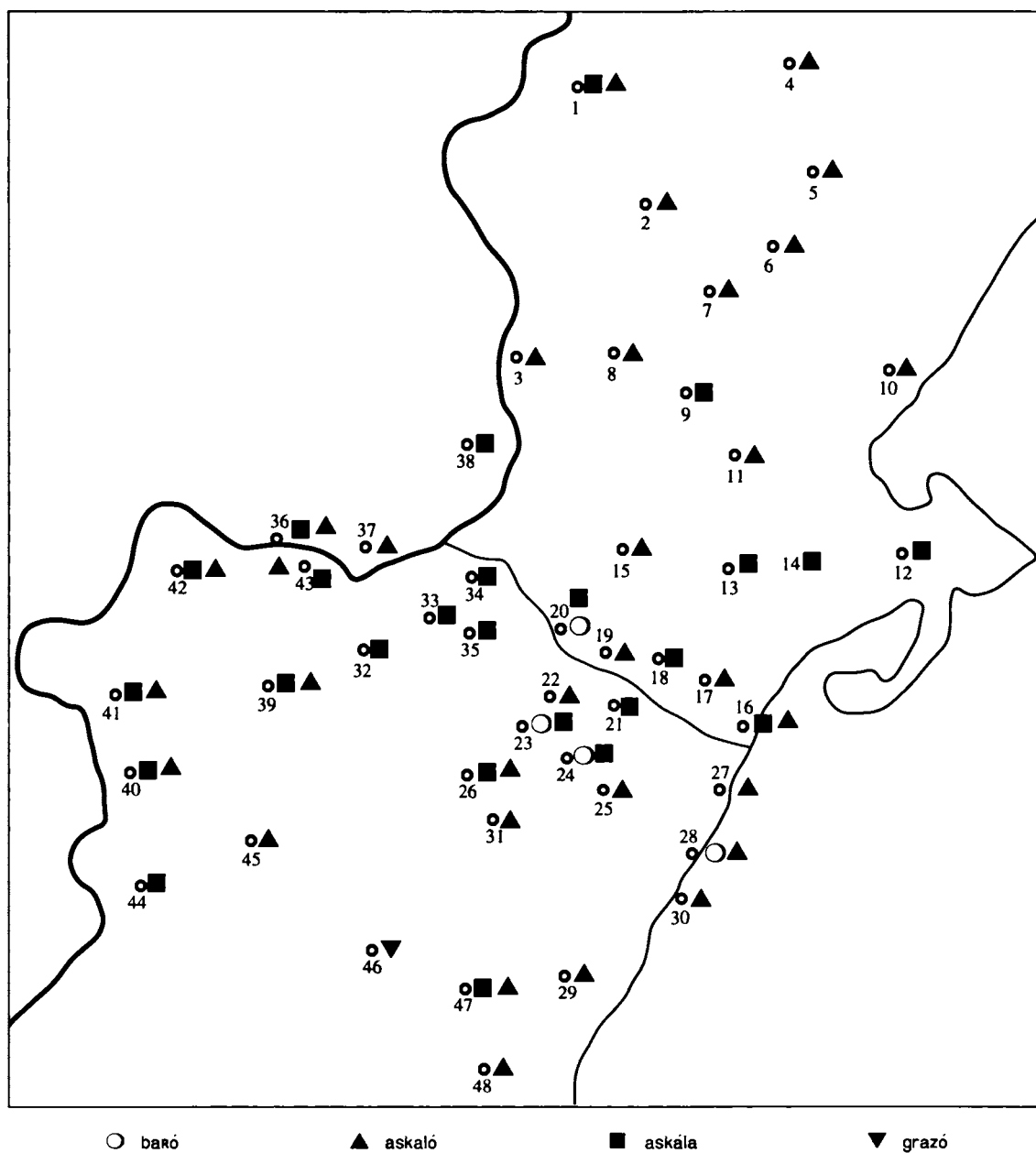
MAPA 117. *La barbacana*

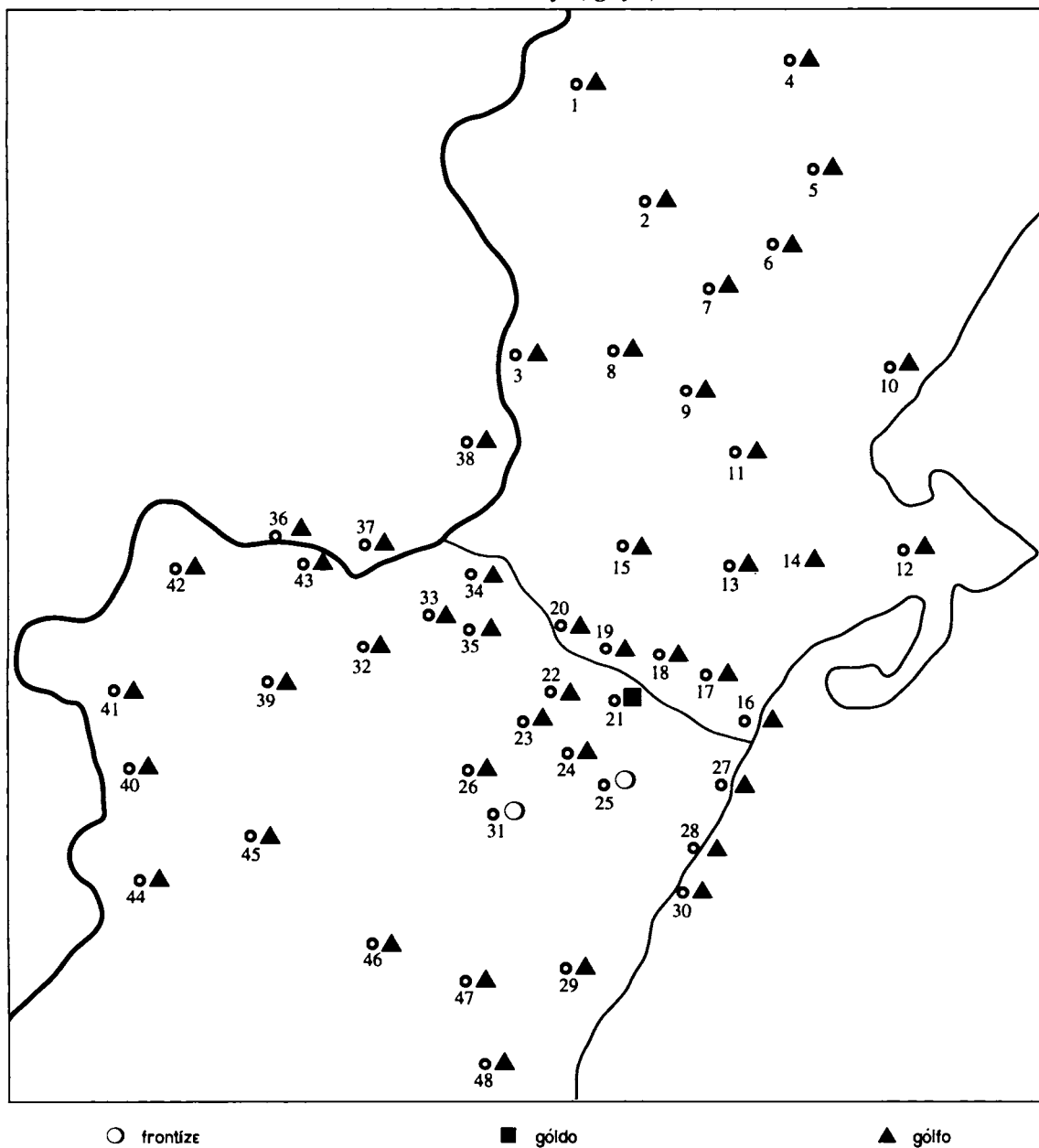
MAPA 118. *El bressol*

MAPA 119. *Bressolar*

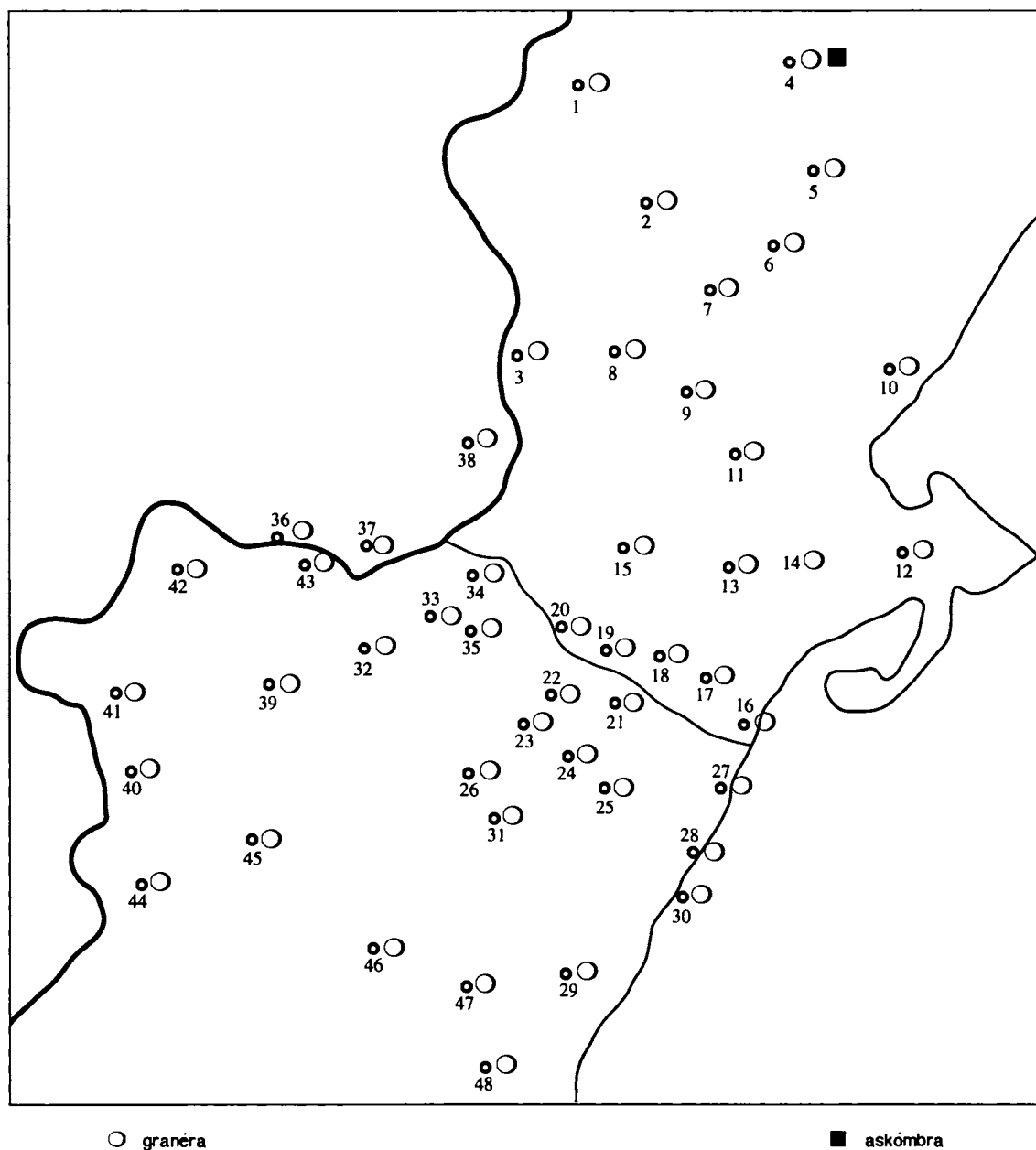
MAPA 120. *Una becaina*

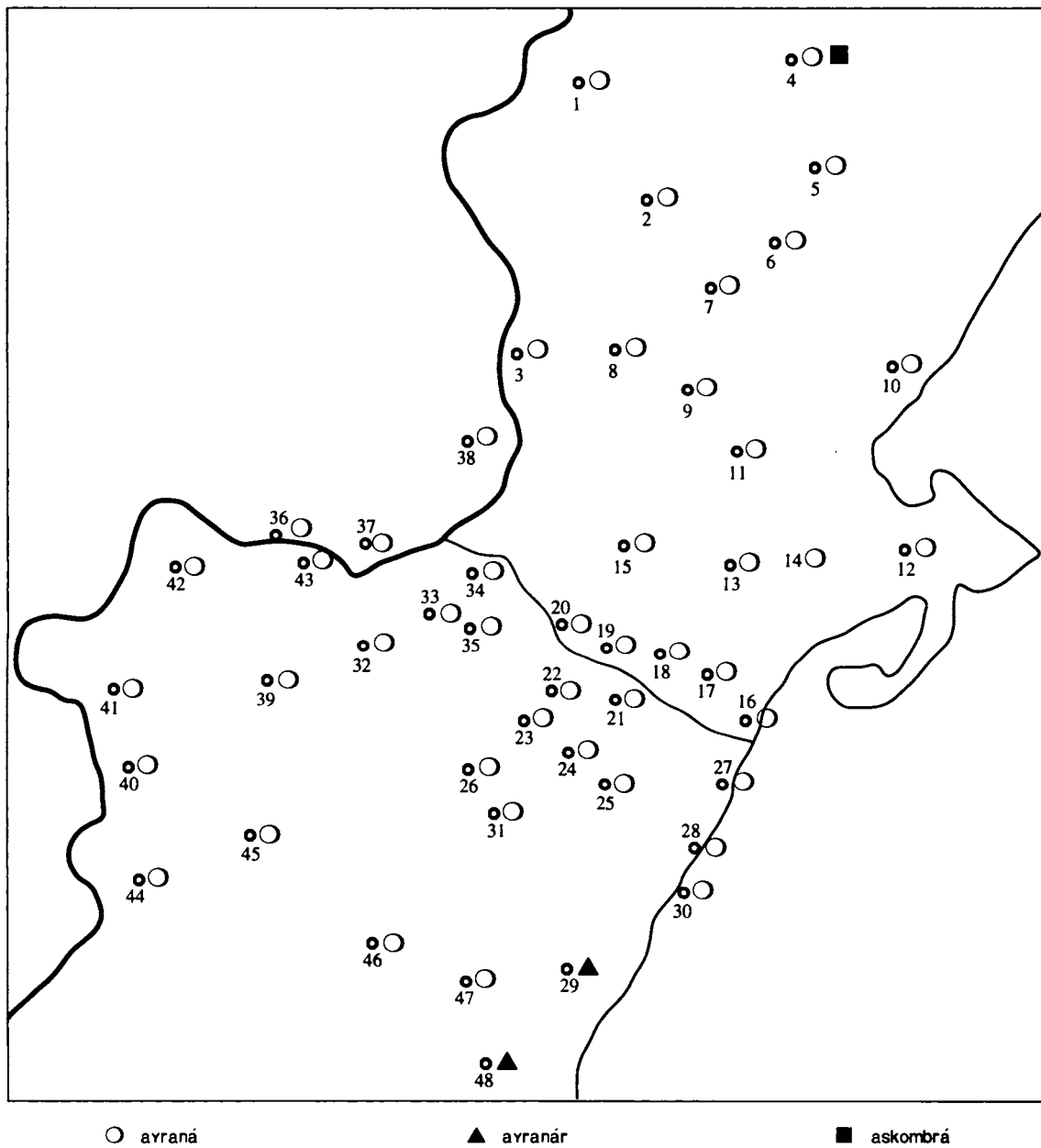
MAPA 121. *Menuts*

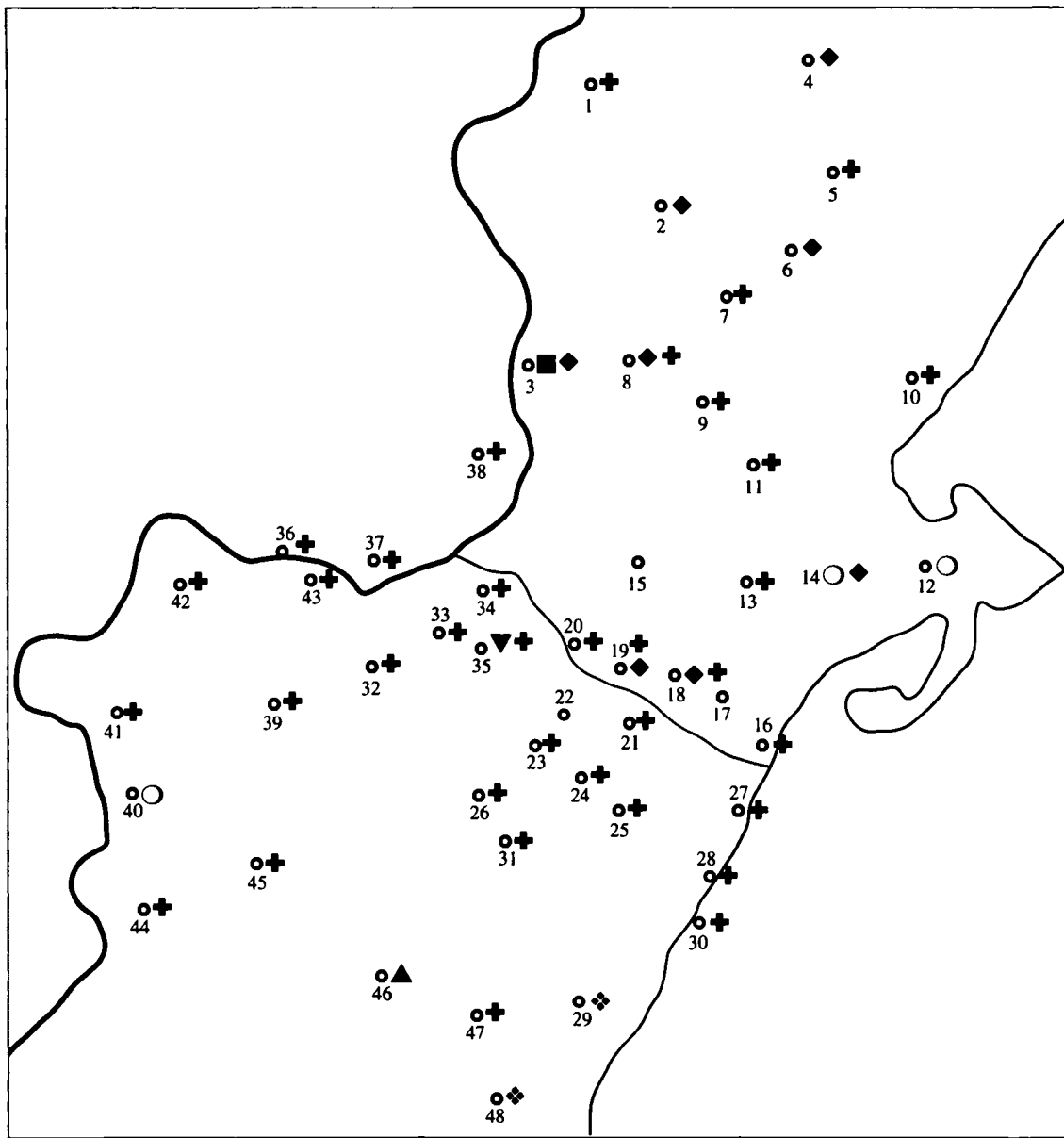
MAPA 122. *Graó*

MAPA 123. *Galfó* ('golfo')

MAPA 124. *Escombra*

MAPA 125. *Escombrar*

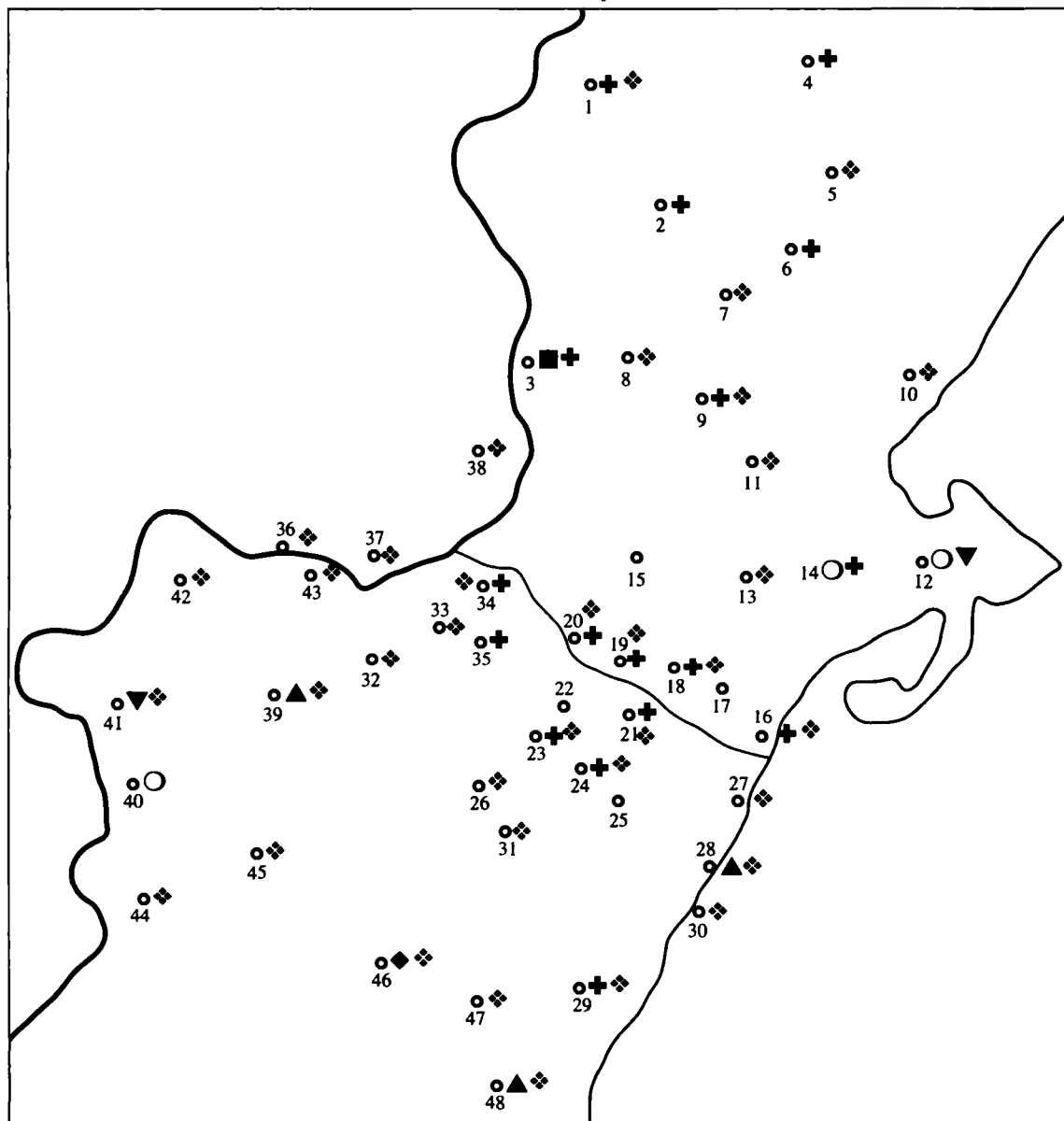
MAPA 126. *Raspallar*

○ aspalmá
▲ aspolsá

◆ raspalá
◇ sepiár

■ aspawmá
▼ raská

+ sepiá

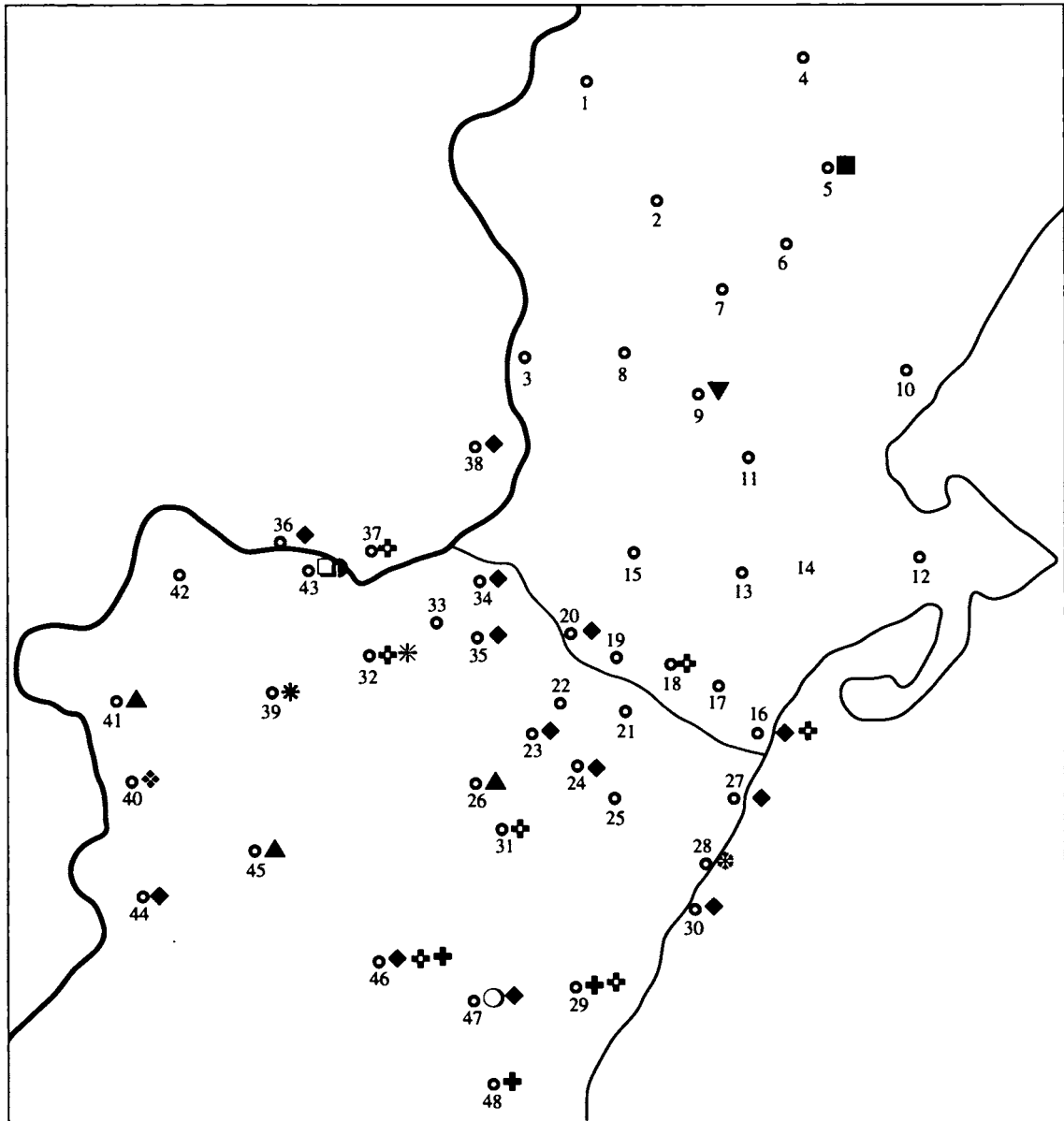
MAPA 127. *Raspall*

○ aspalmaðó
▲ astridzoi

◆ raskéta
◊ sepiño

■ aspawmaðó
▼ raskaðó

+ raspáñ

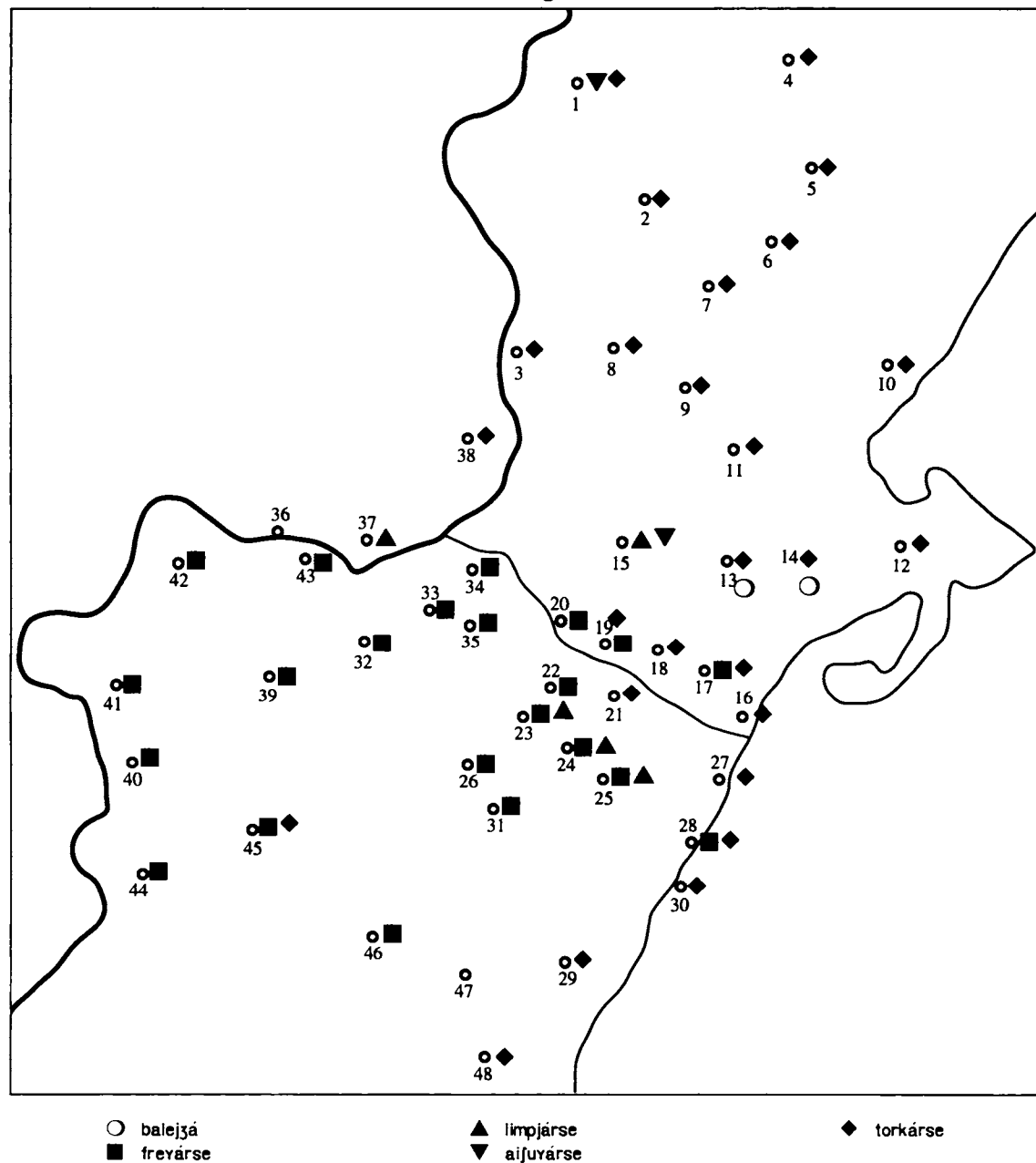
MAPA 128. *Les deixalles de després de les menjades*

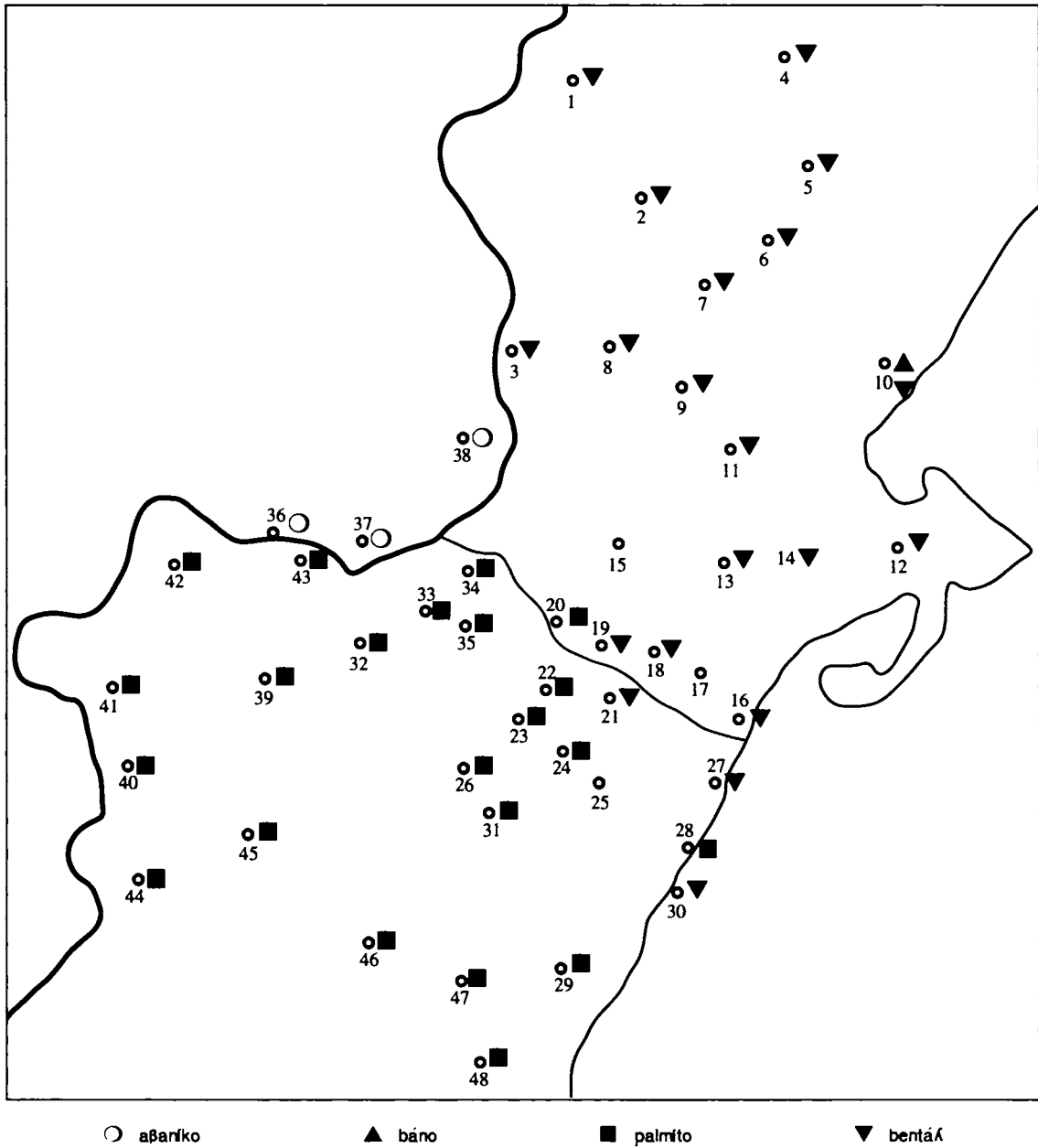
○ ùn aβewráλ
 ▼ lo fáto
 ◆ ezmoλaβisa
 ⊕ kín sóλ ás fét

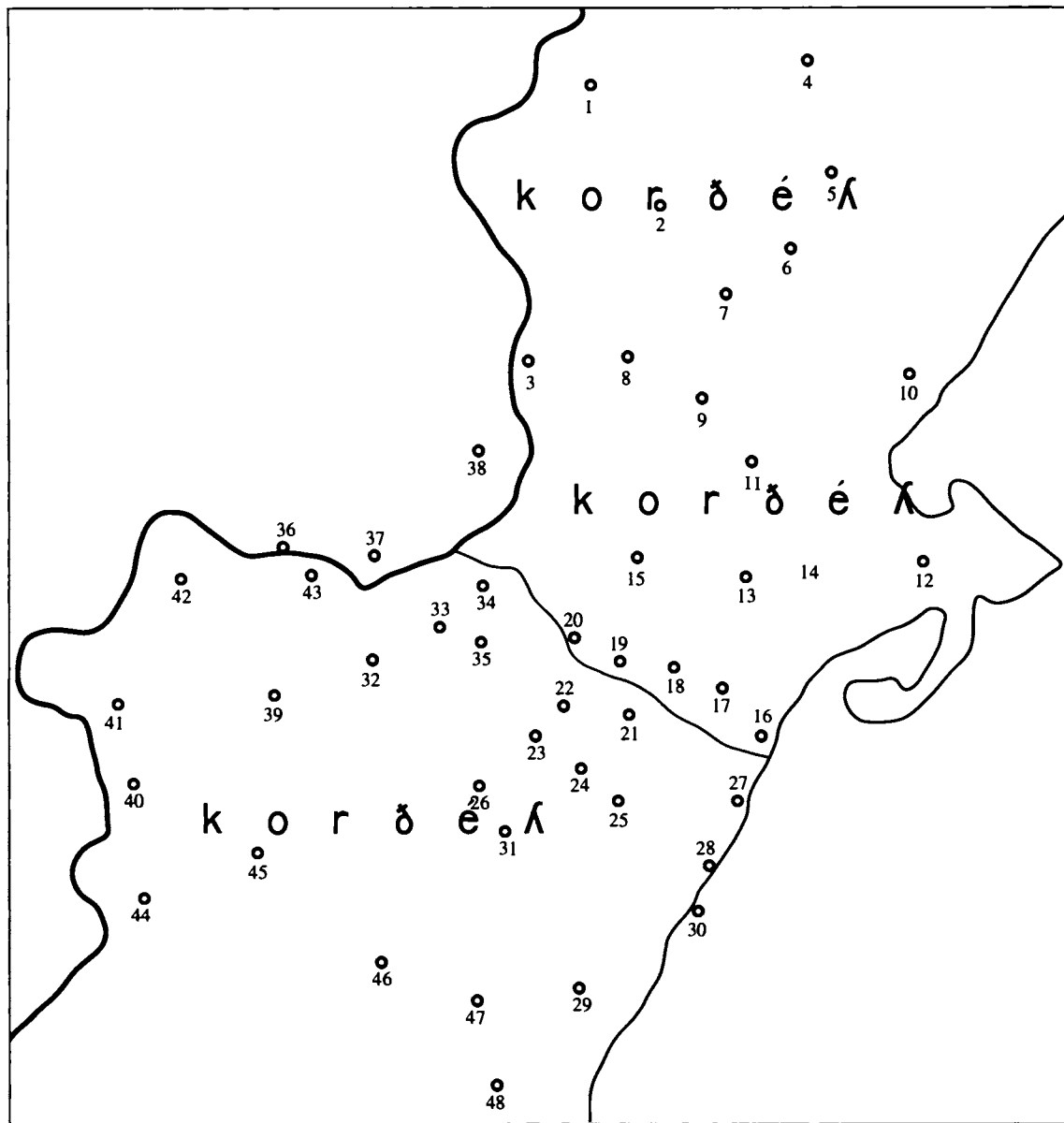
* soláβa
 ■ brút
 ◆ ambrutá
 □ enramáβa

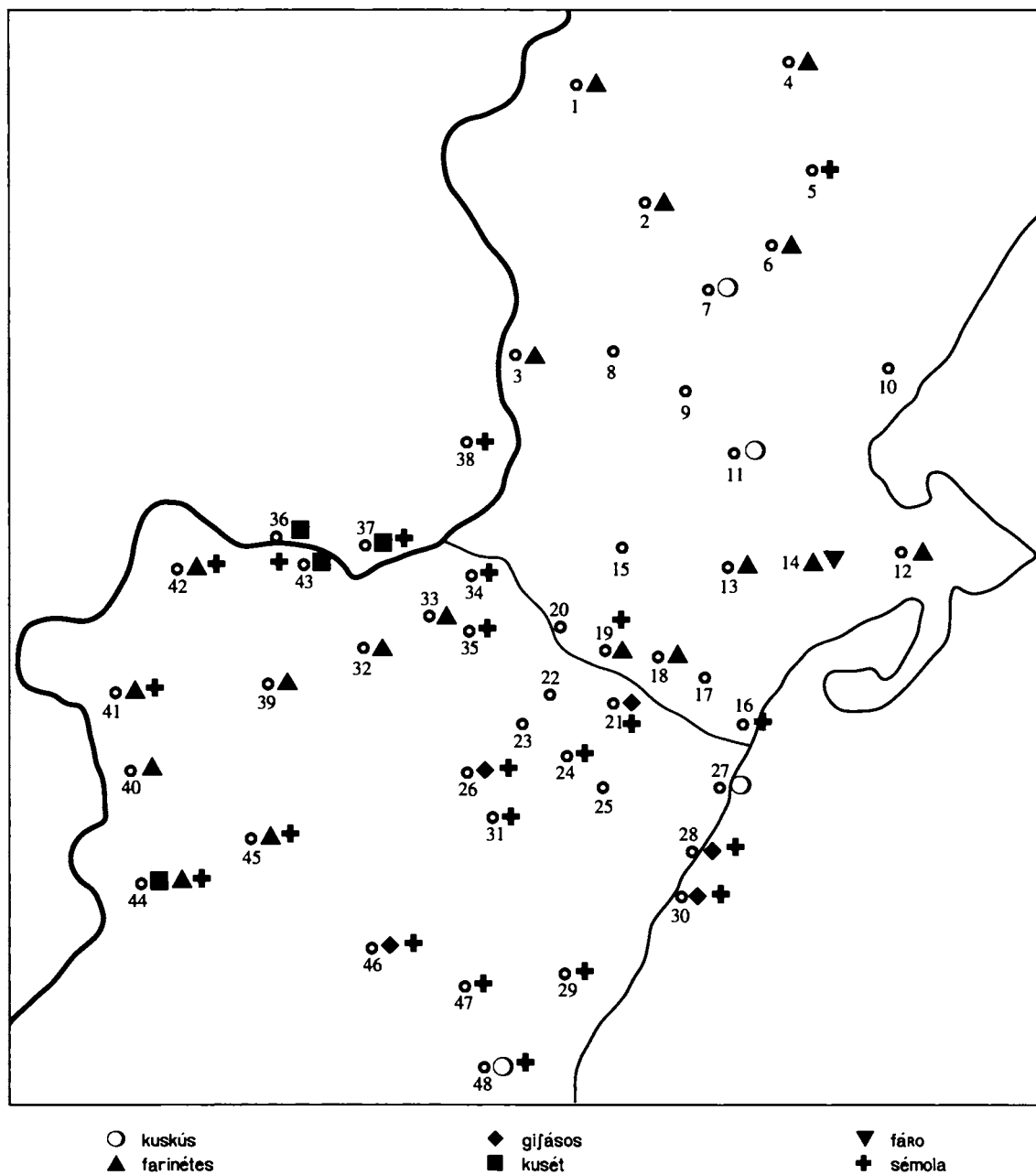
* el sostráλ
 ⊕ solá
 ▲ dezmoλá

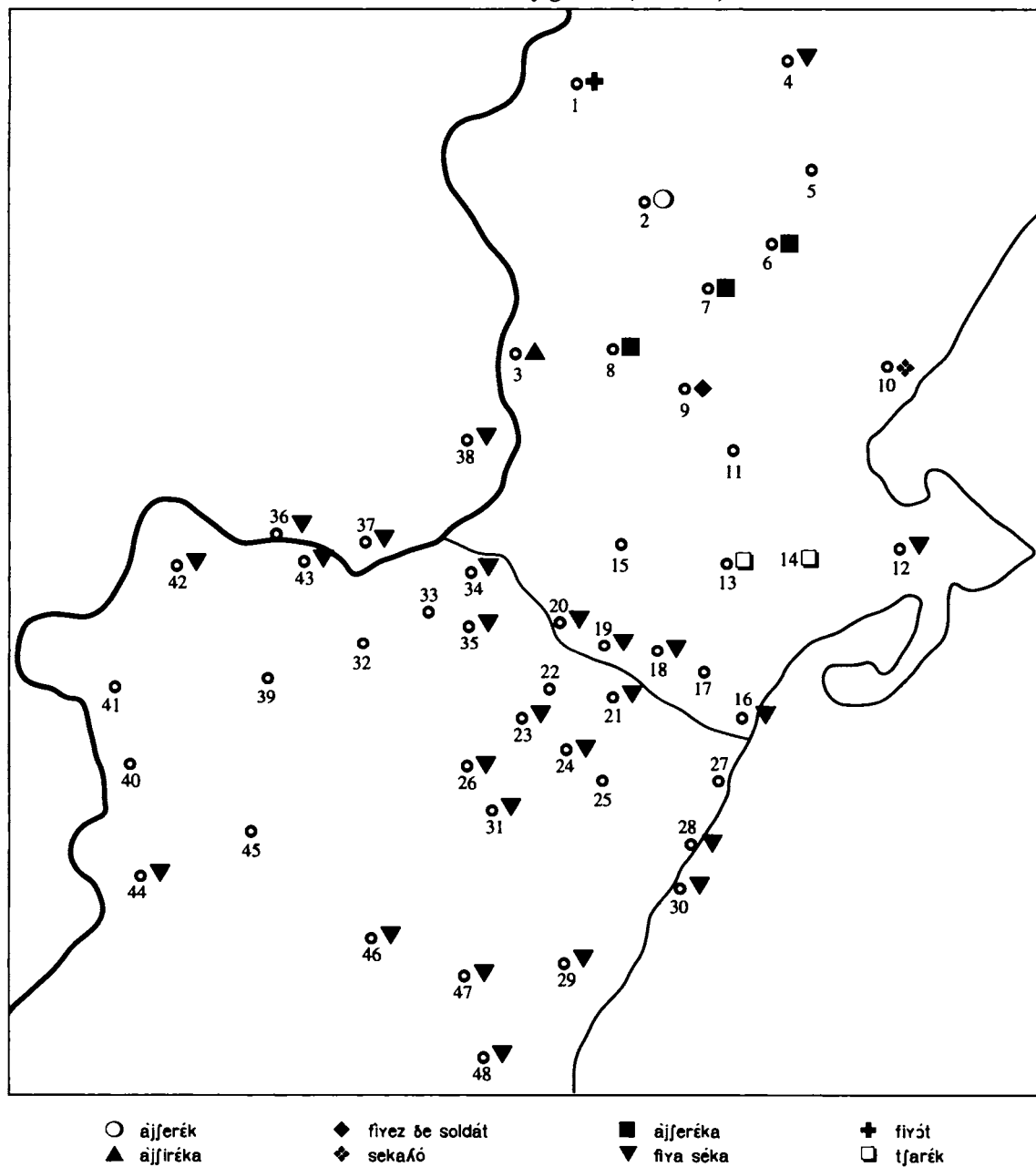
⊕ ambrutár
 ◆ estéza
 ⊗ sóstre

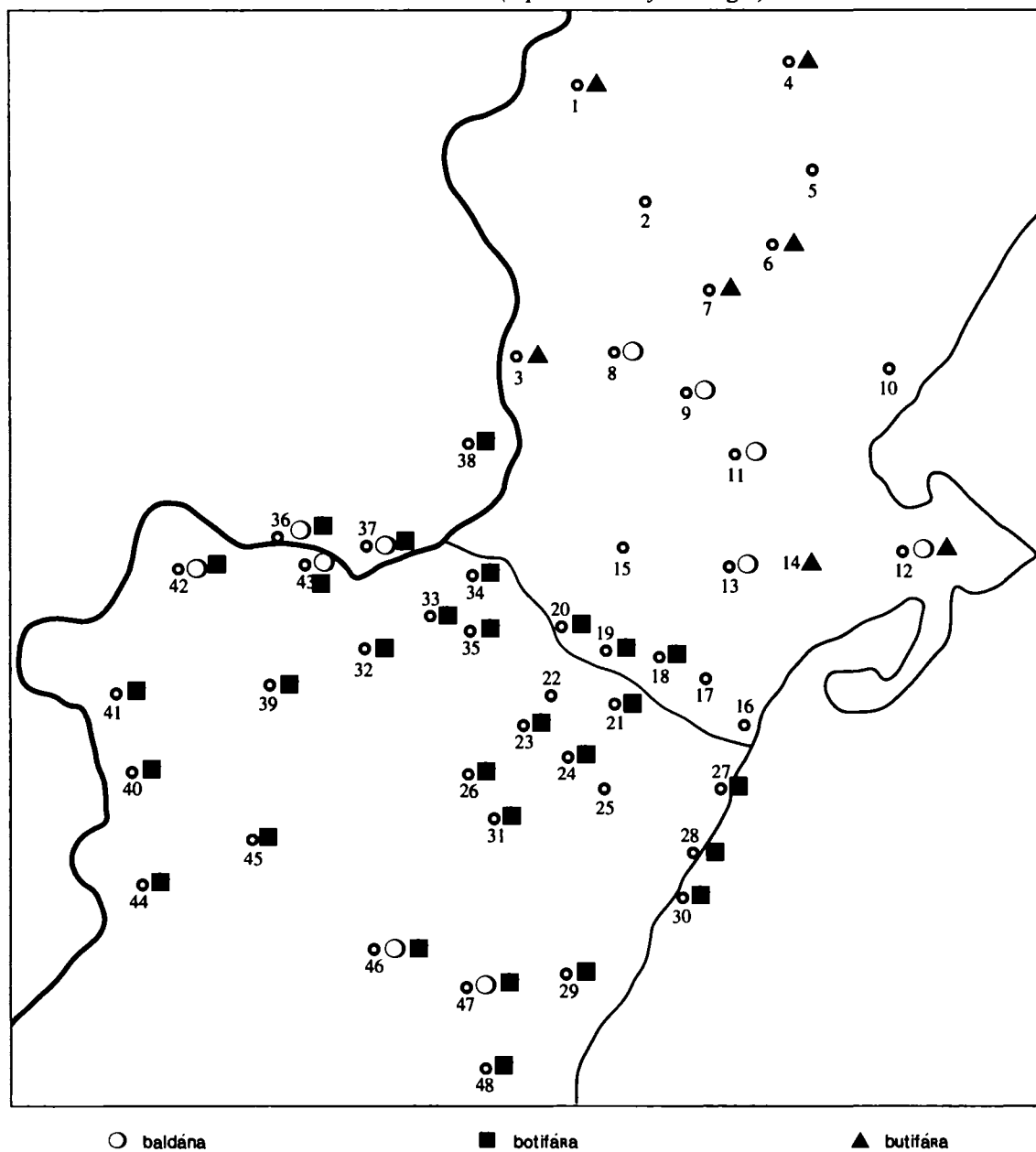
MAPA 129. *Eixugar-se la boca*

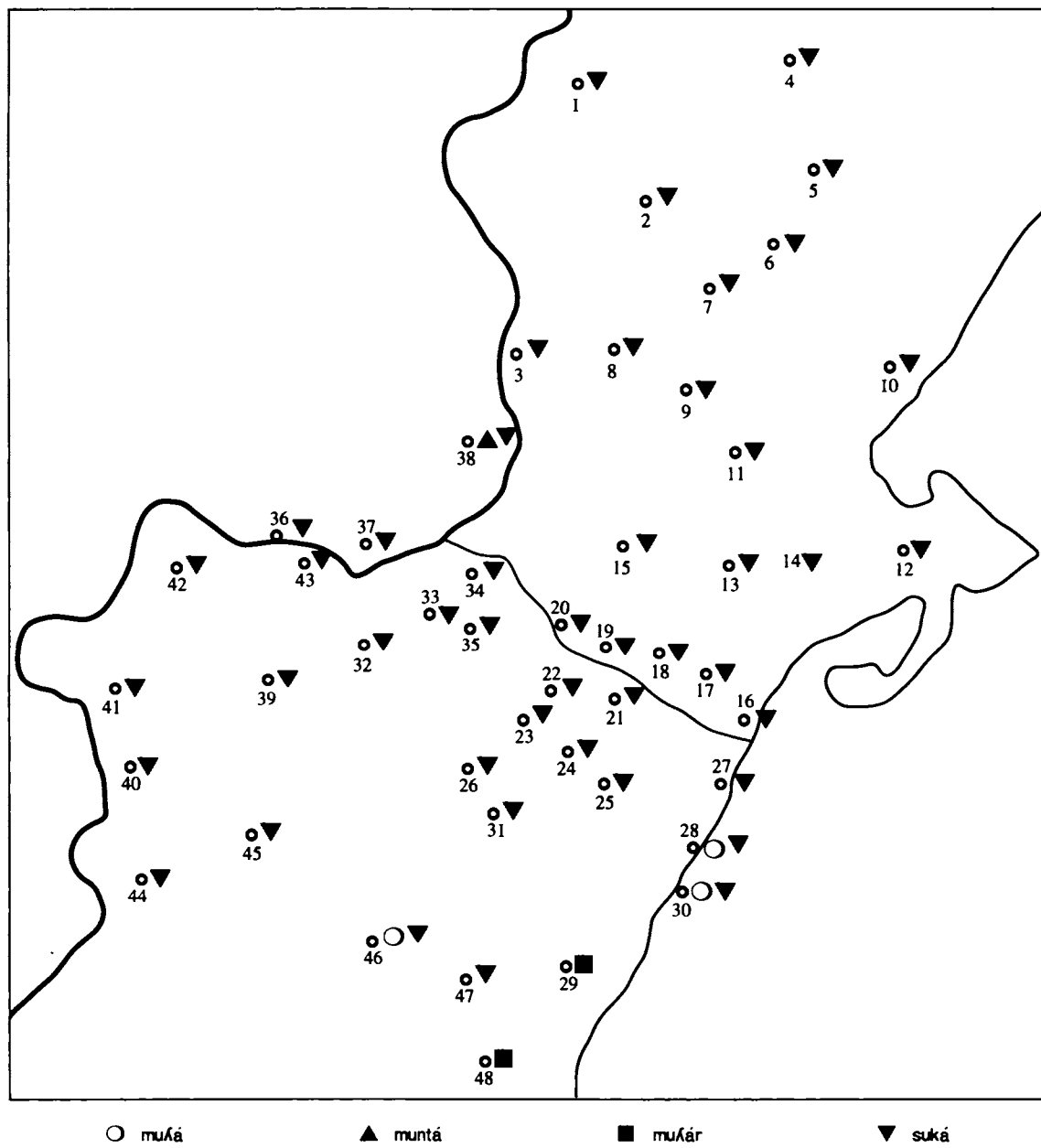
MAPA 130. *Instrument que serveix per agitar l'aire*

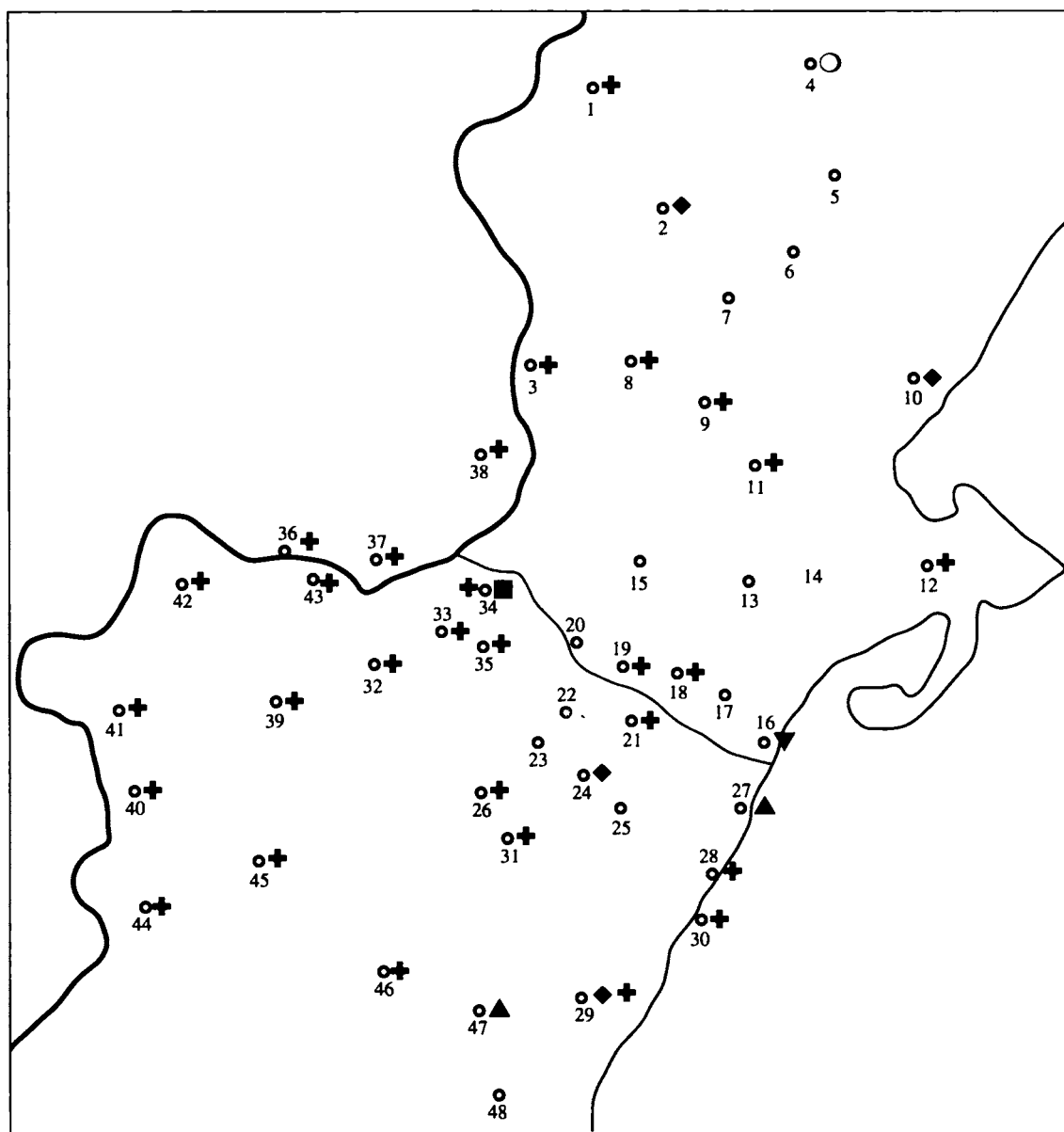
MAPA 131. *Cordill*

MAPA 132. *Cuscús / cuscussó*

MAPA 133. *Xereca / figa seca* ('secalló')

MAPA 134. *Baldana* (espècie de botifarra negra)

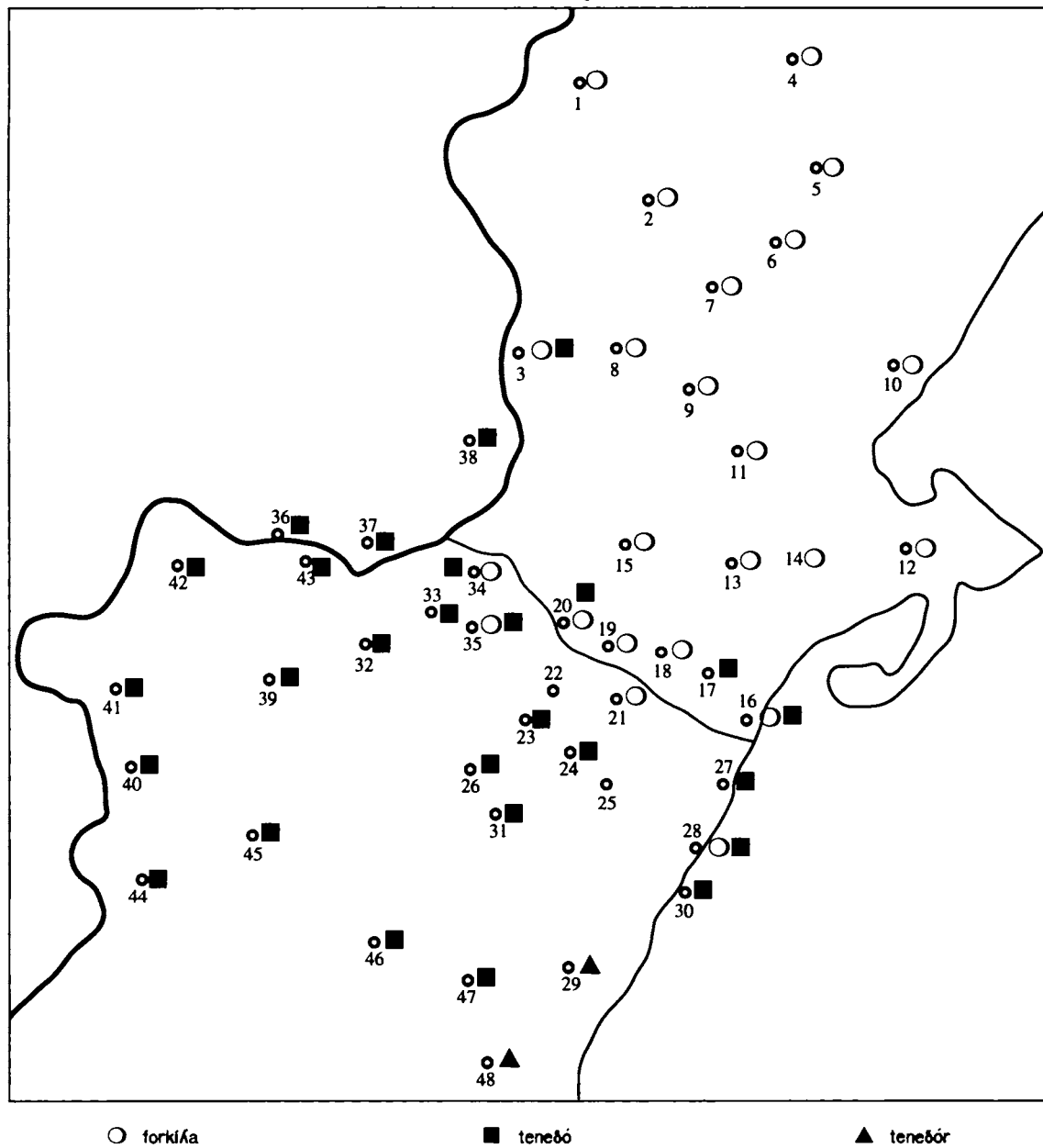
MAPA 135. *Sucar*

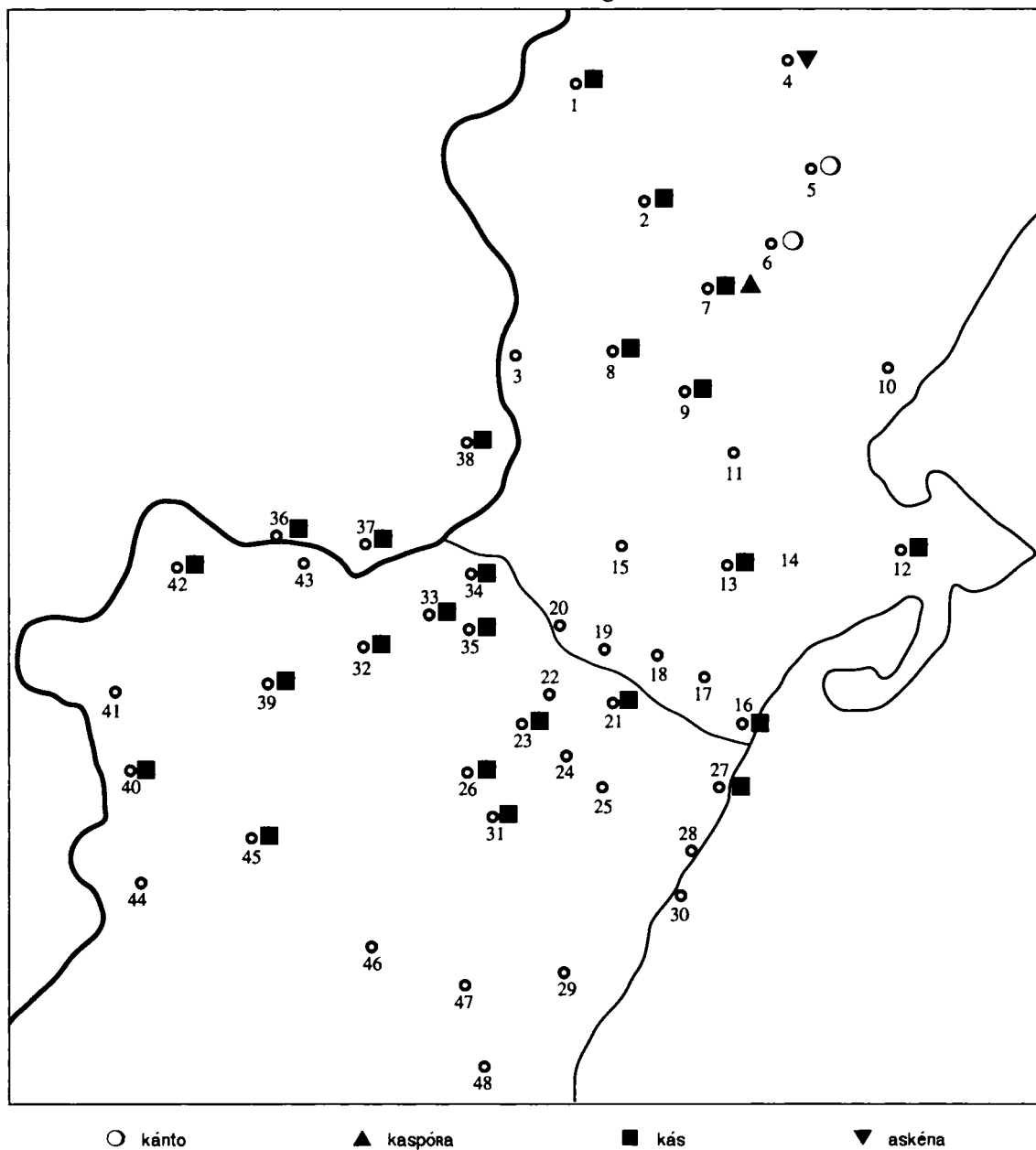
MAPA 136. *Covar-se*

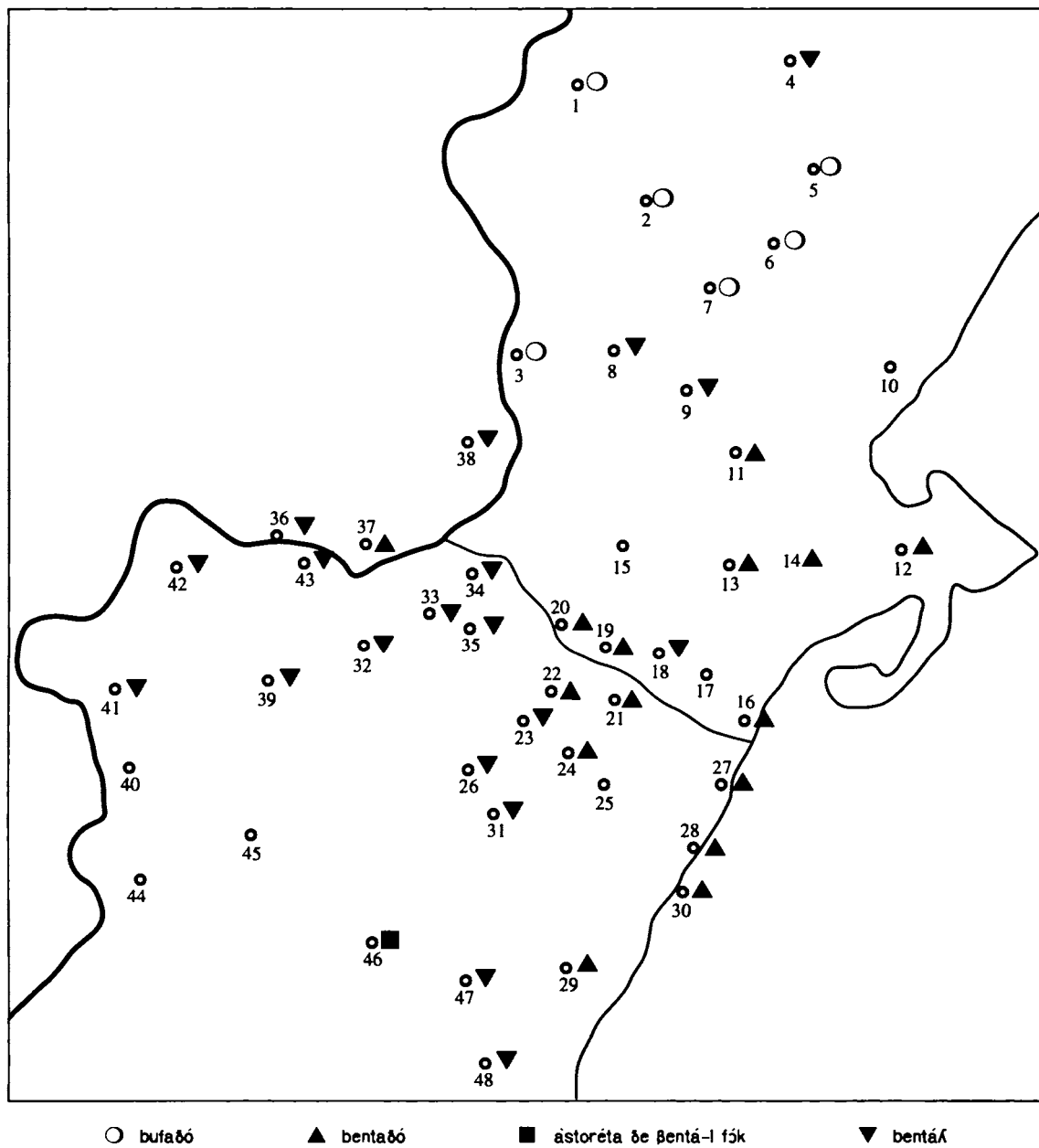
○ ajrwa
▲ asklatårse

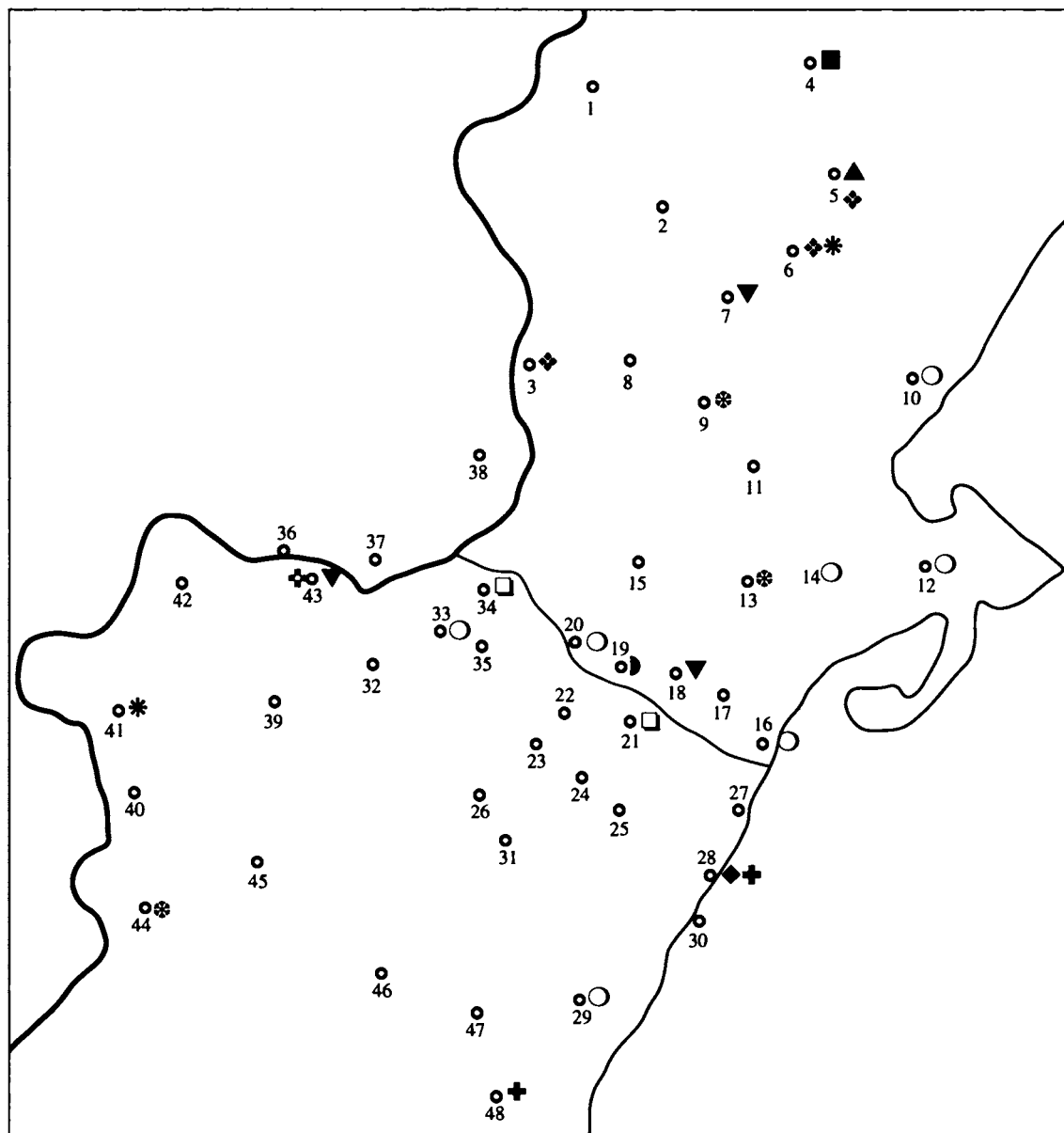
◆ astoðårse
■ empastråse

▼ esta tów
+ pasårse

MAPA 137. *Forquilla*

MAPA 138. *El cas del ganivet*

MAPA 139. *Ventall*

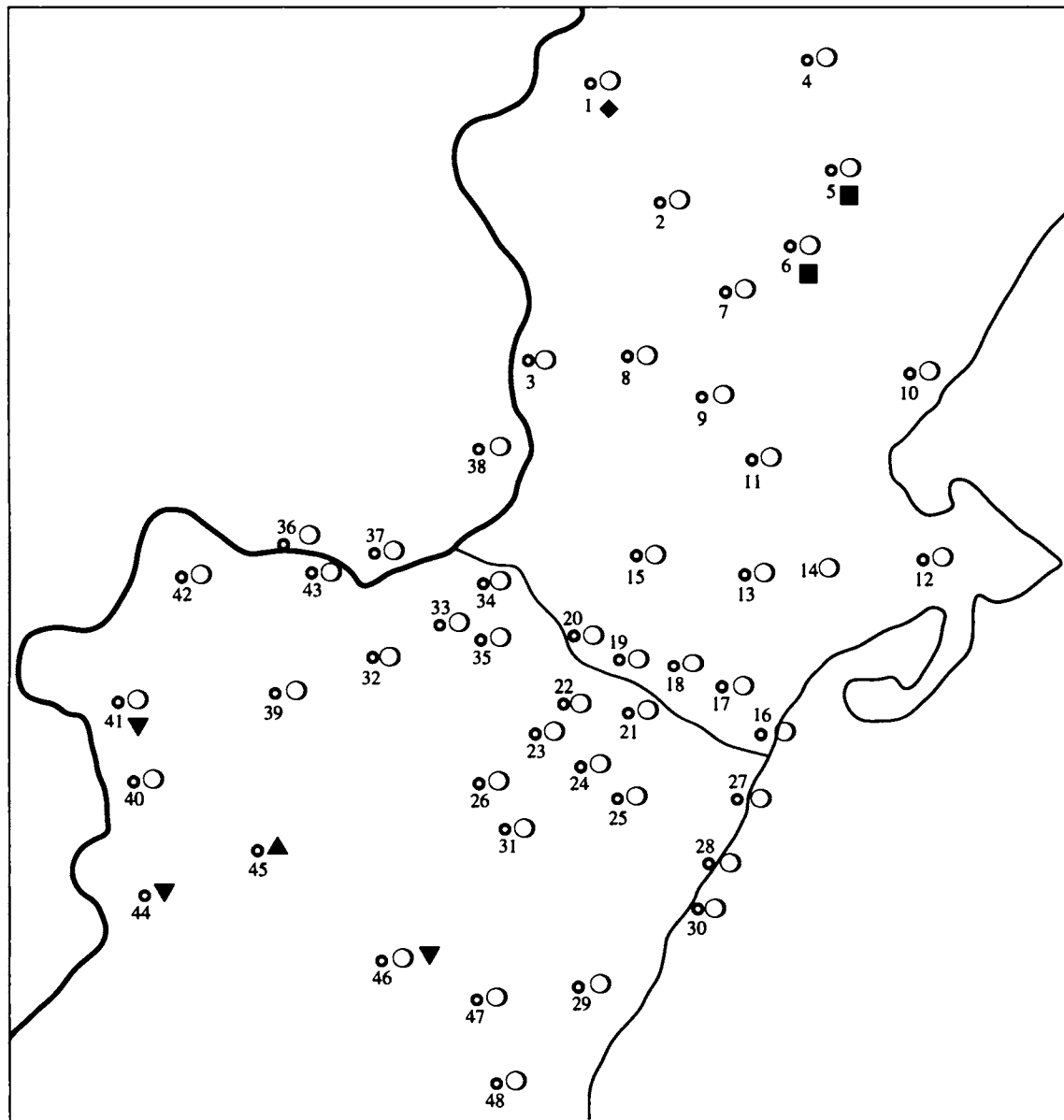
MAPA 140. *Caminadors*

○ akaminaðós
▼ kaminaðós
◆ karétes

⊕ panéra
■ avafaðós
◆ kaminaðóres

□ korézes
* pasejzaðós
▲ andaðós

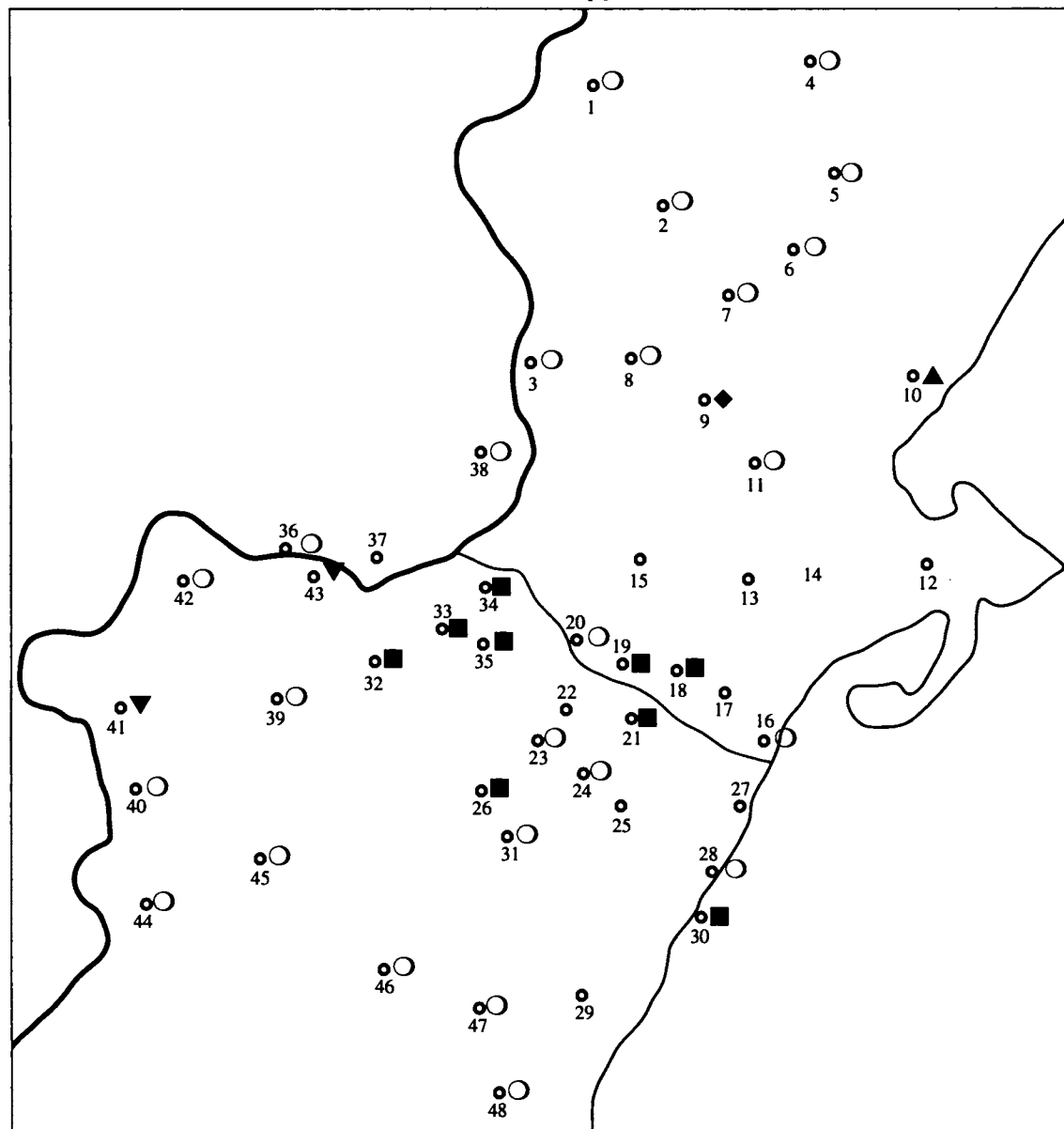
⊕ karét
▴ eskarétes
* tiráns

MAPA 141. *Envà*

○ barandát
■ ambà

▲ prim
▼ tañik

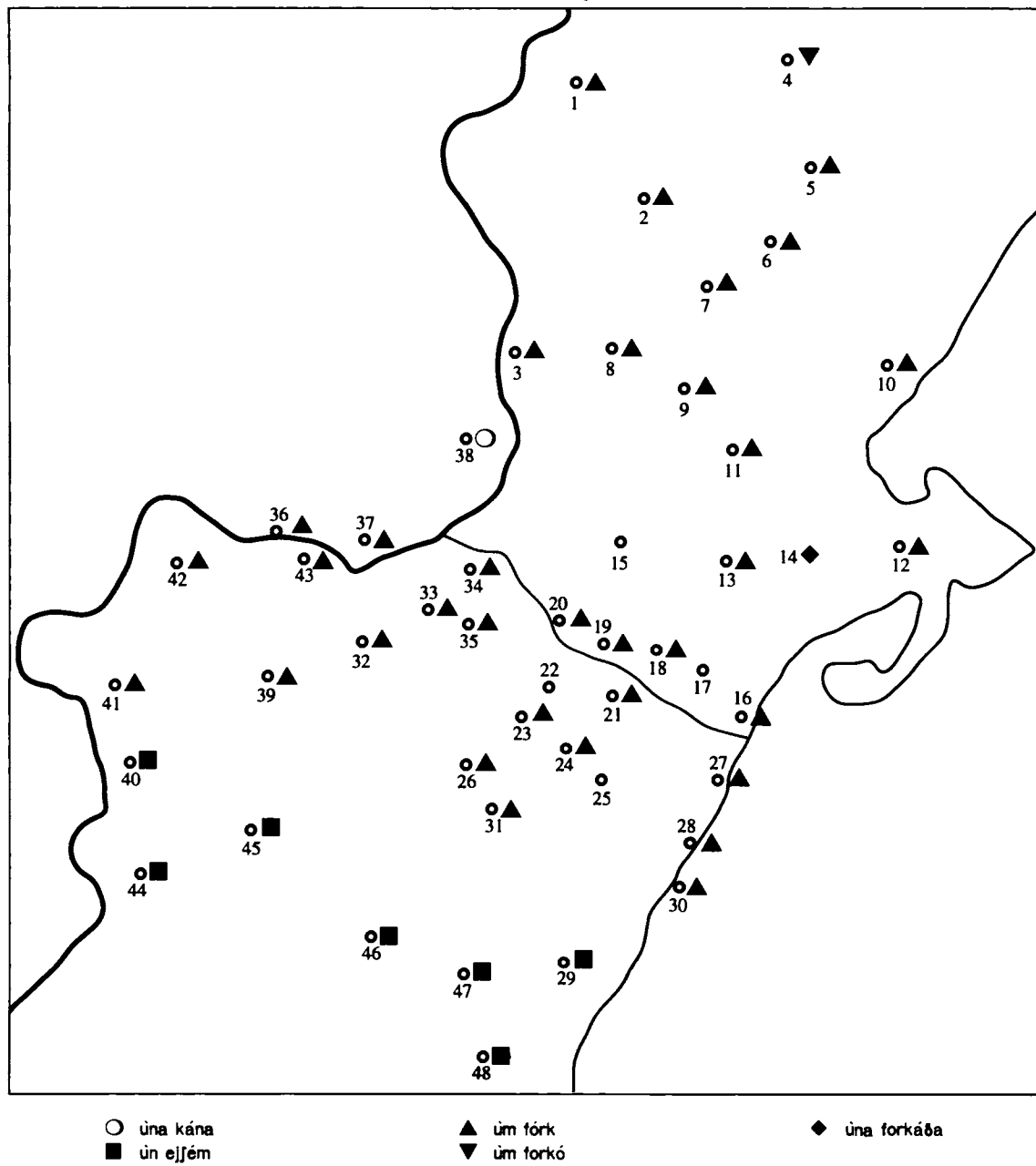
◆ tapjó

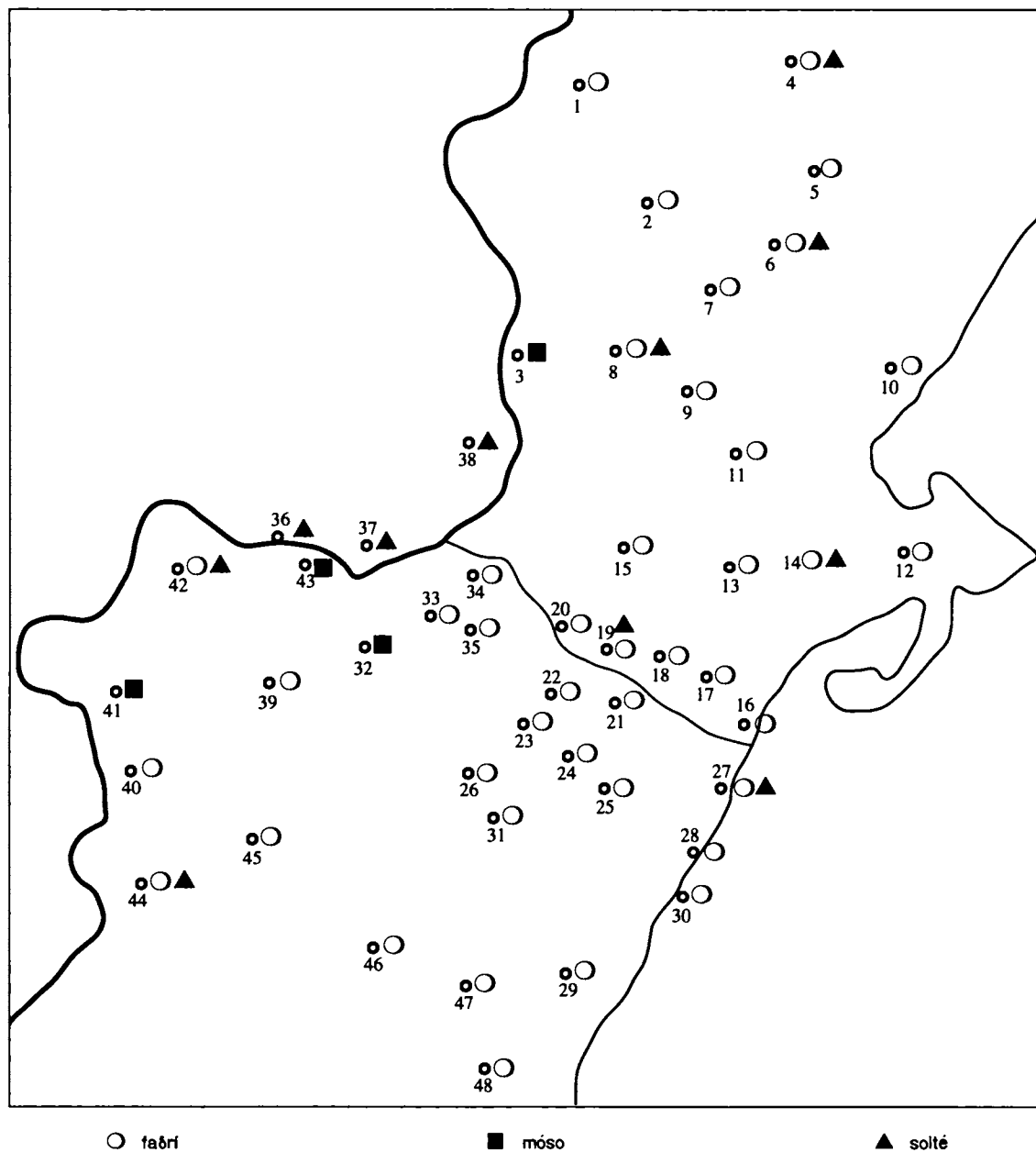
MAPA 142. *Capçana*

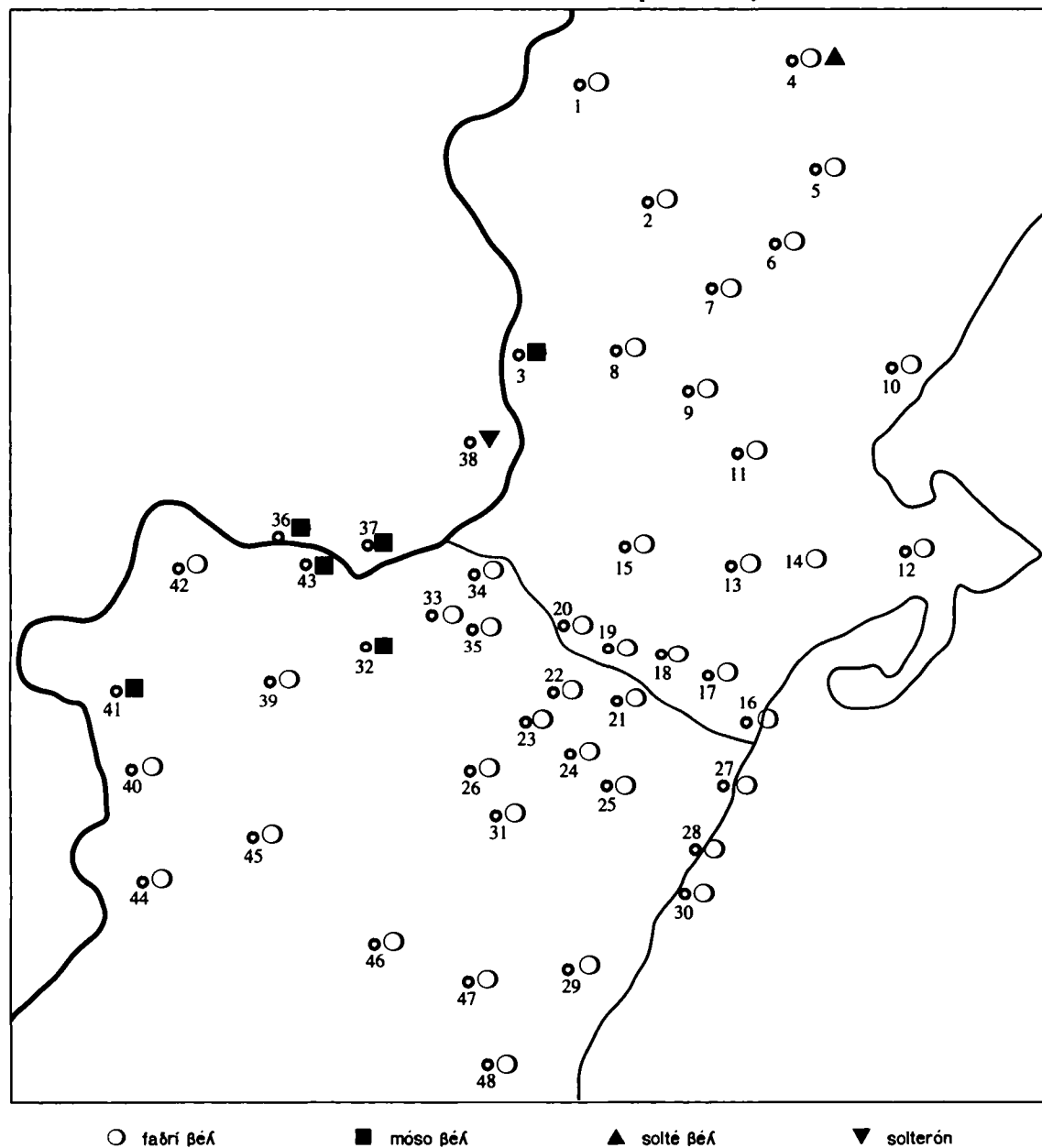
○ kapsána
■ lása

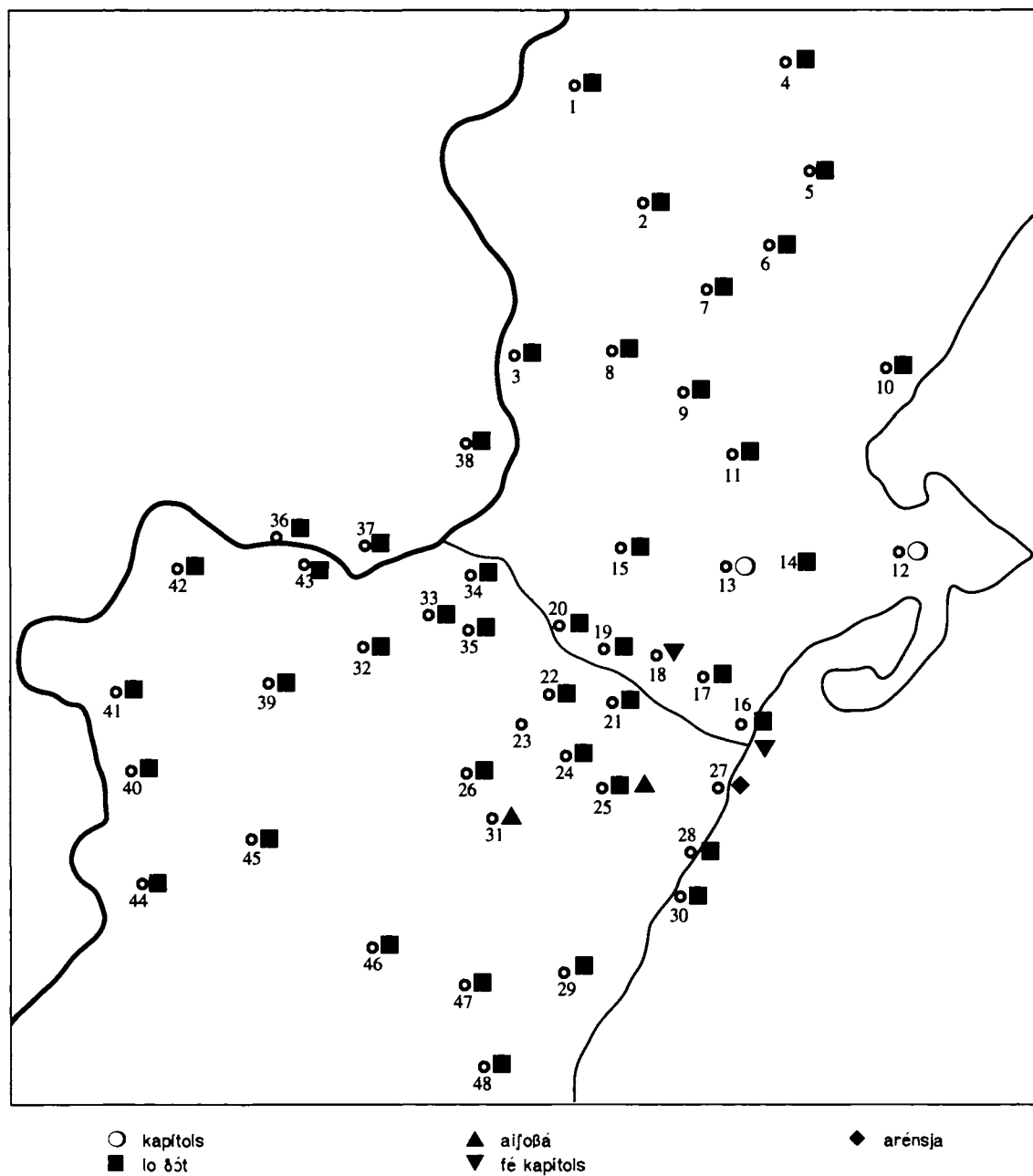
▲ rošét
▼ una rošéta

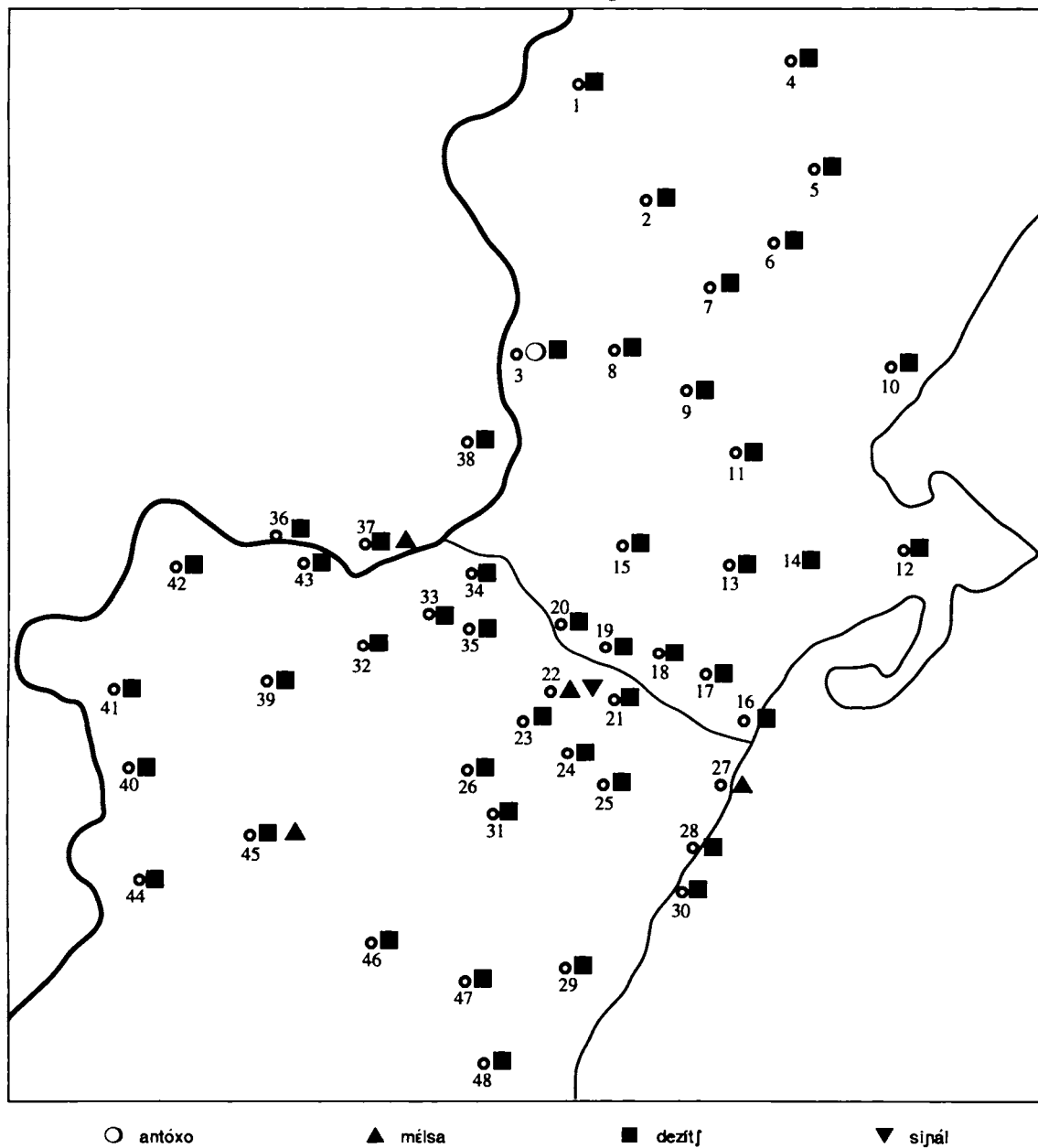
◆ tréna

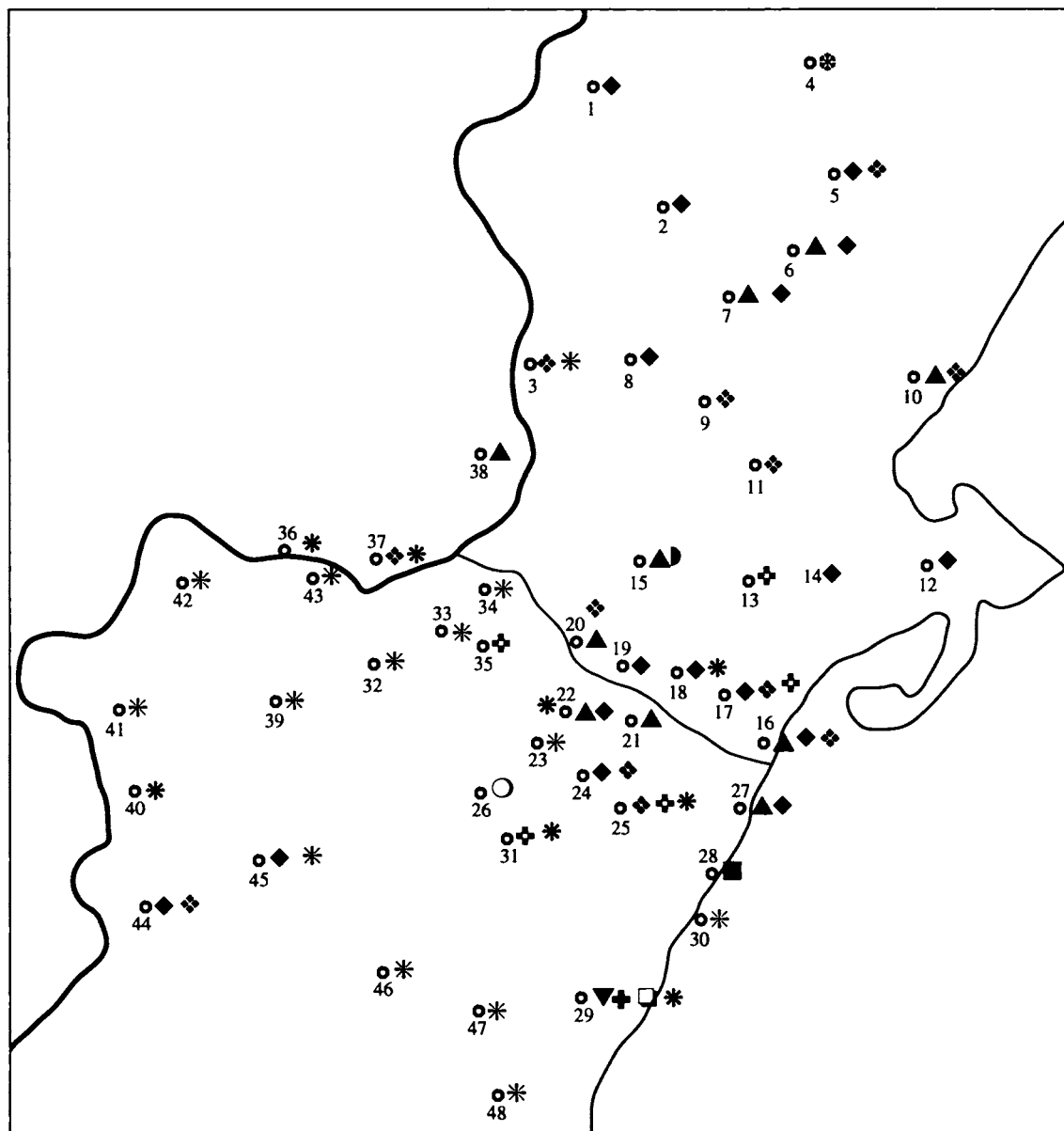
MAPA 143. *Un forc*

MAPA 144. *Solter*

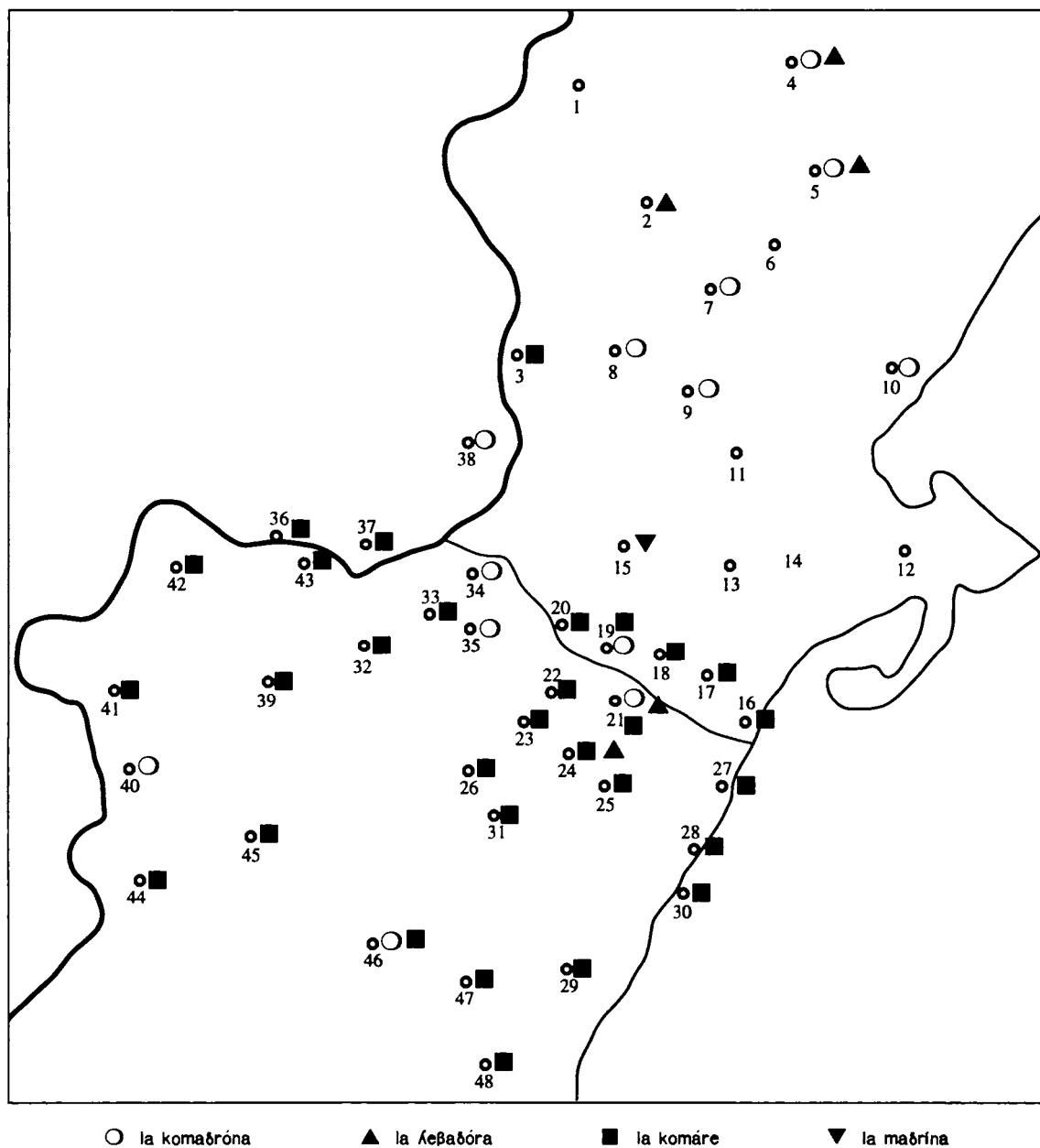
MAPA 145. *Home solter de més de quaranta anys*

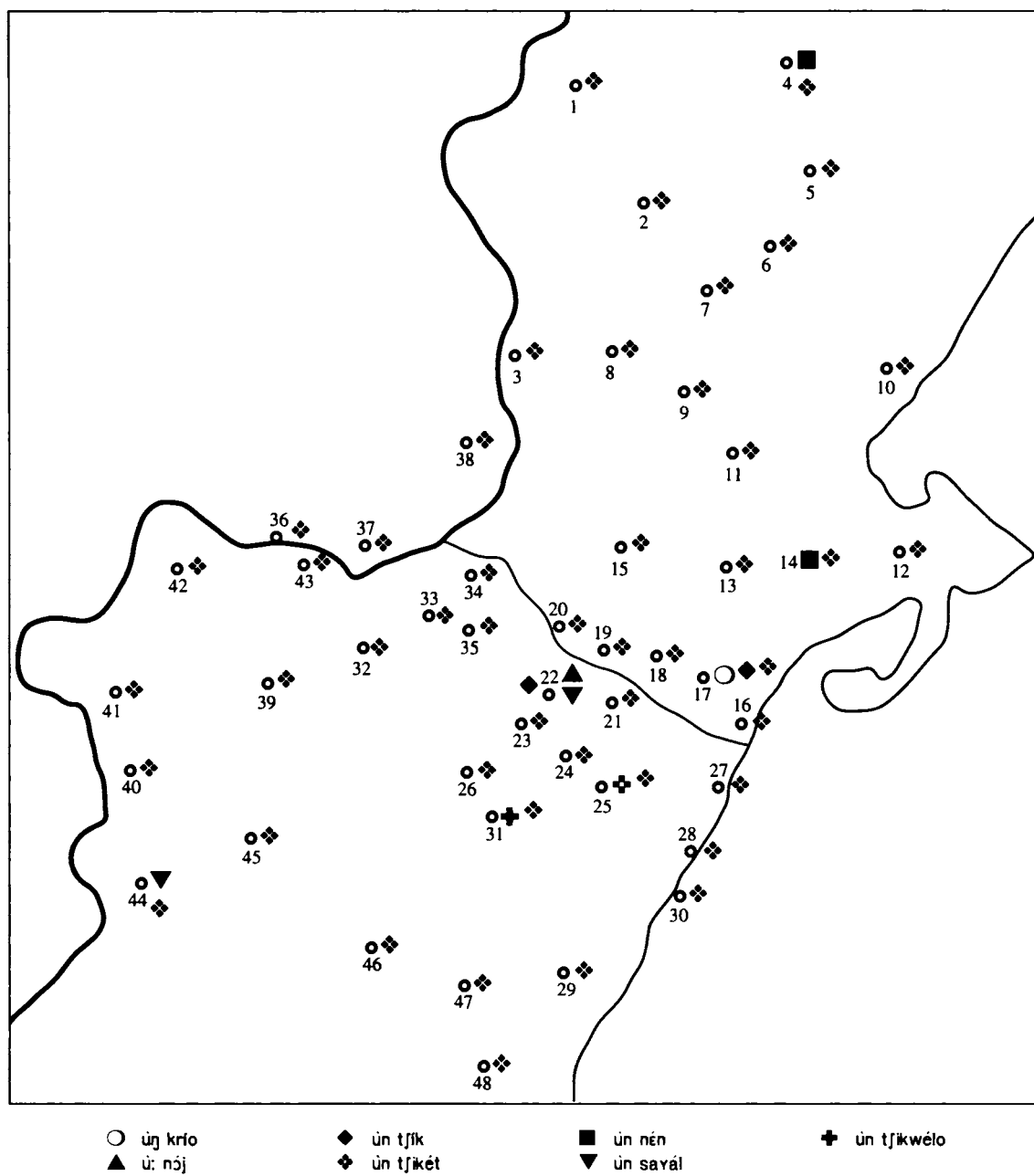
MAPA 146. *El dot*

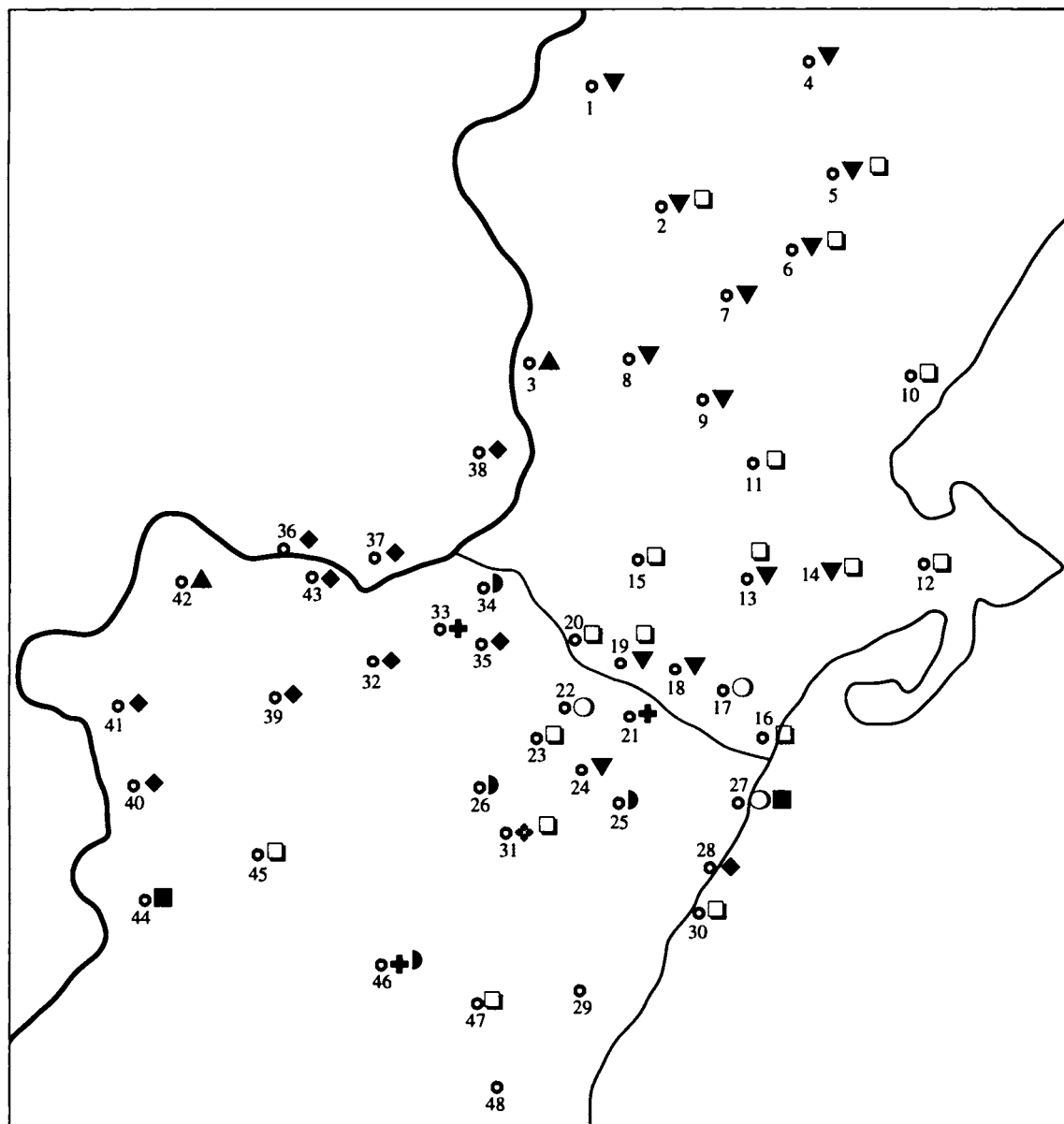
MAPA 147. *Desig*

MAPA 148. *Parir*

○ anà de part	✚ dezokupár	✦ parí	□ parir
◆ dezokupá	✚ tindre ùg krió	* tindre famíja	* tindre ùm fiá
▷ tindre la kreatúra	▲ kriá	▼ kriár	* tindre ùn tñkét
■ krompá ùn tñkét			

MAPA 149. *La llevadora*

MAPA 150. *Un nen*

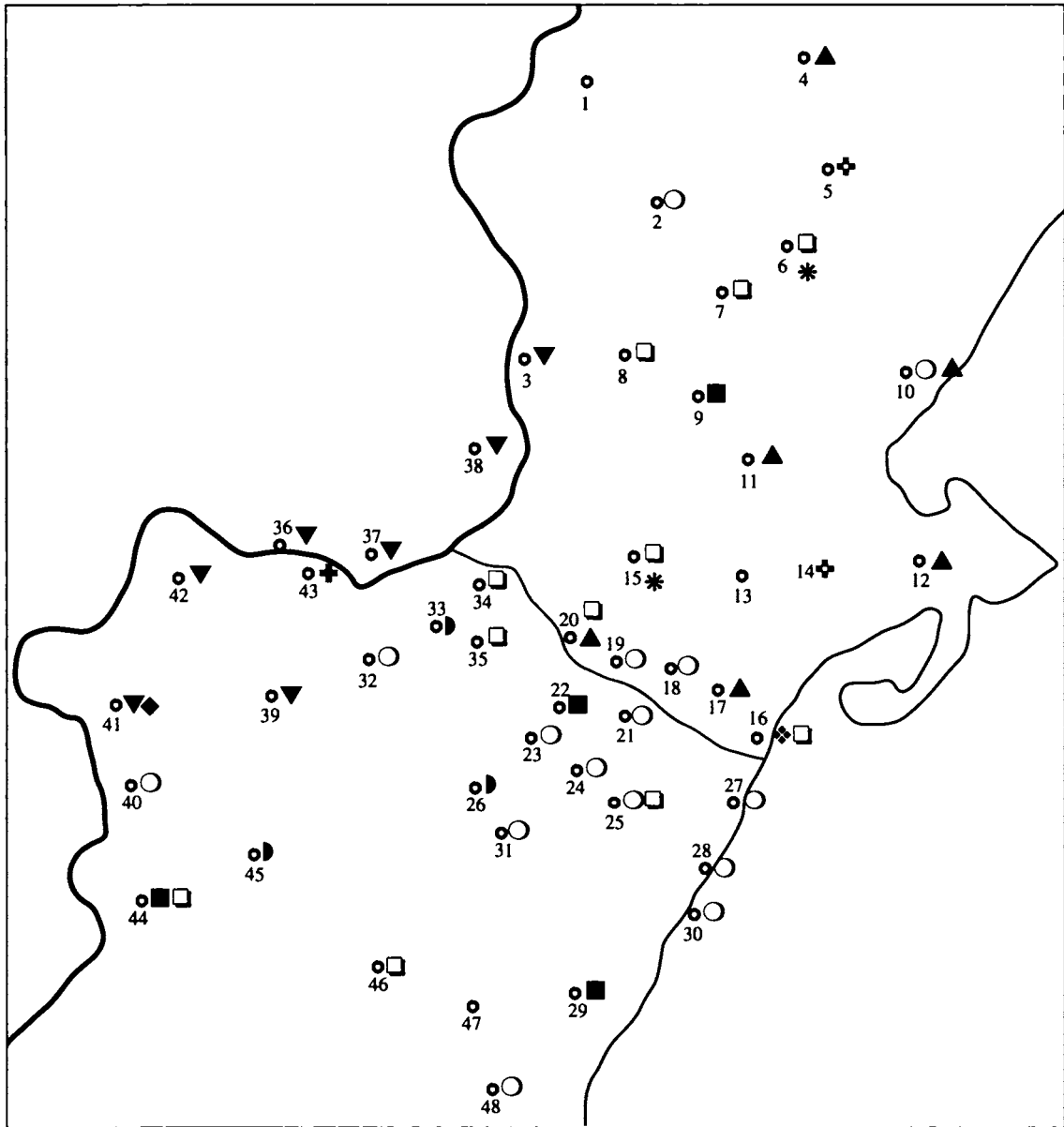
MAPA 151. *Un noi*

○ ùm faðrí
 ▲ ù: mosét
 ◆ ùn sayál

◆ ùn tjaðalèt
 ◐ ùn tjakwélo

■ ùm faðrinèt
 ▼ ù: nój

✚ ùn tjaðál
 □ ùn tjak

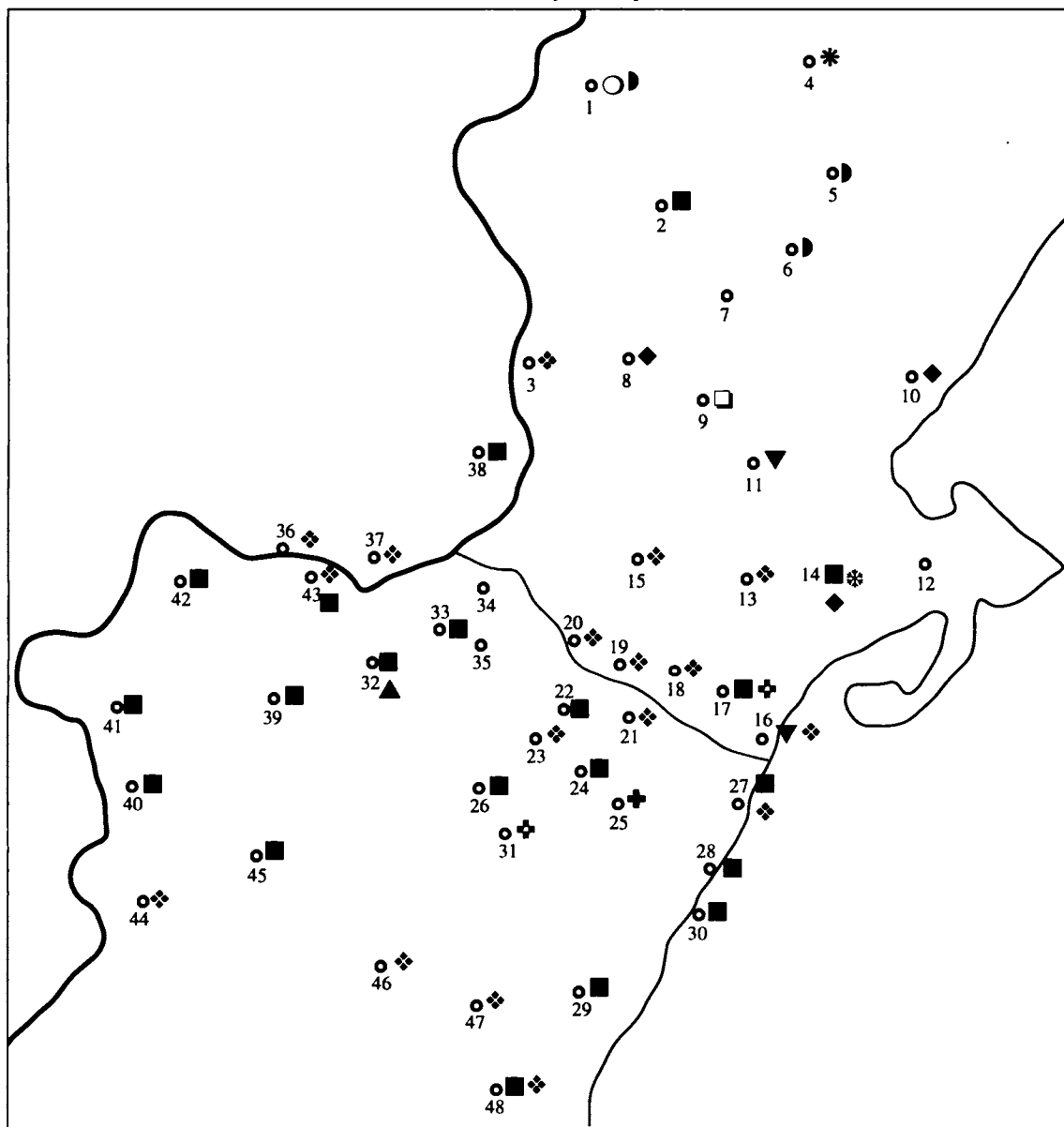
MAPA 152. *Un jove*

○ ùm faòri
▼ móso
◆ ùn sijó

✕ ùn tʃik dʒóðe
■ ùm faòri fét
◆ mosét

□ ùn tʃik
* tʃikót
▲ ùn dʒóðe

✕ mosotét
◐ ùn tʃik faòri

MAPA 153. *El fill més petit*

○ lo kaðarníw

▼ l-eréw

◆ lo méz menút

✚ lo nój petit

■ lo kayaniw

◆ lo menút

□ lo petit

✱ lo nòstre petit

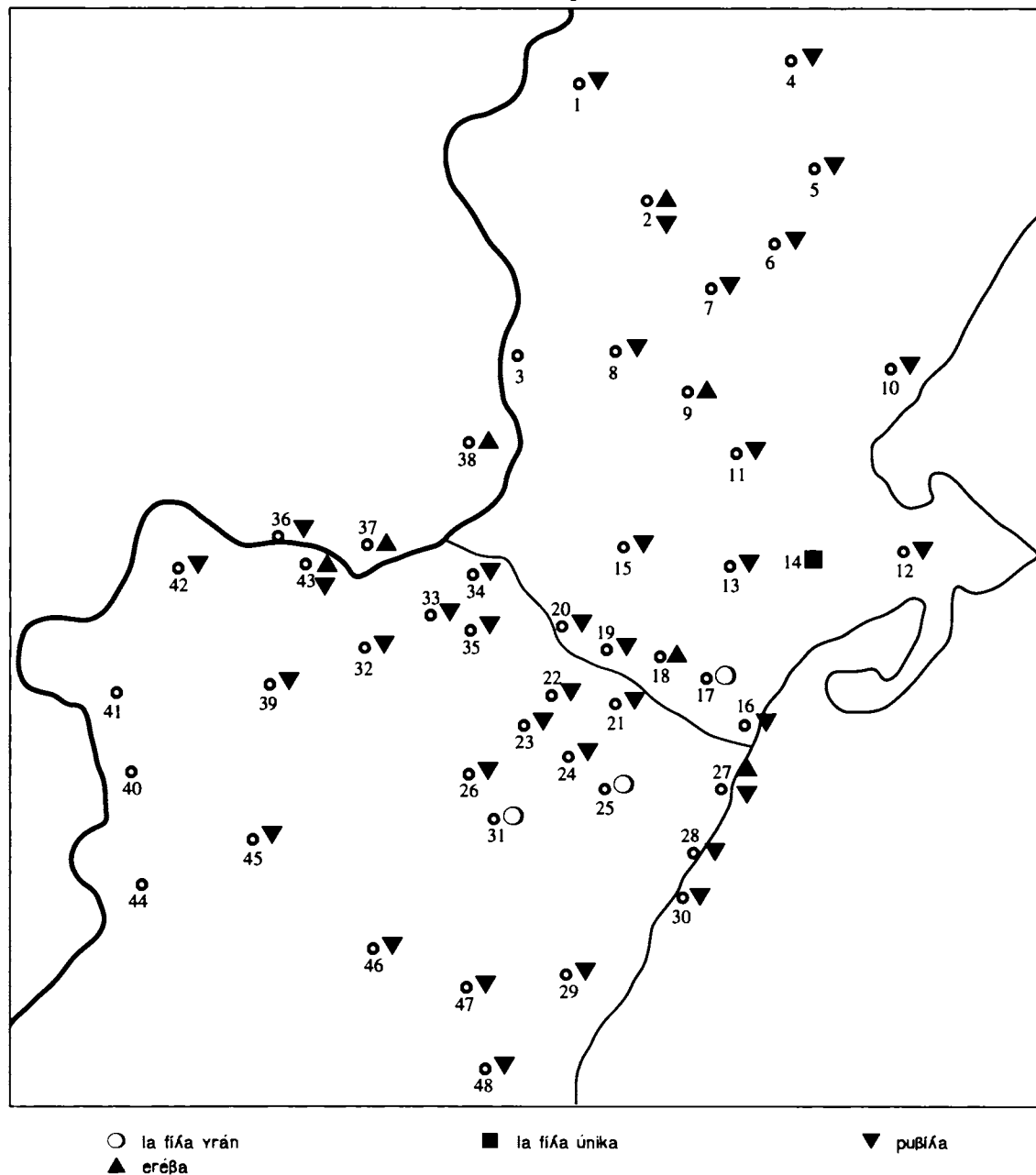
▲ lo raðé

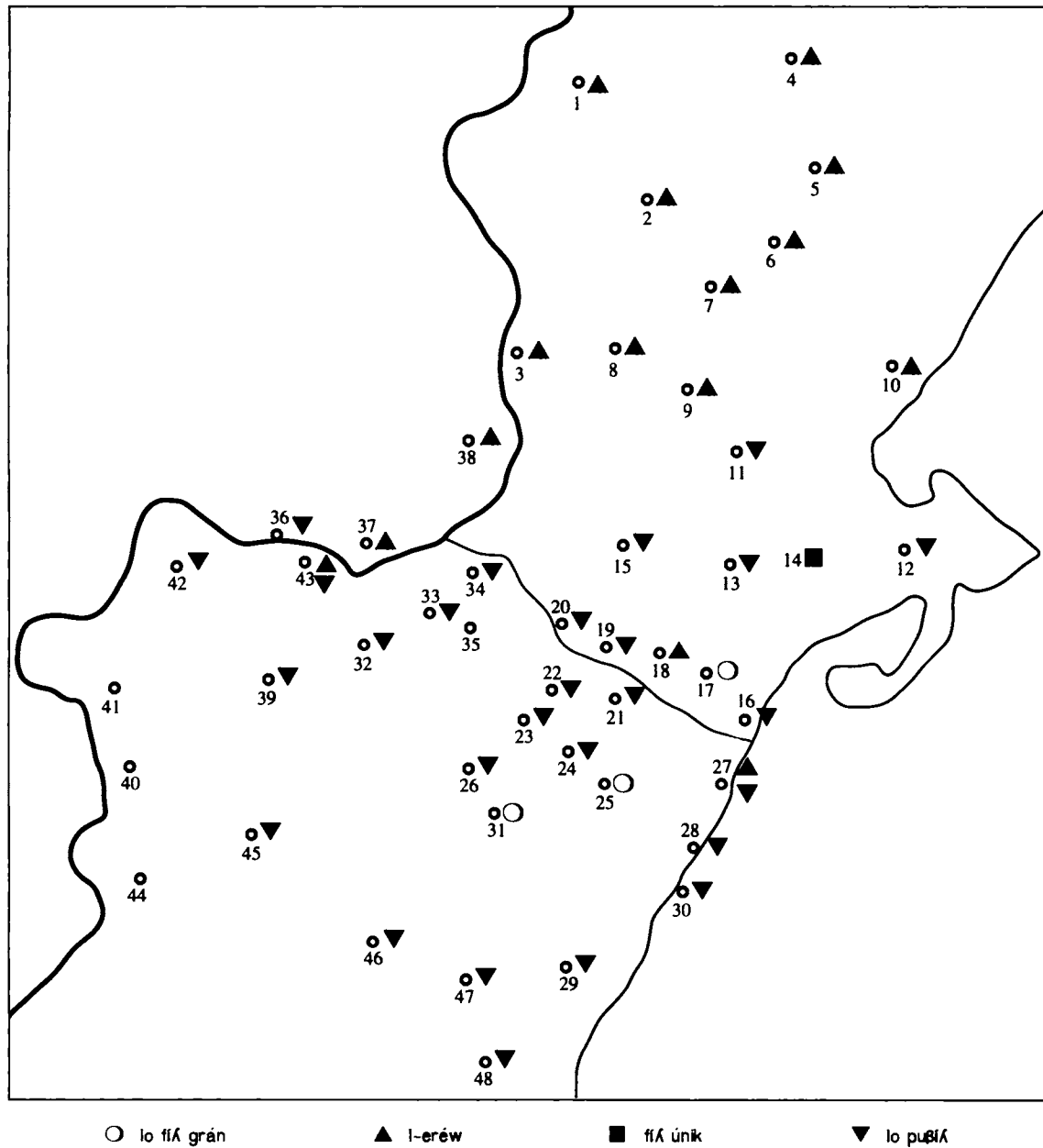
✚ lo fiá menút

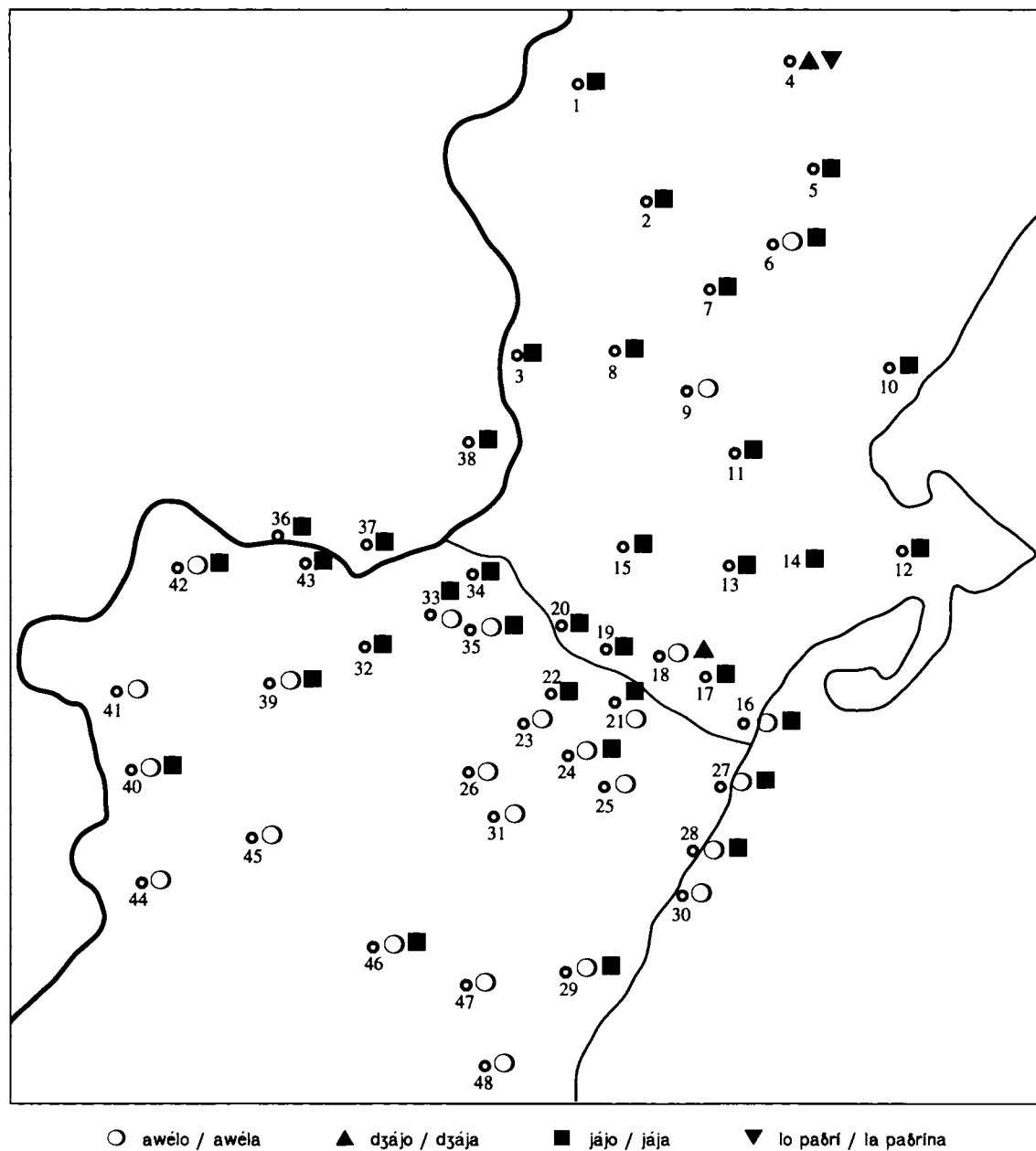
◐ lo més petit

✱ lo pitufáá

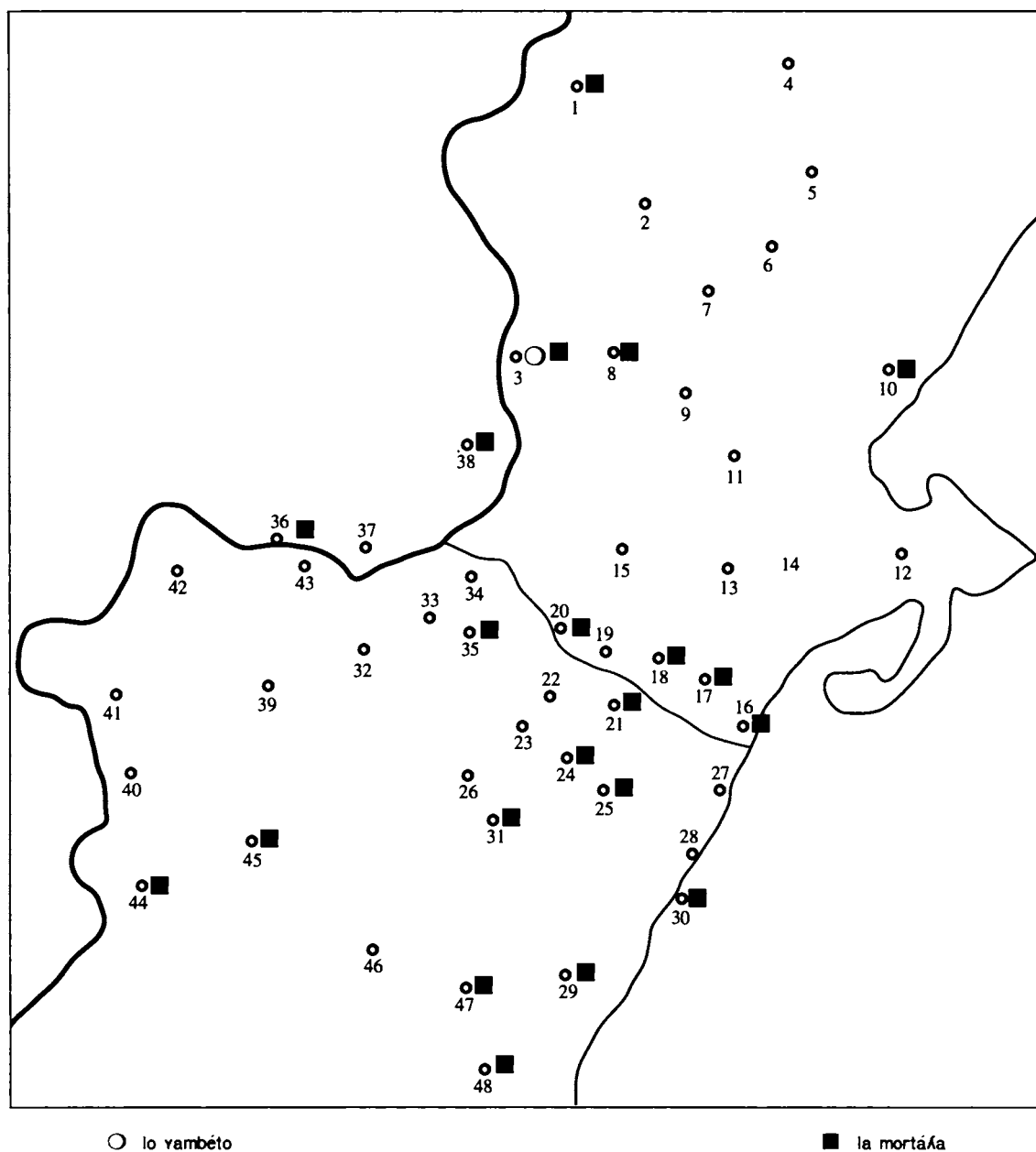
MAPA 154. *La pubilla*

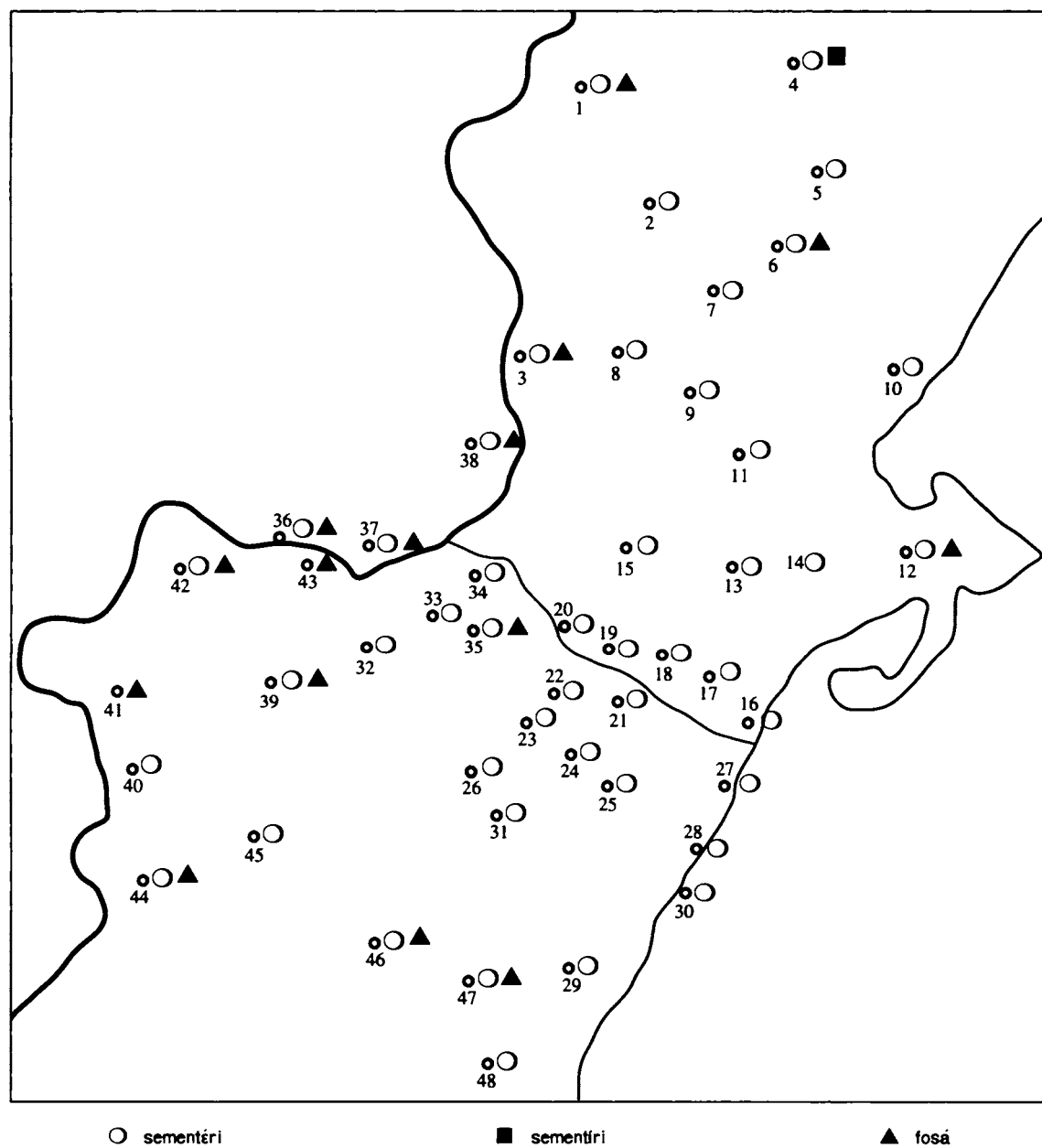

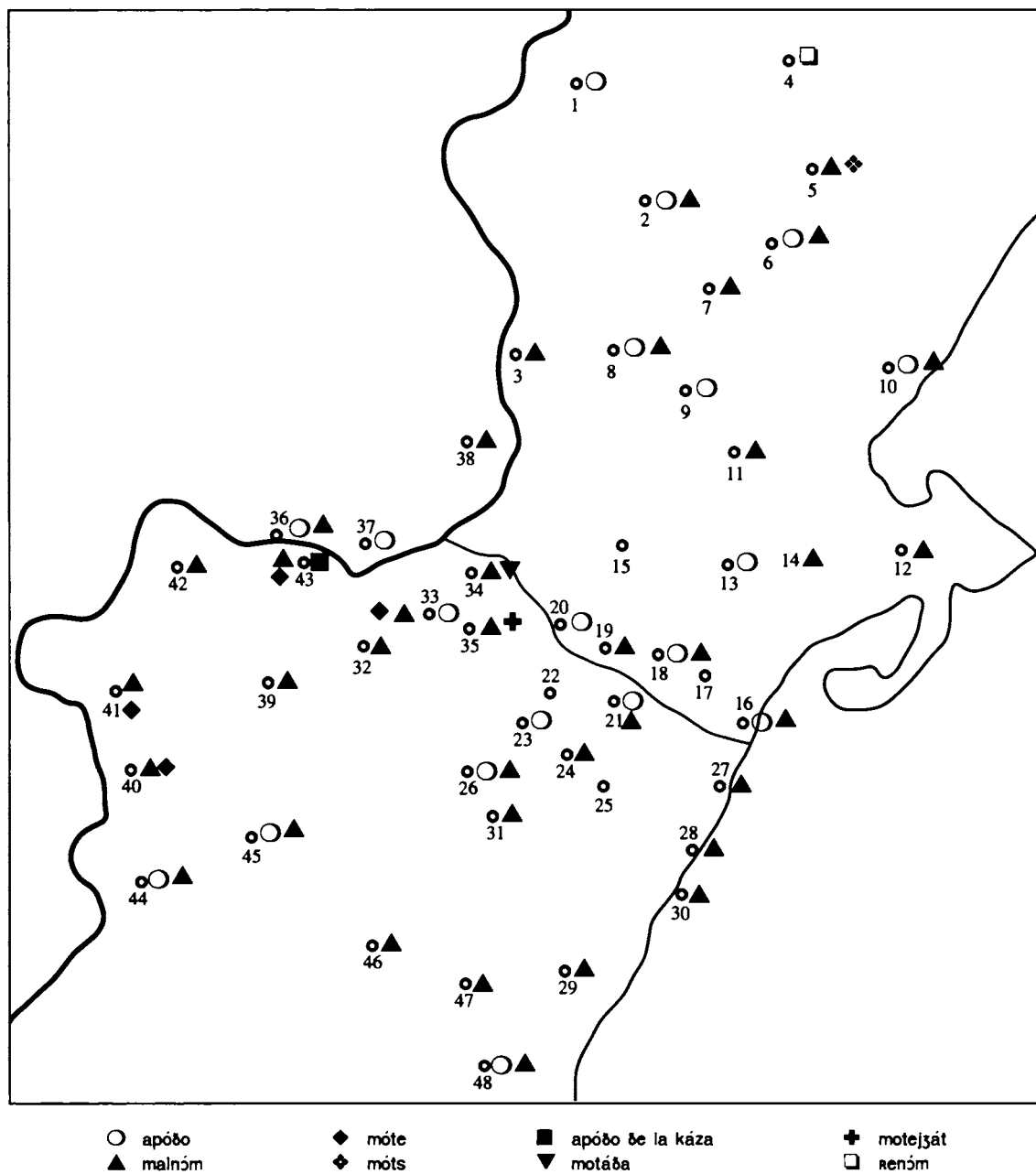
MAPA 155. *El pubill*

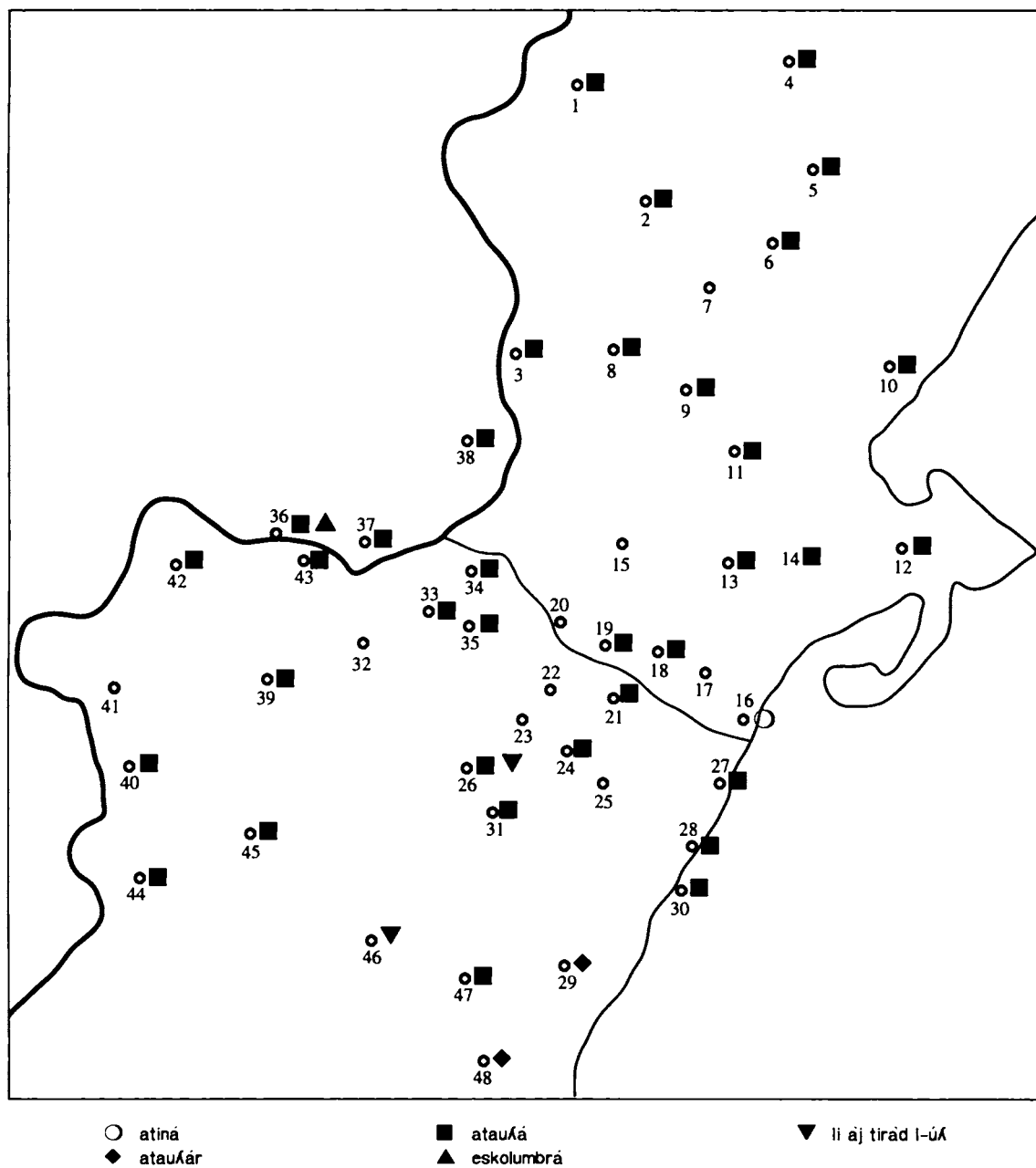
MAPA 156. *L'avi / l'àvia*

MAPA 157. *Vetllar un mort*

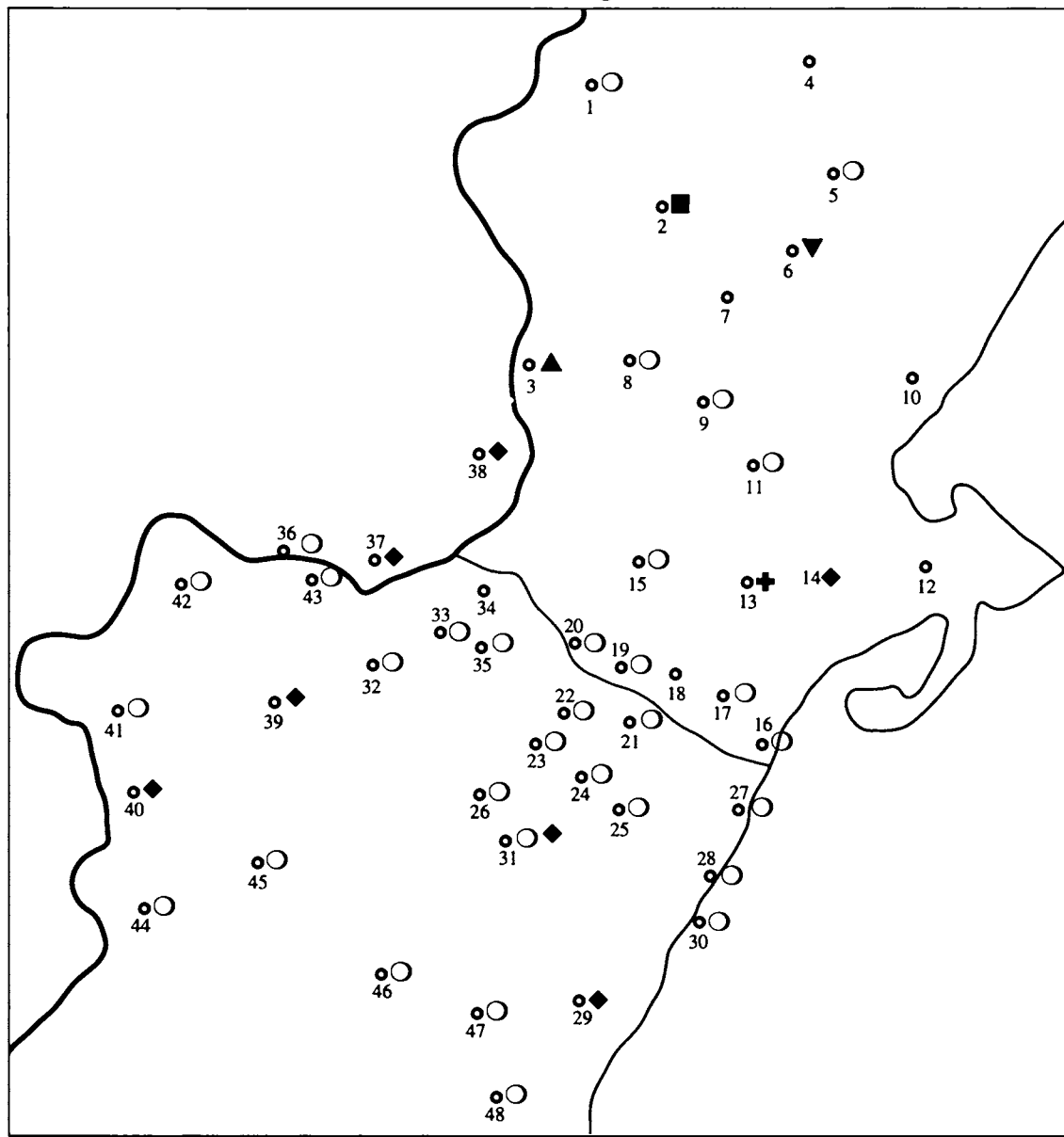
MAPA 158. *La mortalla*

MAPA 159. *El cementiri*

MAPA 160. *Renom*

MAPA 161. *Ataüllar*

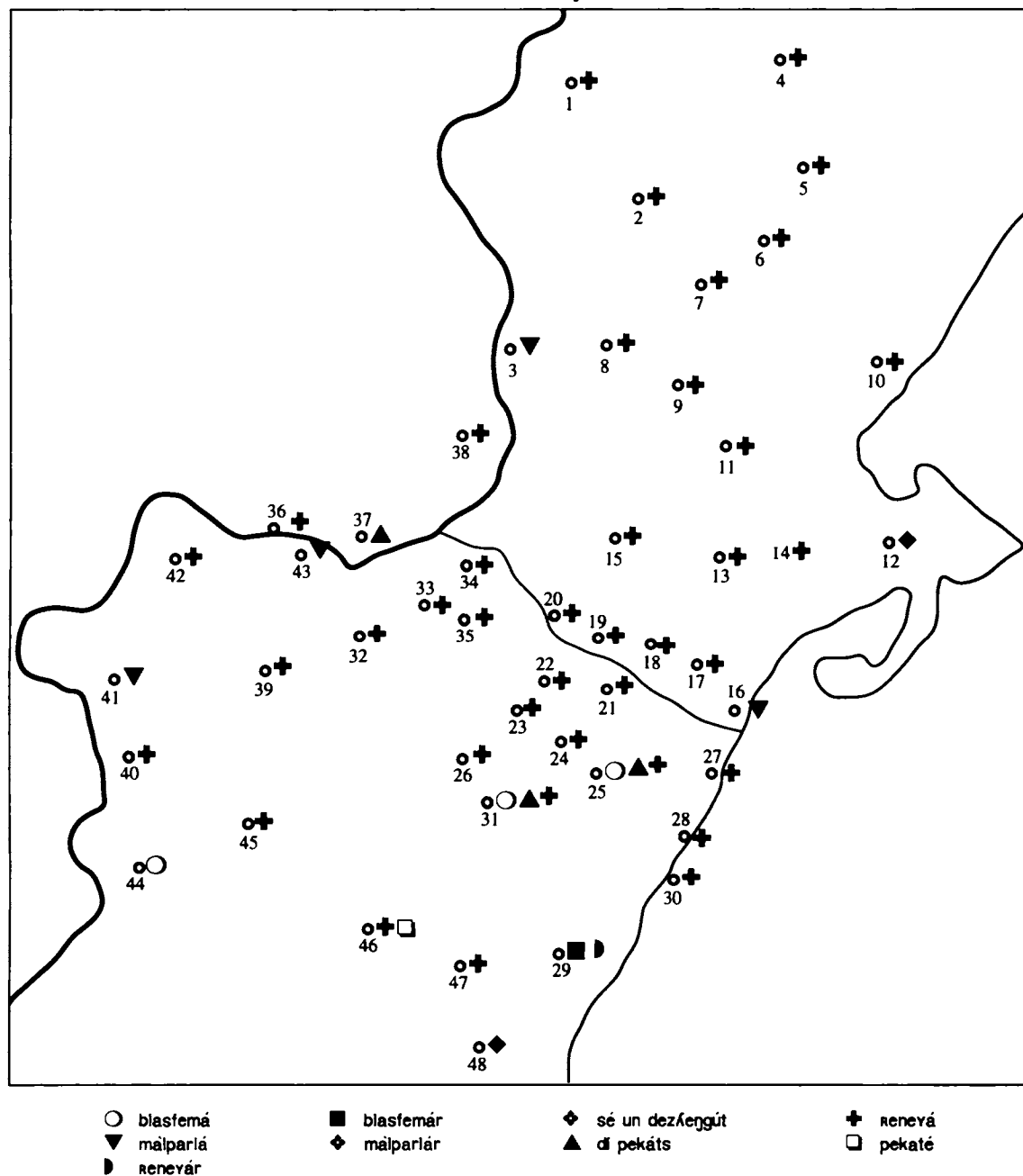
MAPA 162. *El sagristà*

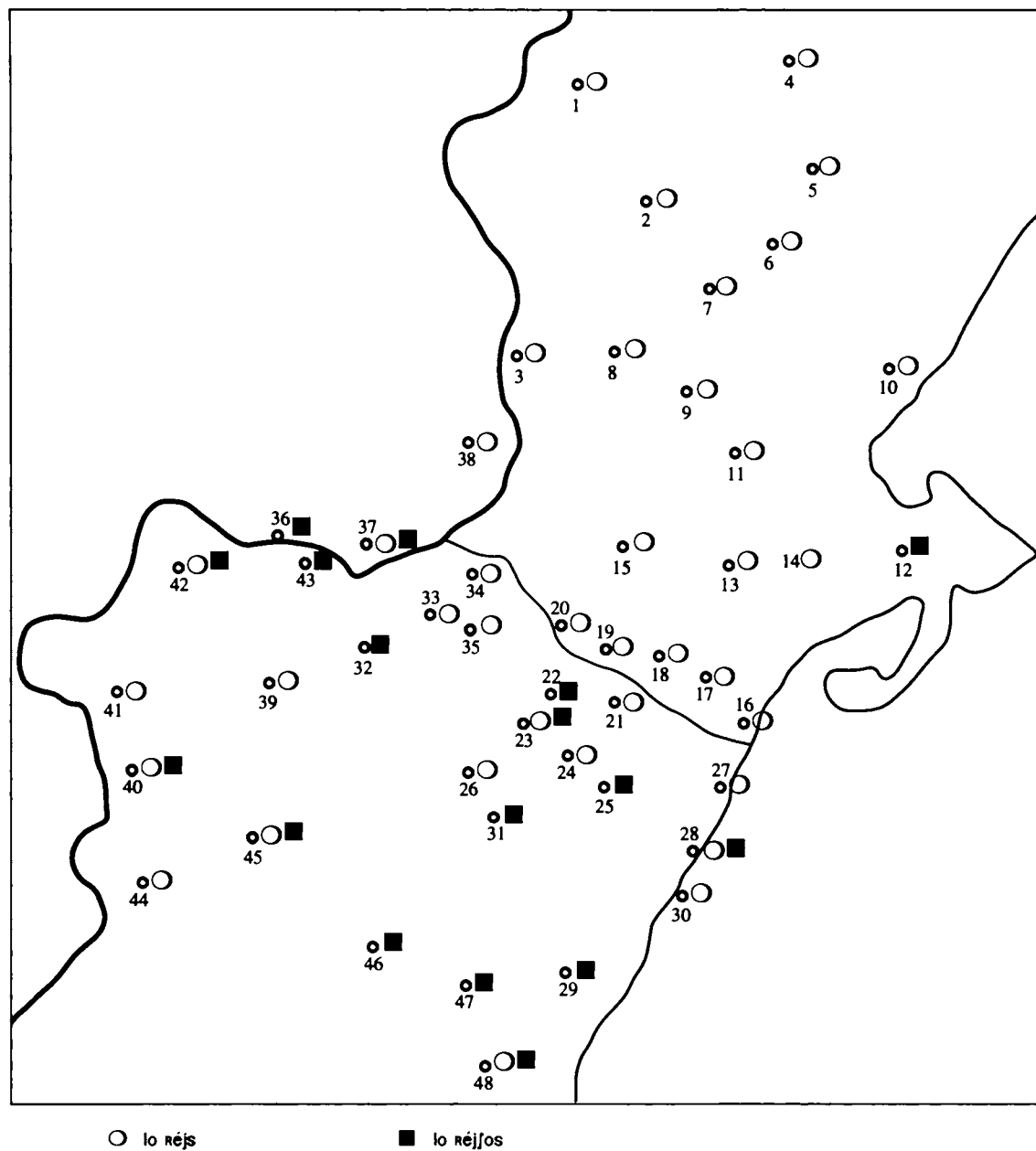

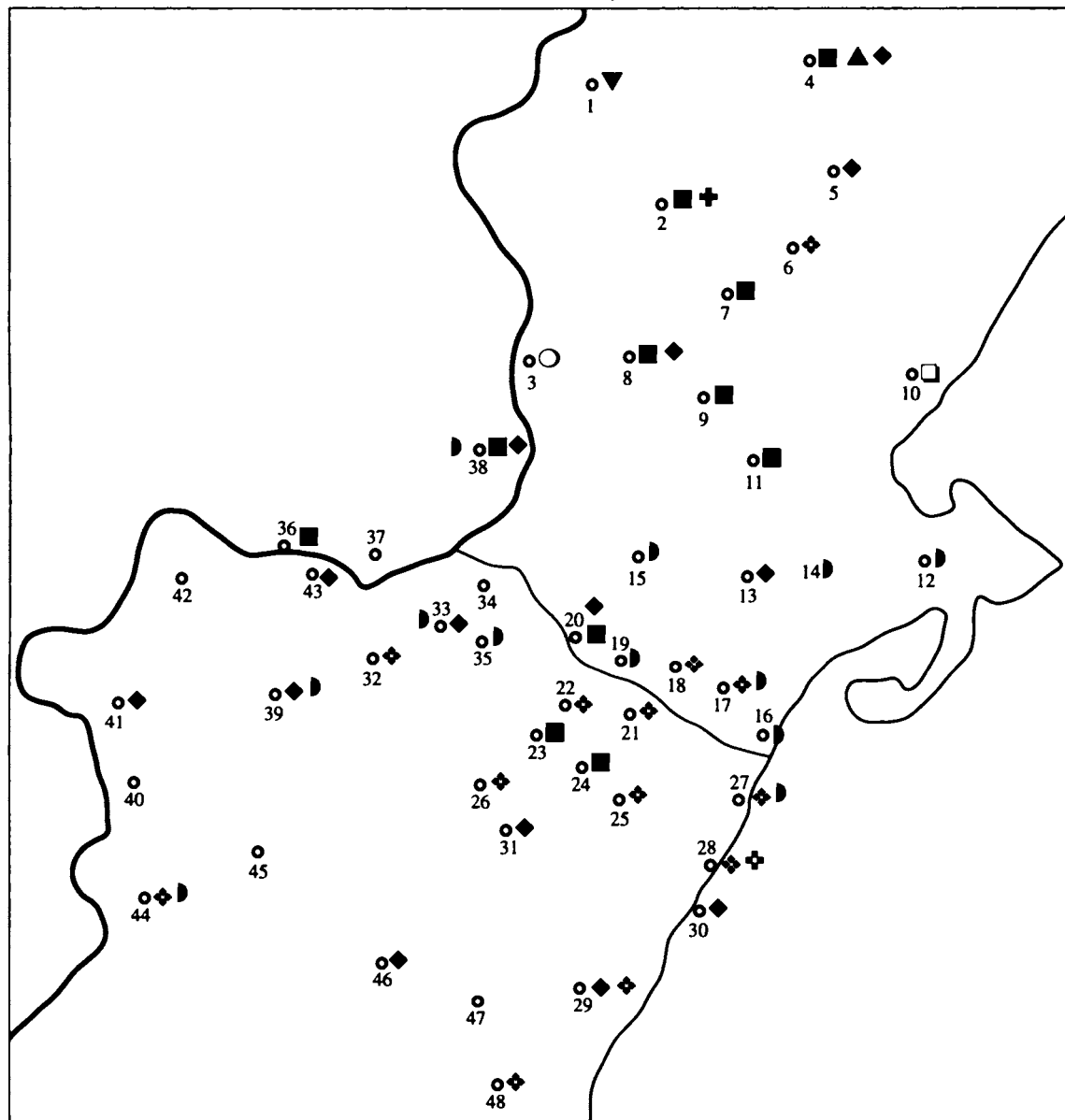
○ askolá
▲ eskolanéts

◆ sakristá
■ eskolá majzó

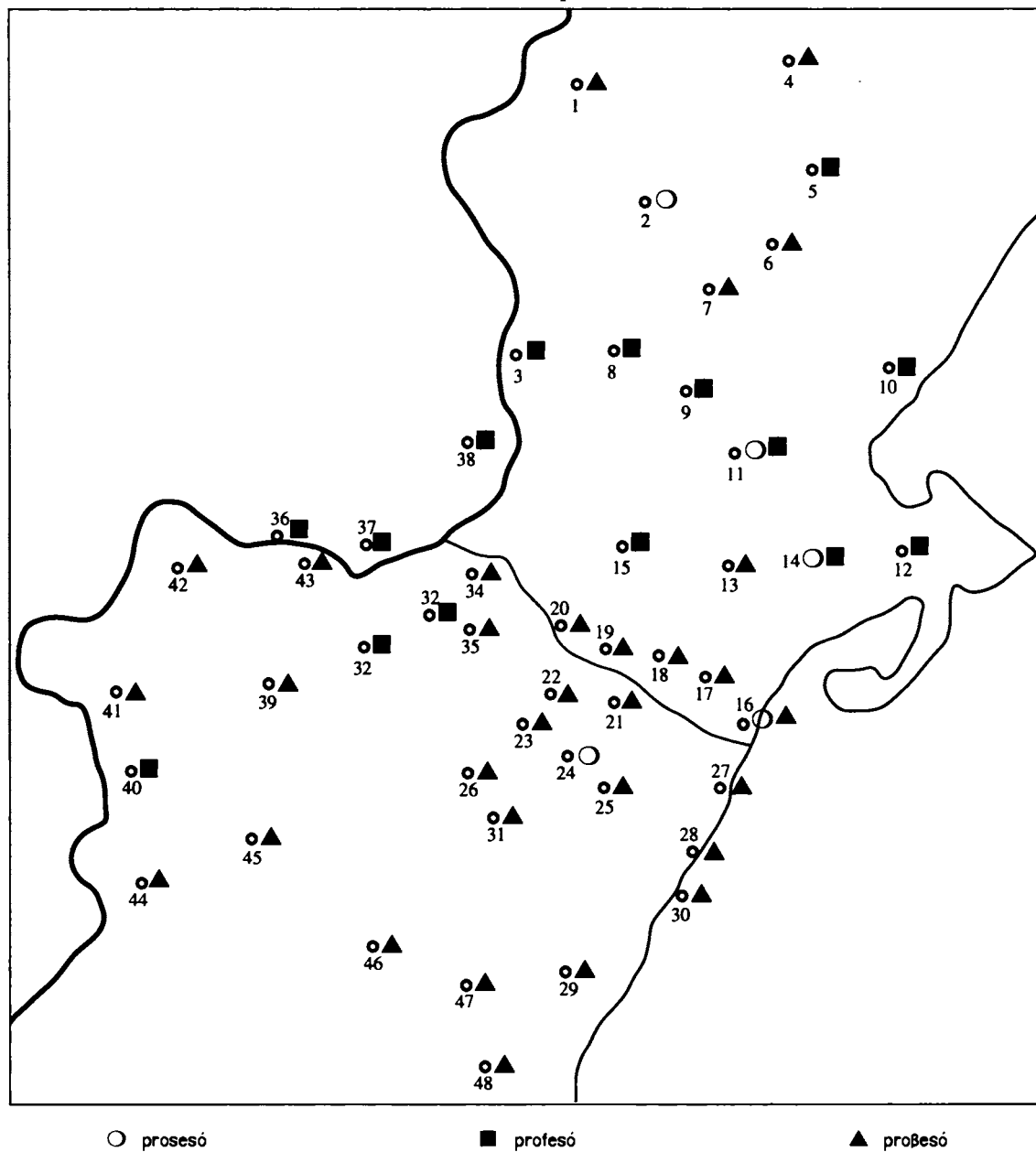
▼ mažorái
+ savristá

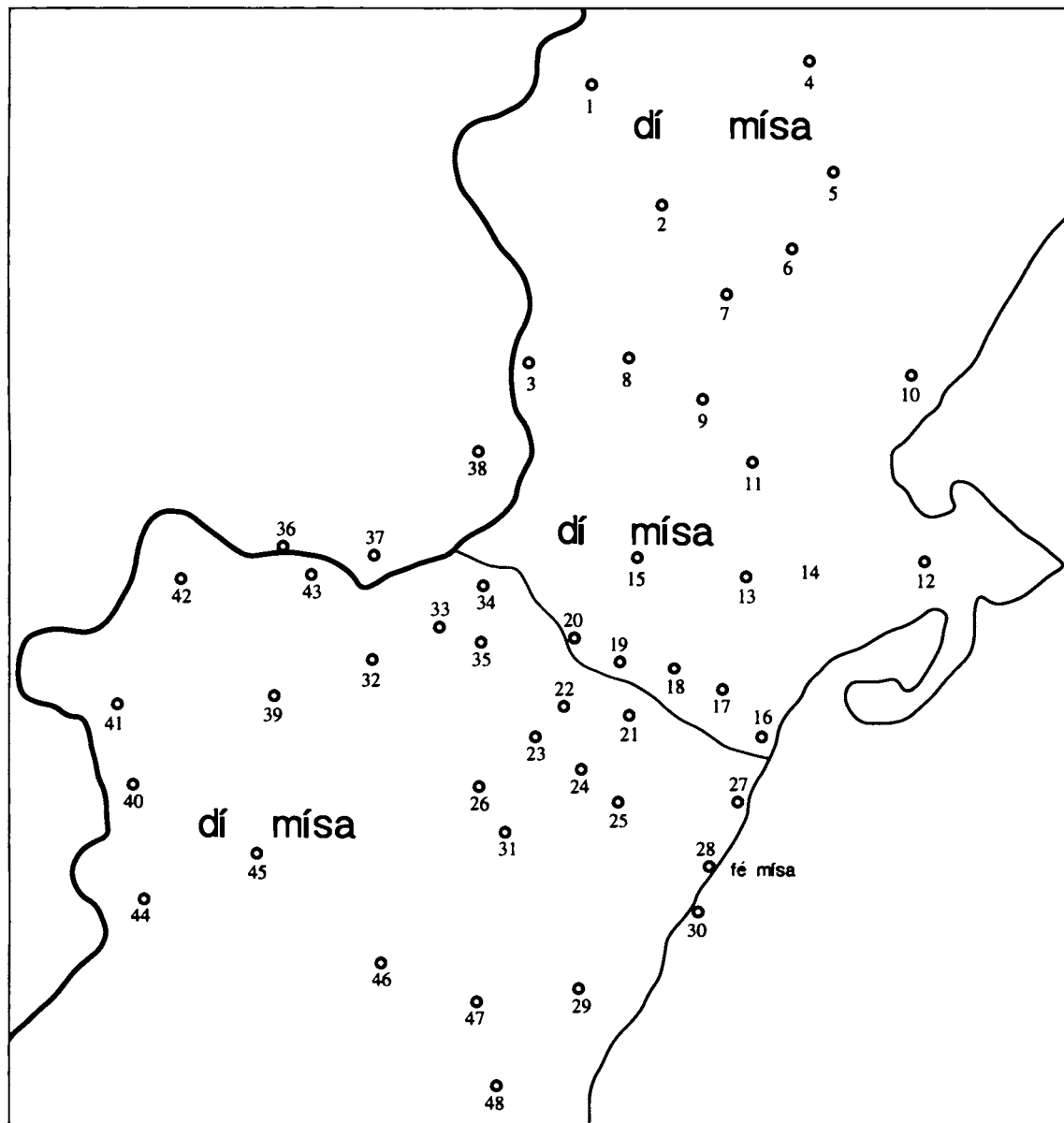
MAPA 163. *Blasfemar*

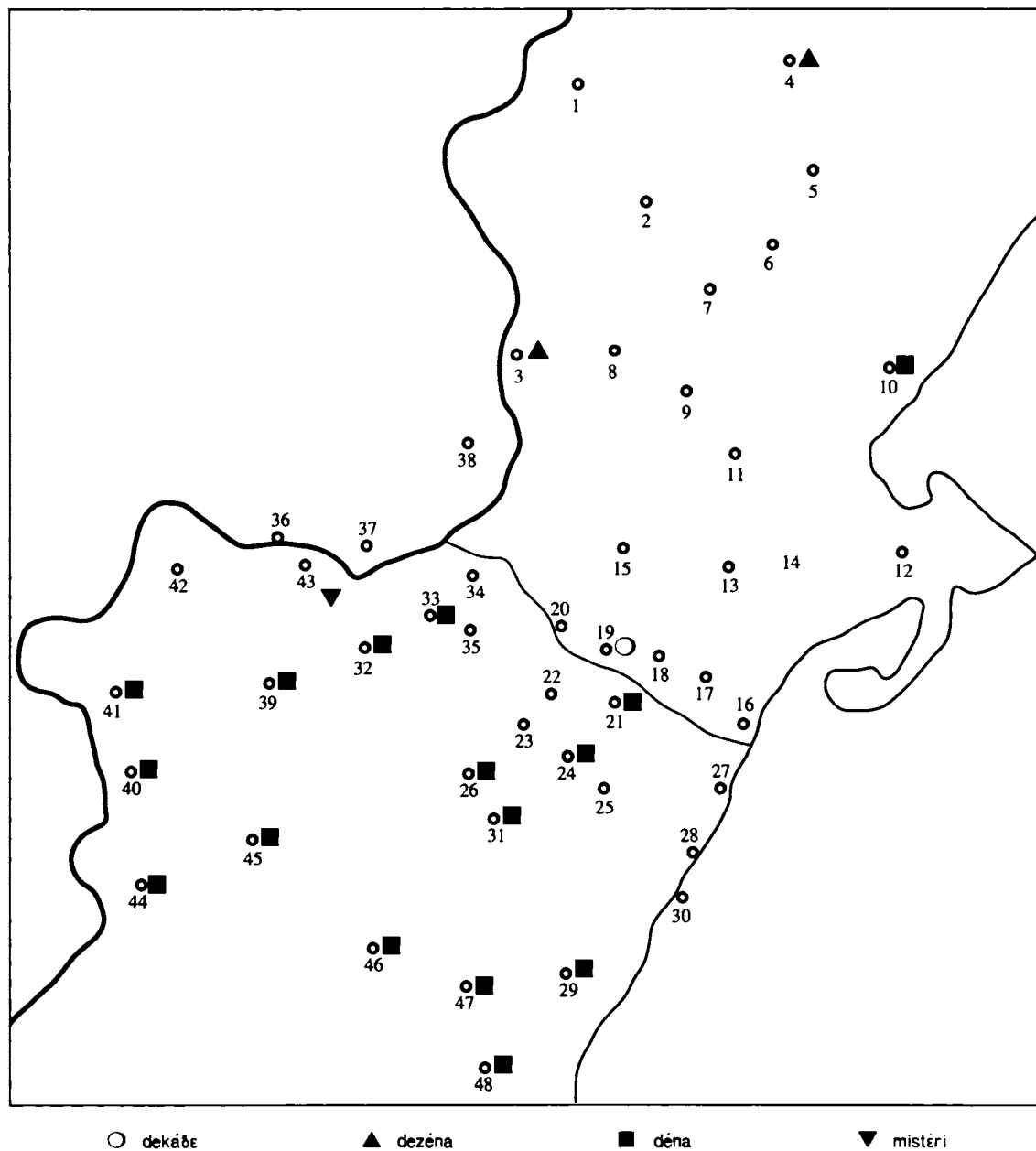
MAPA 164. *Els Reis*

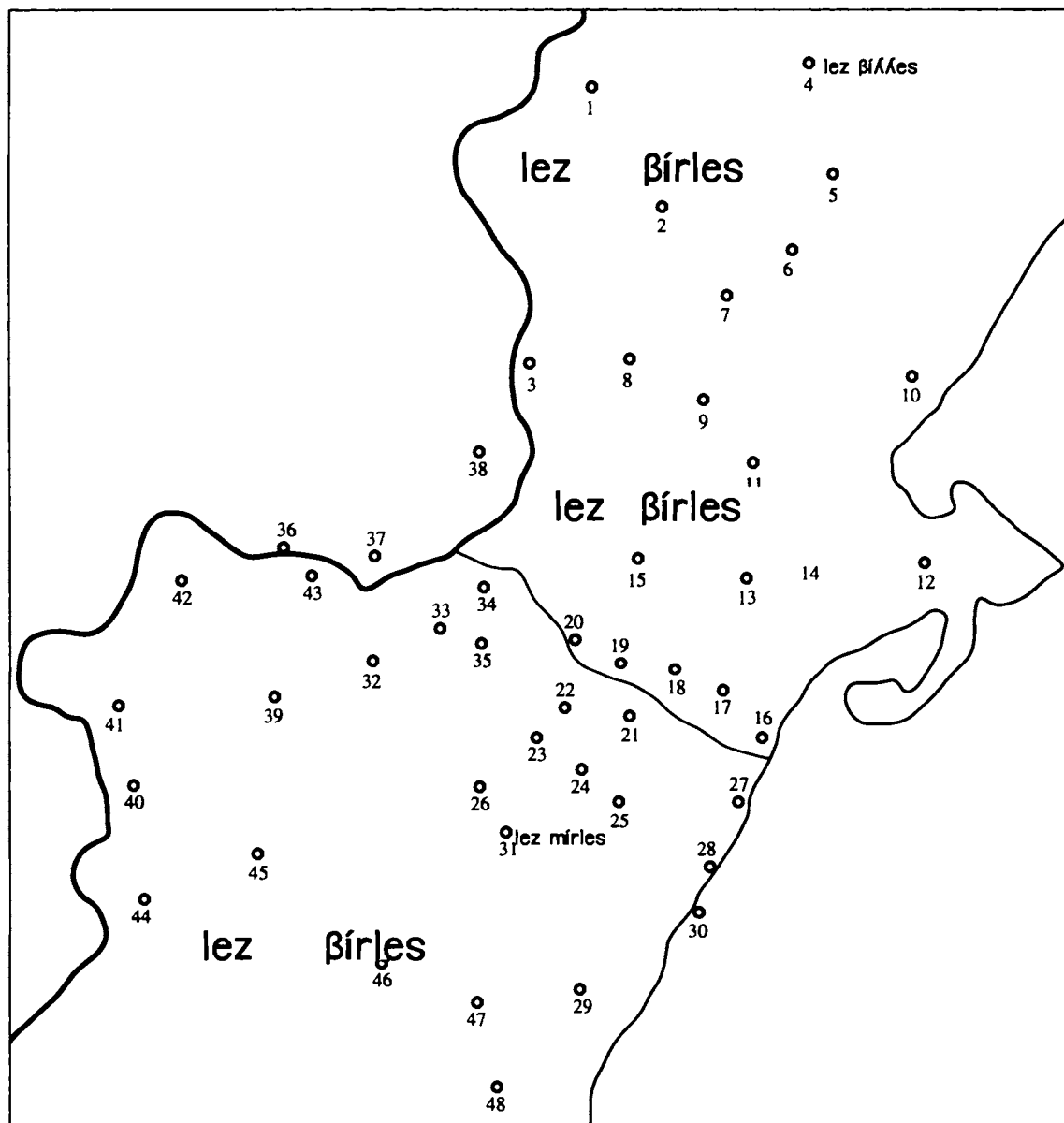
MAPA 165. *Una disfressa*

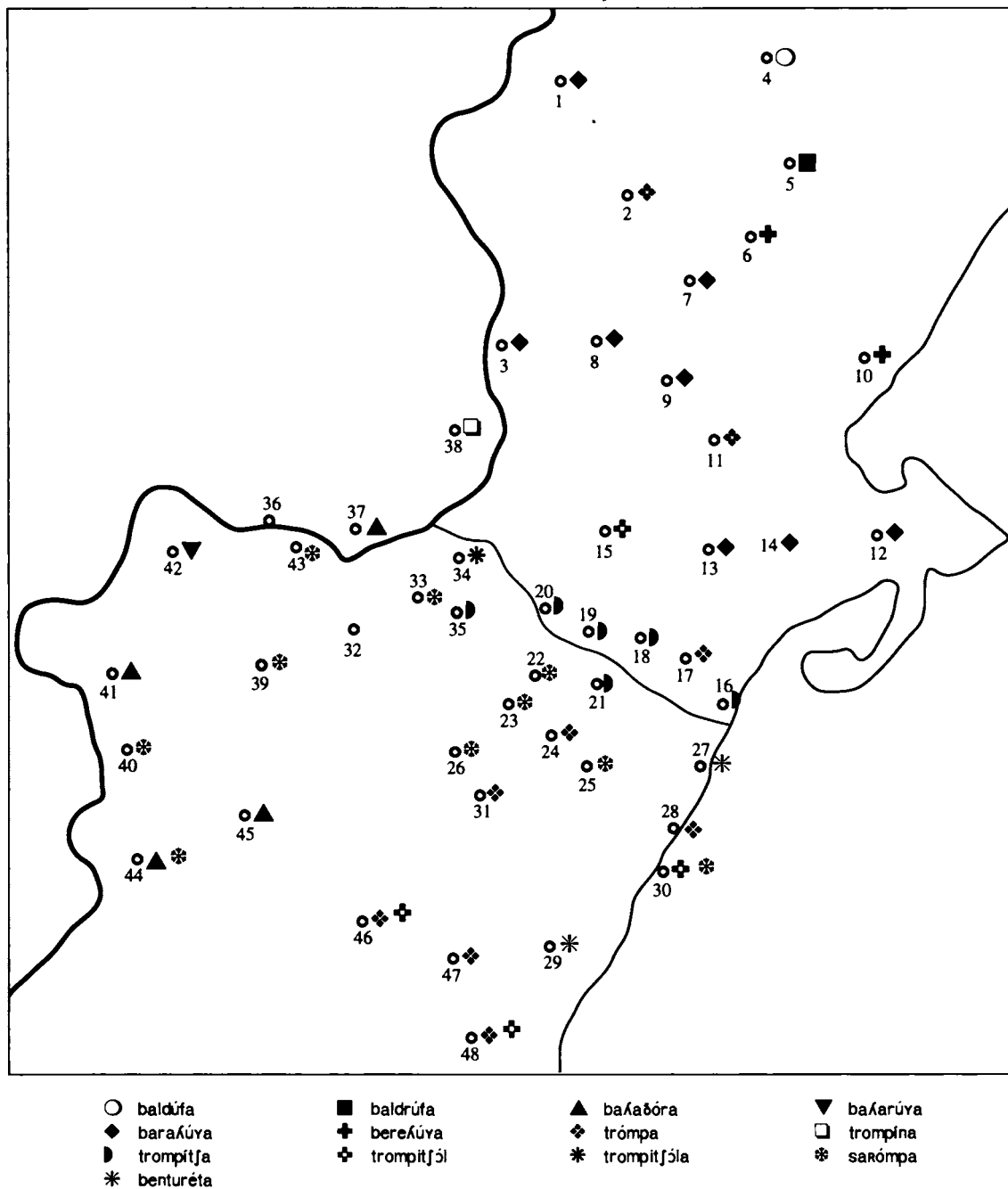
○ una karnistóita	✦ una meríta	□ une maskarúte	✦ una disfressa
▼ una desfrésa	■ una karéta	▲ una karóta	◐ una máskera
◆ un distrés	◆ un distrás		

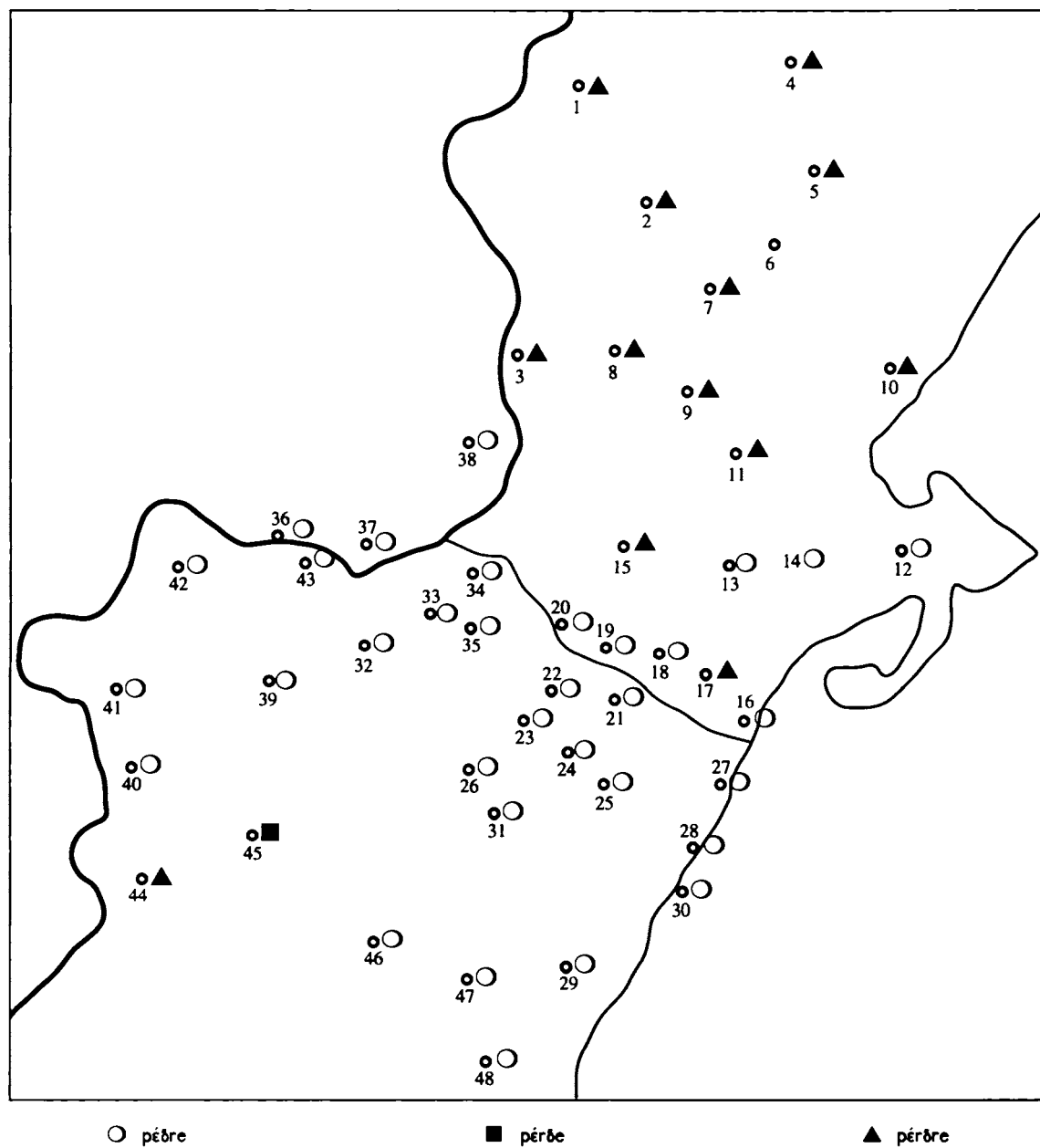
MAPA 166. *La processó*

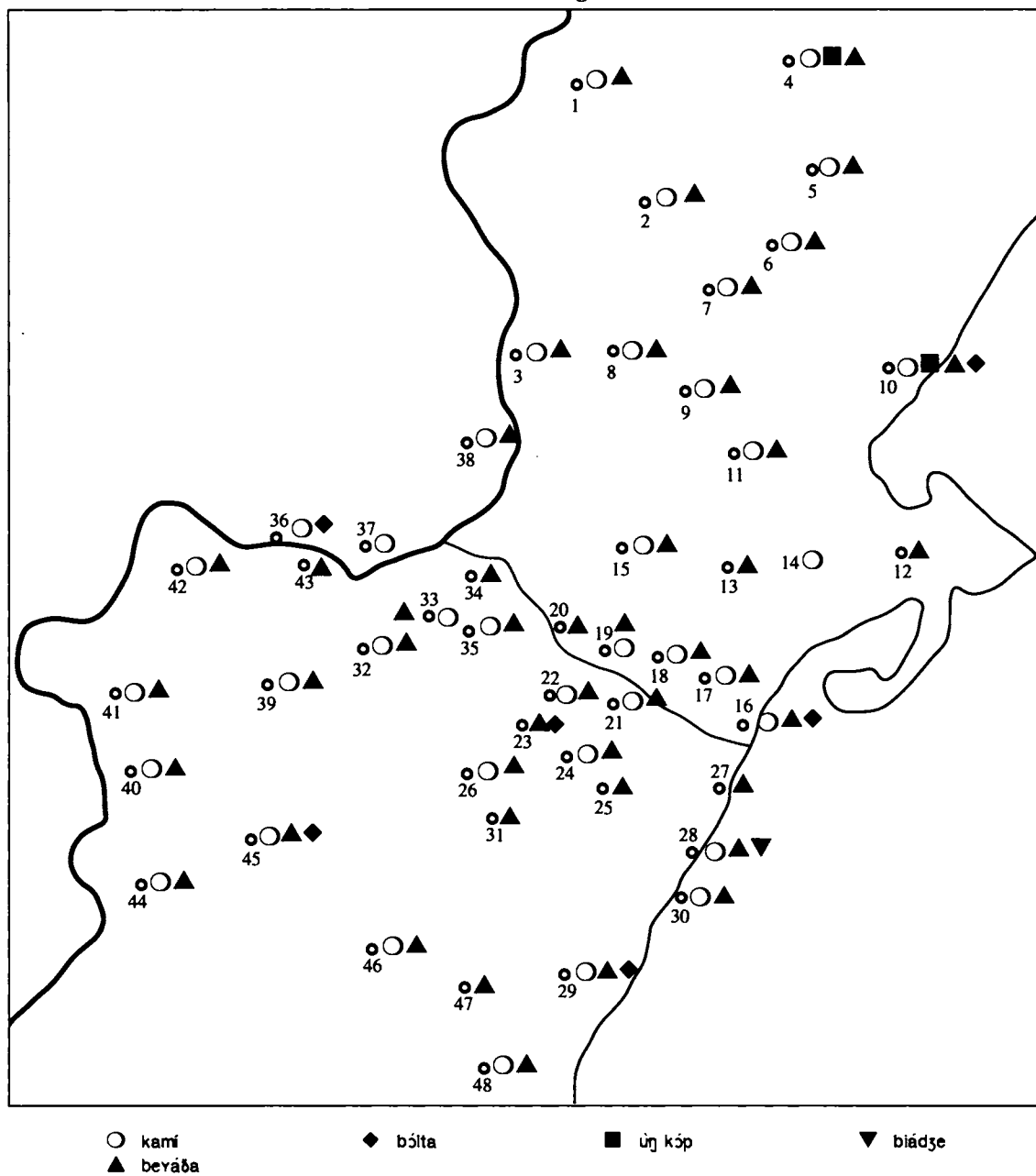
MAPA 167. *Dir missa*

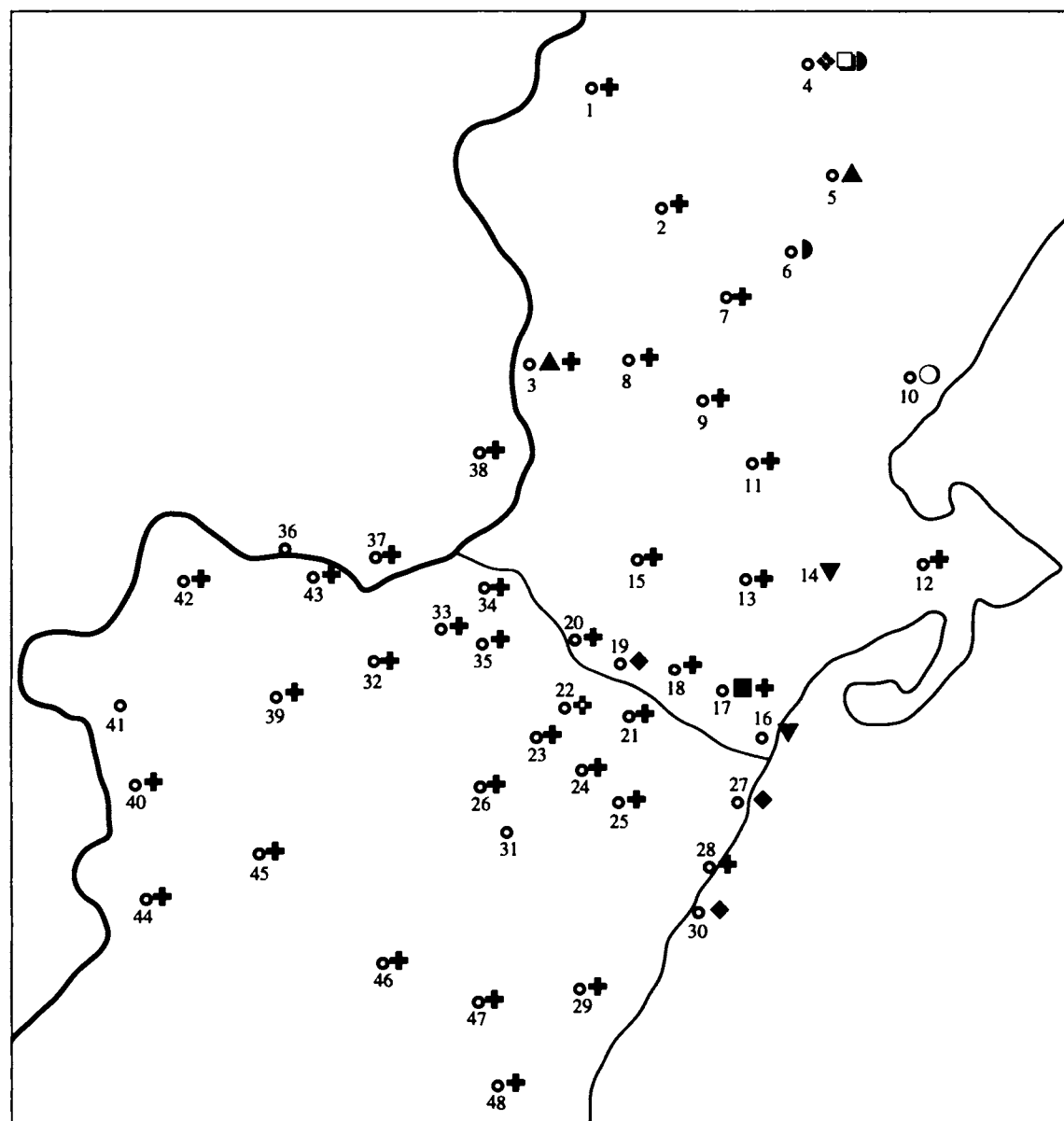
MAPA 168. *Desena del rosari*

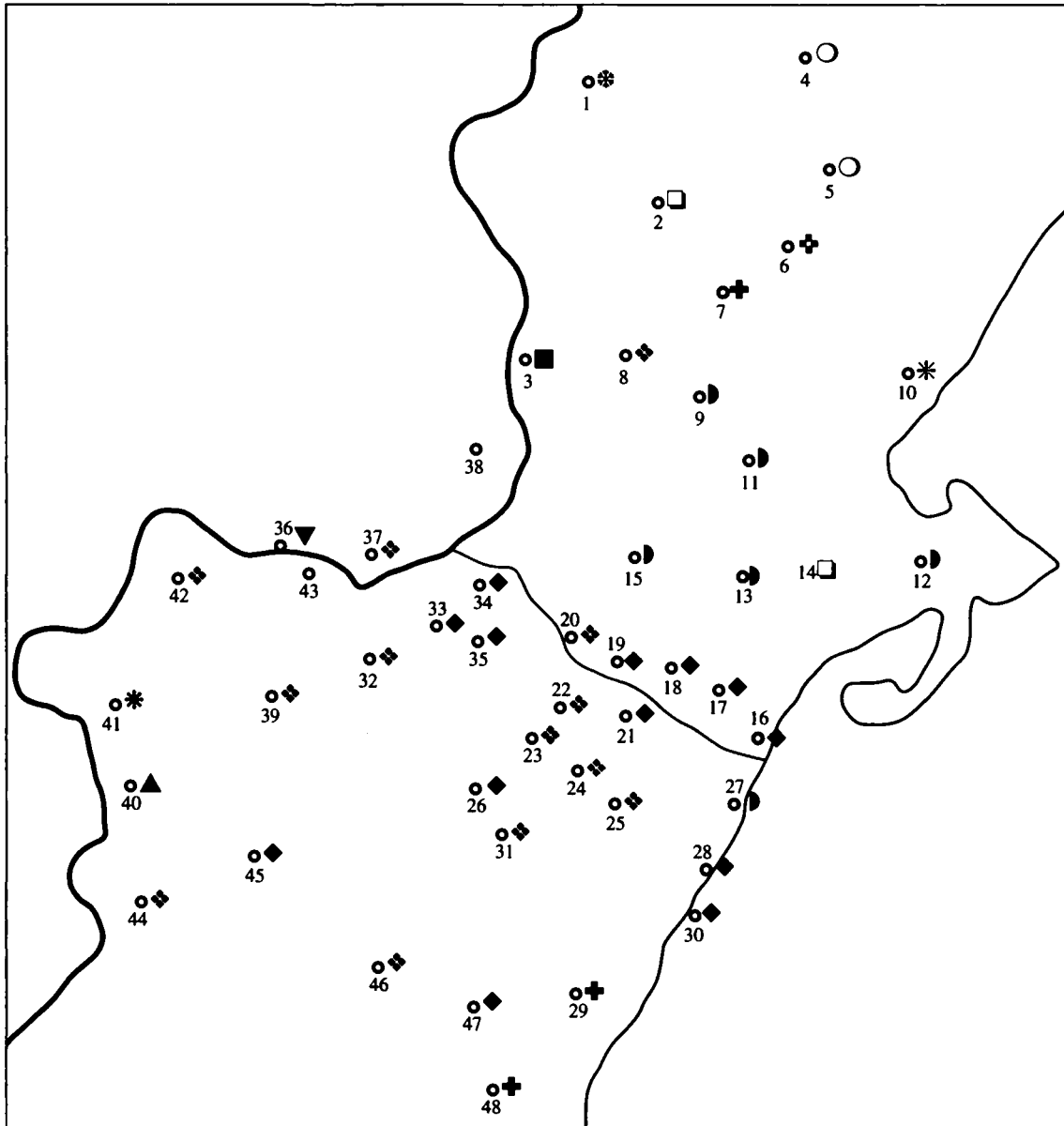
MAPA 169. *Les bitlles*

MAPA 170. *La baldufa*

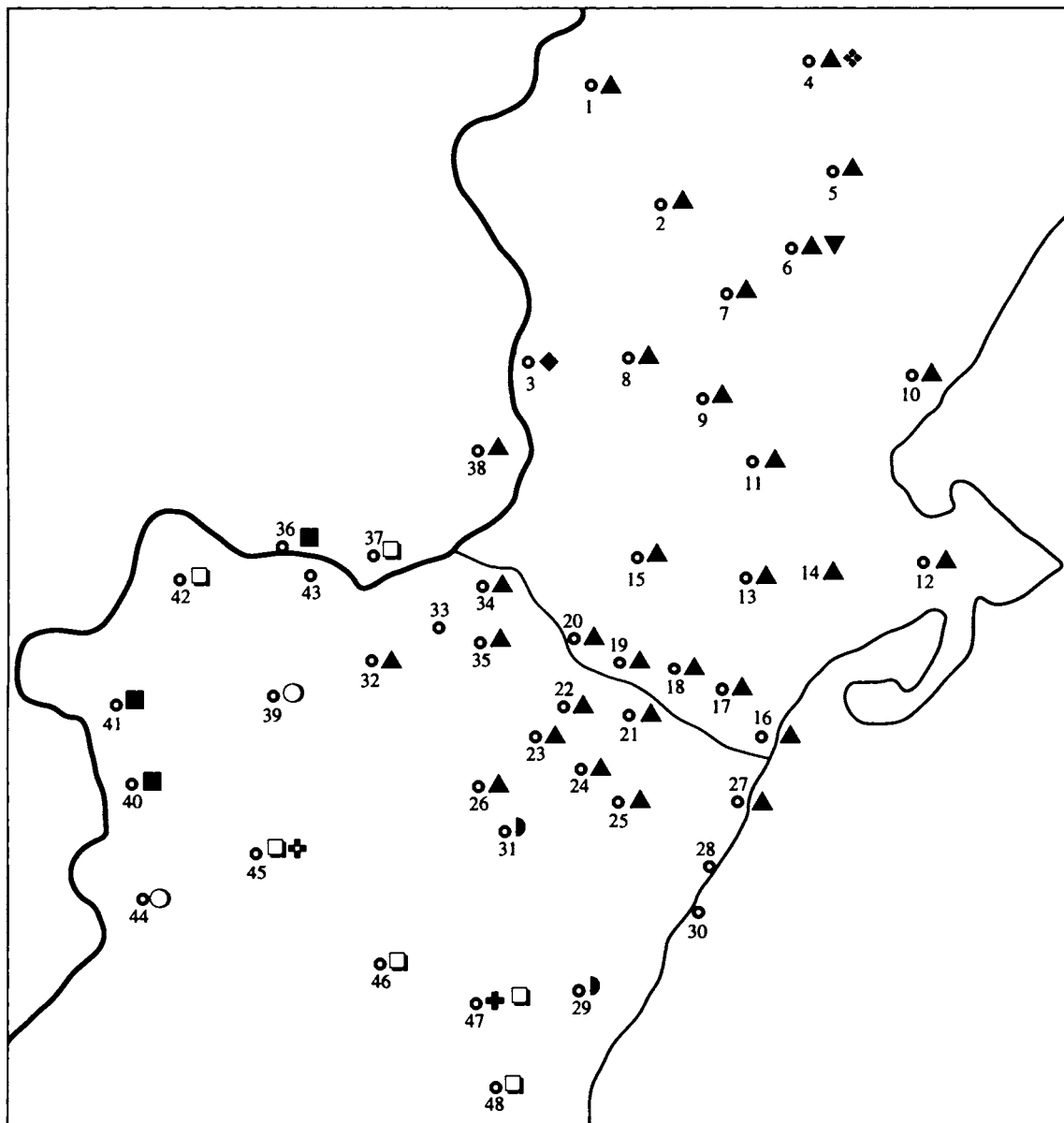
MAPA 171. *Perdre*

MAPA 172. *Vegada*

MAPA 173. *Un rotlle*

MAPA 174. *El gronxador*

○ aronsadó	■ baldaadó	▲ bandejzadó	* mántja
▼ kolúmpjo	◆ angronsadóra	✚ ezyronsadó	✚ mántjádó
◆ gronsadó	✚ gronsadór	□ grontjádó	* ronsadó
◐ grontjádóra	✚ gronsefadó		

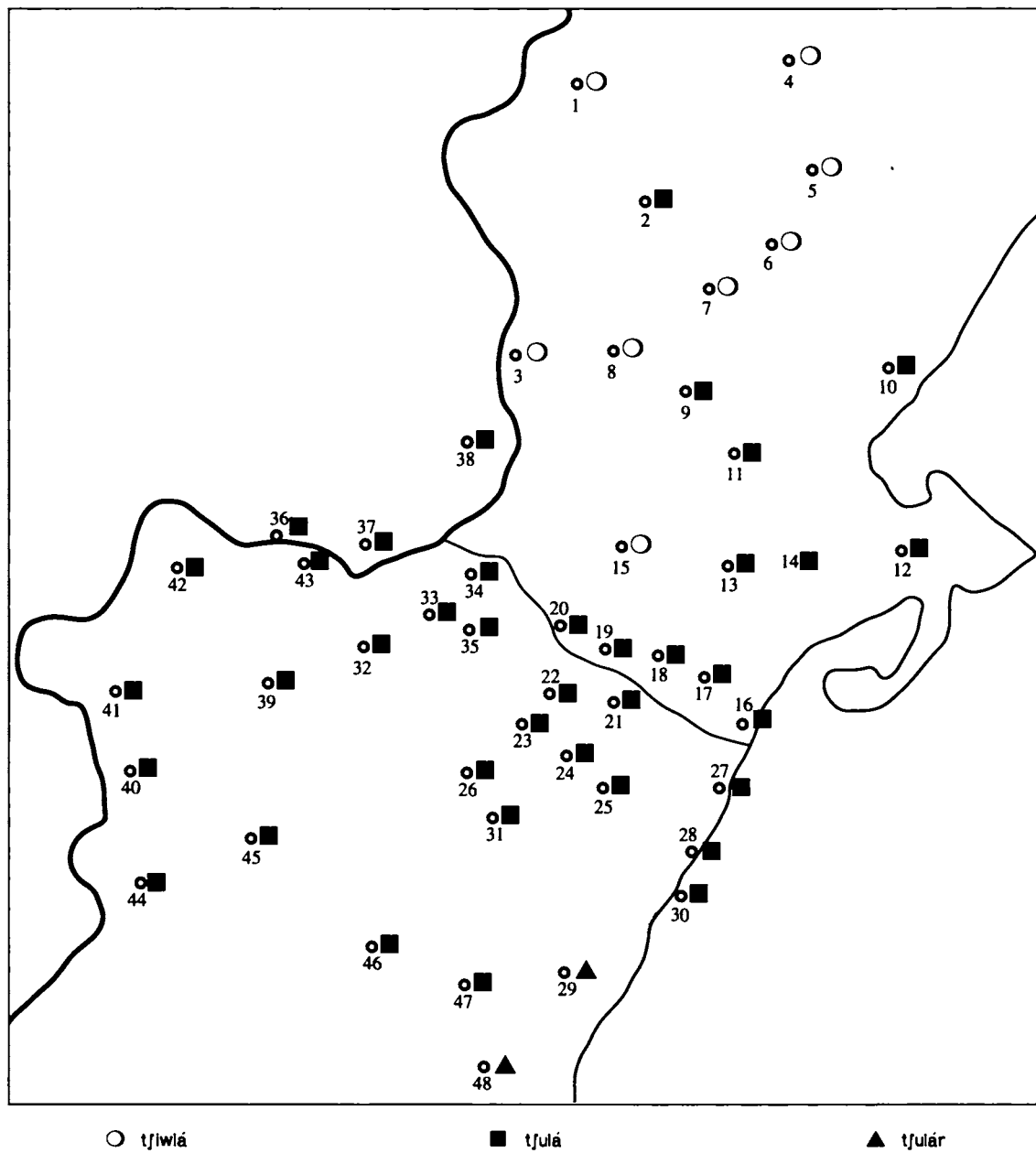
MAPA 175. *El xerric-xerrac*

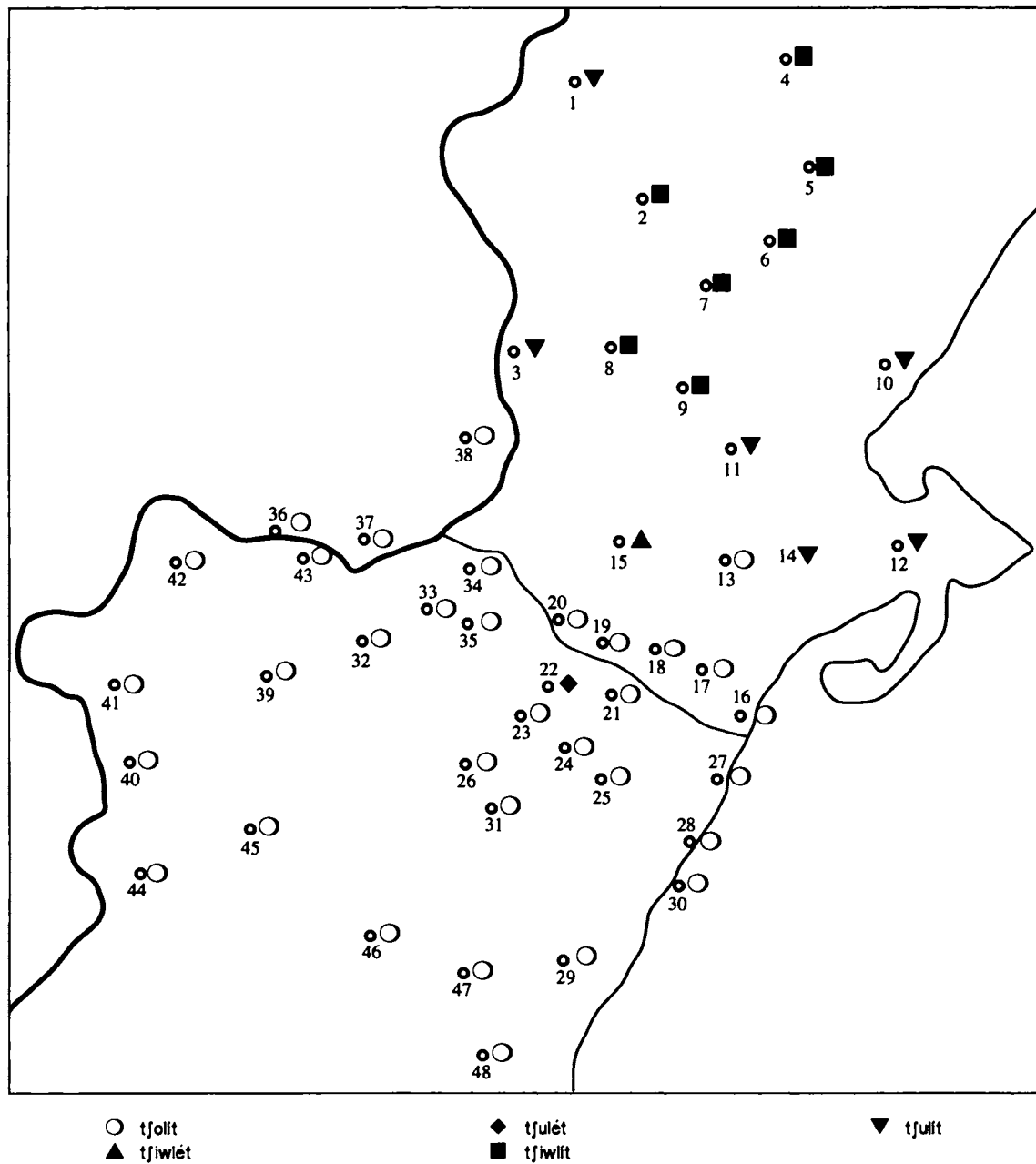
○ una karàka
▲ karàw
◆ karétes

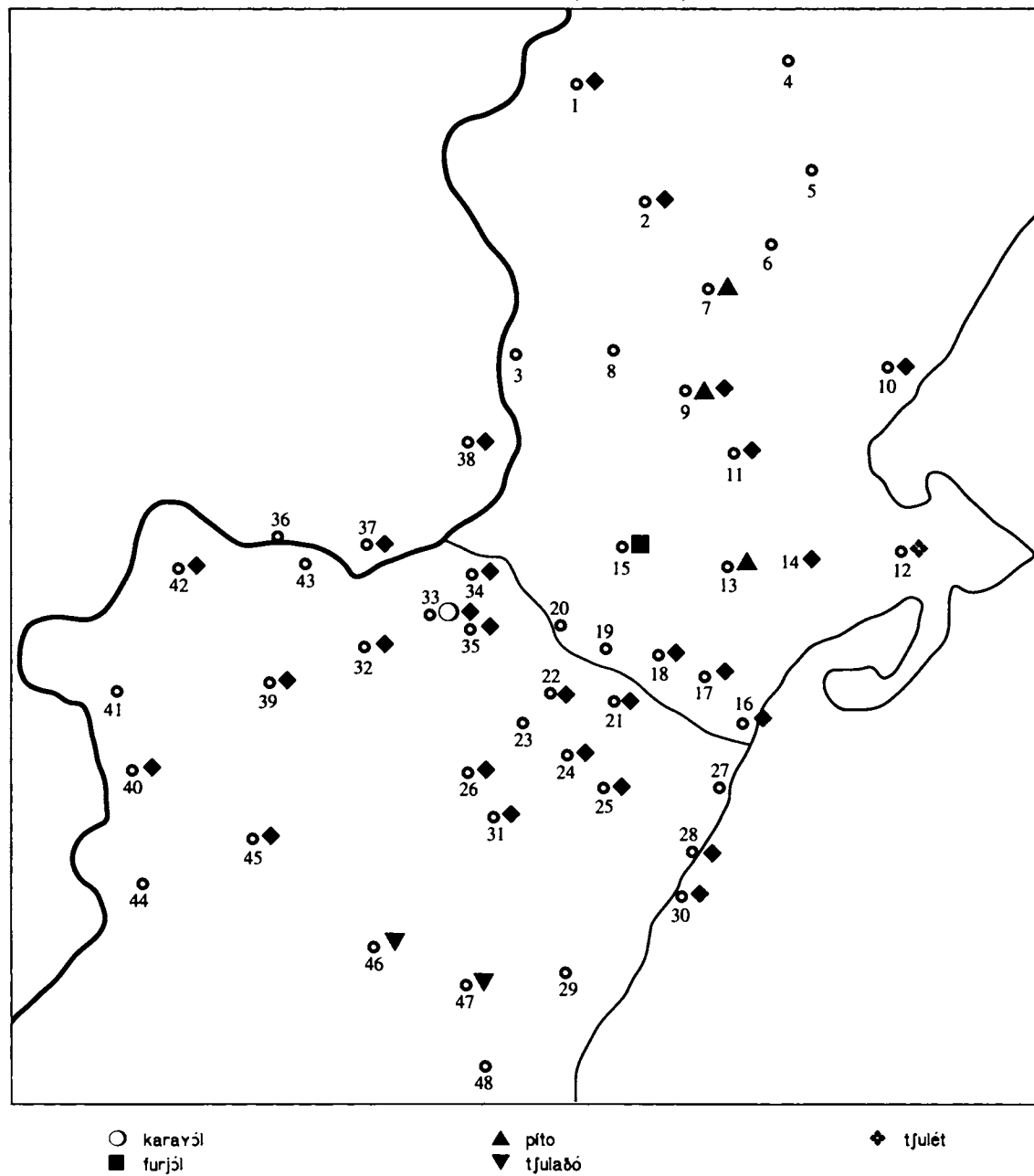
◆ matràka
◐ un nék
■ uj karàkla

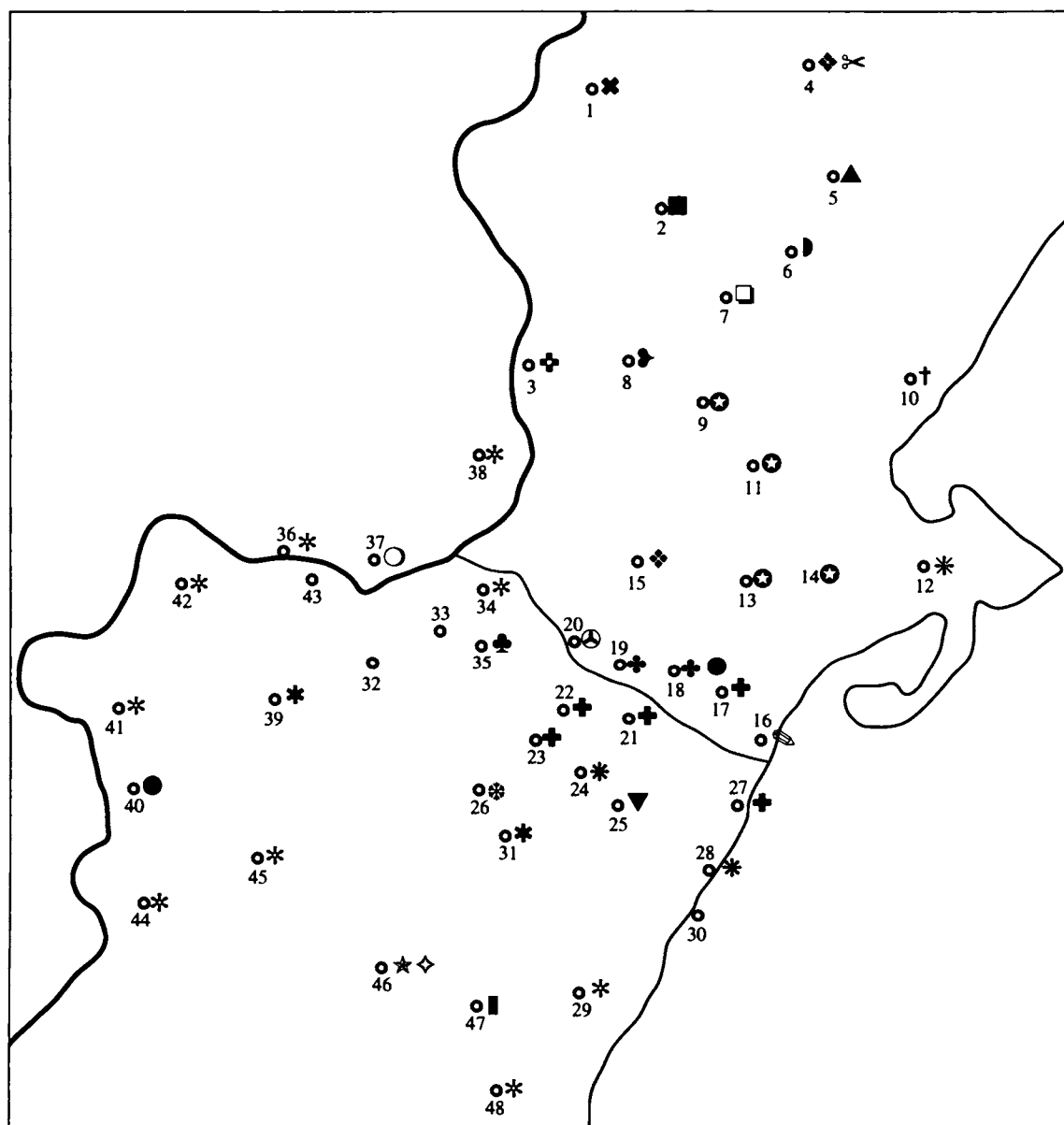
▼ karàwsa
+ maràka

□ lez matràkes
✚ trikitrék

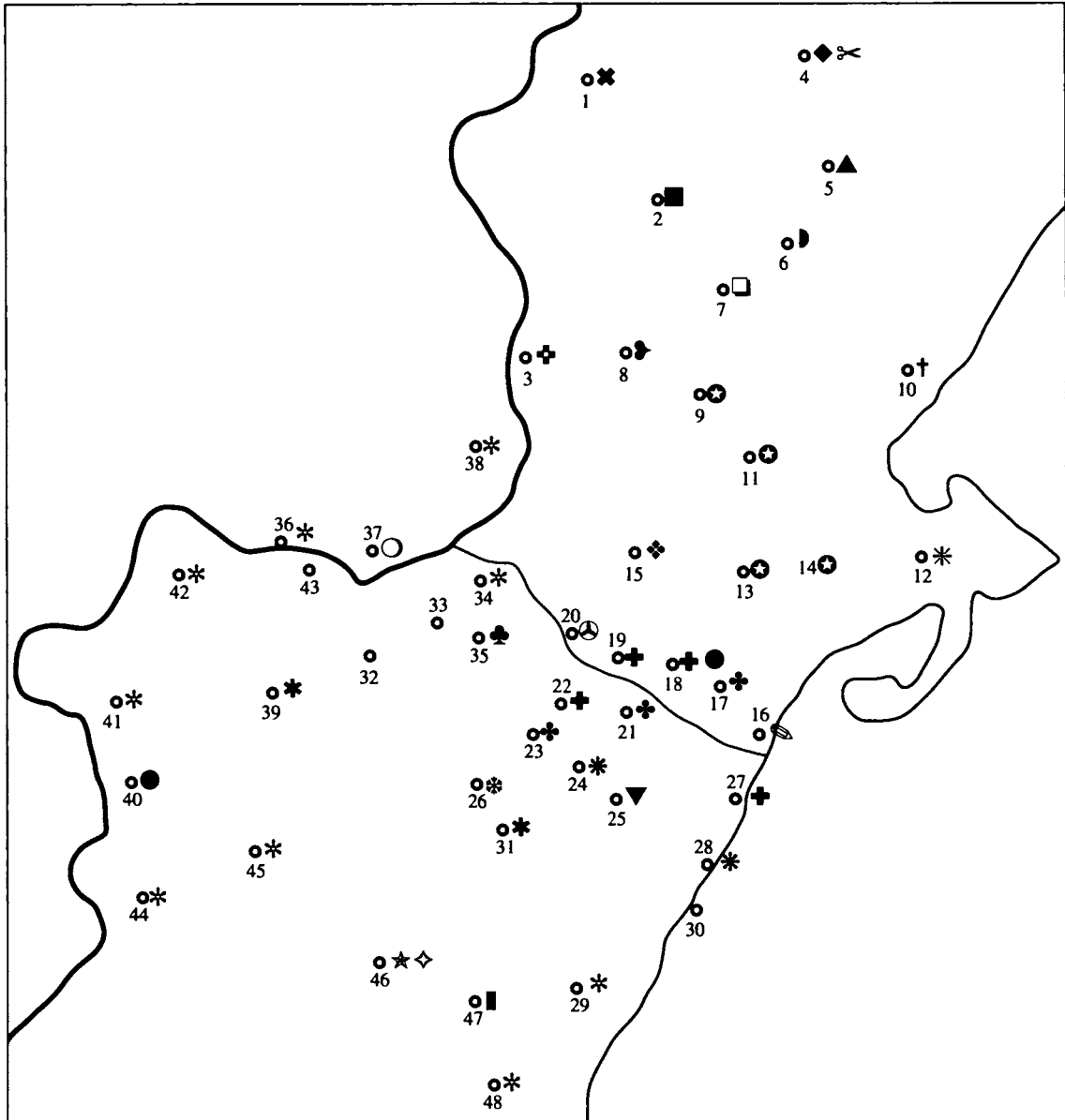
MAPA 176. *Xiular*

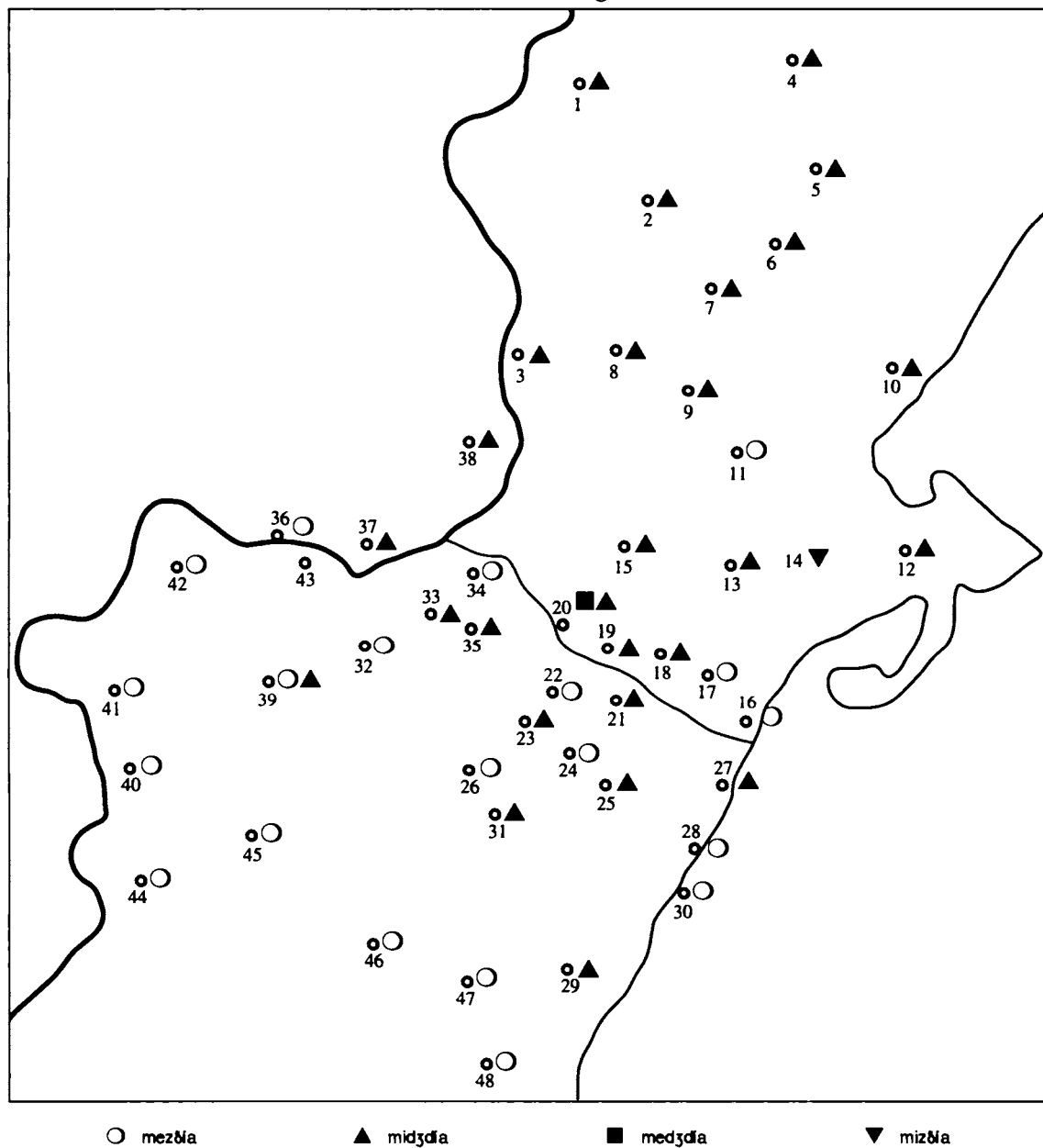
MAPA 177. *El xiulet (so)*

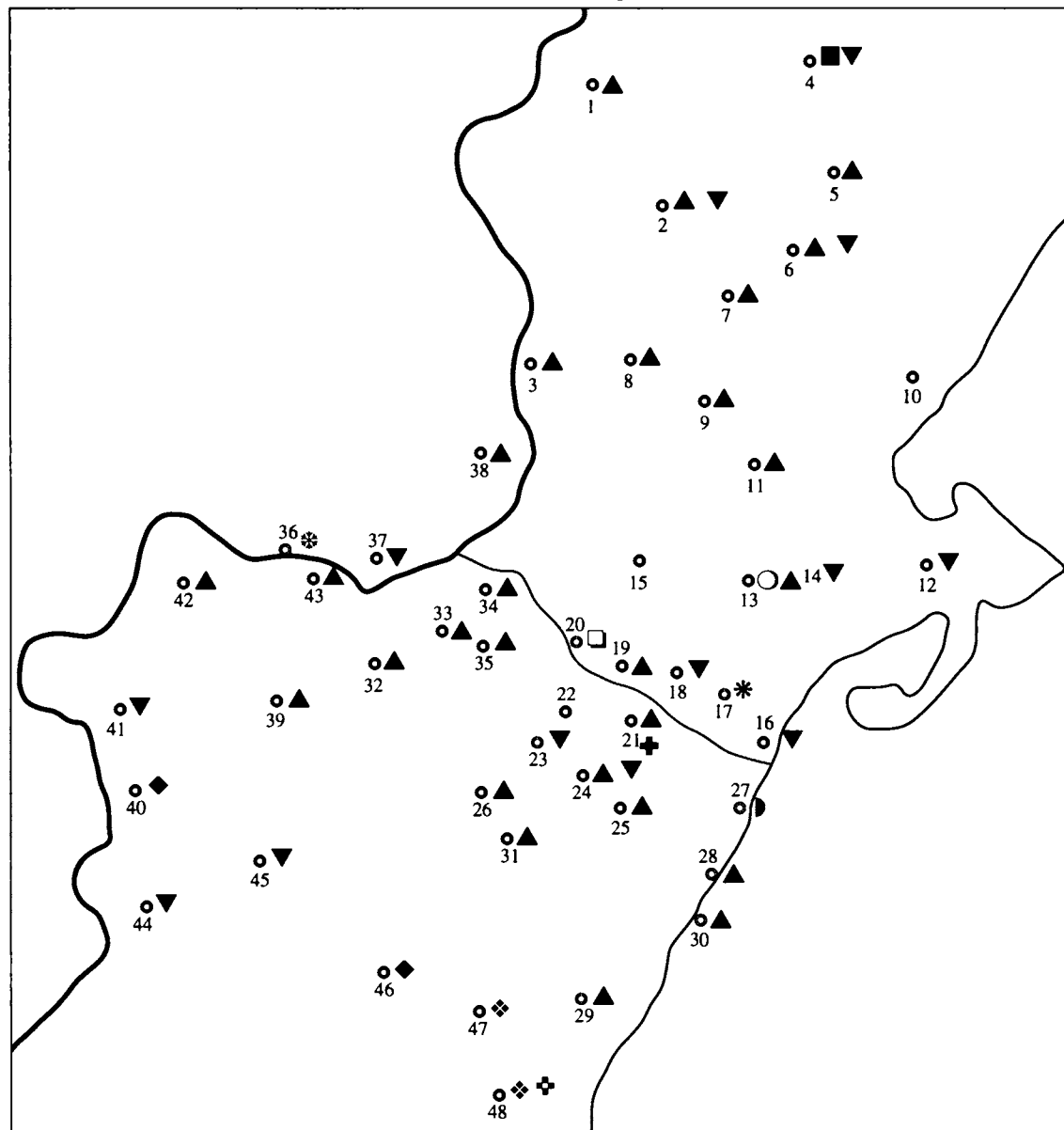
MAPA 178. *El xiulet (instrument)*

MAPA 179a. *Portar un nen a collibè*

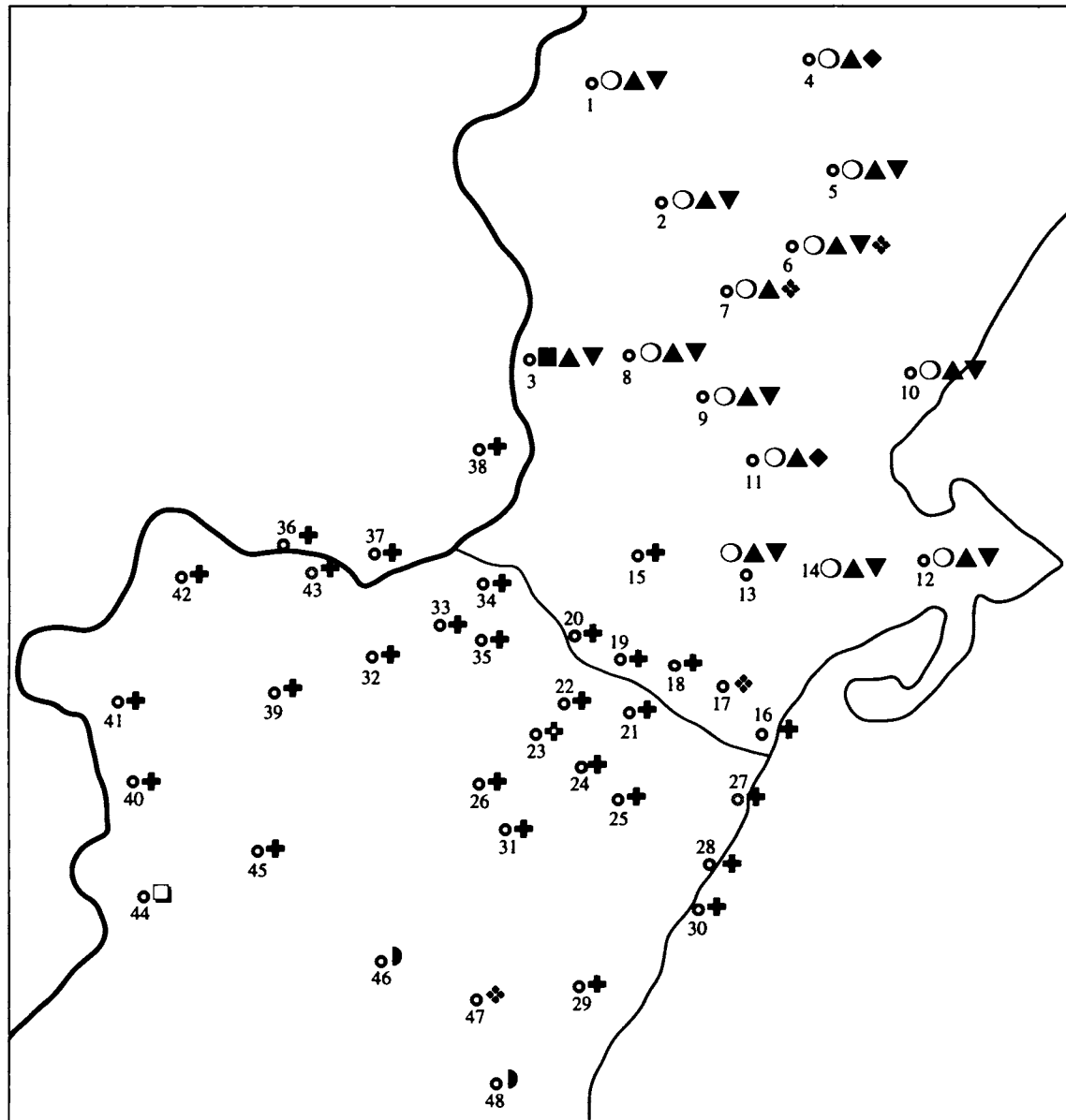
○ a kàskarúles	◆ al kwélo	* a la terentfina	★ al blrðiri
⊕ al kòlsaró	* al bíto	* al múskle	◆ al kóλ
* a la zevánta	♣ al bíðrekóλ	▼ a kikétakót	⊕ a la zavánta
* a l-alivéta	▲ a kòλbebé	◐ a la kanéstra	⊗ a la tñrintfina
■ a kòλbé	□ a l-áliya	⊕ a la tñerintfina	◇ al saró

MAPA 179b. *Portar un nen a collibè*

MAPA 180. *El migdia*

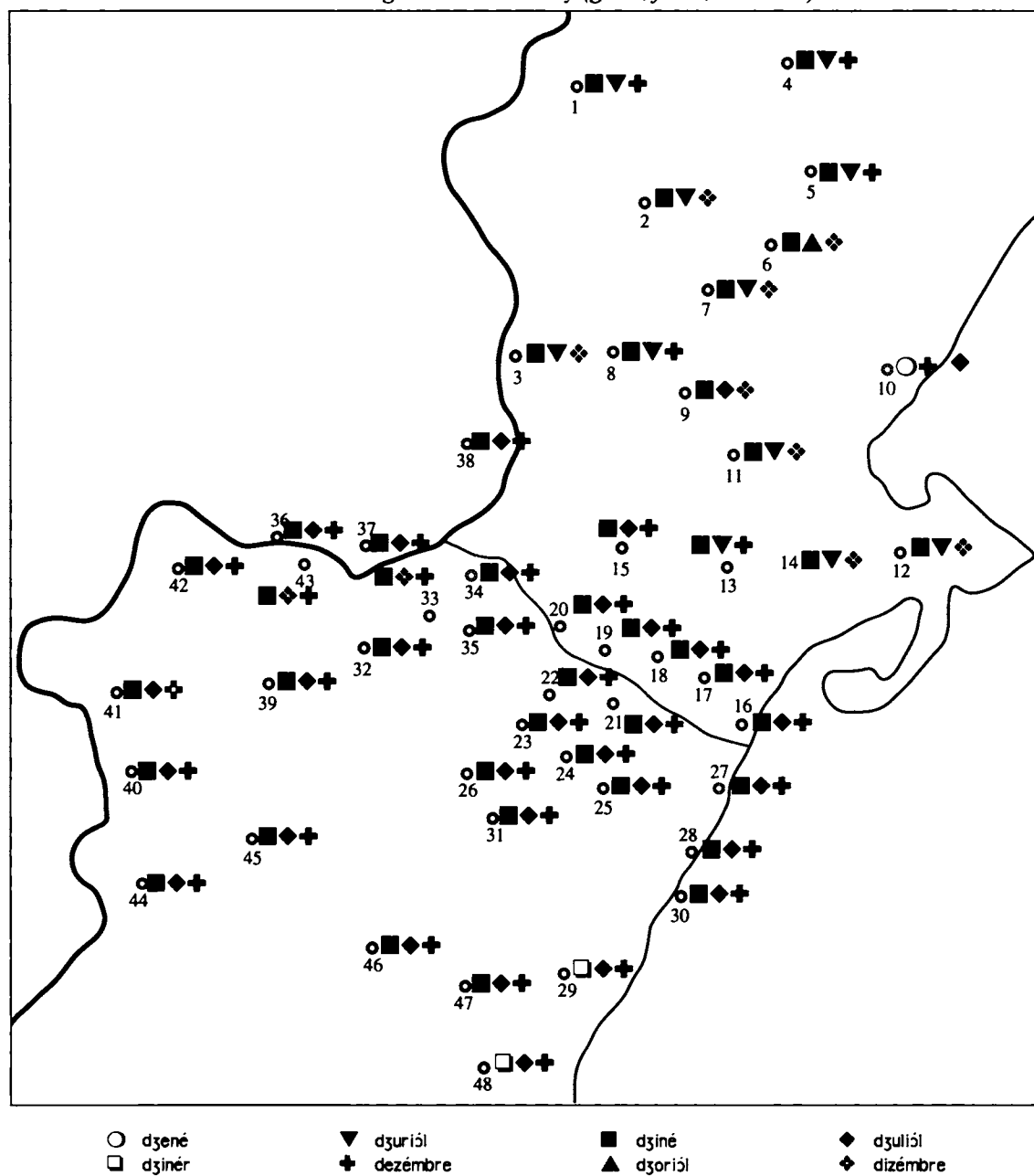
MAPA 181. *El vespre*

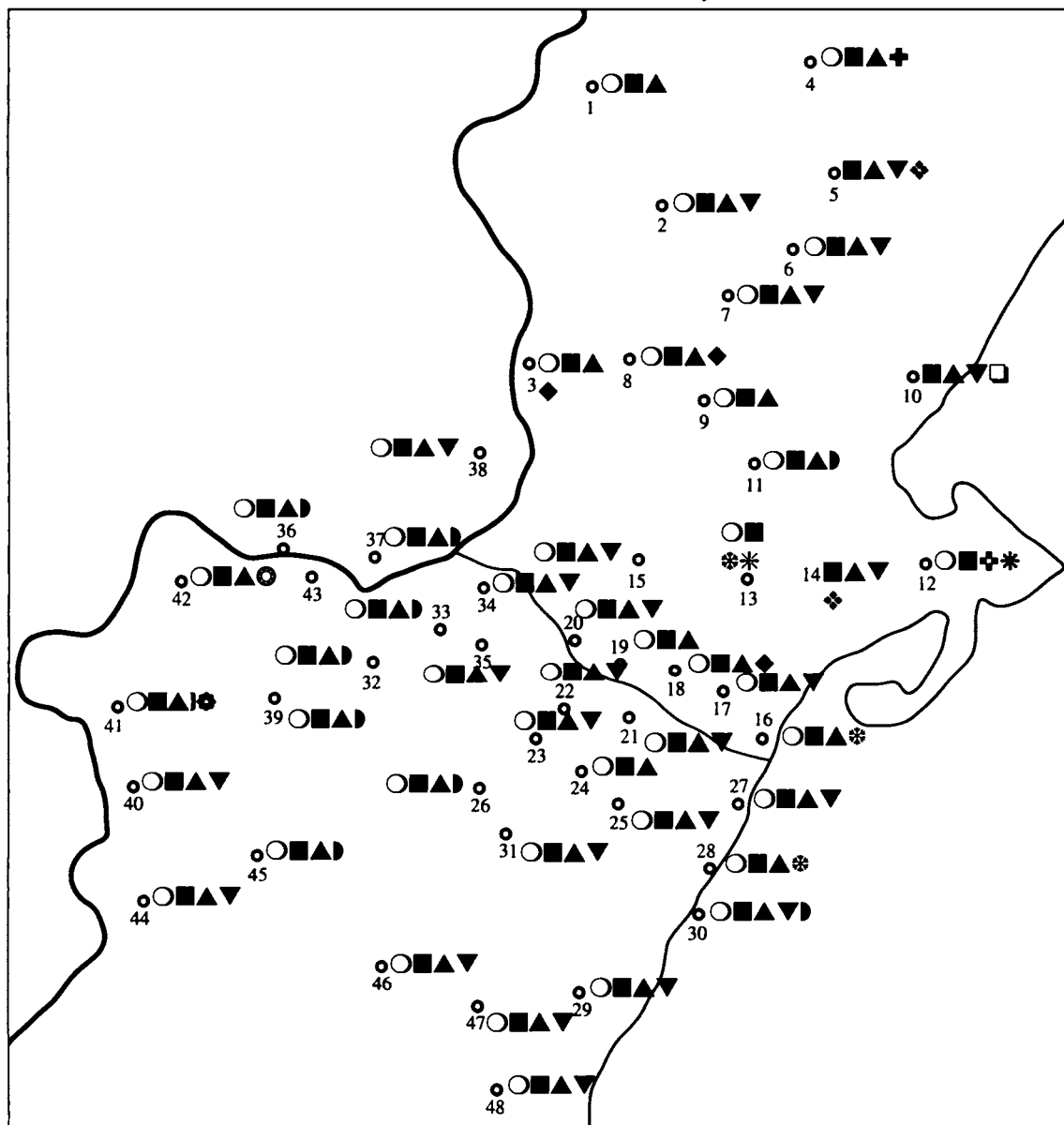
○ a la pòsta de sòl	■ al fòsk	▲ al tàrt	▼ al taròèt
◆ bokèta de nít	✚ de tàrde	◆ entre dos klarós	□ ja-s fá de nít
● ja-stám en dos klarós	✚ la pòsta de klarór	* brespá	* s-eskoríj

MAPA 182. *Alguns dies de la setmana (dilluns, dimarts, diumenge)*

- dilluns
- ✚ dilluns - dimarts - domèndge
- dilluns
- ◆ de l'uns - dimarts - dumèndge
- ▲ dimarts

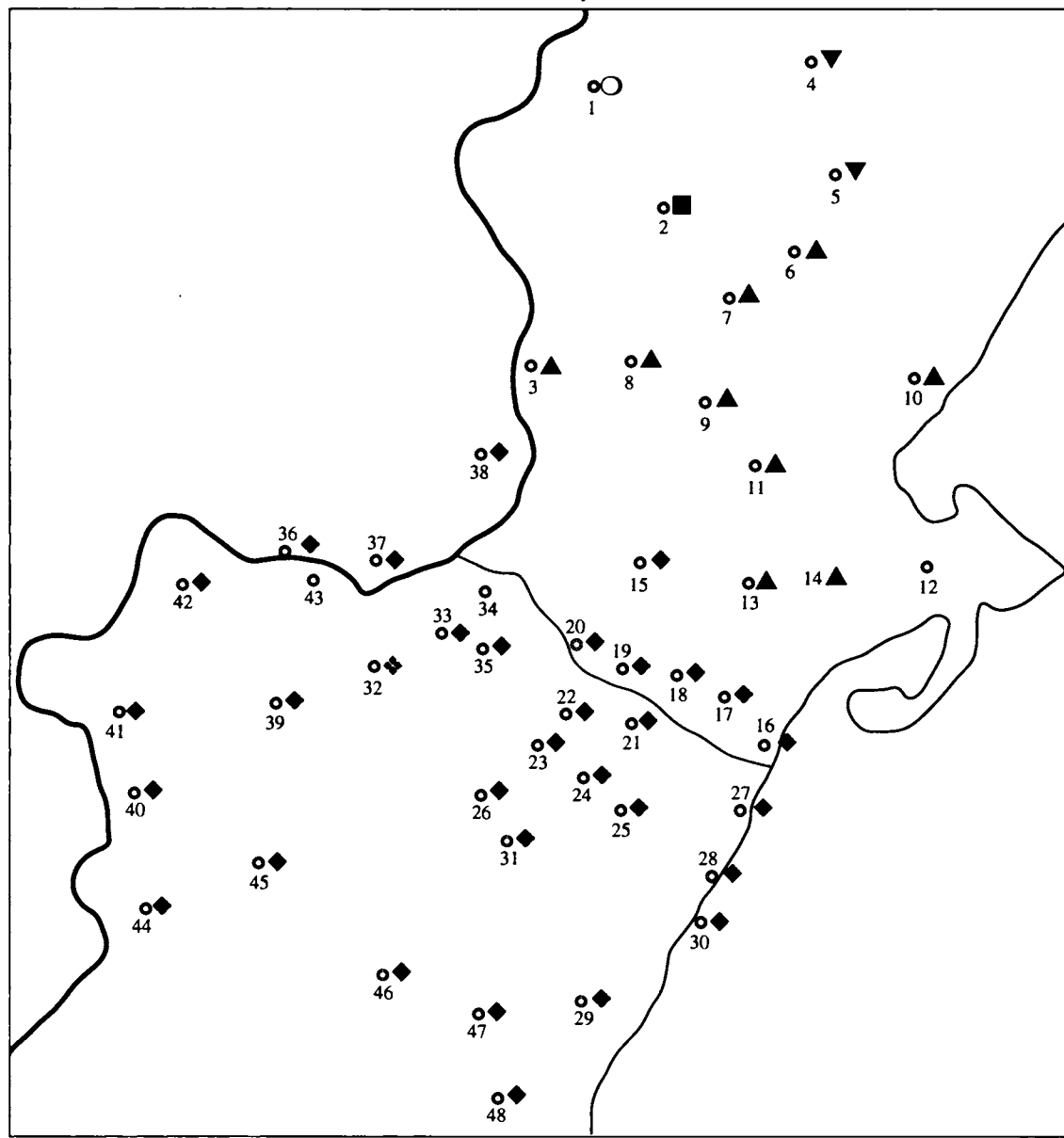
- de l'uns - dimàrf - dumèntfe
- ▼ domèndge
- ◐ dilluns - dimàrf - dumèndge
- ◆ dumèndge

MAPA 183. *Alguns mesos de l'any (gener, juliol, desembre)*

MAPA 184. *Les estacions de l'any*

○ l-estiw	◆ istiw	* l-astibét	◆ primaþera ð-iþérn
✚ tarbó	* primaþera	▼ l-otóno	✚ primaþera de l-iþérn
* primaþera de l-estiw	▲ la primaþera	● sam: ikeláða	⊙ entretéms - sam: ikelá
■ l-iþérn	□ astiw	⊙ imþjérn	

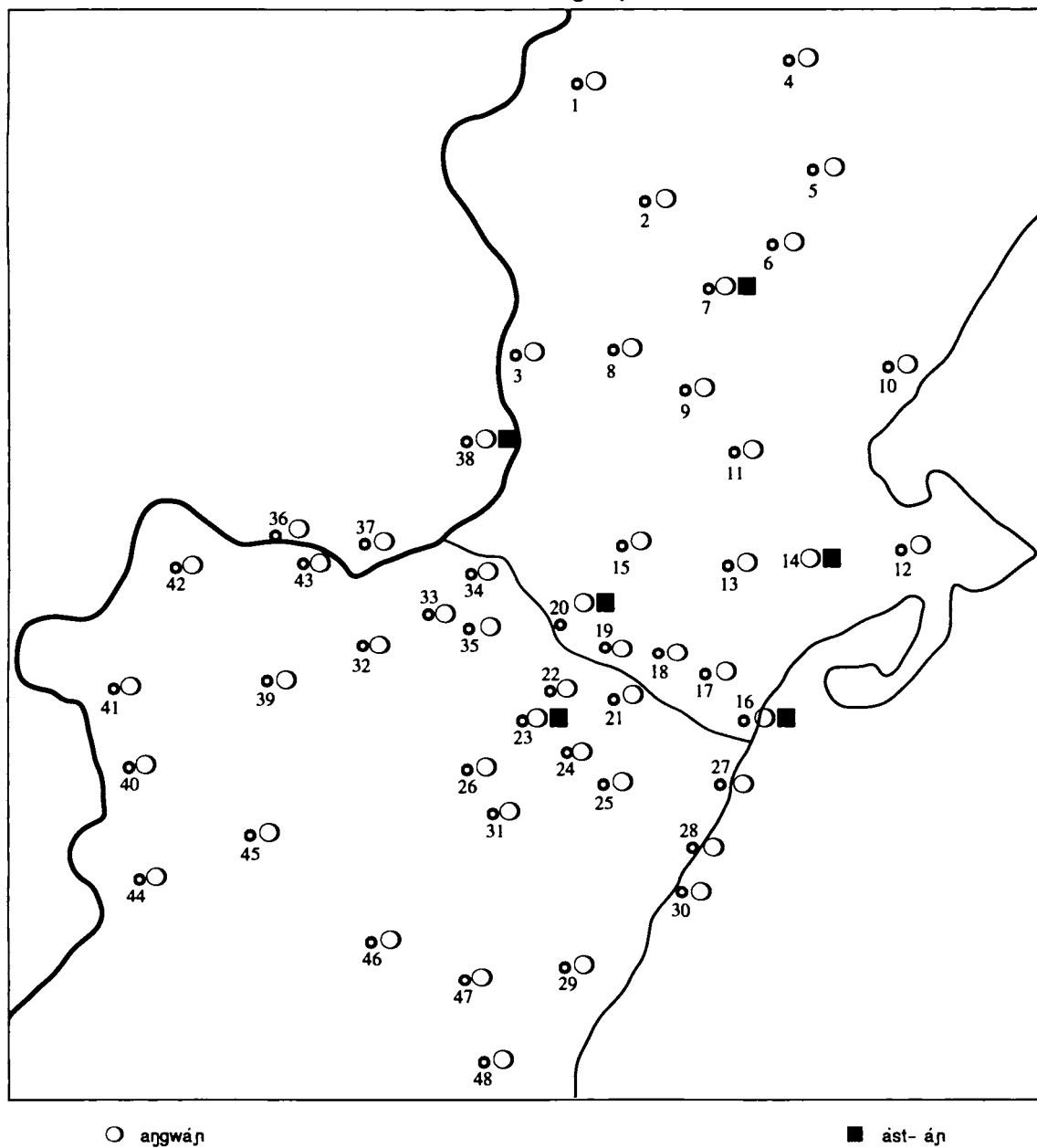
MAPA 185. *Any bixest*

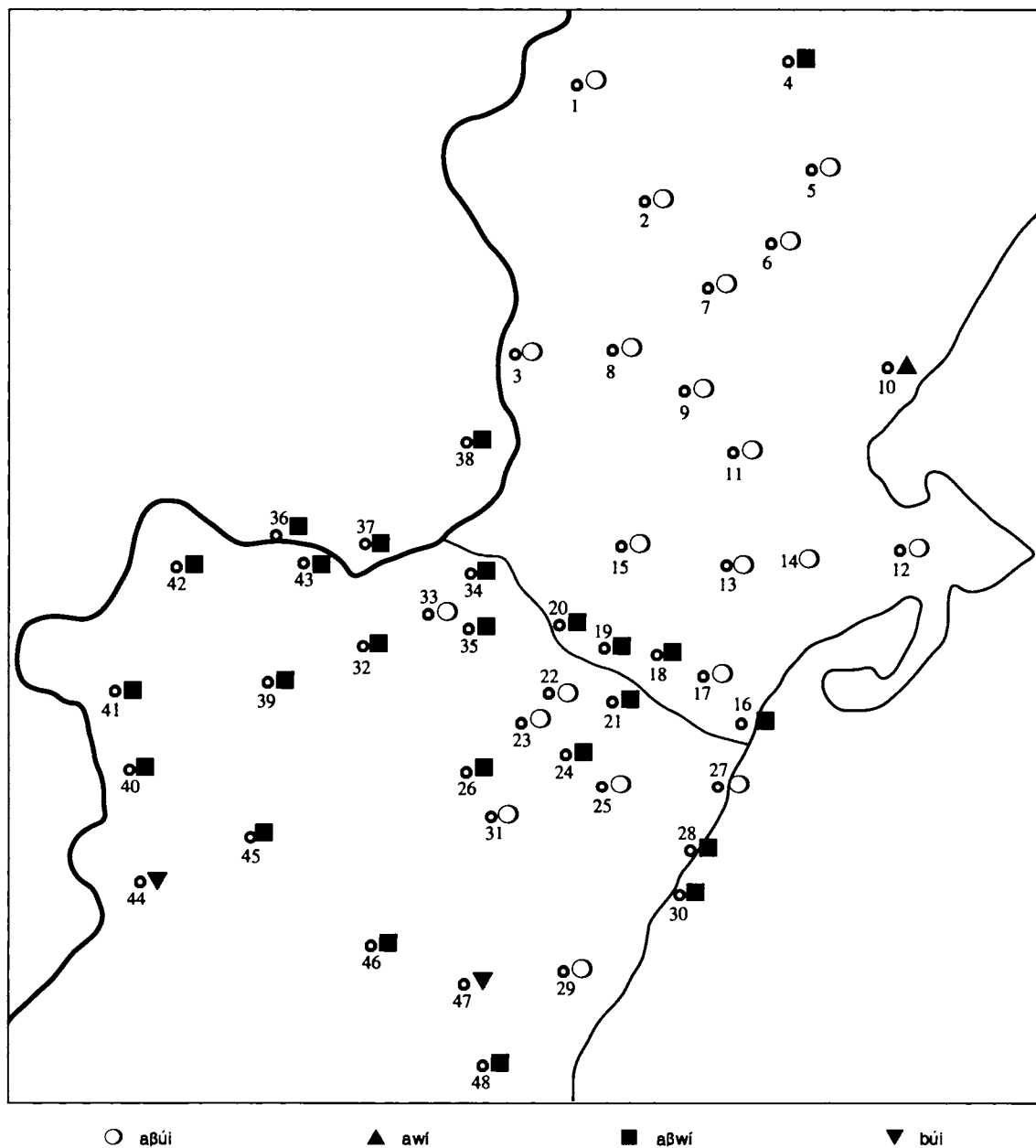

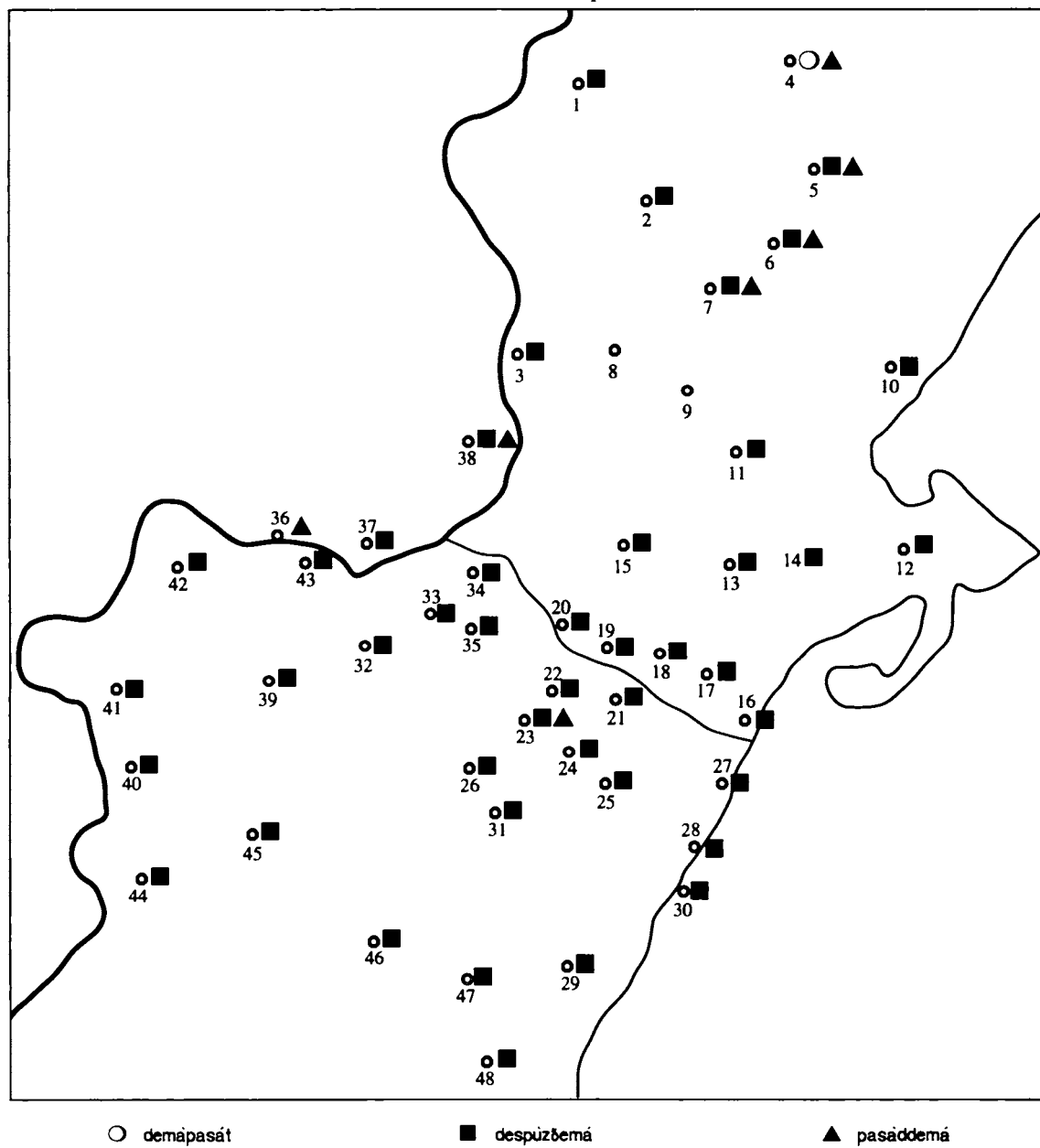
○ àñ bidjést
▲ àñ bizést

◆ àñ biséksto
■ àñ biziést

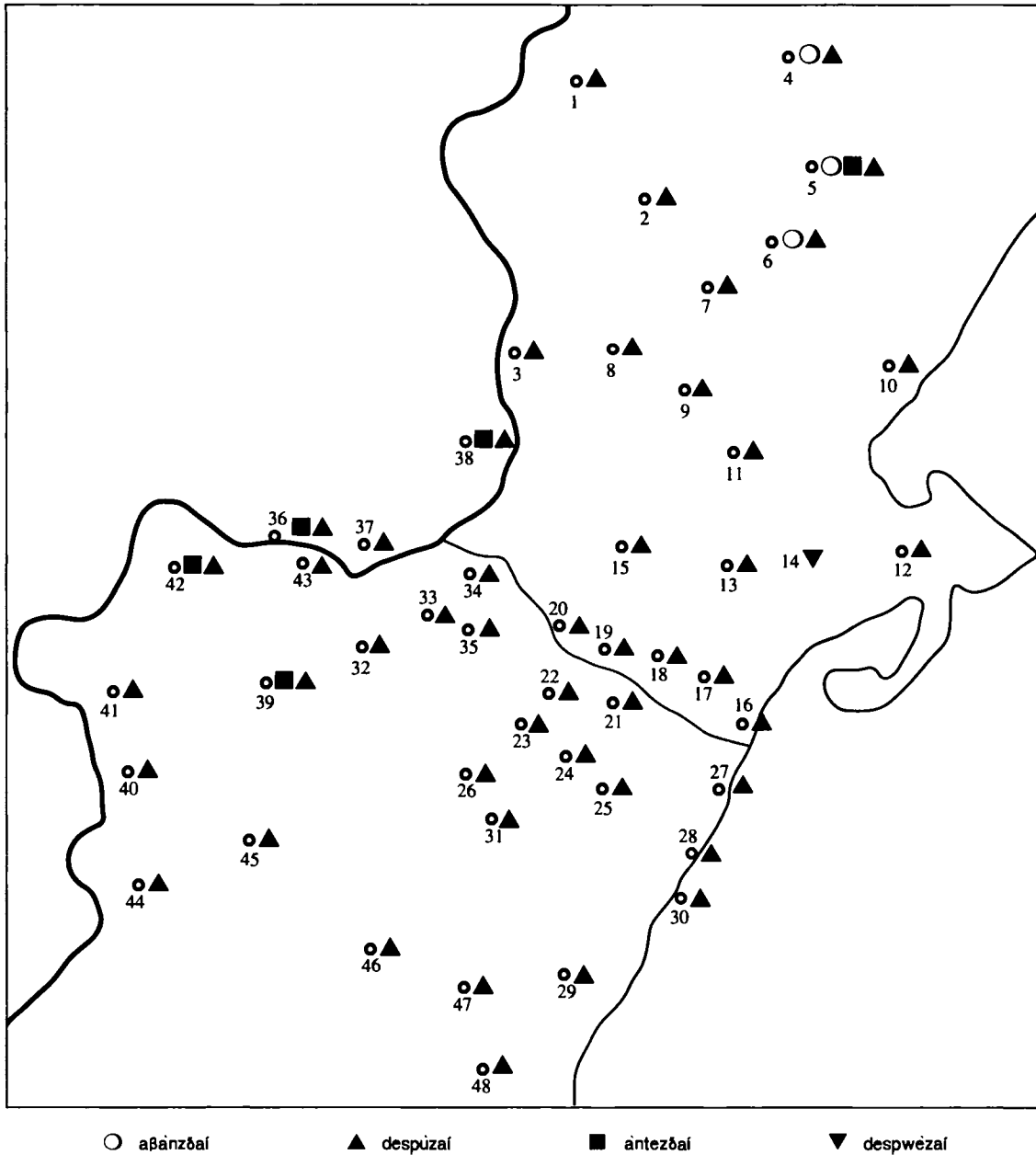
▼ àñ bisjést

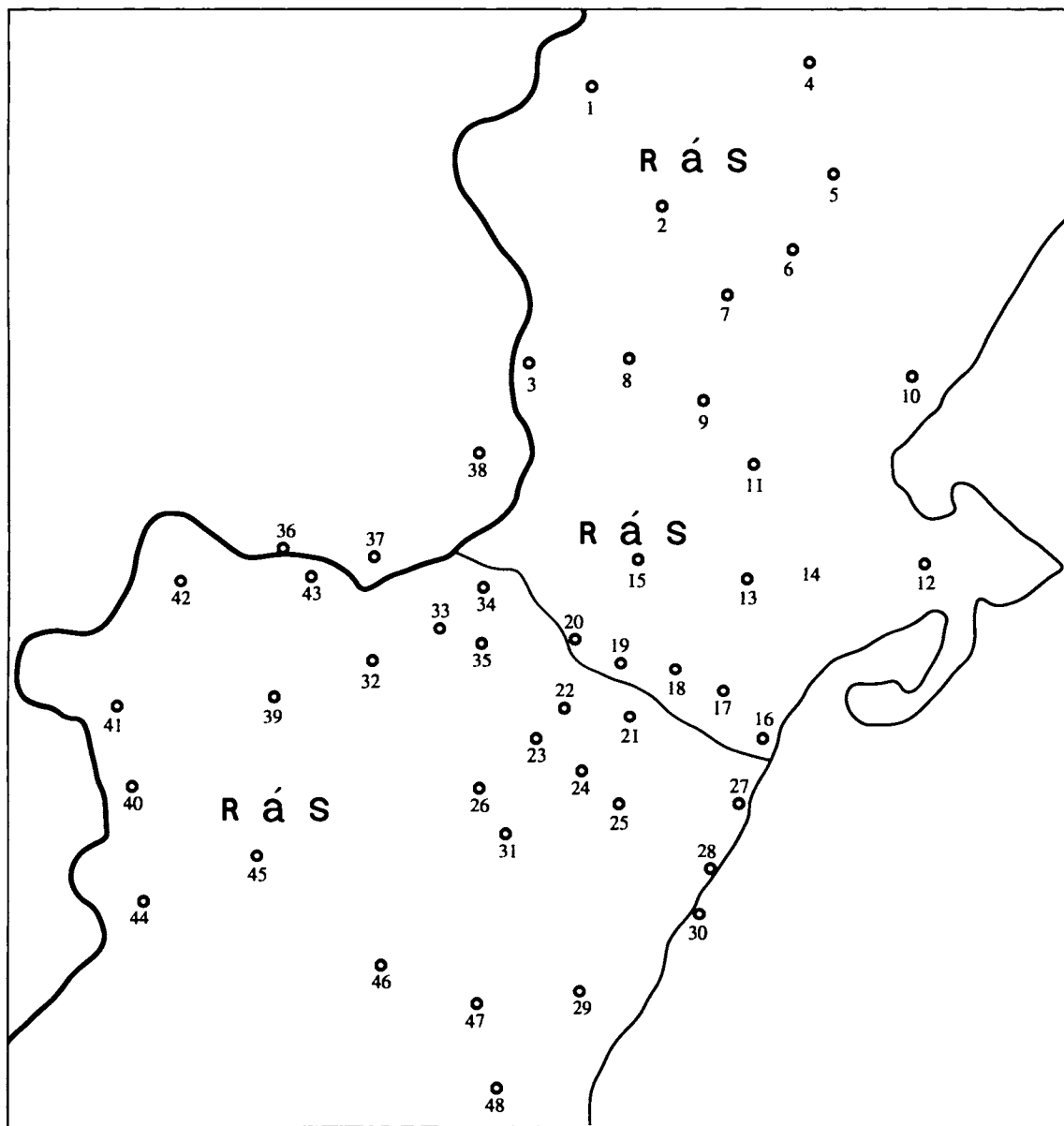
MAPA 186. *Enguany*

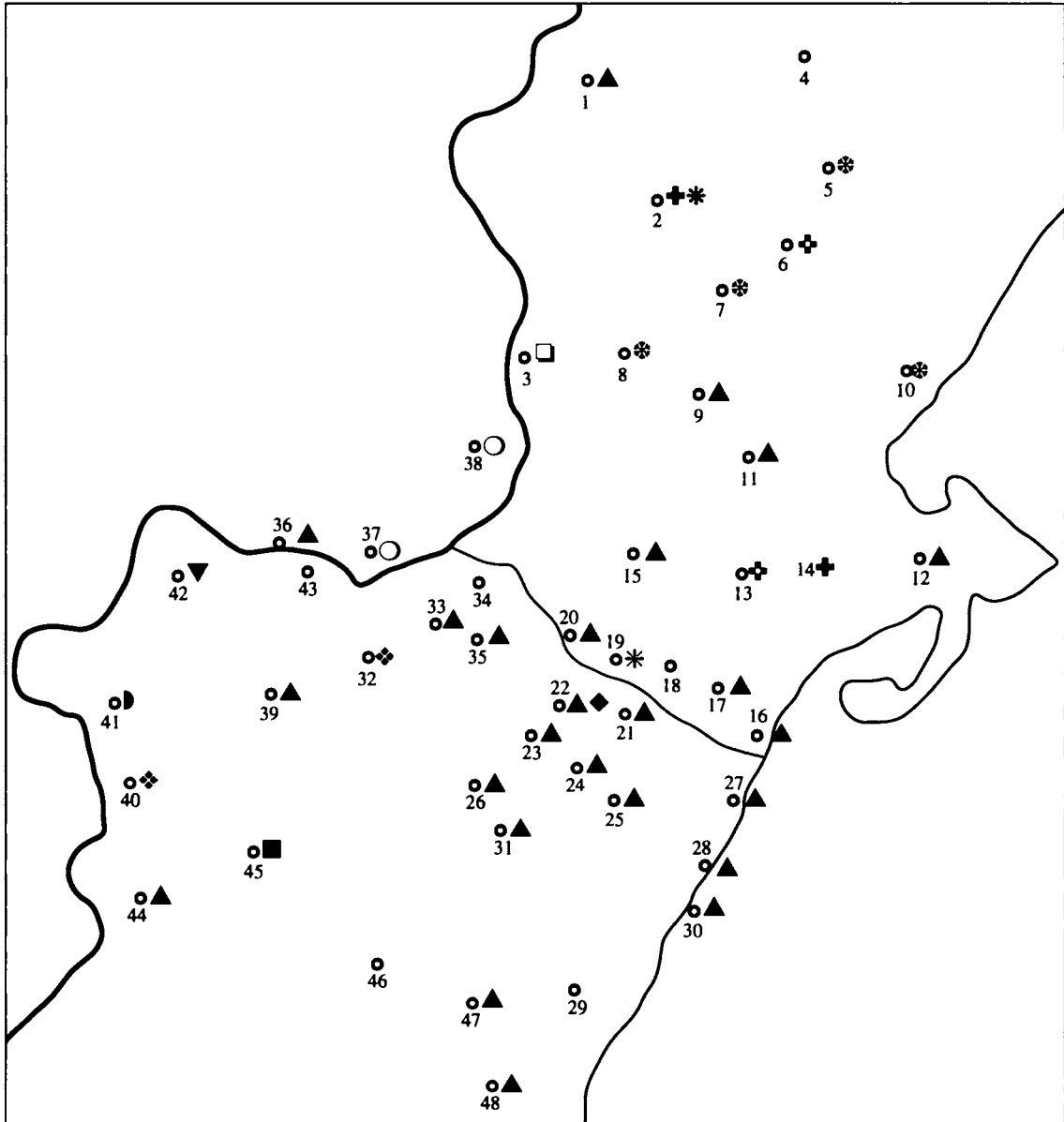
MAPA 187. *Avui*

MAPA 188. *Demà-passat*

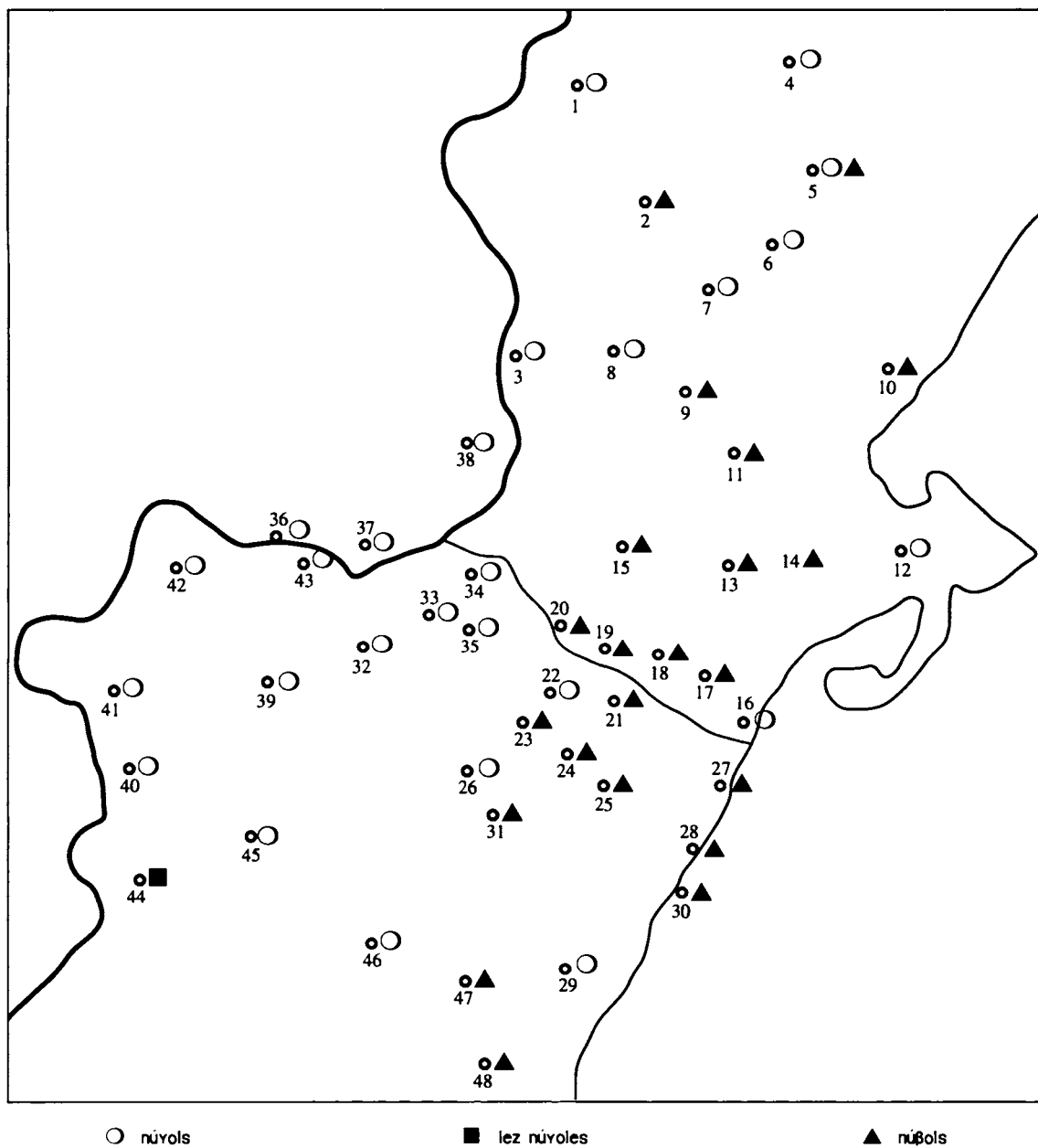
MAPA 189. *Abans-d'ahir*

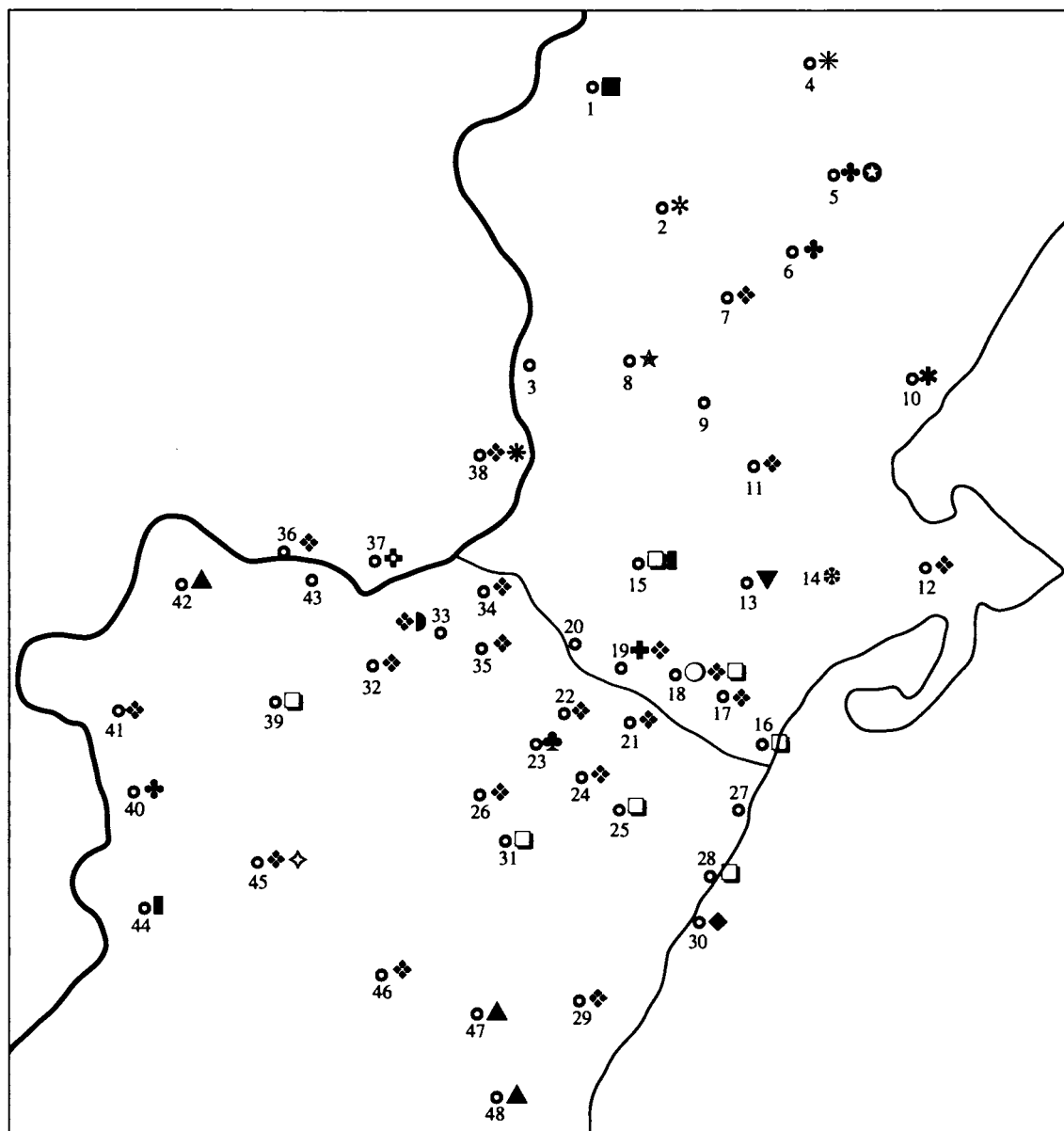

MAPA 190. *El cel ras*

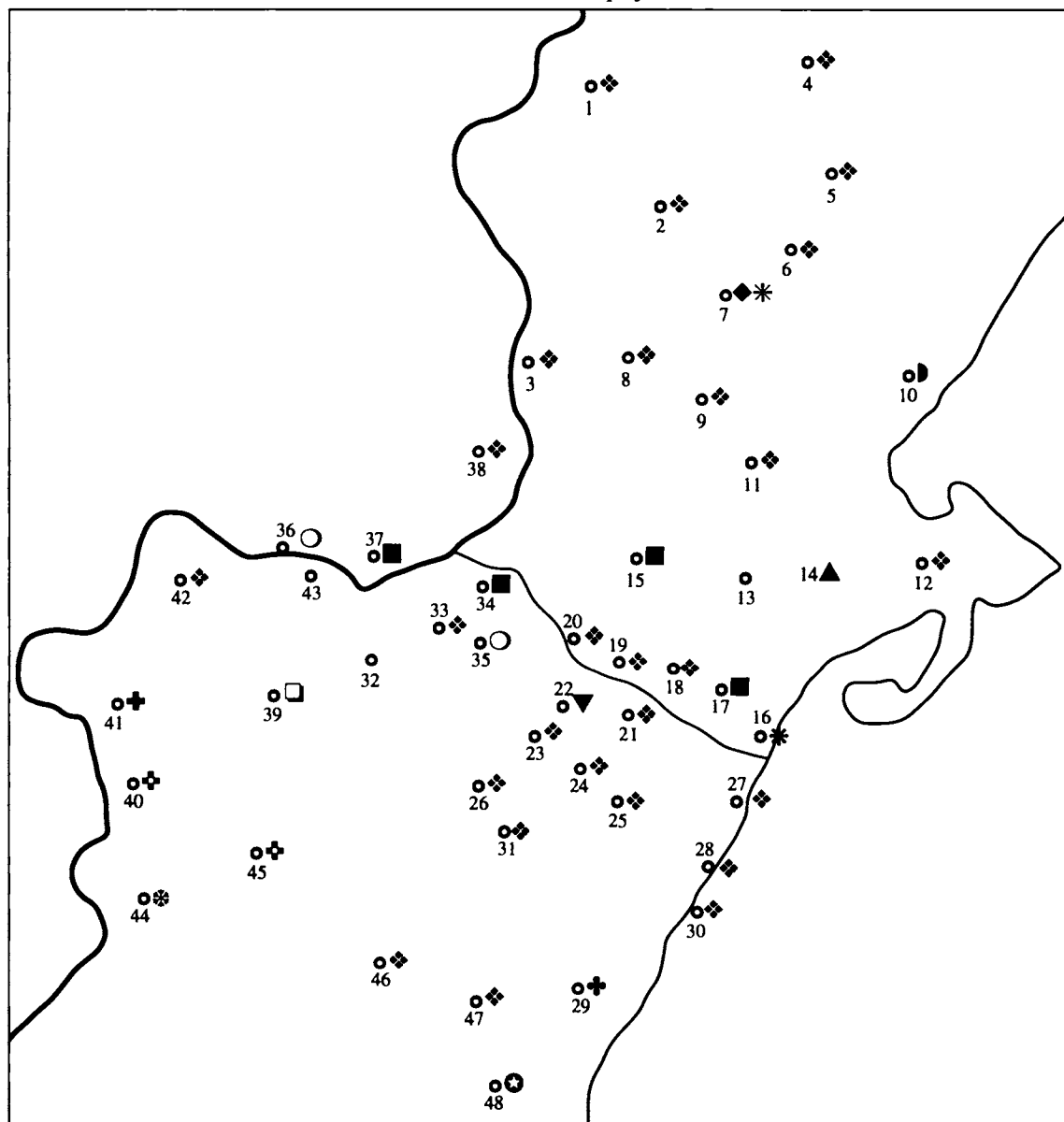
MAPA 191. *Quina xafogor!*

○ kina botfór	■ kina botfórno	▲ kina Baska	▼ kina botfornéra
◆ kina buó	+ kina kálda	◆ kina kalína	□ kina kalidza
◐ kina kalorína	+ kina -stuðó	* kina tjafavó	⊗ kina tjafavó
* kina tjafavó			

MAPA 192. *Els núvols*

MAPA 193. *Roina*

○ aiywalére	⊗ asurnejzá	* pijá la Bróma	◆ bójra pijoréra
⊕ bójre pijotére	⊗ pijá la Bójra	▼ bójra pijabóra	⊕ borimejzá
* espijorá la bójra	▲ araβóya	▷ boráskes	⊗ muláðe
* mufína	□ borimét	⊕ molízna	◇ repis
■ aiywéta priméta	* molínét	★ pijumét	■ temporal
◆ borím			

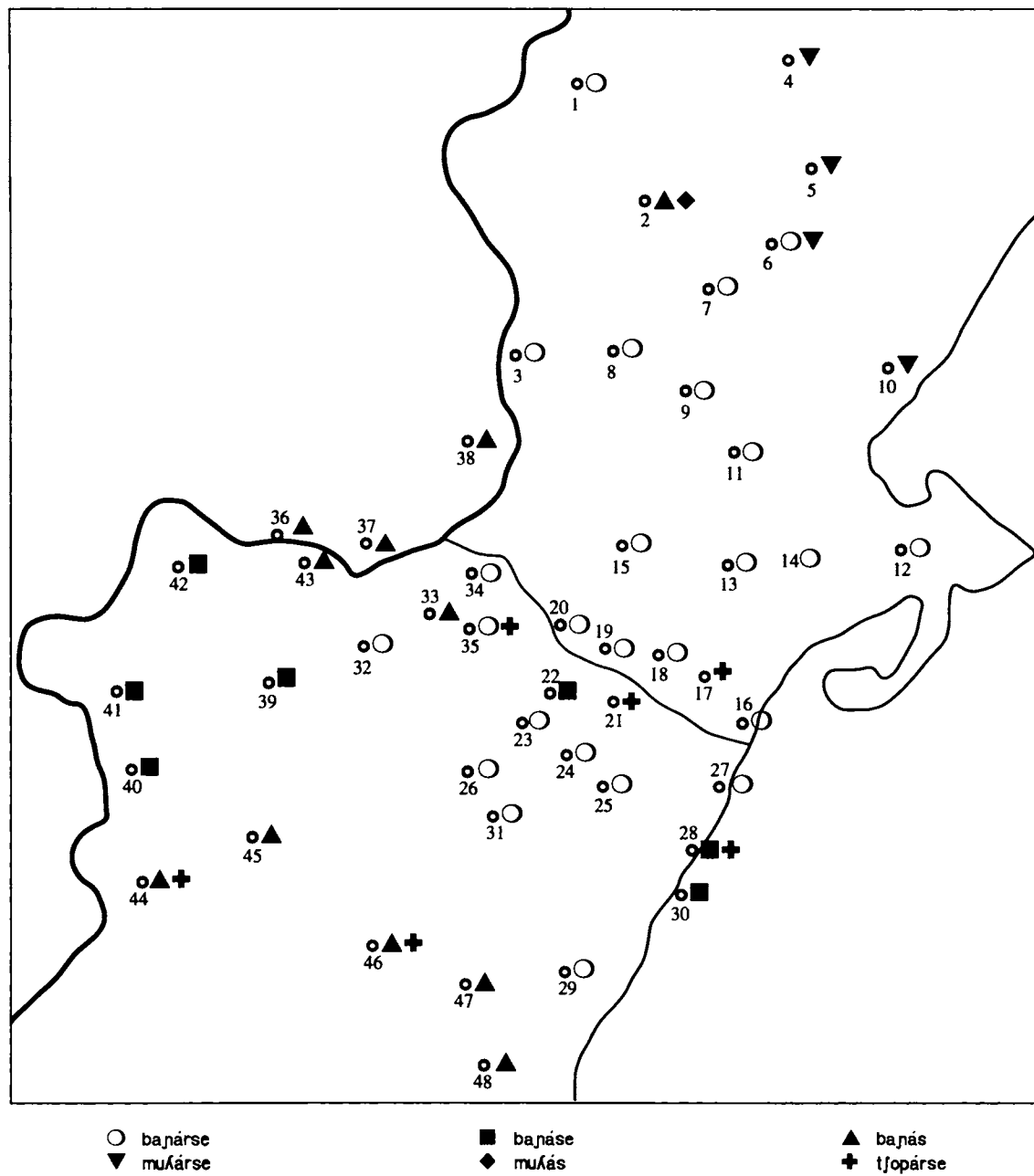
MAPA 194. *Plovisquejar*

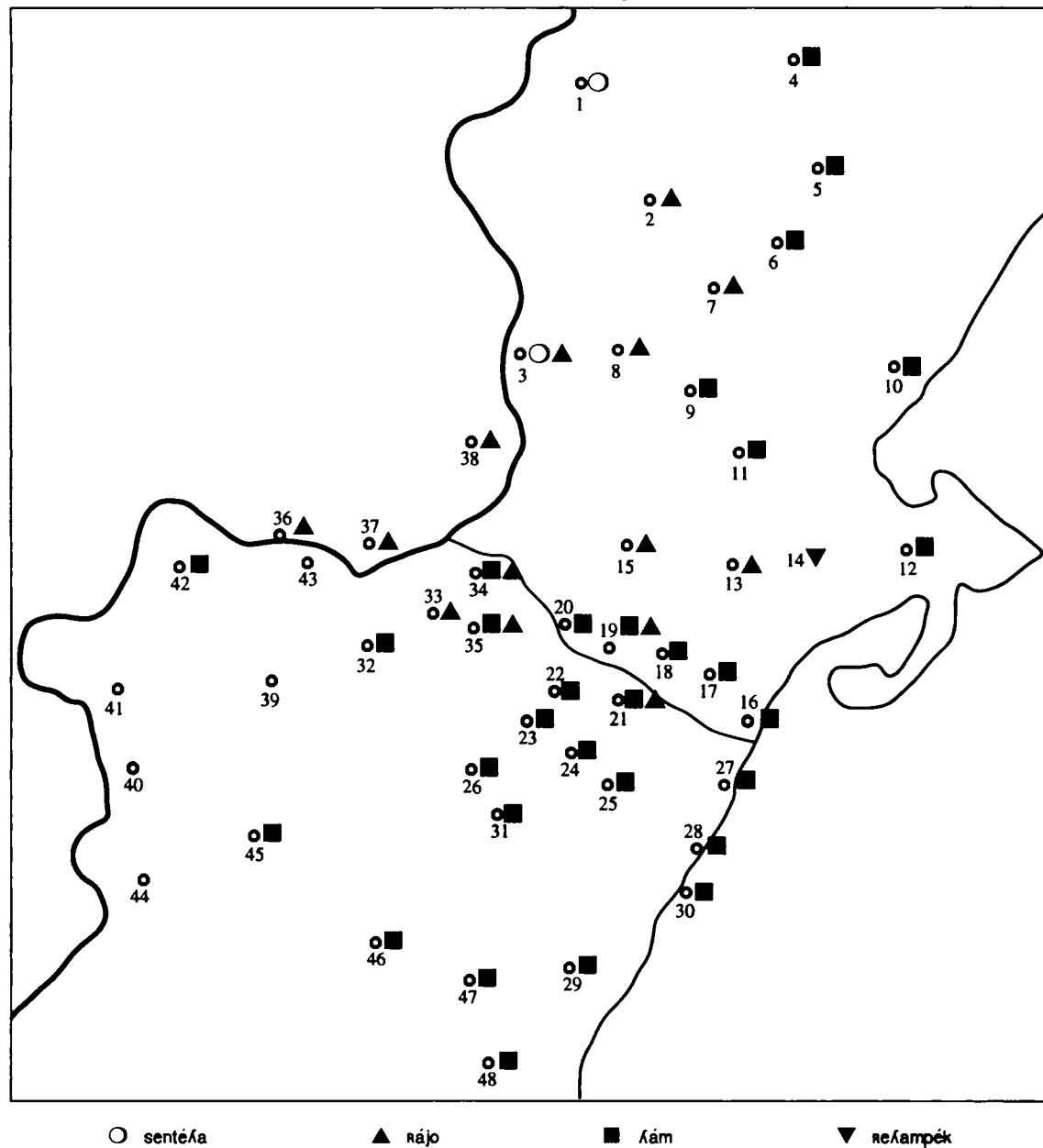
○ boraskejzà
 + plošinejzà
 * ùn rújj
 ■ borimejzà

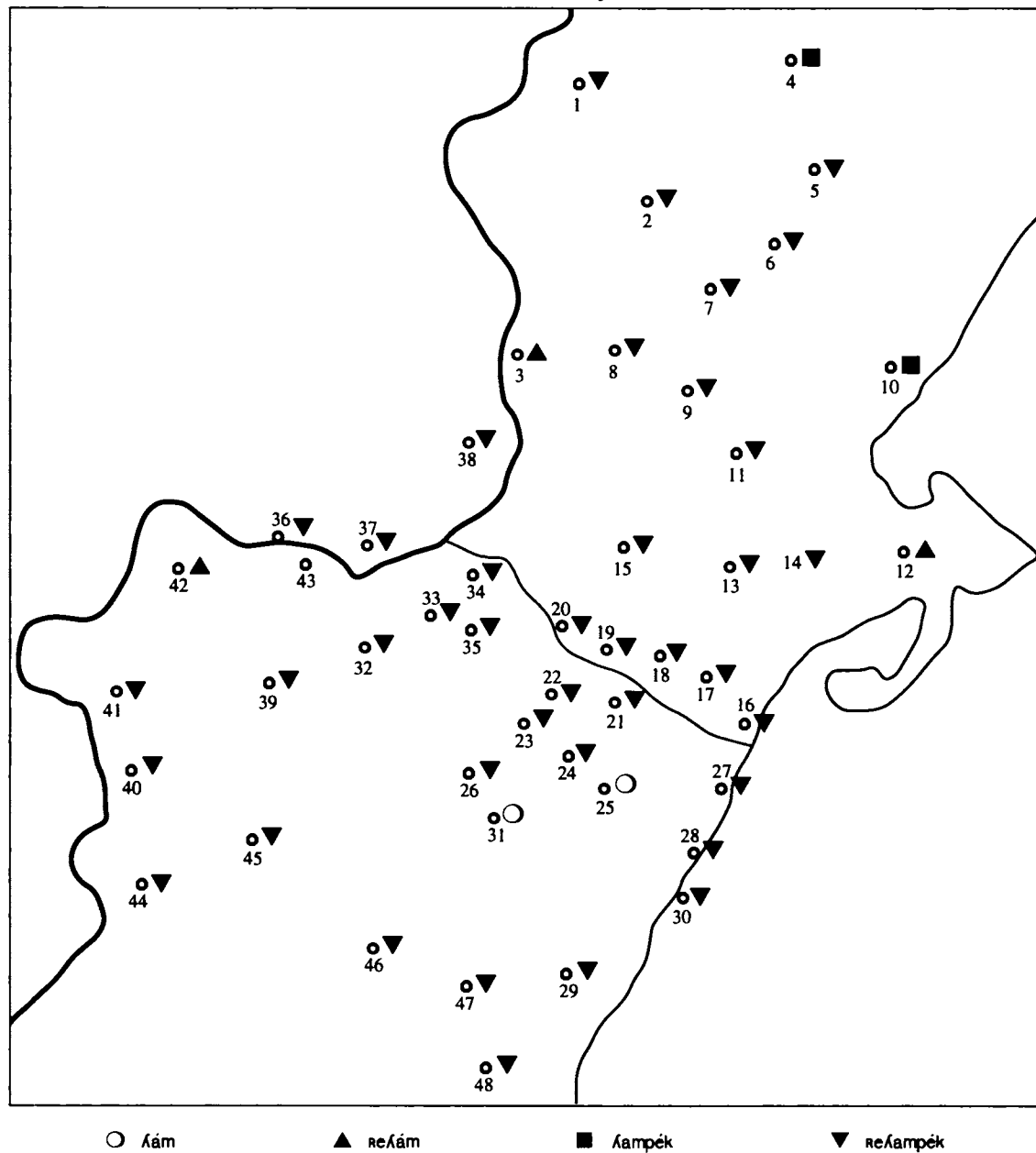
◆ plošizná
 * repisét
 ▲ aspurnejzà
 □ plošiznejzà

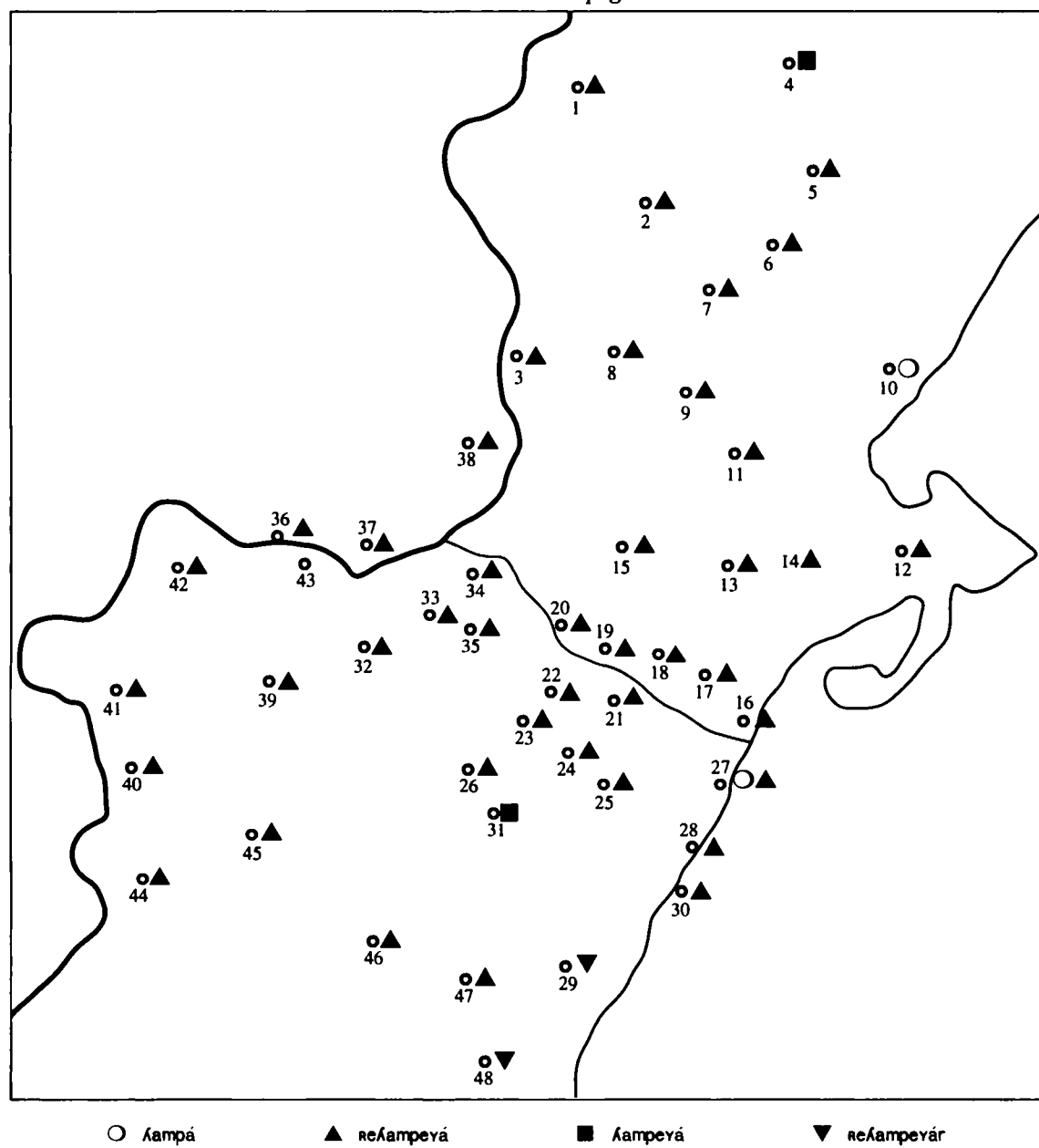
* bá plošén
 ▼ ja káw um borím
 ▸ plošiskejzà
 + borimejzár

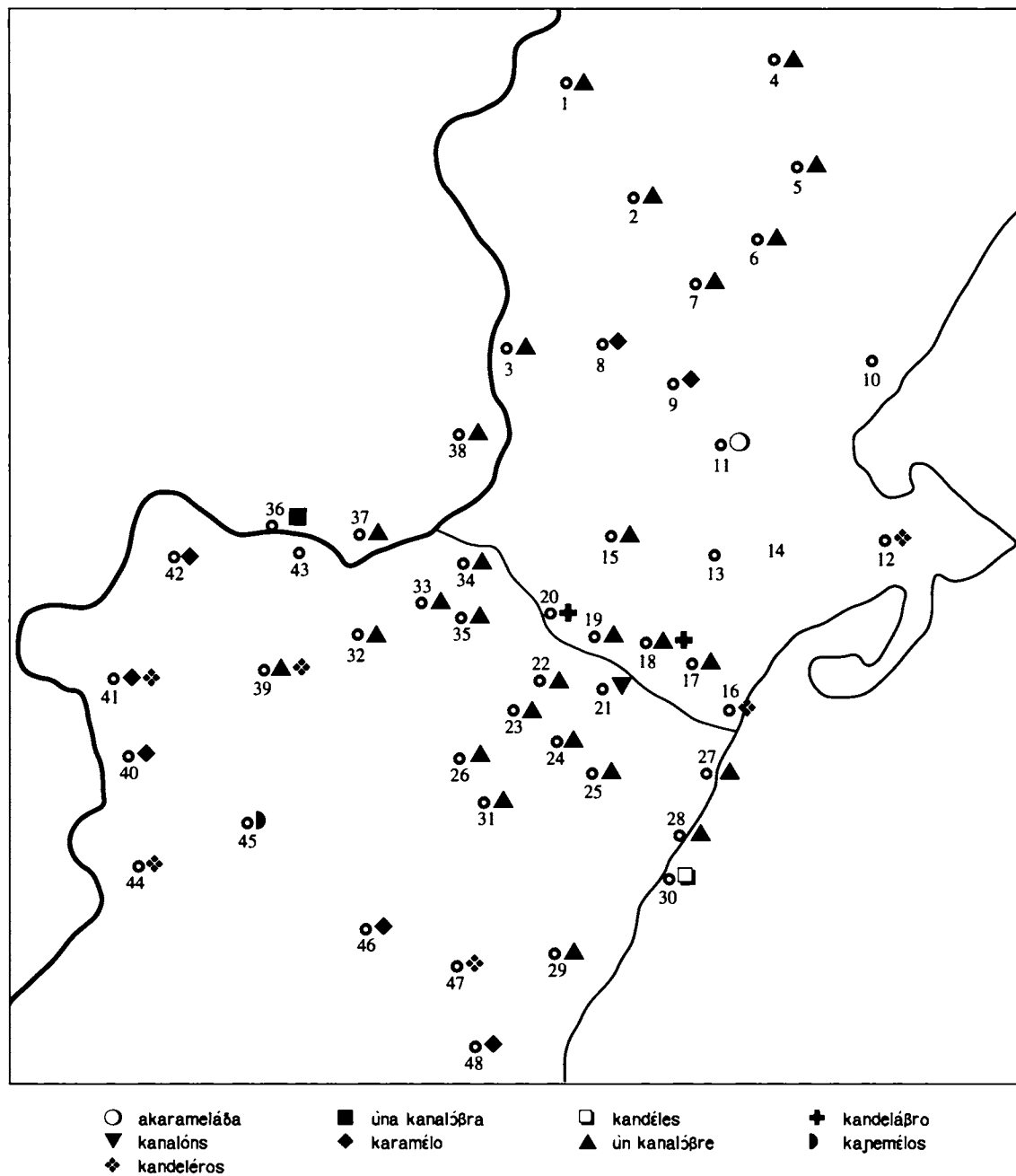
◆ mošizna
 + plošitejzà
 * plošiznár

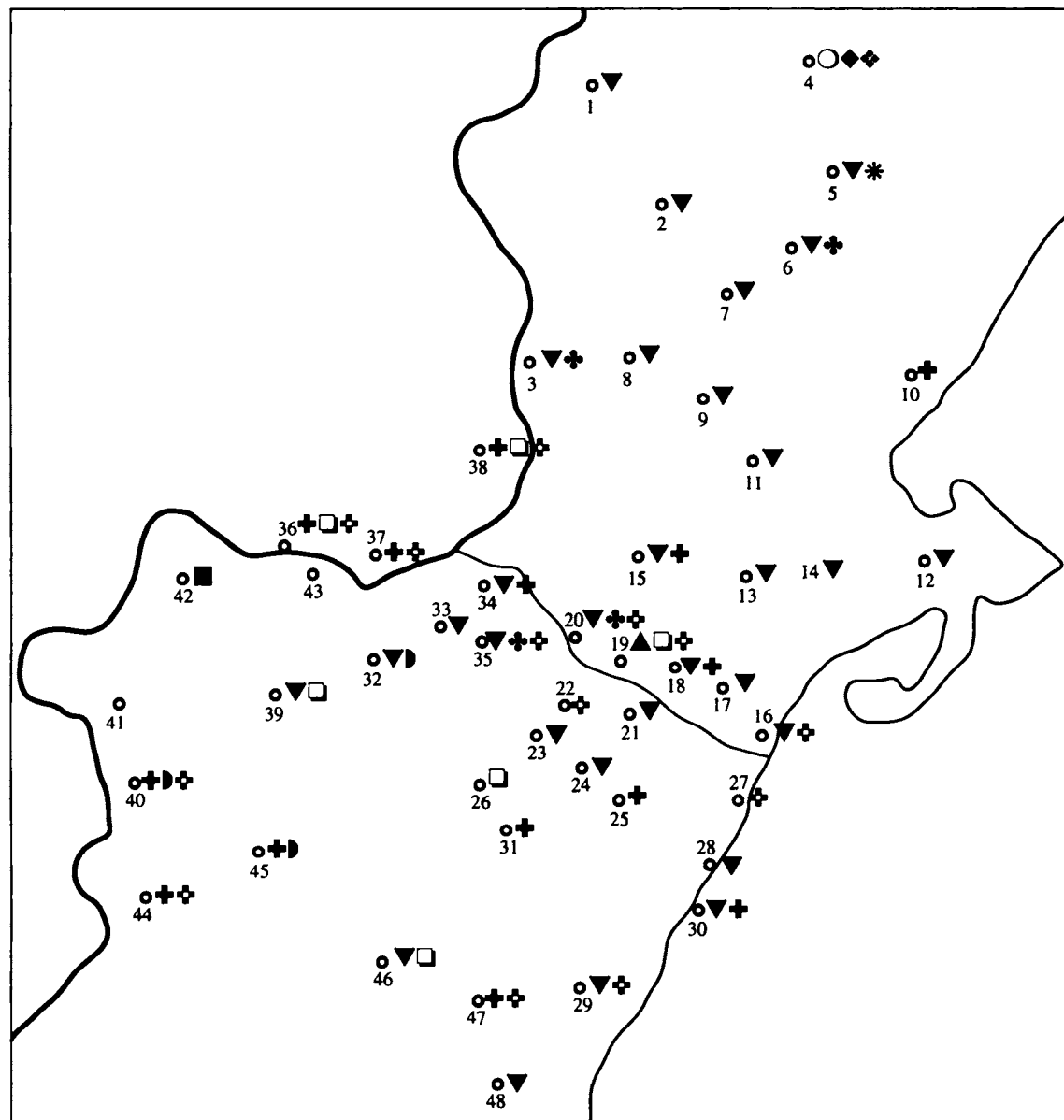
MAPA 195. *Mullar-se*

MAPA 196. *El llamp*

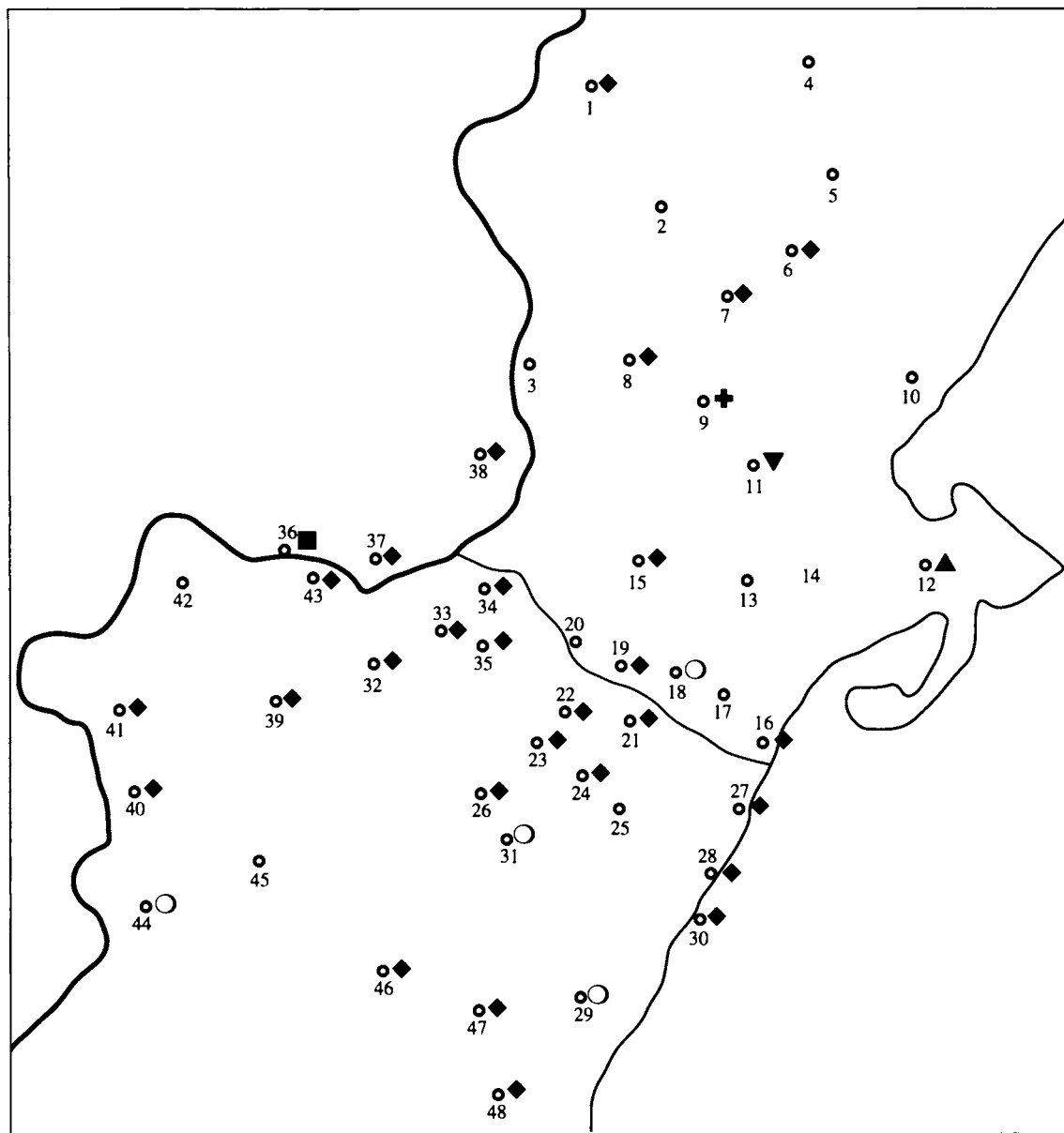
MAPA 197. *Llampec*

MAPA 198. *Llampegar*

MAPA 199. *Un caramell*

MAPA 200. *La calamarsa*

○ ajywa zeláða	+ pétra	□ matakáβres	+ granís
▼ kalaβrujjó	■ albrujjó	* peðreváða	▷ matakíao
◆ graniíó	◆ kalamarsáða	▲ arvaβis	

MAPA 201. *Carrera de Sant Jaume*

○ kamí de san djàwme

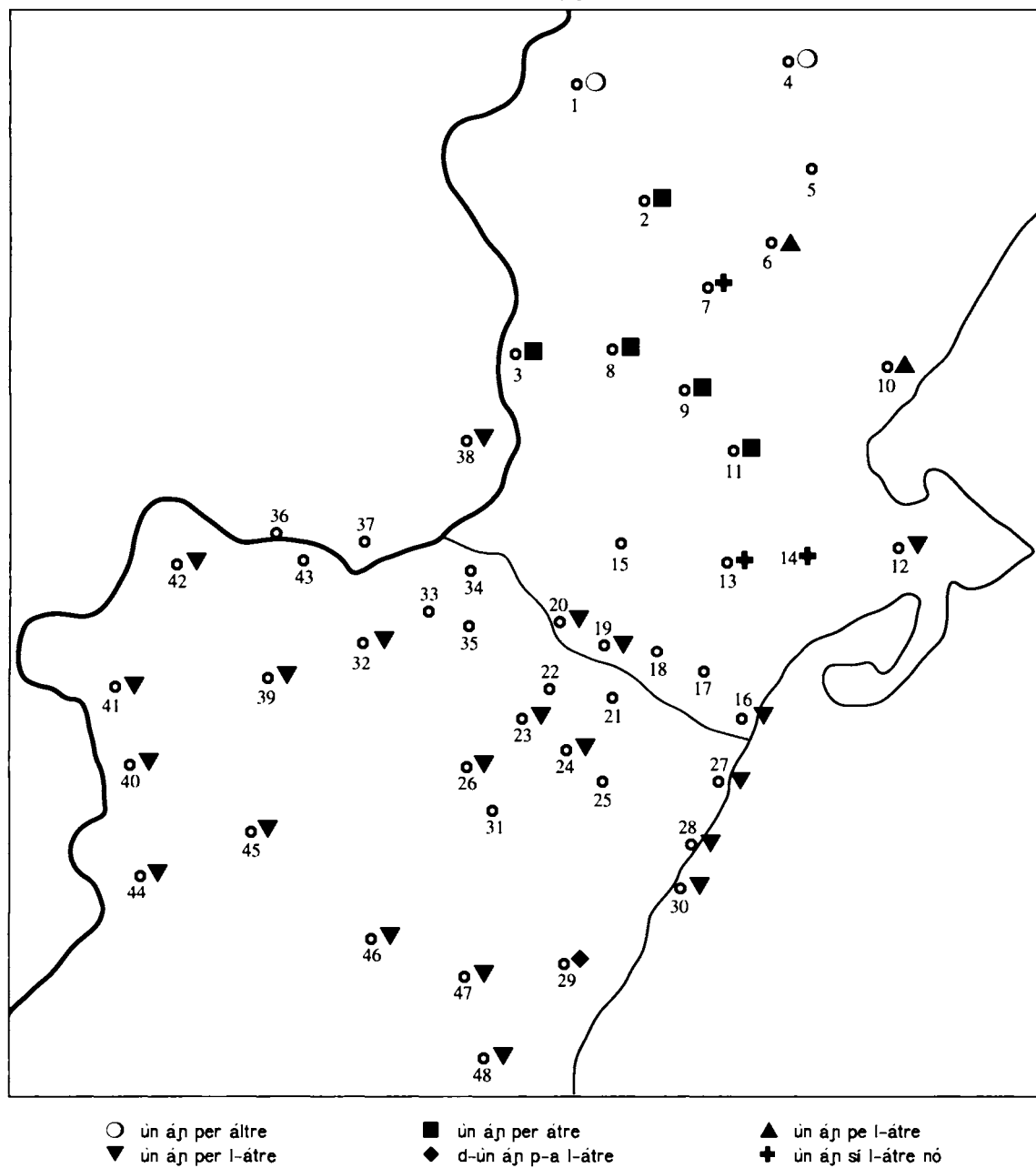
■ lo káro de san djàwme

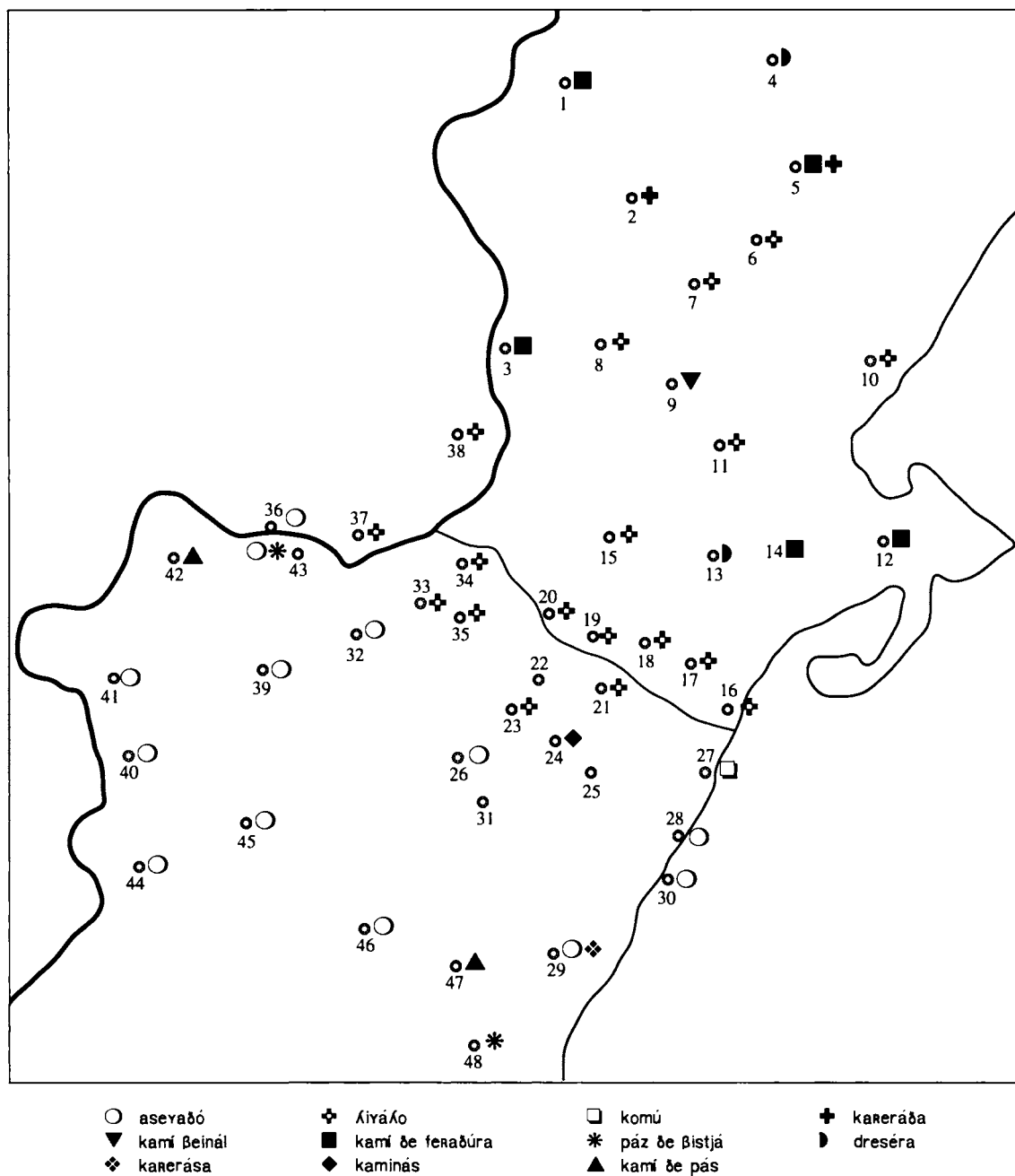
▲ la karetéra de les kabréles

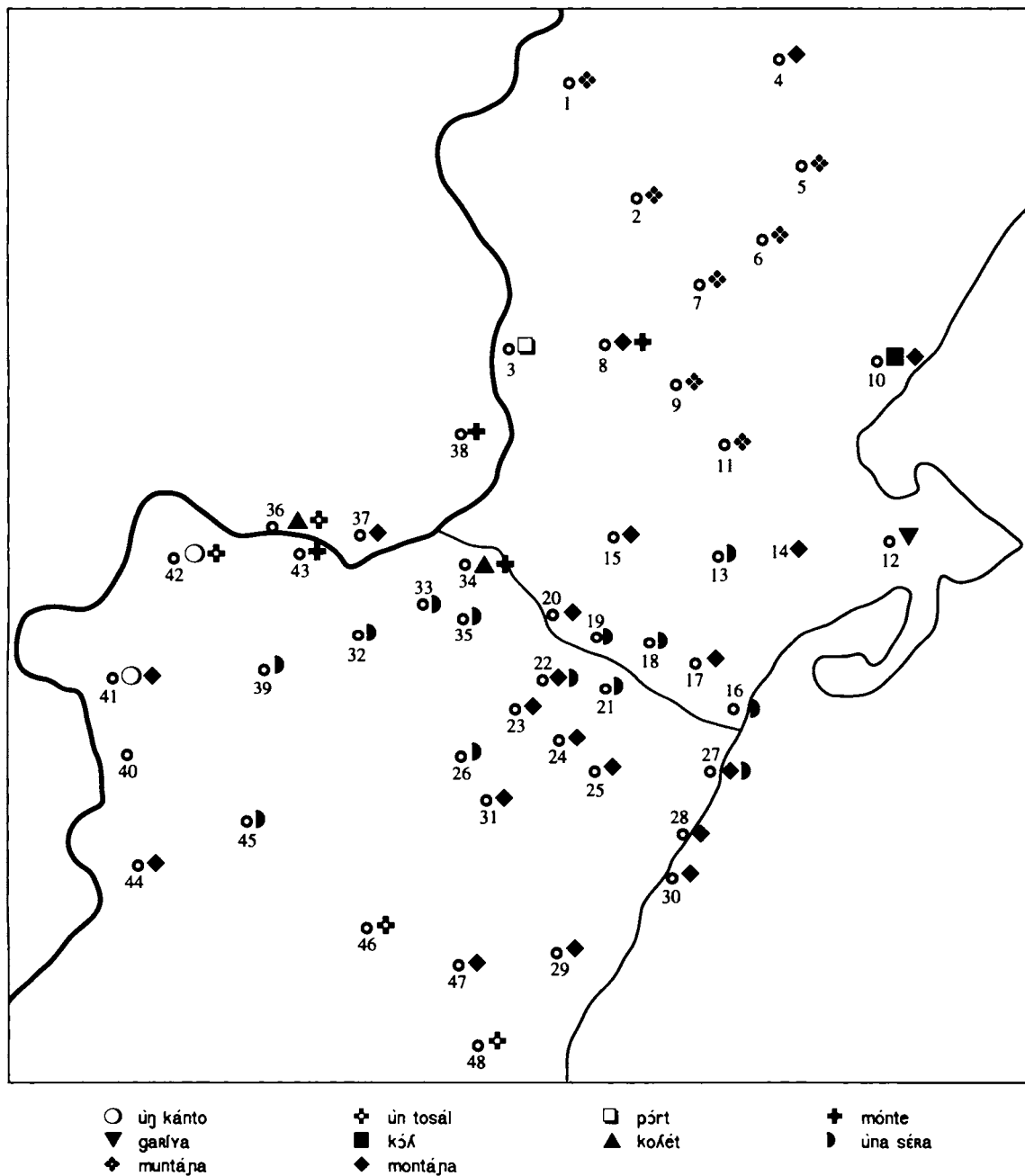
▼ karetéra de santjavo

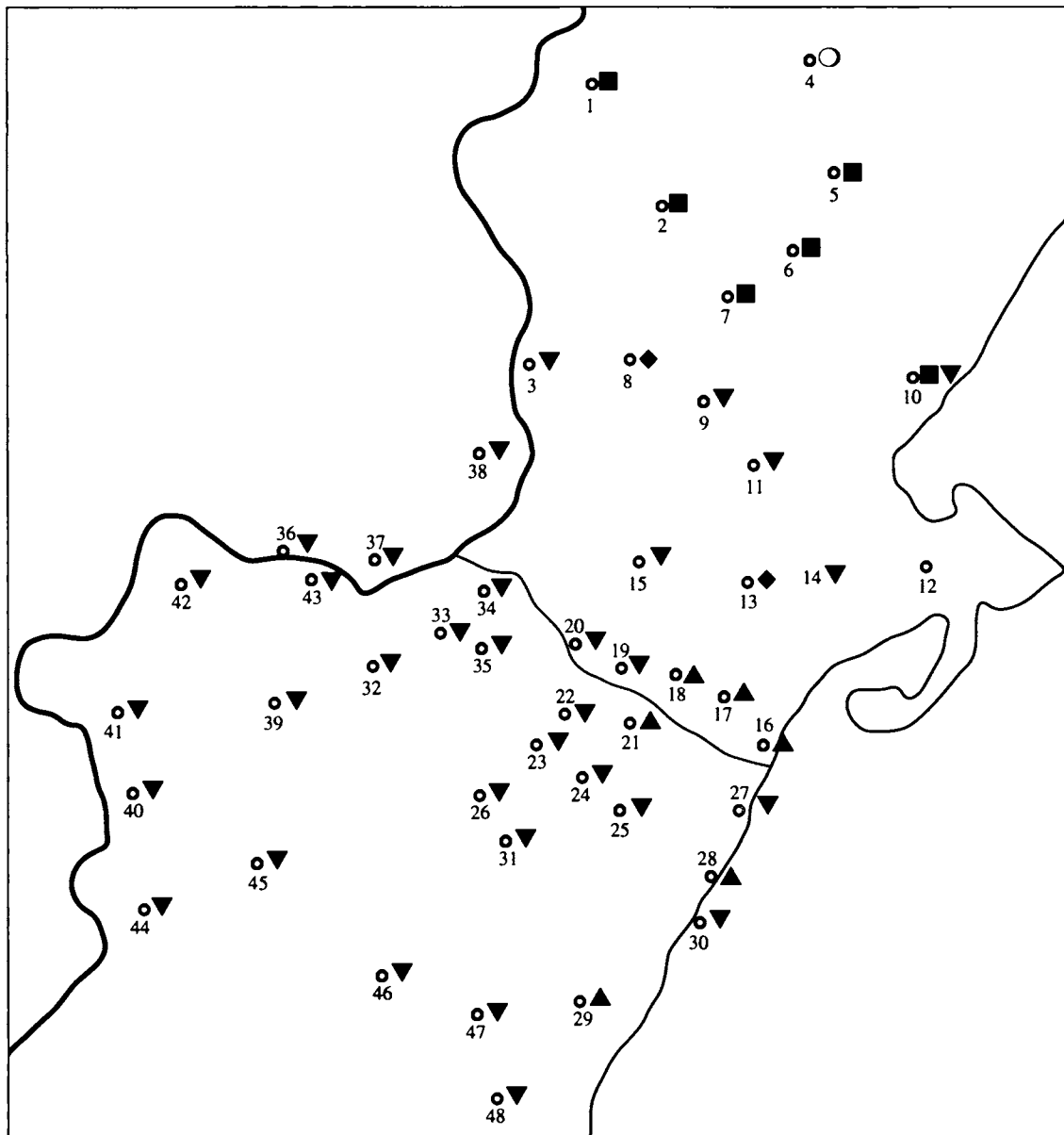
◆ karetéra de san djàwme

+ karetéra de sam páw

MAPA 202. *Un any per l'altre*

MAPA 203. *El camí ramader*

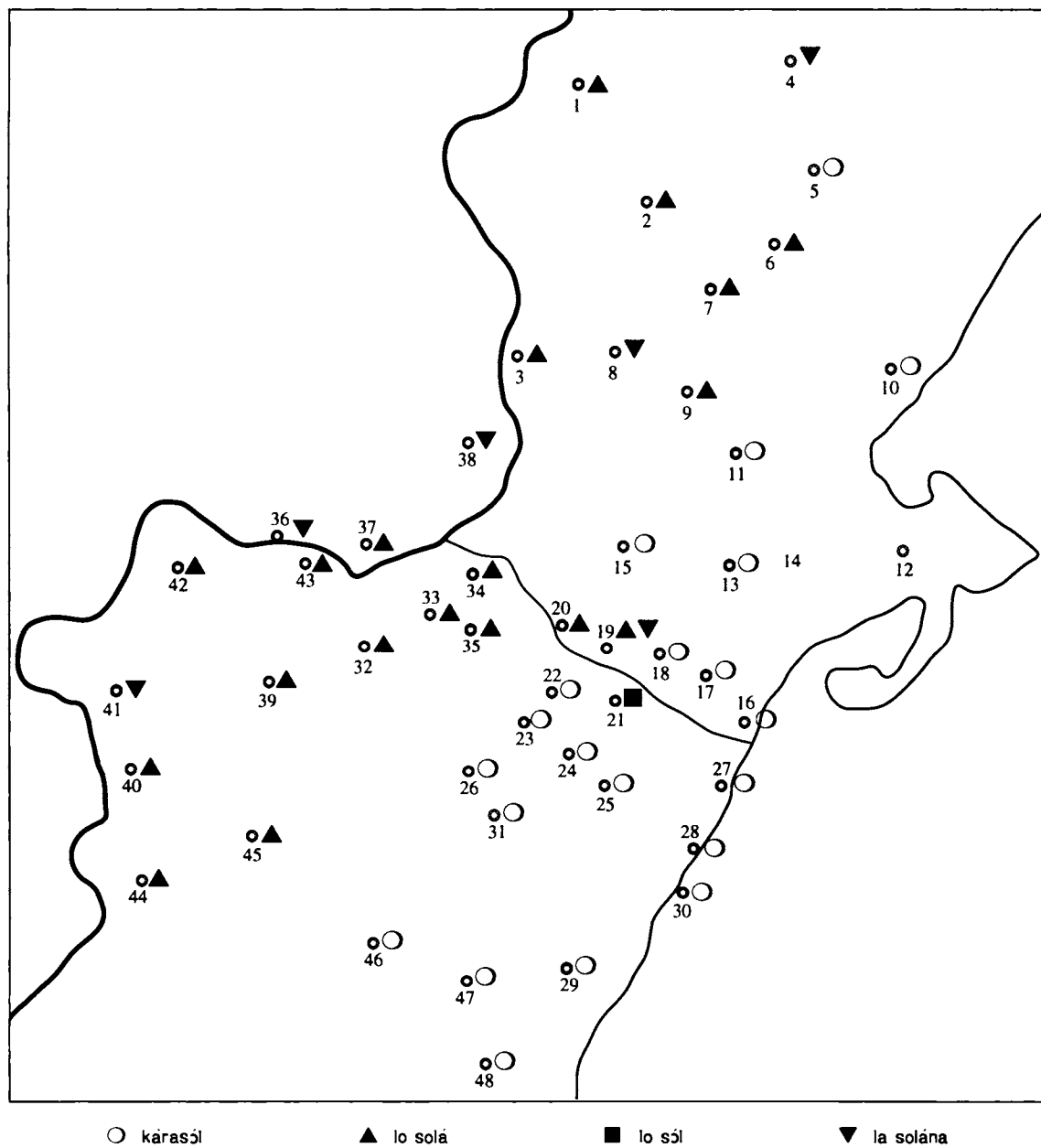
MAPA 204. *Una muntanya*

MAPA 205. *La бага*

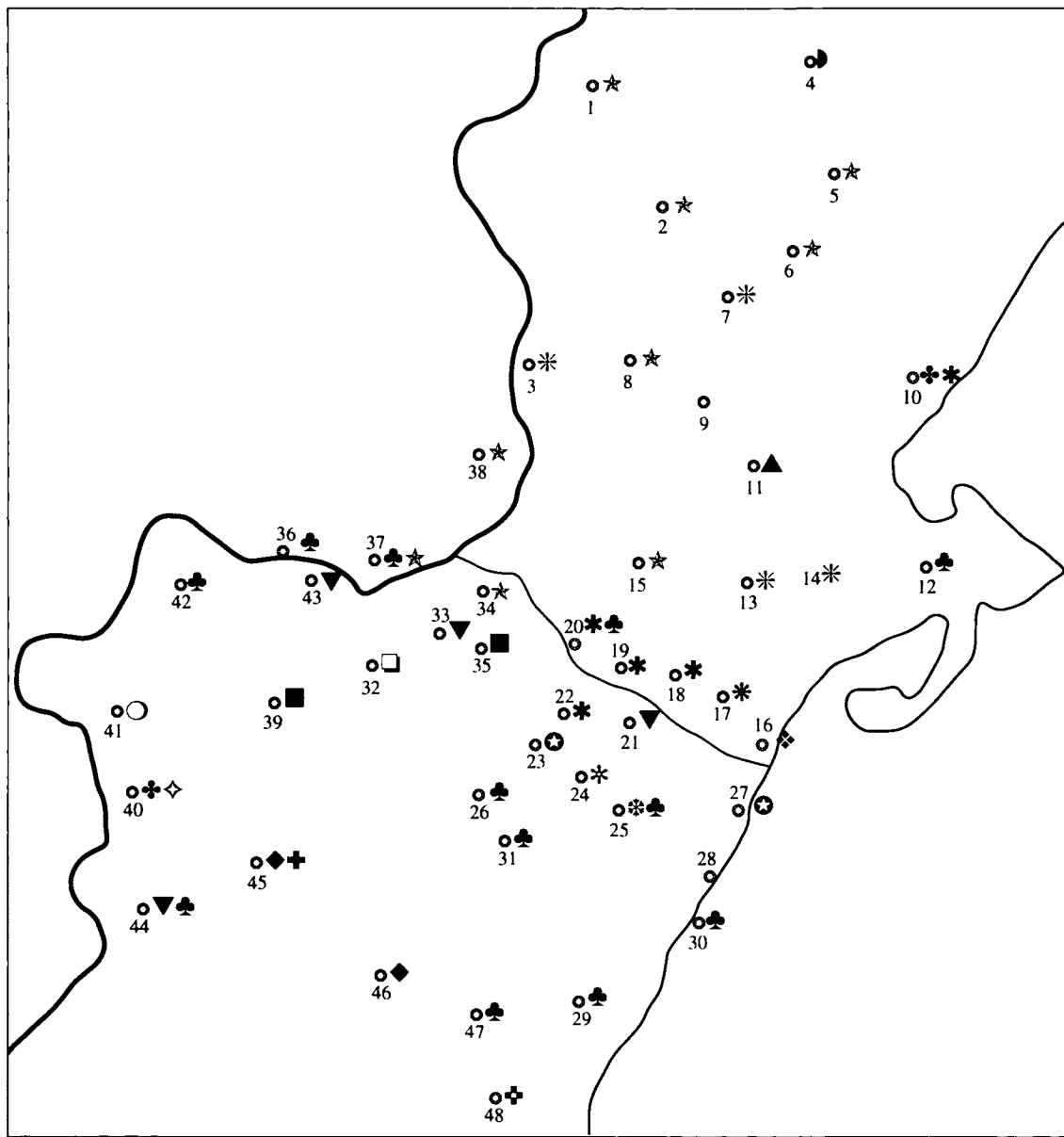
○ awβāk
▲ ombraḏiw

◆ umbria
■ awβāya

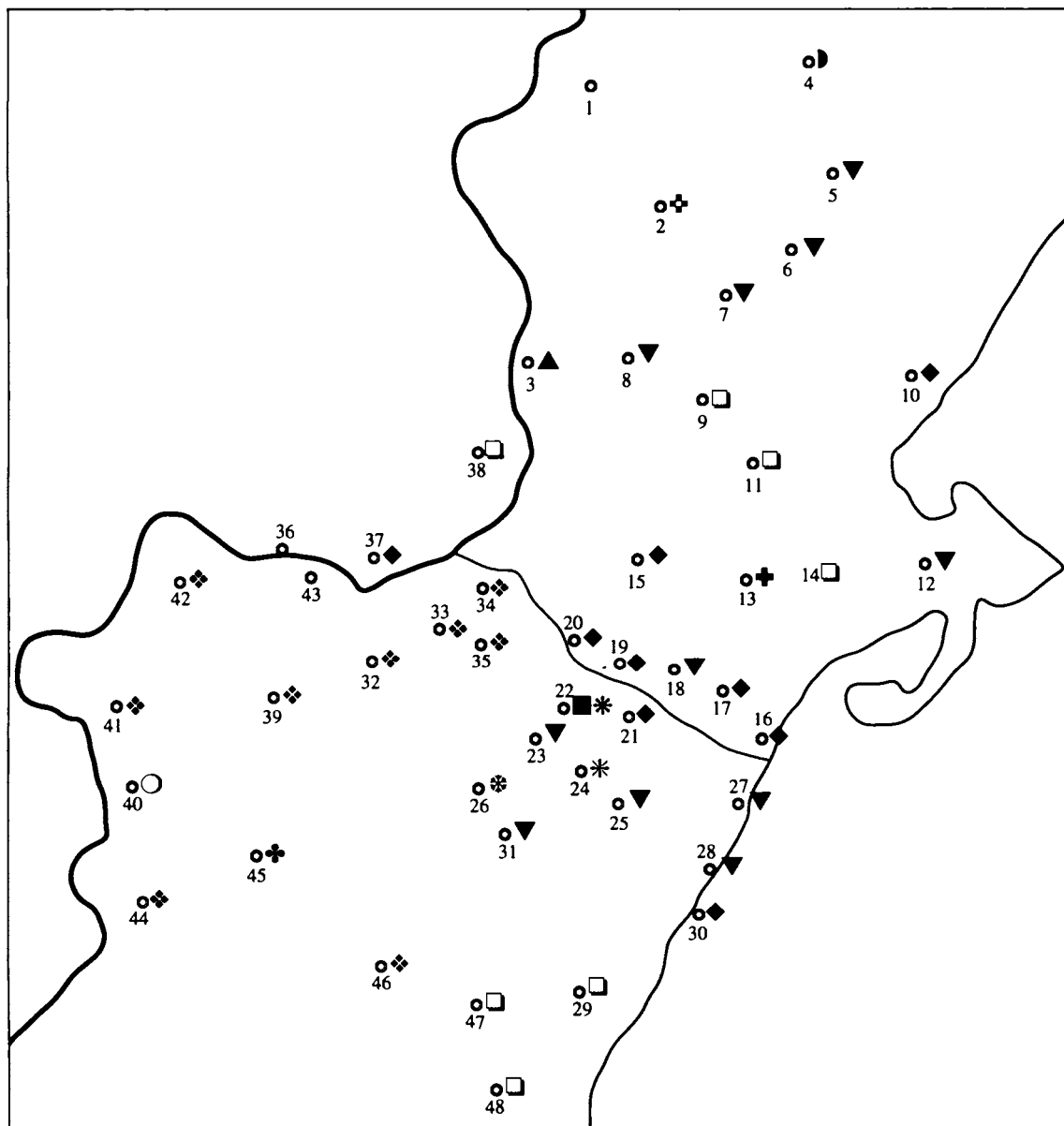
▼ ombria

MAPA 206. *La solana*

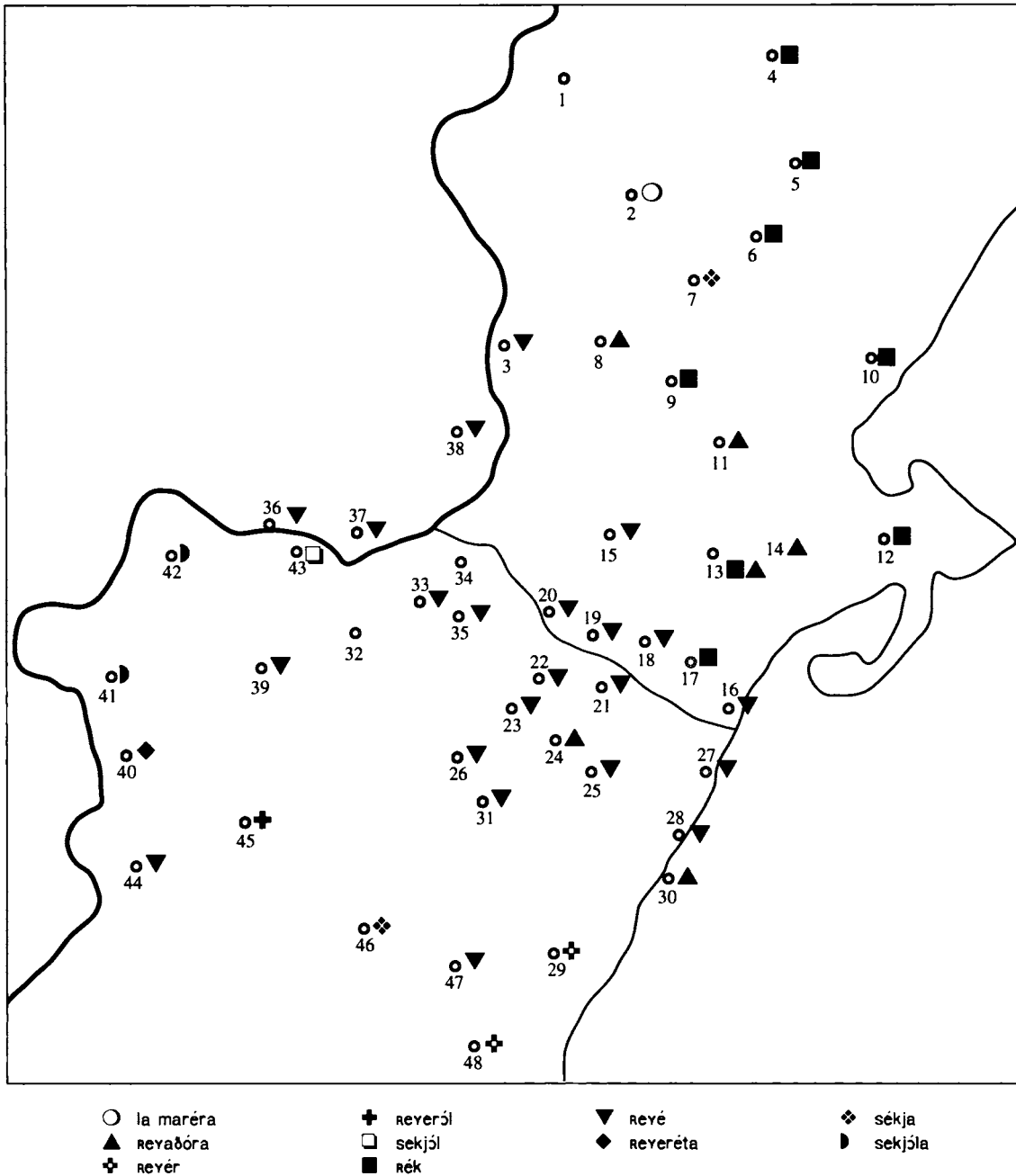
MAPA 207. *El cim*

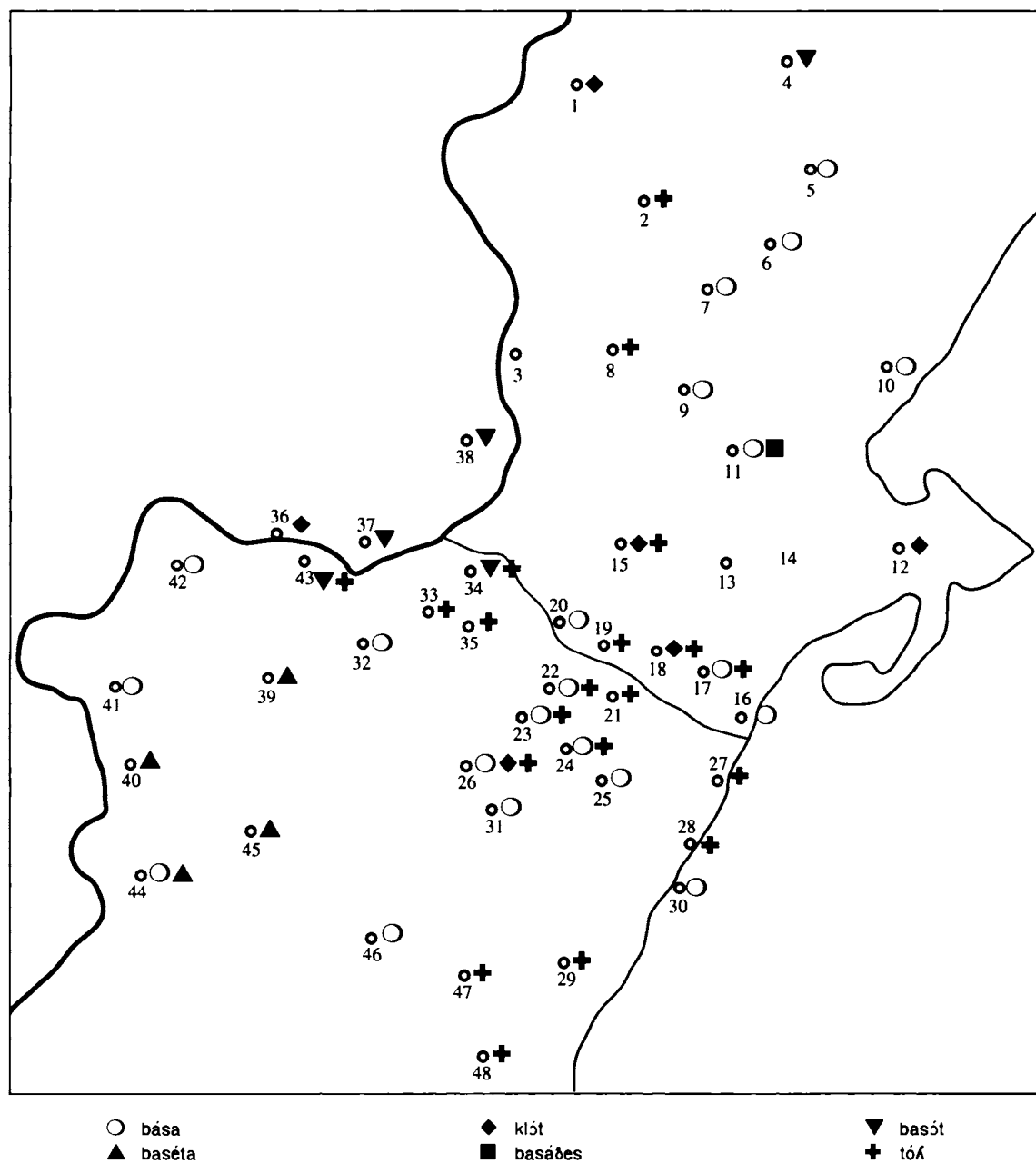

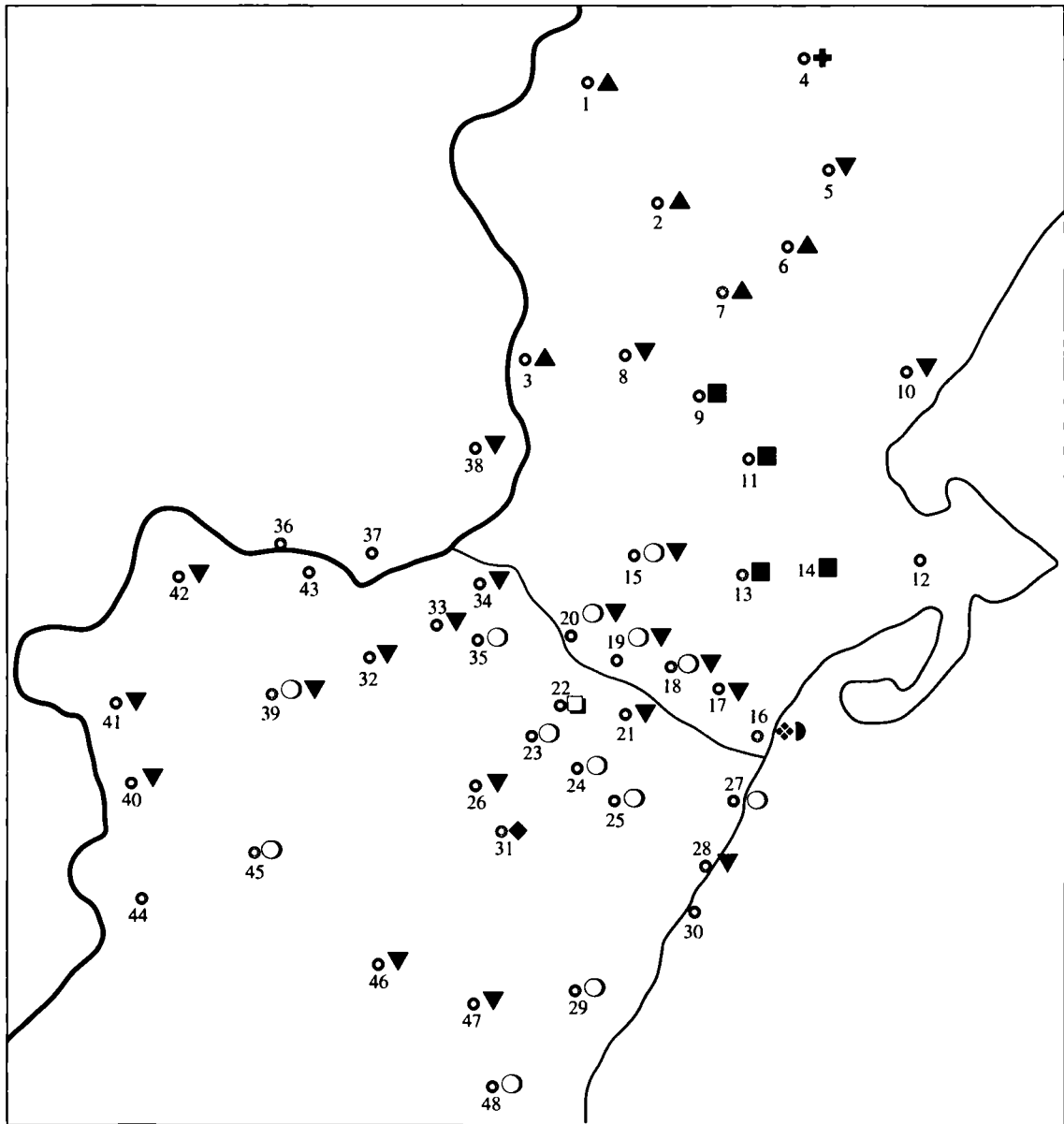
○ kánto	❖ lo kaputjét	✱ dál de tót	★ púnta
✚ kapsál	✻ kréste	✱ piñó	◆ kapóľ
✱ kremiál	♣ lo píko	▼ lo kábdamún	✚ el koruľét
✱ lo pik	♠ lo káb de ďál	♠ kovúľa	⊛ lo méz alt
■ lo káp	□ lo kóľ	♣ ľoma	◇ seřito

MAPA 208. *Una bombolla d'aigua*

○ baraléts	✚ búfa δ-ájwā	✦ bufarótes	▼ bombóla
◆ búfa	✚ karayóls	* karvóls	□ bufétes
▷ buállófez δ-ájwā	* té faroléts	✦ garvót	* faróls δ-ájwē
■ bójja	▲ bójfez δ-ájwā		

MAPA 209. *El rec*

MAPA 210. *Bassal*

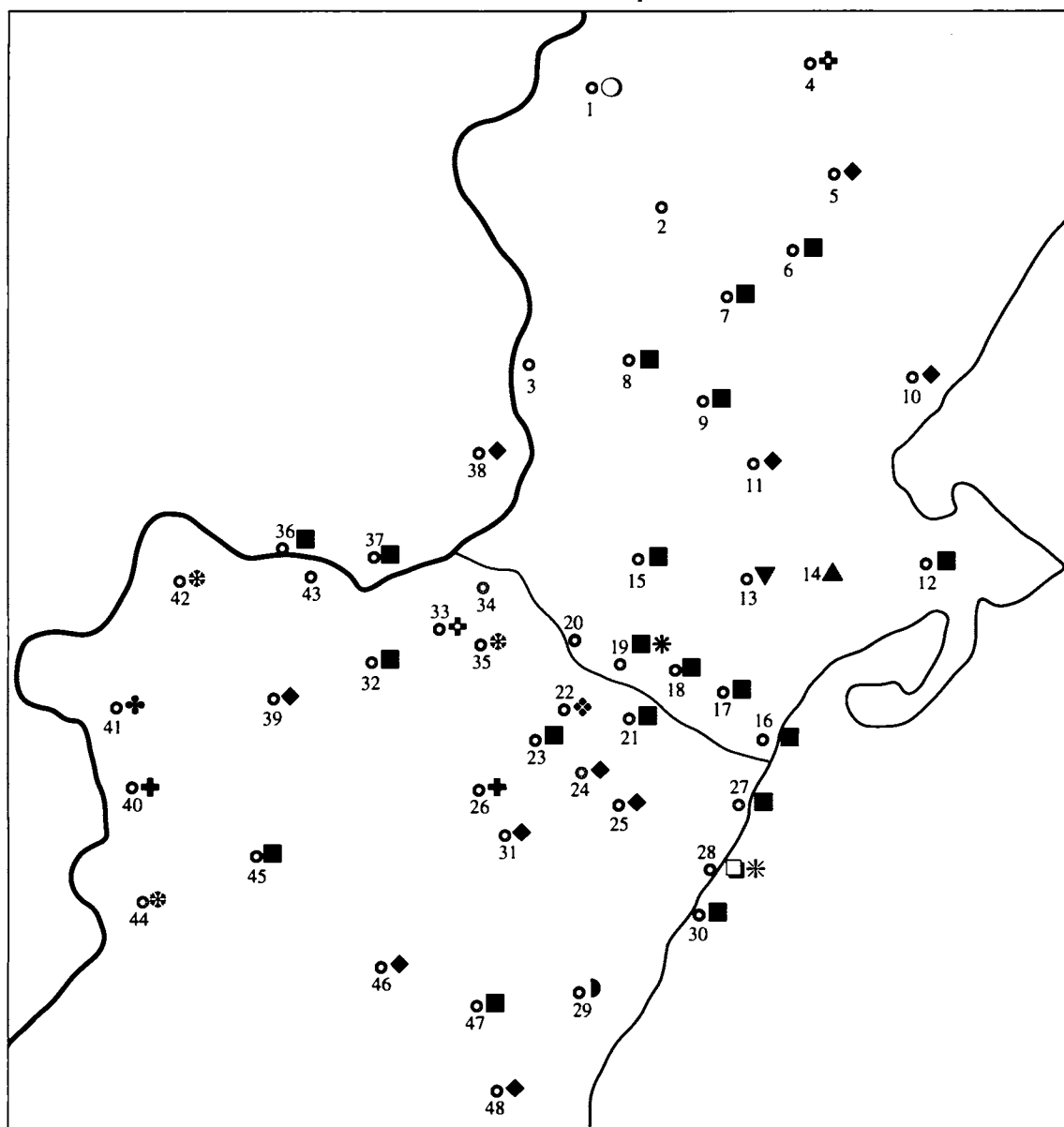
MAPA 211. *Aljub*

○ aldžúp
▼ sistérna
◆ lo žúp

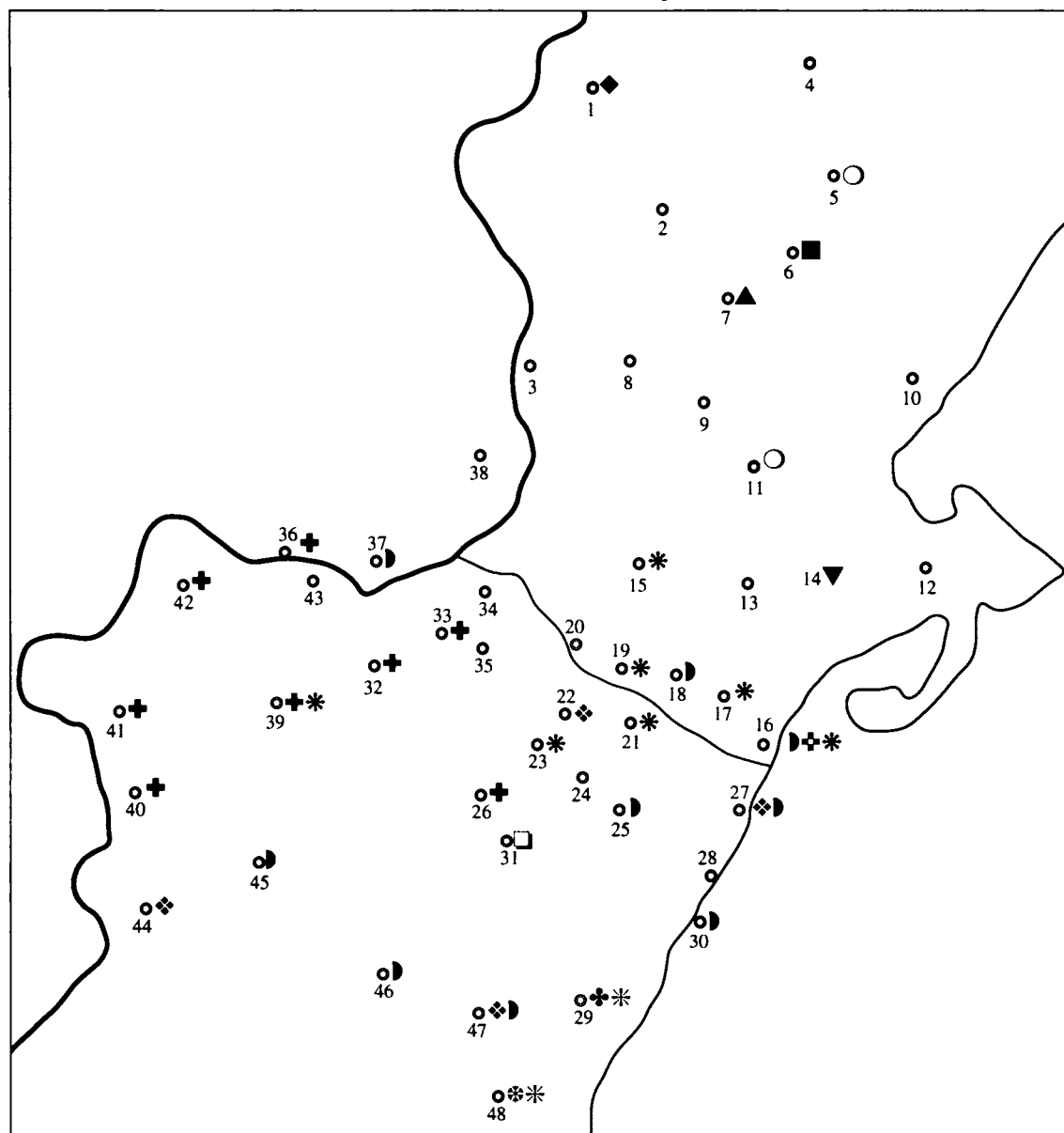
■ ardžúp
◆ kukó

□ bižé
▲ bássa

✚ endžúp
◐ kađóla

MAPA 212. *El coll del pou*

○ andaó	■ barána	▲ lo Brangkai	▼ la Brangkáláda
◆ brokai	✚ bóka del pów	◆ kapeleta	□ kornisa
◐ móta	✚ parét	* peoris	* reBarána
* la ßolta	✚ la ßora del páw		

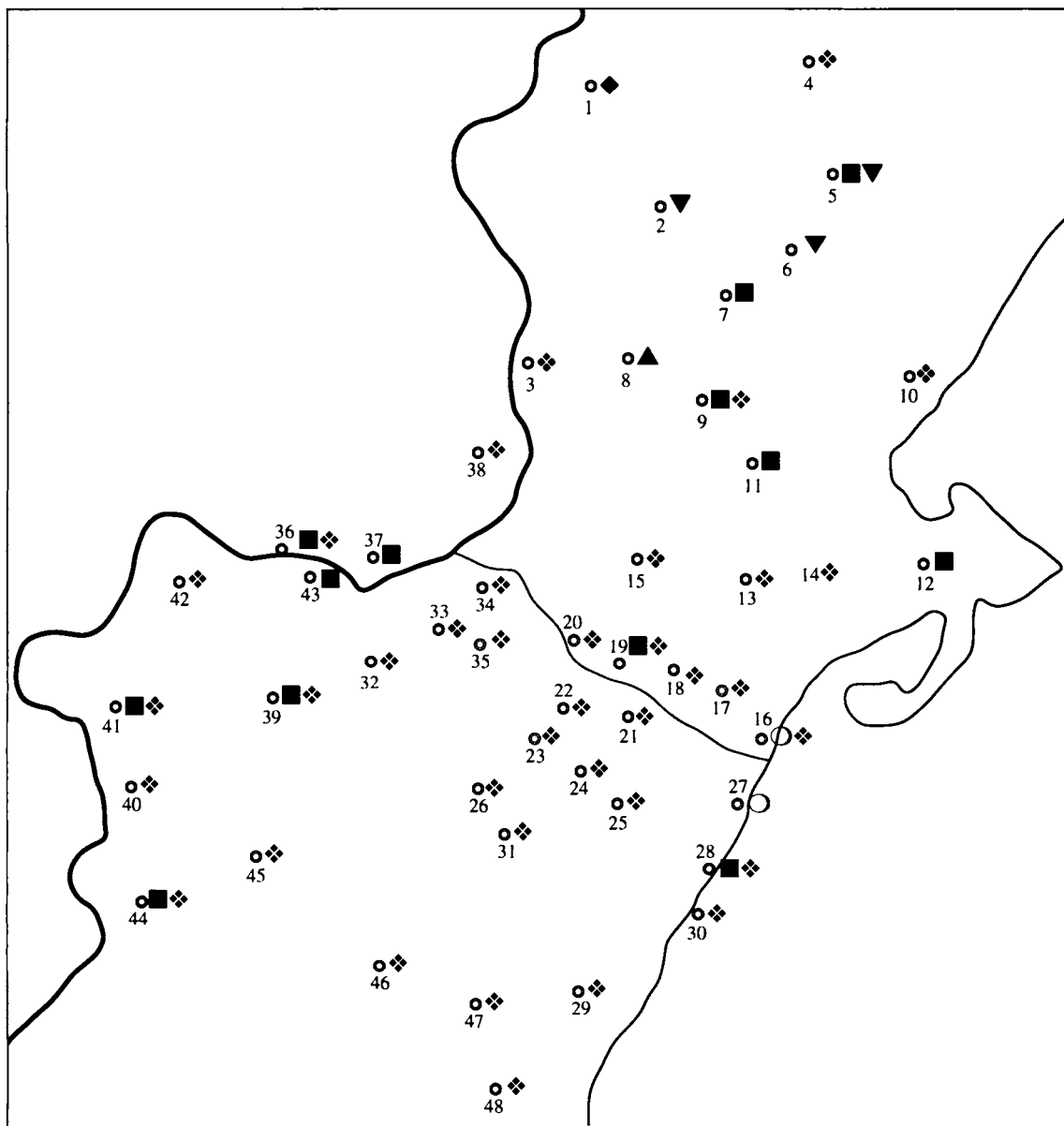
MAPA 213. *Condemnar un pou*

○ aβandoná um pów
 ◆ dá per perðút
 ◐ tapá
 ✱ ruβlír

■ anulá
 + enruná
 ⊕ ùm pów séyo
 ⊕ tapár

▲ aβorí
 ◆ ruβlí
 ✱ kolyá

▼ sevá um pów
 □ tanjá
 ✱ enrunár

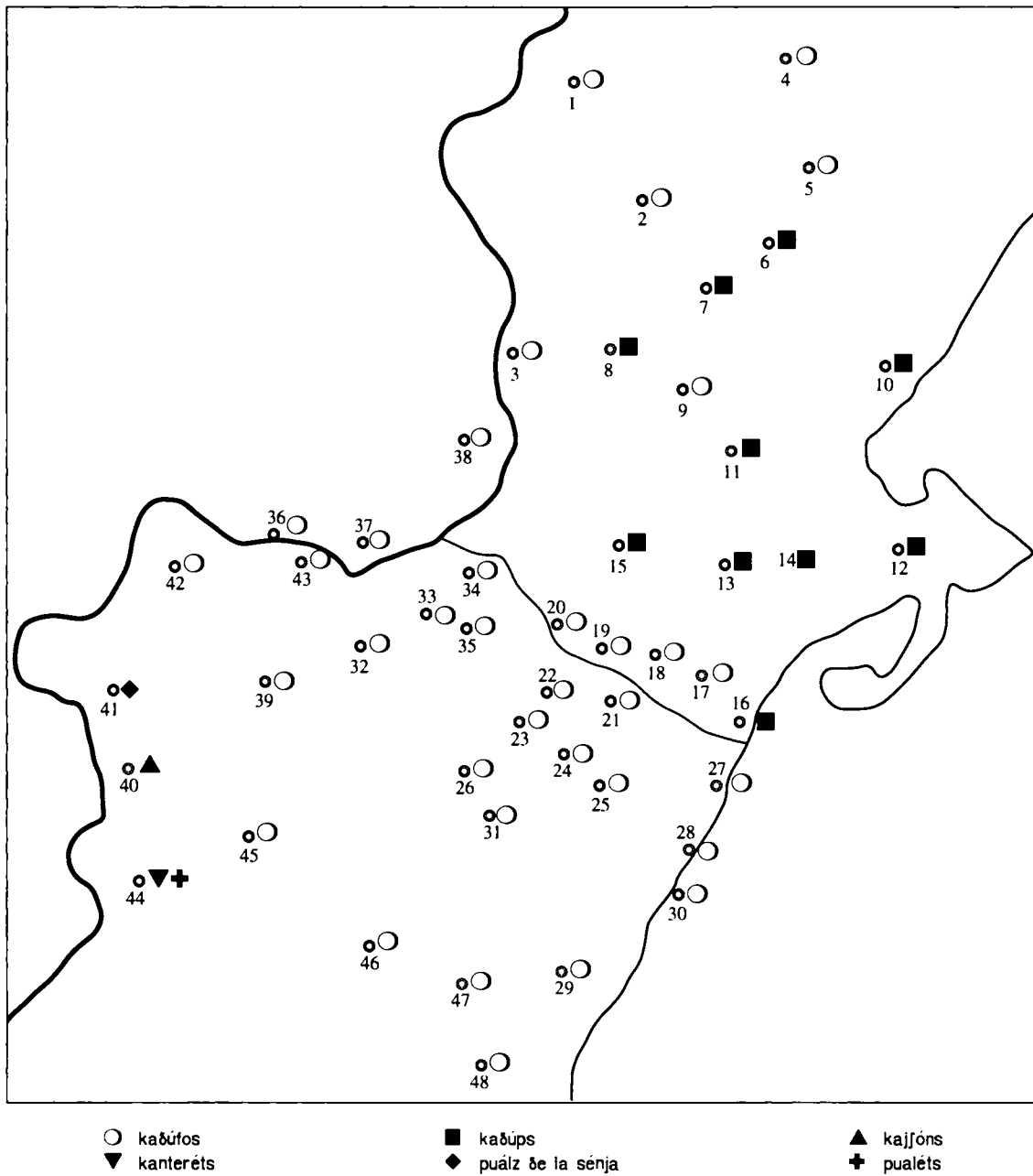
MAPA 214. *La sinia*

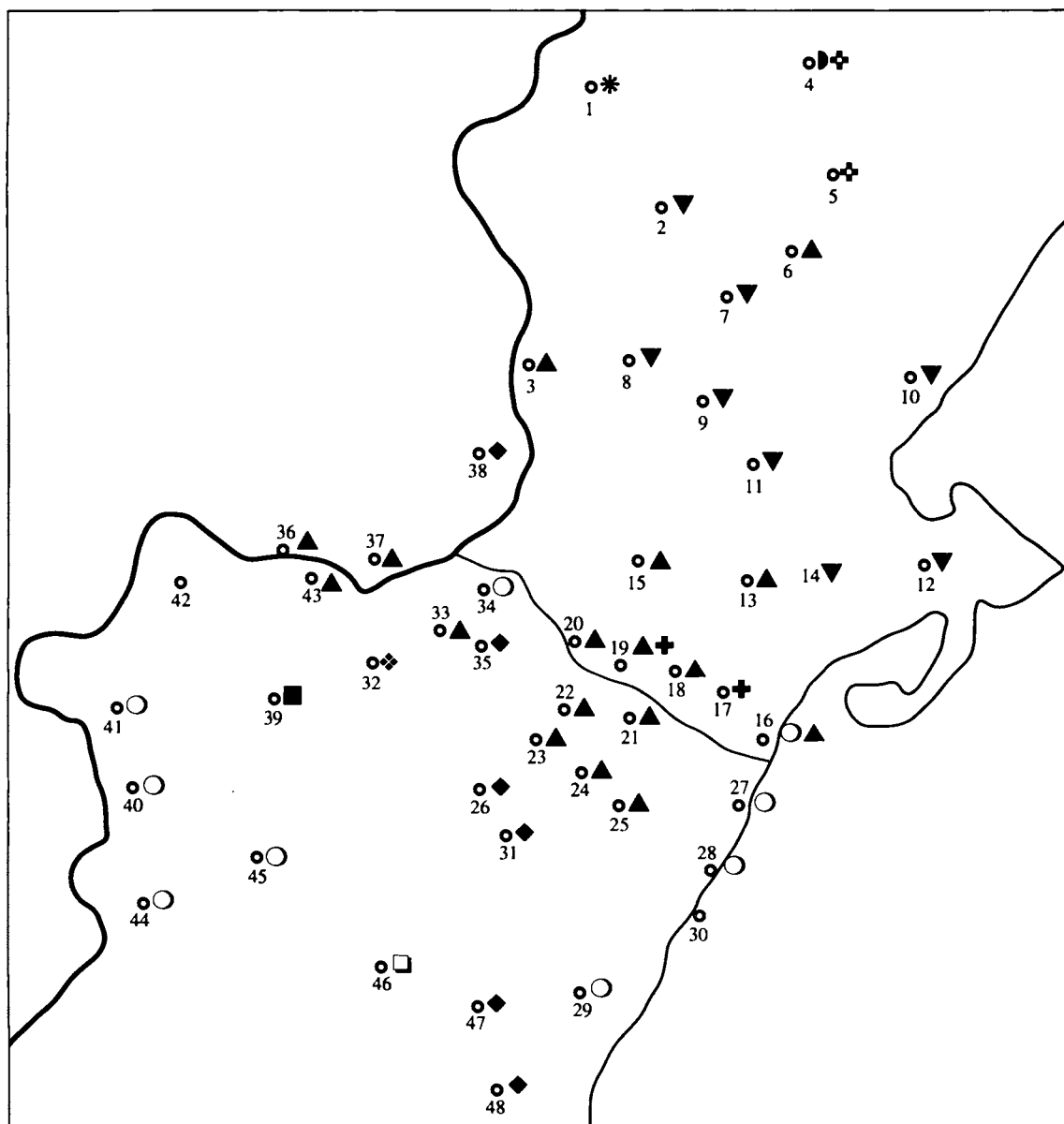
○ una móta
 ▼ la rōda del pōw

■ nōrja
 ◆ pōw en rōdes

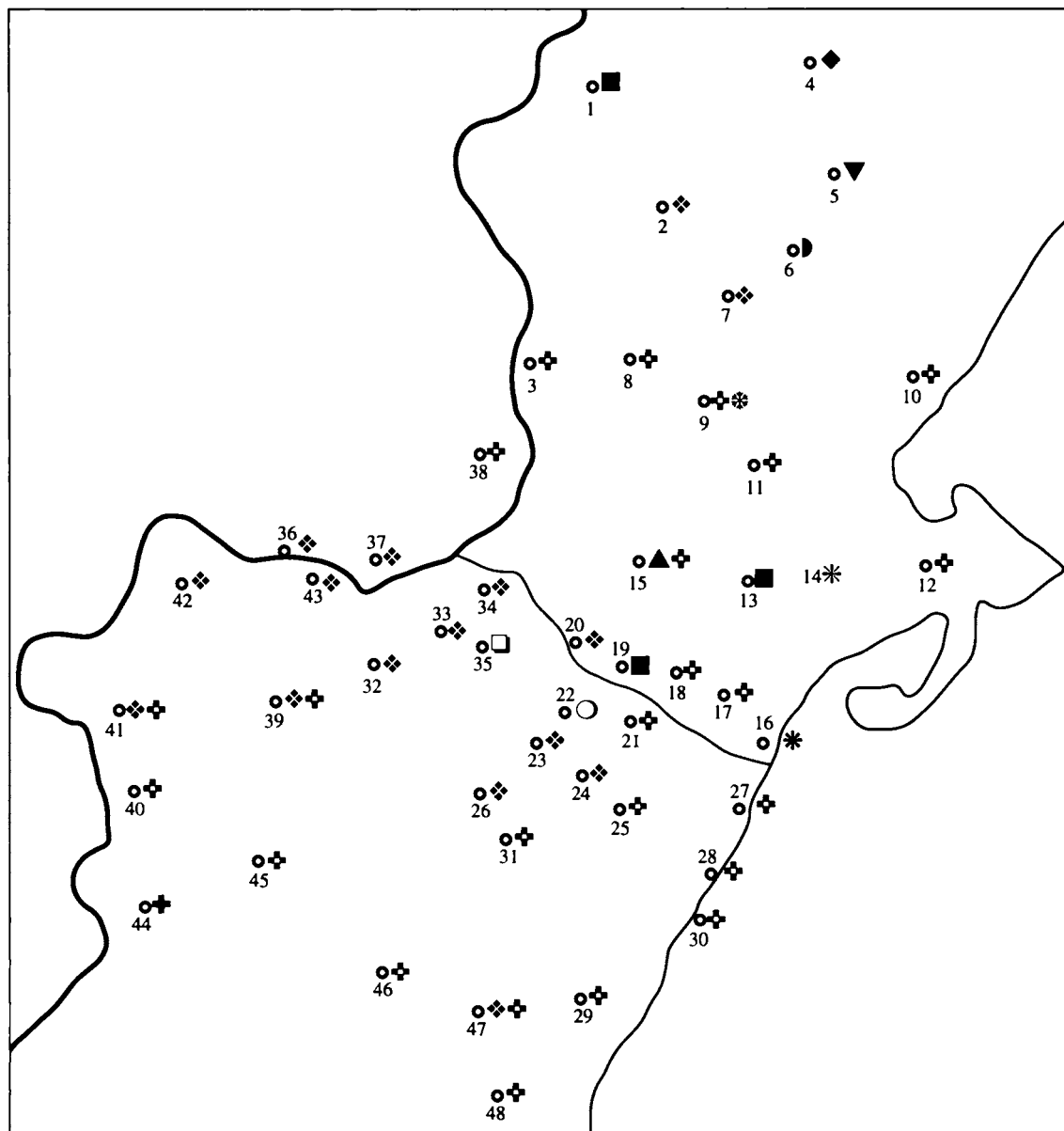
▲ pōw
 ◇ sēnja

MAPA 215. *Els catúfols*

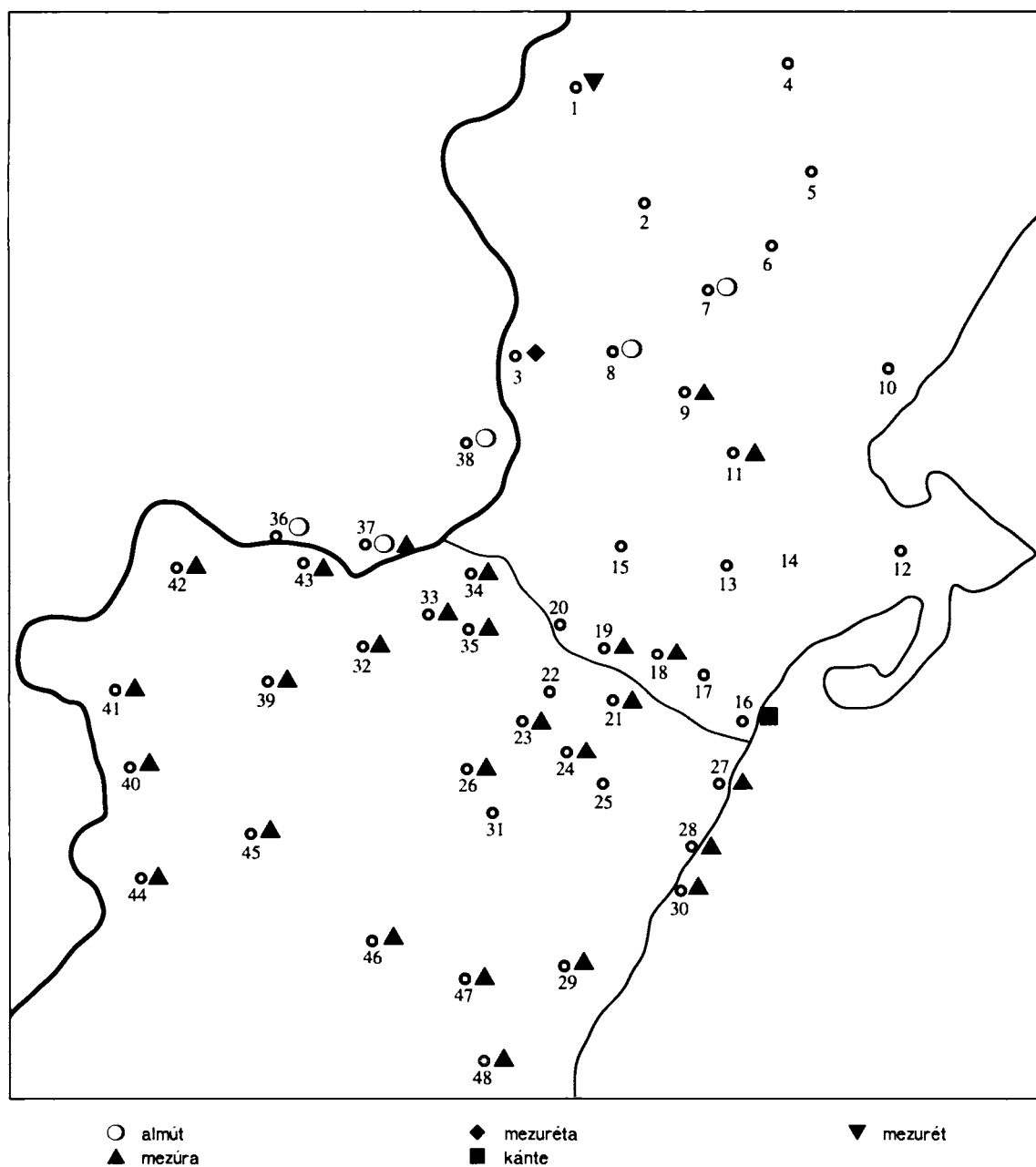

MAPA 216. *El còdol*

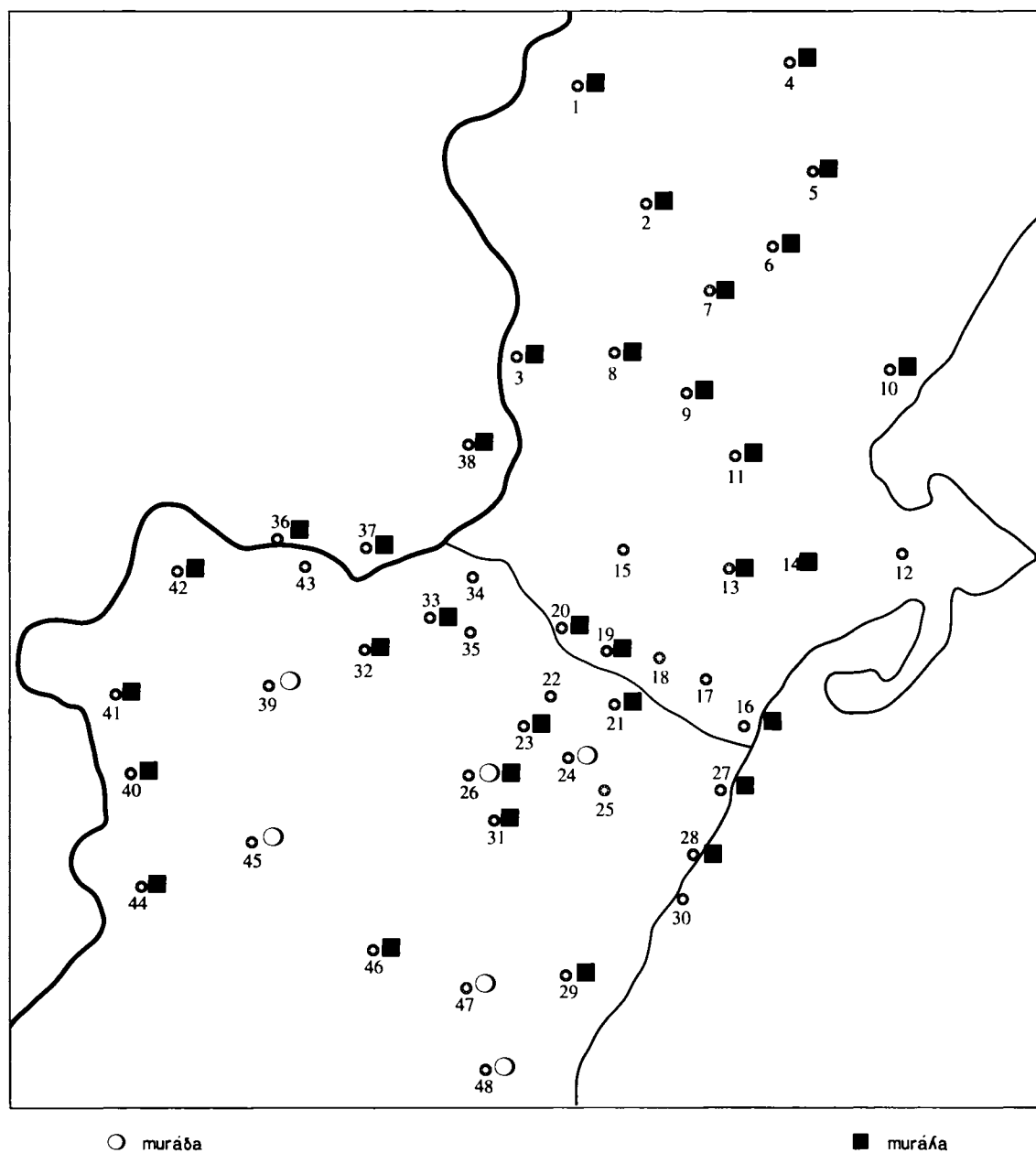
○ bólo	✚ ùna ròka	□ ùna pédra de ràmbla	✚ kuðréλ
▼ kóðul	■ kantál	* pòn	▷ ùn rók
✦ ùna pédra	◆ kuðól	▲ kóðol	

MAPA 217. *Una esllavissada*

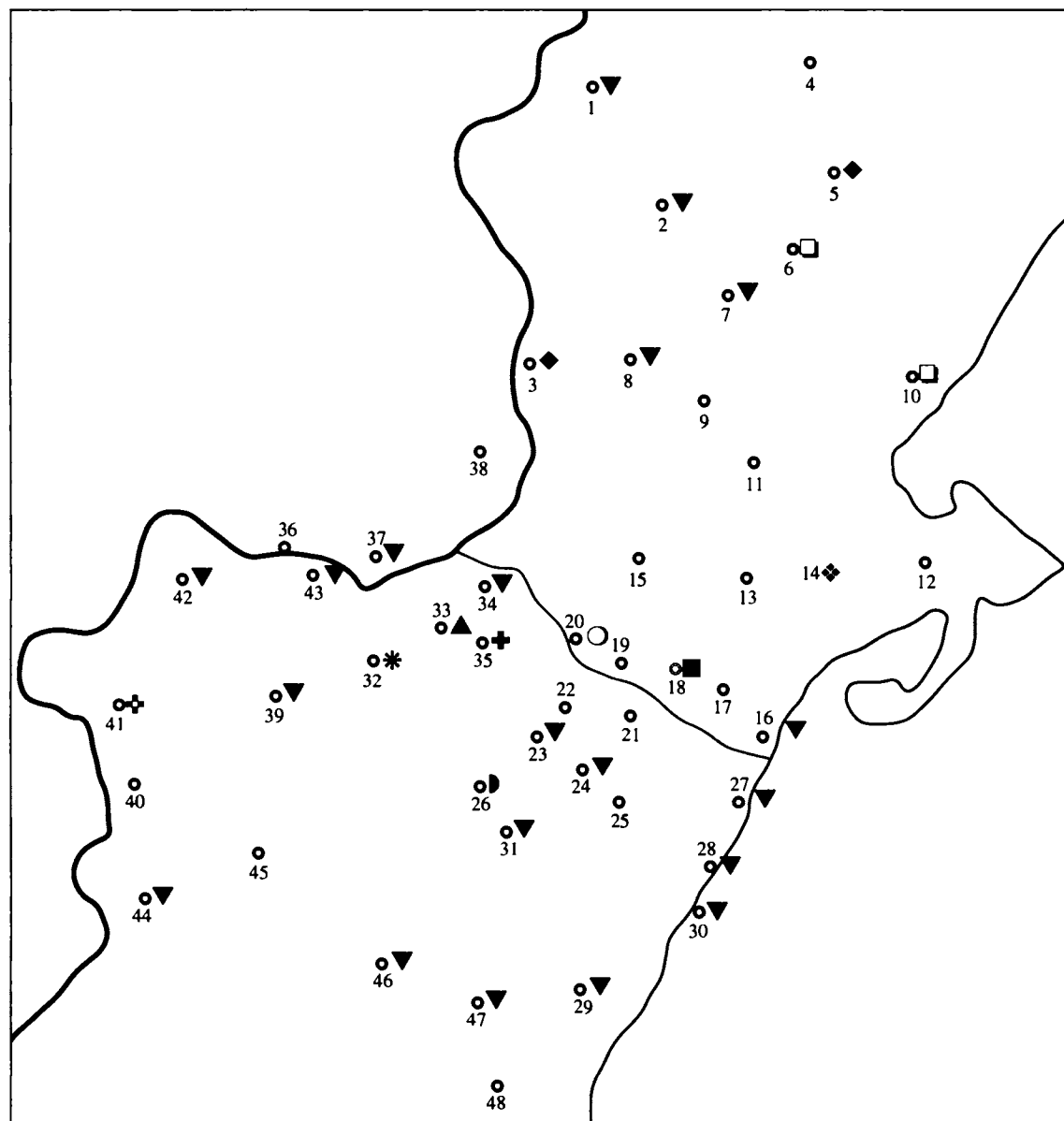
○ una aifaneráde	■ ün derók	▲ ün destimbamén	▼ ün azbalsát
◆ una ezbalsáda	+ una ezmojída	♦ ün portéál	□ una reðokáda
◐ ün rósek	+ solsiða	* ün sulsið	* tímba
* despendjamén			

MAPA 218. *Almud*

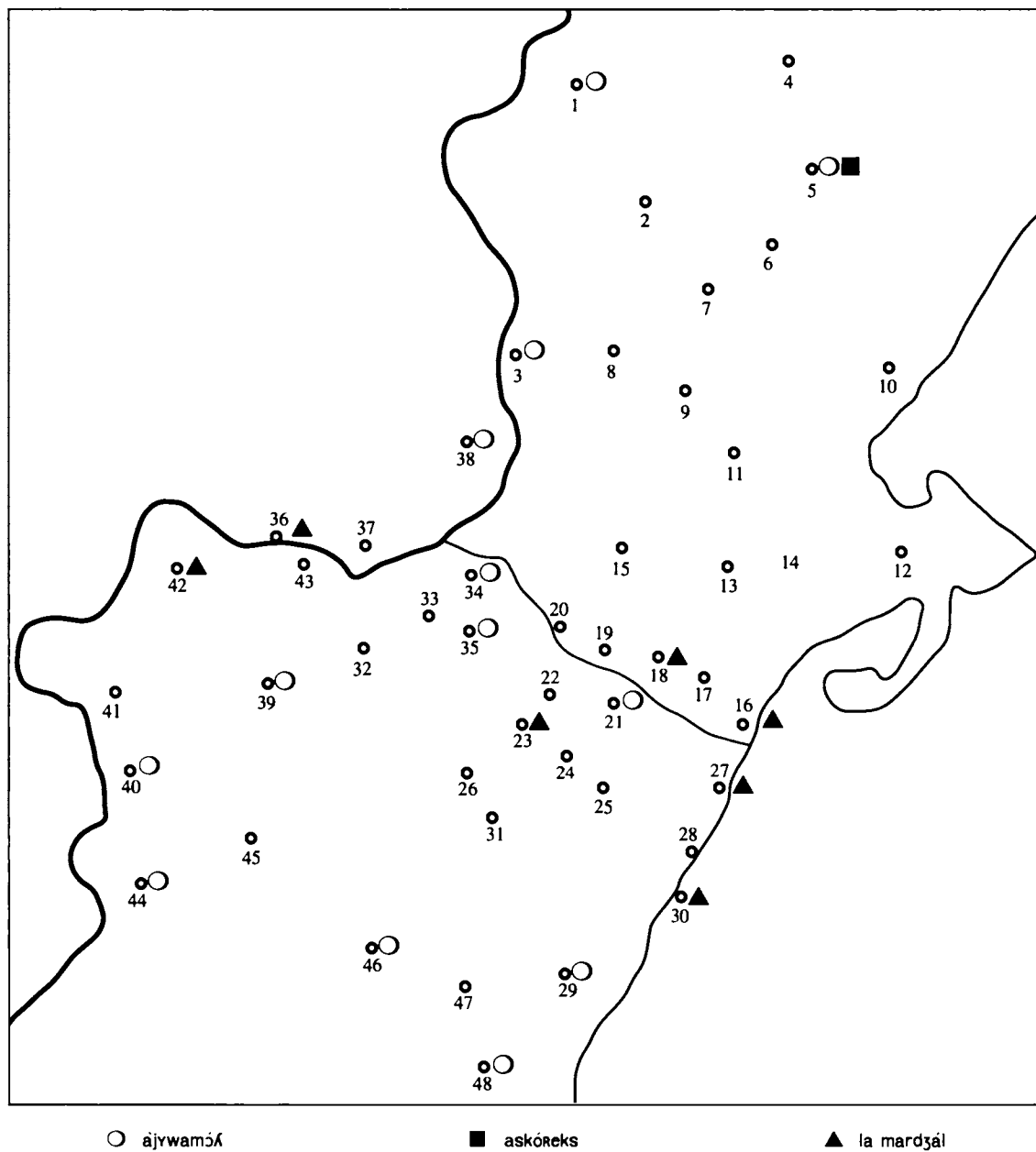
MAPA 219. *Murada*

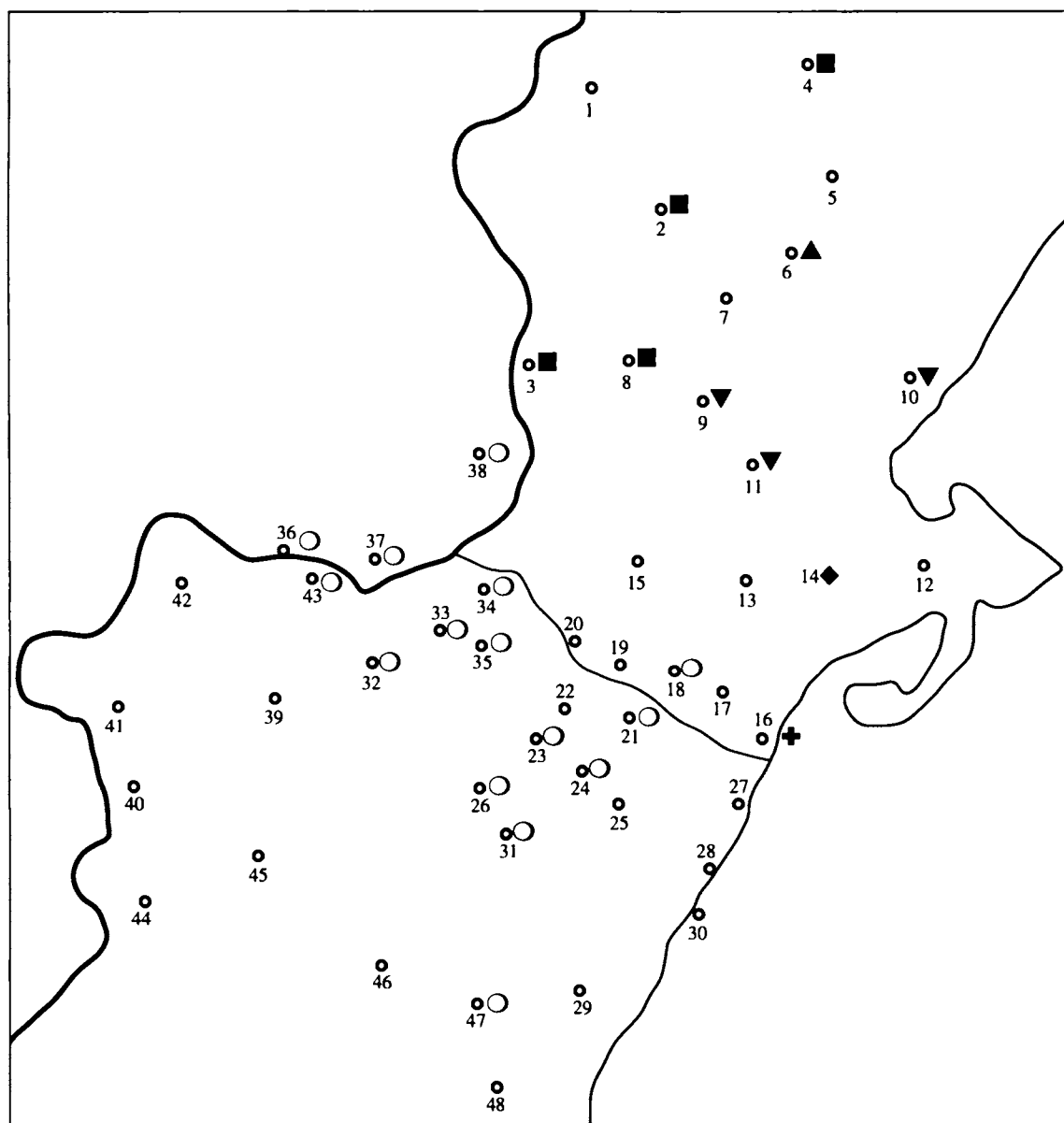

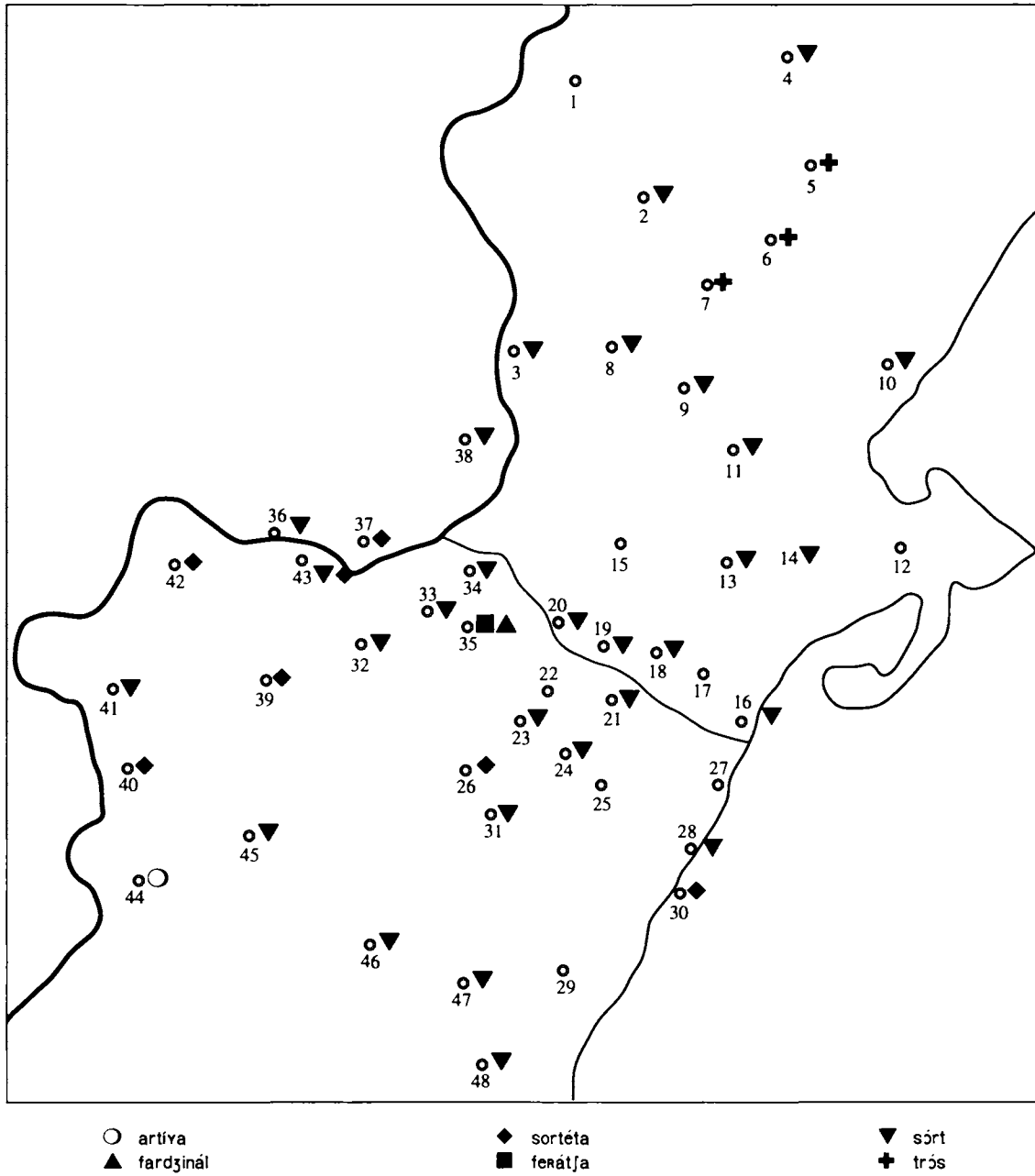
MAPA 220. Coll

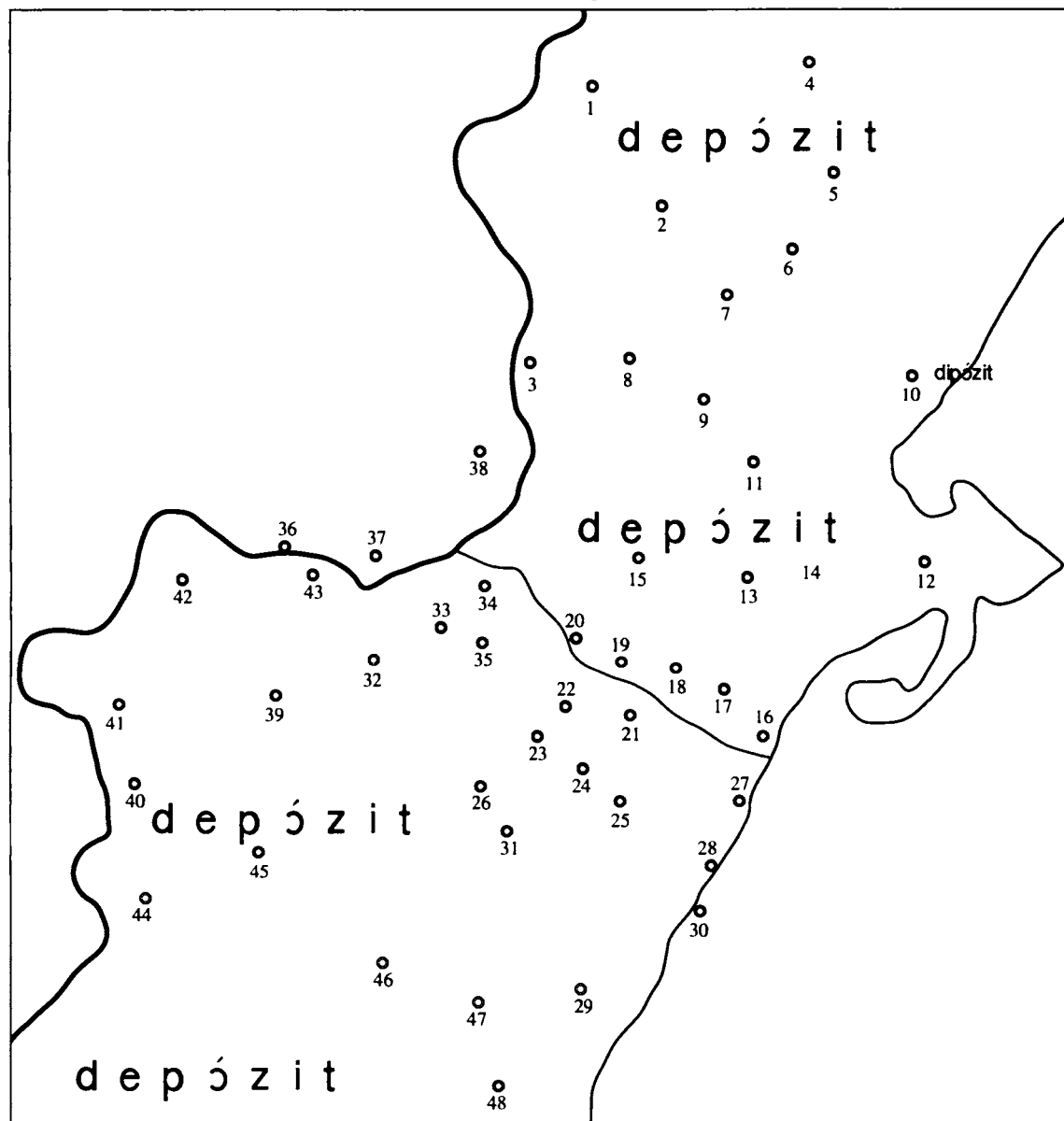

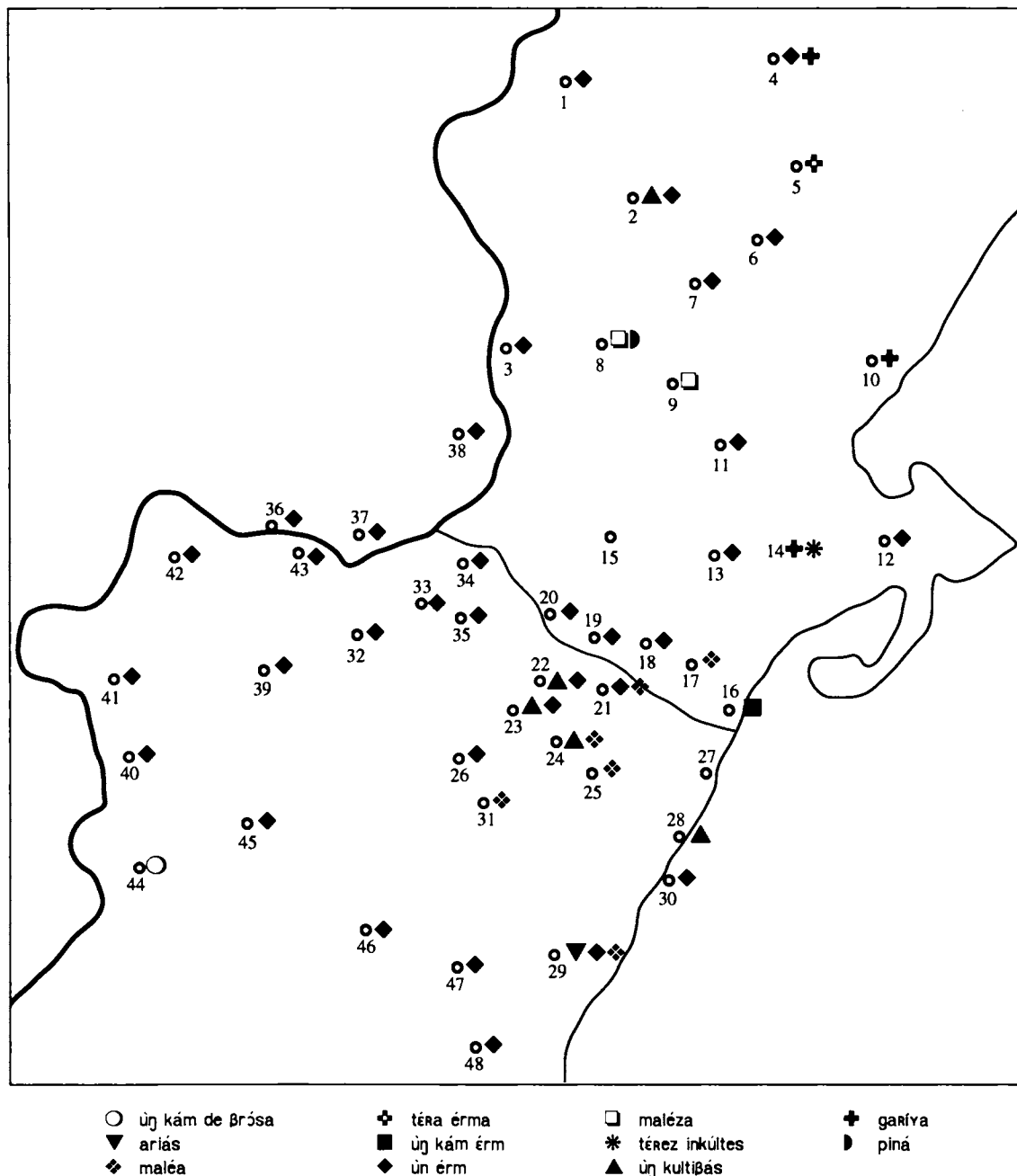
○ arvāā	✱ bāvo	□ portéā	✱ astretó
▼ kóā	■ barāṅk	* baywāḍa	▮ reḅayét
◆ pōrt	◆ astrét	▲ lo ḅwid dels kóās	

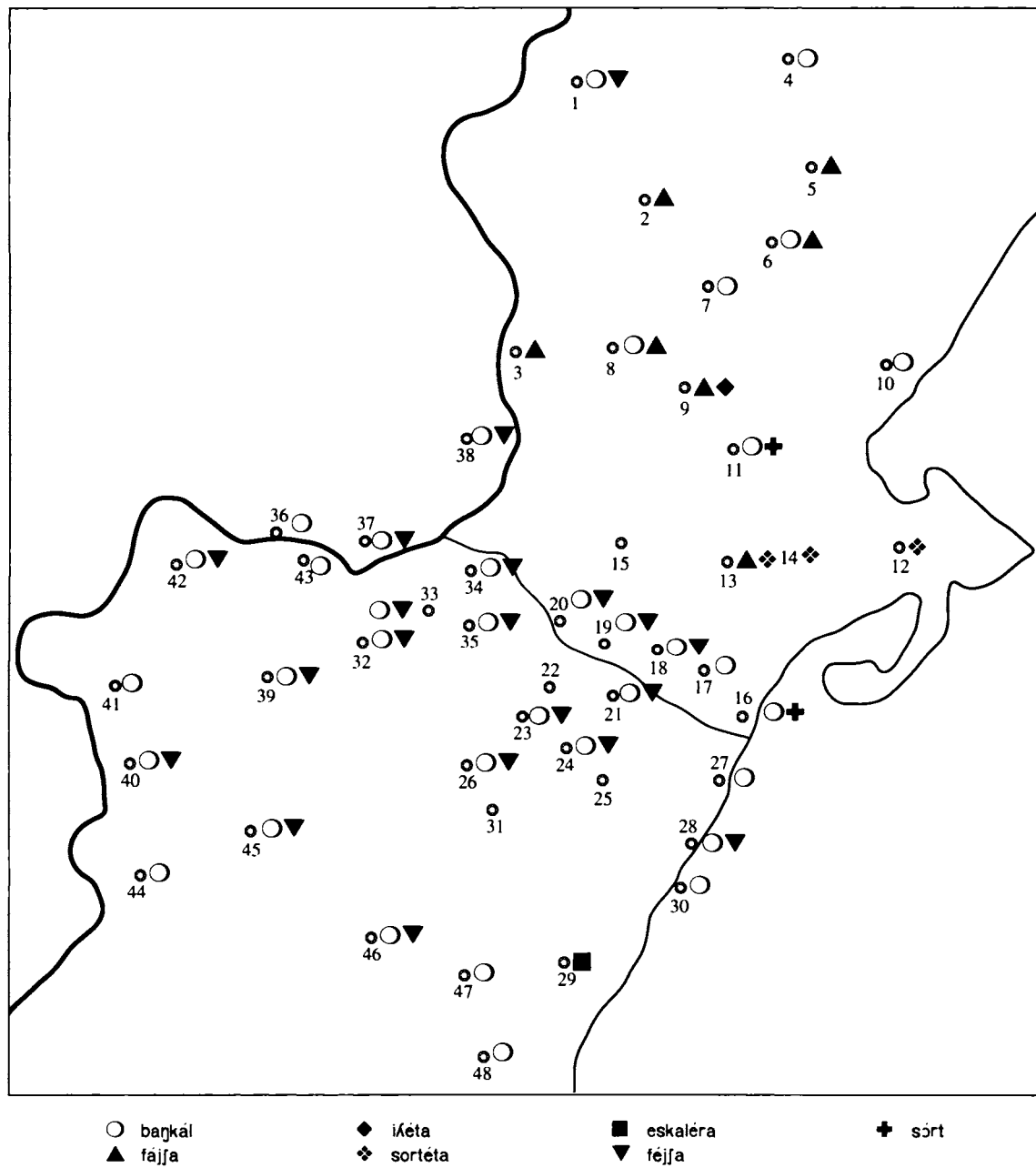
MAPA 221. *Marjal*

MAPA 222. *Albelló*

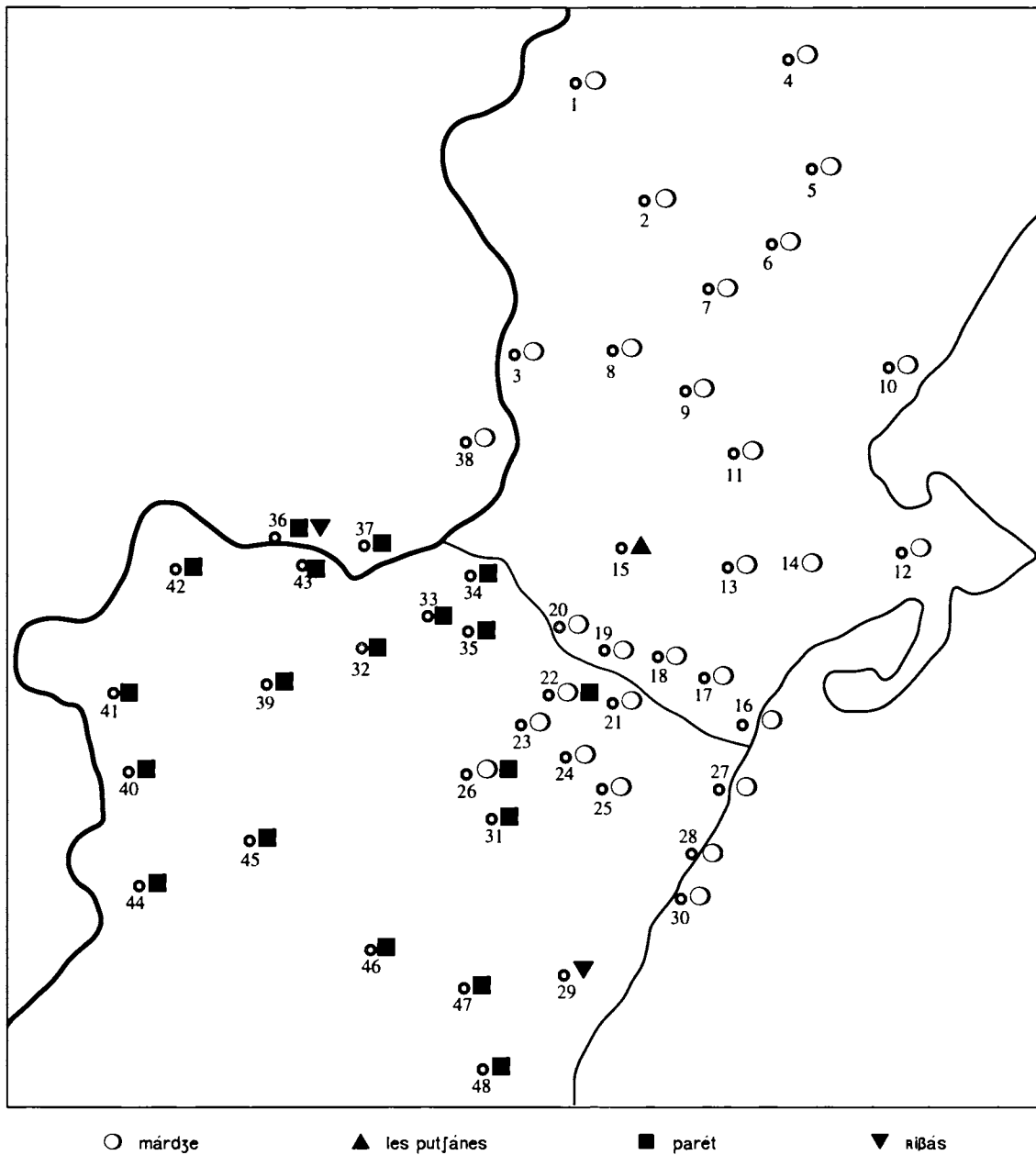
MAPA 223. *Sort*

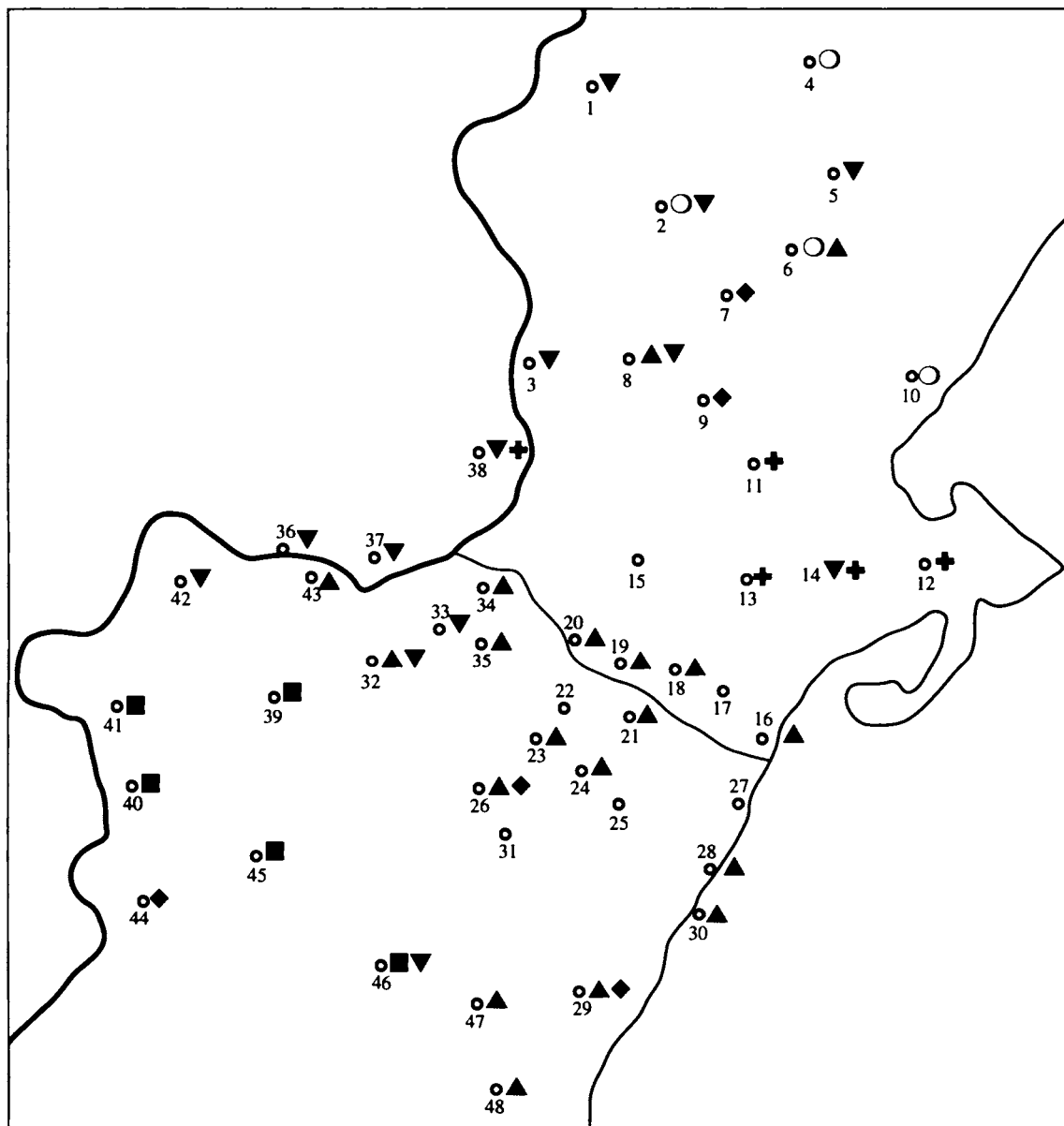
MAPA 224. *Dipòsit*

MAPA 225. *La garriga*

MAPA 226. *La feixa*

MAPA 227. *L'espona*

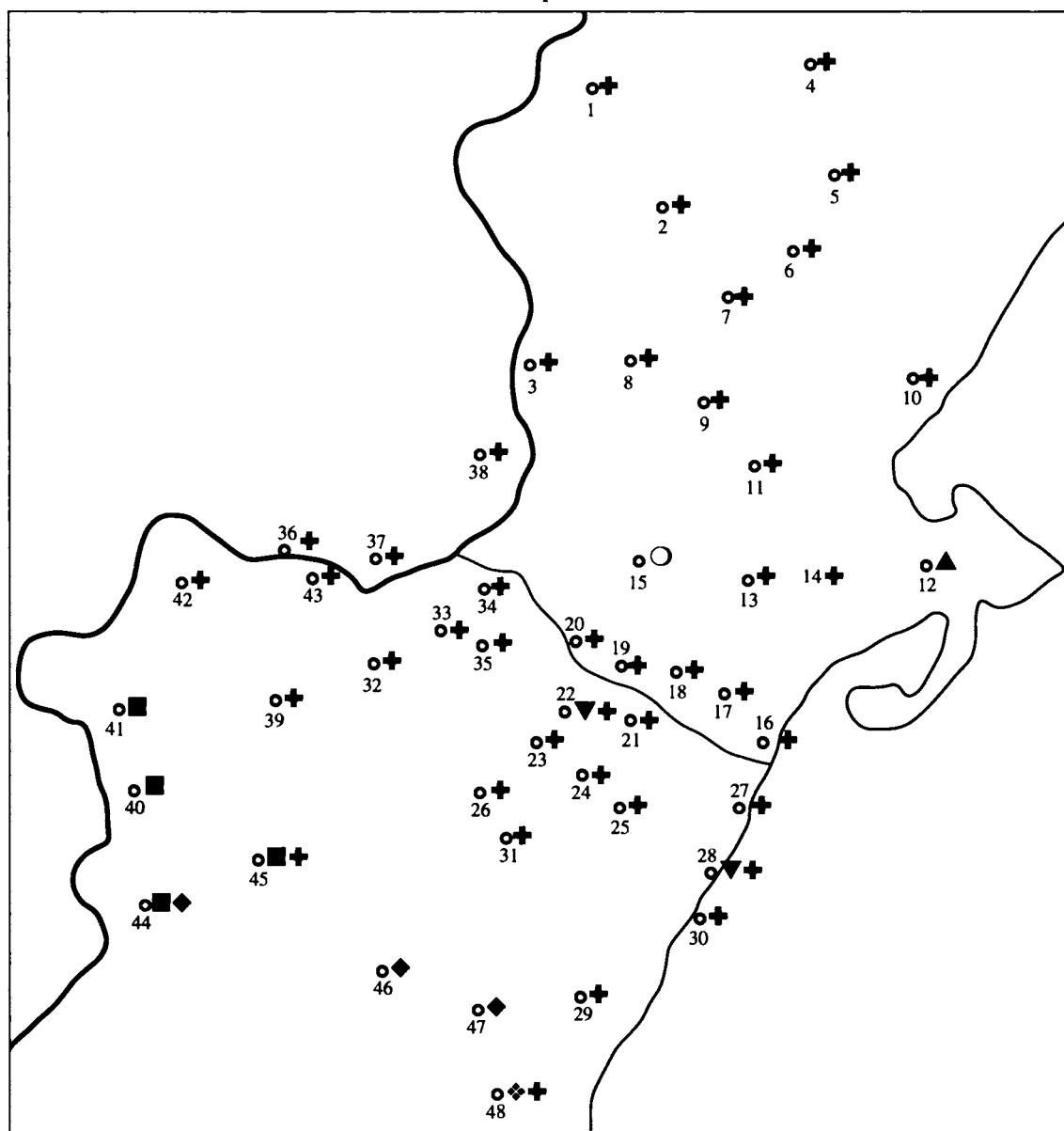

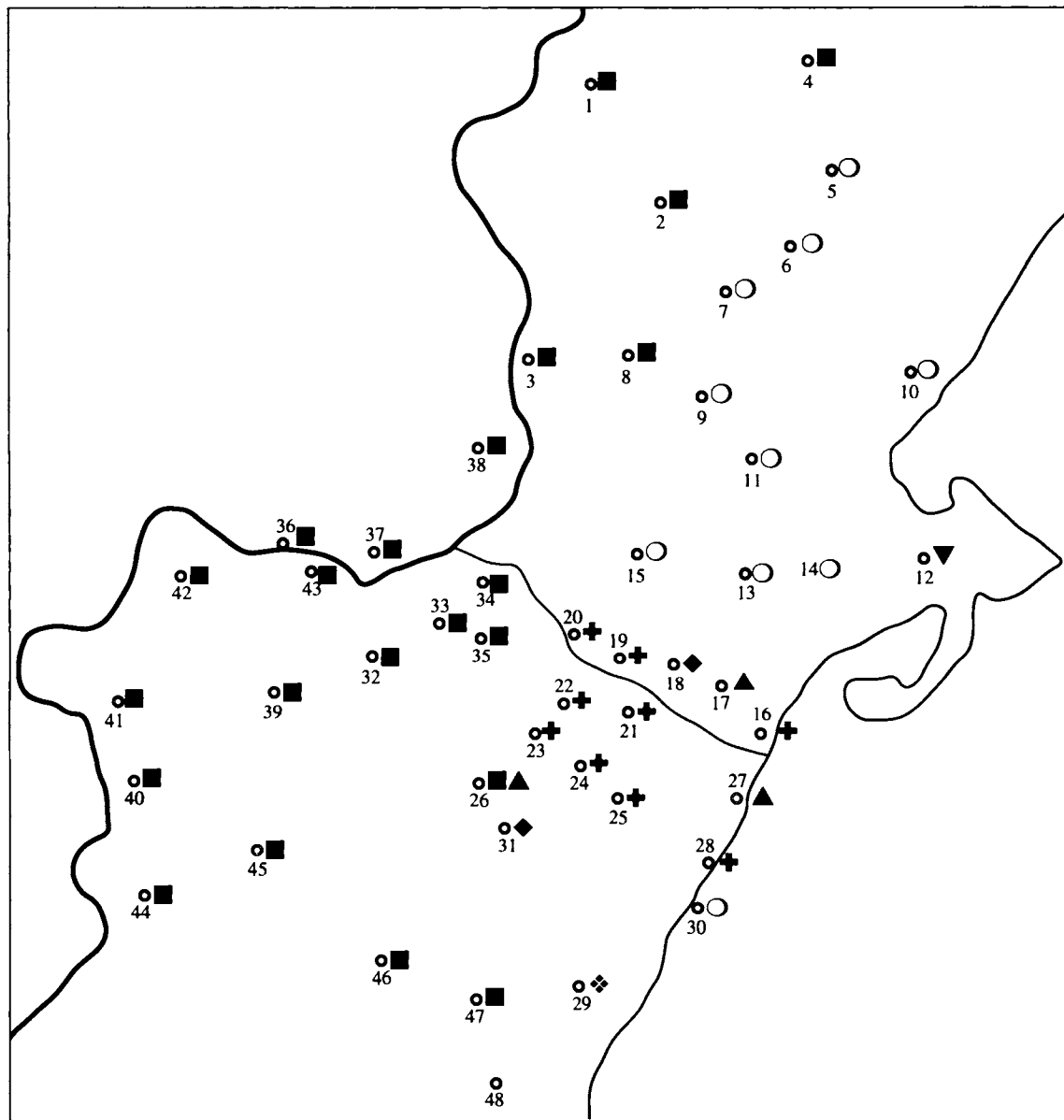
MAPA 228. *Eines per cavar*

○ aïnes
▲ loz aréws

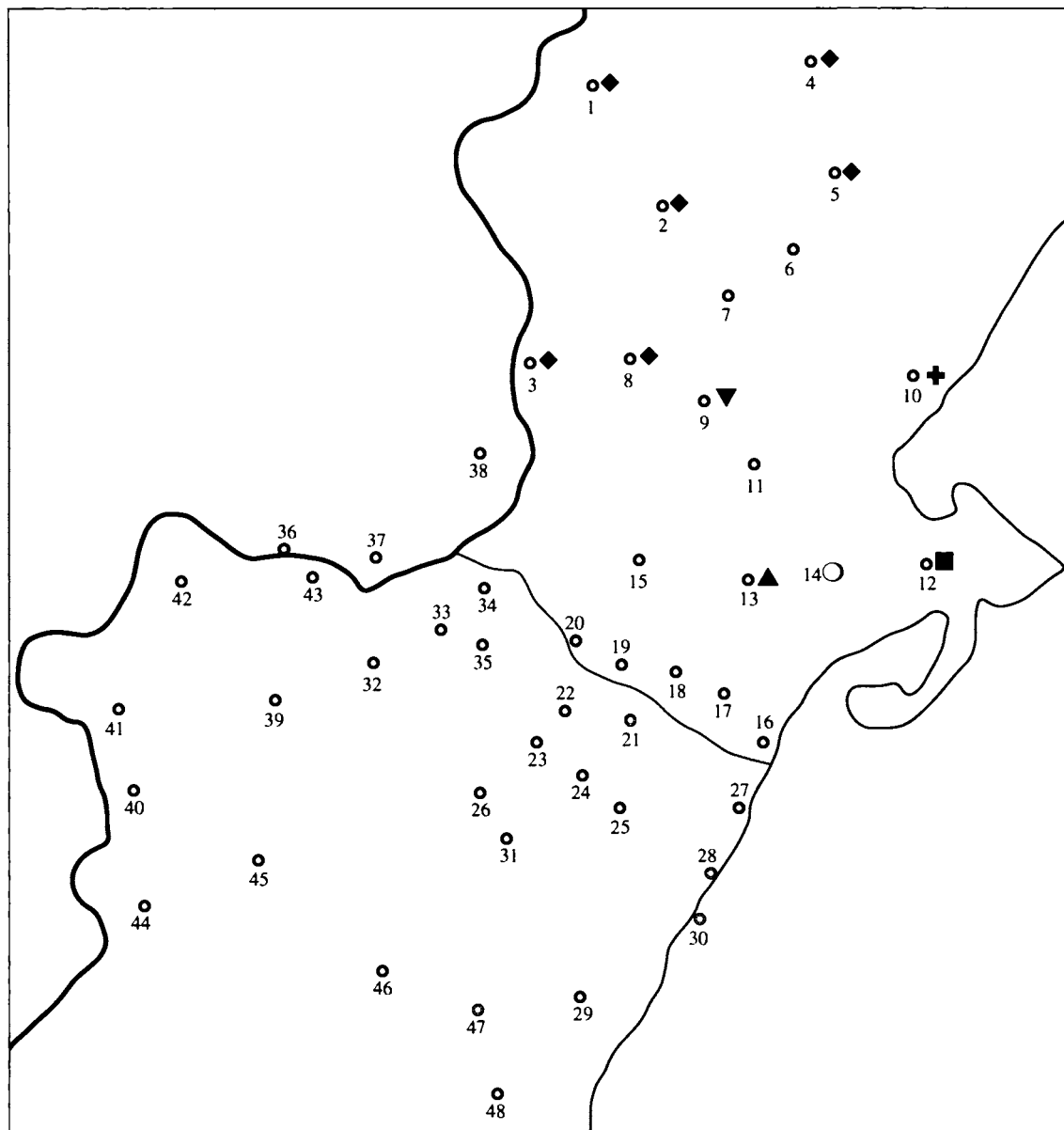
◆ les feraméntes
■ aréos

▼ feraméns
+ los trastes

MAPA 229. *Primera passada amb l'arada*

MAPA 230. *Segona passada amb l'arada*

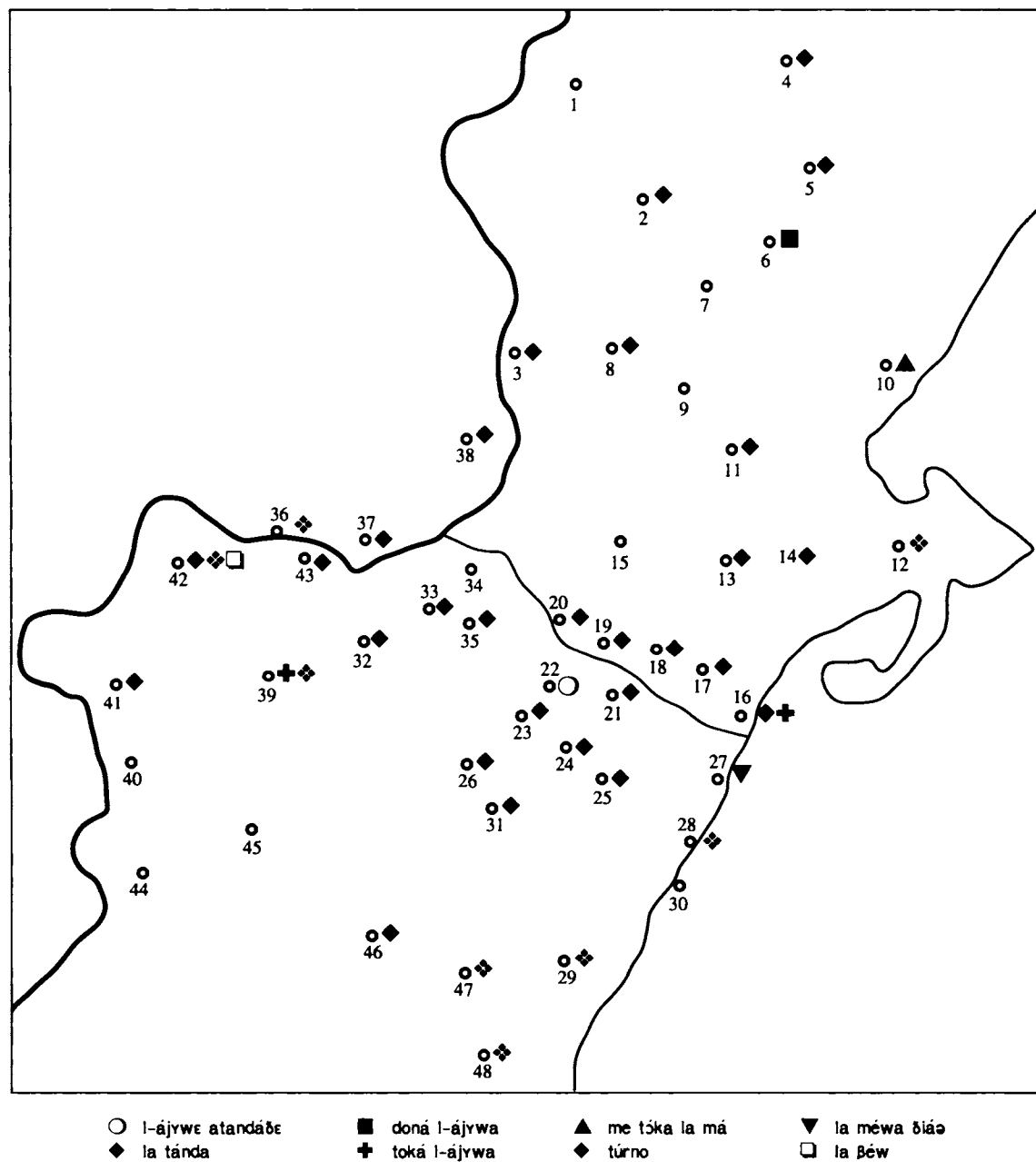
○ dʒirá	◆ pasár	■ mantorná	✚ la sevóna rēla
▲ pasá	◆ sevónē pasáðe	▼ pasáða ðe ðráya ðe Boláns	

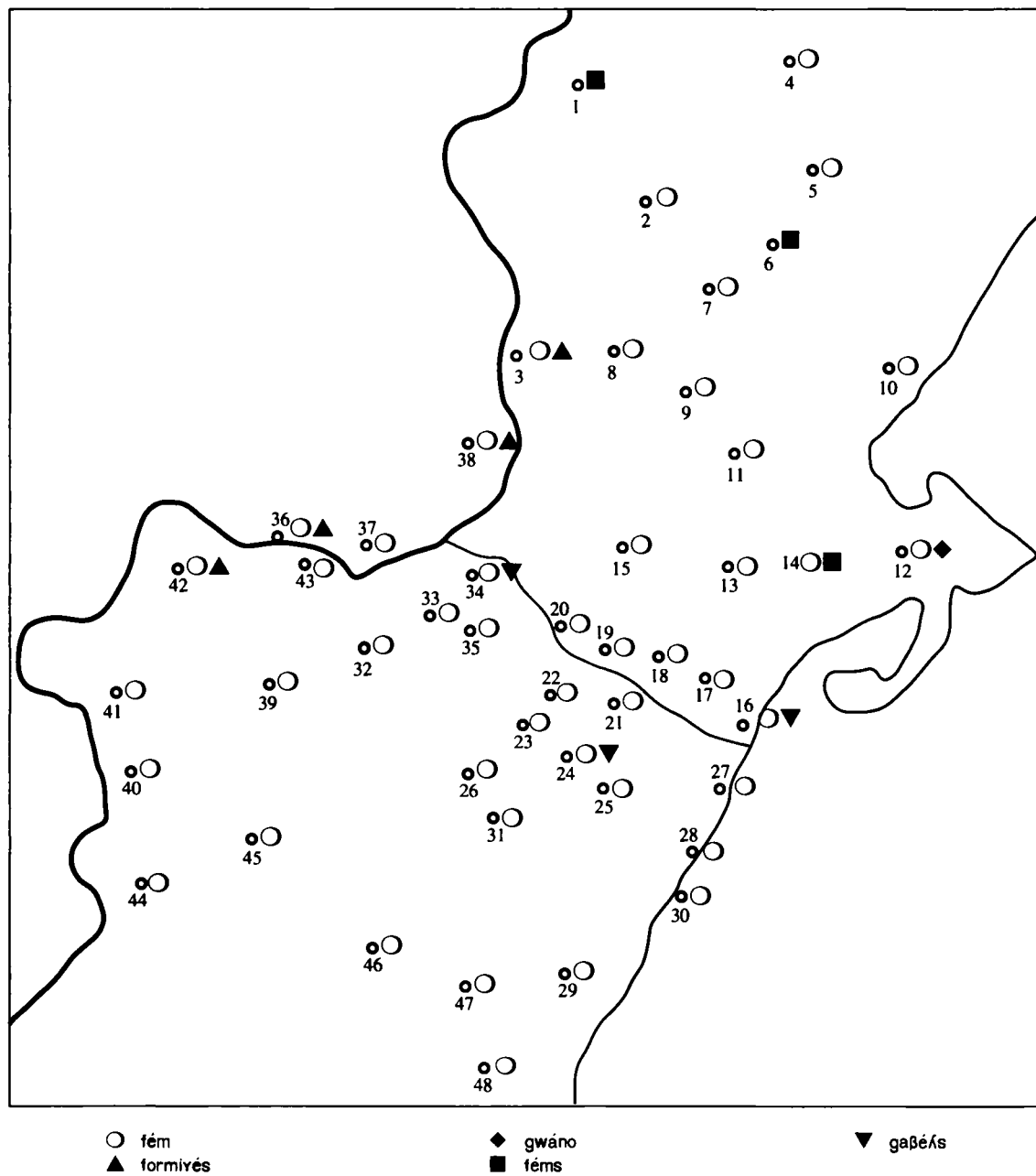
MAPA 231. *Tercera passada amb l'arada*

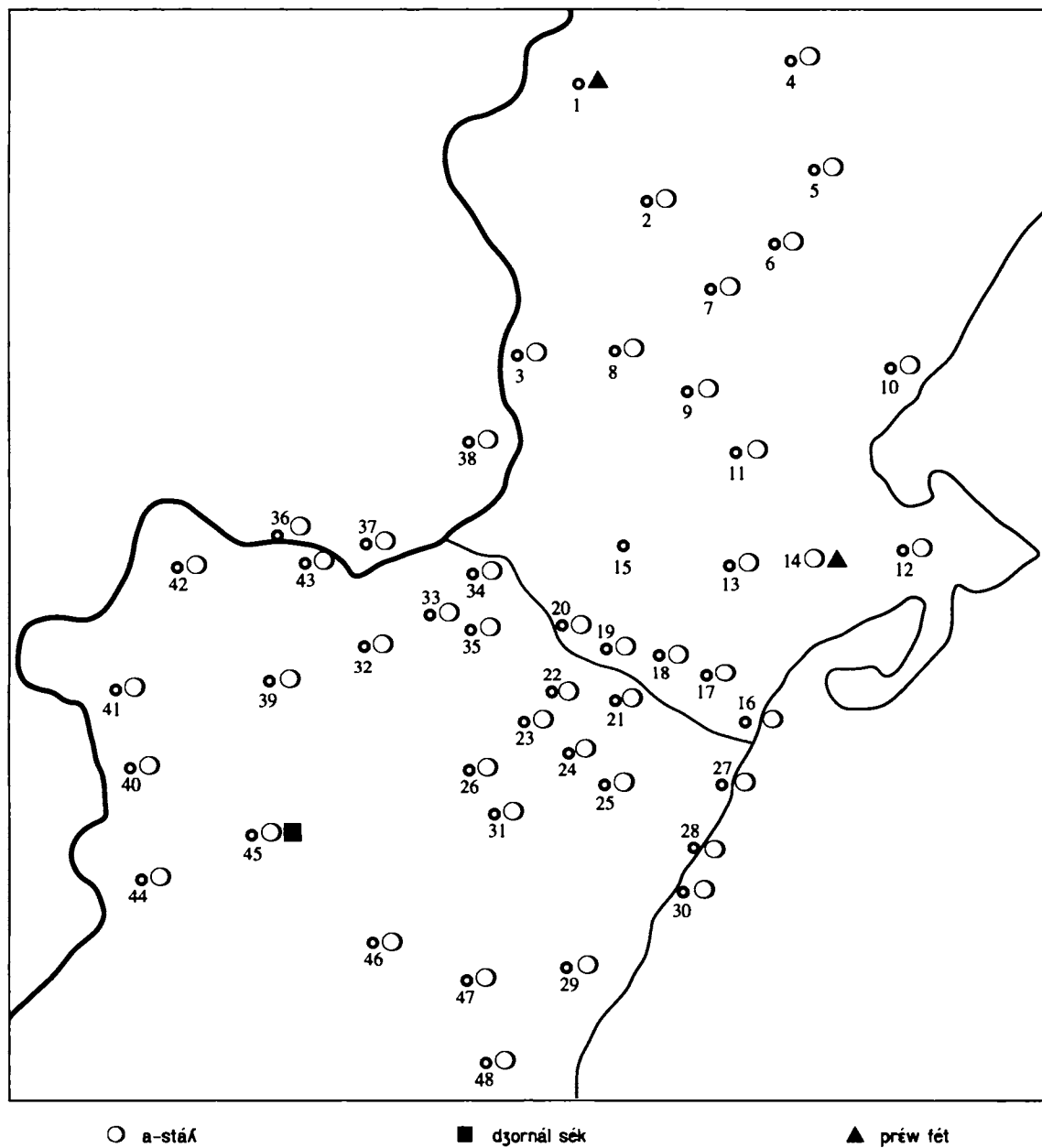
○ antawia
▲ reña ò-ampostã

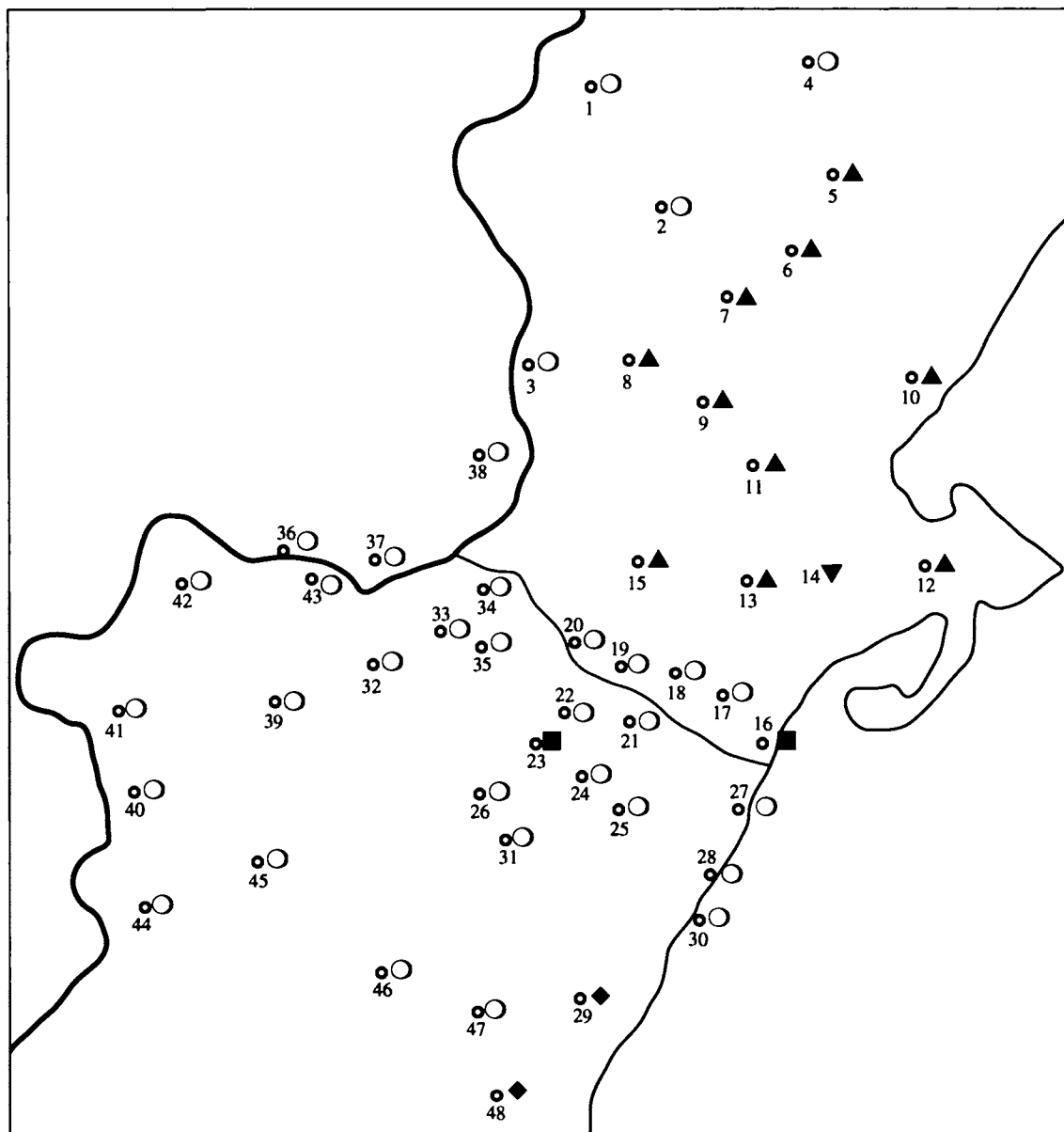
◆ tersejã
■ pasãda de òrãva de bolãns

▼ reßildre
+ tornã: jirã

MAPA 232. *El torn de regar*

MAPA 233. *Els fems*

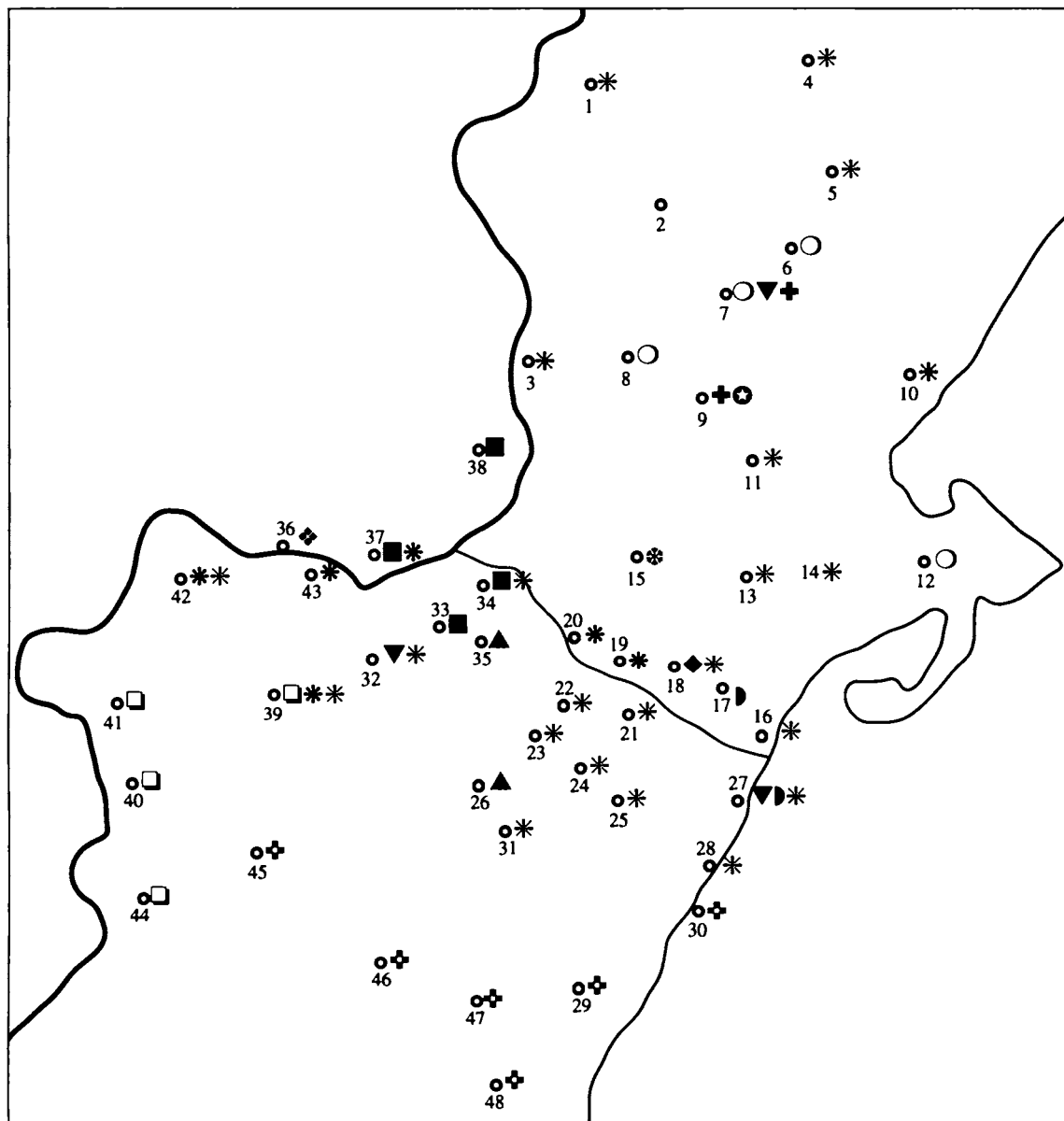
MAPA 234. *Treballar a preu fet*

MAPA 235. *La llavor*

○ *Laó*
▲ *Laβó*

◆ *Laór*
■ *Laγó*

▼ *Leβó*

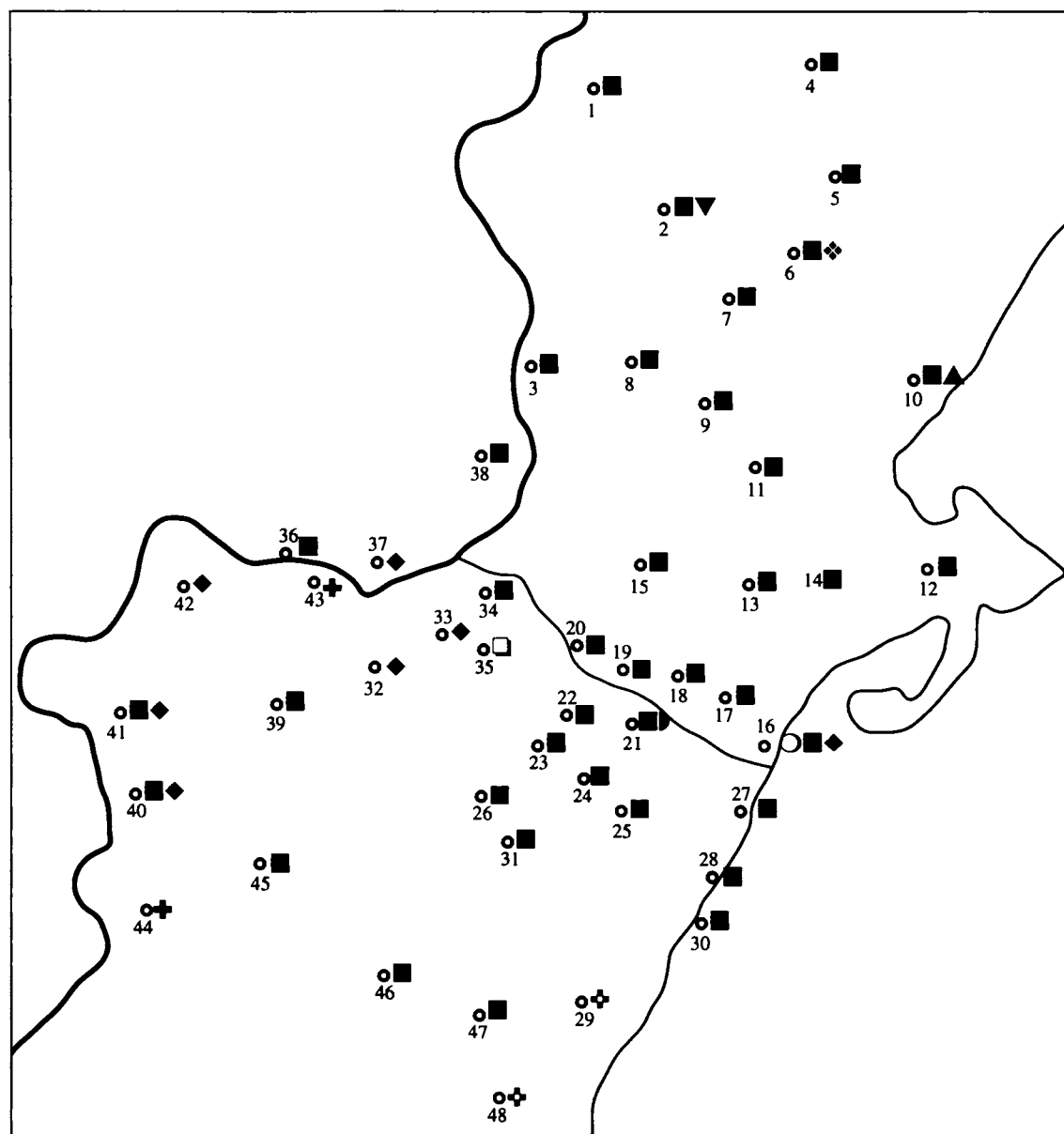
MAPA 236. *L'espantall*

○ baβaróta
 + draps
 * espantapáxaros
 ■ baβaródza

◆ ezβaramojóns
 * milótja
 ▲ bambarótjes
 □ espantáxo

* ninóts
 ▼ bandéres
 ● espantaparóals
 + ninótz de pála

◆ búltos
 + espantáa
 ⊕ paíásos

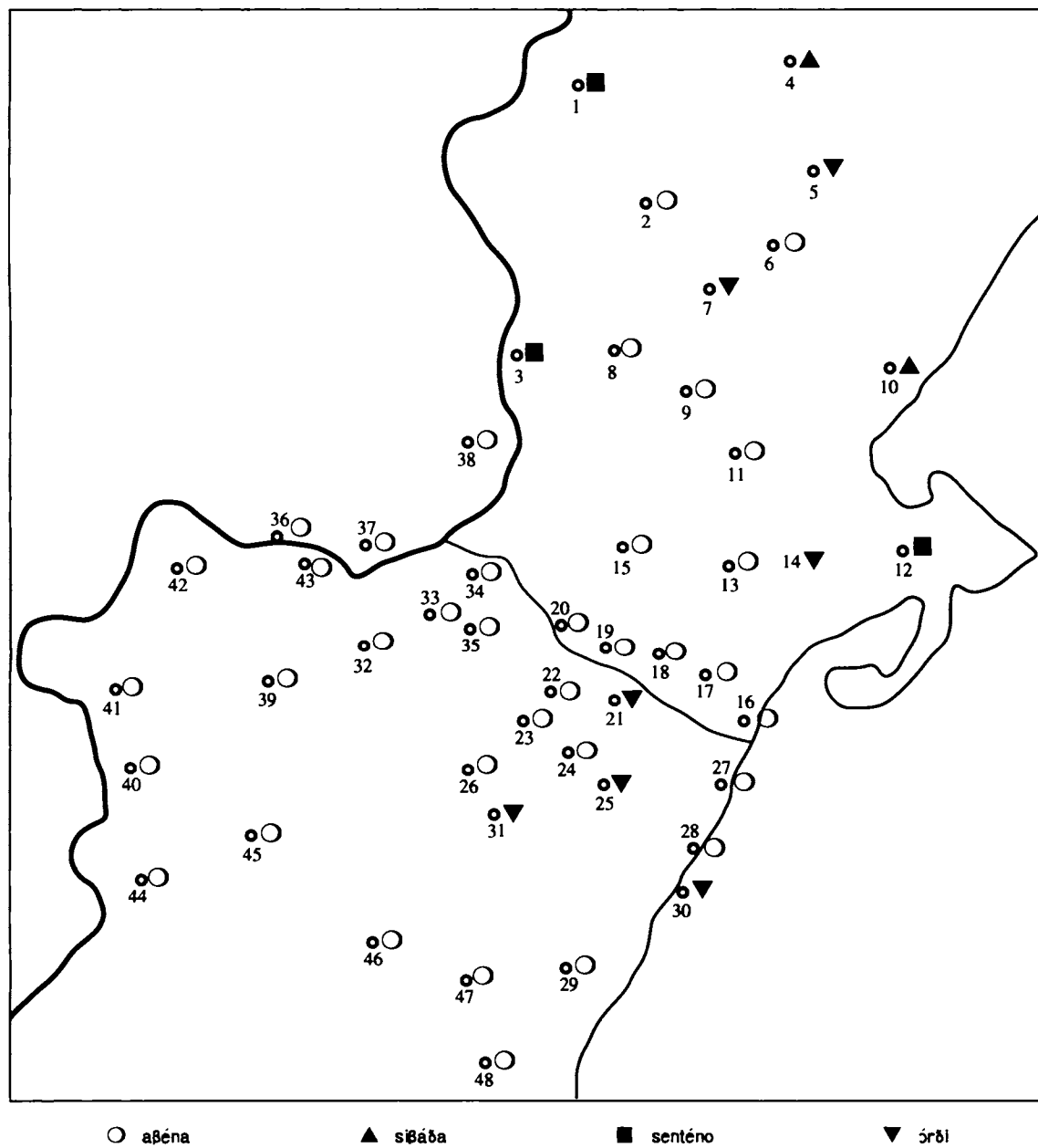
MAPA 237. *Eixarcolar*

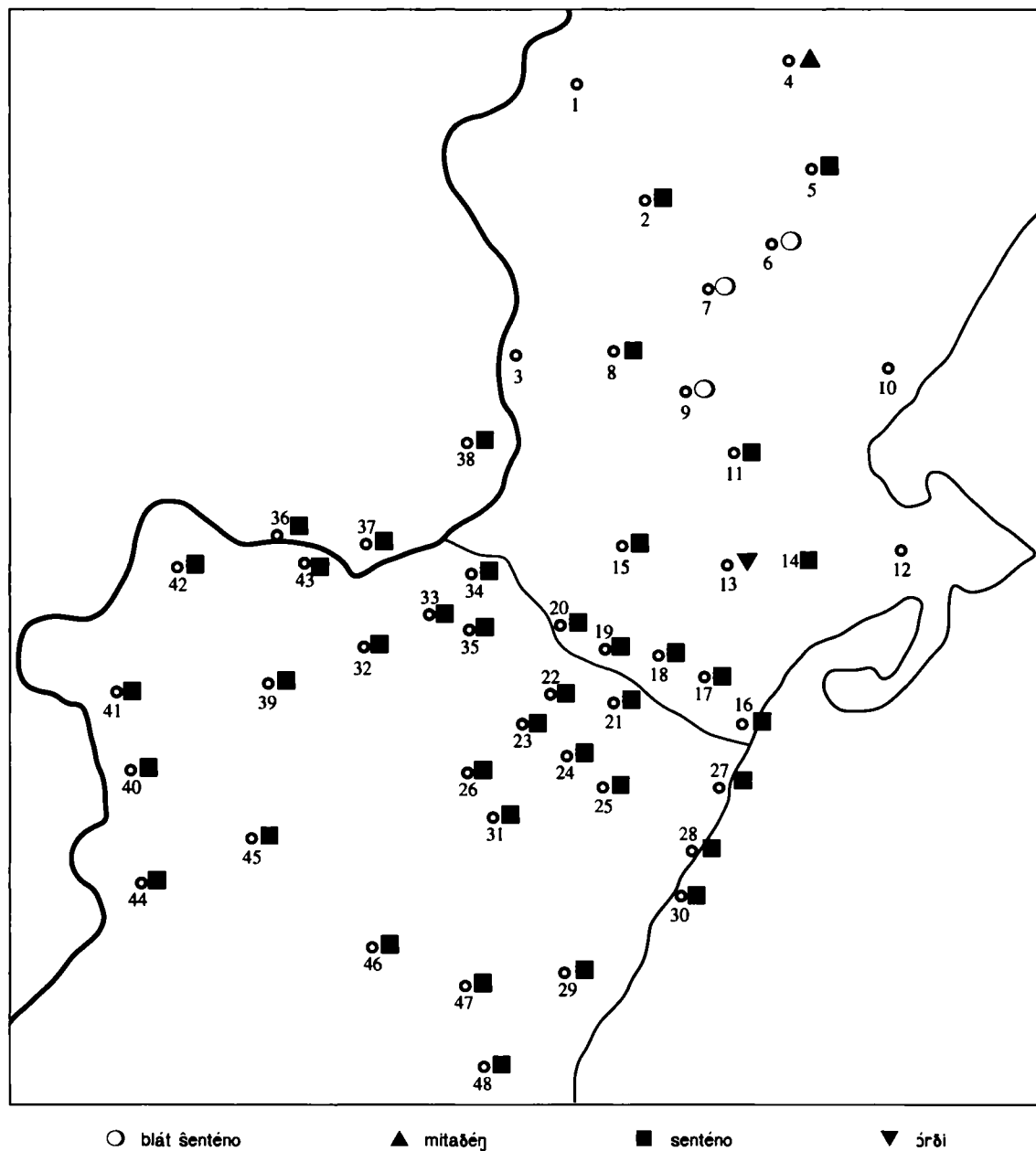
○ ararká
 ▲ kaβá
 ◆ antrekaβá

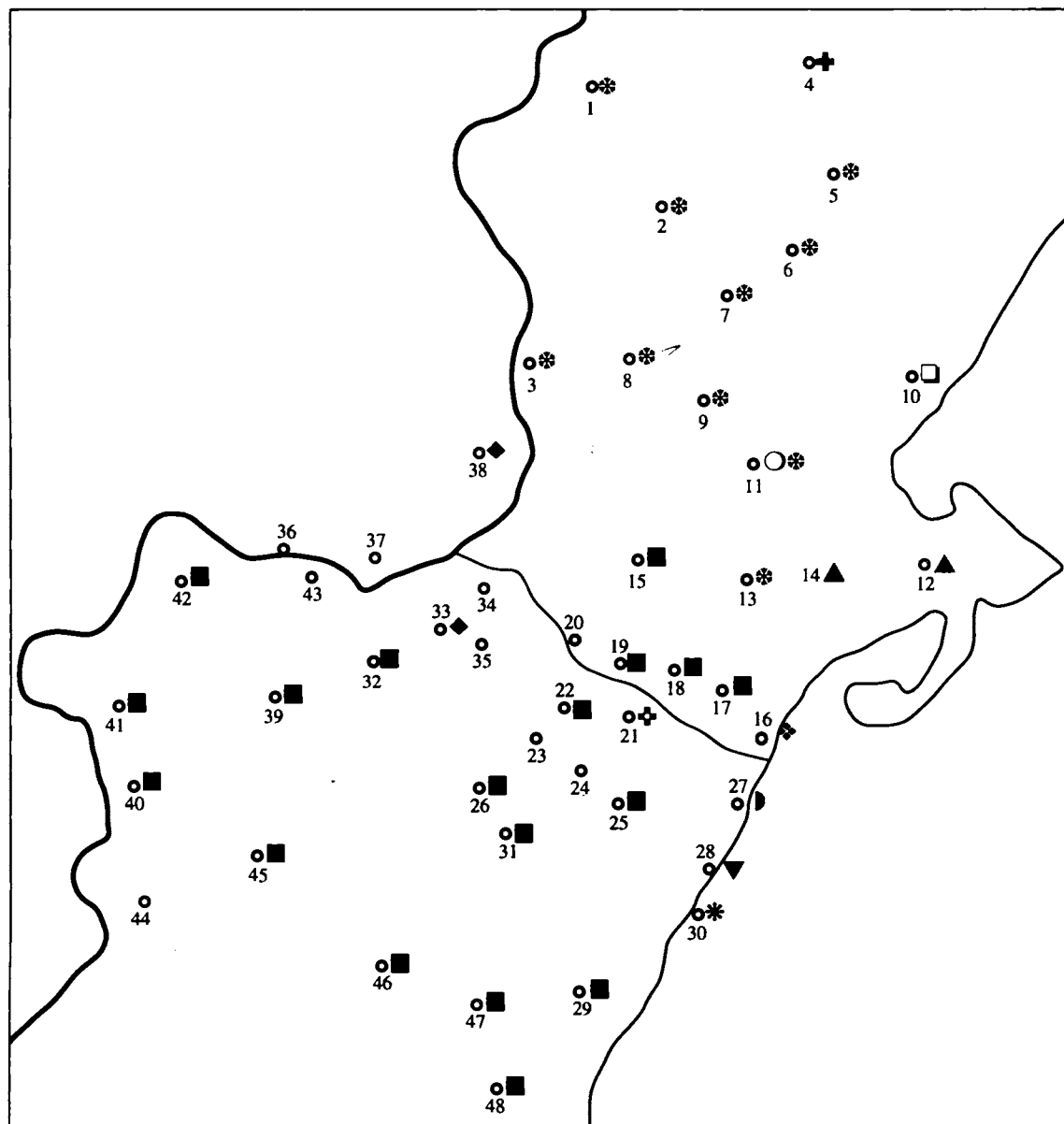
◆ askatá
 ■ raská
 ■ birβá

▼ ejfartivá
 + eskarbá

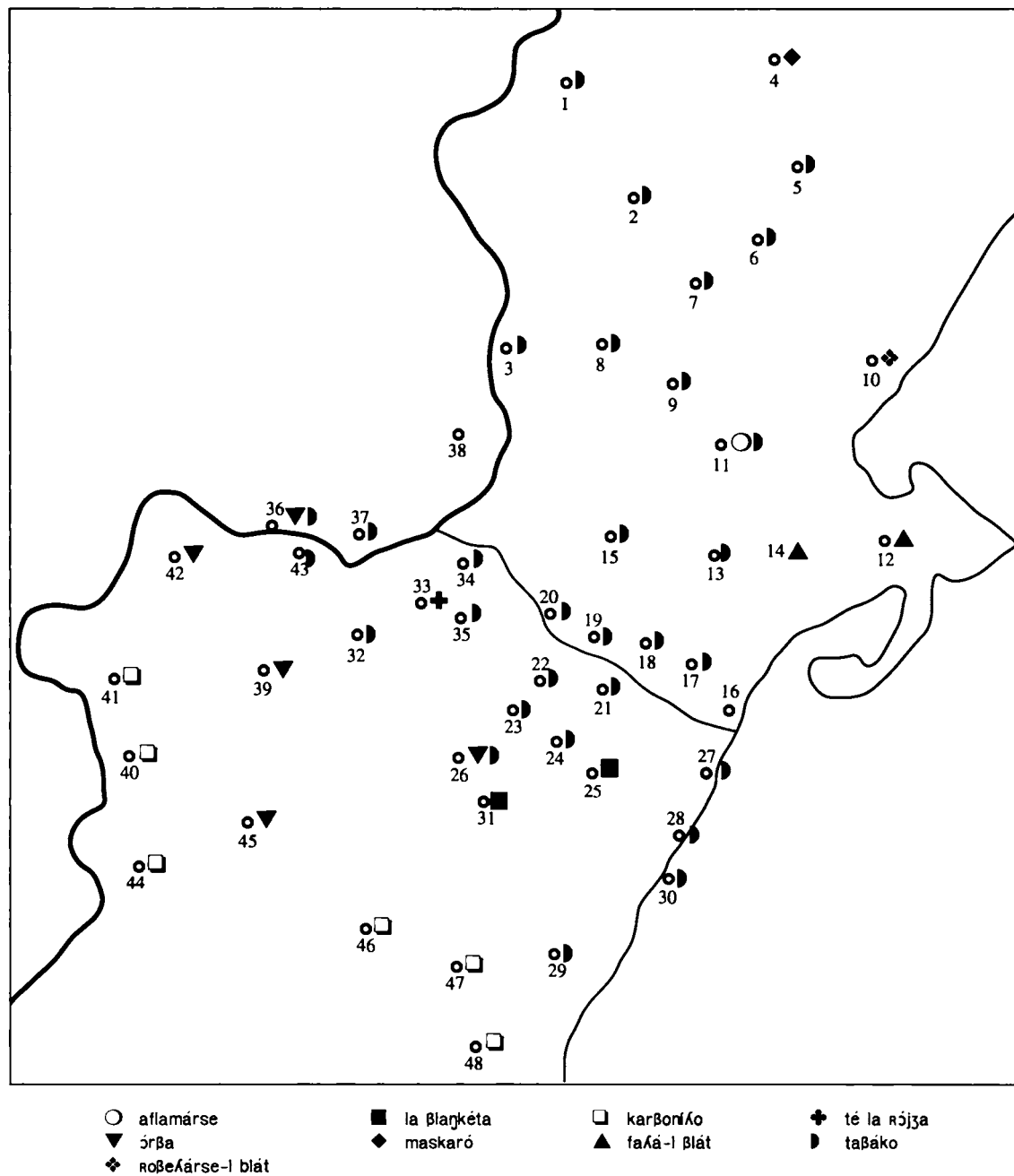
□ fé l-érβa
 + birβár

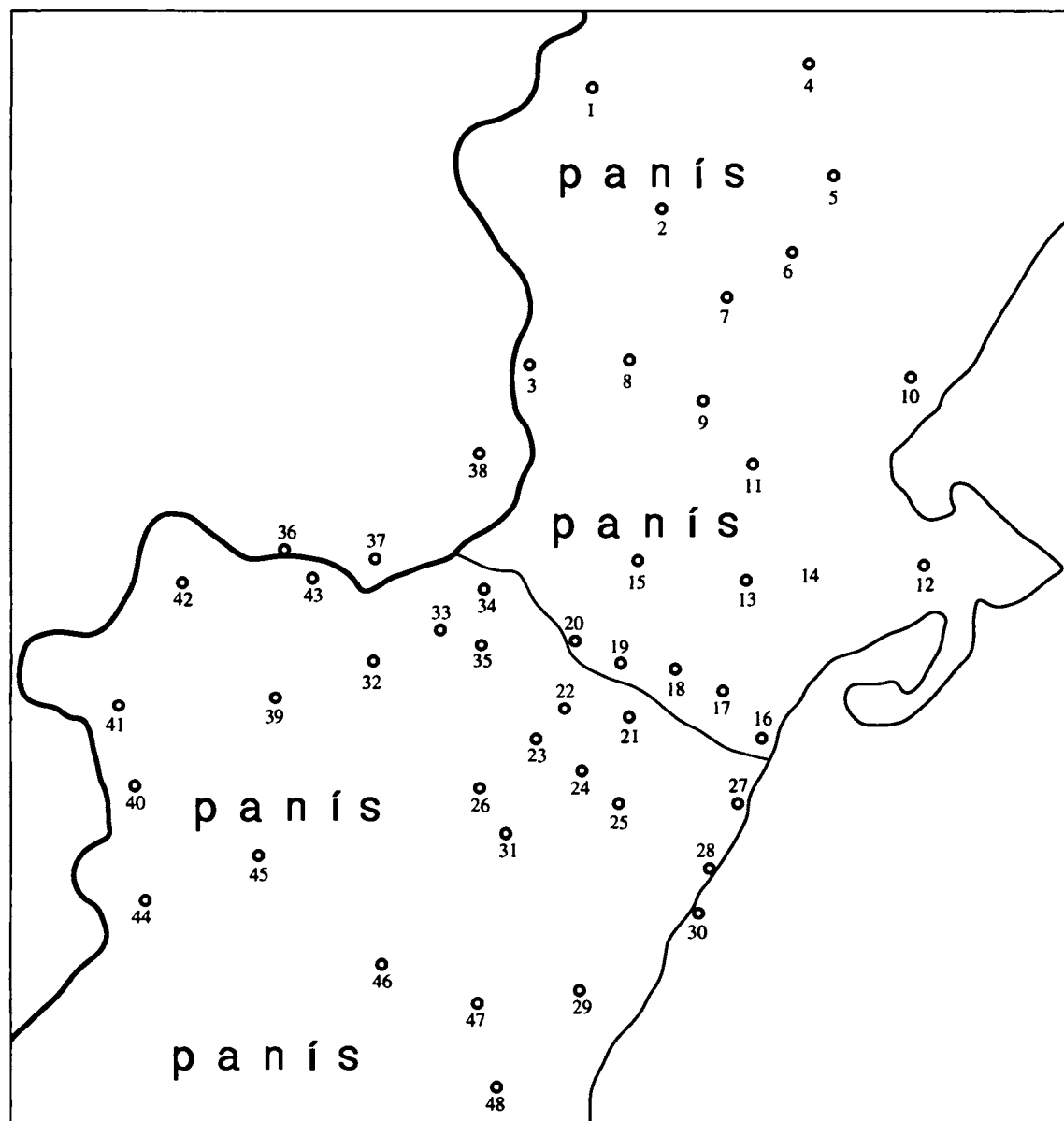
MAPA 238. *La civada*

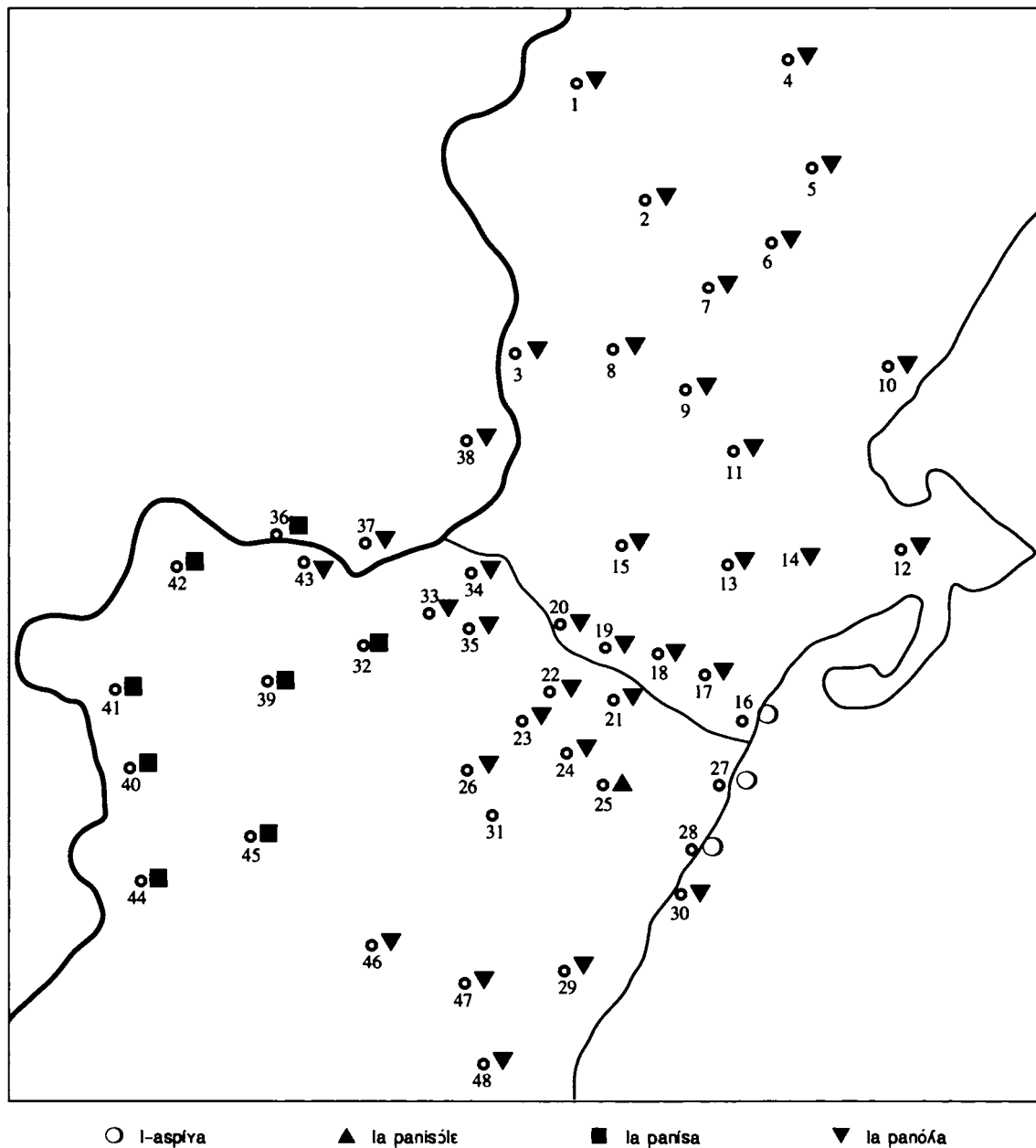
MAPA 239. *El sègol*

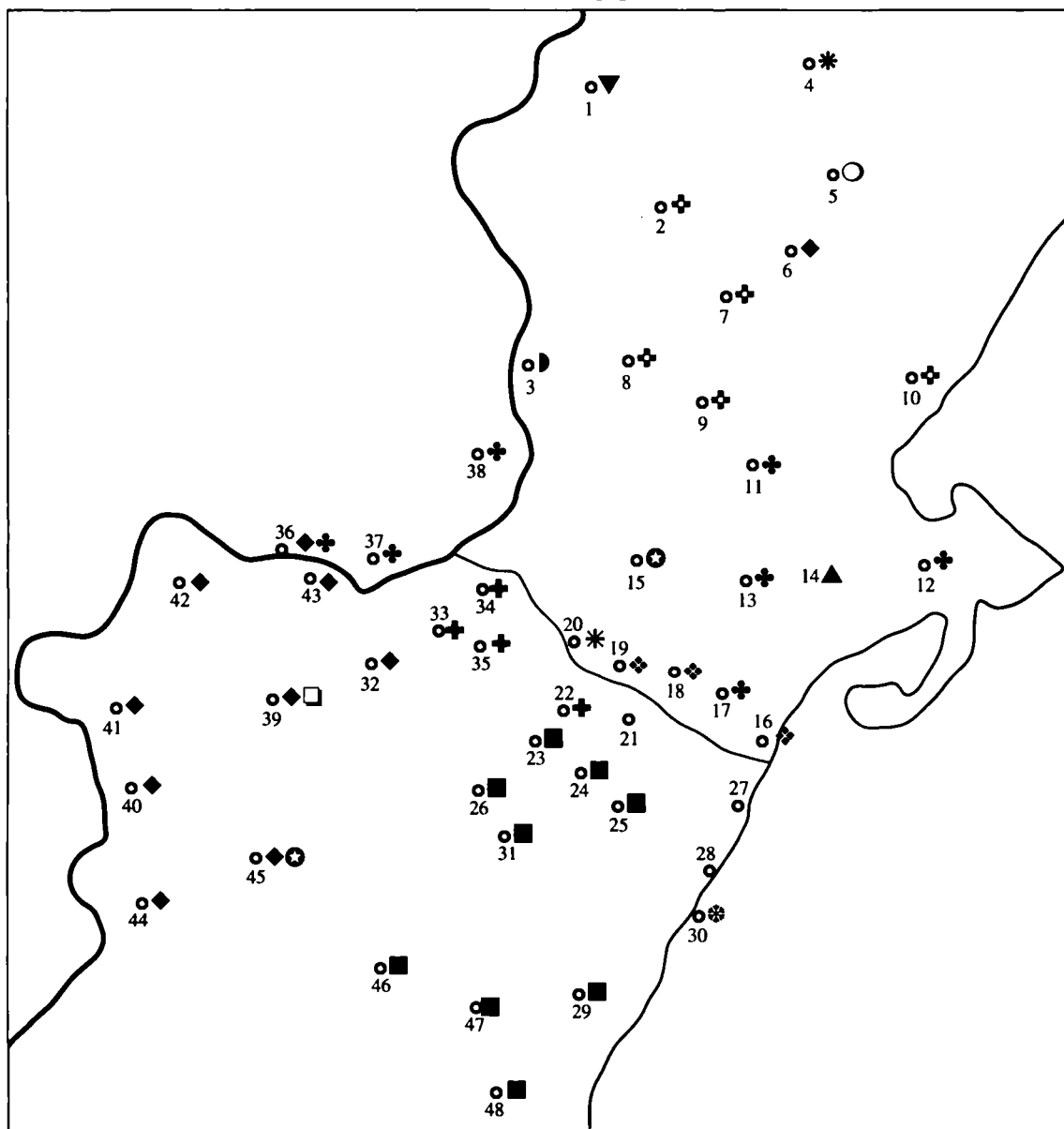
MAPA 240. *El blat, rovellar-se*

○ aflamarse	* la rójja	◐ s-a rovellat lo blat	+ maskaró
▼ s-a fét rötj	■ anrozarse	⊗ tabáko	□ rovellarse-l blat
✦ s-a kerat	◆ s-a-flamat	▲ falá-l blat	✦ solejzarse

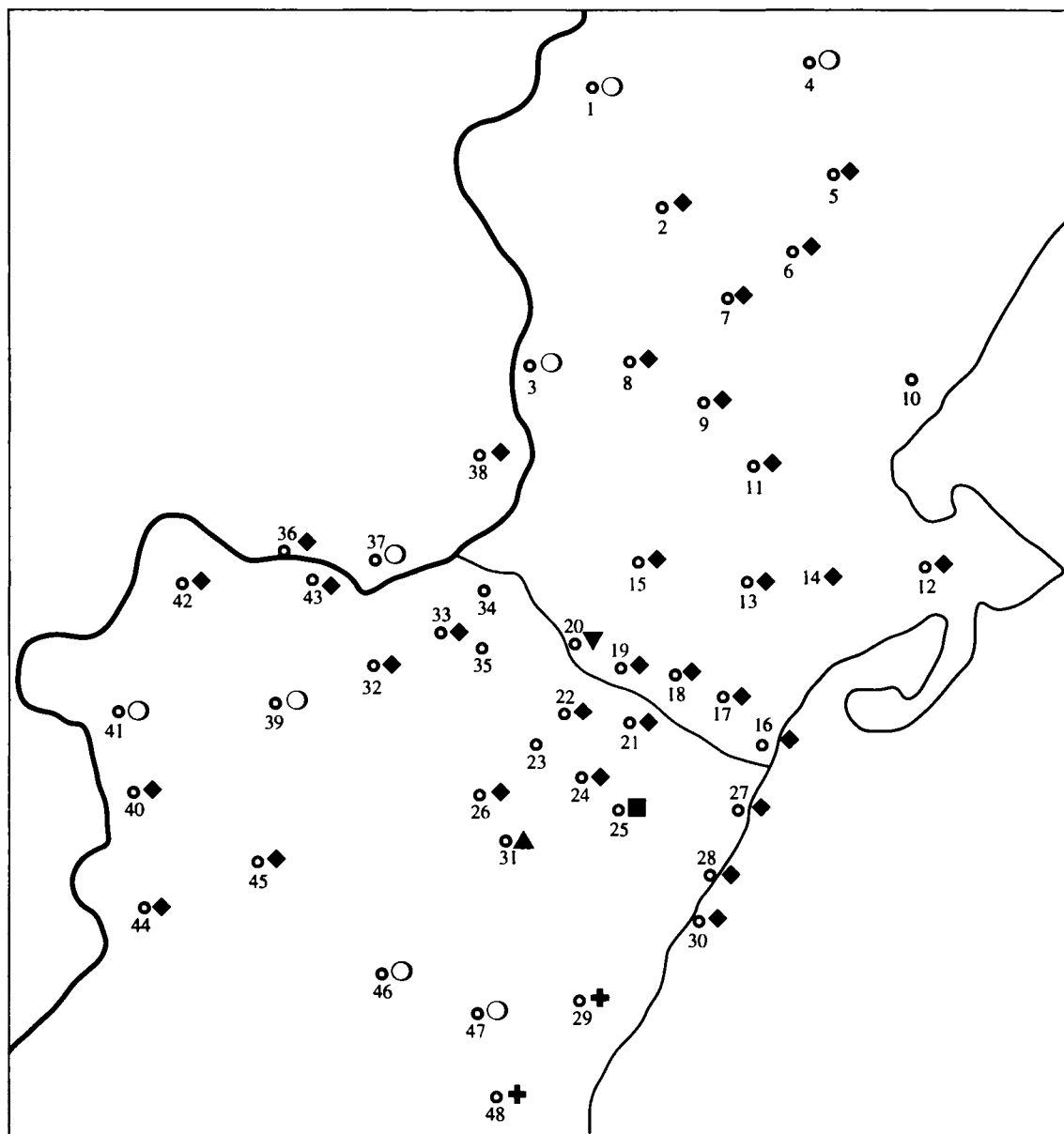
MAPA 241. *El blat, neular-se*

MAPA 242. *El blat de moro*

MAPA 243. *La panotxa del blat de moro*

MAPA 244. *L'espigot*

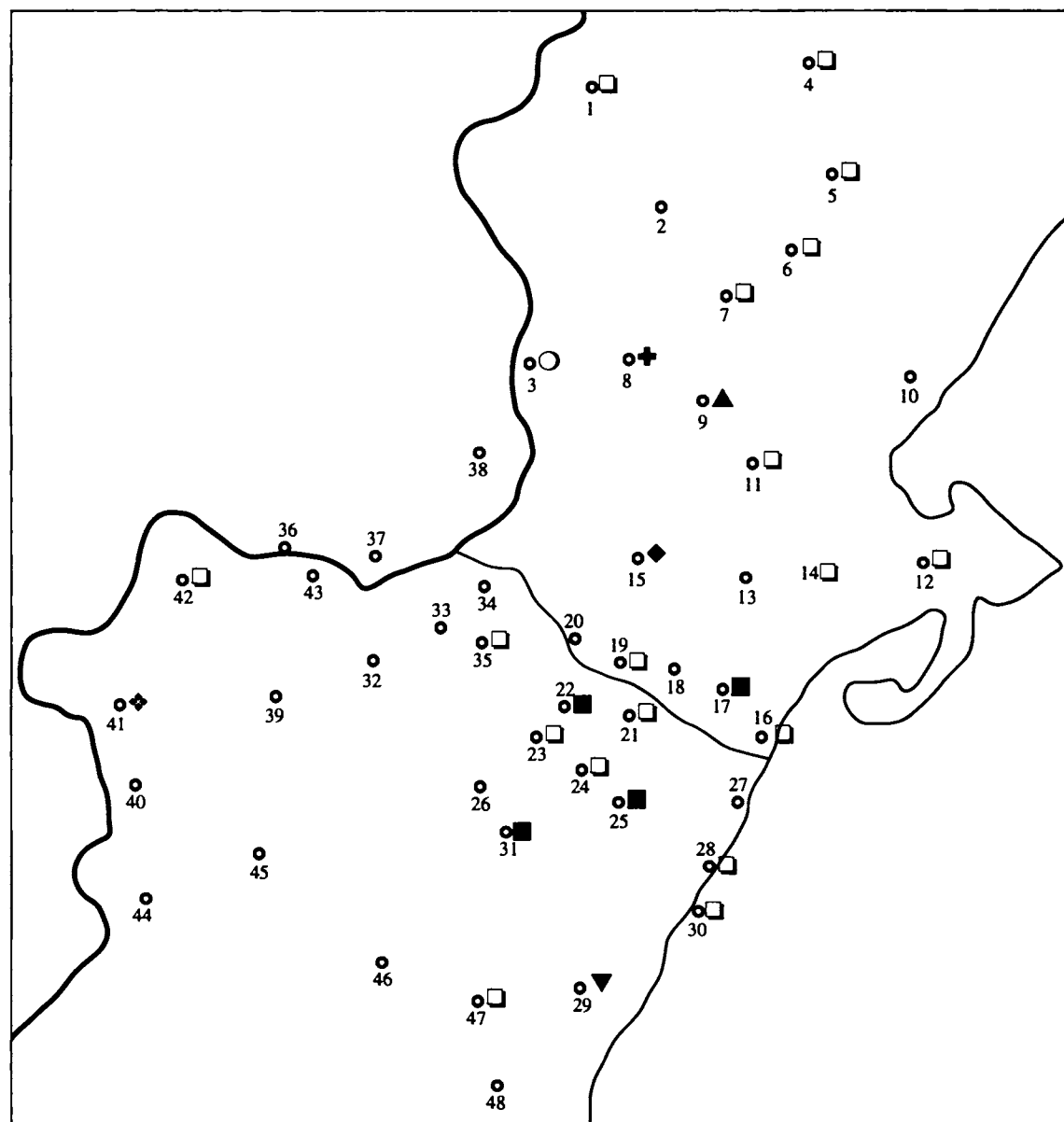
○ l-ánima	◆ l-aspiwó	* lo síyl	◆ lo kór
⊕ lo koskó	⊗ la rúska	▼ lo kaskót	⊕ lo notári
* lo panołót	▲ lo kałót	◐ lo fústó	⊗ lo tarúyo
■ la barúska	□ l-askórfa	⊕ lo súro	

MAPA 245. *Remoure l'herba*

○ dzirá
▲ remòwre

◆ tombá
■ remenezá

▼ reßòidre
+ tombár

MAPA 246. *El volant*

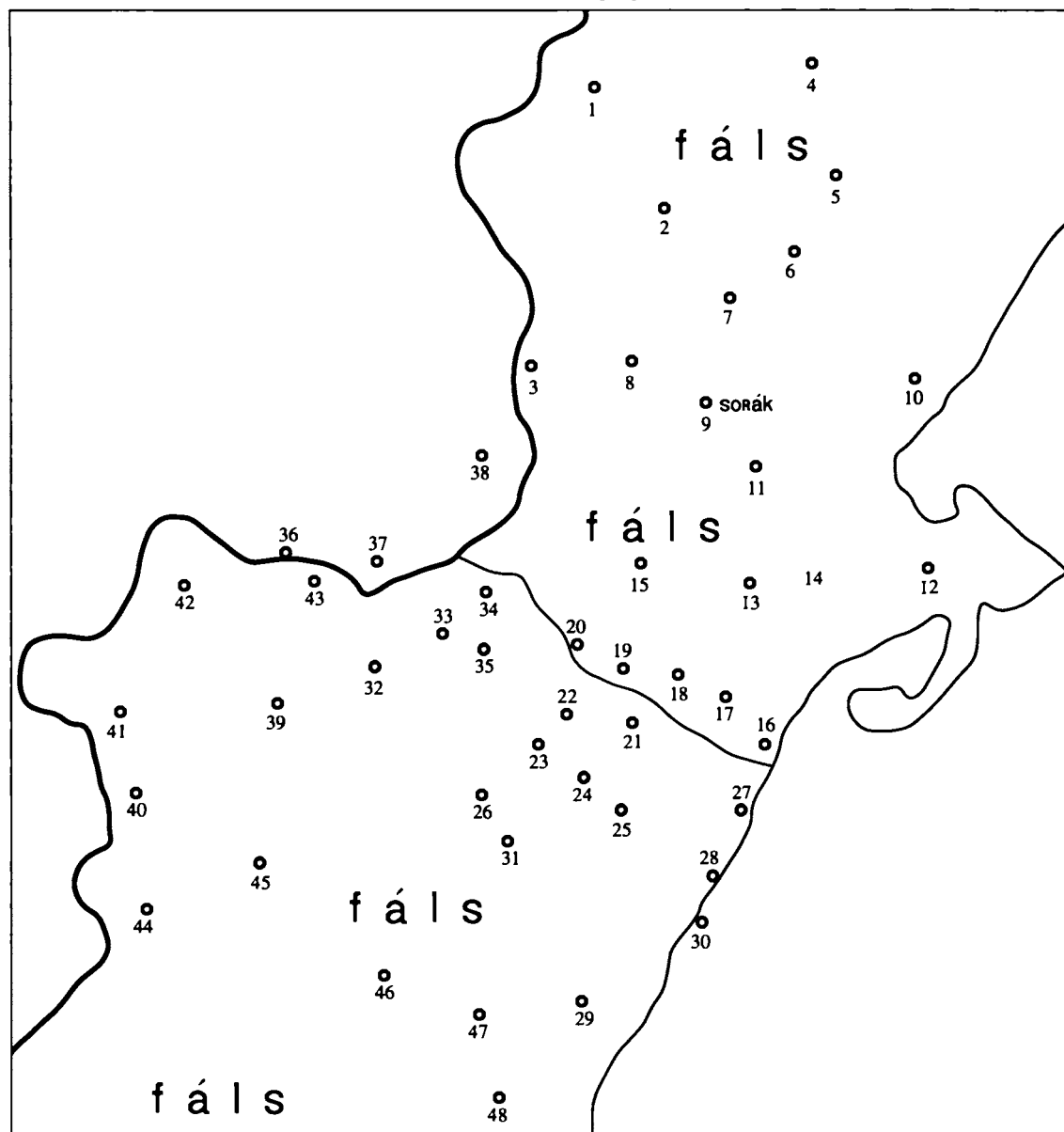
○ braβán
 ▲ korβélez balensjanes

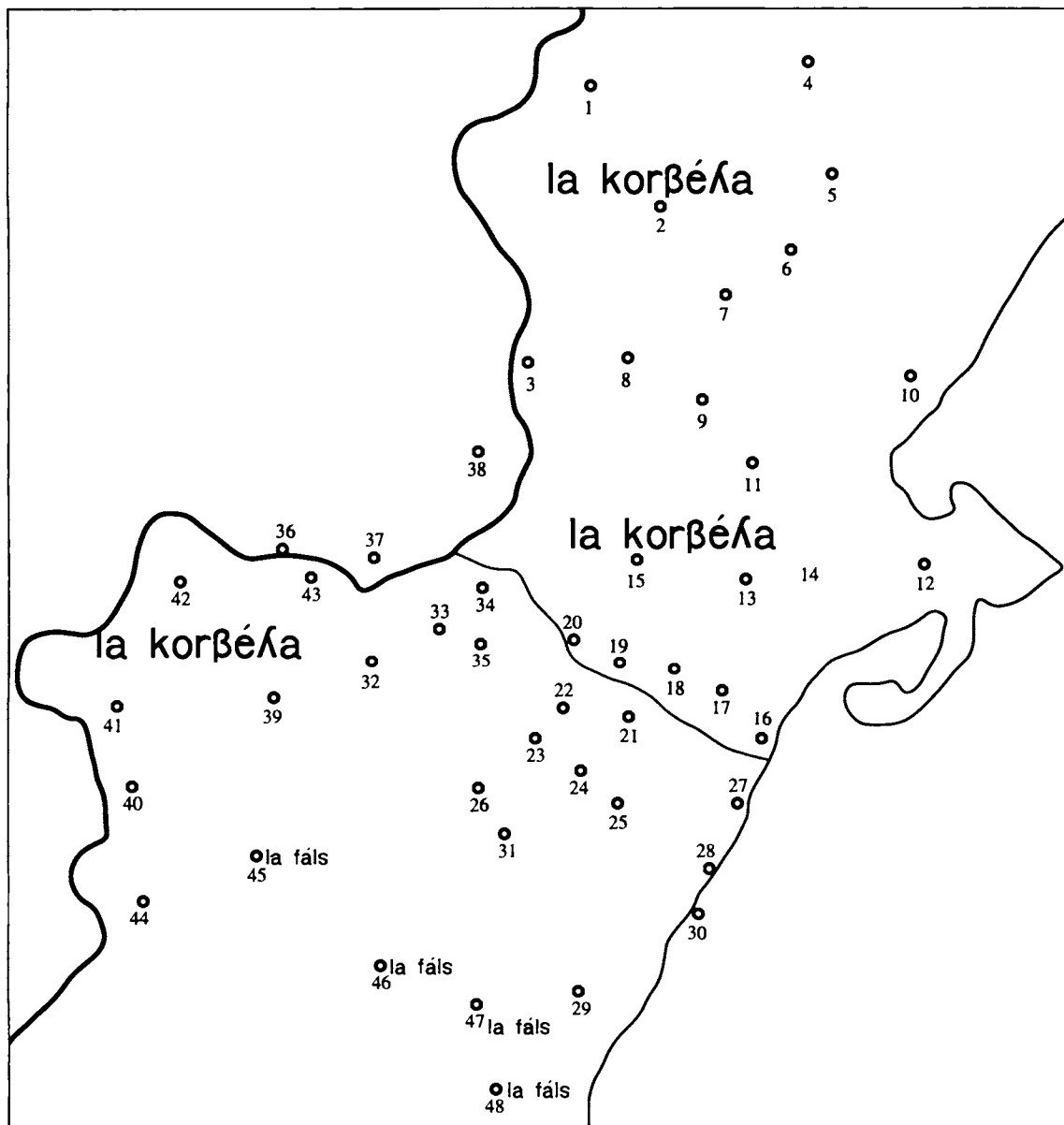
◆ dāl
 ♦ taλán

■ korβéla
 ▼ korβeλót

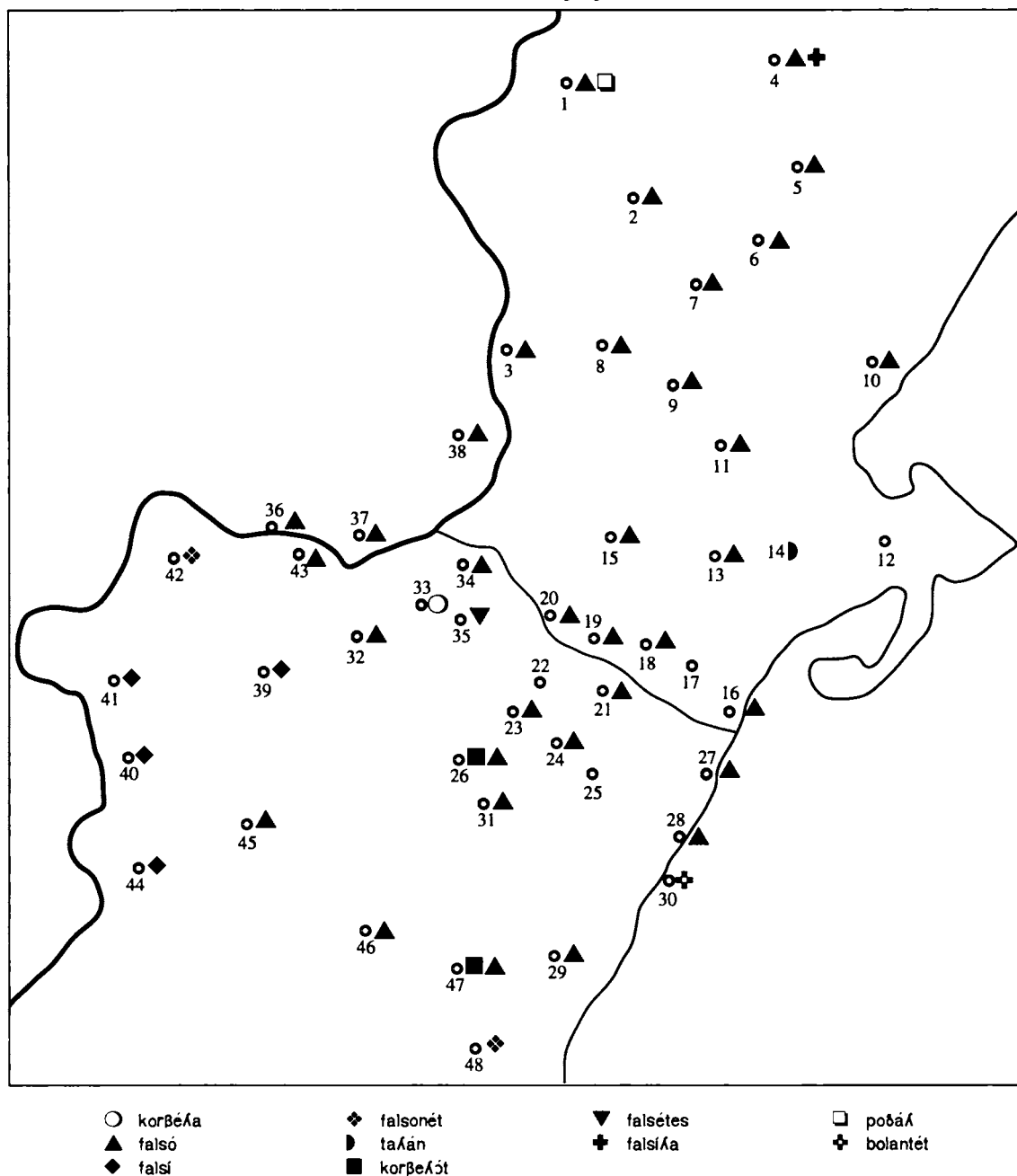
+ poðál
 □ bolán

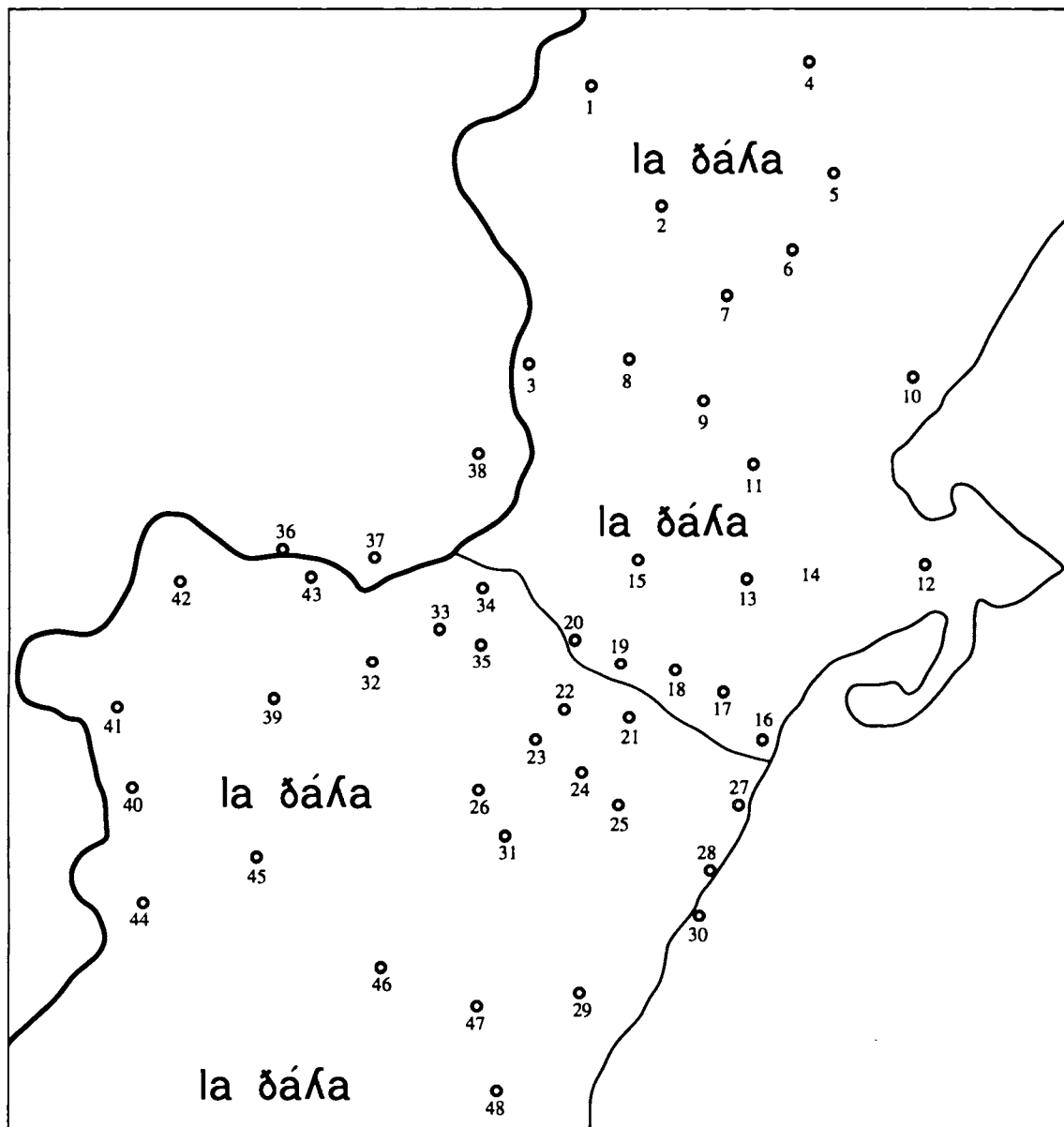
MAPA 247. *La falç*

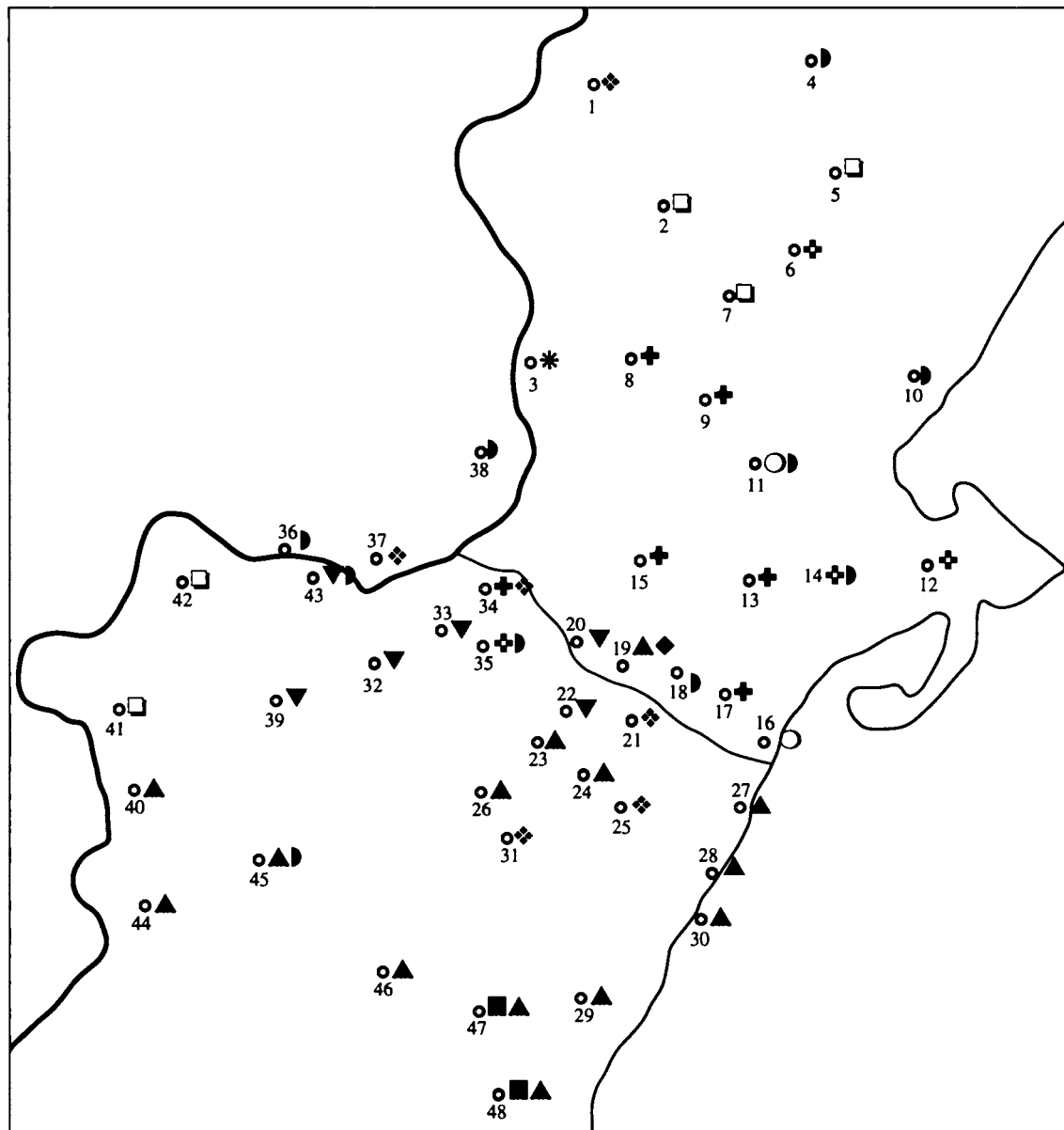

MAPA 248. *La corbella*

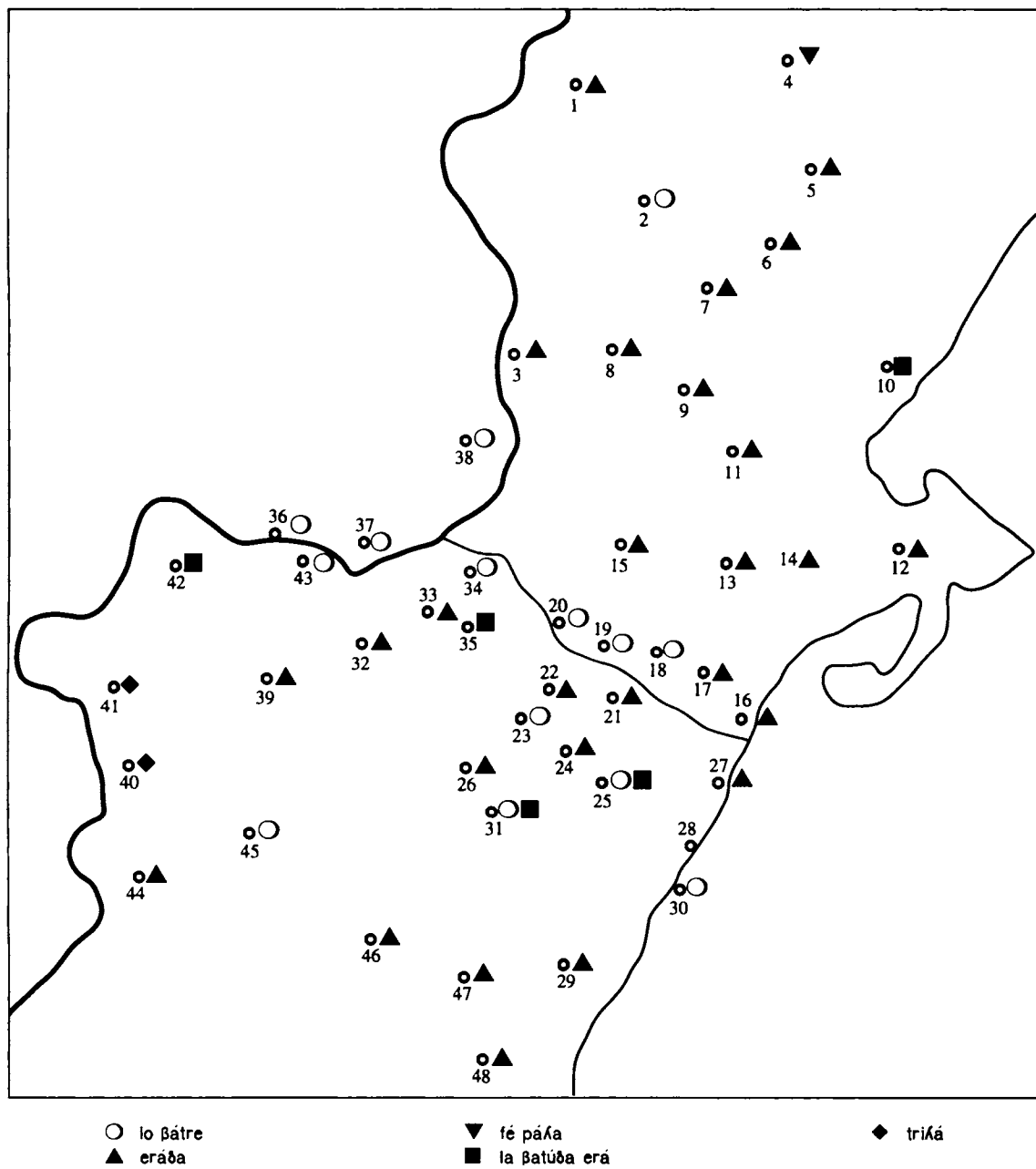
MAPA 249. *El falçó*

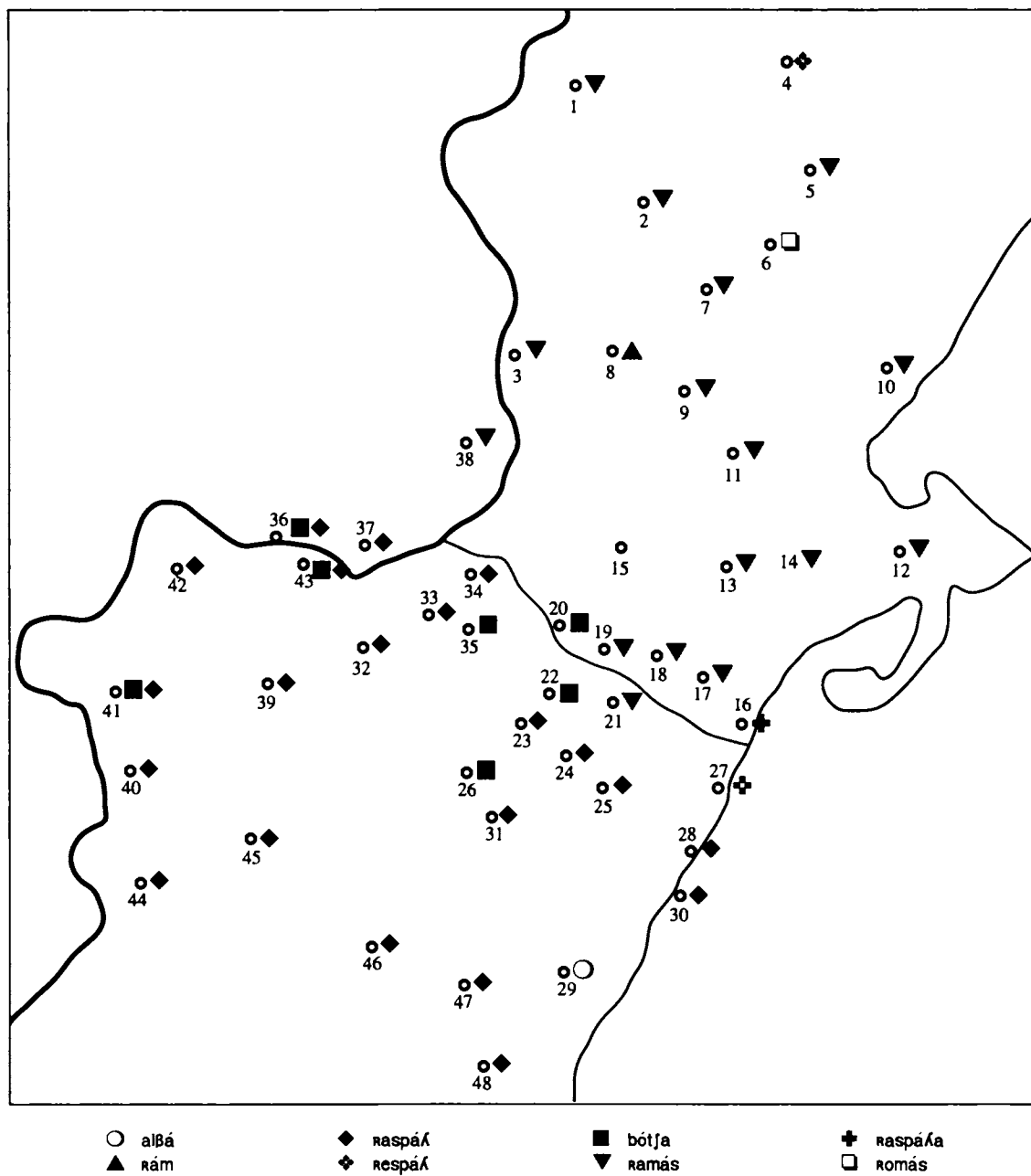

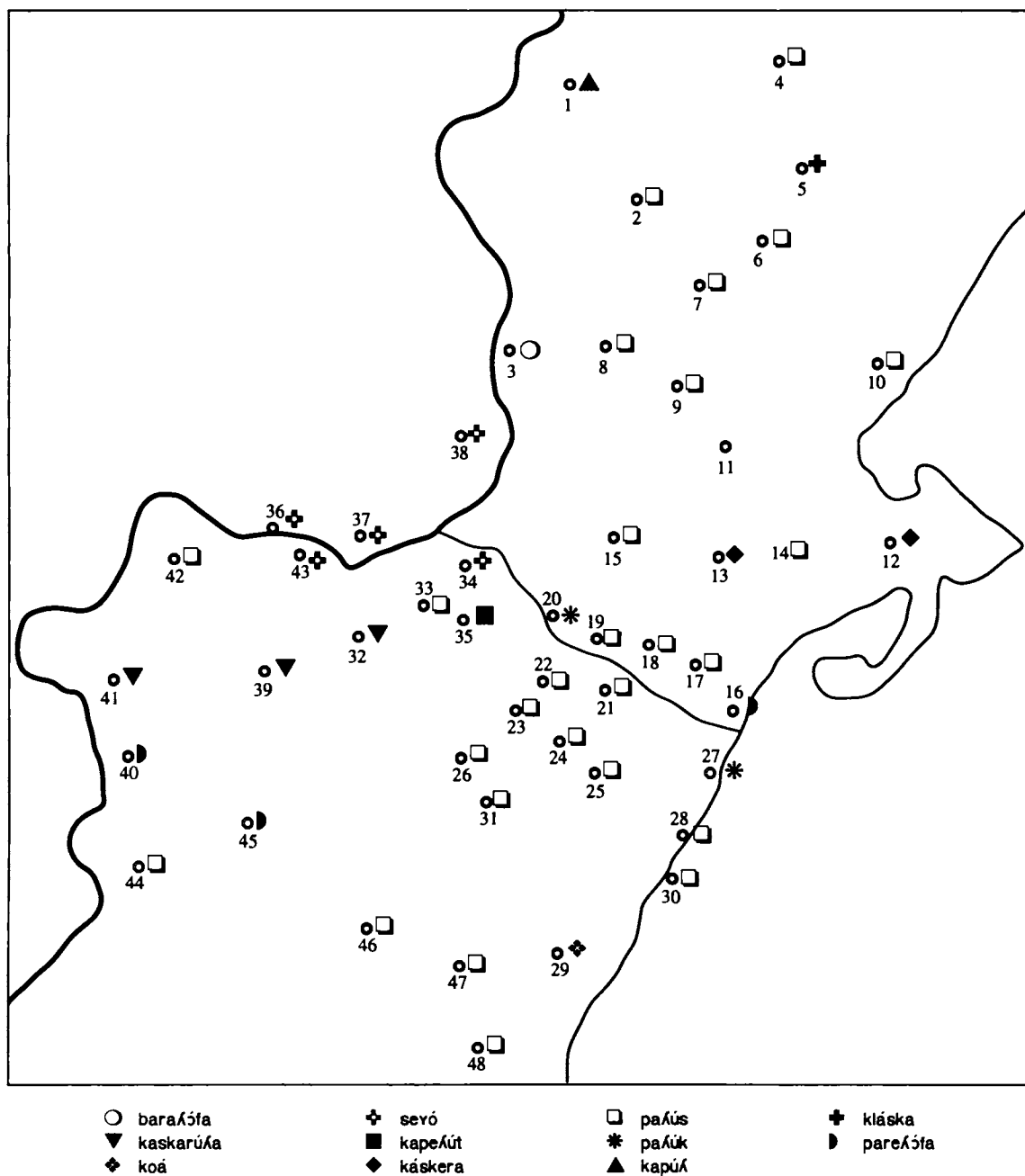
MAPA 250. *La dalla*

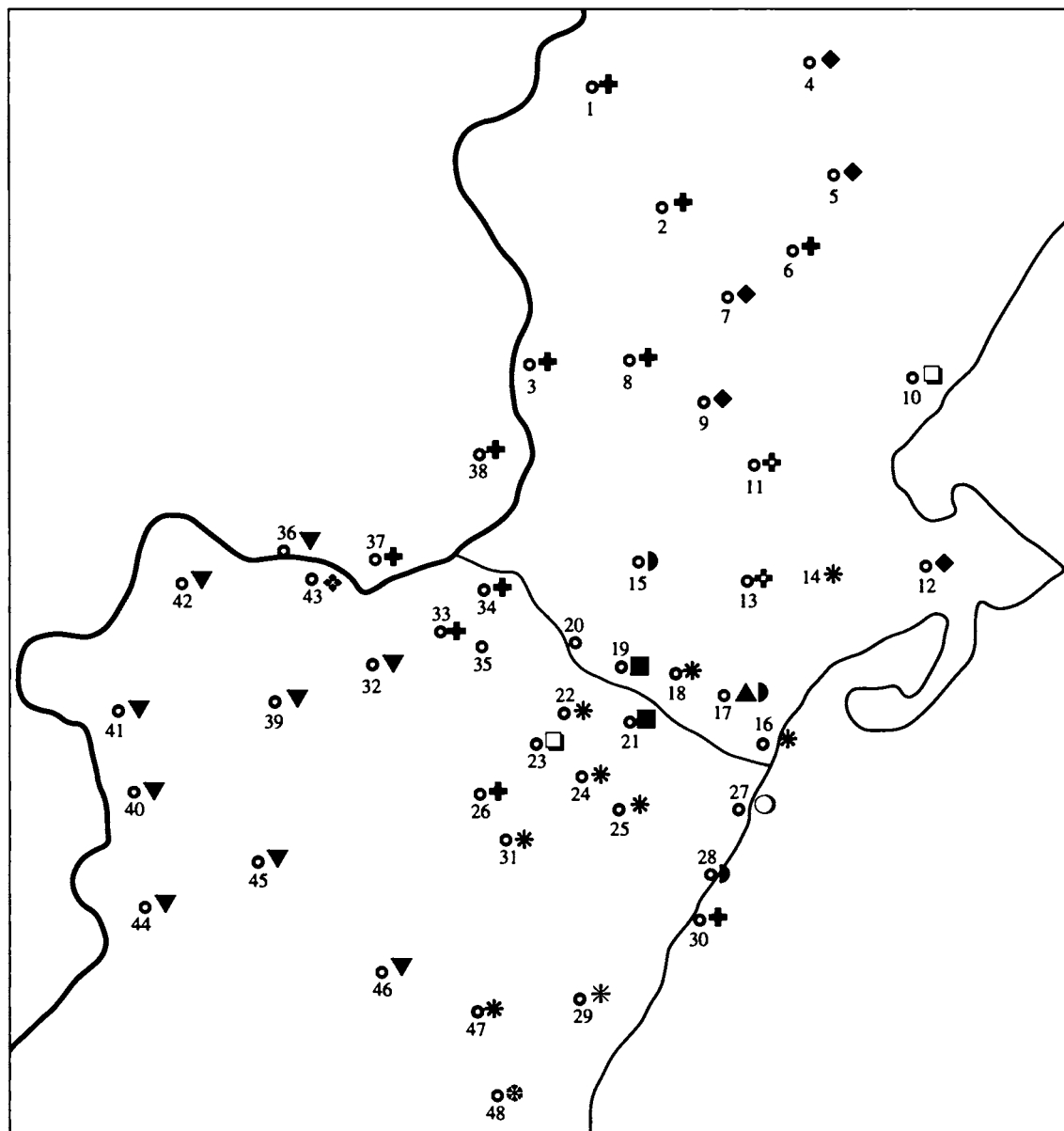
MAPA 251. *Una manada*

○ una òinàða	⊕ ù: menóχ	□ ù: manóχ	⊕ ùη grapát
▼ una falkáða	■ ùn ambarusát	* ù: monóχ	◐ ù: menát
◊ una manáða	◆ ùm féjç	▲ ùm falkát	

MAPA 252. *La batuda*

MAPA 253. *L'escombra de l'era*

MAPA 254. *El boll*

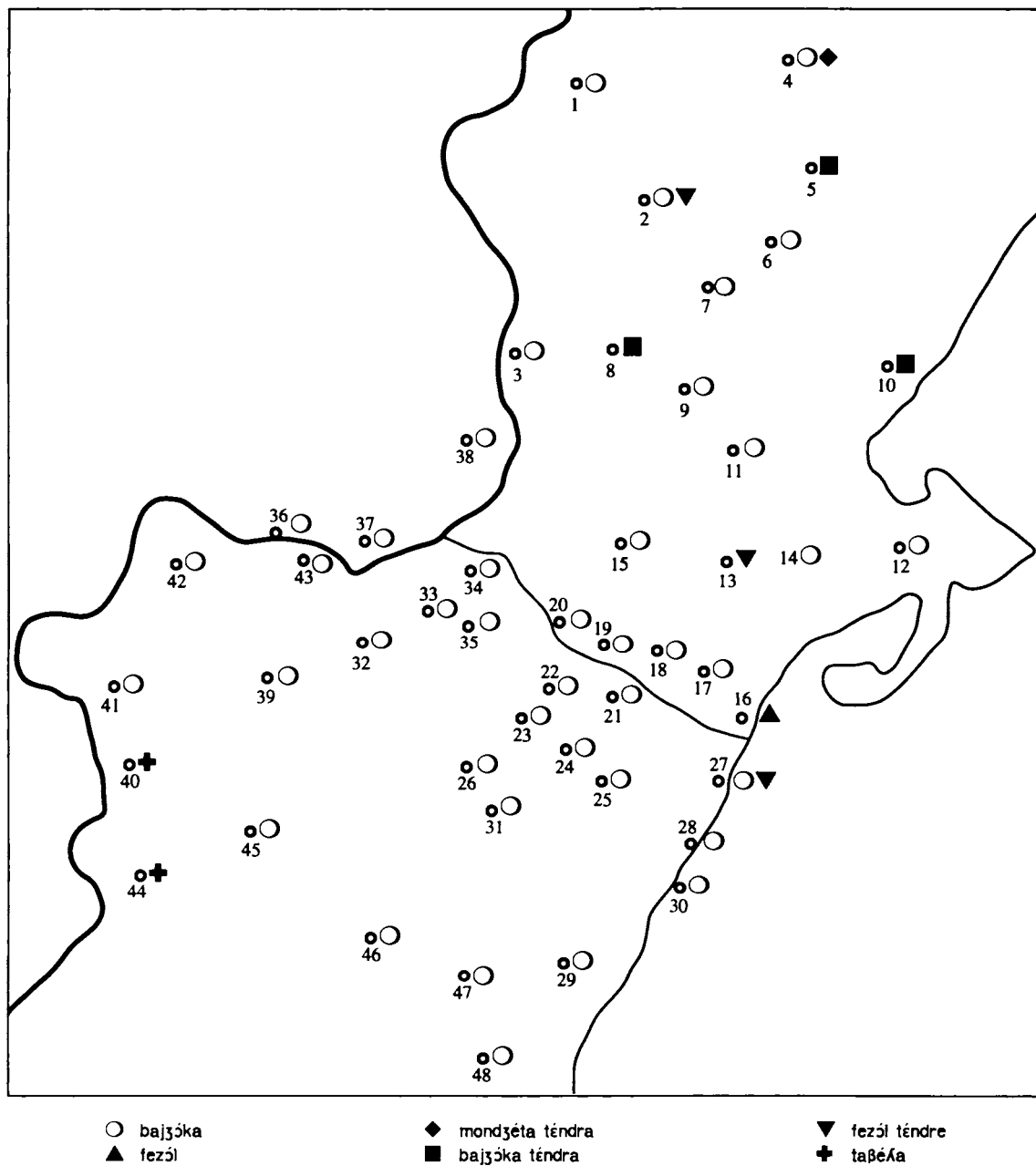
MAPA 255. *Garbellar*

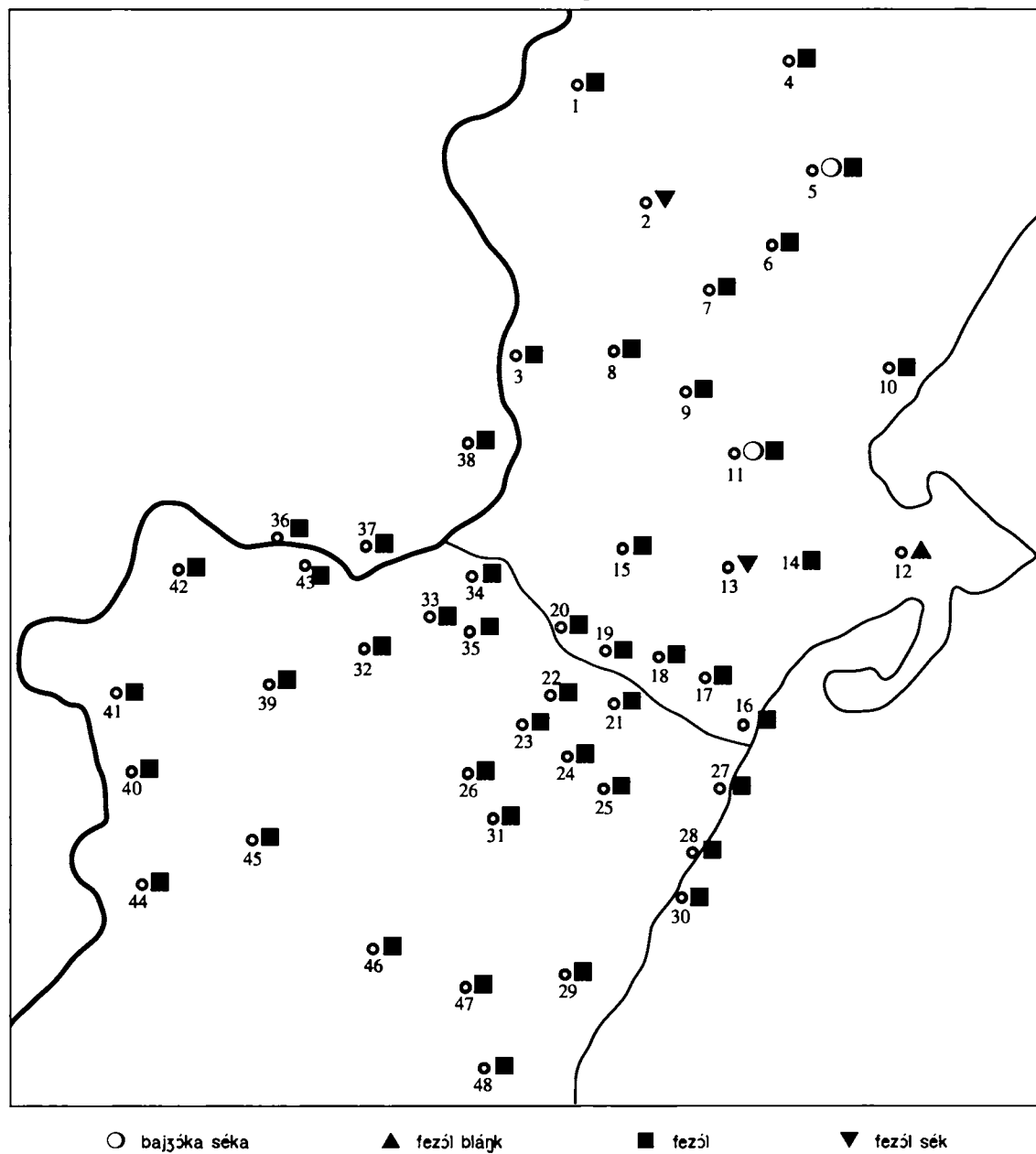
○ avraná
▼ kriþá
◆ engabealá
✚ pasá per l-aré

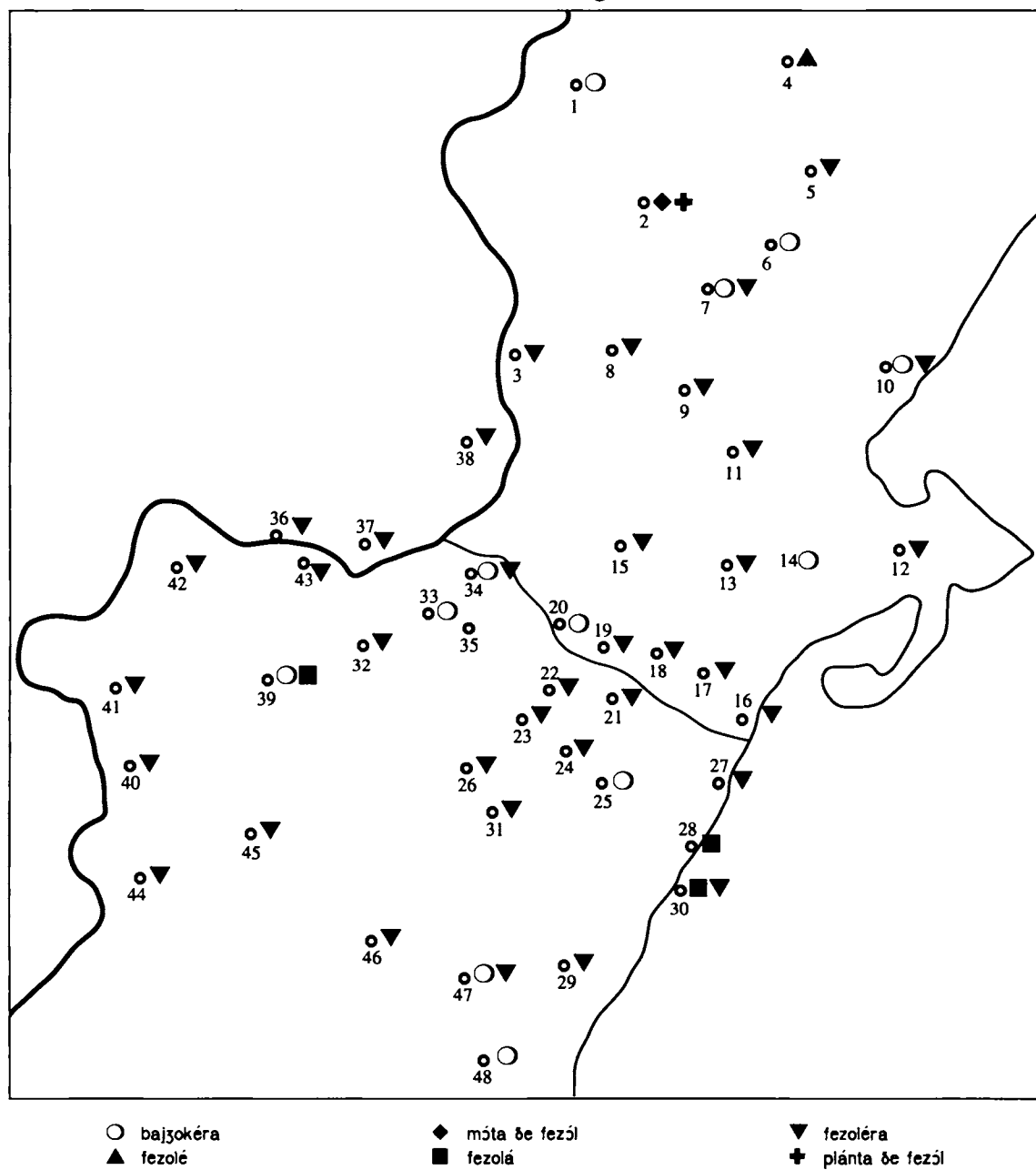
* porvár
■ arejzá
◆ erá

□ garþejzá
* porvá
▲ kolá

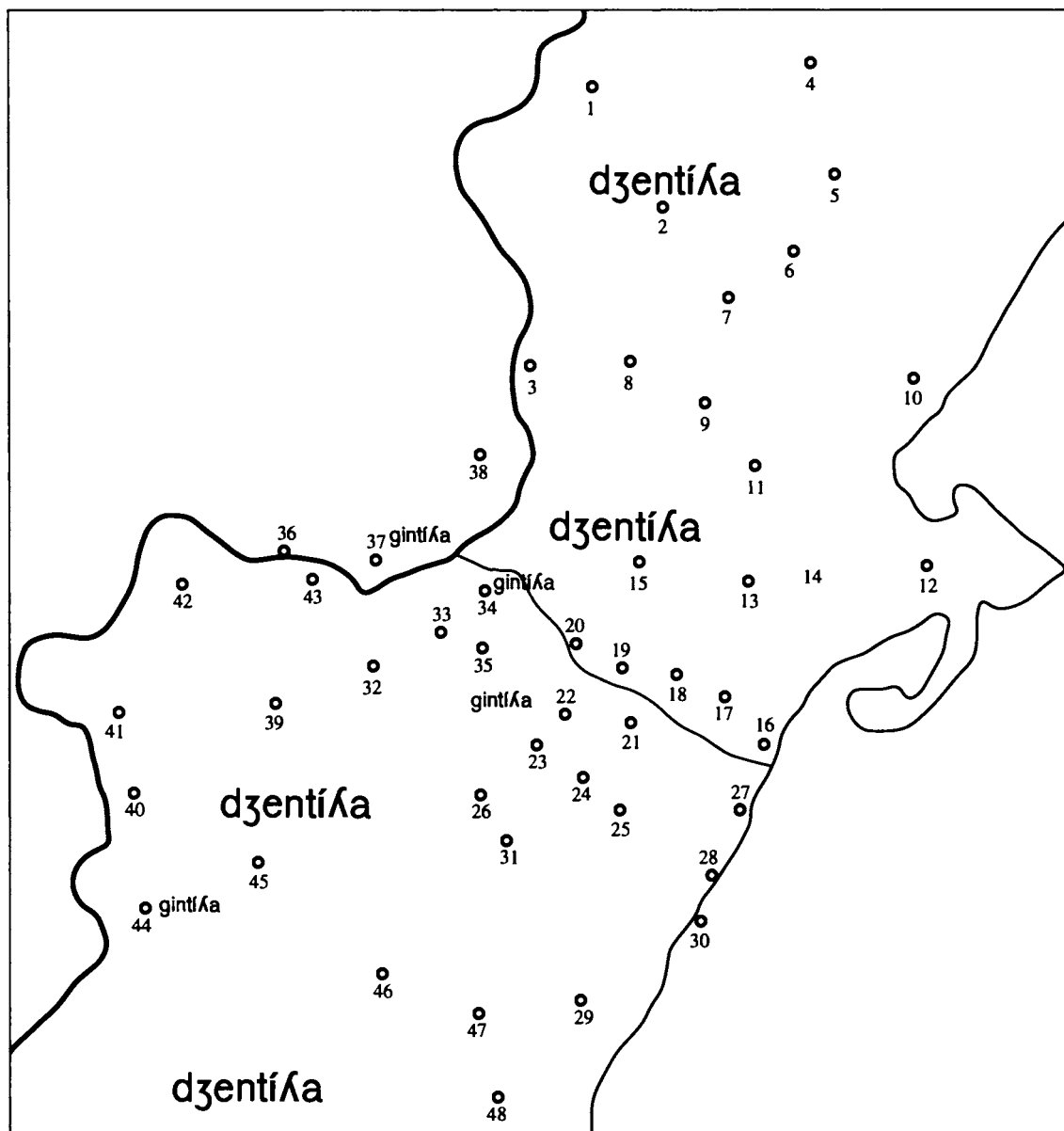
✚ arerá
▶ pasá
✱ arerár

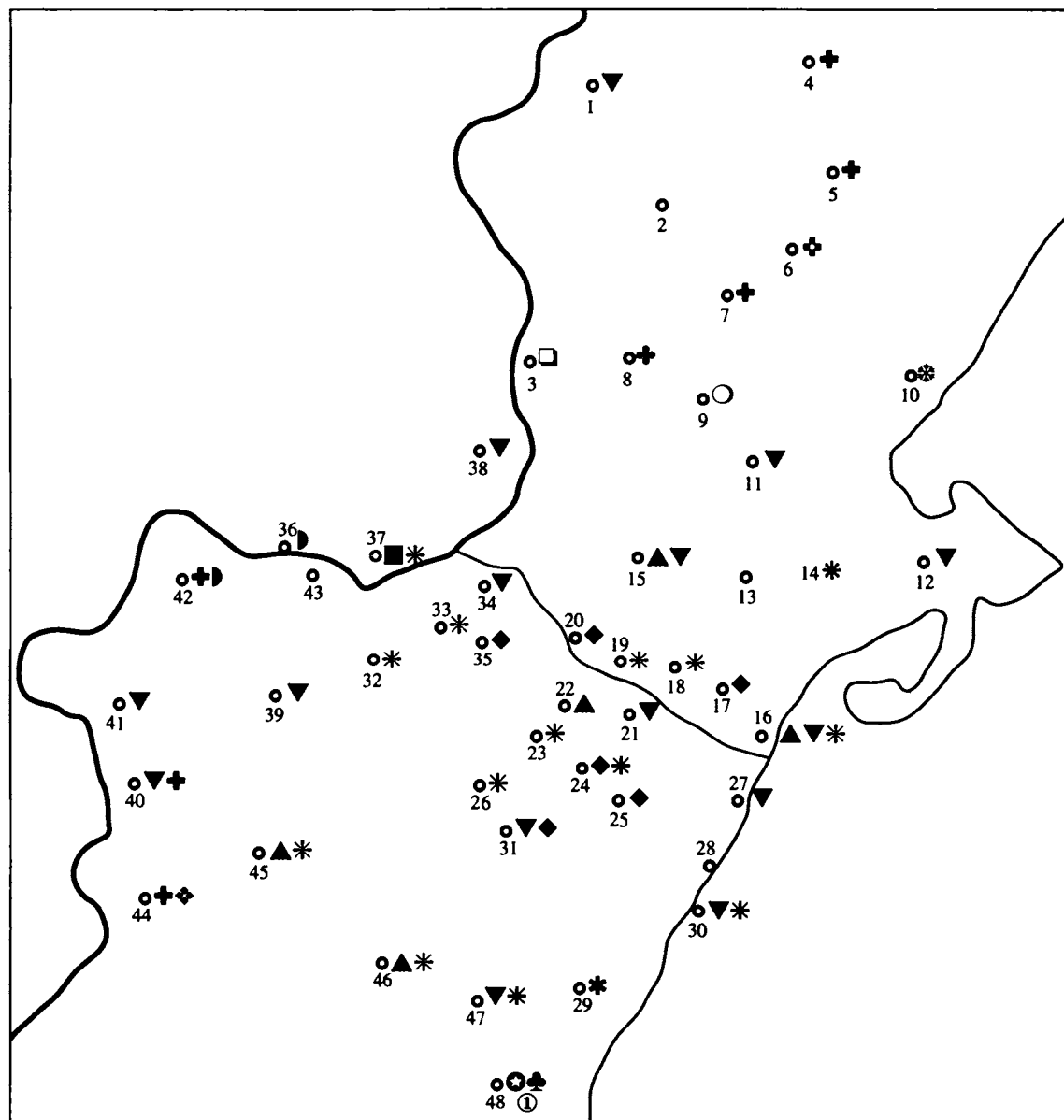
MAPA 256. *La mongeta tendra*

MAPA 257. *La mongeta seca*

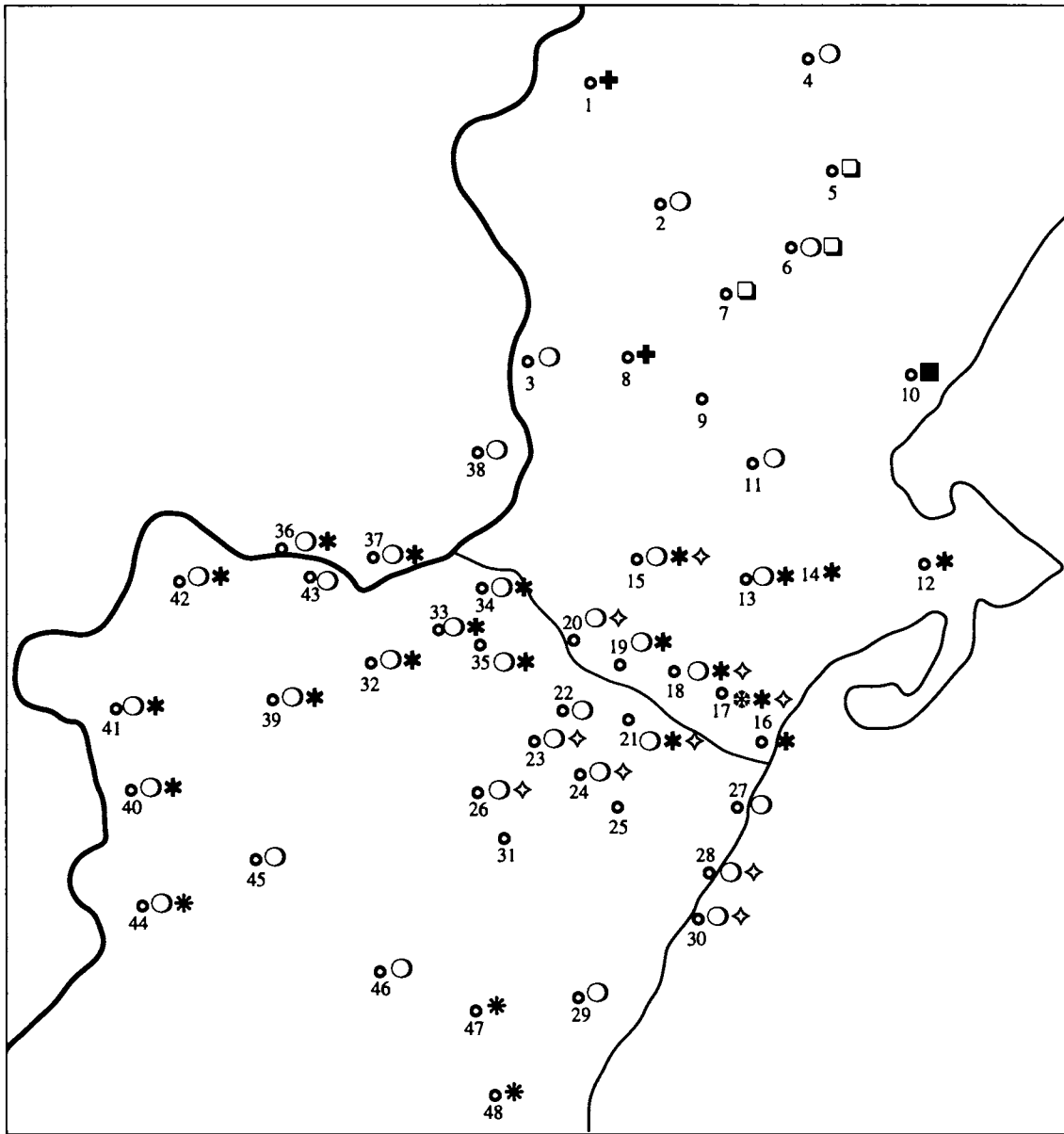
MAPA 258. *La mongetera*

MAPA 259. *La lentilla*

MAPA 260. *Esbajocar*

○ dezbaʒoká	◆ destaβelá	□ azbaʒoká	✚ ezbaʒoká
✚ desparaʎofá	⊛ netejjá baʒʒokés	* piká	◆ dezaŋgruná
* leβá la paraʎófa	① ezbatúsár	▼ dezvraná	✚ askará
* dezvranár	▲ desté	◐ ezbatúsá	⊛ destér
■ desklafoʎiná			

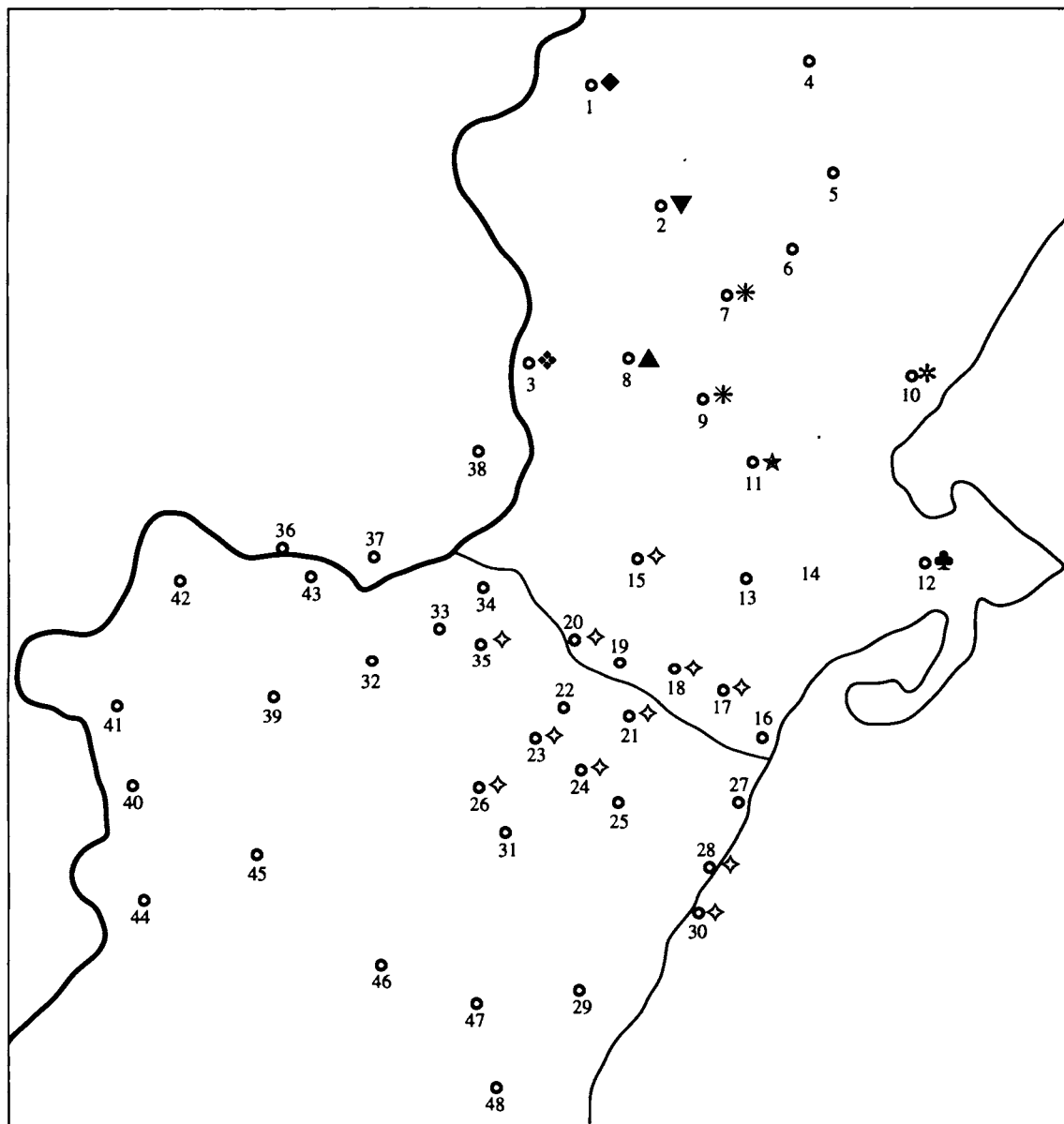
MAPA 261. *L'arada*

○ alàdre
 + alàdre de fústa

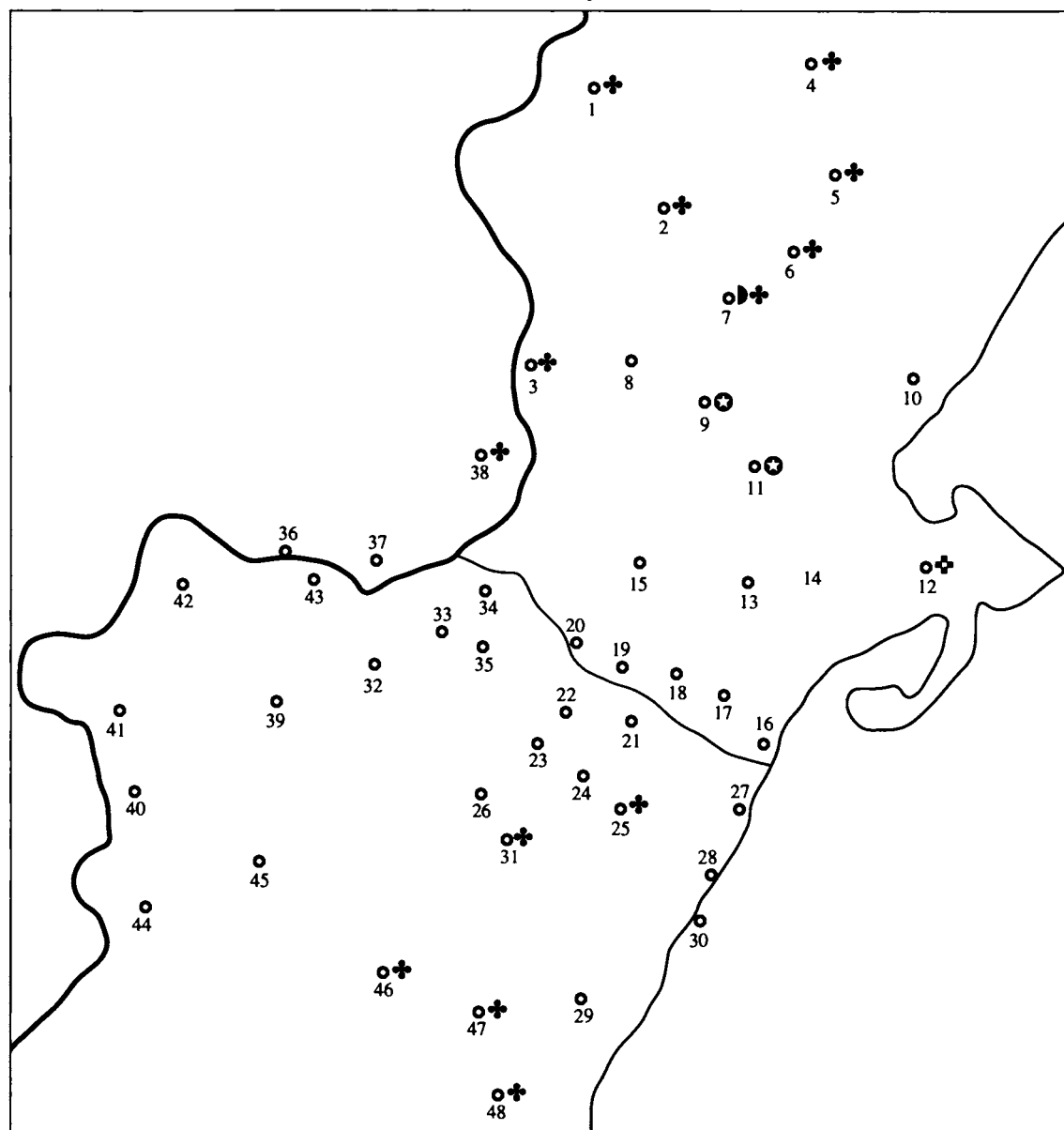
* bernét
 * polevána

■ aràdre
 □ alàdre de paréa

* dentál
 ◇ ajtferúva

MAPA 262. *Arada de forcat per a un sol animal*

▲ alàbre d-animal s'ol	▼ alàbrej bàres	★ t'felúya	♣ t'farúya giratónja
◆ alàbre de pála	* ajjarúya	◆ alàbre de féro	◇ ajt'ferúya
* t'farúya			

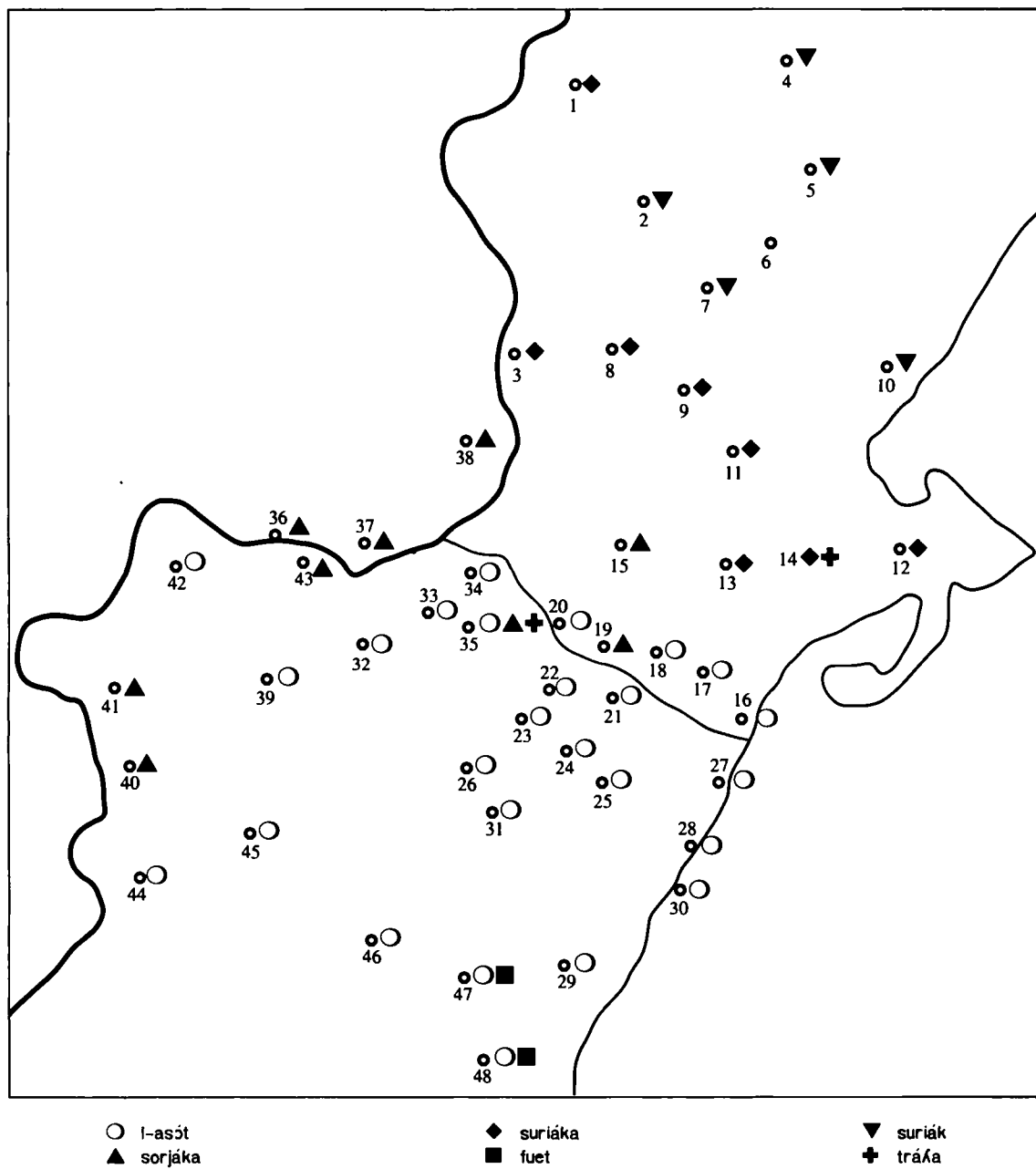
MAPA 263. *El forcat*

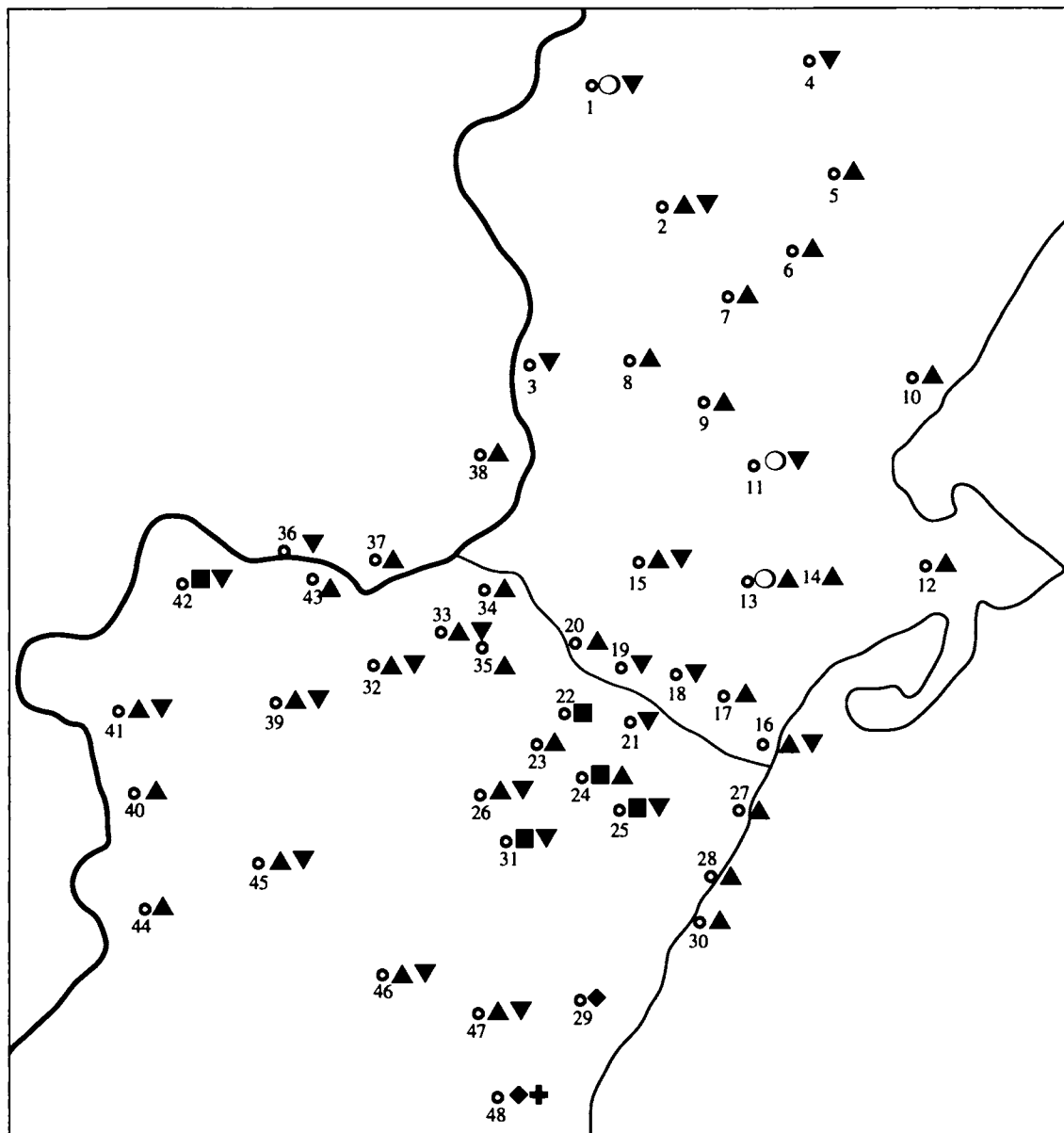
● bàrez de lawrà

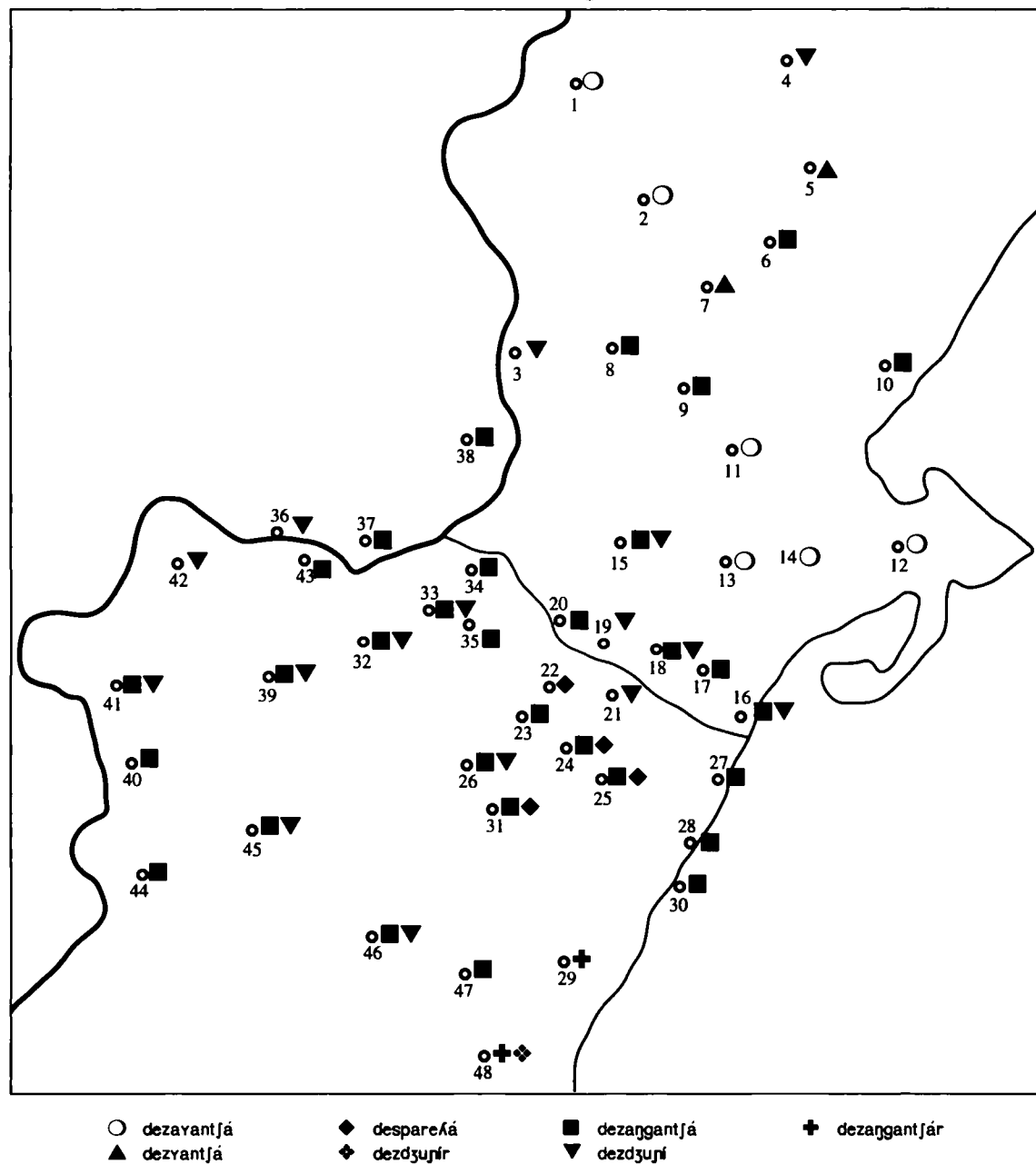
+ forkát

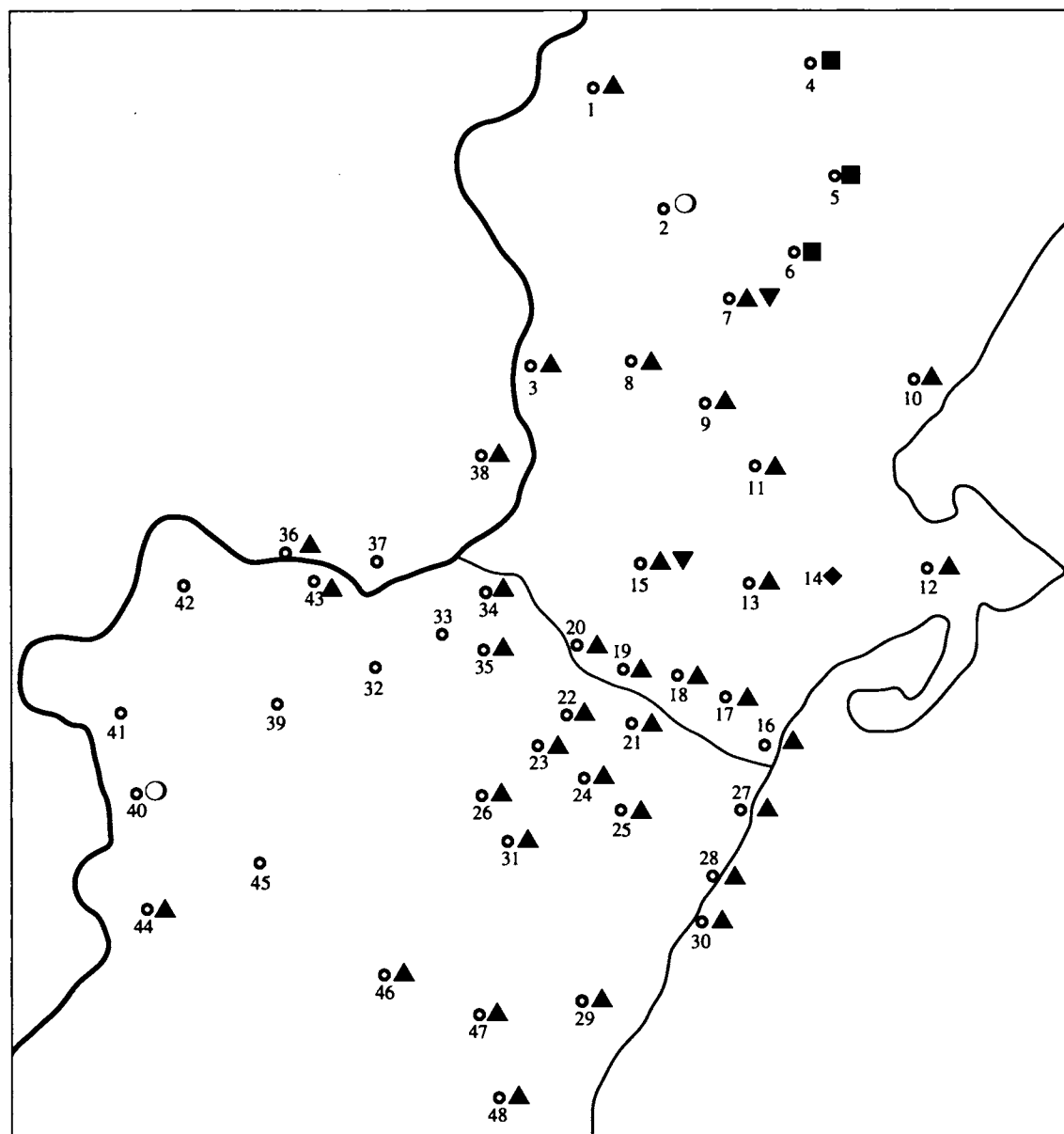
⊕ bàrez de la polayána

★ polayána

MAPA 264. *La tralla*

MAPA 265. *Enganxar*

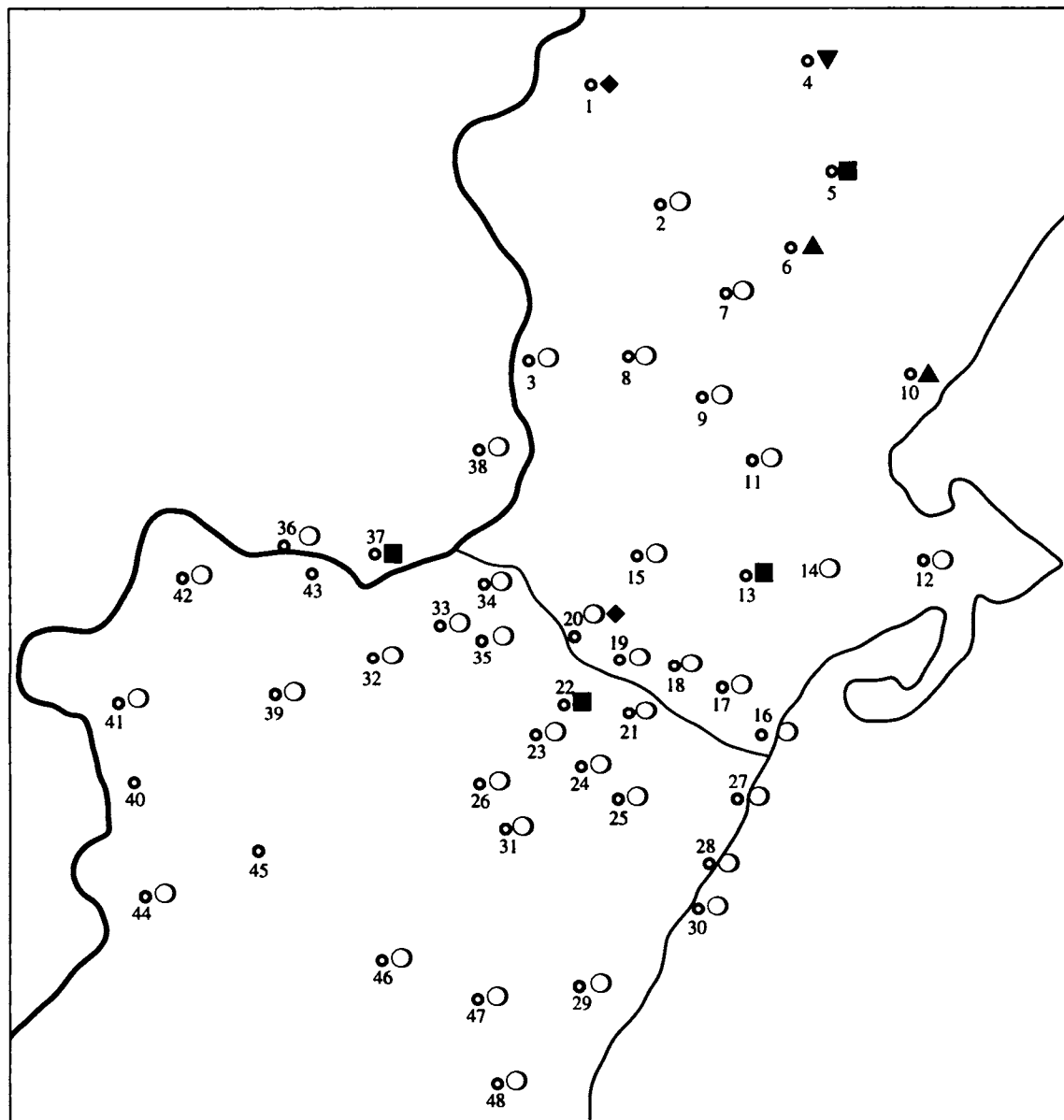
MAPA 266. *Desenganxar*

MAPA 267. *El botó de la roda*

○ la bójja
▲ lo kúbo

◆ lo piw
■ lo botó

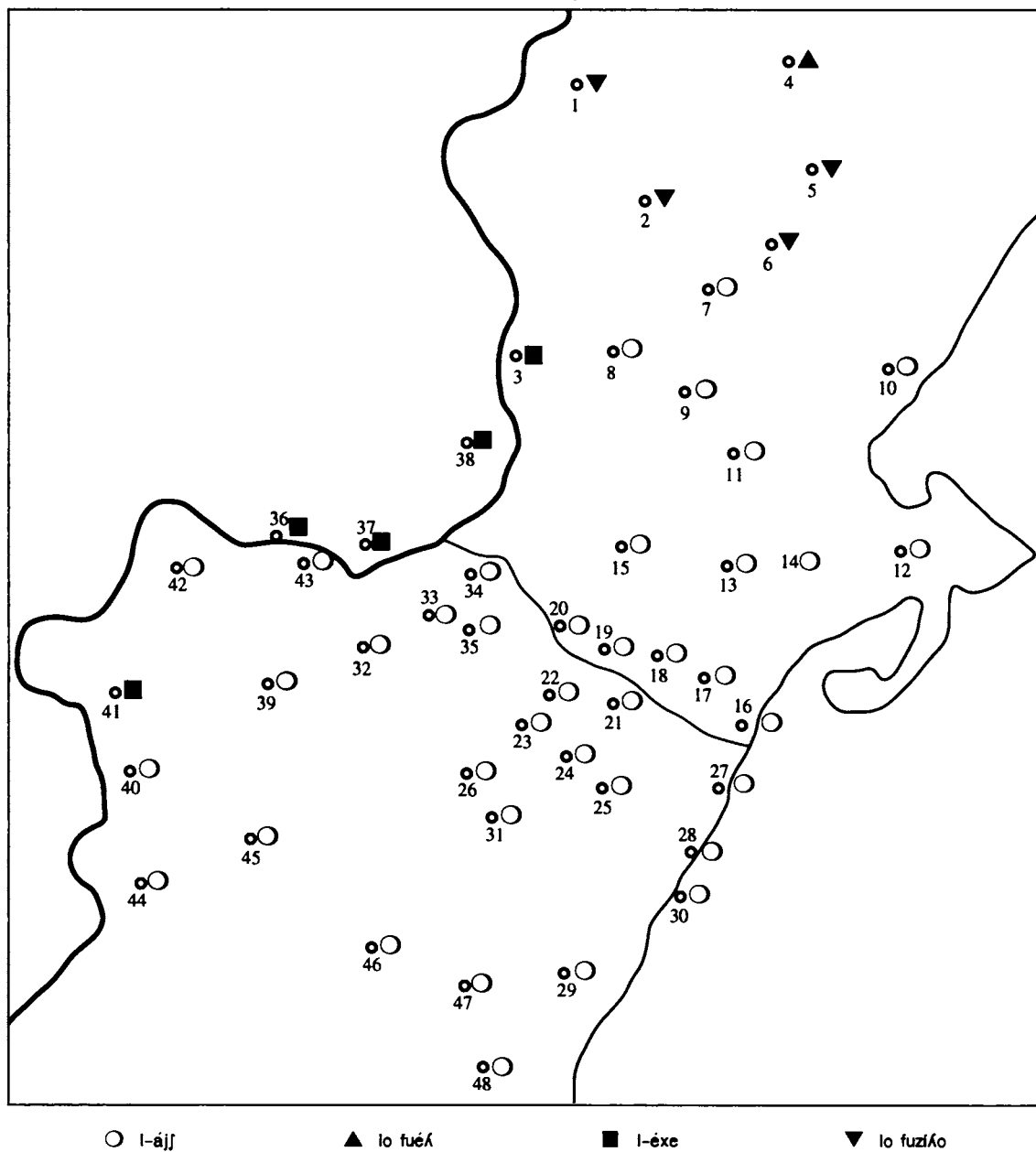
▼ la píja

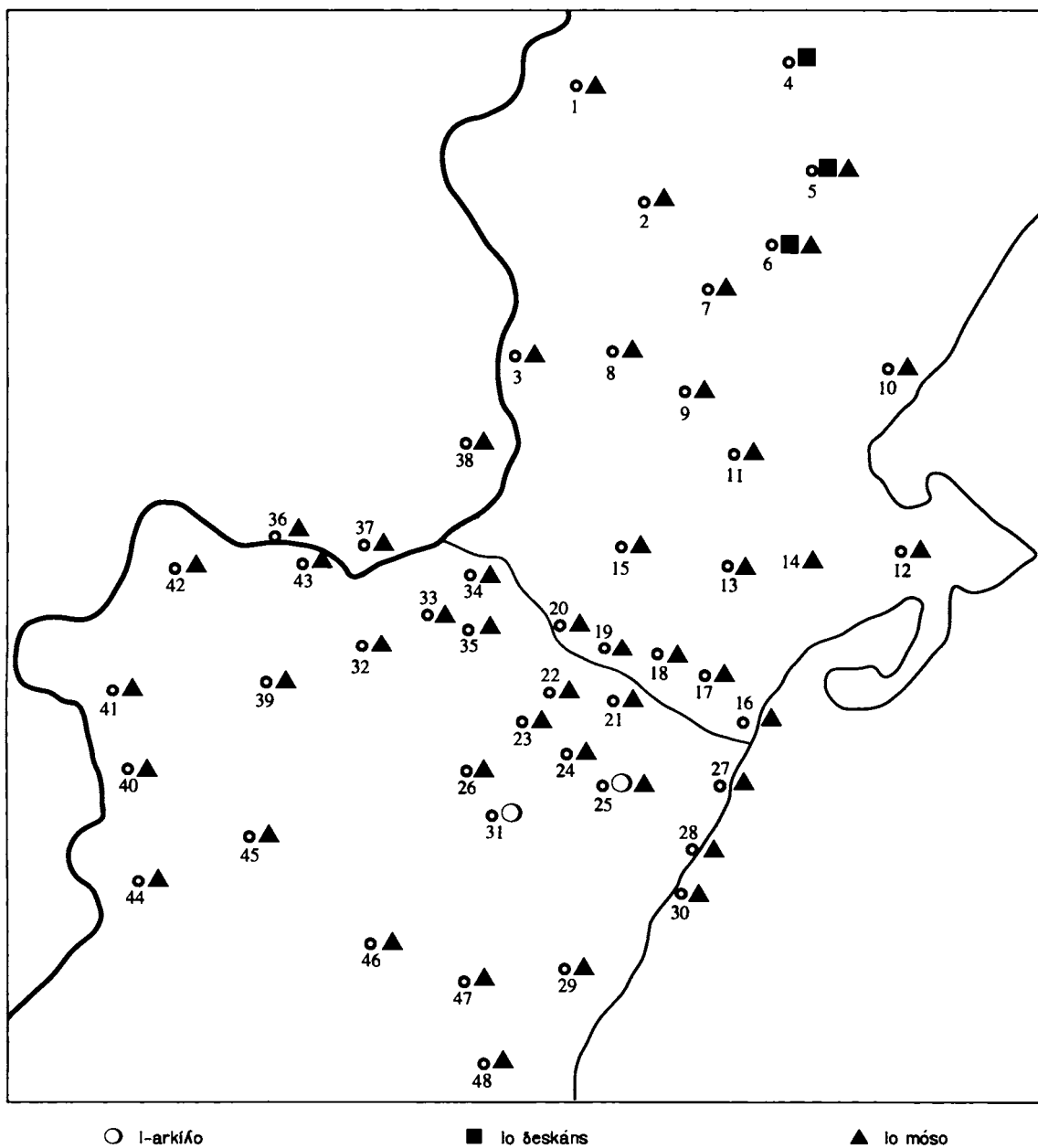
MAPA 268. *La llanda*

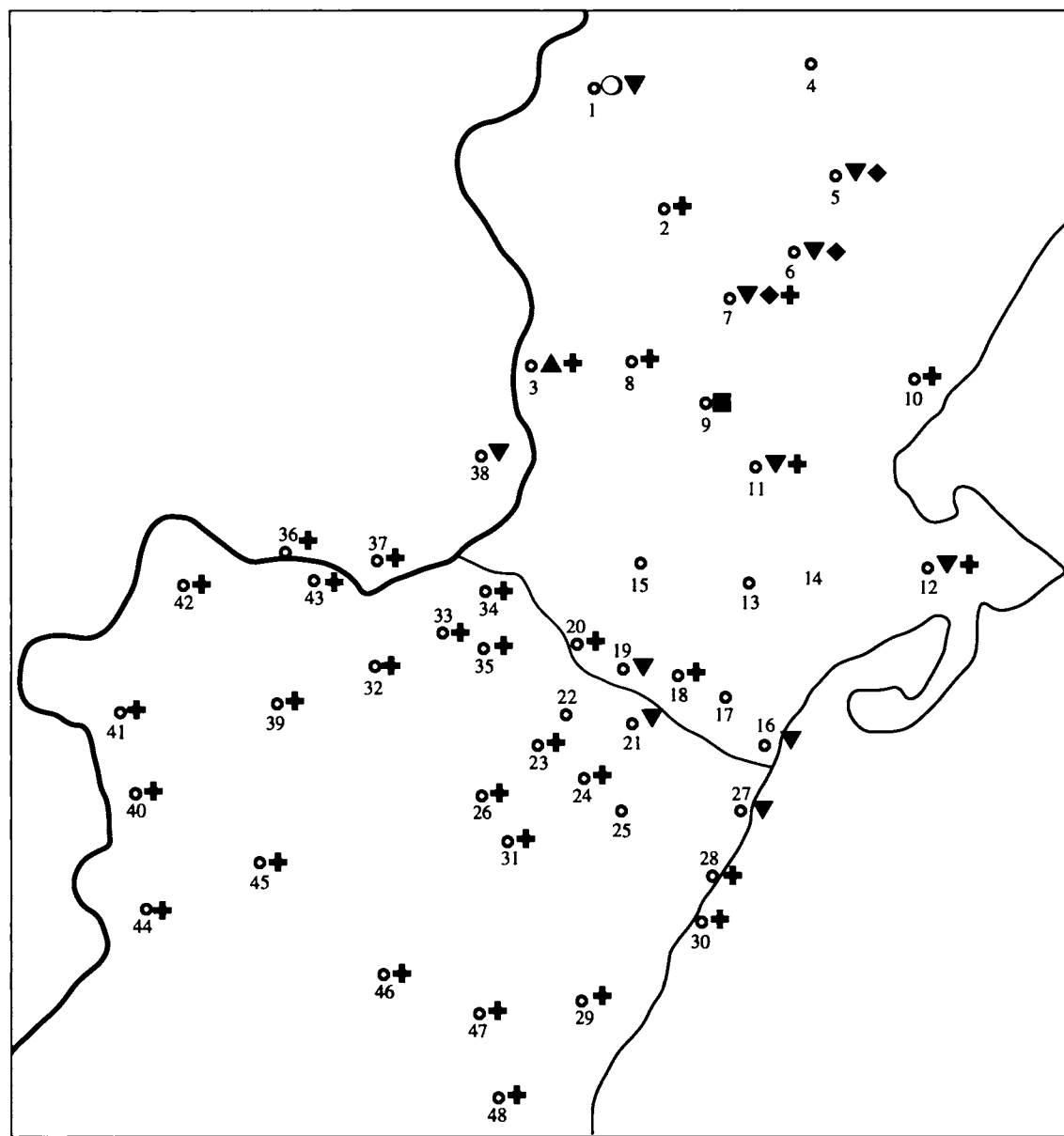
○ l-aro
▲ la kanta

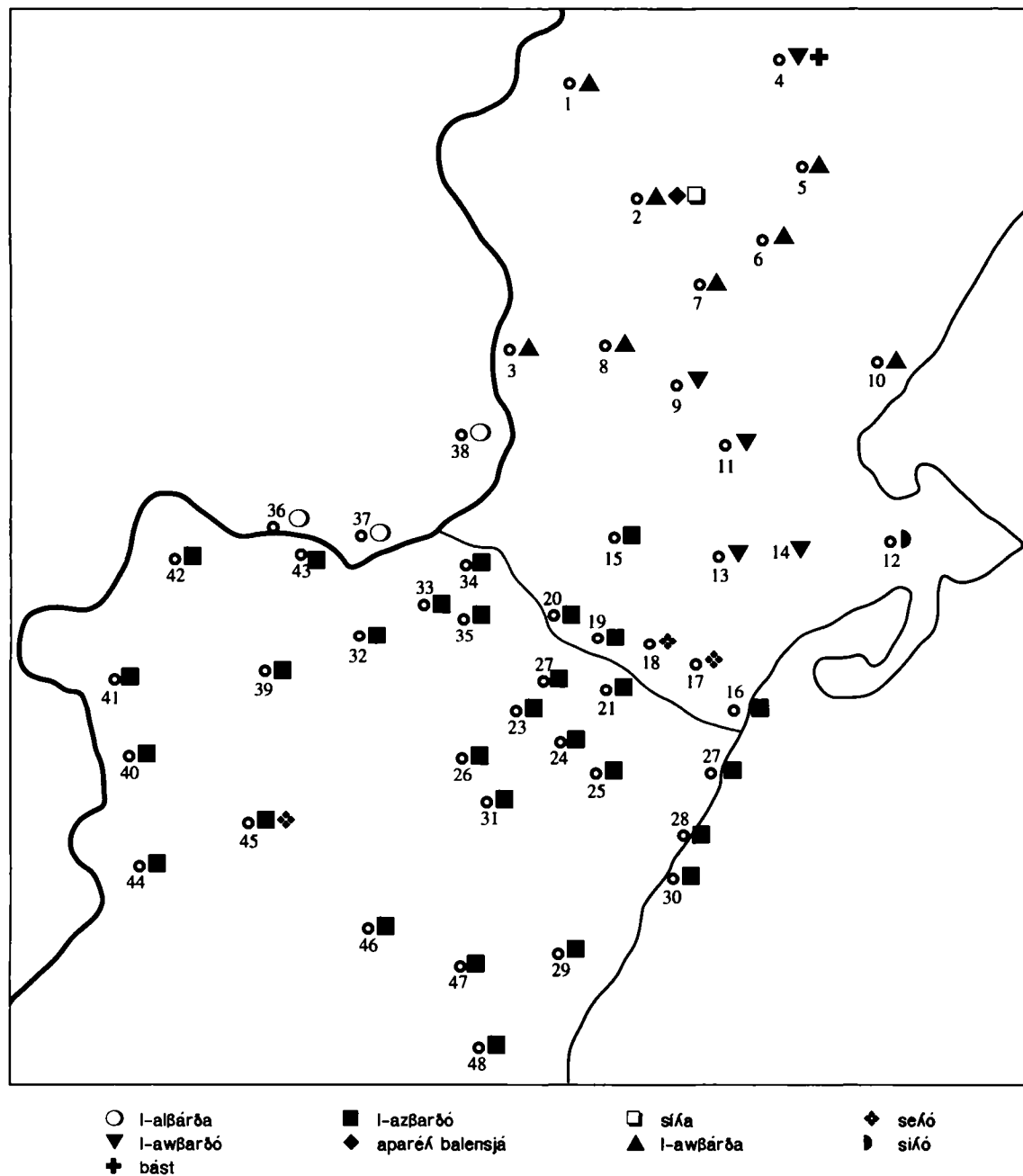
◆ kanta
■ sérkol

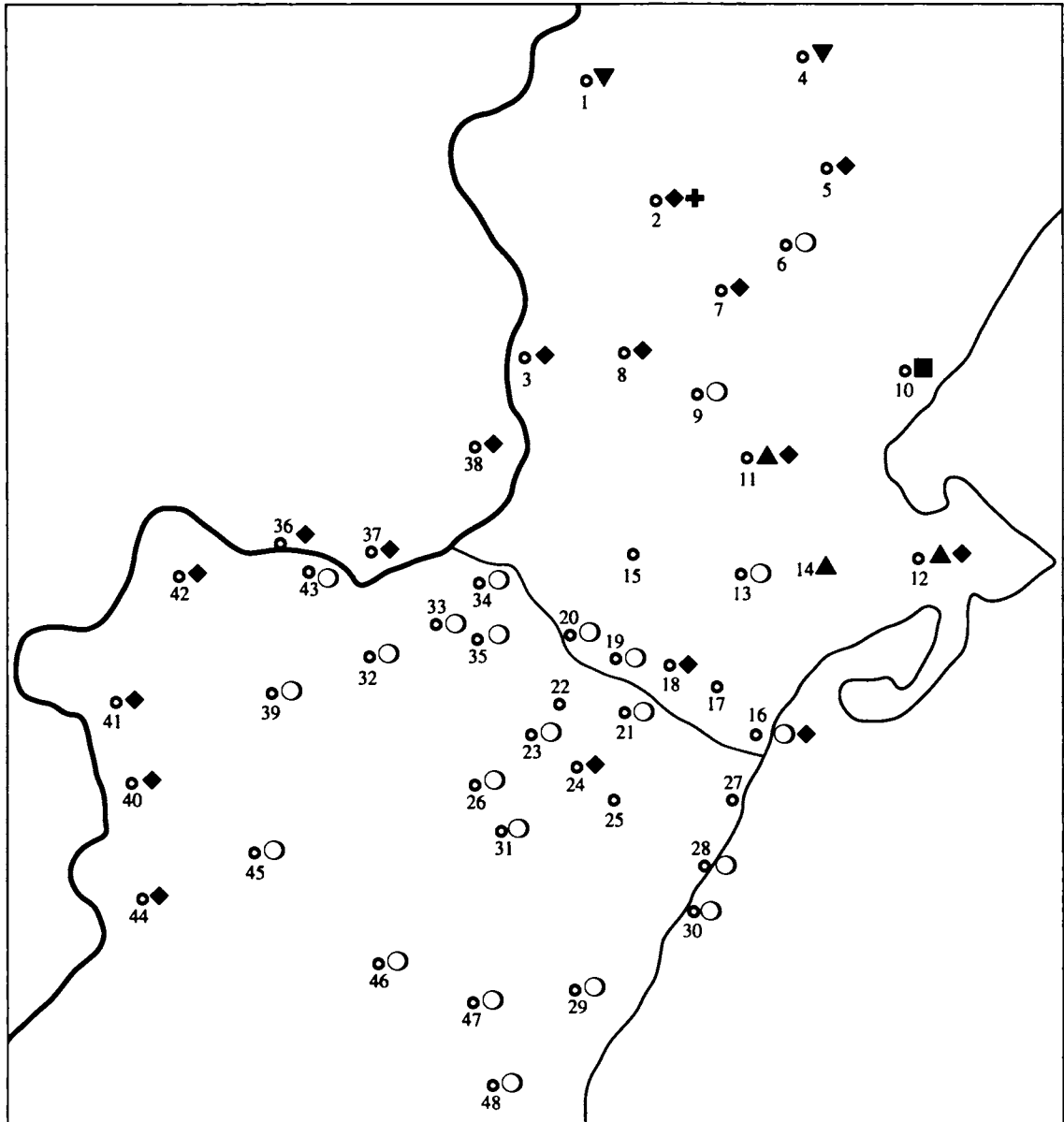
▼ kanta de féro

MAPA 269. *El fusell*

MAPA 270. *El descans*

MAPA 271. *El tiràs*

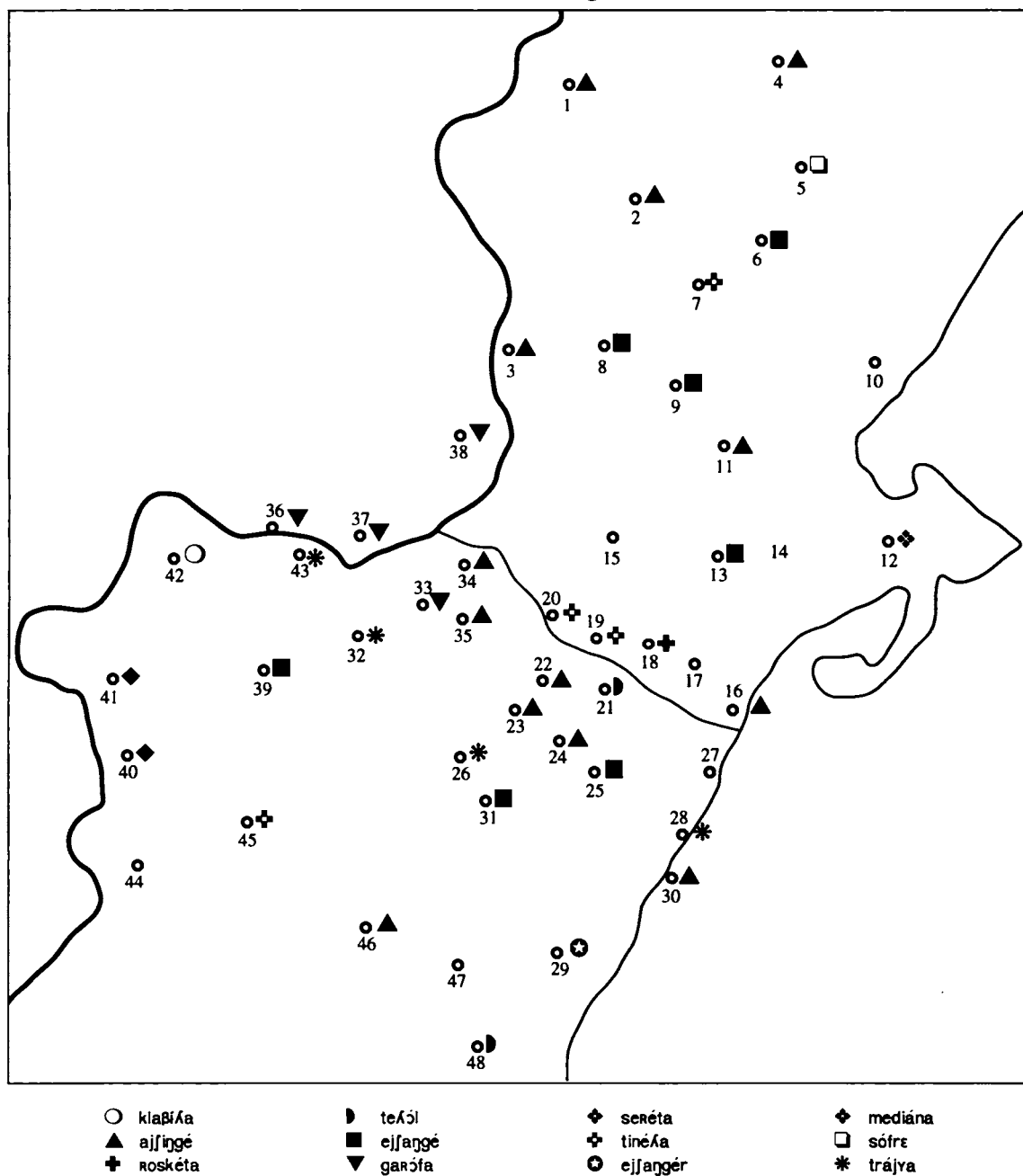
MAPA 272. *L'albarda*

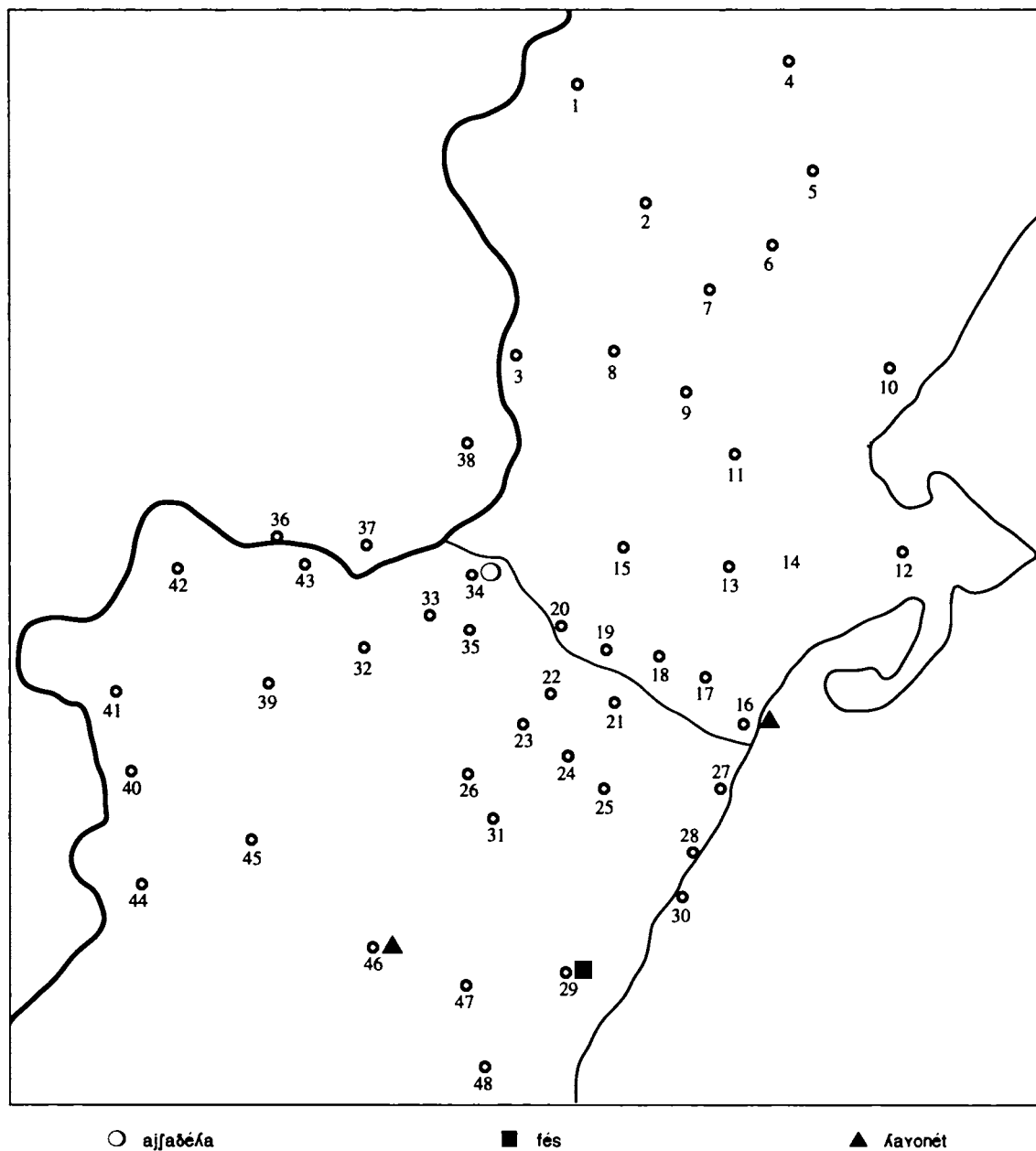
MAPA 273. *Borja*

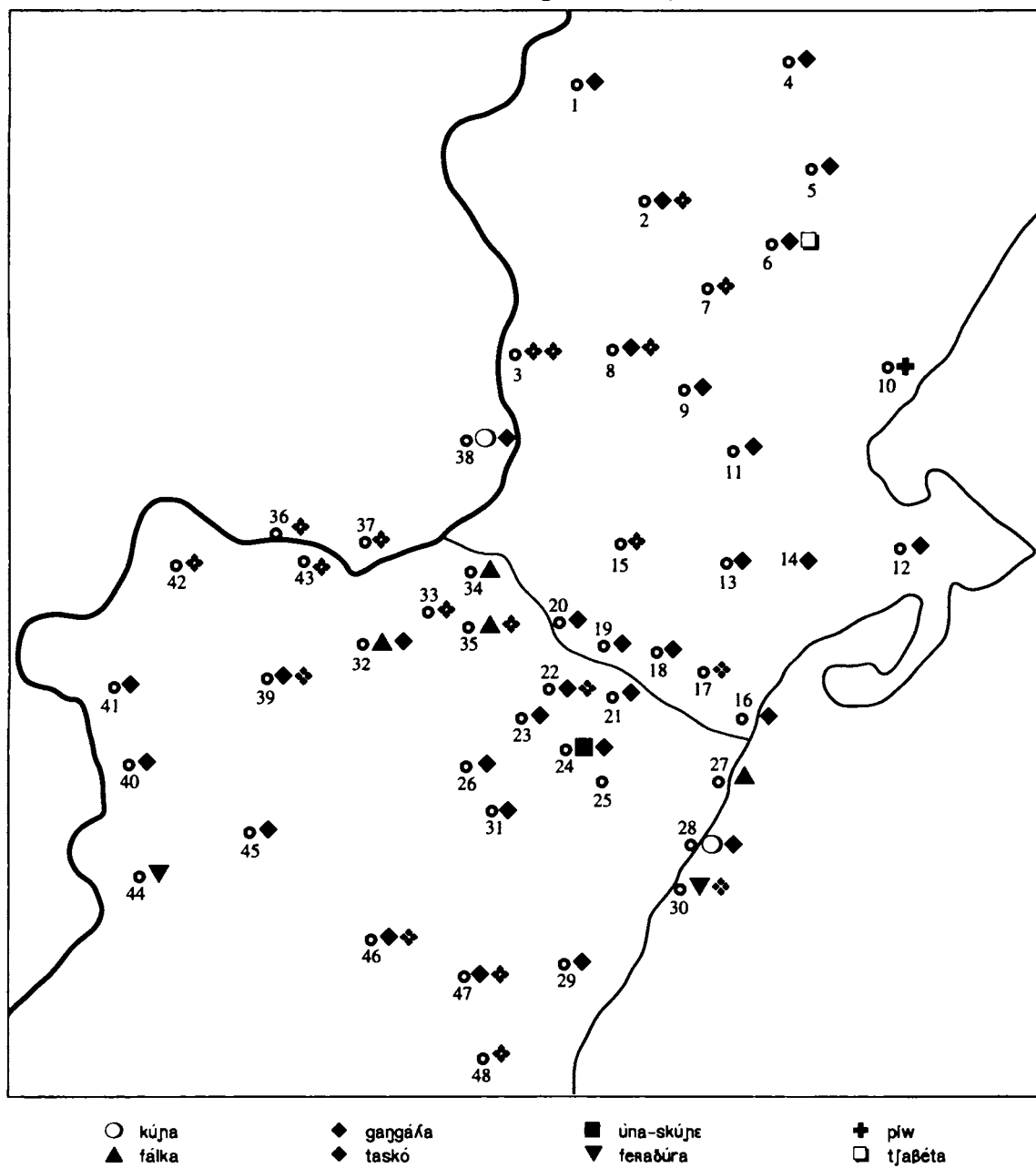
○ baráka
▲ bōrdja

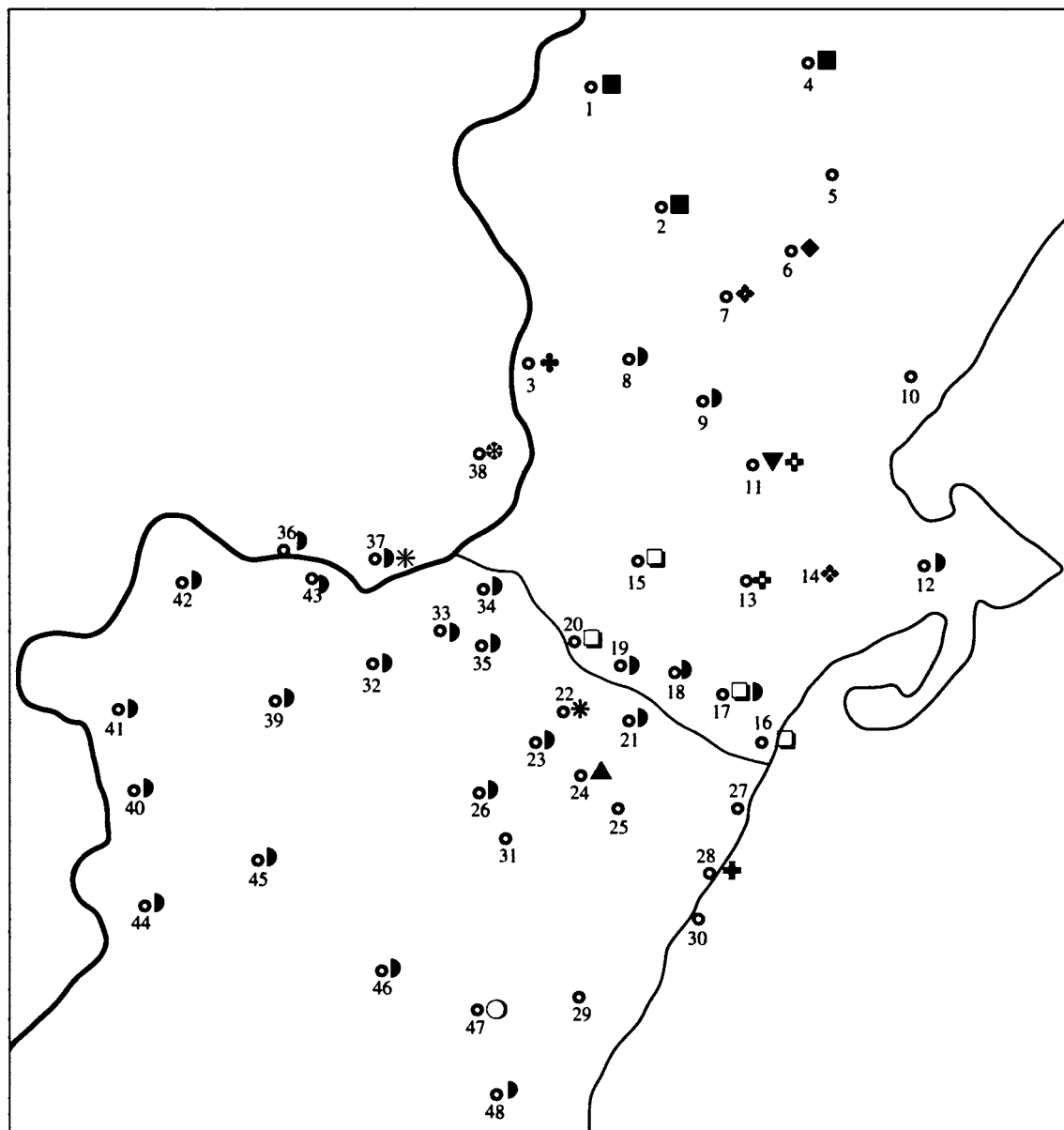
◆ kazéta
■ bōrje

▼ kaβána
+ mazét

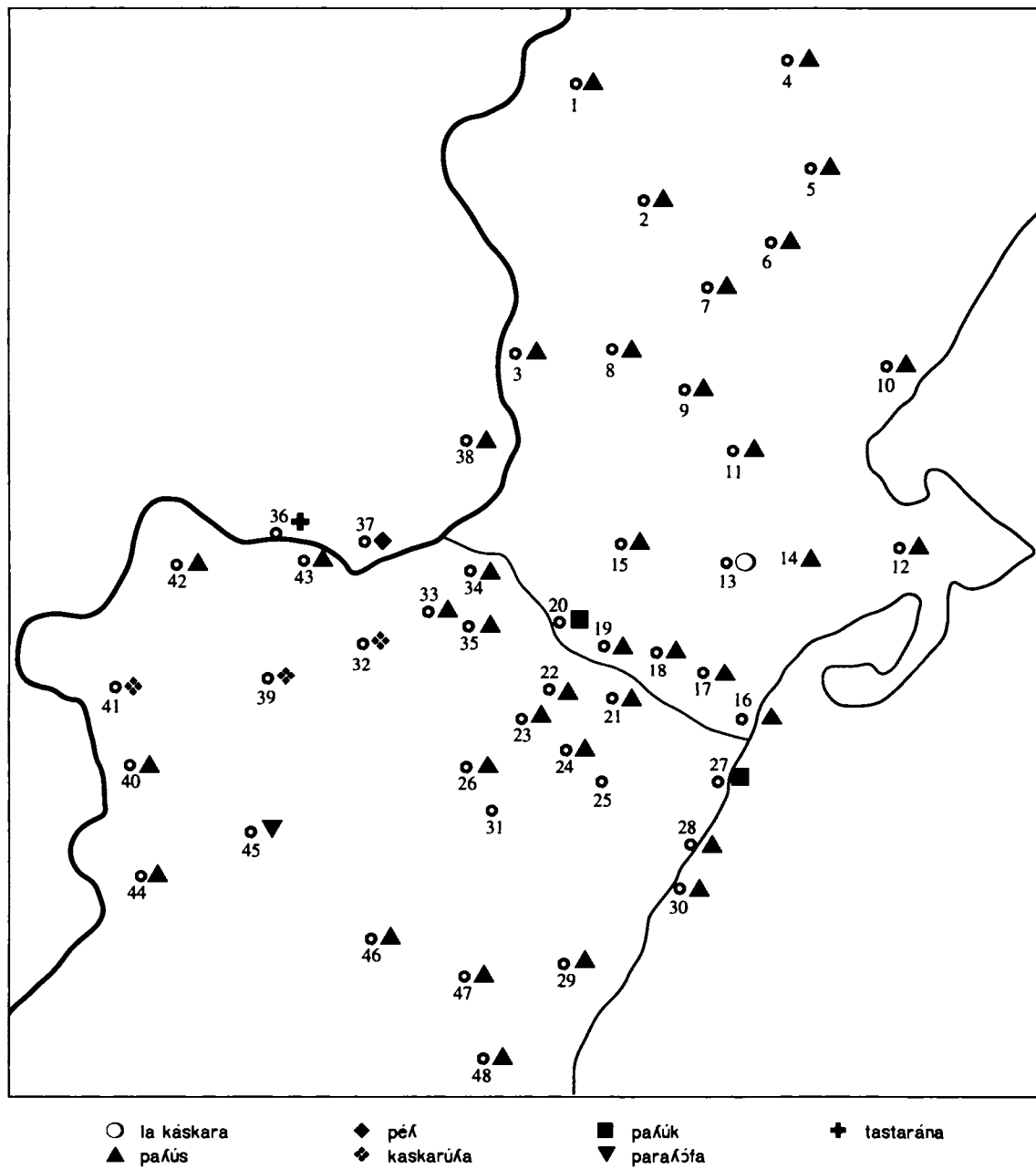
MAPA 274. *Eixanguer*

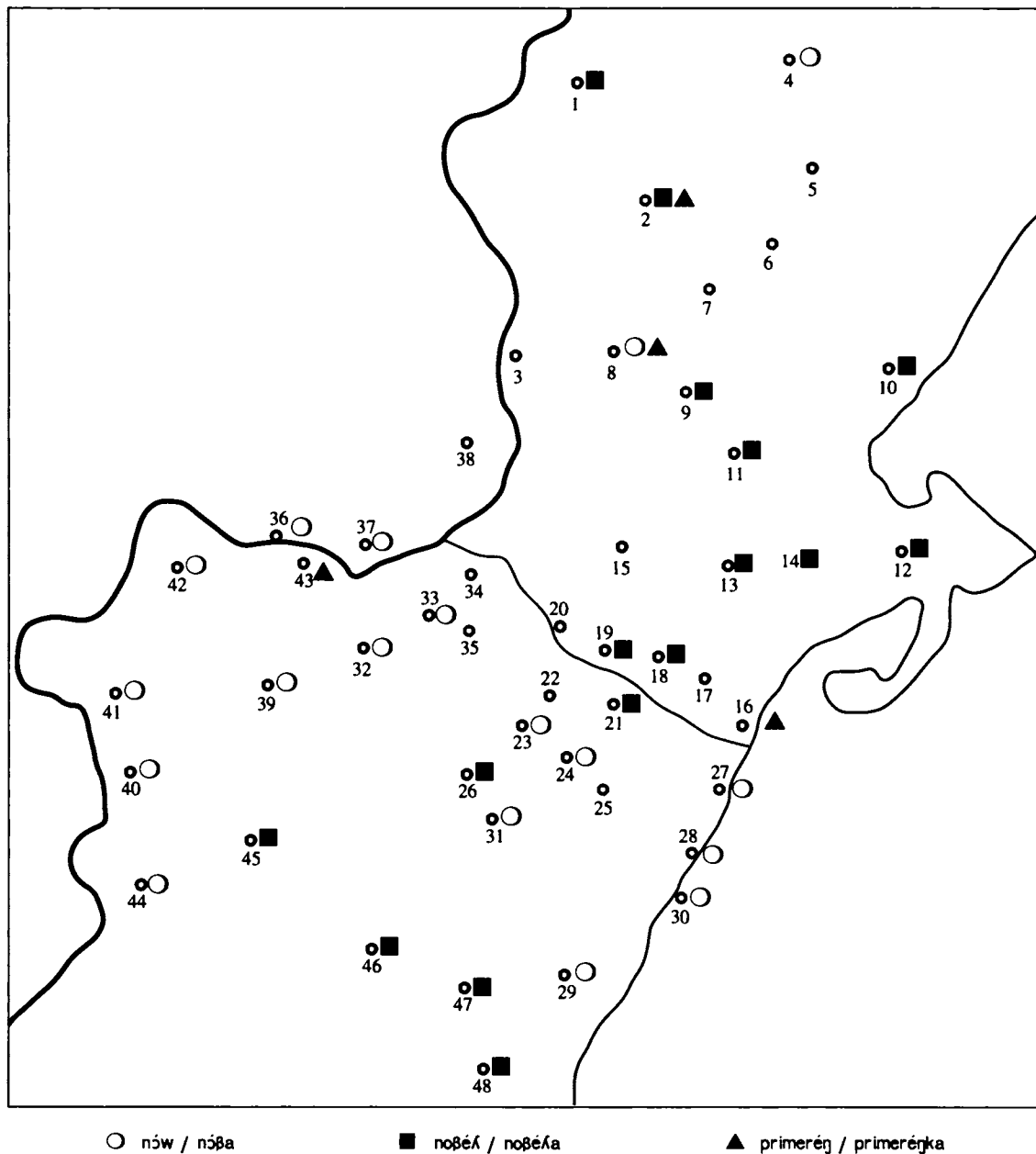
MAPA 275. *Fes*

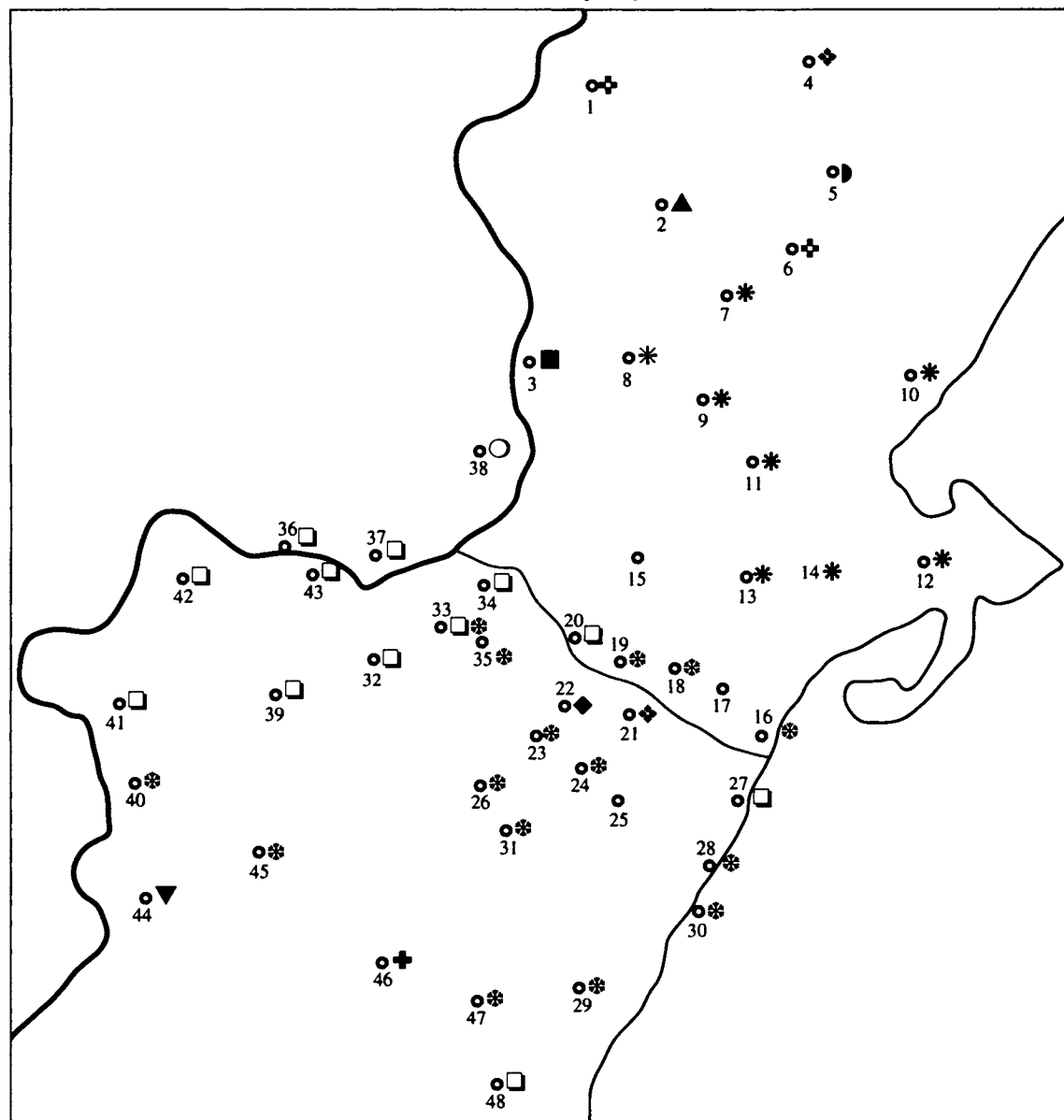
MAPA 276. *Gangalla* ('tascó')

MAPA 277. *Coll de la palla*

○ lo kól del biát	■ kól de la pála	▲ korðífera del biát	▼ lo korál
◆ ankaβαλάτ	+ la farinóza	◆ múnz de pála	□ mún de palús
◐ séra	+ seráál	* seráða	⊗ la tóngga
* torgáða	+ tróngka		

MAPA 278. *Pallús*

MAPA 279. *Novell / novella*

MAPA 280. *La pallofa*

○ balearófa

▼ la klófa

◆ pála de panaolót

✚ panaolót

■ baraófa

◆ klatófa

□ palaoófa

* paraófa

▲ kamíza del panis

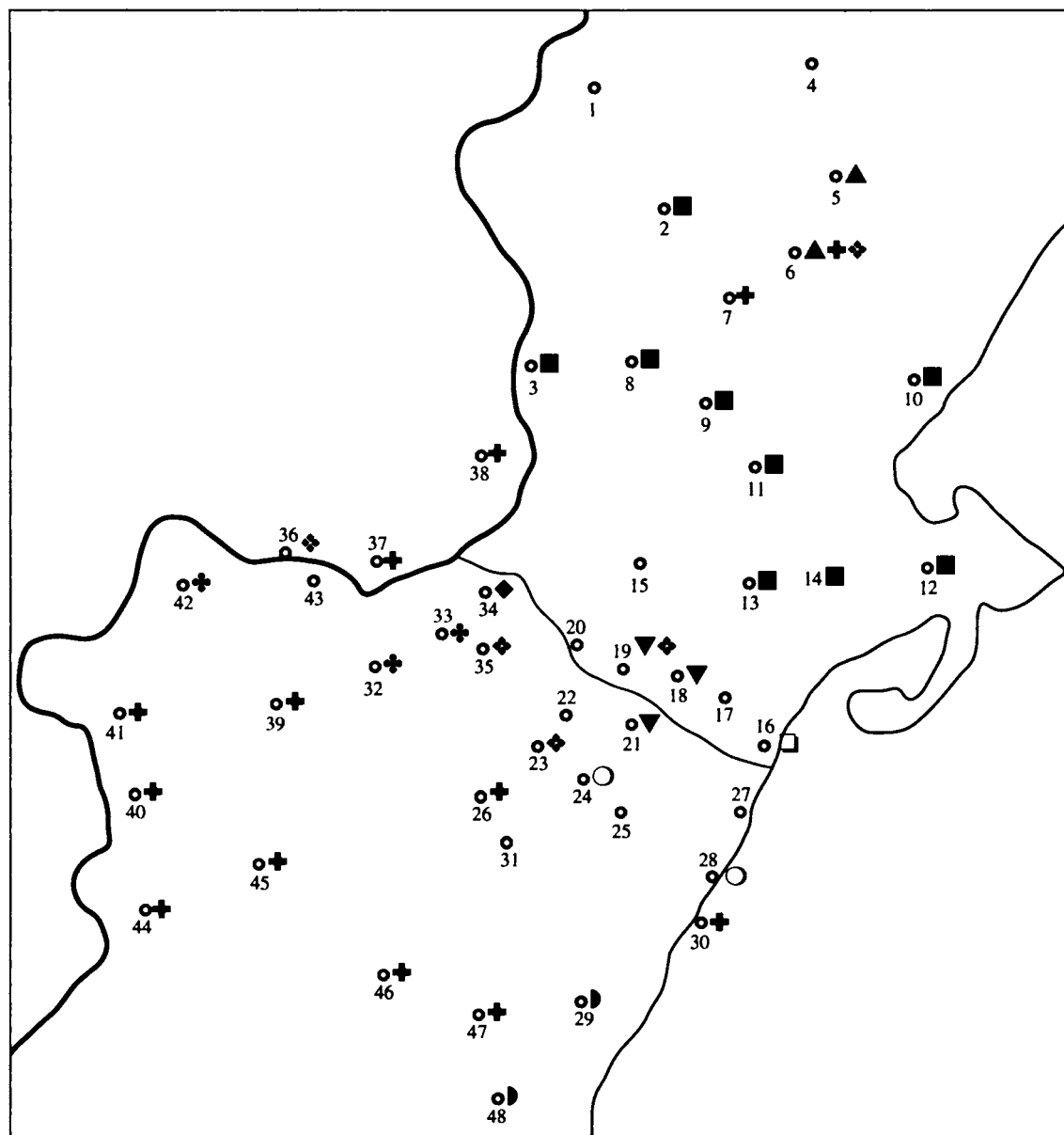
✚ kórf

● paolót

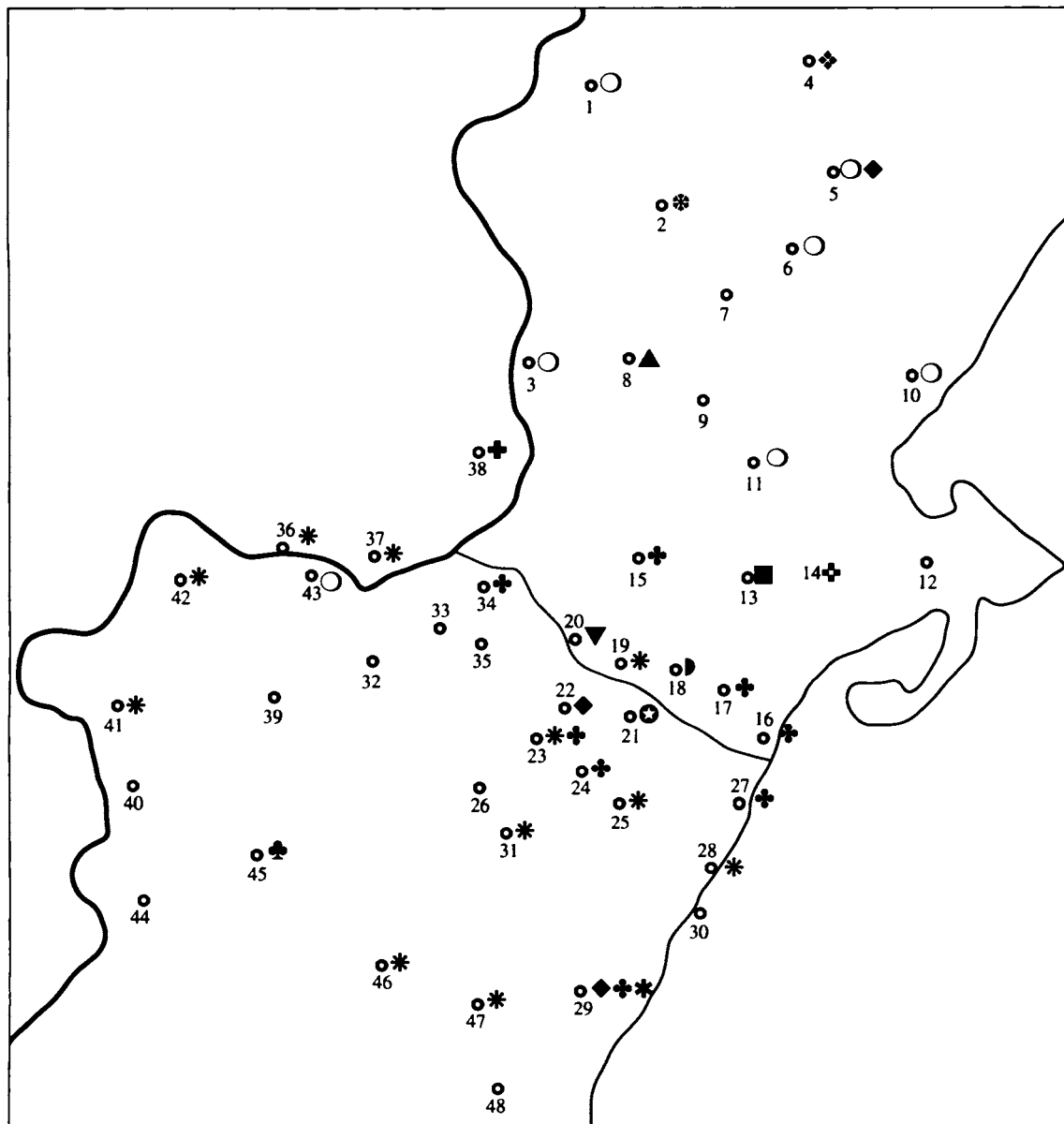
✱ pareófa

✱ pelabúra

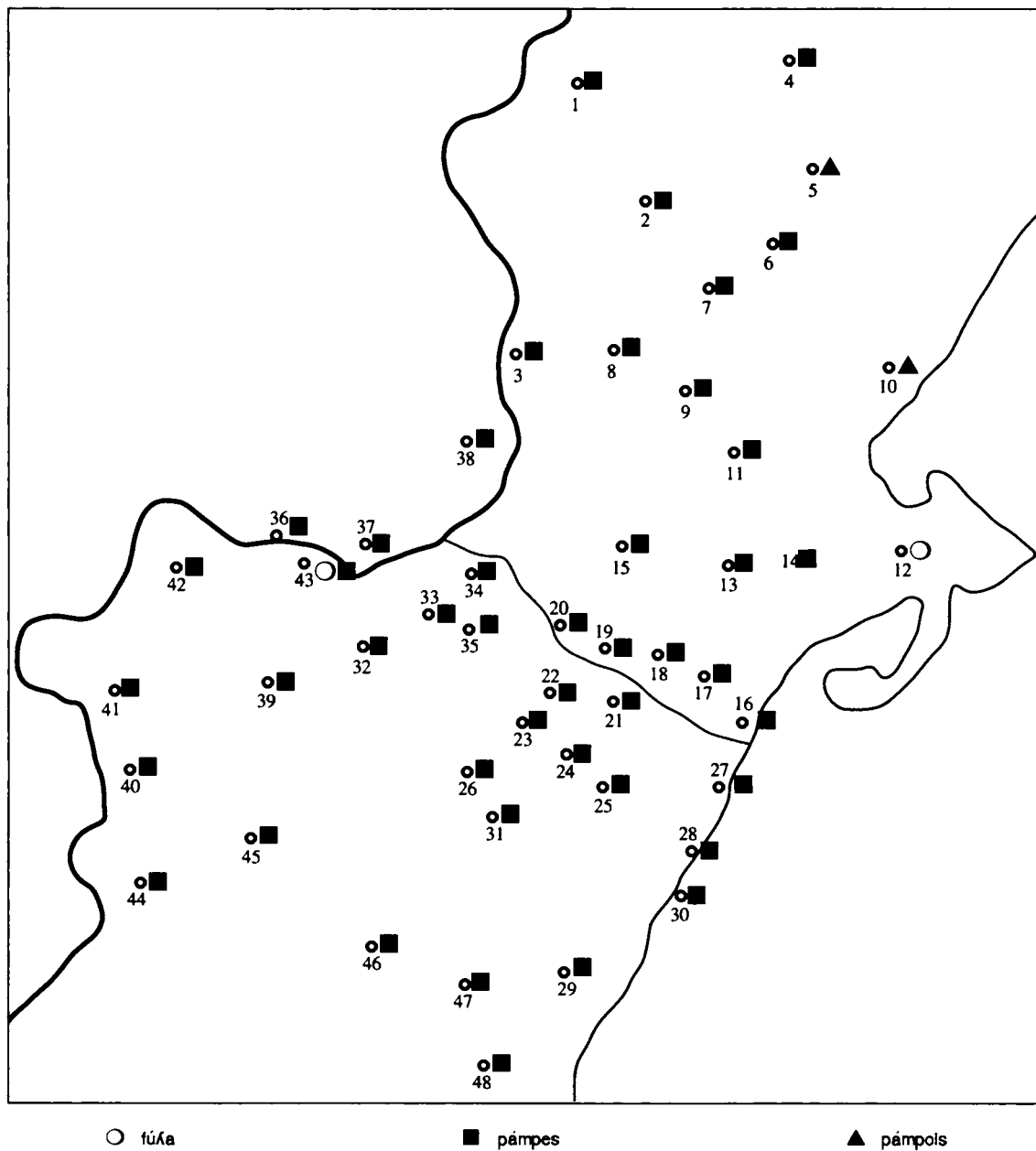
MAPA 281. *Esllemenar*

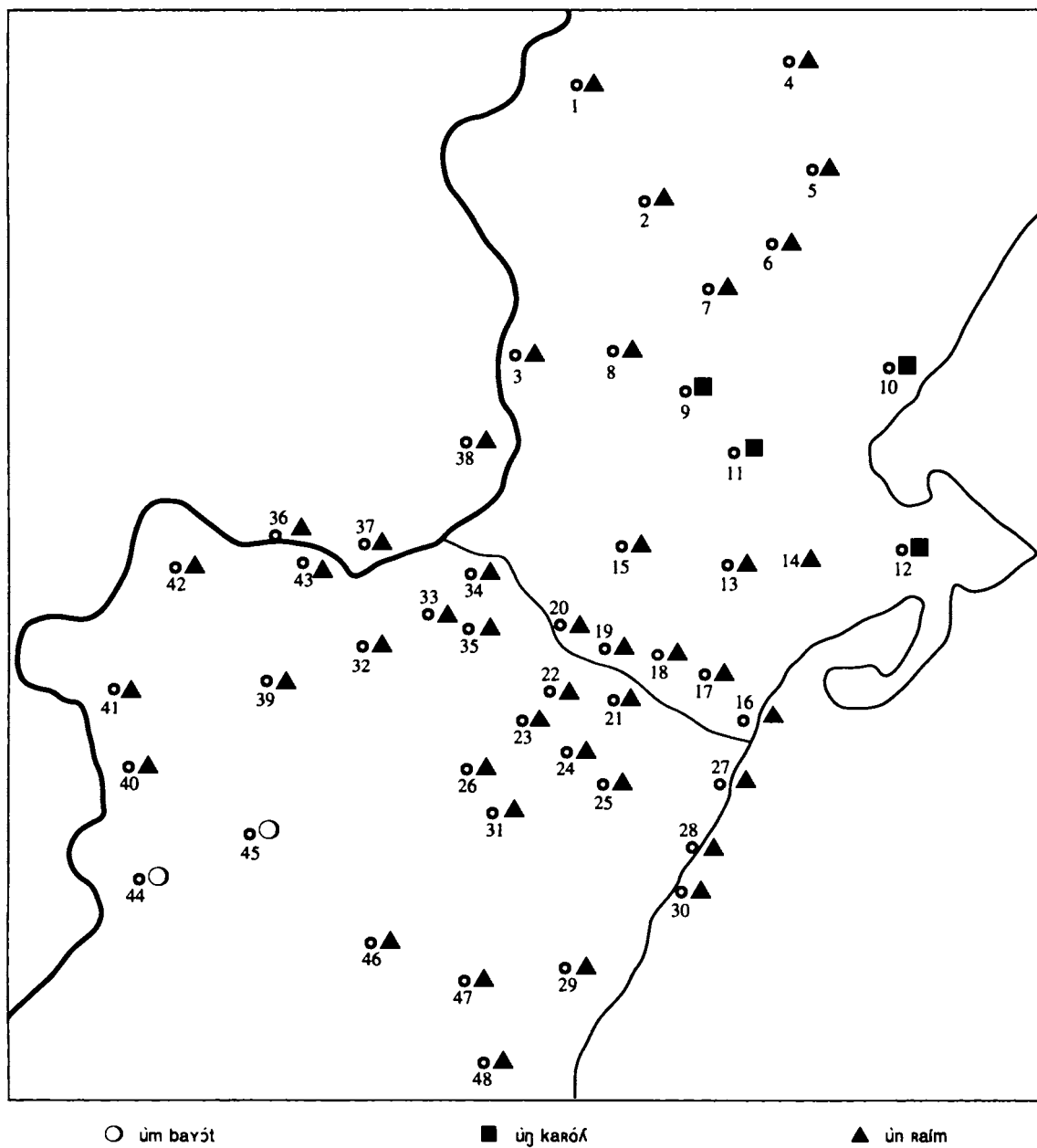

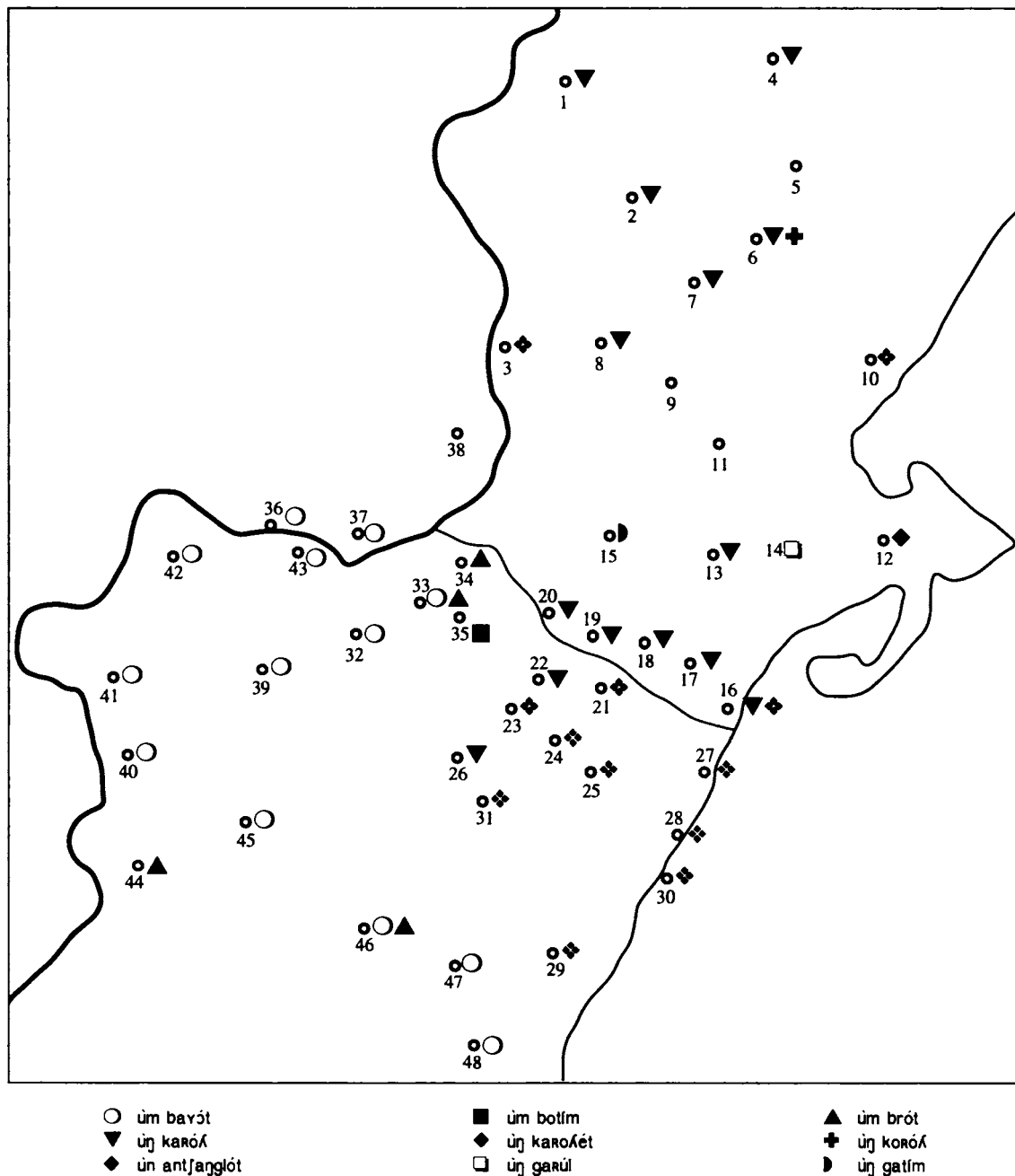
○ aklari	■ azllemená	□ talá	+ asporvá
▼ espełová	◆ aspołá	▲ azllemená	▷ asporvár
◆ pođá			

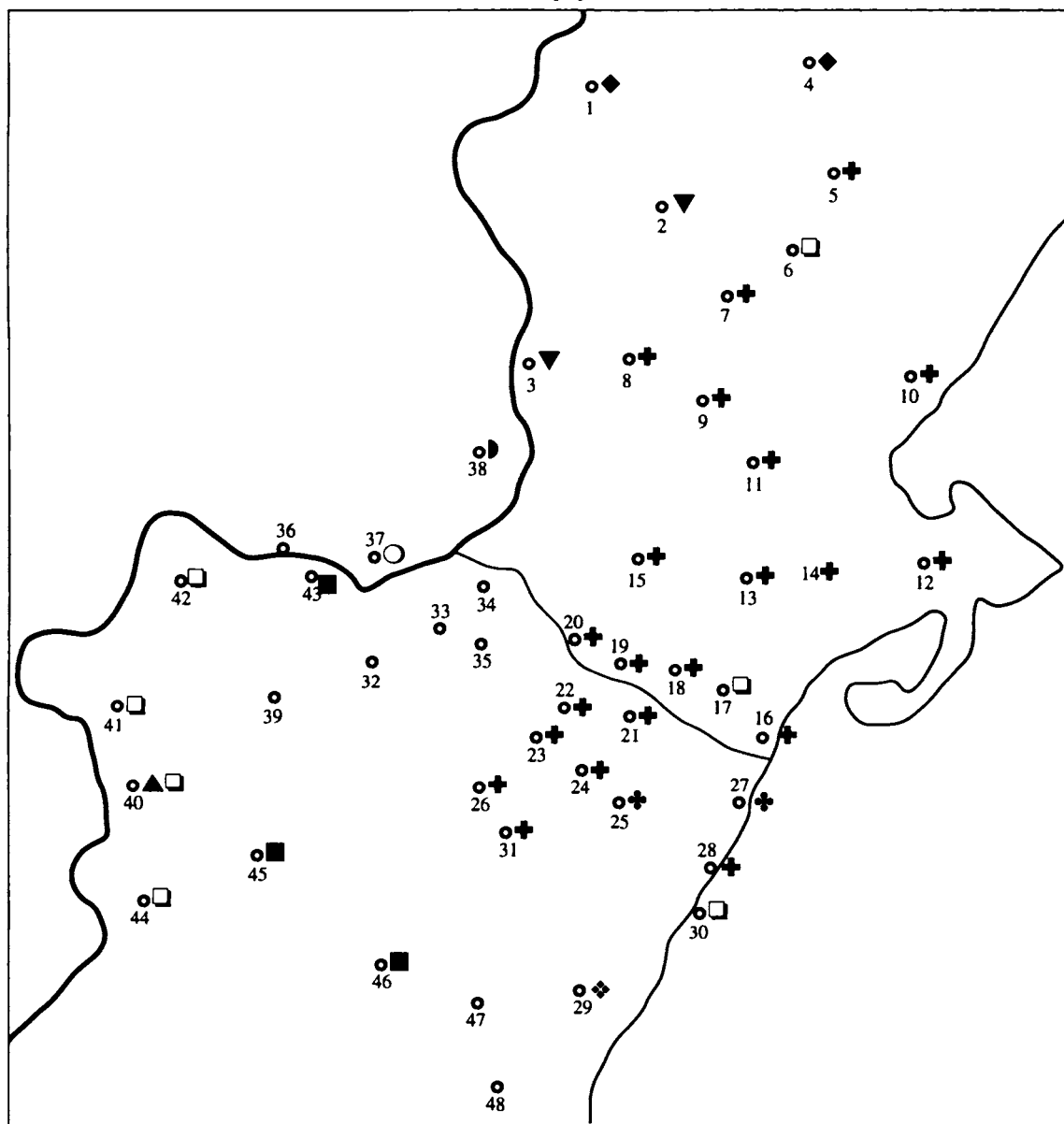
MAPA 282. *Un capficat*

○ ùn aþokát	⊗ muvroná un sarmén	* proþádþe	♣ sembrá-m báara
+ ùn amurvamén	▲ amaryonát	▼ ùn amburyonát	◆ amuryonát
* ùn amporonát	□ kaþusó	◐ ùþ kolzát	⊕ ùþ kólze
■ aþuryonát	* ù: murvonát	+ u: murvó	⊙ ùm plansó
◆ kapáþre			

MAPA 283. *Els pàmpols*

MAPA 284. *Un raïm*

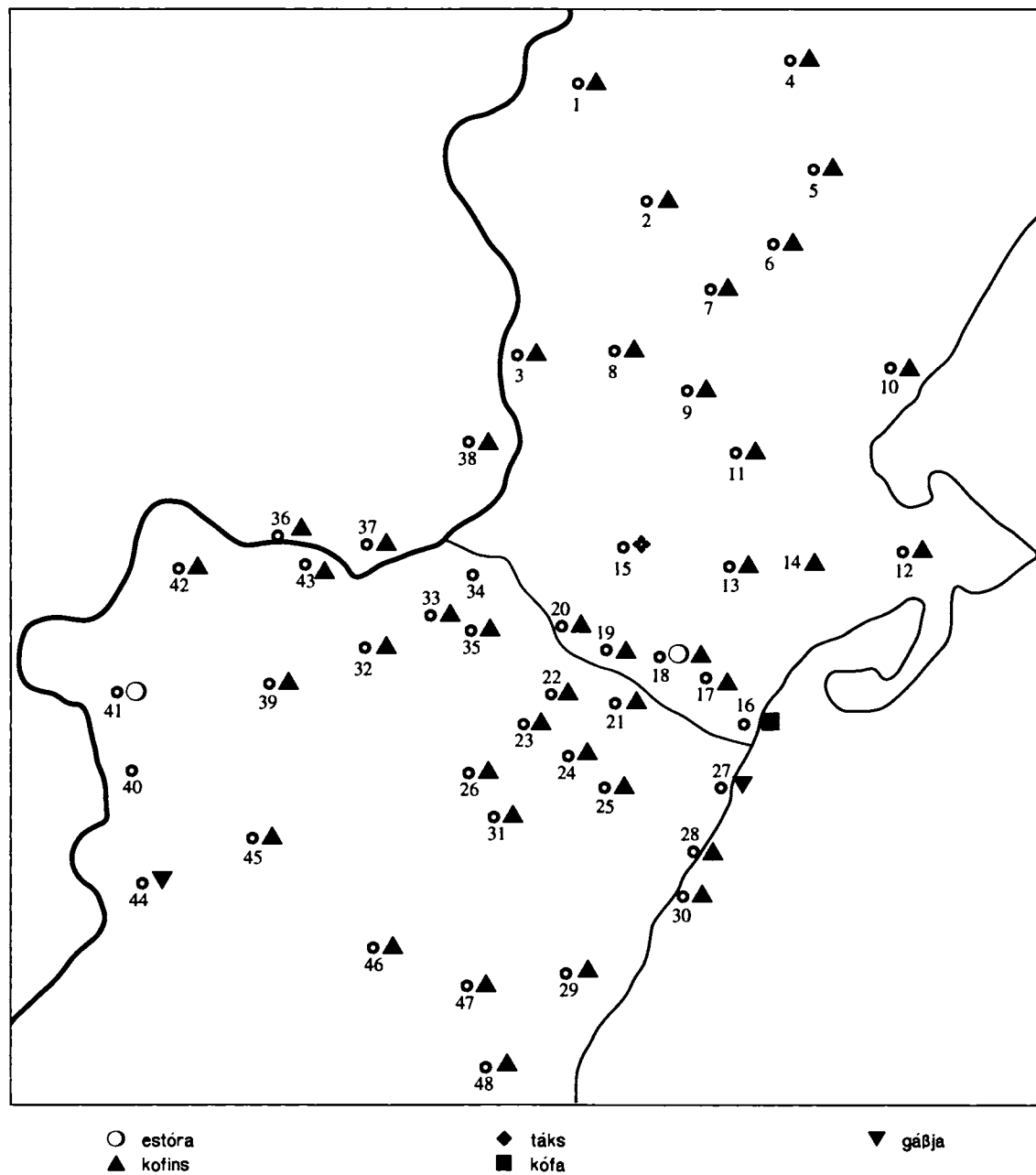
MAPA 285. *Un gotim*

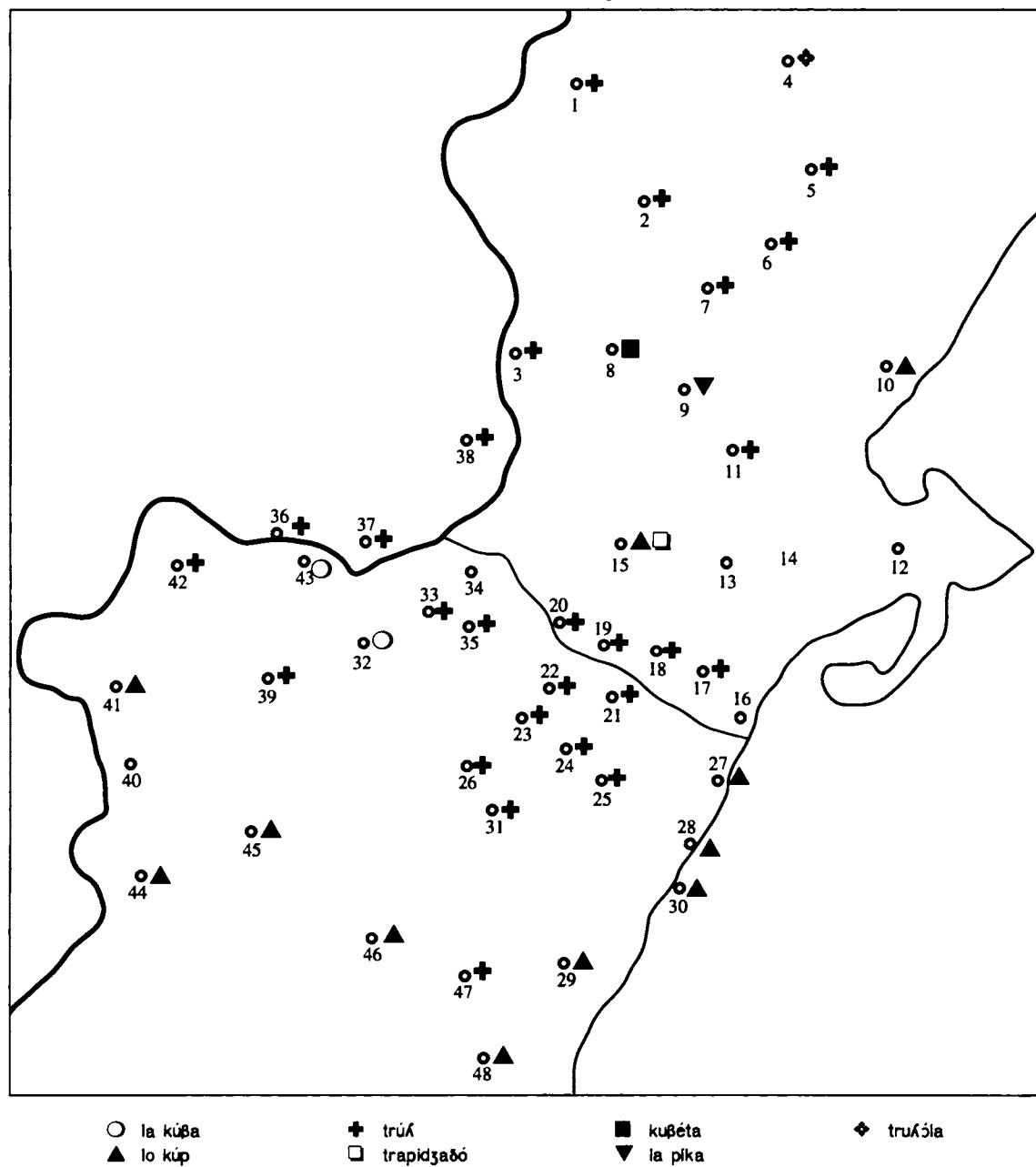
MAPA 286. *Trepitjar el raïm*

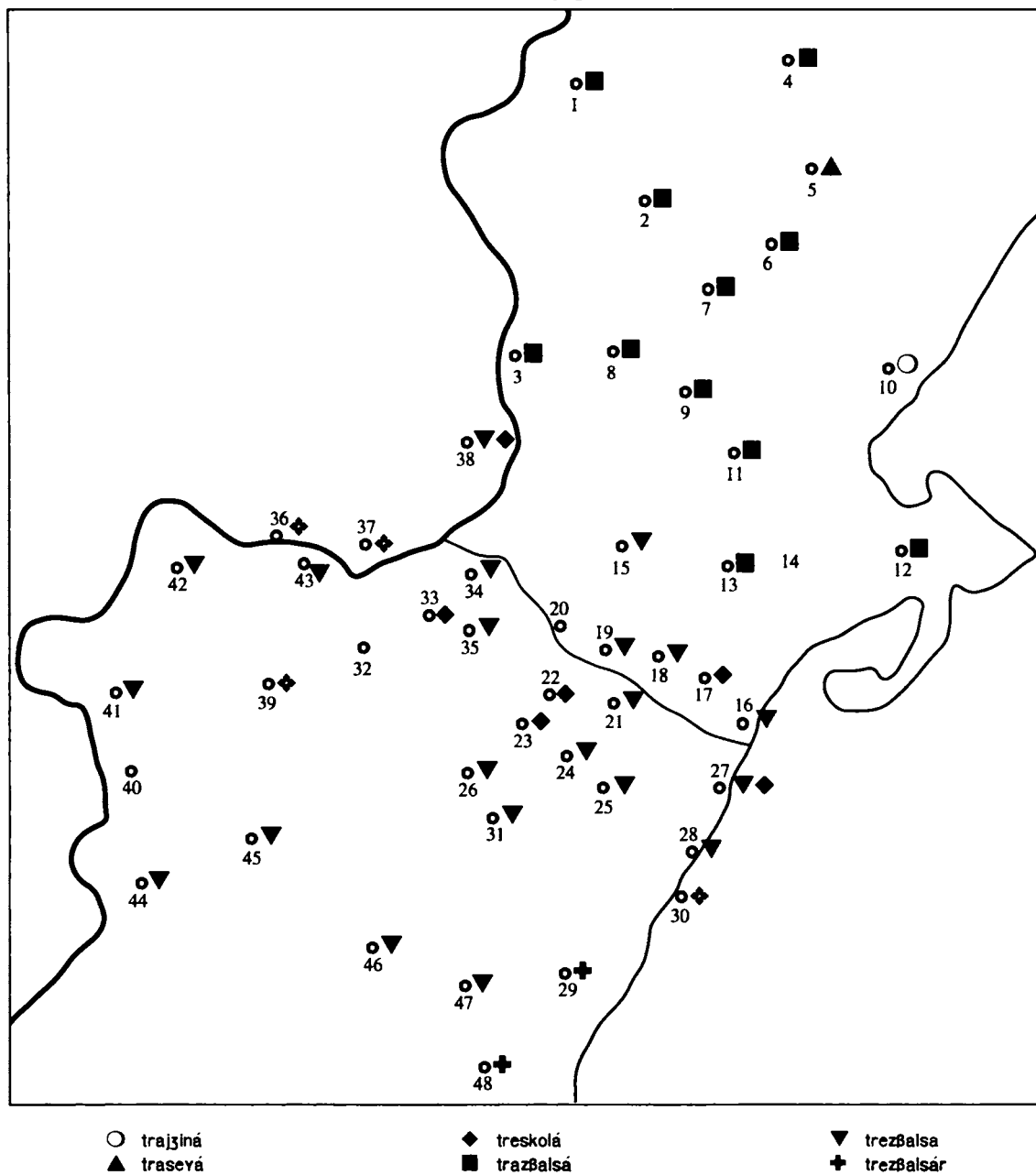
○ martjuká
 ▲ pikolá
 ◆ pizá

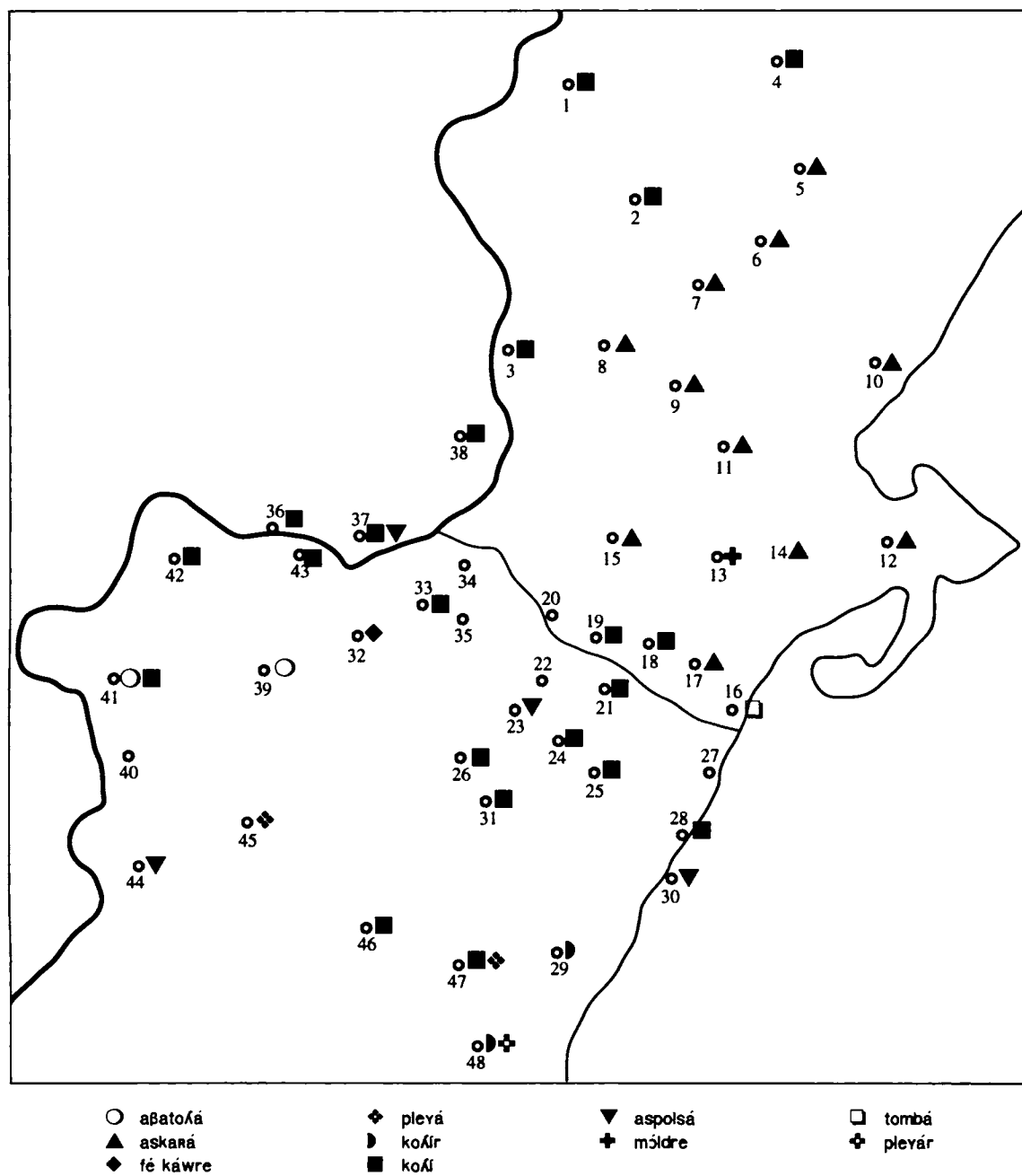
✦ trapidžár
 ■ piká
 ▼ pindžá raïms

+ trapidžá
 □ tjaťá
 ▤ tjaťurná

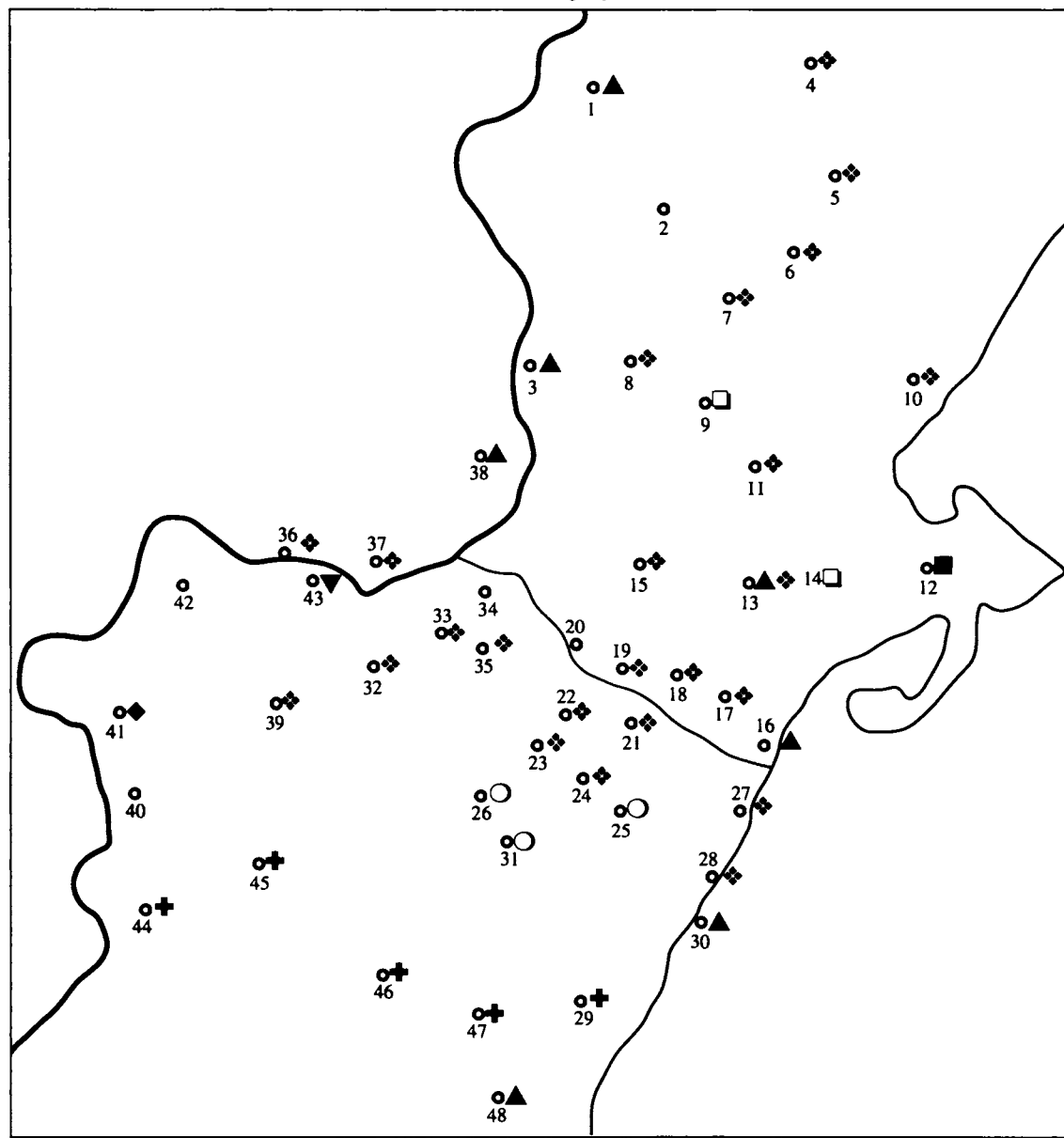
MAPA 287. *Els esportins*

MAPA 288. *El cup*

MAPA 289. *Trafegar el vi*

MAPA 290. *Batre les olives*

MAPA 291. *La pinyolada*

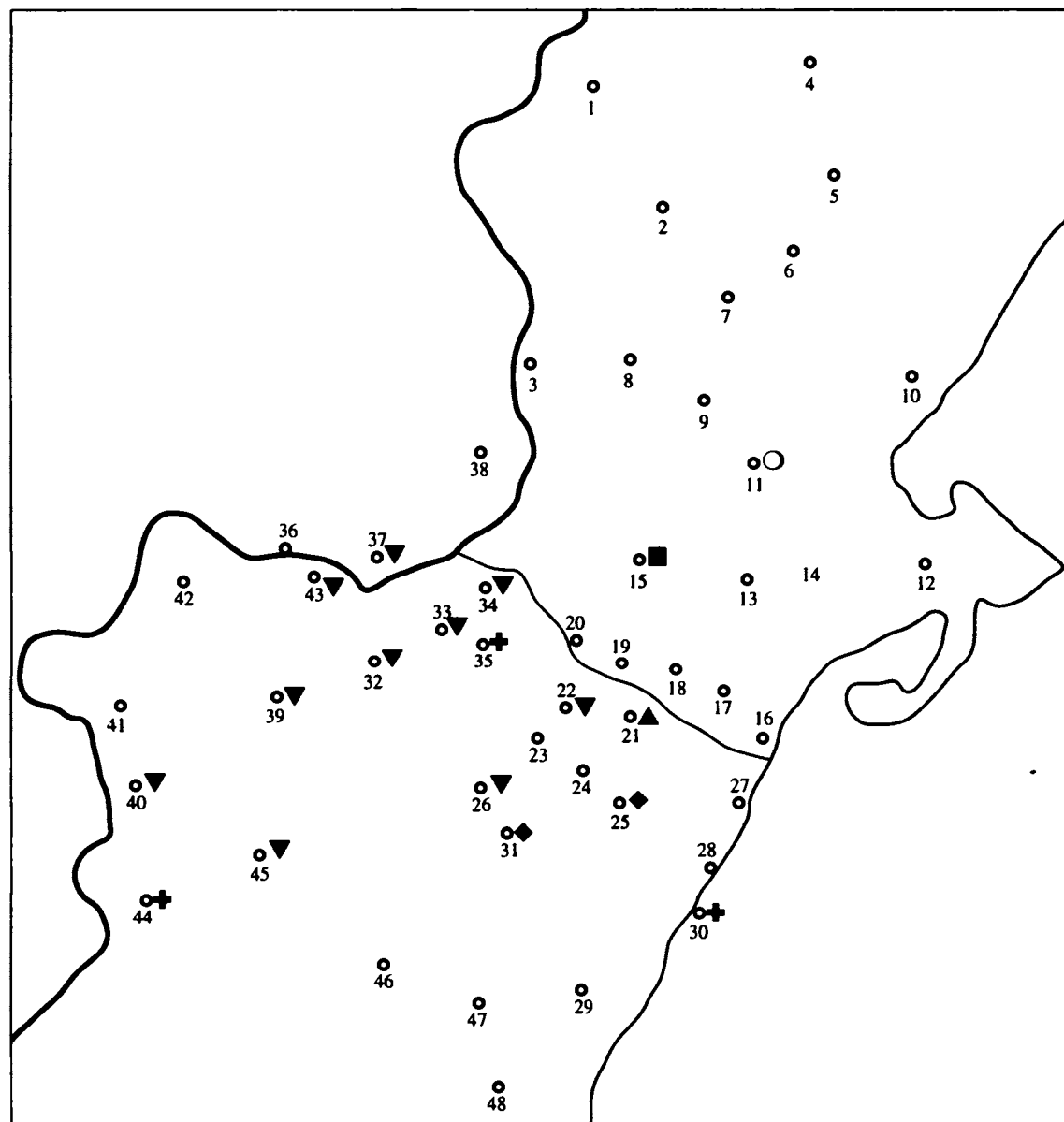

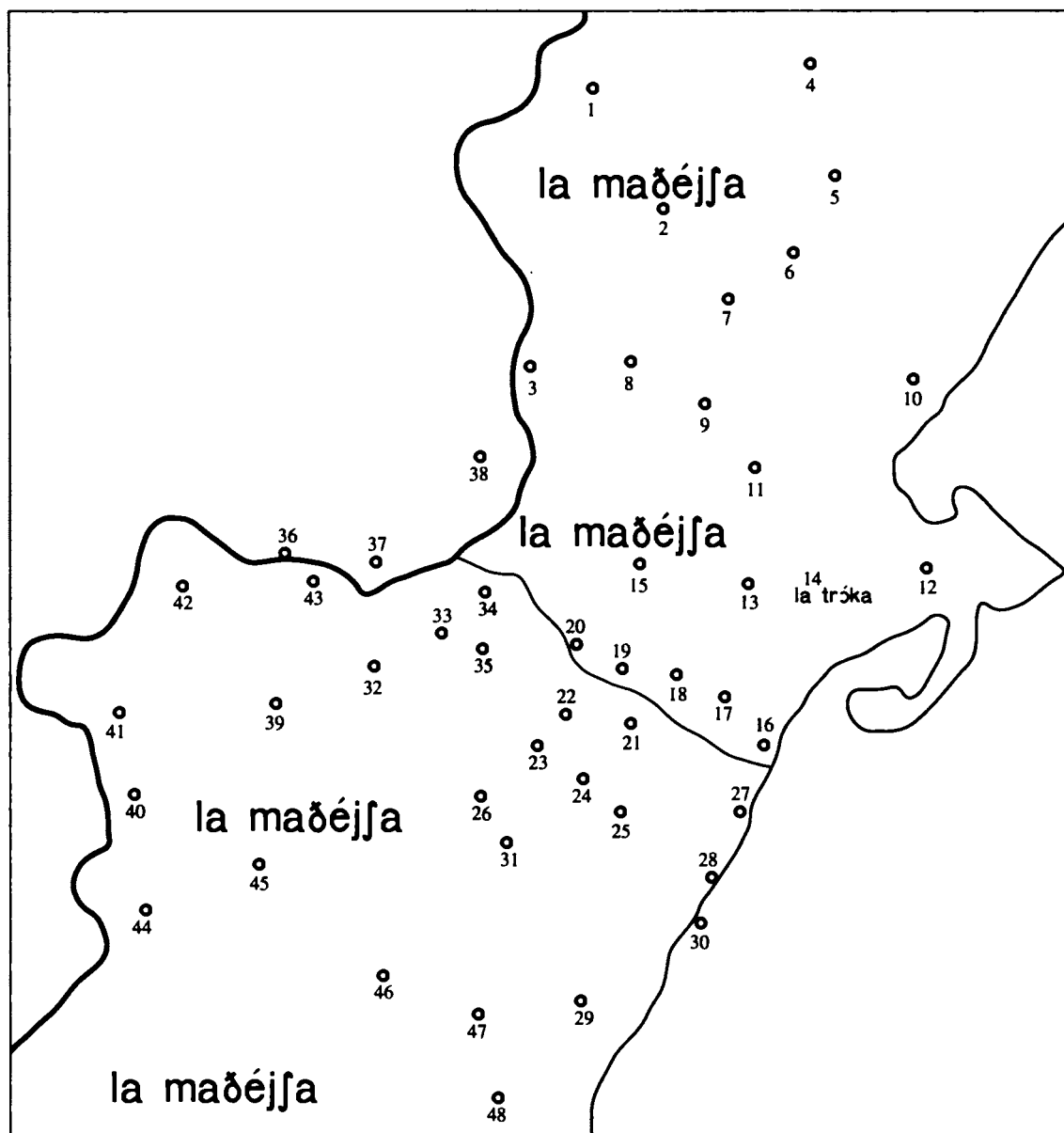
○ la vlèpe
▲ mórka

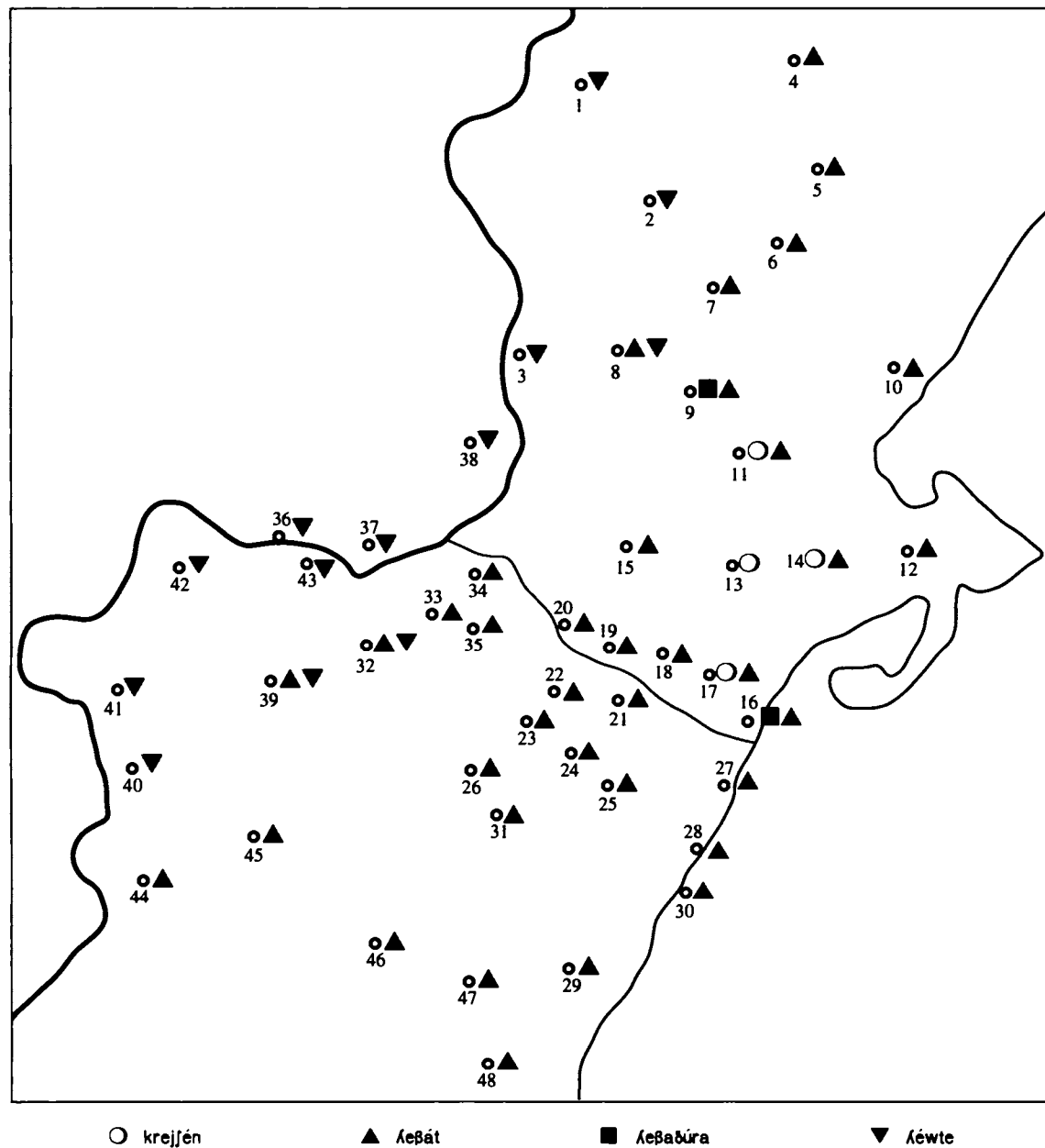
◆ orúxo
◆ sánsa

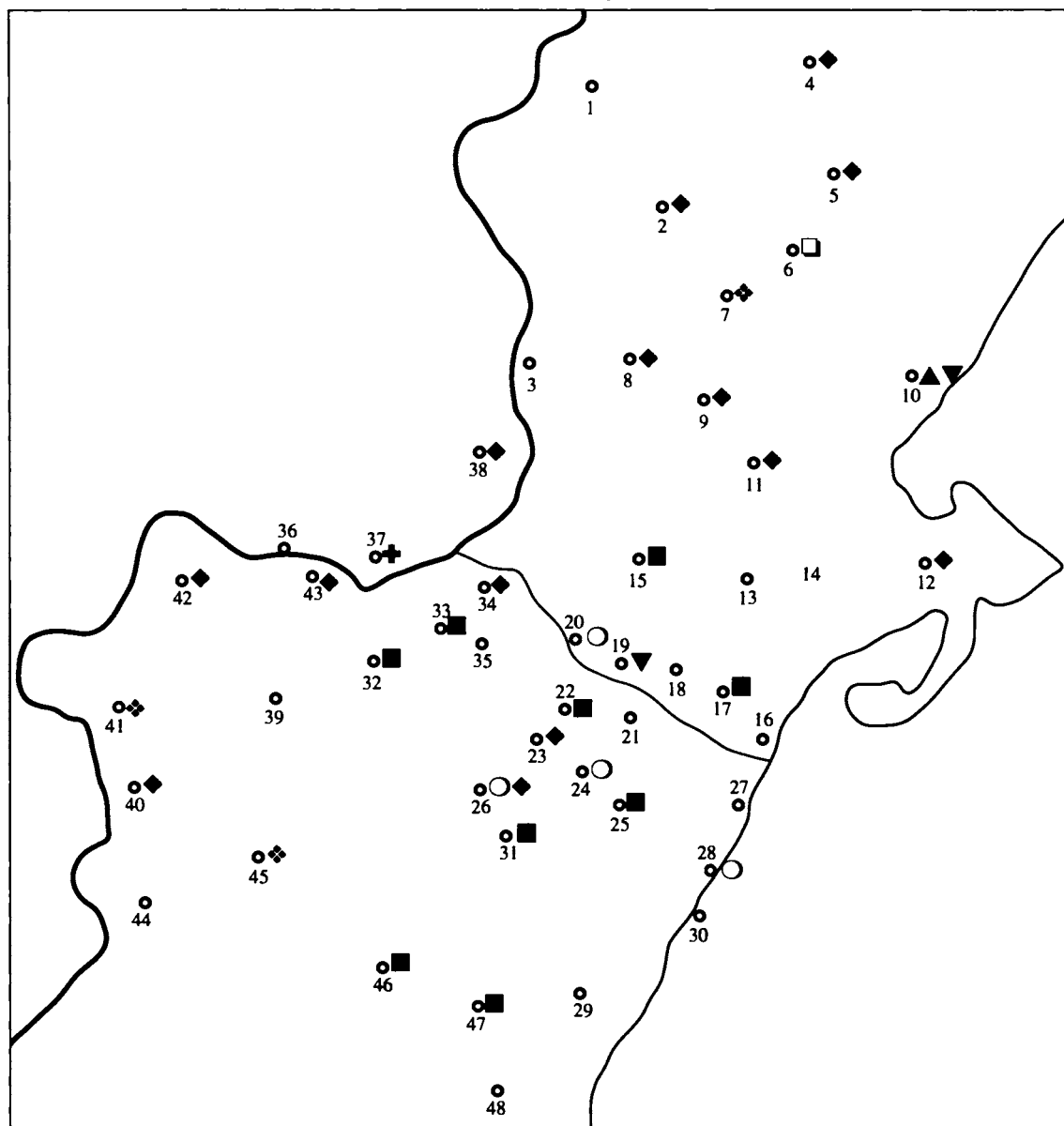
■ gránsa
▼ oliása

+ remólta
□ soládʒes

MAPA 292. *El cerro*

MAPA 293. *La troca*

MAPA 294. *El llevat*

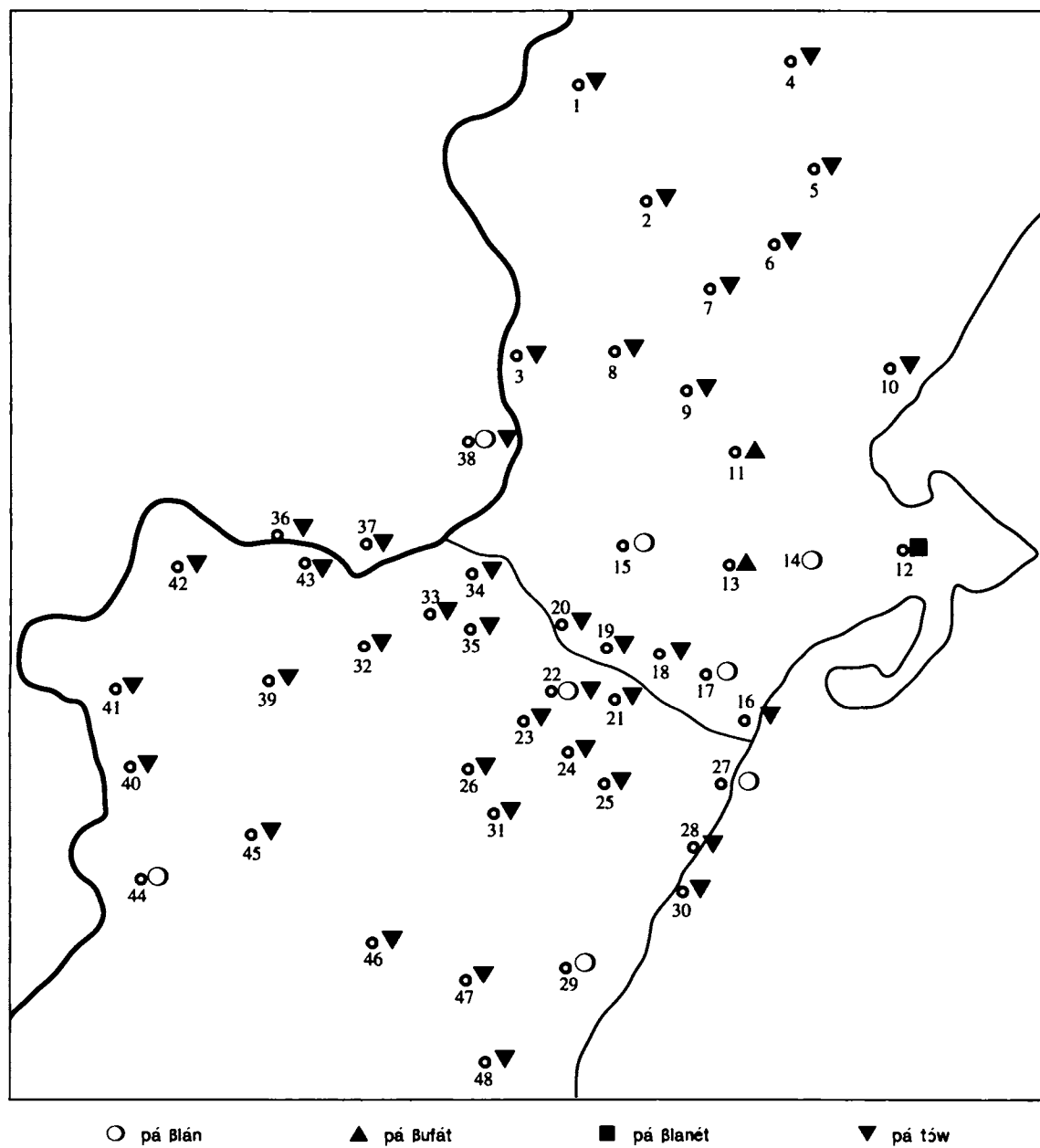
MAPA 295. *Fényer*

○ amasá
▲ fúje

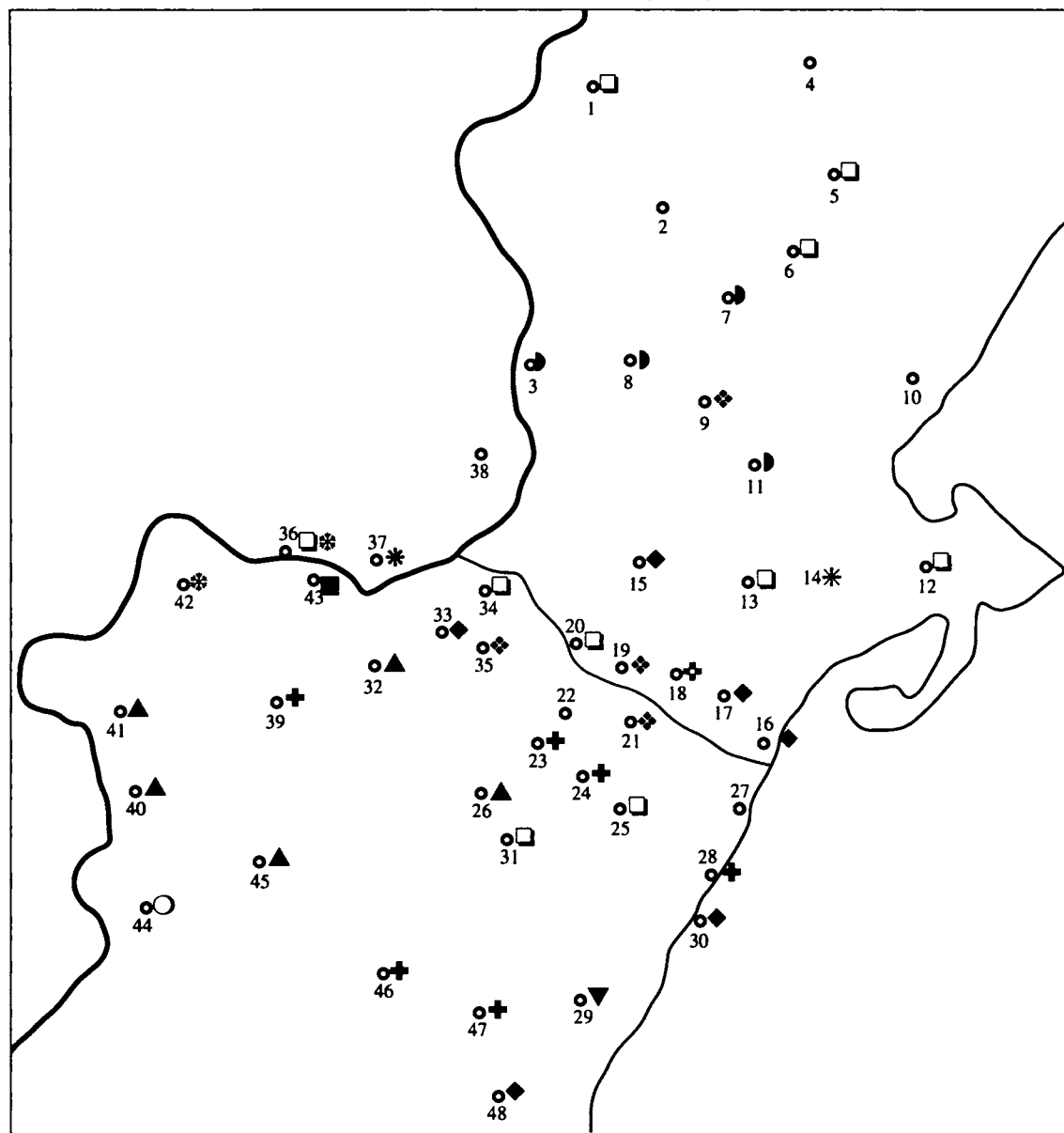
◆ pastá
◈ repastá

■ fé-l pá
▼ fuji

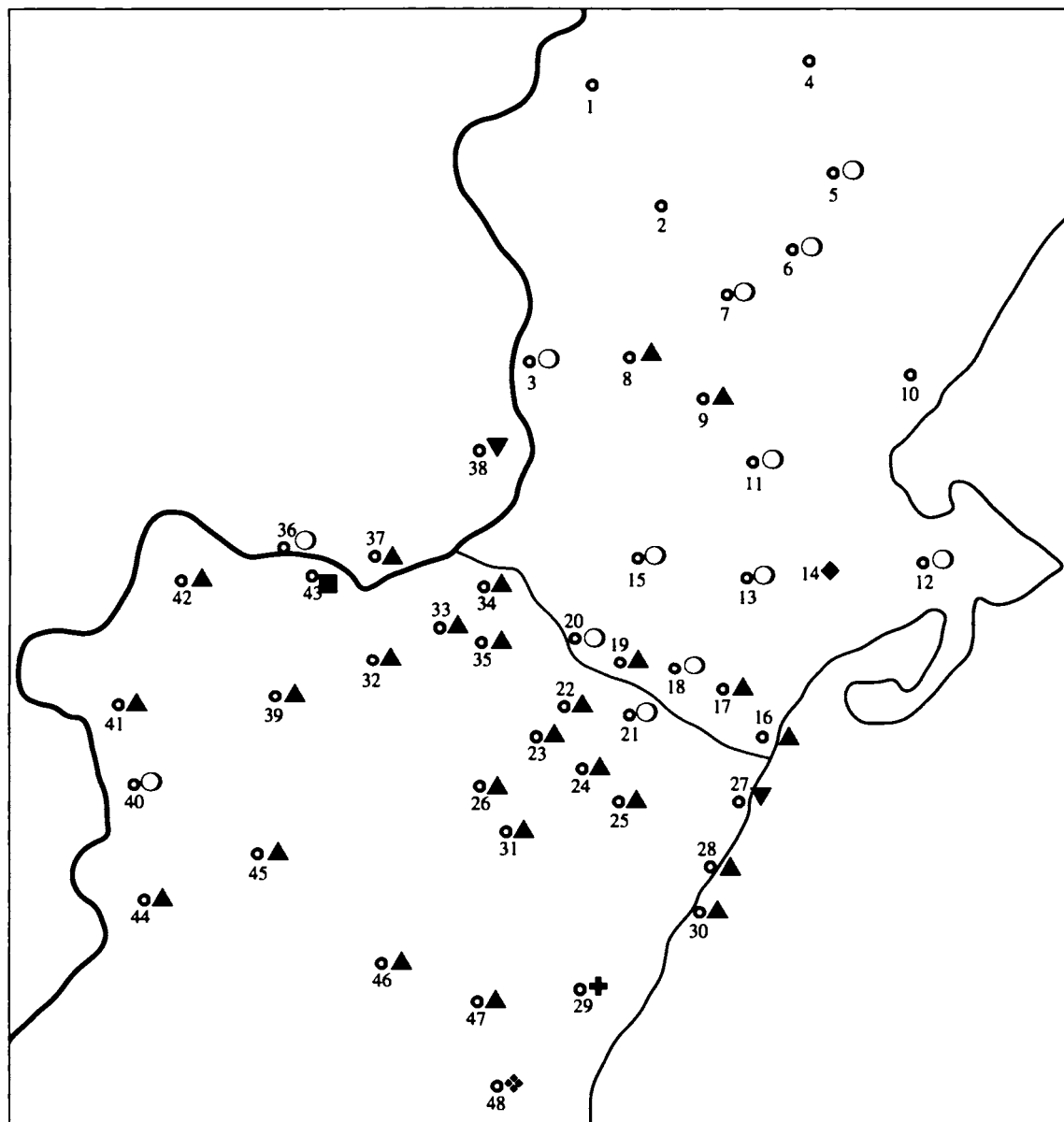
✚ reboní
□ apaná

MAPA 296. *Pa tou*

MAPA 297. *L'escombra de netejar el forn*

○ la bàna del sák	✚ l-askombradó	✦ l-askombrá	▼ lo sendrér
◆ l-askómbra	✚ ramés	* rams	□ la yranéra
◐ graneréta del fórn	* rebáble	✚ pálo d-eskombrá	⊗ raspá
■ la batóla	▲ lo burvane		

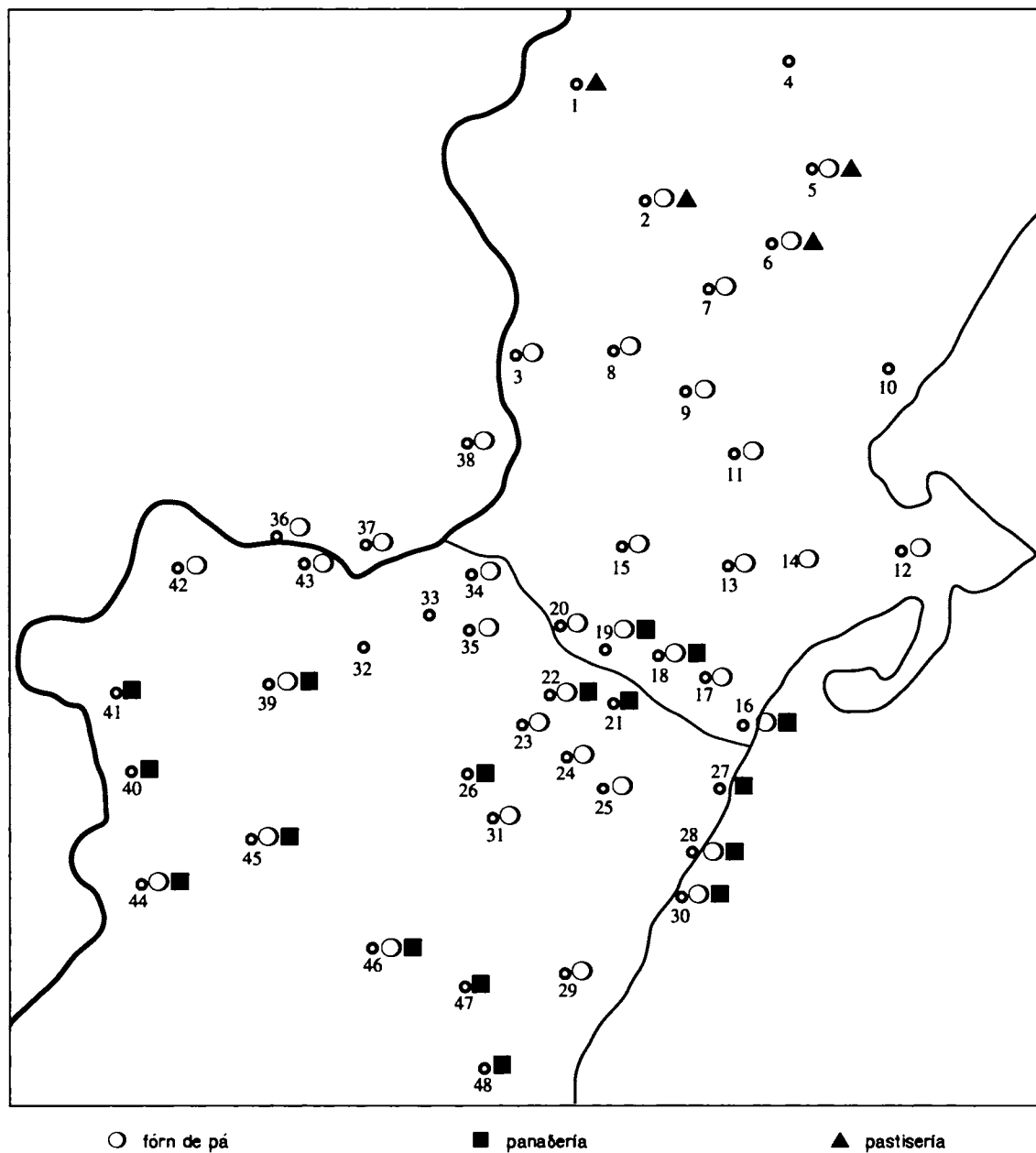
MAPA 298. *Escombrar el forn*

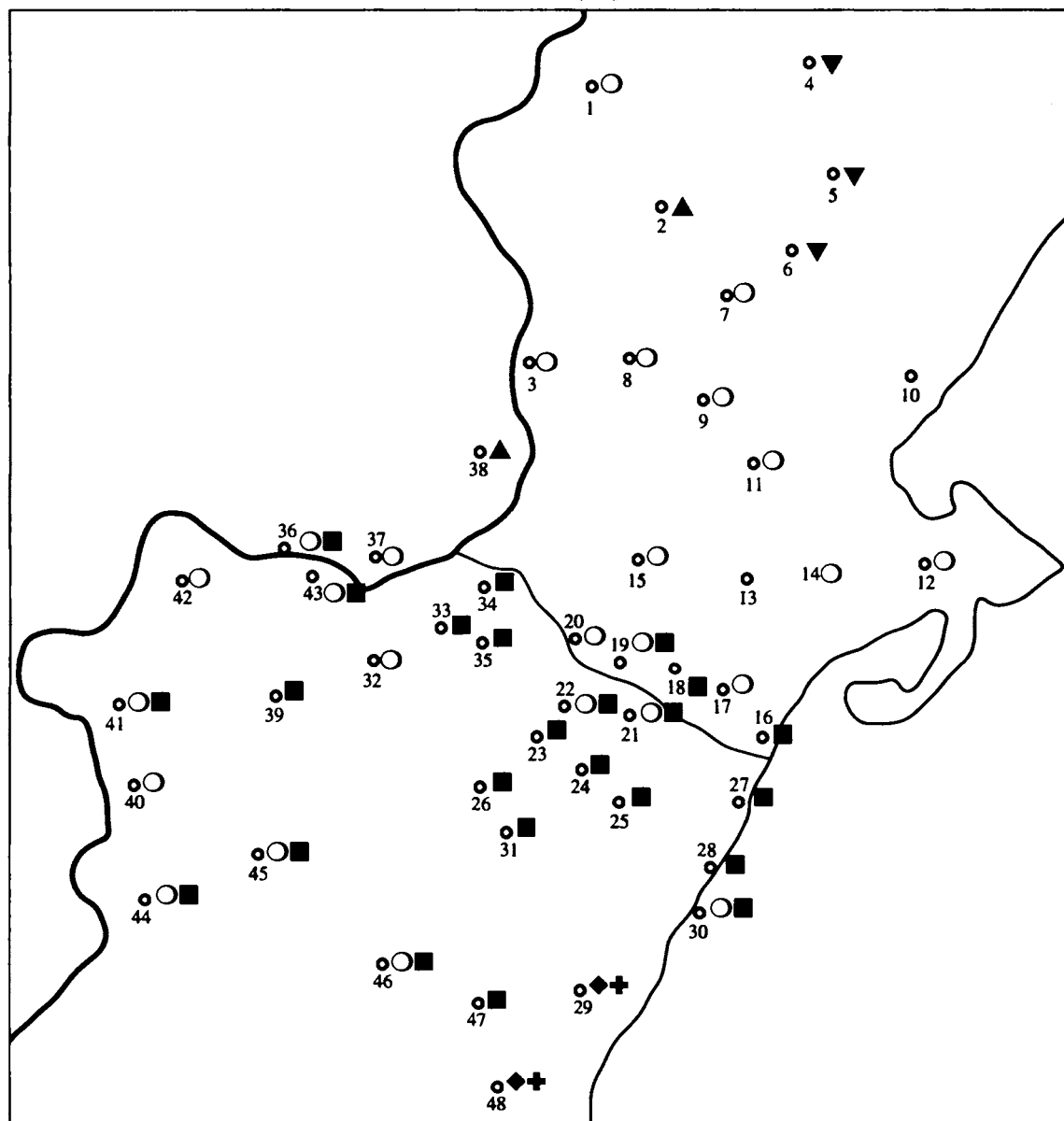
○ avraná
▼ limpja-l forn

◆ escombrar el forn
■ bato/à

◆ limpja-l forn
▲ askombrà-l forn

+ avranàr

MAPA 299. *La fleca*

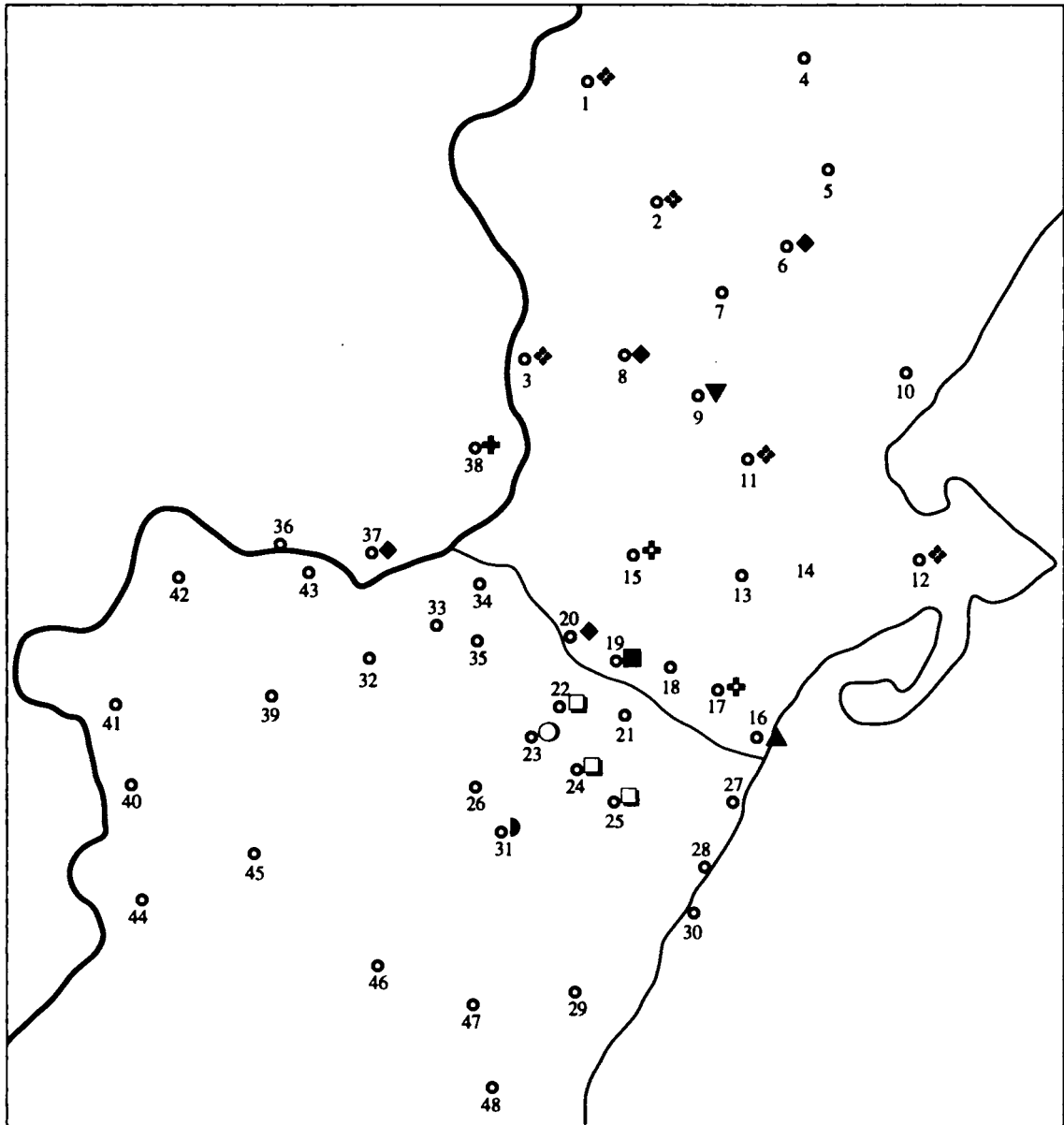
MAPA 300. *El flequer*

○ forné
▼ pastisera

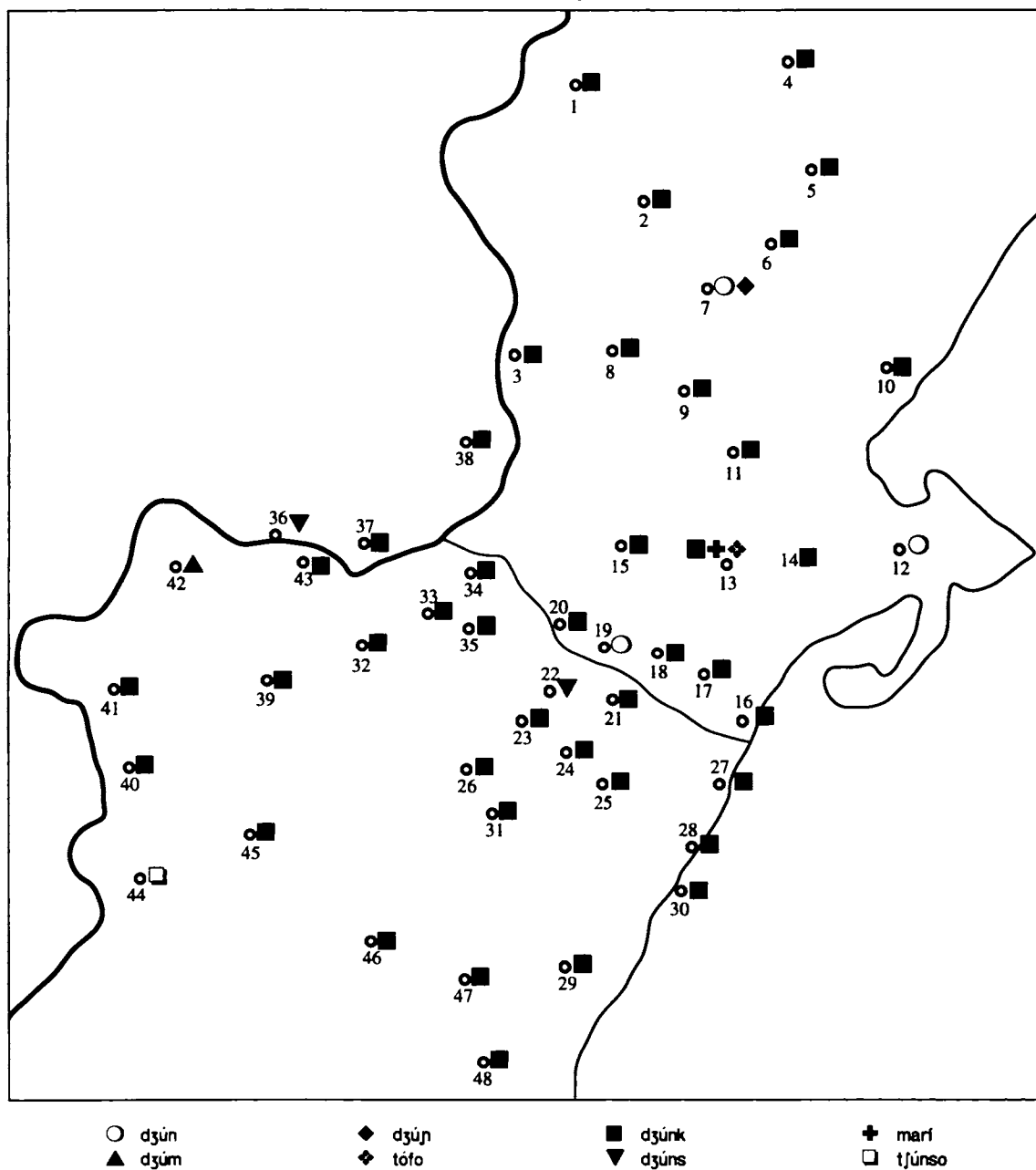
■ panadé
◆ fornér

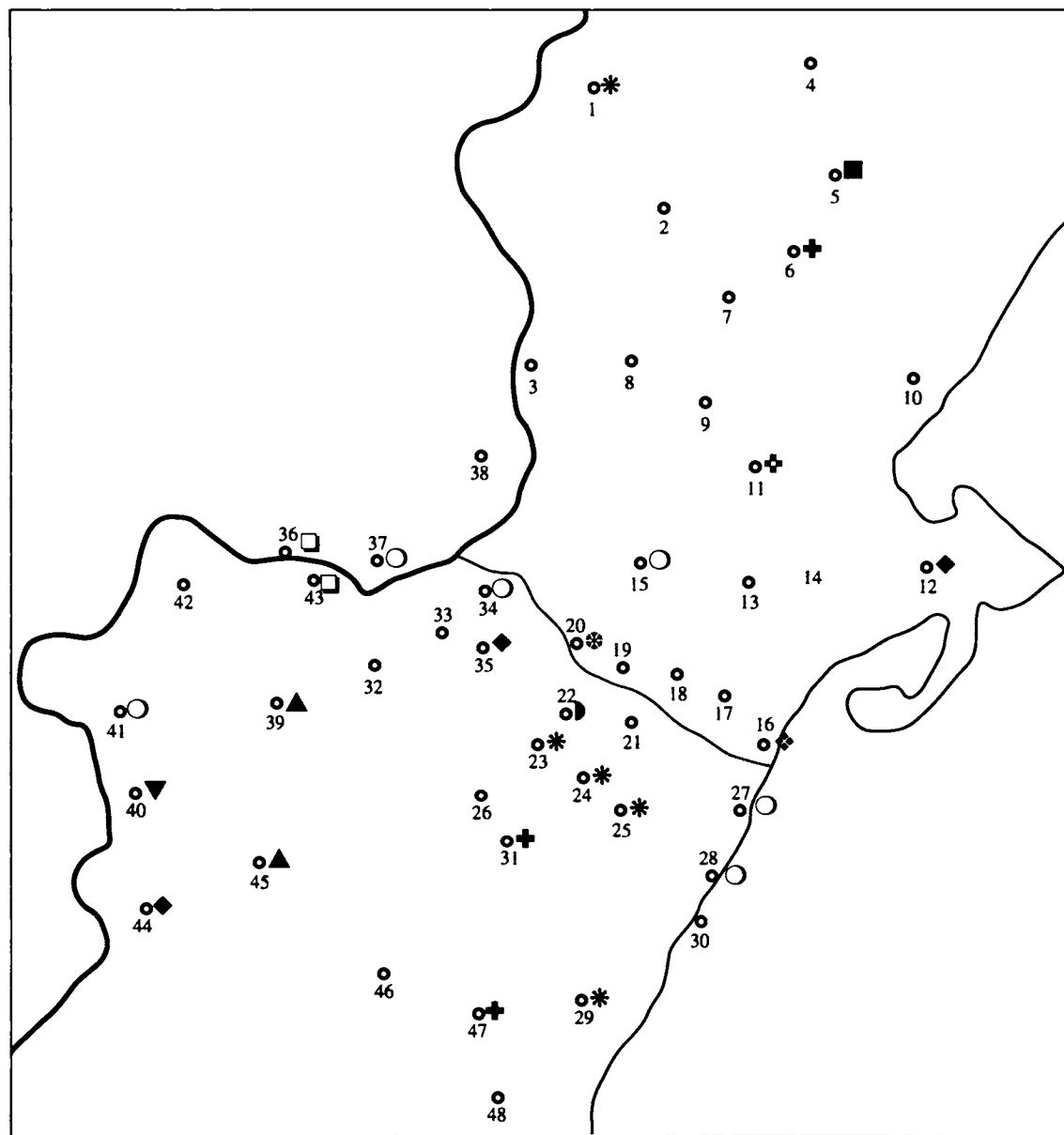
▲ pastisé
+ panabér

MAPA 301. *El fenyedor*

○ amasaðóra	✚ tawléta ðe fé-l pá	□ la póst	✚ la pastaðóra
▼ mostraðó	■ fupibó	▲ ðeβaðóra	◐ lo sepiðó
◆ la pastéra	◆ lo pastaðó		

MAPA 302. *El jonc*

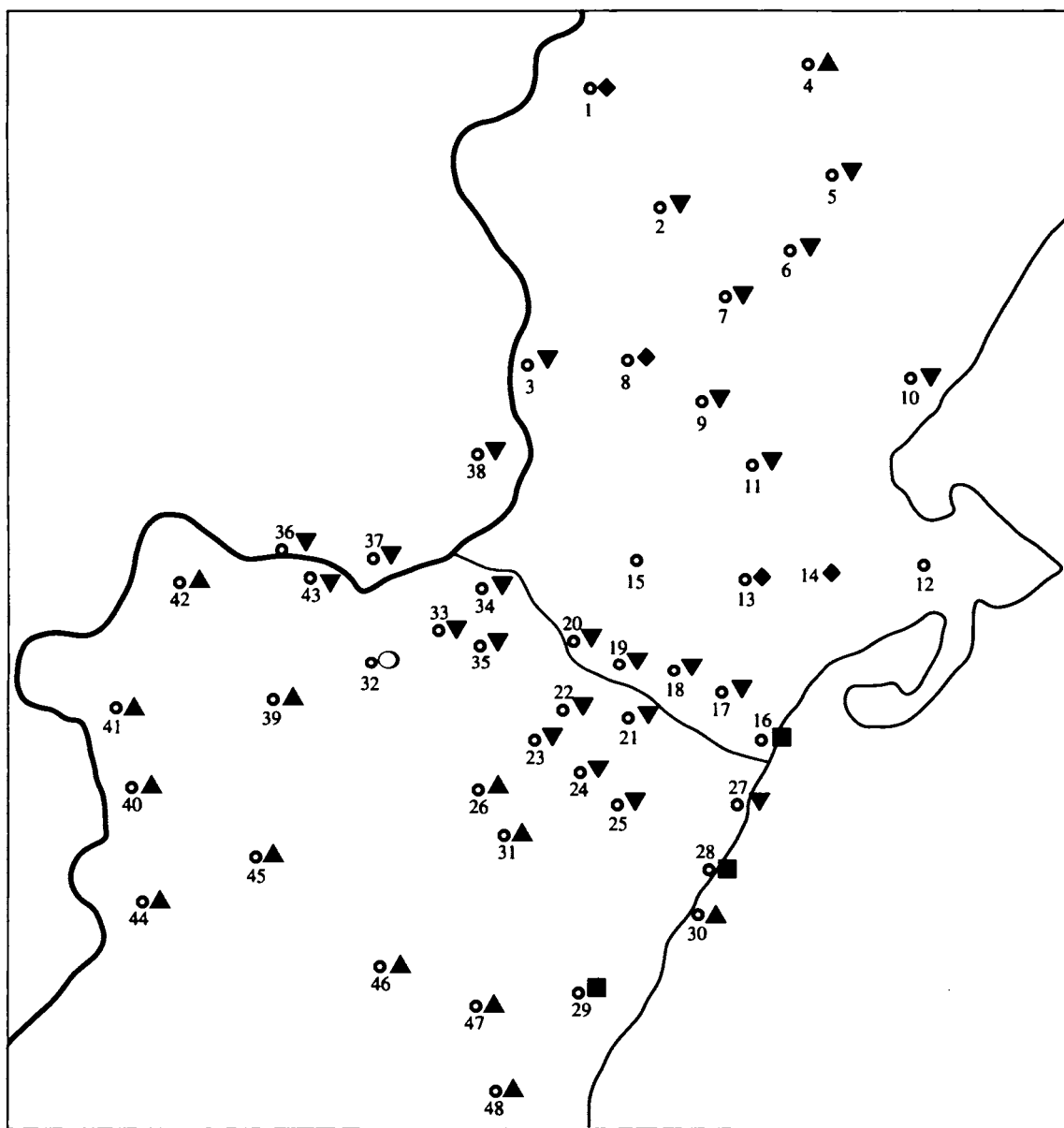
MAPA 303. *Una bruixa*

○ ándzel
▼ borlisa
◆ új kotonét

⊕ λαβó
■ ándzelét
◆ bóra

□ flís be kárt
* palométes
▲ bórla

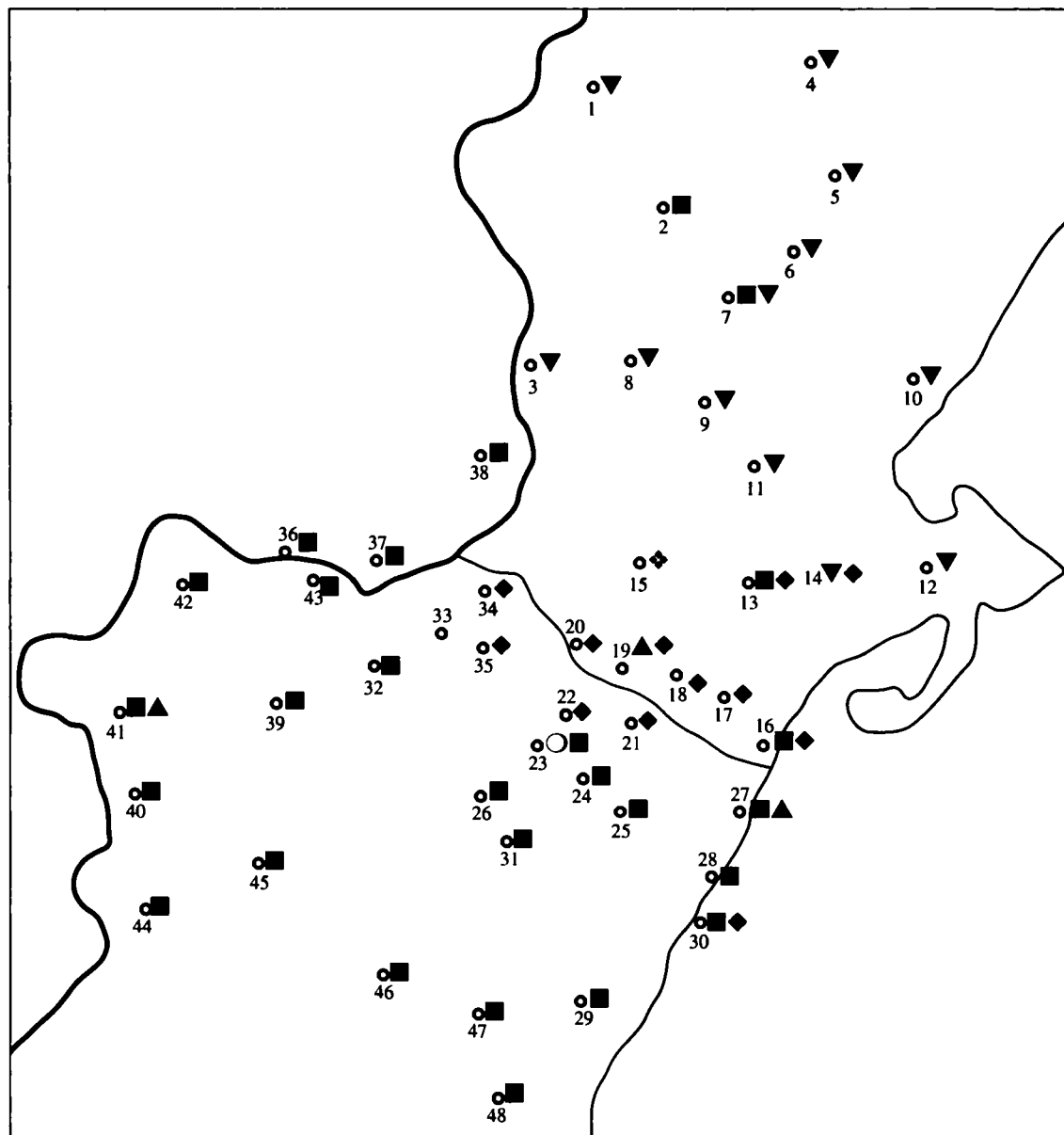
⊕ brújja
◐ fláres
⊗ bolašós

MAPA 304. *La rosella*

○ roéla
▲ rozéla

◆ rwéla
■ roβéla

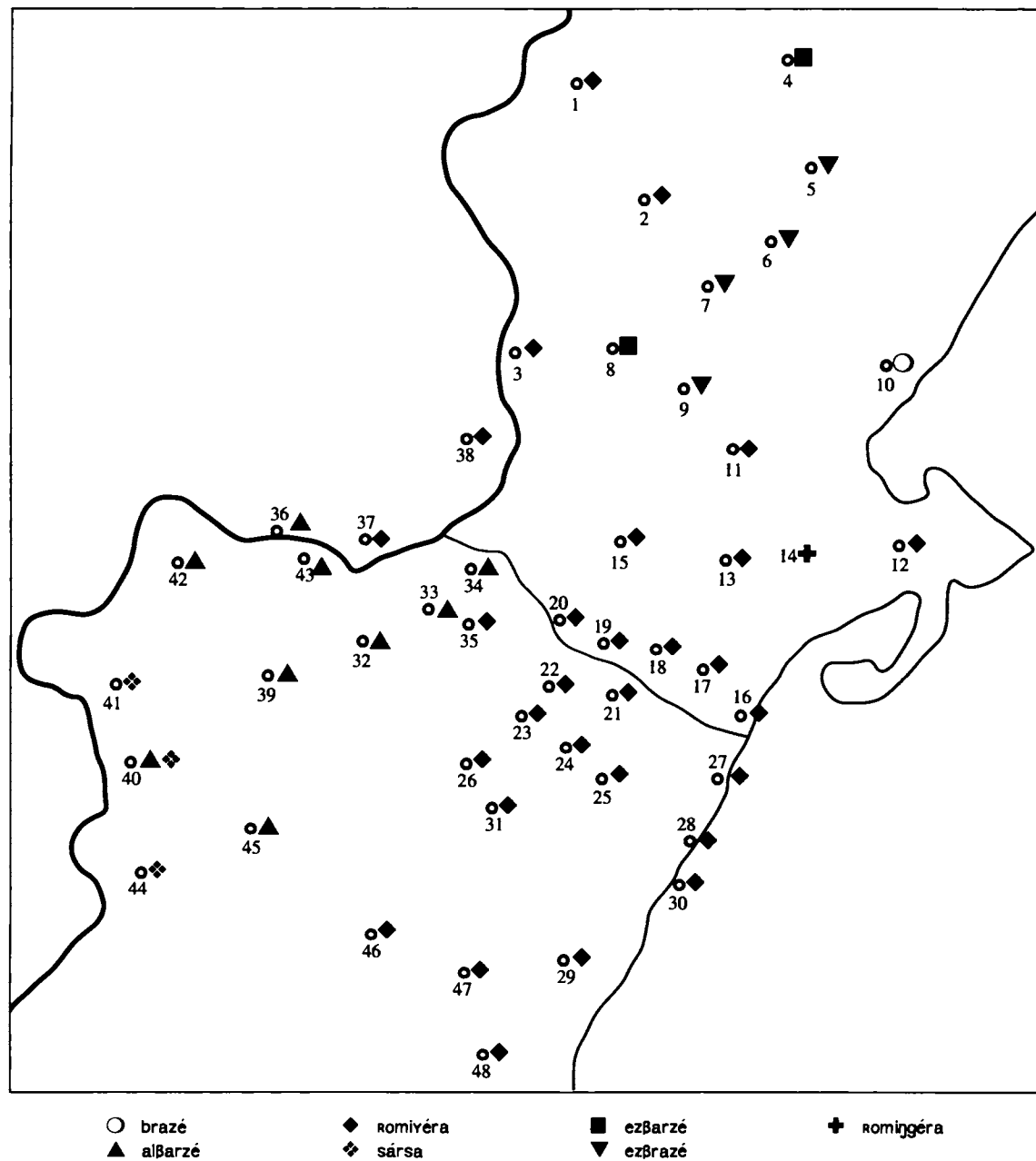
▼ ruéla

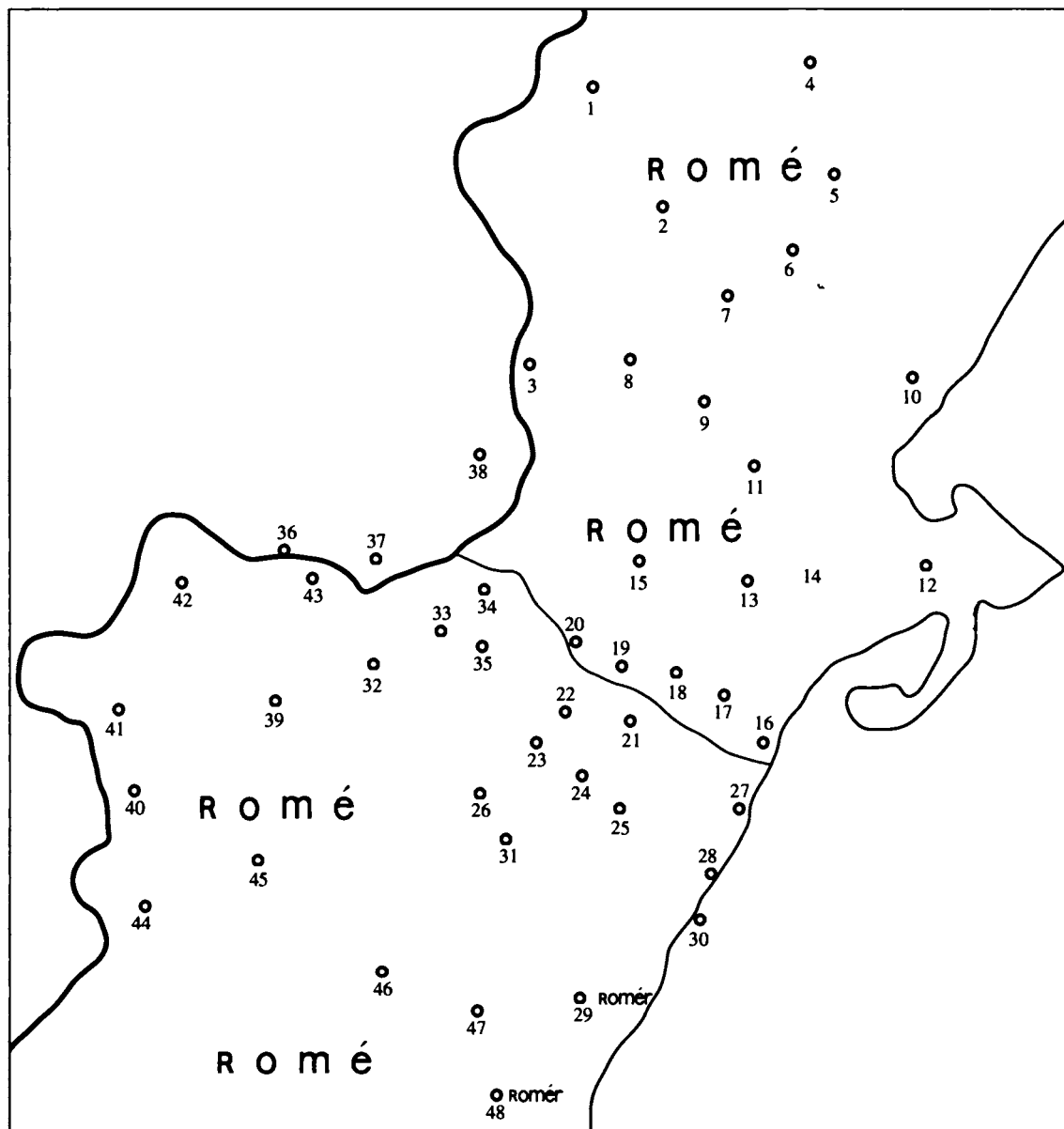
MAPA 305. *La maduixa*

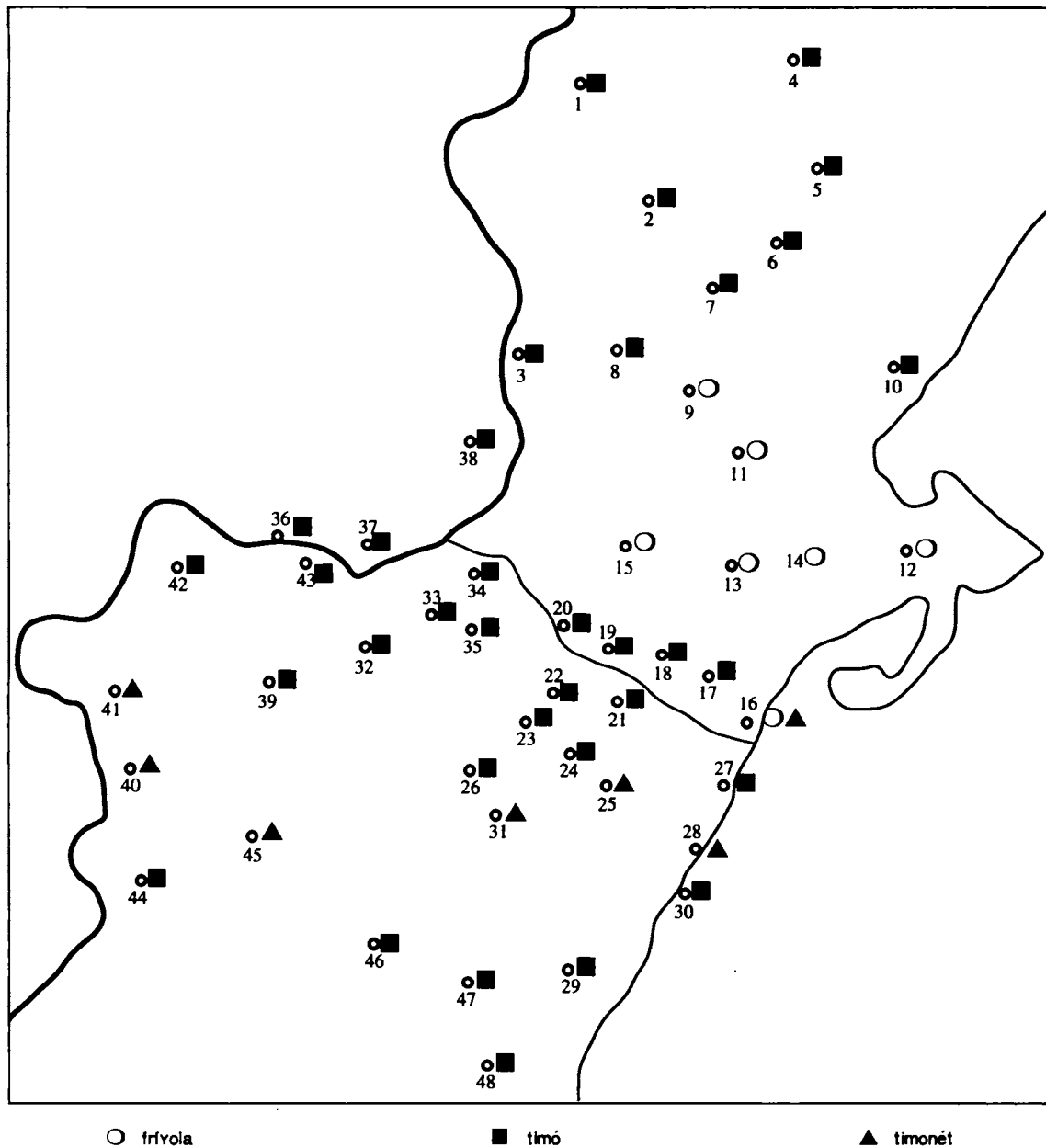
○ brísek
 ▲ frezó

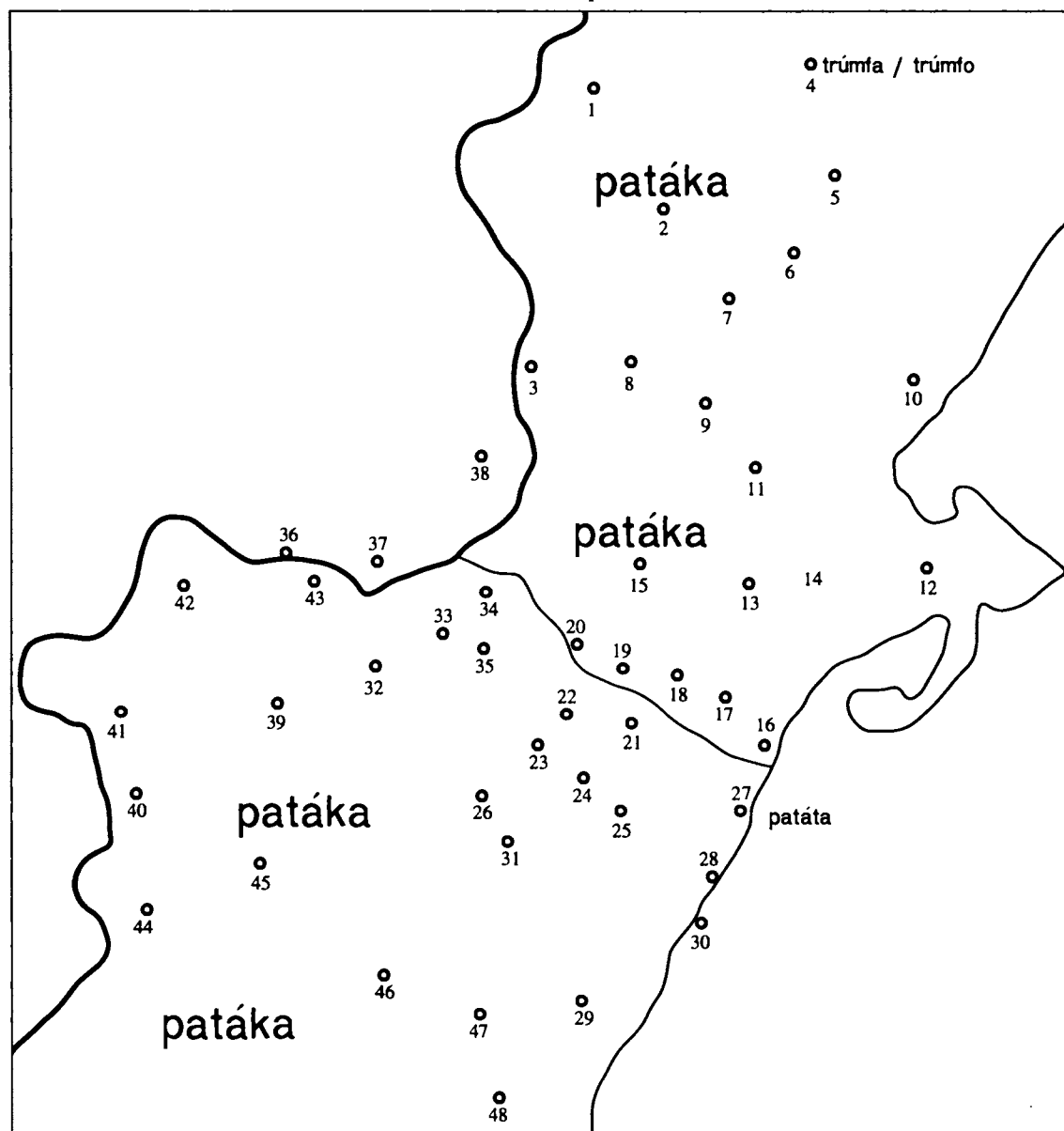
◆ mandújfa
 ■ fréza

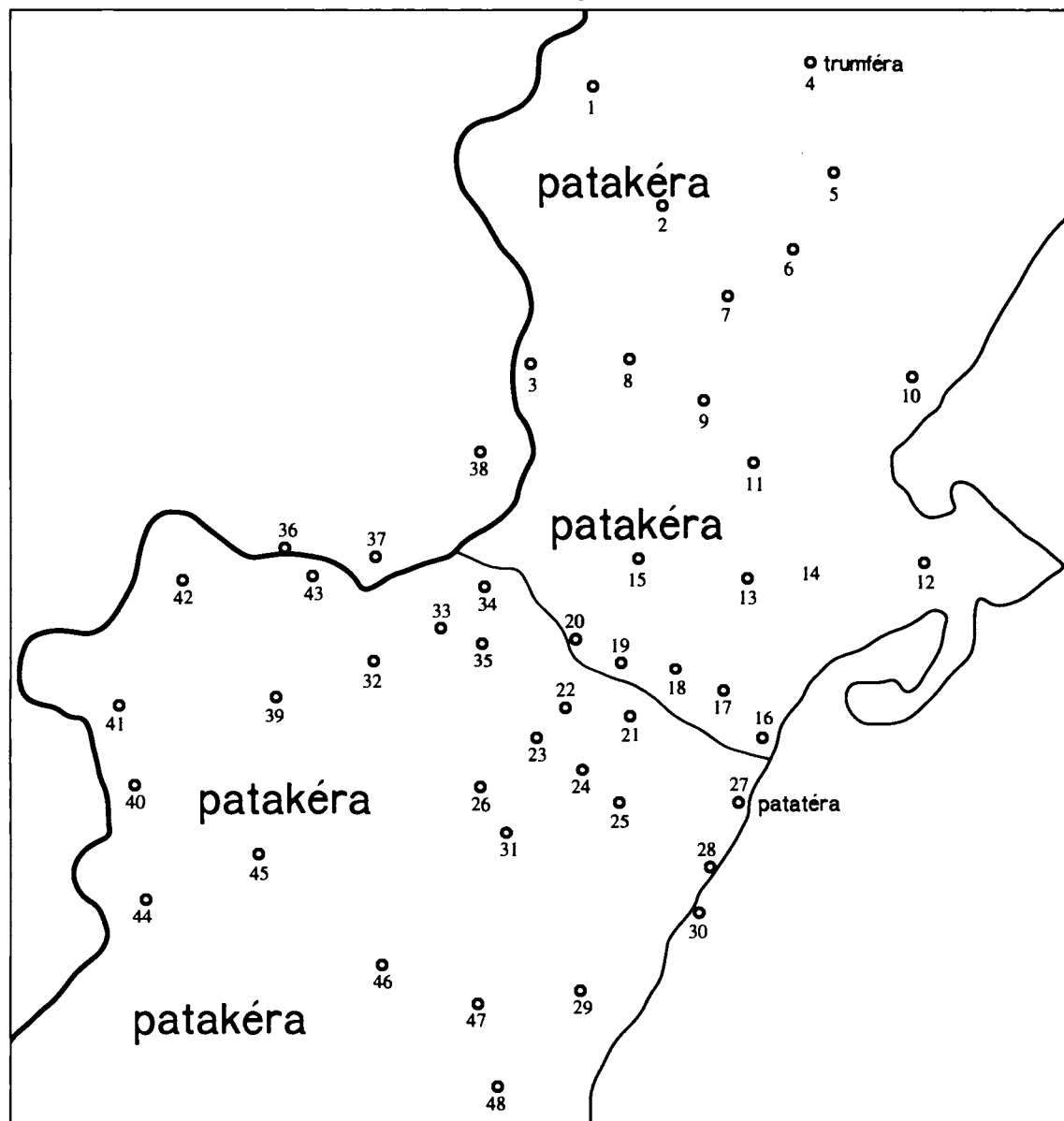
▼ mađújfa

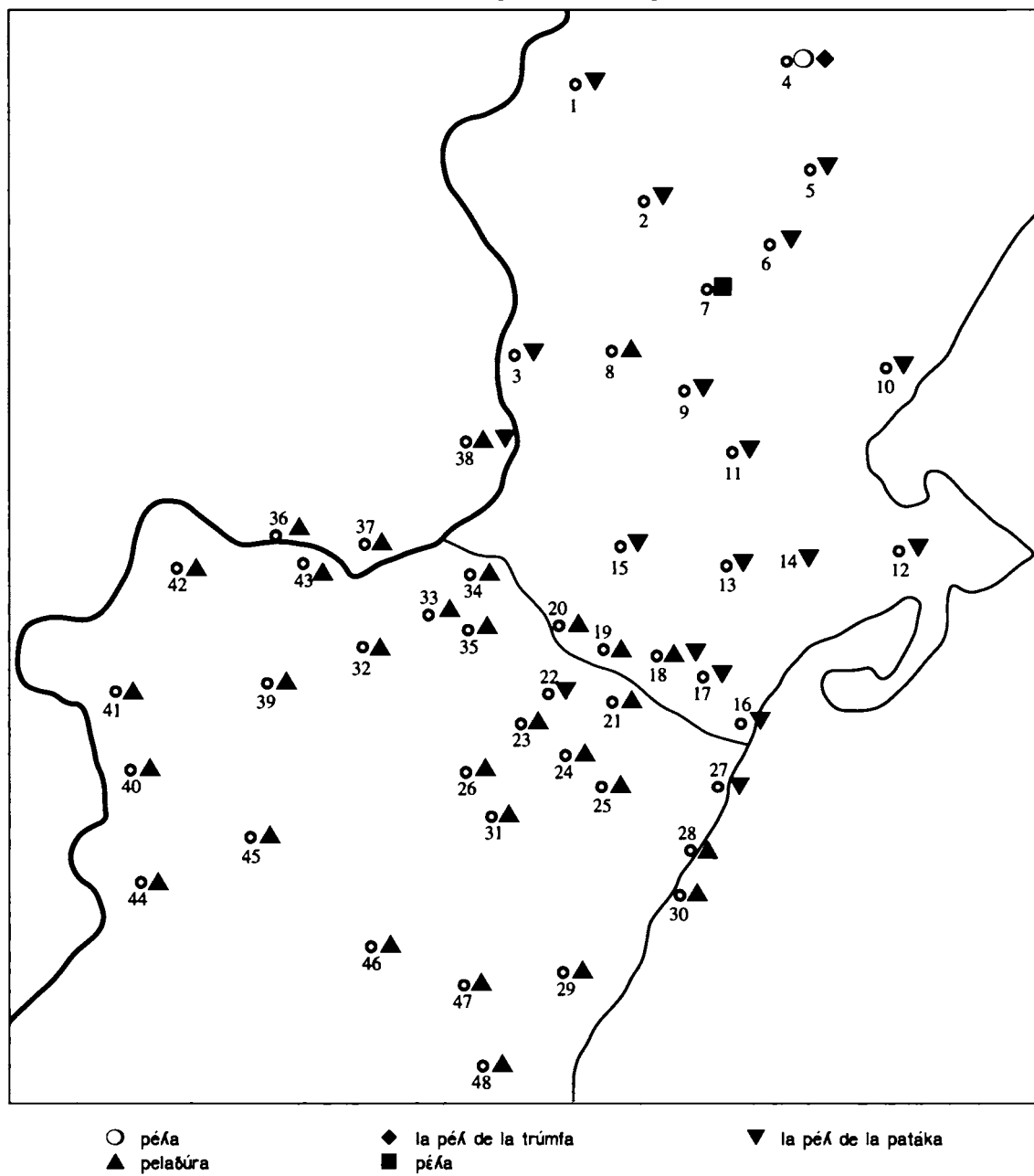
MAPA 306. *L'esbarzer*

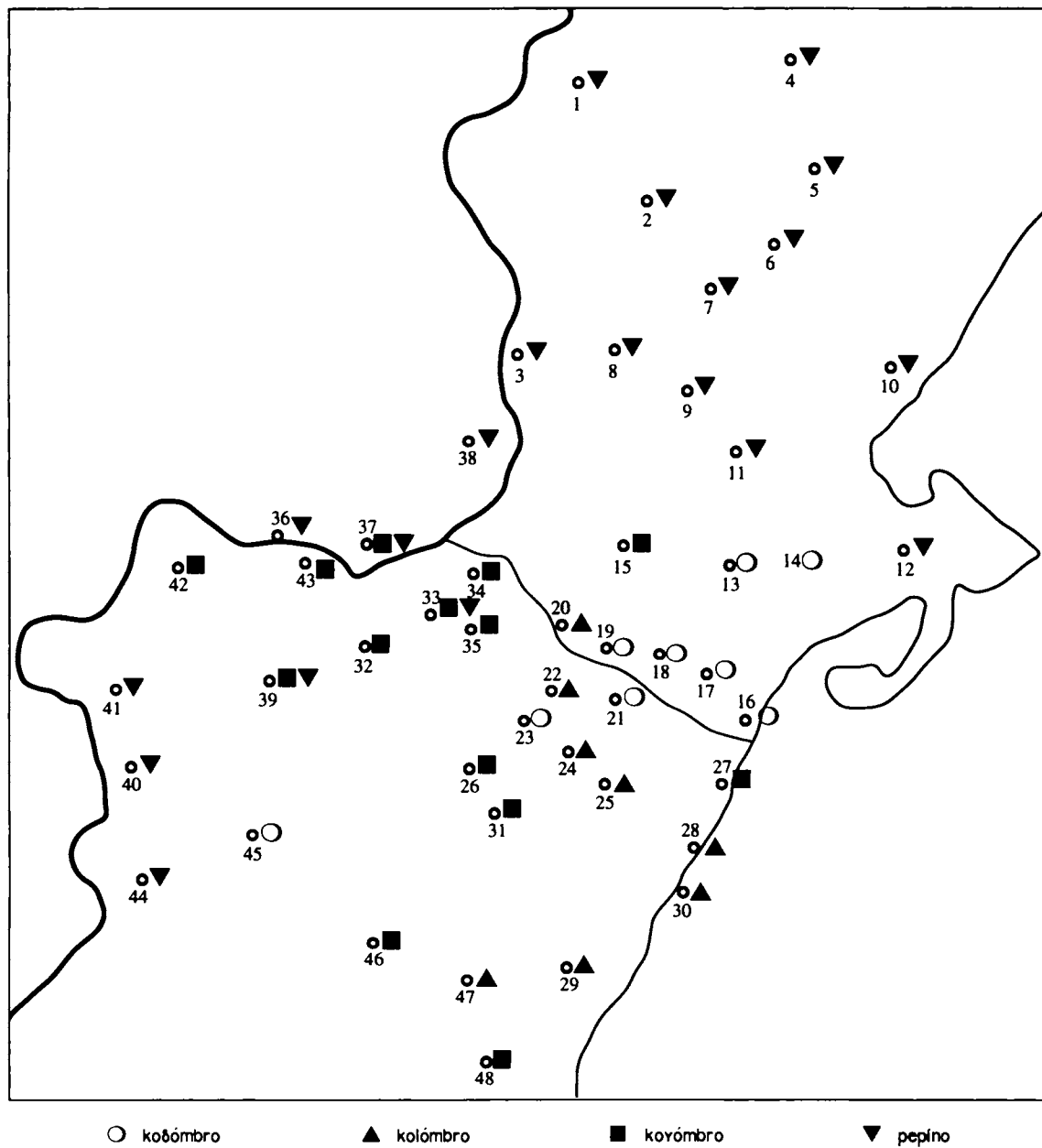
MAPA 307. *El romani*

MAPA 308 *La farigola*

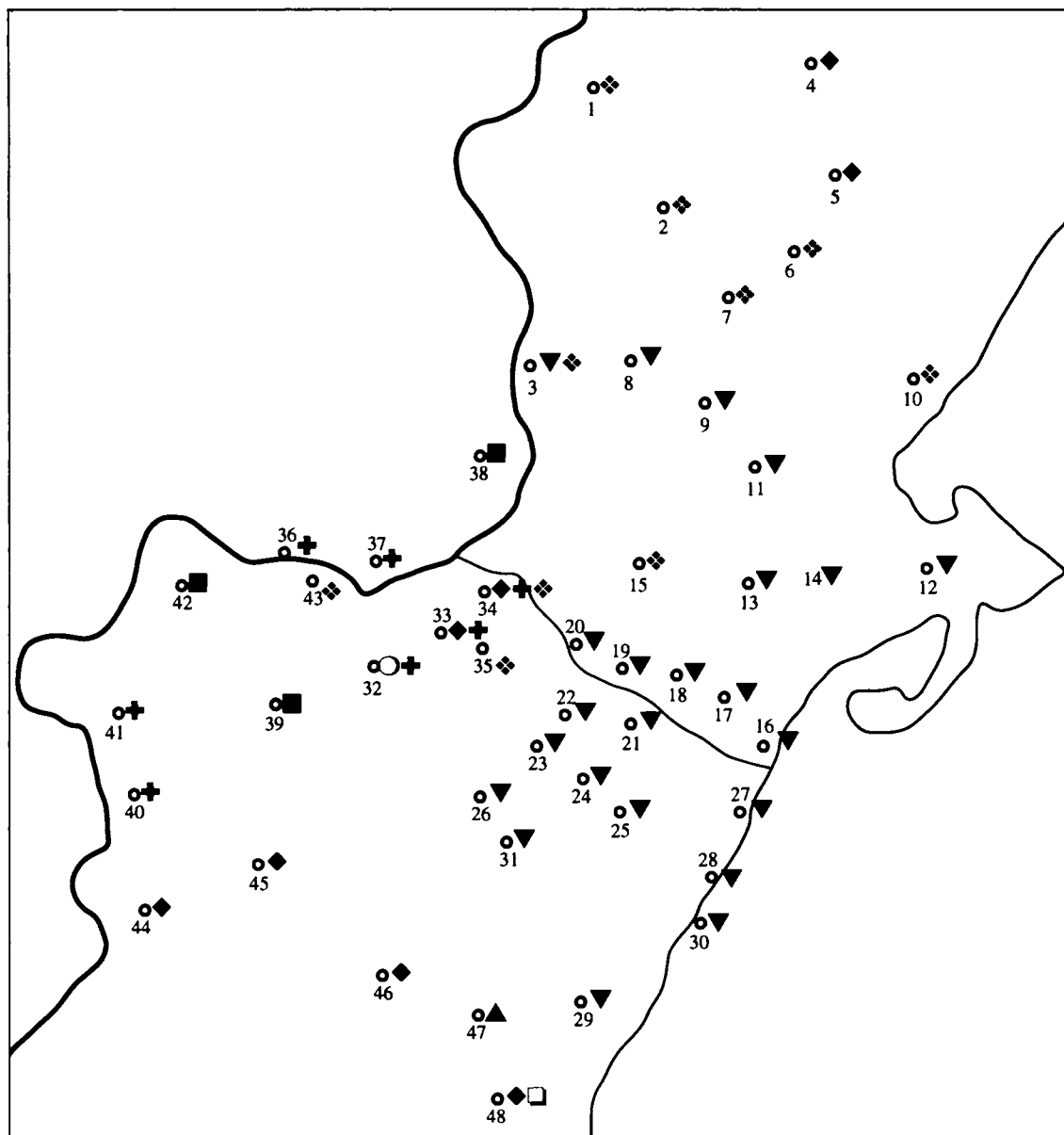
MAPA 309. *La patata*

MAPA 310. *La patatera*

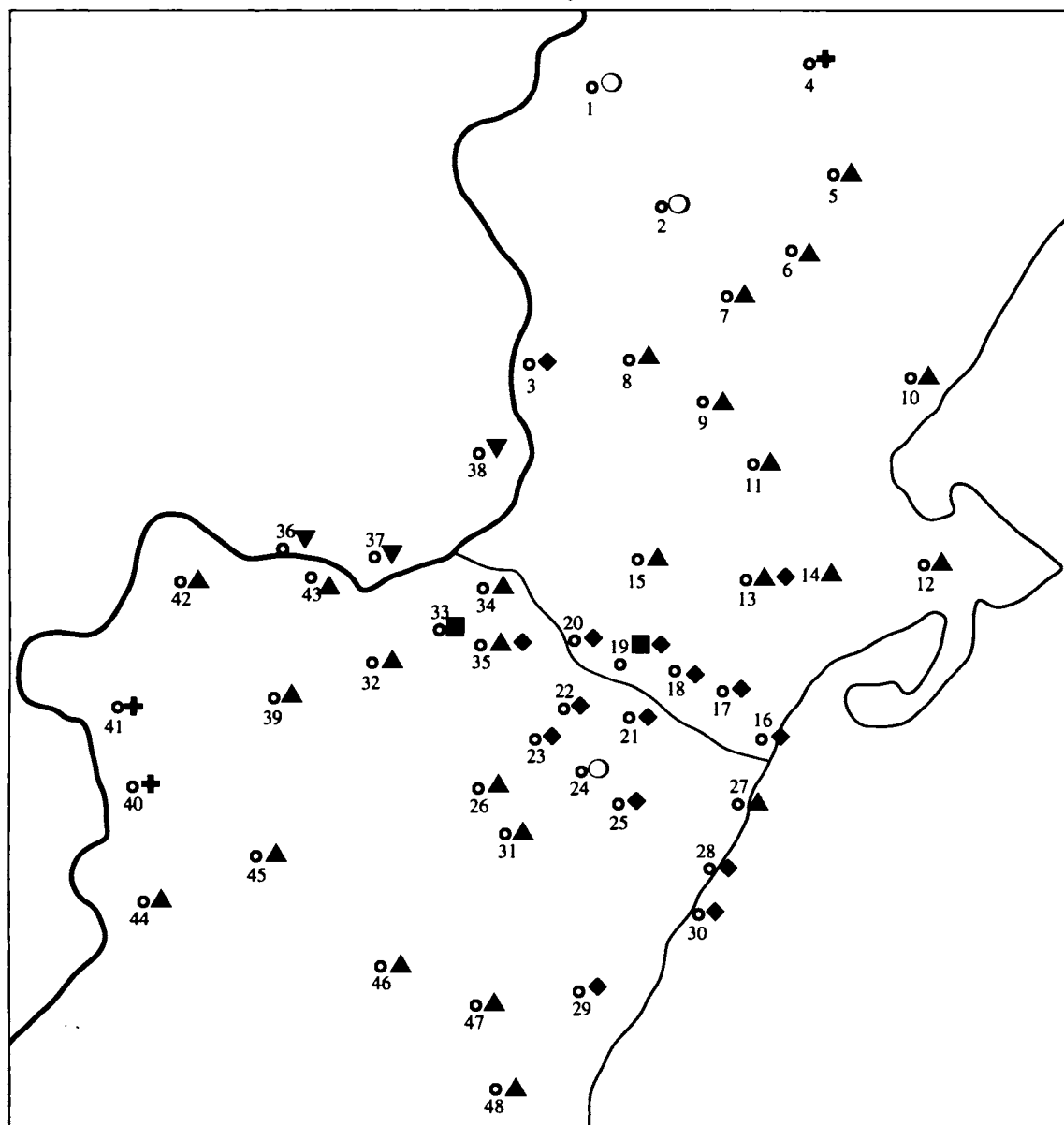
MAPA 311. *Les peladures de la patata*

MAPA 312. *El cogombre*

MAPA 313. *La síndria*

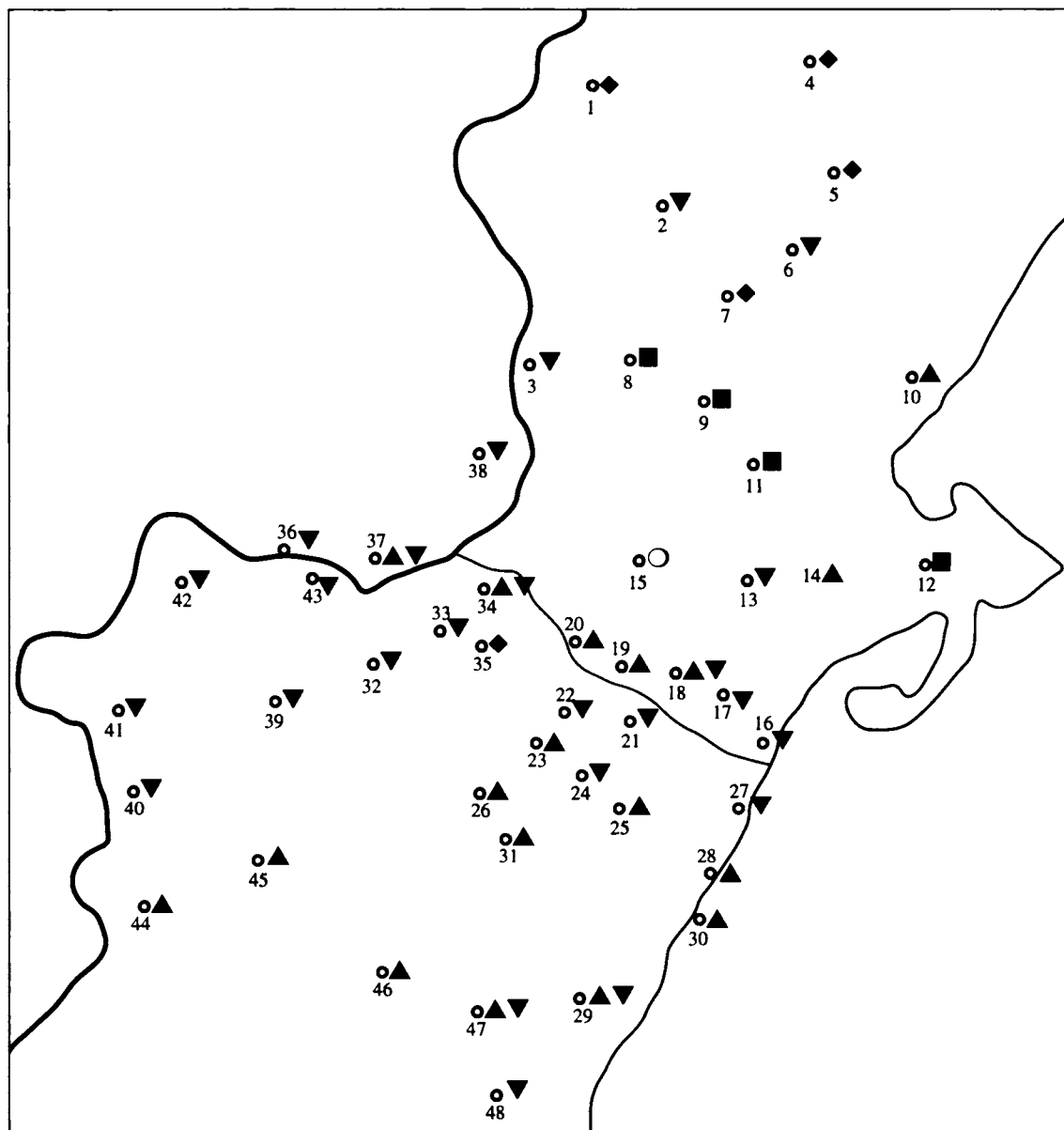
○ meló	◆ síndria	◆ meló rǝtʃ	▲ meló ɖ-aldʒé
▼ meló ɖe móro	■ meló ɖ-ájywa	□ meló ɖ-aldʒér	✚ sandíia

MAPA 314. *Un forc d'alls*

○ bráz δ-áls
▲ fóg δ-áls

◆ raštre δ-áls
■ káma δ-áls

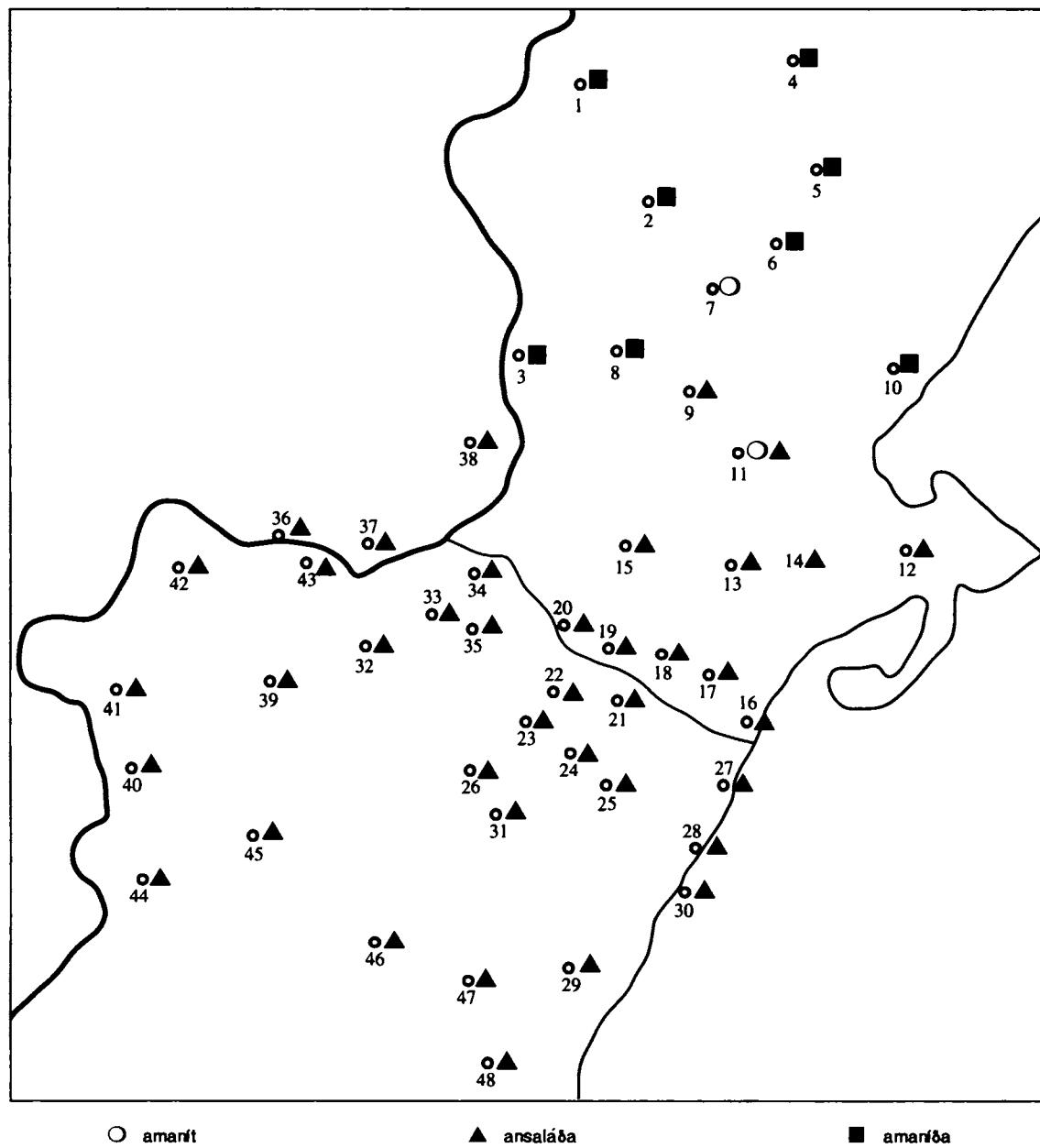
▼ fórka δ-áls
✚ tréna δ-áls

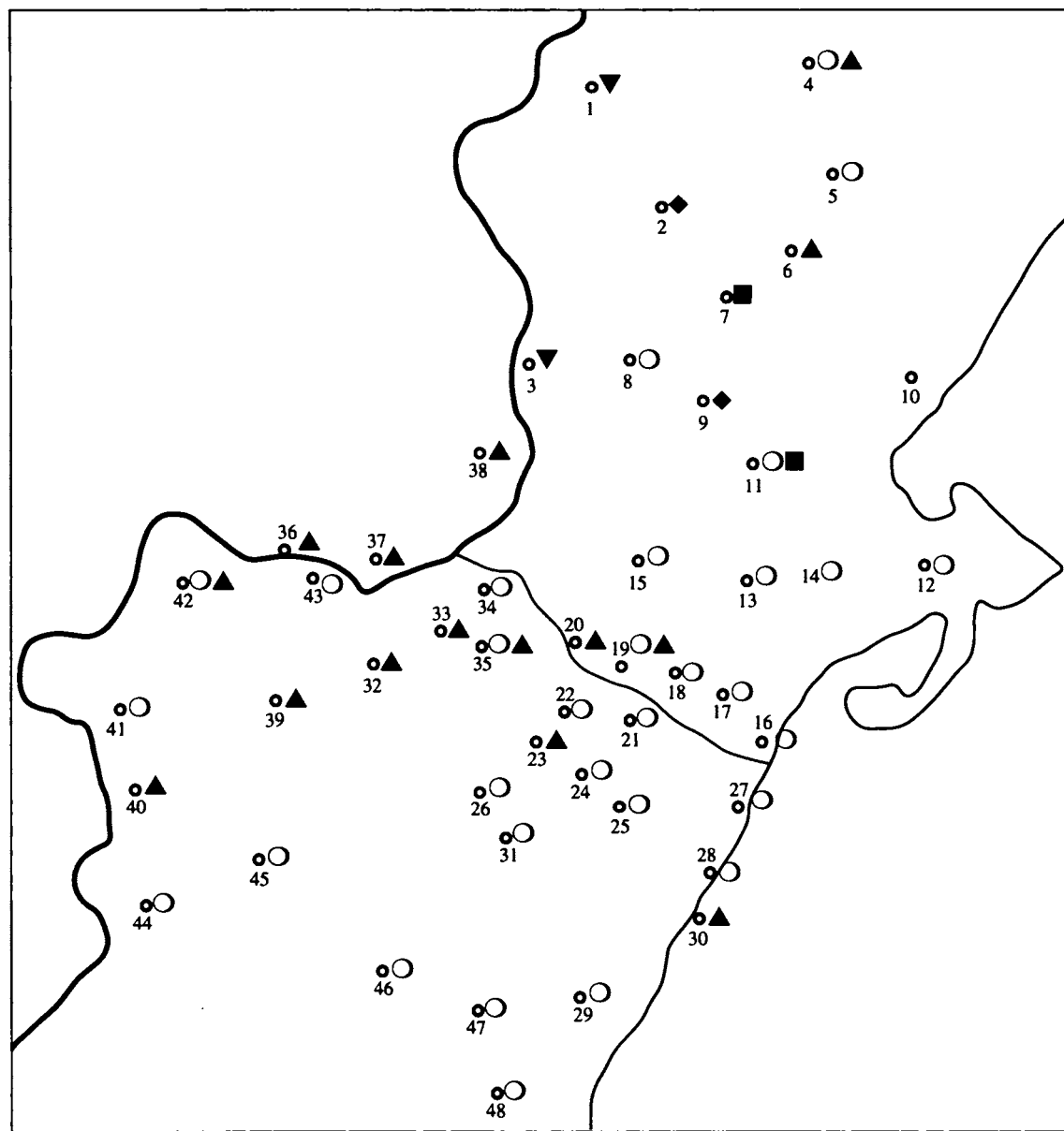
MAPA 315. *La pastenaga*

○ bastanàya
▲ karlòta

◆ pastanàya
■ bastonàya

▼ safranórja

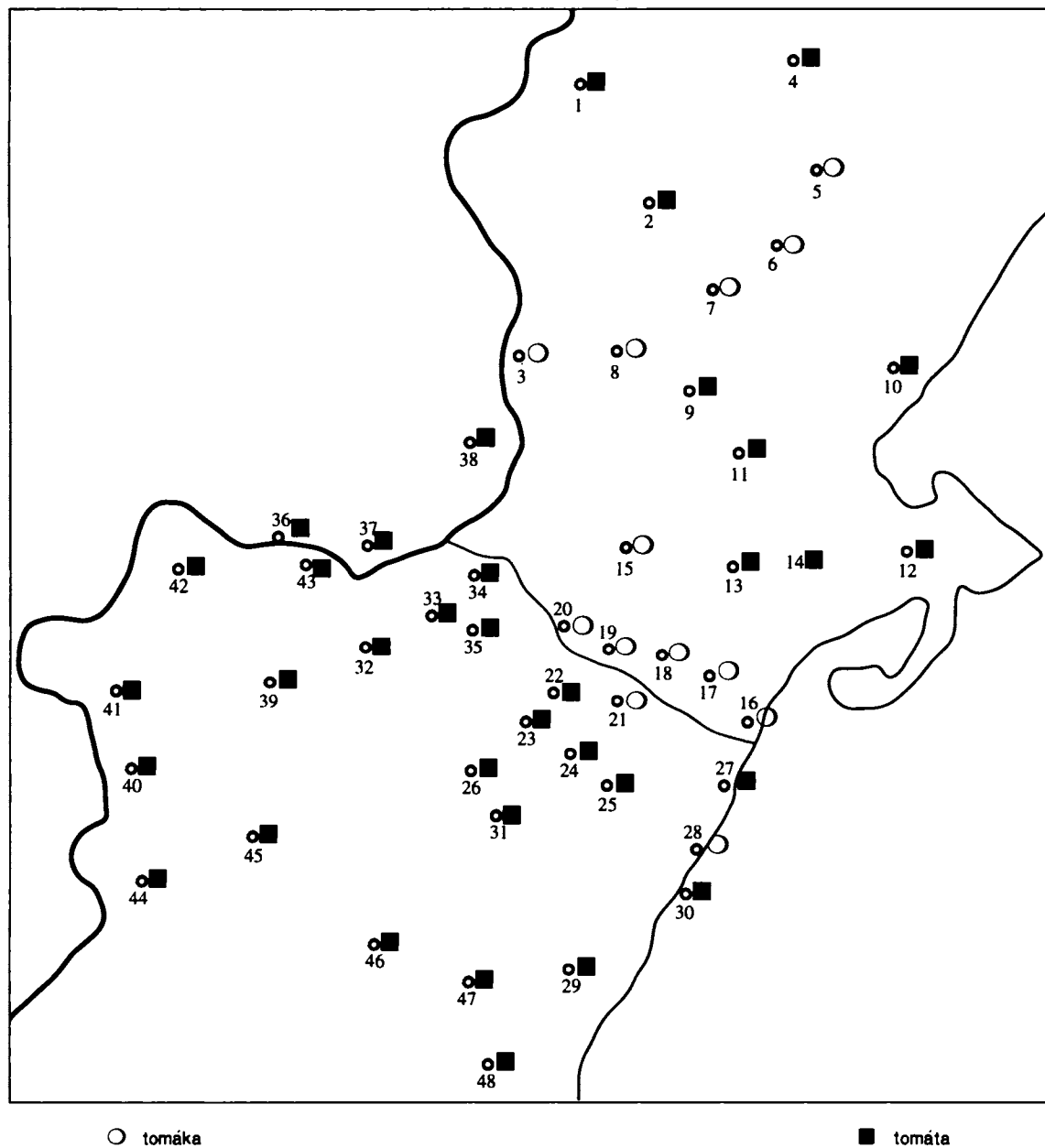
MAPA 316. *L'amanida*

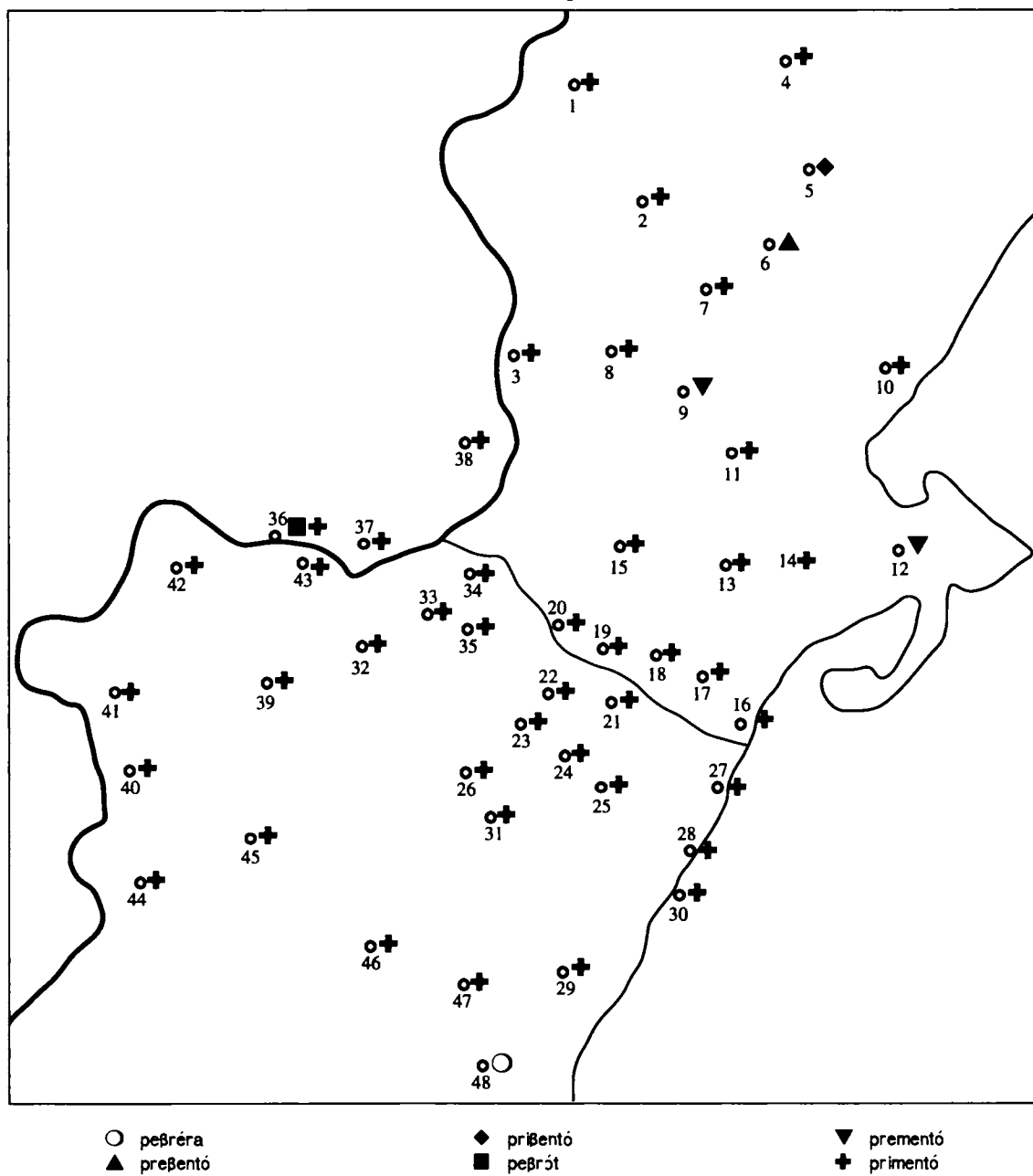
MAPA 317. *L'escarola*

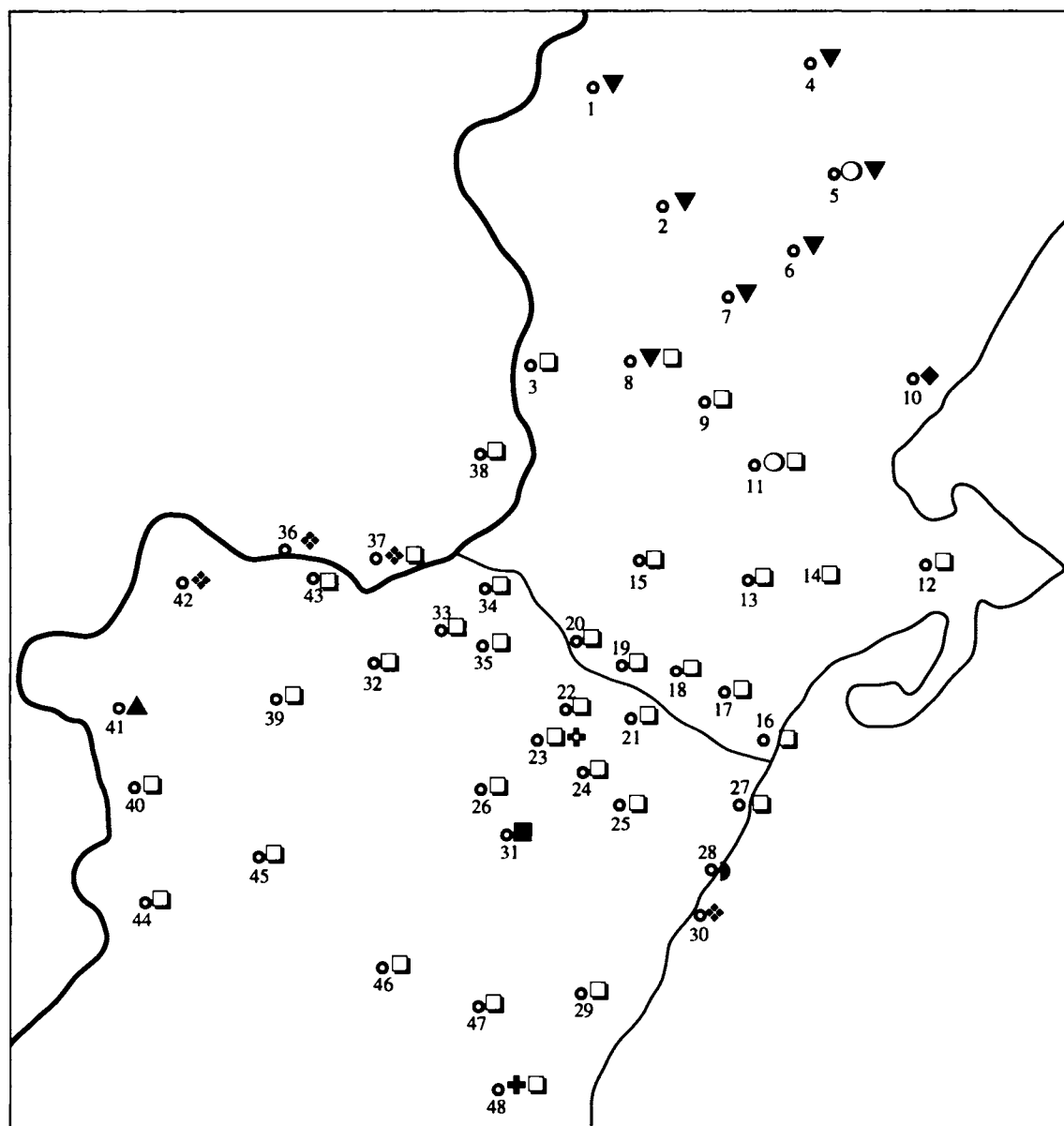
○ andiſja
▲ askeróla

◆ ensiám
■ eskaróla

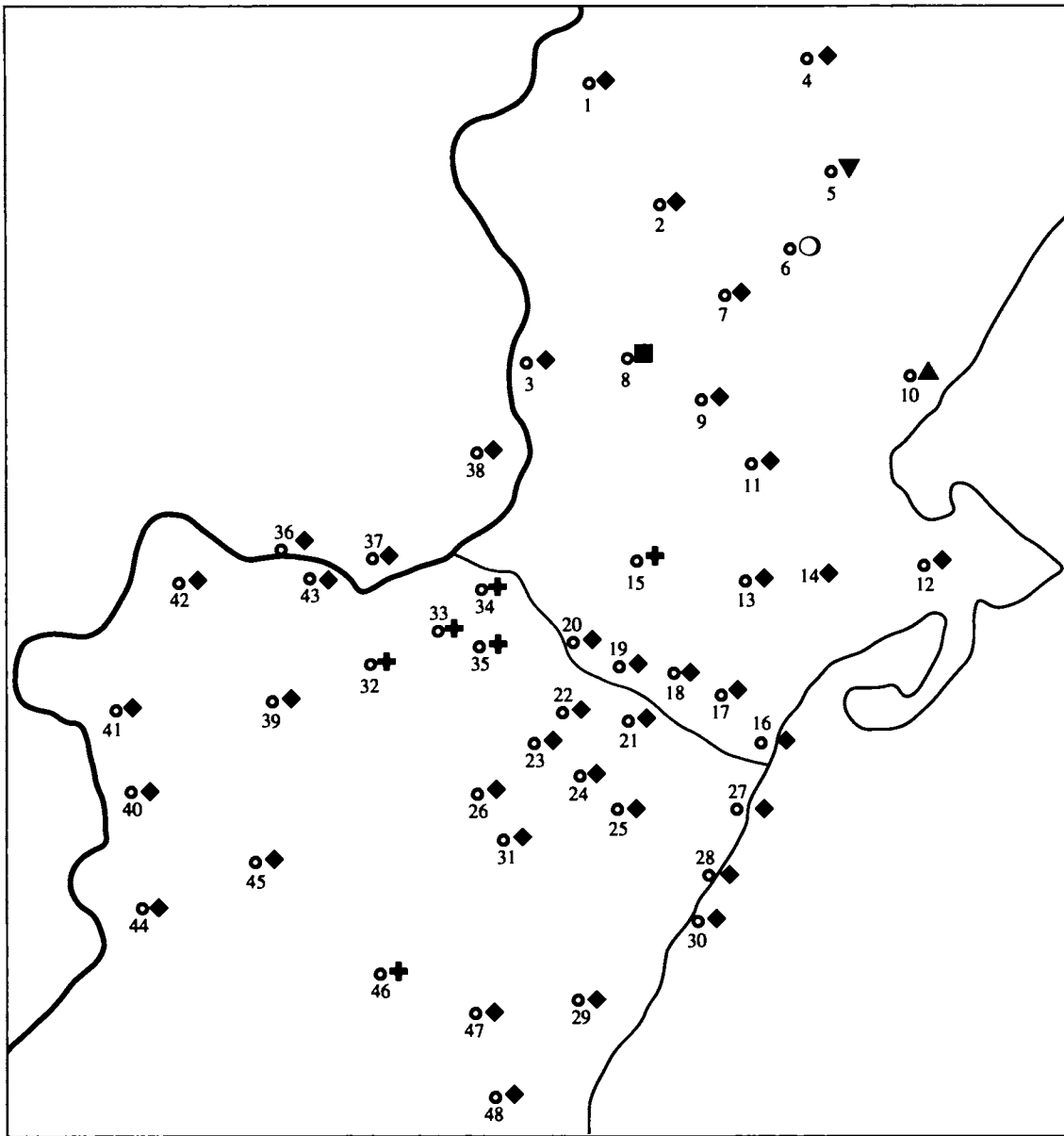
▼ askiróla

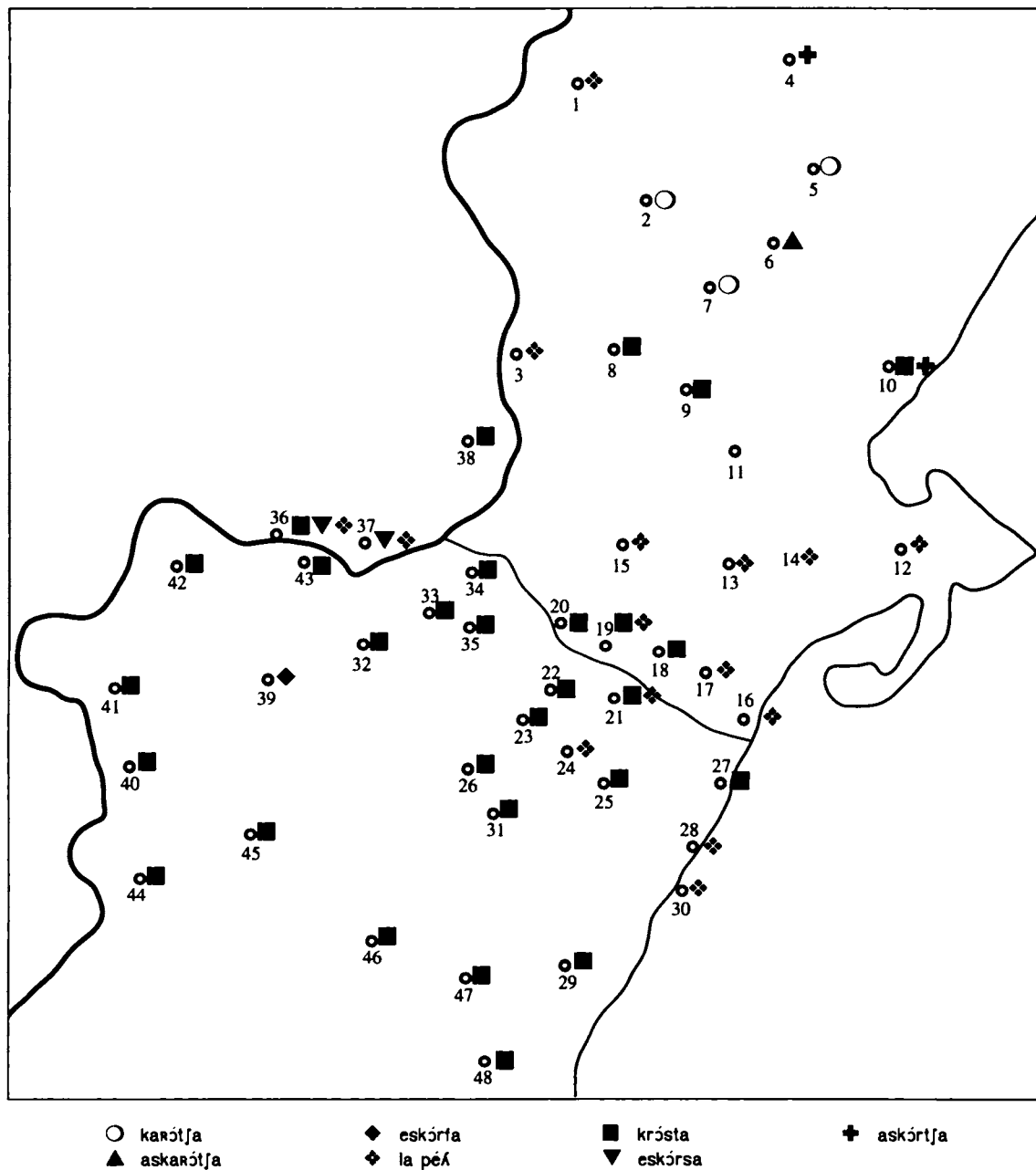
MAPA 318. *El tomàquet*

MAPA 319. *El pebrot*

MAPA 320. *El bitxo*

○ bitjo	◆ pebrera	▼ koralèt	□ la pestèta
▲ kornèta	▷ piñentó koén	✚ jorèta	✚ vitjo
◆ korolí	■ lo koén		

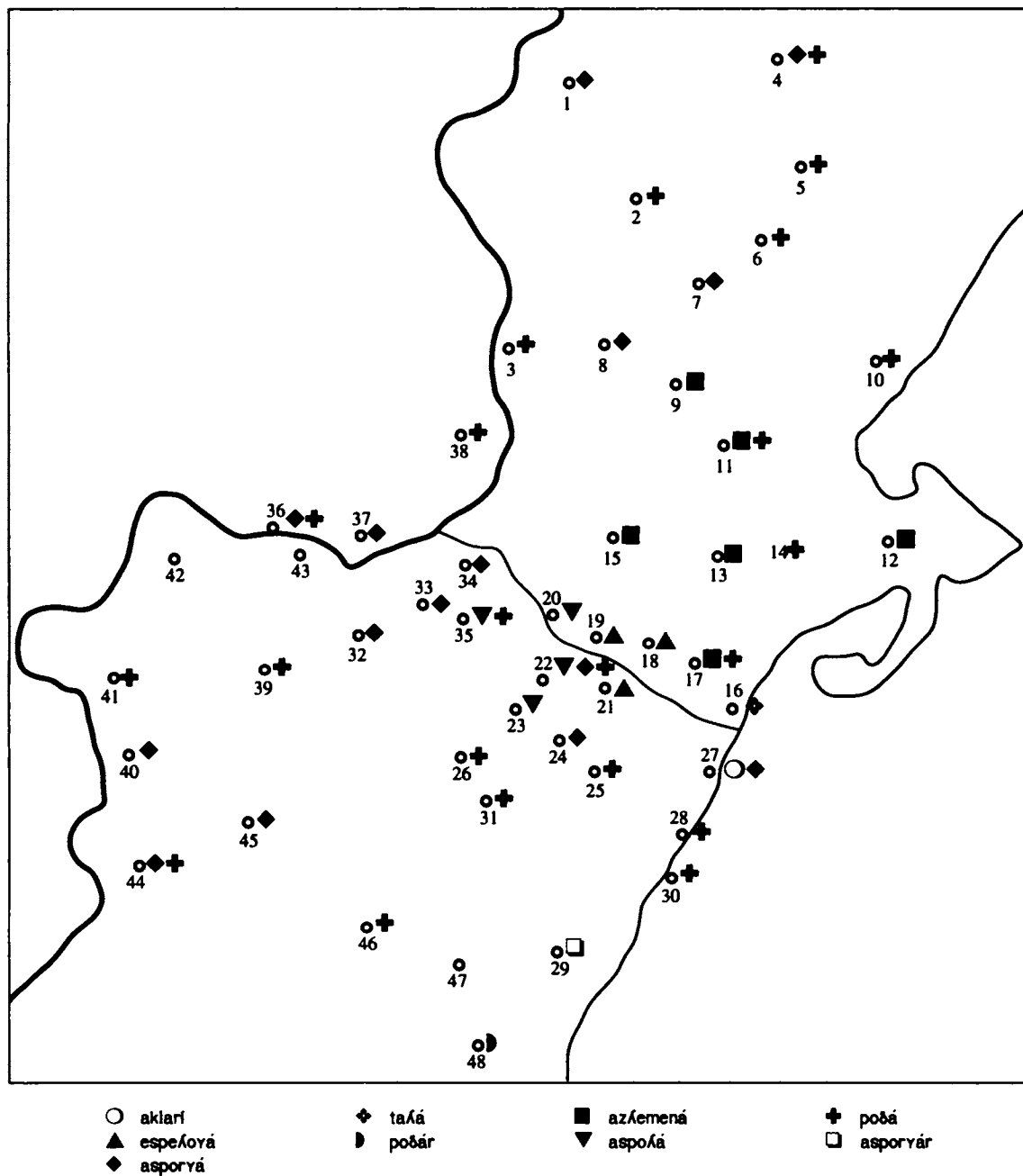
MAPA 321. *Les arrels*

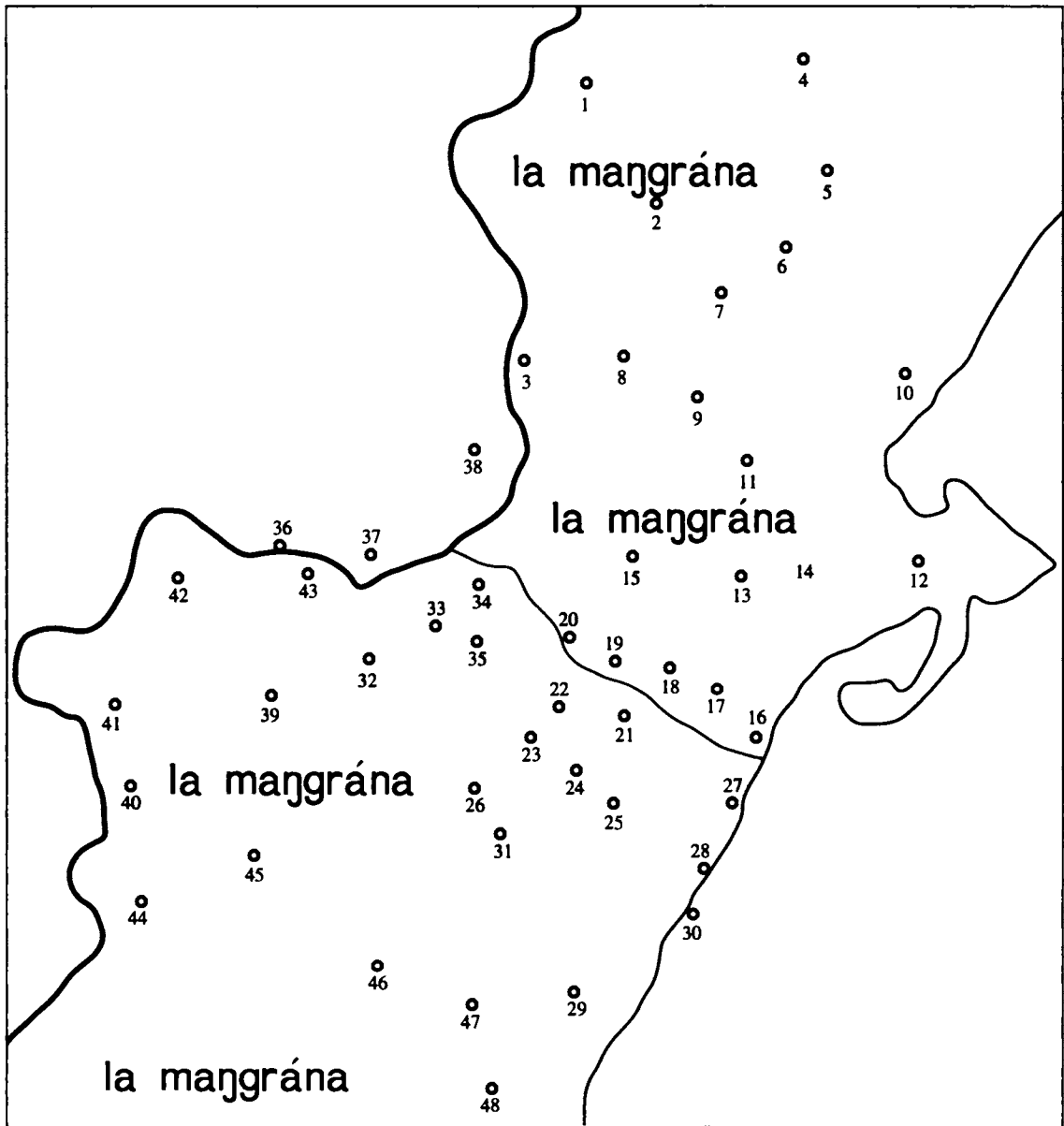
MAPA 322. *L'escorça*

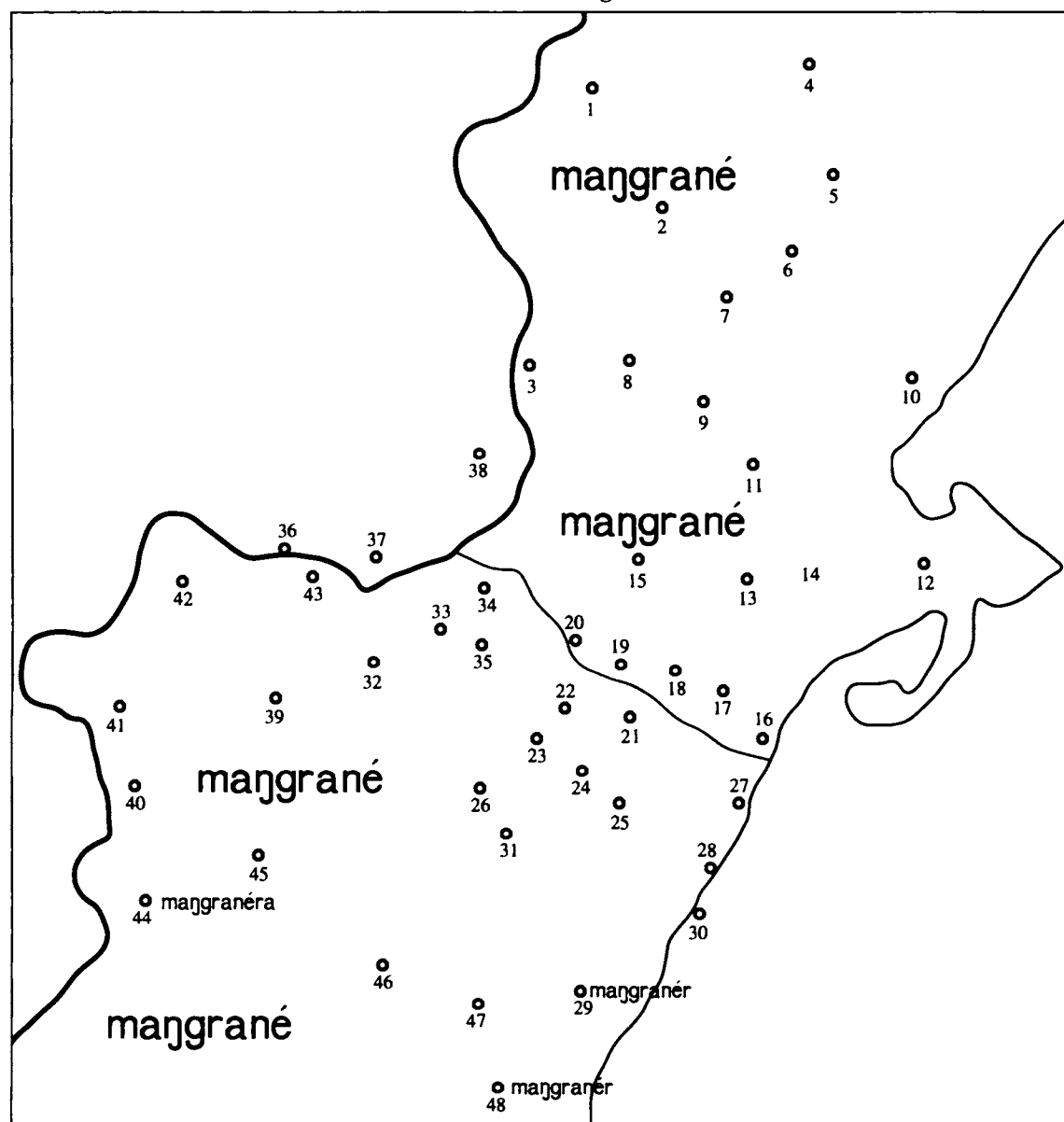
The map displays the study area with 48 numbered sampling stations. The stations are distributed across the area, with some clustered near the coastline and others further inland. The symbols used for the stations are as follows:

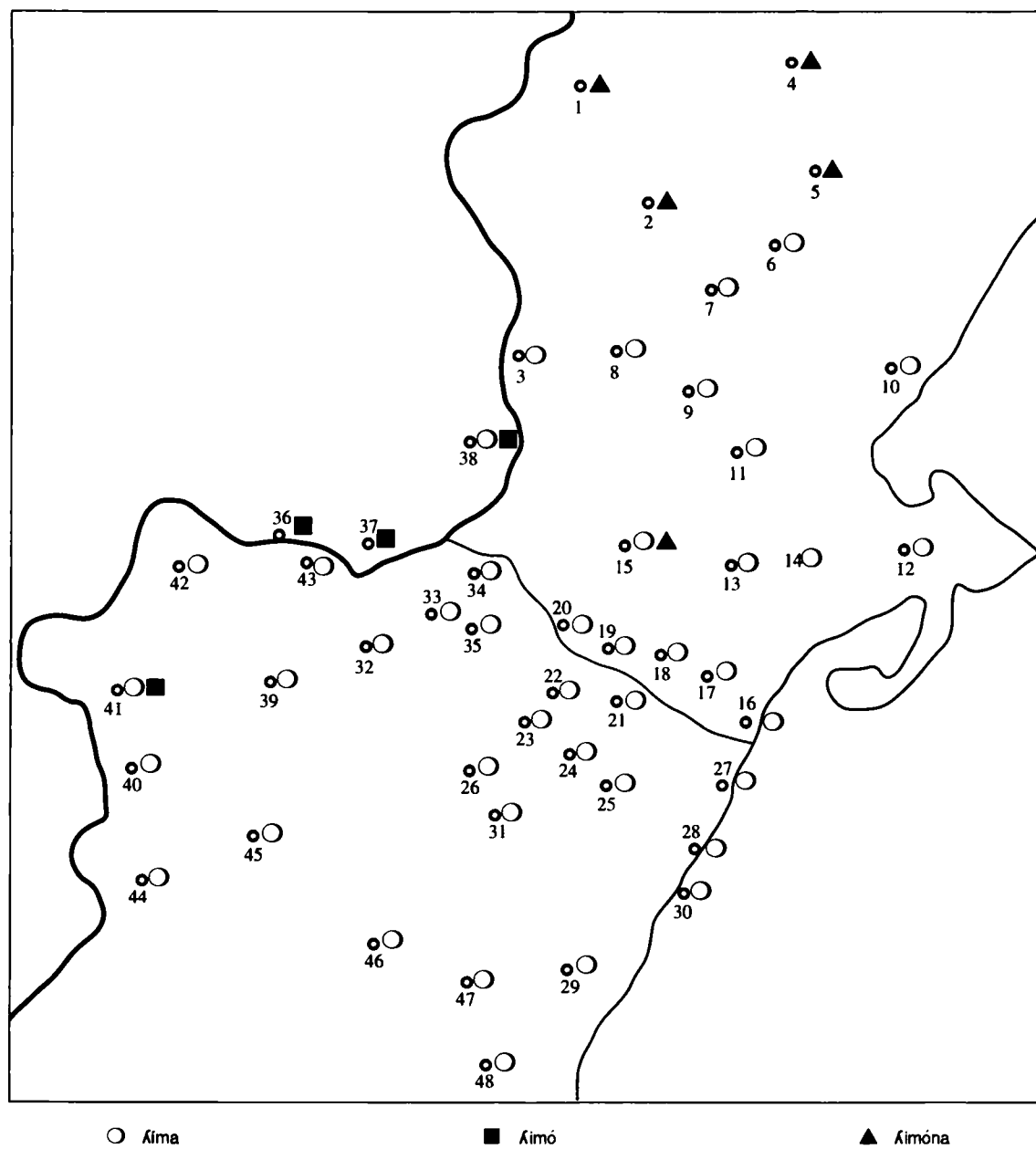
- Open circle: Stations 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48.
- Filled square: Stations 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48.
- Open triangle: Stations 3, 7, 33.
- Filled diamond: Stations 4, 29, 48.
- Plus sign: Stations 25, 31.

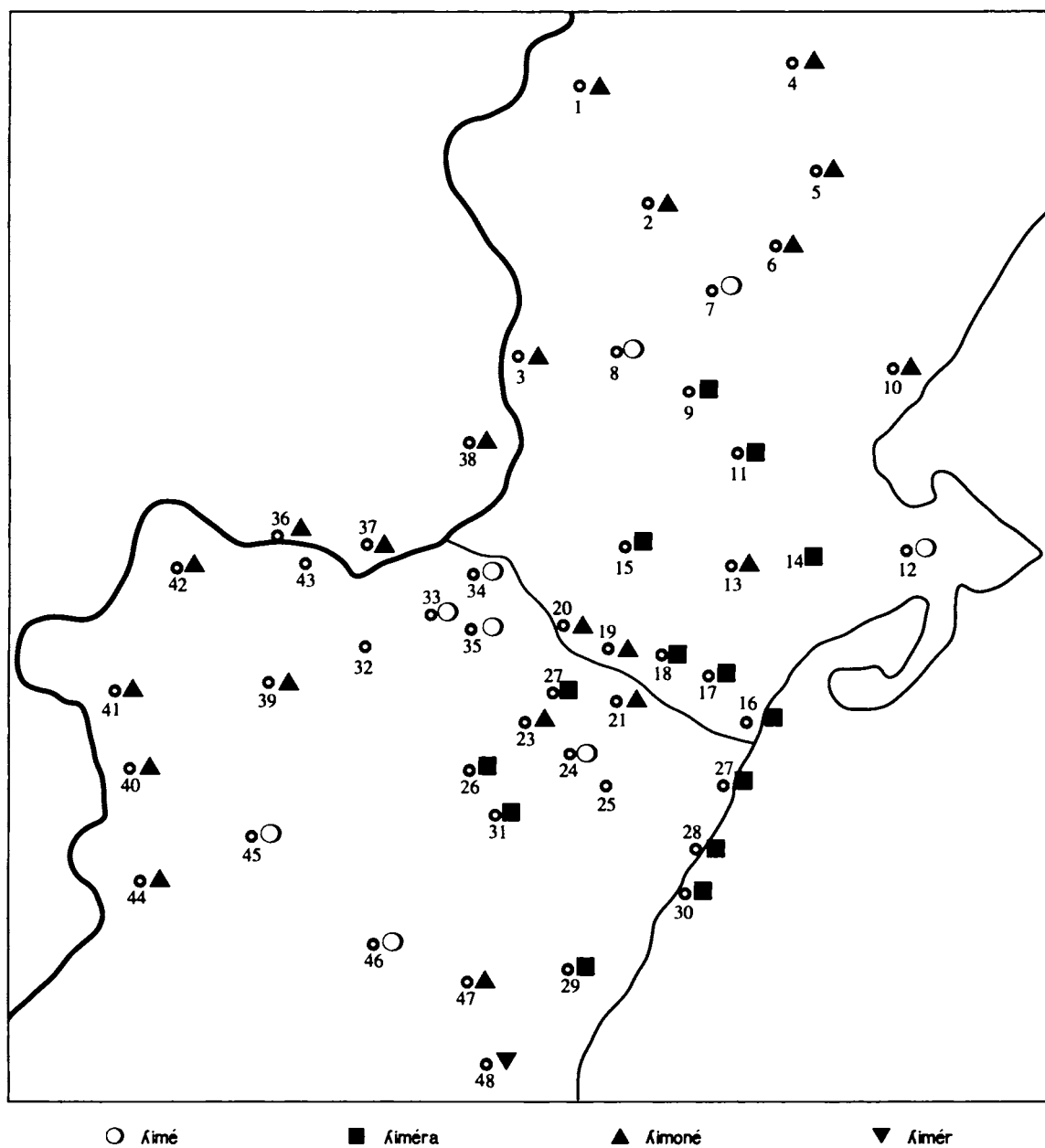
+ trenká

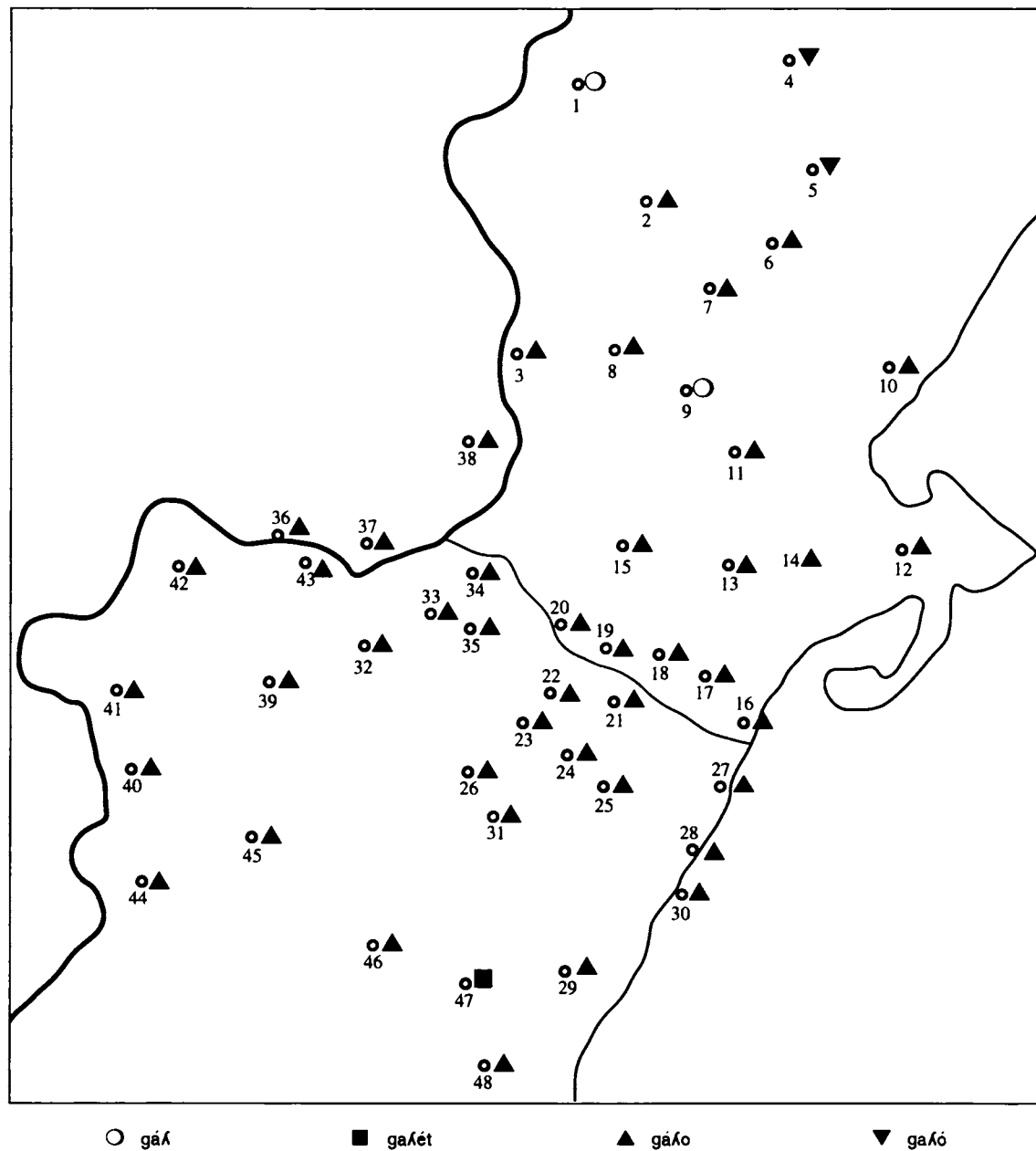
MAPA 324. *Podar*

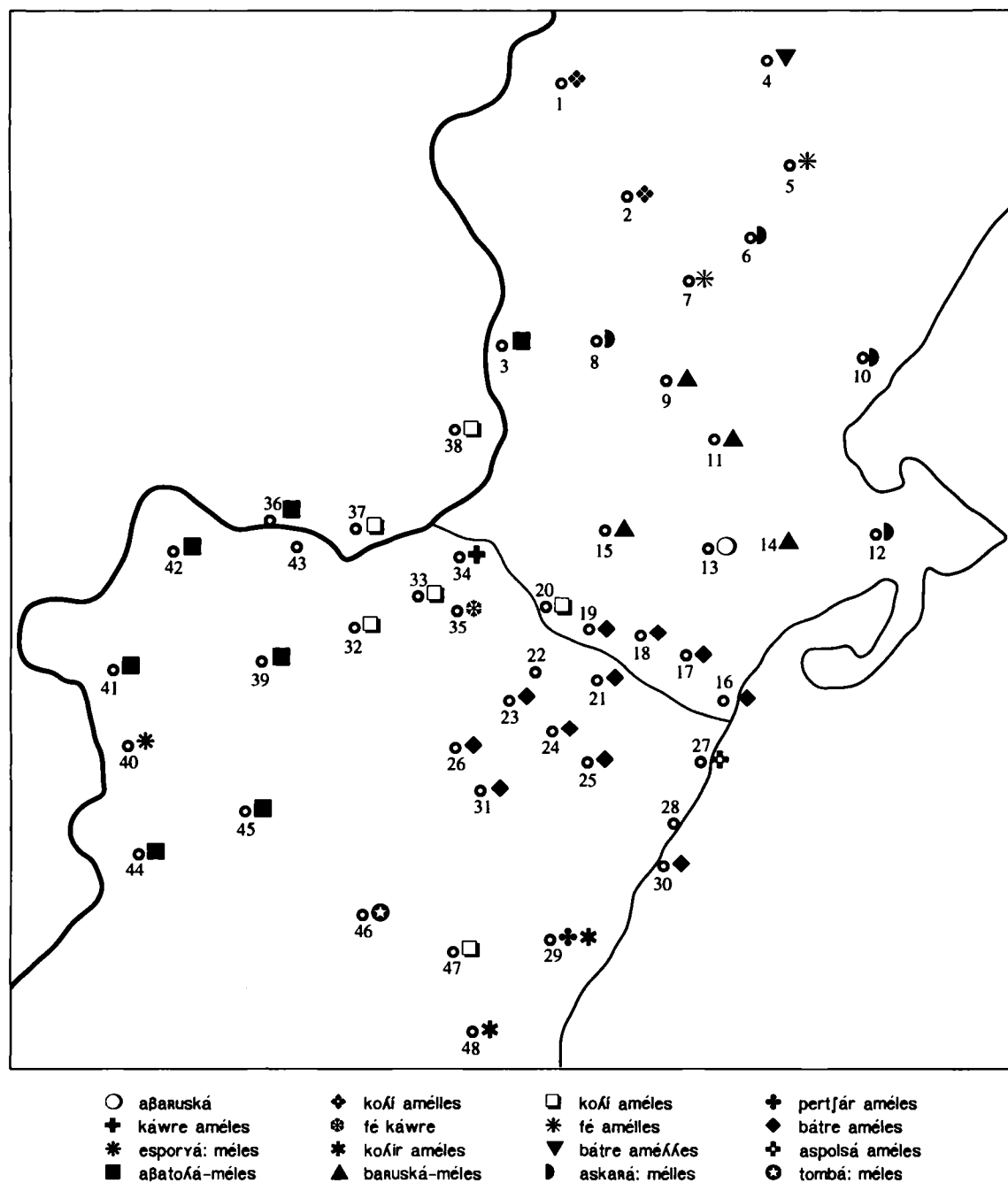
MAPA 325. *La magrana*

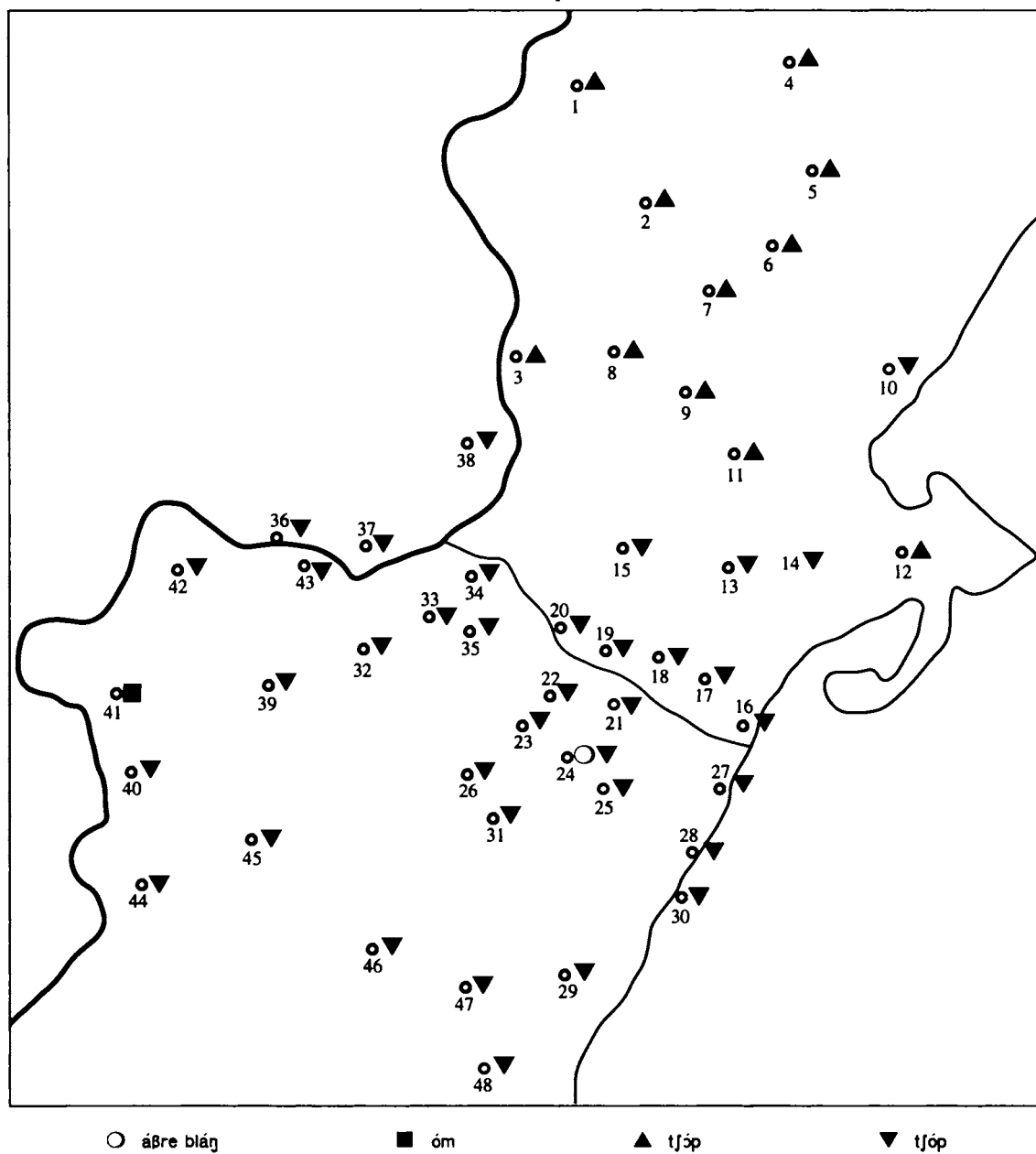
MAPA 326. *El magraner*

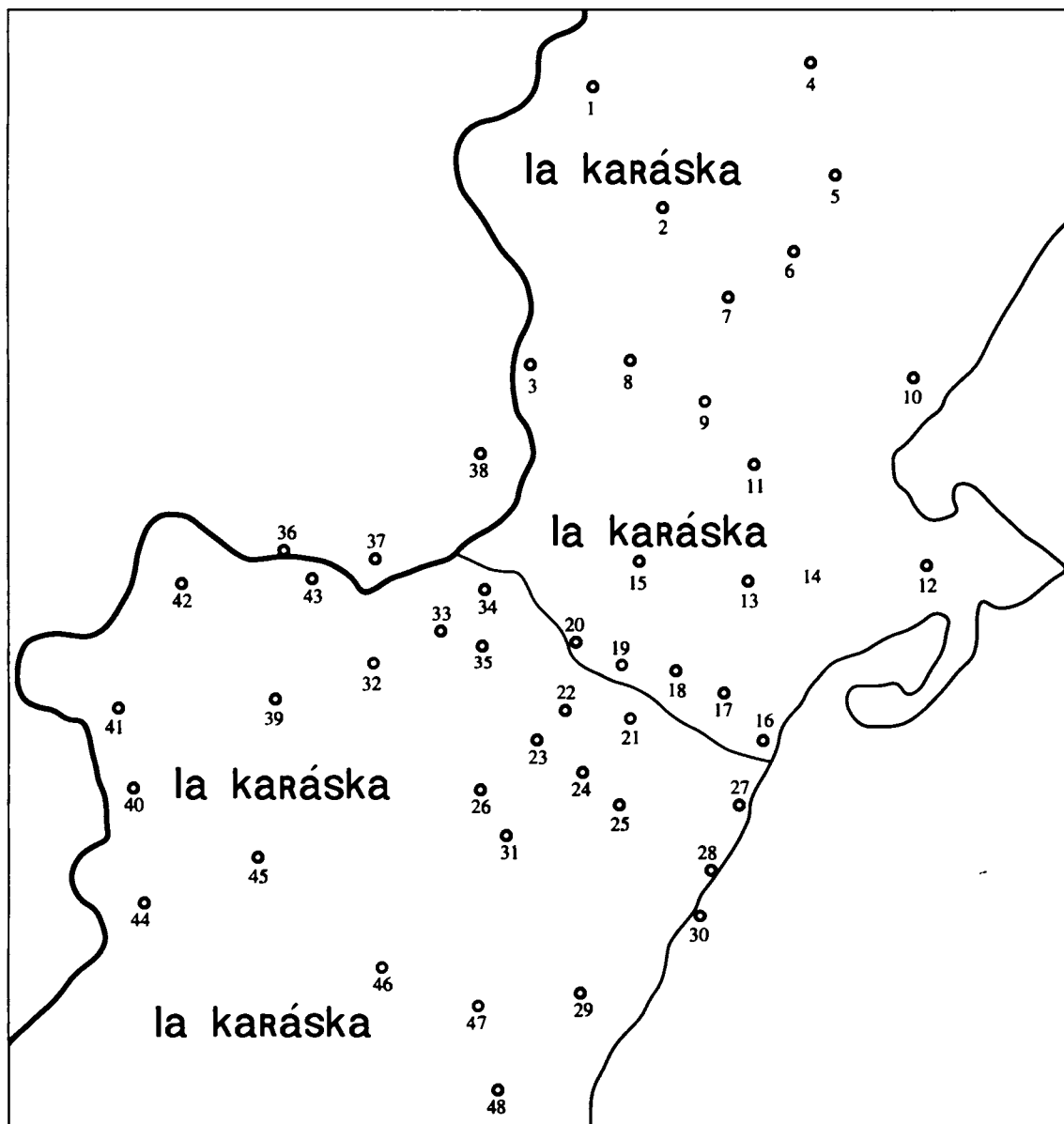
MAPA 327. *La llimona*

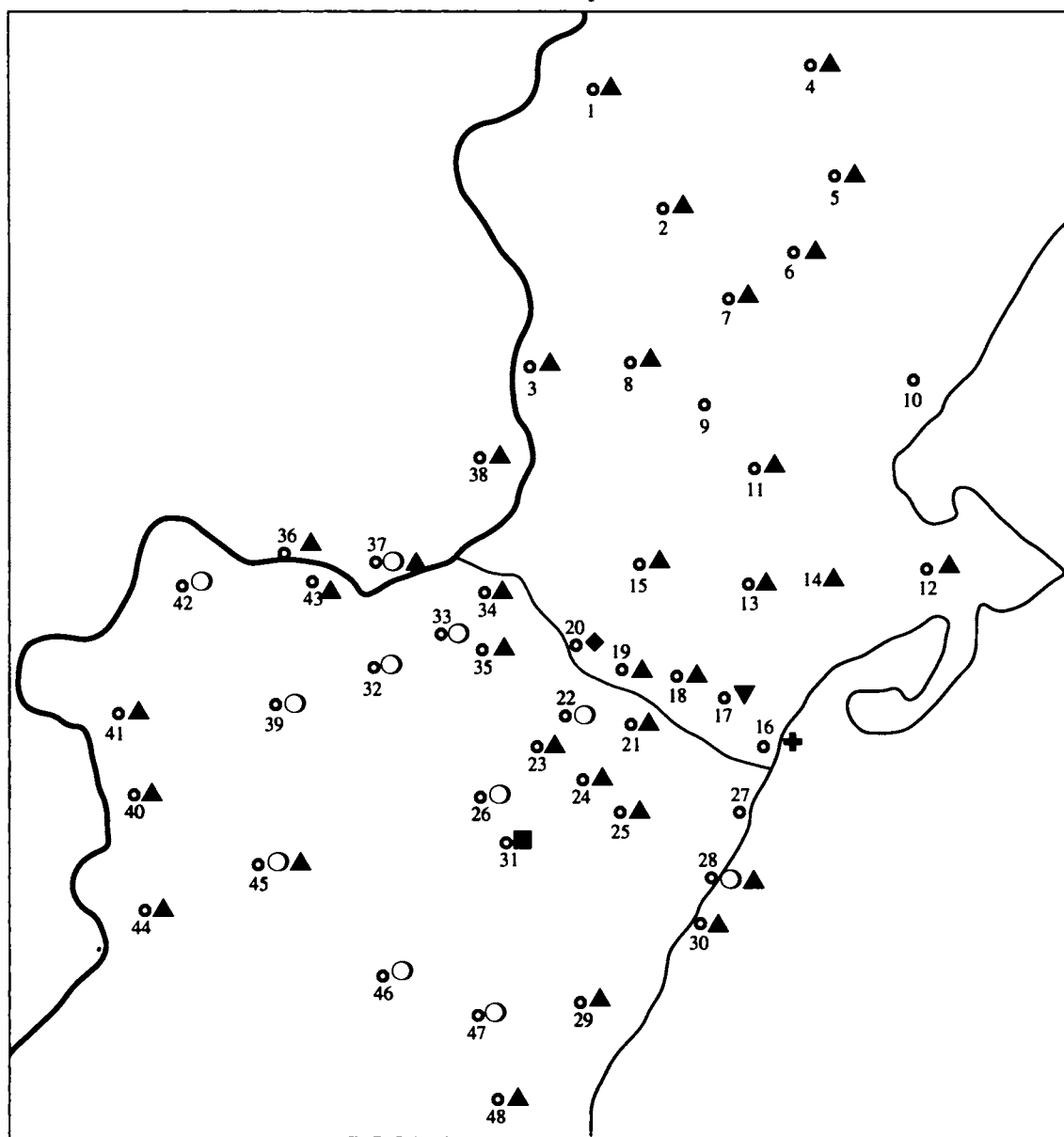
MAPA 328. *Llimoner*

MAPA 329. *Un grill*

MAPA 330. *Batre ametlles*

MAPA 331. *El pollancre*

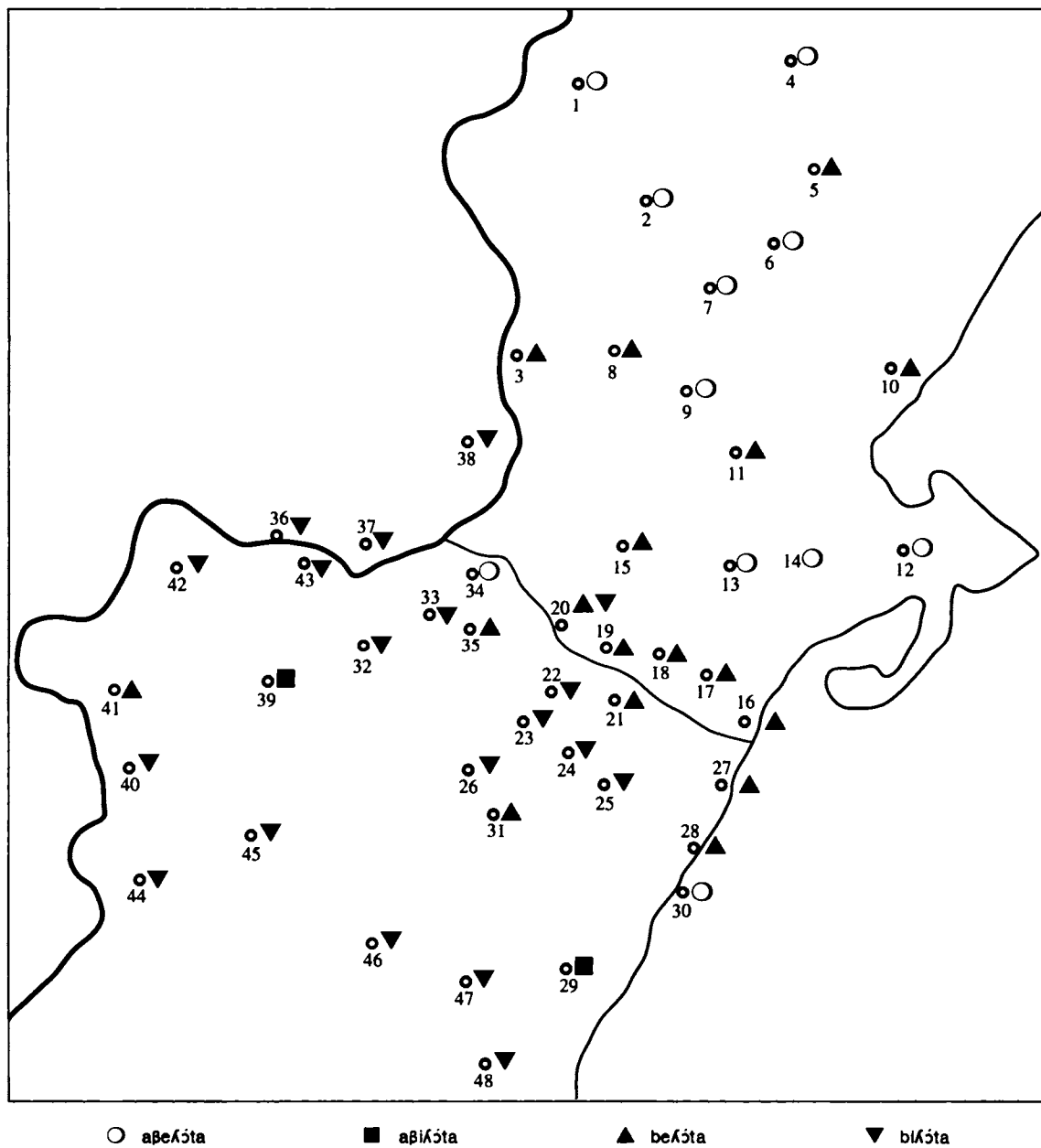
MAPA 332. *L'alzina*

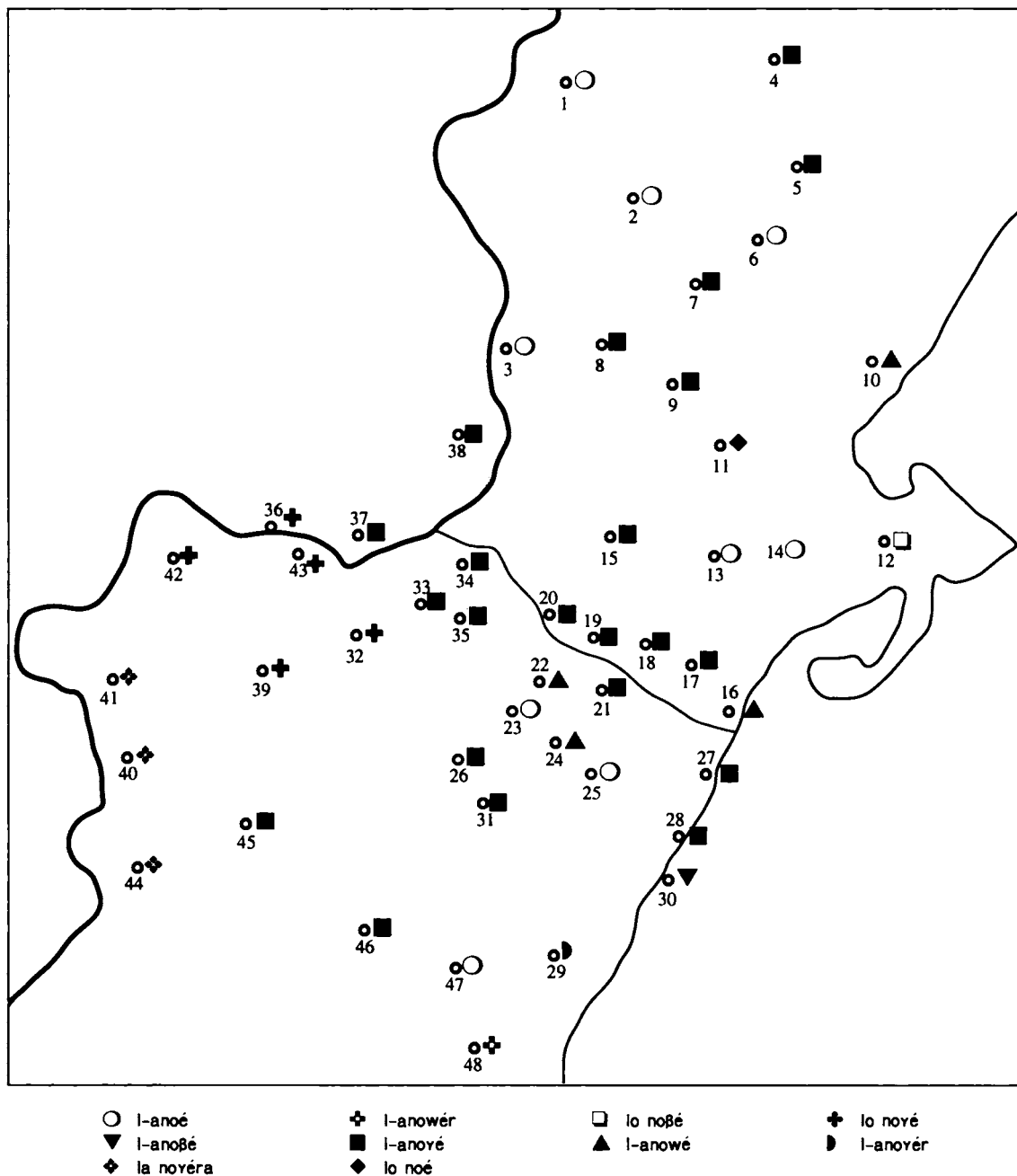
MAPA 333. *Un camp d'alzines*

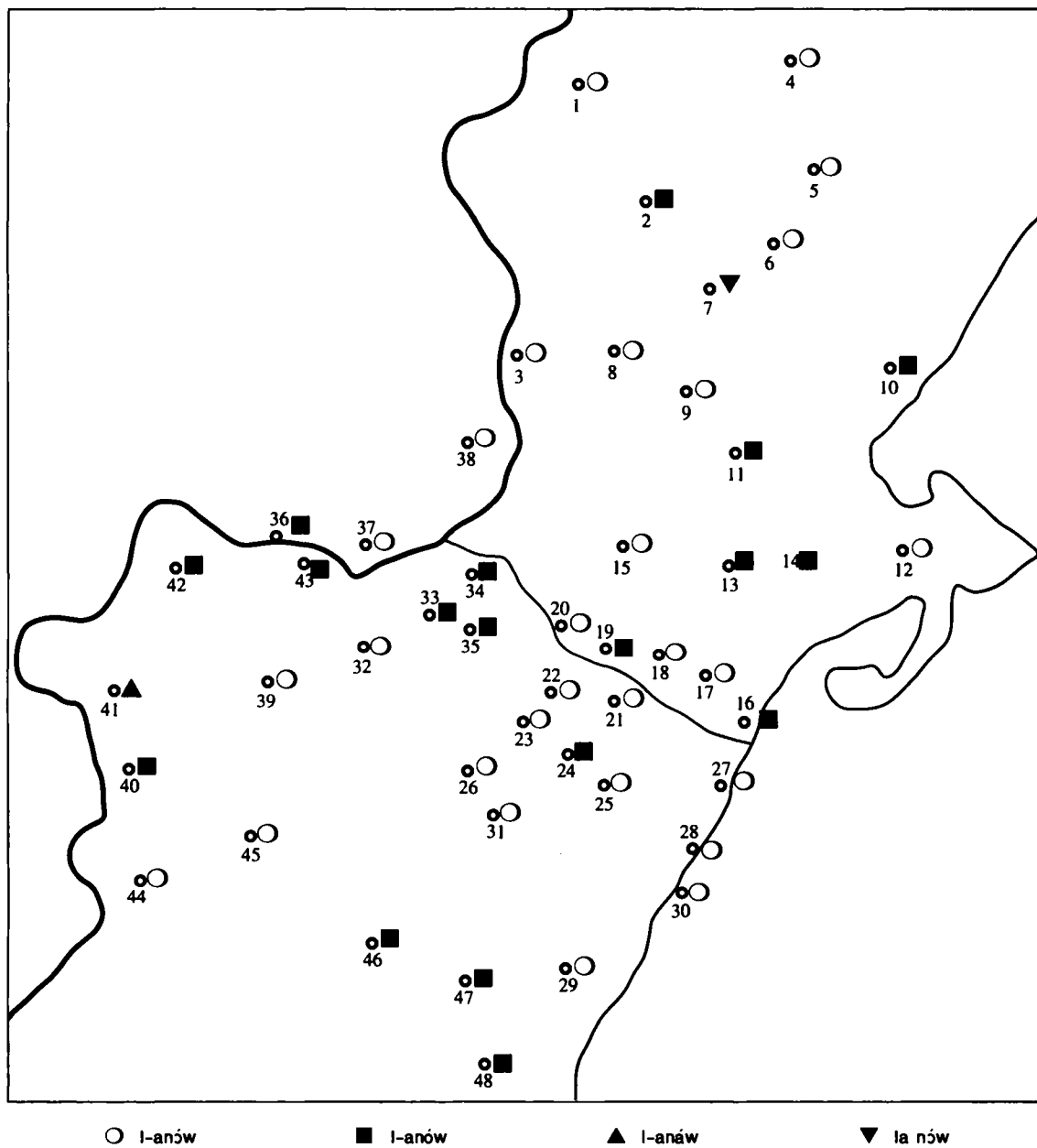
○ bōzg ðe karāskes
 ▲ karaskāl

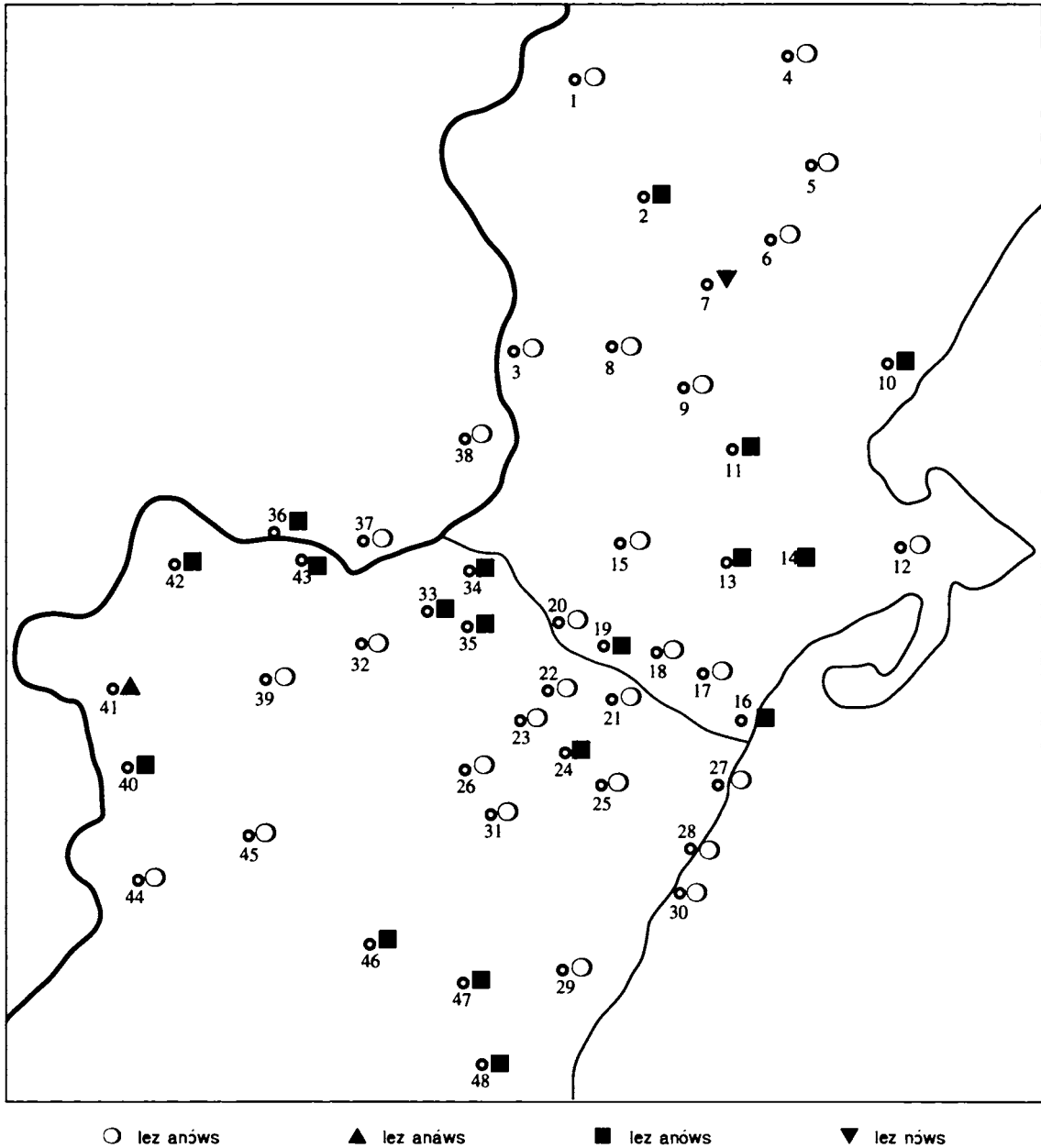
◆ karaskís
 ■ ũg kām de karāskes

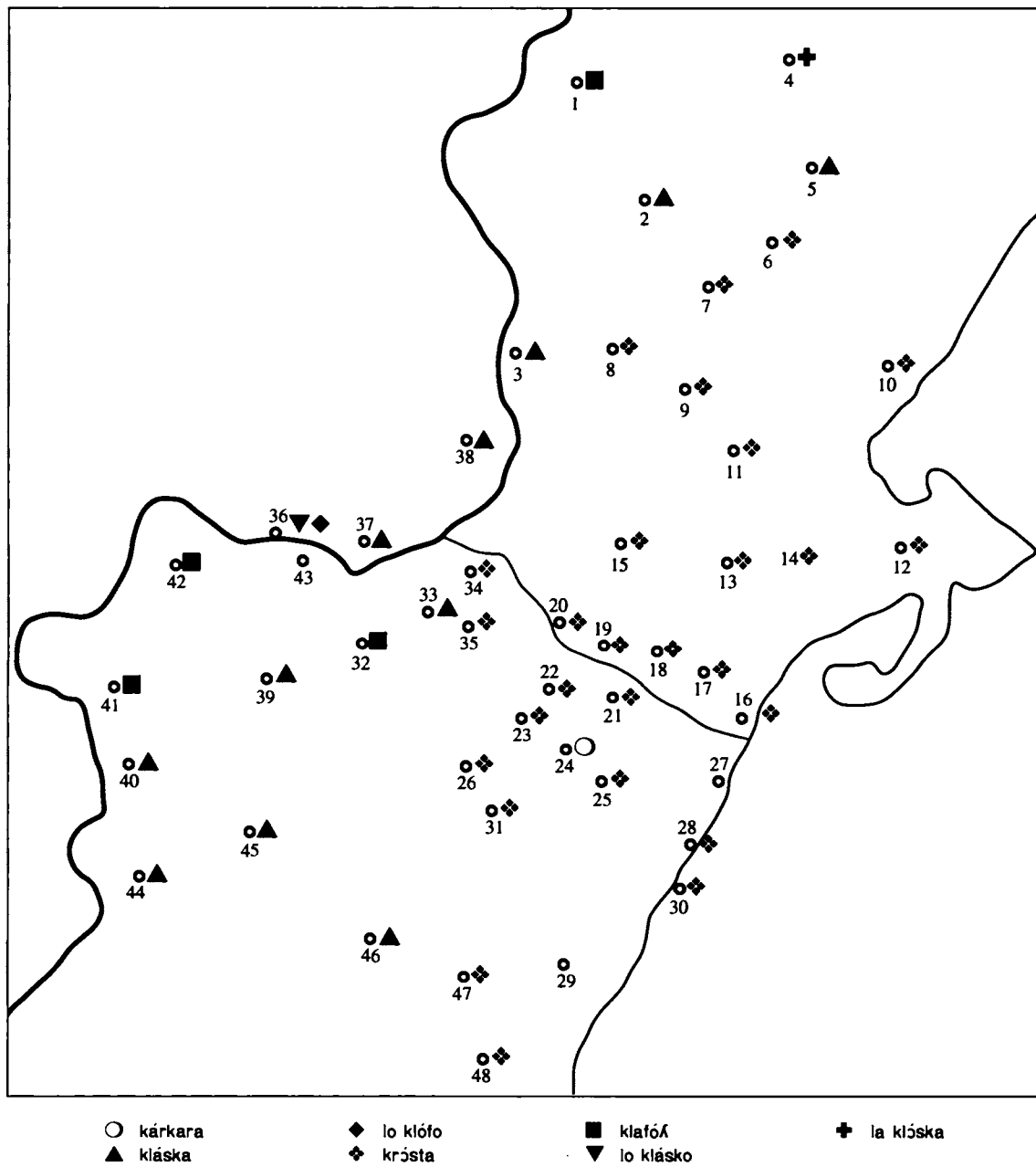
▼ karaskerāl
 + ũn trōz ðe karāskes

MAPA 334. *La gla*

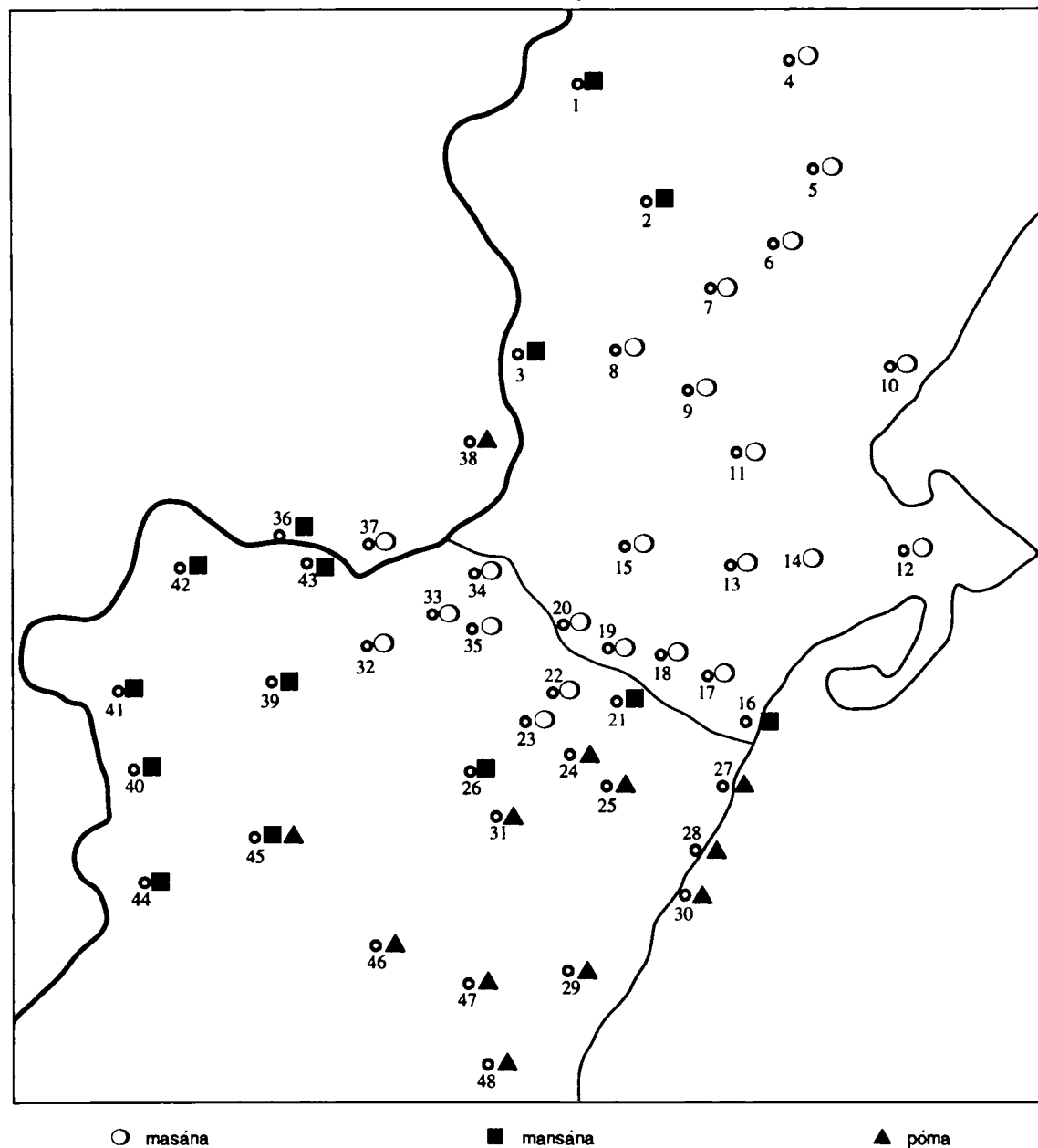
MAPA 335. *El noguer*

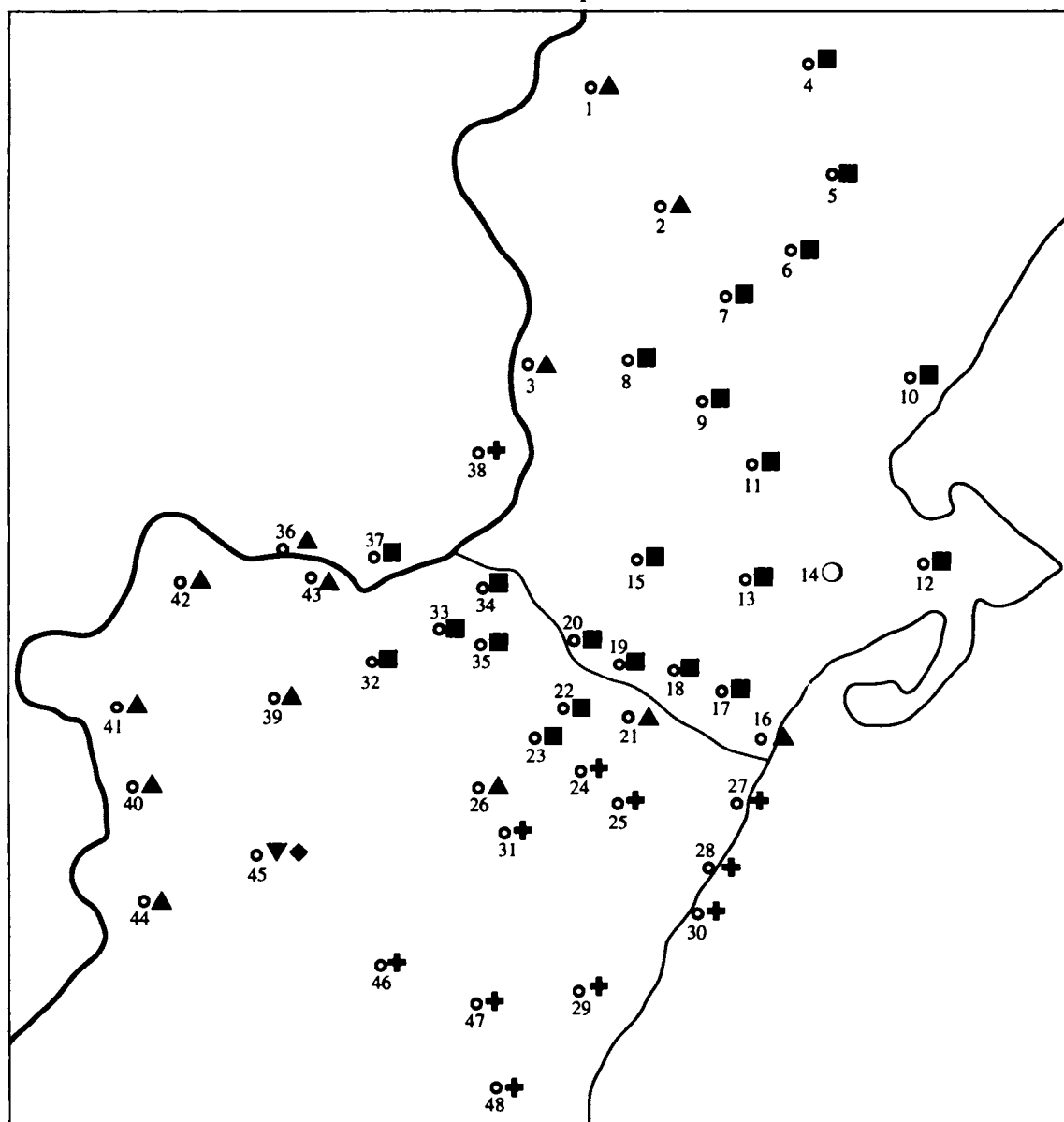
MAPA 336. *La nou*

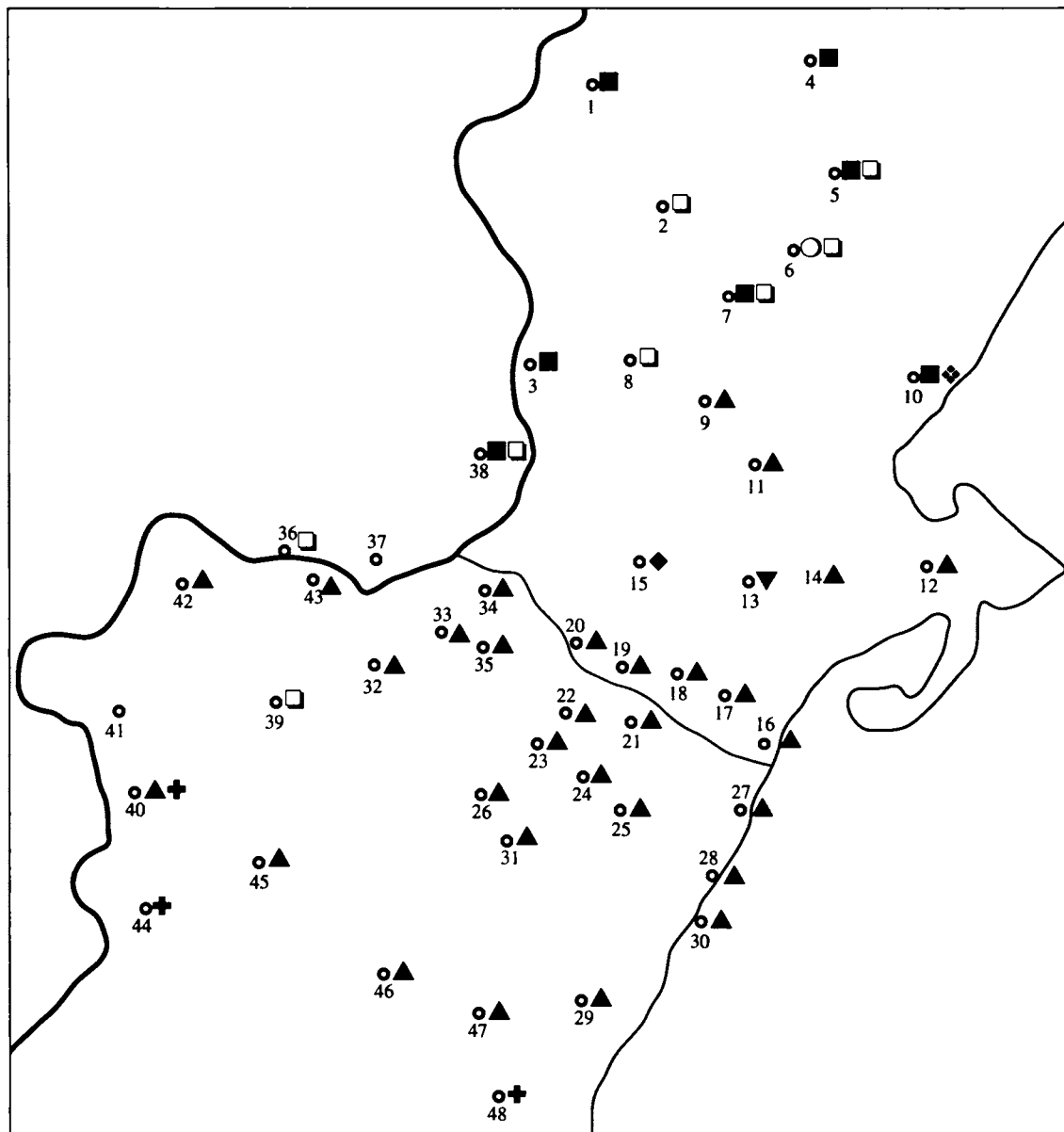
MAPA 337. *Les nous*

MAPA 338. *La clovella de la nou*

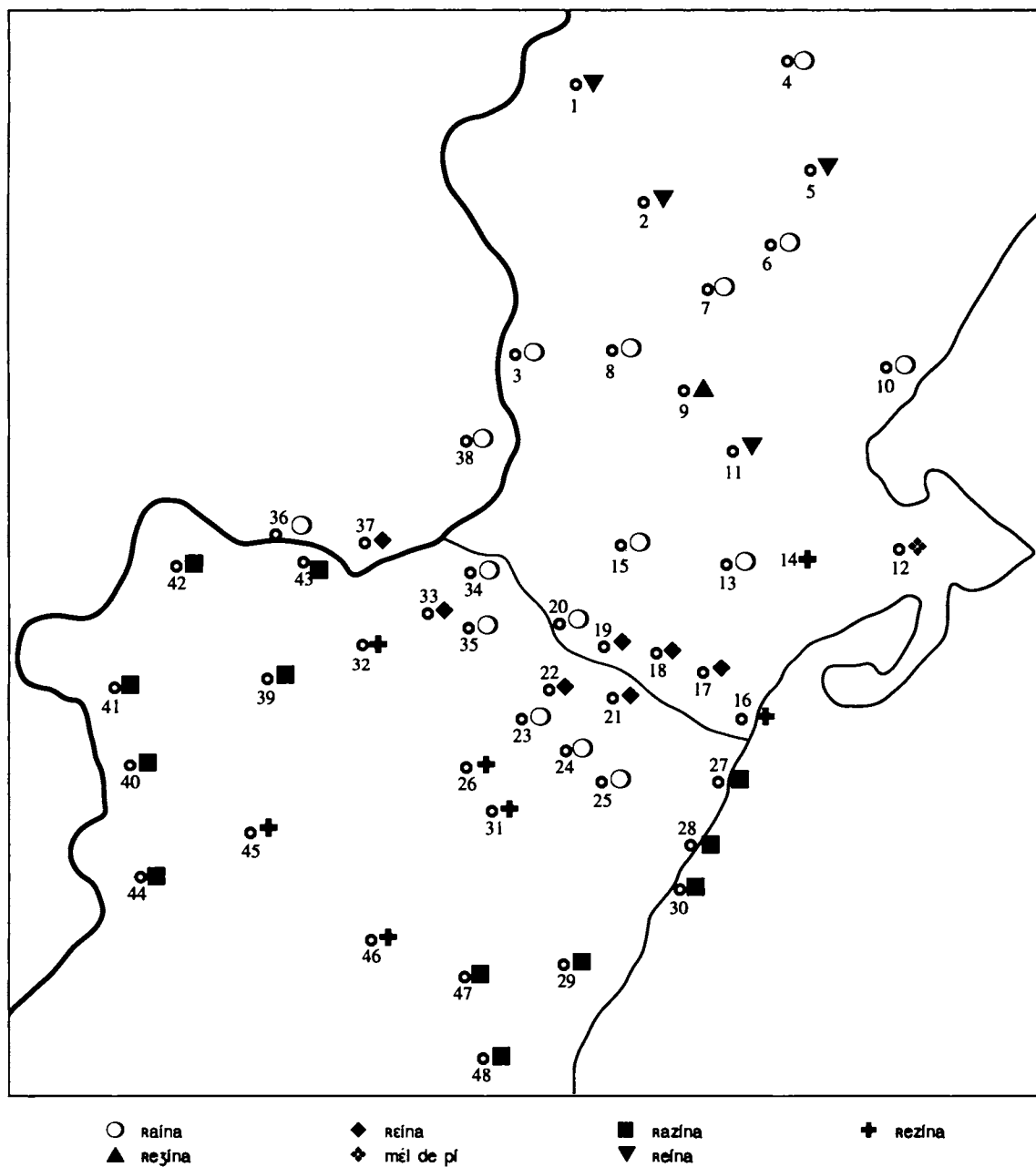
MAPA 339. *La poma*

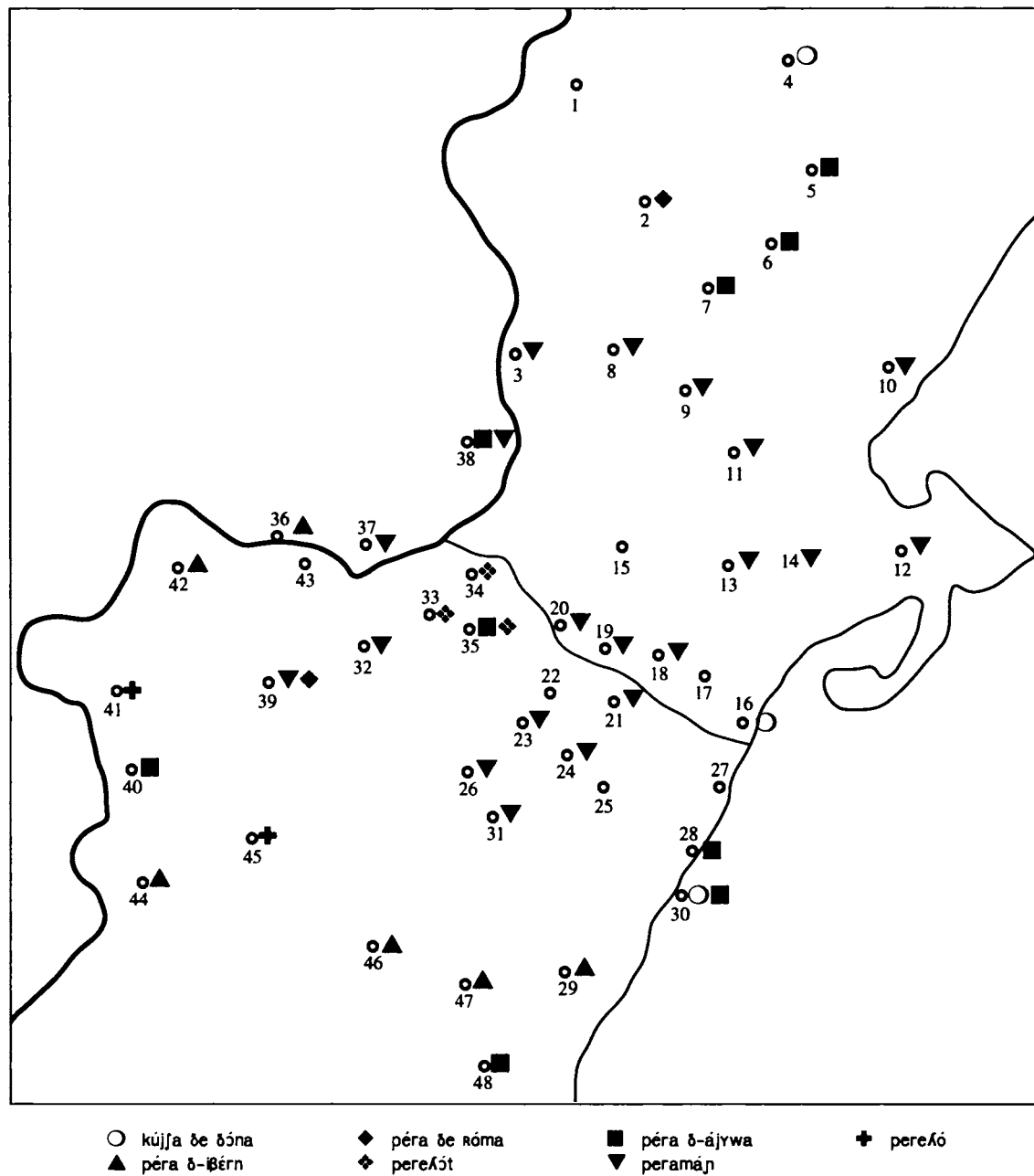

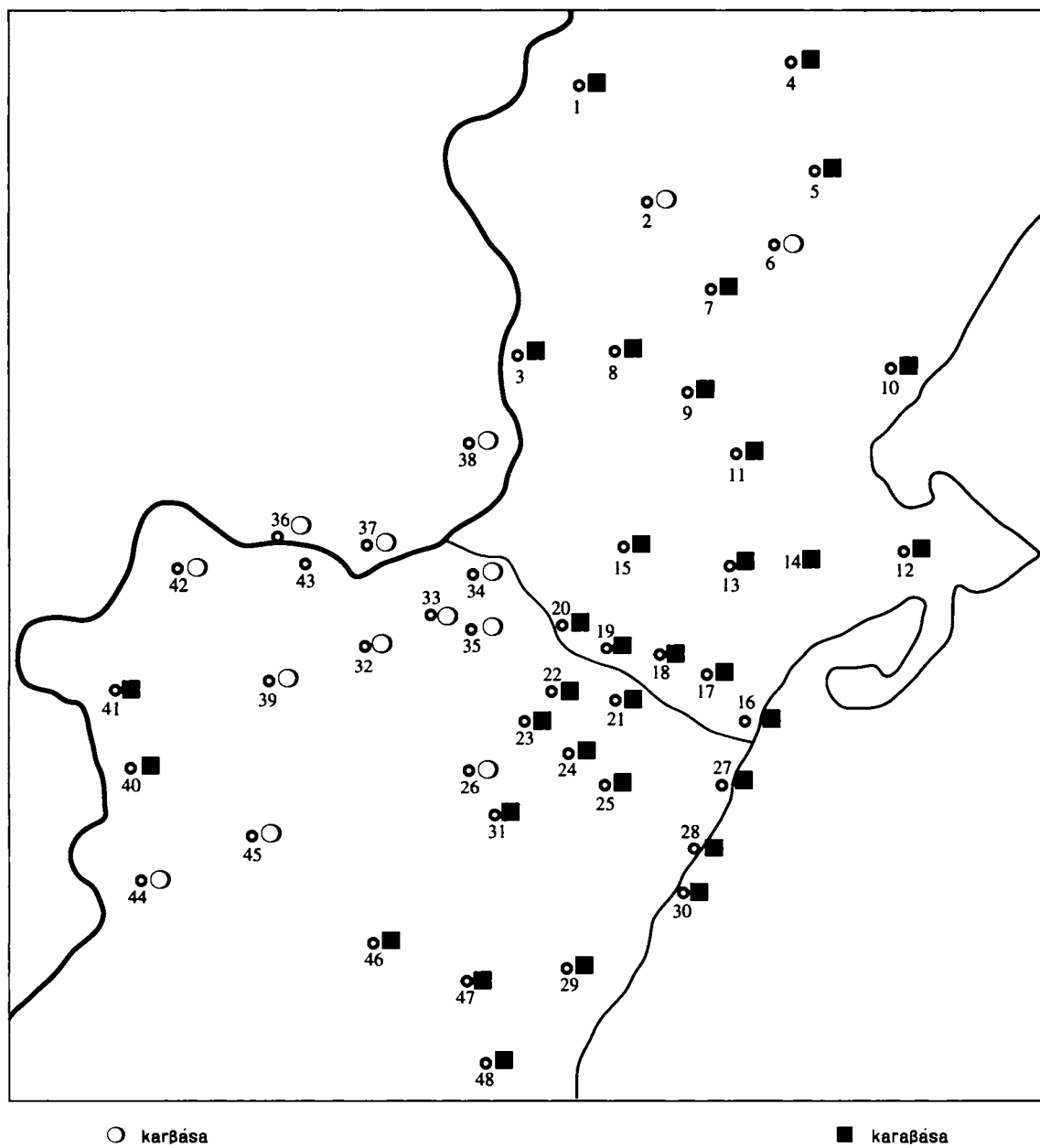
MAPA 340. *La pomera*

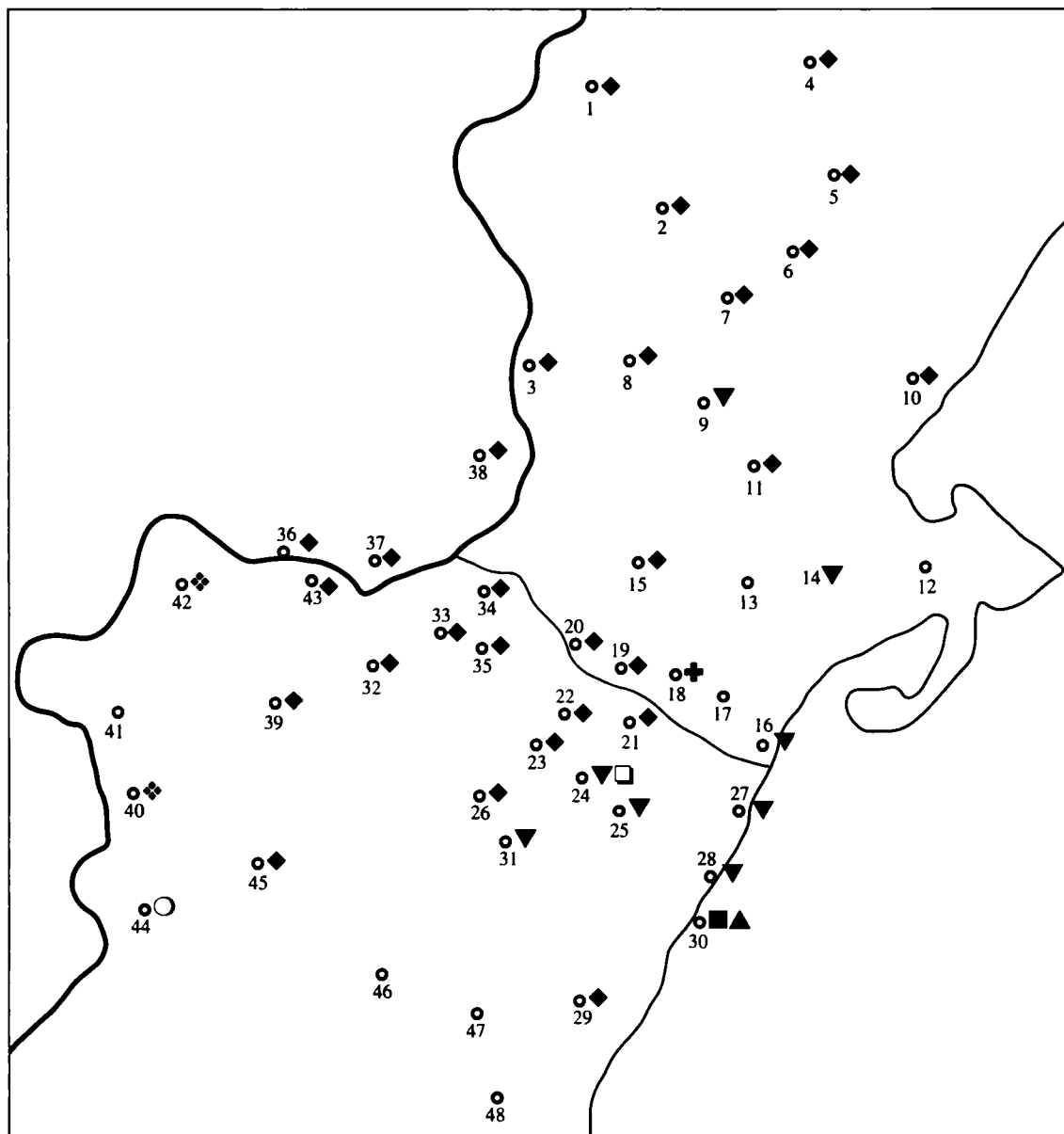
MAPA 341. *La figa de moro*

○ fiya òndja	■ fiya òe móro	▲ fiya òe pála	▼ fiya òe pála òndja
◆ fiya òe palatínja	✚ fiya palèra	◇ fiya òe puntjénte	□ fiya t'jumba

MAPA 342. *La resina*

MAPA 343. *Peramany* (varietat de pera d'hivern)

MAPA 344. *Carabassa*

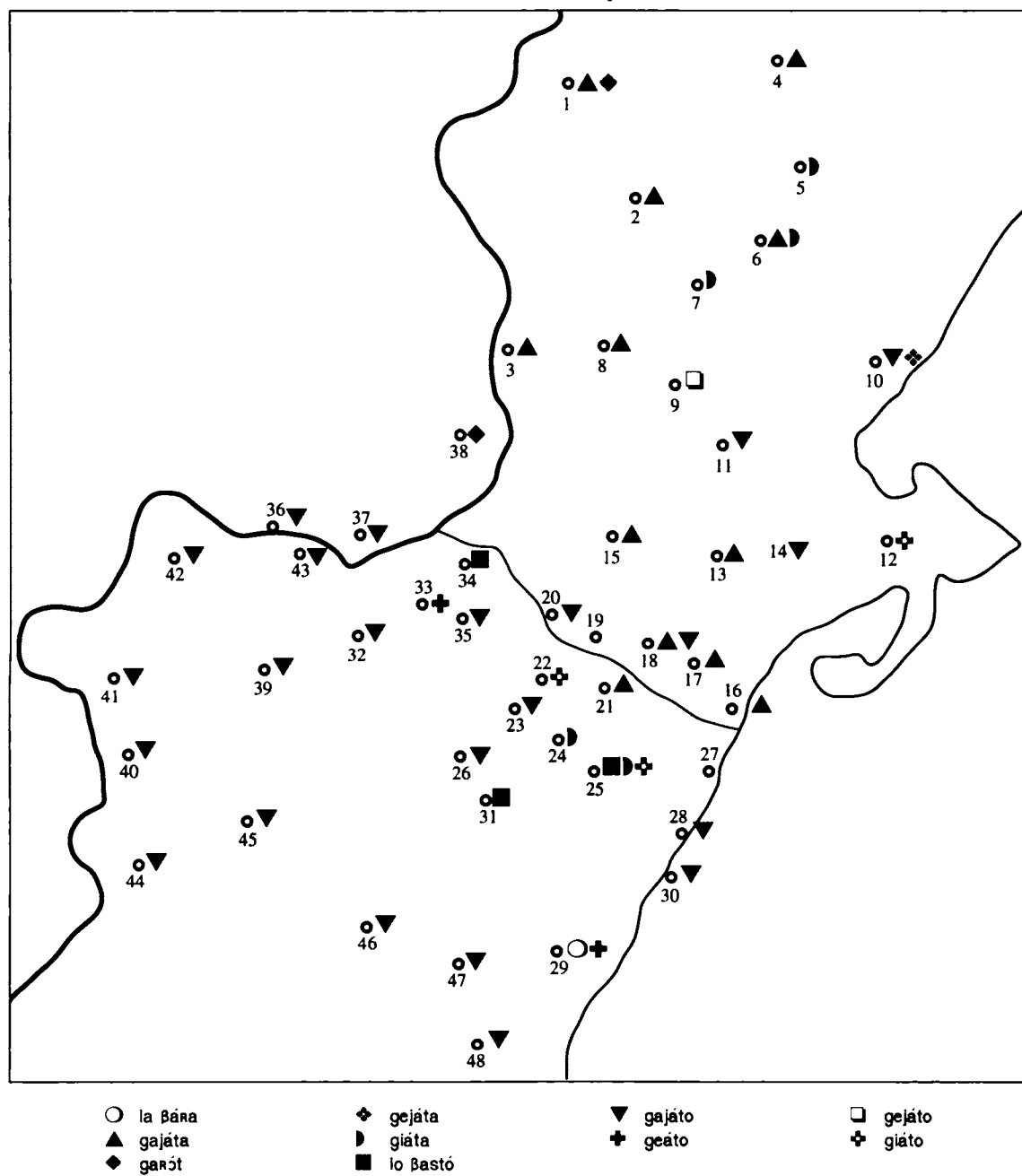
MAPA 345. *El vailet*

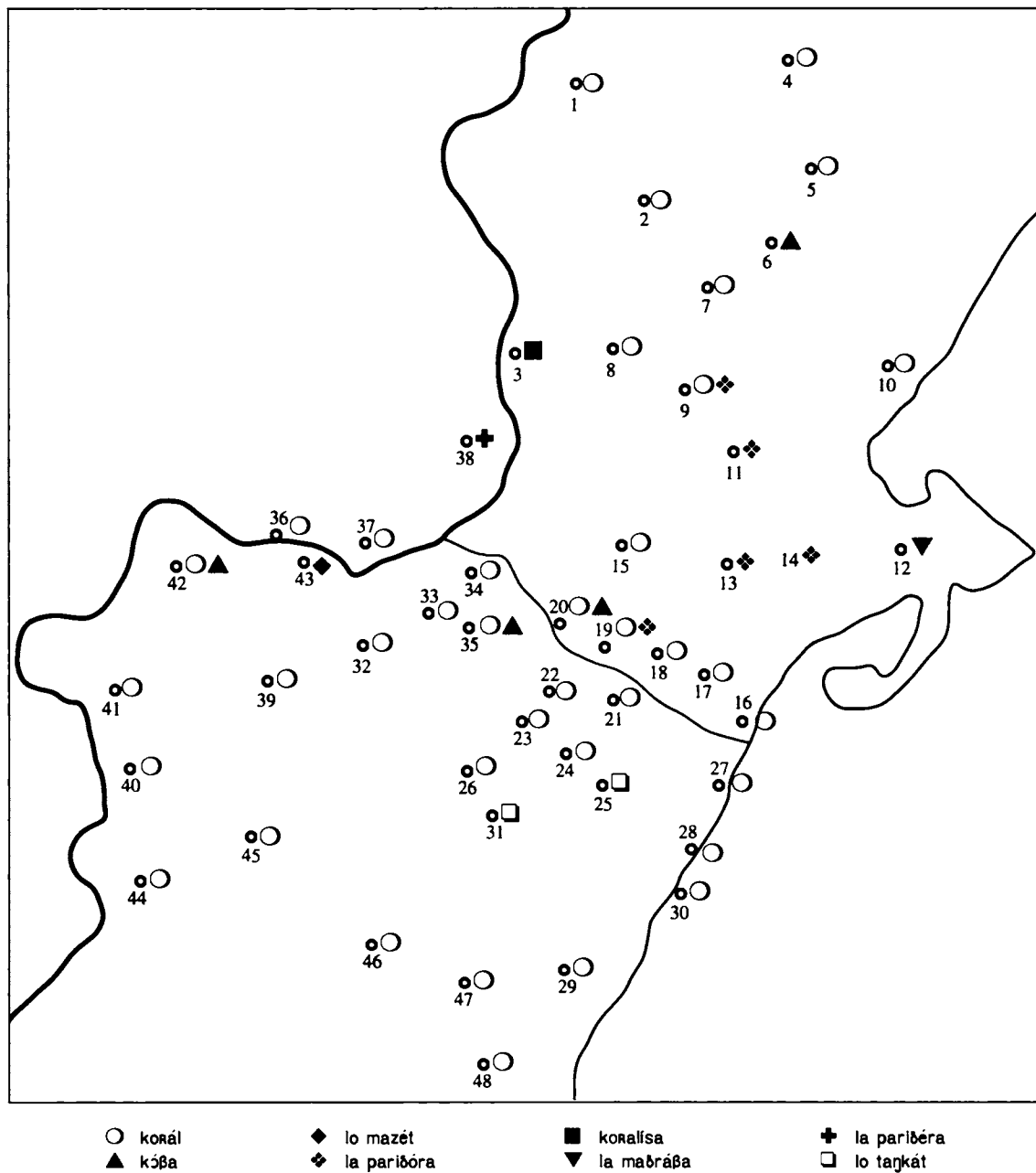
○ atfuñantèt
▲ móso

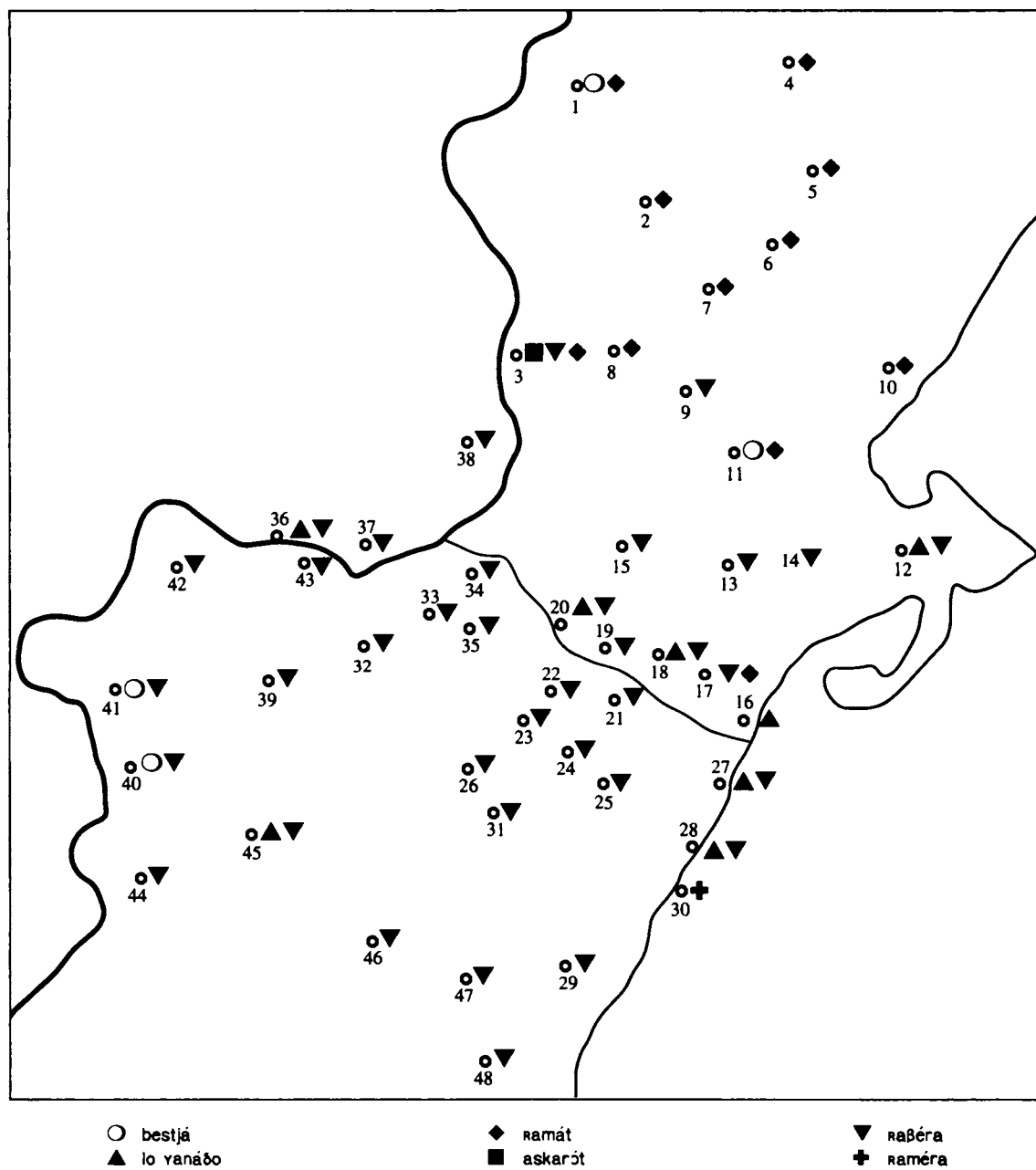
◆ raBaðá
◊ savàl

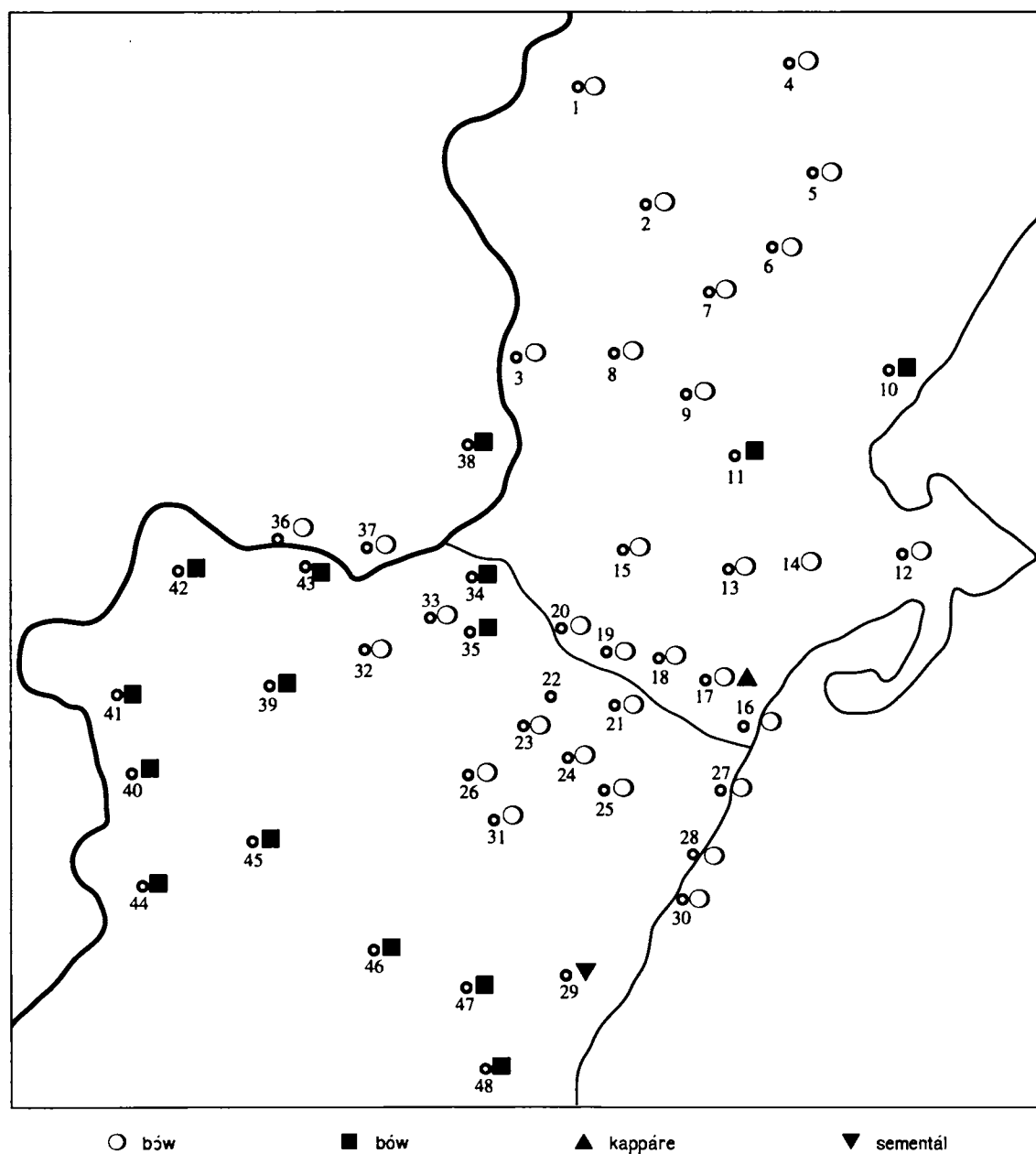
■ krianèt
▼ lo pastorèt

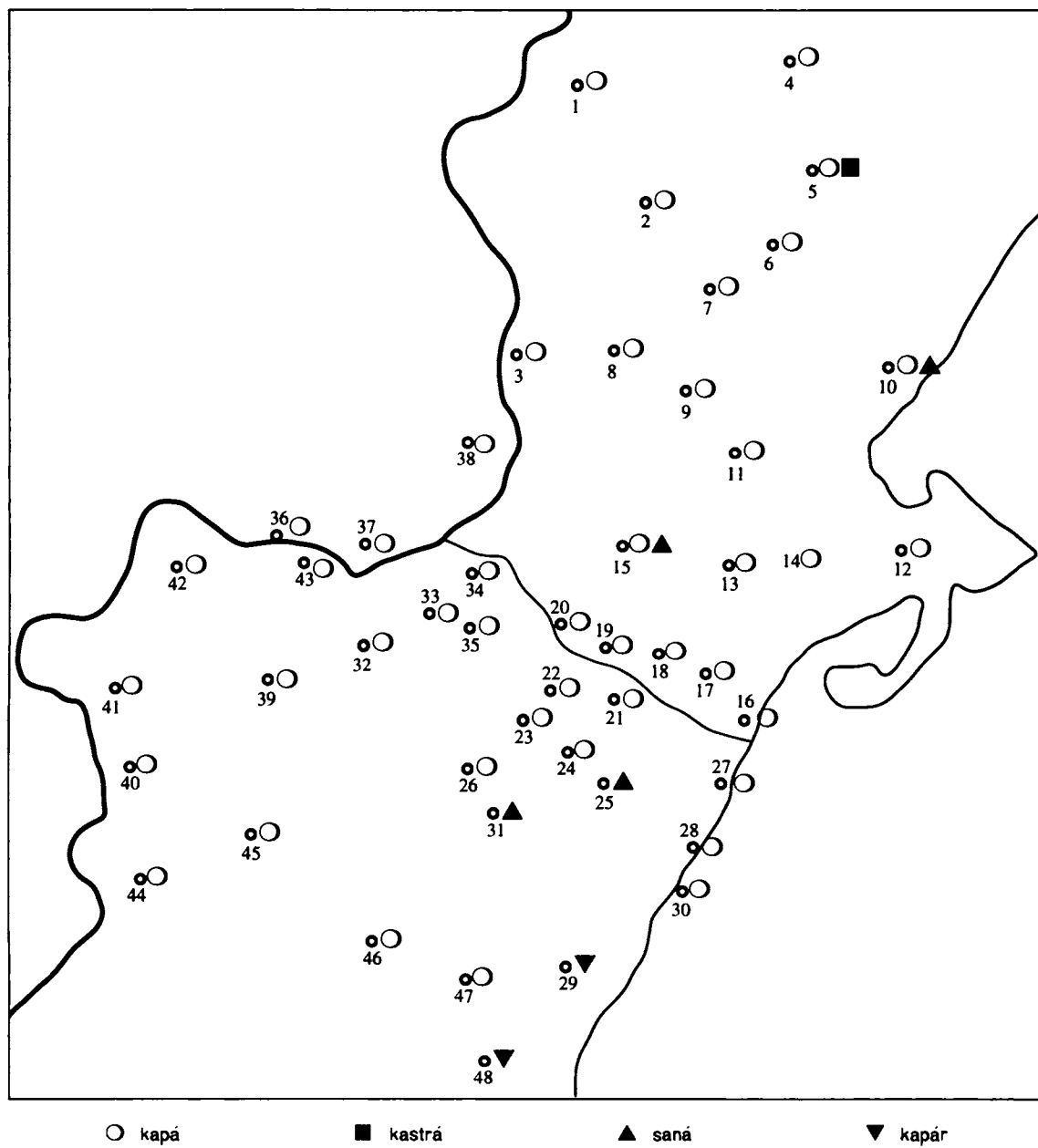
+ ramaðá
□ savalèt

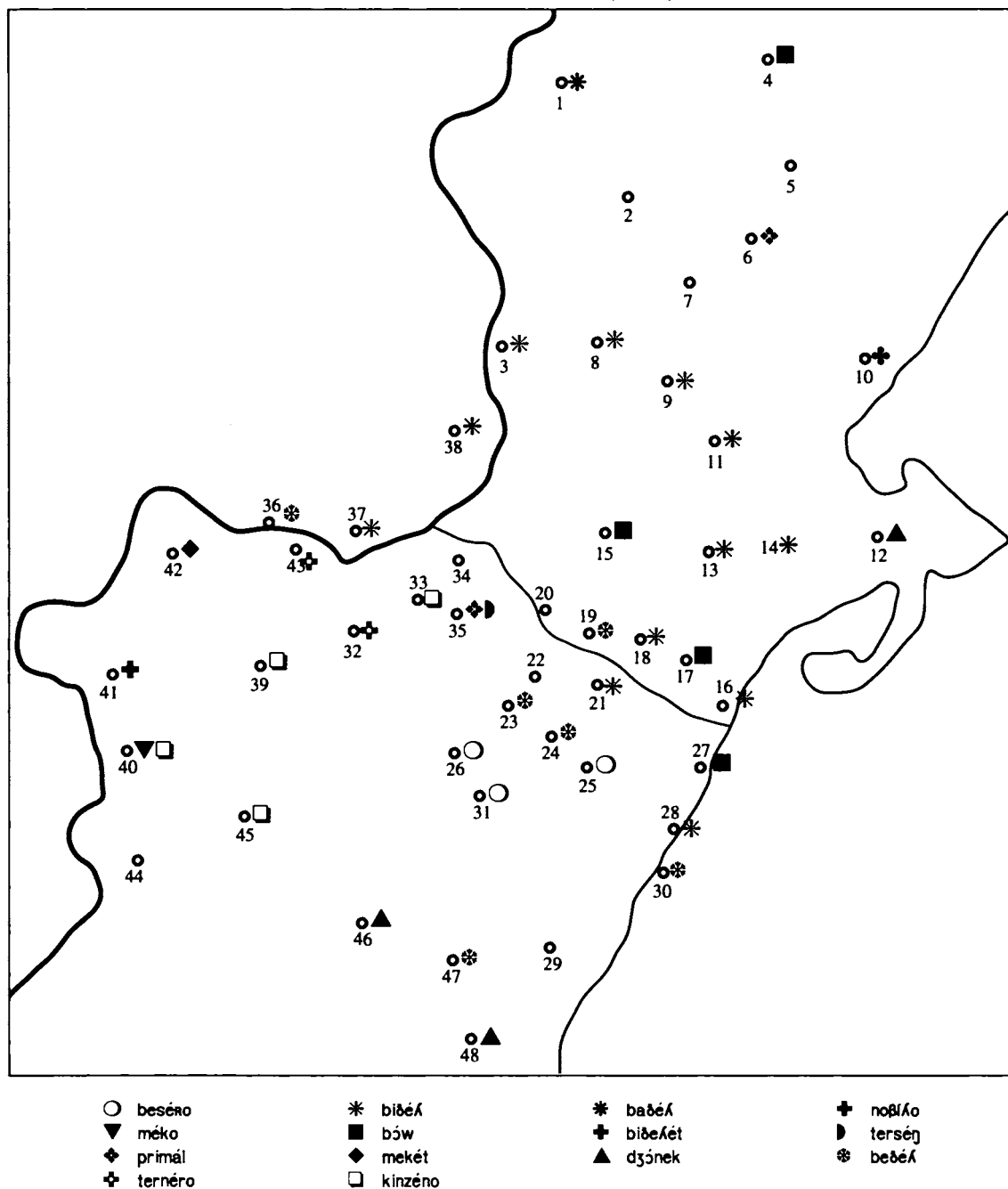
MAPA 346. *El bastó del pastor*

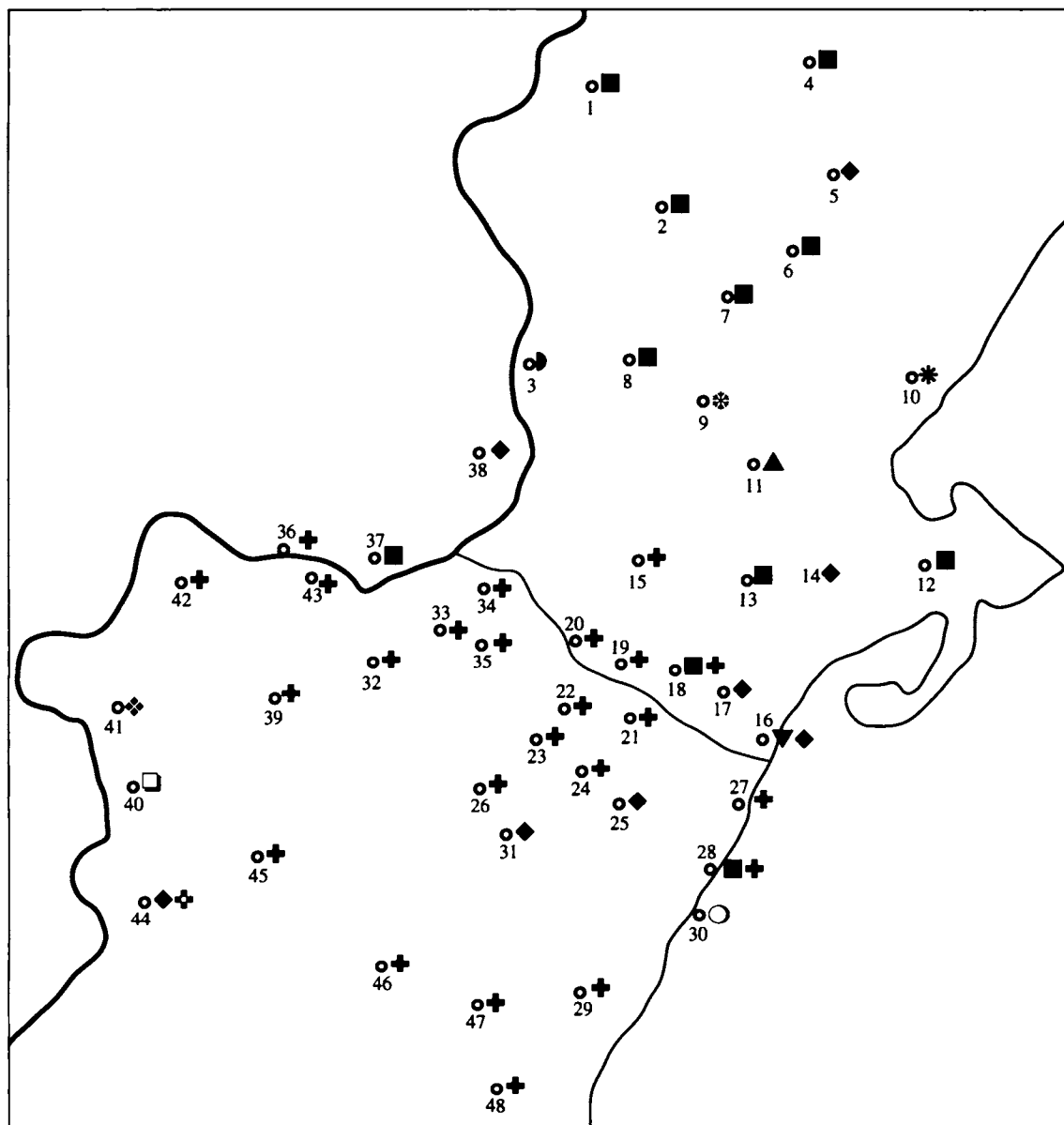
MAPA 347. *La cleda*

MAPA 348. *El ramat*

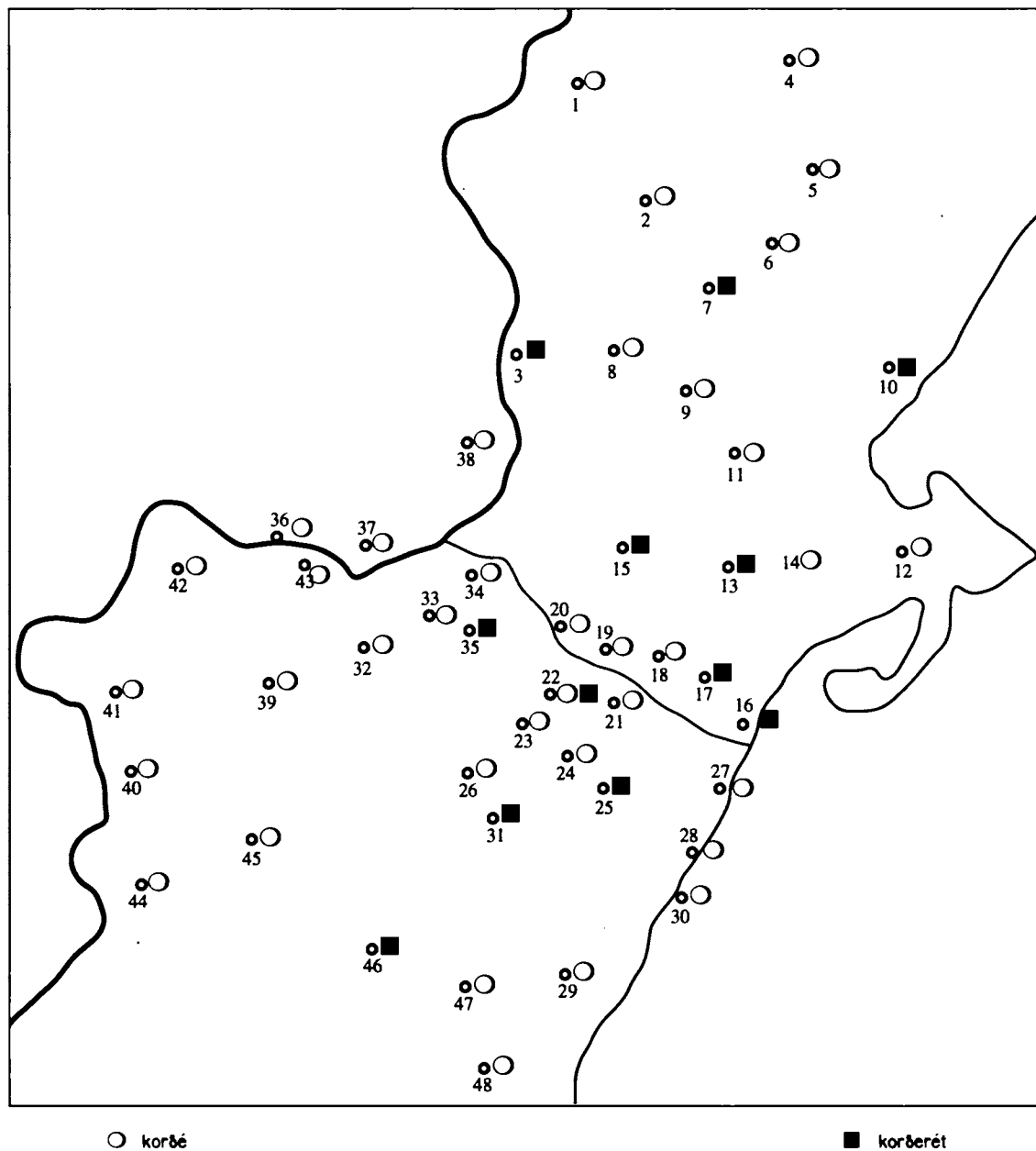
MAPA 349. *El toro*

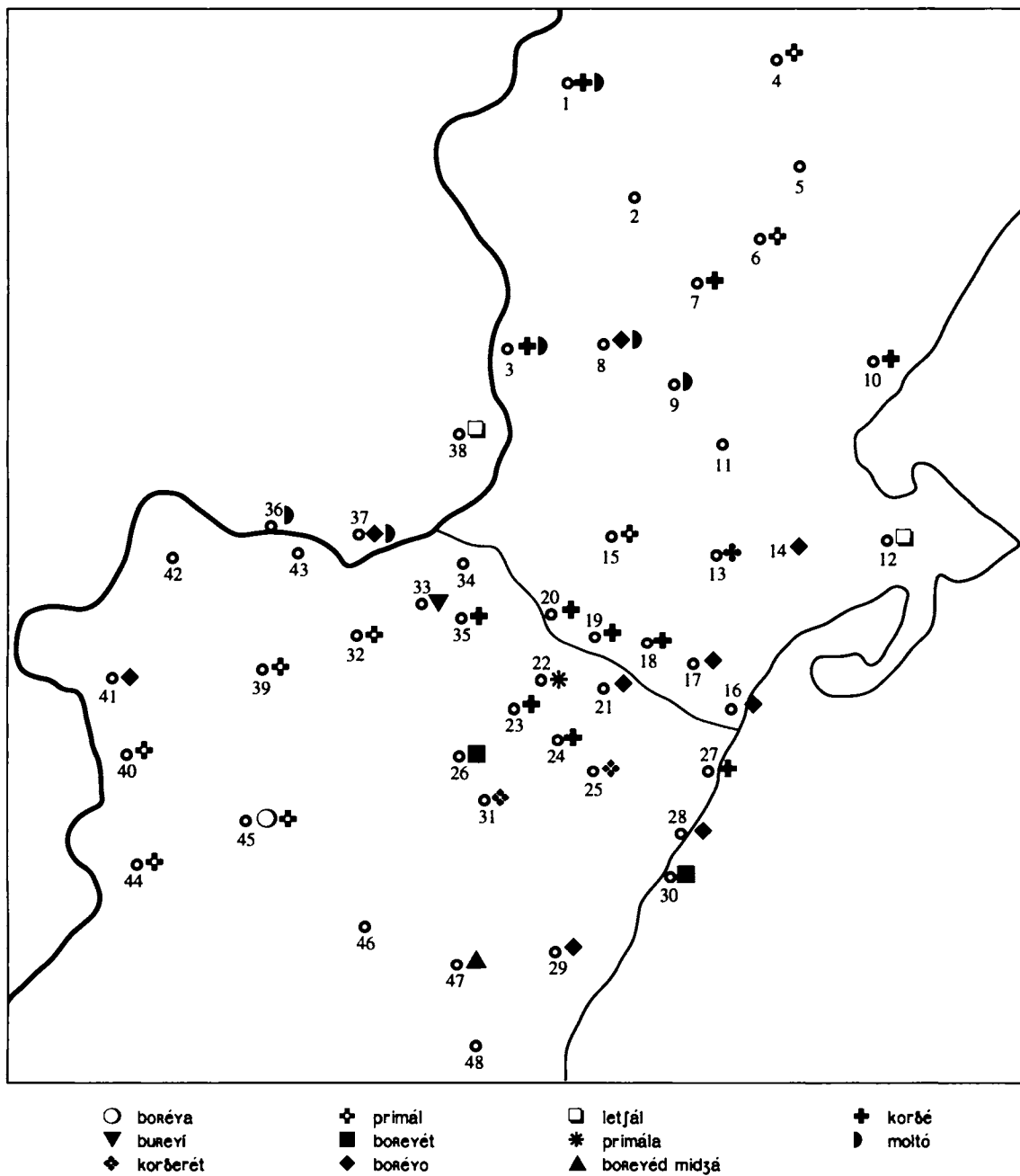
MAPA 350. *Castrar*

MAPA 351. *El toro d'un any i mig*

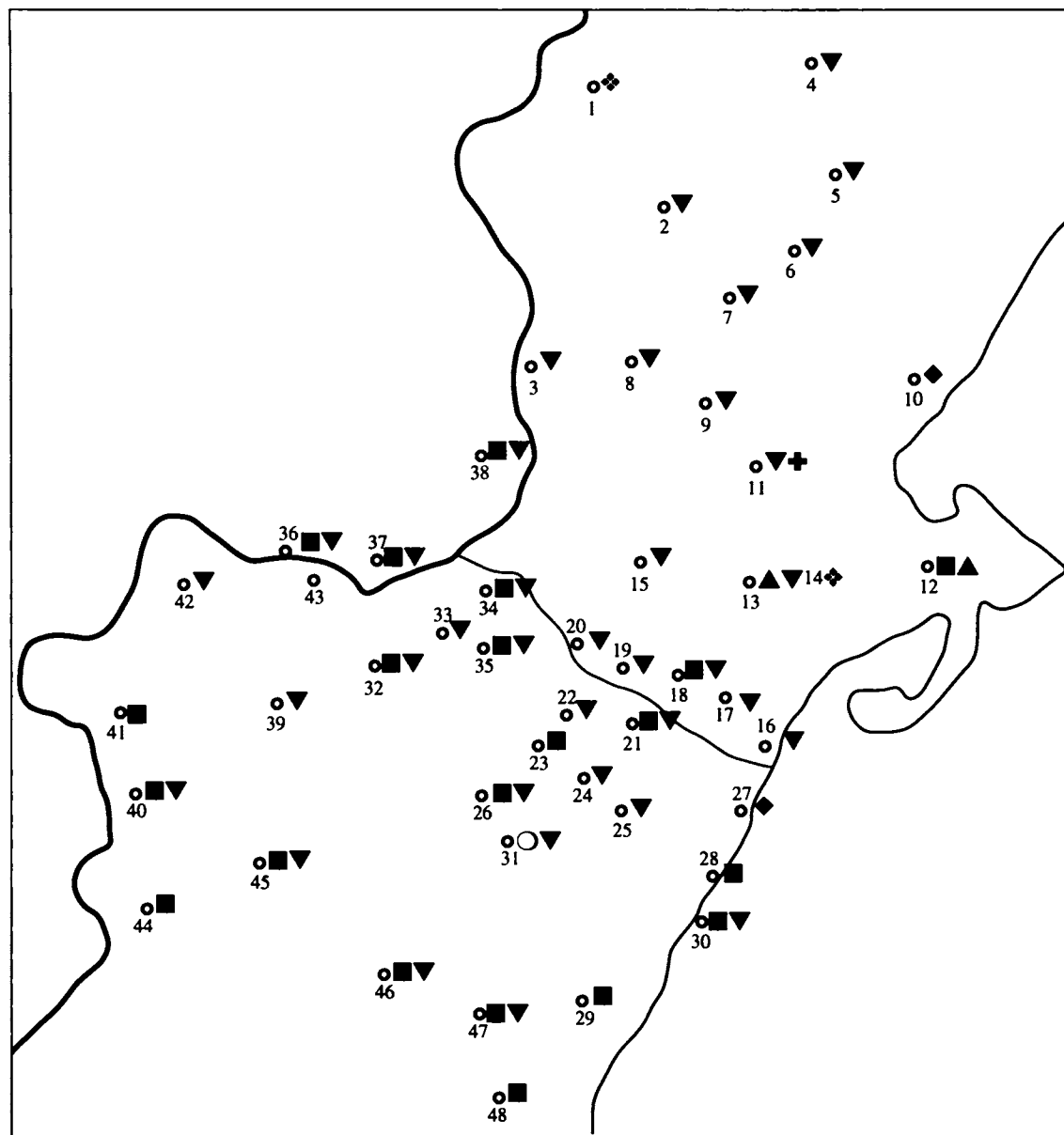
MAPA 352. *La peül·la*

○ aβeλi	⊕ lez úngies	□ potúna	⊕ la pitfóla
▼ la petfúva	■ lo kásko	* loz unglóns	▷ la saβatéta
◆ potíno	◆ pesúna	▲ aspeyúna	⊗ awβeλi

MAPA 353. *L'anyell*

MAPA 354. *Anyell d'un any*

MAPA 355. *El marrà*

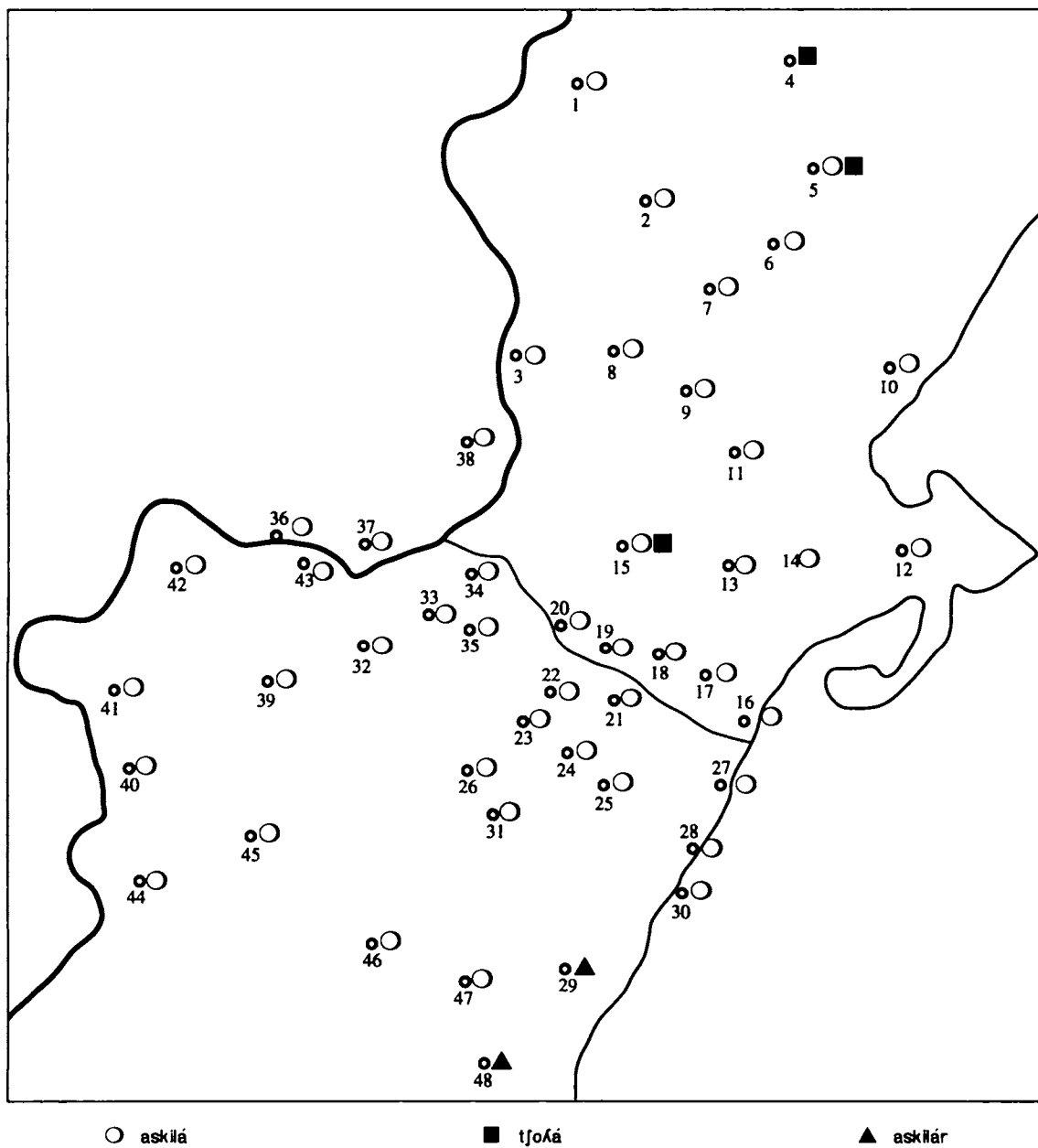

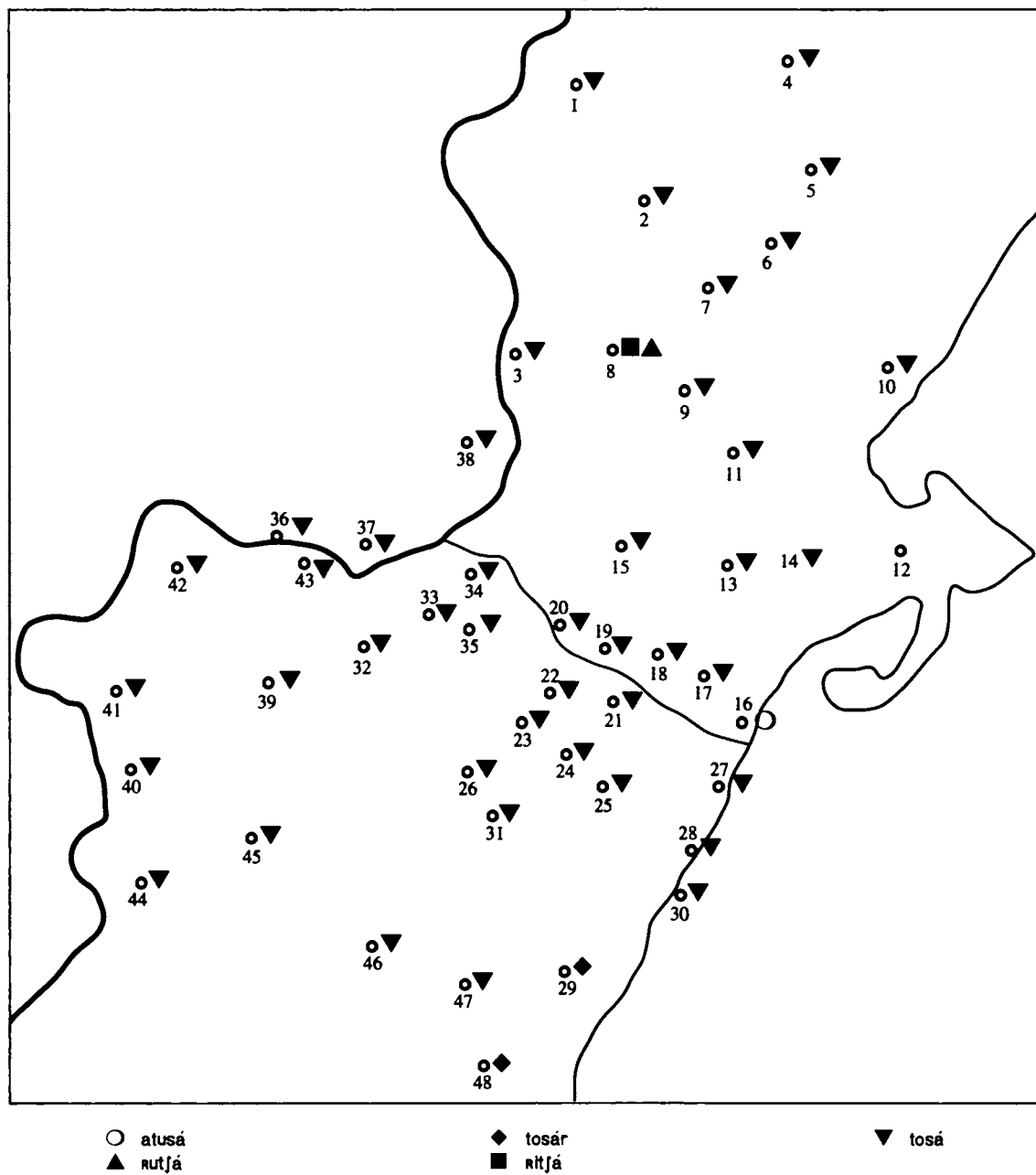
○ bók
▲ kapàre

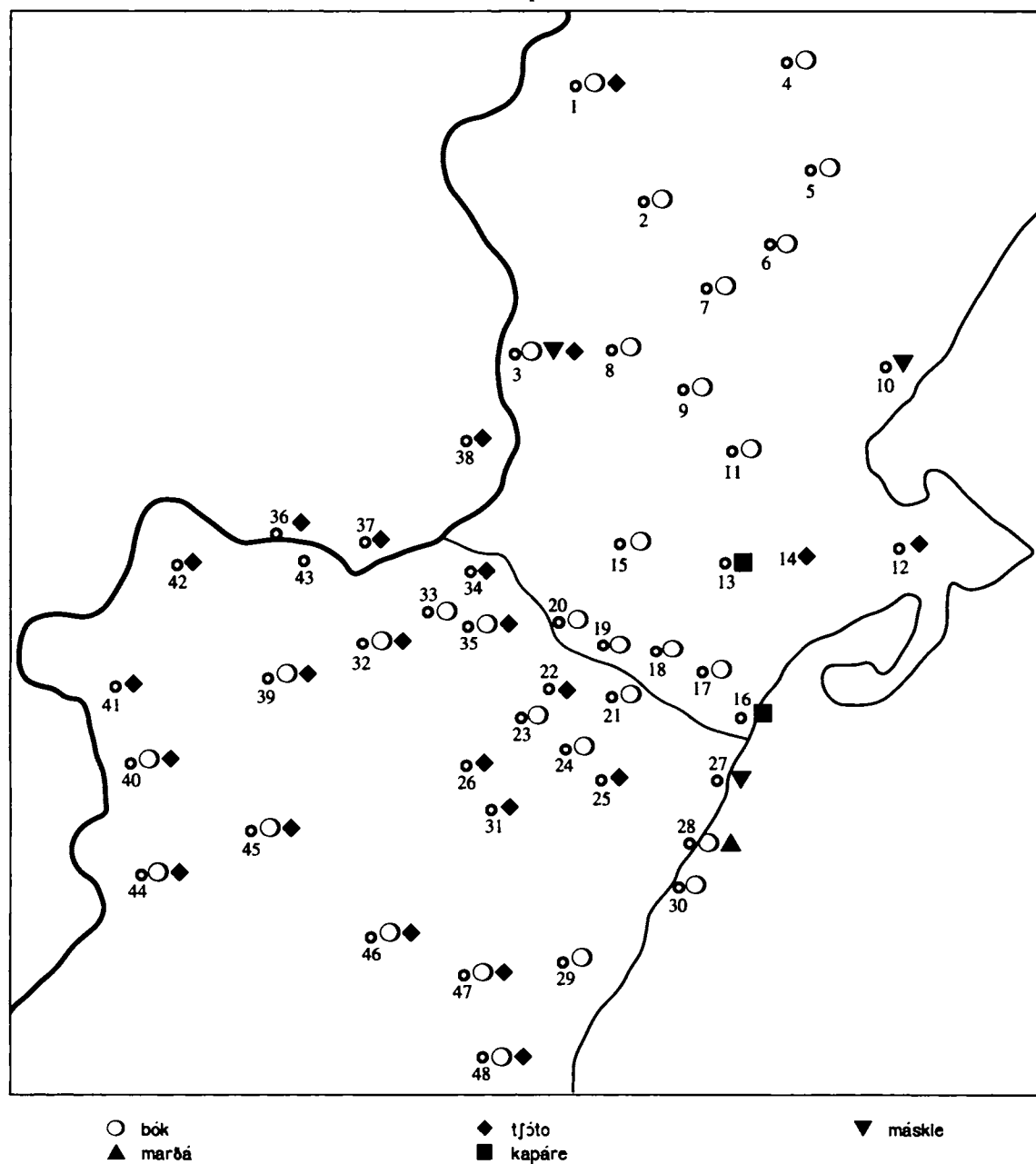
◆ máskle
◆ tʃóto

■ boréyo
▼ lo marðá

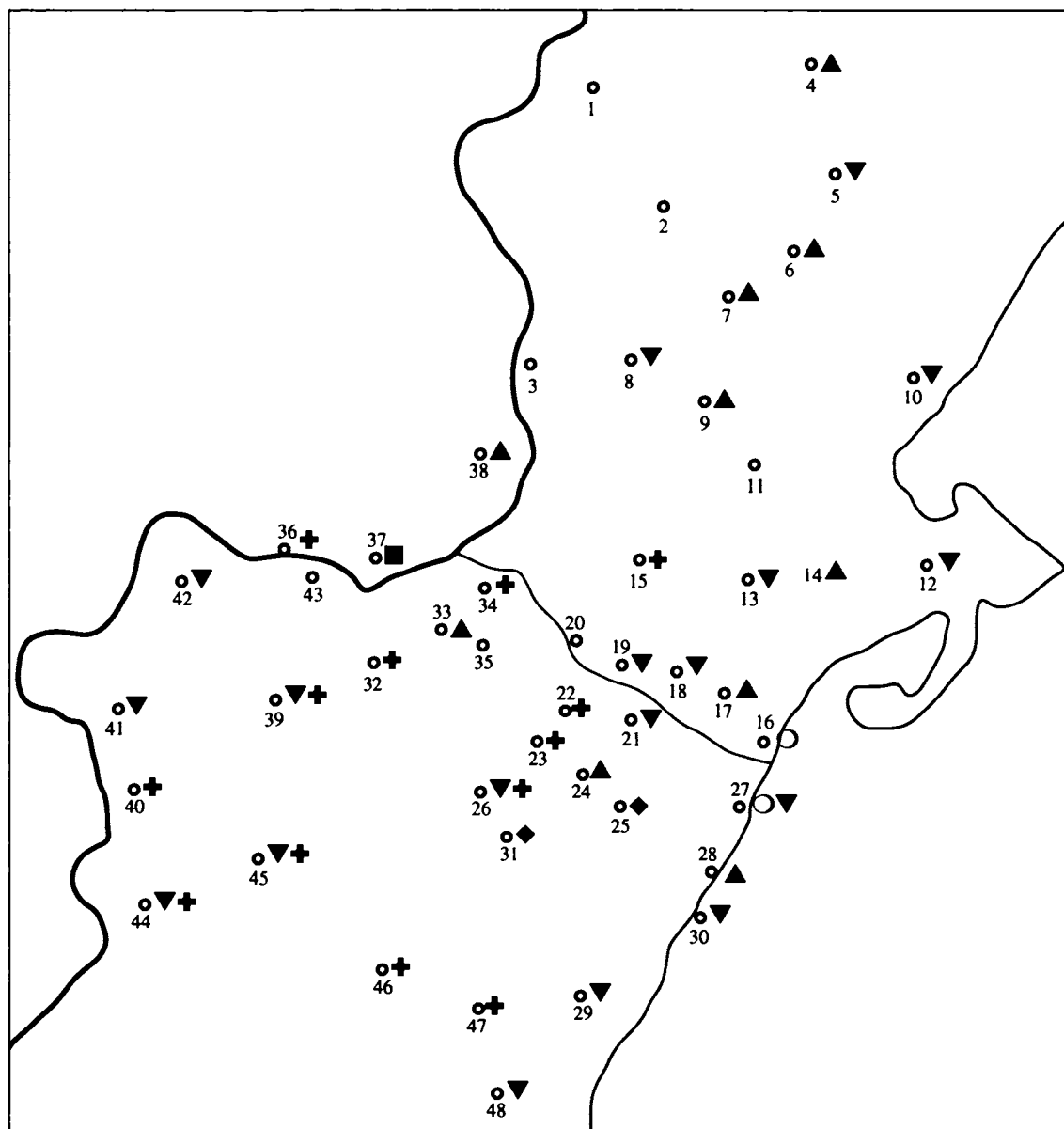
✚ lo páre

MAPA 356. *Tondre*

MAPA 357. *Topar*

MAPA 358. *Mascle reproductor de la cabra*

MAPA 359. *Cavall semental*

○ kapáre

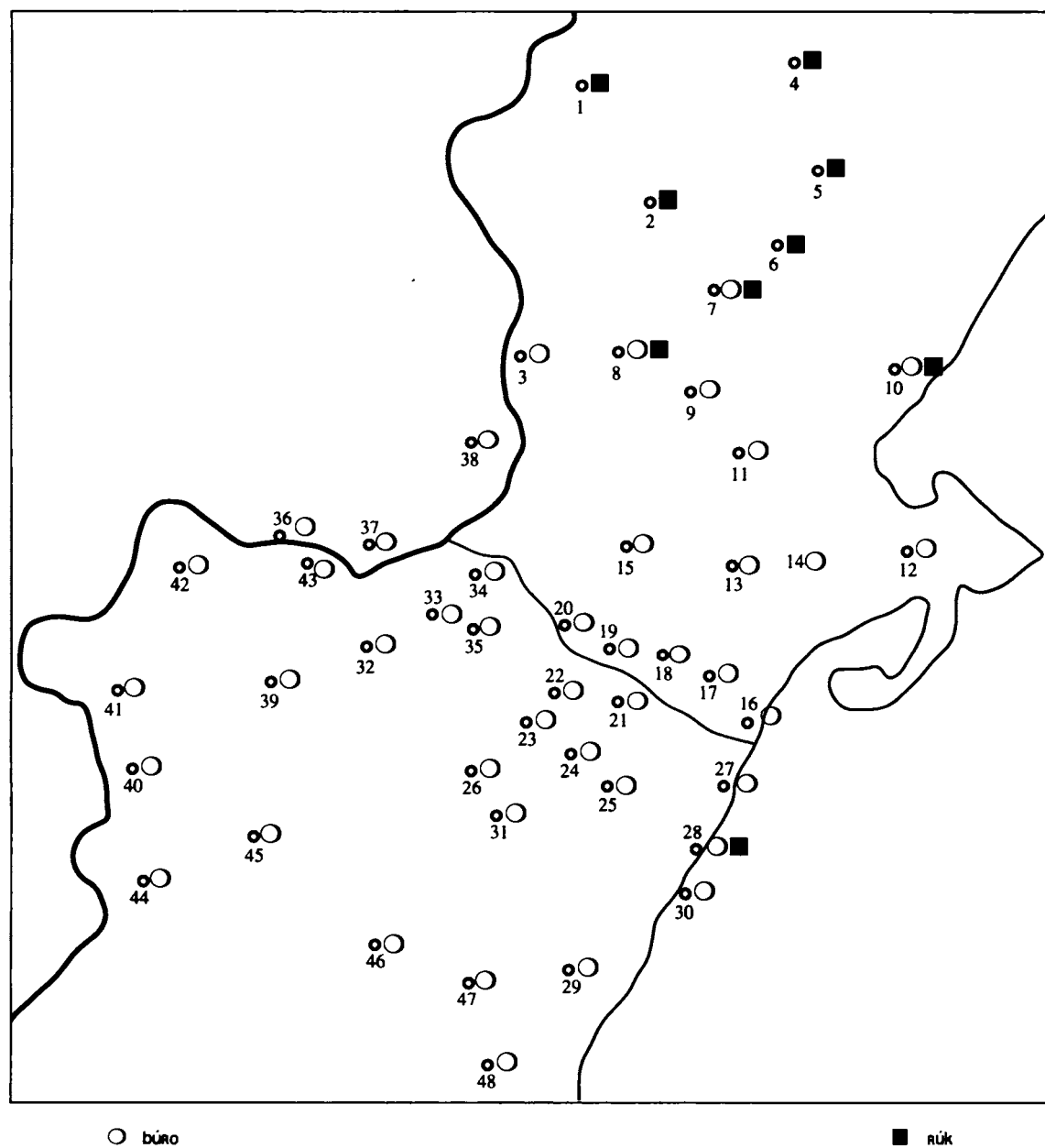
▲ kabáál de la remúnta

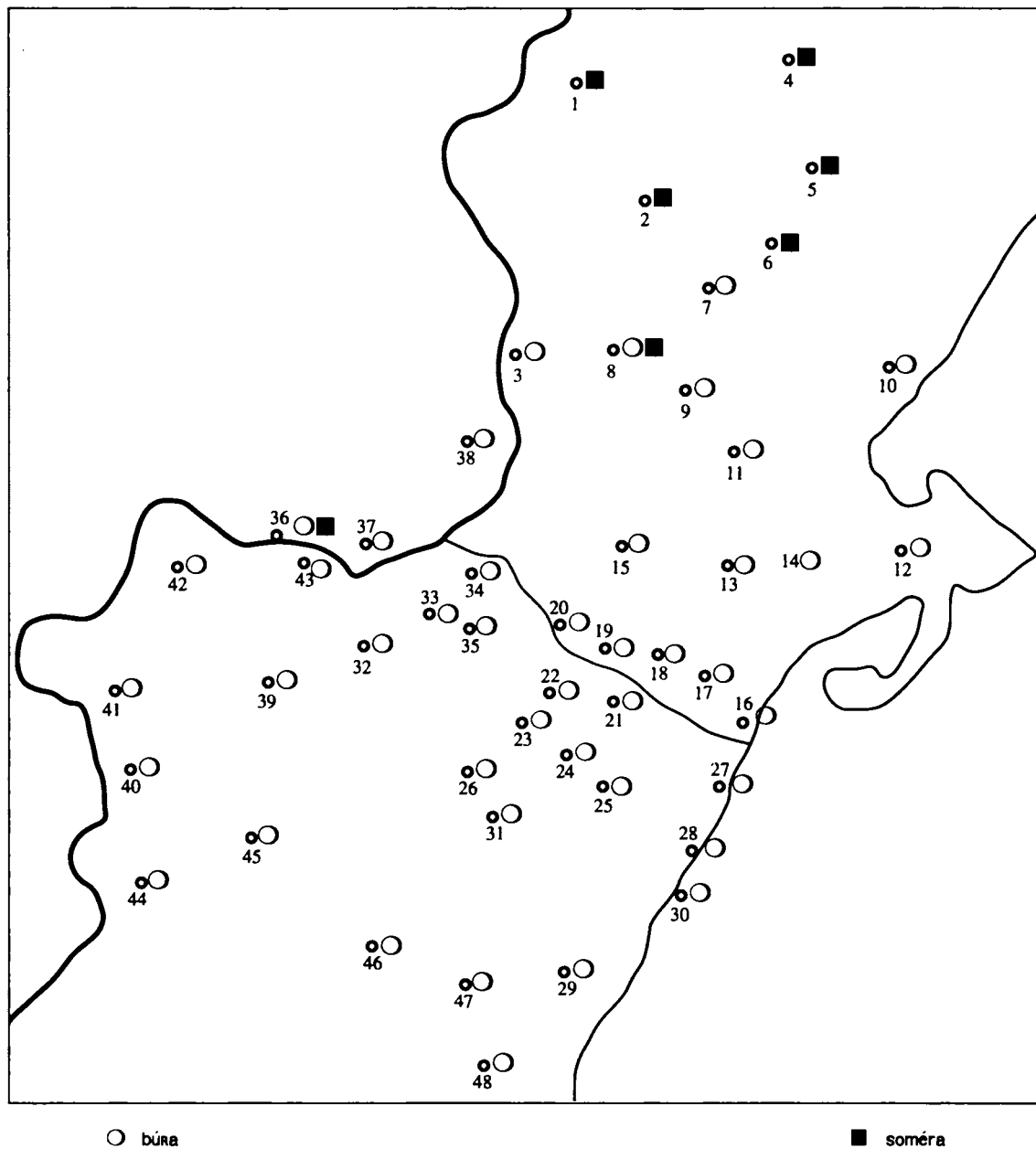
◆ kabáál sansé

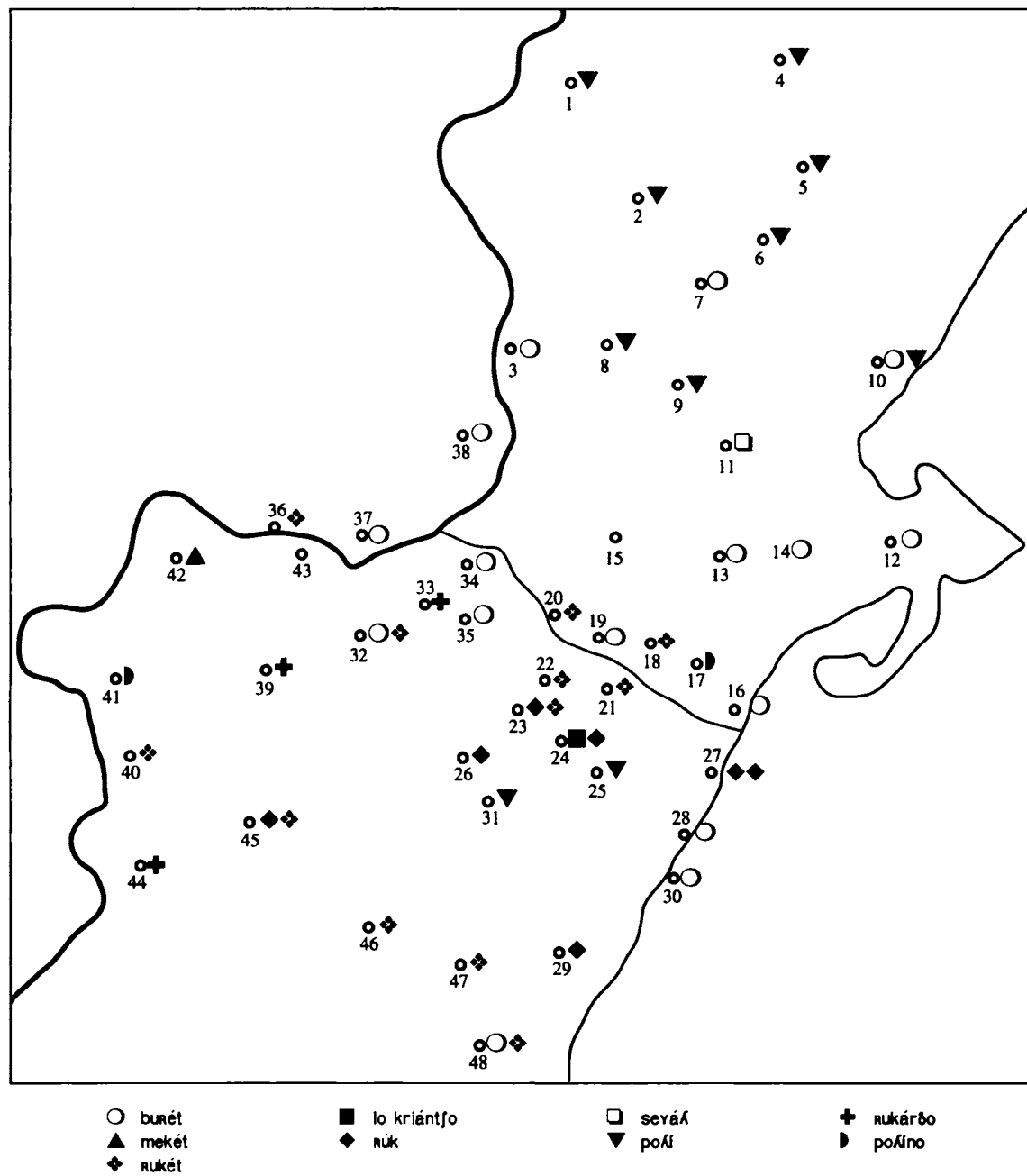
■ kabáál de montúra

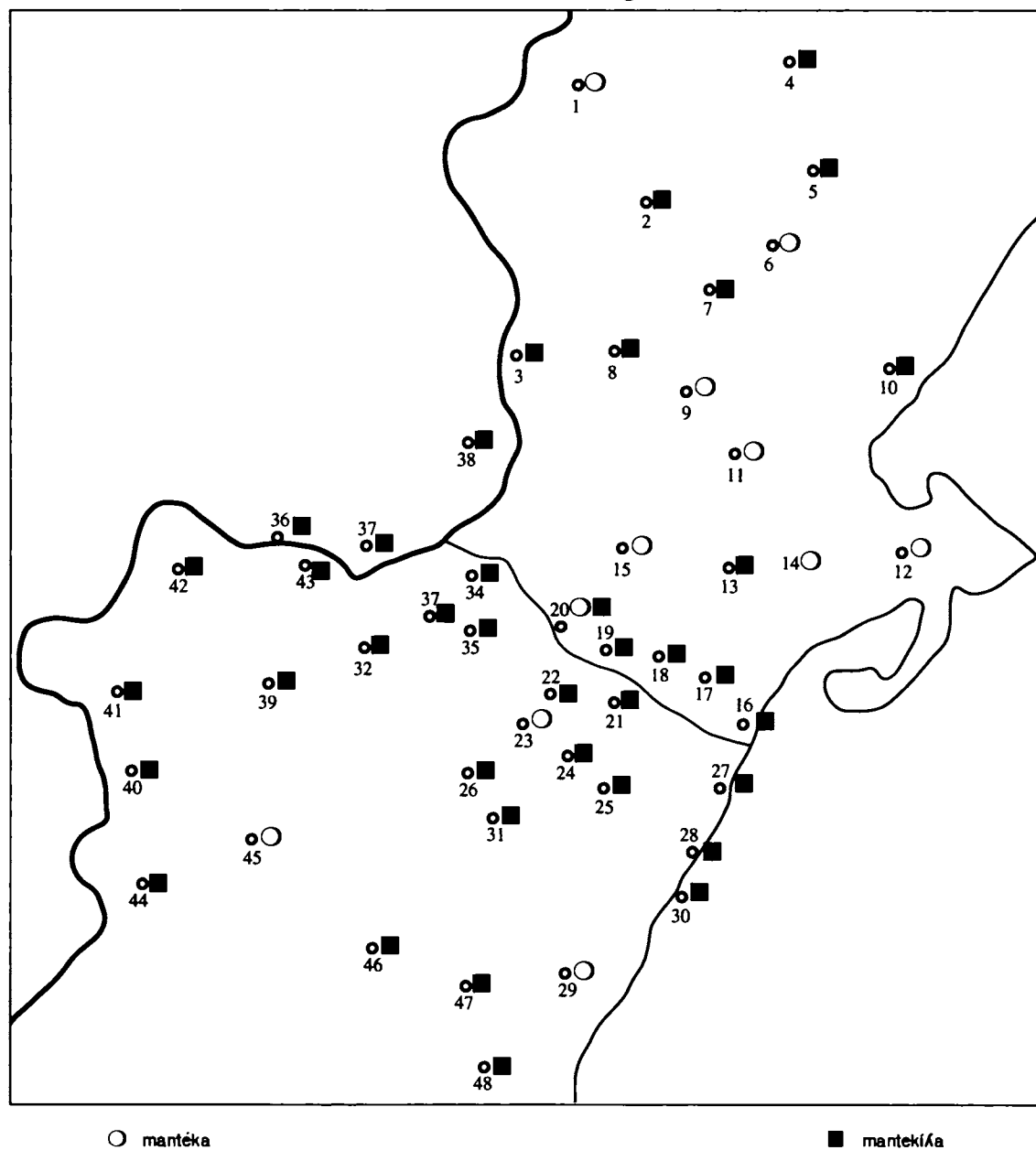
▼ kabáál sementái

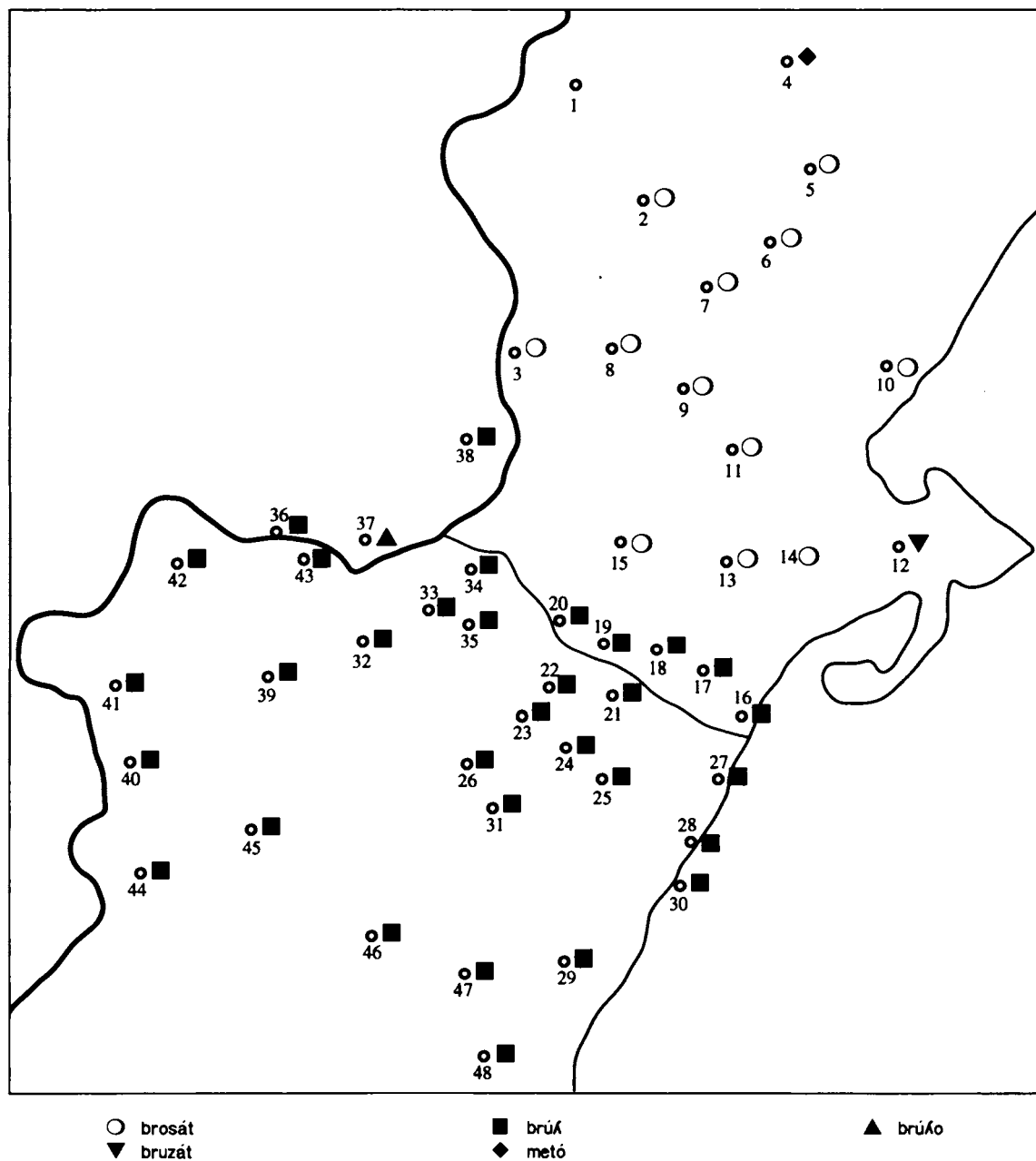
+ paréro

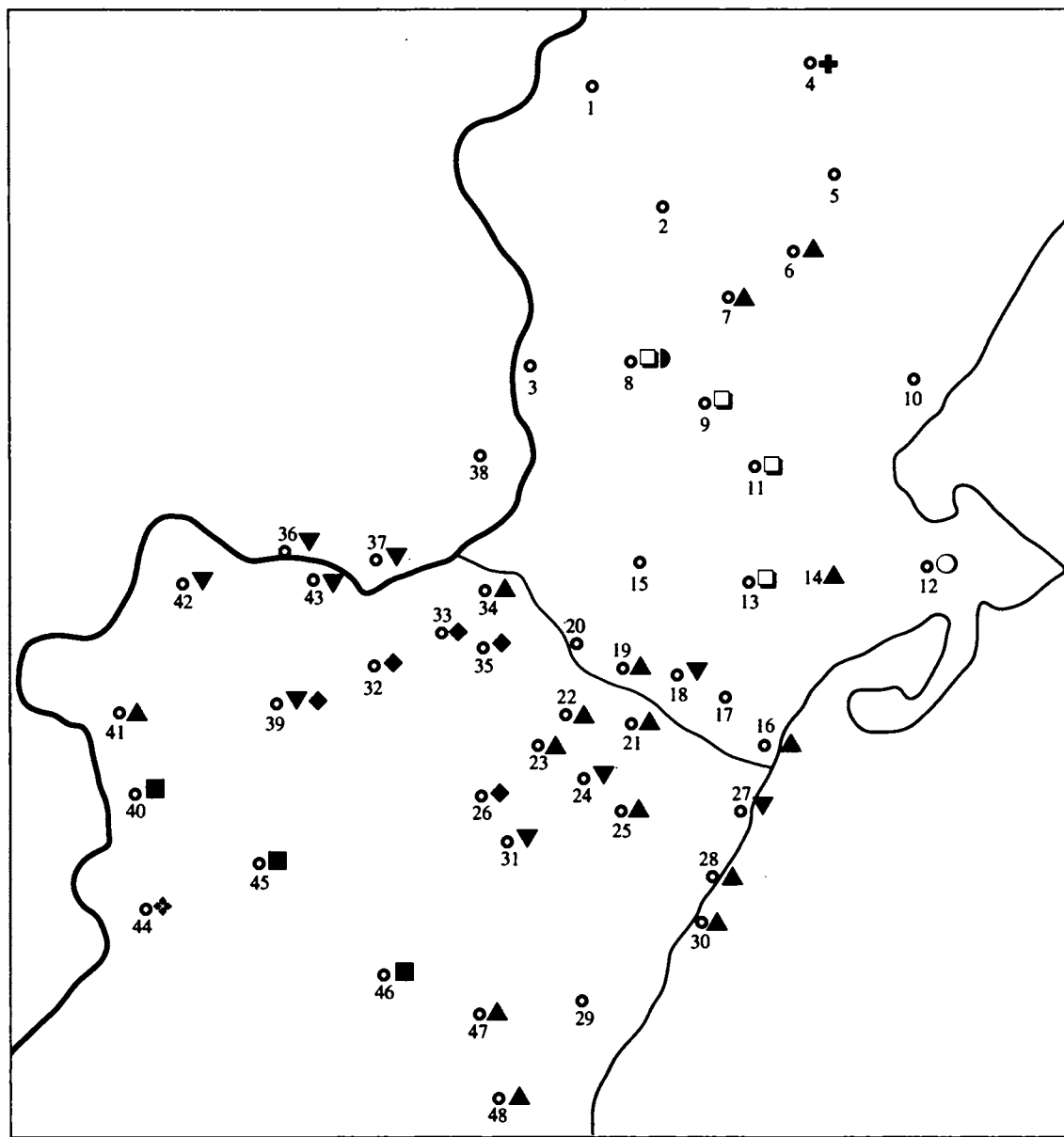
MAPA 360. *L'ase*

MAPA 361. *La somera*

MAPA 362. *El polli*

MAPA 363. *La mantega*

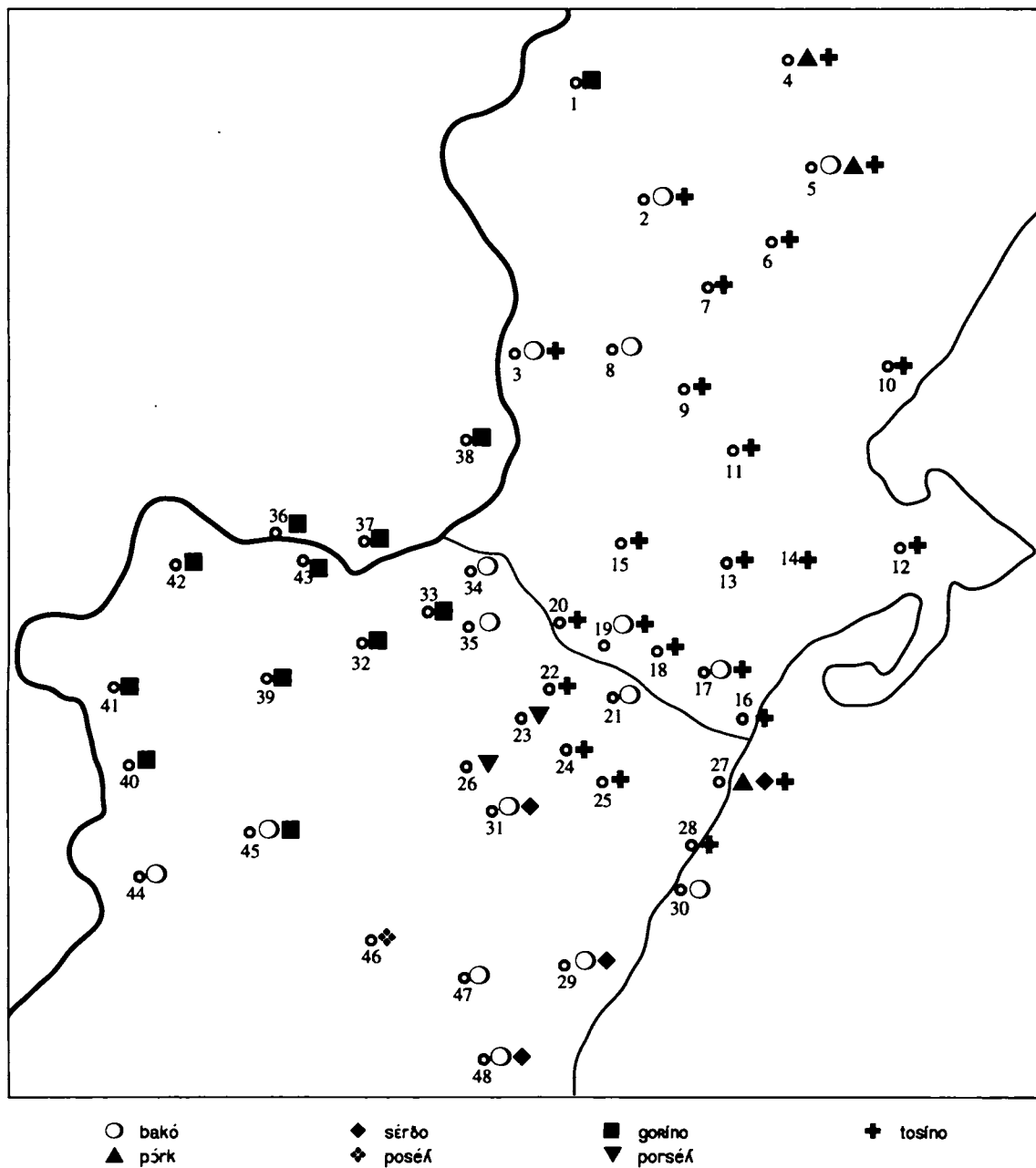
MAPA 364. *Mató*

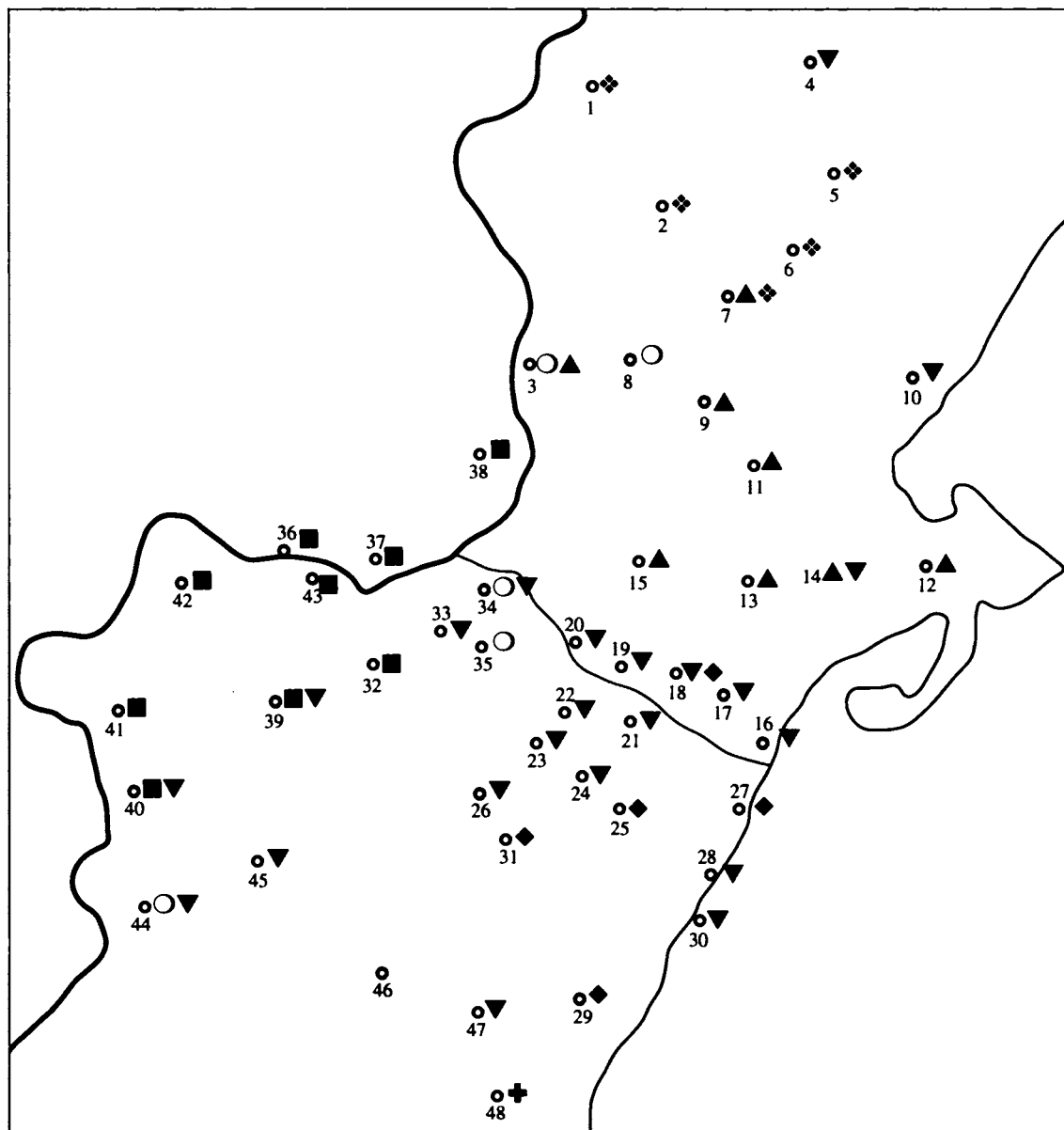
MAPA 365. *Formatgera*

○ kolađó
▼ formajzéra
◆ frujtéra

■ flajtéra
◆ formatjéra
□ lo mólle

▲ formadzéra
+ formedzéra
D lo panerét

MAPA 366. *Nom del porc*

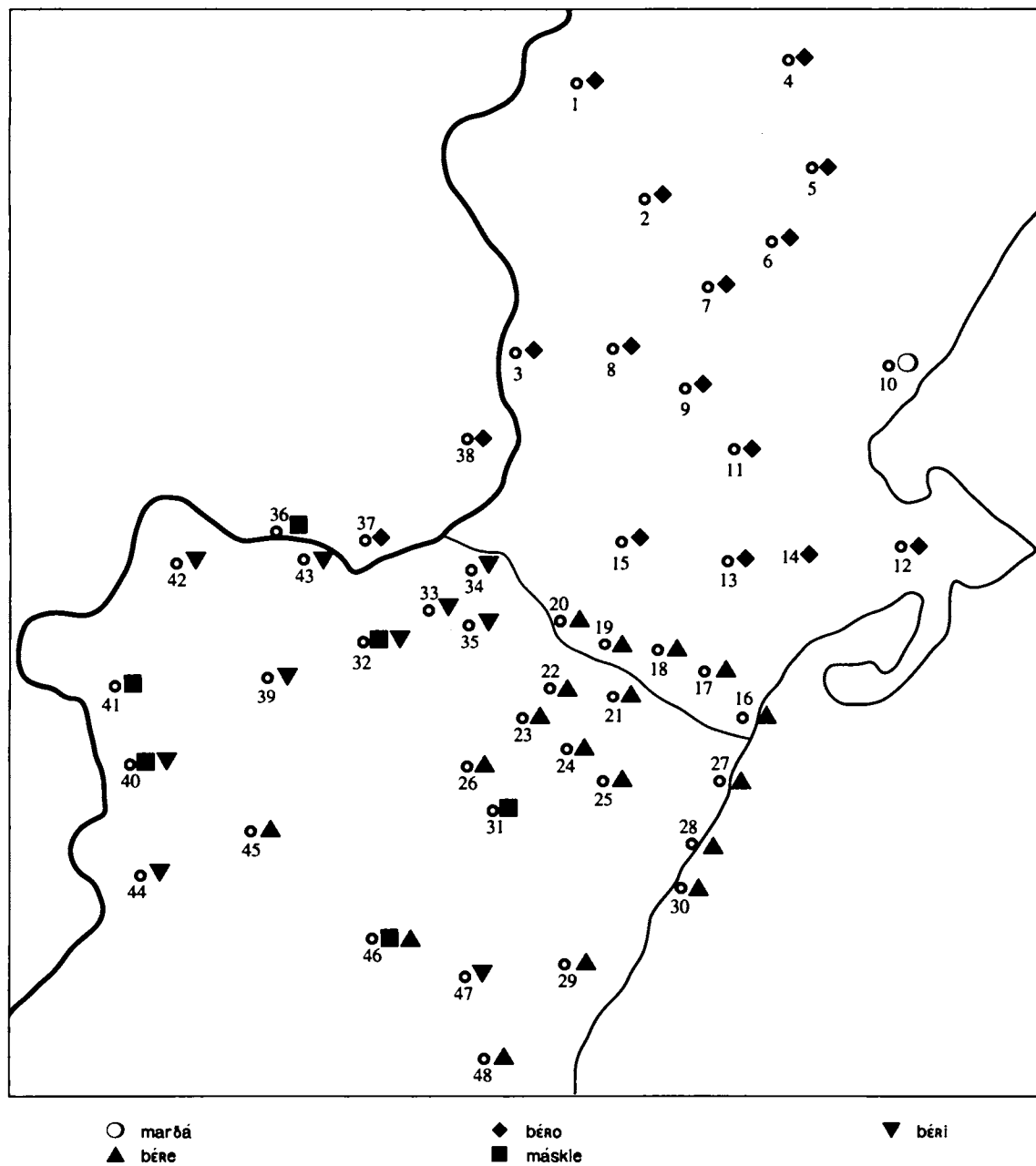
MAPA 367. *La truja*

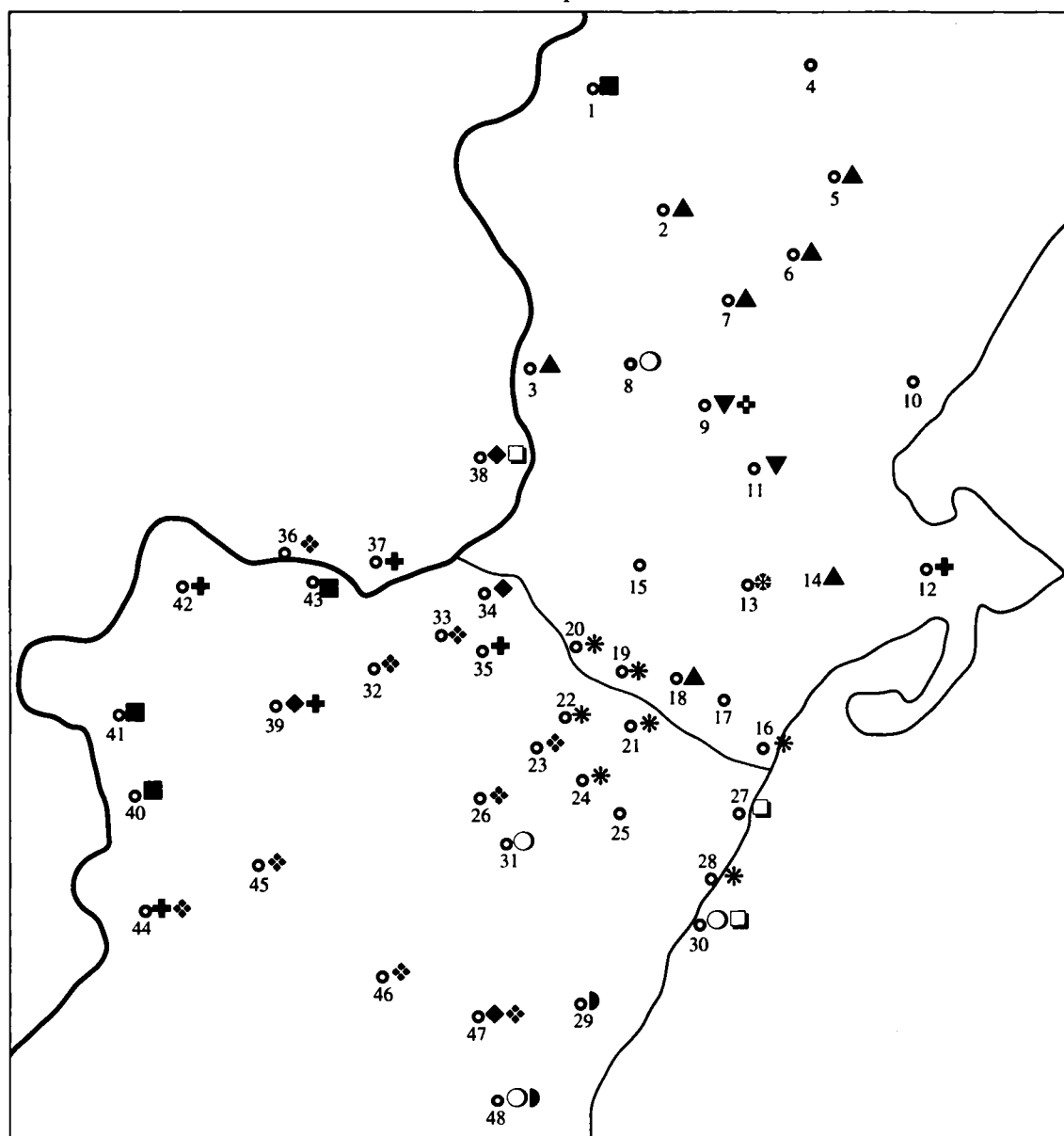
○ bakóna
▲ tosína

◆ trúja
◈ béra

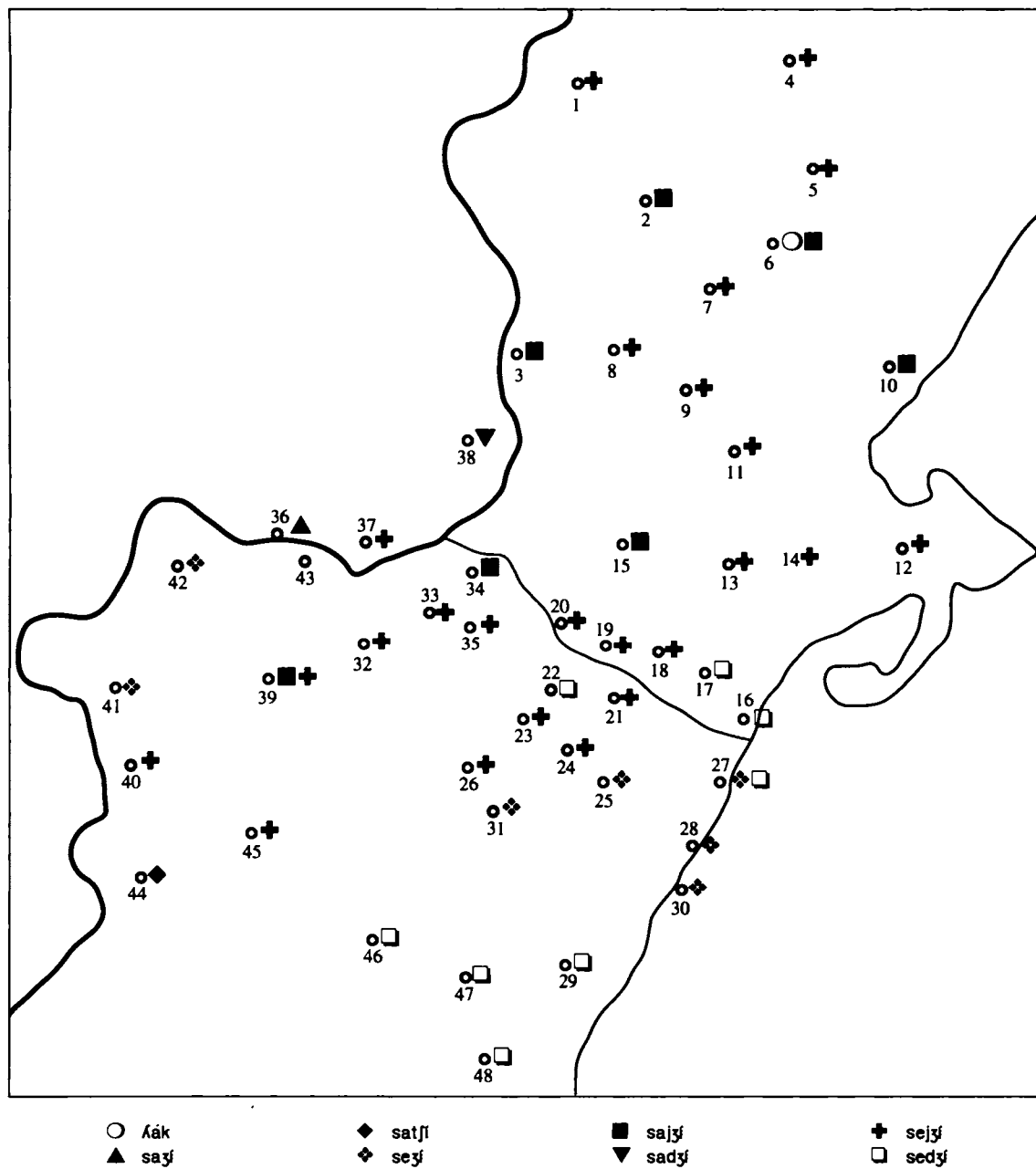
■ gosína
▼ trújja

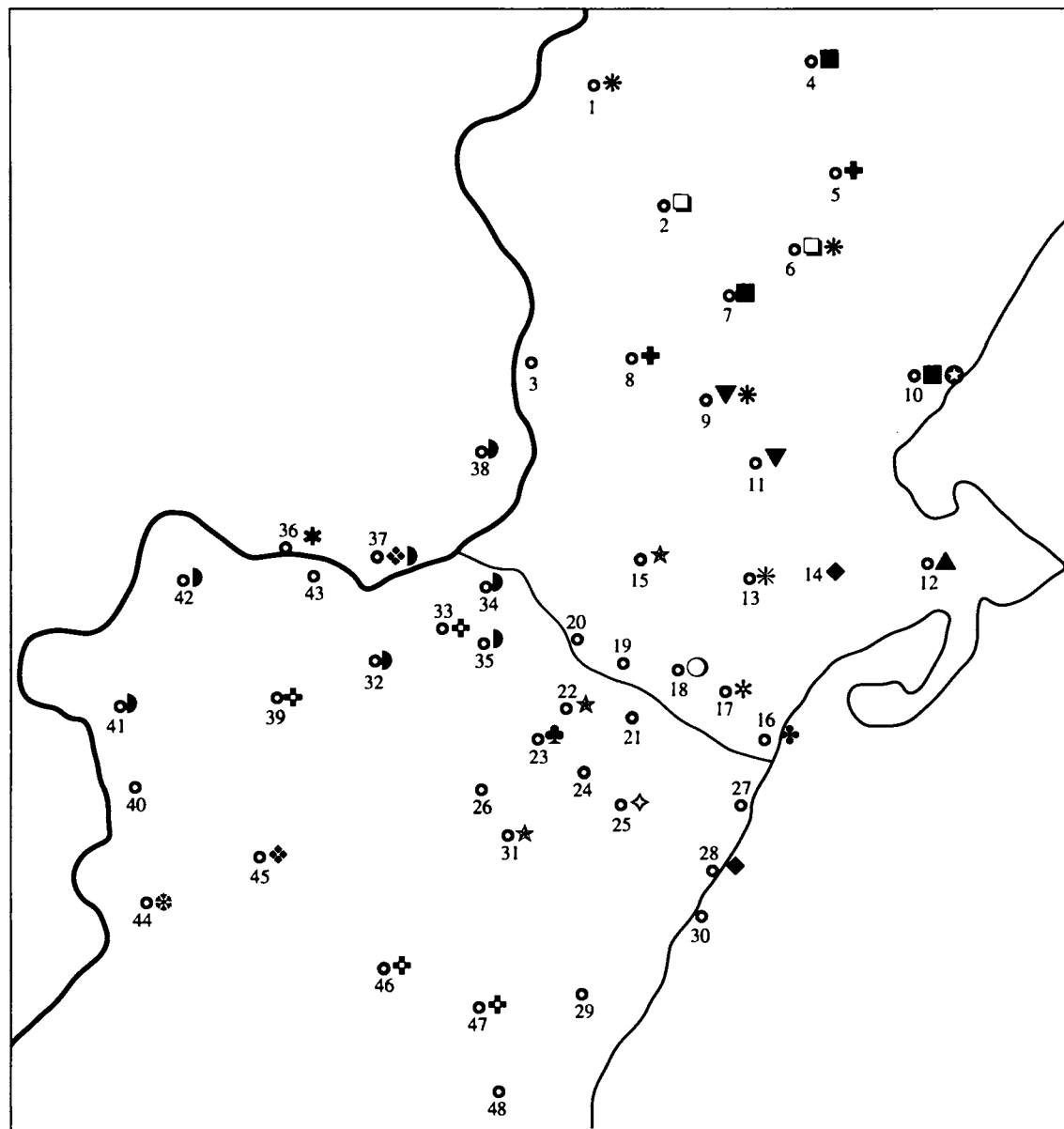
+ trúdja

MAPA 368 *El verro*

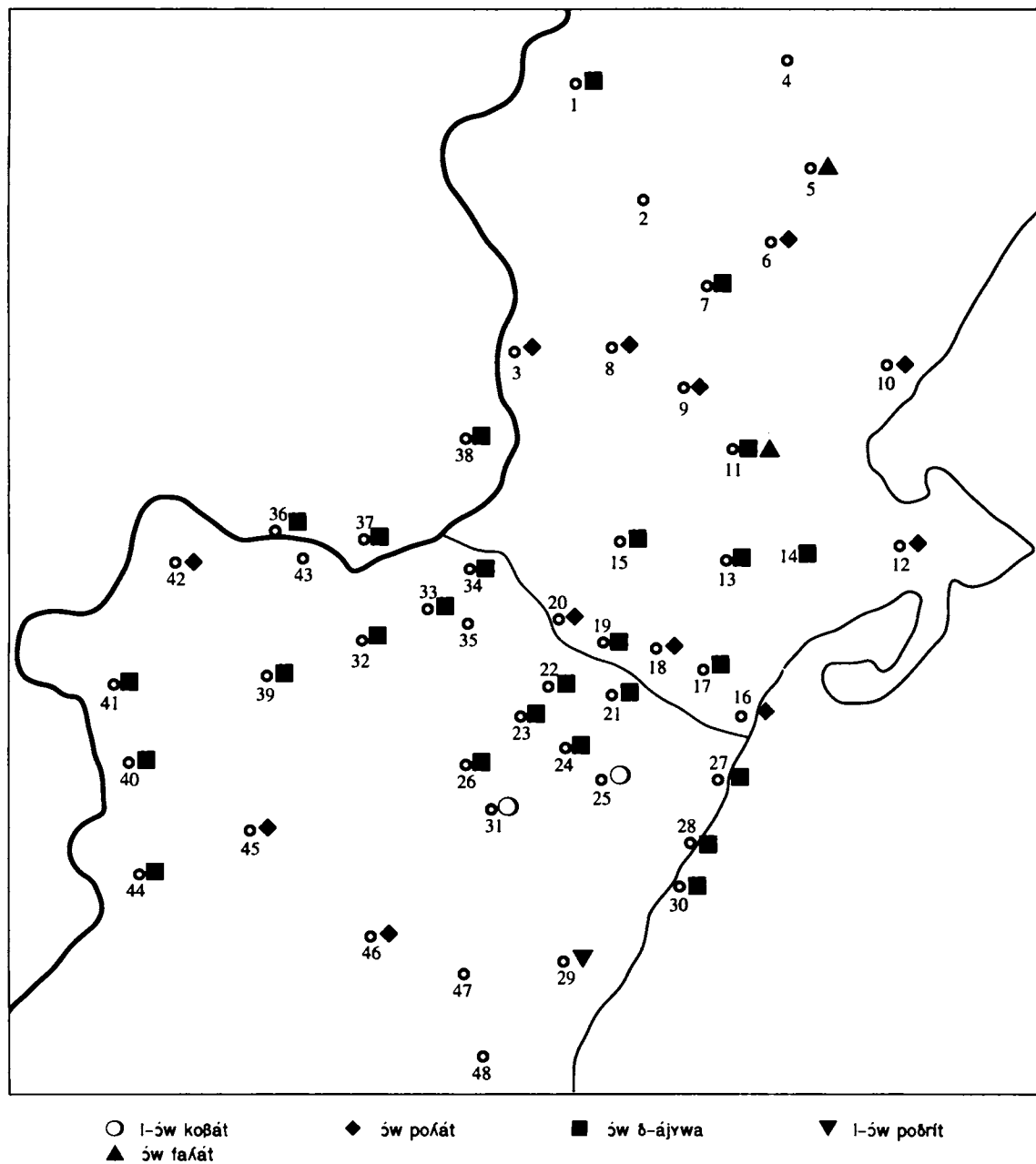
MAPA 369. *El porcastrell*

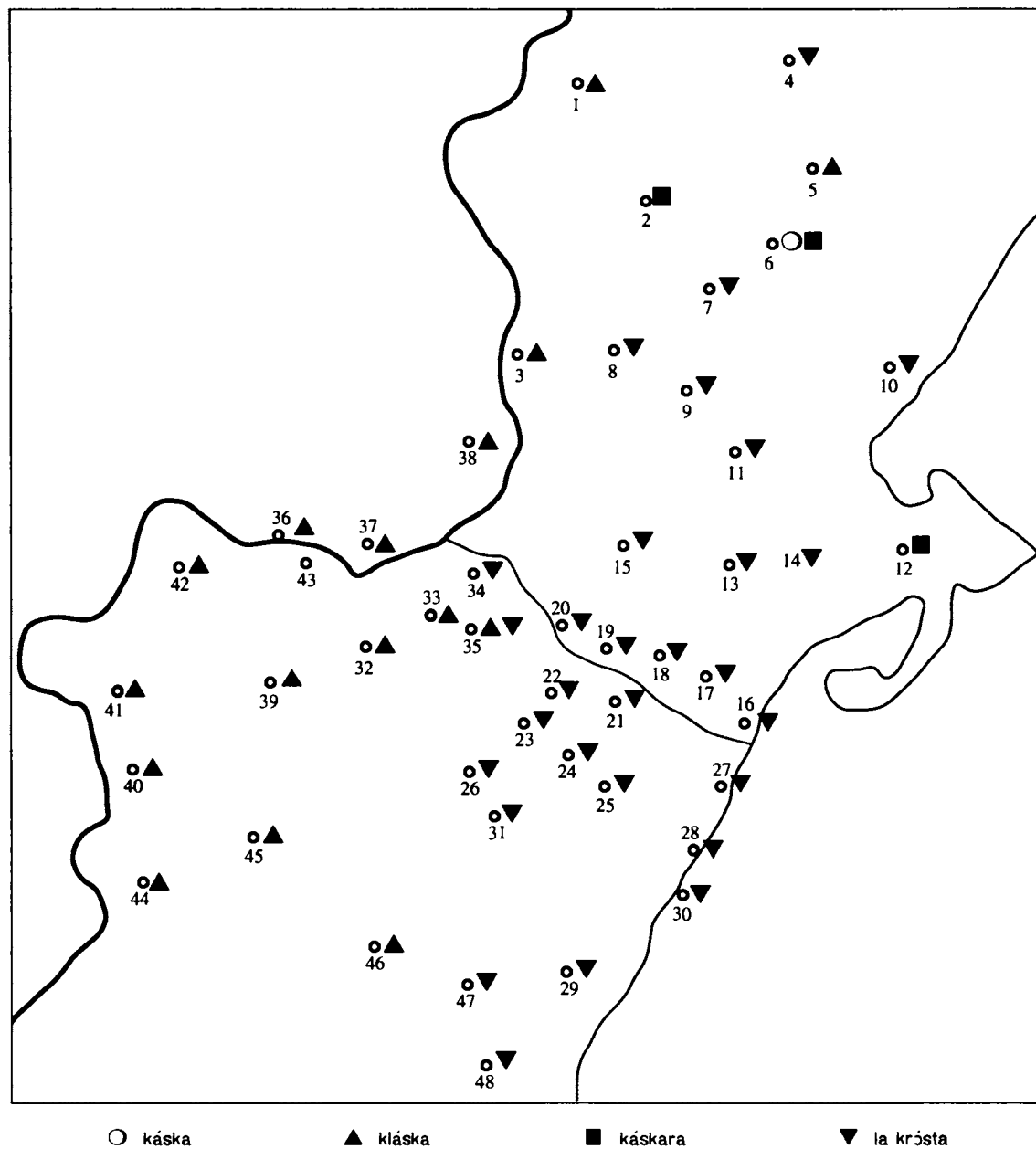
○ bakonèt	✦ setsemané	□ porkèt	✚ porséa
▼ mamó	■ gorinèt	* tosinèt	◐ seròèt
✧ porséa	◆ porkàstre	▲ mameiò	✱ tosinéd de mameia

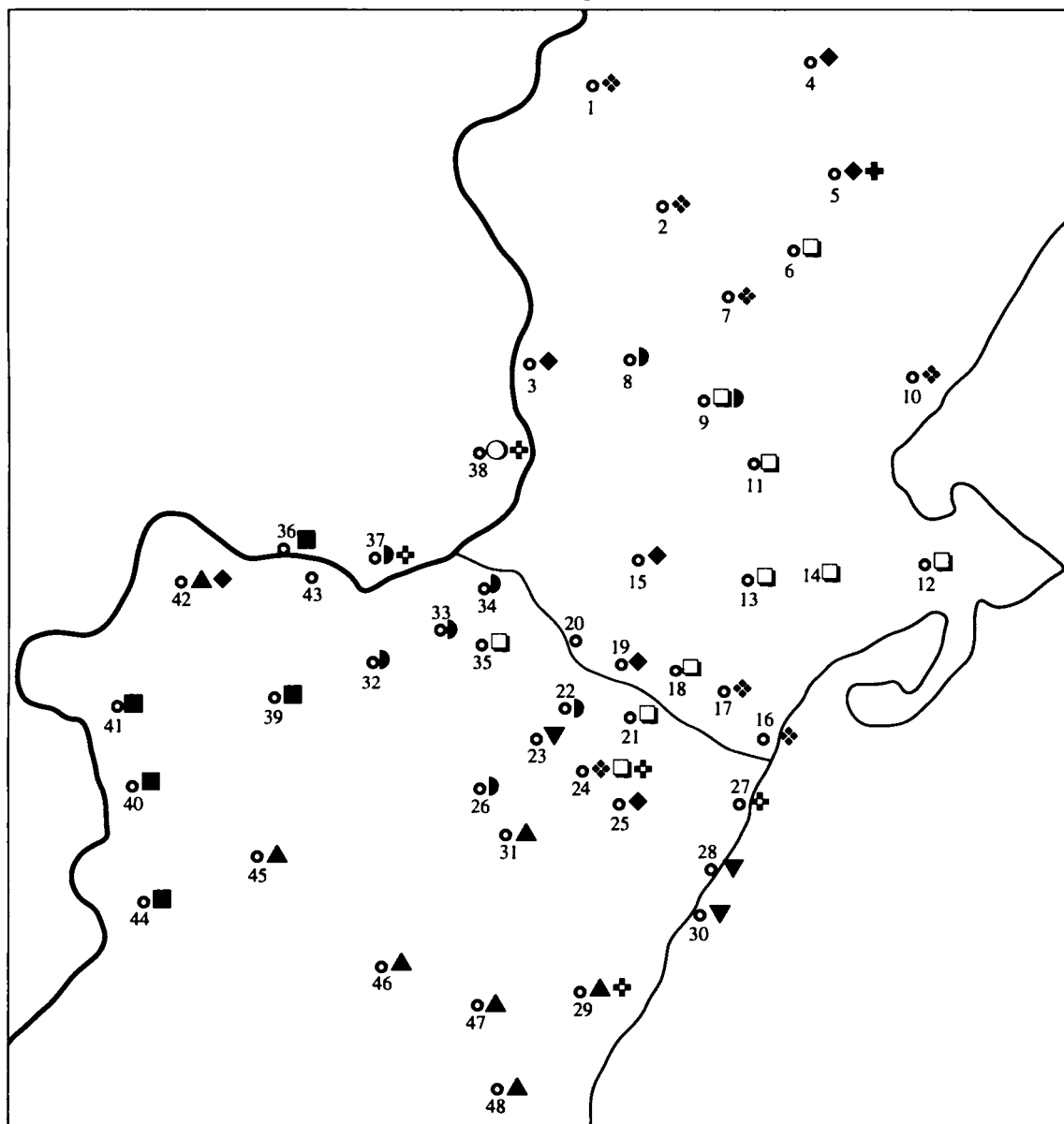
MAPA 370. *El llard*

MAPA 371. *Els llardons*

▼ brúls	◆ ensejzinádes	* pástex de seji	★ tjitjanes
+ ansejzinádes	⊗ grejjéts	* suripápes	◆ kokétez de seji
* mantekádes	⊗ sajjinádes	▼ kokétez de maria	⊕ mantekádes
* sajjináts	▲ kokétes	▷ mantekáts	⊗ sajjináts
■ korasóns	□ ensajjinádes	+ pástex de sedji	◇ tjitjaróns

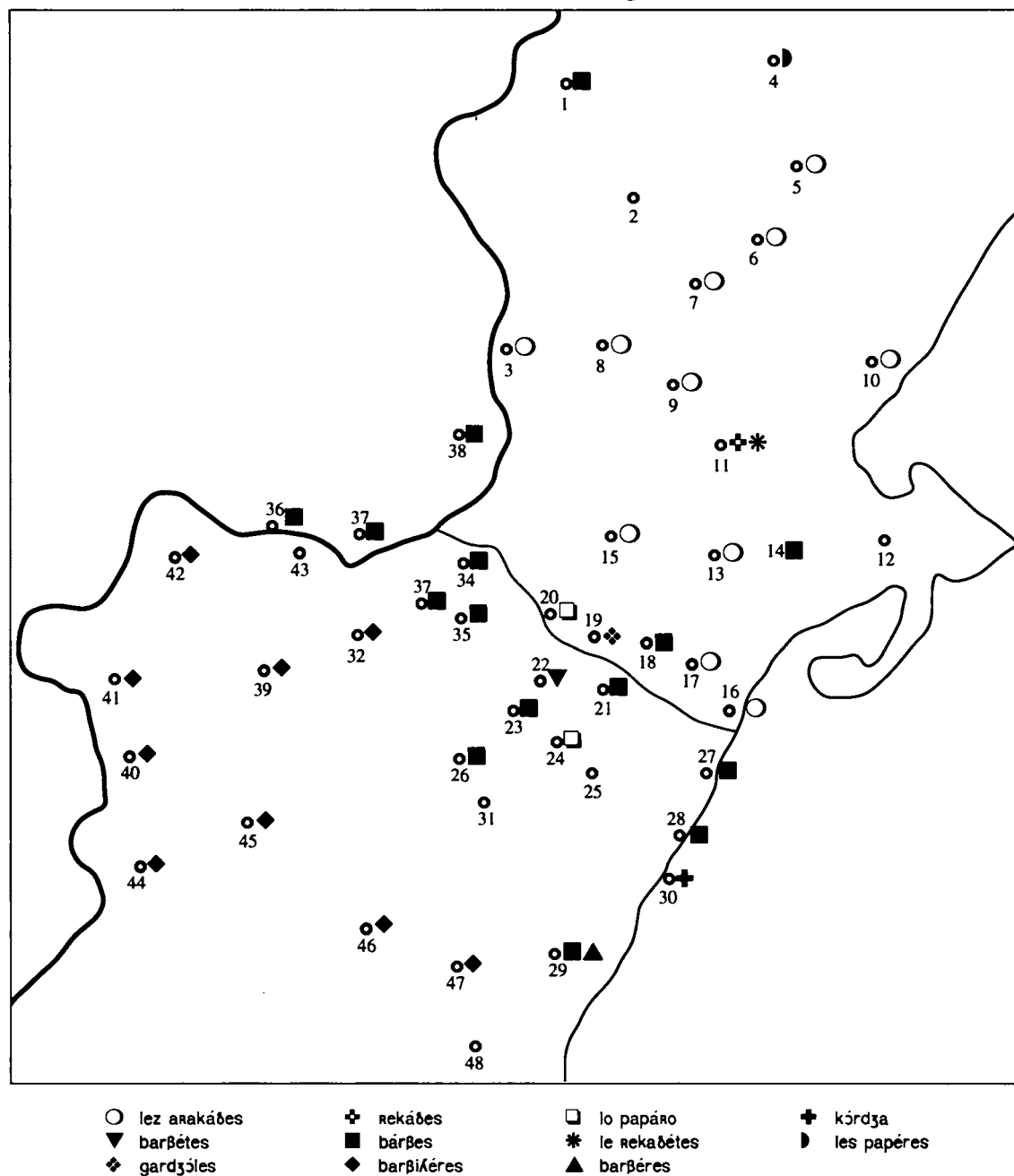
MAPA 372. *L'ou covat*

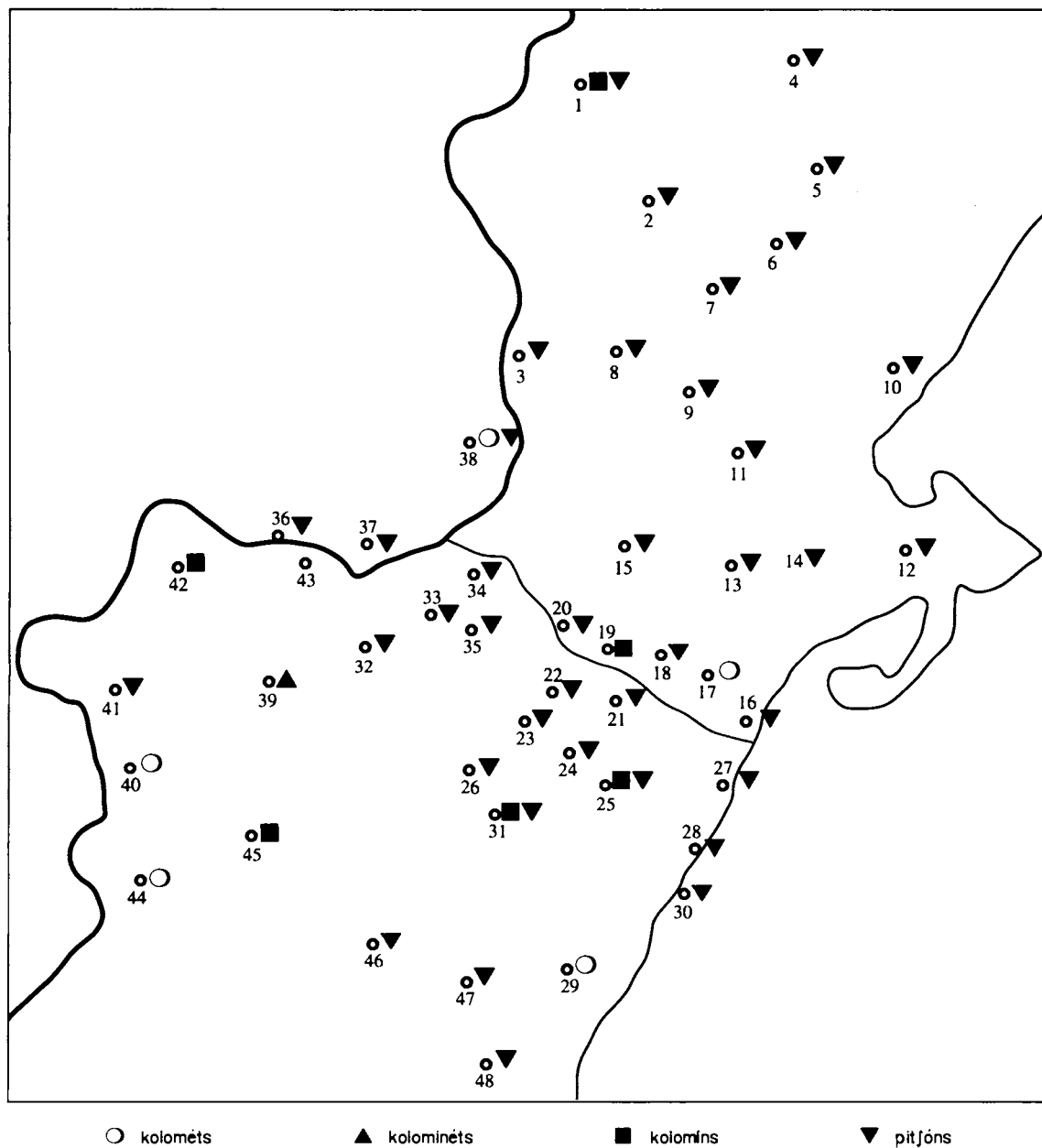
MAPA 373. *La closca de l'ou*

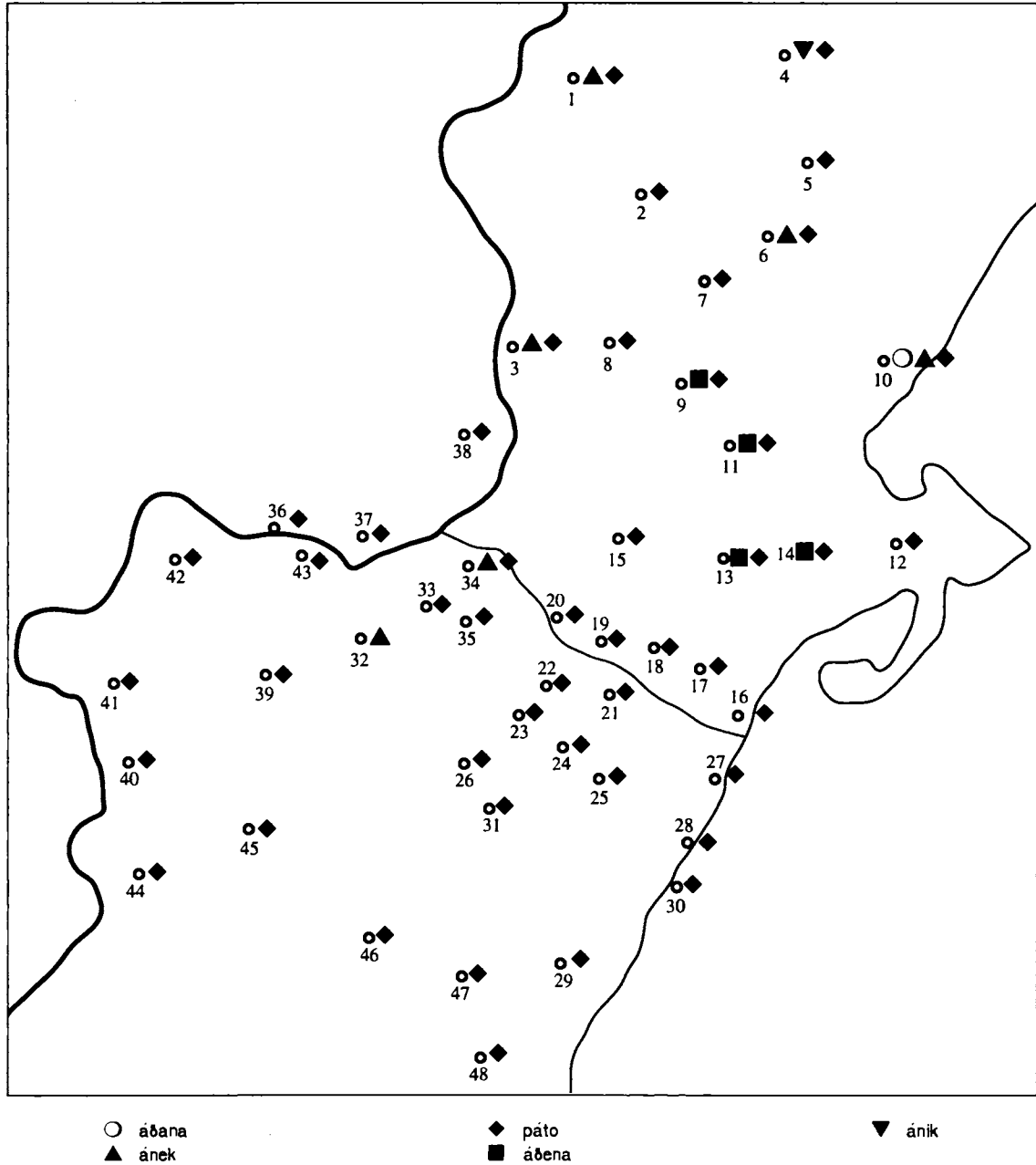
MAPA 374. *El pedrer*

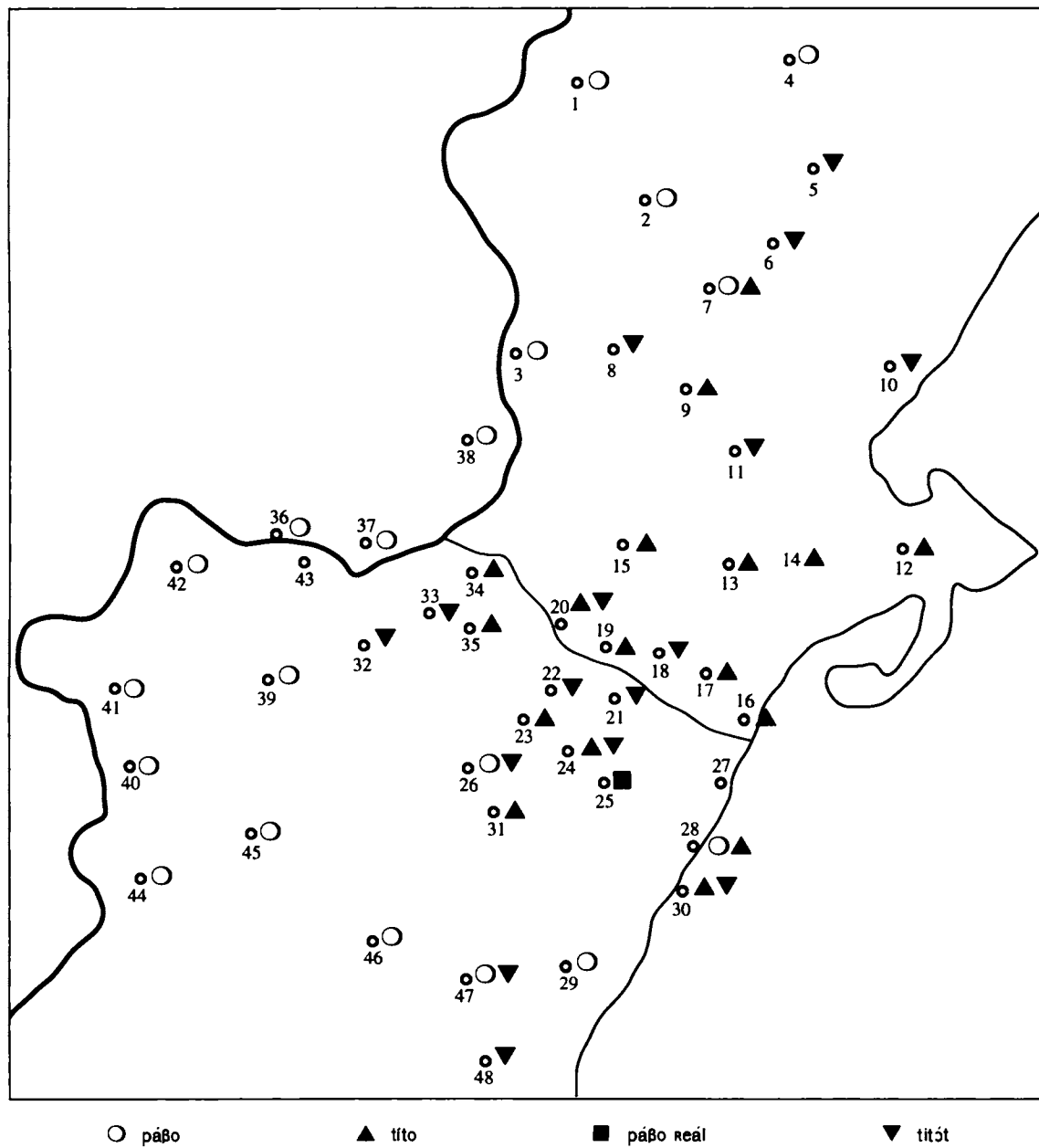
○ gié	◈ peré	▼ morelana	□ lo père
▲ moréla	◐ lo perét	✚ peòrèt	✚ pererèt
◆ peàré	■ moléla		

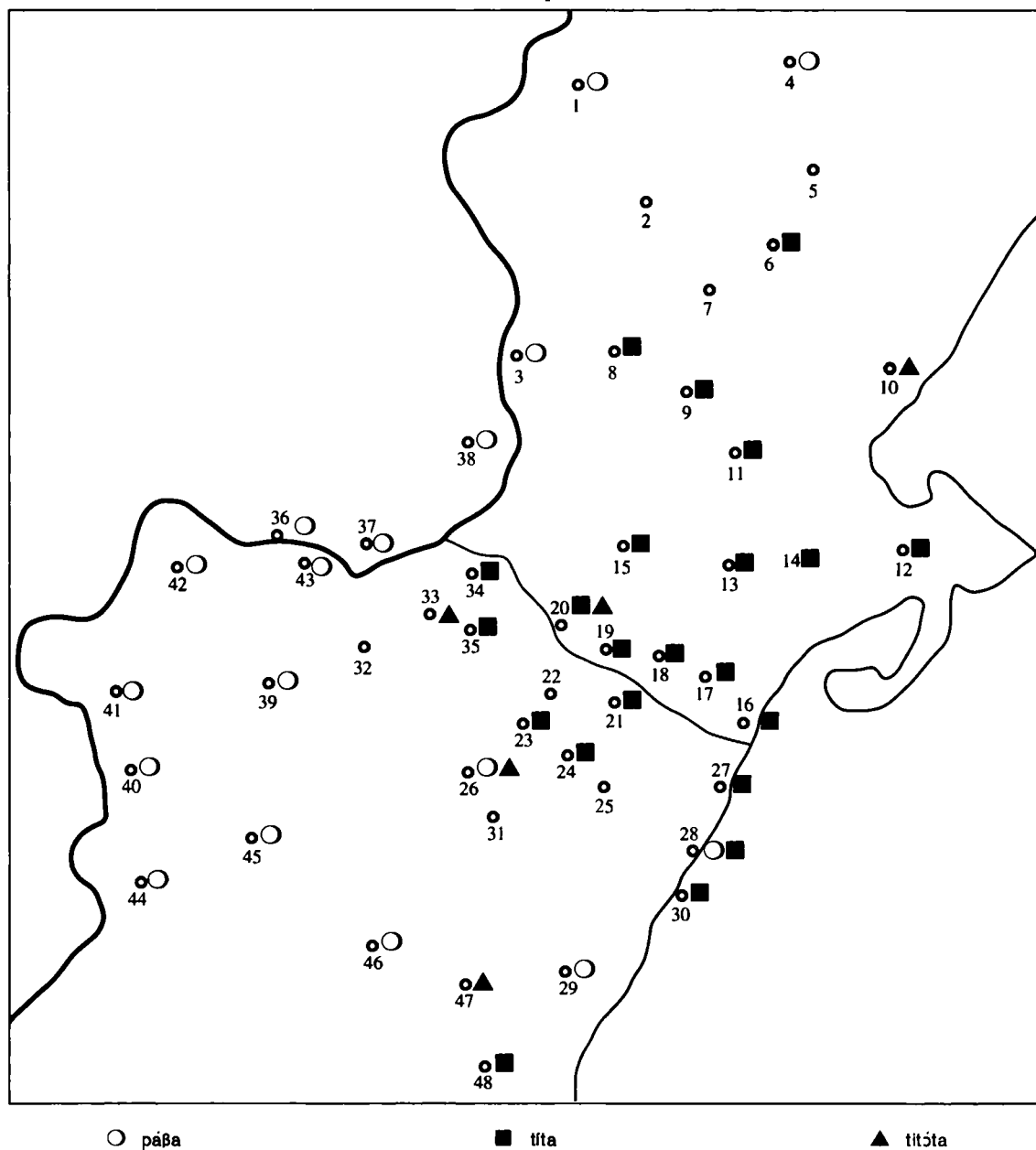
MAPA 375. *Les barbes de la gallina*

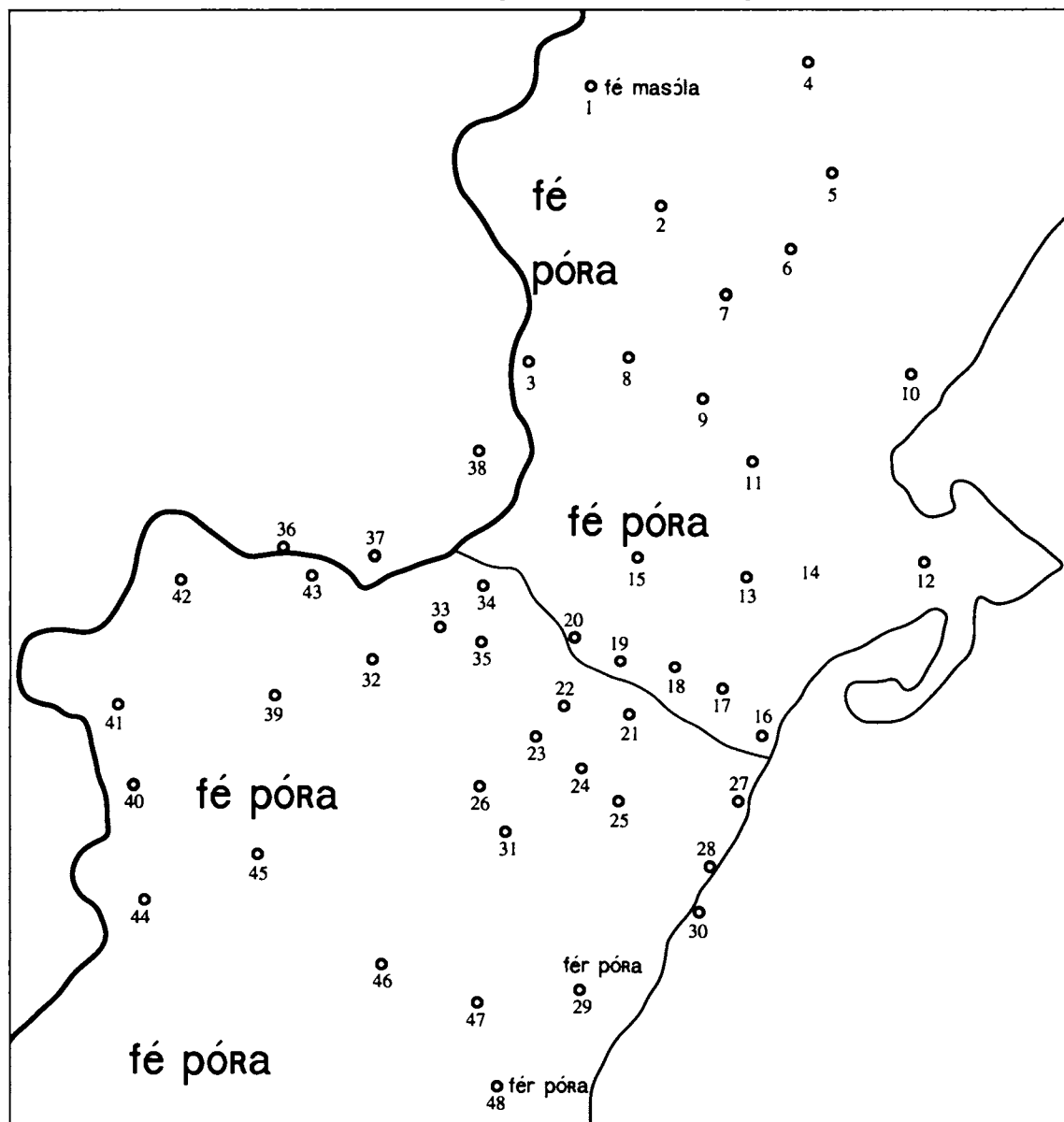

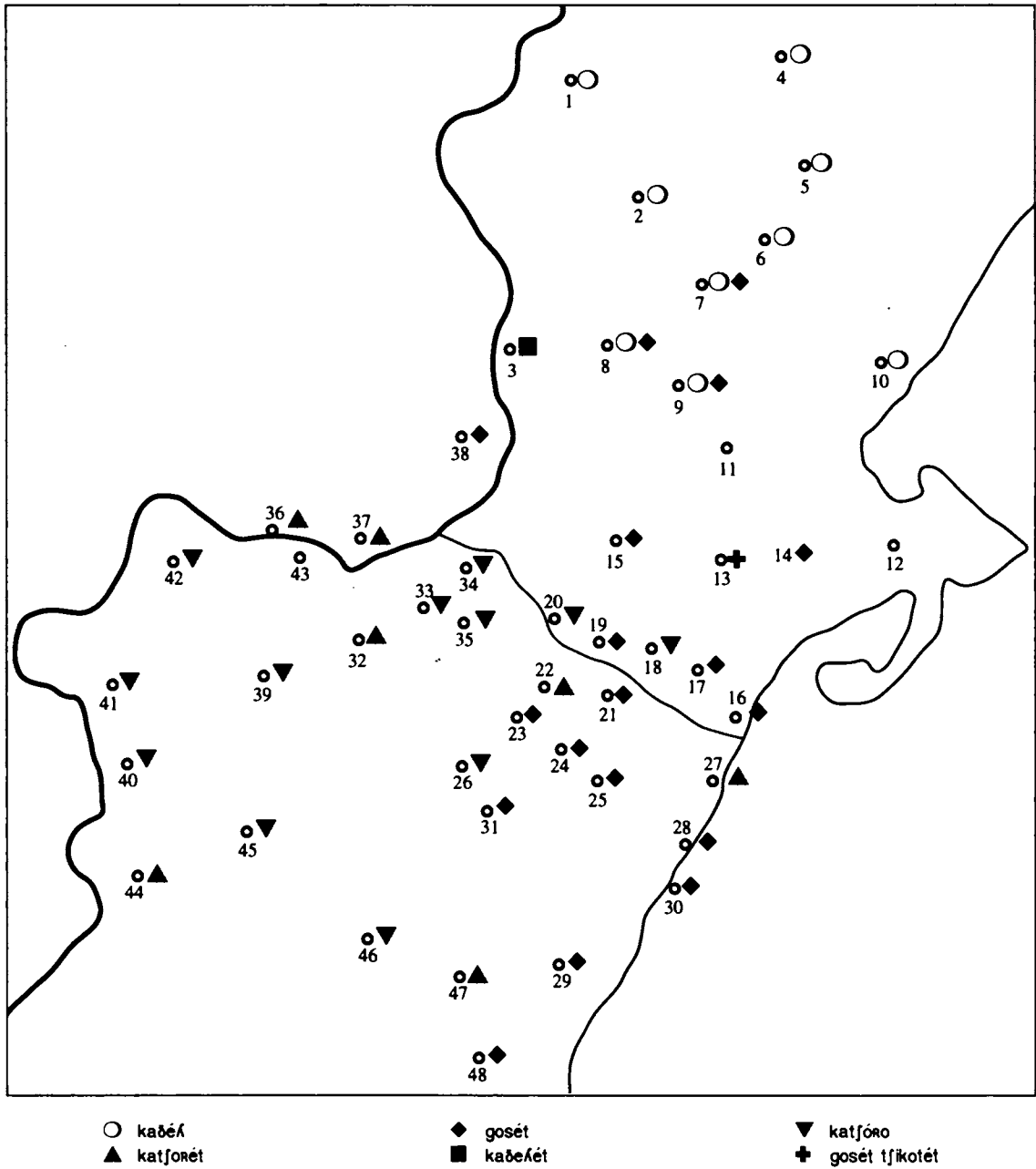
MAPA 376. *Els colomins*

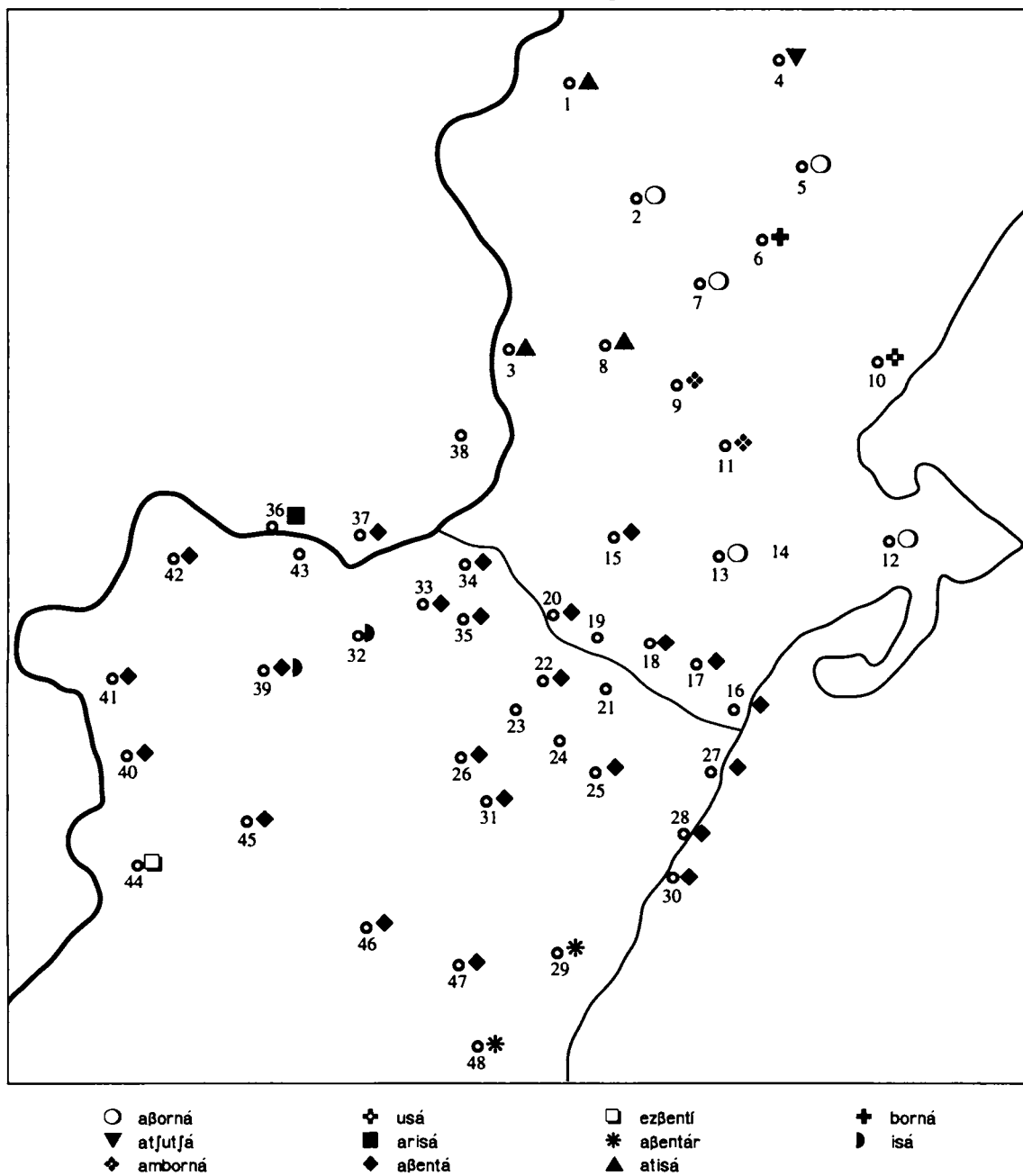
MAPA 377. *L'ànec*

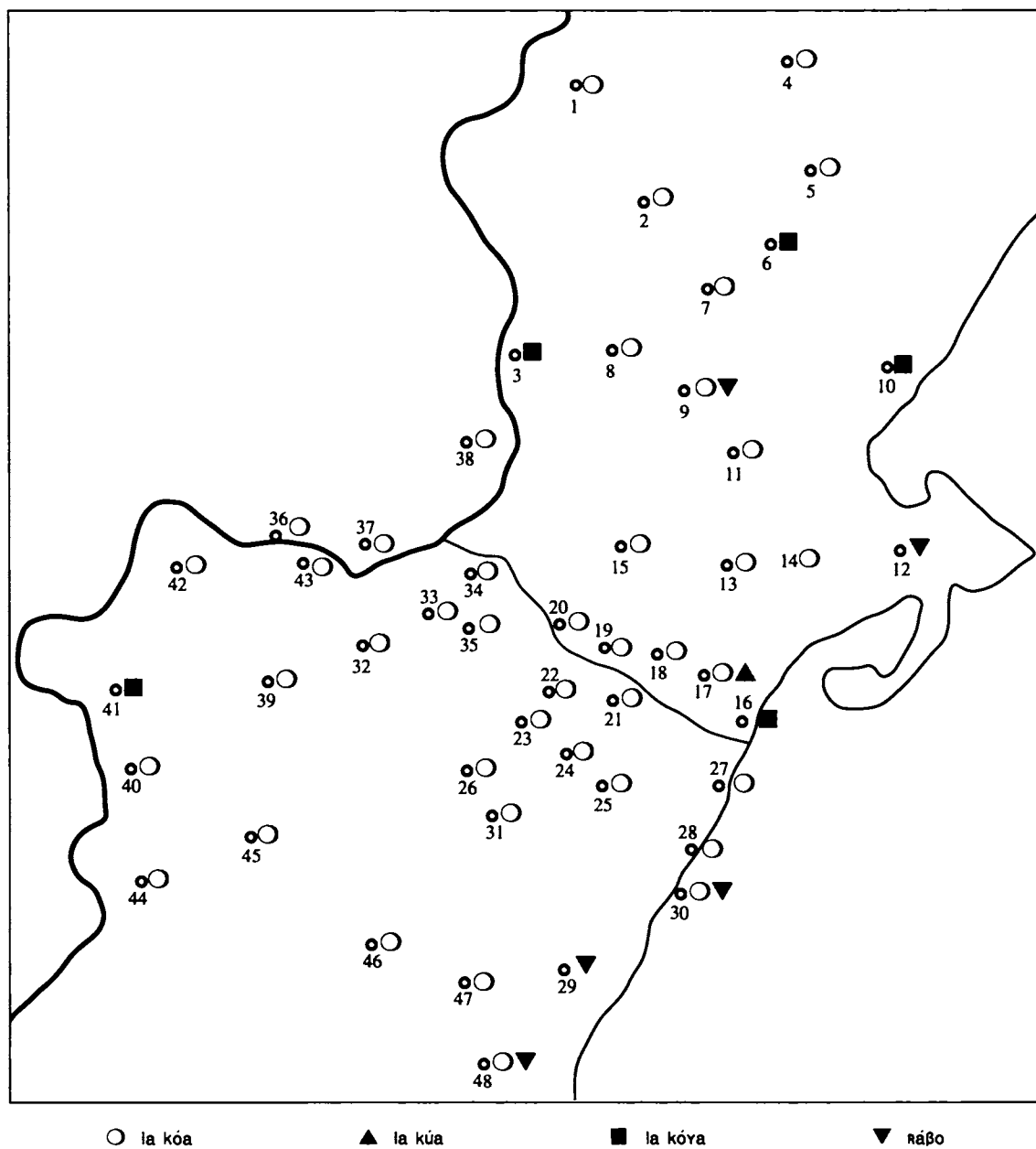
MAPA 378. *El gall dindi*

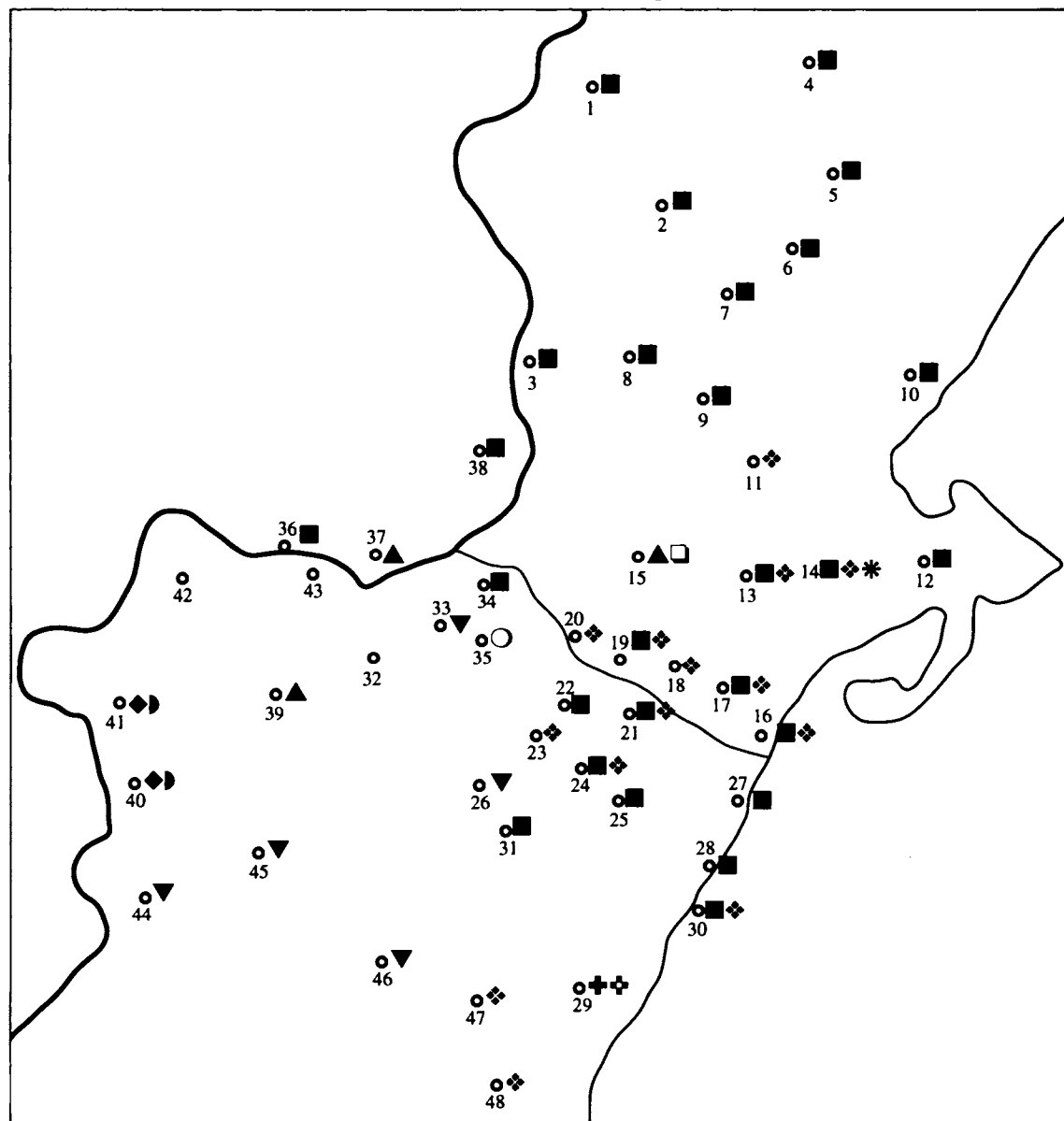
MAPA 379. *La polla d'india*

MAPA 380. *Un caçador, retornar sense caça*

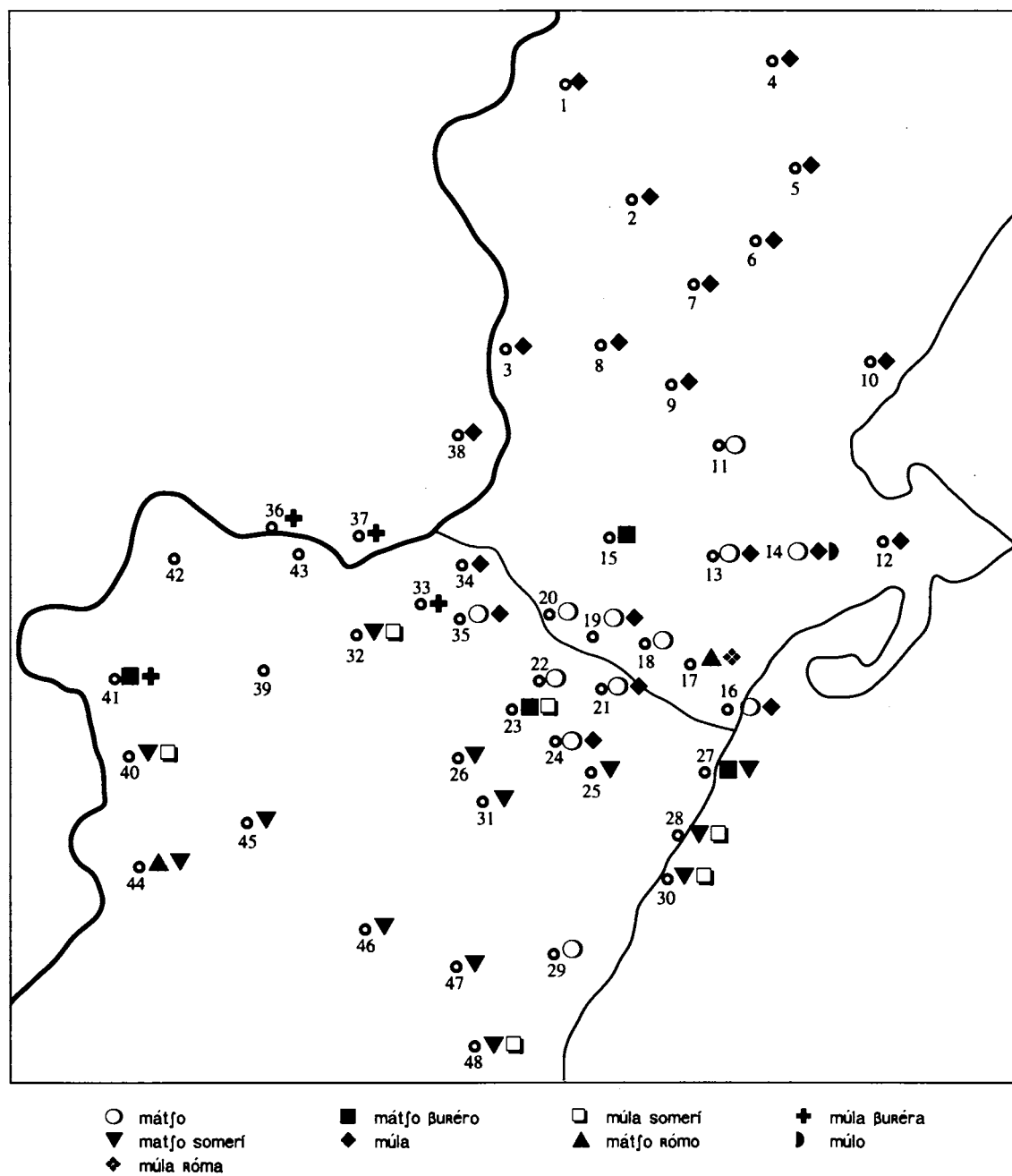
MAPA 381. *La cria del gos: cadell*

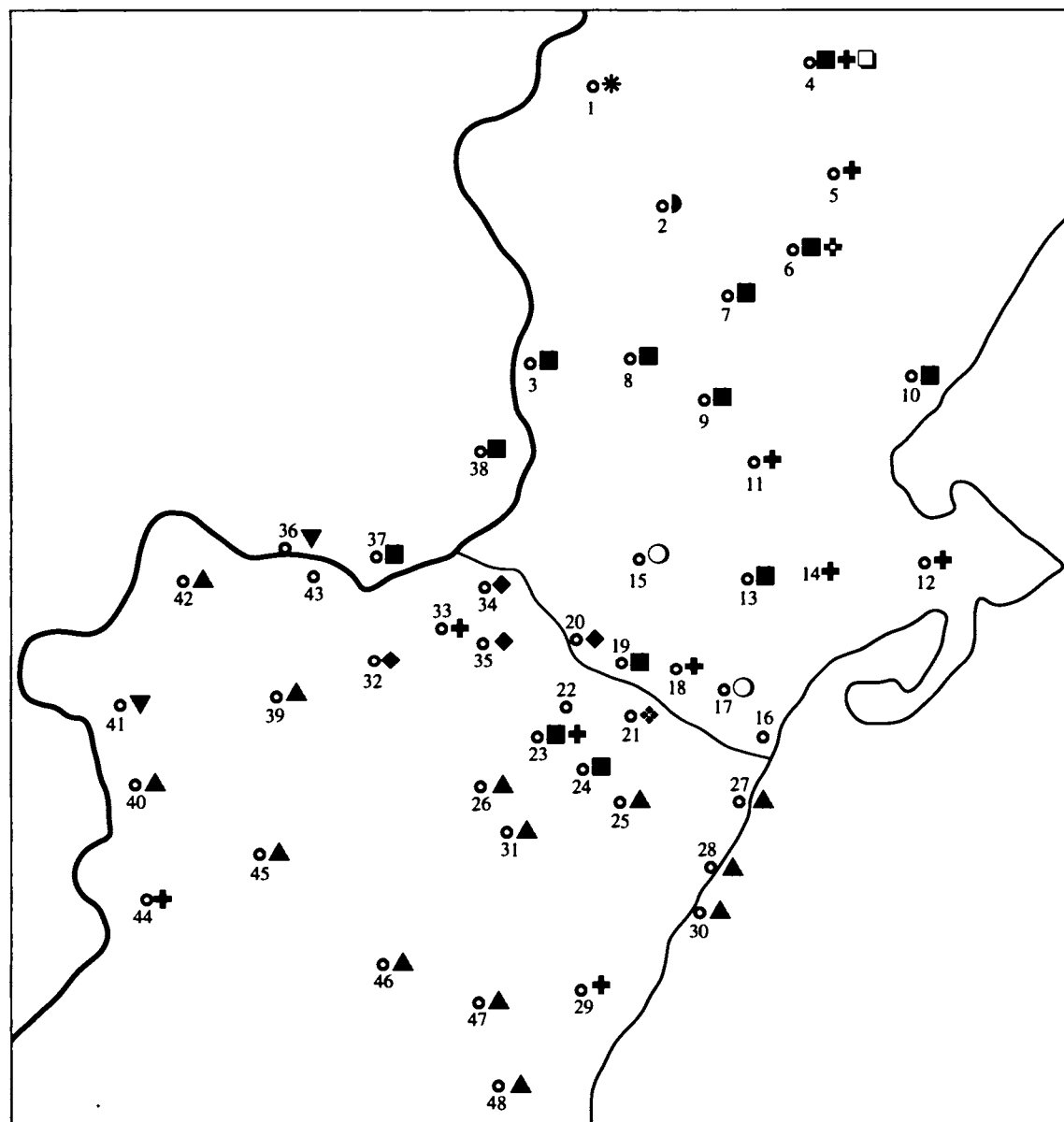
MAPA 382. *Atiar un gos*

MAPA 383. *La cua*

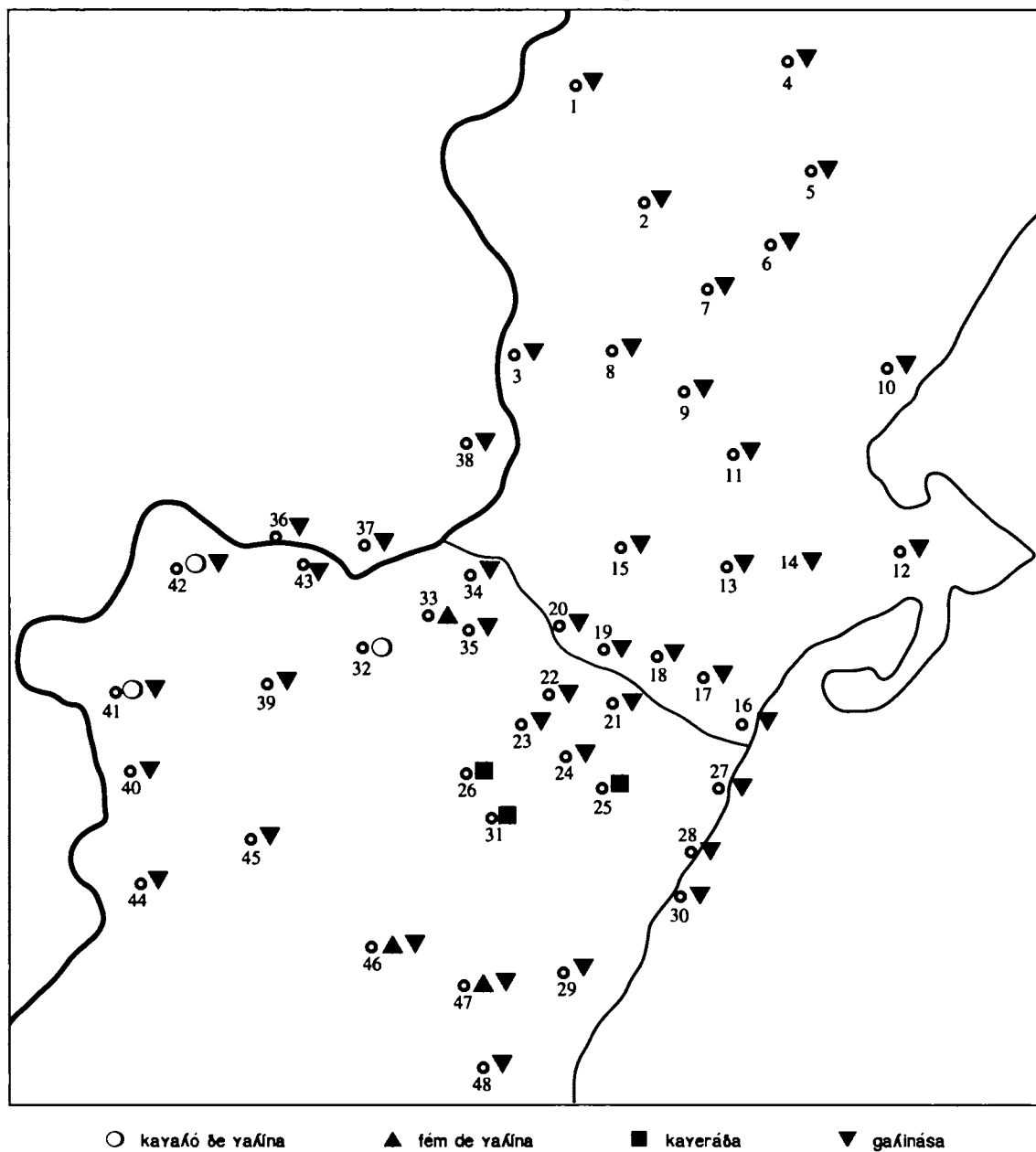
MAPA 384. *Cria d'ase i egua*

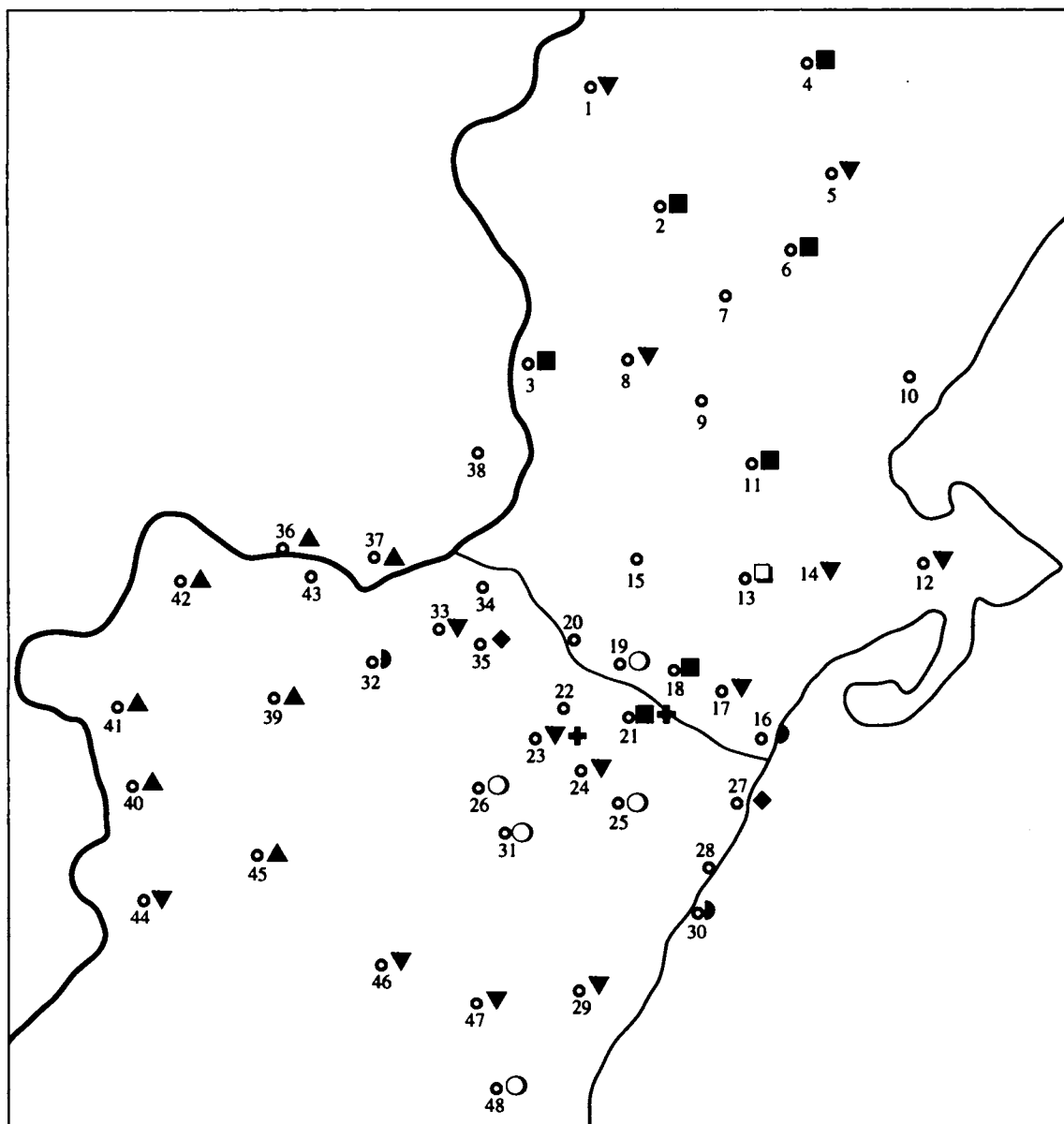
○ kaβáá	⊕ mûla somerina	□ mûla ßuréra	⊕ mâtfo somerí
▼ mâtfo erwáto	■ mâtfo	* mûlo	▷ mûla jeywáta
◆ mûla	◆ mâtfo jeywáto	▲ mâtfo ßuréro	

MAPA 385. *Cria de cavall i somera*

MAPA 386. *Excrement de conill*

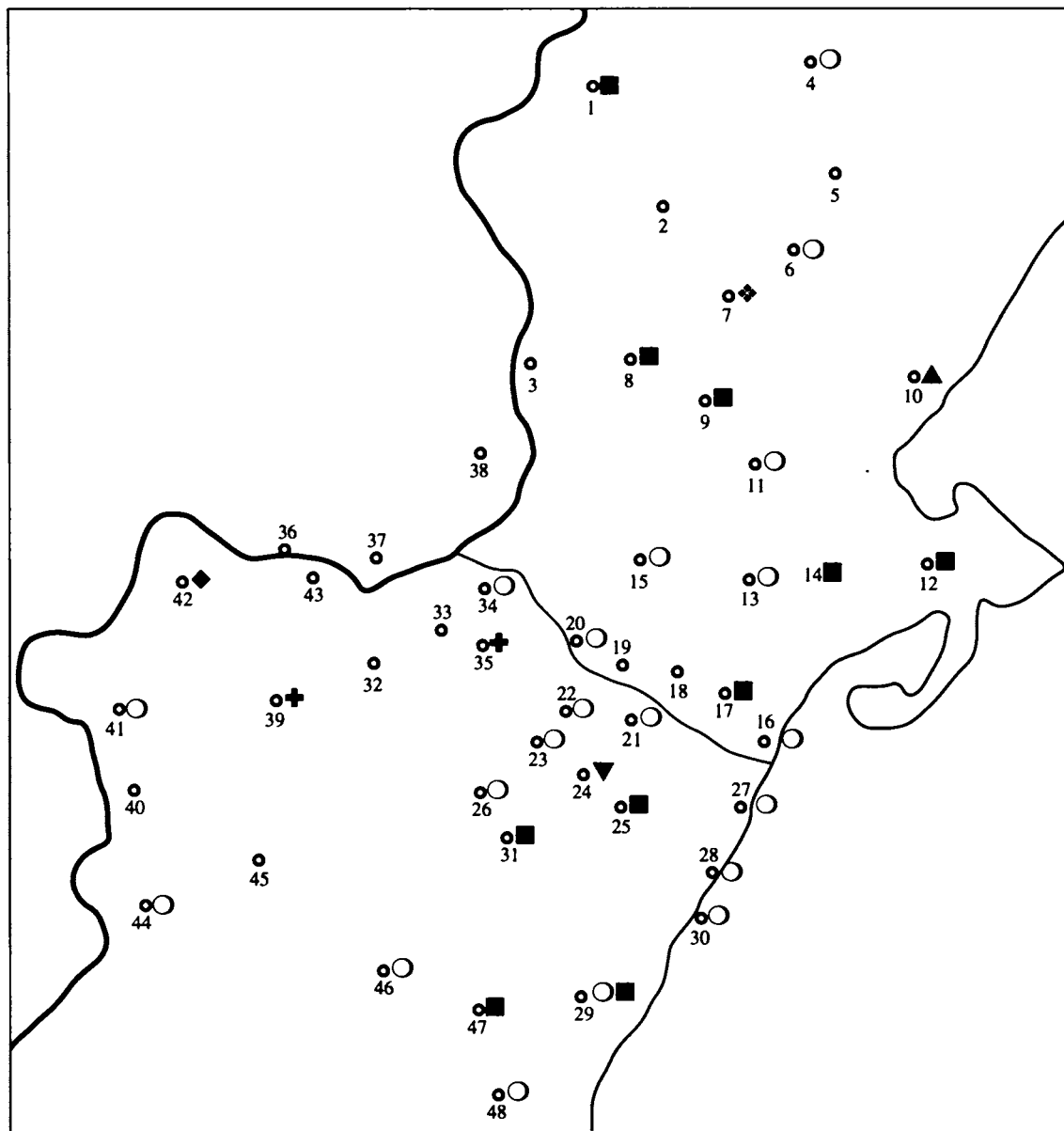
○ kavalonèts	✚ maiaia	□ fèmta de koniá	▷ máia
▼ kavariútes	■ kavalións	▲ kavariá	* tjeri de koniá
◆ feménta	◆ kavéles	✚ fém de koniá	

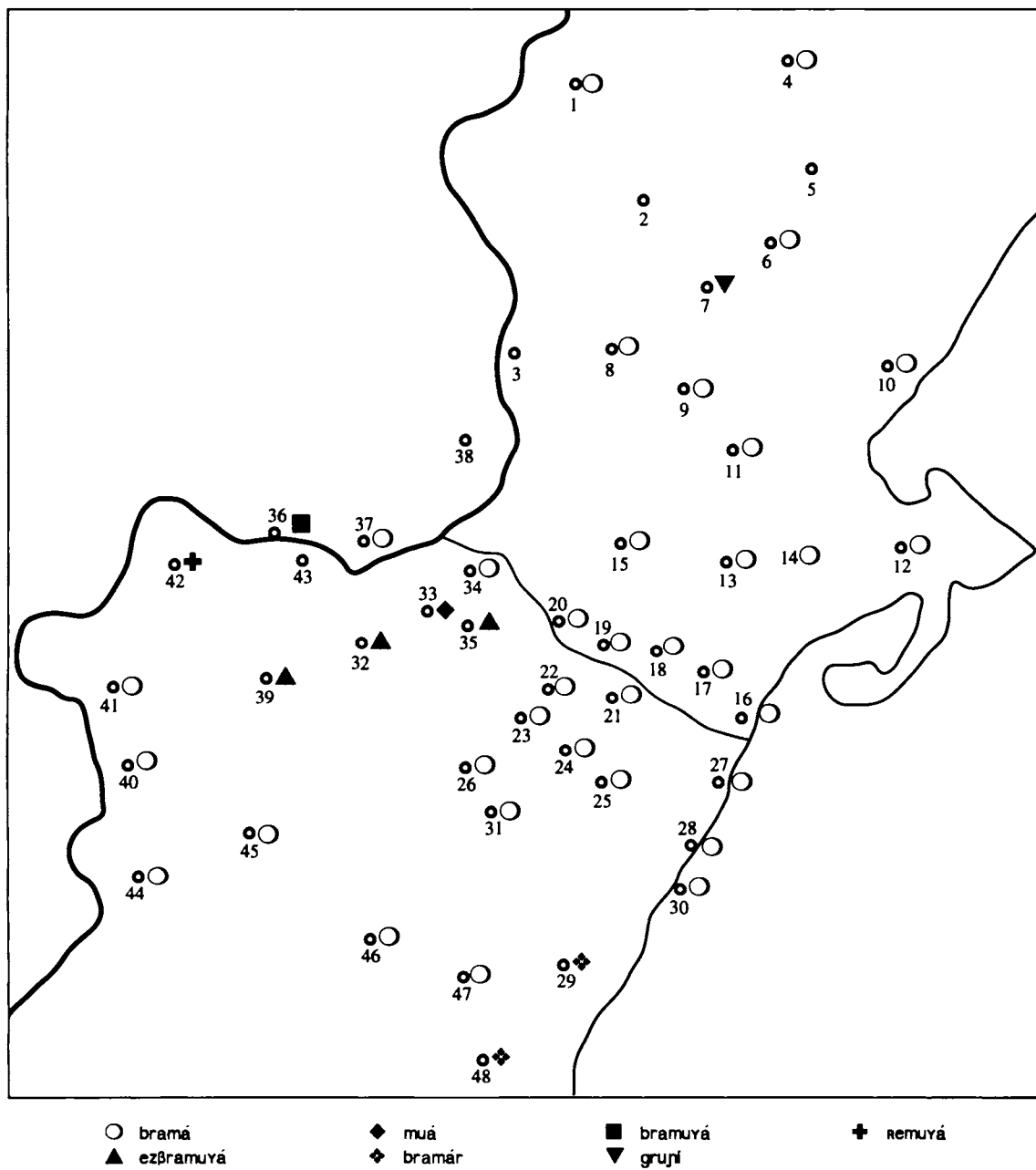
MAPA 387. *Excrement de gallina*

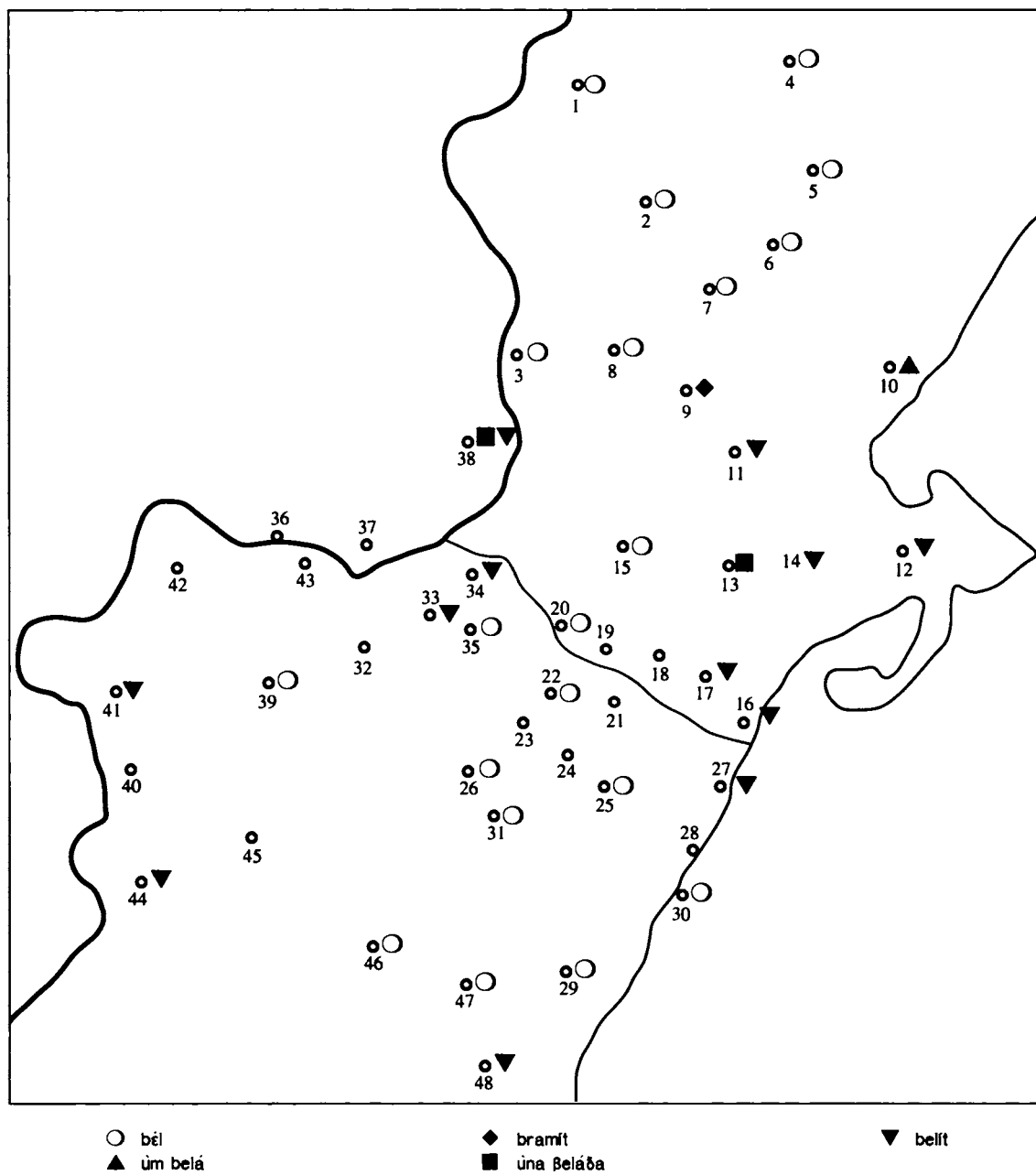
MAPA 388. *Excrement de colom*

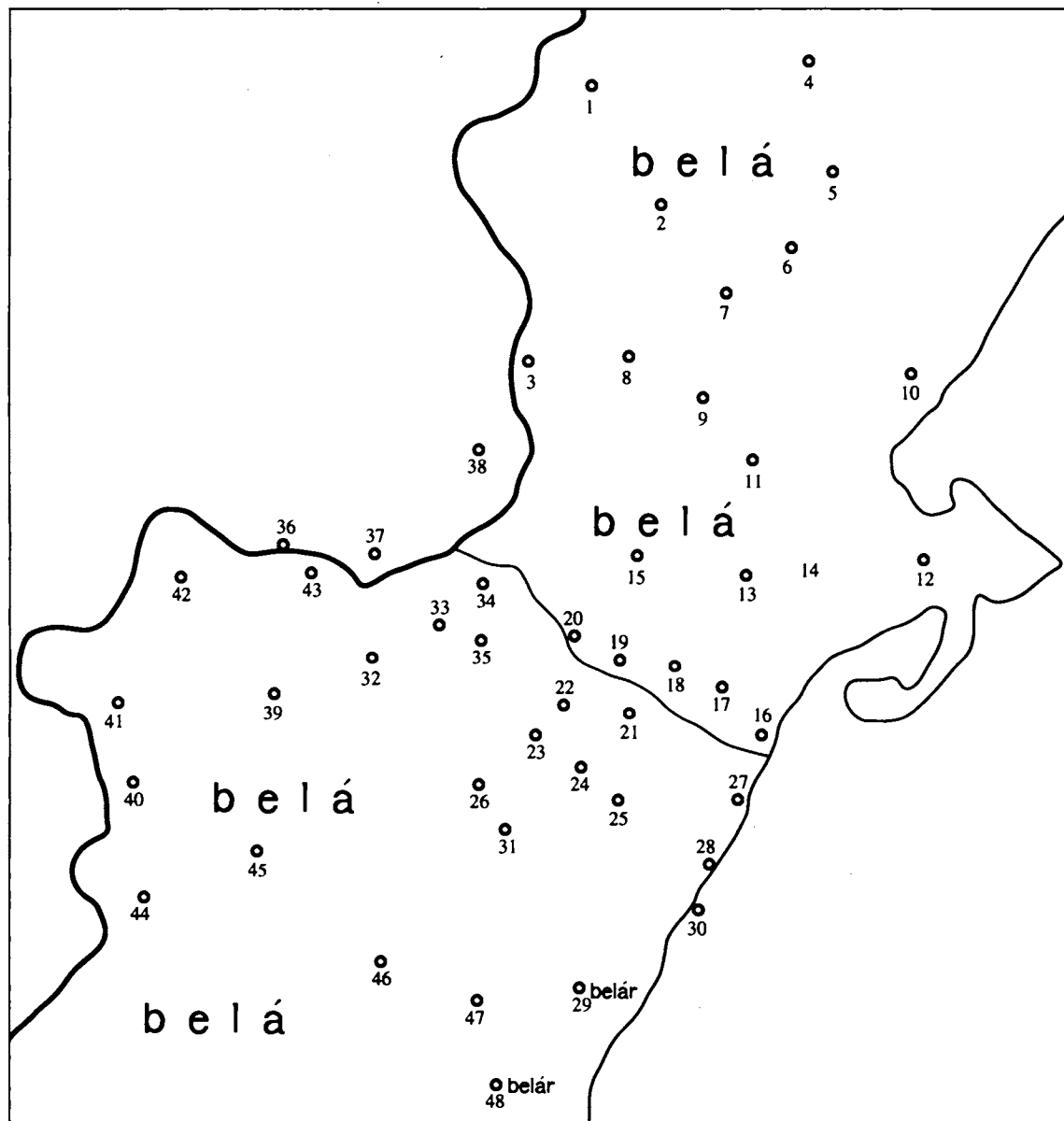
○ kaveráda	■ kolomása	□ gañinása de kolóm	+ fenta dels kolóms
▼ fém de kolóm	◆ feménta-e kolóm	▲ kolomína	◐ mërda de kolóm
◆ gañinása			

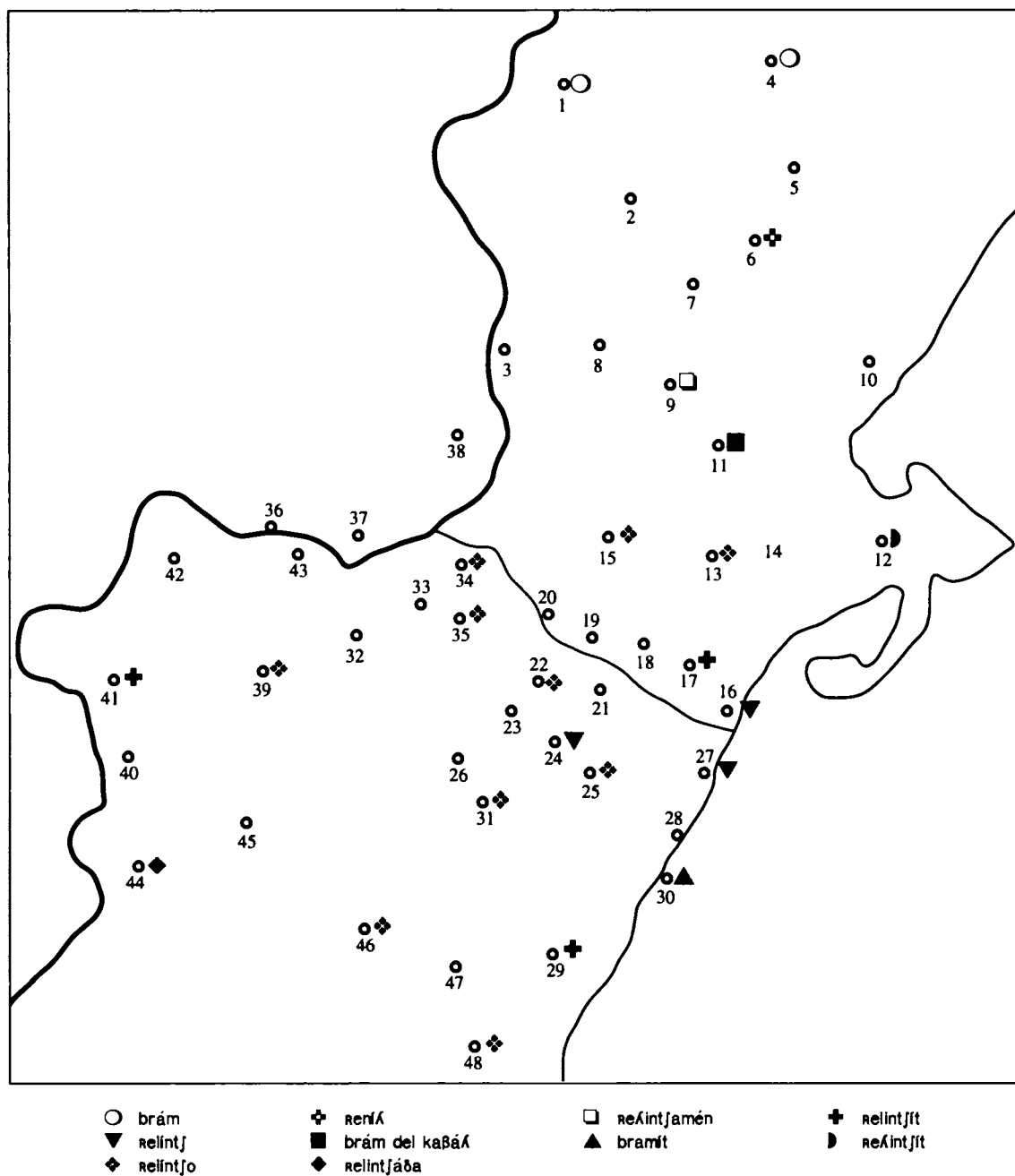
MAPA 389. *Veu de la vaca: bramul*

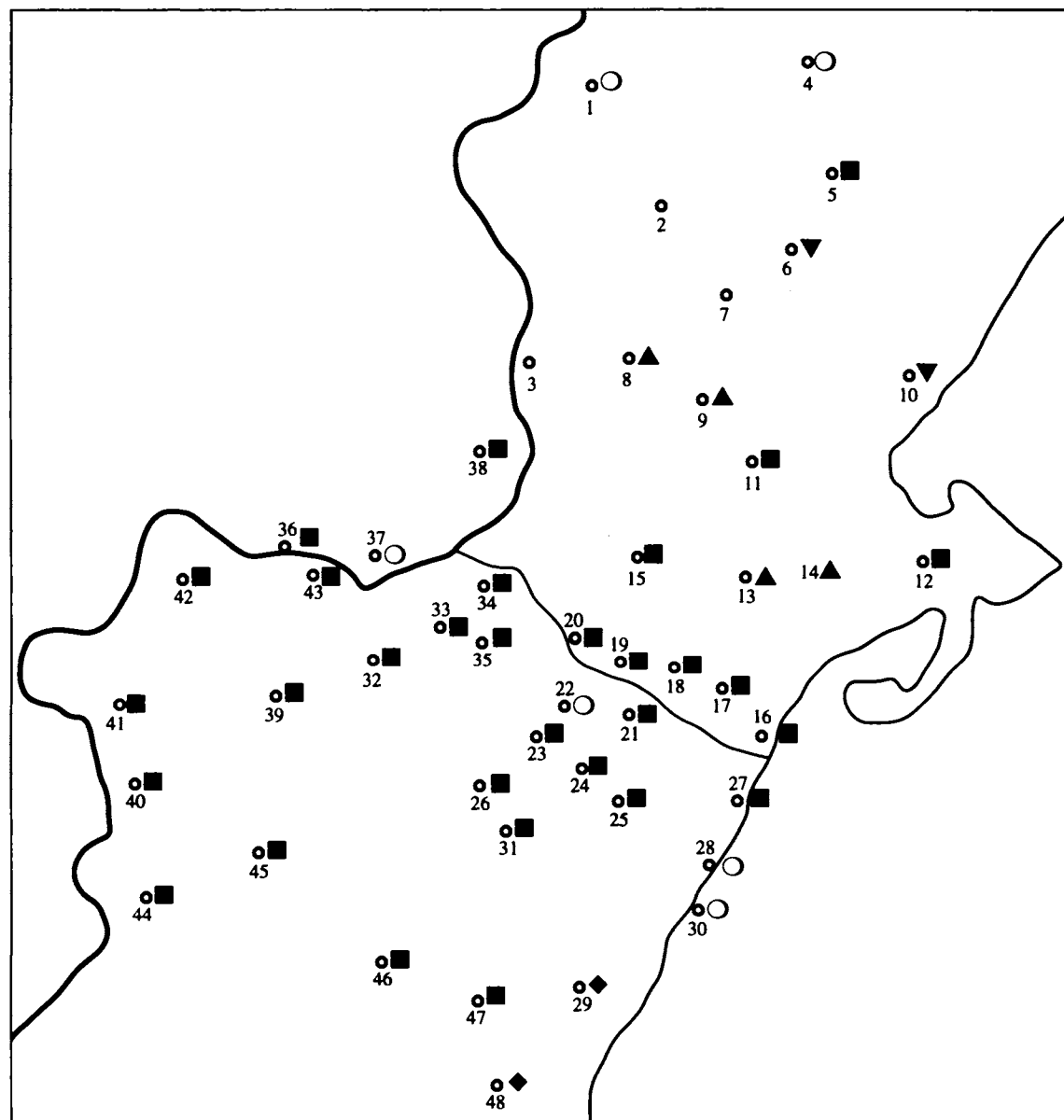

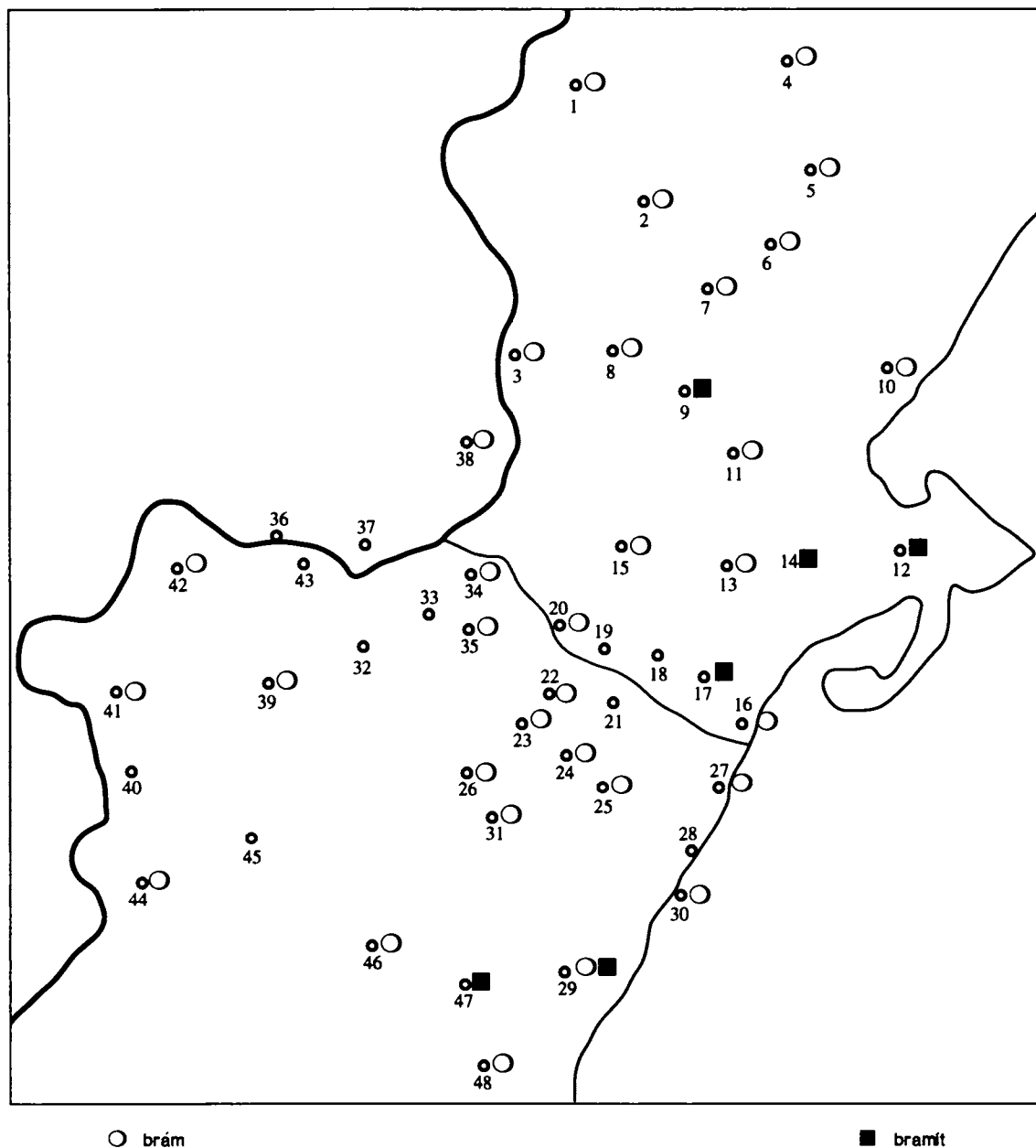
MAPA 390. *Bramular*

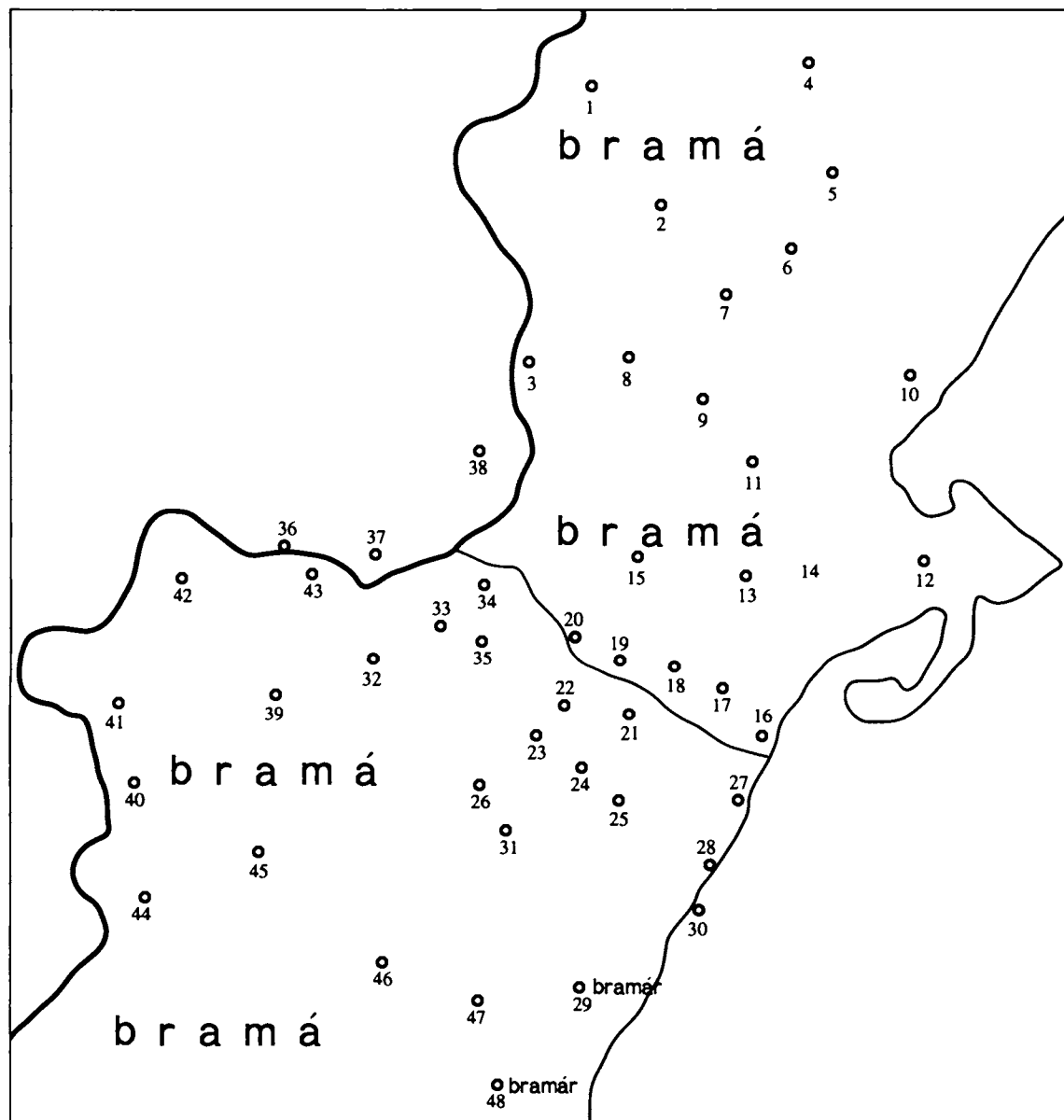
MAPA 391. *Veu de l'ovella: bel*

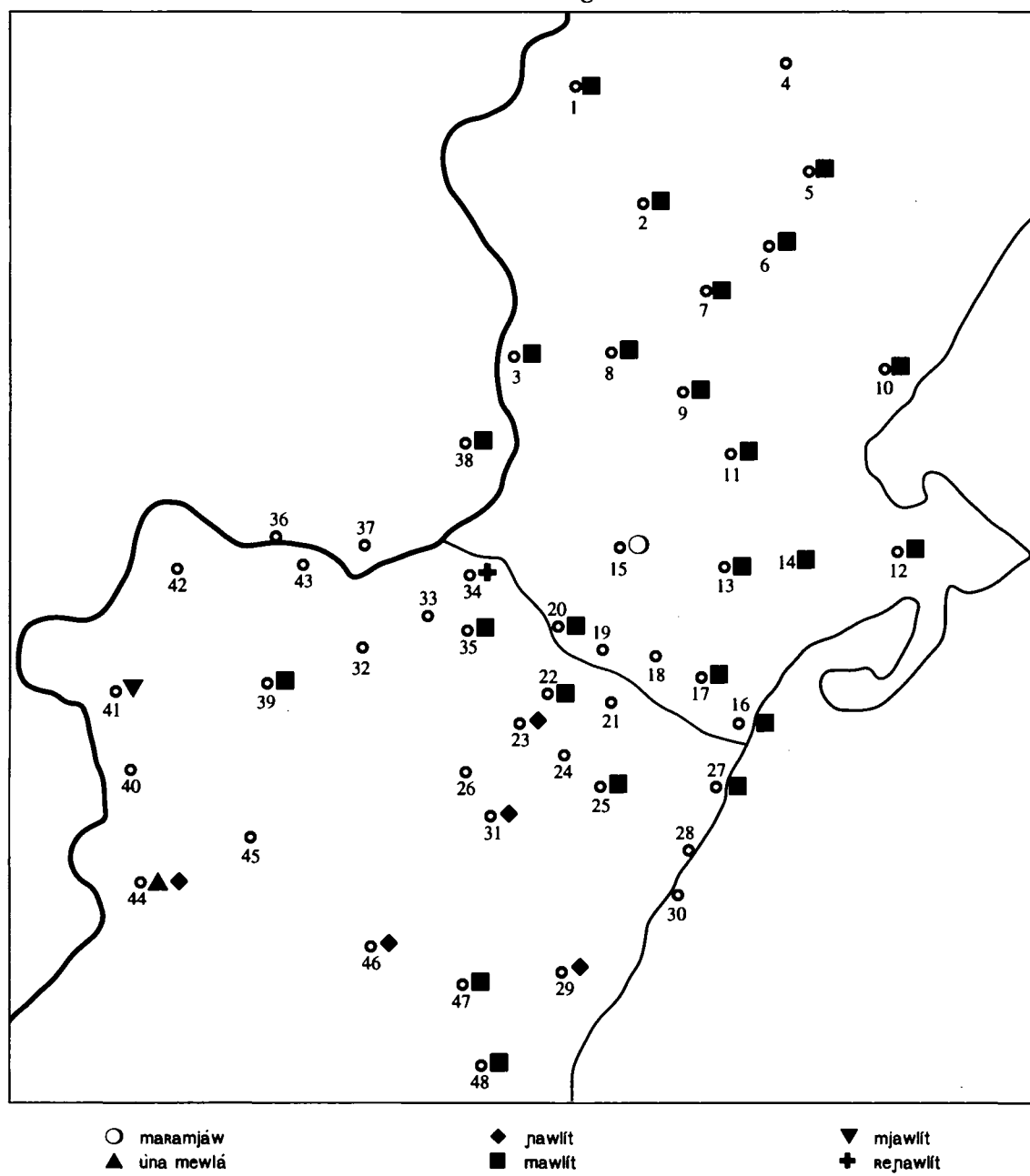
MAPA 392. *Belar*

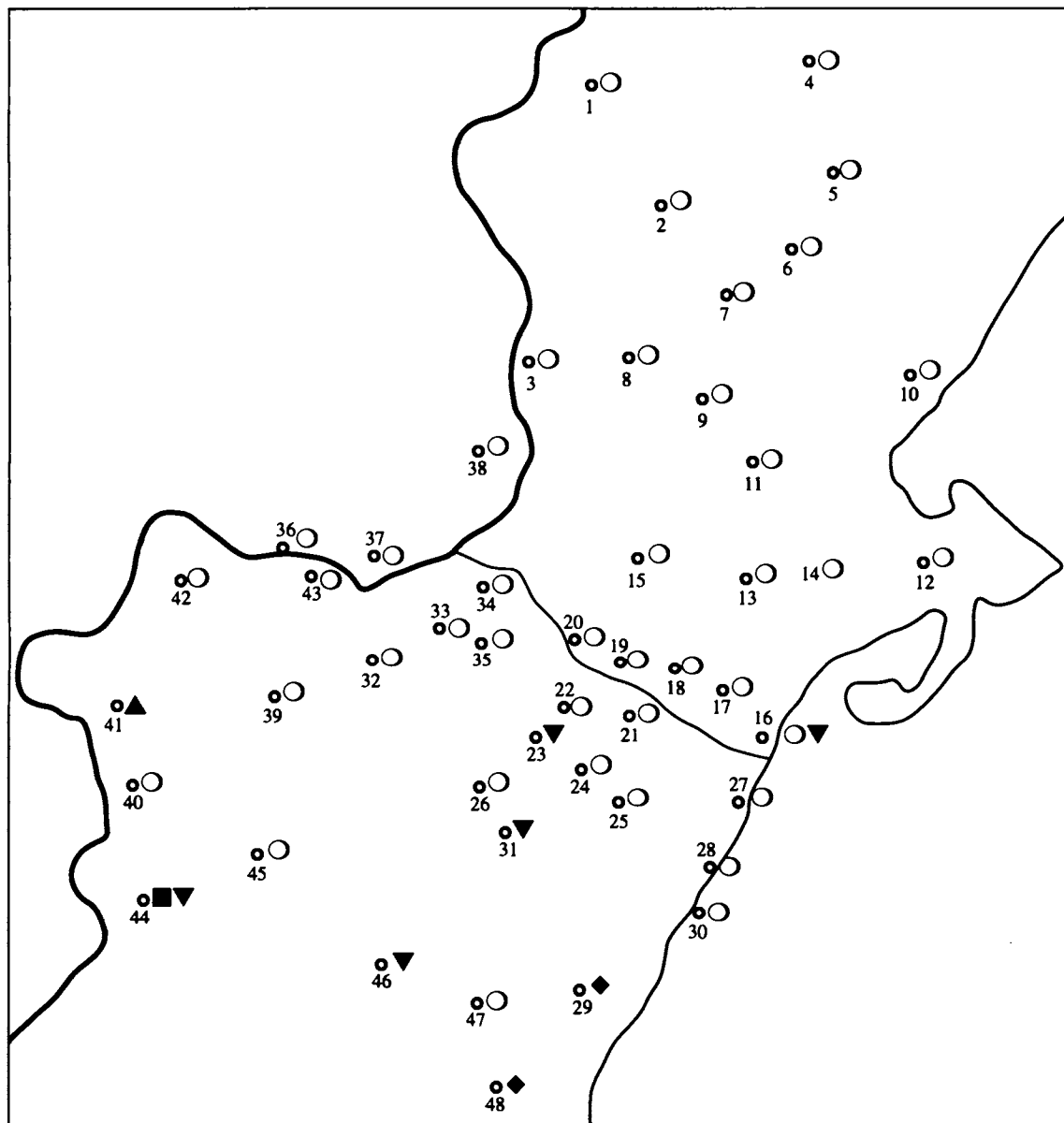
MAPA 393. *Veu del cavall: renill*

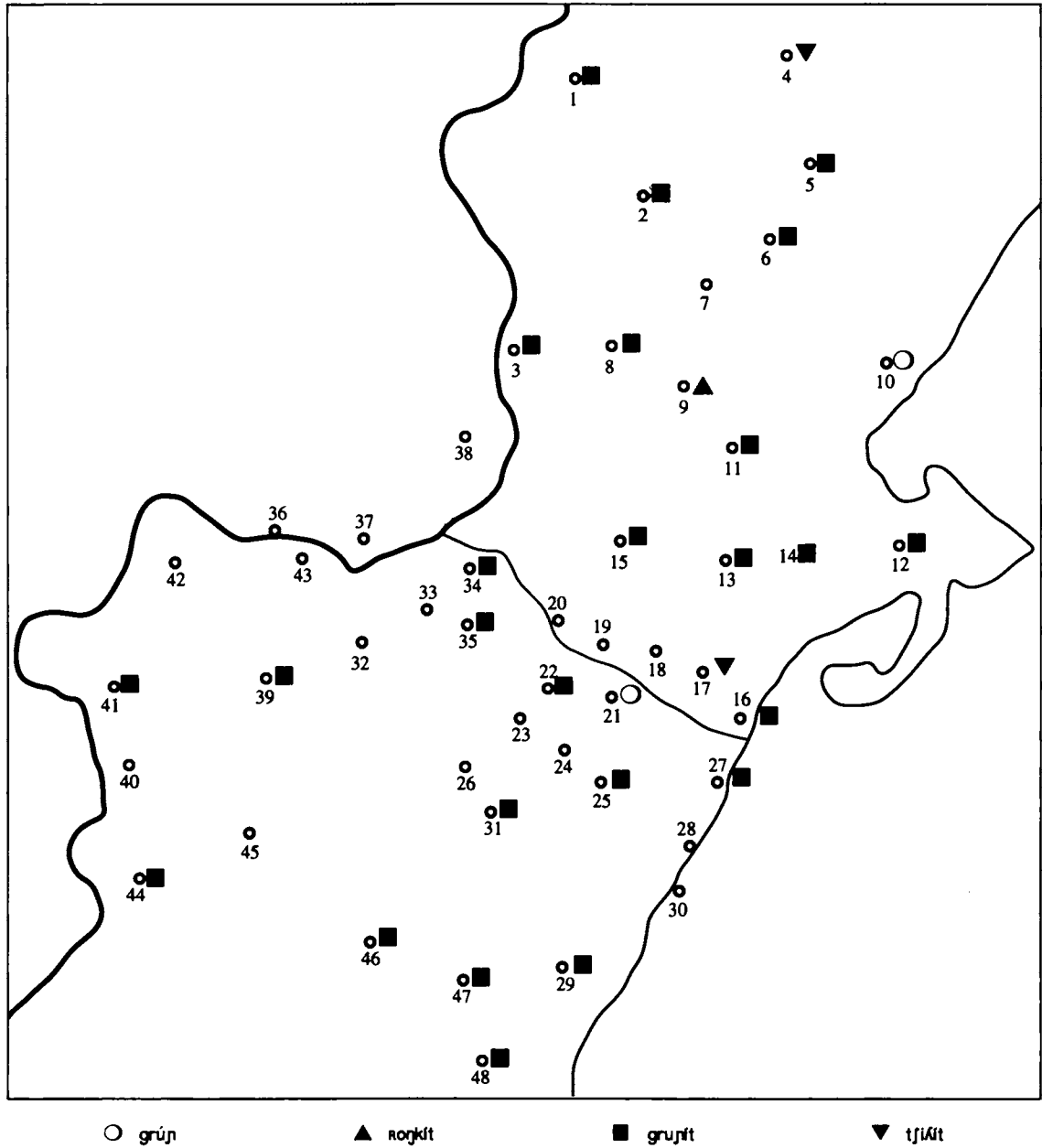
MAPA 394. *Renillar*

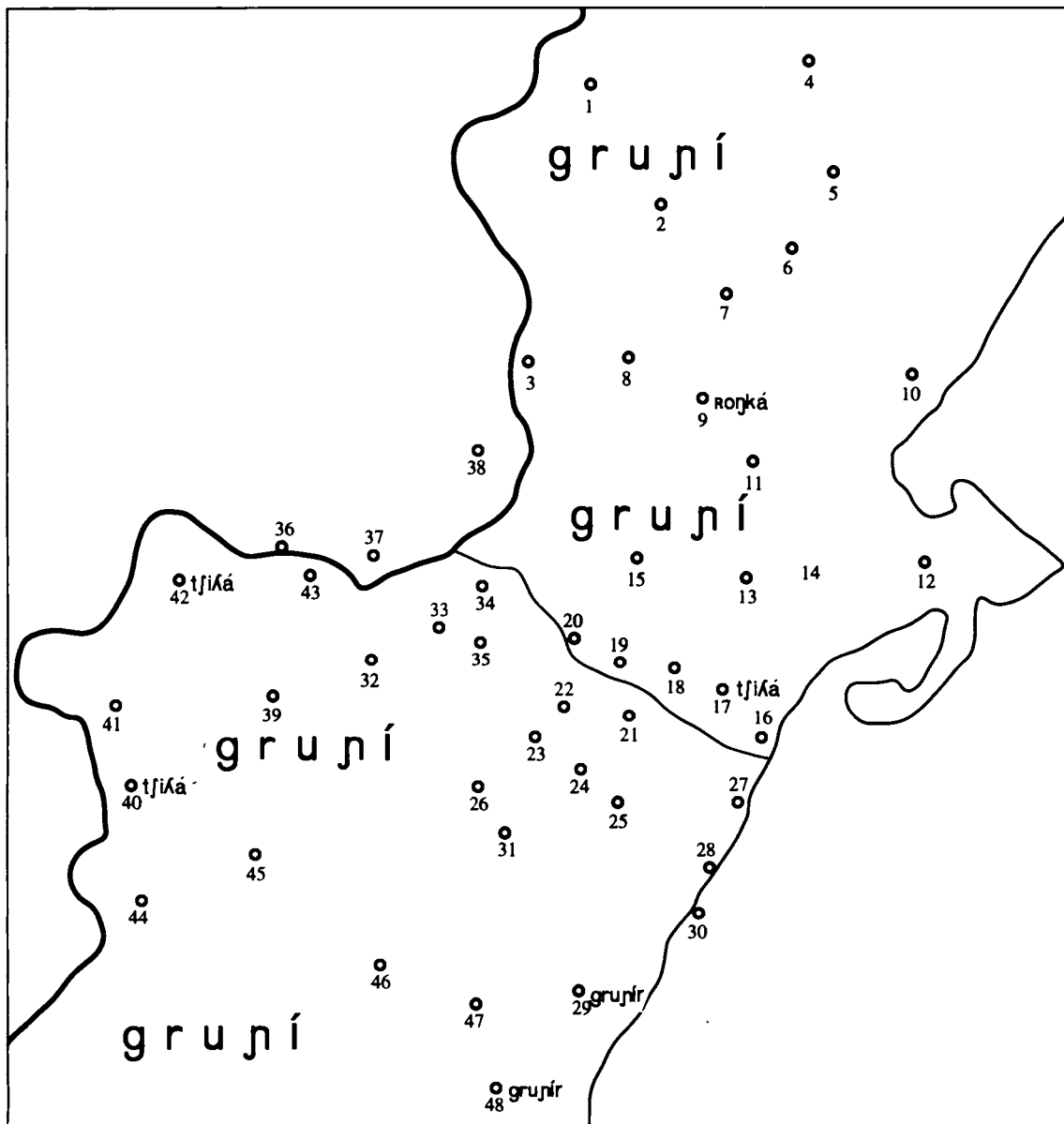
MAPA 395. *Veu de l'ase: bram*

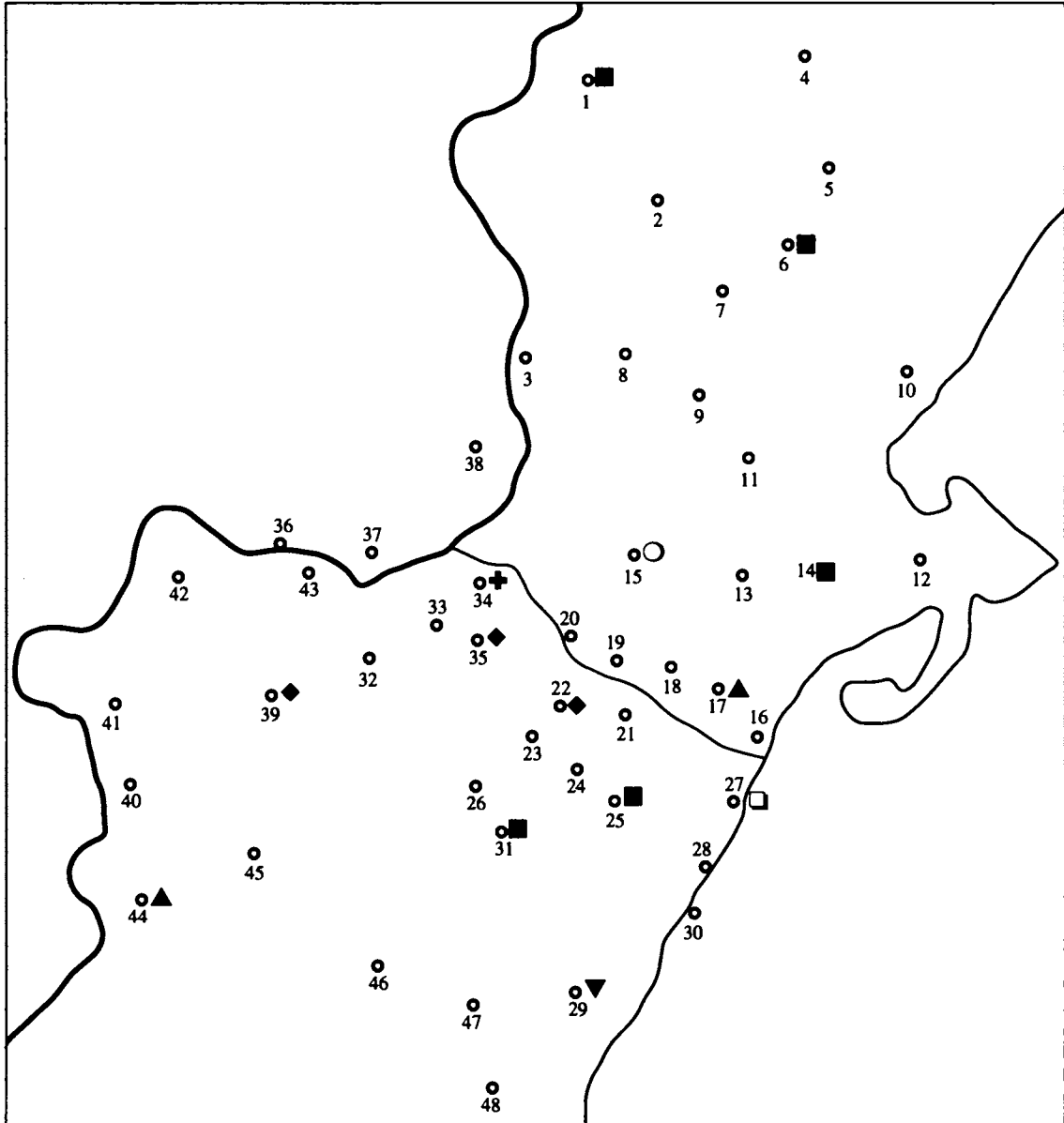
MAPA 396. *Bramar*

MAPA 397. *Veu del gat: miol*

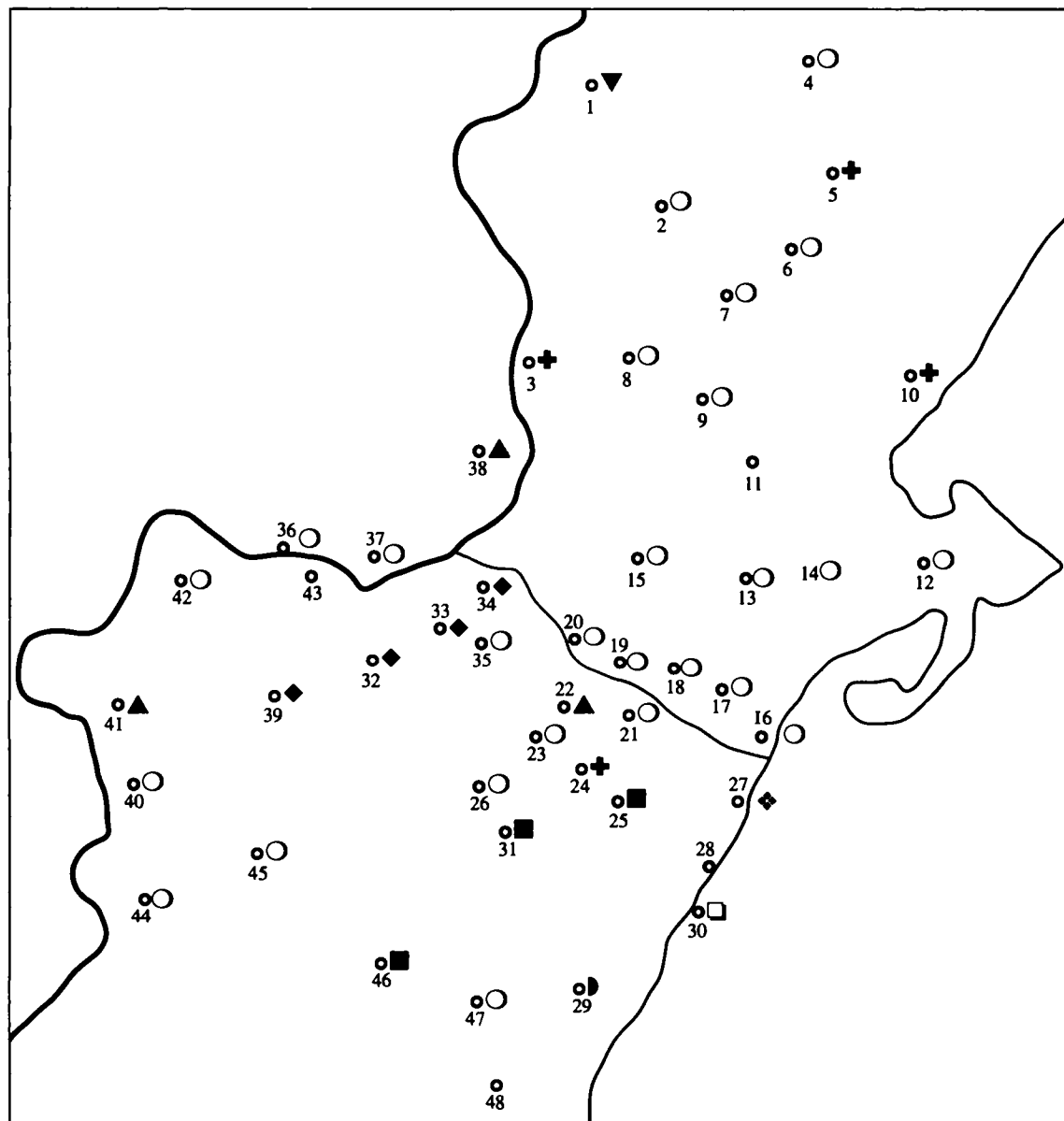
MAPA 398. *Miolar*

MAPA 399. *Veu del porc: grony*

MAPA 400. *Grunyir*

MAPA 401. *Veu de la gallina: escataineig*

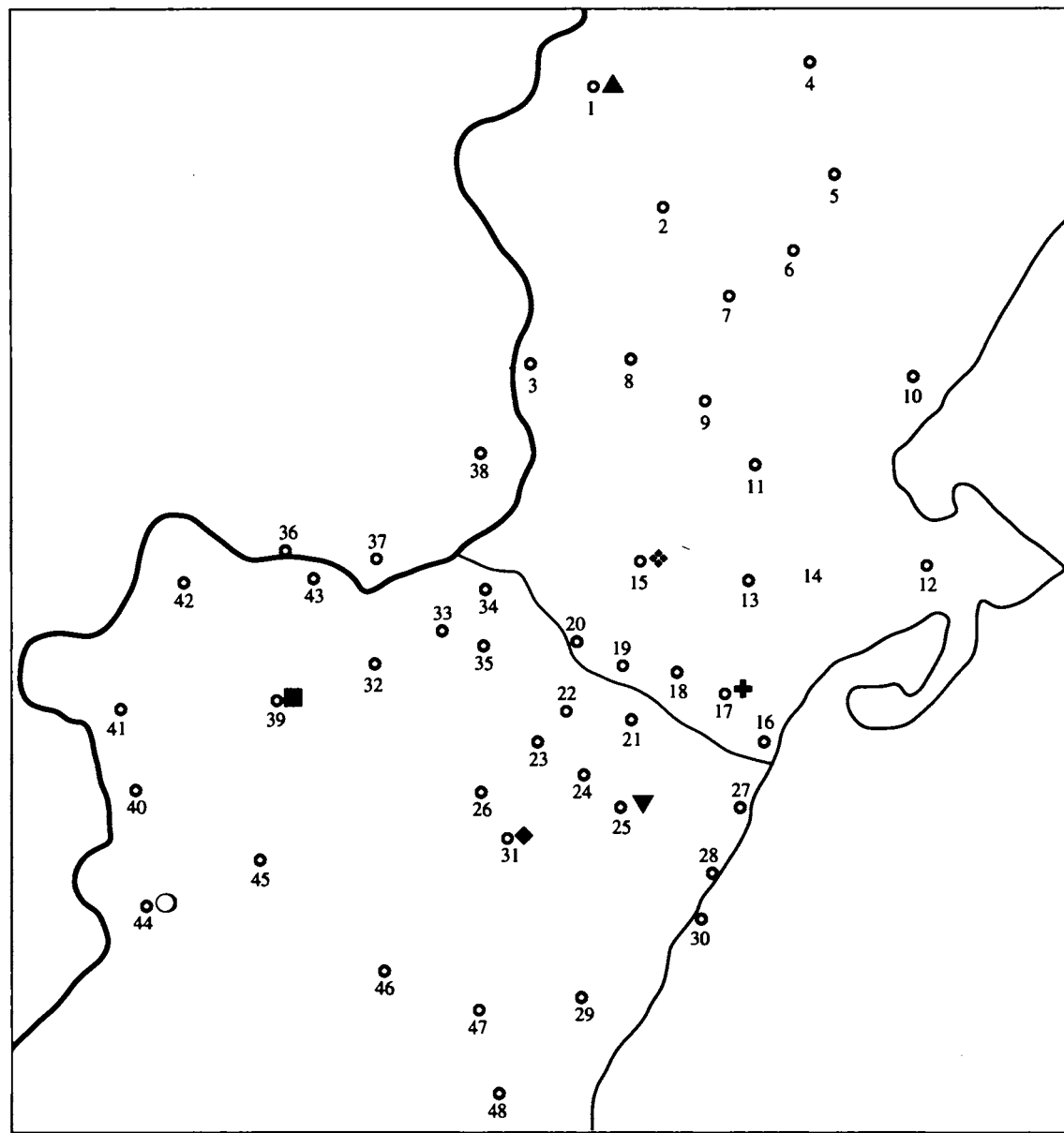
○ kakarakák ◆ kakarít ■ kakarétj + kaskarétj
 ▲ kakarejjaða ◇ kaskarít ▼ kakaréó □ klokéo

MAPA 402. *Escatainar*

○ kakarejzà
▼ kantà
◆ klokejzà

■ kakarejzà
◆ kaskarejzà
□ kokejzà

▲ kakaredjzà
+ klokejzà
◐ kakarejzàr

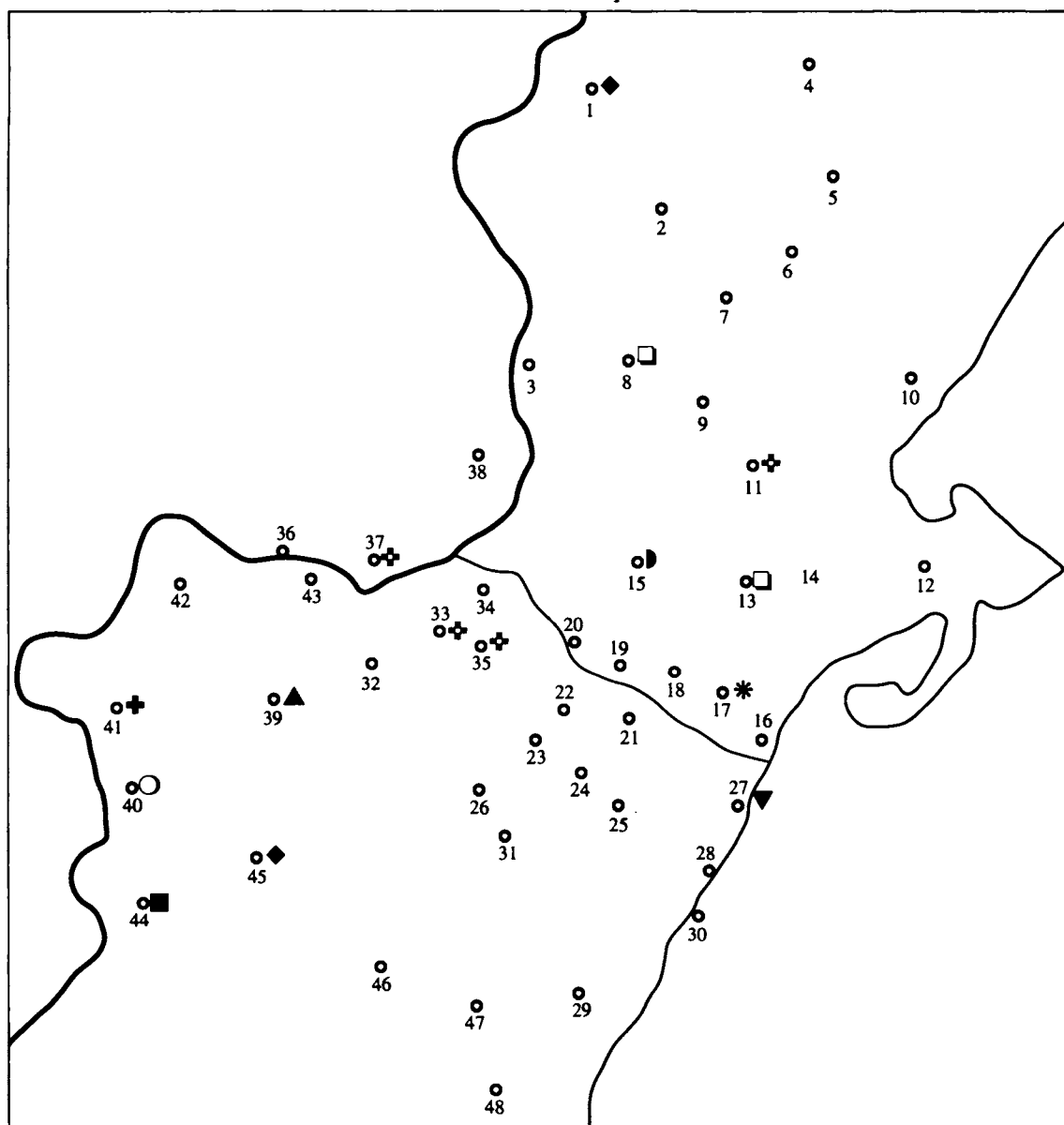
MAPA 403. *Veu del colom: parrup*

○ kukurütejzába
▲ á yruát

◆ güruvüru
◇ uðól

■ goryonétj
▼ guryrú

+ ramük

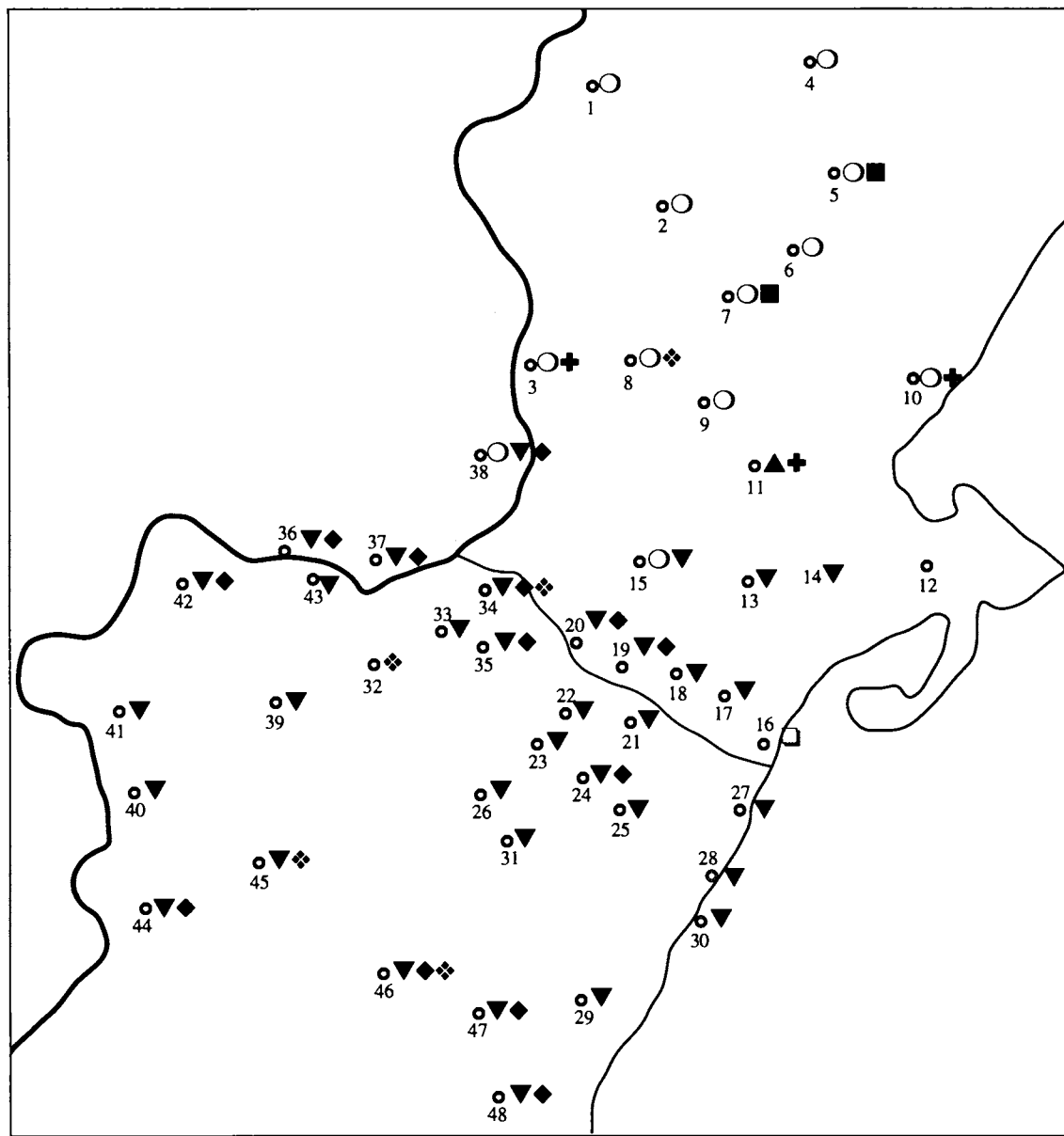
MAPA 404. *Parrupar*

○ korokutejzà
▼ gorunejzà
◆ gruà

✚ runà
■ kukurutejzà
◆ gurnejzà

□ grují
▲ goryonejzà
✚ gurunedjzà

◐ ramuyezà
* uðolà

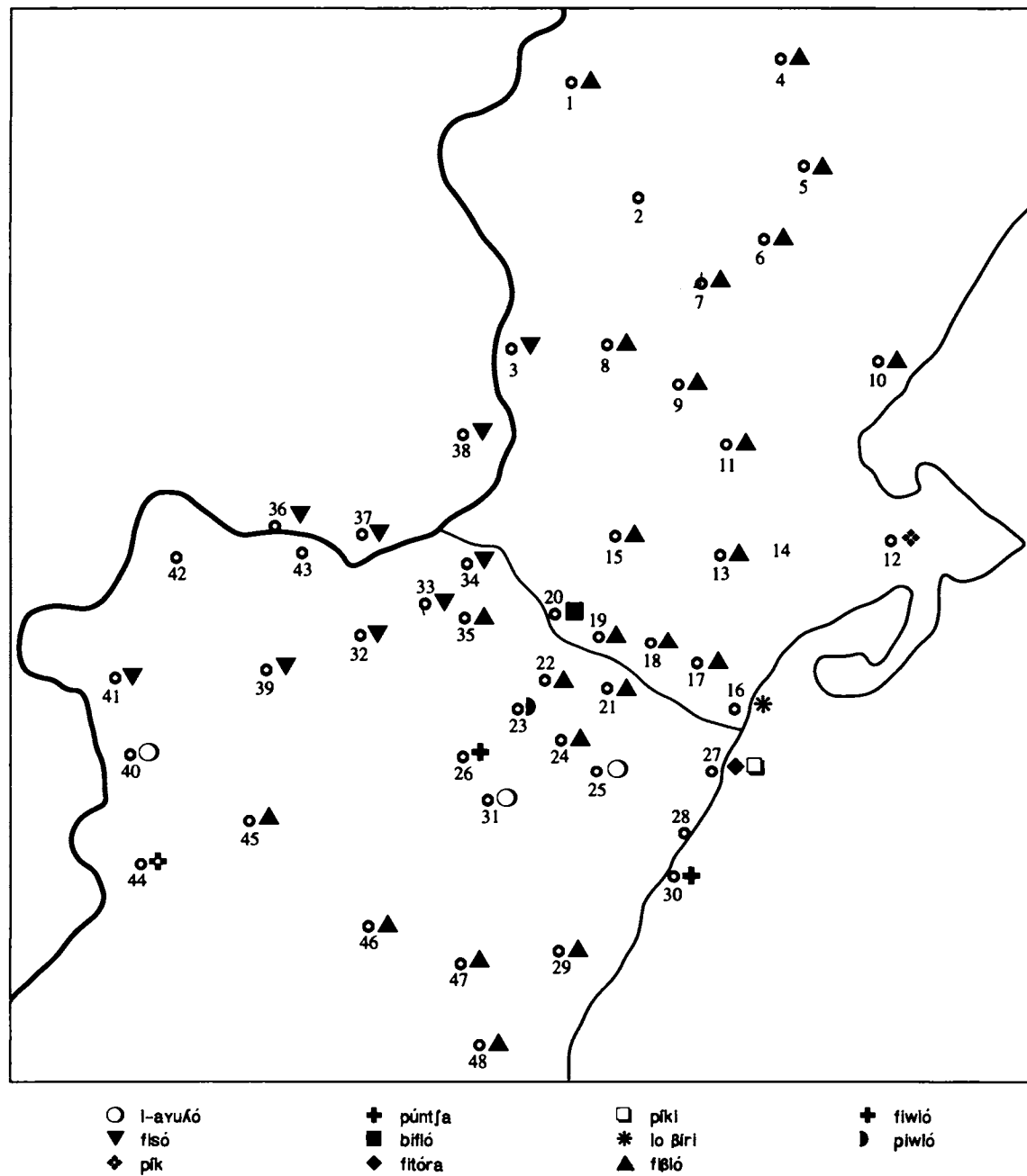
MAPA 405. *El rusc*

○ árna
▲ bás

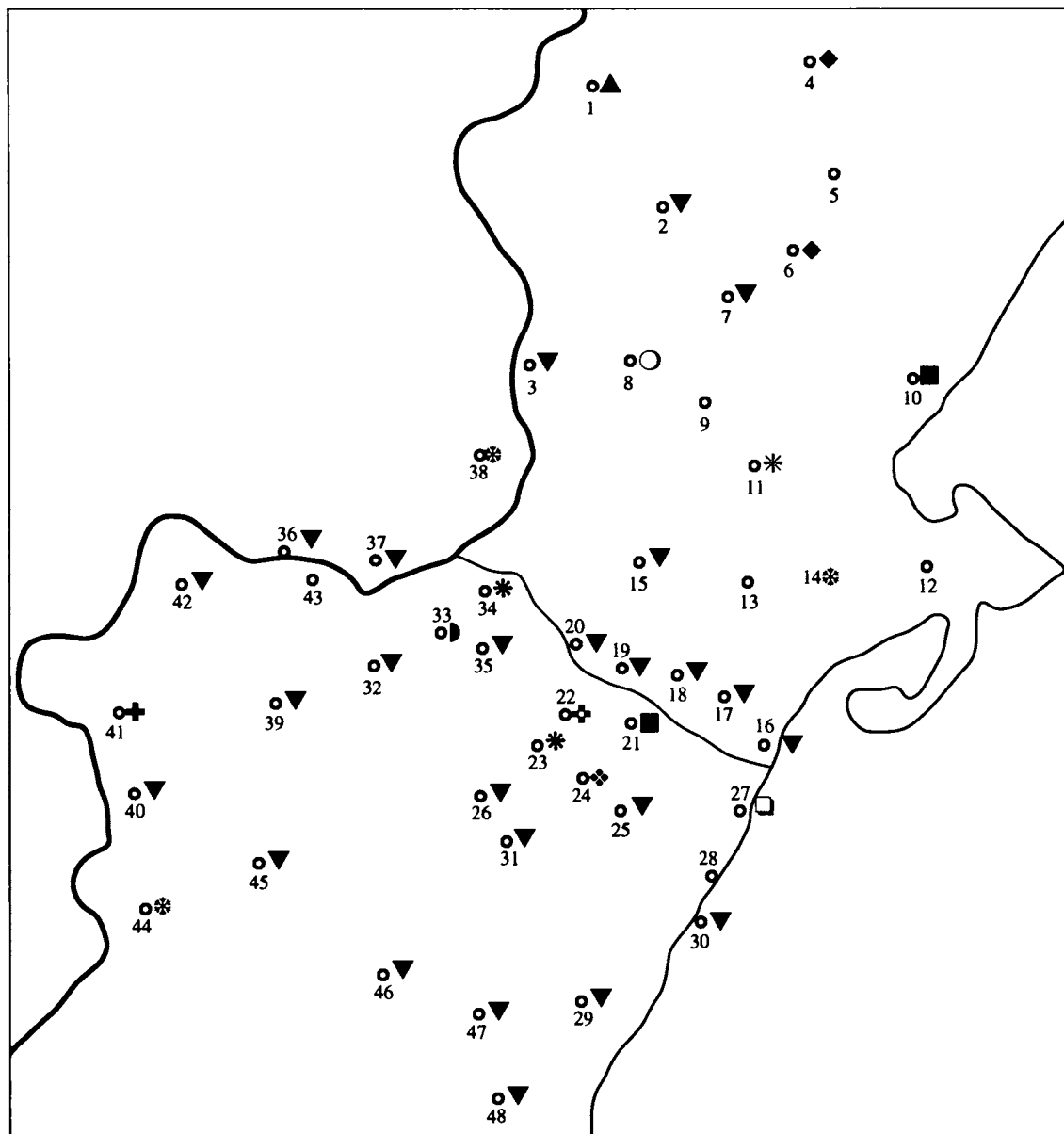
◆ kájfa
◈ súro

■ arnót
▼ bázo

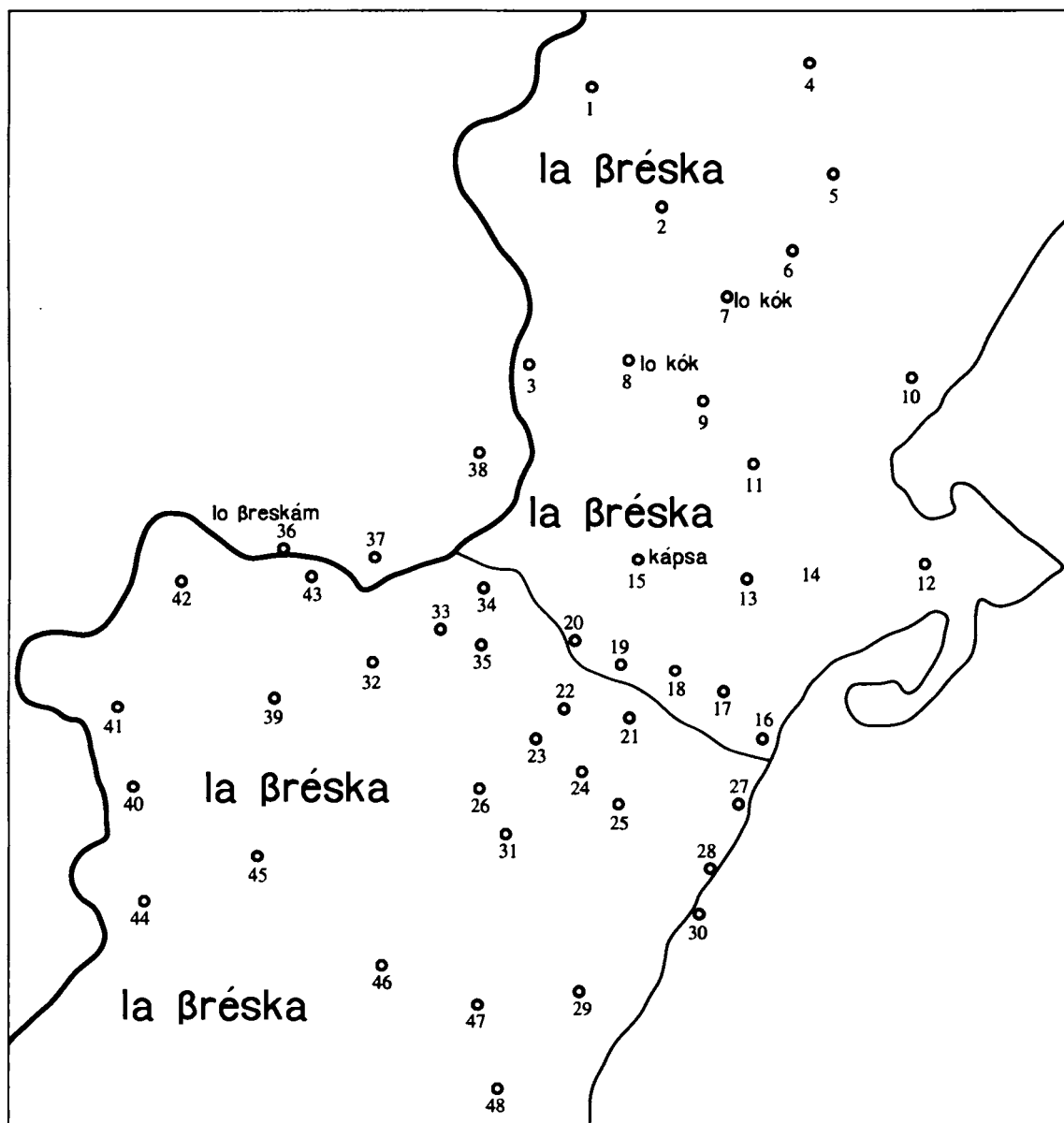
+ kájfa δ-αβέλες
□ vázo

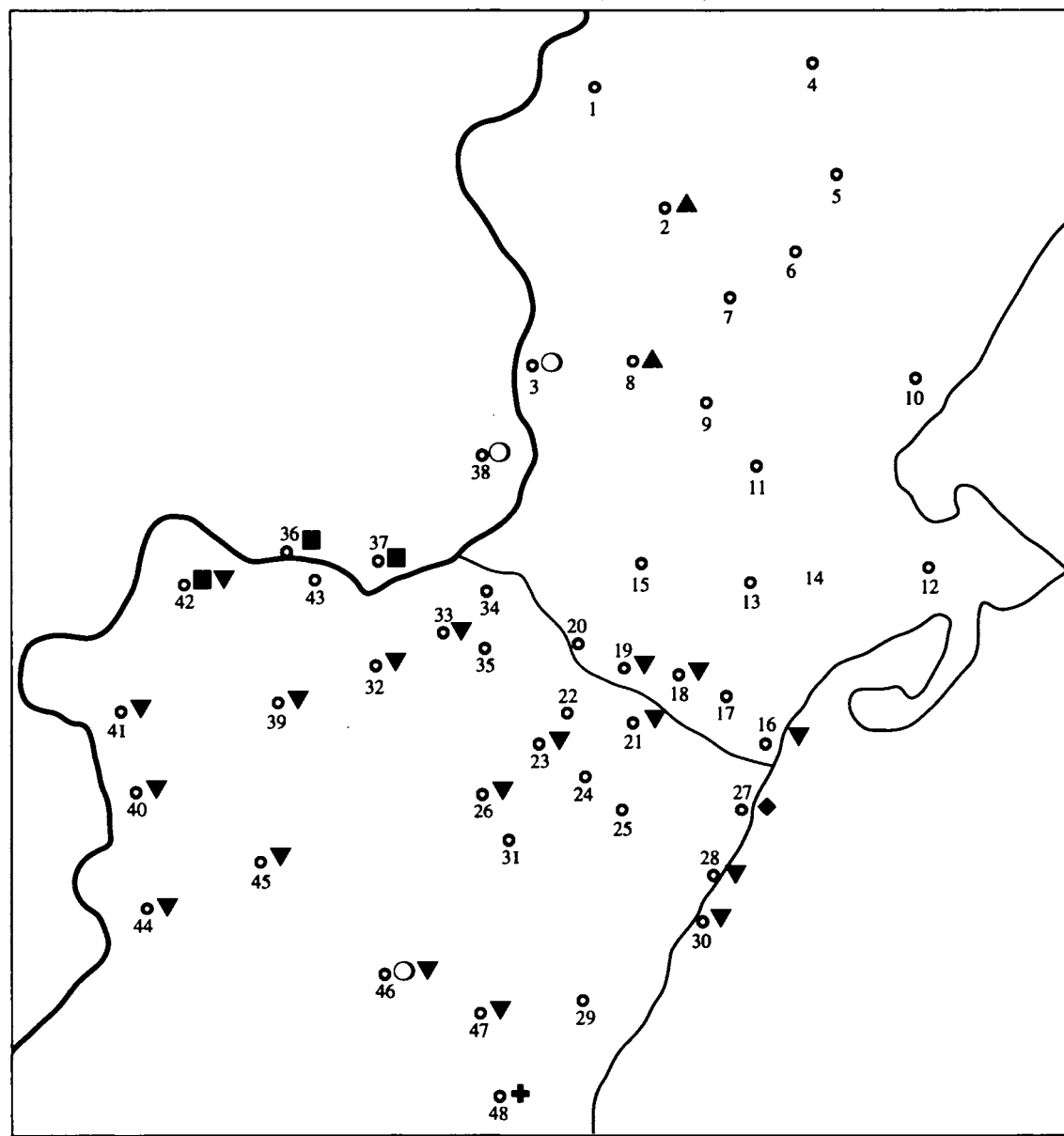
MAPA 406. *L'agulló o fibló*

MAPA 407. *L'abellot*

○ aβerót	■ aβełót	▲ aβivót	▼ aβovót
◆ aβurót	⊕ aβexóro	◆ lo βełót	□ lo βuđót
◐ lo βuvót	⊕ lo βuzerót	* lo βušt	⊗ lo sāngano
* lo θāngano			

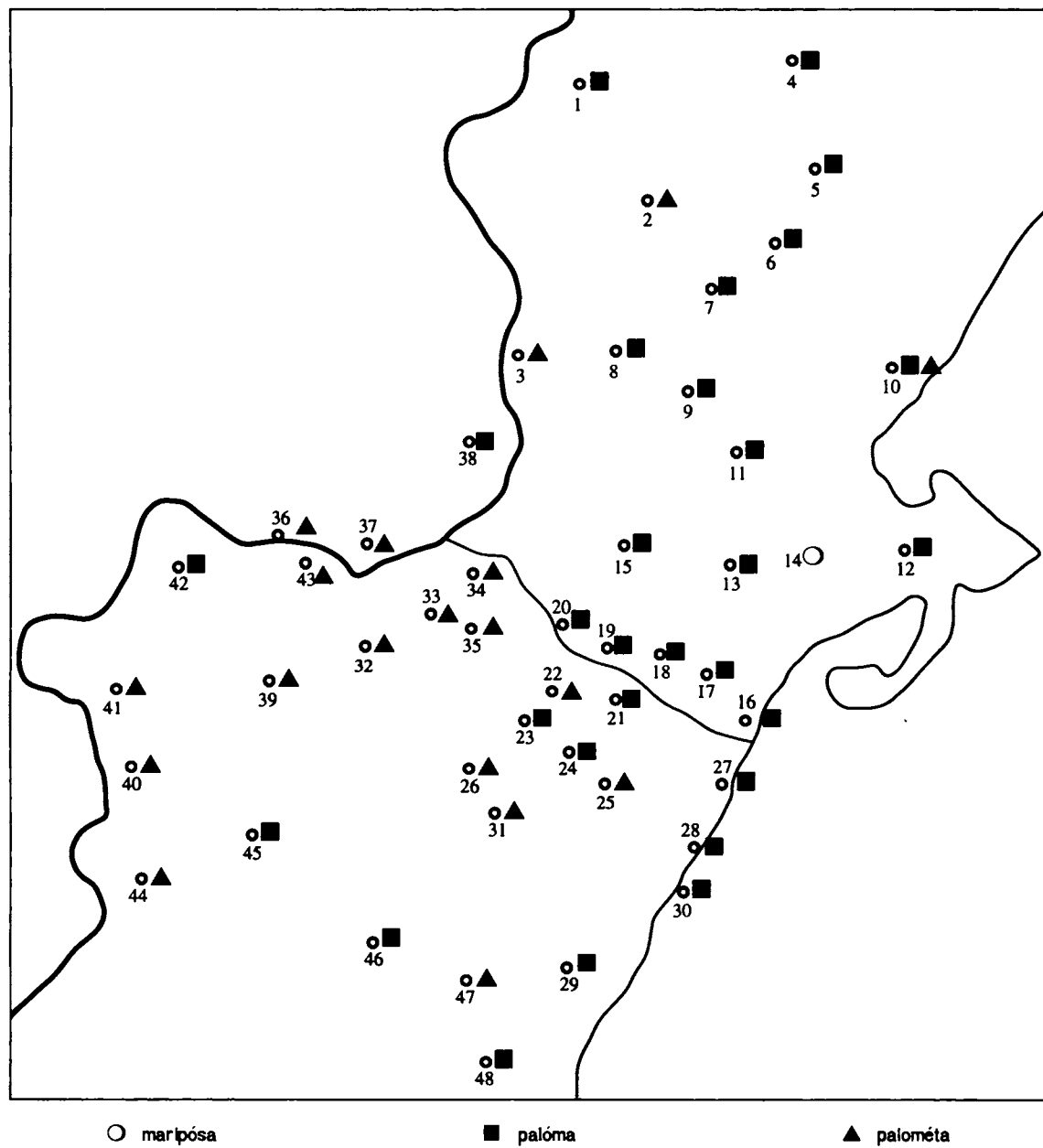
MAPA 408. *La bresca*

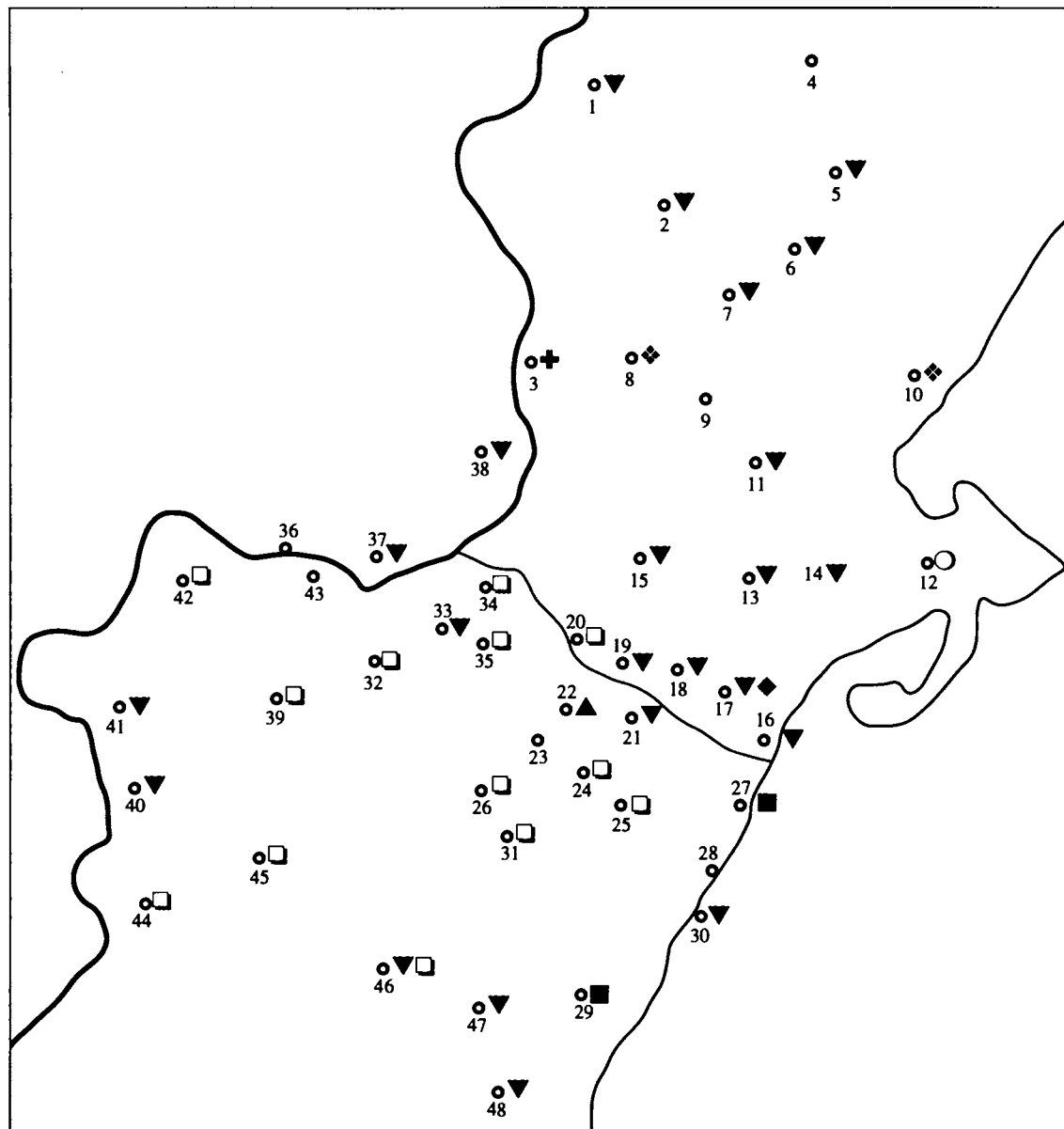
MAPA 409. *Catxillar* ('cadellar')

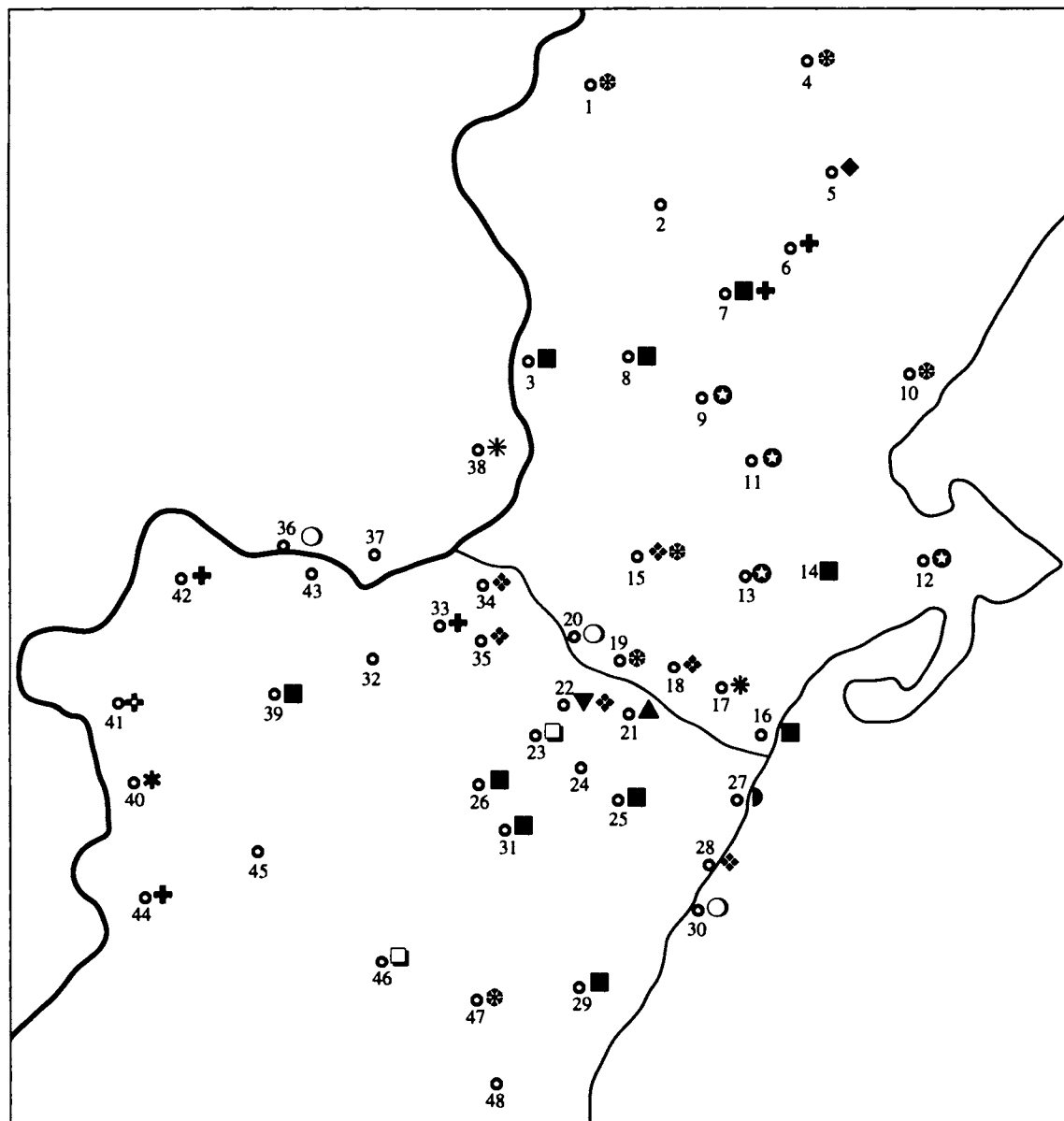
○ katjiááa
▲ katjiá

◆ askatjiá
■ katjiá de rósos

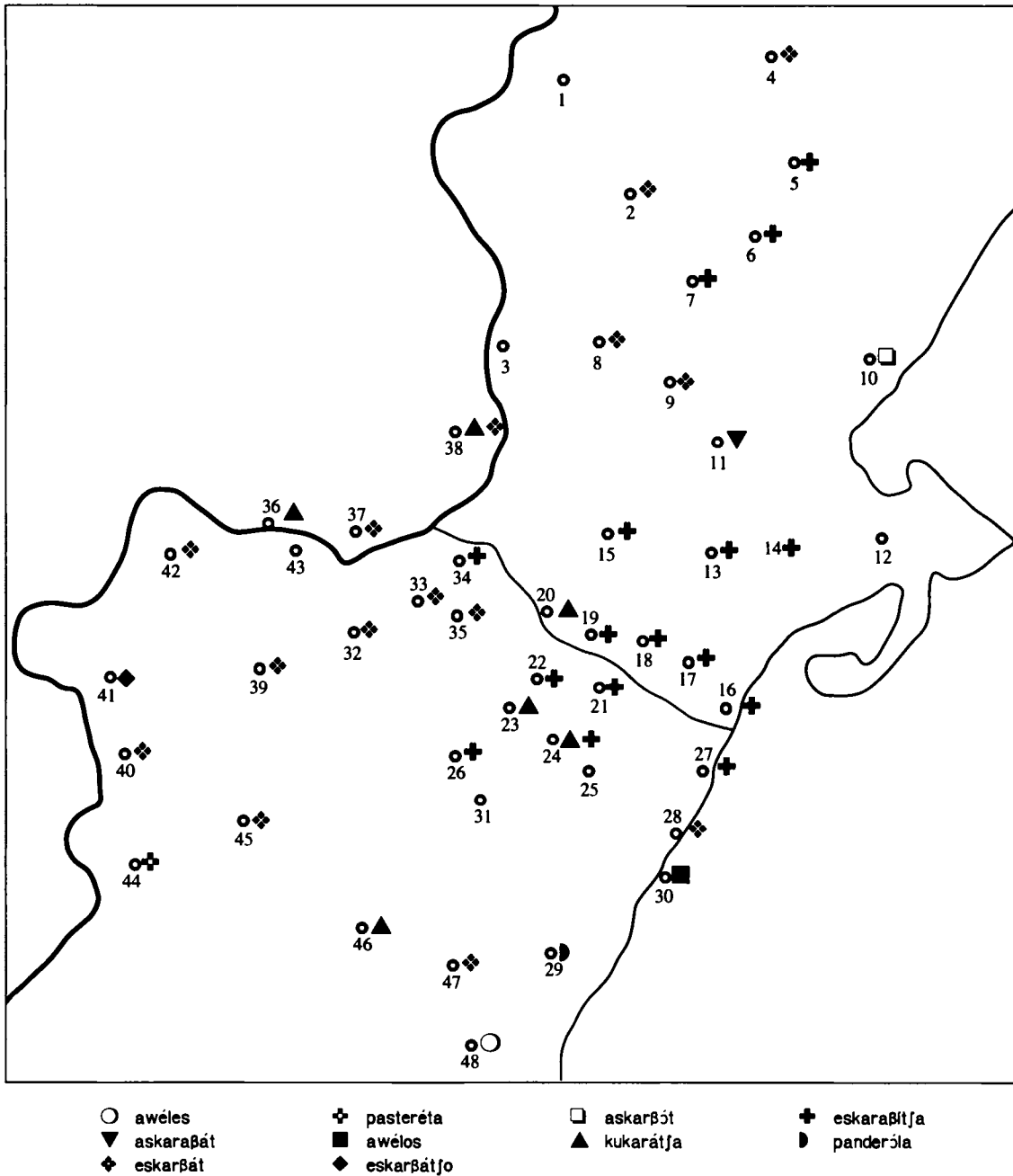
▼ kriá
✚ kriär

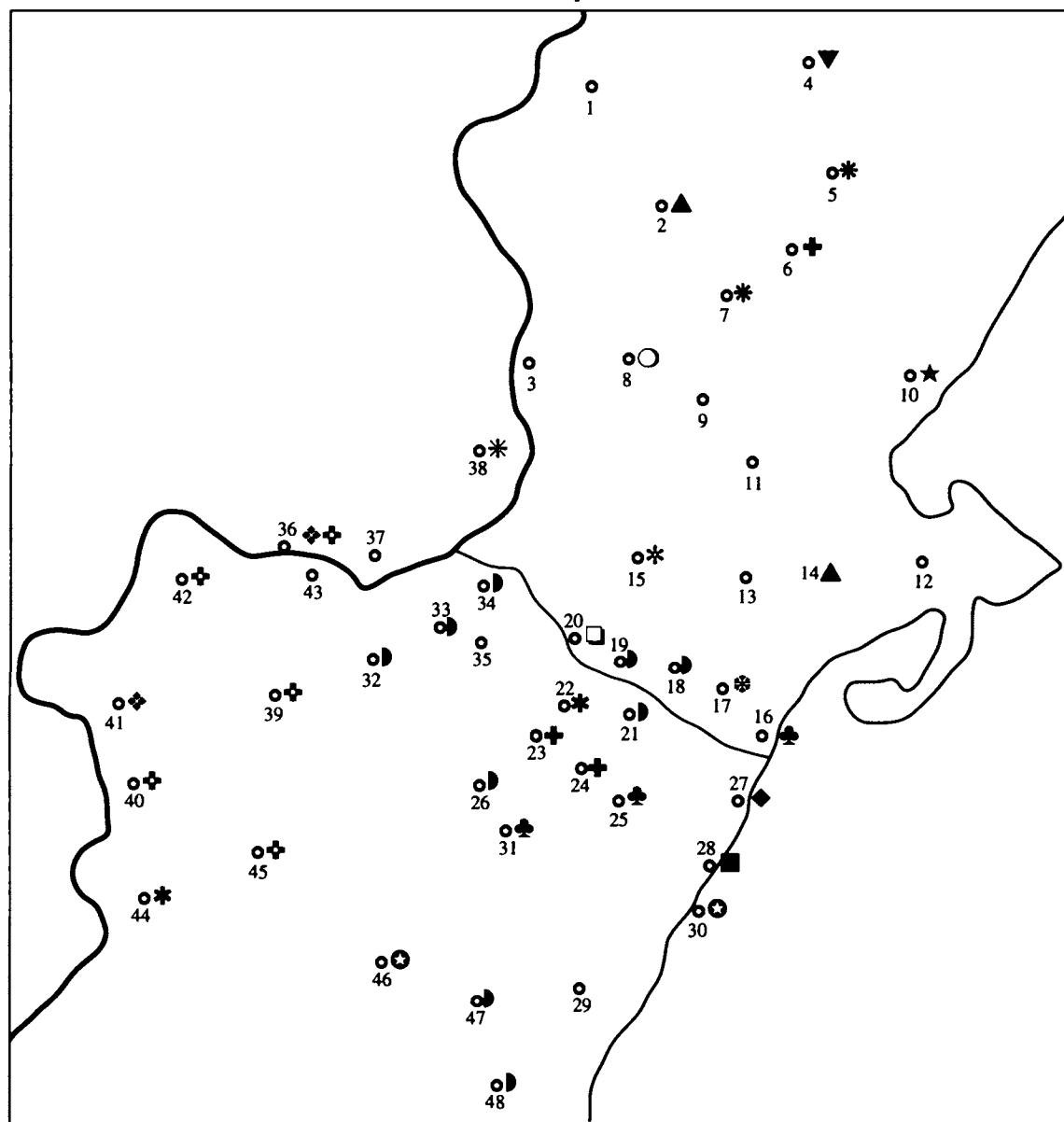
MAPA 410. *La papallona*

MAPA 411. *L'arna*

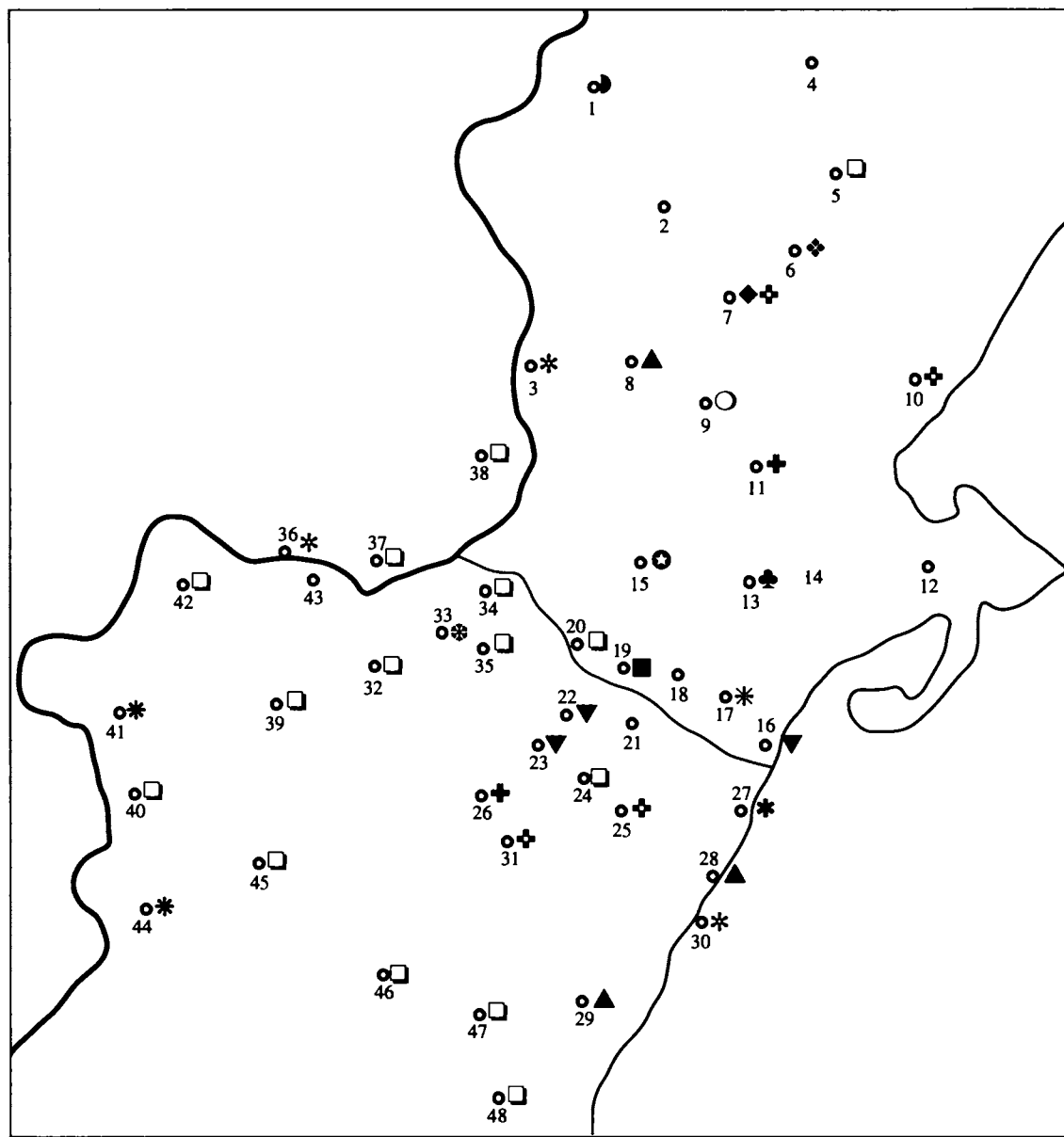
MAPA 412. *El llimac*

○ baβós	■ baβóza	□ karavól sènze móla	✚ limát
✚ karavól sènze kláska	✦ karavól sènze krósta	✱ limáko	✦ karavól móla
✱ lepóna	✱ limák	▼ karavól de búro	✚ karavóles
✱ sangonéres	▲ karavól de βájj téra	◐ karavól sènze péla	⊕ pawpéles

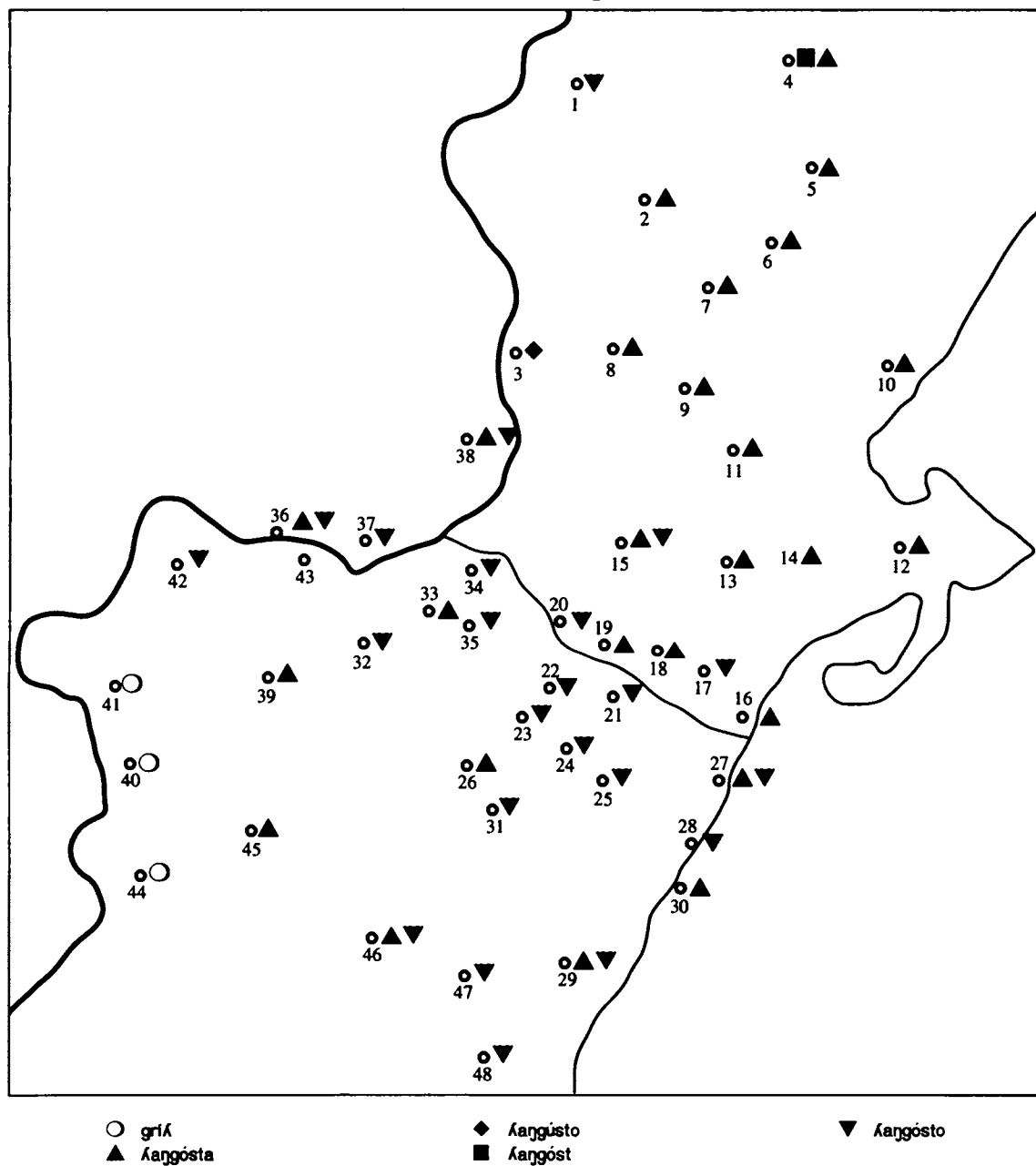
MAPA 413. *La cuca panera* ('cuca molla')

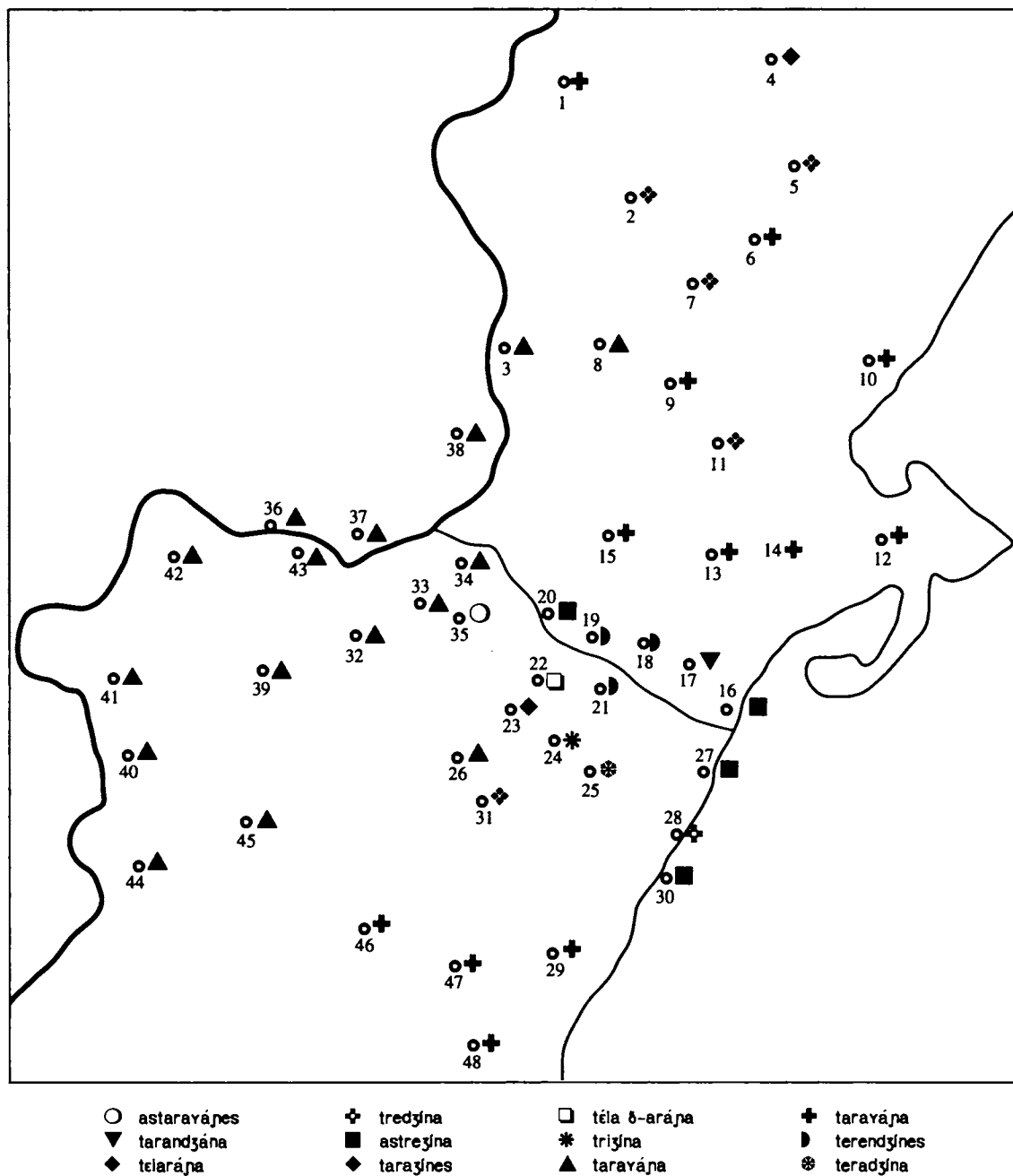
MAPA 414. *La panerola*

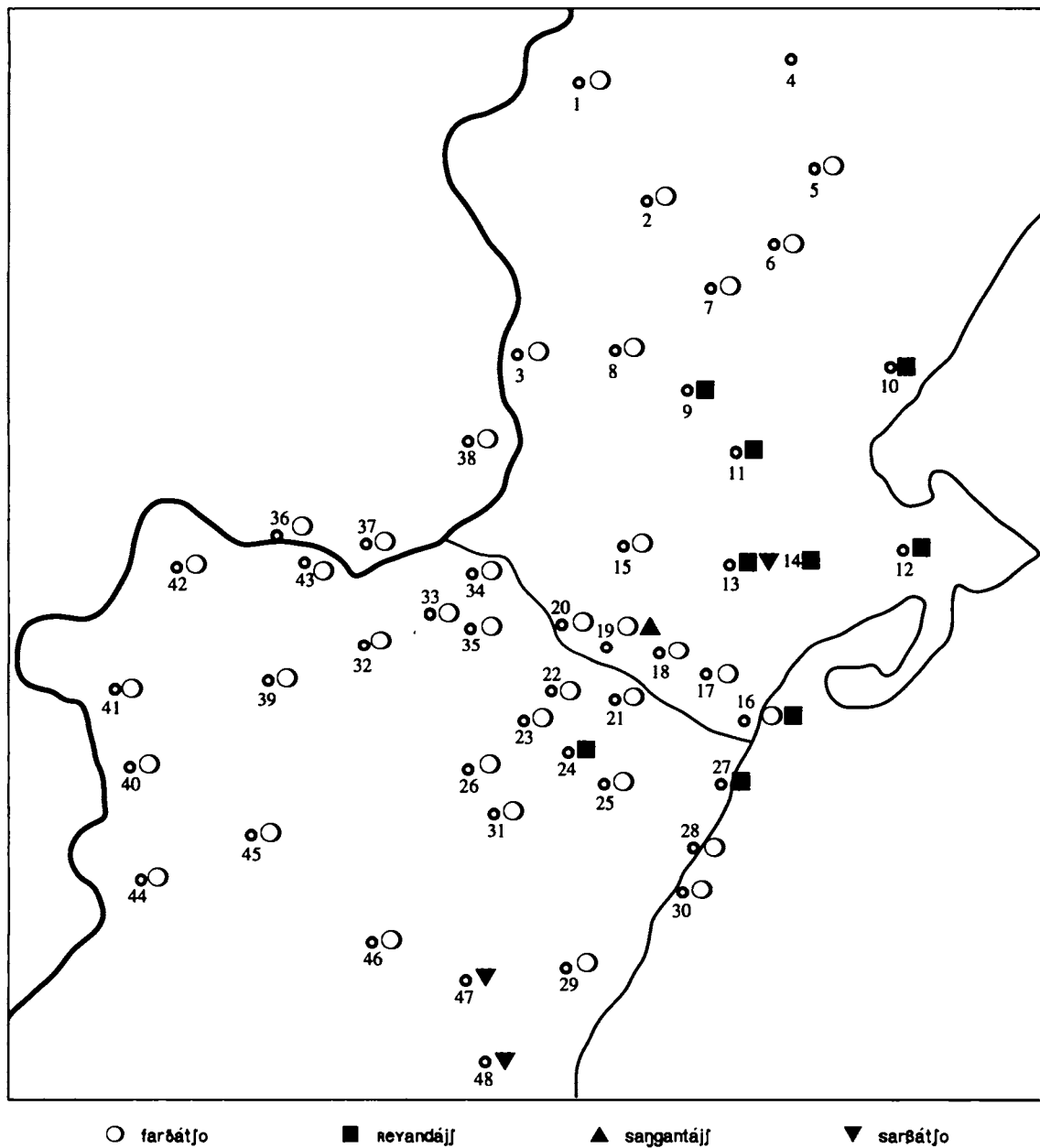
○ bakonèta	◆ eskarbátjo	* la marvarita	◆ kùk de rozàri
✚ eskarabát	⊗ gañinèta	* tosinét	✚ eskarbát piloté
* eskarbót	♣ pastorèta	▼ kùk de sèn pòtes	⊙ panderóla
* pasterèta	▲ uñ kùk	◐ eskarbát	★ tosinéd del nòstre sijó
■ banderóla	□ eskarabítja	✚ paneróla	

MAPA 415. *La marieta*

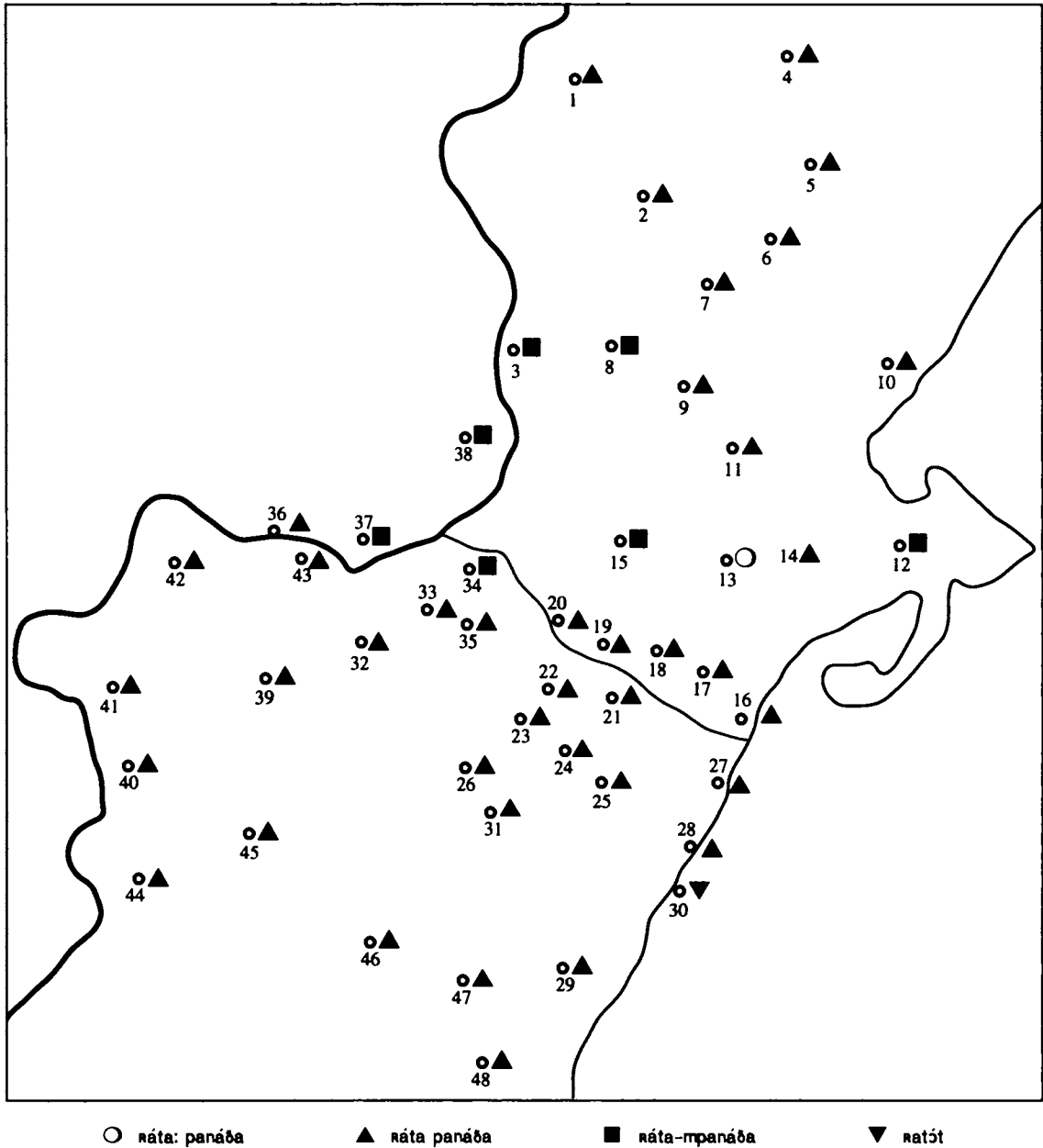
○ alemàns	◆ eskarbót	* poliò	✚ polií
✚ kurií	✳ pasturiá	* marieta	◆ brujfetes
* palometa	♣ tñntjez bórbes	▼ burií	✚ markita
* dgorií	▲ borií	▷ goniné de sant-antón	○ polít
■ bolií	□ galineta		

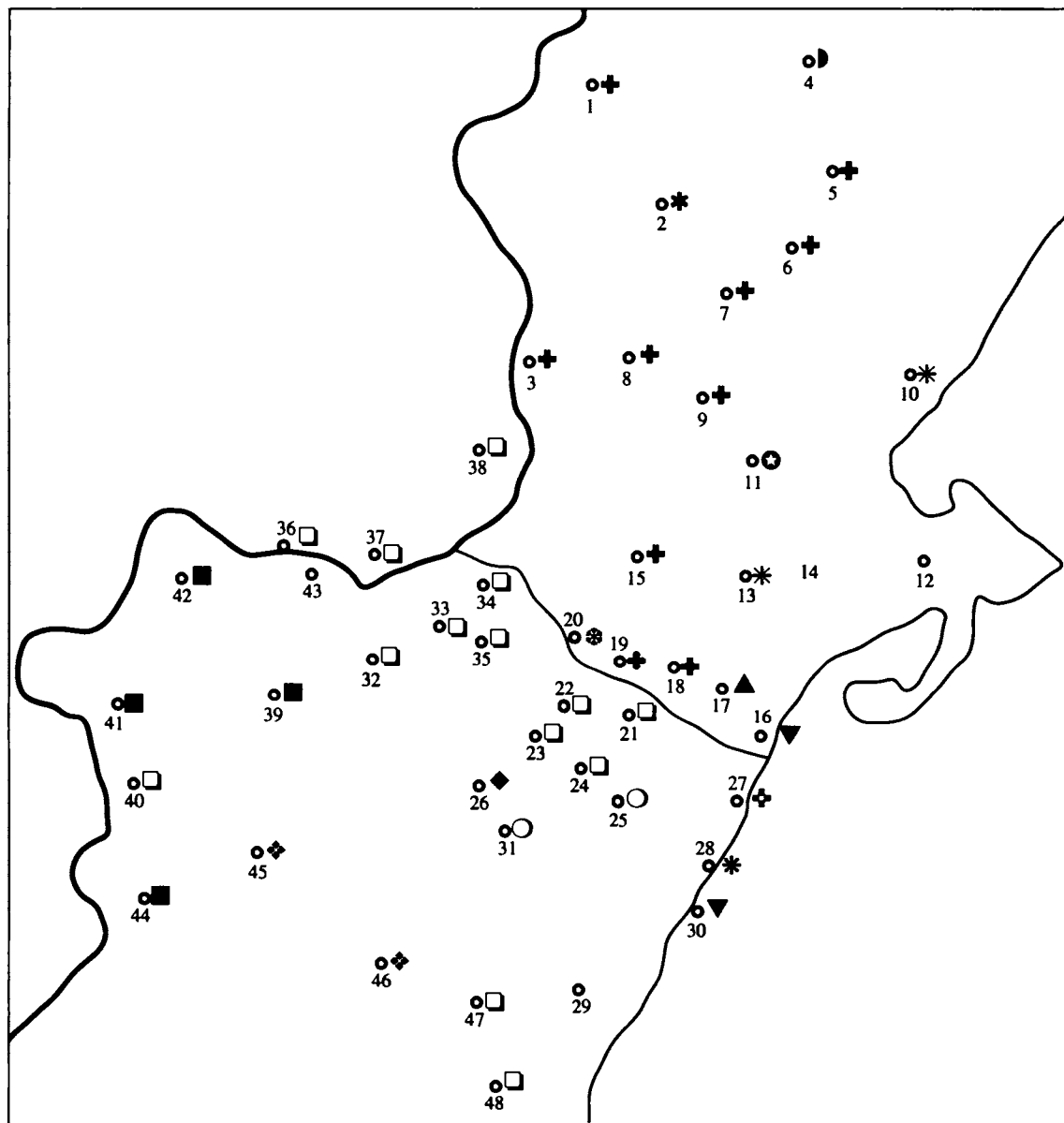
MAPA 416. *La llagosta*

MAPA 417. *La teranyina*

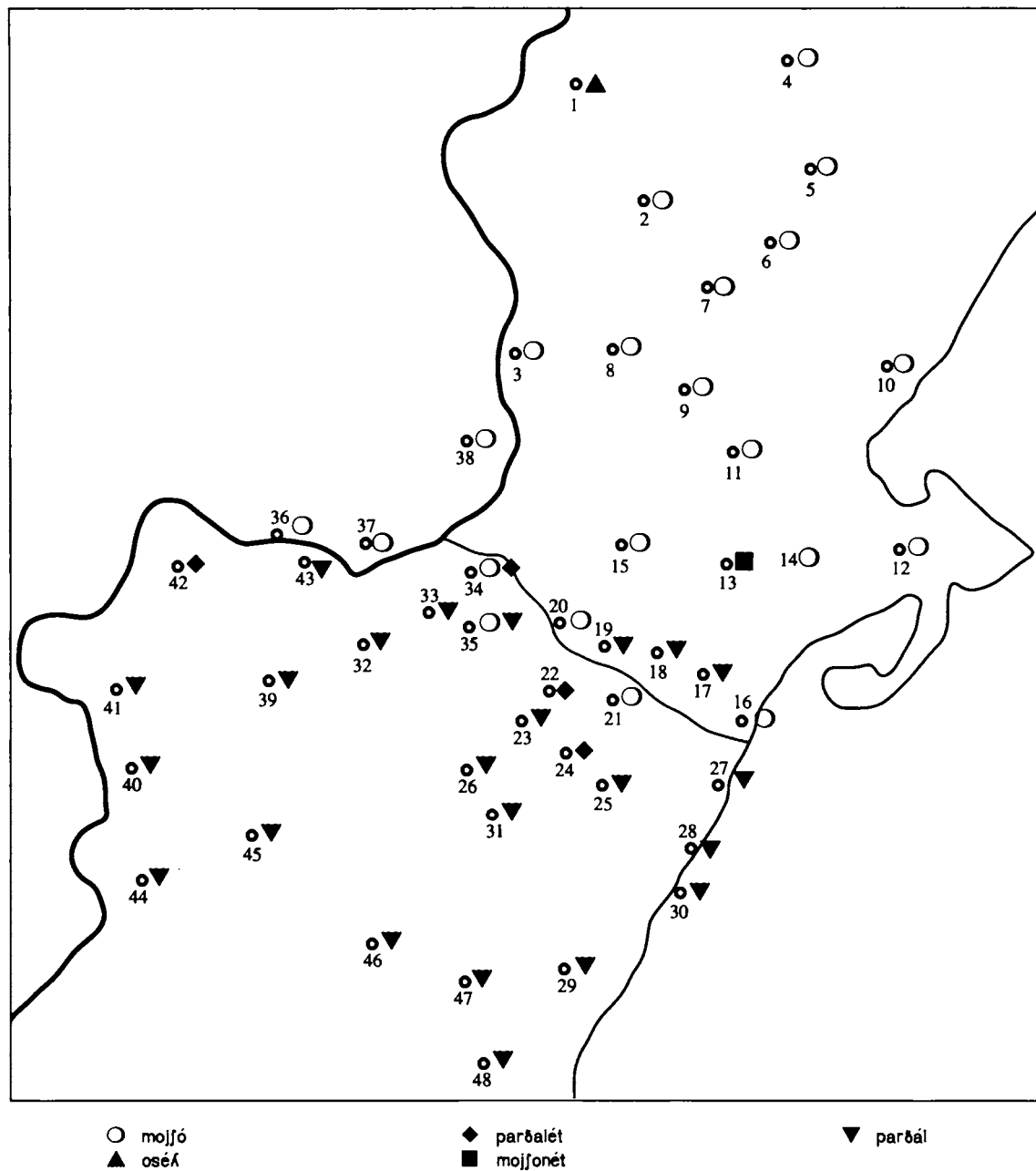
MAPA 418. *Llangardaix*

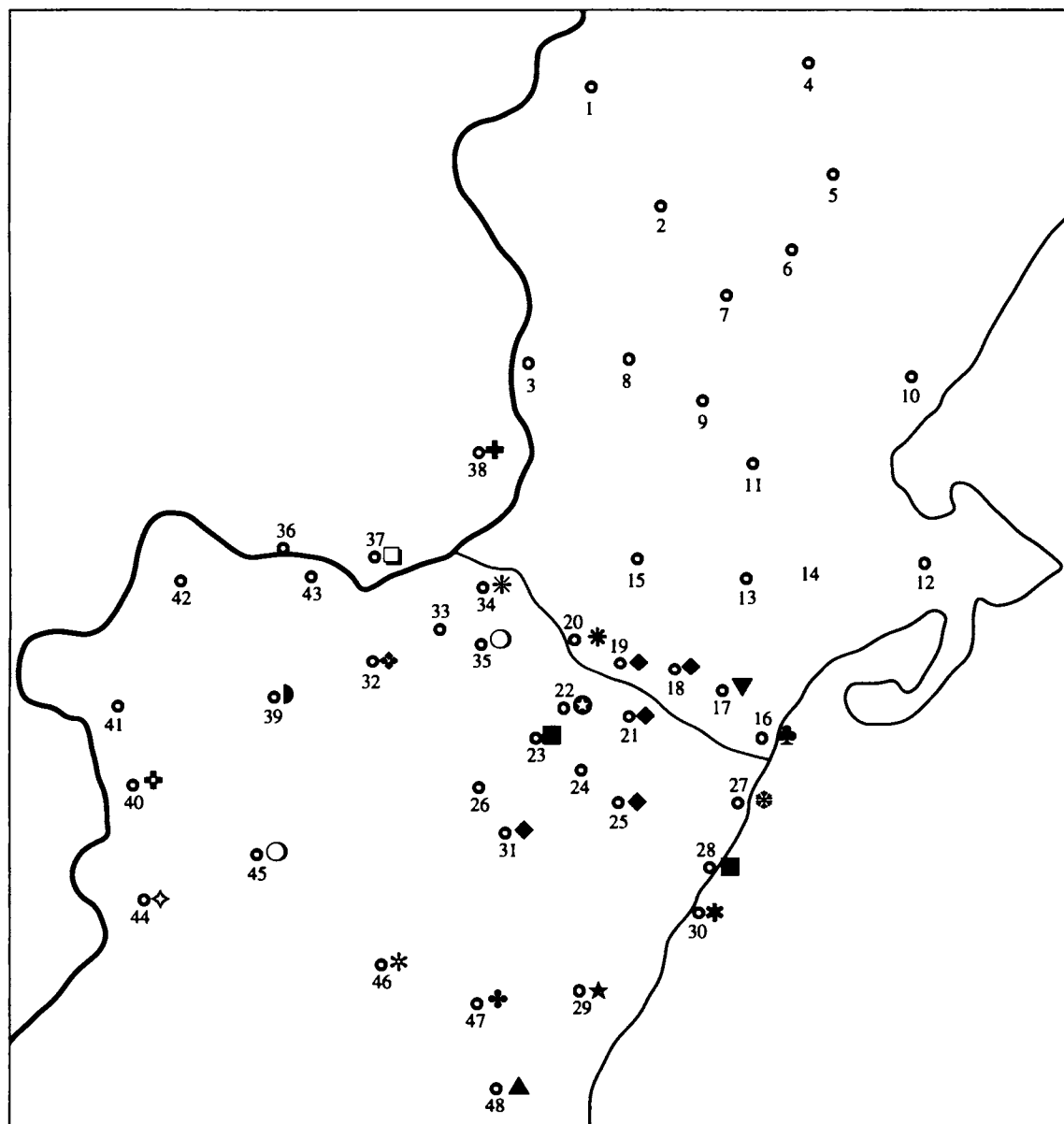
MAPA 419. *La ratapinyada*

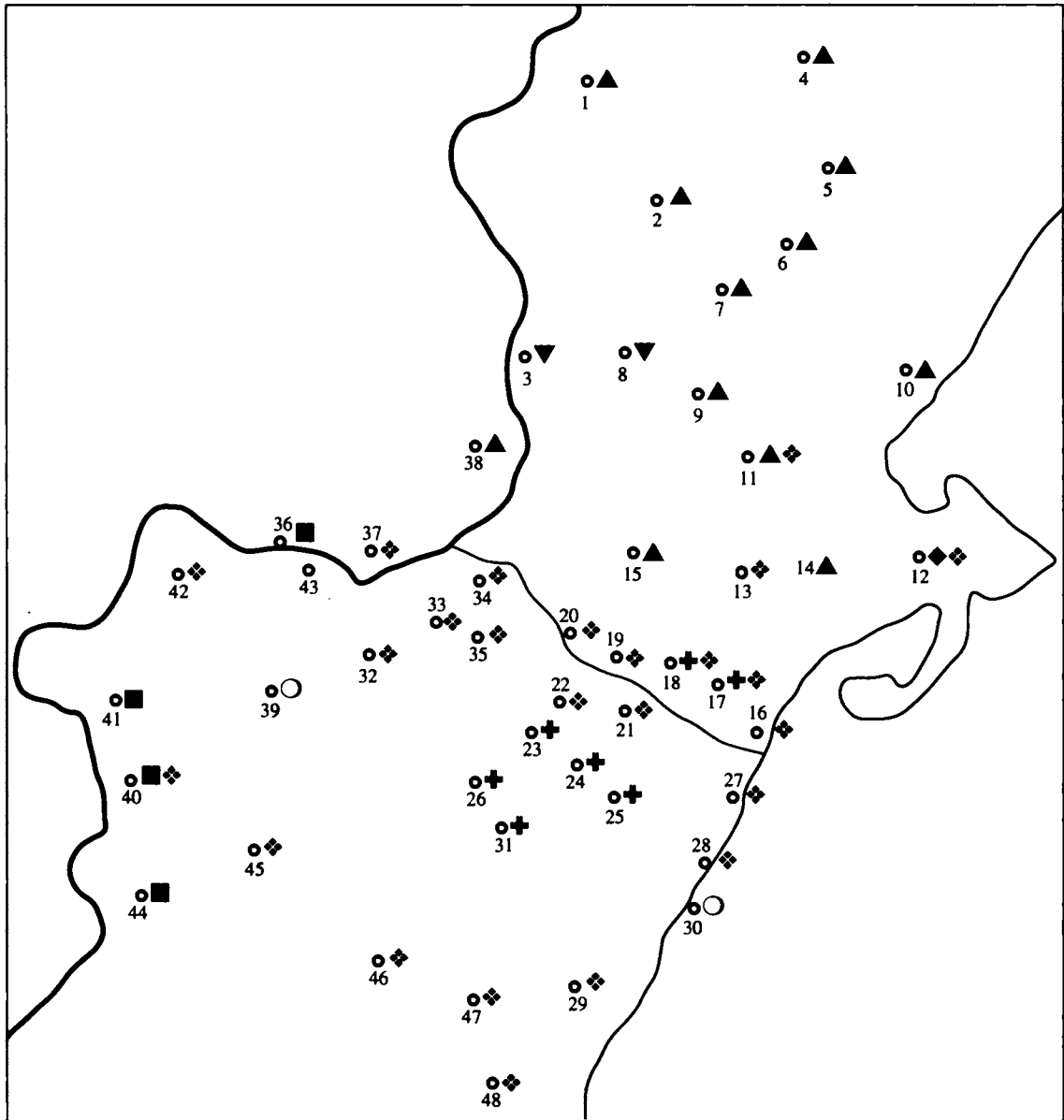
MAPA 420. *Un esbart de perdius*

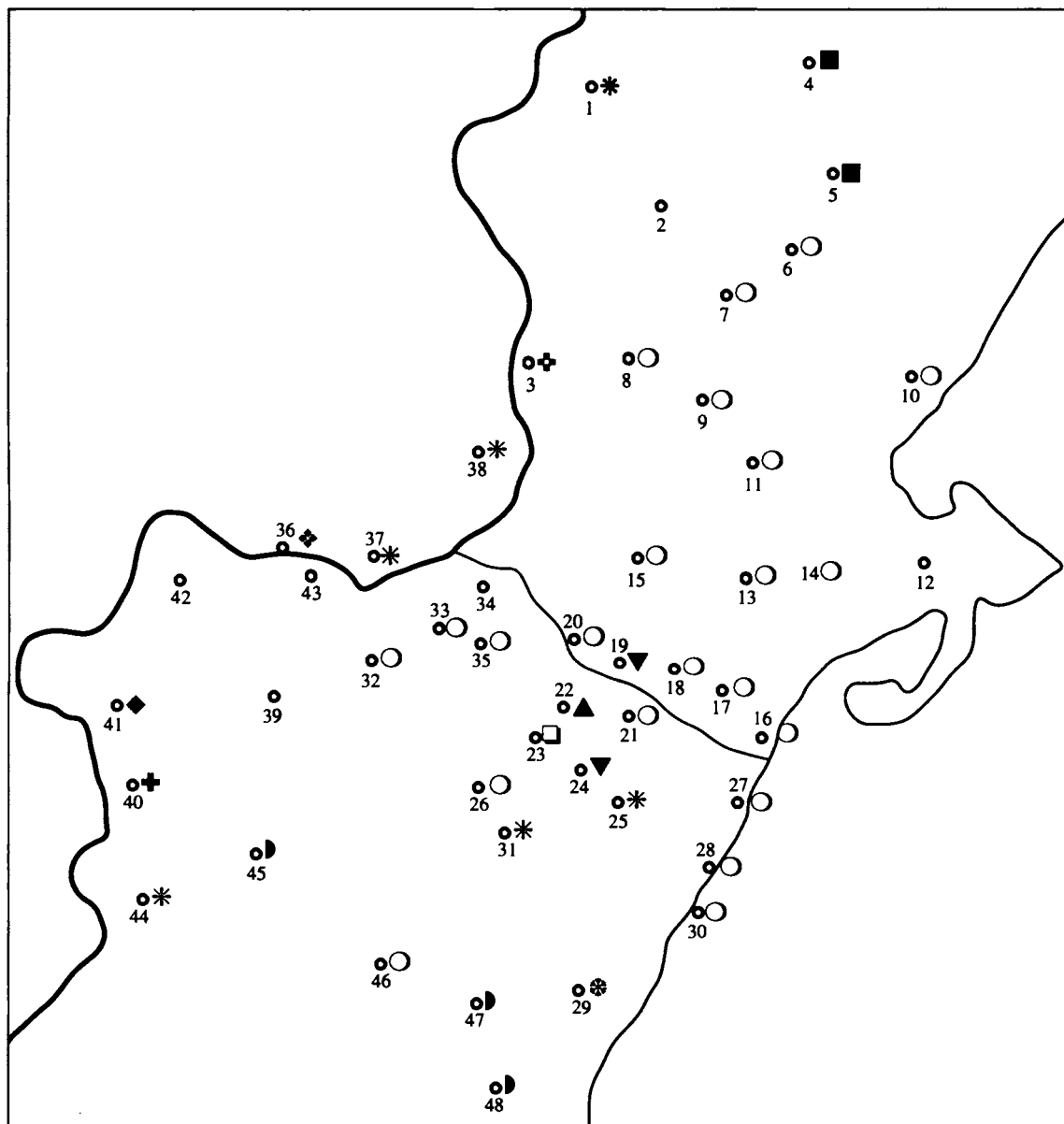
○ un astó	▼ lokaða	+ sonáða de perdiyánes
◐ ramád de perdiyánes	⊗ un ramád de perdiws	◆ una perdiyaná
■ una bandá de perdiyánes	◆ una lokerá de perdiws	⊙ sonabéta de perdiws
⊕ ramaed de perdiws	* sonáða de perdiws	□ raþéra de perdiyánes
▲ litiyáða	+ perdiyánes	* um bói de perdiyánes
* una raméra de perdiws		

MAPA 421. *Ocell*

MAPA 422. *La libèl·lula*

○ aBlón	◆ kaβaál de sérp	* plevamános	★ teſibór
⊕ kaβaáléd de sékja	⊗ parót	* tałaooréales	◆ kaβaálét
* ün jájo	⊕ tałanasos	▼ kaβaálito	⊕ giò de sérp
* seraálts	▲ brújjes	▷ gajtéro	⊗ seréno
■ borinót	□ elikóptero	⊕ piſeβí	◇ tistiſiðó

MAPA 423. *El pardal*

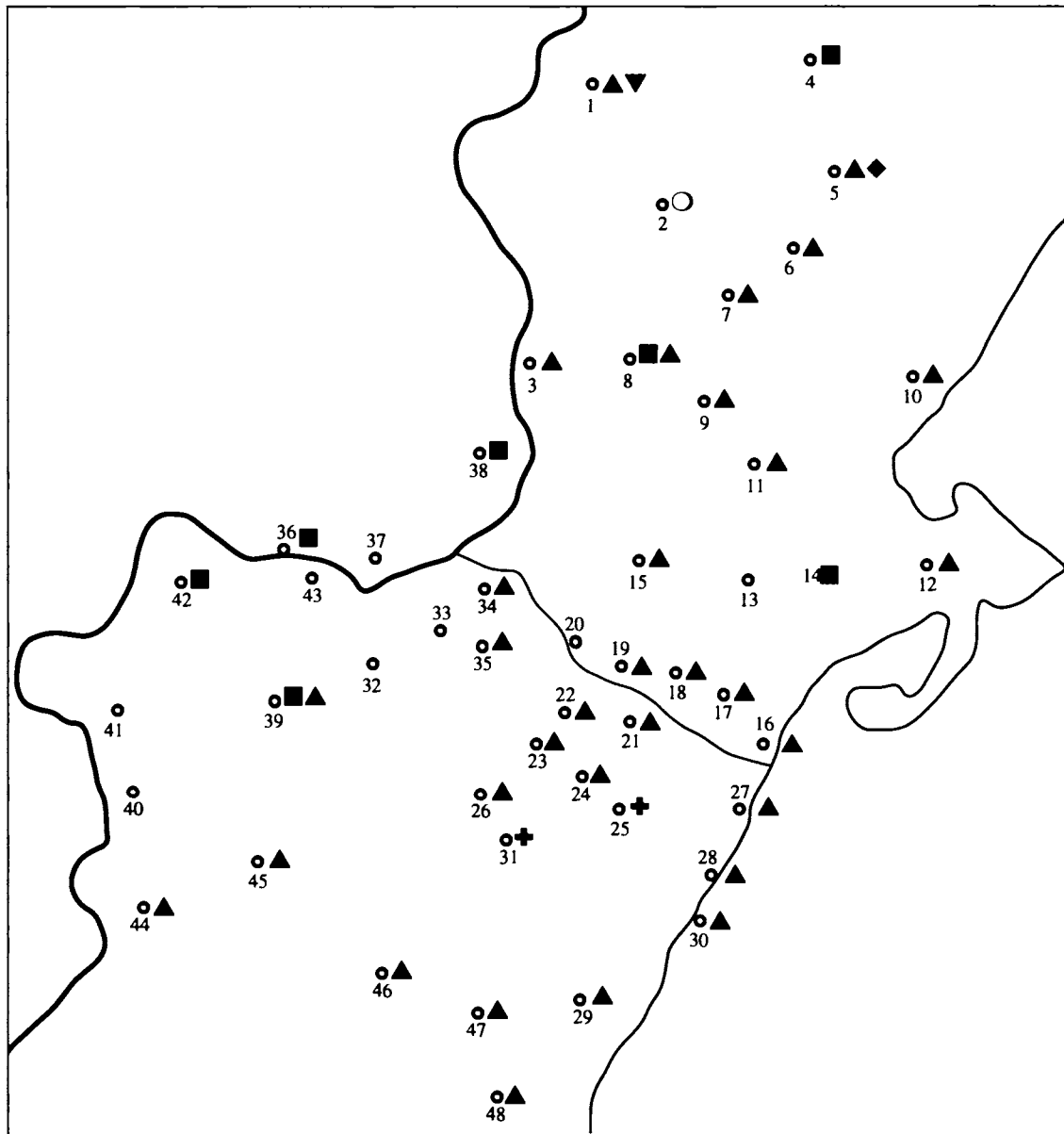
MAPA 424. *El pit-roig*

○ barbanotj
◆ kulnotj
◐ papnotj
* pitnotj

■ barbanotj
+ kulnotjes
+ piknotj

▲ barbanotj
◆ kulnotj
* pitnotj

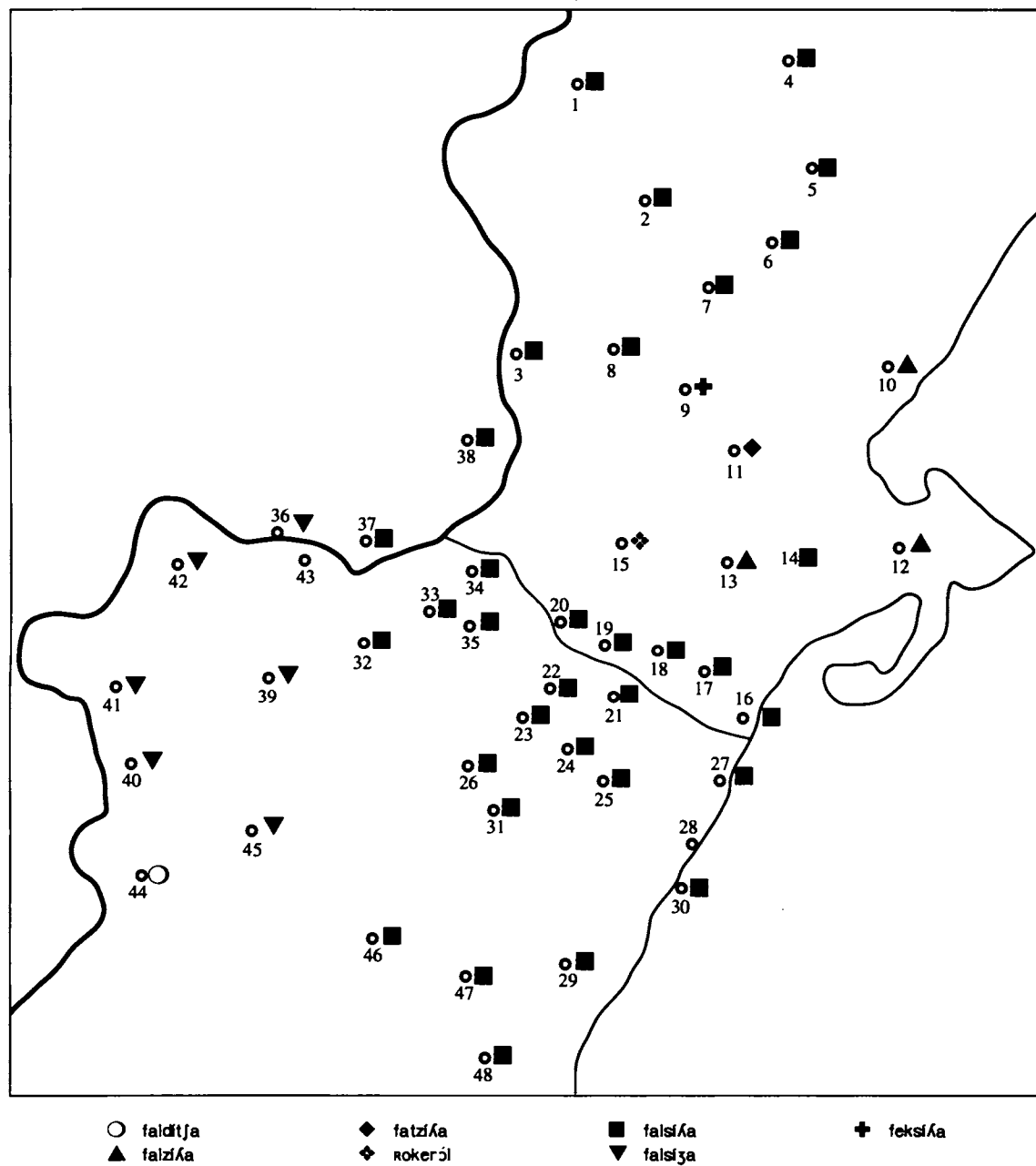
▼ barbanotja
□ aspitaio
* pitnotj

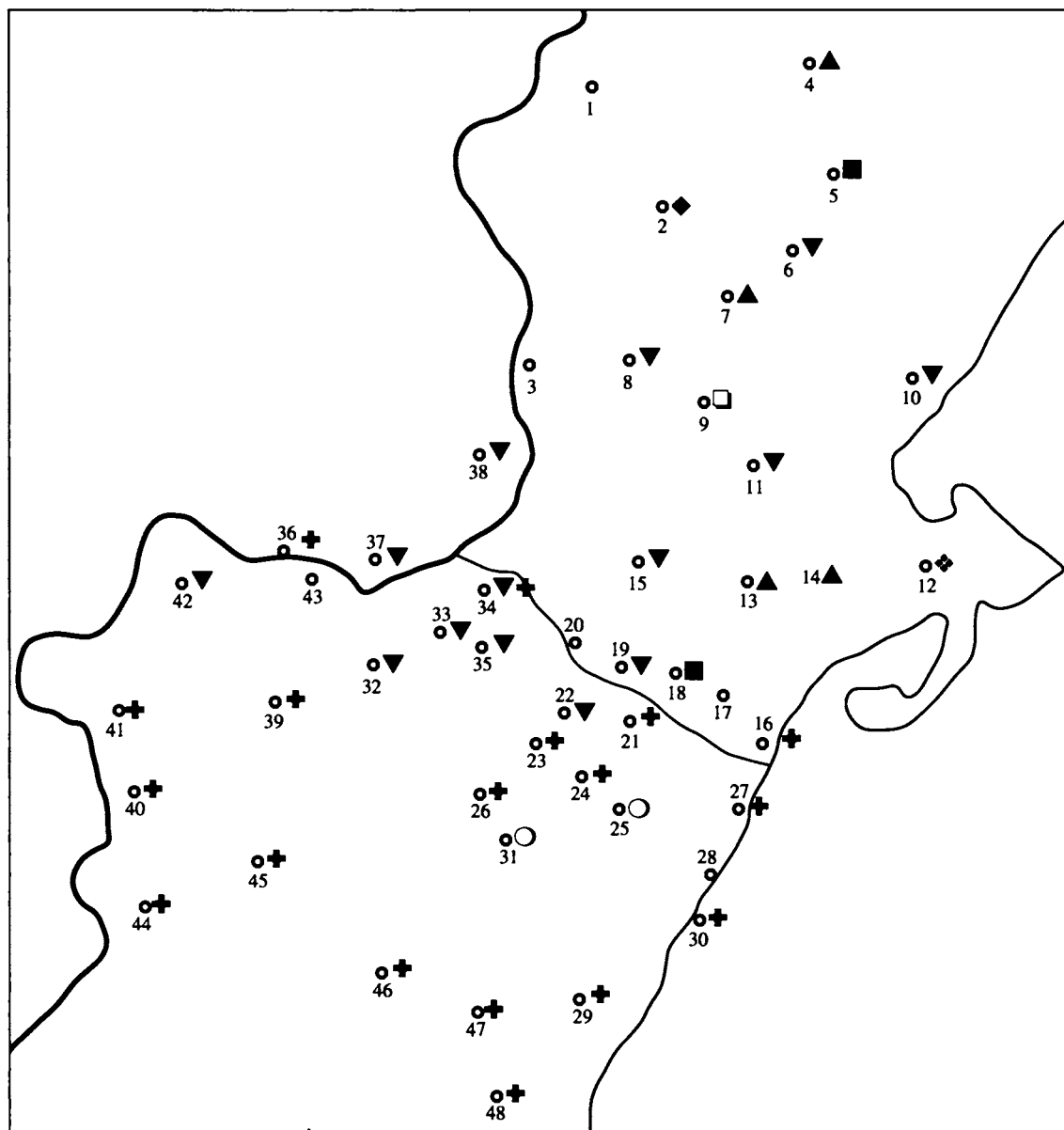
MAPA 425. *El capsigrany*

○ kapsivráł
▲ kapsót

◆ malivrán
■ kapsivrán

▼ malavrán
+ la rosárde

MAPA 426. *La falzia*

MAPA 427. *El cucut*

○ lo kornitjól

▲ lo kukú

◆ kukút

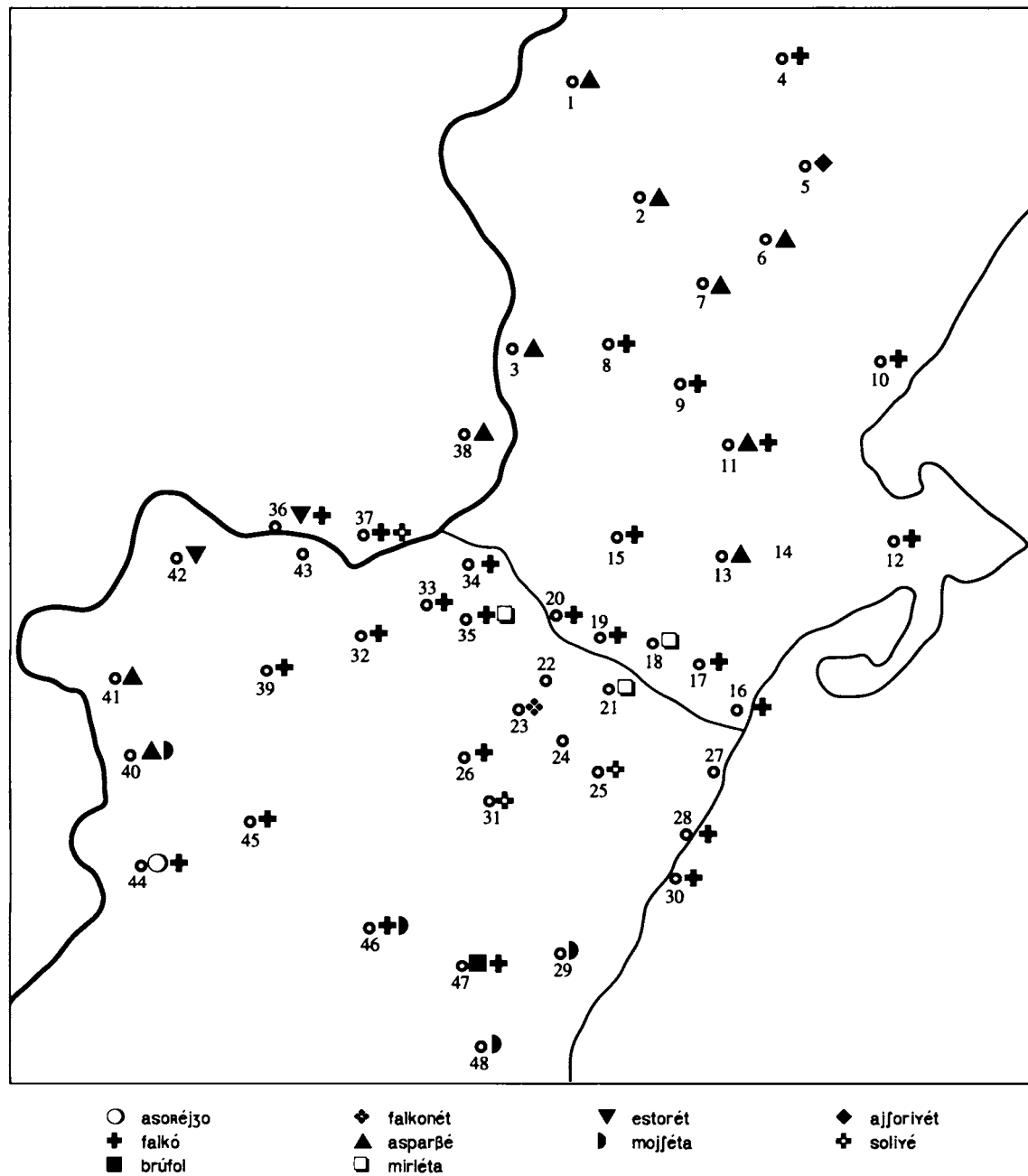
◊ gió

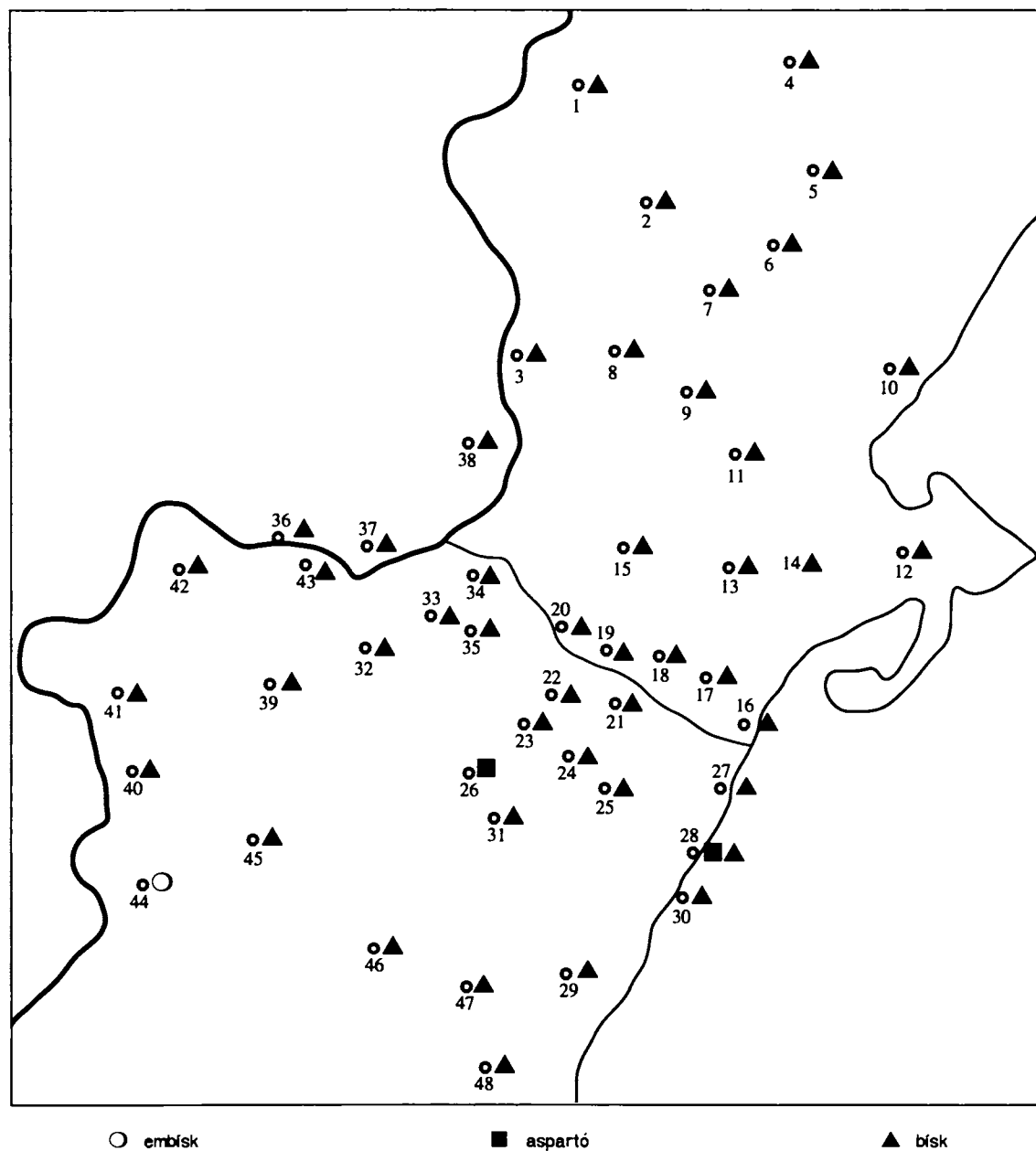
■ kúko

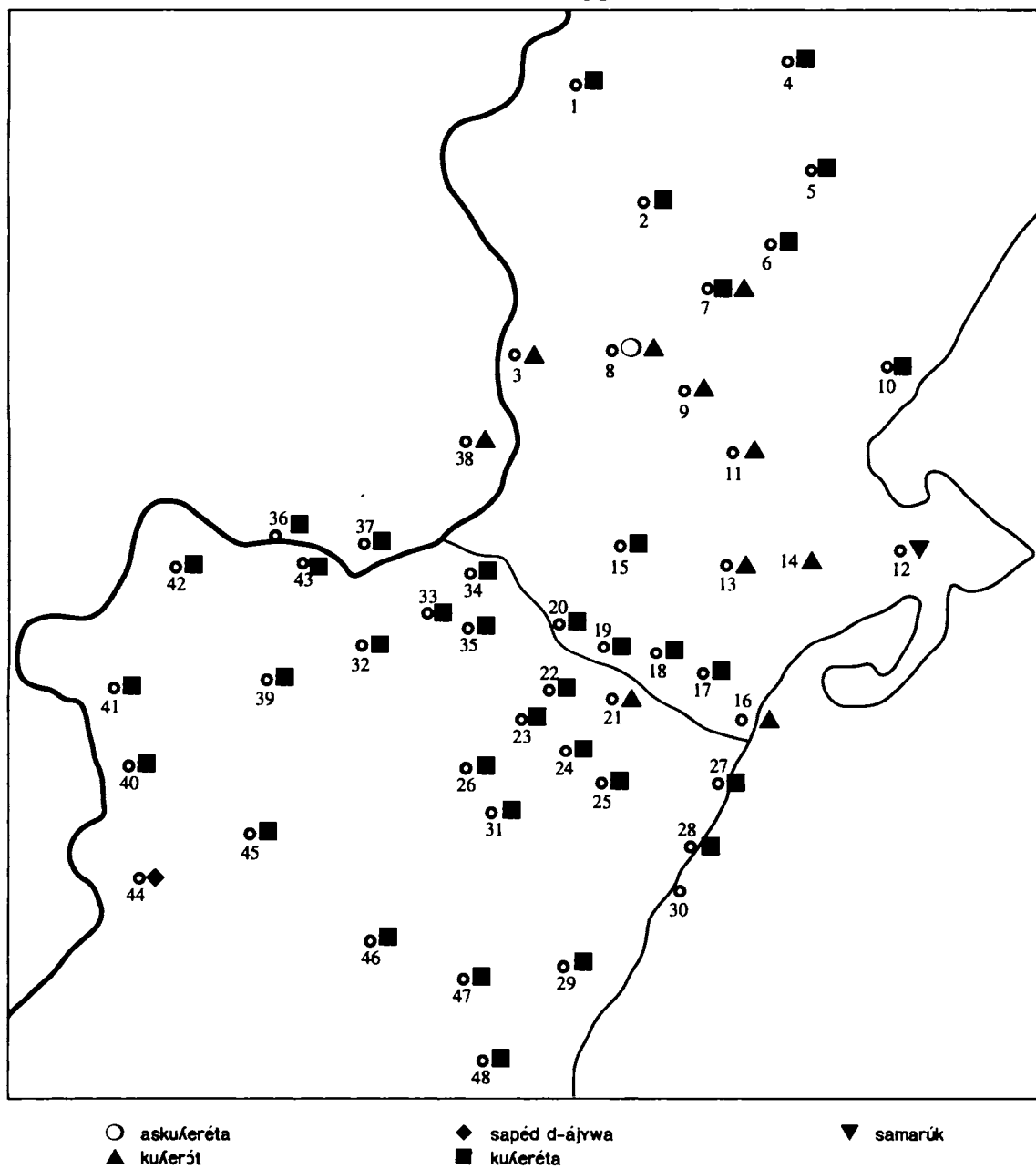
▼ kukúk

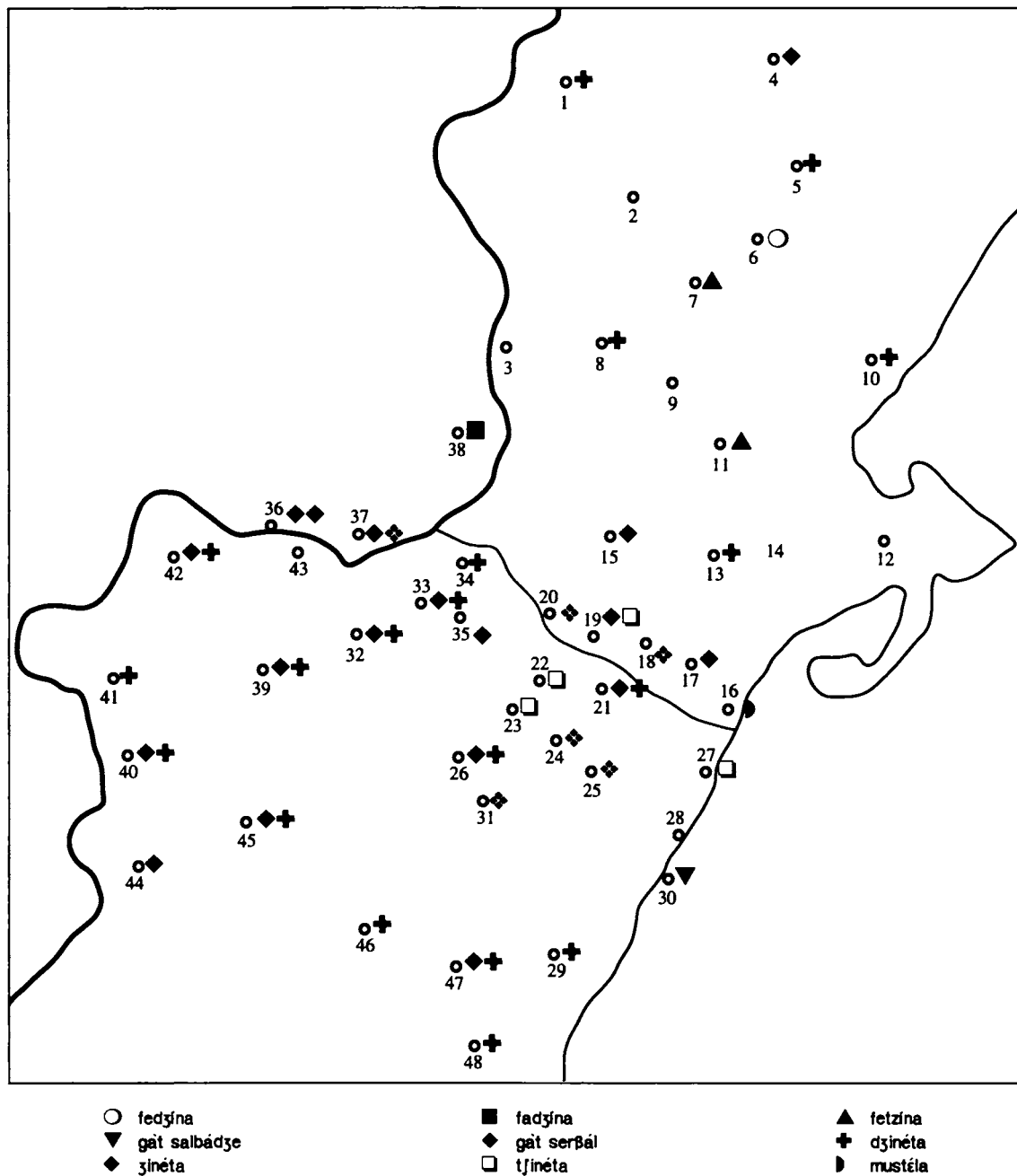
+ kuké/lo

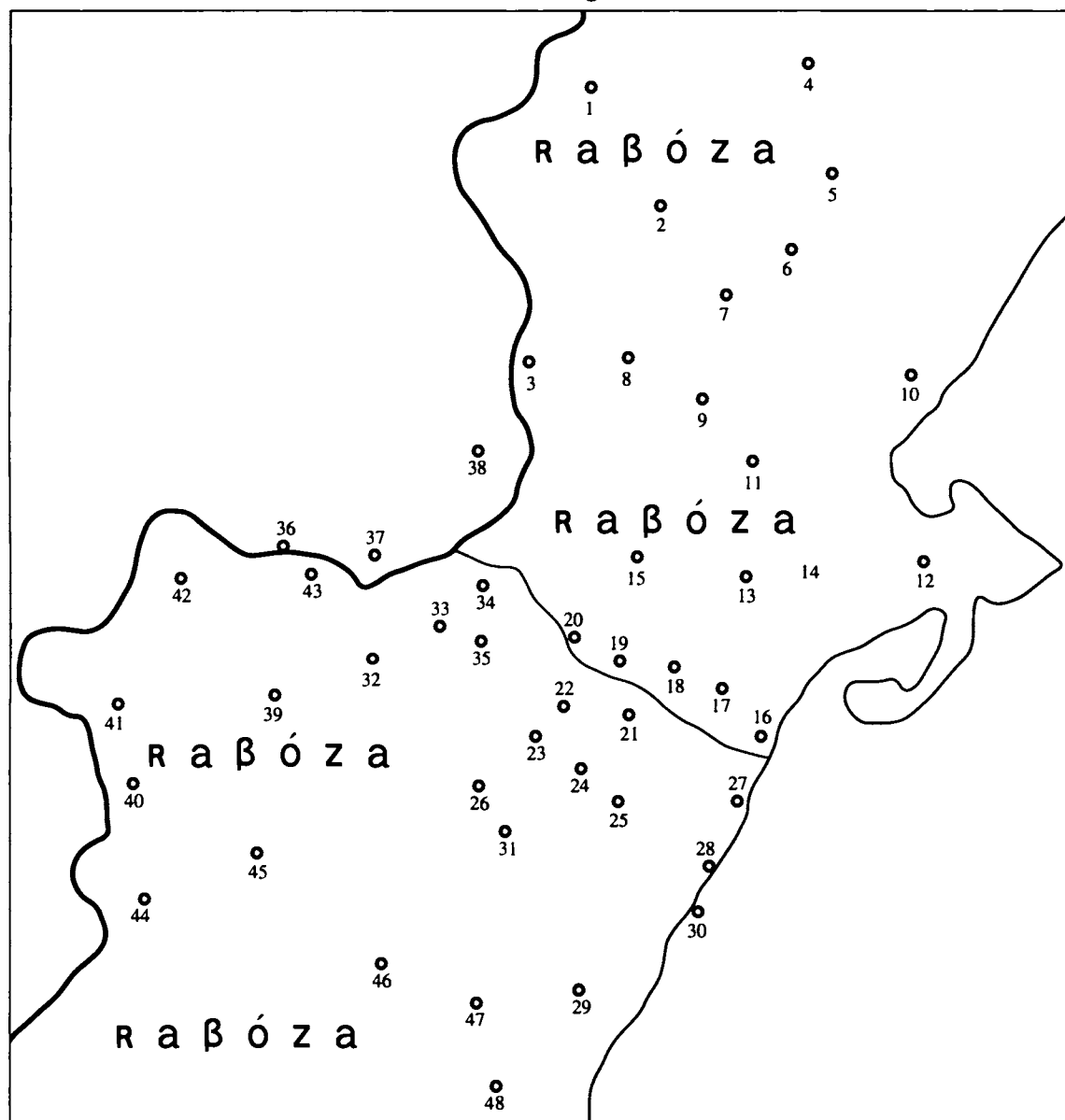
□ tjútá

MAPA 428. *El xoriguer*

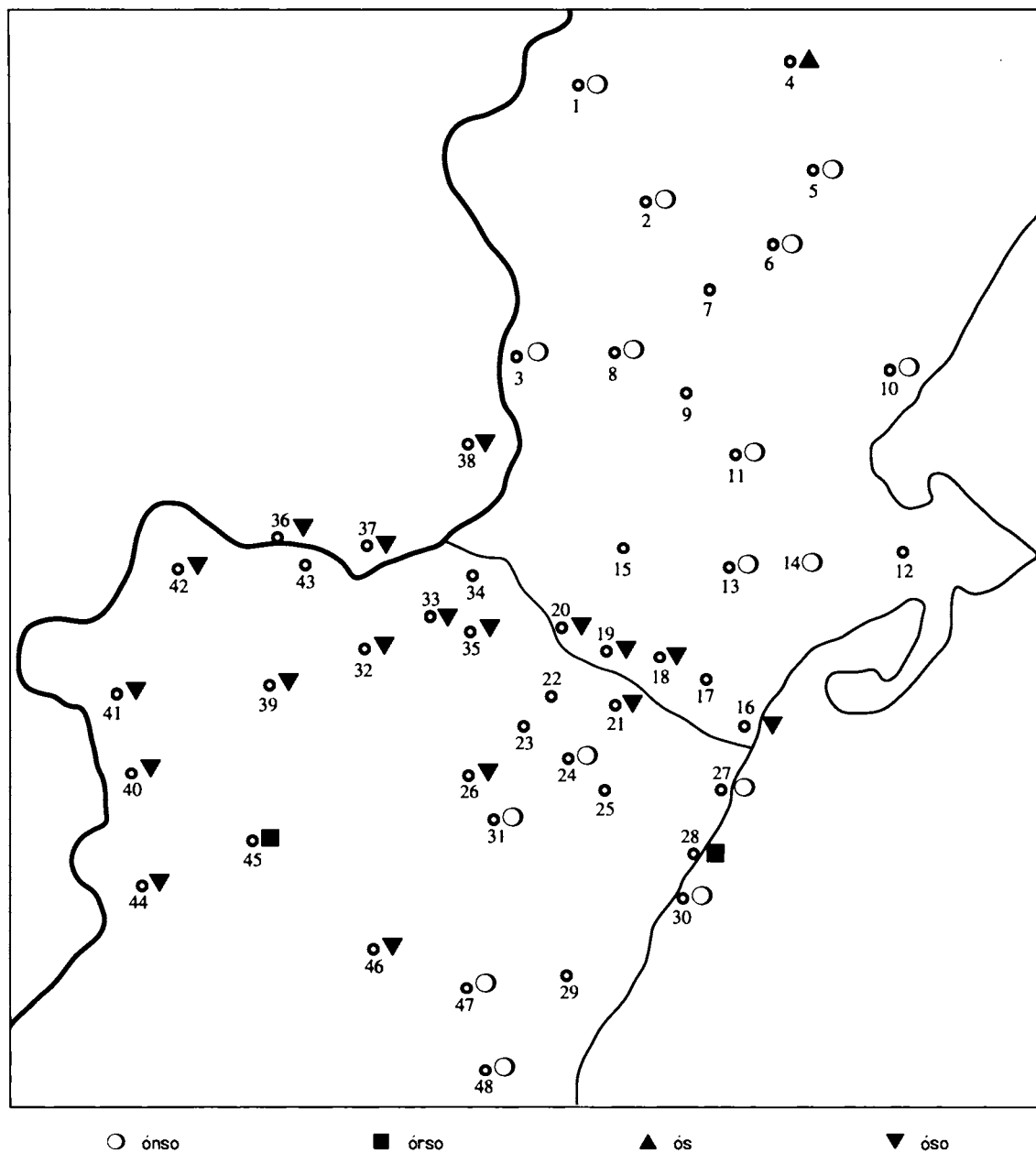
MAPA 429. *El vesc*

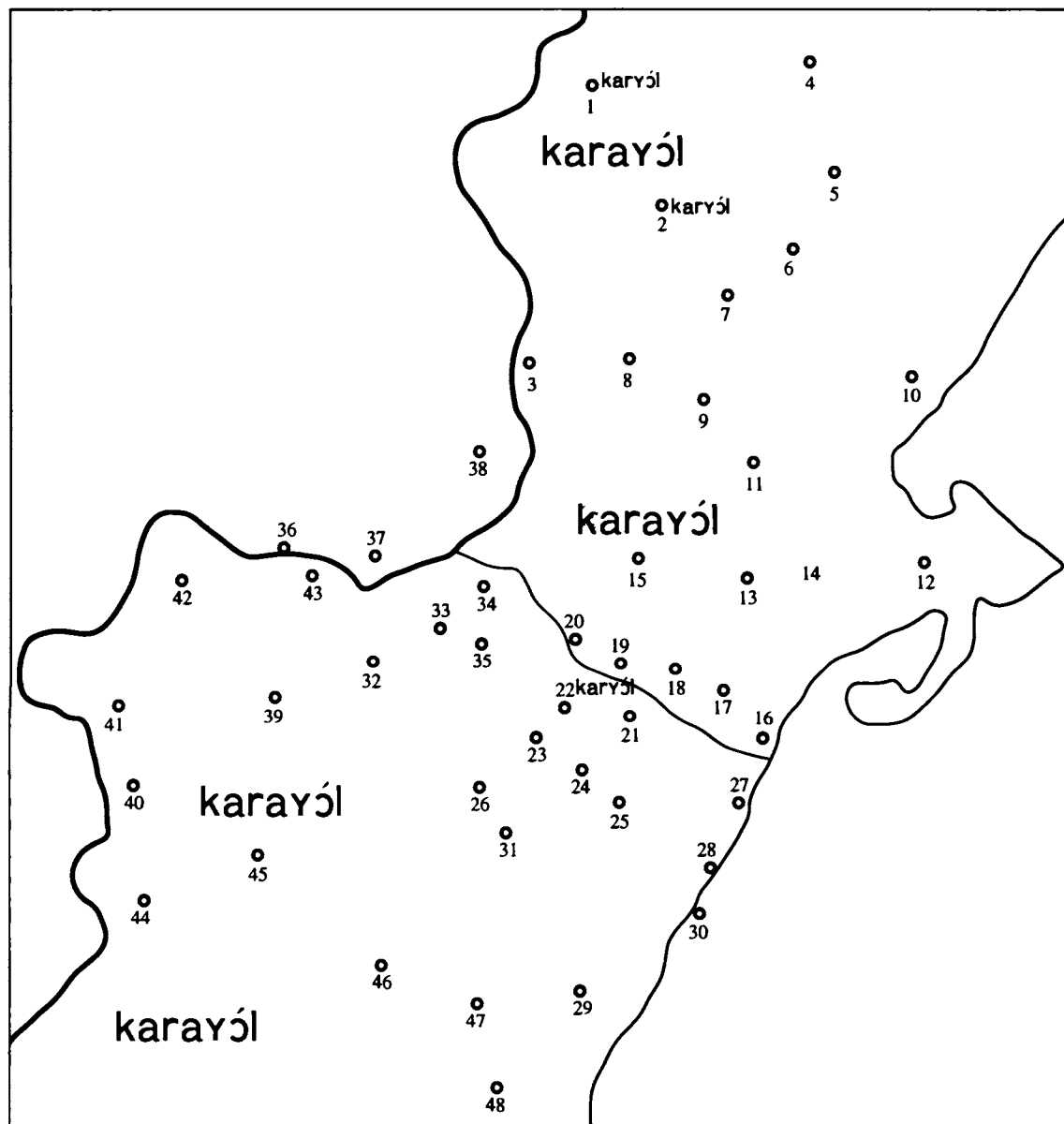
MAPA 430. *El capgròs*

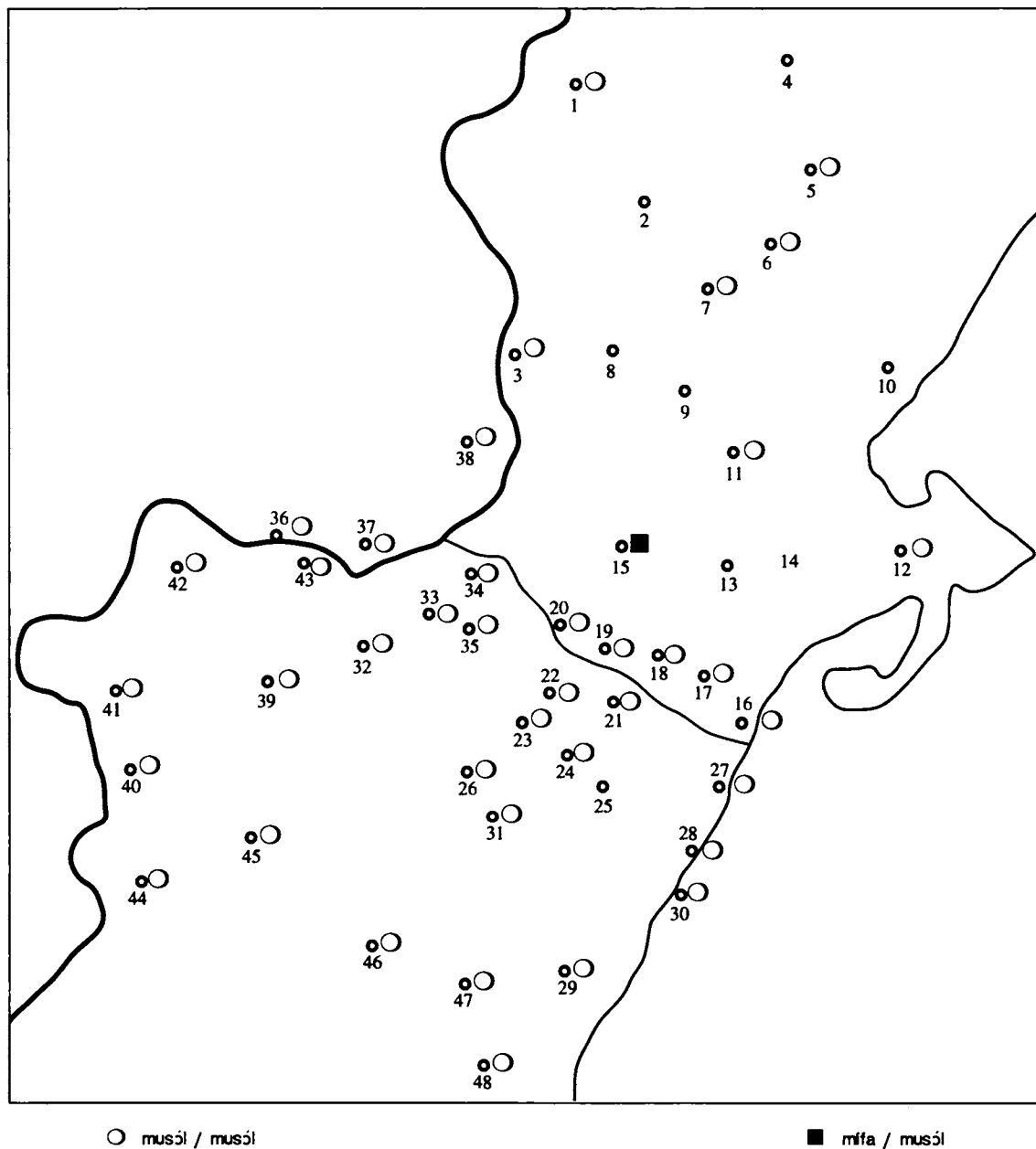
MAPA 431. *La geneta*

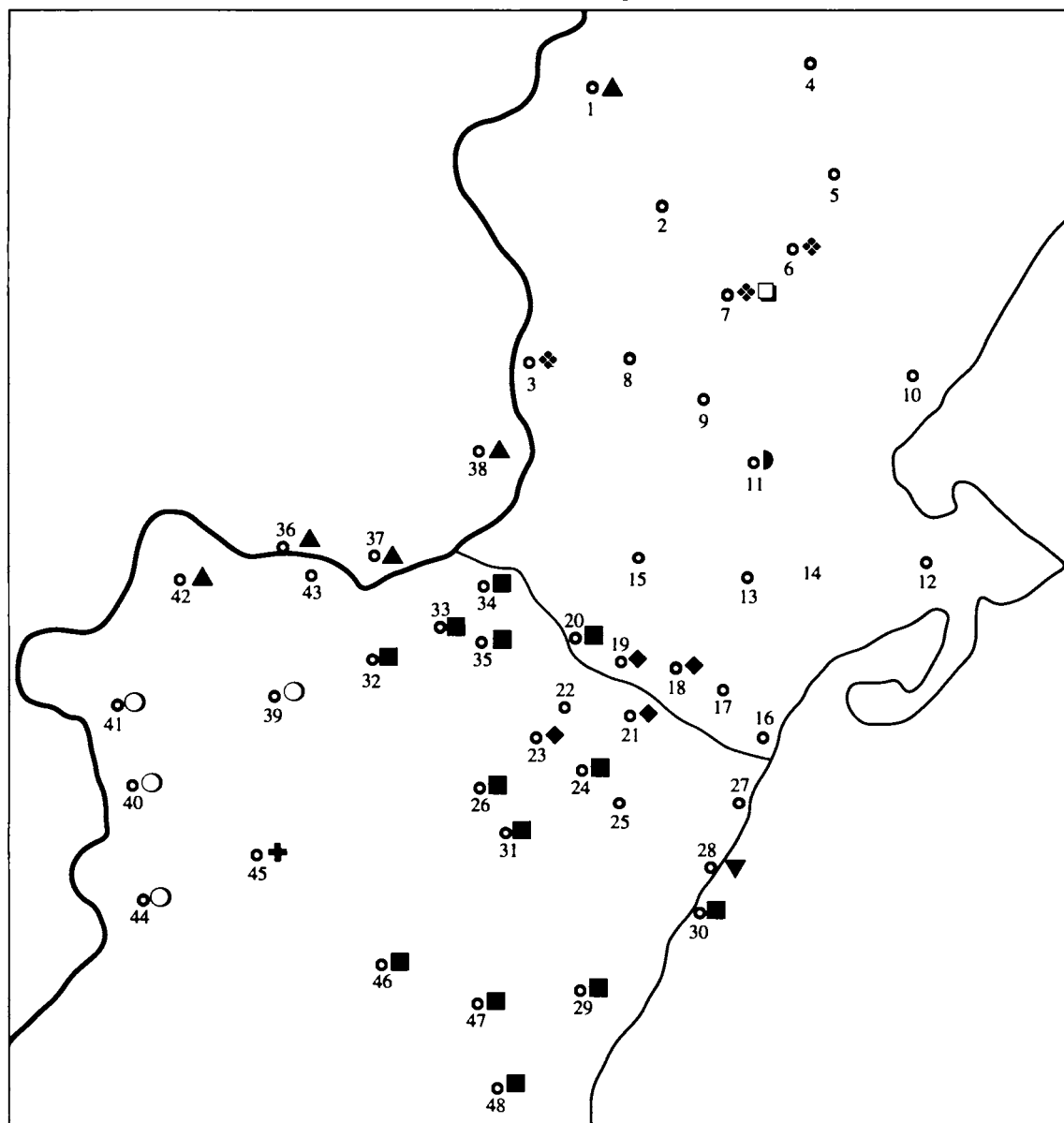
MAPA 432. *La guineu*

MAPA 433. Ós

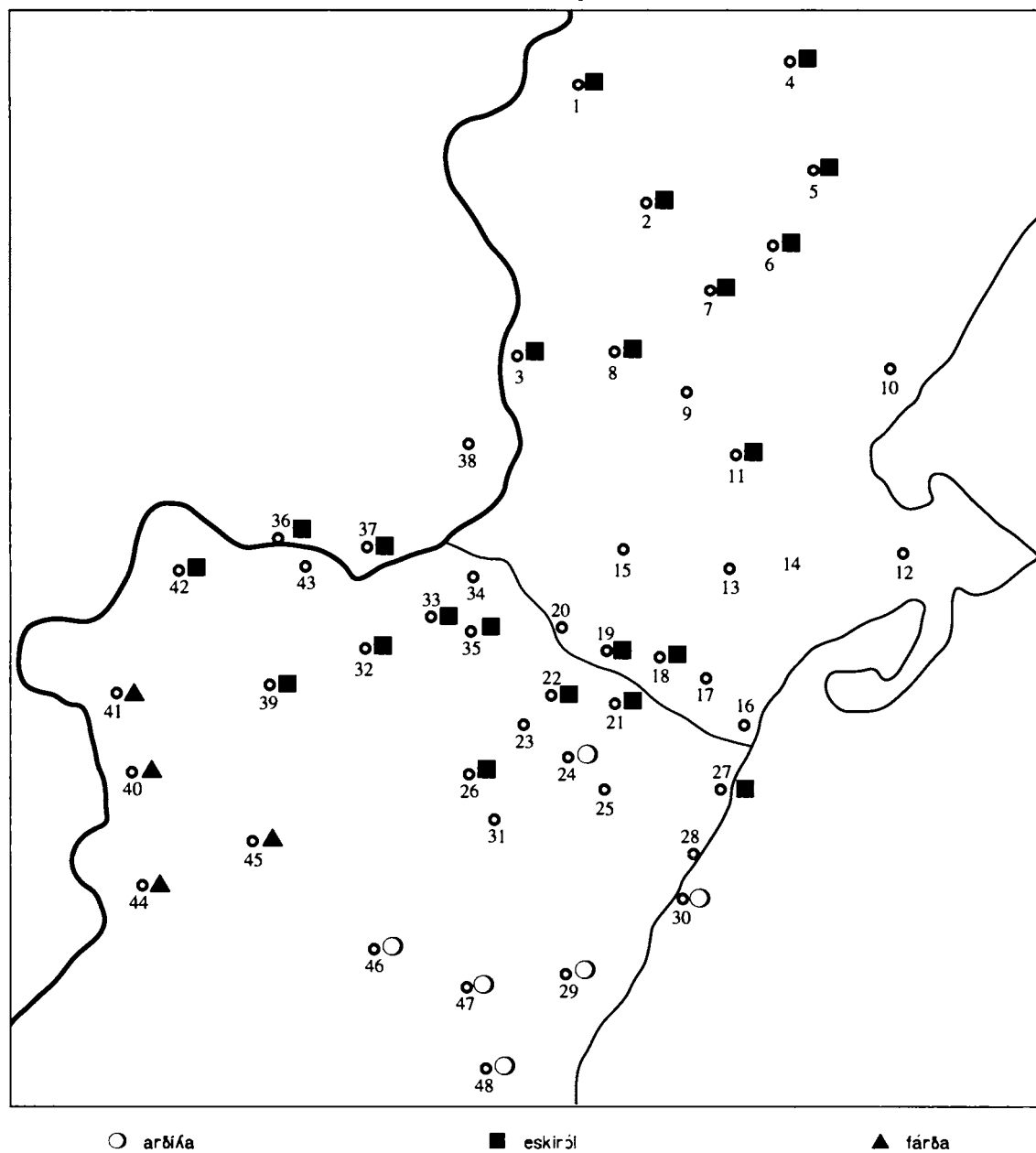

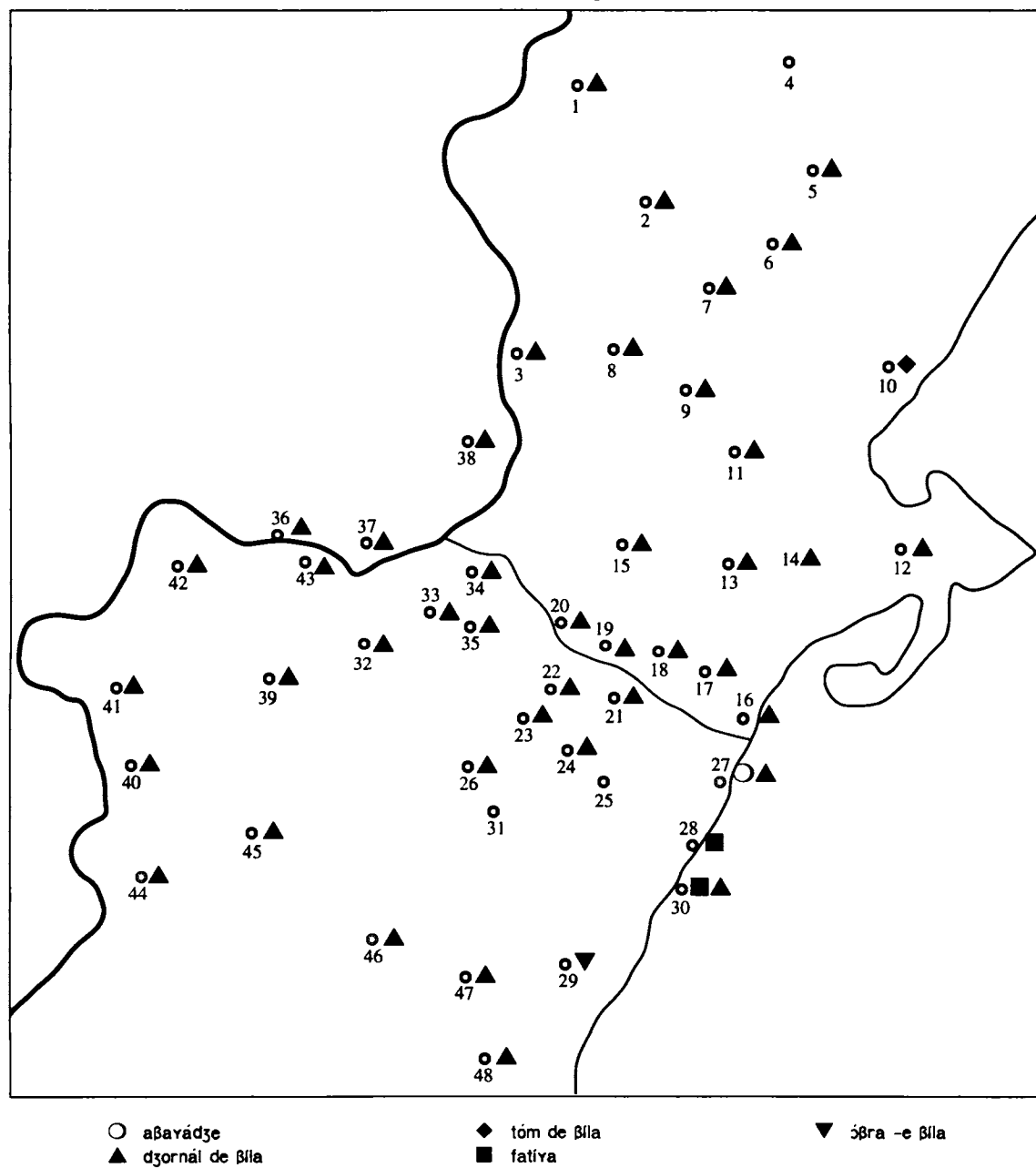
MAPA 434. *Caragol*

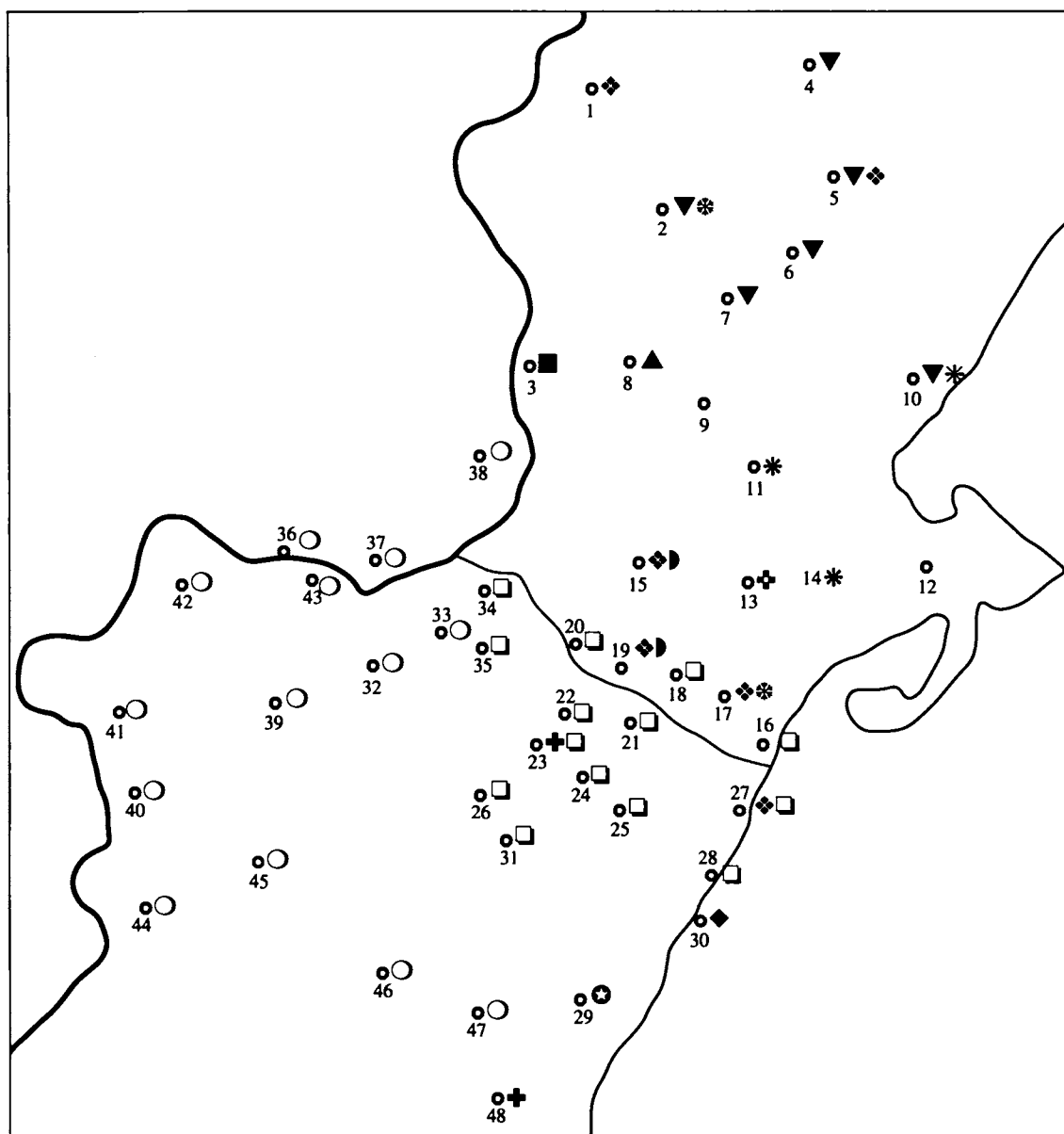
MAPA 435. *Mussol / urçol*

MAPA 436. *Escorpi*

○ alakrá	■ aliakrá	□ revlâw	+ leakrá
▼ askorpi	◆ eskorpi ð-astêþa	▲ areklâw	▷ tʃaþeta
◆ reklâw			

MAPA 437. *Esquirol*

MAPA 438. *Prestació personal*

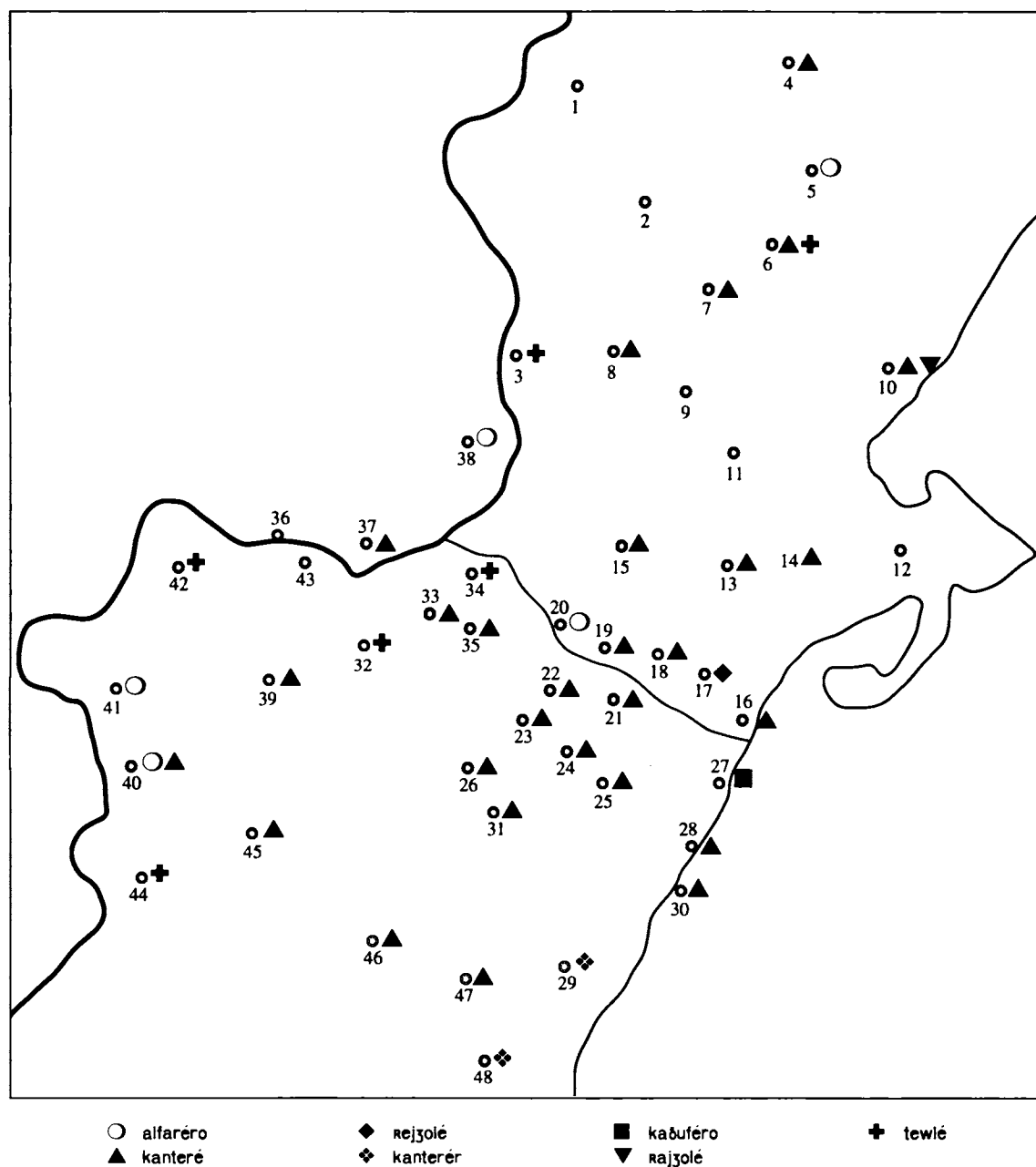
MAPA 439. *El baster*

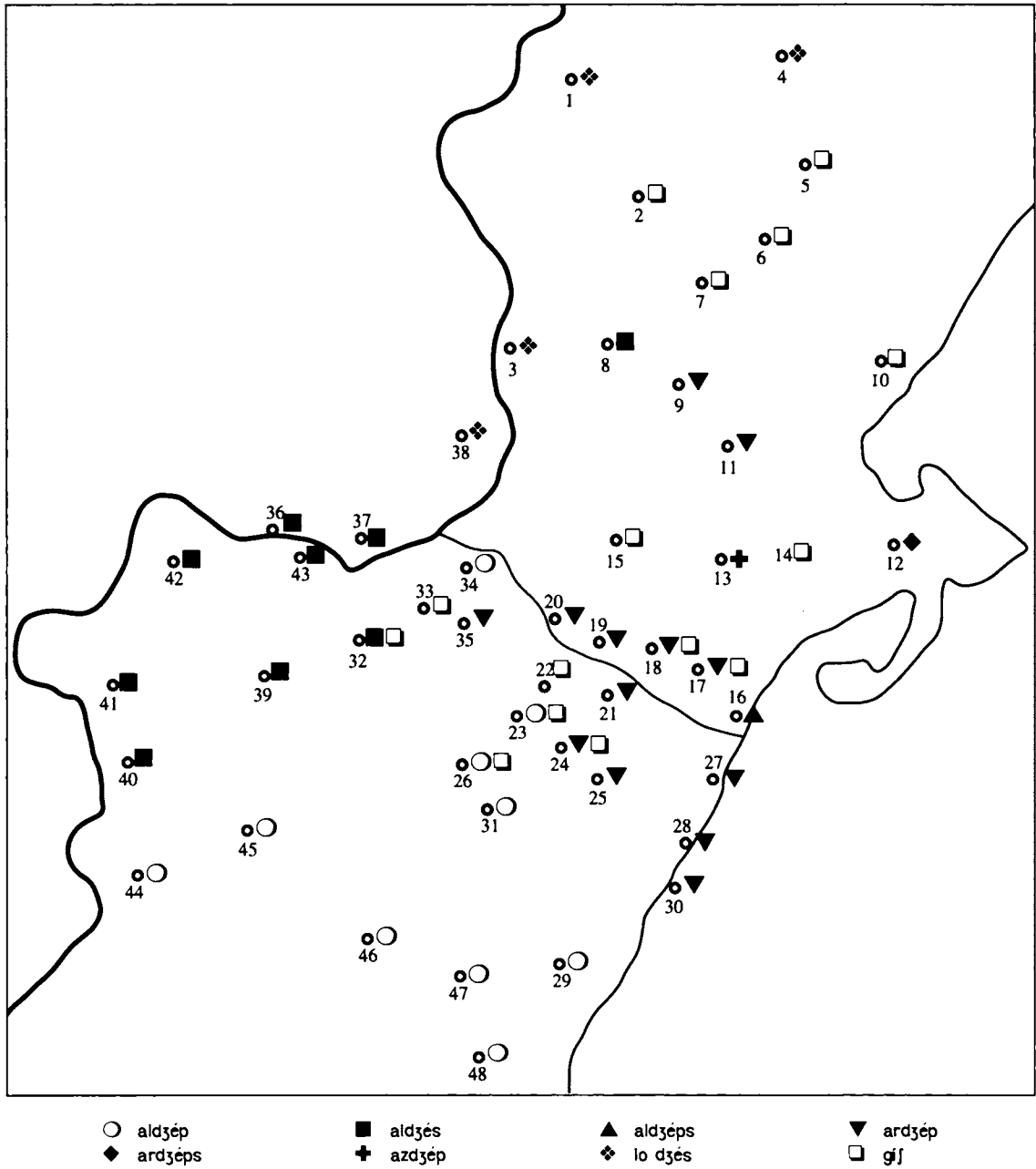
○ albarbé
 + korejzé
 * astoré
 ■ awBarbé

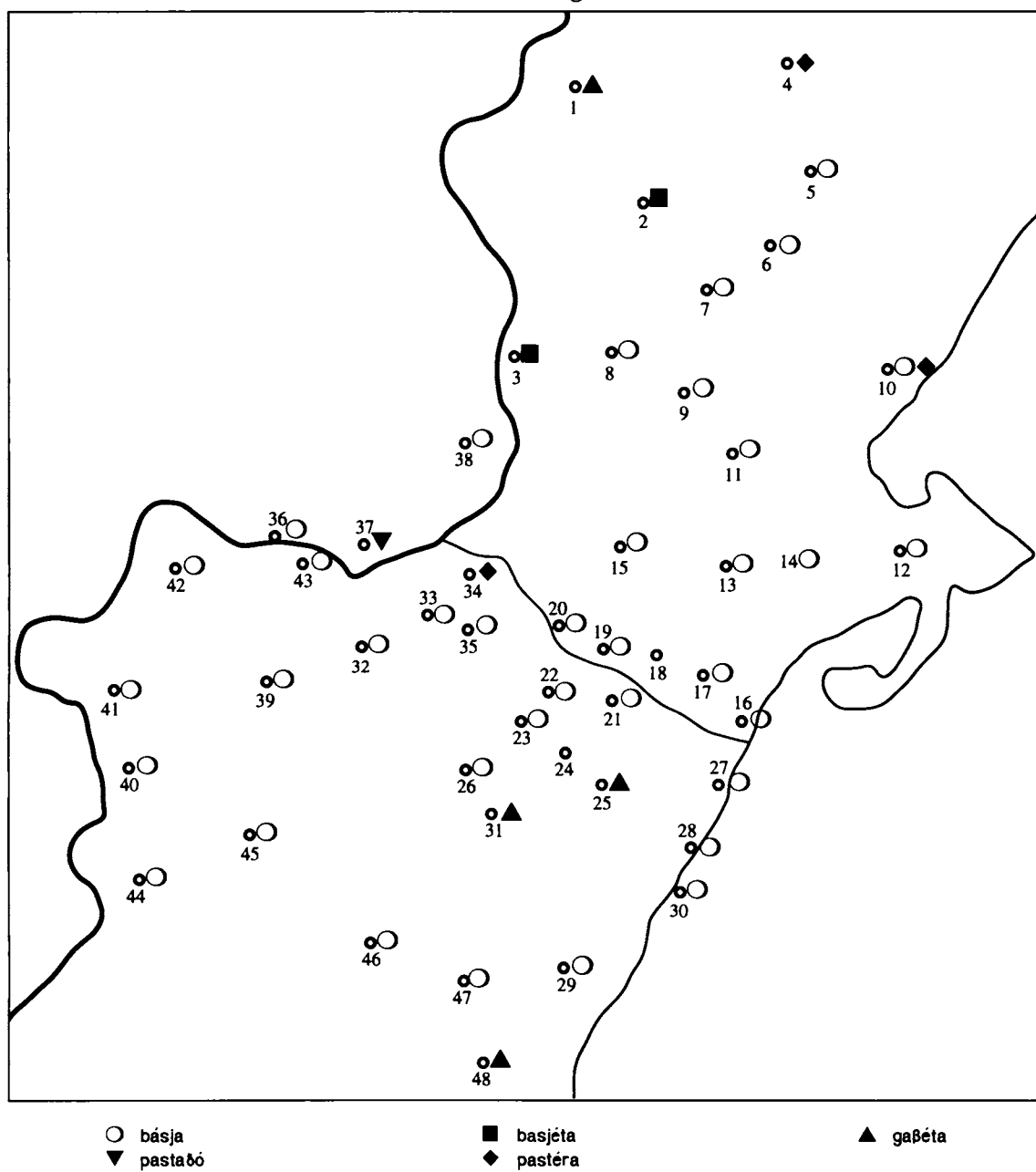
◆ koredzé
 ⊗ gwarnisjone
 ▲ awBarðone
 □ azBarbé

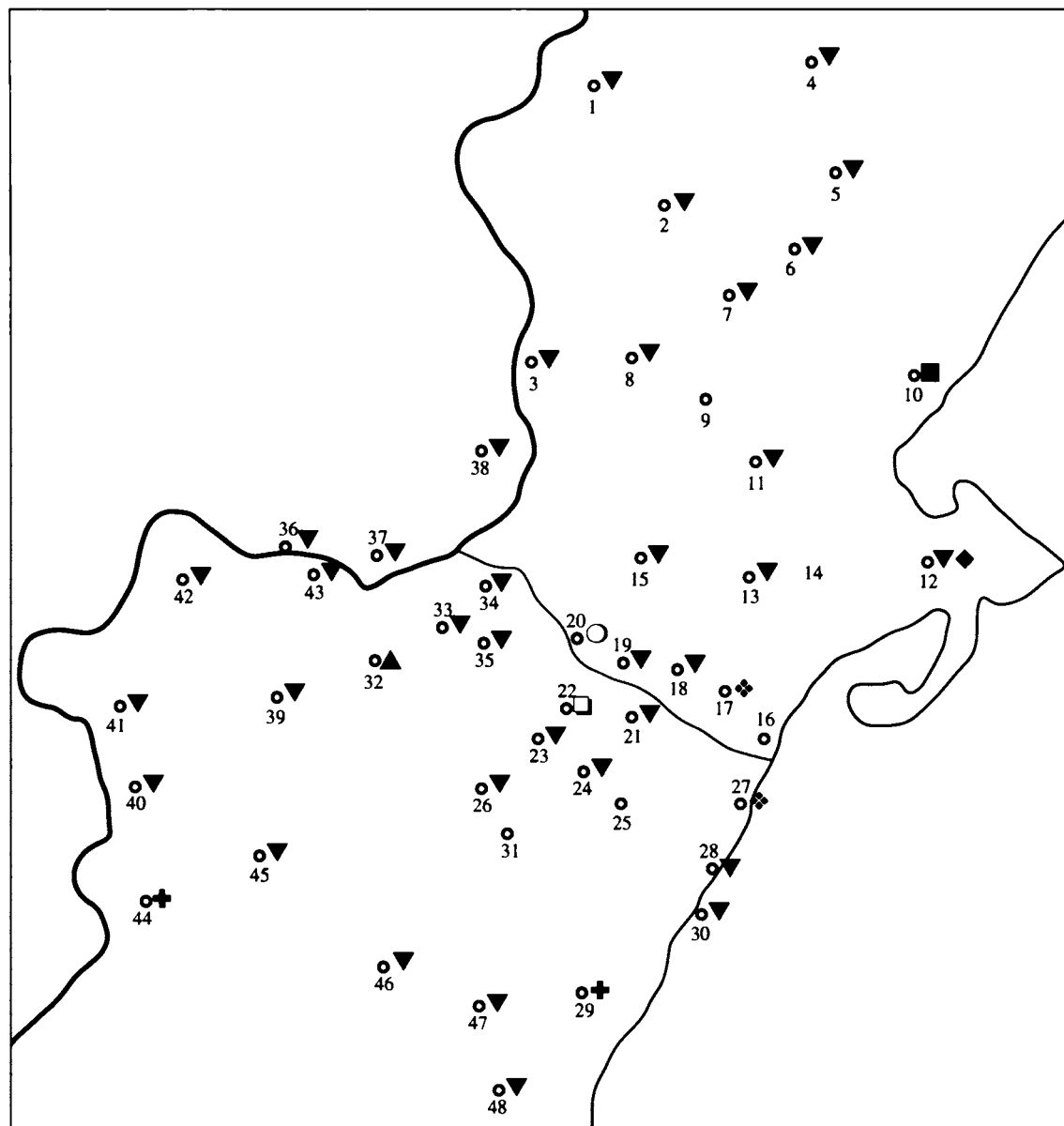
* síféro
 ▼ basté
 ▸ azBarðone
 + albarbér

◆ bastéro
 ⊕ asparté
 ⊙ koredjér

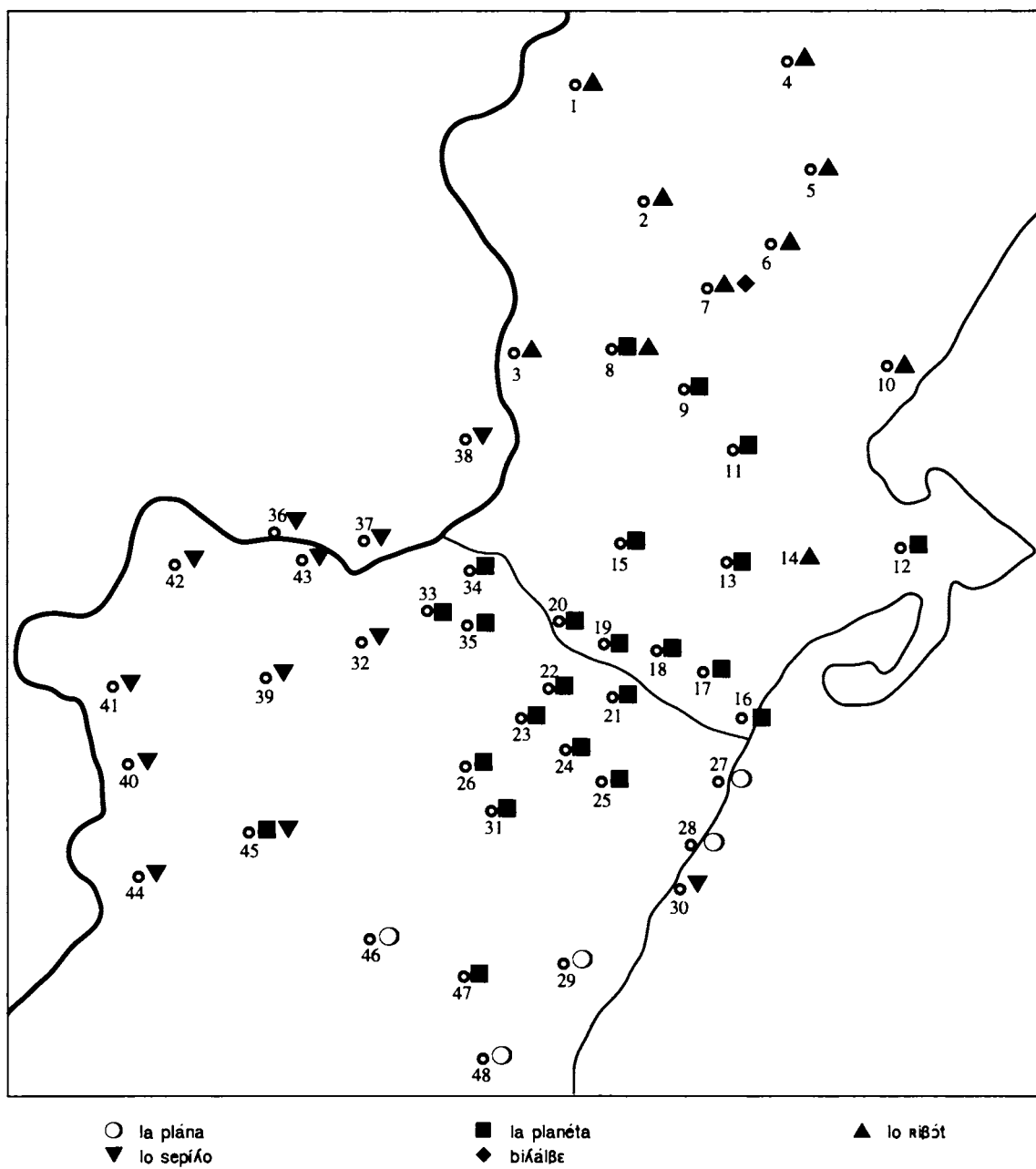
MAPA 440. *El terrissaire*

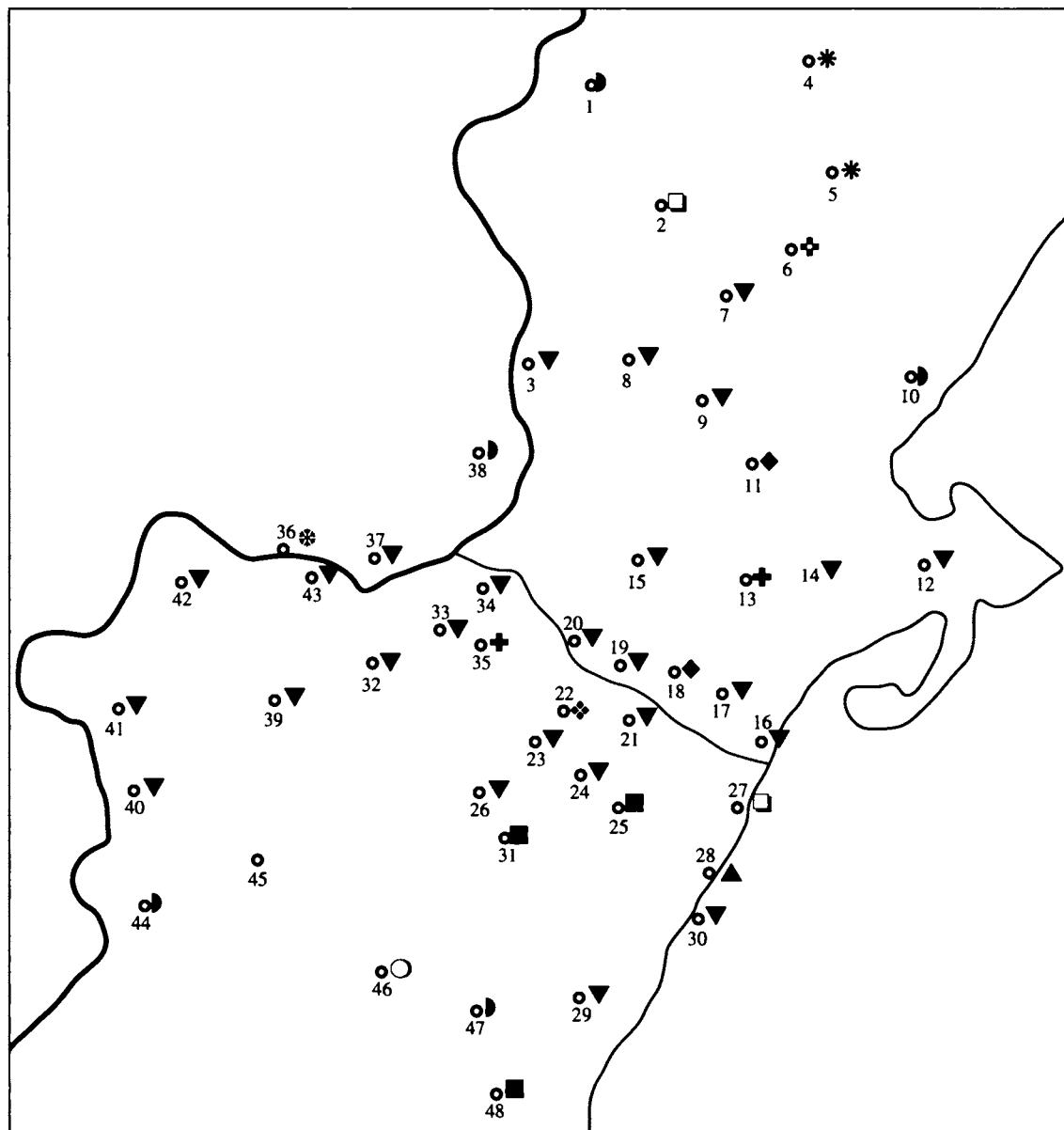
MAPA 441. *El guix*

MAPA 442. *La gaveta*

MAPA 443. *L'aixol*

○ l-àjfa	■ àjfa de mà	▲ àjfa da yúβja	▼ ajfól
◆ askarpéa	+ pikóla	◆ pikóta	□ tañantó

MAPA 444. *El ribot*

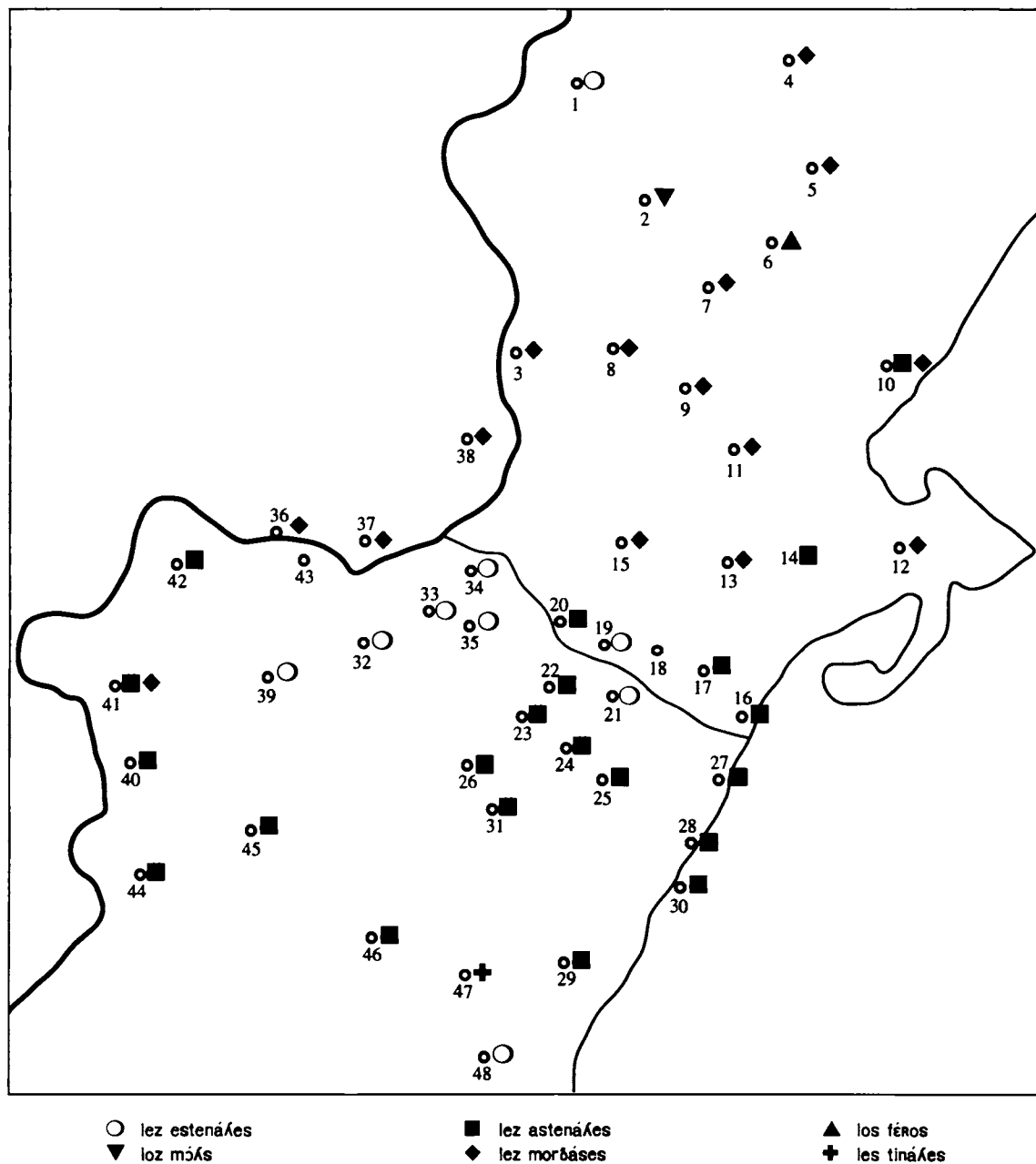
MAPA 445. *Els encenalls*

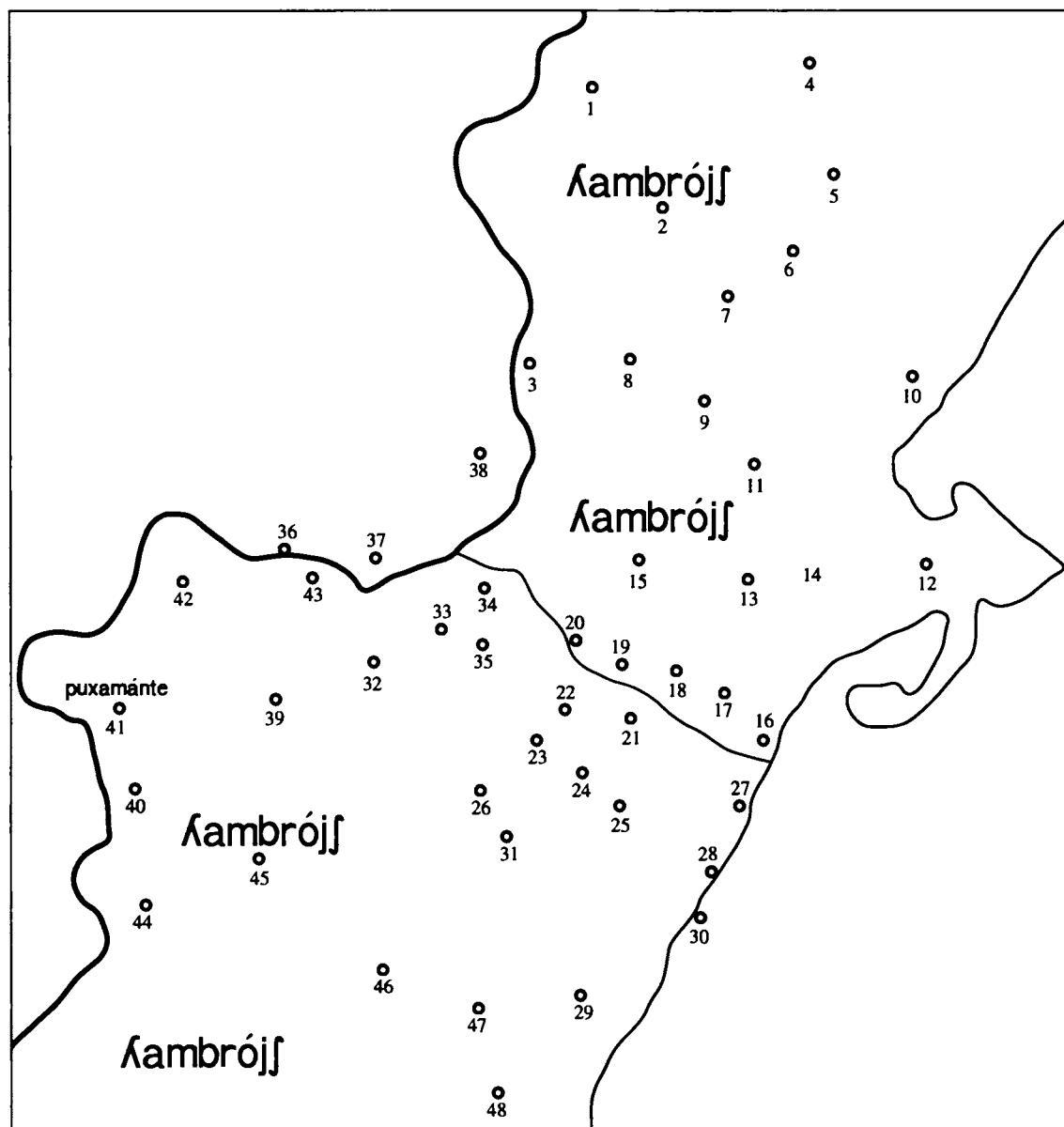
○ barumbáitj
▼ karayóls
◆ karyóls

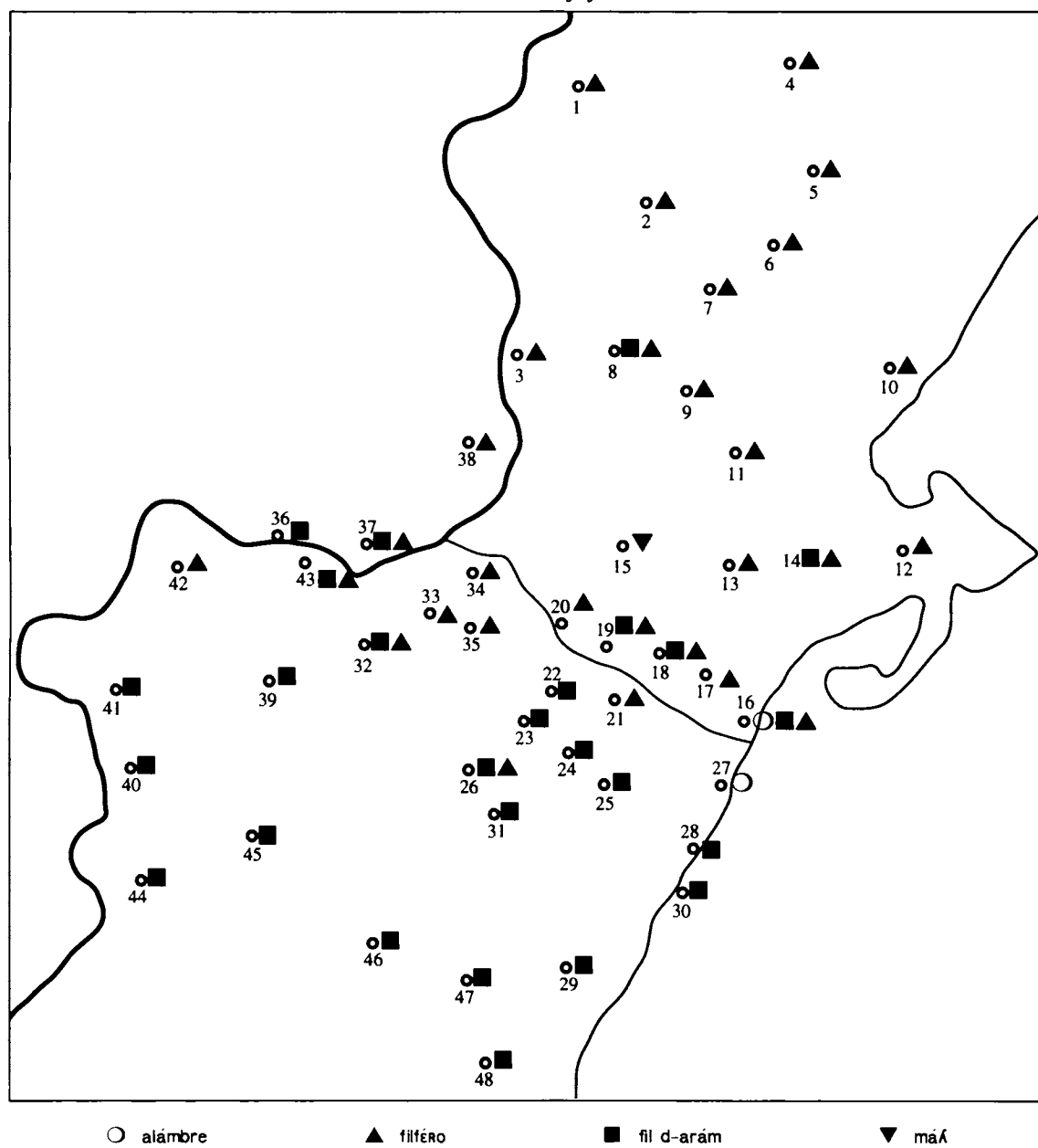
✚ riáles
■ lez barumbáles
◆ karavolèts

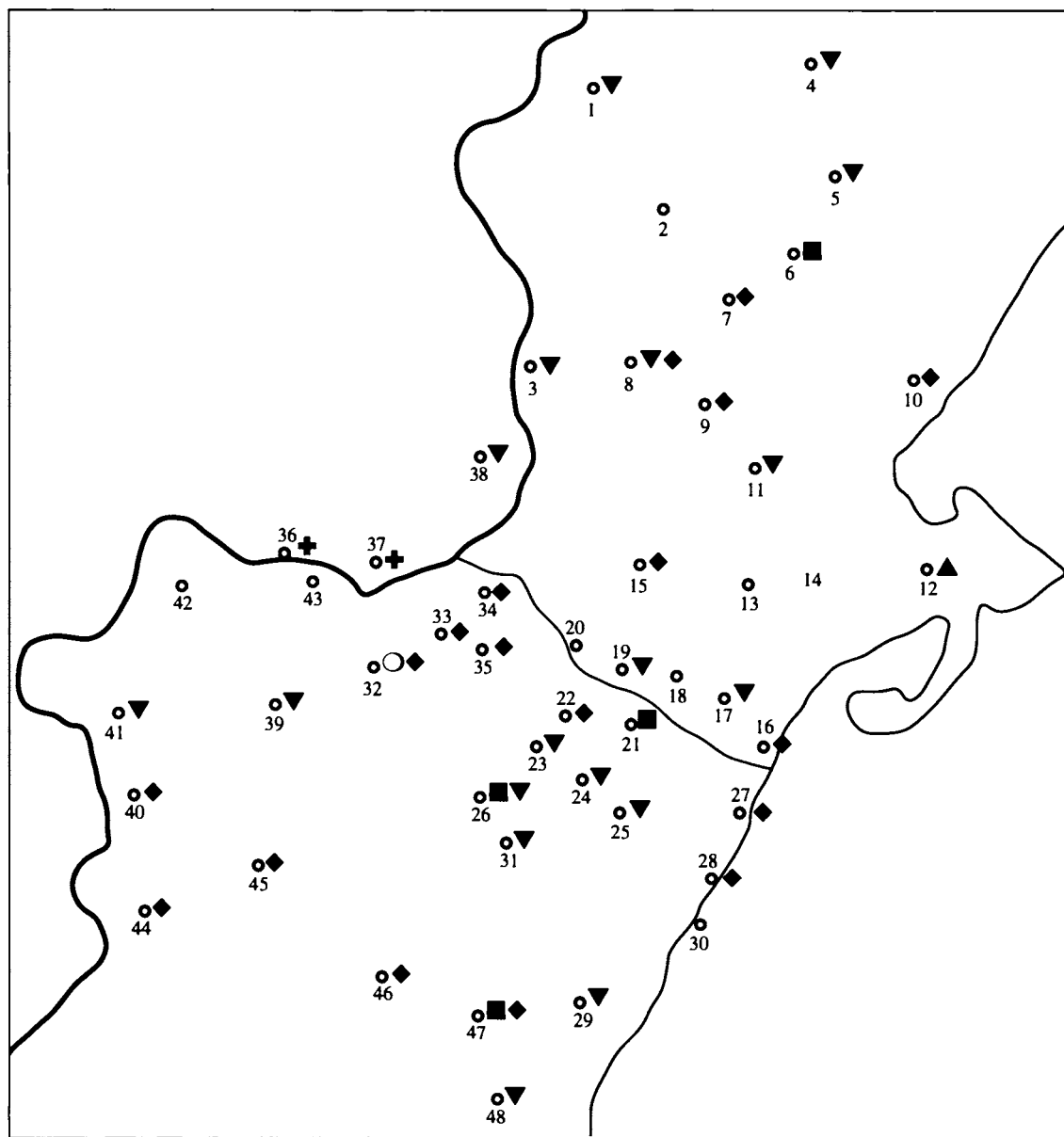
□ ensináls
* safatáns
▲ lez bombáles

✚ karavolílo
◐ fióks
✿ berúta

MAPA 446. *Les tenalles*

MAPA 447. *El botavant*

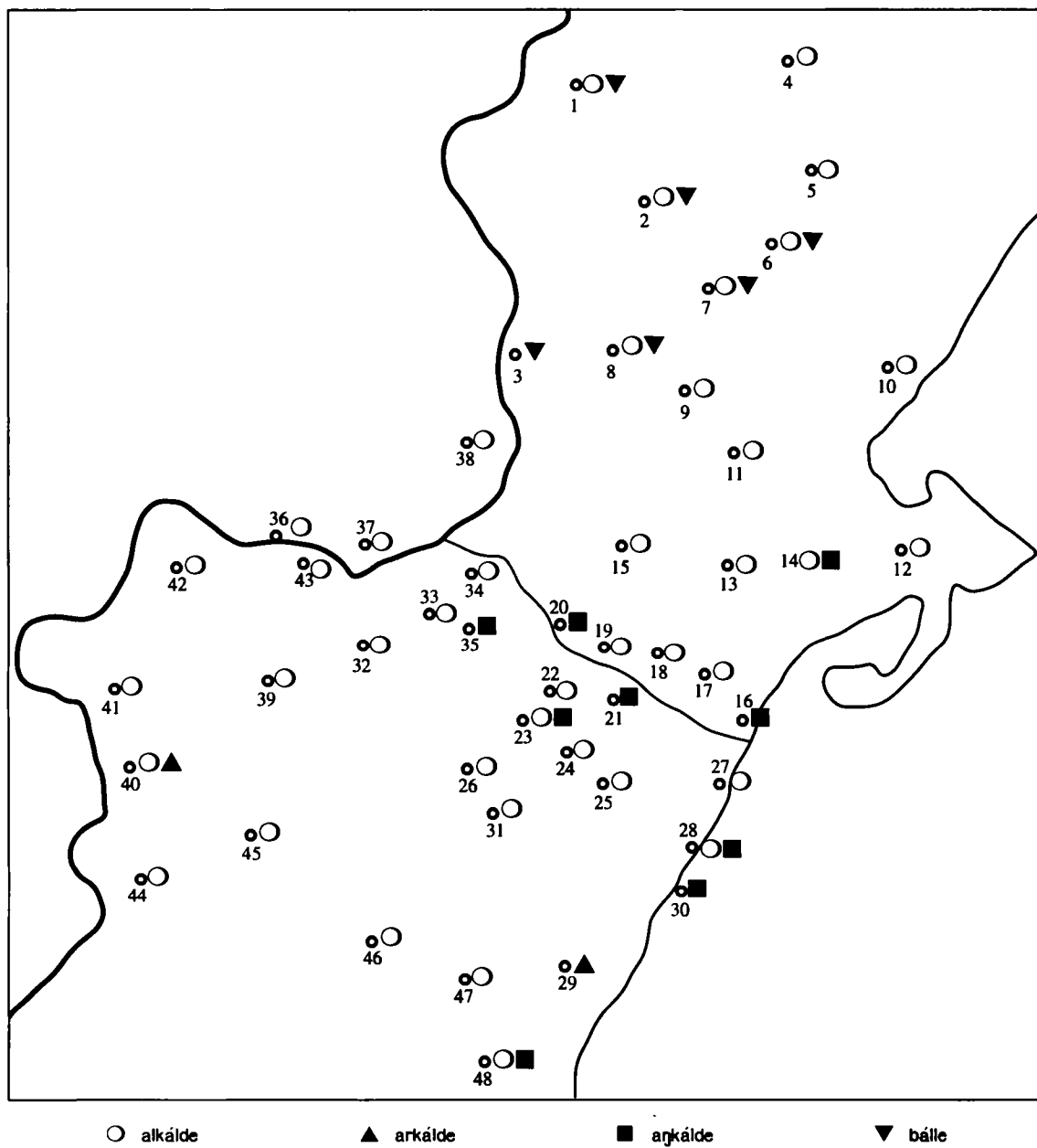
MAPA 448. *El filferro*

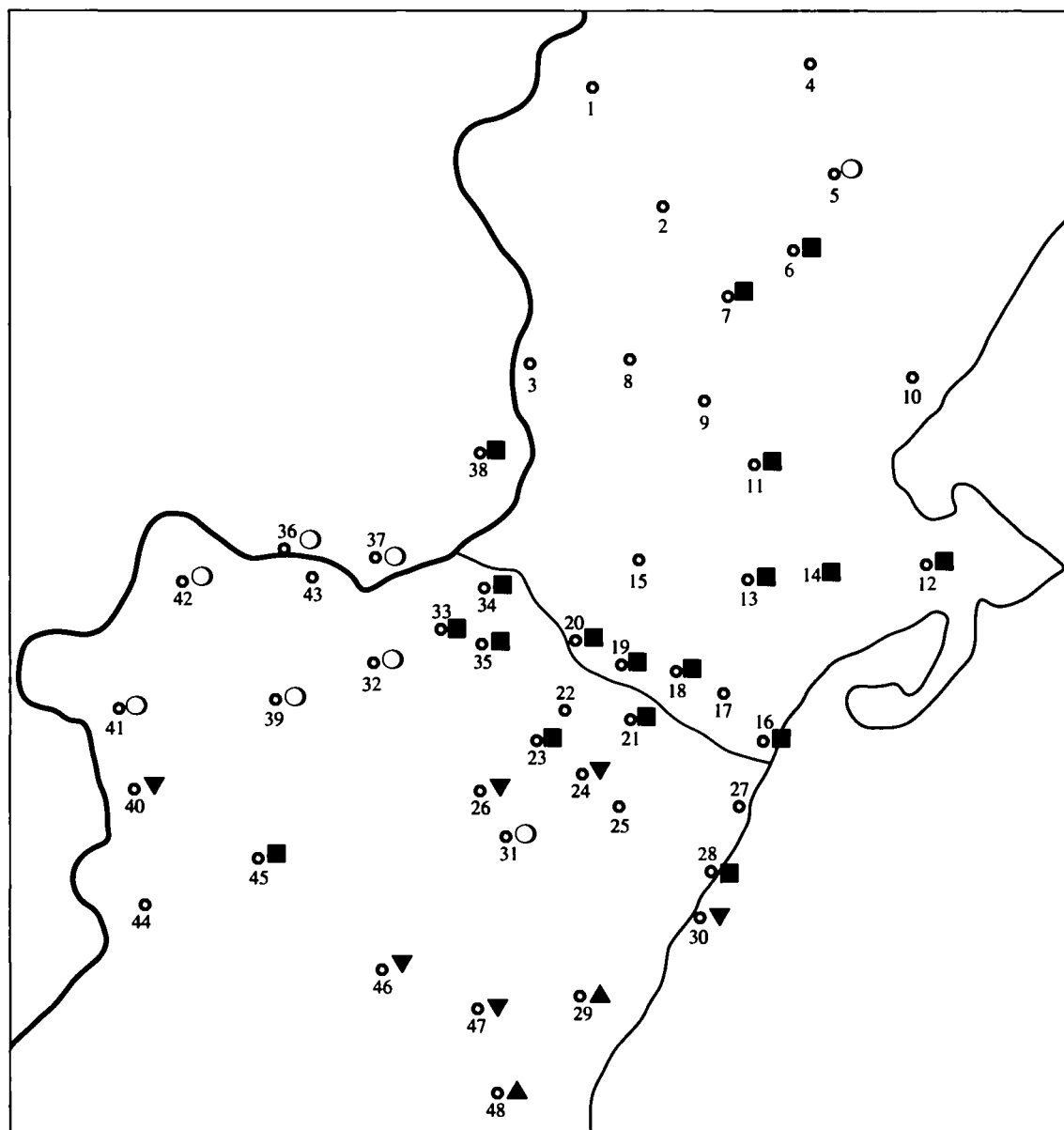
MAPA 449. *L'alena*

○ avúla de saBaté
▼ lèzna

■ alèzna
◆ puntjó

▲ ézna
+ puntjóro

MAPA 450. *Batlle*

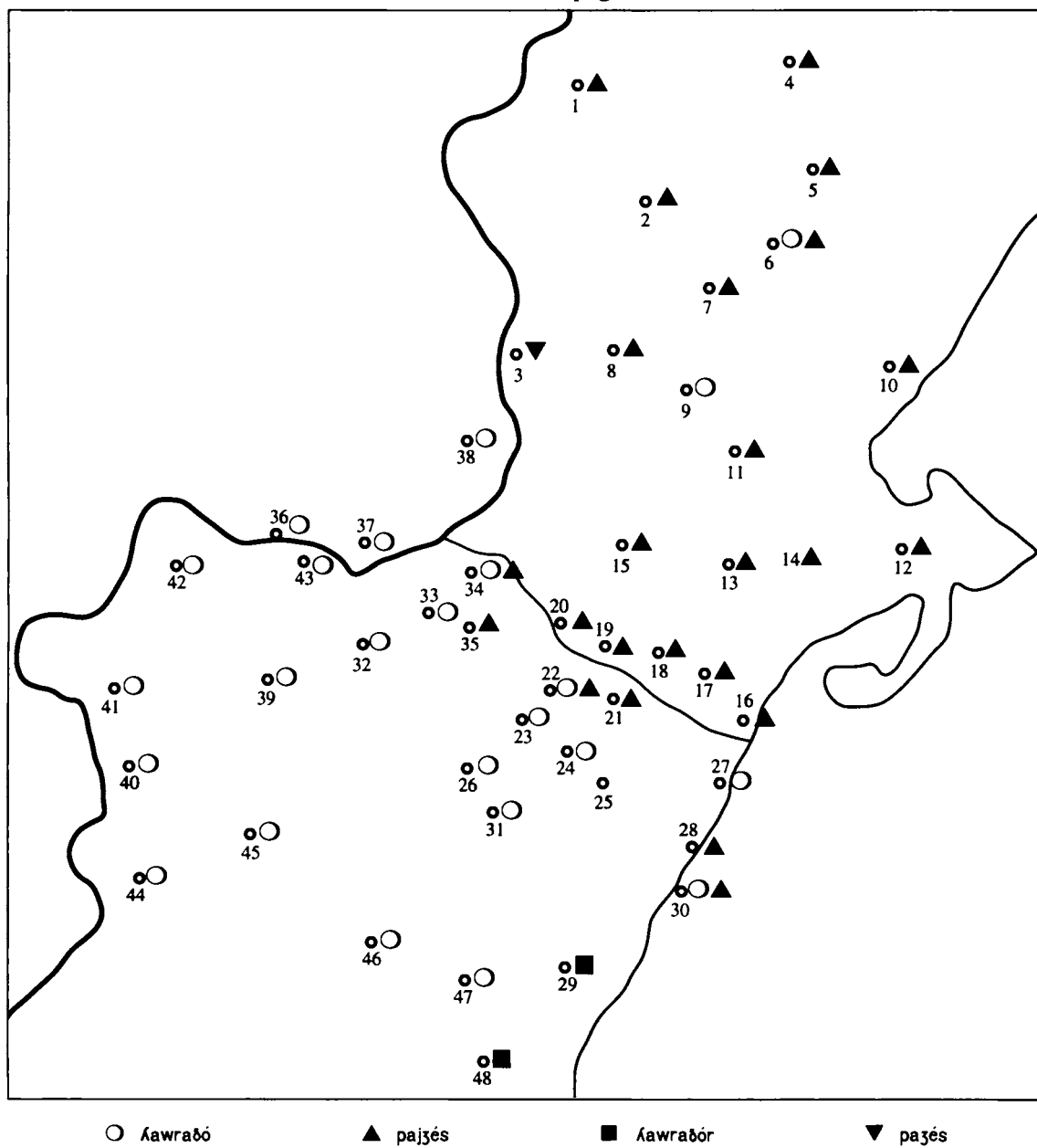
MAPA 451. *Calciner*

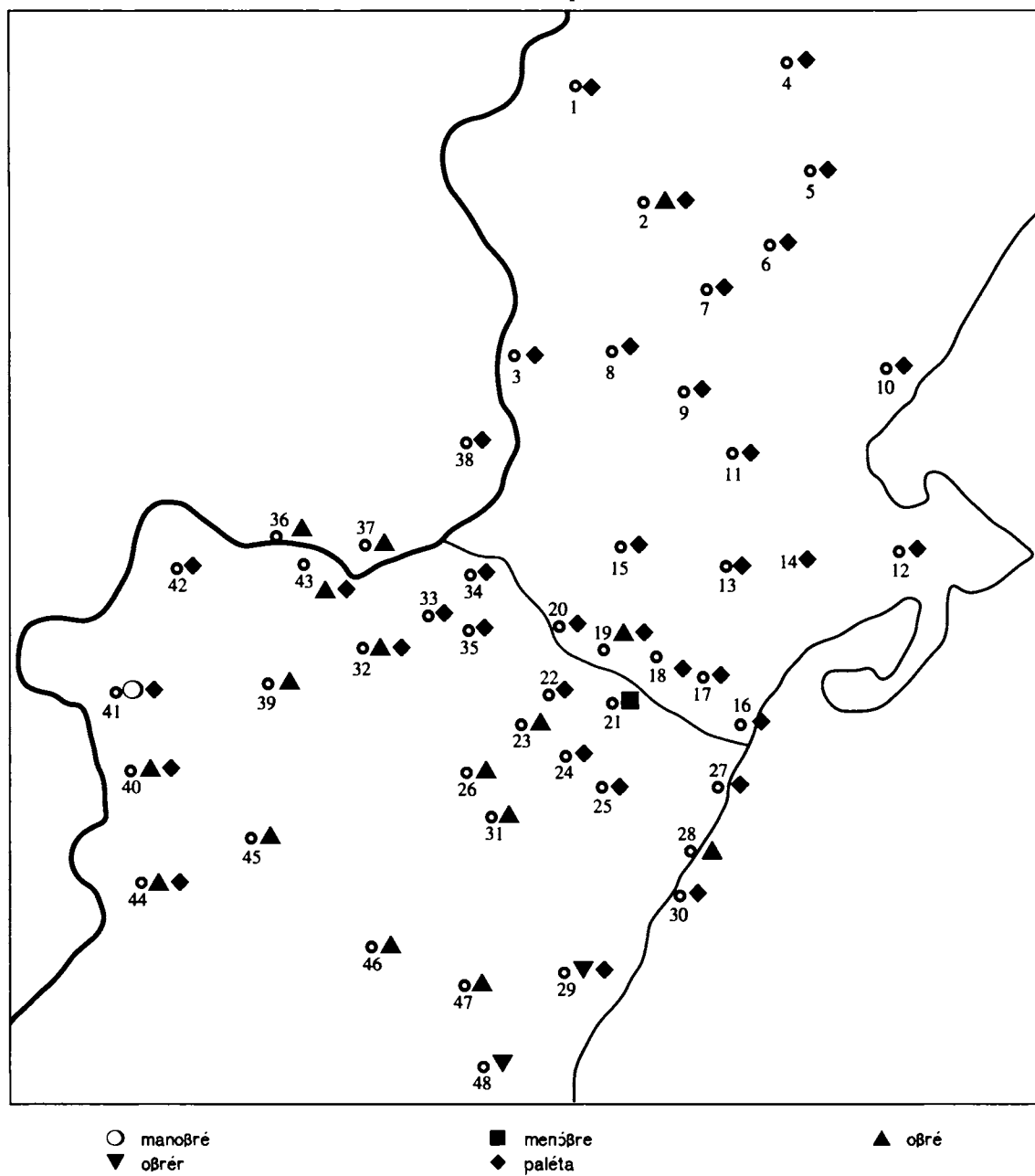
○ kalsiné

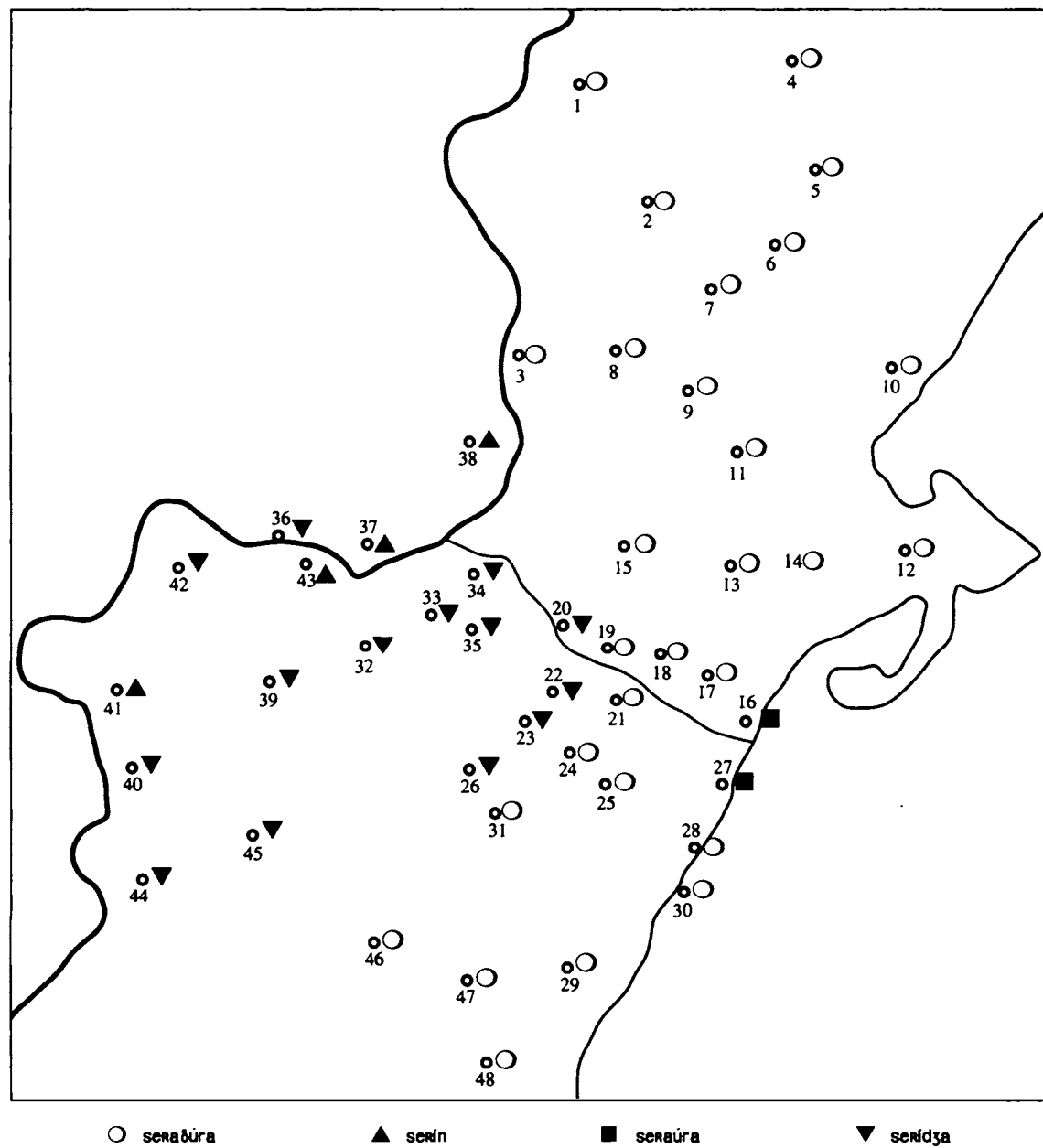
▲ kalzinér

■ kalziné

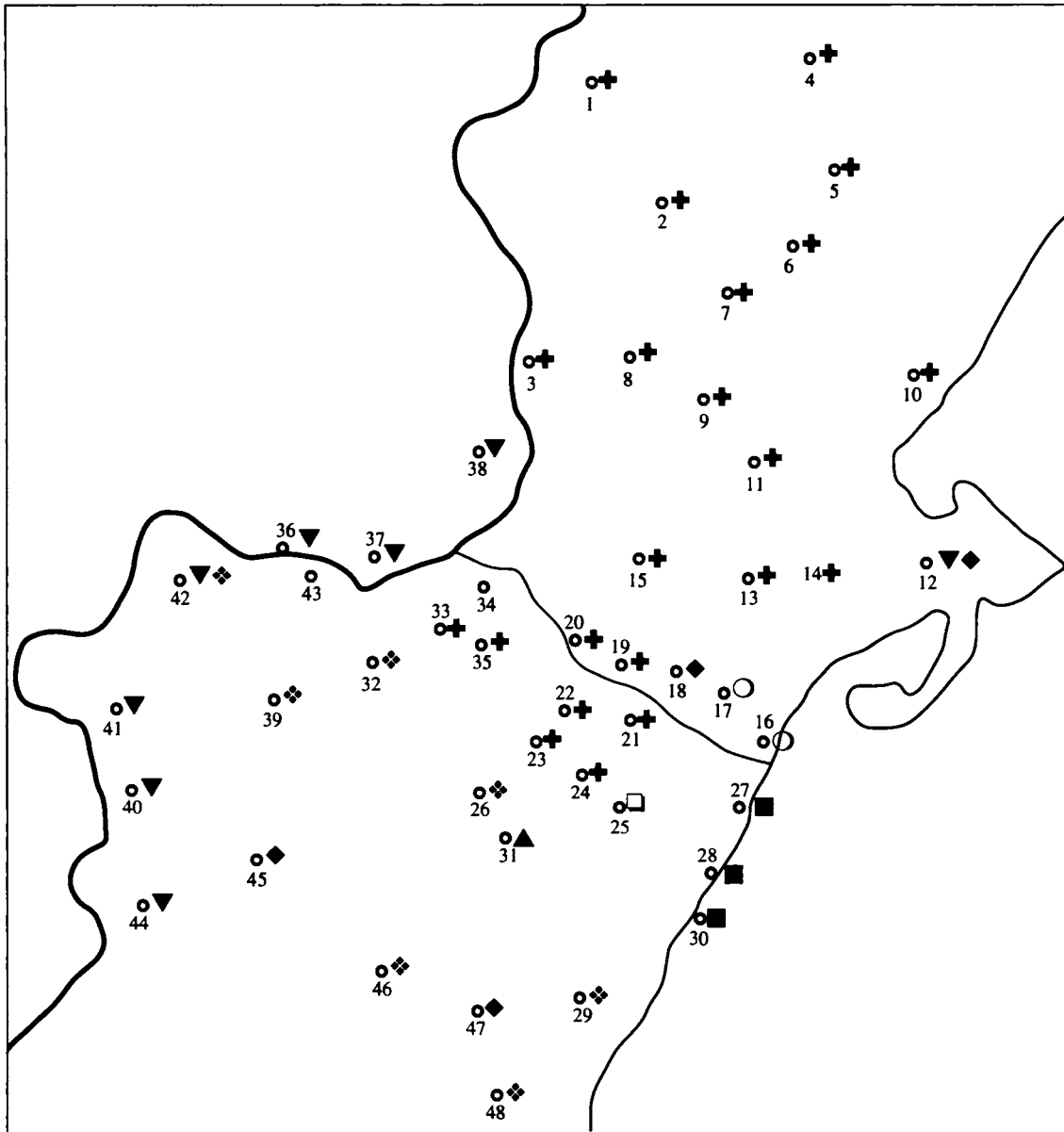
▼ lo forné de káls

MAPA 452. *El pagès*

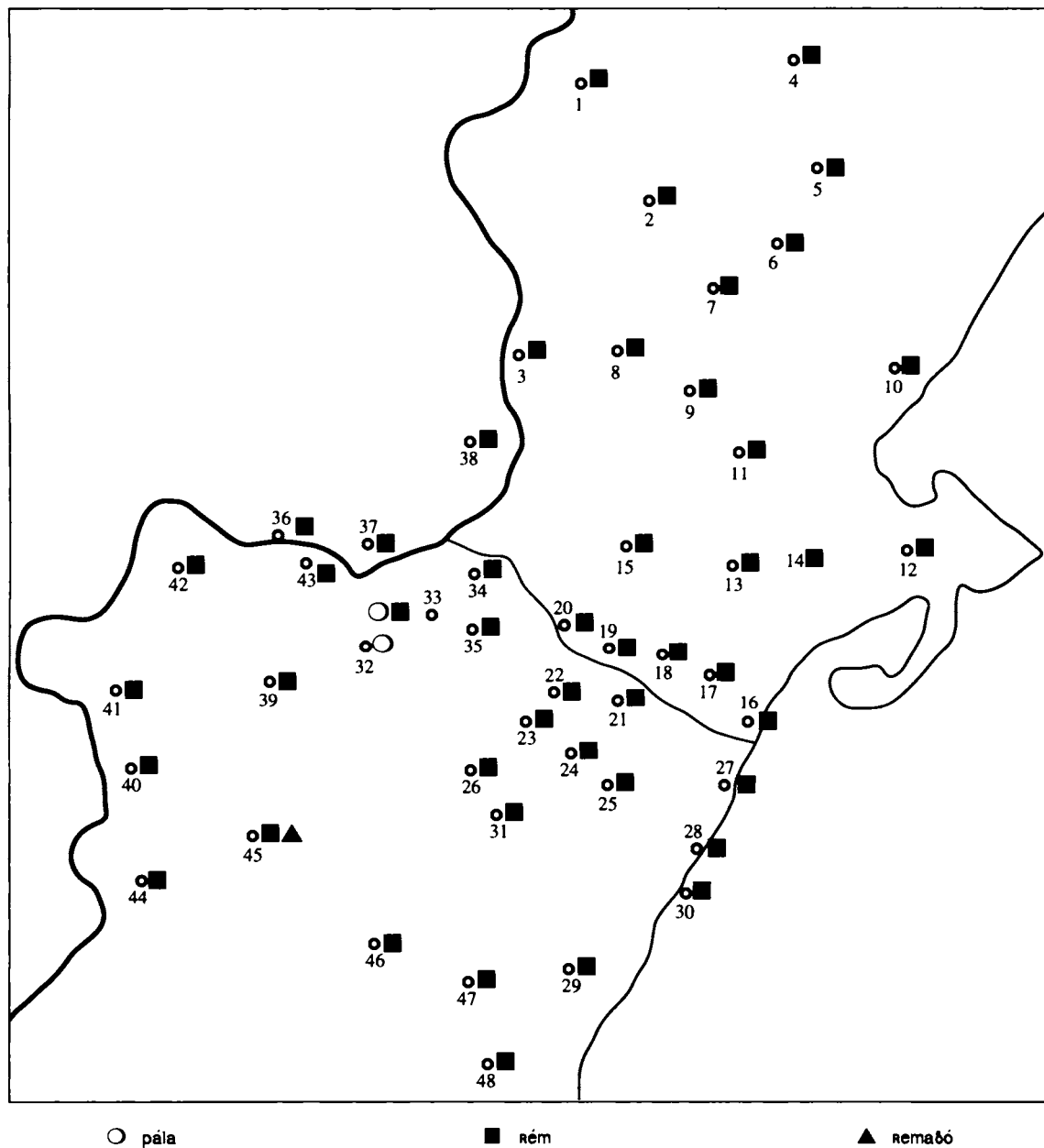
MAPA 453. *El paleta*

MAPA 454. *Serradura*

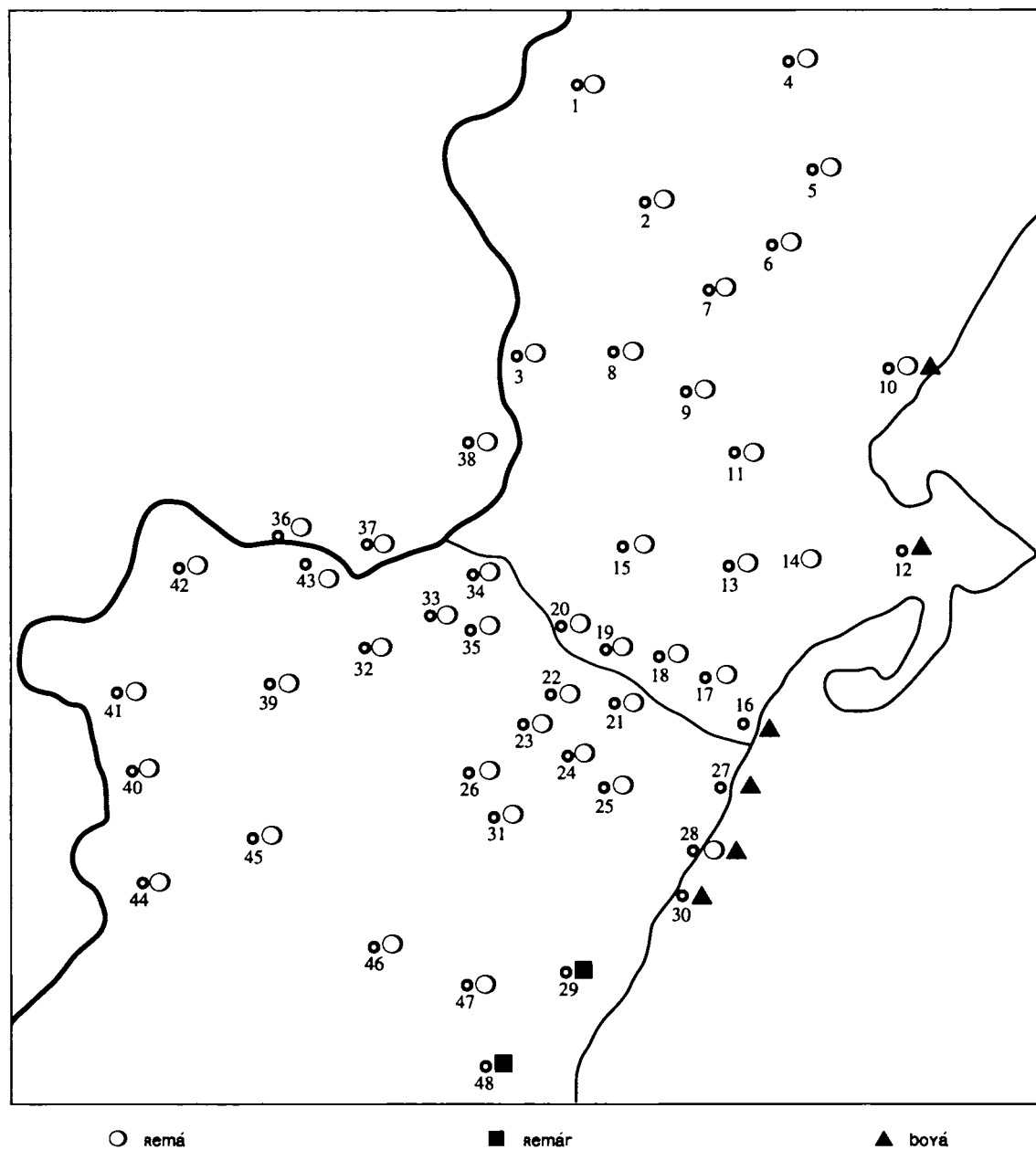
MAPA 455. *L'ona*

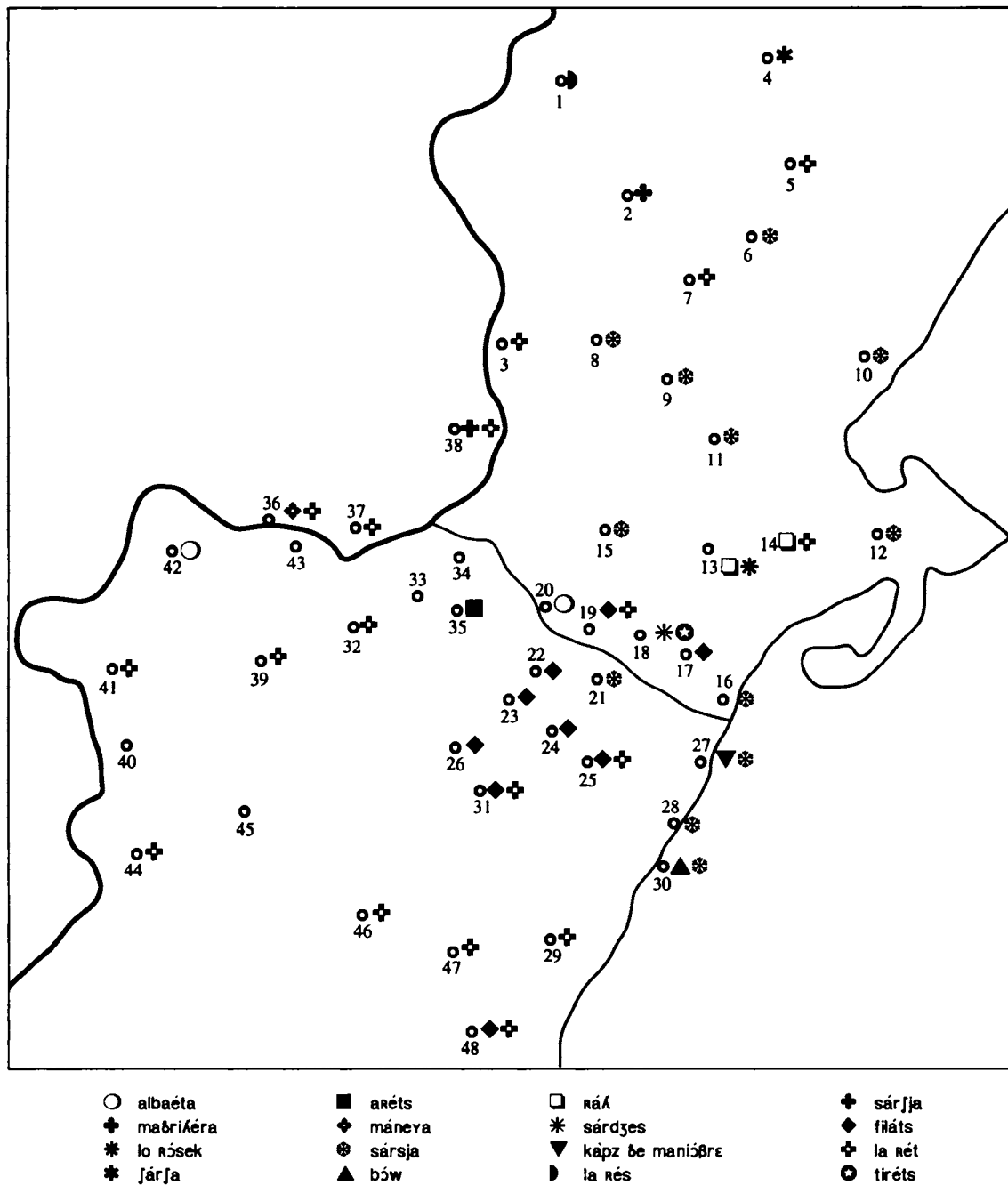

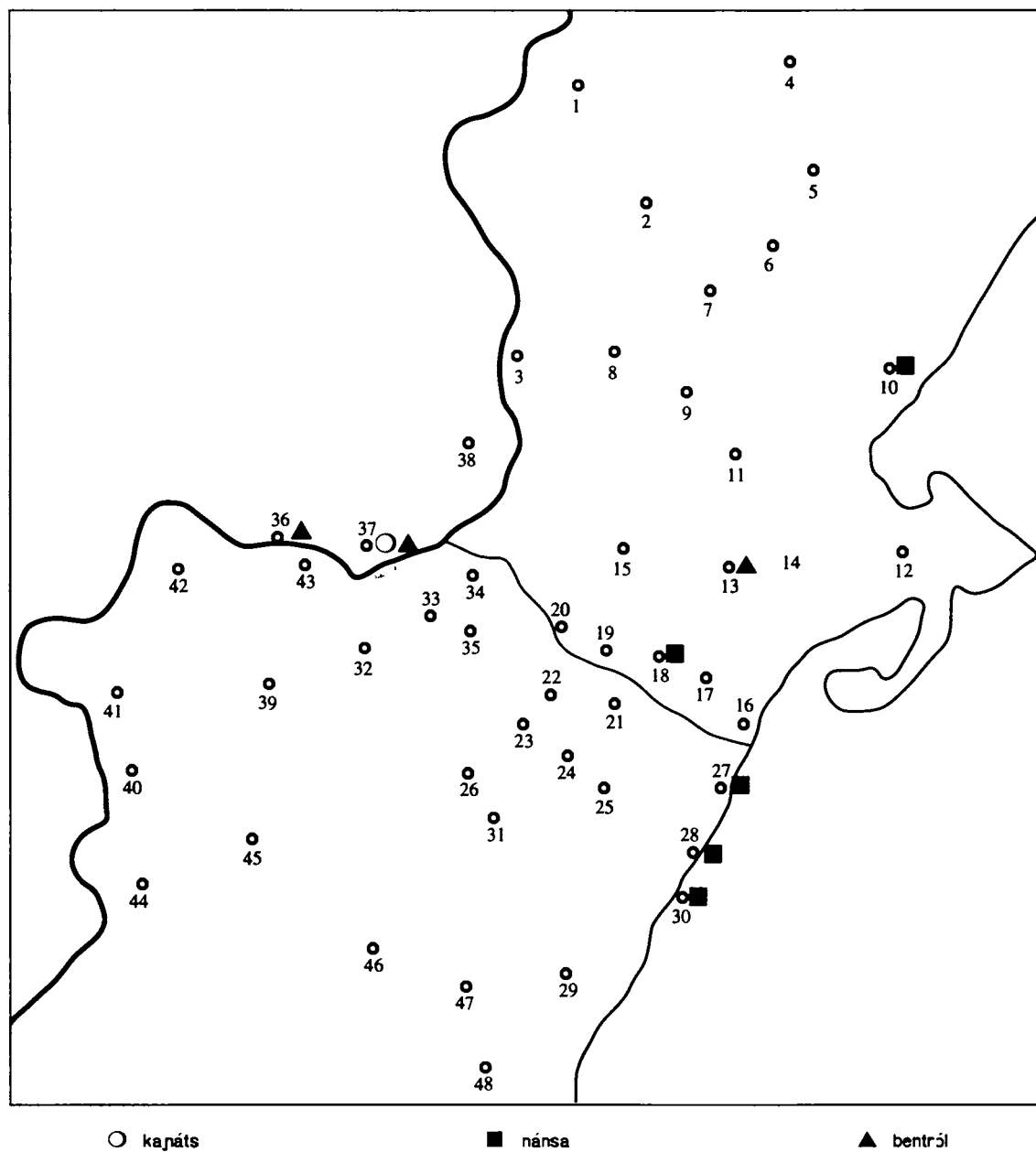
○ los kóas	■ ùj kóp de márt	▲ la yóne	▼ óla
◆ óna	+ onáda	◆ oná	□ la ronáde

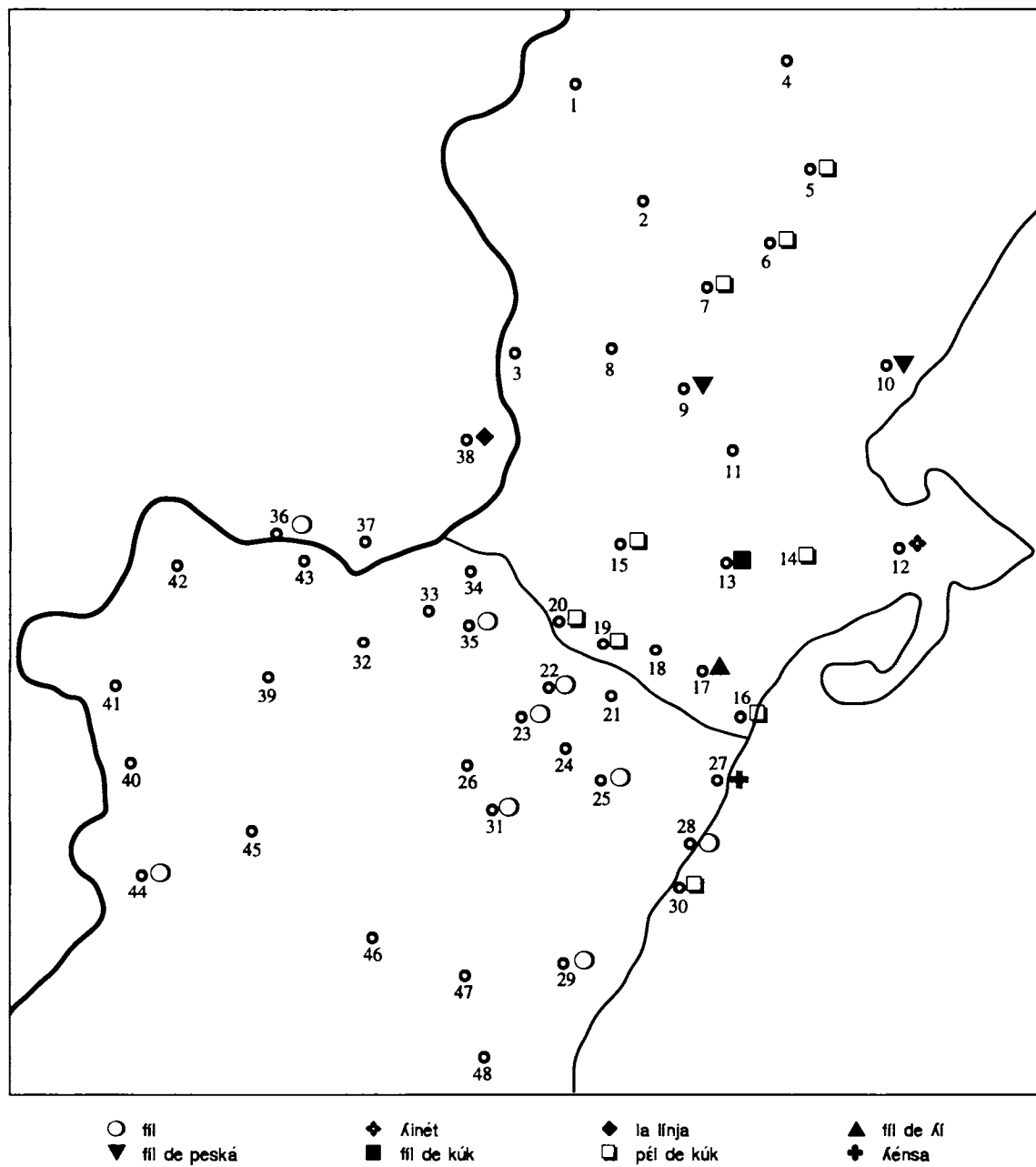
MAPA 456. *El rem*

MAPA 457. *Remar*

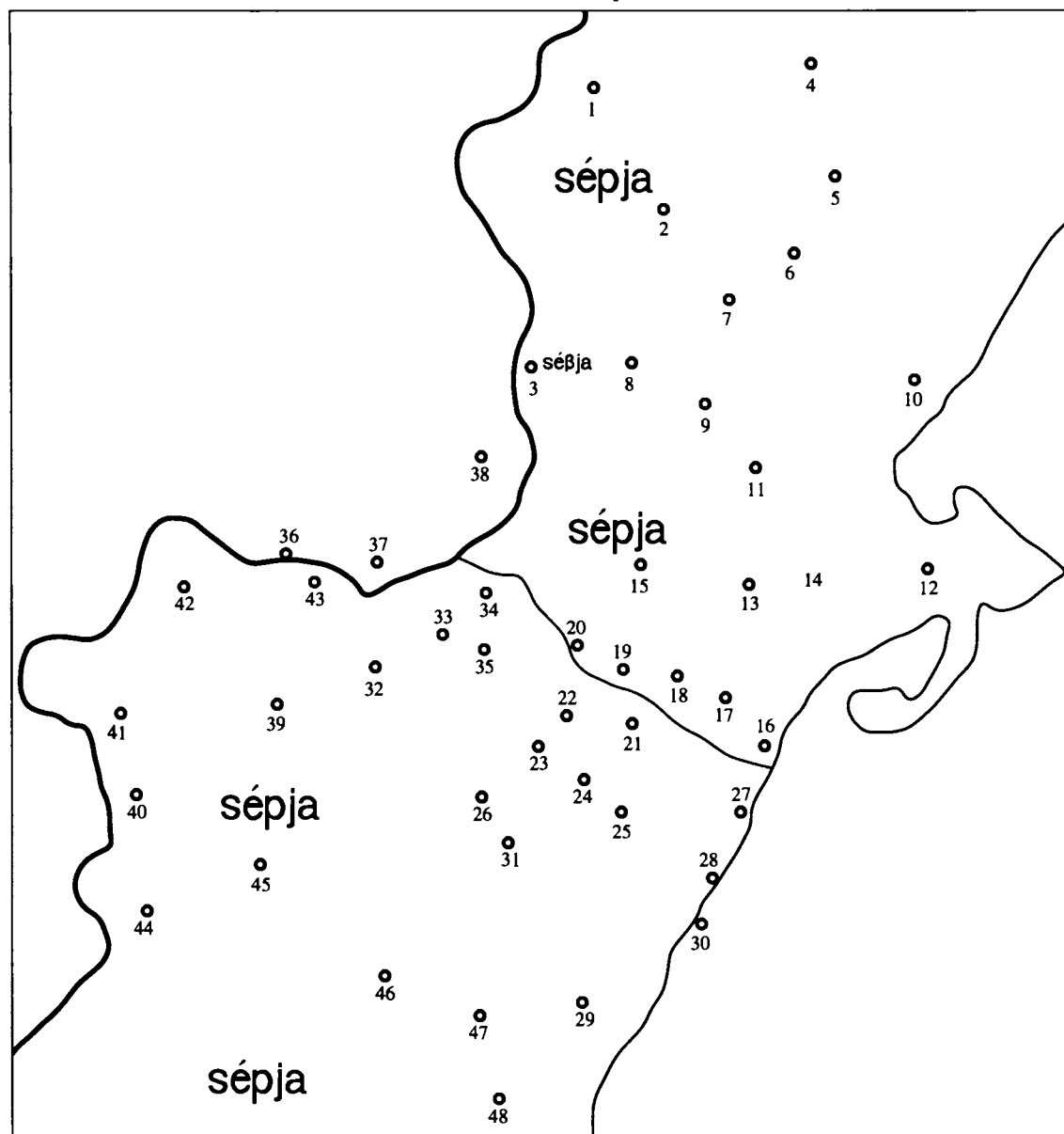

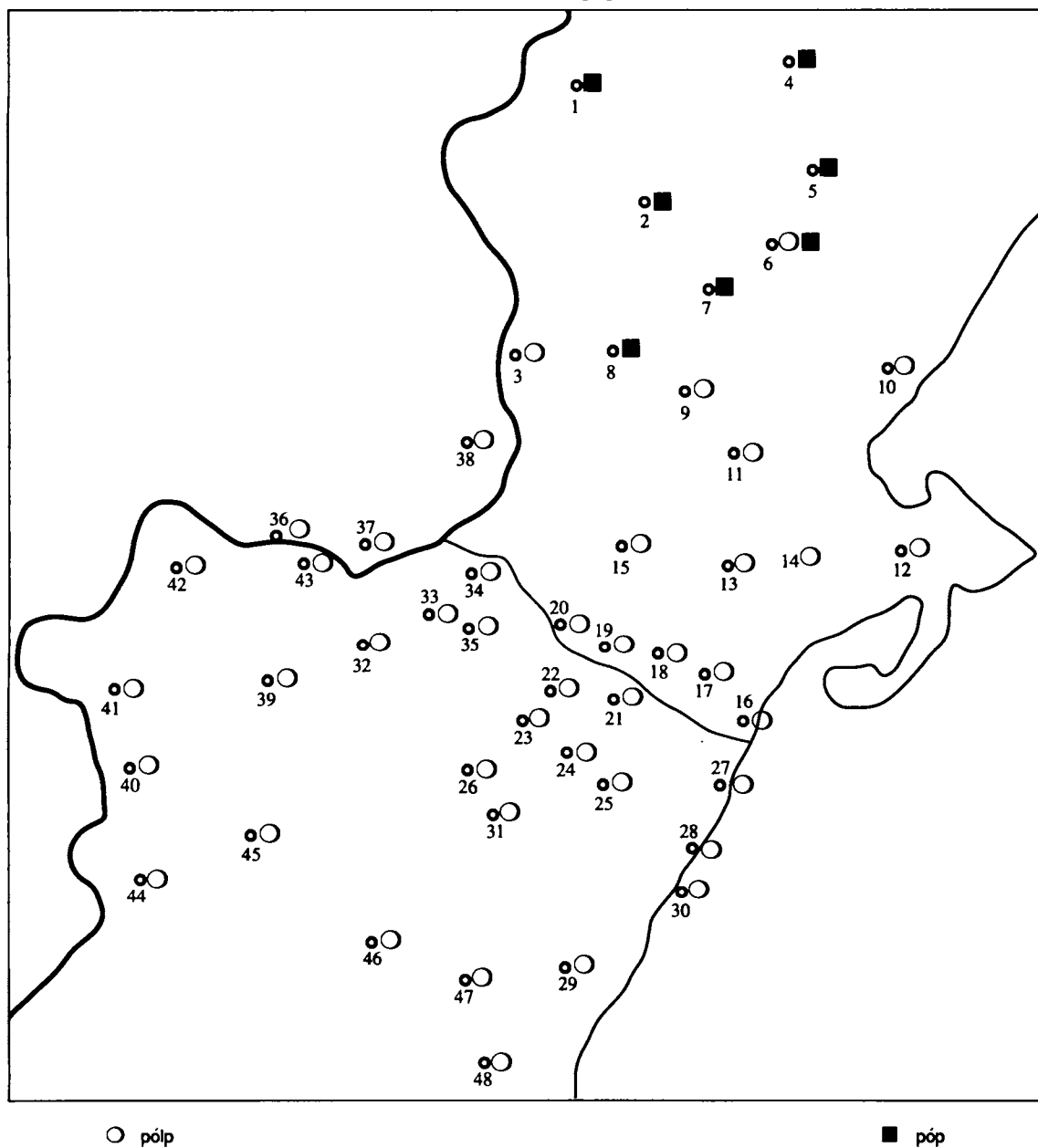
MAPA 458. *Les xarxes*

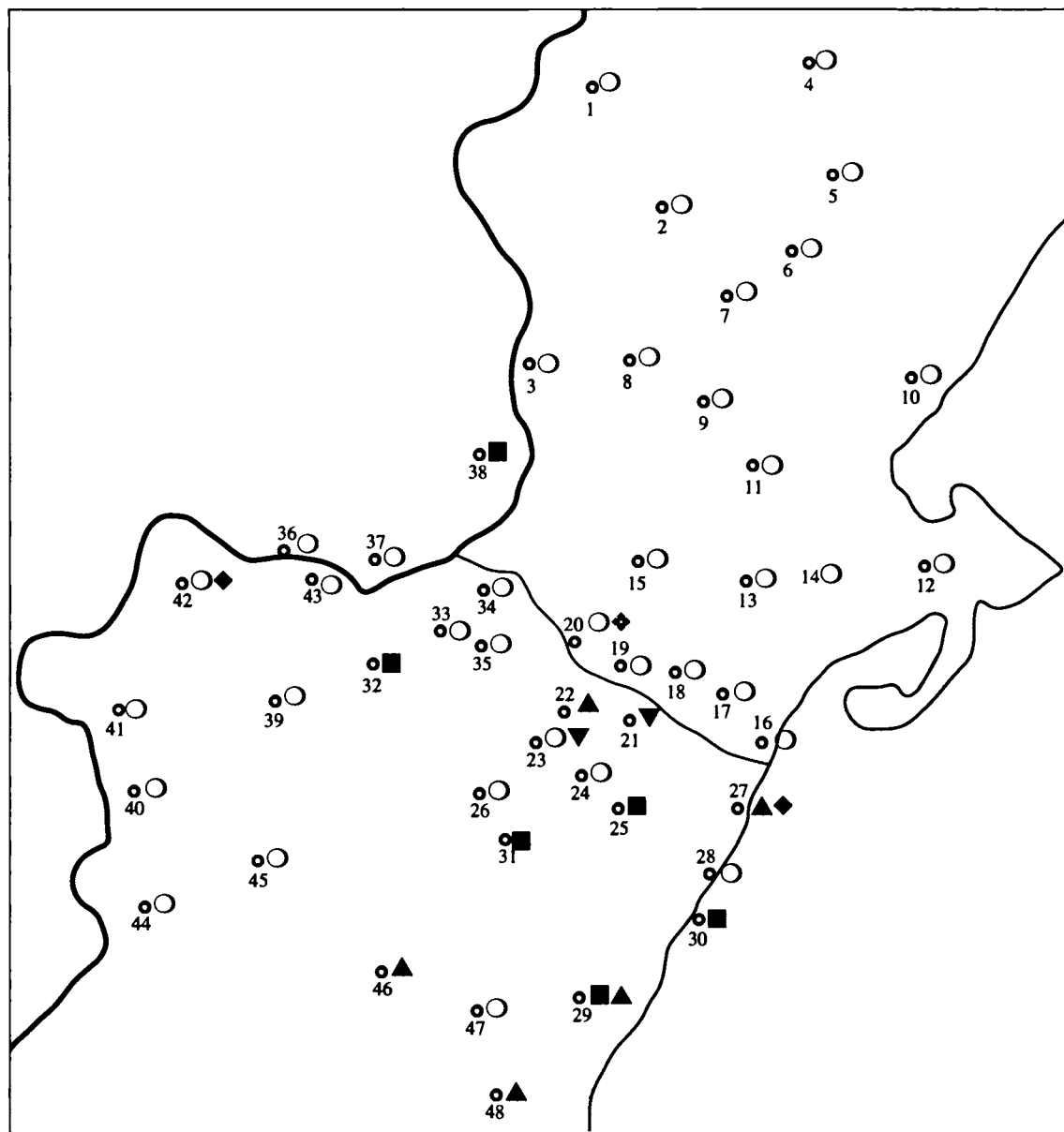
MAPA 459. *La nansa*

MAPA 460. *La llinya*

MAPA 461. *La sipia*

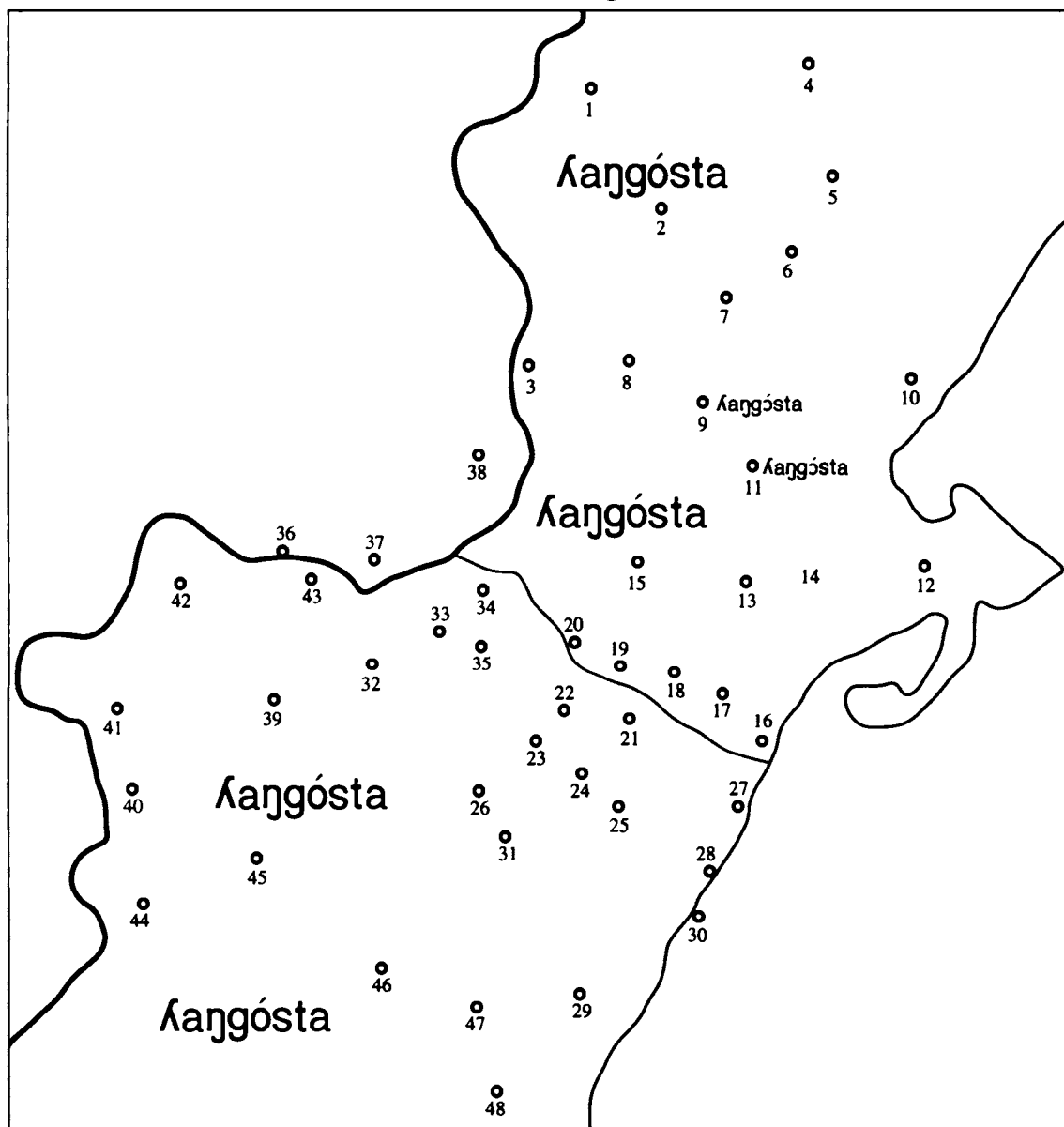
MAPA 462. *El pop*

MAPA 463. *El bacallà*

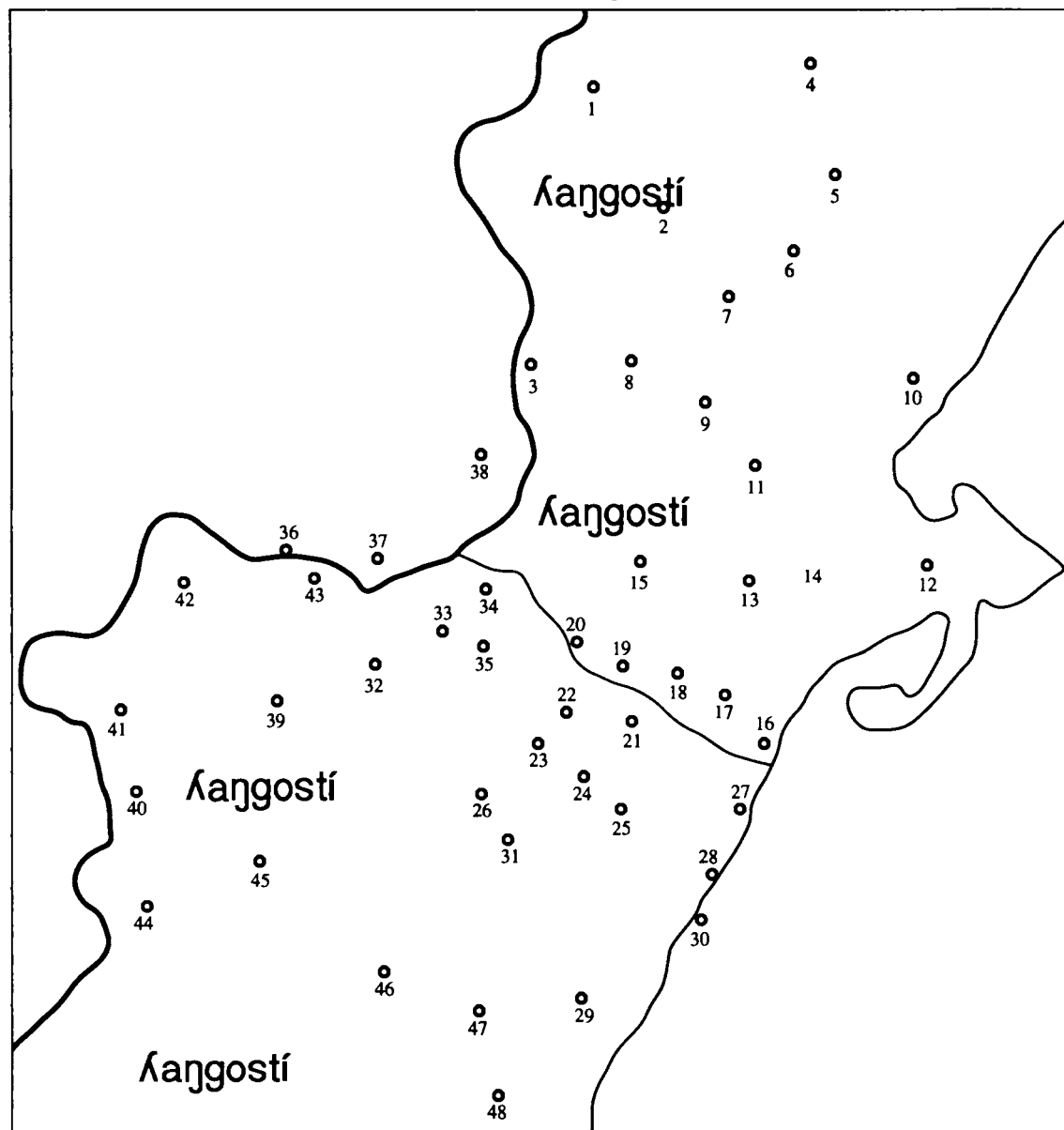
○ αβαδέζο
▼ βαδέζο

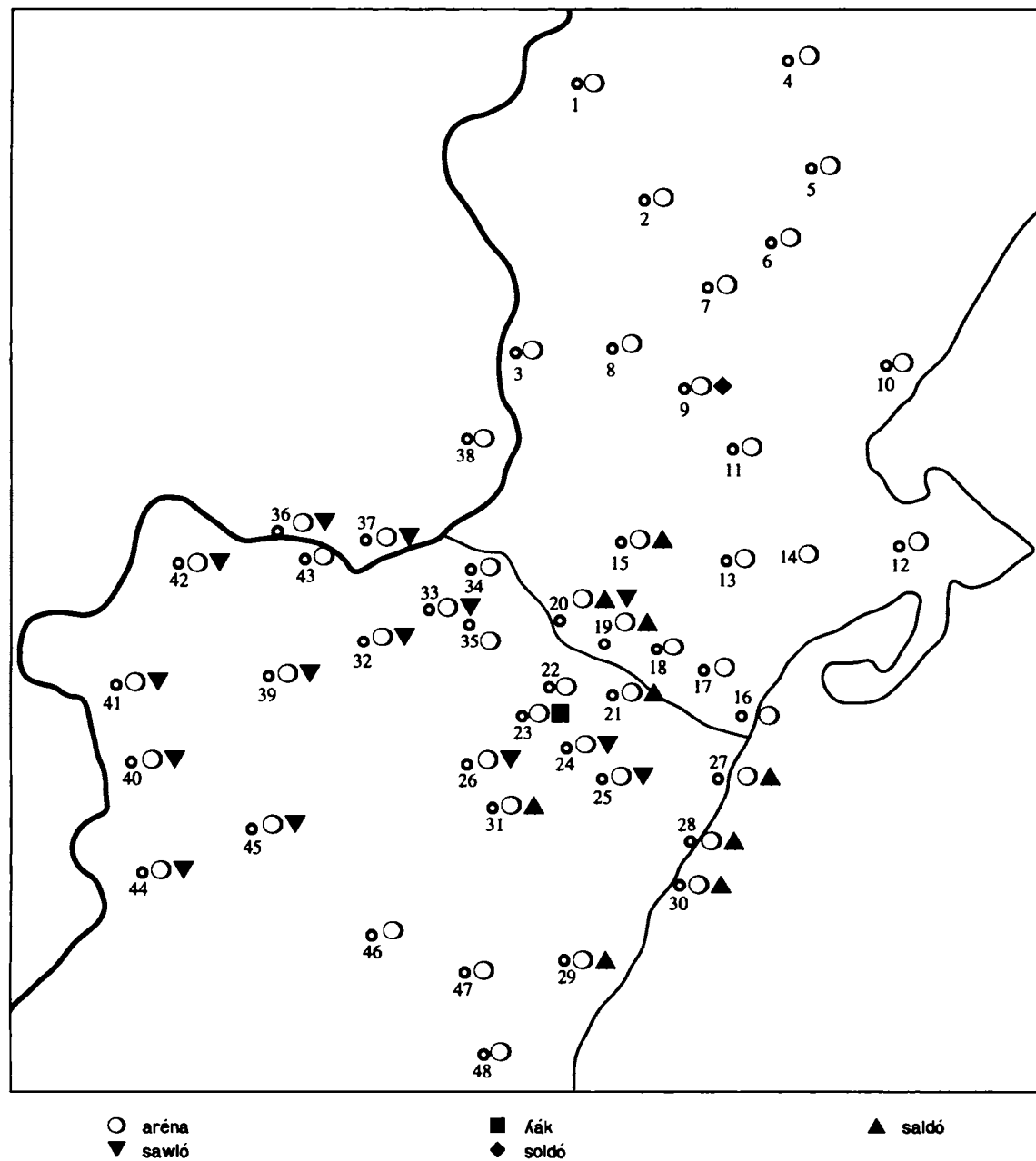
■ αβαδέζο
◆ βακαλά

▲ αβαδέζο

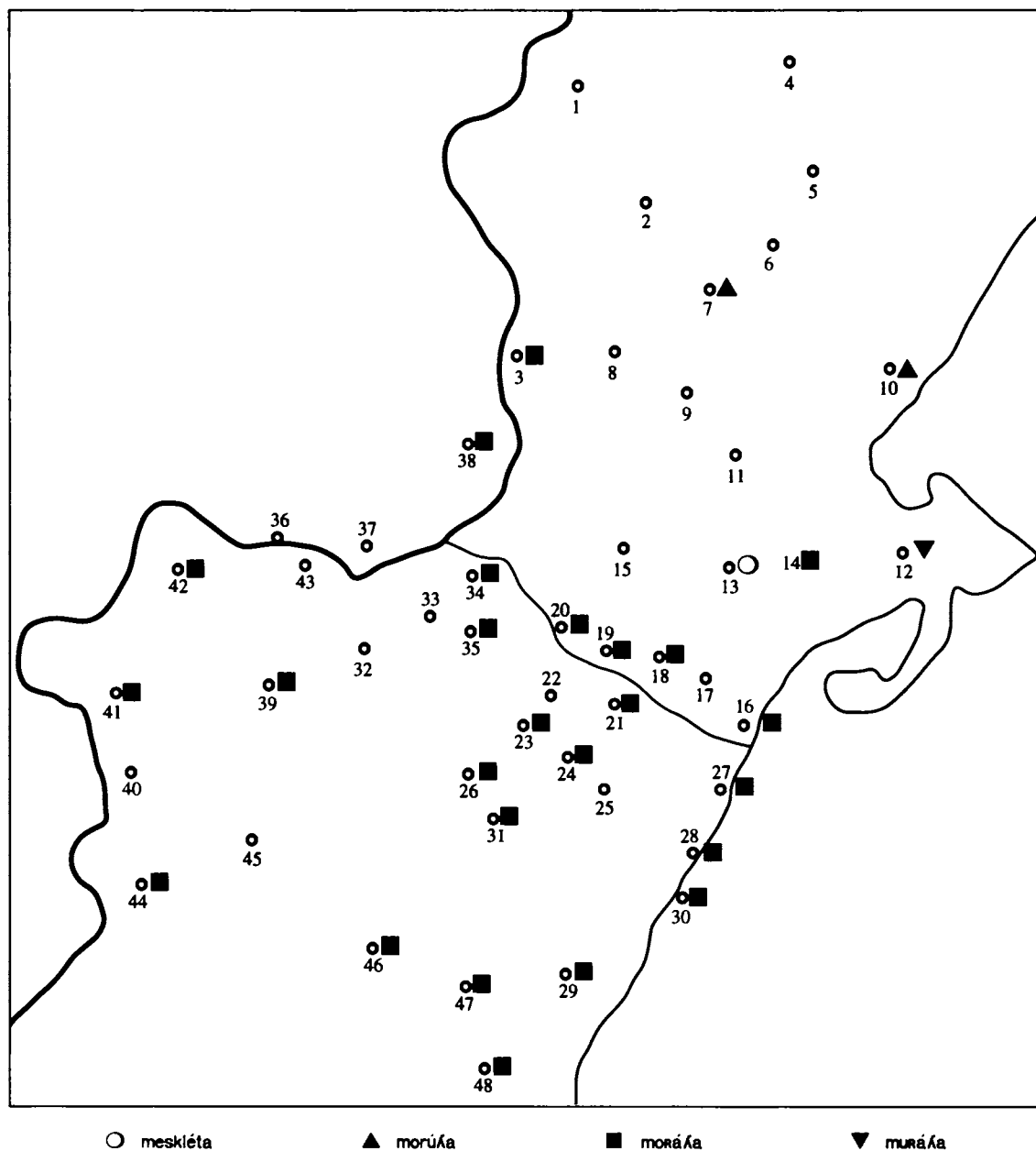
MAPA 464. *La llagosta*

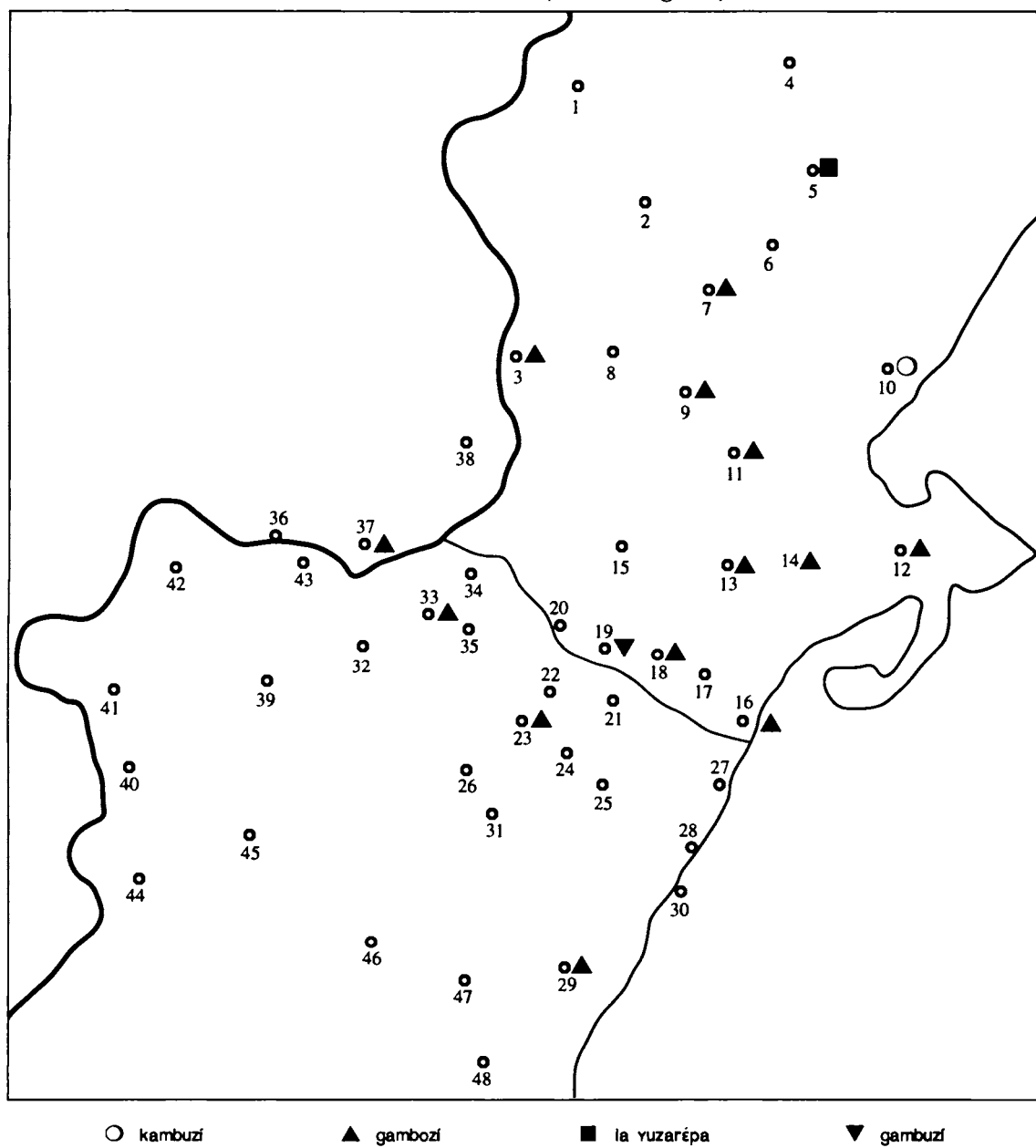
MAPA 465. *El llagostí*

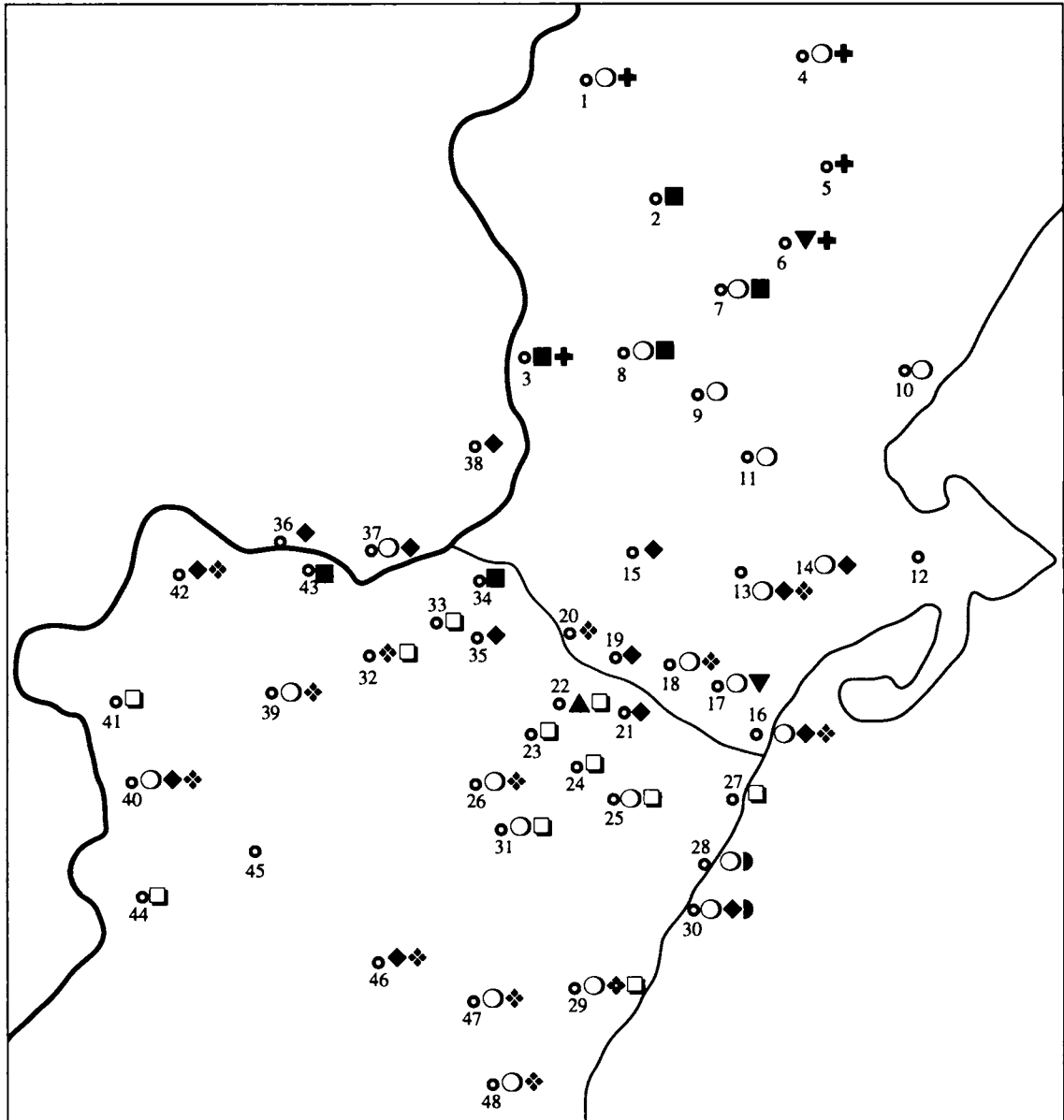

MAPA 466. *L'arena*

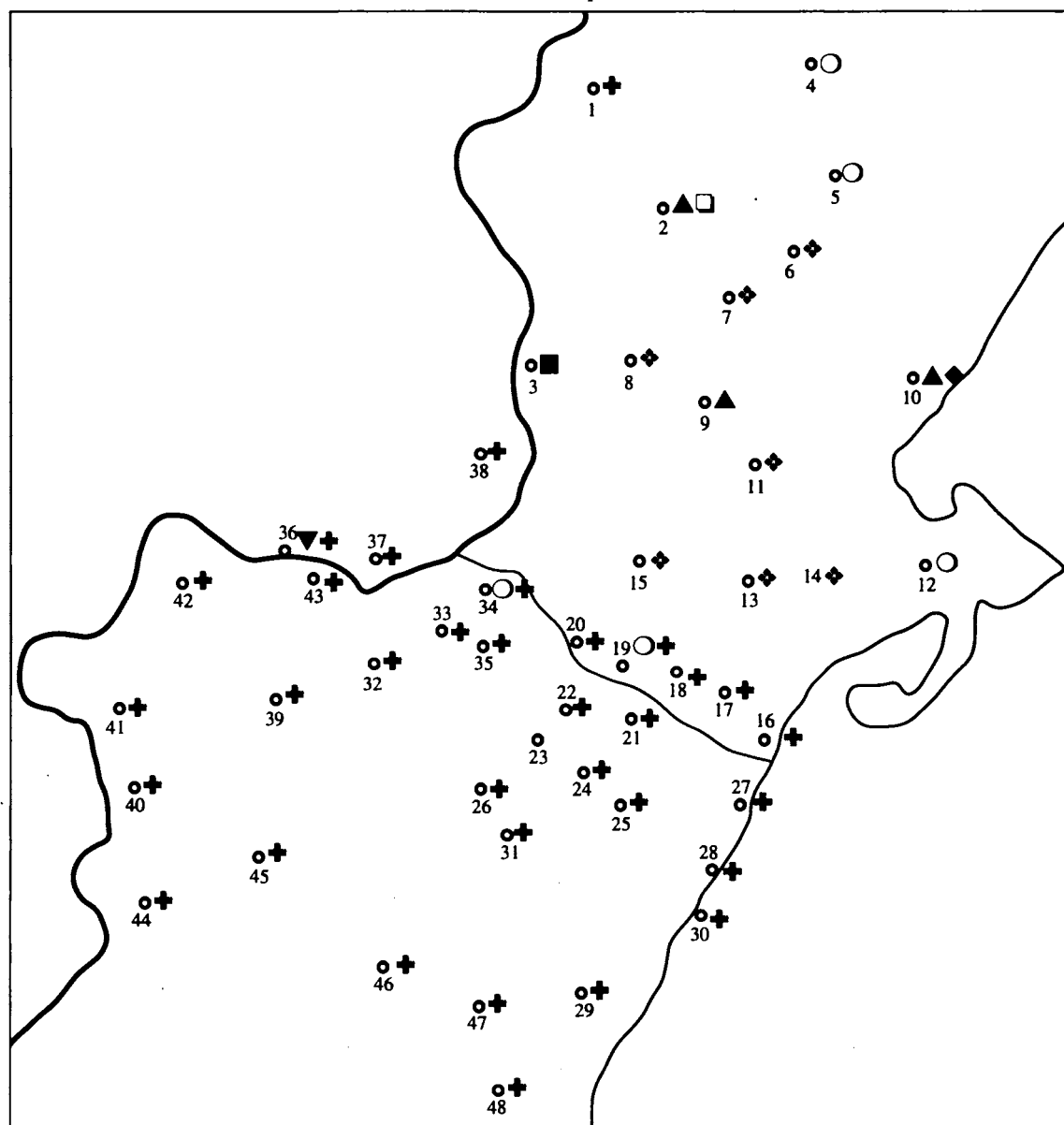
MAPA 467. *Morralla*

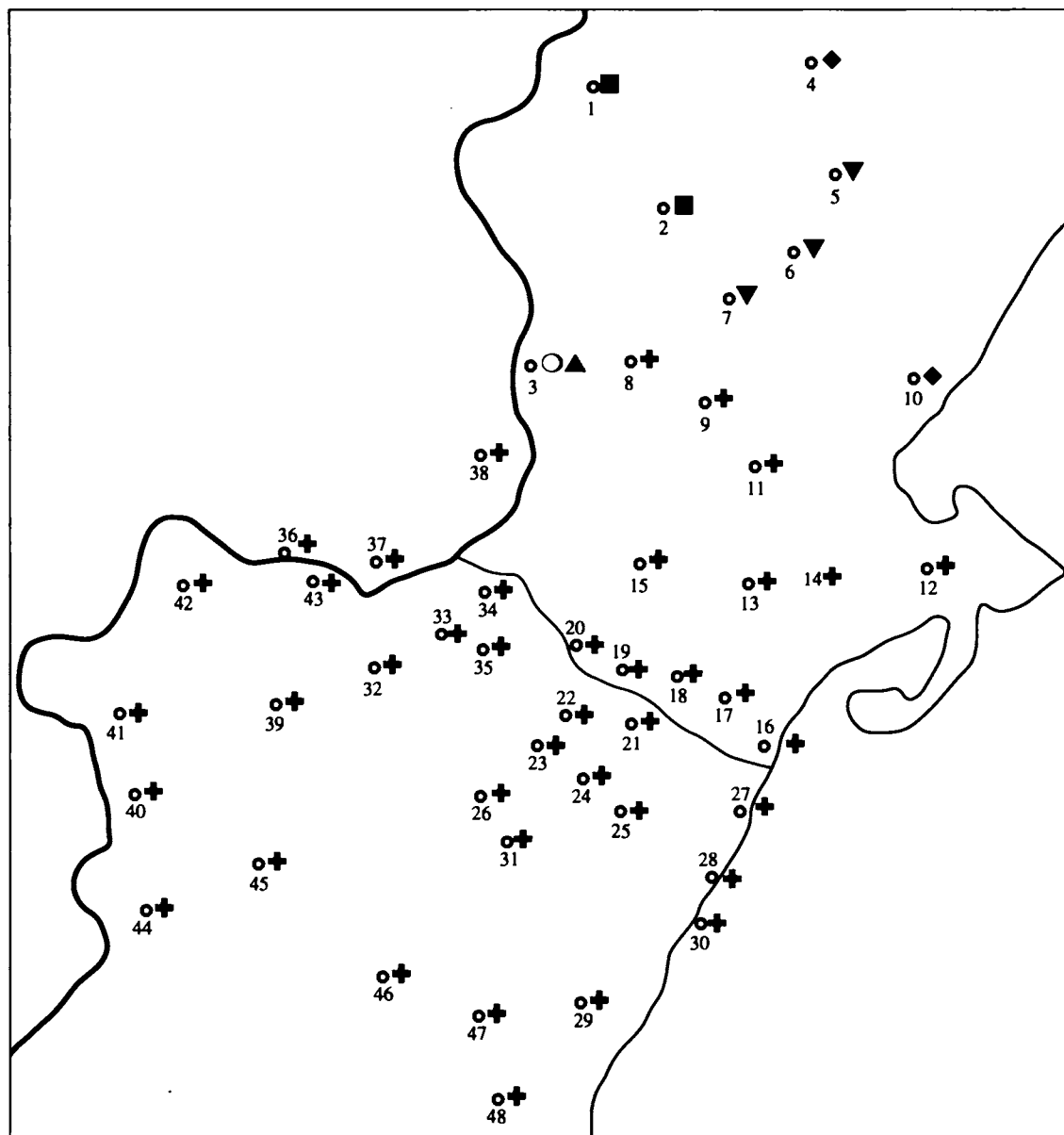
MAPA 468. *Gambosi (animal imaginari)*

MAPA 469. *La casa de la vila*

○ l-ajuntamén	■ ká la βíla	□ la sála de la βíla	✚ káza la βíla
▼ káza del pòble	◆ káza de la βíla	▲ la káza de l-ajuntamén	◐ la sála βíla
◈ la sála			

MAPA 470. *La peresa*

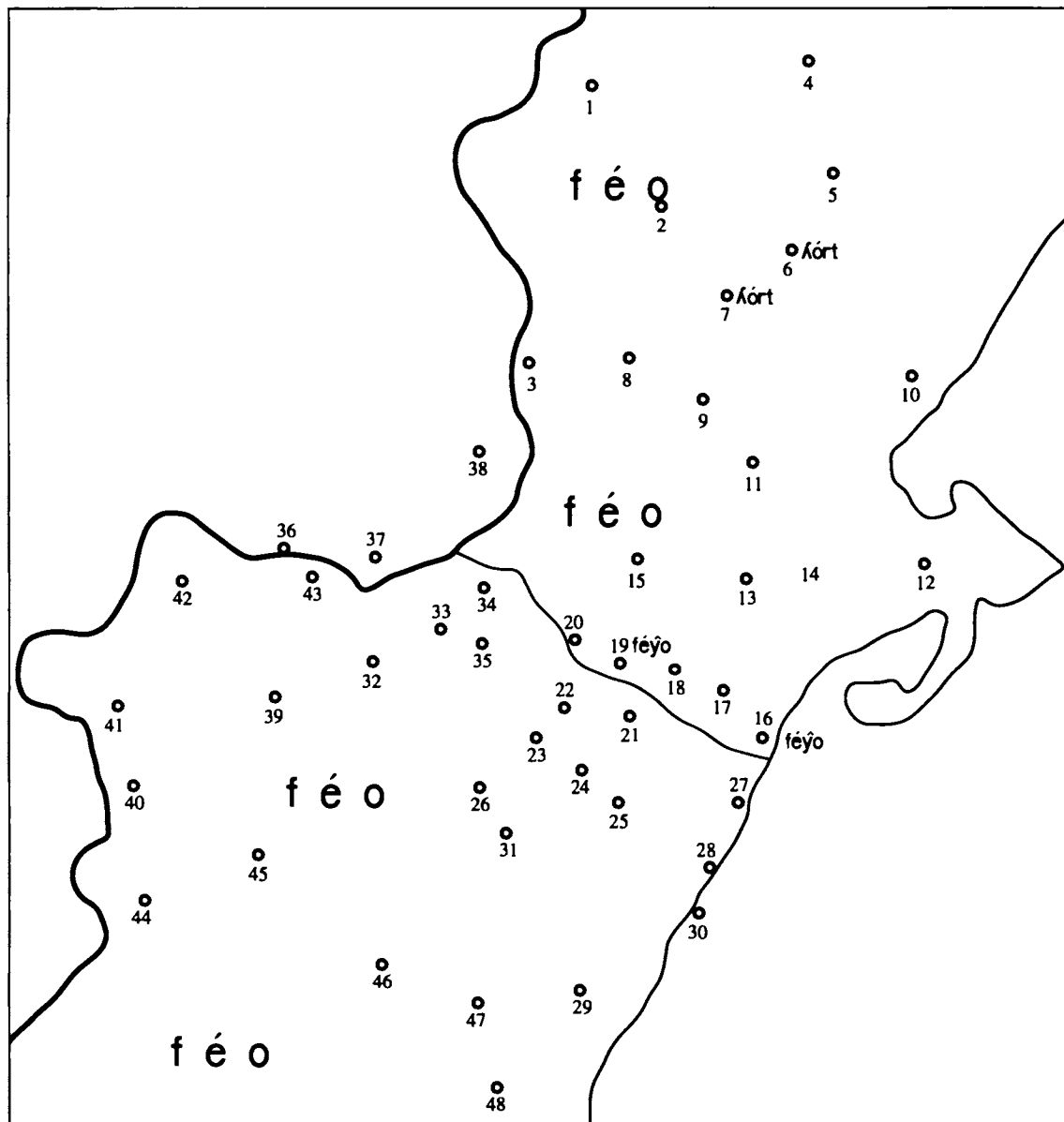
MAPA 471. *Poruc*

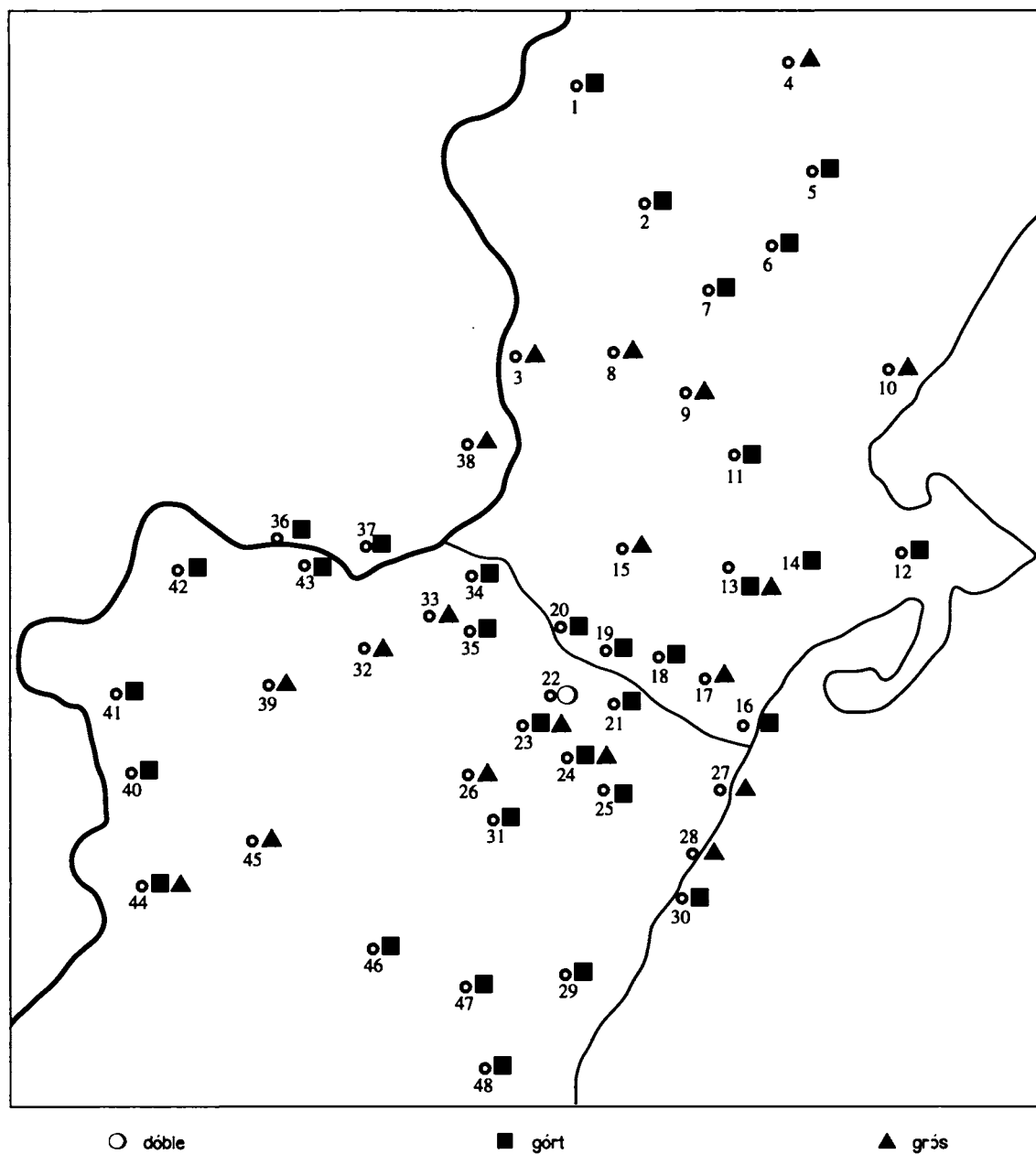

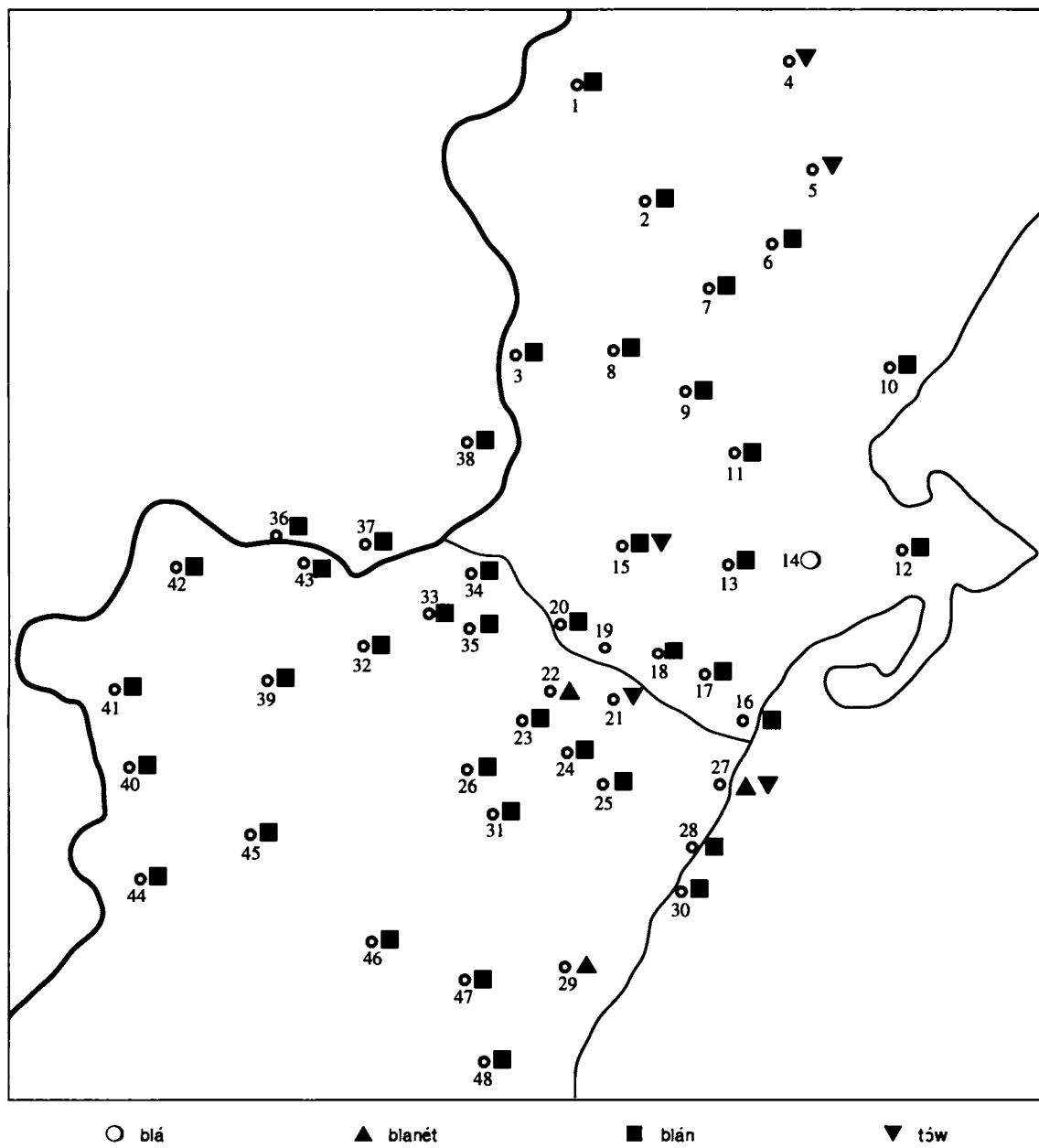
○ apavorik
▼ poriko

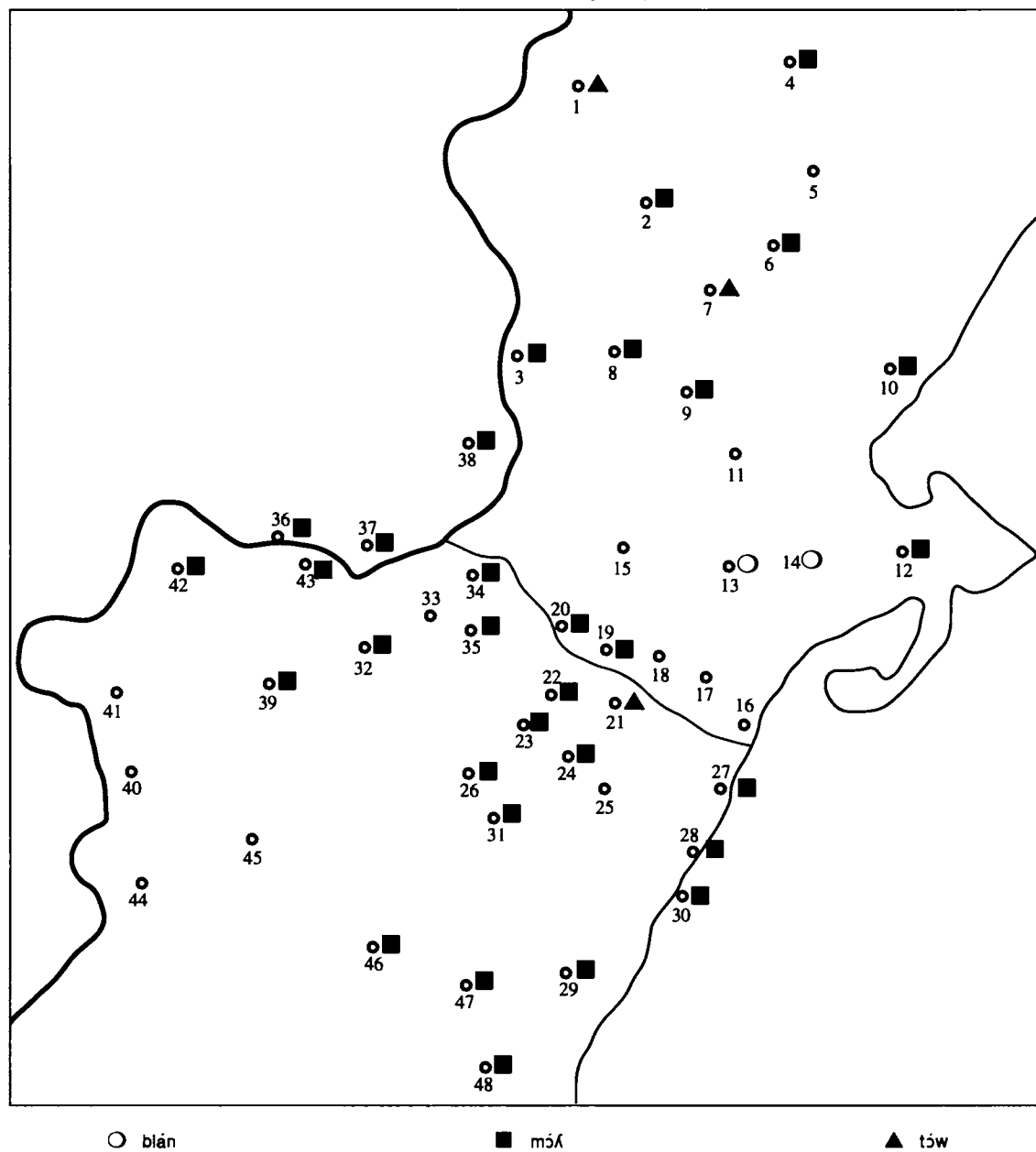
■ fé pór
◆ porúk

▲ payorik
+ temorik

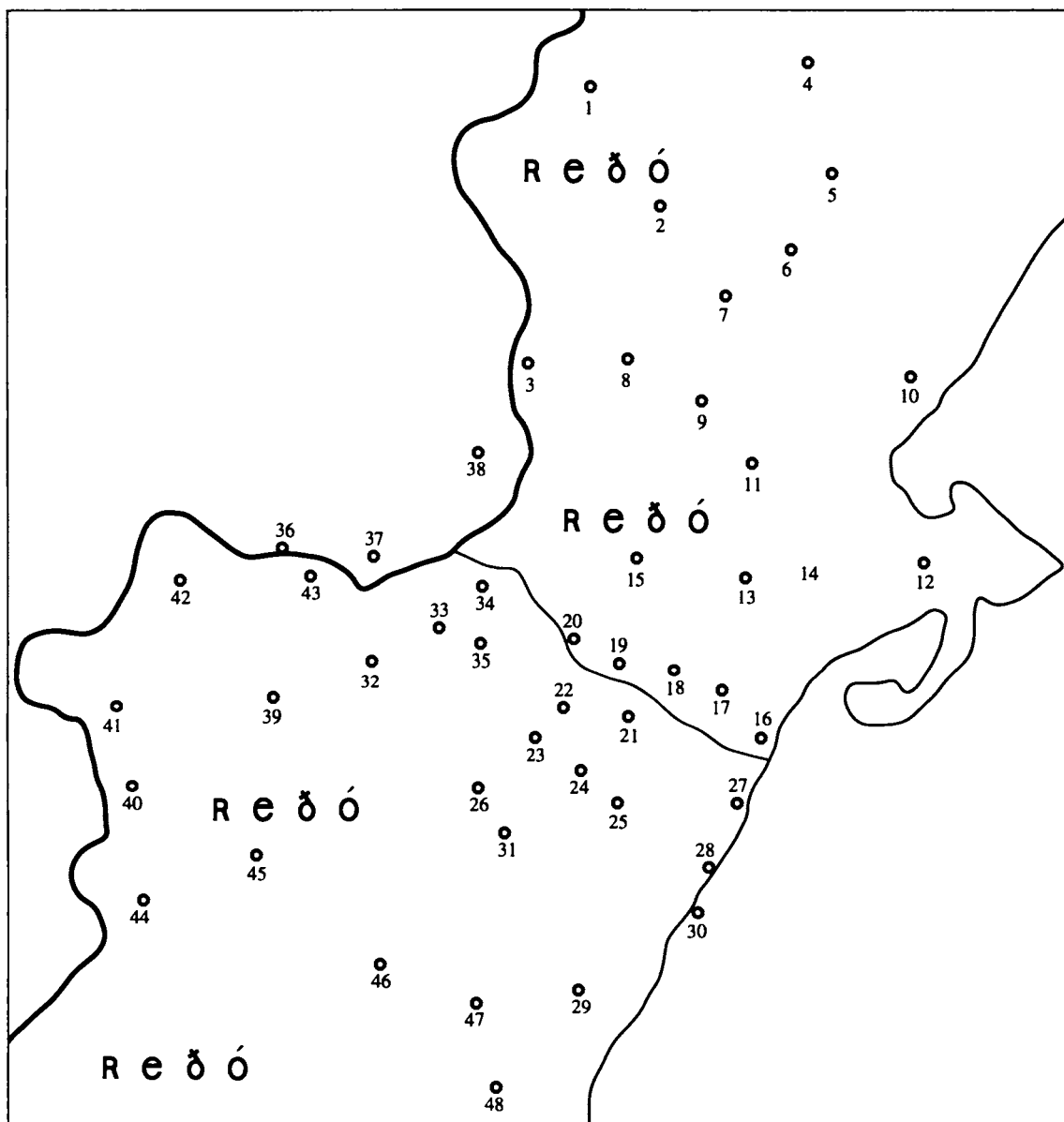
MAPA 472. *Lleig*

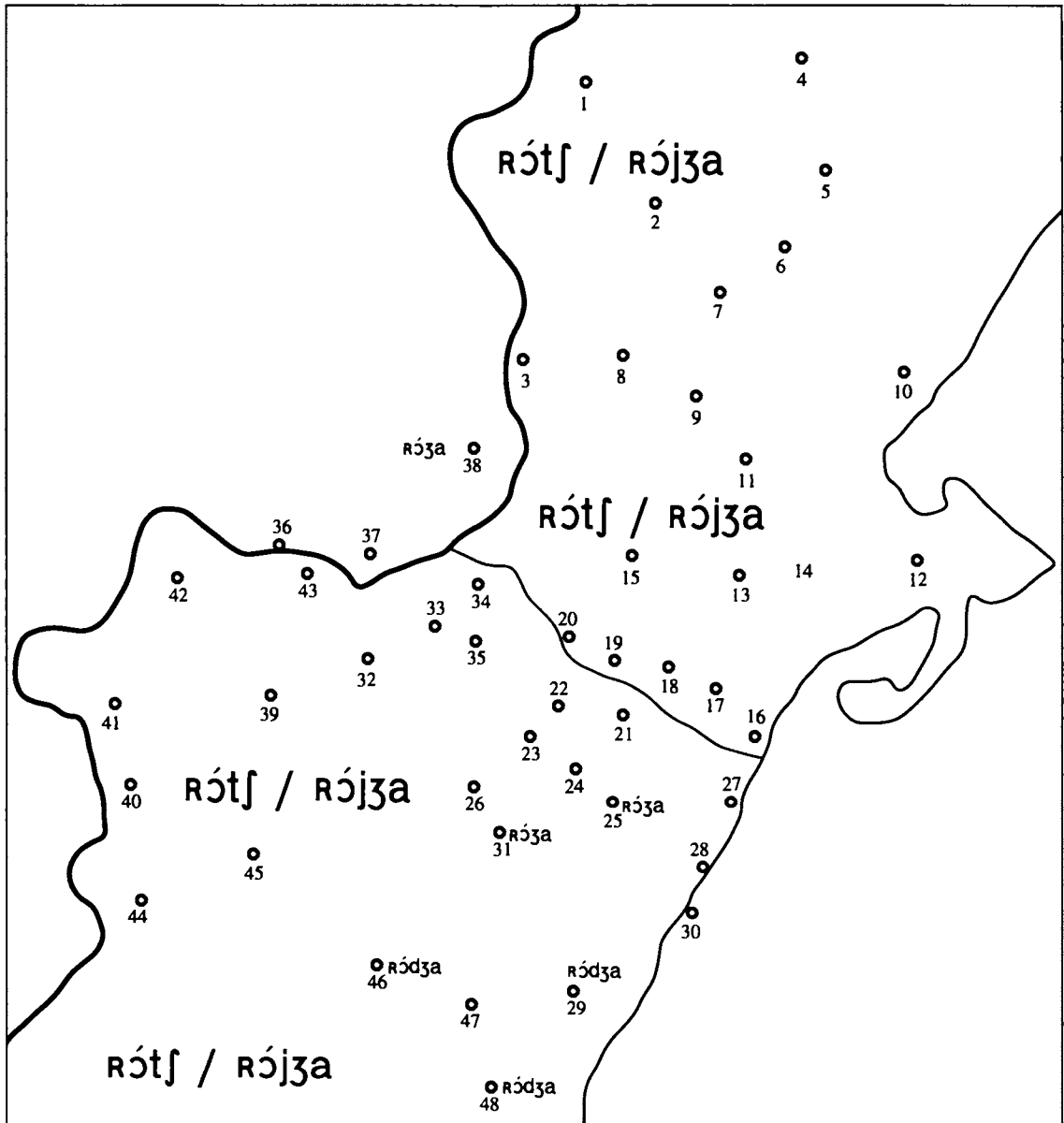
MAPA 473. *Gras*

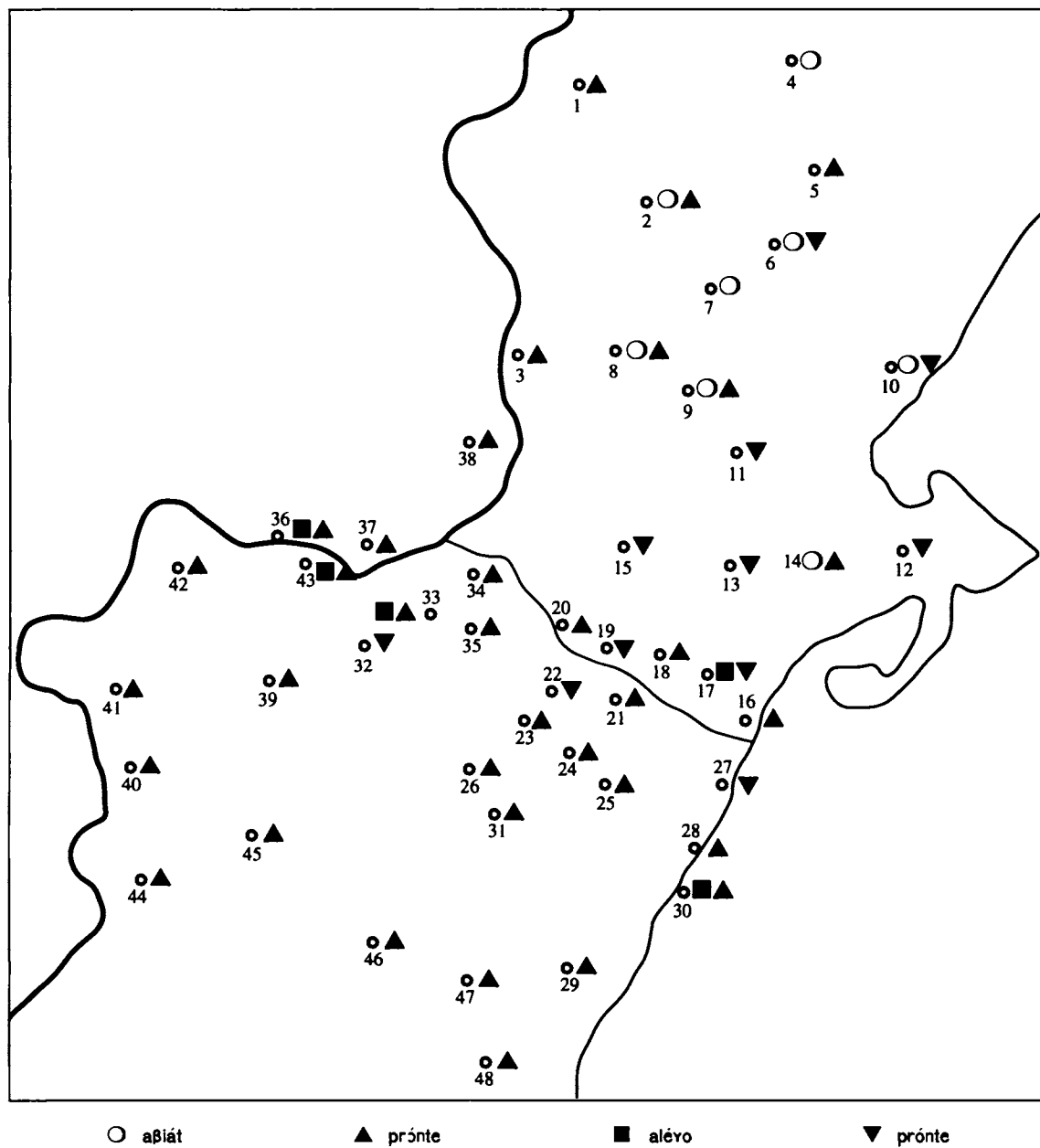
MAPA 474. *Tou*

MAPA 475. *Moll* ('flux')

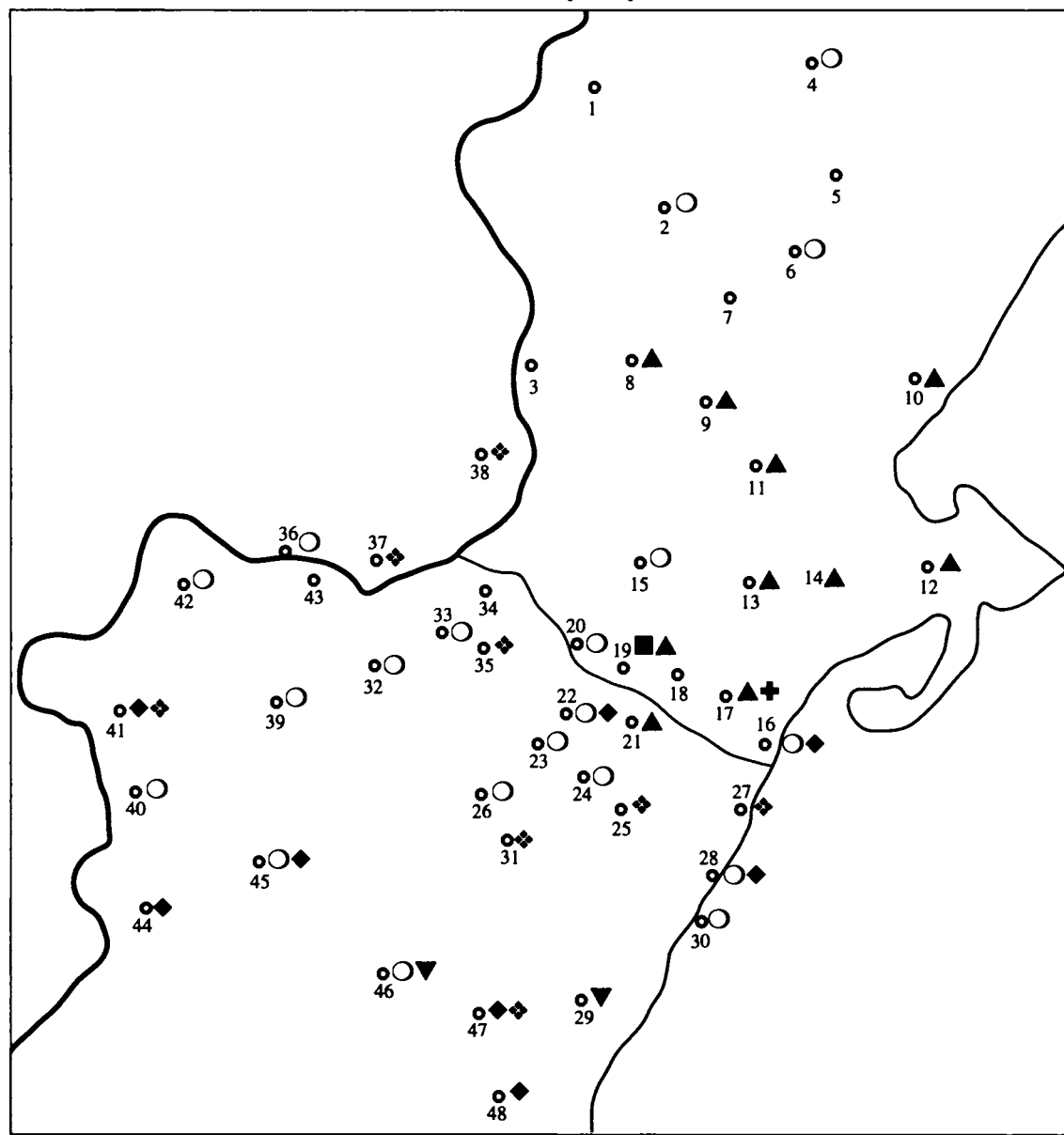
MAPA 476. Rodó

MAPA 477. *Riog / roja*

MAPA 478. *Aviat*

MAPA 479. *A poc a poc*

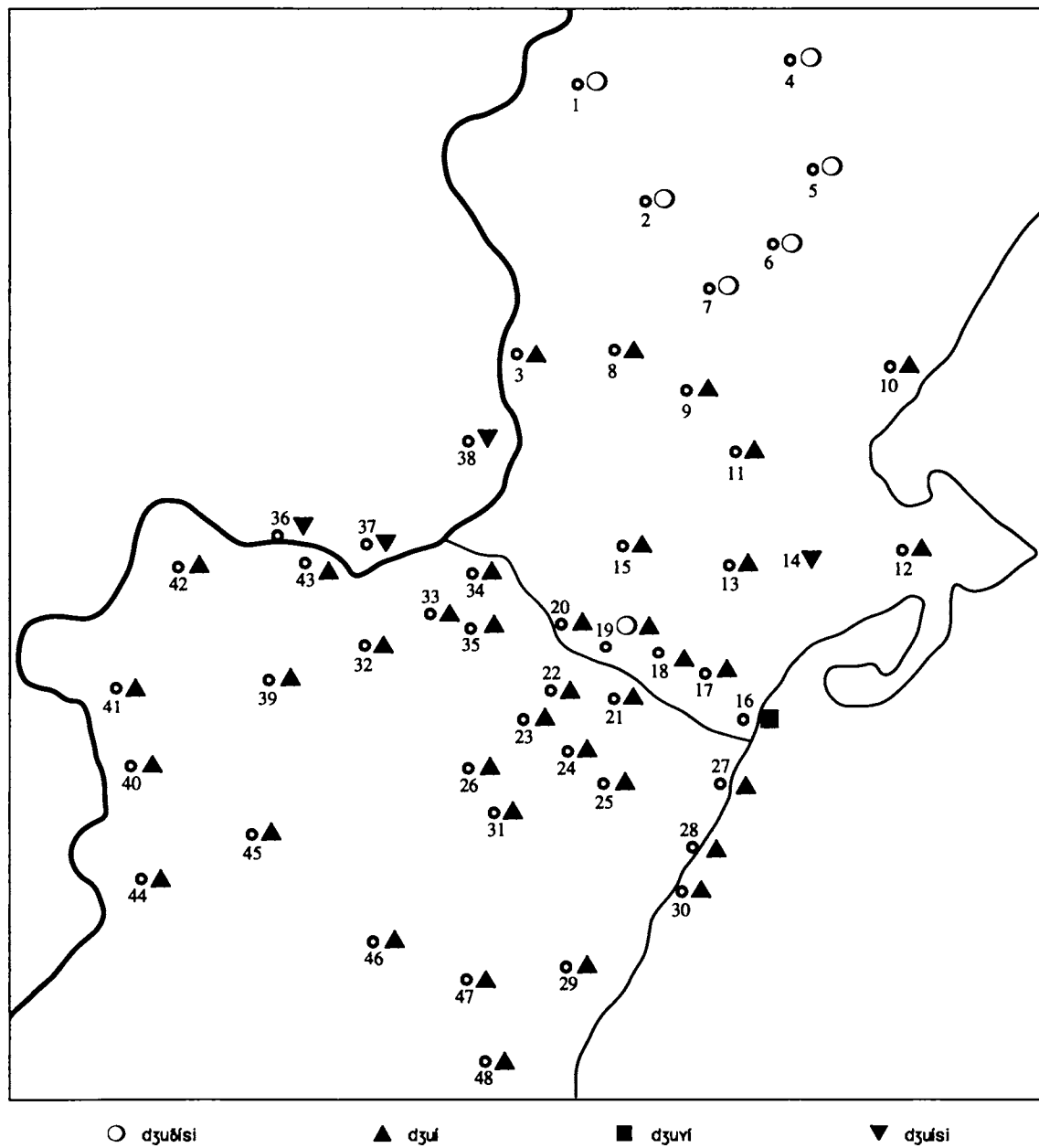

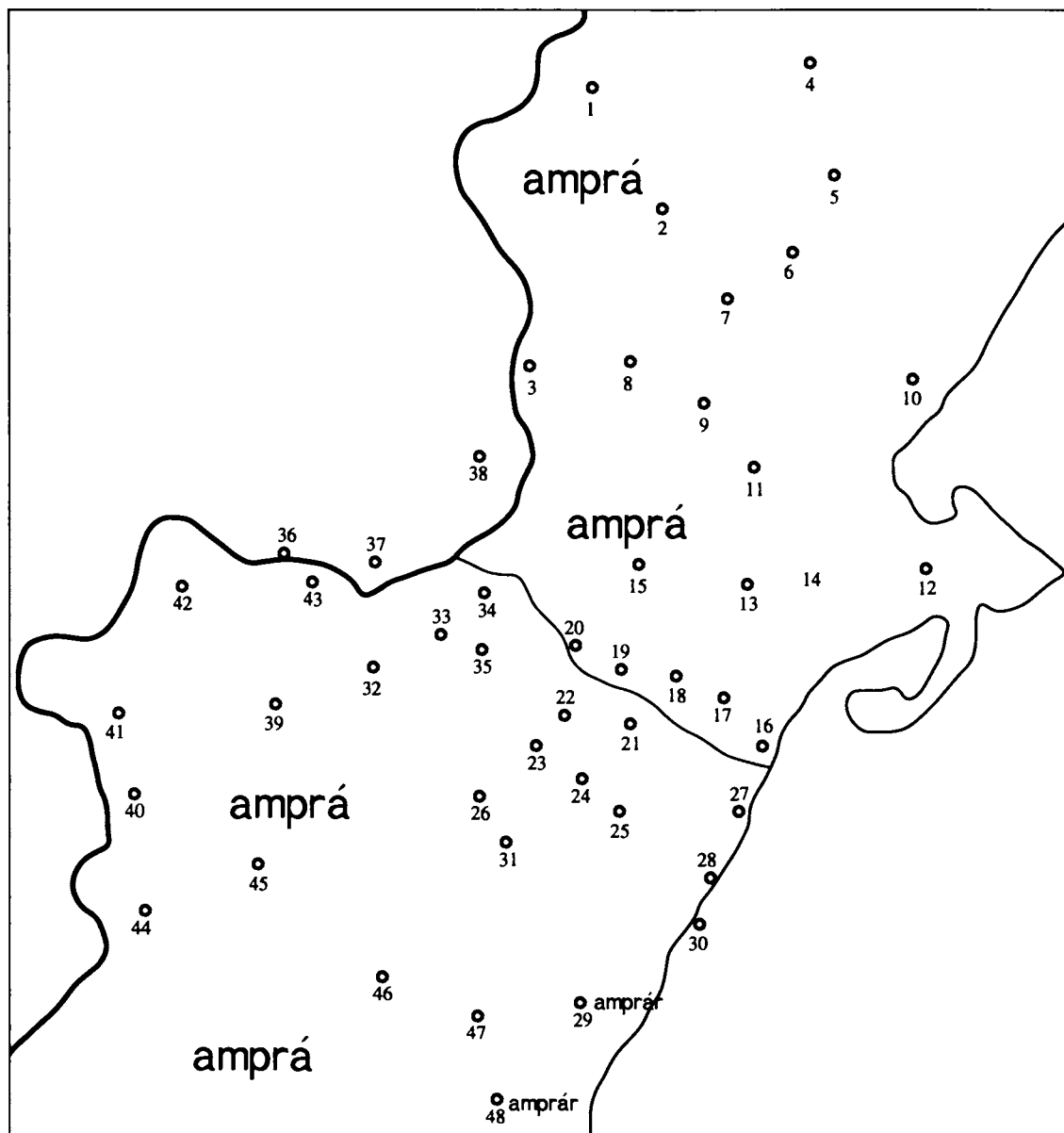
○ a pòk a pòk
▼ asplaét

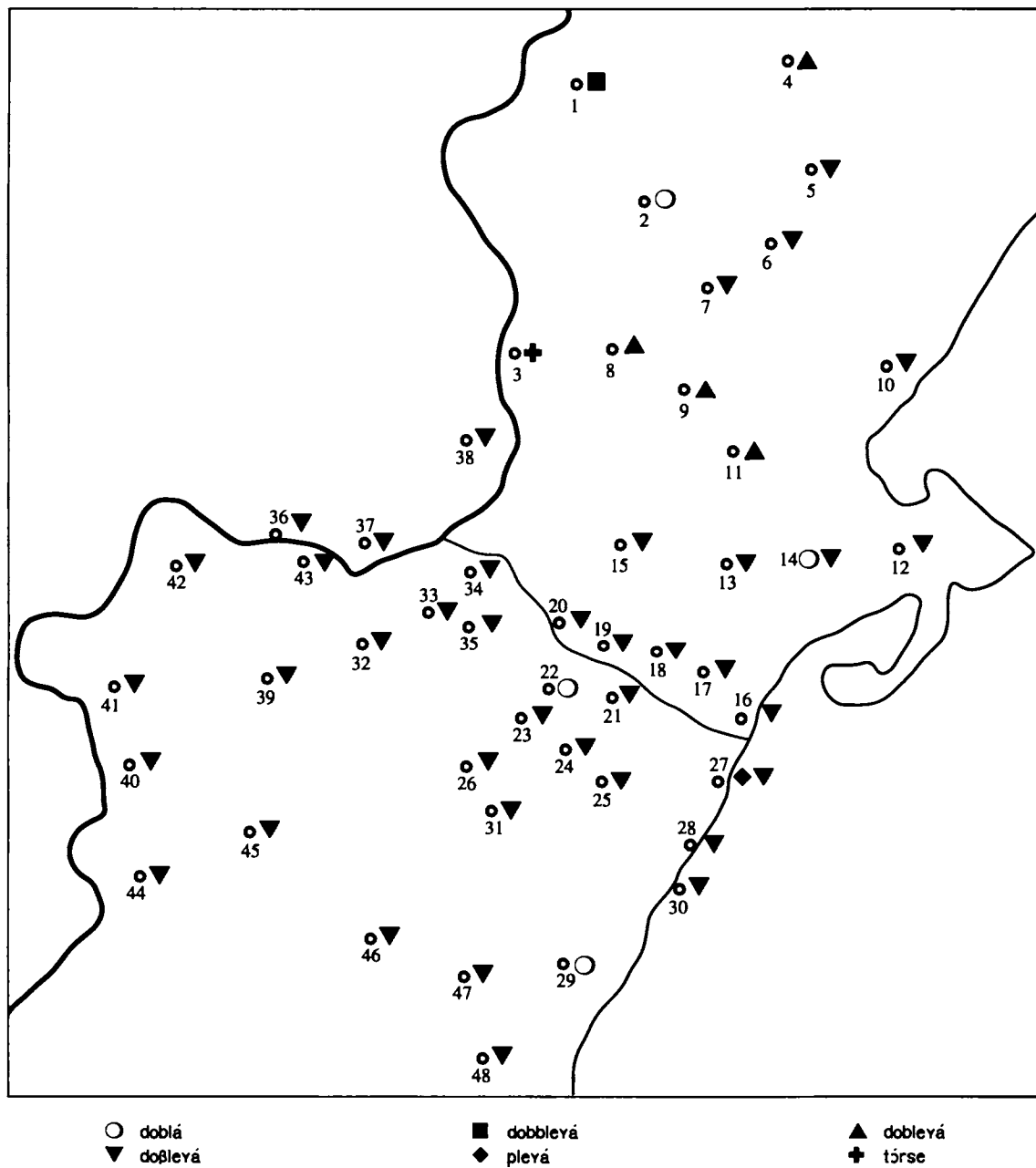
◆ pòk a pòk
■ a pokét a pòk

◆ aspláj
▲ aspáj

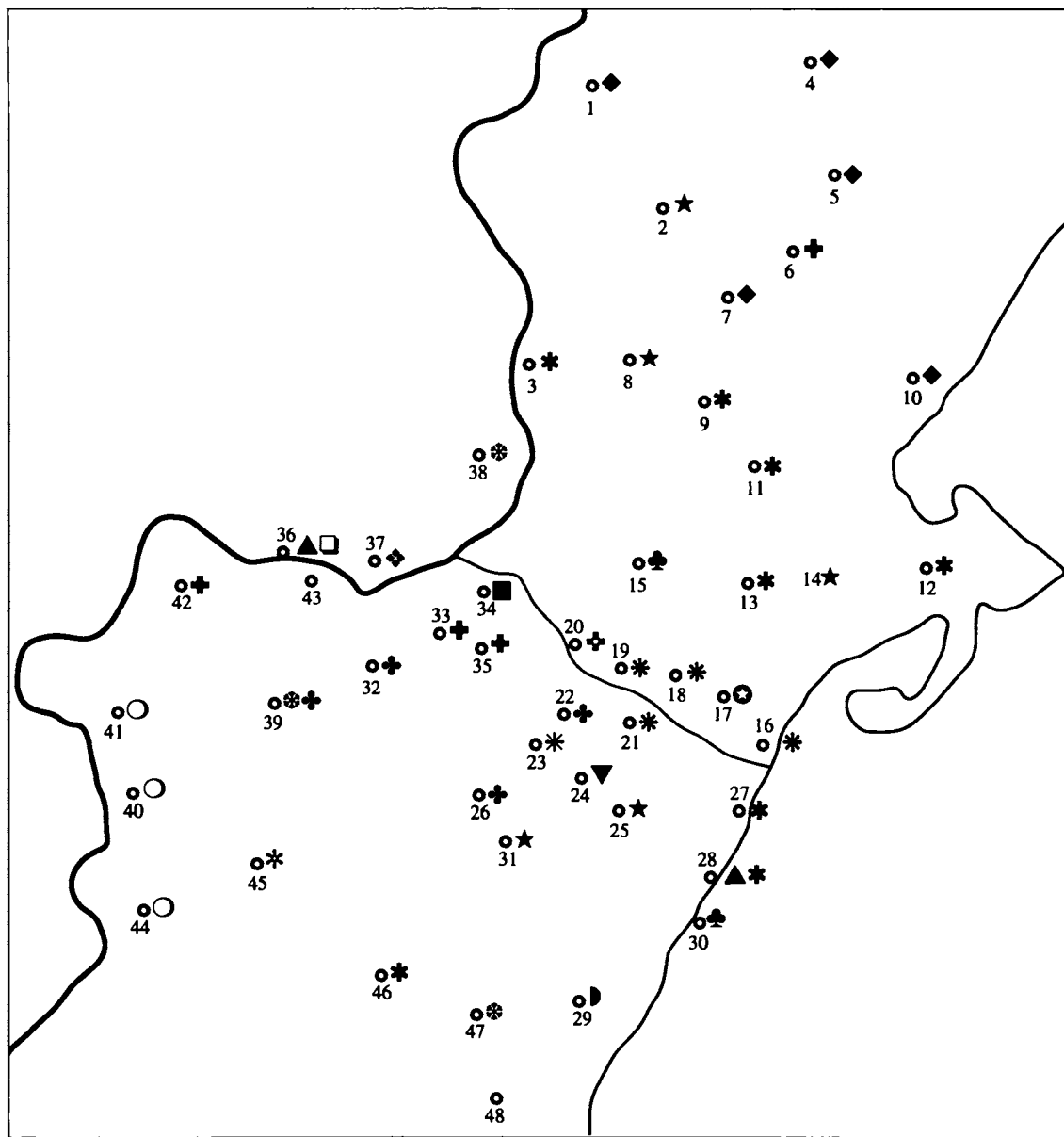
✚ aspaét

MAPA 480. *Un judici*

MAPA 481. *Manllevar*

MAPA 482. *Doblegar*

MAPA 483. *Guardiola*

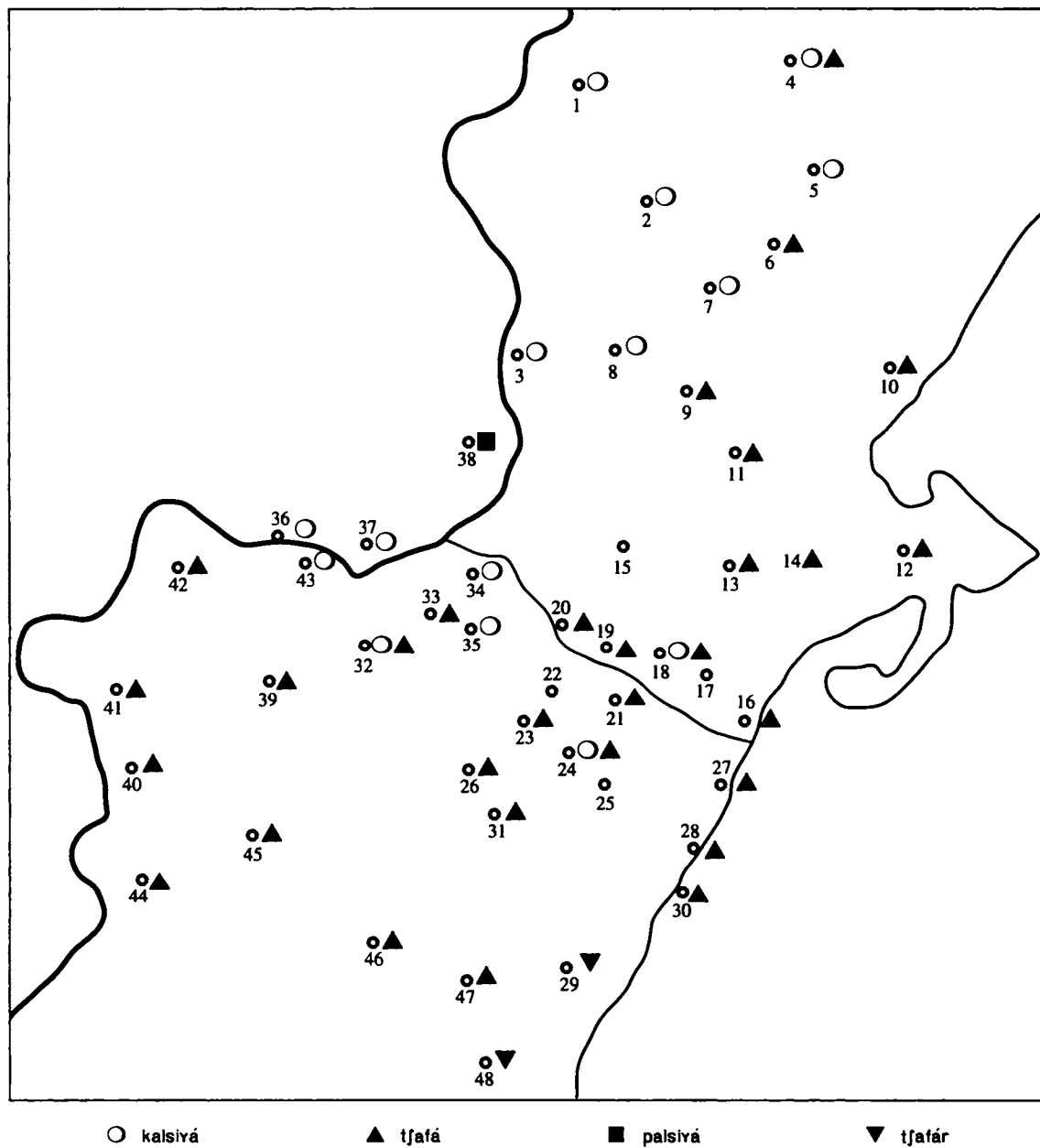

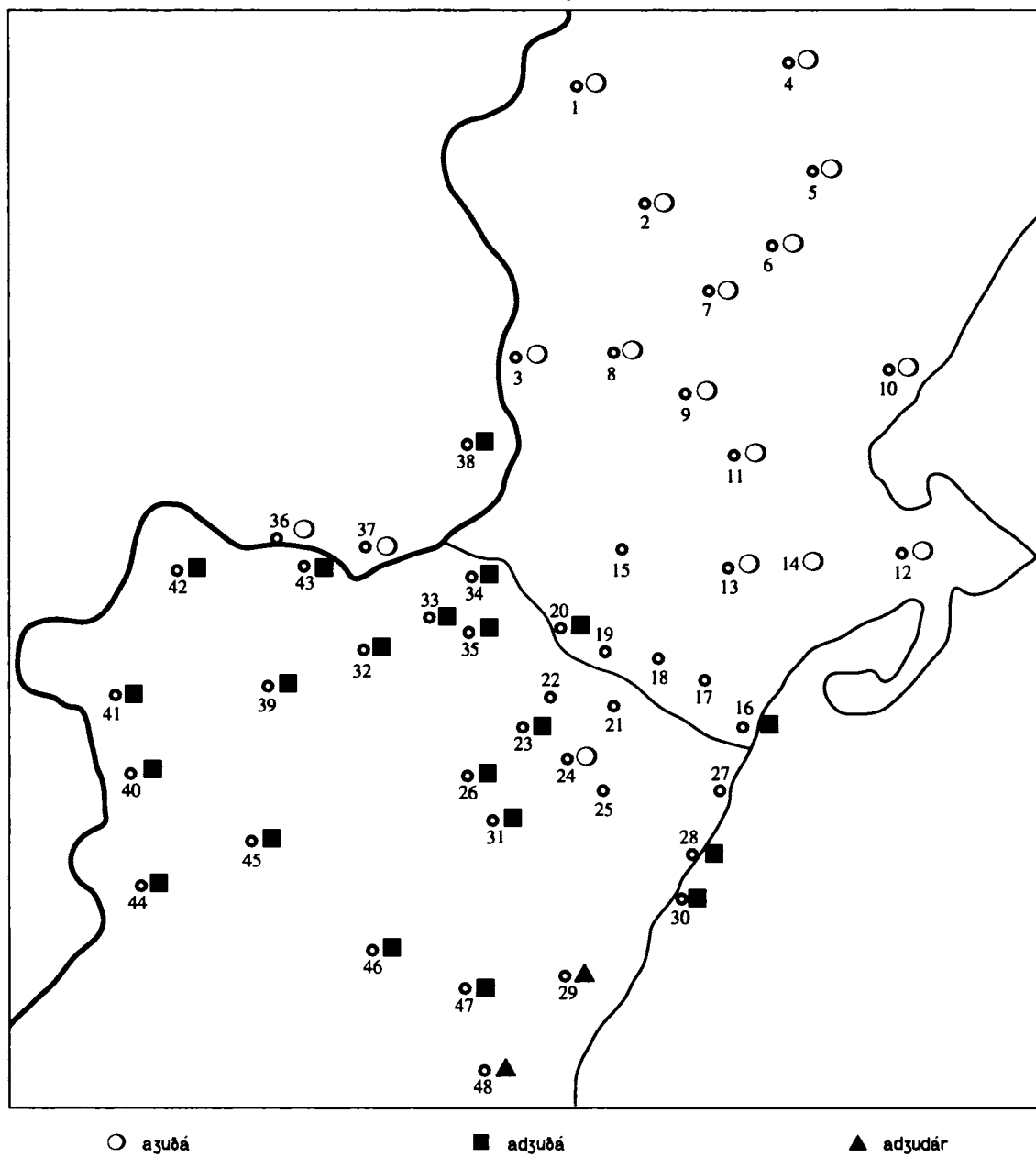
○ una òria
+ guòria
* dzuòria
* beòria
■ druòria

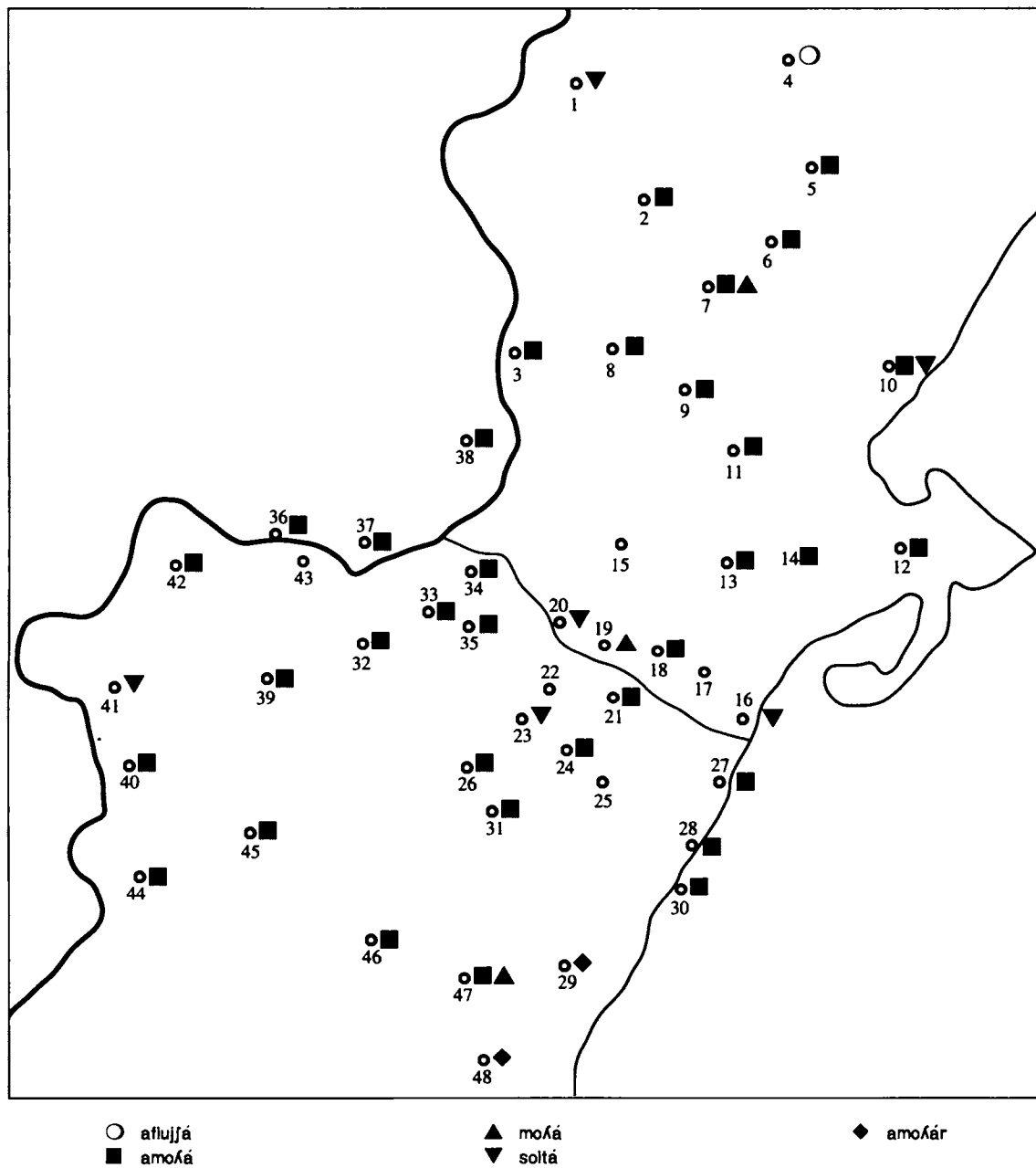
◆ útja
⊗ laòria
⊕ veòria
▲ dútja
□ gurdiòria

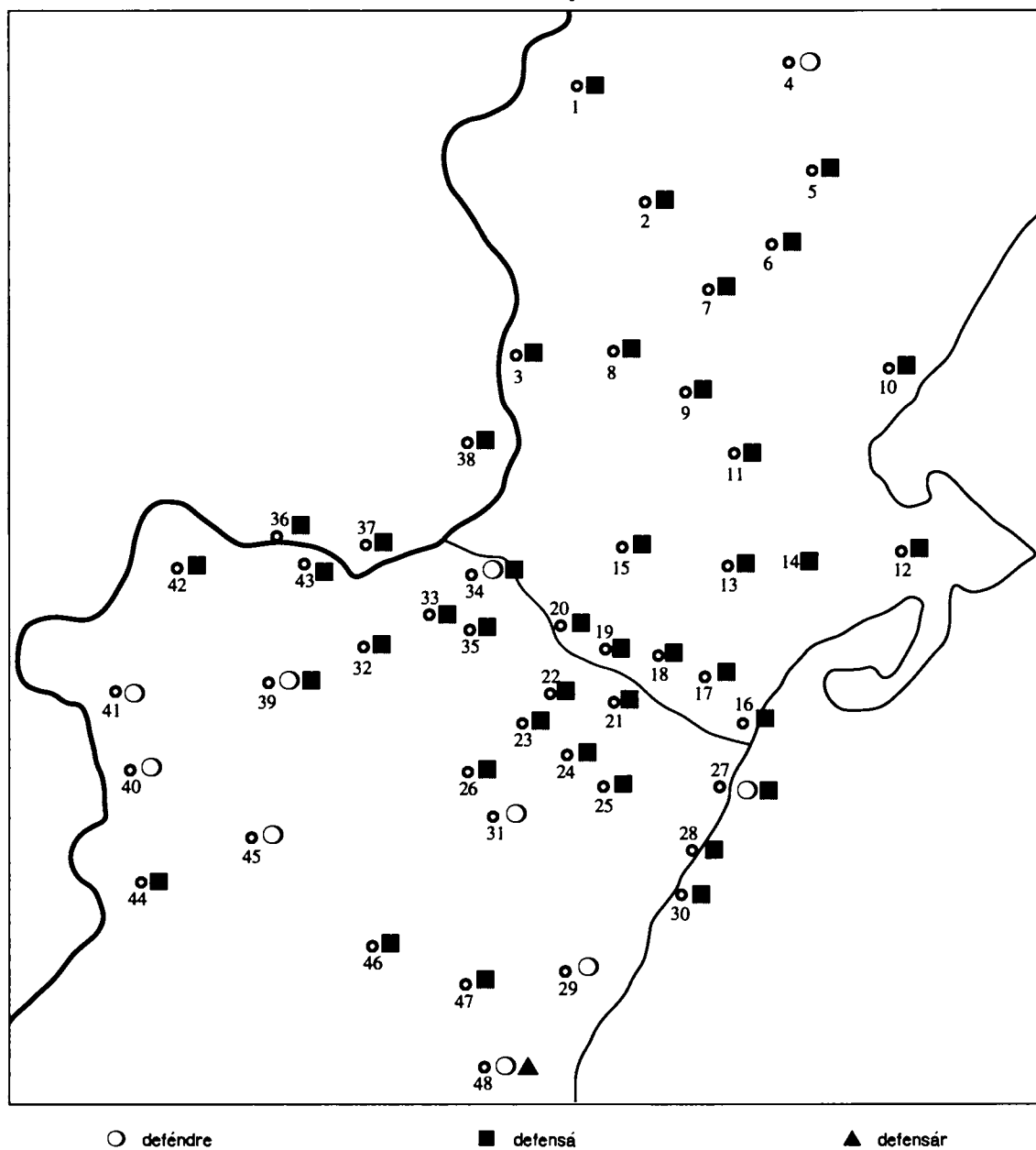
* laòria
* beria
▼ doòria
◐ dzoòria
+ loòria

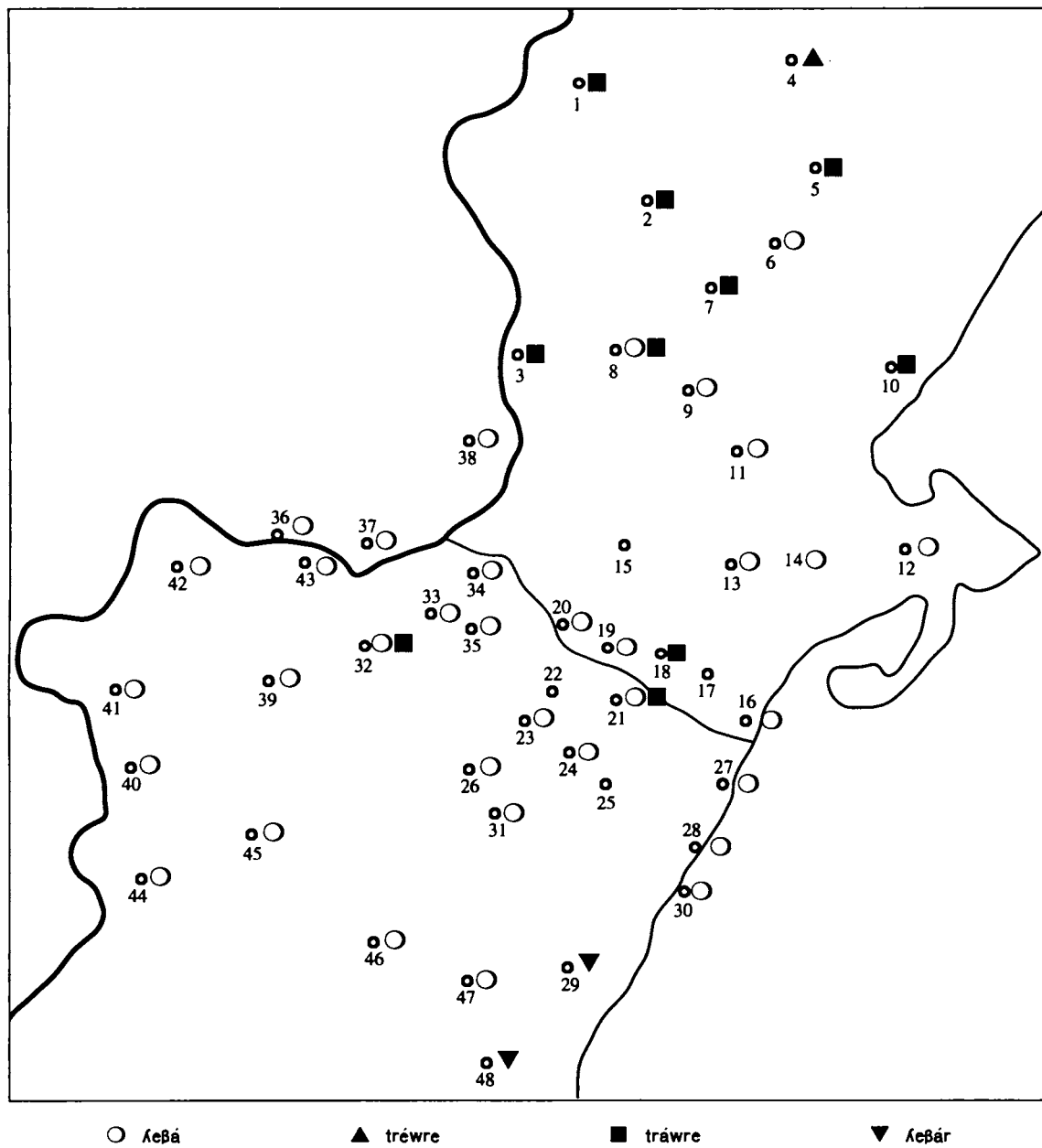
★ biòria
◆ gwaròria
⊕ dzoòria
⊗ noòria

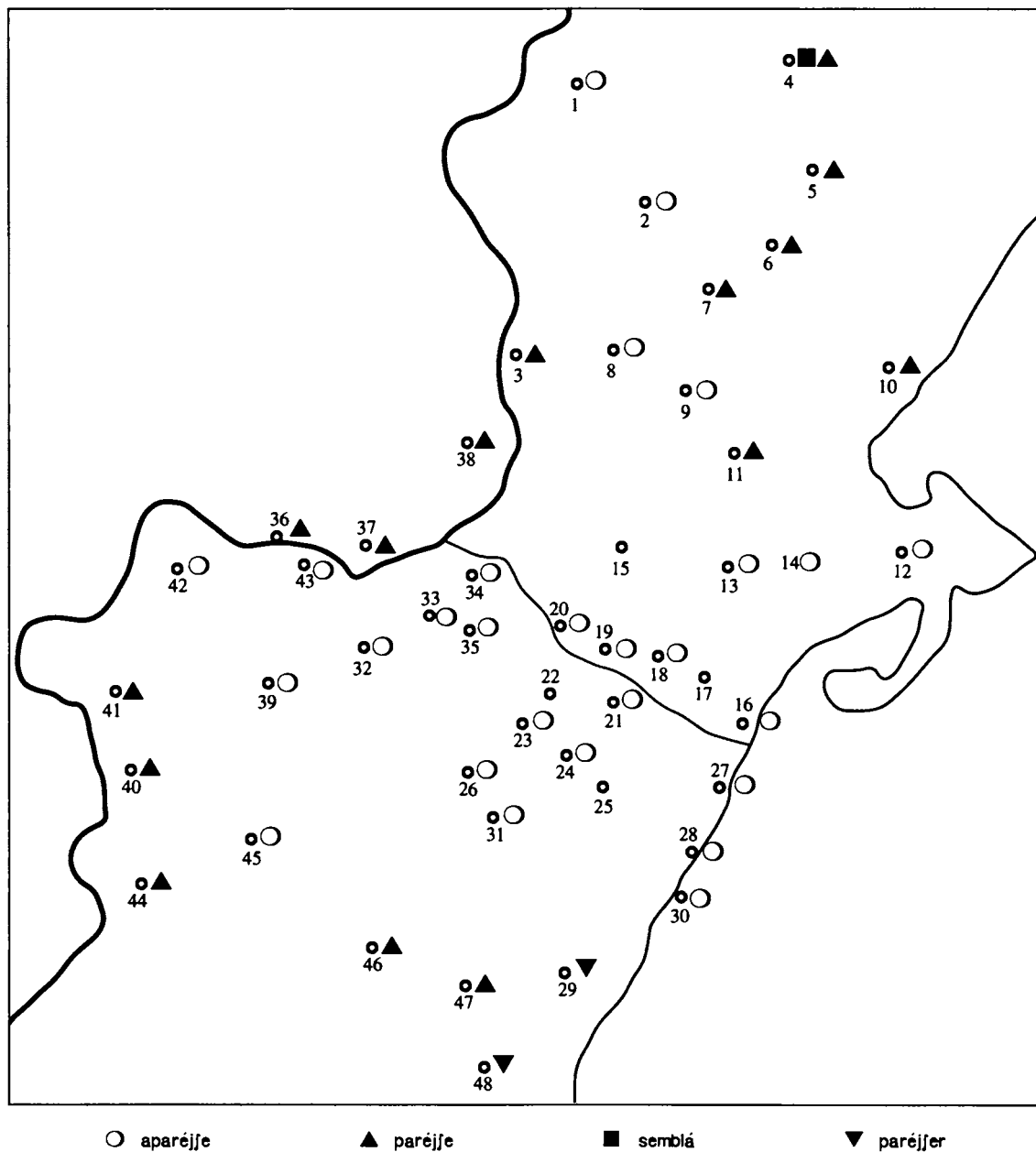
MAPA 484. *Trepitjar*

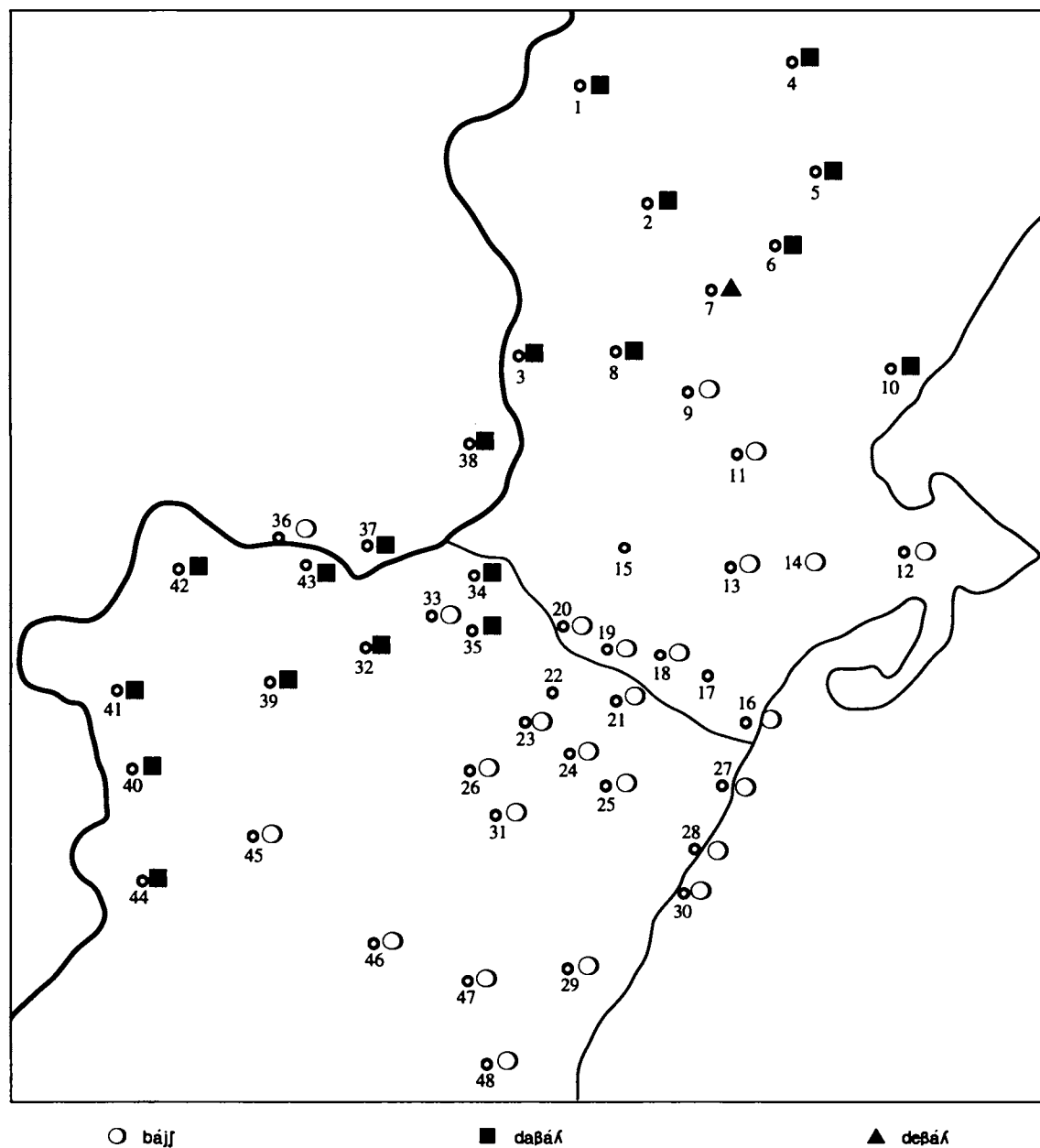
MAPA 485. *Ajudar*

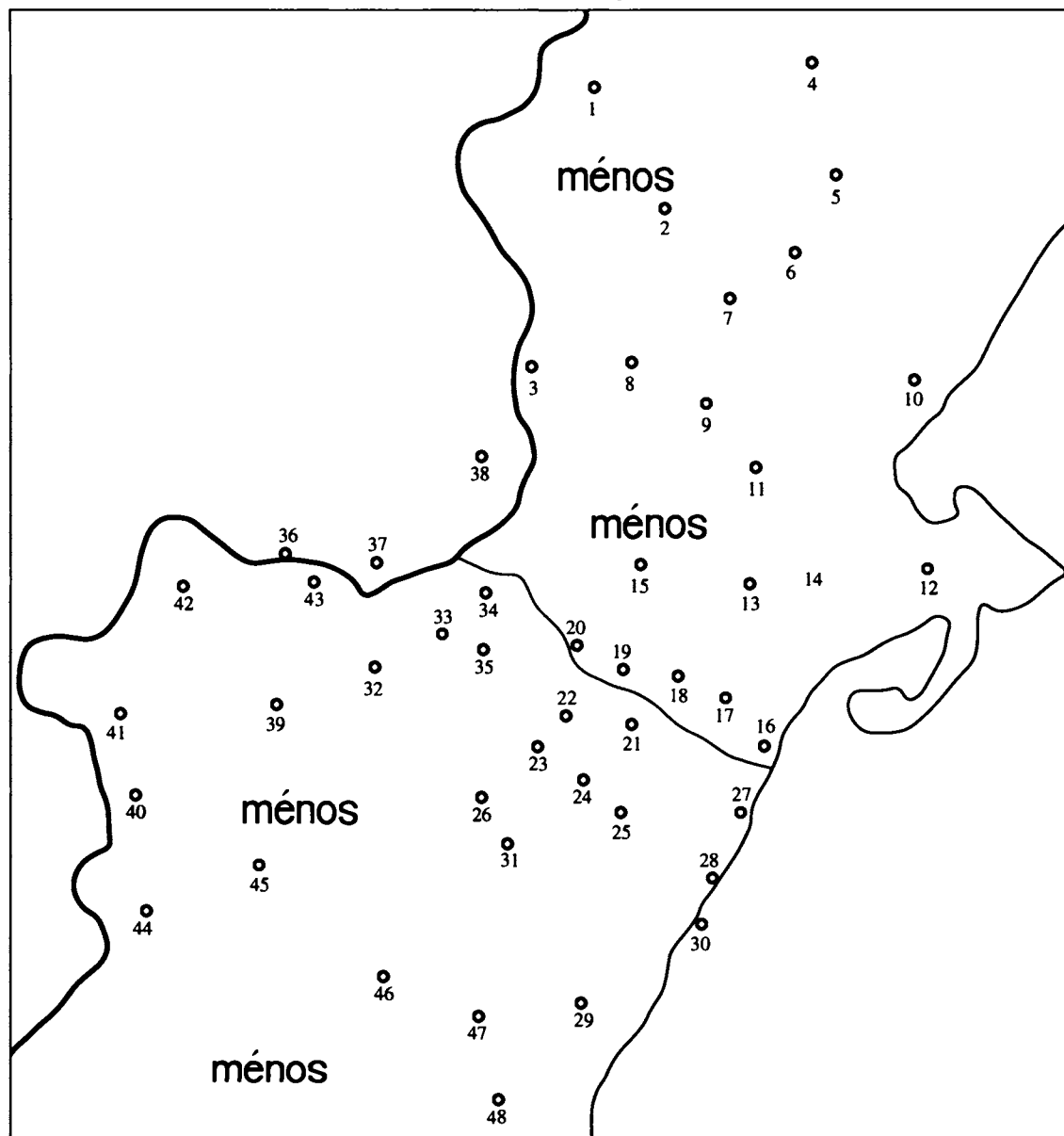
MAPA 486. *Deixar anar*

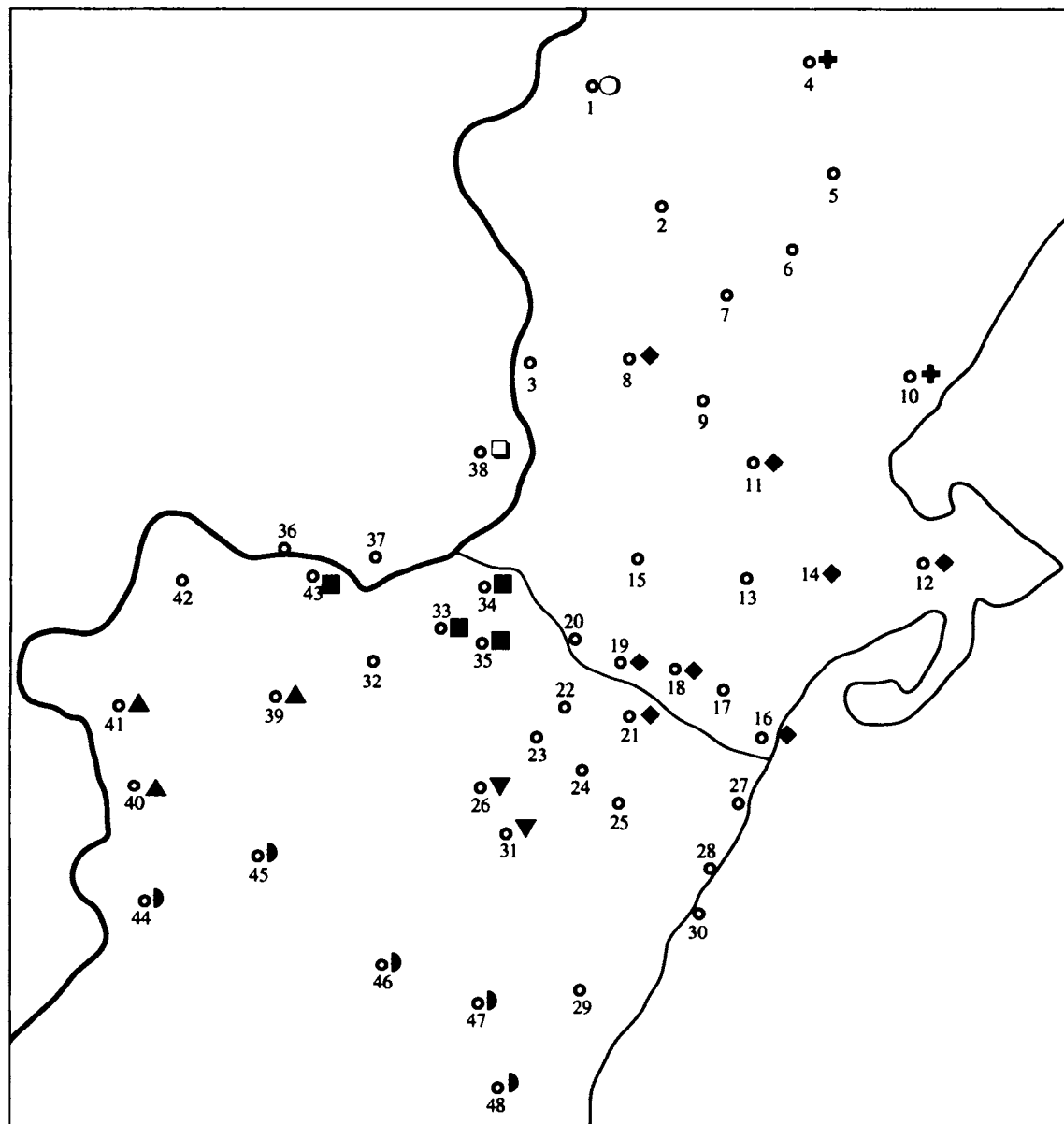
MAPA 487. *Defensar*

MAPA 488. *Llevar*

MAPA 489. *Semblar*

MAPA 490. *Sota / davall*

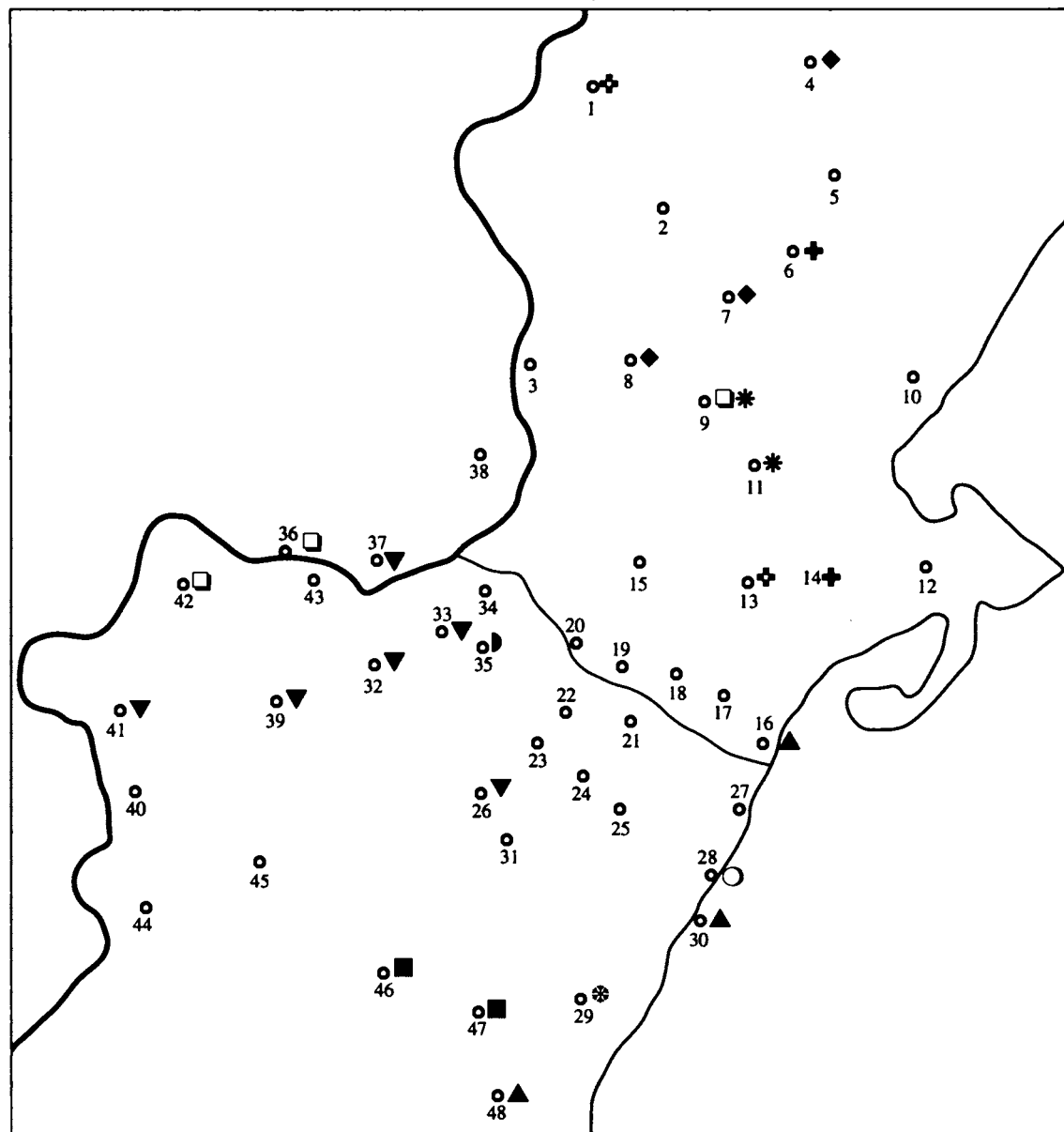
MAPA 491. *Menys*

MAPA 492. *Llenegada*

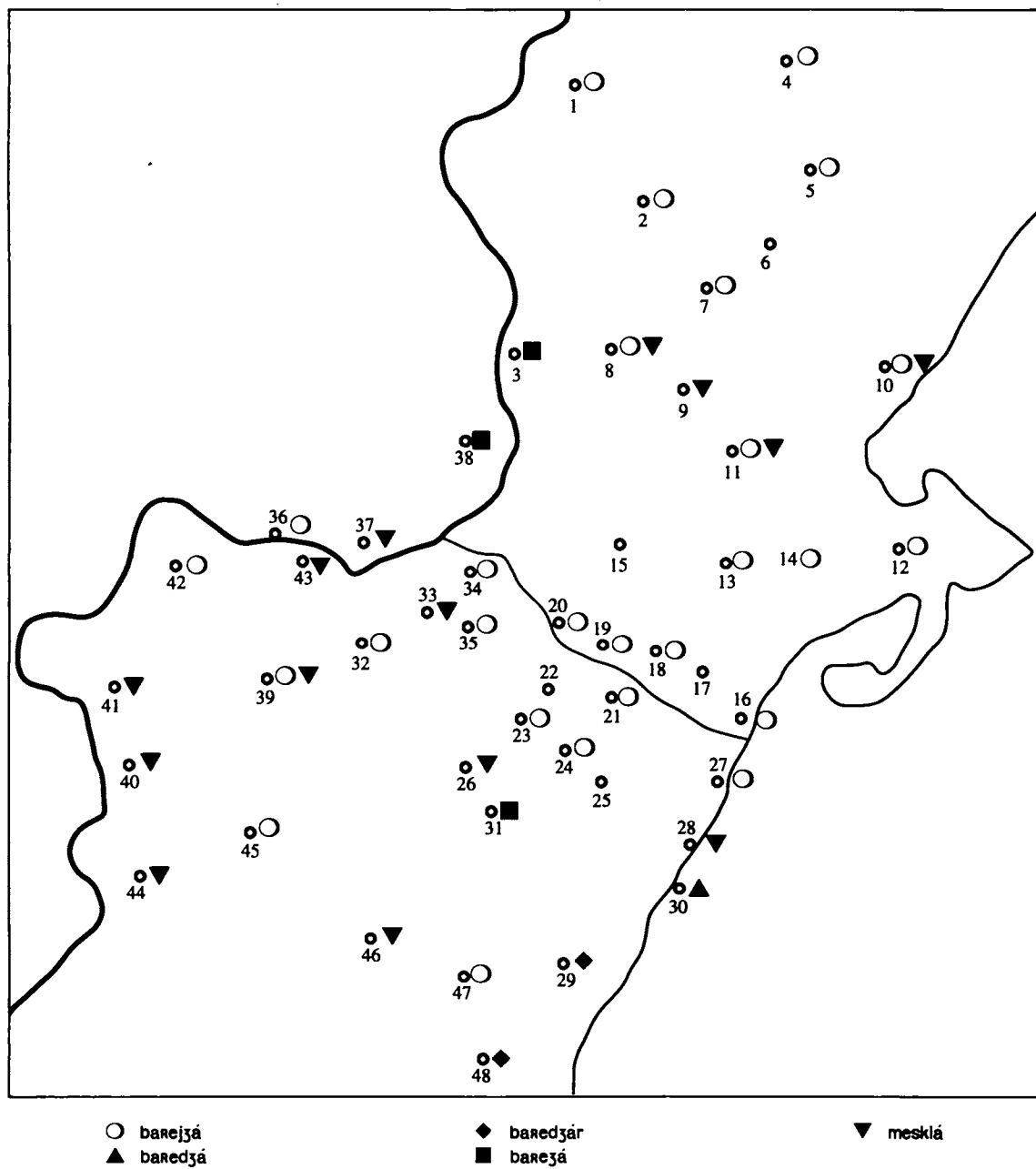
○ arjizáda
▼ azbaró
◆ raʿisáda

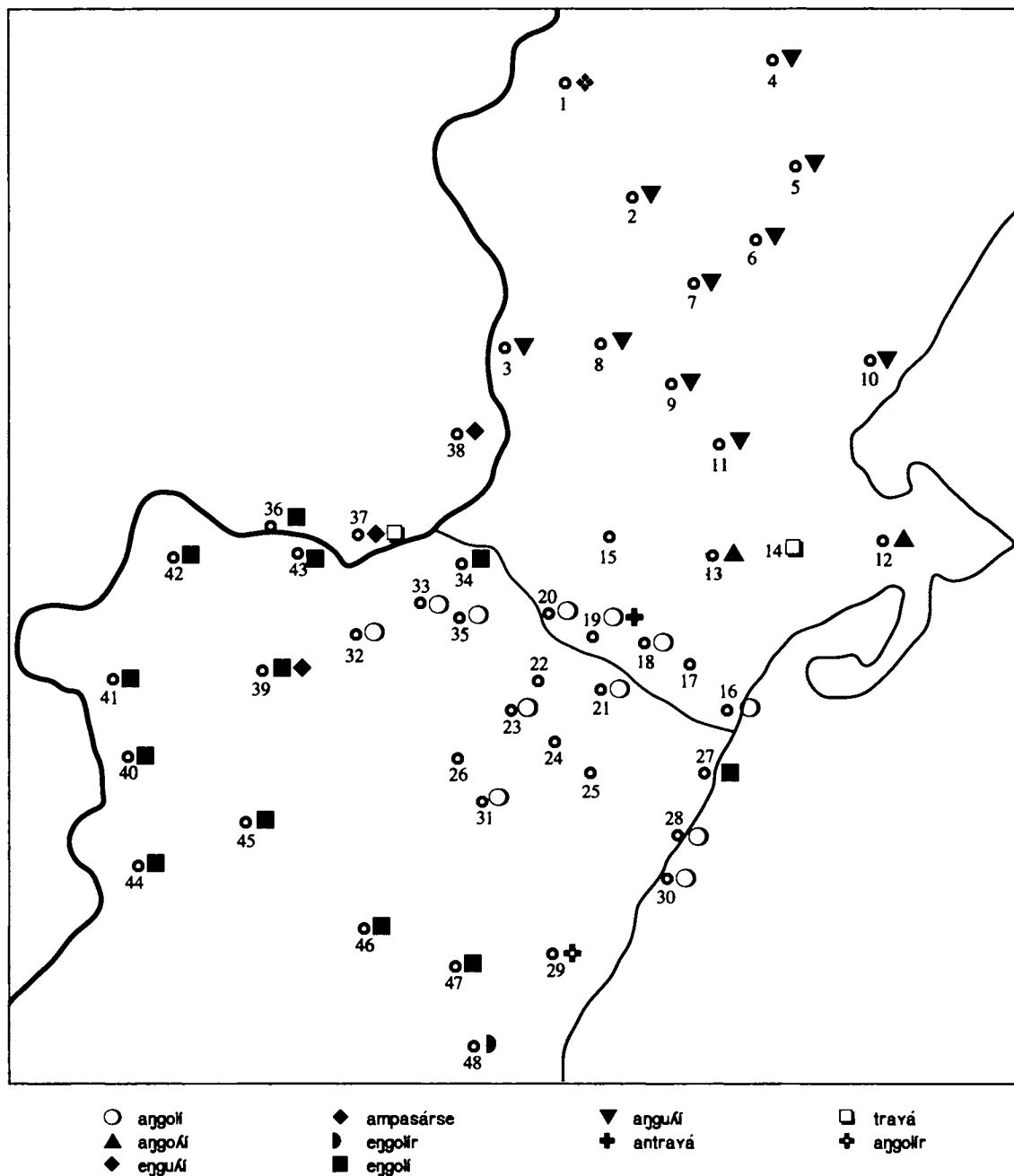
■ azʿisáda
◆ ʿisáda
□ reʿisáda

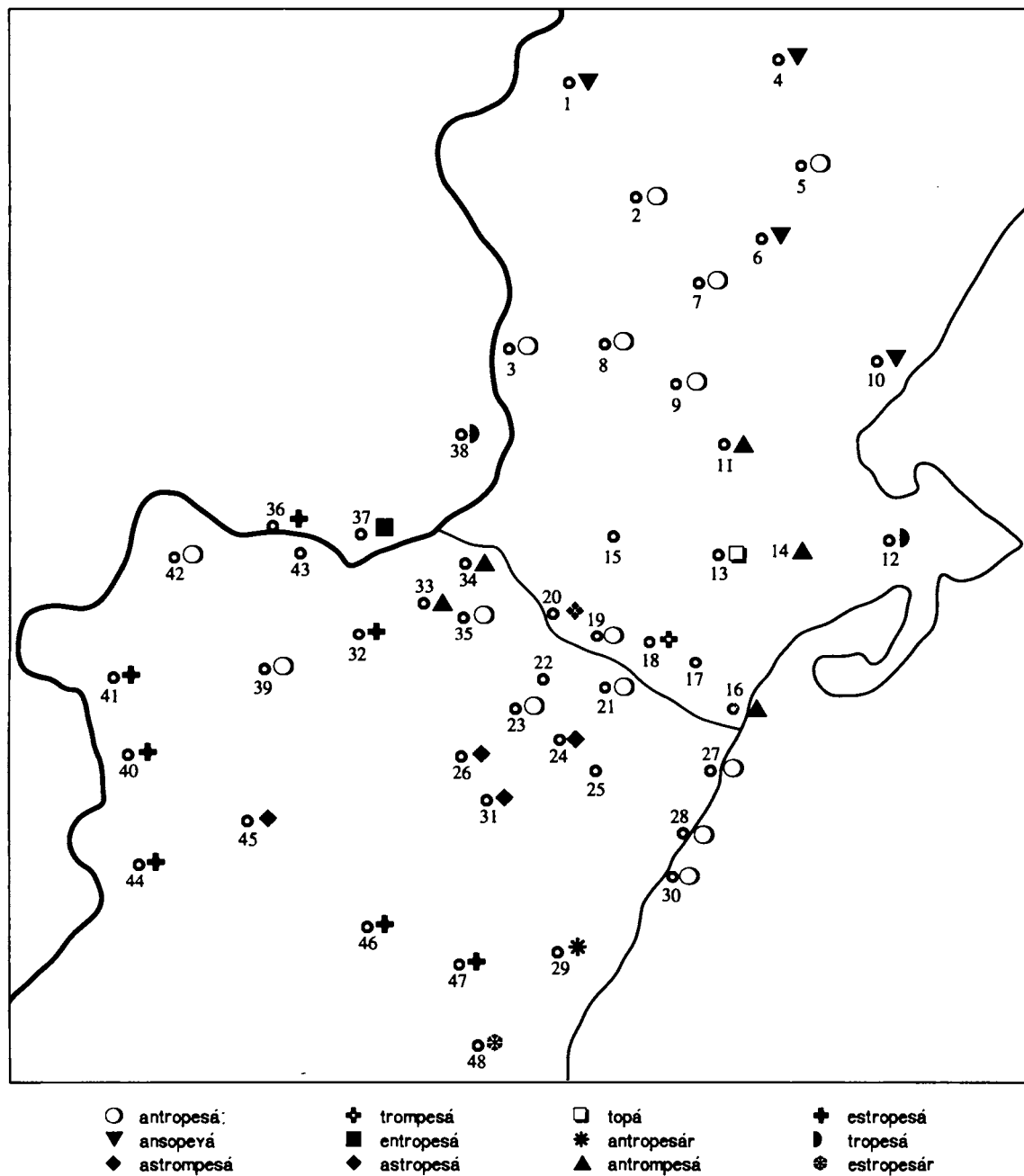
▲ ezʿisó
✚ ʿiskáda
◐ ezbaró

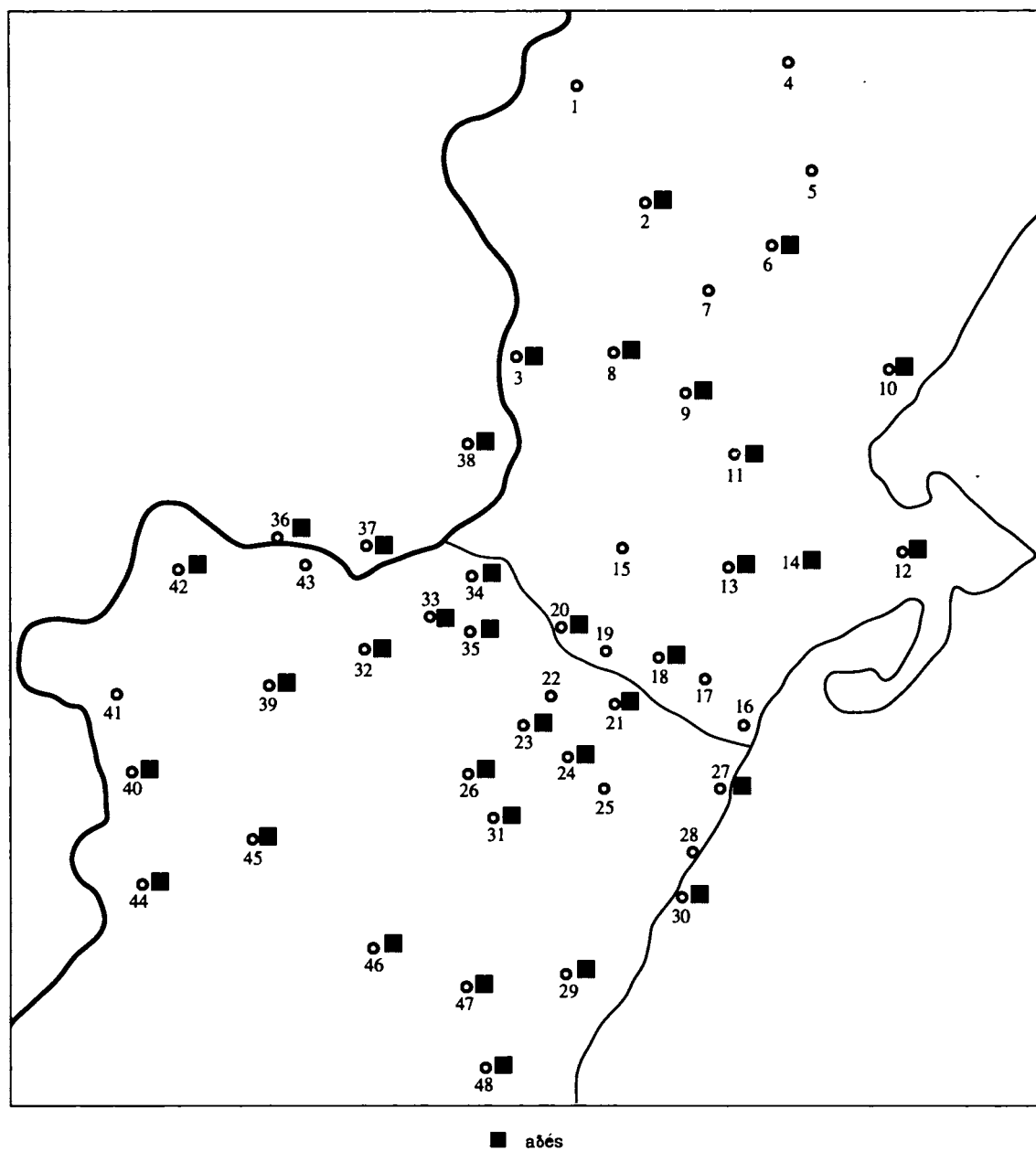
MAPA 493. *Magencar*

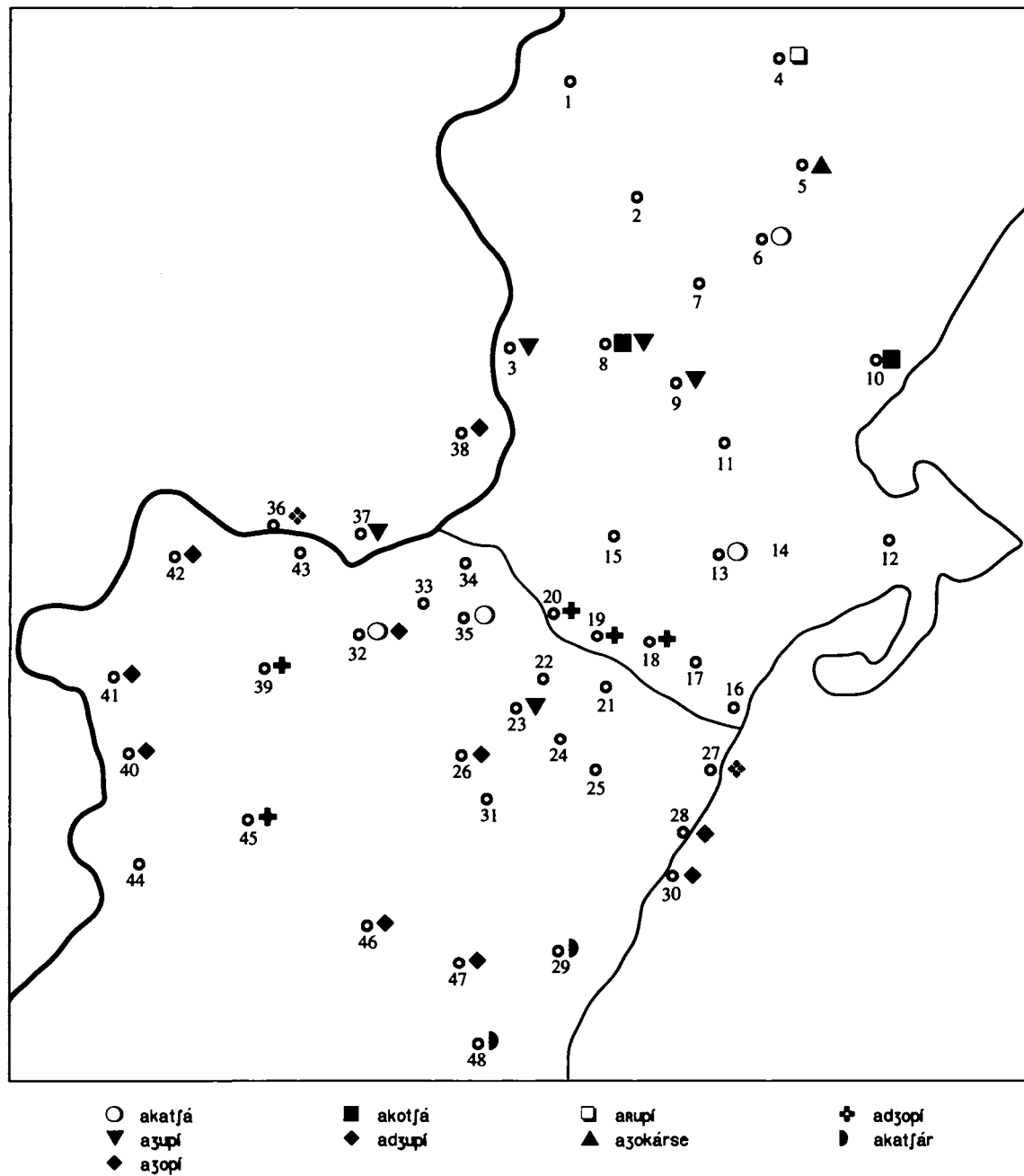
○ birbà	✚ raskà	□ kaβà	✚ azmarjenkà
▼ entrekaβà	■ aijoβri	* majenka	► treβaʎà
◆ dezambrasà	◆ ezmajenka	▲ antrenkaβà	⊗ aijoβrir

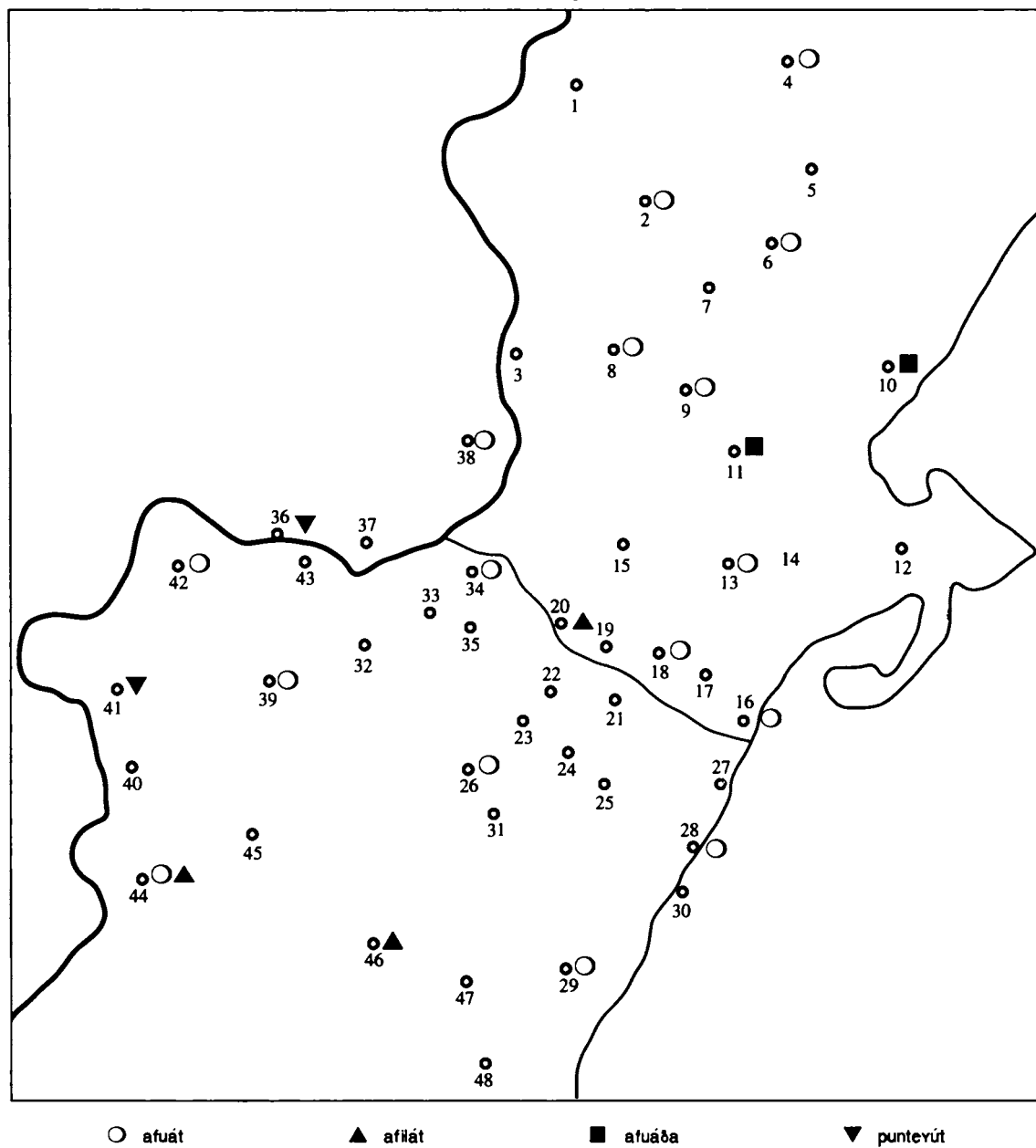
MAPA 494. *Barrejar*

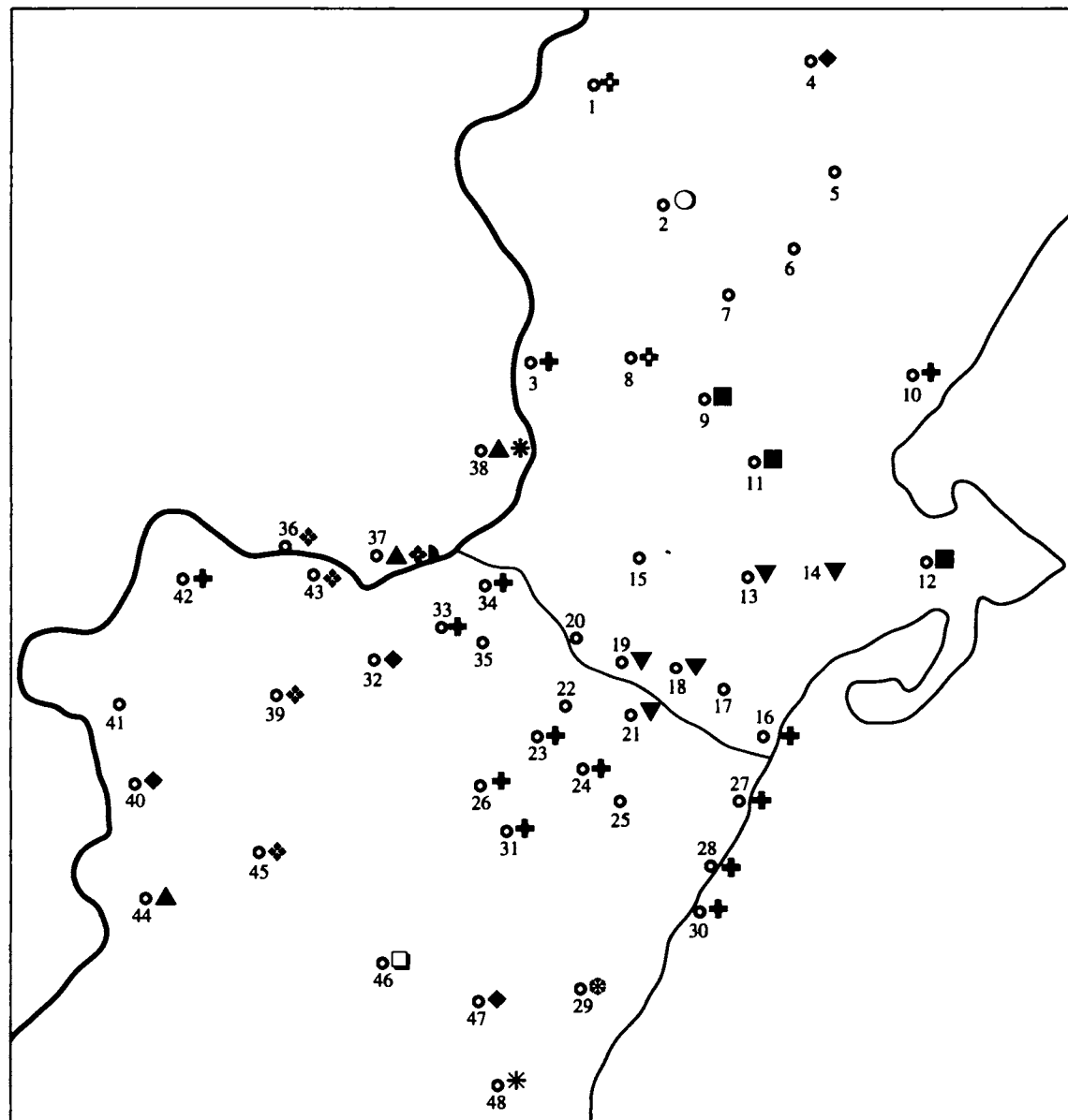
MAPA 495. *Empassar-se el menjar*

MAPA 496. *Ensopegar*

MAPA 497. *Adés*

MAPA 498. *Aclacar* ('ajupir')

MAPA 499. *Afuat*

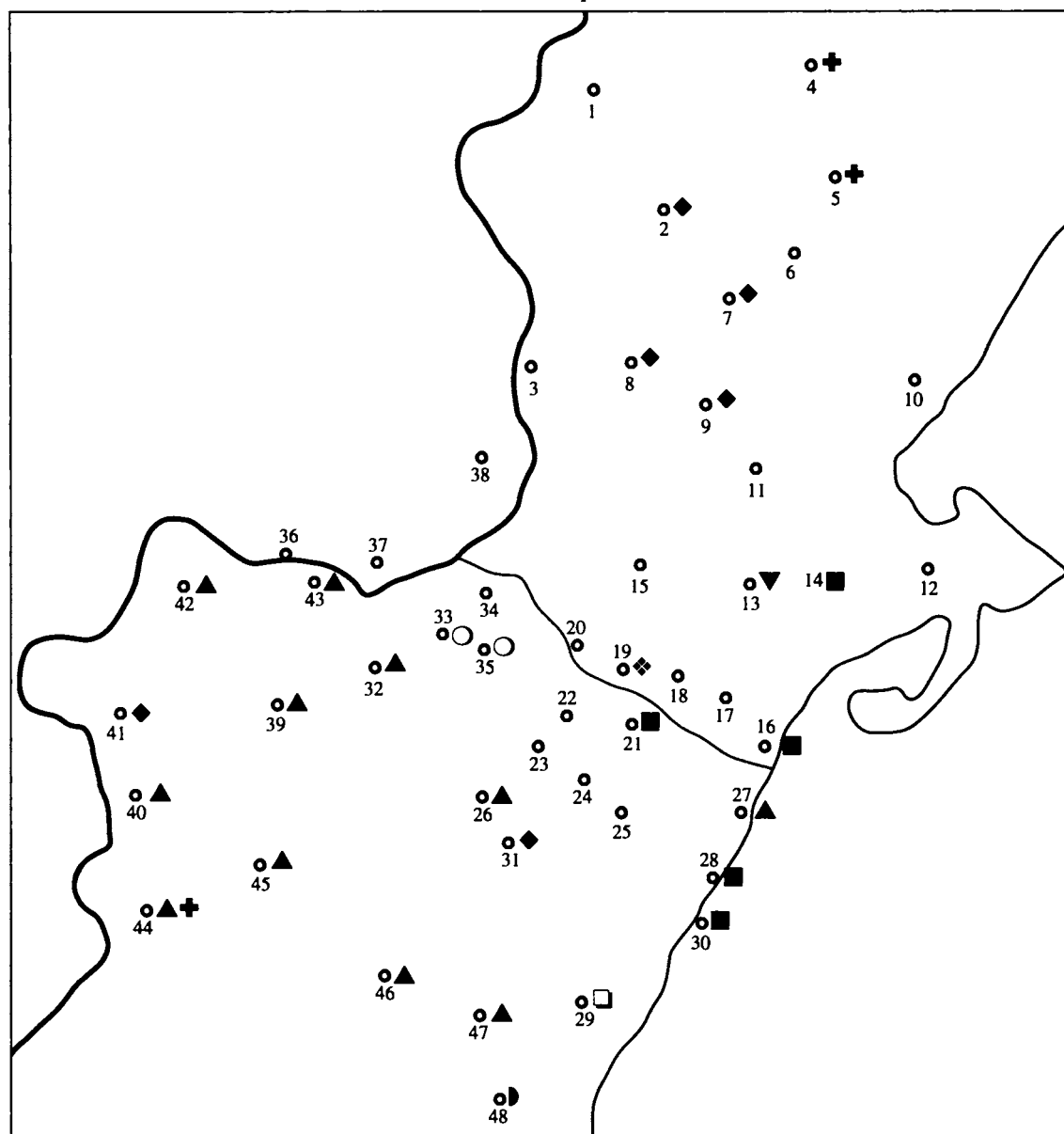
MAPA 500. *Enxampar*

○ atfampá
 ◆ ensomá
 ◐ entfampá
 * entomár

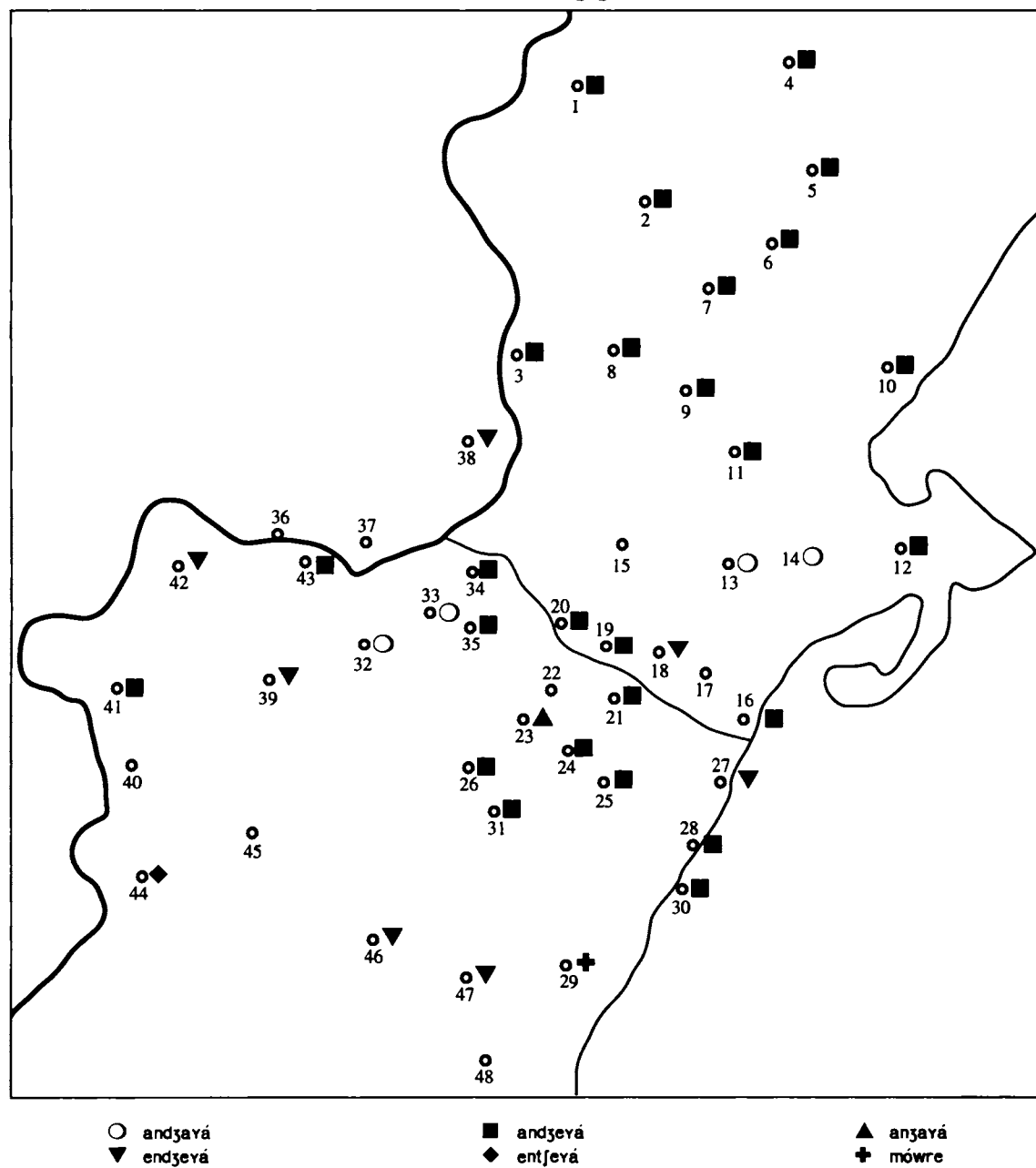
■ ampomá
 + antomá
 ⊕ antjomá

▲ empomá
 ◆ entomá
 * entjumá

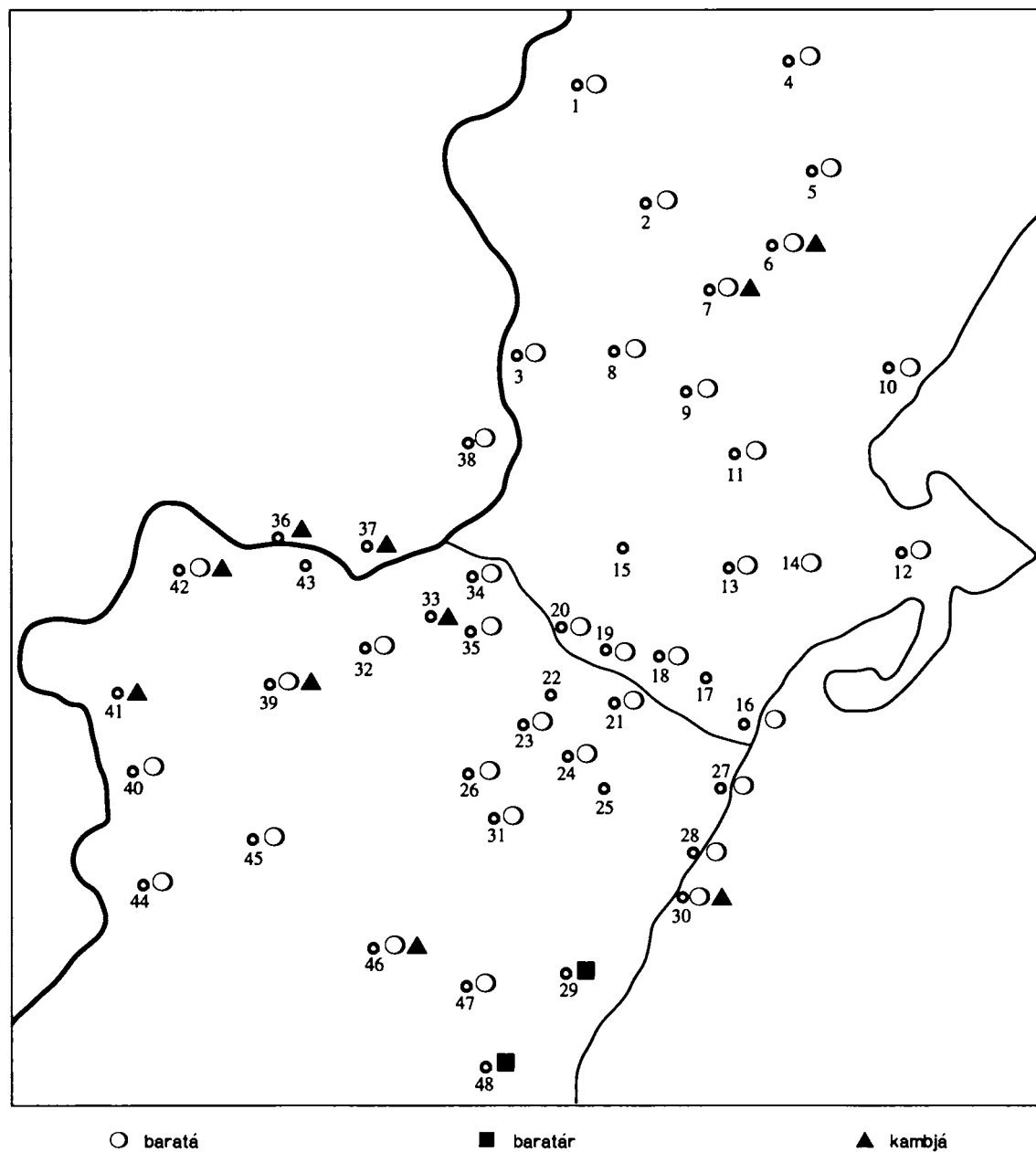
▼ ansampá
 □ entombá
 ⊗ antomár

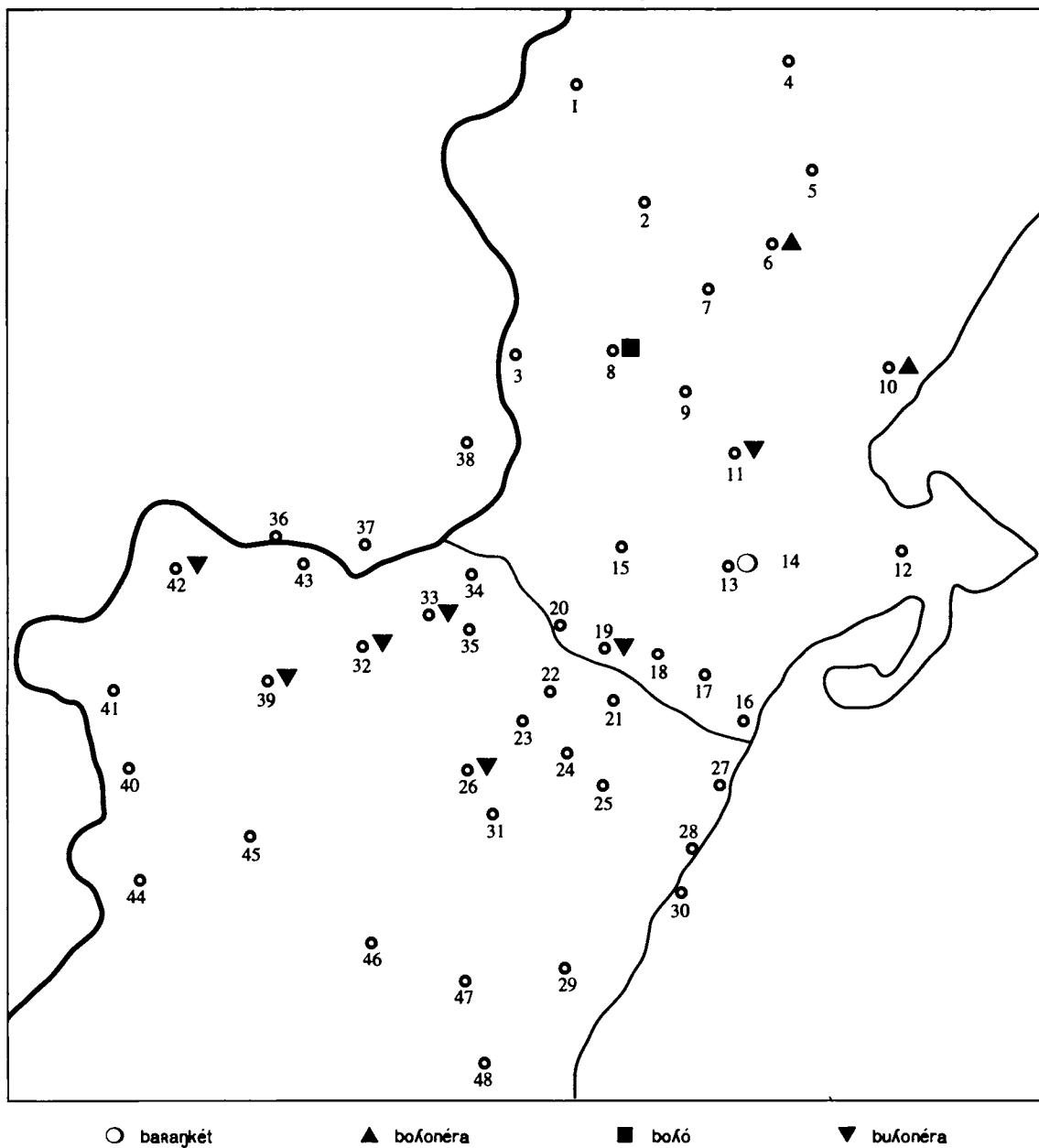
MAPA 501. *Esprémer*

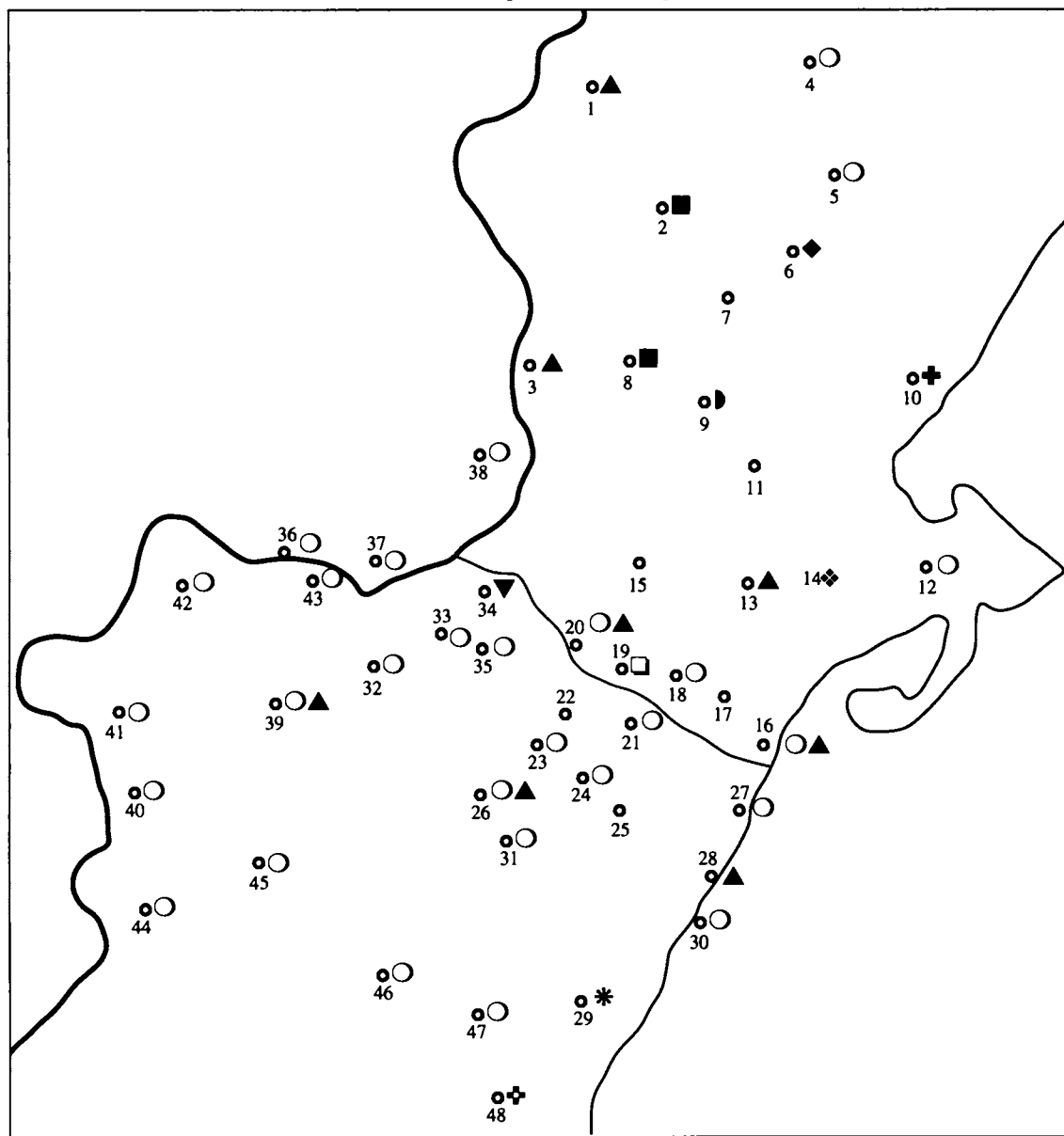
○ apretá	■ askóre	□ askórer	+ esprimí
▼ aspondzá	◆ asprimí	▲ eskóre	◐ eskórer
◊ esprimí			

MAPA 502. *Engegar*

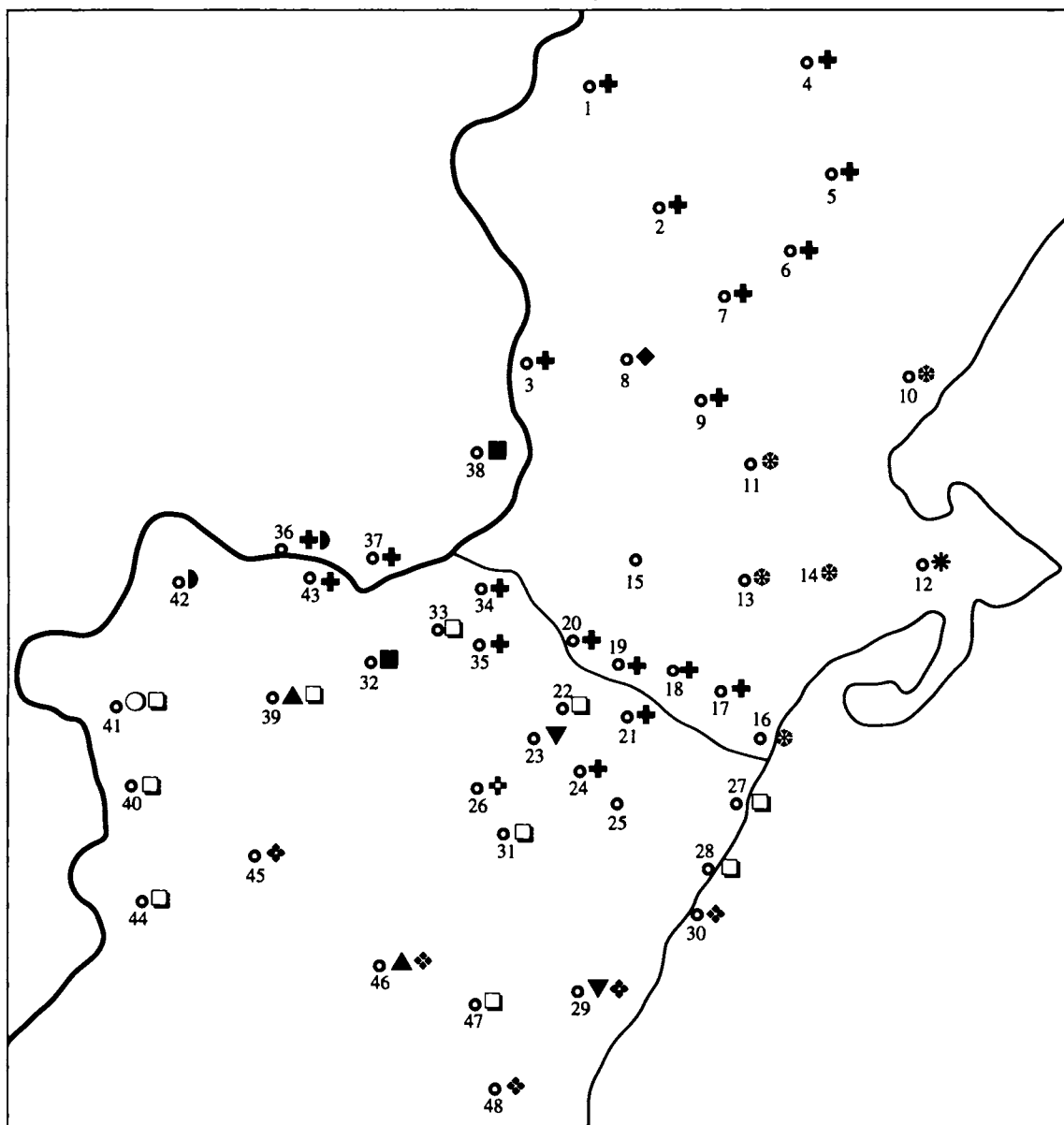
MAPA 503. *Baratar*

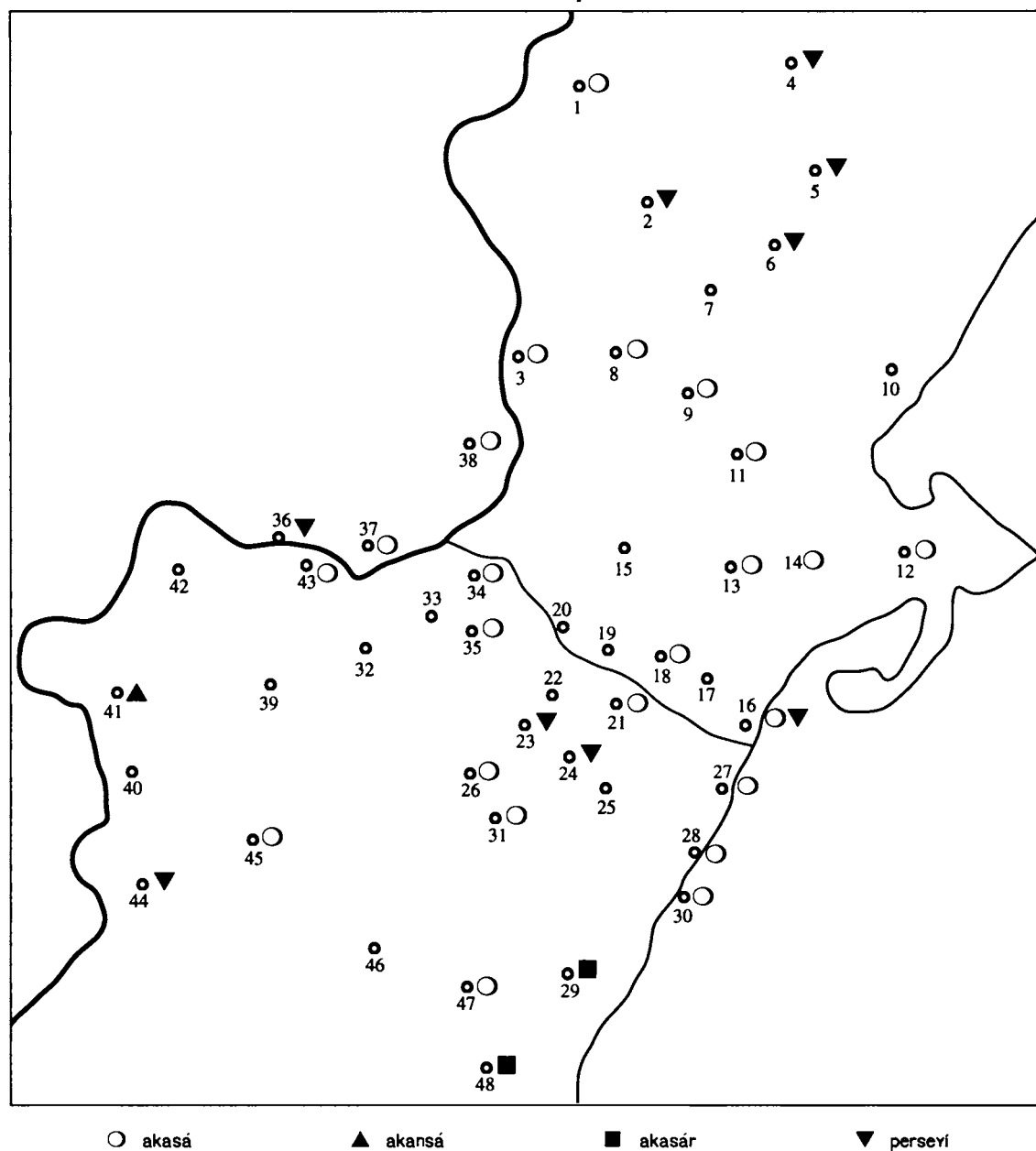

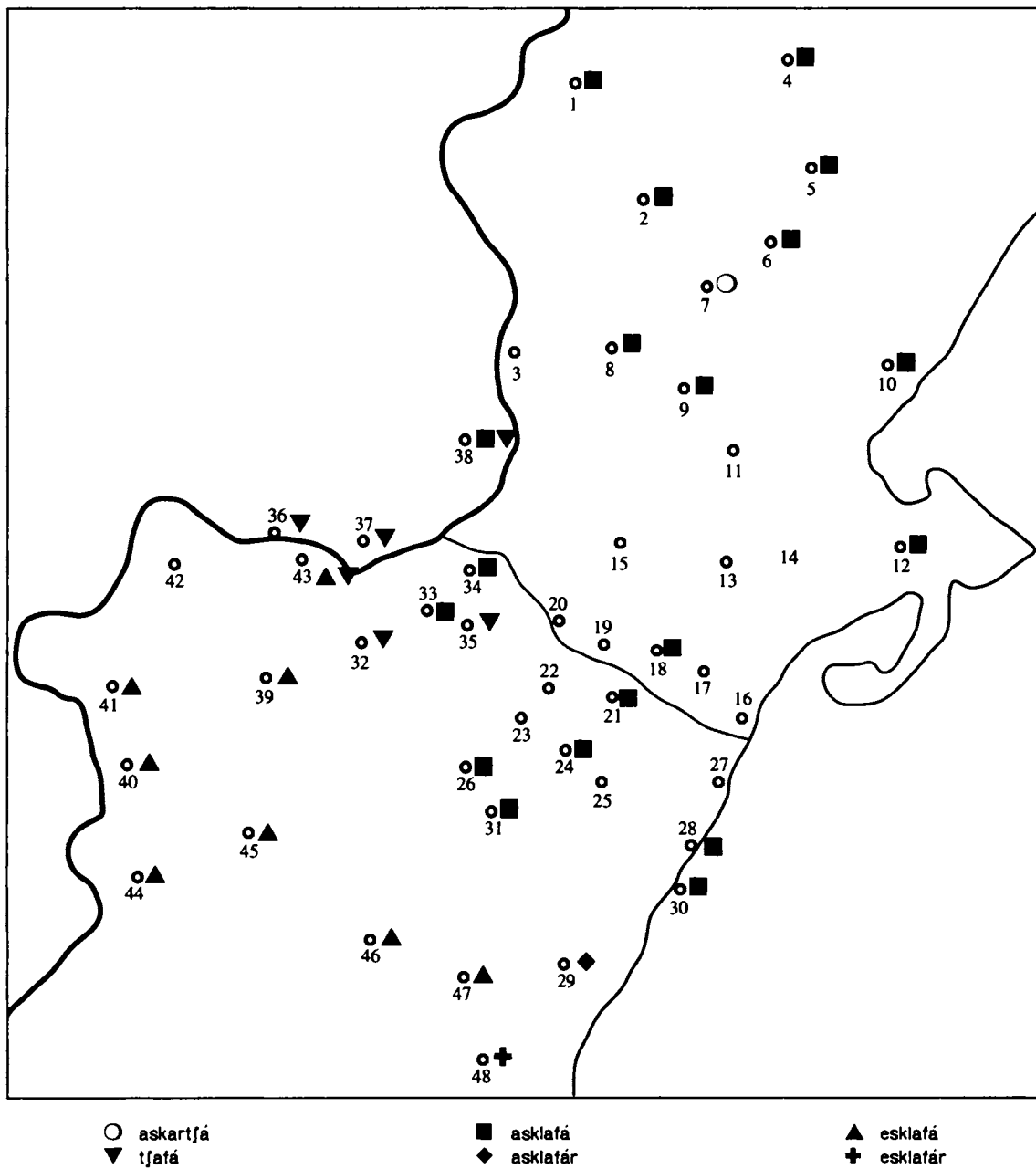
MAPA 504. *Bullonera* ('claveguera')

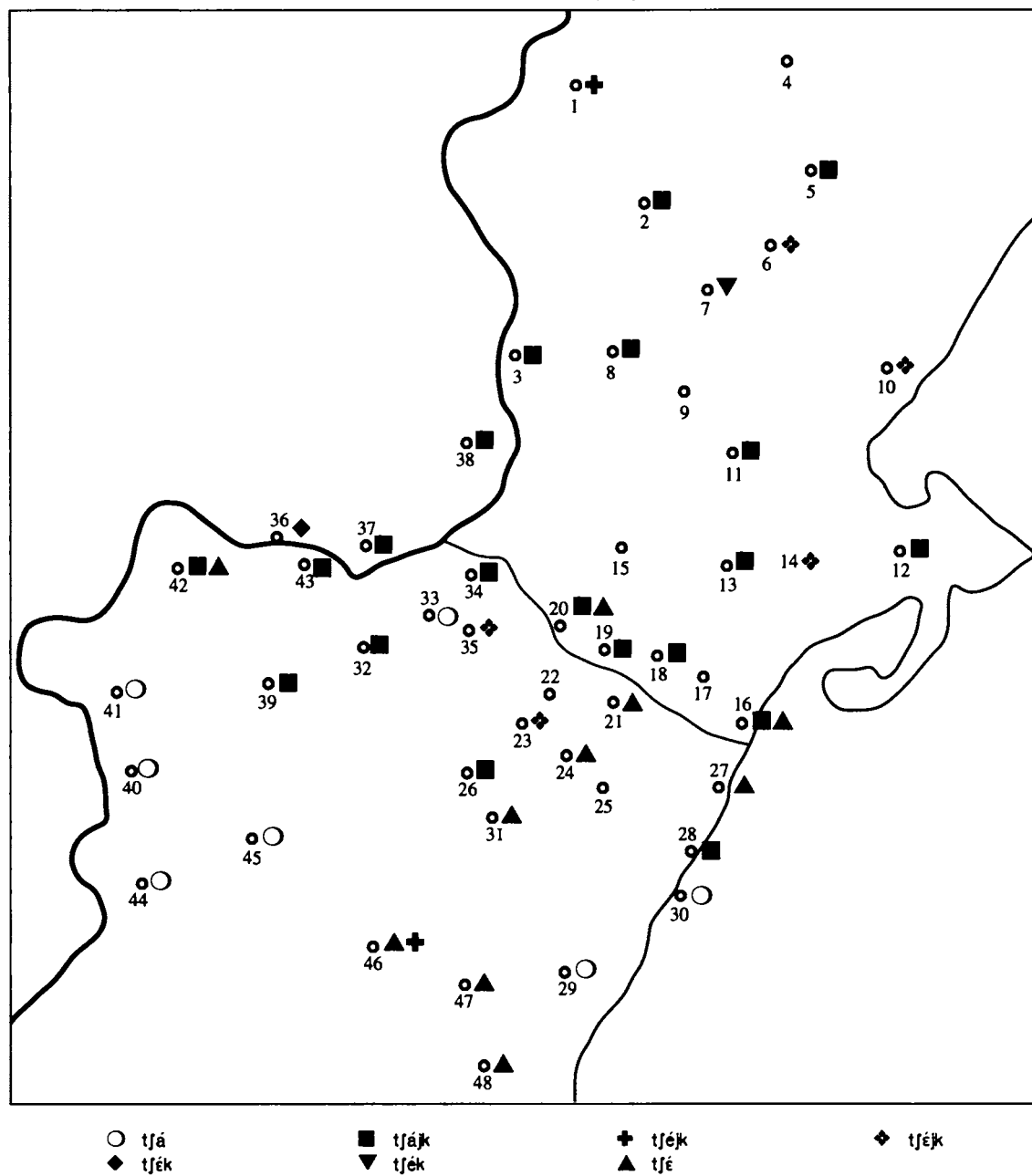
MAPA 505. *Despartir* ('descompartir')

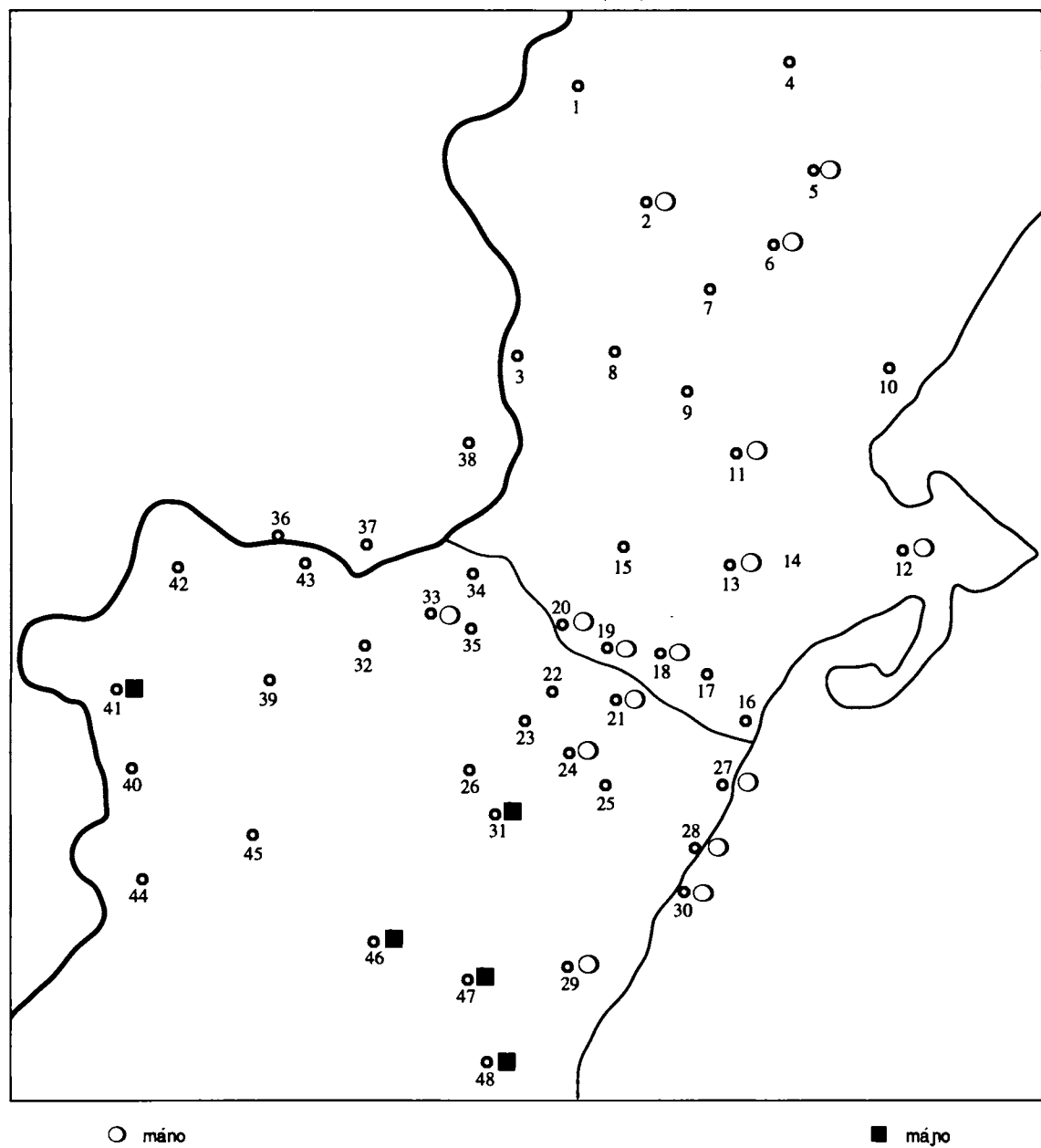
○ despartí	■ dezipartí	▲ desipará	▼ desepará
◆ desapará	+ deskompati	◆ disepará	□ separá
▷ partí	+ despartir	* desiparár	

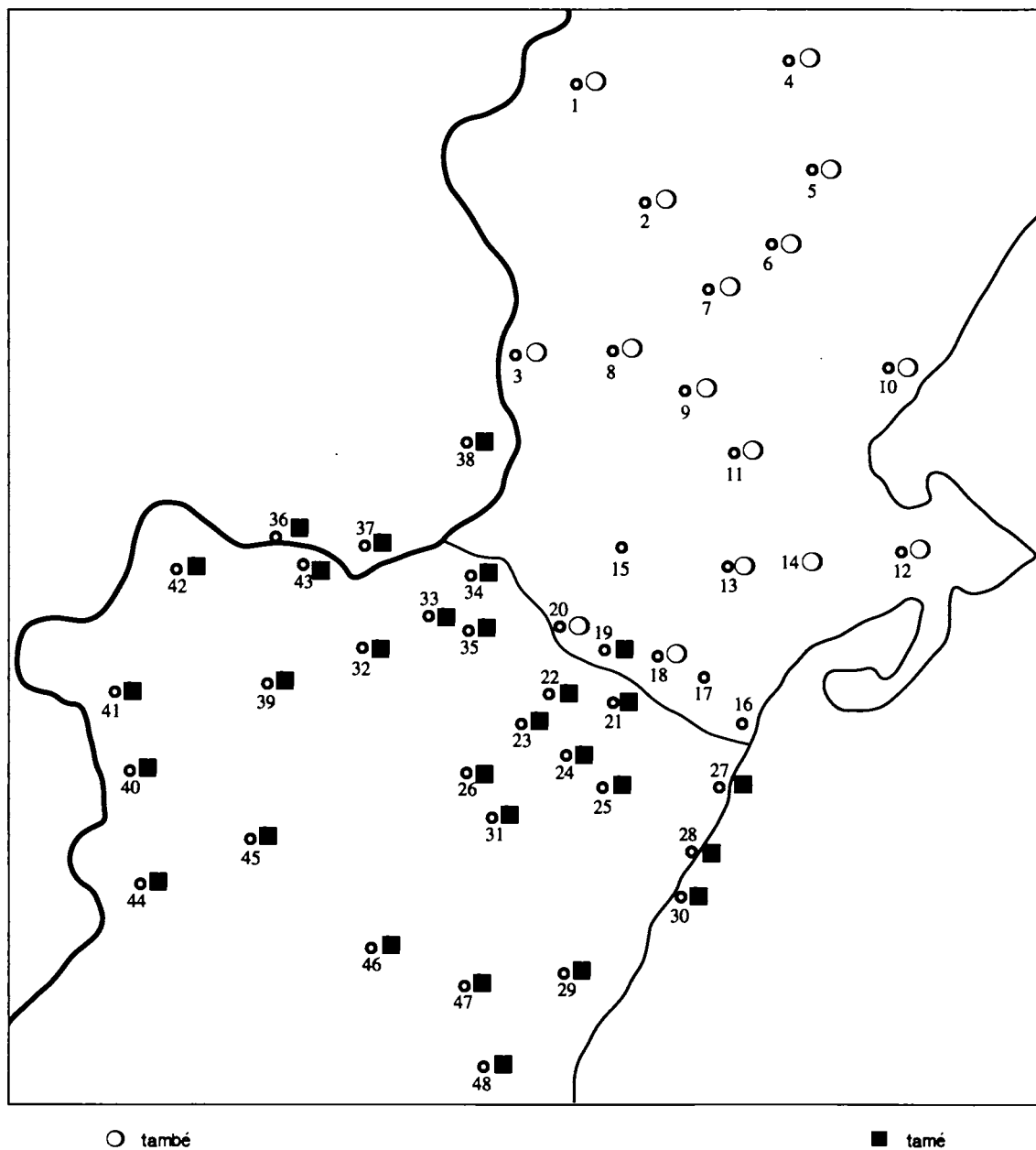
MAPA 506. *Pafart*

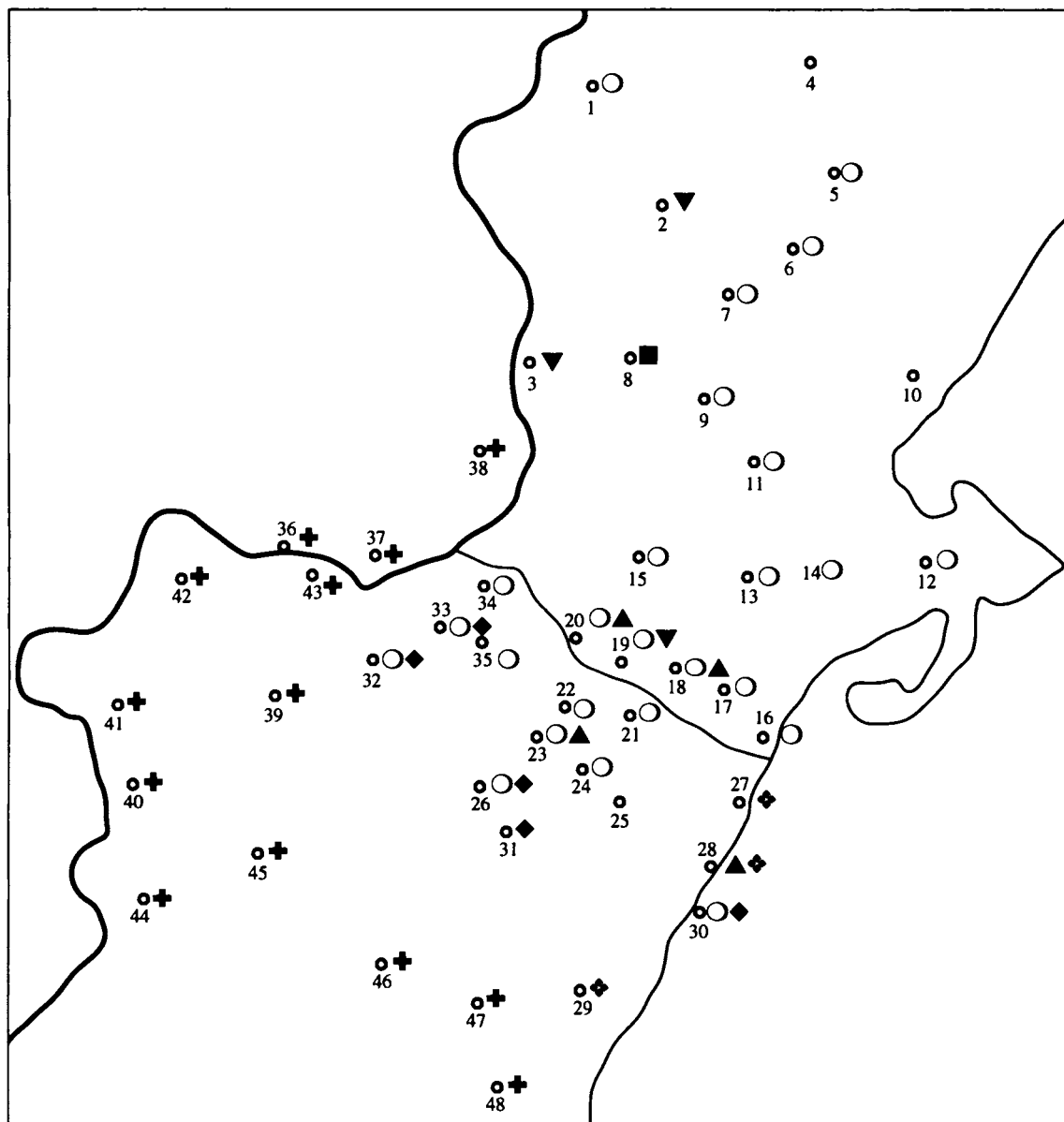
MAPA 507. *Empaitar*

MAPA 508. *Esclafar*

MAPA 509. *Xaic! (crit)*

MAPA 510. *Mano! (crit)*

MAPA 511. *També*

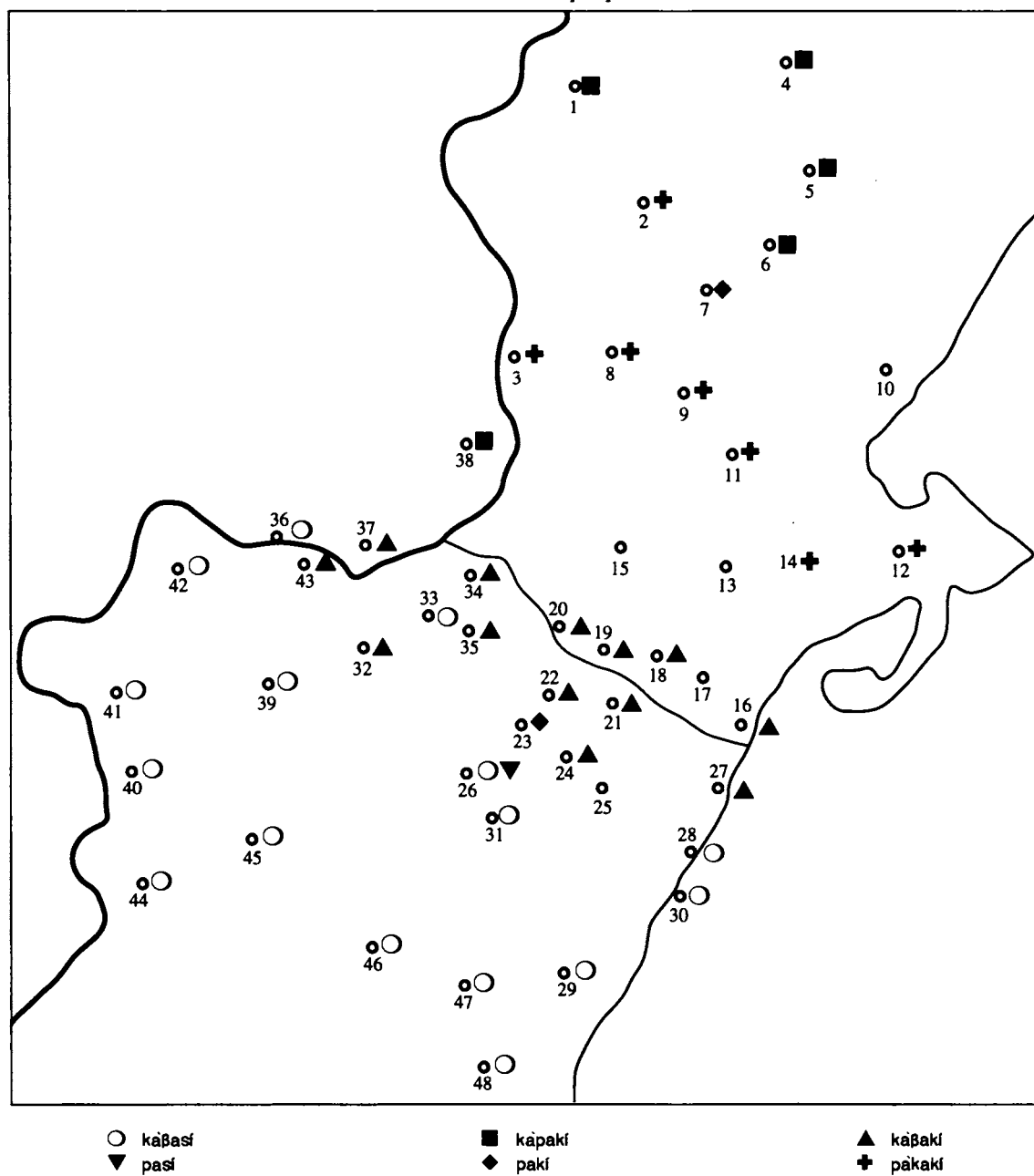
MAPA 512. *Llavors*

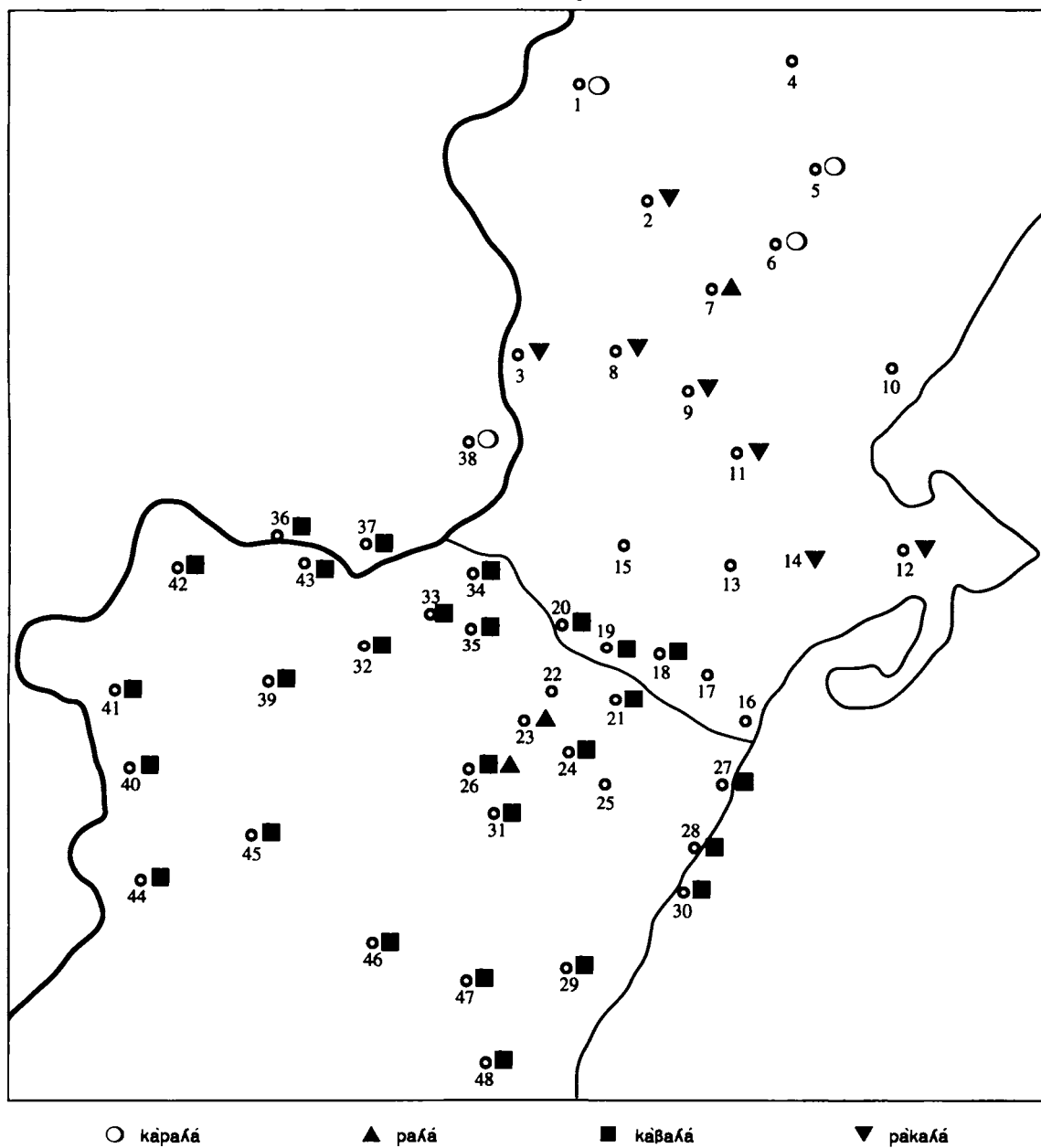
○ αλαβόνς
▼ λαβόνς

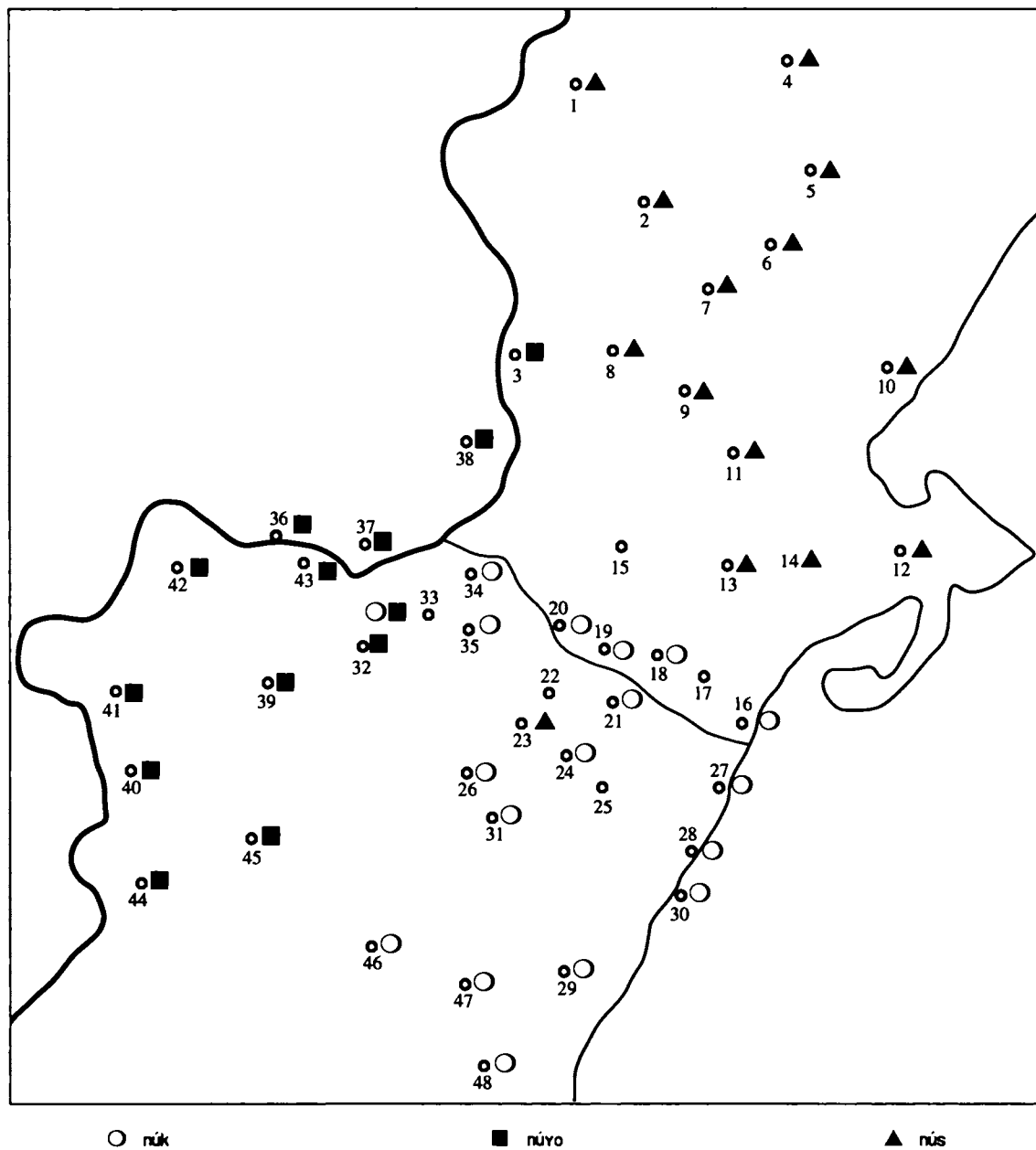
■ αλαβόνς
◆ ατόνς

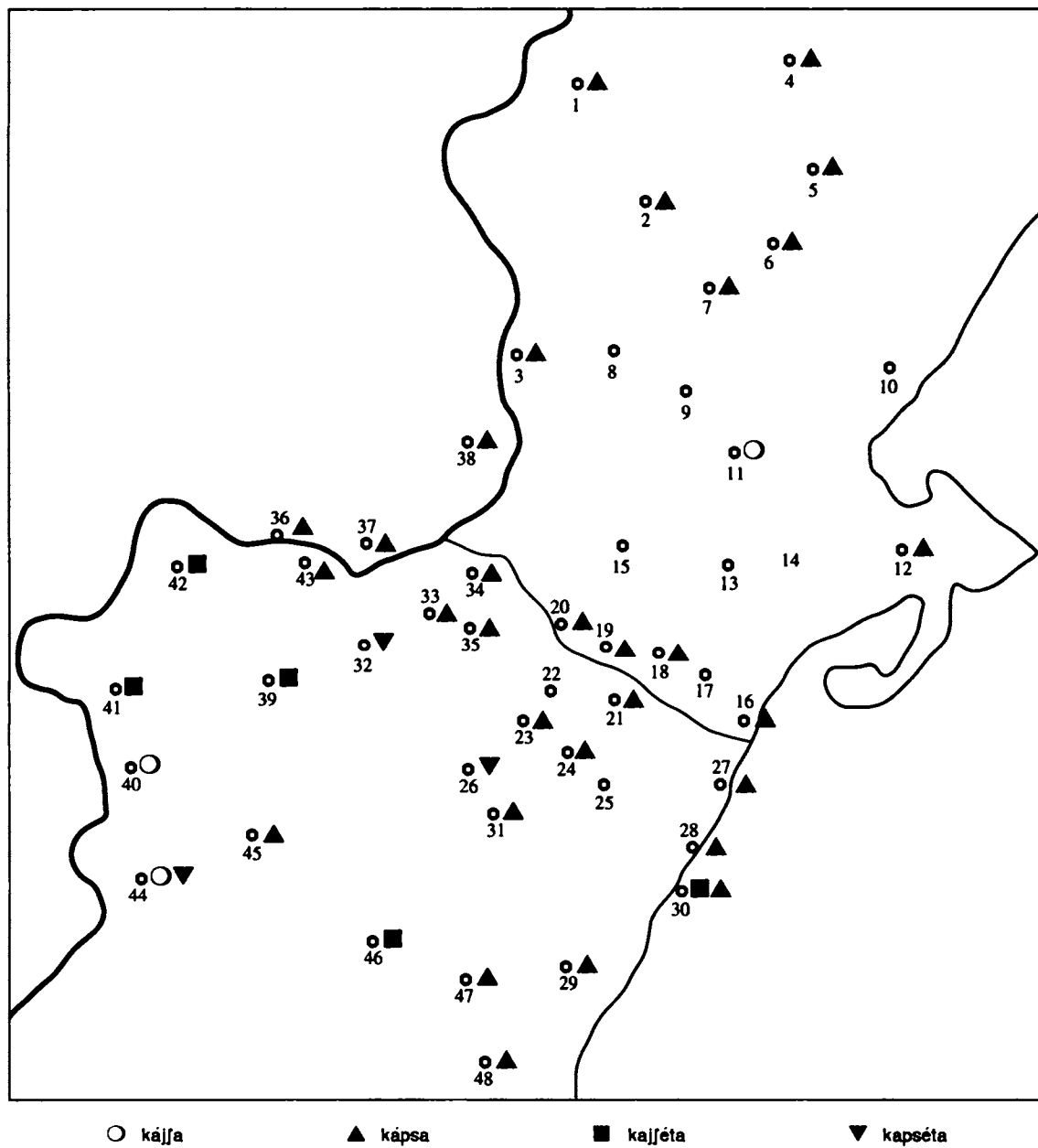
▲ αλαβόντες
+ ετόνς

MAPA 513. *Cap aquí*

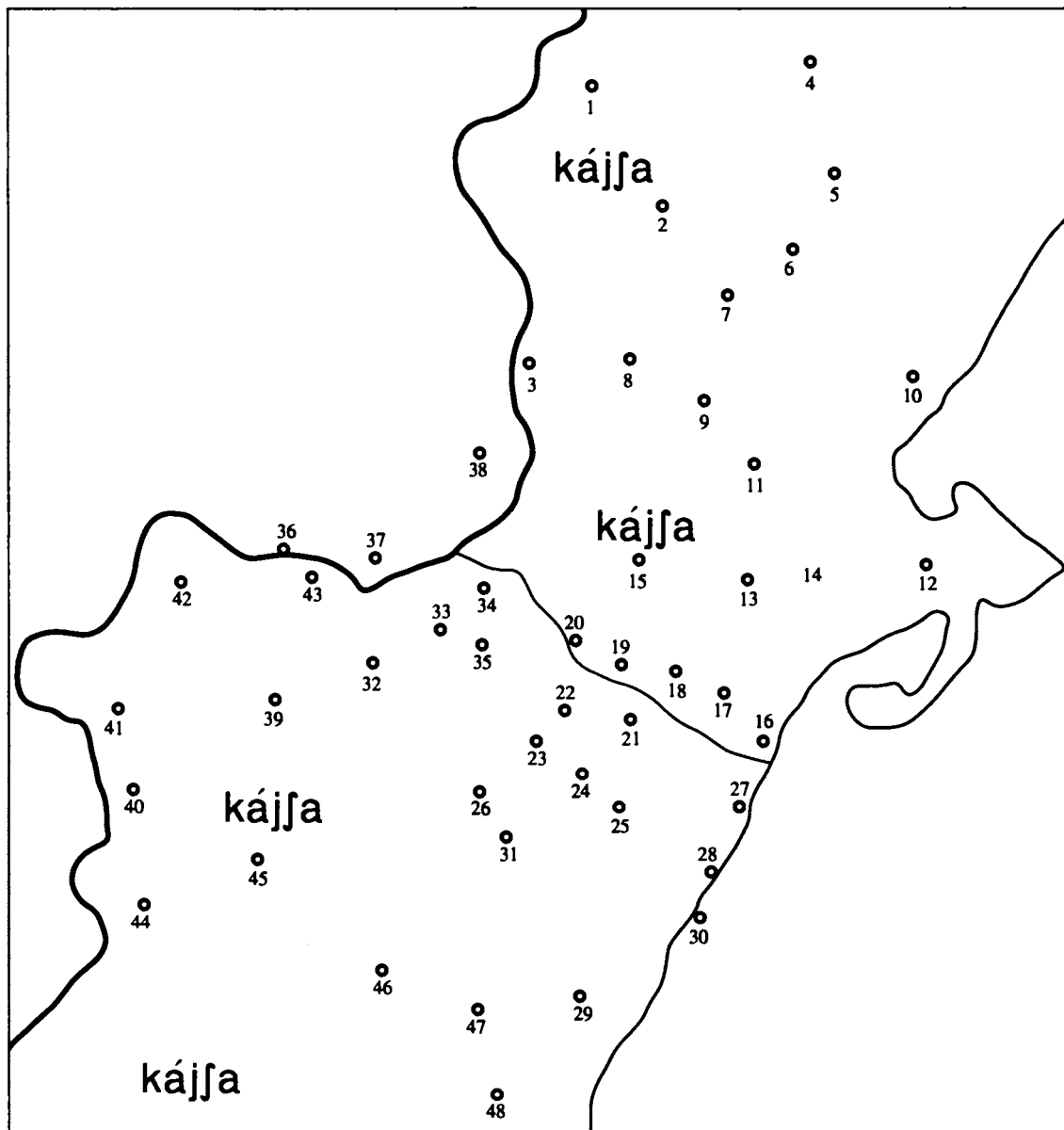

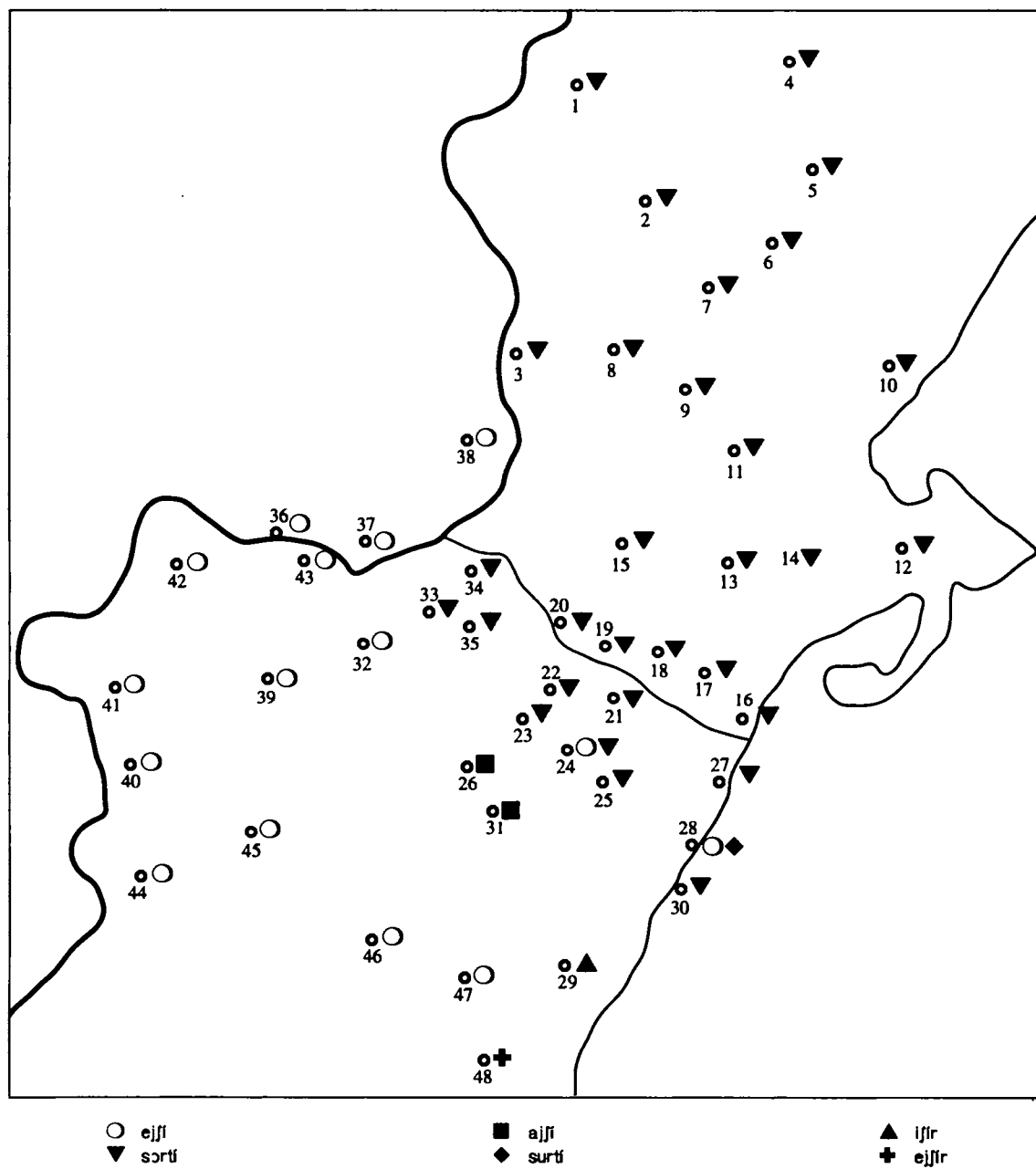
MAPA 514. *Cap allà*

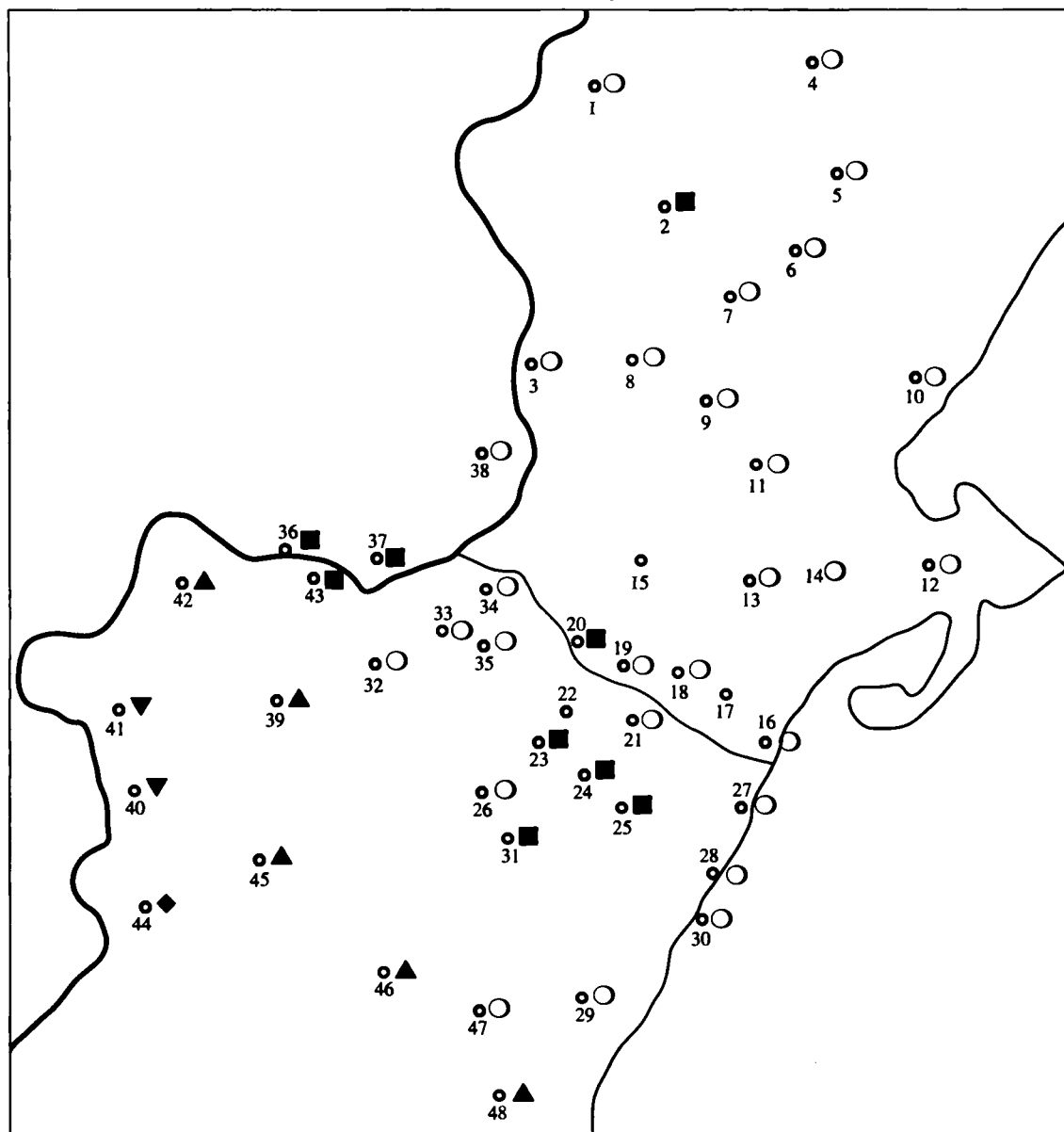
MAPA 515. *Nus de la corda*

MAPA 516. *Capsa*

MAPA 517. *Caixa*

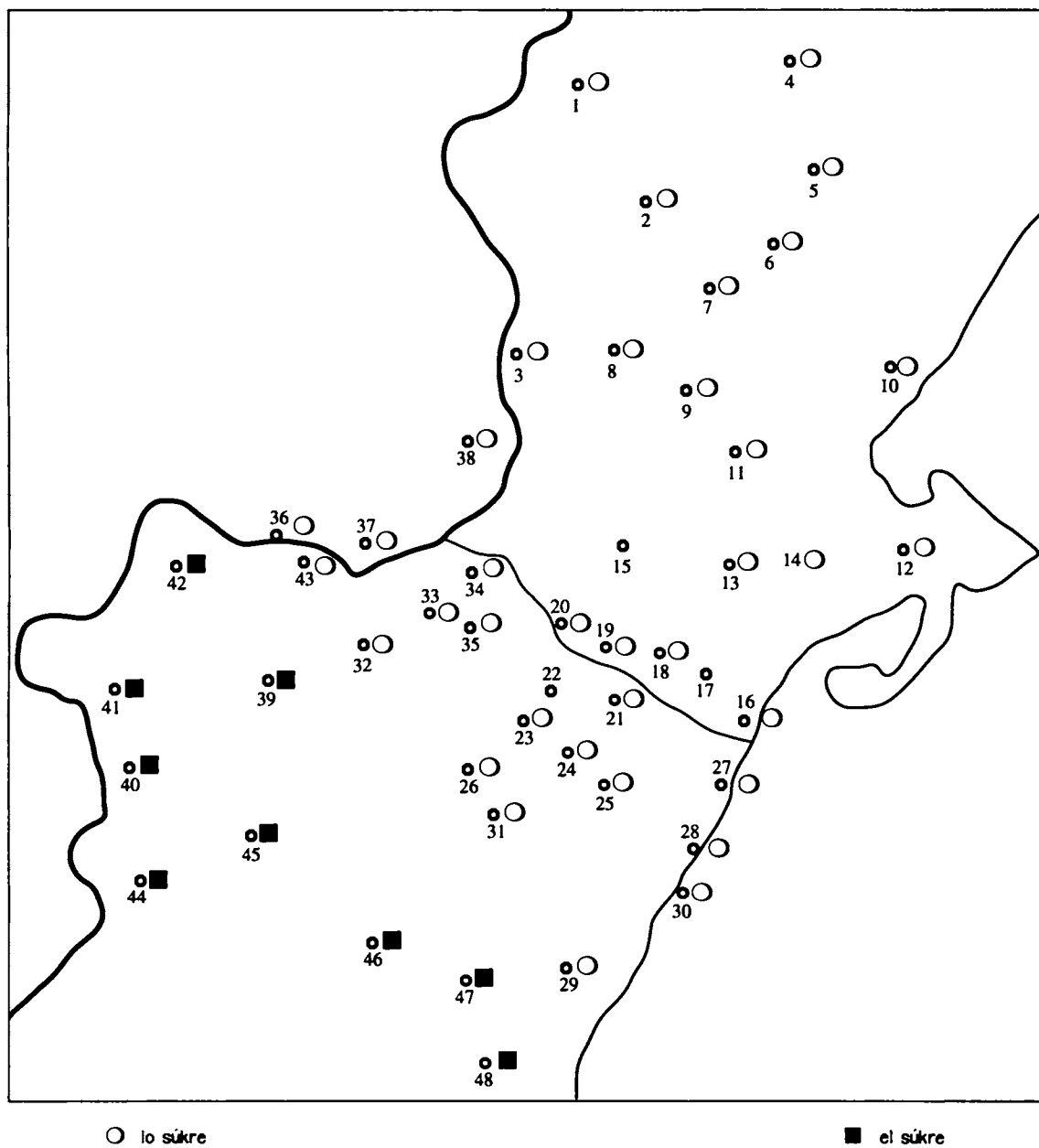
MAPA 518. *Sortir*

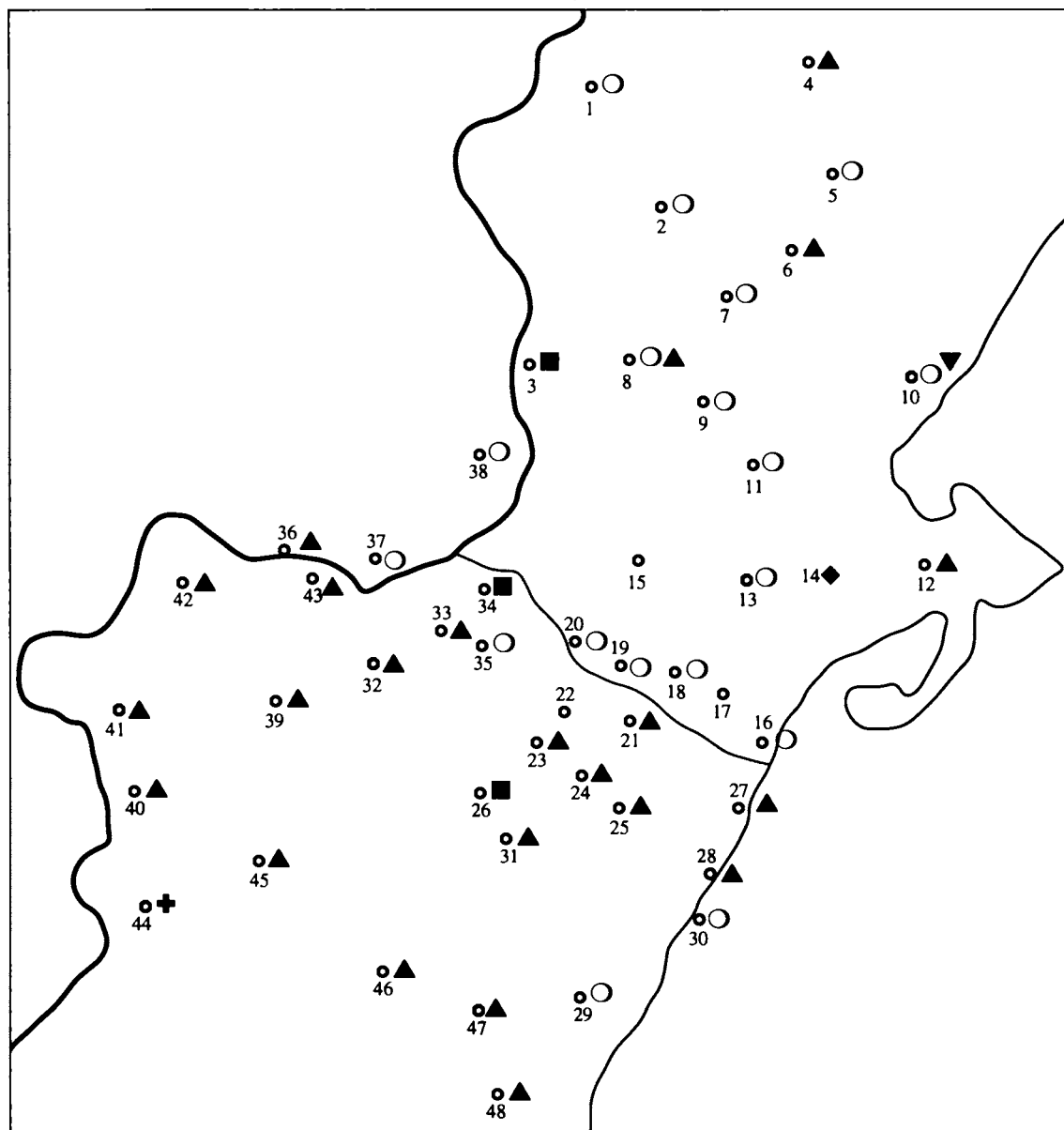
MAPA 519. *El gel*

○ lo dʒél
▼ el dʒál

■ lo ʒél
◆ el tʃál

▲ el dʒél

MAPA 520. *El sucre*

MAPA 521. *Un fantasma*

○ um fantàzma

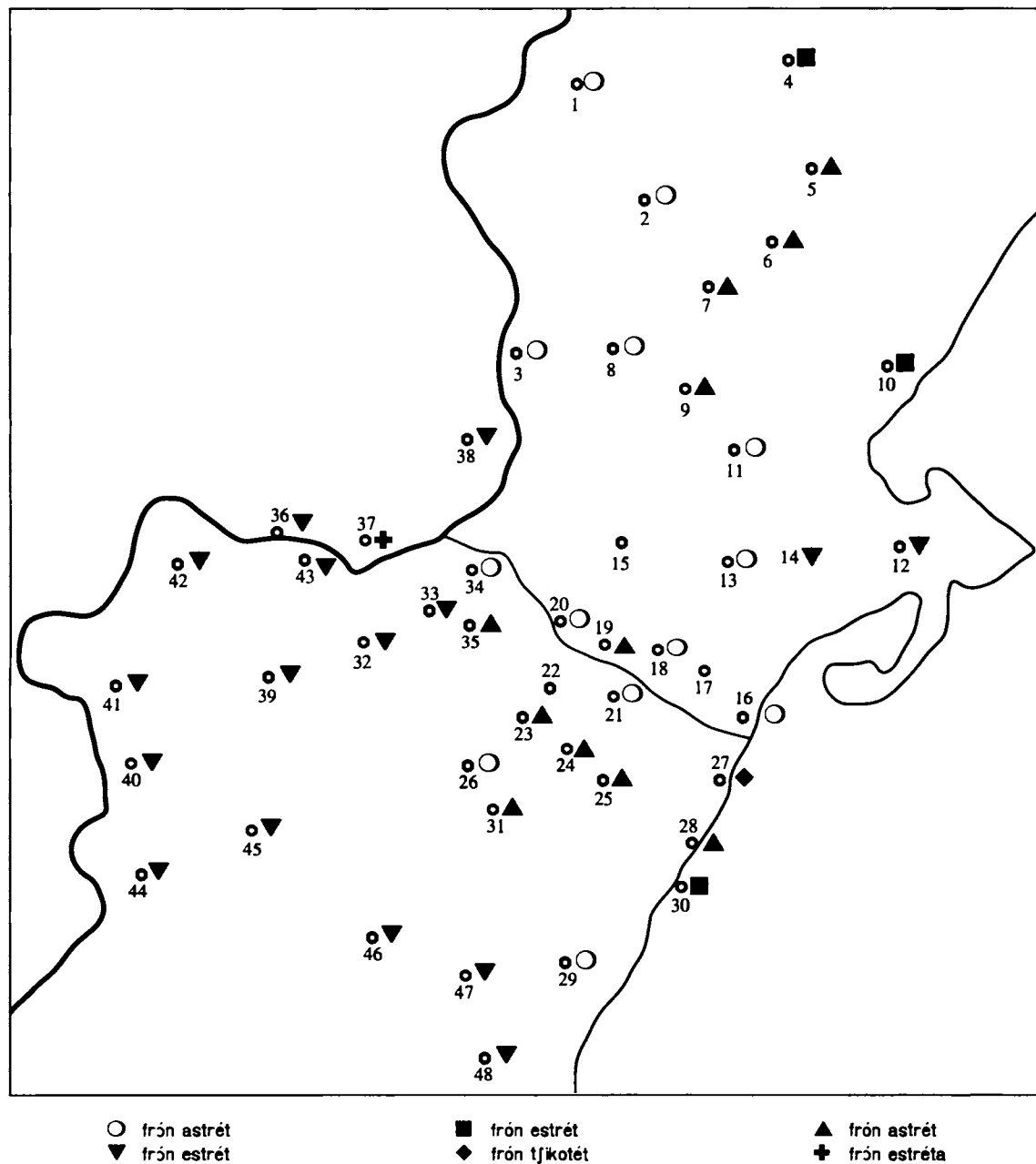
▼ una marmóta

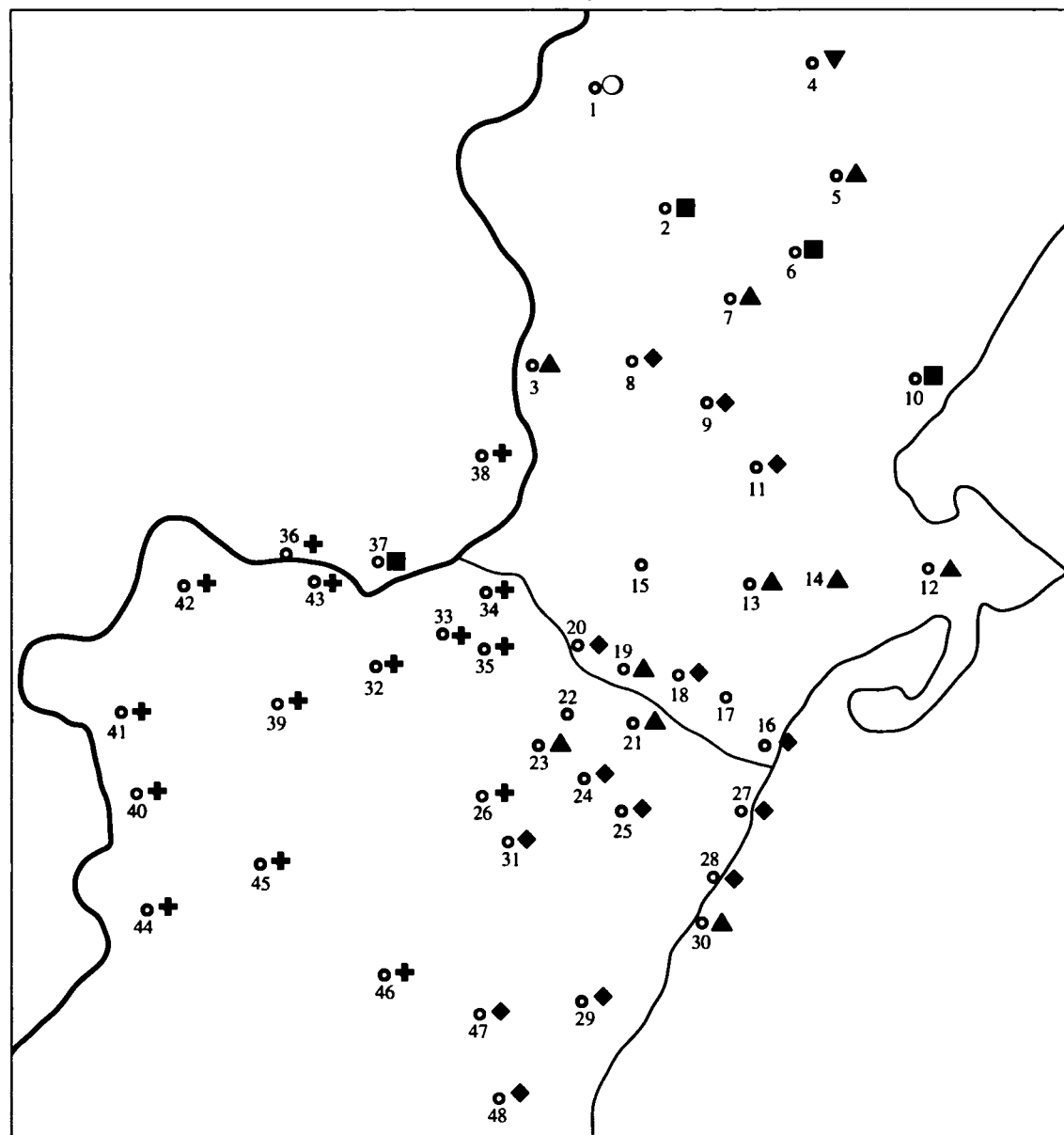
■ una fantàrma

◆ una marfànta

▲ una fantàzma

+ una flantàzma

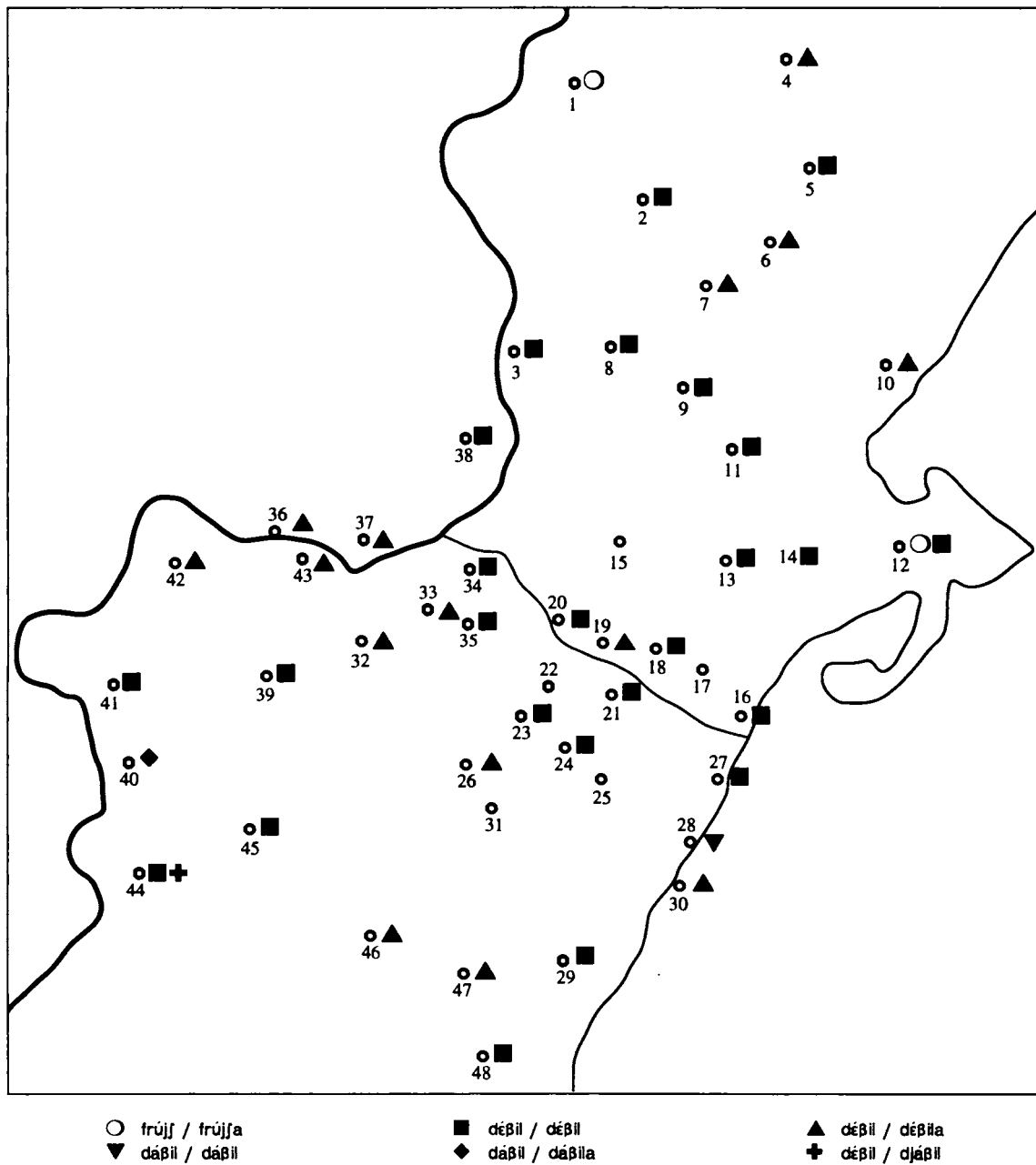
MAPA 522. *Front estret*

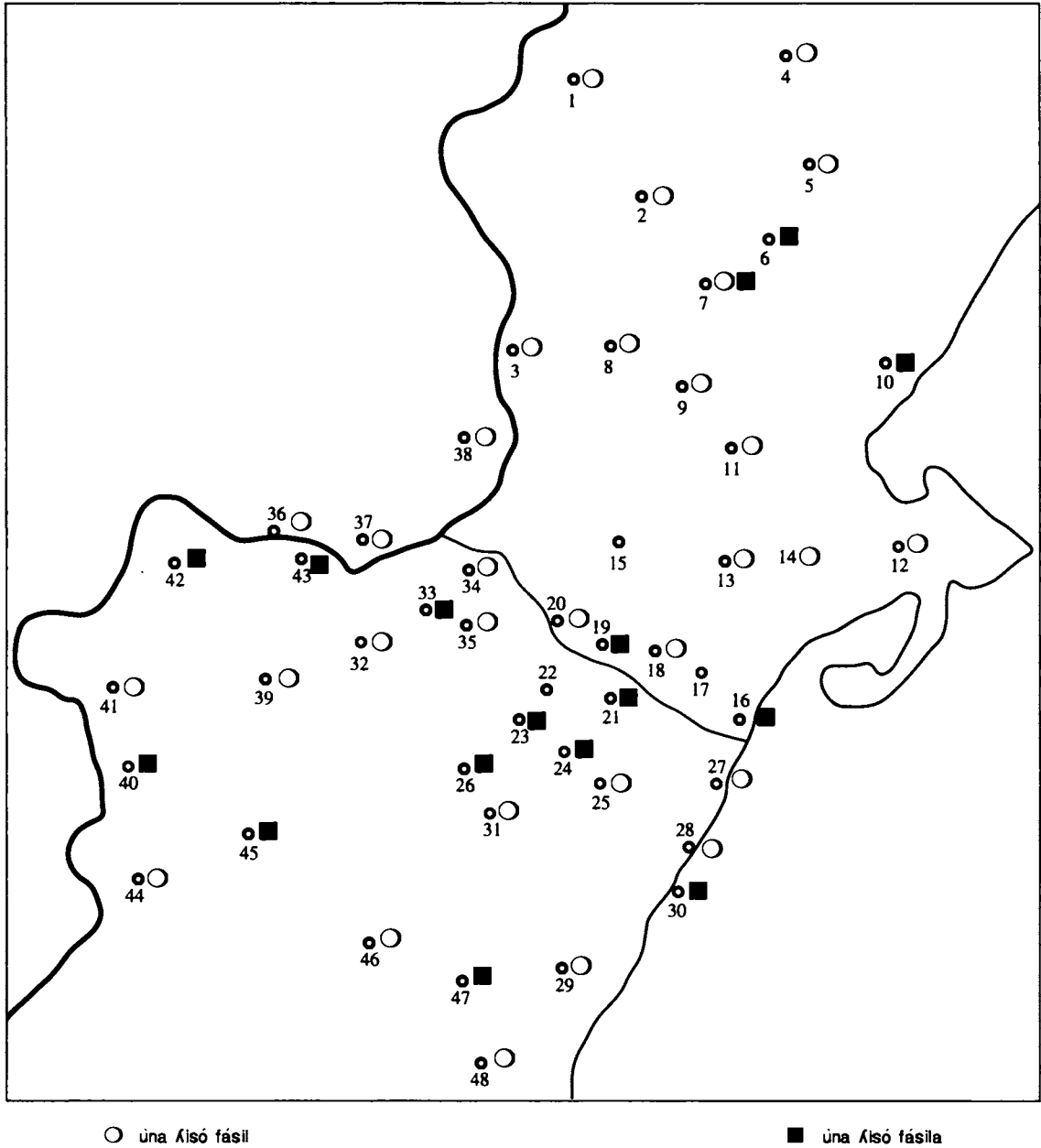
MAPA 523. *Caḡe tebi*

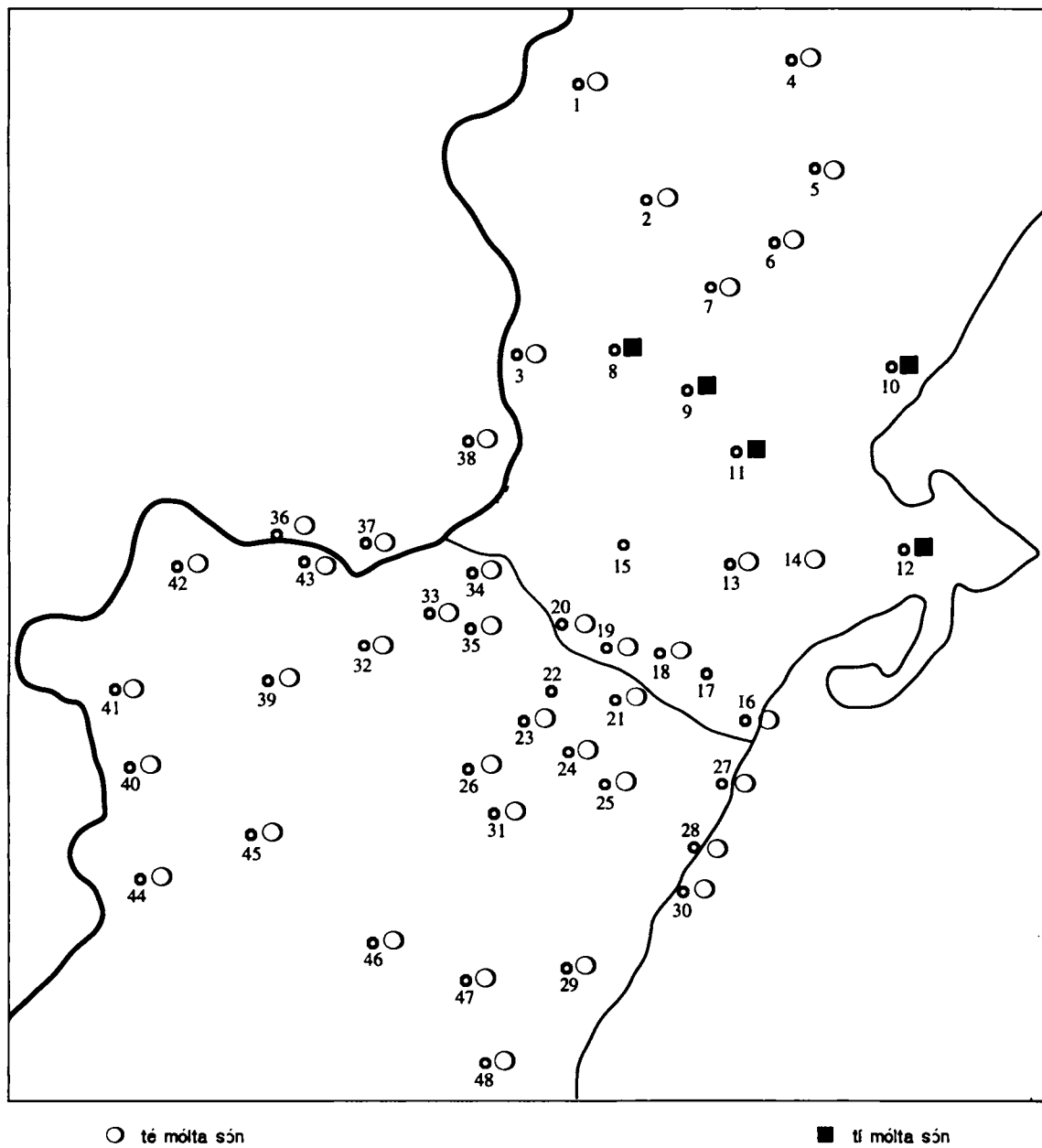
○ kafé tébbjo
 ▼ kafé téβi

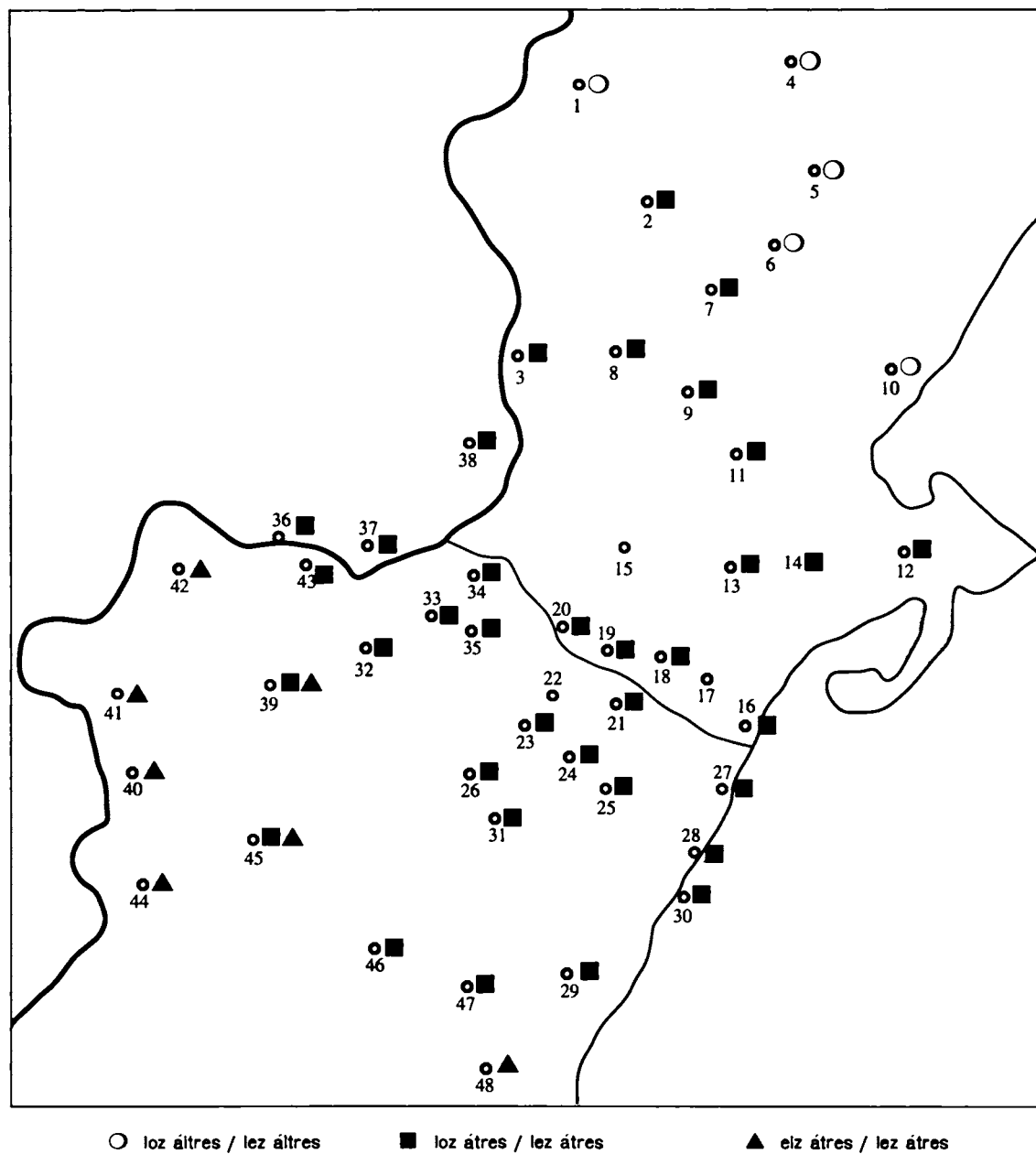
■ kafé tébjo
 ◆ kafé tíβjo

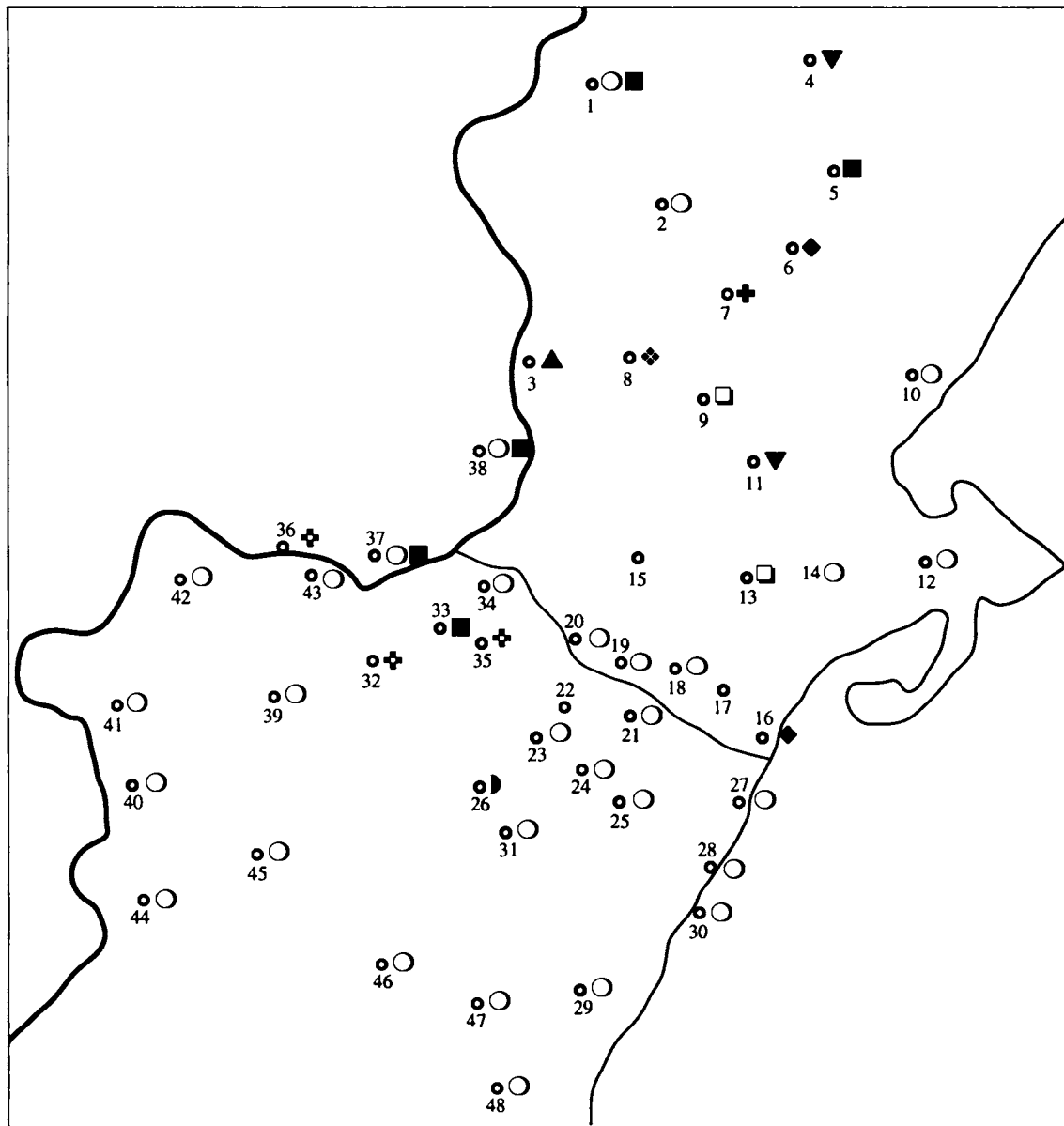
▲ kafé tíbjo
 + kafé téβjo

MAPA 524. *Un home dèbil / una dona dèbil*

MAPA 525. *Una lliçó fàcil*

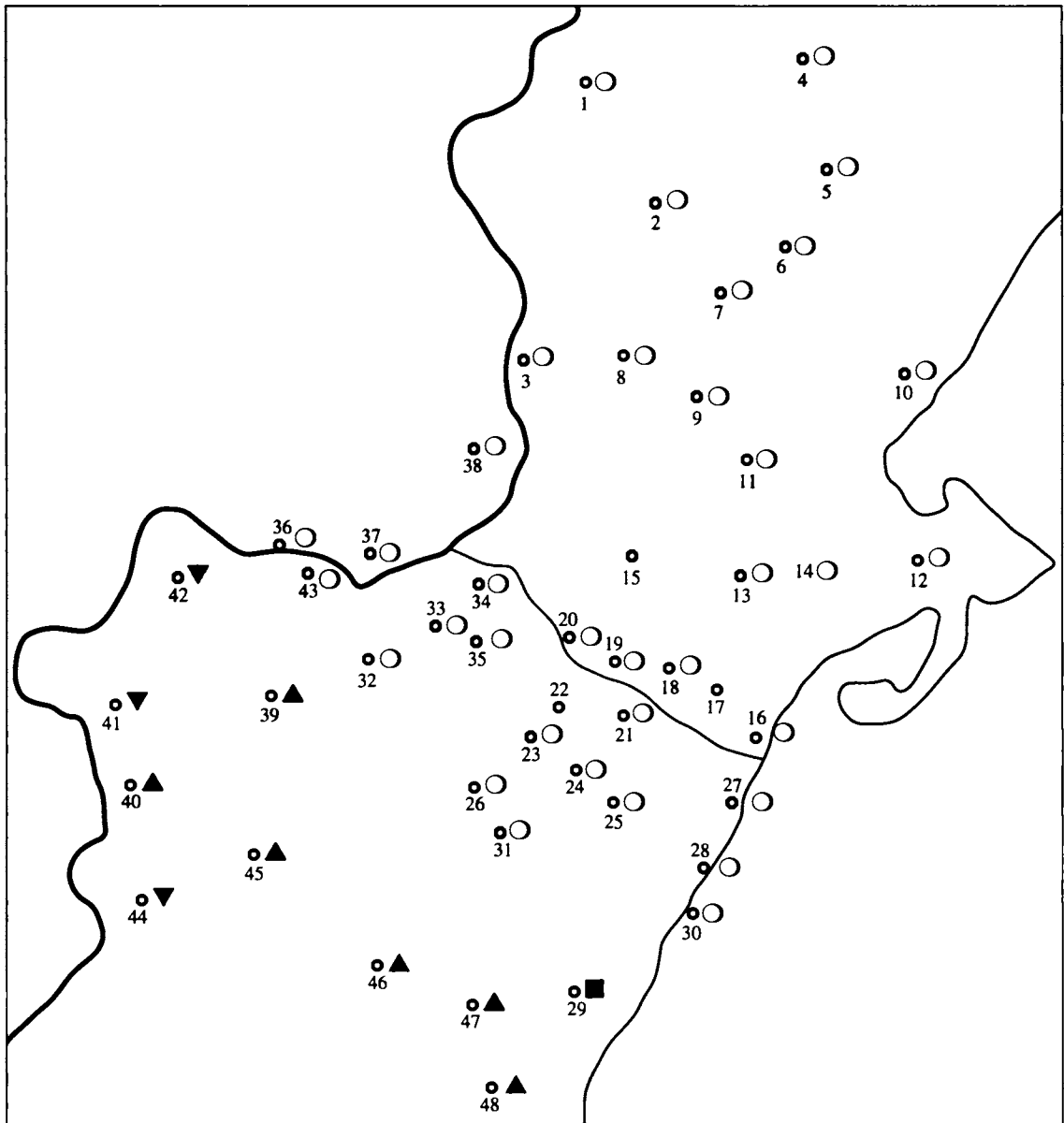
MAPA 526. *Té molta son*

MAPA 527. *Els altres / les altres*

MAPA 528. *Pebre coent / salsa coent*

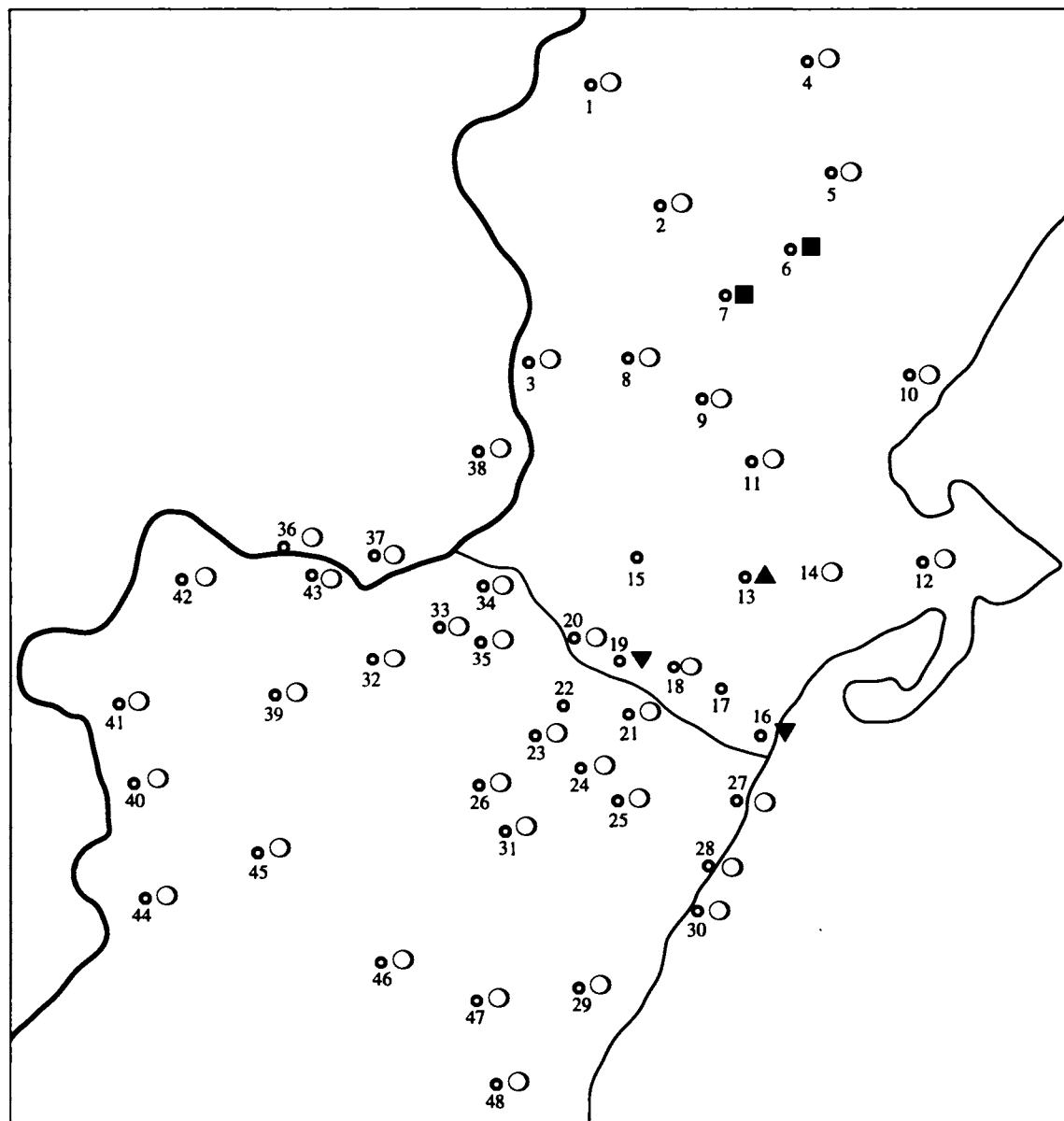
- pebre koén / salsa koénta
- ✚ prebre pikán / salsa pikánta
- pebre pikán / salsa pikánta
- ◆ prebre pikén / salsa pikénta
- ▲ primentó kovén / salsa kovénta

- prebre koén / salsa koénta
- ▼ primentó koén / salsa koénta
- ◐ pebre pikán / salsa pikán
- ◆ pebre kovén / salsa kovénta
- ✚ prebre pikén / salsa pikénta

MAPA 529. *El mateix / la mateixa / els mateixos*

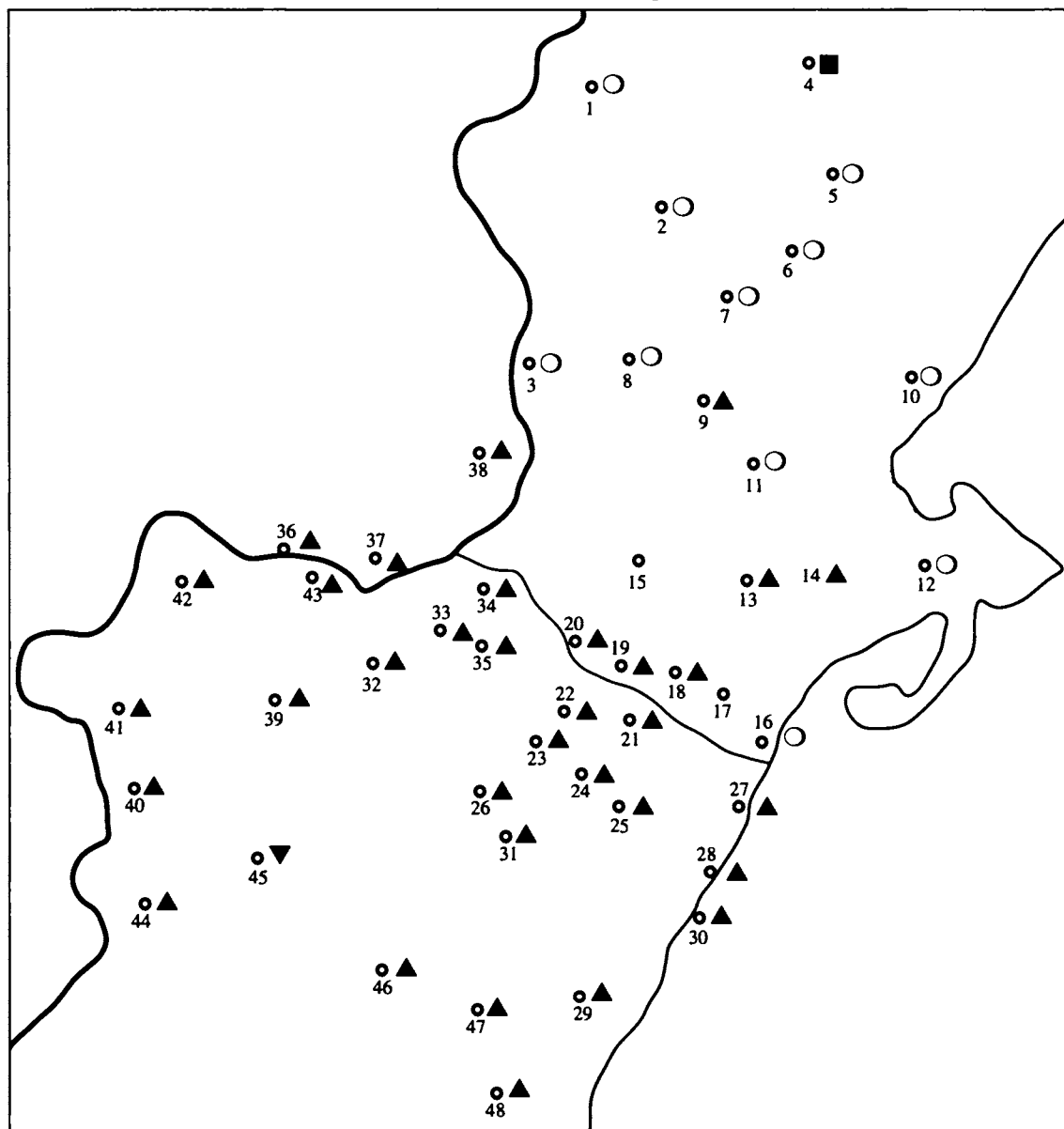
○ lo matéjj / la matéjja / loz matéjfos
 ■ lo matéjs / la matéjsa / loz matéjsos

▲ el/lo matéjj / la matéjja / elz/loz matéjfos
 ▼ el matéjj / la matéjja / elz matéjfos

MAPA 530. *Lleig / lletja / lleigs / lletges*

○ *téo / téa / téos / tées*
 ■ *lòrt / lórta / lórts / lórtes*

▲ *létj / létja / létjos / létjes*
 ▼ *téyo / téya / téyos / téyes*

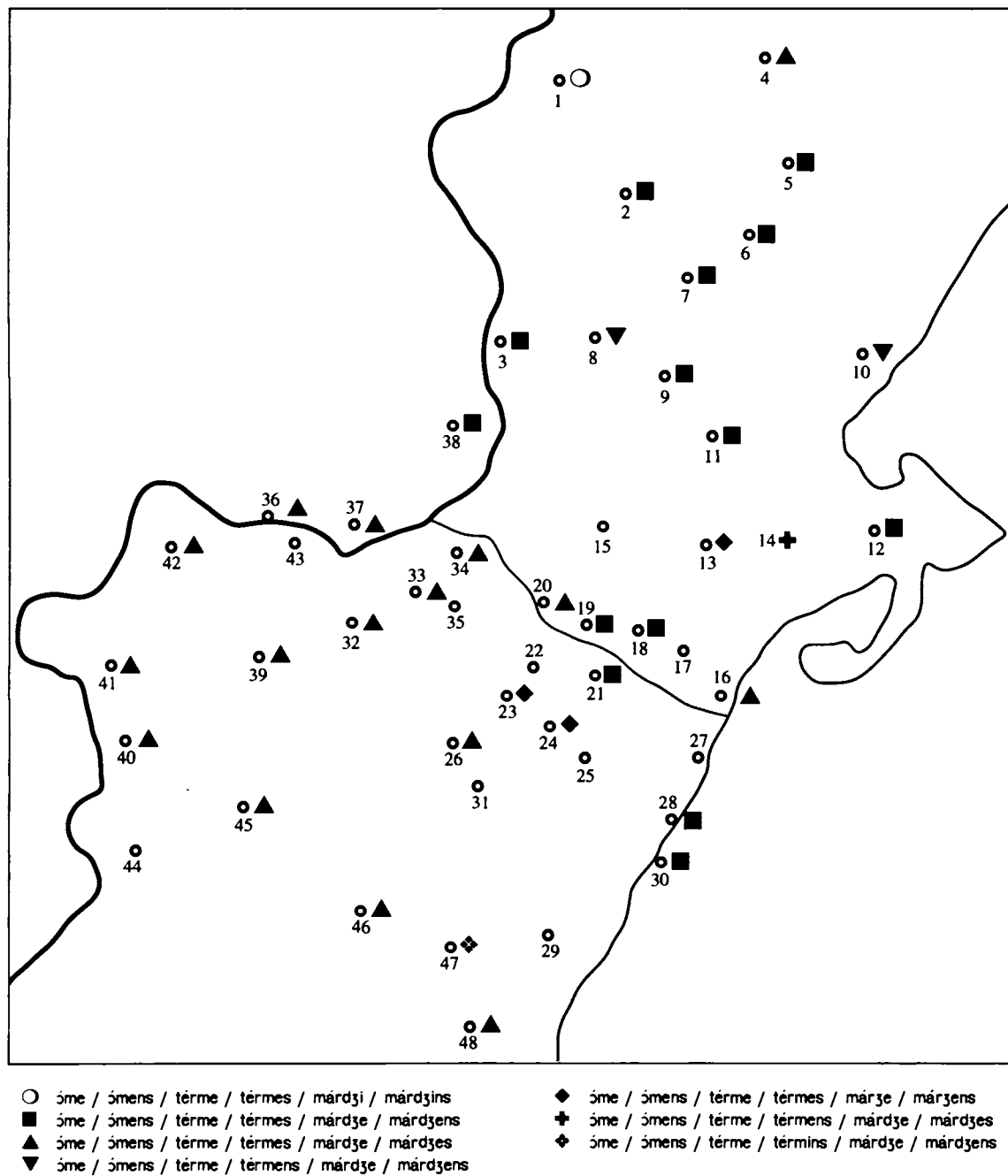
MAPA 531. *Ametlla amargant*

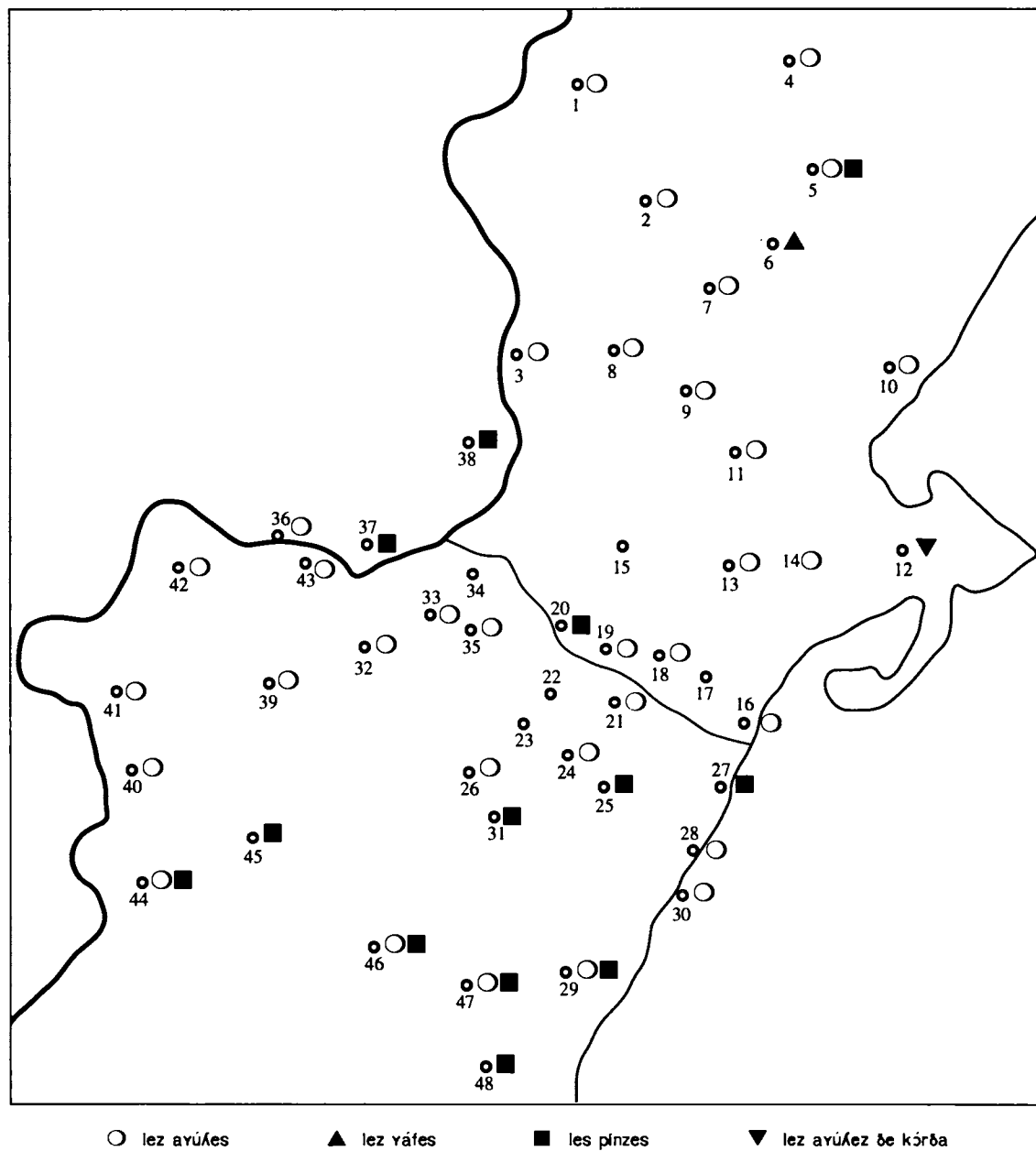
○ amell: amàrva

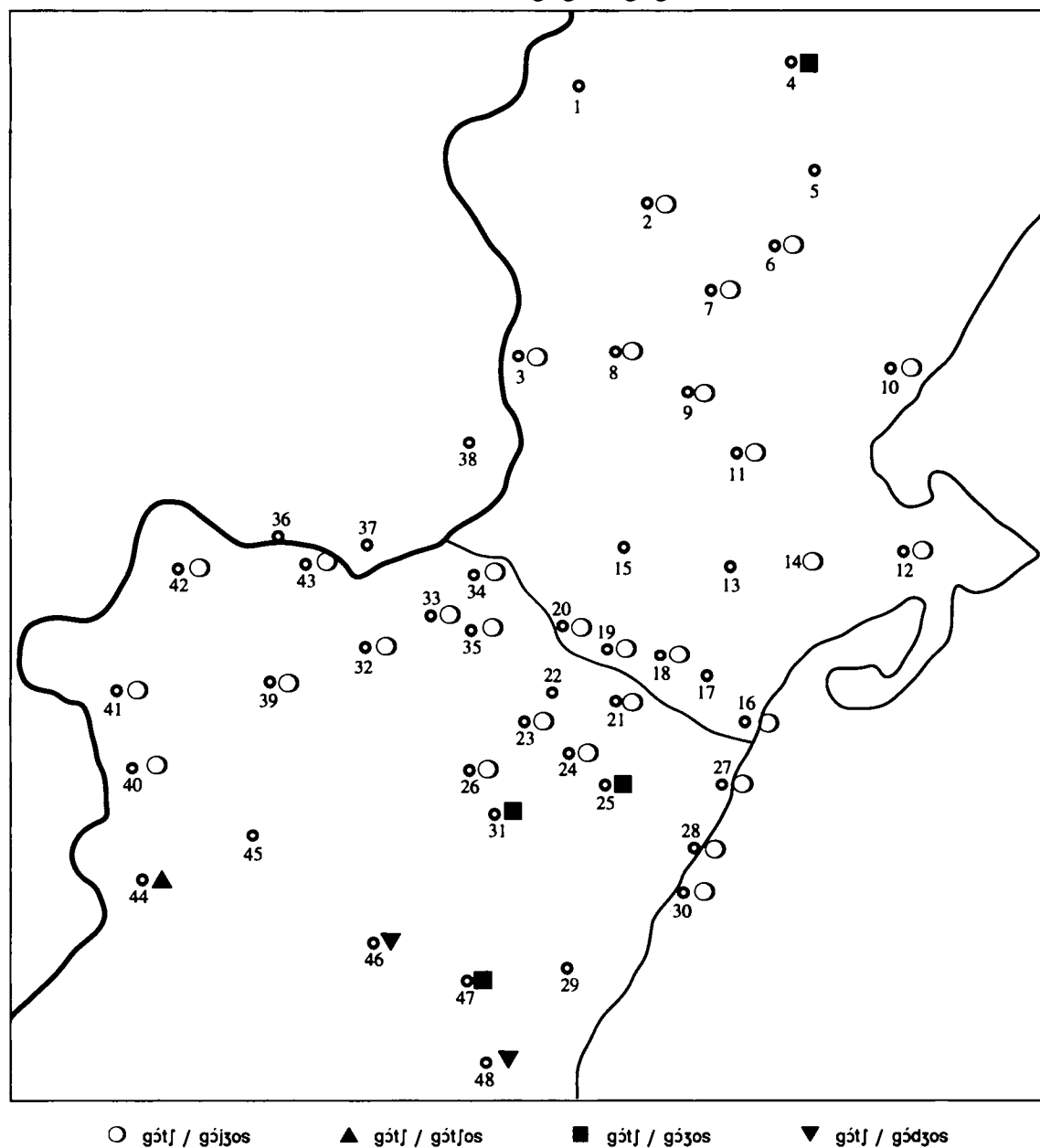
▲ amél: amàrva

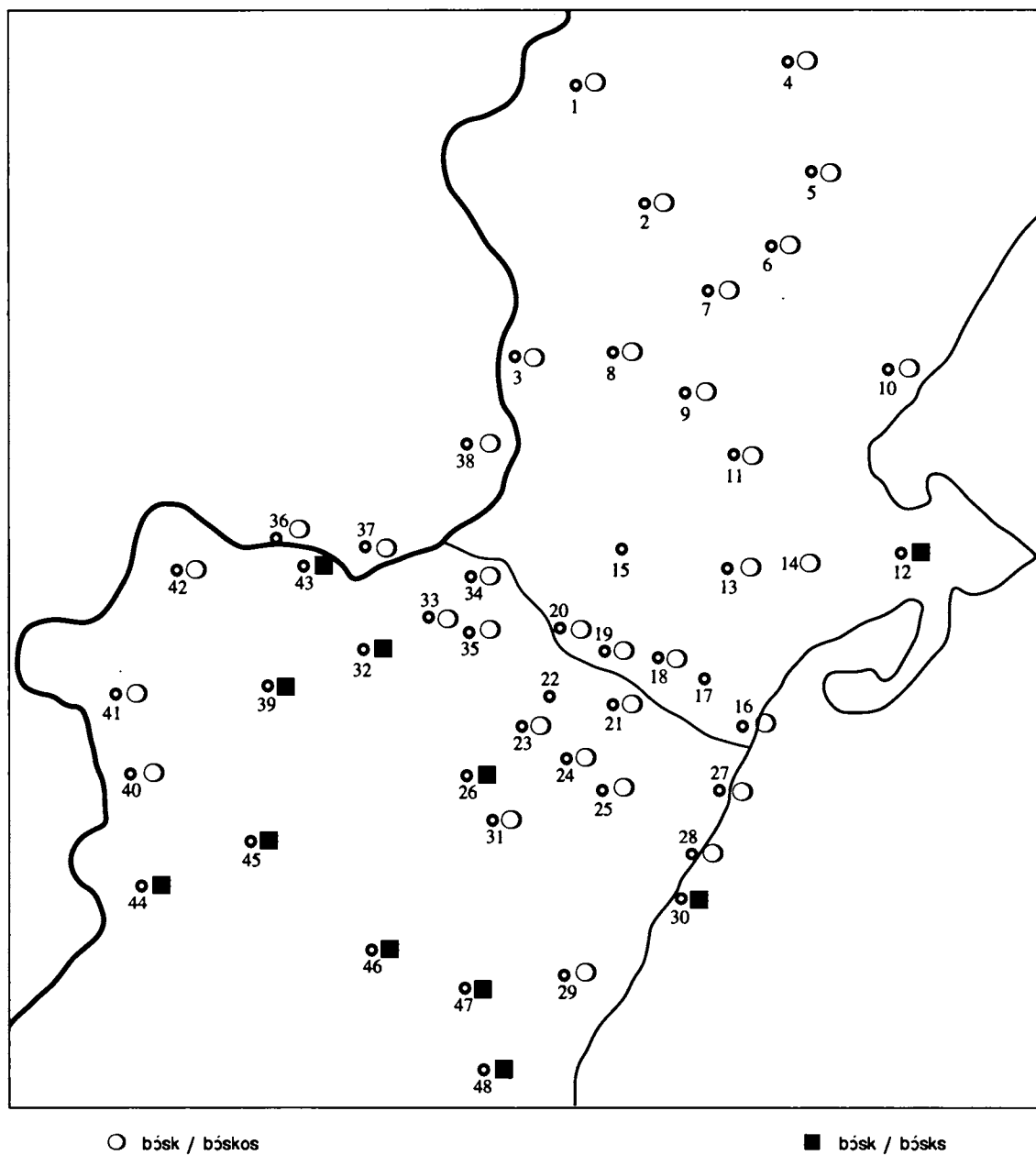
■ améll: amàrva

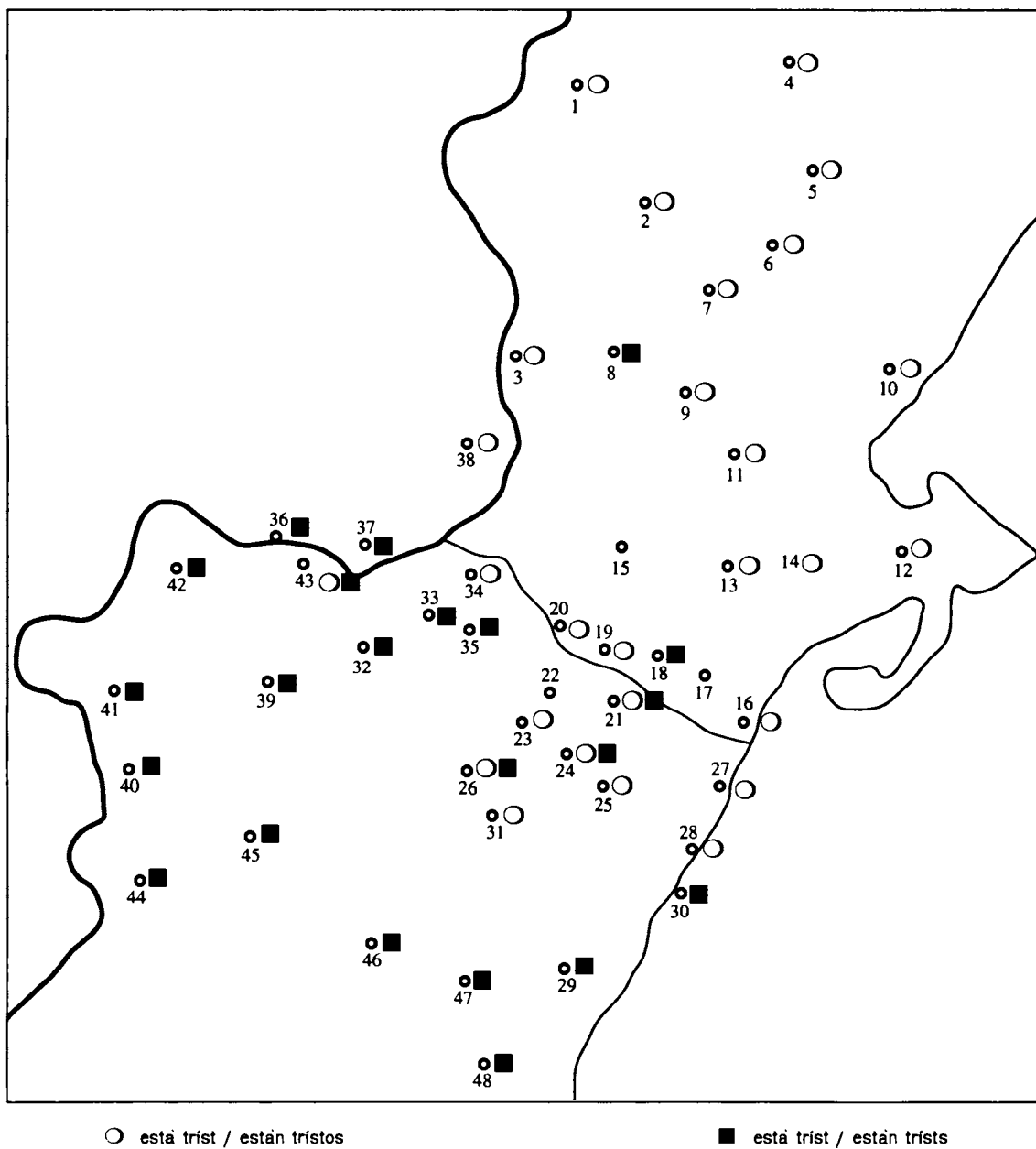
▼ armél: amàrva

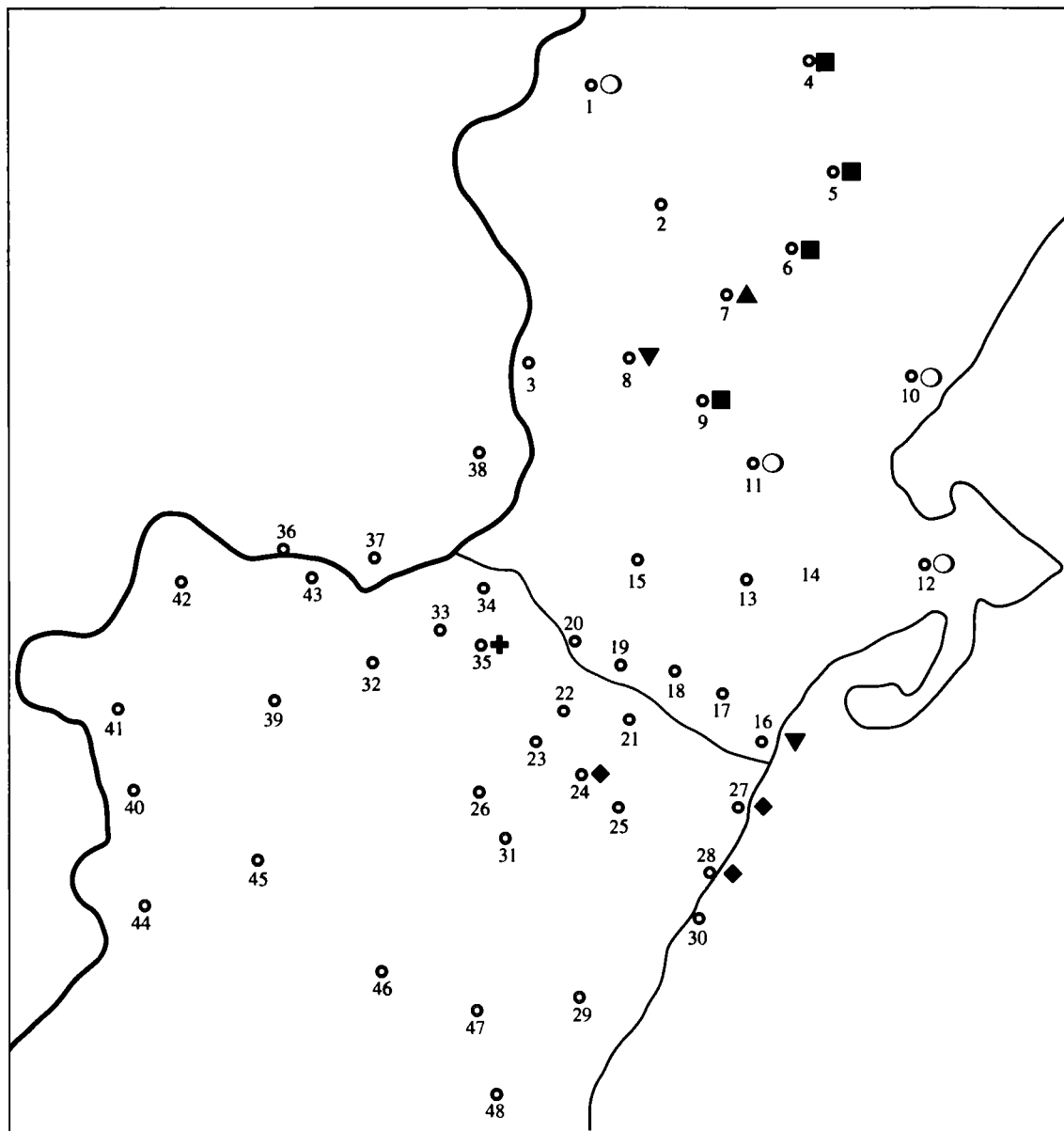
MAPA 532. *L'home / els homes; el terme / els termes; el marge / els marges*

MAPA 533. *Les pínzes*

MAPA 534. *El goig / els goigs*

MAPA 535. *El bosc / els boscos*

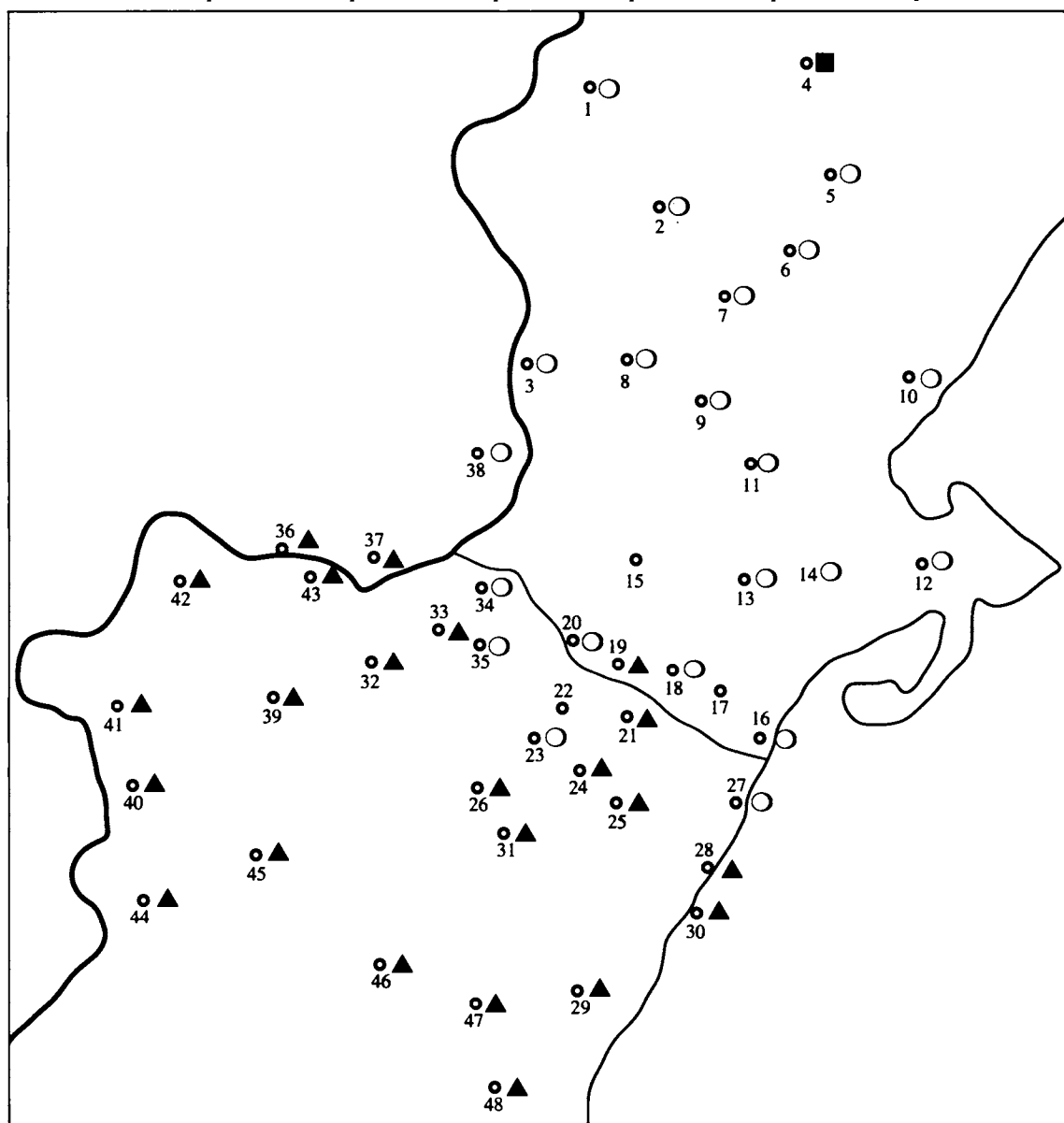
MAPA 536. *Està trist / estan tristos*

MAPA 537. *La post / les posts*

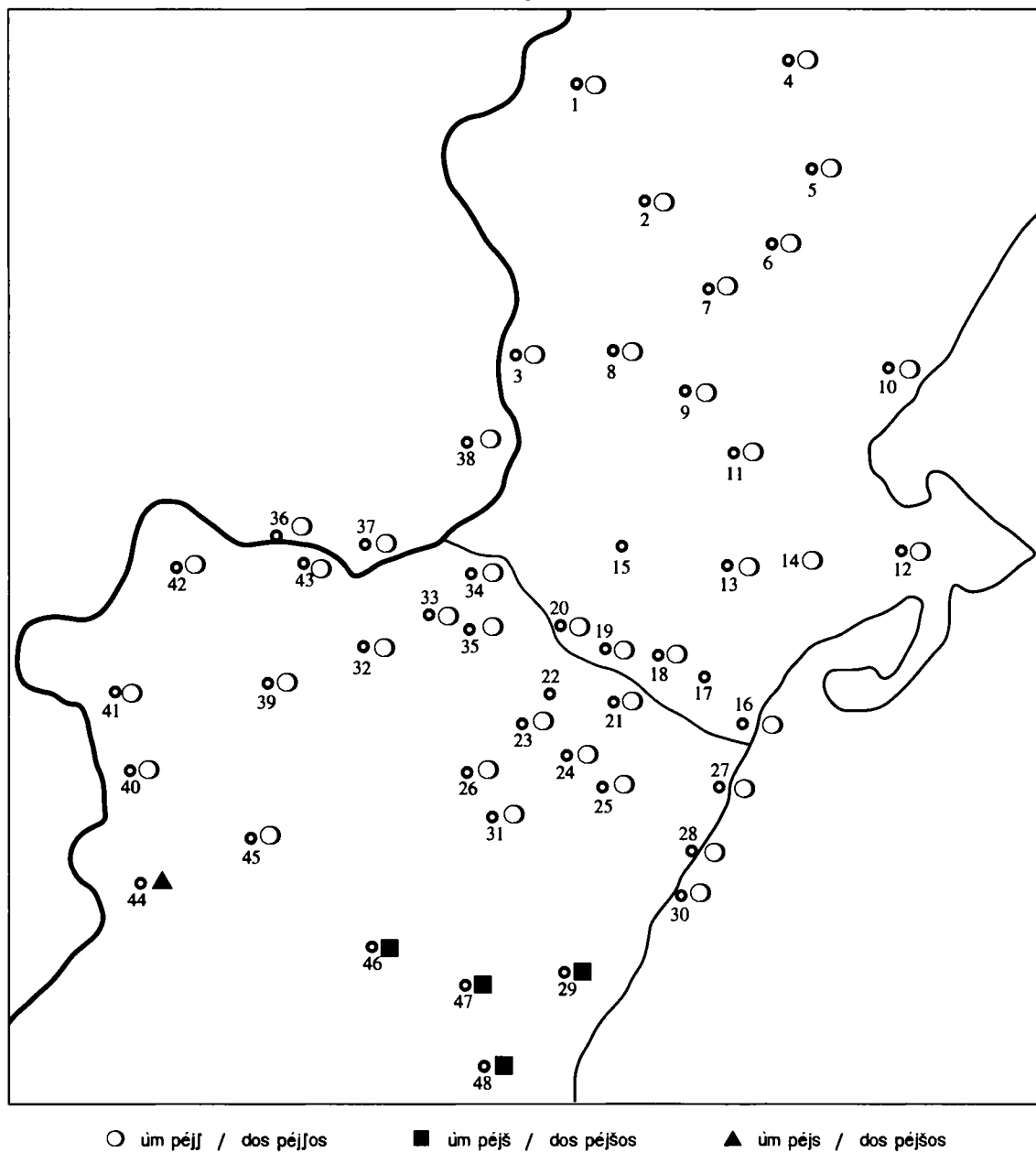
○ póst / pòsts
▼ póst / pòstes

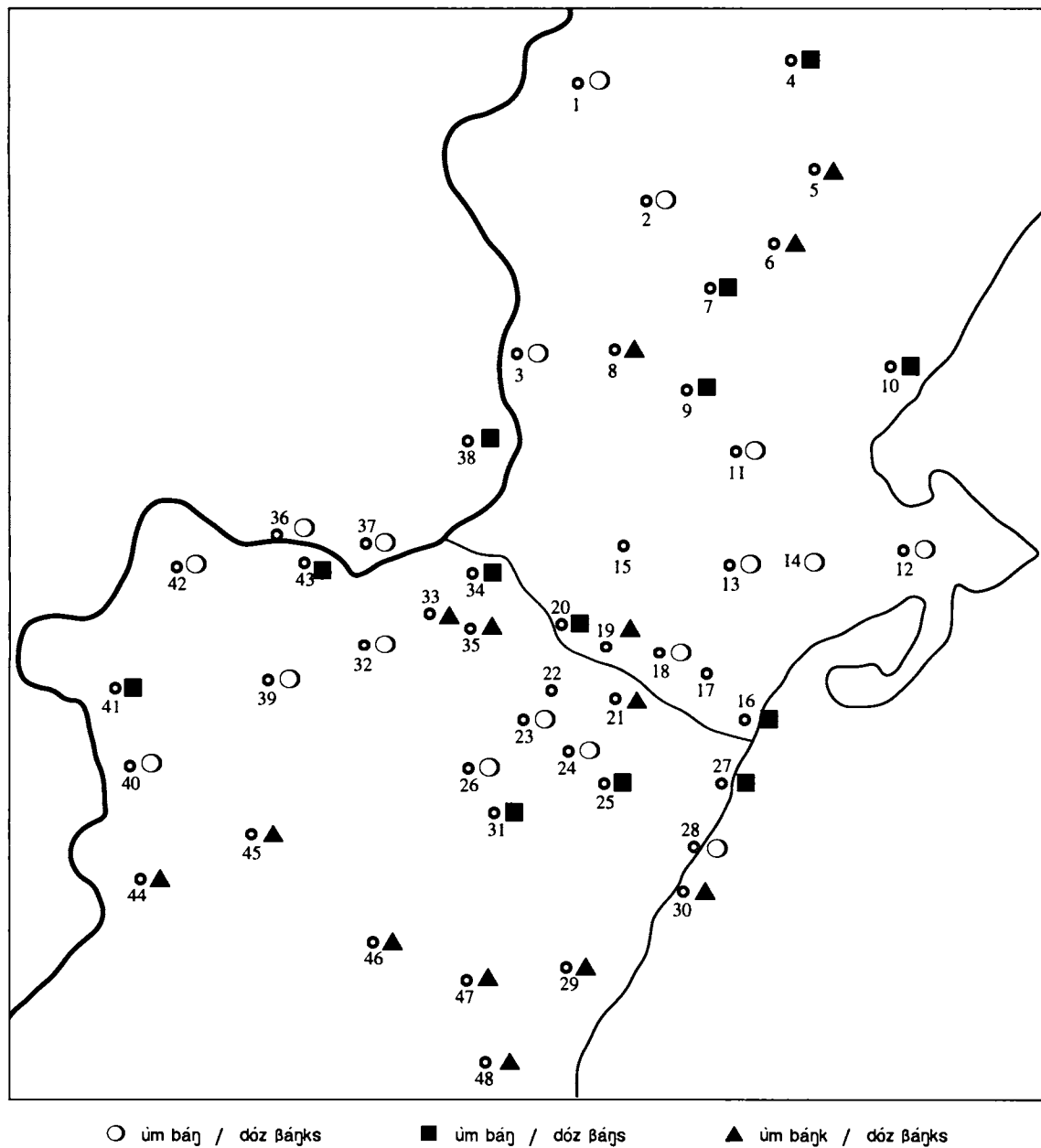
■ póst / pòts
◆ póst / pòstos

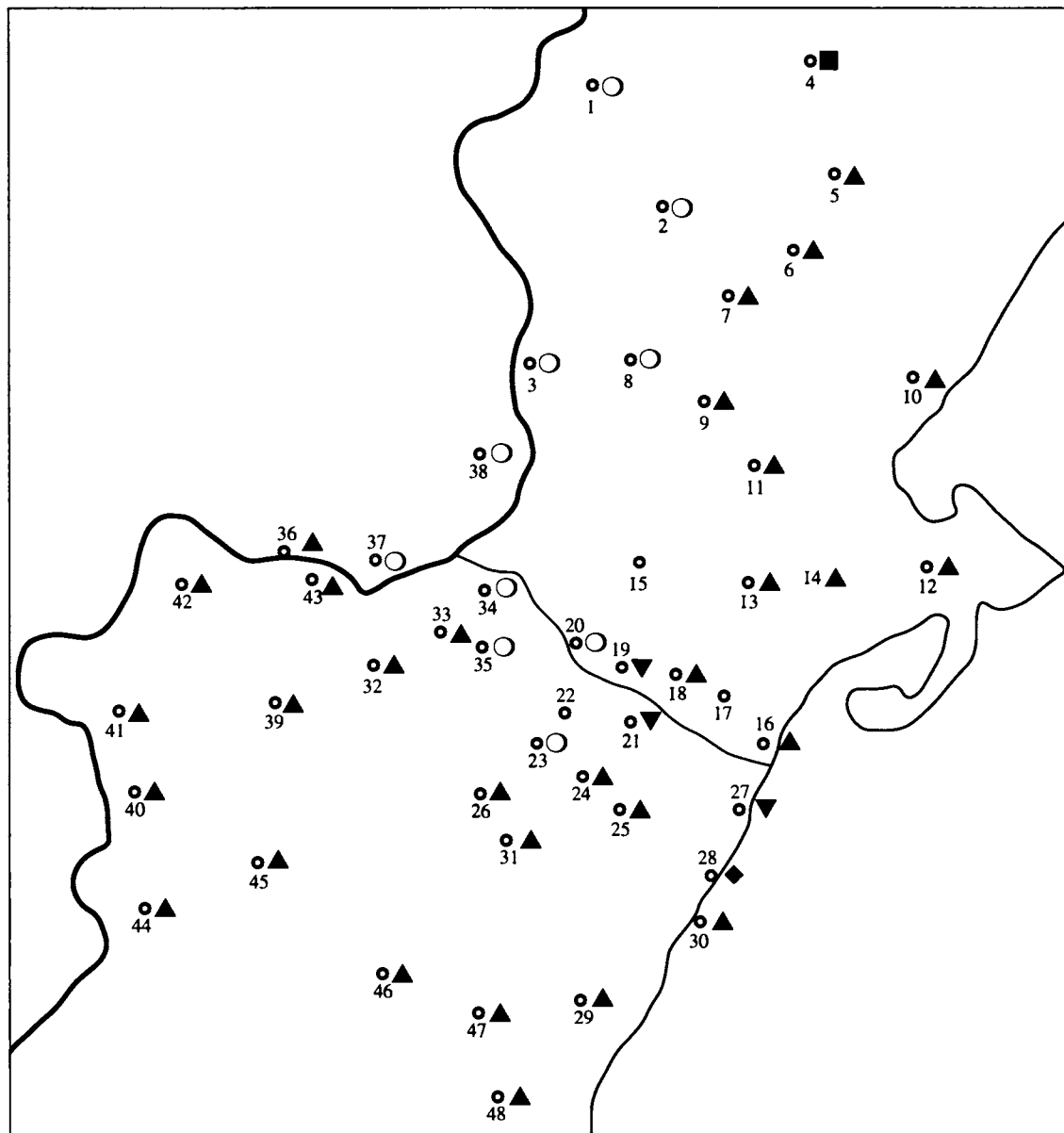
▲ póst / pòst
+ apóst / apòsts

MAPA 538. *Aquest home / aqueix home / aquell home; aquest llibre / aqueix llibre / aquell llibre*

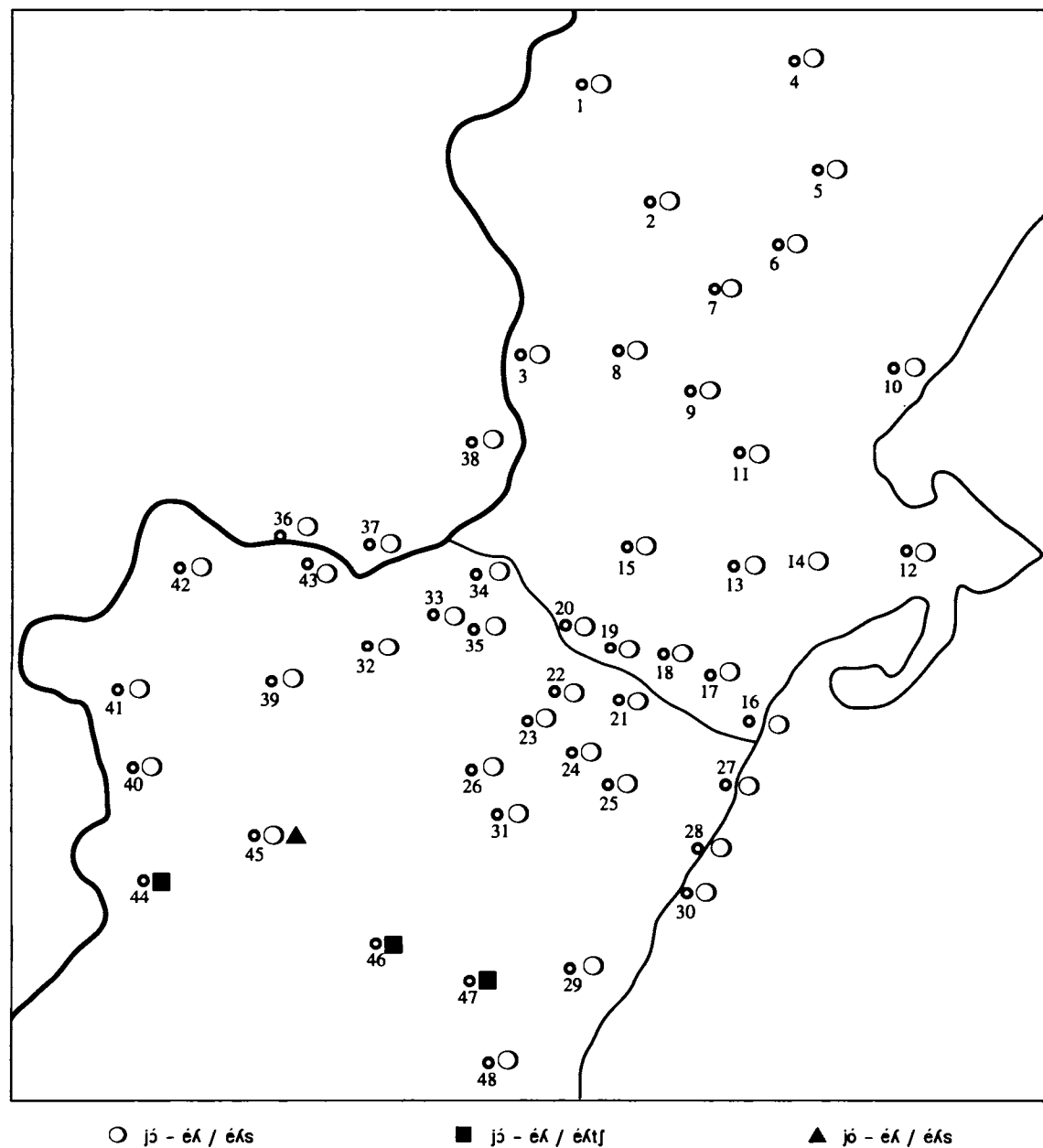
- *ést óme / akéA óme - éste líbre / akéA líbre*
 ■ *akét óme / akéA óme - akét líbre / akéA líbre*
 ▲ *ést óme / éjʃ óme / akéA óme - éste líbre / éjʃe líbre / akéA líbre*

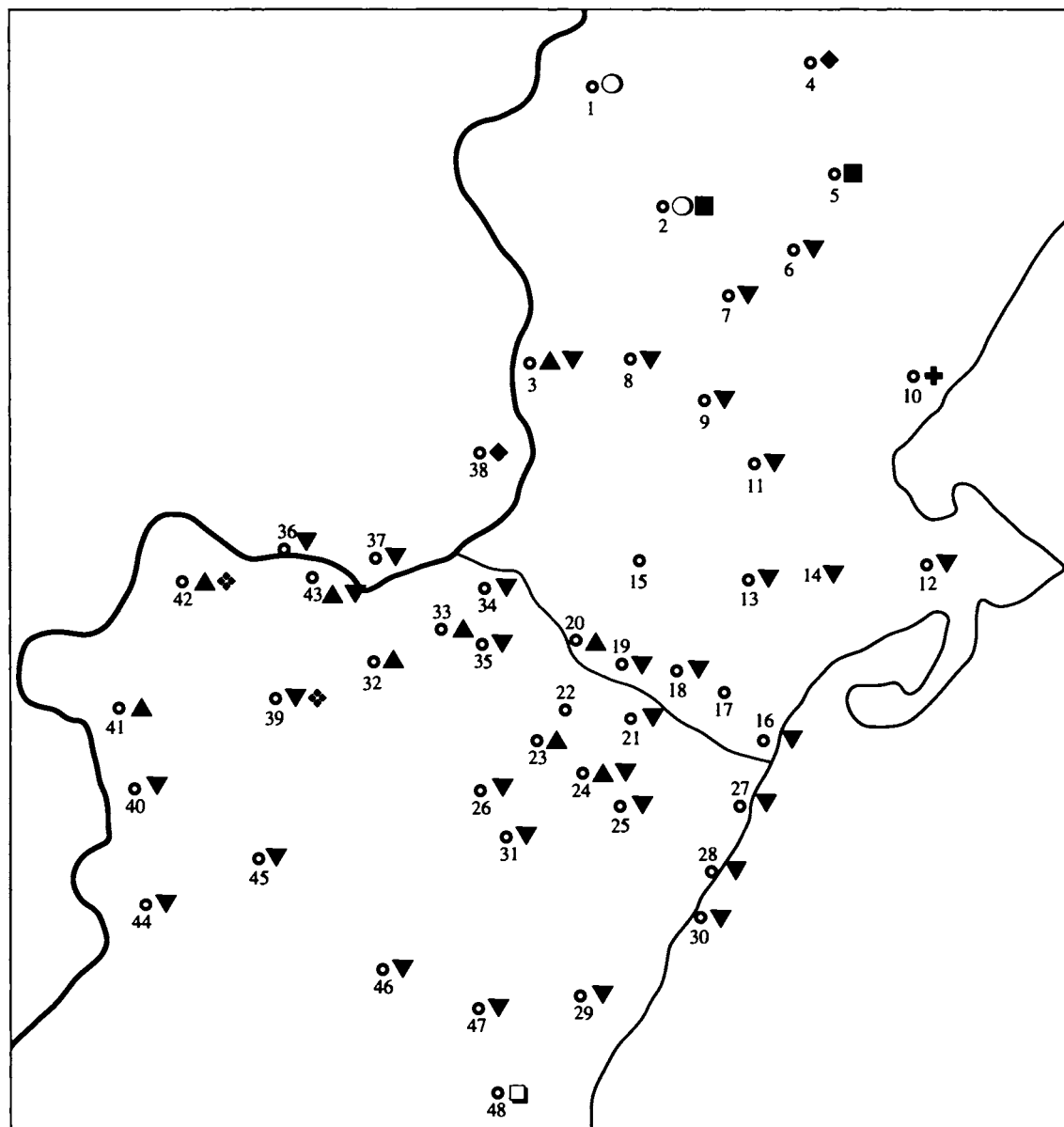
MAPA 539. *Un peix / dos peixos*

MAPA 540. *Un banc / dos bancs*

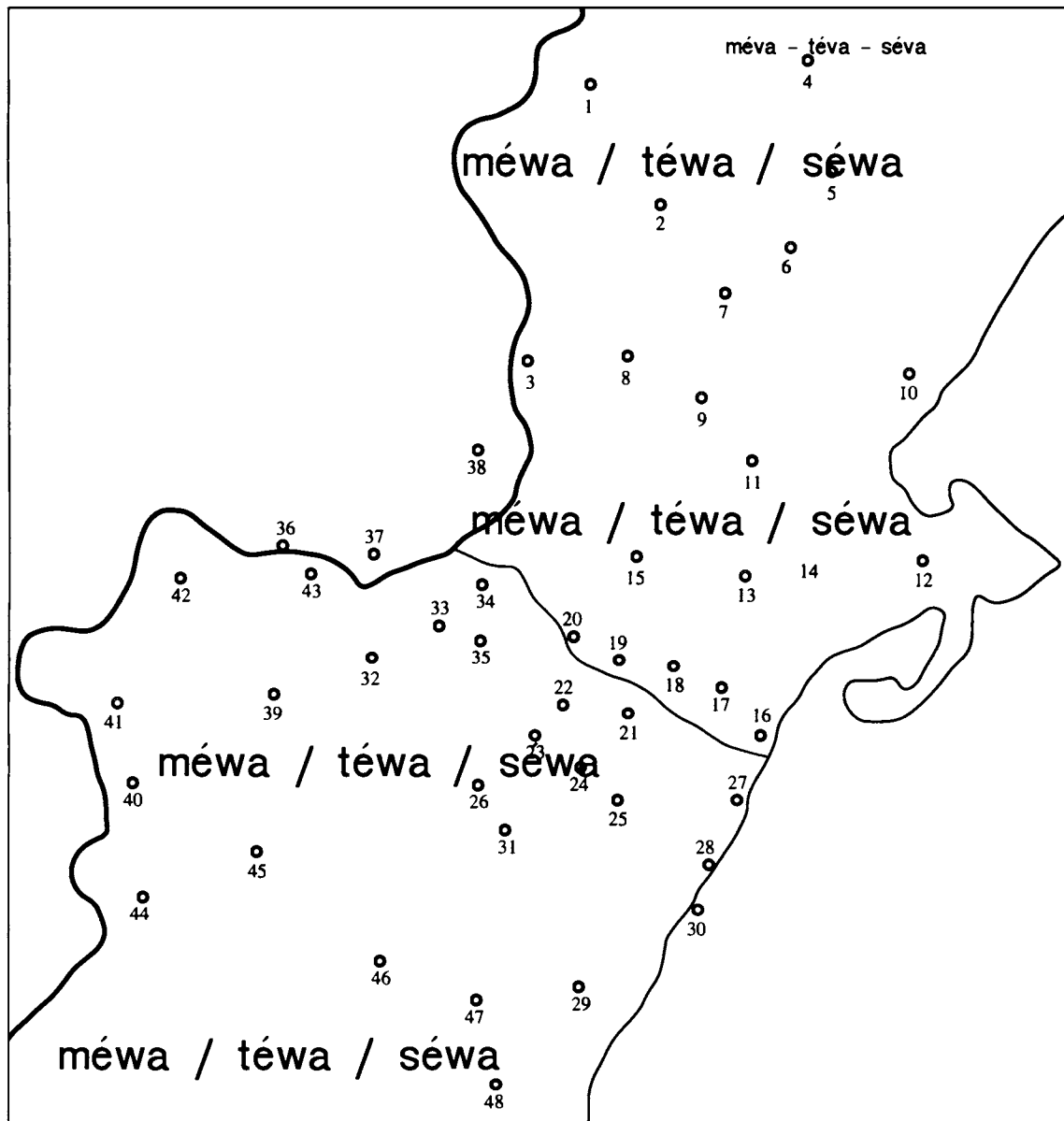
MAPA 541. *Un ou dur / dos ous durs*

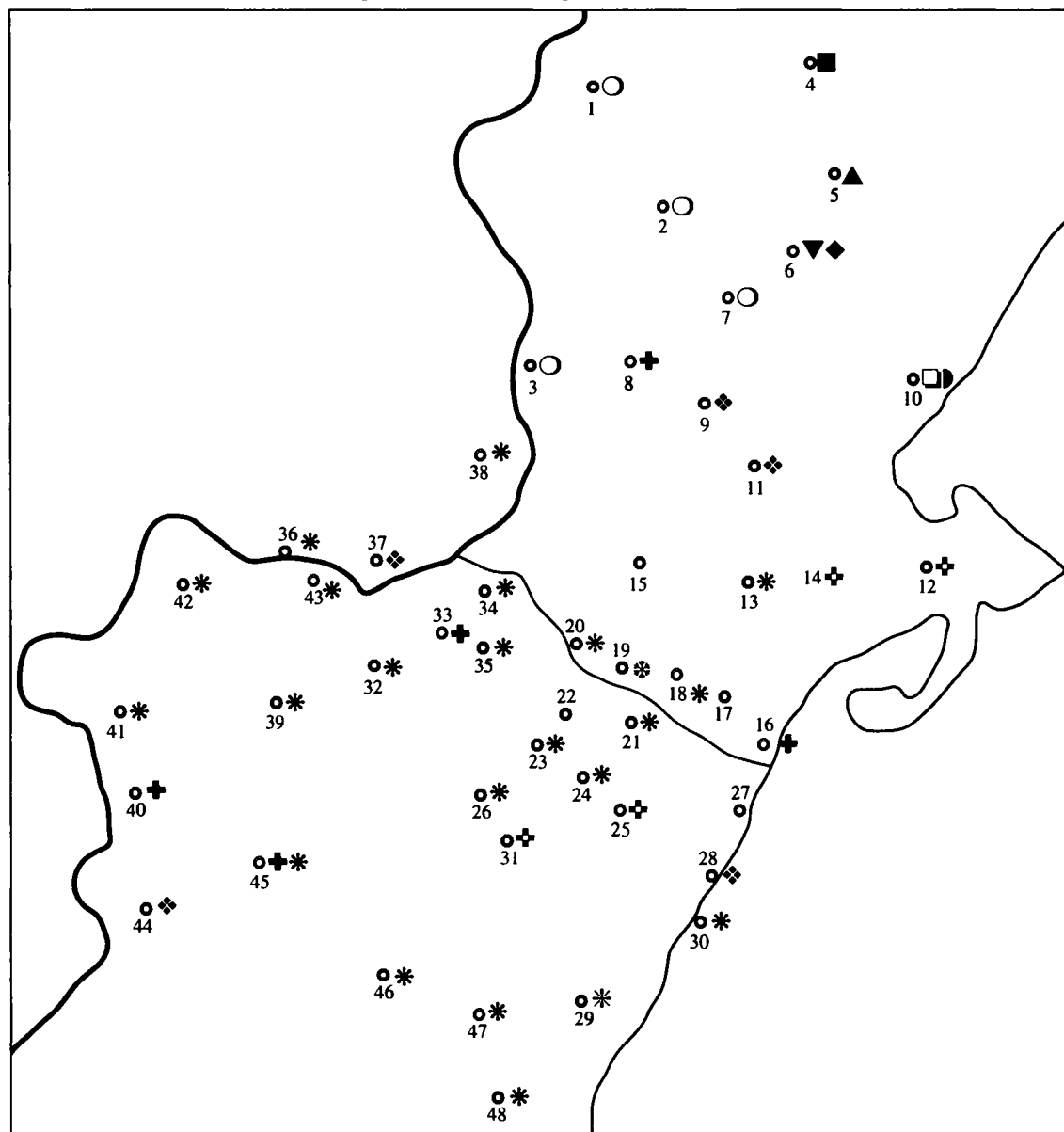
- ùn ów ðú / dóz ówz ðús ■ ùn ów ðú / dóz ówz ðúzos ◆ ùn ów ðúrt / dóz ówz ðúrts
 ▲ ùn ów ðúr / dóz ówz ðúrs ▼ ùn ów ður / dóz ówz ðús

MAPA 542. *Jo; ell / ells*

MAPA 543. *Nosaltres / vosaltres*

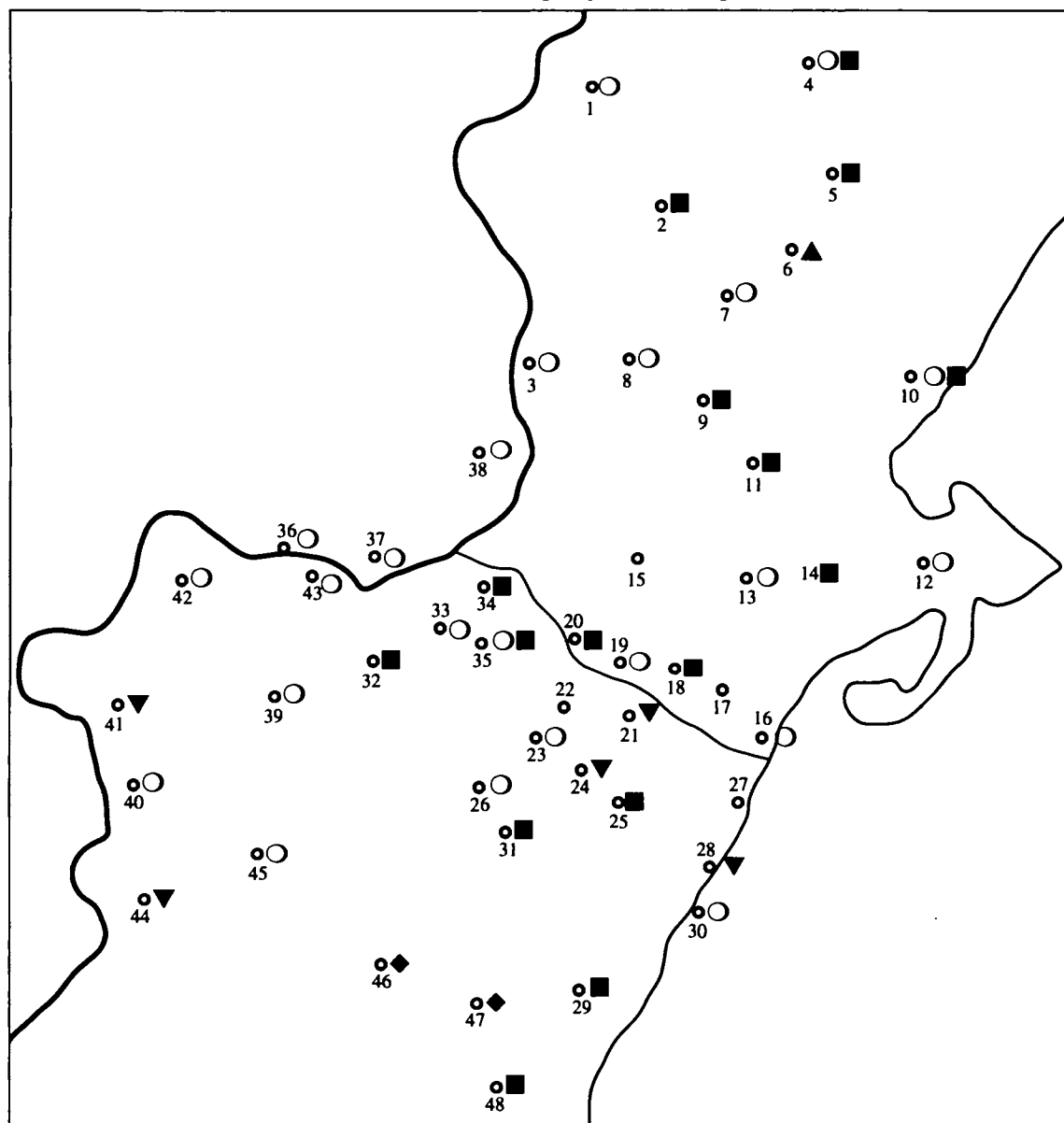
○ náltres / báltres	■ náltros / báltros	▲ nátres / bátres	▼ nátros / bátros
◆ náltros / váltros	✚ nántros / báltros	◆ nozátres / bozátres	□ mozátros / bozátros

MAPA 544. *Meva / teva / seva*

MAPA 545. *Mon pare / ma mare; ton pare / ta mare; mon oncle / ma tia*

- mòm pàre / mà màre - tùm pàre / tà màre - mòn òngle / mà tia
 ■ lo mèw pàre / la mèwa màre - tòw pàre - / tà màre - lo mèw òngle / la mèwa tia
 ▲ mòm pàre / mà màre - tùm pàre / tà màre - mòn òngle / mà tia
 ▼ mòm pàre / mà màre - tòw pàre / tà màre - lo mèw òngle / mà tia
 ◆ lo mèw pàre / la mèwa màre - tòw pàre / tà màre - lo mèw òngle / mà tia
 + mòm pàre / mà màre - tùm pàre / tà màre - mòn tio / mà tia
 ♦ mòm pàre / mà màre - tùm pàre / tà màre - mòn tio / mà tia

- mòm pàre / mà màre - tòw pàre / tà màre - mòn òngle / la mèwa tia
 + mòm pàre / mà màre - tùm pàre / tà màre - mòn tio / mà tia
 ◆ el mèw pàre / la mèwa màre - el tòw pàre / la tèwa màre - mòn tio / la mèwa tia
 * mòm pàre / mà màre - tòw pàre / tà màre - mòn tio / mà tia
 * mòm pàre / mà màre - tòw pàre / tà màre - mòn tio / mà tia
 * mòm pàre / mà màre - tùm pàre / tà màre - mòn tio / mà tia

MAPA 546. *Res / algú / quelcom / ningú*

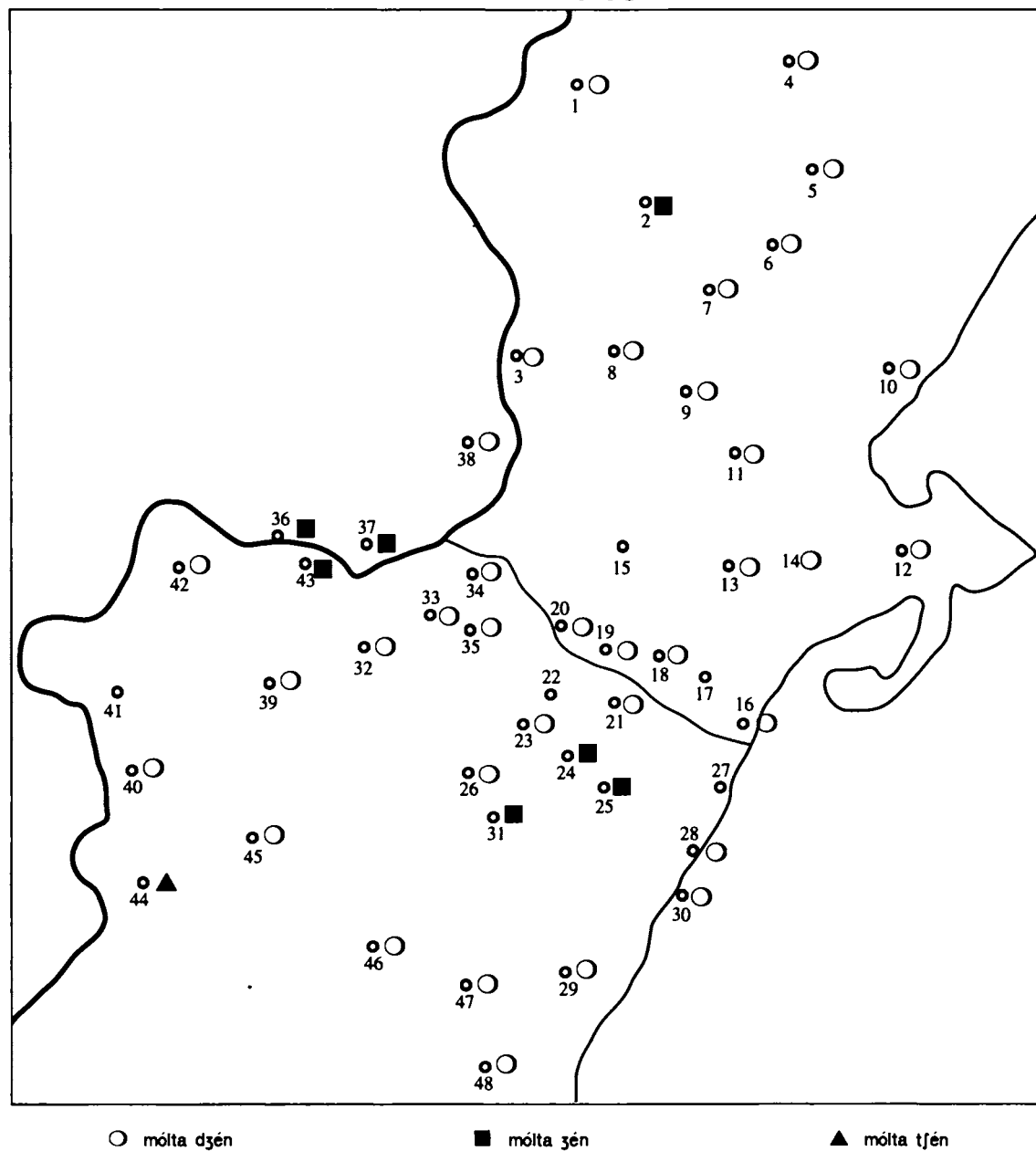
○ rés / alvú / alvúna kóza / dingu

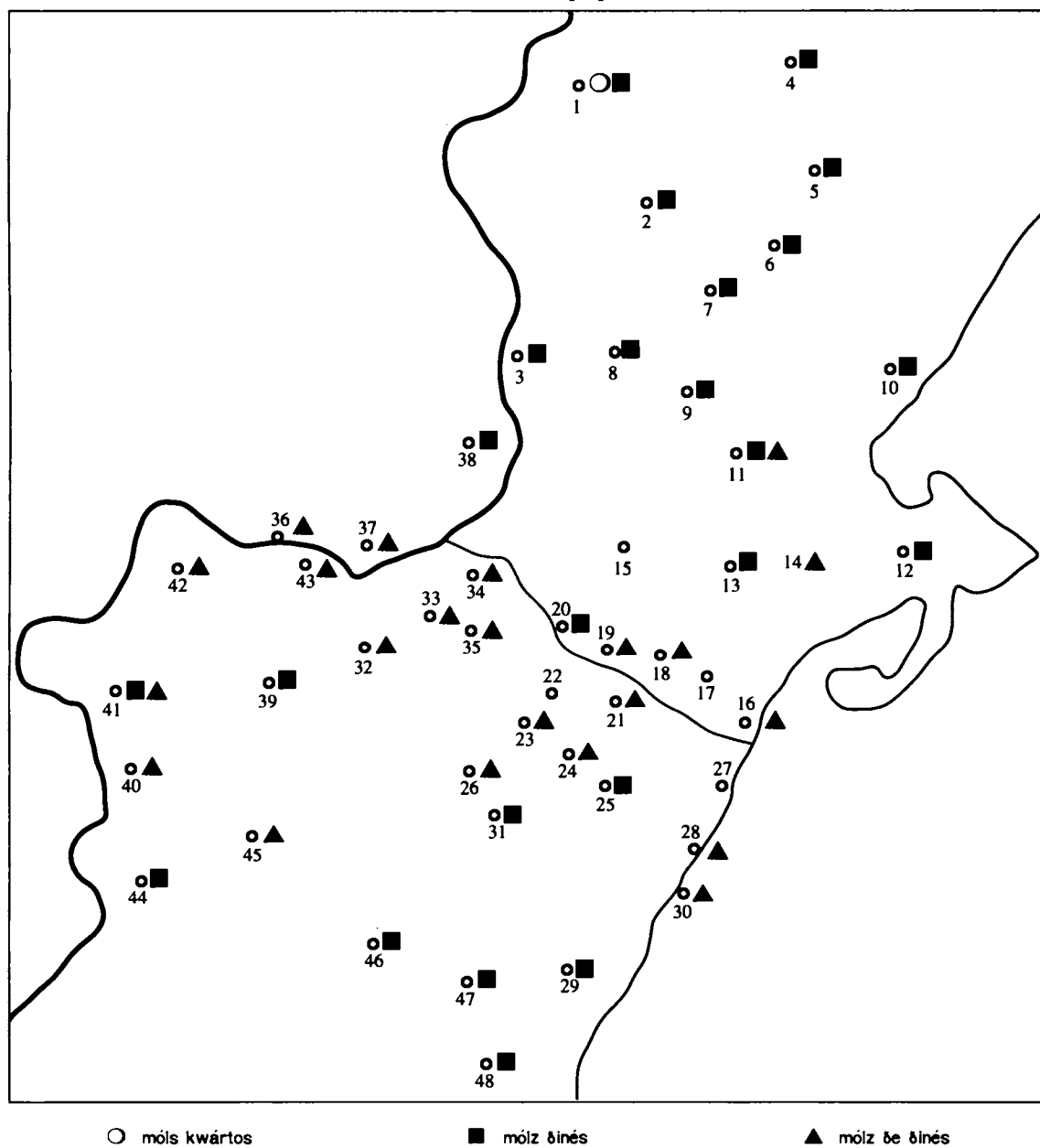
■ rés / alvú / álvo / alvúna kóza / ningú

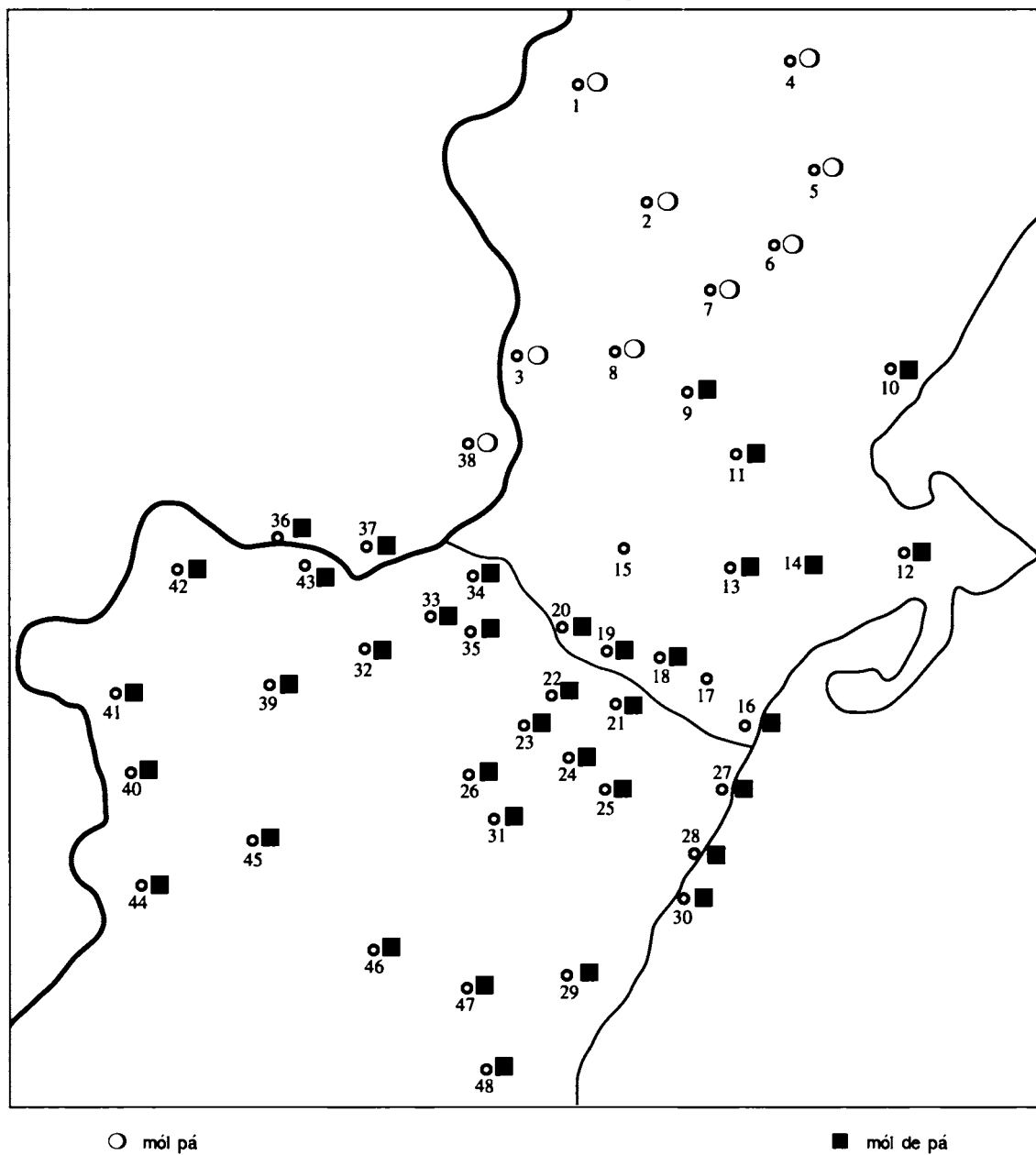
▲ nò rés / alvú / alvúna kóza / ningú

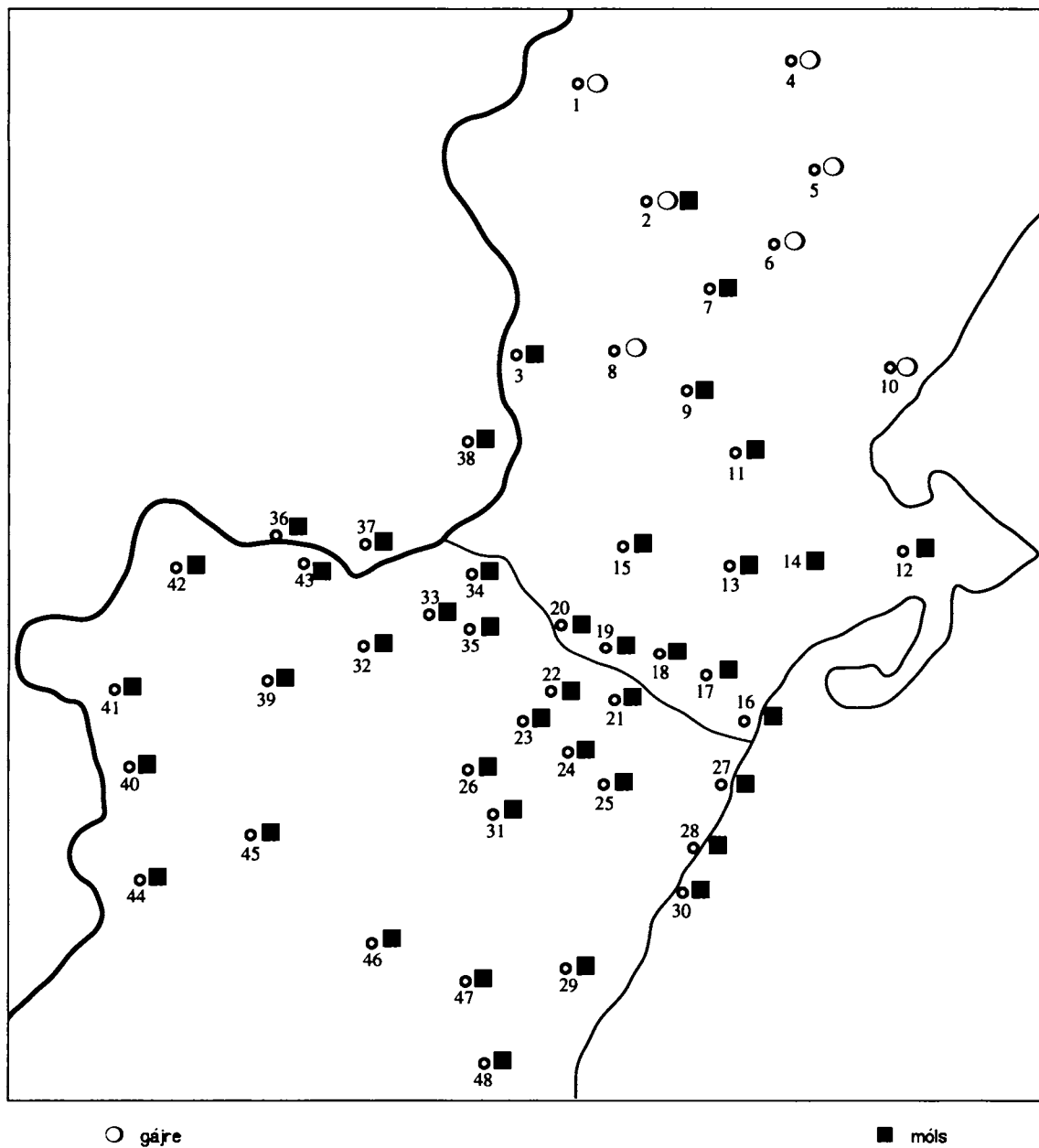
▼ rés / alvú / alvúna kóza / dengú

◆ rés / alvú / alvúna kóza / úna kóza / no dingu

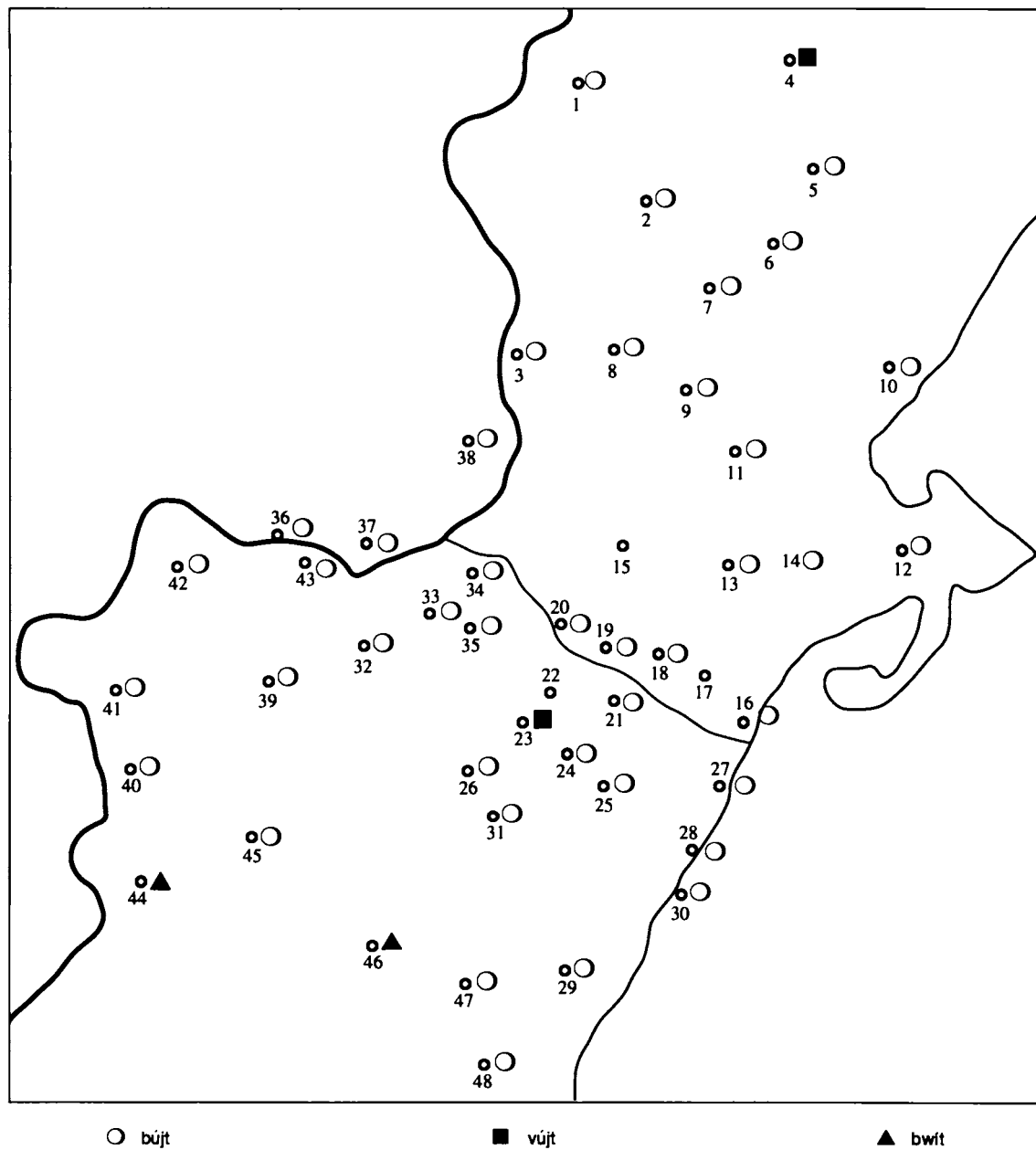
MAPA 547. *Molta [de] gent*

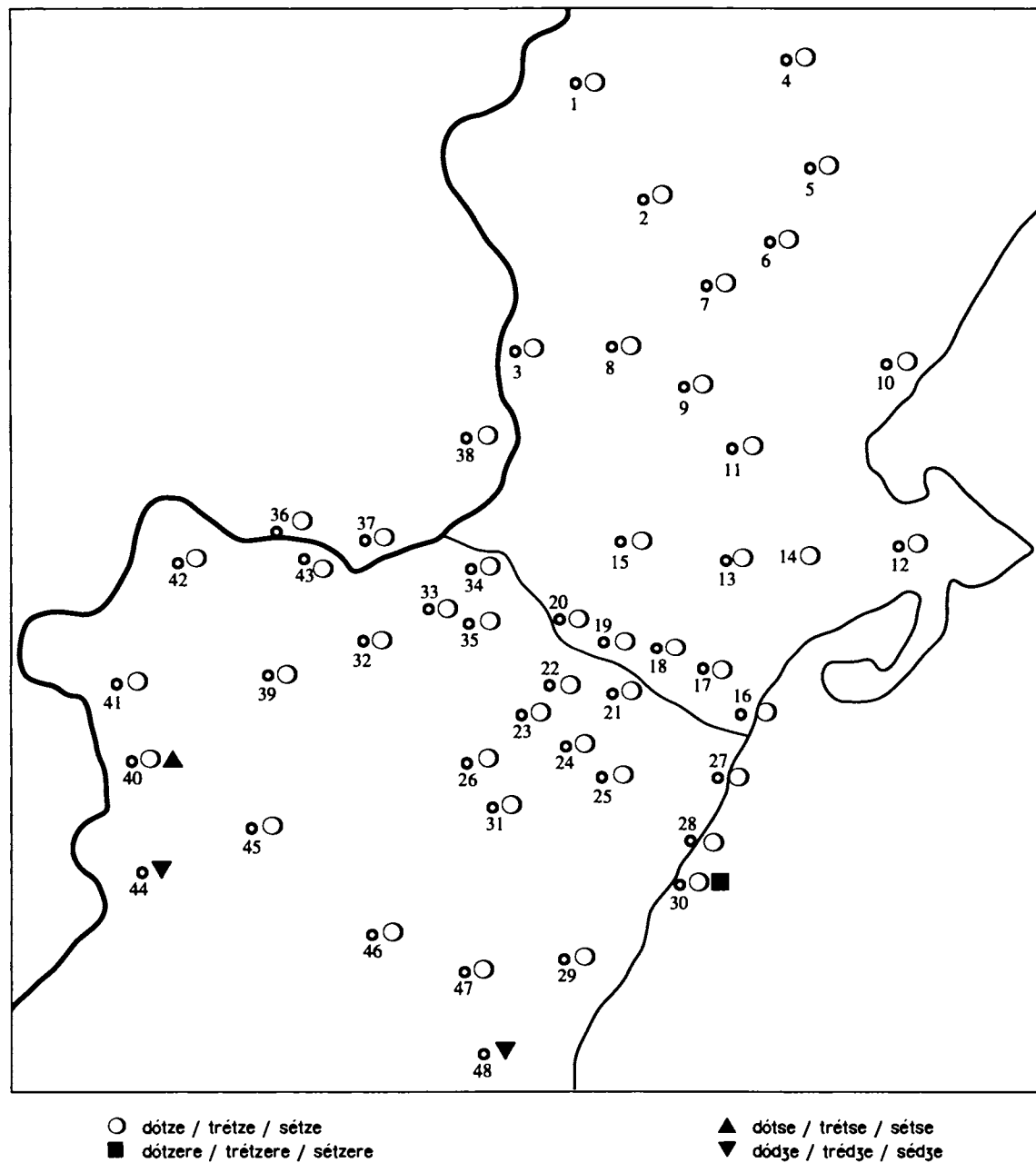
MAPA 548. *Molts [de] diners*

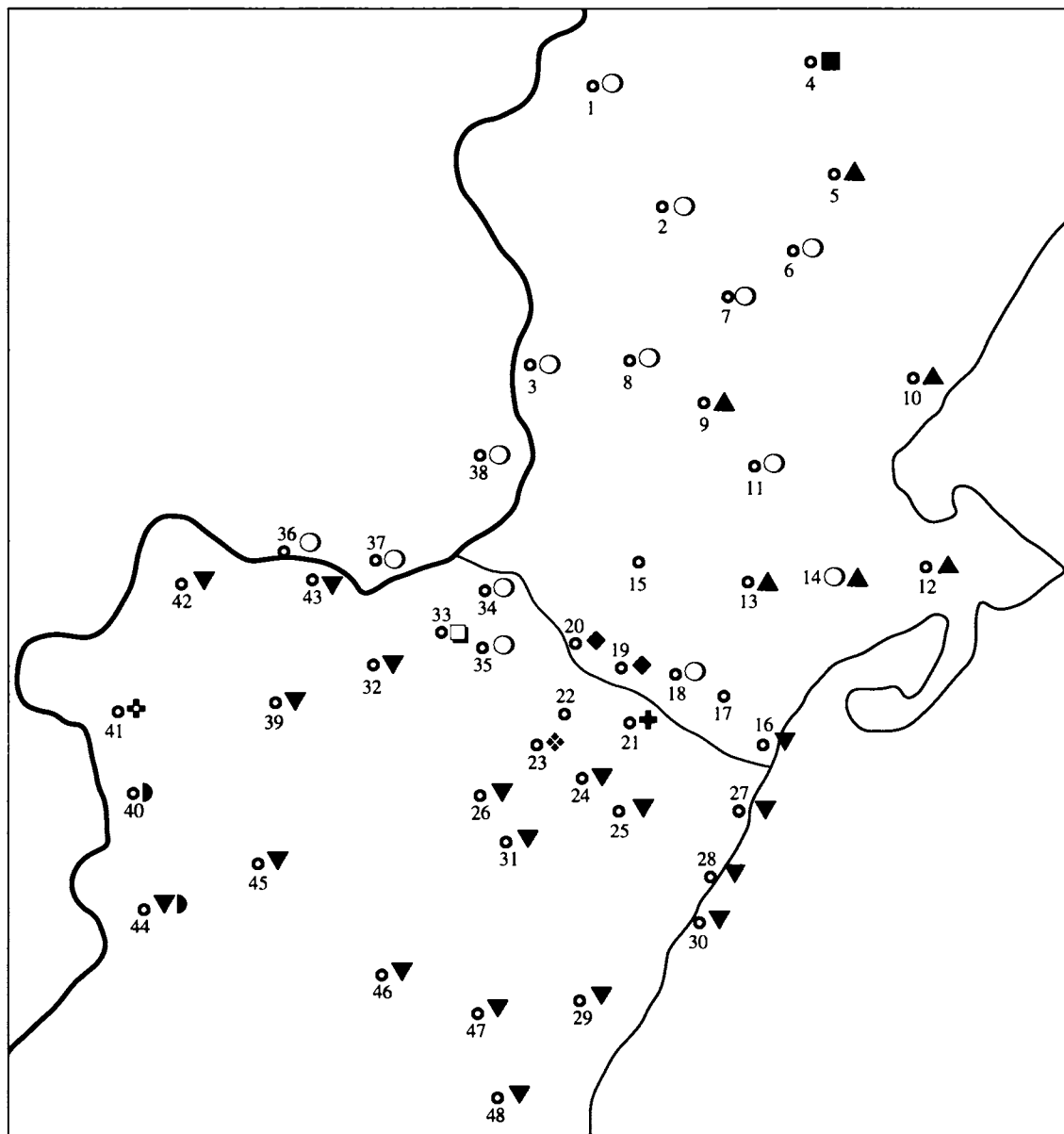
MAPA 549. *Molt [de] pa*

MAPA 550. *No en queden gaires (de panets)*

MAPA 551. *Vuit*

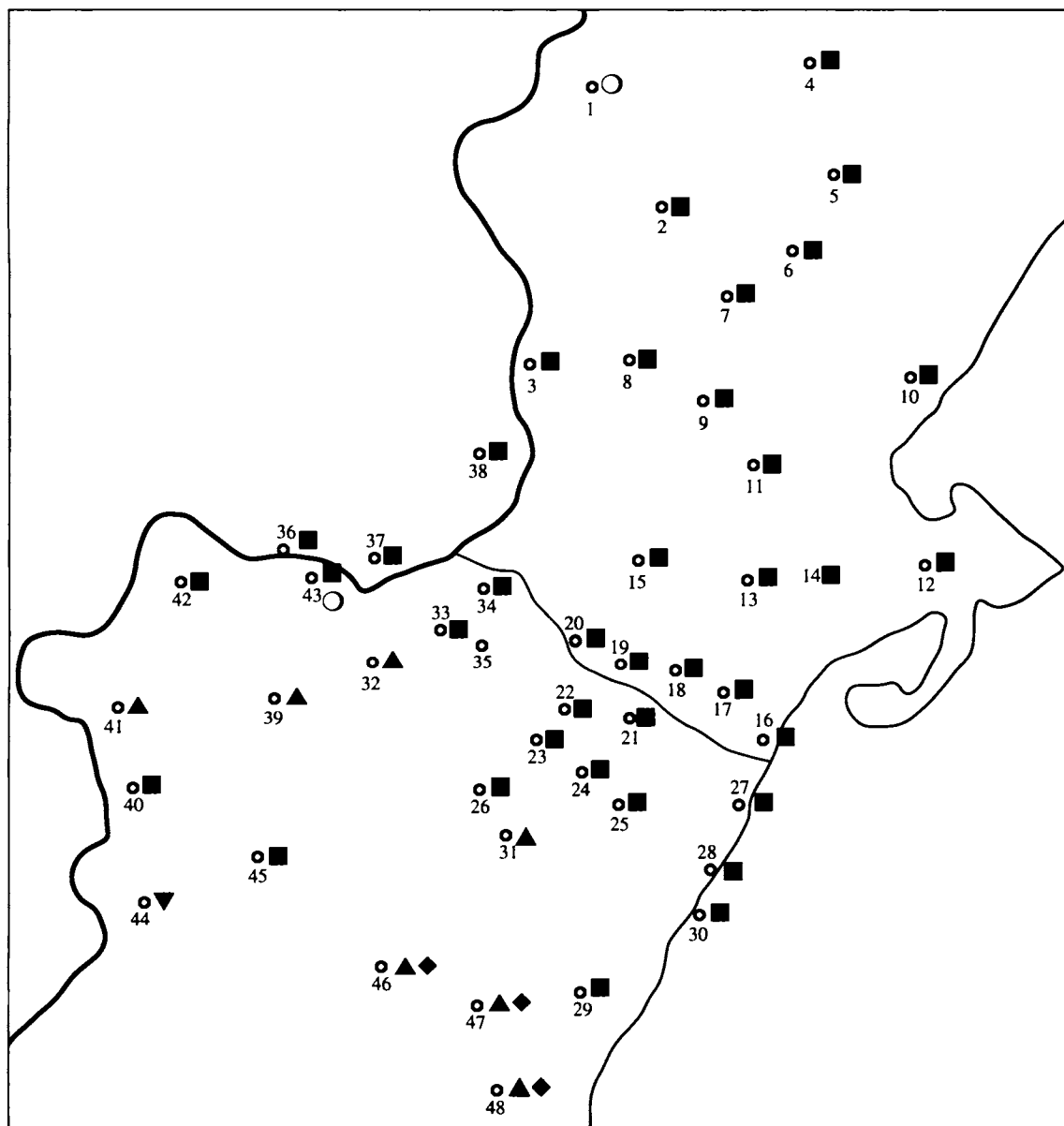
MAPA 552. *Dotze / tretze / setze*

MAPA 553. *Disset / divuit / dinou*

○ desét / deþùit / denów
 + desét / diþùit / denów
 ■ desét / devùit / denów
 ♦ desét / ðvuit / dénew

▲ disét / diþùit / dinów
 □ desét / diþwit / denów
 ▼ desét / diþwit / dénew

▷ djásat / diþwit / djánaw
 ◆ desét / diþùit / denów
 ✦ djéset / diþwit / djánaw

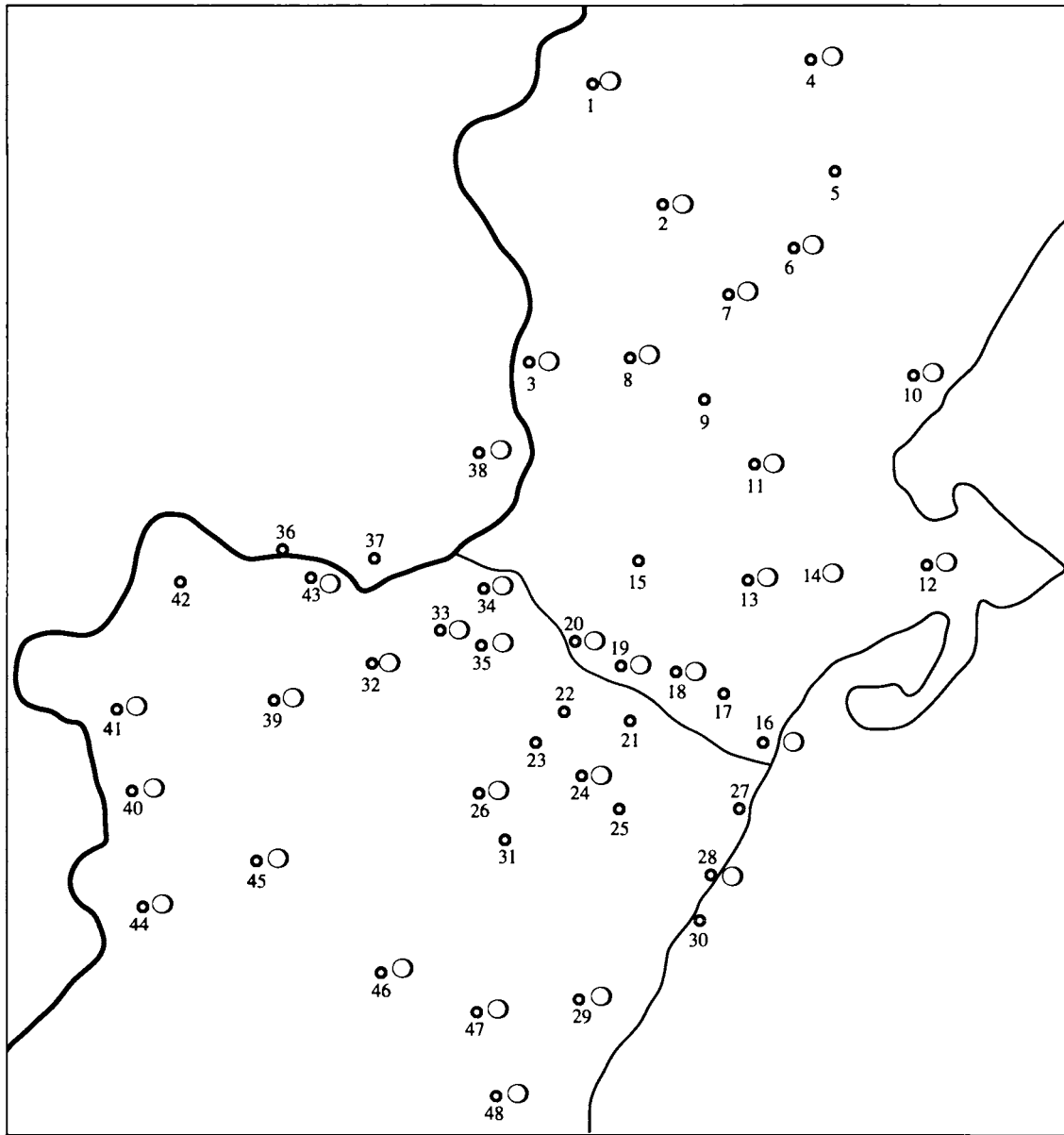
MAPA 554. *Seixanta*

○ jijánta
■ sijánta

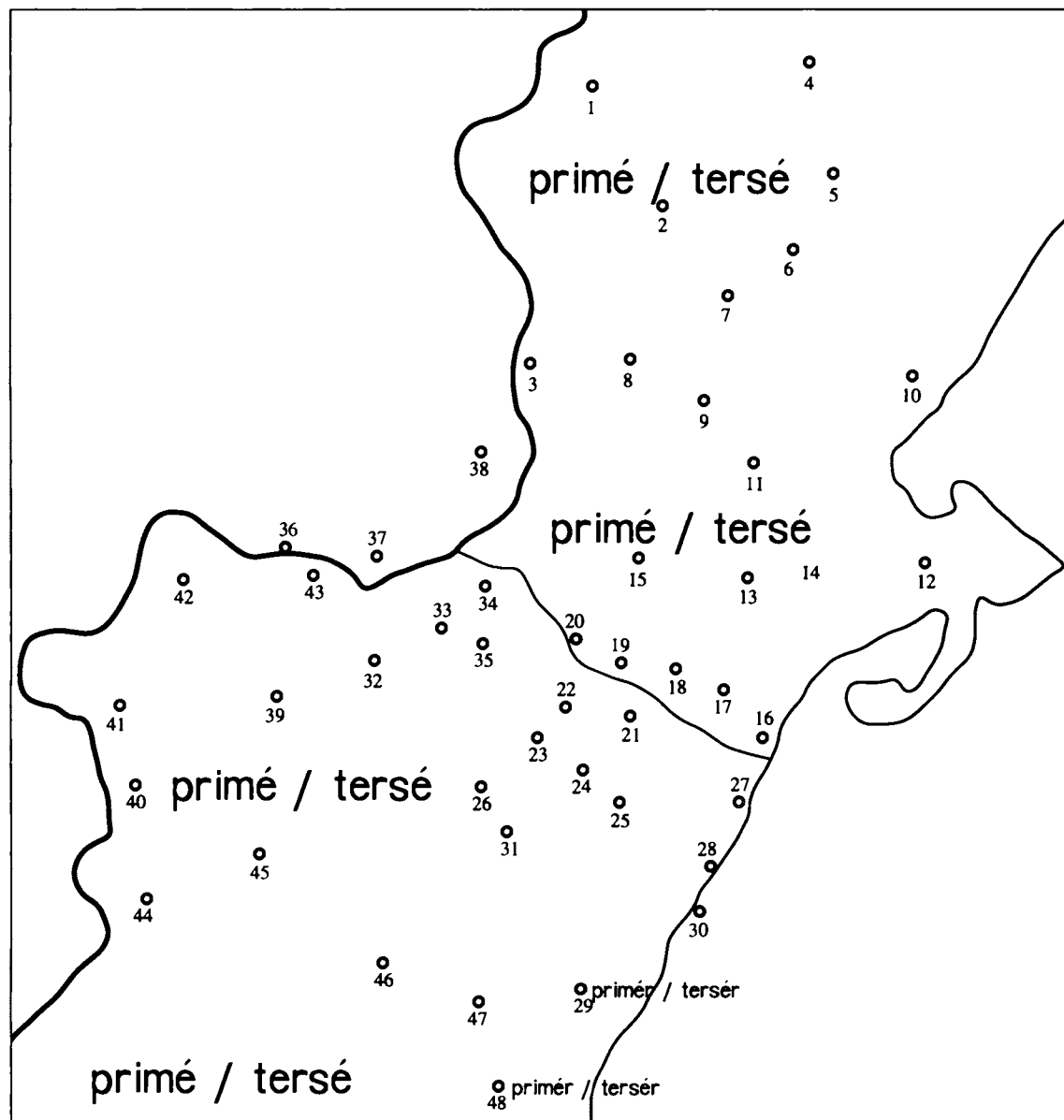
▲ sisánta
▼ sisénta

◆ siśánta

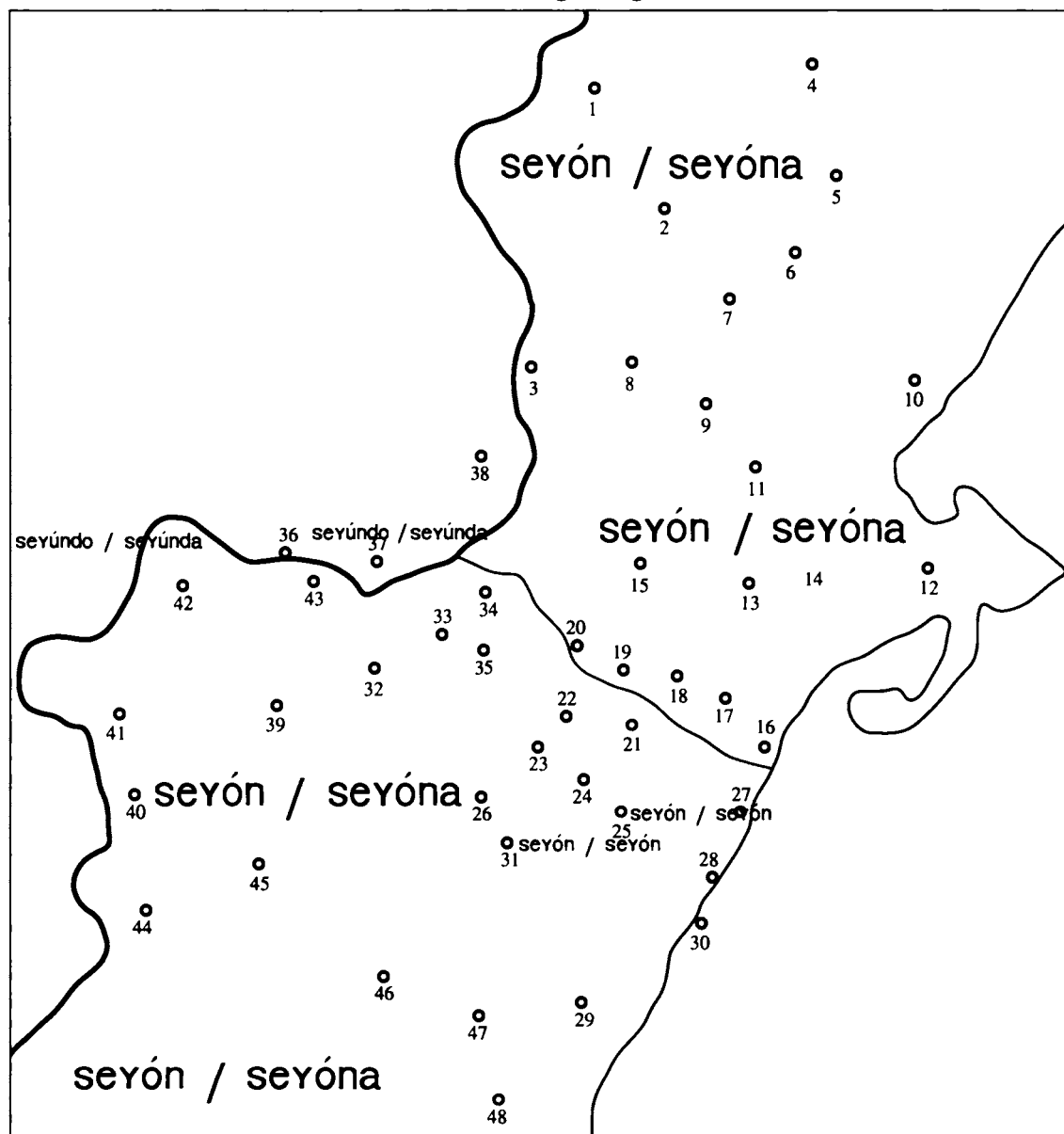
MAPA 555. *Onze-cents / dotze-cents / etc.*

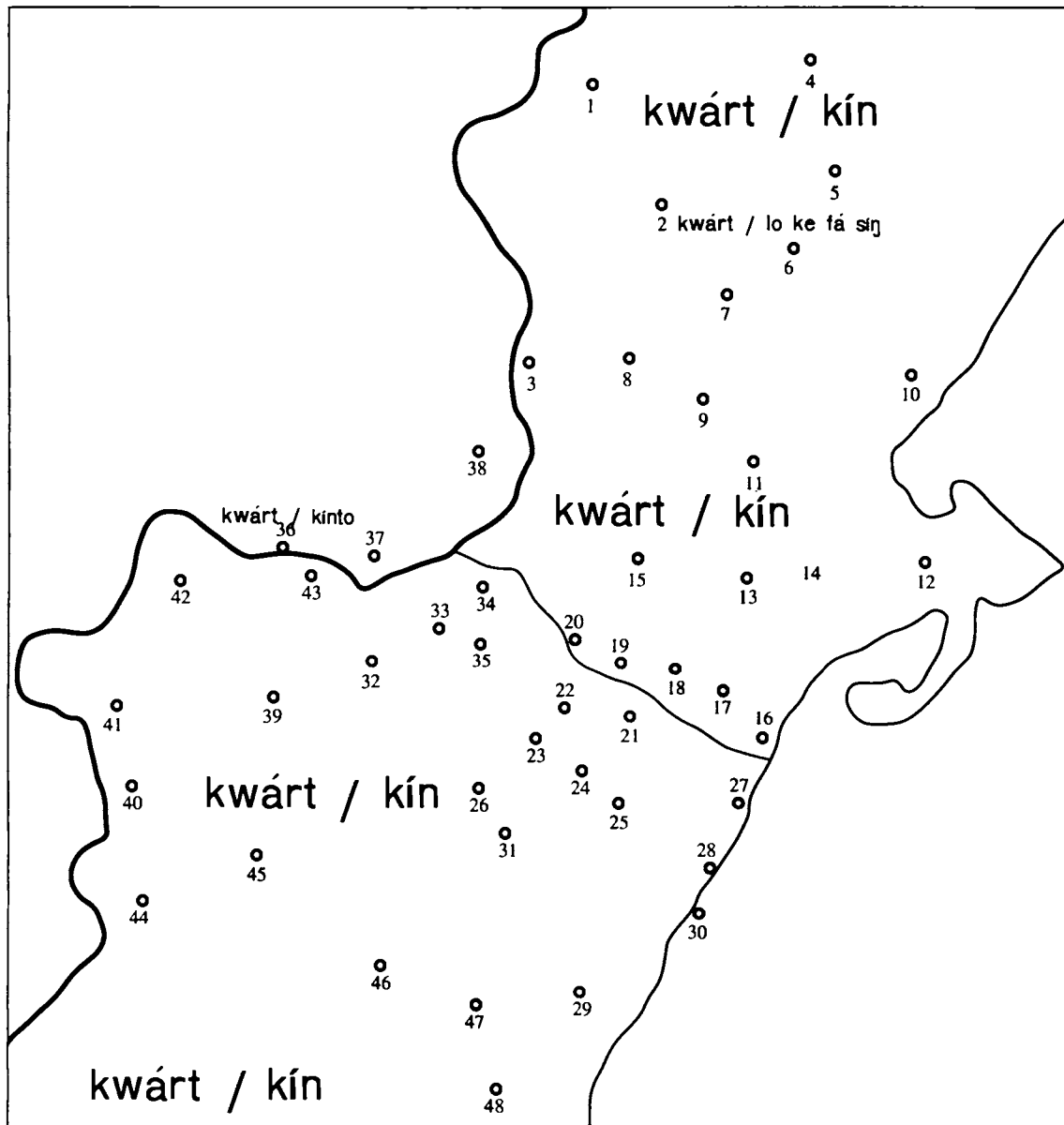

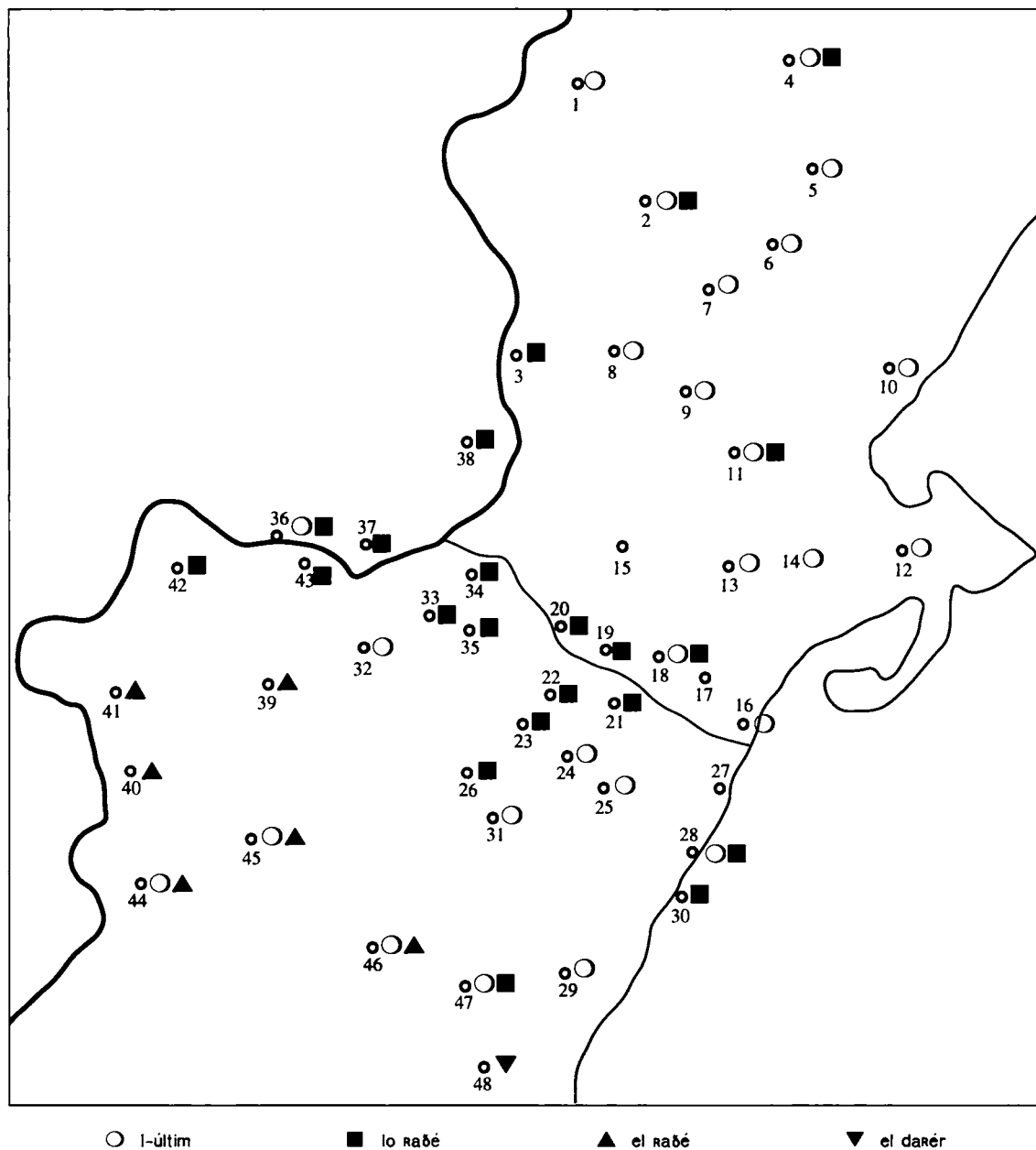
○ onzeséns / dözseséns

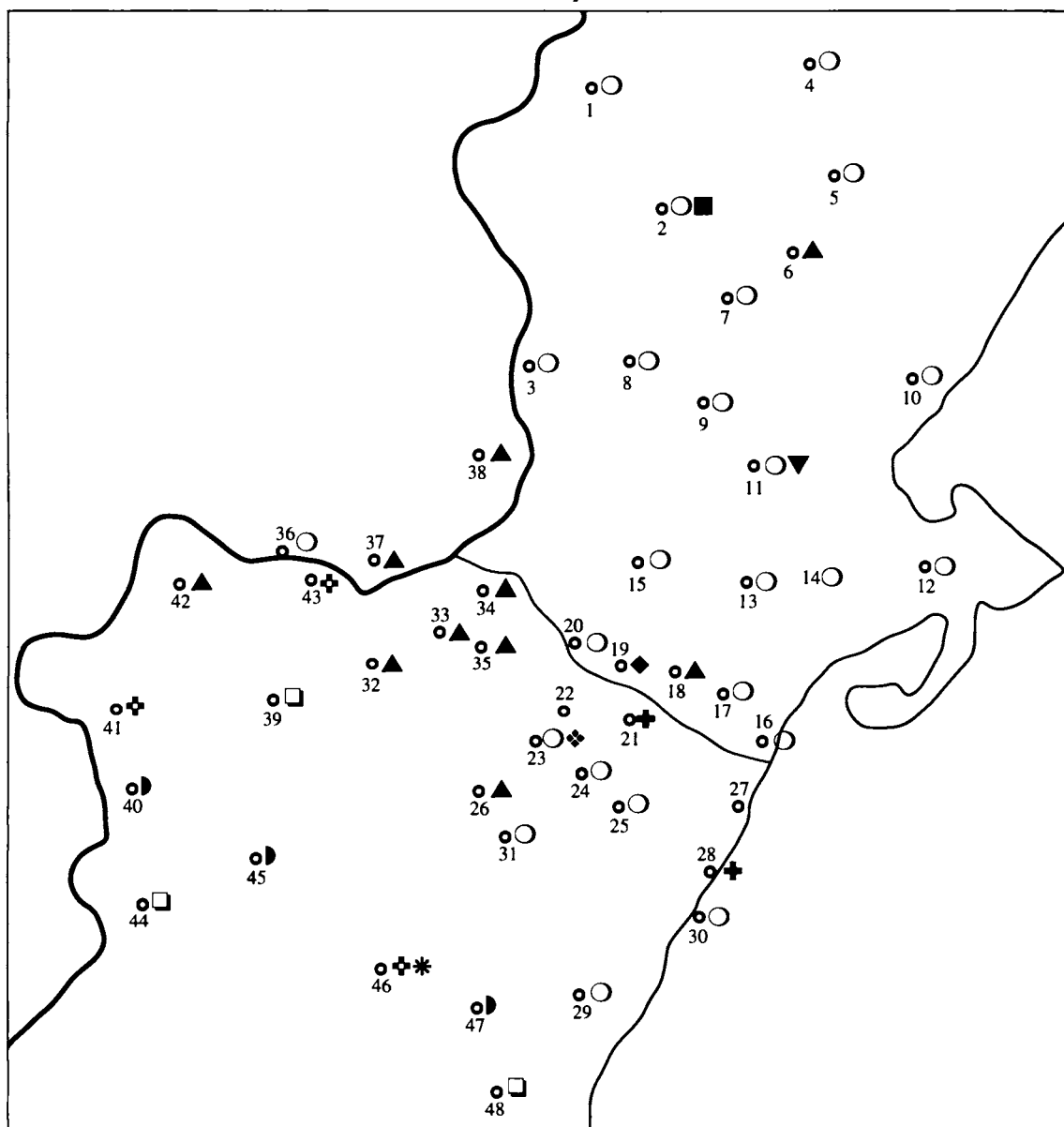
MAPA 556. *Primer / tercer*

MAPA 557. *Segon / segona*

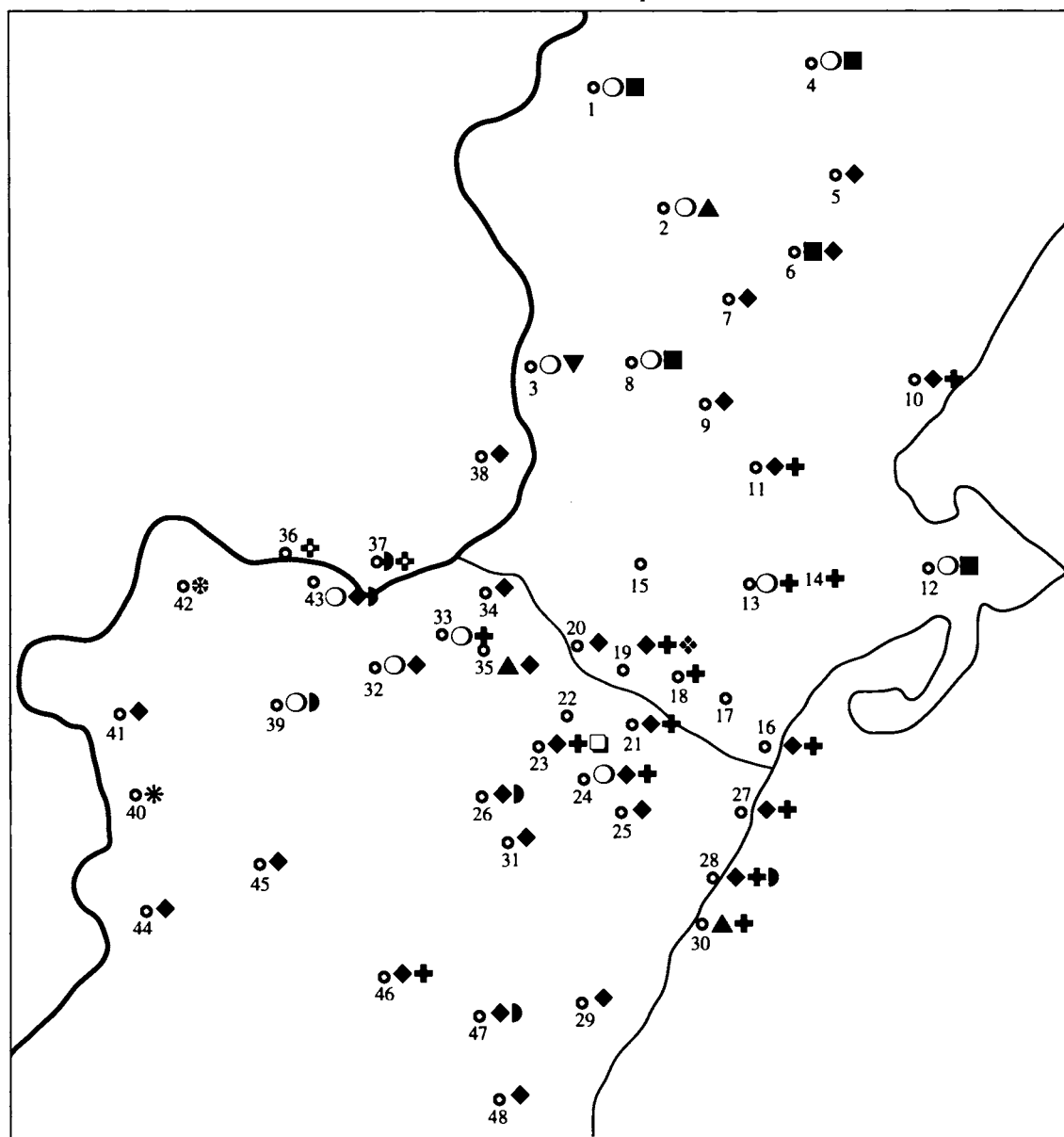

MAPA 558. *Quart / cinquè*

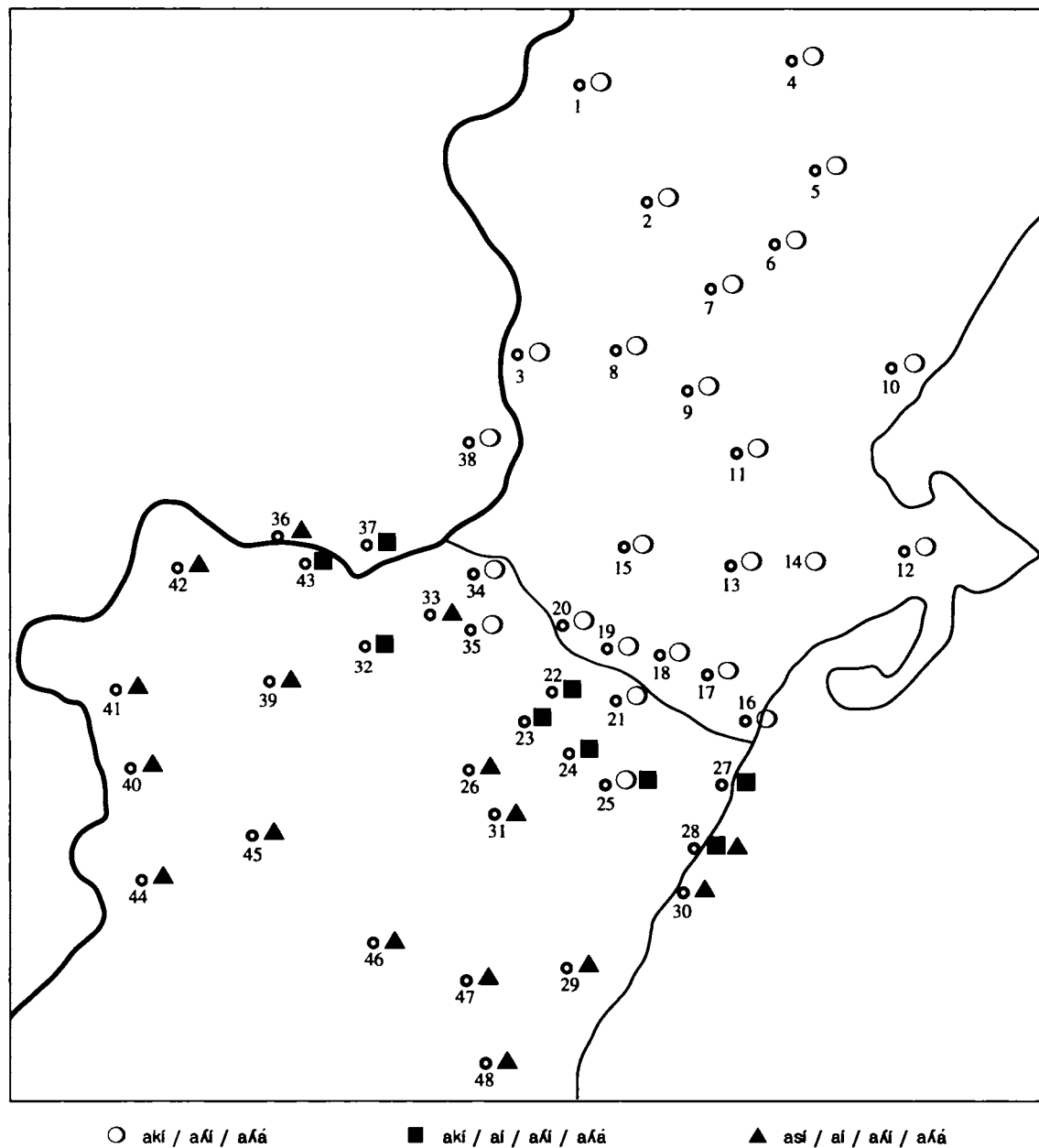
MAPA 559. *L'últim*

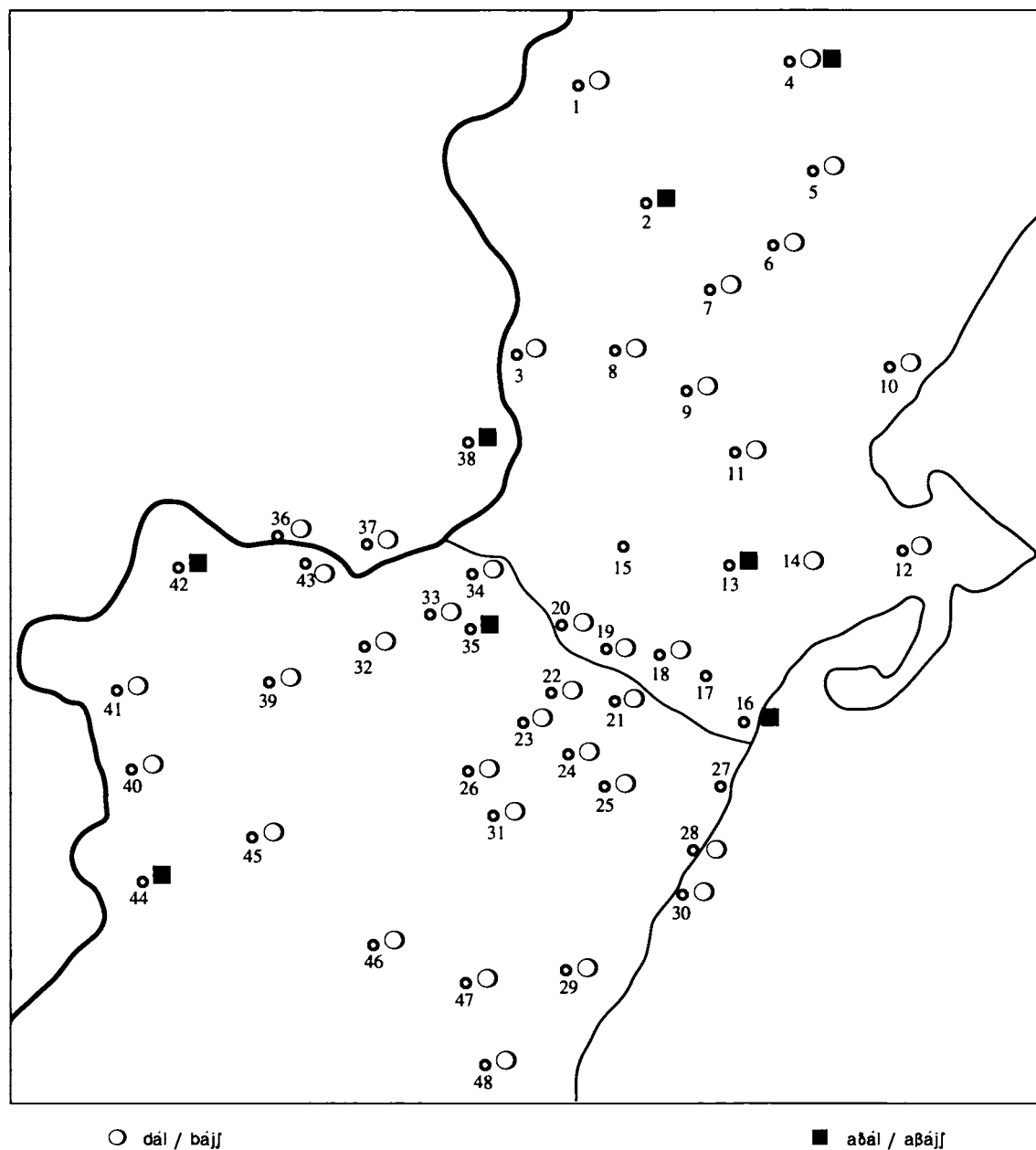
MAPA 560. *El penúltim*

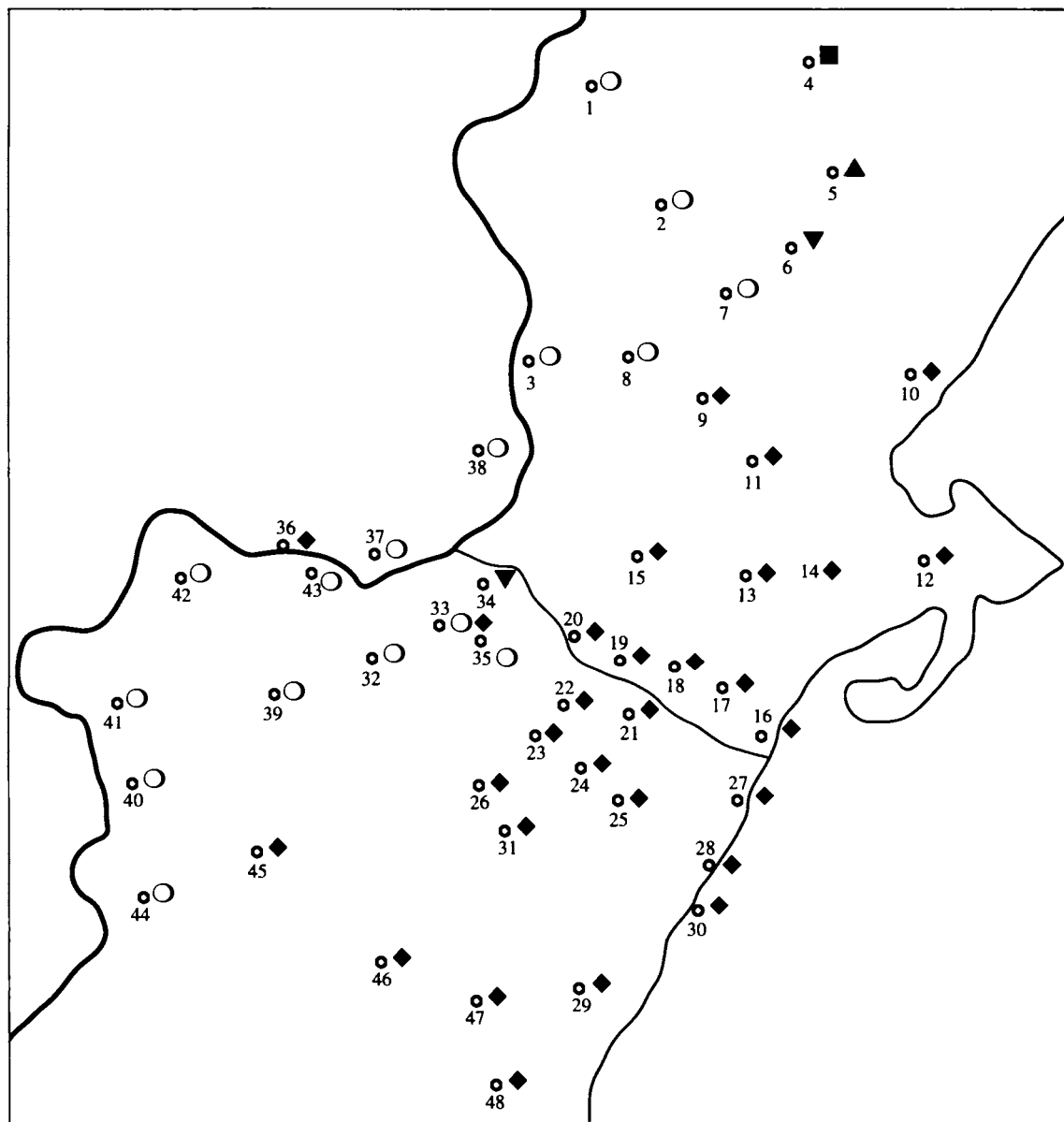
○ lo penúltim	■ aþanz del raþé	▲ lo perúltim	▼ l-últim no l-àtre
◆ lo pinúltim	✚ lo pirúltim	◇ lo raþé méw	□ el penúltim
◐ el perúltim	✚ el sevón del raþé	* el sevón de l-últim	

MAPA 561. *Abans / després*

○ aßans / despwès	□ aßantes / despwès	▼ aßans / aŋkaßat	* àntes / dimpwès
◆ enàntes / despwès	▲ àns / aléyo	⊕ aßans / aléyo	⊕ àns / despwès
■ àntes / aŋkaßat	◐ àntes / aléyo	◆ àntes / despwès	⊗ àntes / dispwès

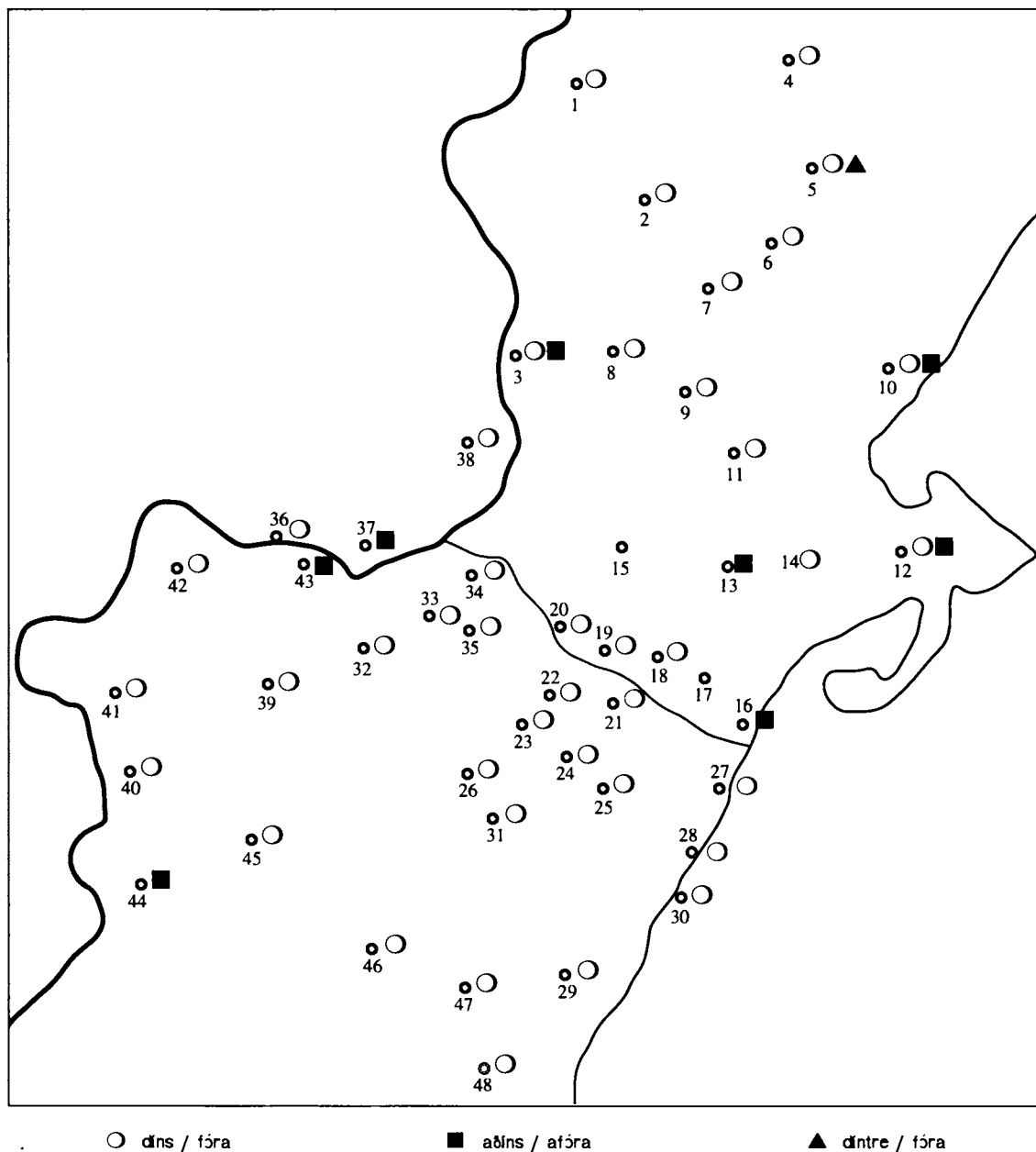
MAPA 562. *Aci / aquí / alli / allà*

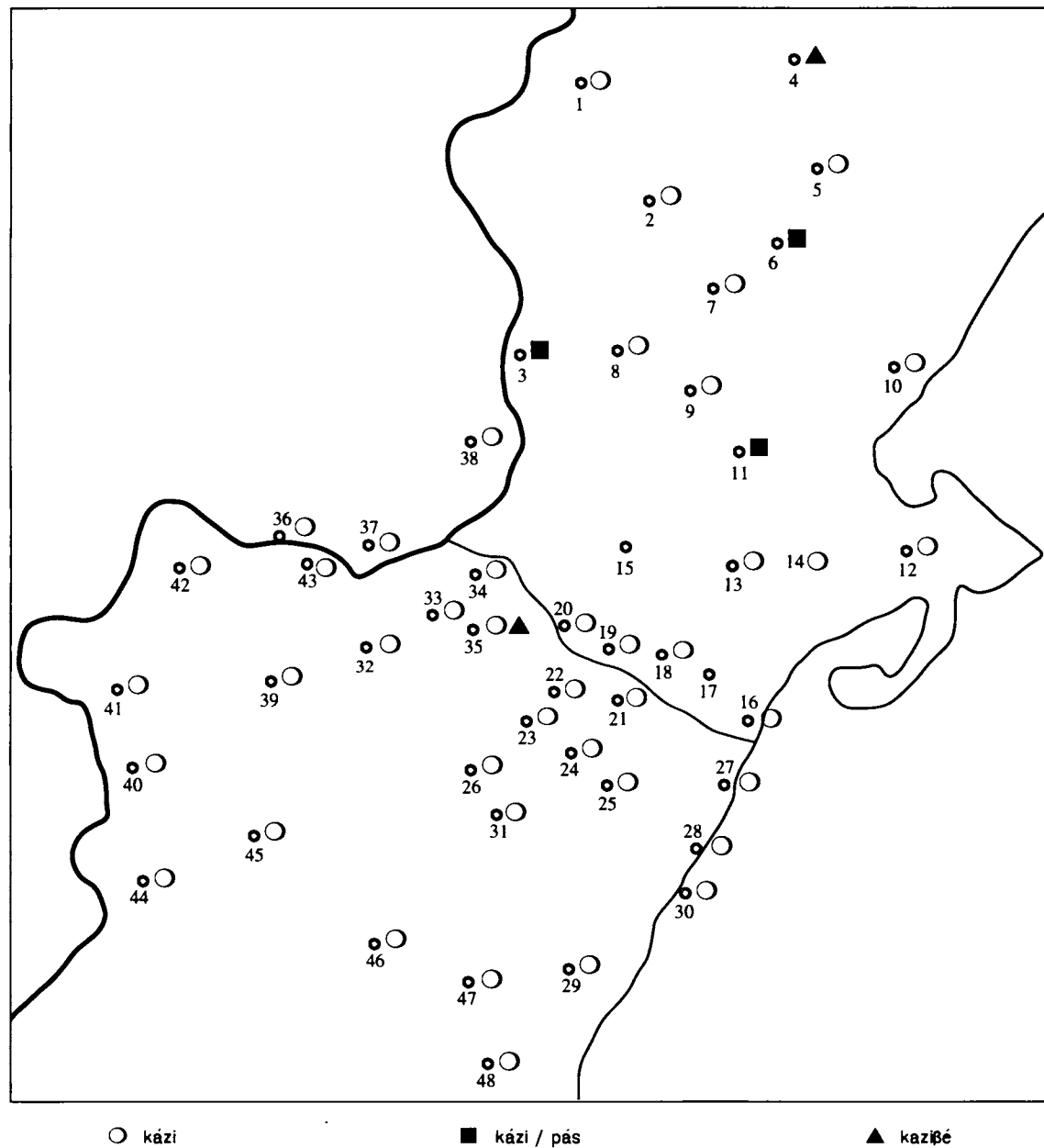
MAPA 563. *A dalt / a baix*

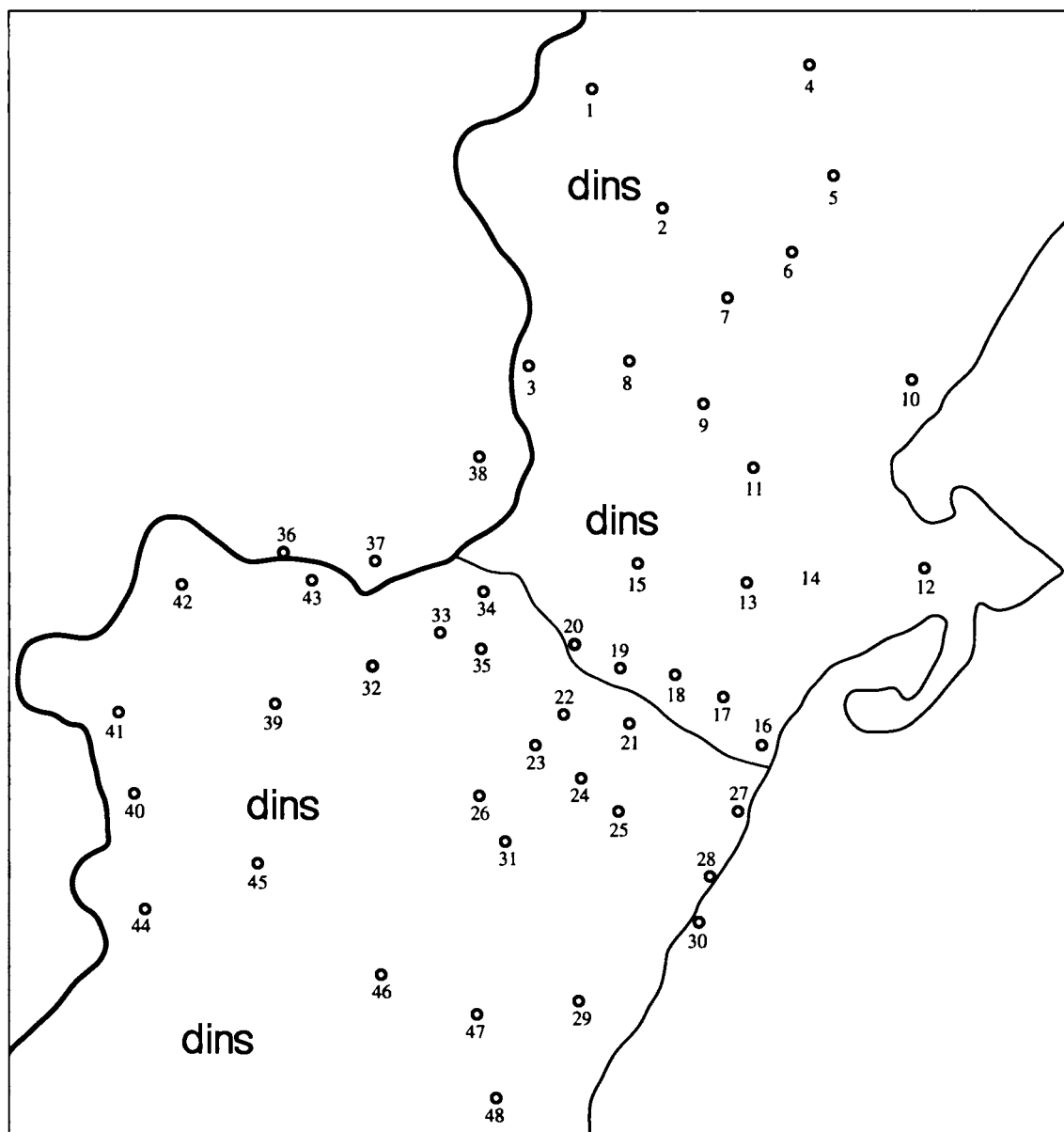
MAPA 564. *Damunt la taula / sota la taula*

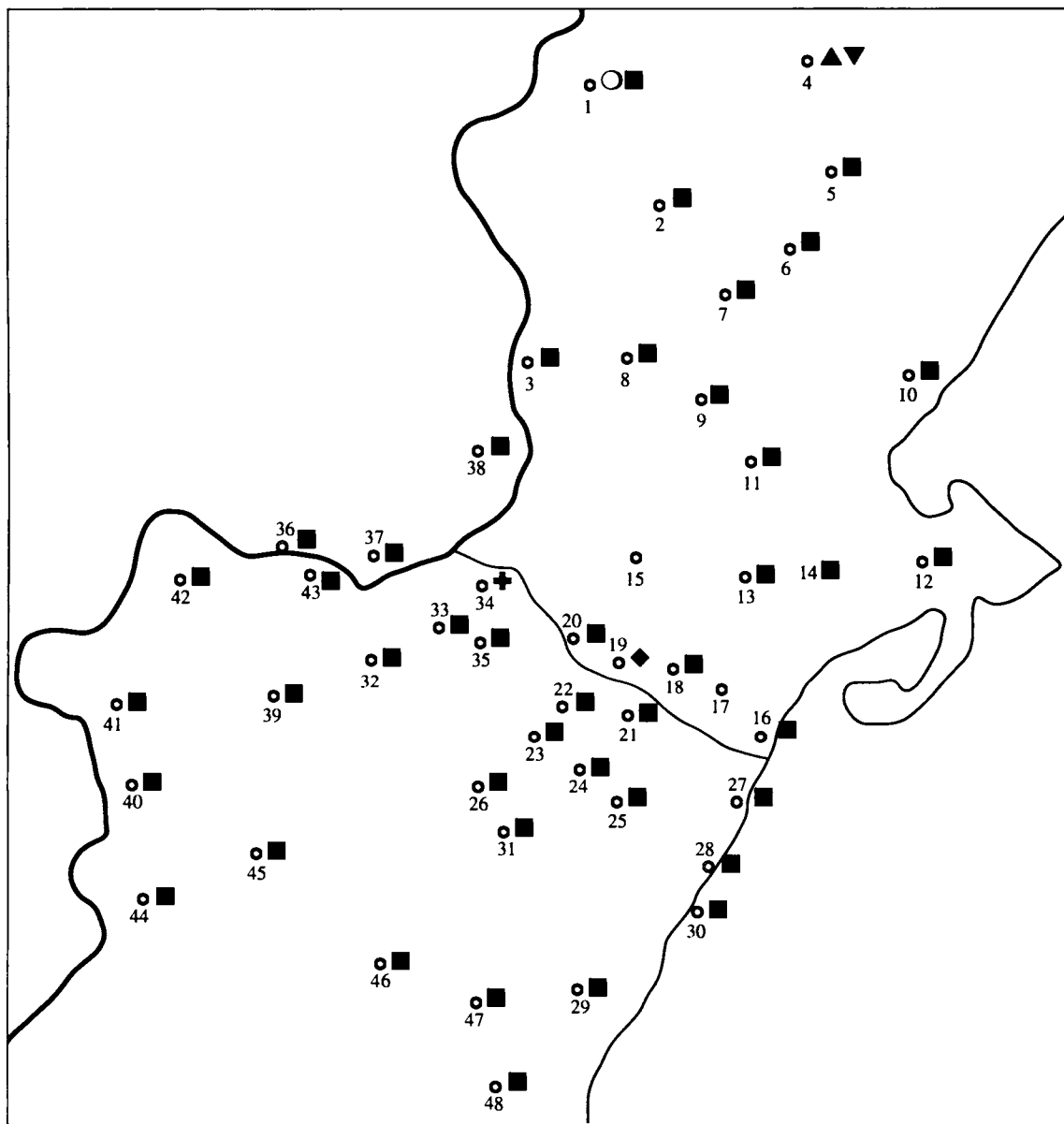
- damún la táwla / daβáʕ la táwla
 ■ damún de la táwla / daváʕ de la táwla
 ▲ damún la táwla / deβáʕ la táwla

- ▼ demún la táwla / deβáʕ la táwla
 ◆ damún la táwla / báʒ la táwla

MAPA 565. *A dintre / a fora*

MAPA 566. *Gairebé / pas*

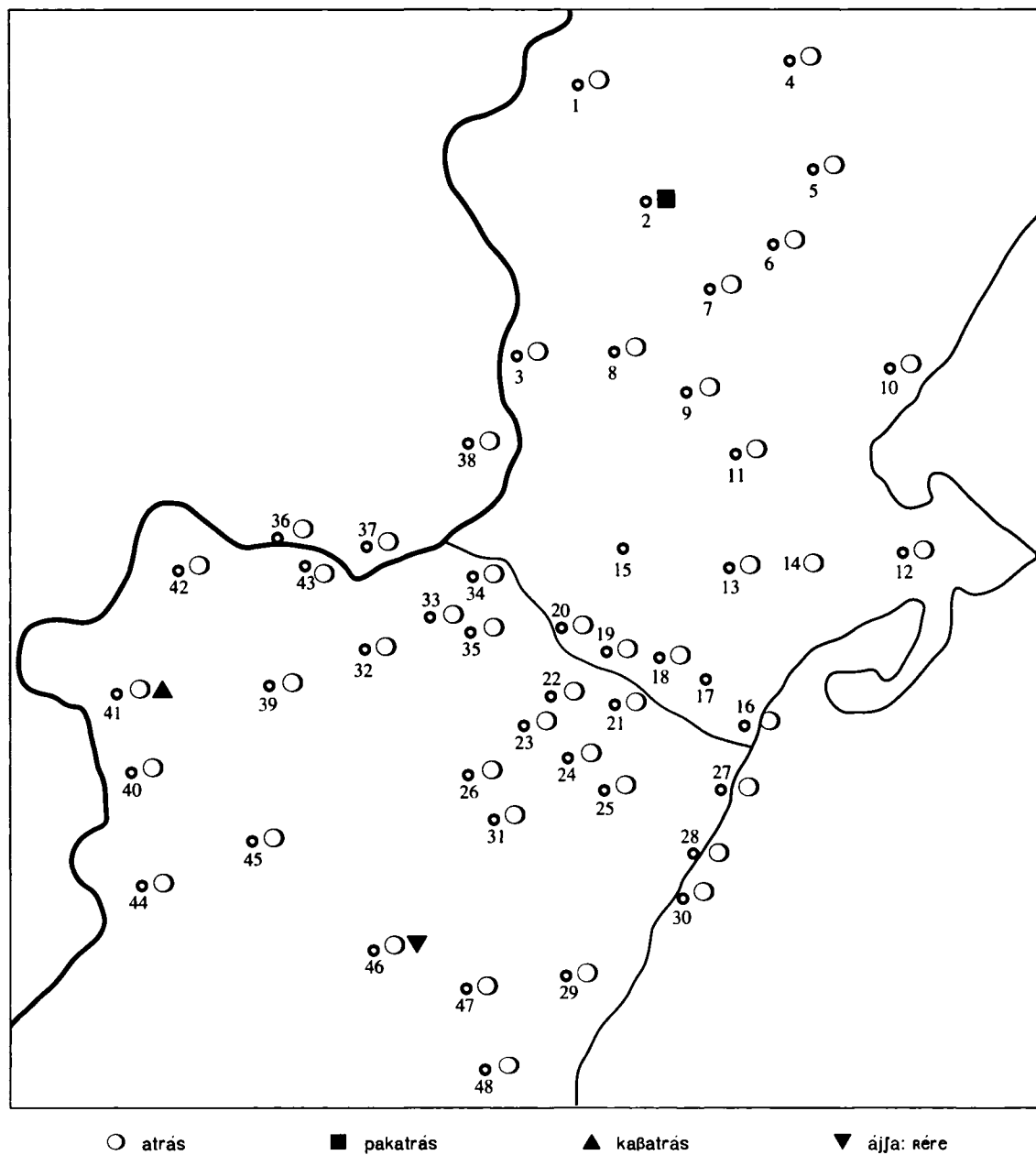
MAPA 567. *Dins / dintre*

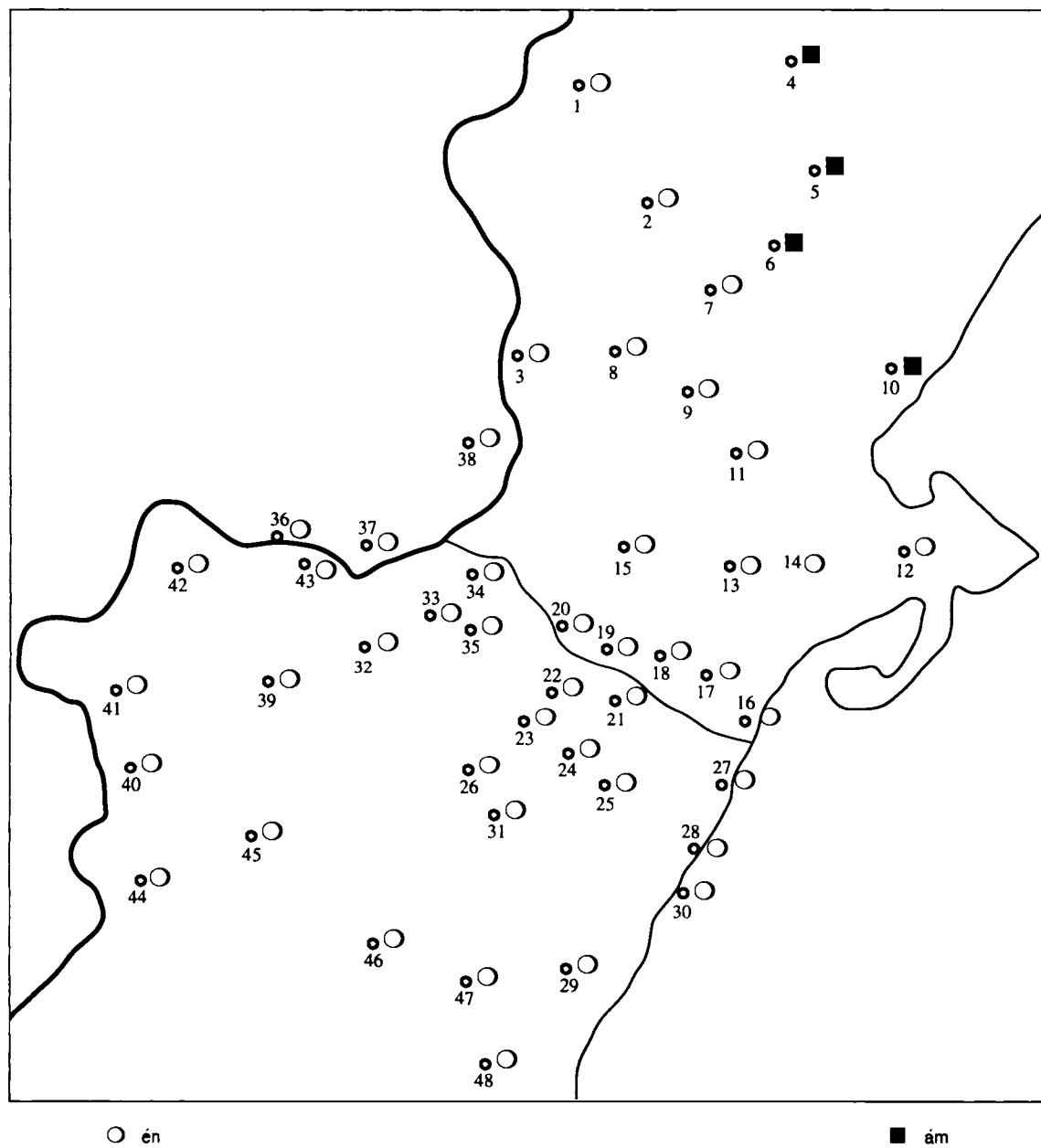
MAPA 568. *Davant / darrere*

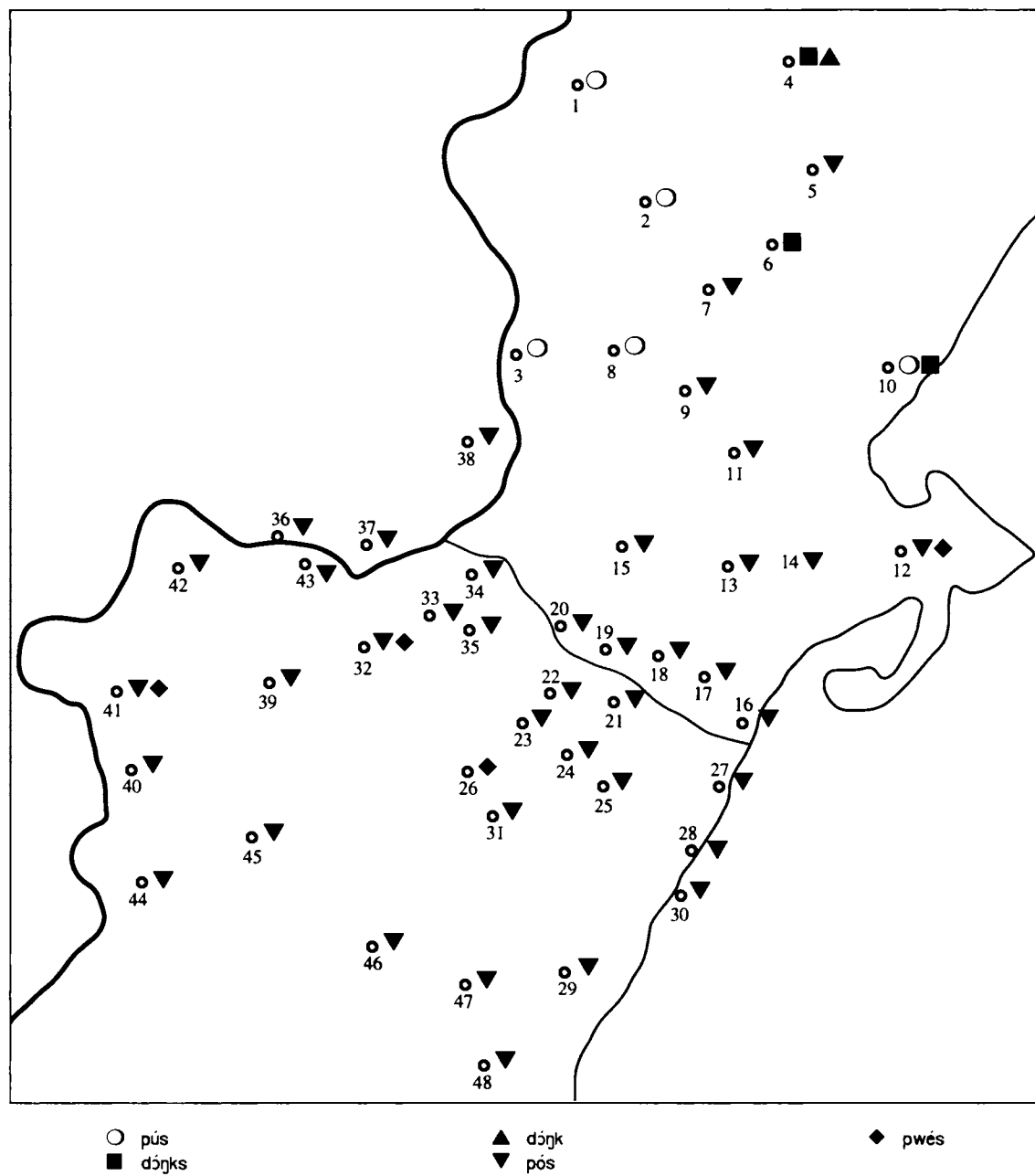
○ daþán / raðère
▼ daþán / raðère

■ daþán / detrás
◆ deván / detrás

▲ daván / detrás
+ deþán / detrás

MAPA 569. *Endarrere / enrere*

MAPA 570. *Amb*

MAPA 571. *Doncs*

7. NOTES ALS MAPES

MAPA NÚM. 18. *L'esquena*

Les localitats núm. 2, 5, 7, 10, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26 i 31 articulen [ɛ] la [a] final del mot *esquena*.

MAPA NÚM. 19. *L'espatlla*

A la localitat núm. 10, aquest mot s'aplica també a les potes davanteres dels animals en general. A la localitat núm. 9 designa l'os de les espatlles.

MAPA NÚM. 23. *M'ha trepitjat l'ull de poll*

A les localitats núm. 4 i 18, aquesta forma es sent ja obsoleta; segons l'informador, «és antic».

MAPA NÚM. 24. *El braó*

A la localitat núm. 3, l'informador afirma que se'n diu dels animals, però no sap dir de quina part del cos es tracta. A les localitats núm. 7, 8 i 10 només s'aplica als animals i no pas a les persones. A la localitat núm. 24 és la part del braç que va del colze a la mà, segons l'informador. A la localitat núm. 42 és forma antiga, «de vells», segons expressió de l'informador.

MAPA NÚM. 28. *Els padrastres del dit*

A la localitat núm. 38, l'informador afegeix que, segons la cultura popular de la seva localitat, si et tallen les ungles dels dits de la mà el divendres, aleshores hi surten els padrastres.

MAPA NÚM. 29. *Els penellons*

La forma *prinyons* de la localitat núm. 10 s'aplica només als que surten als dits i als peus.

MAPA NÚM. 30. *Un gargall*

Afirma l'informador de la localitat núm. 10 que *escupinyada* només és saliva.

MAPA NÚM. 31. *Ganes de vomitar*

Respecte a la forma *bossar*, cal advertir que a les localitats núm. 14, 19, 26, 28, 30, 32, 35, 36, 37 i 39 m'informen que és forma antiga, «de vells», segons les seves pròpies paraules. A la localitat 13 no es diu gaire. La localitat 10 la considera barroera i, finalment, la 43 afirma que només s'usa aplicada als nens de pit quan, havent menjat, els vénen ganes de vomitar.

MAPA NÚM. 34. *Borni*

A la localitat núm. 6 hi ha la següent accepció aplicada a *guerxo*: «Se'n diu així de l'arbre que es queda sense algun brot».

MAPA NÚM. 36. *Manco*

La localitat núm. 8 considera el mot *curro* com a «antic».

MAPA NÚM. 38. *Garrell*

A la localitat núm. 44 m'informa el subjecte enquestat que si els genolls es toquen, aleshores en diuen *garrós*.

MAPA NÚM. 39. *La borradura*

La forma *vérbols* de la localitat núm. 28 és considerada moderna per l'informador.

MAPA NÚM. 40. *Una bua*

La forma *buba* és considerada antiga a la localitat núm. 1.

MAPA NÚM. 41. *El xarampió*

El mot és femení a les localitats núm. 10, 14, 30, 41, 45 i 47. A la núm. 37, el subjecte enquestat m'informa de l'existència d'una malaltia molt semblant, segons ell, a aquesta, que es caracteritza perquè surten a la pell com unes «rosetes»; és anomenada *rosilla*, pron. [roziʎa].

MAPA NÚM. 42. *Verola*

A la localitat núm. 11 m'informen d'una variant d'aquesta malaltia: el *morsalat*, que surt «a les parts».

MAPA NÚM. 45. *Tos ferina*

La forma *tos ferina* de la localitat núm. 14 és considerada moderna per l'informador.

MAPA NÚM. 46. *Diarrea*

La localitat núm. 11 ho aclareix: *disposició* es produeix quan el malalt ha d'haver d'anar moltes vegades al lavabo però sense arribar a ésser crònic; *va de clar*, quan l'excrement és així. La forma *còlica* de la localitat núm. 35 és considerada antiga, «de vells», segons l'informador.

MAPA NÚM. 48. *Nervis*

Malgrat que la localitat núm. 11 hagi anotat la forma *nervis*, els adjectius referents hi

són *nirviós* i *nyirviós*. La localitat núm. 29 anota *nyervis*, però usat com a formant del sintagma verbal *estar* + adj. es converteix en *està nerviós*. La forma *nyervis* a la núm. 47 passa a *molt nyirviós*.

MAPA NÚM. 49. *Bòfega / butllofa*

La forma *bòfiga* de la localitat núm. 28 només s'aplica a una bòfega que surt dins la boca, a les genives. Compareu-la amb la forma castellenca *bòrsega*, mot que també significa 'bòfega que surt a les genives'.

MAPA NÚM. 50. *Clatellada*

A la localitat núm. 30 es coneix també la forma *bascollada*, pron. [bascollà], però indica 'un cop donat a la part lateral del coll fet amb la mà oberta'.

MAPA NÚM. 52. *Garrit*

A la localitat núm. 5 és considerat «antic», segons expressió literal de l'informador. A la núm. 11 m'informen que el mot es coneix però no es diu gaire, i encara aplicat a una noia, i per tant, no hi ha masculí, malgrat la forma *garrit* del mapa. A les comarques del Montsià (localitat núm. 18), el Baix Maestrat (localitats núm. 24, 27 i 29), la Tinença de Benifassà (localitat núm. 35) i l'Alt Maestrat (localitat núm. 45) no és un mot que surti espontàniament, sinó que s'hi ha d'insistir, de vegades ajudant-se d'un mot inexistent fonèticament semblant, o àdhuc preguntant-lo directament.

MAPA NÚM. 53. *Felló*

Mot completament inusual a totes les localitats on he passat el qüestionari.

MAPA NÚM. 54. *Malsofert*

A la localitat núm. 28, la forma *pudent* té el significat més concret de 'mal geni'.

MAPA NÚM. 55. *Taciturn / sorrut*

La localitat núm. 5 aclareix que, d'un arbre marcit, se'n diu *mústic*. La forma *mussol* de la localitat núm. 9 no es diu gaire, segons l'informador. A la localitat núm. 44 la forma *modorro* és sentida ja com a obsoleta, «de vells». El femení d'aquesta forma, a les localitats núm. 24, 26, 28 i 35, vol dir una malaltia que pateixen les ovelles «que les fa voltar molt». La localitat núm. 38 defineix la malaltia de l'*ovella modorra* com que els priva de veure-hi quasi completament. La localitat núm. 45, a banda del significat de 'taciturn', defineix el mot com un 'animal de dos anys que volta a l'esquerra'. La núm. 47 defineix la malaltia com la que impedeix de respirar per culpa de la *moquita*. Finalment, la núm. 18 diu que el mot s'aplica a una persona 'que no parla clar'.

MAPA NÚM. 56. *Malalt*

La forma *malalt* de les localitats núm. 10 i 13 és moderna, segons els informadors. Contràriament, la núm. 3 afirma que *dolent* per 'malalt' és «antiga». L'informador de la localitat núm. 21 diu «s'ha fet dolent» amb el significat d'«està malalt», expressió molt estesa per tot el Baix Maestrat, si més no.

MAPA NÚM. 57. *Llosc*

És un mot en desús, com ho mostra la petita àrea on ha estat recollit. A les localitats núm. 23, 26, 29, 46 i 47 és forma «de vells», segons els informadors. La localitat núm. 16 l'usa amb dues accepcions: *a)* curt de vista, i *b)*, sobretot, com a sinònim de *babau*. A la núm. 24 és sinònim de *estràbic*, i és paraula poc usual segons l'informador.

MAPA NÚM. 58. *Bua*

La localitat núm. 29 la té com a forma «antiga», «de vells».

MAPA NÚM. 59. *Buranya*

La forma *buor* de la localitat núm. 10 és «antiga». A la localitat núm. 19, *buanya* és un gra de forma semblant a una bòfega, però sense líquid o humor. Aquesta mateixa forma, a la localitat núm. 20, s'aplica a unes plaques de mal que surten a les peülles de les cabres i/o ovelles. La forma *floronco* de les localitats núm. 28 i 30 no és ben bé l'exacta i sinònima per tal com és mot que s'aplica a qualsevol gra infectat que surt al cos. La forma *buganya* de la núm. 33 s'aplica només als animals; a les persones és *floronco*. L'informador de la núm. 34, pel que fa al mot *buanya*, afegeix que també s'usa com a sinònim el mot *cribassa*, i consisteix en uns tallets que es fan a les peüles dels animals per mor de la humitat. A la localitat núm. 36, el mot *floronco* és com una bòfega que es fa on hi ha molla de carn. A la núm. 45, la *buanya* surt a les mans i és purulent. L'informador de la localitat núm. 47 em va fer el següent aclariment: *a)* la *buanya* és un gra semblant a un cremat que esclata; *b)* el *floronco* és un gra purulent que surt per tot el cos; *c)* l'*avesper* és, així mateix, un gra purulent que en crea més («trau fillols», segons la seva expressió) al seu voltant.

MAPA NÚM. 61. *Tendrum del turmell cavalcat*

El mot *agulla*, amb aquesta accepció, és considerat «antic» a la localitat núm. 10 i no és gaire usual a la núm. 3. La localitat núm. 5 no respon res a aquesta pregunta. Posteriorment, l'informador fa tota una llarga explicació de les varices que ell anomena *bagegues*, pron. [badʒéves]. La localitat núm. 47 afegeix l'adjectiu *cavalcà* al mot *agulleta*.

MAPA NÚM. 63. *Esllenguit*

La localitat núm. 37 afegeix que, si tan sols s'han esllenguit les cames, en diuen *esgarri-llat*. La variant *esllinguit*, pron. [azʎiŋgít], és considerada antiquada a la localitat núm. 30.

MAPA NÚM. 64. *Batzac / bac*

El mot *bac*, a les localitats núm. 1 i 6 no es diu gaire; la núm. 11 aclareix que es diu molt poc, i afegeix que «és valencià». Les localitats núm. 31, 32 i 47 diuen que és forma antiga, «de vells».

MAPA NÚM. 65. *Ganyota*

La forma *fer momos* de la localitat núm. 19 no n'és ben bé sinònima; en aquest cas, té el significat de 'treure la llengua en senyal de burla'. A la núm. 29, hi ha també el mot *carussa*, però amb el sentit d'«aspecte de malatís». El mateix significat té aquest mot a la Plana de Castelló.

MAPA NÚM. 66. *Sangtraït / equimosi*

La forma *garrofi* de la localitat núm. 47 és l'equimosi que es fa com a conseqüència d'un fort pessic. La localitat núm. 26, en demanar directament pel mot *sangtraït*, després d'intentar que sortís per aproximació fonètica sense cap èxit, em digué que el mot *trit*, *trida* s'usa aplicat a la palla triturada ([tríðal]) dels treballs de l'era. Finalment, la forma *blavura* de la núm. 47 s'aplica a un 'rodal de la pell tot de color morat'.

MAPA NÚM. 67. *Calces*

El mot *pantalons* de la localitat núm. 1 és considerat «antic» per l'informador, mentre que la núm. 34 el considera «modern».

MAPA NÚM. 70. *Despullat, -ada*

A la localitat núm. 16 té el significat de 'treure's tan sols una peça de vestir'. A la núm. 18 i núm. 19, el de 'persona que porta poca roba', i a les núm. 15, 21, 32, 33, 36, 37, 38, 40, 41 i 44 és mot sinònim de *nu*, *nua*, fins al punt que l'ha desplaçat del parlar quotidià.

MAPA NÚM. 71. *L'estrenyecaps*

A les localitats núm. 21, 26 i 36 només el porten les dones. A la localitat núm. 24, del mot *serracaps*, l'informador en diu que té dos significats: *a)* una perruca que havien de portar les persones que tenien tinya, i *b)* un mocador al cap que portaven les dones en anar a dormir. Les formes *barret* (localitat núm. 26) i *gorro de dormir* (localitat núm. 36) són peces que només les porten els homes. Totes dues formes són pròpies també de la Plana de Castelló. El mot *còfia* de la localitat núm. 44 només s'aplica a les dones, perquè els homes porten *mocador* al cap. Finalment, a la localitat núm. 47 el mot *serracaps* s'usava i es portava només quan les dones anaven a pastar al forn.

MAPA NÚM. 72. *Esclop*

A la localitat núm. 3, també es coneix el mot *esclop*, pron. «asclop», però s'aplica a la soqueta que els segadors es fiquen als dits per segar a mà. La forma *soc* de la localitat núm. 19 s'aplicava a la peça de calçat que portaven els pastors antigament. Pel que fa als materials de què està construït, m'informen, a les localitats núm. 26, 39 i 42, que és fet d'una plataforma de fusta amb taloneres i punteres d'espart i lligades o cosides a la plataforma. El peu va sense res més. L'*esclop* de les localitats núm. 26 i 42, és fet de fusta buidada i així els peus, en calçar-lo, no es treuen de les sabates o del calçat que hom porti; així, contràriament a la forma *soc* de les localitats núm. 26, 39 i 42. El mot *palatroc* de la localitat núm. 35 es refereix a un tipus de sabata tancada. Finalment, l'*esclop* de la localitat núm. 43 és un tros de fusta de la soca de l'olivera amb un brot per plantar. En general, són trossos de fusta d'olivera.

MAPA NÚM. 73. *Les mitges*

La forma *calces* de les localitats núm. 1, 3 i 5 és sentida ja antiquada pels respectius informadors; per contra, aquestes mateixes localitats (1, 3 i 5), més les núm. 10, 13, 18 i 19, senten com a moderna la forma *mitges*.

MAPA NÚM. 74. *Els mitjons*

El mot *mitjó* és considerat «modern» a les localitats núm. 10 i 18. La localitat núm. 17

diu que són més curts que els peücs. La forma *calcetins* és considerada «antiga», i «de vells», respectivament, a les localitats núm. 3 i 18. En canvi, és «moderna» a les localitats núm. 30 i 39. Els *peücs* 'mitjons', a les localitats núm. 24, 35 i 43, són de llana i fets de casa; les localitats núm. 26 i 39 el consideren mot «antic». Finalment, la forma *calcilles* és «de vells» a les localitats núm. 27 i 28. A la localitat núm. 24 diu que eren fetes de casa.

MAPA NÚM. 75. *Capell*

El mot *barret* és considerat «antic» a la localitat núm. 14. A les localitats núm. 9, 10 i 38 se'n diu així si és fet de palla. Sobre la forma *sombrero*, hi ha el següent: se'n diu així a la localitat núm. 8 si és fet de palma, contràriament al que passa a les localitats núm. 9, 10 i 38, que se'n diu així si no n'és fet.

MAPA NÚM. 76. *Calçons*

La forma *valons* de les localitats núm. 2, 3 i 37 es refereix a una peça que arribava a mitja cama. La part que arribava fins al peu era anomenada *calcilla*. La portaven els vells. L'altra forma, *pantalons de mitja calça*, de les localitats núm. 4 i 5 es completava amb la *calça curta*. El mot *calçons* es considera «antic» a les localitats núm. 14, 28, 39 i 42. L'informador de la localitat núm. 9 em diu que arriben fins al genoll, i els de les localitats núm. 16 i 19 diuen que és prenda antiga. Eren uns pantalons que arribaven a mitja canella, i a les localitats núm. 23 i 35 són els calçotets llargs. Els *calçons curts* de la localitat núm. 8, els portaven antigament i arribaven a mitja cama. La forma *pantaló curt* de la localitat núm. 11 és la dels «vells pagesos». A la localitat núm. 42 diuen que *pantaló* és «paraula moderna». Finalment, sobre el mot *saragüells*, totes les localitats estan d'acord a afirmar que es tracta d'una forma «antiga i de vells».

MAPA NÚM. 79. *Bagul*

A la localitat núm. 1, el *baül* té la tapadora de forma arrodonida. El *mundo* de la localitat núm. 10 és més gran que el *bagul*.

MAPA NÚM. 80. *Cofres*

A la localitat núm. 1, *la caixa* té la tapadora de forma aplanada.

MAPA NÚM. 81. *Armilla*

La forma *armilla* és considerada antiga, «de vells» a la localitat núm. 30. Sobre aquest mot, la localitat núm. 47 fa el següent aclariment: *jupetí* és peça que usen les dones, i així mateix el *gipó*; una altra cosa és el *justillo*, pron. [dʒustíʎo], que servia per estrènyer-se el cos. El mot *gilet* de la localitat núm. 10 és considerat «antic» per l'informador. Sobre la forma *gipó*, la localitat núm. 7 diu que és terme antic, que era fet tot de vellut. *Jupetí* és peça antiquada a les localitats núm. 8 i 11.

MAPA NÚM. 83. *La façana*

El mot *pany* és considerat antiquat a la localitat núm. 19; a les localitats núm. 29 i 35 en diuen *pany de davant*. A la localitat núm. 28 la forma *pany* indica totes les cases d'una banda del carrer, igual que a la Plana de Castelló. *Fatxada* és considerat «modern» a la localitat núm. 19.

MAPA NÚM. 85. *Llinda*

Els laterals de la porta que van de la llinda al llindar verticalment són anomenats *muntà/muntans* a la localitat 6.

MAPA NÚM. 86. *Llindar*

Segons l'informador de la localitat núm. 2, el mot *llindar* s'usa amb el significat de 'lloc quan hom travessa el brancal, immediatament després'. A la localitat núm. 24, els laterals de la porta són anomenats *pujants*, pron. [puʒáns], i a la localitat núm. 36, *los aros*.

MAPA NÚM. 87. *El pestell*

A les localitats núm. 4, 7 i 34, *el pestell* és fet de fusta. A les localitats núm. 36 i 39, si el pestell és de ferro, aleshores s'anomena *forrollat*. A la localitat núm. 40, el pestell és de ferro; si és de fusta, s'anomena *bardubella*, pron. [barduβéʎa]. Finalment, a les localitats núm. 41 i 43, si l'aparell és de ferro, s'anomena *forroll*. La forma *felleva* de la localitat núm. 19 és «moderna».

MAPA NÚM. 88. *El bernat*

A la localitat núm. 3, l'informador afirma que el mot *parnet*, pron. «parnét», és una mena de bernat més petit que l'habitual. La forma *bernat* de la localitat núm. 19 s'aplica a una tanca de les portes situada a la part de baix. El *renàs* de la localitat núm. 24 s'aplica a la peça de ferro que tanca el pany de la porta.

MAPA NÚM. 89. *El baldó*

La forma *mandobella* de la localitat núm. 44 és feta de fusta o de ferro.

MAPA NÚM. 90. *El picaporta*

A les localitats núm. 7, 29, 32, 36, 39, 40, 41, 42, 44 i 47 també es coneix i s'usa *pica-port*, però amb el significat de 'pom de la porta'.

MAPA NÚM. 93. *Les frontisses*

La localitat núm. 5 afirma que *frontissa* és mot «antic». A la localitat núm. 3, la forma *bis-sagra* no es diu gaire. La forma *falleva* de la localitat núm. 15 és considerada «de vells» per l'informador. La *fallera* de la localitat núm. 45 és més grossa que la frontissa.

MAPA NÚM. 95. *L'excusat*

La forma *excusat* és considerada «antiga» a la localitat núm. 11, així com *sambullo*, de la localitat núm. 13. A la localitat núm. 10, aquell mot és vist més fi que els altres sinònims (*comuna*, *comú*), però quasi no es diu. Les localitats núm. 20, 21, 31, 38, 40 i 45 afegeixen que antigament —«quan eren petits»— hi havia un atuell de fusta anomenat *portadora* que servia per evacuar allà on hom li semblava, és a dir, que era transportable.

MAPA NÚM. 97. *La cort*

La localitat núm. 2 considera «antiga» la forma *cort*. A la localitat núm. 46, el plural és *les solls*, pron. «le solltx».

MAPA NÚM. 98. *La gibrella*

La localitat núm. 35 fa una distinció en aquest cas: el *ribrell* és de mida grossa; la *ribrella* és petita.

MAPA NÚM. 100. *El matalàs*

Tant la localitat núm. 35 com la 36 consideren la forma *matalap* i *colxó*, respectivament, mots moderns, ja que tradicionalment dormien damunt una *màrfega* de fulles seques de blat de moro. La localitat núm. 37 anota un plural anòmal, per tal com, de *matalap*, fa el plural *matalassos*. L'operació que consisteix a estovar els matalassos amb l'arribada de l'estiu és anomenada en aquesta localitat *fer matalassos*.

MAPA NÚM. 101. *El lligam del feix*

El mot *corda* de la localitat núm. 11 s'aplica als feixos de llenya o d'herba; el *vencill* d'aquesta mateixa localitat es fa del mateix blat. Aquesta forma es considera mot «antiga» a la localitat núm. 14.

MAPA NÚM. 103. *Un perol*

A la localitat núm. 2, afirma l'informador que el mot *perol* s'aplica a una mena de cullera grossa. A la localitat núm. 10 l'*olla* és més grossa que el perol. El *calderó* de la localitat núm. 11 és fet de ferro o metall. L'*olla* de la localitat núm. 11 és feta de terrissa. El mot *perol* de l'11 és més petit que l'olla. A la localitat núm. 42, el *perol* només té una ansa. En algunes localitats, com ara 2, 11, 21, 34 i 35, coneixen el *topí*, que és igual que el perol: és de terrissa, només té una ansa i serveix per fer el menjar. A la localitat núm. 48, l'*olla* és més gran que el perol.

MAPA NÚM. 104. *El llum d'oli*

Cresol comporta abundant nomenclatura. Aniré a pams:

a) El *ble*: [métʃa], localitats núm. 1, 5, 6, 7, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 26, 32, 33, 34, 37 i 39; [médʒa], localitats núm. 27, 28, 33, 38, 41 i 47; [méʒa], localitats núm. 29, 30, 36, 42, 43, 46 i 48; [méjʒa], localitats núm. 24, 30, 40, 43 i 45.

b) El *cremalló*: [karkapót], localitat núm. 5; [astalzím deʎ lumené], localitat núm. 12; [eskarbót], localitat núm. 7; [karbót], localitats núm. 1 i 3; [lo mók], localitats núm. 16, 18, 36, 42 i 45; [kremaʎót], localitats núm. 20, 23 i 35; [karbó], localitats núm. 26; [kre-mát], localitats núm. 28 i 37; [karboníʎa], localitat núm. 41.

c) *Mocare el ble*, [atiá la métʃe], localitat núm. 7; [atiá la lúm], localitat núm. 1; [moká-l kreʒól], localitat núm. 3; [torká la métʃa], localitat núm. 12; [ʎeβá-l mók], localitats núm. 17, 28, 30, 40, 41, 43, 47 i 48; [ʎevá-l mók], localitats núm. 15 i 19; [tráwre la métʃe], localitat núm. 21; [ʎeβá-l kremát], localitat núm. 22; [tombá-l kremaʎót], localitat núm. 23; [atiá-l kreʒól], localitat núm. 24; [tráwre-l karbó], localitat núm. 26; [taʎá-l mók], localitat núm. 29; [moká-l kreʒól], localitats núm. 32, 33, 39 i 45; [ʎeβá-l kremaʎót], localitat núm. 35; [ezvarapá-l kremát], localitat núm. 37; [ʎimpjá la médʒa], localitat núm. 38; [tráwre la méʒa], localitat núm. 45.

Algunes localitats, com ara les núm. 3, 18, 19, 21, 24, 26, 28, 30, 32, 33, 35, 38, 39, 40 i 41, expliquen que el *cresol* pròpiament dit està format per dues peces: l'una on va el ble, a la part de damunt, i l'altra, anomenada *cresola*, on es recull l'oli que vessa, a sota. Una variant formal d'aquesta peça és la *cresolera*, de les localitats núm. 42, 45,

47 i 48. La forma *llum d'oli* de la localitat núm. 7 és format per dues parts: a) *llum*, b) *gresol*. En algunes localitats (26 i 44) s'il·luminaven també amb unes tees ('teies'), anomenades *melis*, pron. [mélis] a la localitat núm. 26; l'aparell que es feia servir es deia [kremeʎó]. Així mateix, a la localitat núm. 26 era dit [ʎumené] el qui feia i venia les tees.

MAPA NÚM. 105. *Agafar*

Aquest mot es considera «modern» a les localitats núm. 18 i 30.

MAPA NÚM. 106. *L'alfàbia*

La localitat núm. 42 coneix una variant amb anses, però més petita, anomenada *orsa*.

MAPA NÚM. 107. *El càntir*

A les localitats núm. 25 i 31 fan servir el cànter també per beure vi i d'altres líquids. A la localitat núm. 2, si el *canteret* és més gros i amb dues anses i boca, s'anomena *cànter*. A la localitat núm. 40, l'informador també deia [bidʒerúl]. A les localitats núm. 44 i 46, algú diu també *botitxa*.

MAPA NÚM. 109. *El gerro de flors*

A la localitat núm. 35 és considerada «forma antiga, de vells» el mot *gerro*.

MAPA NÚM. 110. *La galleda*

El mot *poal* és «modern» a la localitat núm. 12. A la localitat núm. 2, aquesta forma designa la galleda utilitzada per a cisternes o pous, mentre que *galleta* és el recipient per a usos domèstics. La localitat núm. 43, segons el material de què és fet, hi dóna les següents denominacions: *caldero* i *galleta*, de ferro; *poal*, pron. «pual», de plàstic. El mot *galleta* és «antic, de vells» a la localitat núm. 34; a la 35, més concretament, és la galleda que va enganxada a la corda o cadena del pou i que serveix per treure'n aigua. Tanmateix, és també normal l'ús del terme *galleta* per designar el recipient en general. A la localitat núm. 37, l'informador em diu que el recipient usat per treure aigua del pou s'anomena *viola*, pron. [bióla]; a la localitat núm. 38, la forma *galleta* s'aplica a les construïdes de ferro, i si són construïdes de fusta, aleshores s'anomenen *buiol*, pron. [bujól]. Finalment, el *calderó* de la localitat núm. 47 és fet de zenc.

MAPA NÚM. 111. *La garrafa*

La forma *marequana* de la localitat núm. 7 és considerada «moderna», segons l'informador. A les localitats núm. 13 i 14 es considerat «modern» el mot *garrafa*.

MAPA NÚM. 112. *Els estalvis*

La *capçana* de la localitat núm. 44 és «de roba». Pel que fa a *estalvis*, cal dir que a la localitat núm. 6 són fets «de ferro» i a la localitat núm. 4, de «coa d'all». La forma *llassa* és feta «de palma» a la localitat núm. 6, «d'espert» a les localitats núm. 8, 18, 19 i 41, i de [bóya] o de [fúʎa ðe panísa], és a dir, *boga* o *bova* i de *fulla de blat de moro*, a la localitat núm. 42. La *llassada* de la localitat núm. 9 és, així mateix, feta «d'espert». El *tenedor* de les localitats núm. 8, 9 i 11 és «de ferro».

MAPA NÚM. 113. *Remenar el cafè*

Segons l'informador de la localitat núm. 2, *regirar* s'aplica només al fet de remenar els aliments que es guisen.

MAPA NÚM. 115. *El cubell*

La forma *bassiol* de la localitat núm. 28 es refereix a un recipient fet de fusta. El *caldero* de la localitat núm. 38 és fet de llauna. El *cubell* de la localitat núm. 4 és fet de plàstic, i el de la localitat núm. 6, de zenc. La *tina* de les localitats núm. 28 i 38 és feta de fusta; la de la localitat núm. 29, de plàstic.

MAPA NÚM. 118. *El bressol*

La localitat núm. 42 diu que és fet de fusta.

MAPA NÚM. 119. *Bressolar*

A les localitats núm. 2 i 11 es diu *granxar* si no és el bres.

MAPA NÚM. 120. *Una becaïna*

Les localitats núm. 24, 36 i 37 registren les següents variants: [aβekáðe] i [bekisó], respectivament.

MAPA NÚM. 121. *Menuts*

Els informadors de les localitats núm. 30 i 46 afirmen que és un mot que ja es diu molt poc, pron. [menútʃ].

MAPA NÚM. 122. *Graó*

A la localitat núm. 2, anomenen *graó* una 'pedra plana en forma d'escaló però més alta'. A les localitats núm. 3 i 14, la fusta que hi ha a l'escaló per embellir l'escala s'anomena *manparlan*, pron. [mamparlán], i en aquestes mateixes localitats, si l'escala és de fusta, el *graó* s'anomena *barró*. A les localitats núm. 16, 20, 23, 24, 26, 28, 36, 39, 40, 41, 42, 43 i 47, es diu així referit a una escala portàtil (normalment de fusta). Les localitats núm. 16, 18, 20, 21, 23, 24, 26, 32, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44 i 47 si és una escala de pedra, aleshores cada *graó* és anomenat *escala*. El replanell de l'escala s'anomena, a la localitat núm. 29, *grasó*, pron. [grazó]. Finalment, a la localitat núm. 35 diuen [grazó] un *graó* més alt del normal.

MAPA NÚM. 123. *Galfó*

La localitat núm. 15 en fa una matisació i diu que el ferro que surt del galfó i que enganxa a la porta es diu [feméʎa], i el que enganxa a la porta és la [gáʎa]. A la localitat núm. 26, distingeixen entre el galfó de la part de dalt de la porta, que anomenen [gólfo], i el de la part de baix, [faʎéʎe]. La polleguera es diu a la localitat núm. 27 [kuronéʎe], i a la localitat núm. 47, [buronéʎa]. Finalment, a la localitat núm. 29, el ferro del galfó que va enganxat a la porta és dit [gáʎa], i el que va enganxat a la paret, [paletíʎa].

MAPES NÚM. 124 i 125. *Escombra*

A la localitat núm. 19, m'informen que modernament està introduint-se en el registre parlat la forma [askómbra], i també [askombra].

MAPES NÚM. 126 i 127. *Raspallar i raspall*

A la localitat núm. 4 les formes, respectivament, són [respaʎá] i [respáʎ]. A les localitats núm. 7, 20 i 21, el mot *raspall* designa un estri amb pues de ferro que es fa servir per als muls, cavalls, etc. A la localitat núm. 11, es coneix un altre estri, anomenat *estrijol*, pron. [astrizol]. La forma *raspall*, també per a animals de peu rodó, es coneix però no s'usa gaire, segons els informadors. A les localitats núm. 16 i 24, el *raspall* és de pues més dures que habitualment i s'usa per netejar les espadenyes, etc. La forma *rascador* de les localitats núm. 26 i 41 designa una mena de raspall de pues dures (potser metàl·liques) que serveix per raspallar els cavalls, muls, etc., així com les formes *estrijol* i *rasqueta*, de les localitats núm. 28 i 46, respectivament. La forma *raspall* de les localitats núm. 23 i 34 s'aplica a les escombres de l'era. La forma *sorgo*, aplicada al raspall a la localitat núm. 26, es fa amb les fulles seques d'aquesta planta per als bous, segons el nostre informador. A la localitat núm. 39 la variant fonètica de la forma *estrijol* és [estriʒo].

MAPA NÚM. 128. *Les deixalles de després de les menjades*

A les localitats núm. 2, 13, 14, 36, 38, 44, 46, 46 i 47, la variant fonètica és [embrutá].

MAPA NÚM. 129. *Eixugar-se la boca*

La forma *balejar* de les localitats núm. 13 i 14 no es diu gaire. A la localitat núm. 37 es pronuncia [ʎimpjá].

MAPA NÚM. 130. *Instrument que serveix per agitar l'aire*

L'articulació de la forma *ventall* a les localitats núm. 4 i 8 és [ventáʎ].

MAPA NÚM. 132. *Cuscús / cuscussó*

A la localitat núm. 36, el *cusset* és com unes farinetes però més grosses. A la localitat núm. 37, l'informador m'explicava que aquesta menja era feta de farina de blat o de pa ratllat, amb sucre o brou. Ho menjaven els nens. Finalment, afegia que «era molt fi». A la localitat núm. 43, el preparat era com segueix: pa ratllat amb mel i aigua bullida. Era també menjar de nens. A la localitat núm. 44, la recepta és la següent: pa ratllat amb brou d'olla, o un altre qualsevol. A la localitat núm. 48, el *cuscús* era preparat així: es feia una sèmola de farina de blat i s'afegia a un brou. Havia d'ésser espès. Finalment, la localitat núm. 7 respon que s'anomenava *cuscús* la pasta per a sopa. Ara ja quasi no es diu.

MAPA NÚM. 133. *Xereca / figa seca*

A la localitat núm. 2, la forma *eixerec* s'aplica a una figa mig seca. Rep la denominació -localitat núm. 10- de *secalló* una figa de forma aplanada.

MAPA NÚM. 134. *Baldana (espècie de botifarra negra)*

A les localitats núm. 27, 31, 34 i 38, es pron. [buti-]. Sobre la forma *baldana* de les comarques de MA, P i AM, cal fer-hi alguna precisió. A la localitat núm. 36, la *baldana* no correspon al concepte 'botifarra d'arròs o de ceba' propi de Tortosa, sinó que s'aplica a la carn del pit de l'anyell. I així mateix, amb algun o altre matis és dit a la resta de les localitats: a la localitat núm. 37, significa exactament 'la carn anomenada *falda* de l'anyell

que és guisada amb patates'; a la localitat núm. 42, significa 'la punta del pit sense os'; a la localitat núm. 43, 'la part del pit de l'anyell on no hi ha costella'; a la localitat núm. 46, 'la carn que només és pell', i finalment a la localitat núm. 47 significa 'la punta del pit'.

MAPA NÚM. 137. *Forquilla*

La forma *tenedor* de la localitat núm. 3 és considerada d'ús de vells per l'informador de la localitat. A la localitat núm. 17, la variant és [teniðó]. L'informador de la localitat núm. 28 afirma que *forquilla* és un mot que només solen usar els mariners. Finalment, a la localitat núm. 45, m'informen que aquest mot és «modern».

MAPA NÚM. 138. *El cas del ganivet*

A les localitats núm. 8, 31, 34, 37, 38 i 44, ho diuen tan sols de la dextra, i a les cinc darreres, també de l'aixada.

MAPA NÚM. 139. *Ventall*

La forma *bufador* d'aquestes localitats és un tub llarg, de ferro o de fusta, o també de canya o d'una herba que es cria als bancals segons algunes localitats (núm. 35, 40 i 44), foradat i que serveix per atiar el foc.

MAPA NÚM. 140. *Caminadors*

Aquests estris que s'usaven o s'usen encara en alguna localitat tenen rodets a les localitats núm. 6, 7 i 12.

MAPA NÚM. 141. *Envà*

Segons l'informador de la localitat núm. 1, la forma *tapió* és més gran que l'envà i més prima. A la localitat núm. 40, m'informen que els envans més grossos damunt els quals descansa l'edifici són anomenats [paréž mižéres]. A la localitat núm. 41, el *barandat* és una paret que no arriba al sostre, és només a mitjana alçada.

MAPA NÚM. 142. *Capçana*

El mot *capçana* de la localitat núm. 10 designa el drap per torçar la cuina. A la localitat núm. 31, diuen *capçana* també a una mena de llombrius ('cucs de terra'). Finalment, la localitat núm. 34 afirma que la forma completa és *llassa de l'aigua*.

MAPA NÚM. 143. *Un forc*

Els informadors de la localitat núm. 43 em donaren detall de les mides longitudinals petites que es fan amb els dits de la mà: a) un *pam*, b) un *forc* i c) un *dit*.

MAPA NÚM. 144. *Solter*

A la localitat núm. 4, el mot *solter* s'aplica a un nen que es va fent adult. Amb el sentit de 'no casat' es diu molt poc, segons l'informador.

MAPA NÚM. 146. *El dot*

A la localitat núm. 35, l'informador parla de *adotar-los* en comptes de *dot*. A les localitats núm. 47 i 48, el dot pròpiament dit consisteix en l'aportació de la roba que tenen

els casats. Després hi ha el *dret de casament*, que consisteix a donar alguna heretat per la part de la núvia al nuvi, en aquelles famílies que poden.

MAPA NÚM. 147. *Desig*

Segons els informadors de la localitat núm. 3, *desig* és un mot que va incorporant-se al registre col·loquial a poc a poc. A les localitats núm. 19, 32, 46 i 48, com a segona forma, hi ha [dedʒitʃ]. La forma *melsa* de les localitats núm. 19, 22, 27, 37 i 45 consisteix en el següent: si la mare gestant toca la melsa d'un animal i després no es renta i, sense voler, es toca a ella mateixa, aleshores el nen neix amb una tara física a la part del cos on s'ha tocat la mare. La variant a la localitat núm. 45 consisteix en el fet que la melsa de l'animal que no s'ha de tocar és la del porc.

MAPA NÚM. 148. *Parir*

Les variants fonètiques de les localitats núm. 7, 17, 22, 24, 27, 29 i 44, per una part, i 14, per una altra, respectivament, són [dezakupá] i [dezekupá]. La localitat núm. 15 considera «paraula lletja» la forma *criar* per *parir*. L'informador de la localitat núm. 29 considera «barroera» la forma *parir*, i en general aquest verb és així considerat aplicat al fet de parir una dona. Finalment, afegiré que la localitat núm. 37 aplica la forma *parir* només als animals, i no pas als humans.

MAPA NÚM. 151. *Un noi*

La localitat núm. 27 considera *fadrí* un noi de quinze anys en endavant.

MAPA NÚM. 153. *El fill més petit*

A la localitat núm. 11, la resposta *hereu* per al fill més petit té aquesta explicació: «El pare dóna a tots, però un poc més al petit, perquè aquest s'encarregarà dels últims anys de la vida del seu pare». La forma *caganiu* de les localitats núm. 17, 22, 27 i 38 s'usa tan sols per als animals, i a la localitat núm. 29, només per als ocells. Les localitats núm. 38 i 43 diuen *cagarniu*.

MAPA NÚM. 154. *La pubilla*

A la localitat núm. 1, se'n diu així quan es casa, i a les localitats núm. 11, 12 i 22, se'n diu quan no té germans/germanes. A les localitats núm. 8, 15, 19 i 23, s'articula amb -v. Les localitats núm. 15, 16, 20, 22, 23, 27, 29 i 32 la pronuncien [poβíʎa].

MAPA NÚM. 155. *El pubill*

A les localitats núm. 11, 12, 13, 20 i 22, significa 'fill únic'. A les localitats núm. 15, 16, 23, 27, 29 i 32, es pronuncia [poβíʎ].

MAPA NÚM. 156. *L'avi / l'àvia*

M'informa la localitat núm. 42 que *avi*, pron. [áβi], és forma moderna. La forma *iaio/iaia* és considerada moderna a les localitats núm. 24 i 46. A les localitats núm. 18, 21, 24, 28, 29, 33 i 47, es diu [wélo/wéla], amb afèresi.

MAPA NÚM. 157. *Vetllar un mort*

A les localitats núm. 8, 11 i 15, s'articula amb *-v-*. Hi ha també una altra manera de dir-ho: *vetlar un defunt/difunt*, a les localitats núm. 16, 35, 36, 37, 40, 47 i 48.

MAPA NÚM. 158. *La mortalla*

La forma *lo gambeto* de la localitat núm. 3 es refereix a dues peces de vestir: una capeja amb faldilles. A les localitats núm. 10 i 38, és un llençol amb què emboliquen el difunt. A la localitat núm. 24, afirmen que *la mortalla* és la roba més nova i més bona que posseïa el difunt i que serveix per amortallar-lo. Hi ha localitats que no coneixen el substantiu, però sí el verb, i contesten: *l'han amortallat* (localitats núm. 22, 26, 27, 28, 32, 33, 34, 37, 39, 40, 41, 42, 43 i 46).

MAPA NÚM. 159. *El cementiri*

A la localitat núm. 2, l'informador m'aclareix el següent: si el soterrar es fa a terra, s'anomena [fóse]; contràriament, és dit [níntfol], igual com a la 34, que diuen [fósa] i [líntfol]. La forma *fossar* de les localitats núm. 1, 3, 6, 37, 38, 46 i 47 és considerada «antiga». A la localitat núm. 12, l'enterrador s'anomena *fosso*. La localitat núm. 4 també considera «antic» el mot *cementiri*. La localitat núm. 42 diu que el mot *cementeri* és «modern».

MAPA NÚM. 161. *Ataüllar*

La localitat núm. 10 m'informa que el mot «no es diu gaire». La localitat núm. 2 afirma que té el significat de 'mirar de fit a fit'. A les localitats núm. 27 i 29, tenen la forma *antaüllar*, i, finalment, la localitat núm. 48 diu *taüllar*, amb afèresi.

MAPA NÚM. 162. *El sagristà*

La forma *escolà major* de la localitat núm. 2 s'oposa a *escolanets*, pron. «ascolanets», que són els nens que ajuden el capellà a dir missa. A les localitats núm. 23, 24, 28, 30, 40, 41, 44 i 46, els escolanets són anomenats *coter* (sing., *cotero*). Aquest mot no figurava al qüestionari, i s'ha recollit d'una manera espontània. És la forma general d'aquestes comarques castellonenques.

MAPA NÚM. 163. *Blasfemar*

A la localitat núm. 48, el verb *renegar* significa 'treballar molt, massa'; normalment es diu l'adjectiu postverbal *home renegat*, que significa 'home treballador, massa treballador'. La localitat núm. 29 diu que la forma *blasfemar* és «moderna».

MAPA NÚM. 164. *Els Reis*

A la localitat núm. 4 la pronúncia és [réis]. La localitat núm. 28 coneix també la forma [réjfos], però afirma que és moderna, i així mateix ho afirma la localitat núm. 45 de *Reixos*.

MAPA NÚM. 165. *Una disfressa*

Les localitats núm. 2, 4, 8 i 9 responen *careta* si la disfressa és només de la cara. La localitat núm. 14 pron. *màscara*. A les localitats núm. 21, 25 i 44, la pronúncia és «desfrès», i a la 30 és «desfràs». A la localitat núm. 28, és [disfés]. Les localitats núm. 35, 39 i 44 pronuncien [májfkerà], igual que a la Plana de Castelló.

MAPA NÚM. 166. *La processó*

A la localitat núm. 14, afirmen que el mot *processó* és modern. A les 6 i 23, la pronúncia és amb -v-.

MAPA NÚM. 167. *Dir missa*

La inclusió d'aquest terme es va fer pensant en la localització del verb *missar* 'dir missa', segons el vocabulari de F. Mestre, però sembla, pels resultats obtinguts, que aquell terme ha caigut en desús.

MAPA NÚM. 168. *Dena*

La resposta de les localitats núm. 24, 26, 32, 33, 40, 41, 45 i 46 es refereix al període de temps comprès de deu en deu anys. A la localitat núm. 39, usen *dena* per a la divisió del terme municipal en dotze denes, cadascuna de les quals conté deu masos, amb un alcalde per cada dena, anomenat [alkaldíño]. A la localitat núm. 44, sembla que pronuncien el mot *misteri* de manera diferent els homes de les dones. La pronúncia dels homes és [mistéril], mentre que la de les dones és [mistjáril]; així mateix succeeix amb el mot *deu*: pronunciat pels homes [dév] i per les dones [djáv], és a dir, sembla que ens trobem davant una variant de tipus sexual. Aquest fenomen fonètic, ja estudiat per diversos autors, no hi inclou aquesta localitat.

MAPA NÚM. 169. *Les bitlles*

A totes les localitats apareix el mot *birlot* referit a un estri de forma rectangular que es llança per fer caure les bitlles; tan sols la localitat núm. 9 en diu [lez bótjes].

MAPA NÚM. 170. *La baldufa*

A la localitat núm. 35, la pronúncia és [trompídʒa]. A les localitats núm. 41 i 44, la forma és *reballadora*. Les localitats núm. 17, 22 i 24 afirmen que hi ha una altra classe de baldufa que s'anomena *baralluga*, que es fa rodar amb els dits i és petita. A la localitat núm. 23, s'anomenen [benturétes] les que es fan ballar amb el dit. A la localitat núm. 30, diferencien la *sarrompa* del *trompitxol* perquè aquest té el clau més llarg. La variant de la localitat núm. 37 és [baldrúfa], i en aquesta localitat es fa ballar amb els dits. El *trompitxol* de la localitat núm. 46 es fa anar amb la mà, i el de la localitat núm. 48 és més gran que la *trompa*, i segons els informadors es feia voltar amb un assot.

MAPA NÚM. 172. *Vegada*

A les localitats núm. 8, 15 i 23, s'articula amb -v-. A les localitats núm. 26, 28, 29, 30, 31, 32, 39, 40, 41, 45, 46, 47 i 48, la forma *vegada* s'articula [bevá], i a 42 i 44 hi ha fluctuació entre les dues pronúncies. Cal notar, en aquest aspecte concret, també l'articulació [beváə] a la localitat núm. 27. A la localitat núm. 28, m'informen que la forma *viatge*, per *vegada*, és pròpia del parlar dels mariners.

MAPA NÚM. 173. *Un rotlle*

A la localitat núm. 1 significa 'un tros del terra', i a les localitats núm. 2 i 4, 'apartar la gent per passar; deixar un espai per passar-hi'. Finalment, a la localitat núm. 3, significa 'fer voltes'; 'una persona que fa voltes', segons els informadors. El mot *rogle* és articulat amb -g- a les localitats núm. 15, 17, 20, 24, 29, 34, 40 i 45.

MAPA NÚM. 174. *El gronxador*

A les localitats núm. 17, 18, 19, 28, 33, 34, 35 i 45 s'articula amb afèresi de la primera síl·laba *en-*. A la localitat núm. 30, la forma és *agronsadora*, i a la localitat núm. 47, *gronsaora*.

MAPA NÚM. 175. *El xerric-xerrac*

A la localitat núm. 2, es diu *carrau* al que fan sonar per setmana santa. Anoto també la variant *corrau* a la localitat núm. 27. A les localitats núm. 29 i 31, hi ha la variant [RÉK-RÉK], que és la usual a la Plana de Castelló. *Les matraques* es toquen per setmana santa en lloc de les campanes, segons els informadors de les localitats núm. 35, 42 i 47. A la localitat núm. 38, el que es tocava per setmana santa era la [karáβa]. La *carraussa* de la localitat núm. 6 és més grossa que el *carrau*.

MAPA NÚM. 177. *El xiulet (so)*

A les localitats núm. 17, 18, 19, 21, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 43, 45, 46, 47 i 48 s'articula [tʃulít].

MAPA NÚM. 178. *El xiulet (instrument)*

A la localitat núm. 24, afirmen que s'anomenen així tan sols els construïts d'un pinyol d'albercoc. A la localitat núm. 28 diuen que el *xulet* és de forma més allargassada que el *pito*. El mot *xulador* es diu, a la localitat núm. 47, *xulaor*, pron. [tʃulaó].

MAPA NÚM. 179. *Portar un nen a collibè*

La variant de la localitat núm. 21 és *a la terintxina*, i la de la localitat núm. 23 és *a la perentxina*.

MAPA NÚM. 182. *Alguns dies de la setmana (dilluns-dimarts-diumenge)*

A les localitats núm. 15, 33 i 38, la variant és *dillums*; a les localitats núm. 23, 28, 30, 40, 42 i 45 és *delluns*, i, finalment, a la localitat núm. 32 és *dellums*.

MAPA NÚM. 183. *Alguns mesos de l'any (gener, juliol, desembre)*

En aquest mapa, malgrat que només he cartografiat els mesos de gener, juliol i desembre, hi ha també informació d'altres mesos, els quals, pel fet tenir interès lingüístic tan sols en alguna localitat aïllada, no han estat cartografiats i apareixen ara en aquestes notes. A les localitats núm. 8 i 17, el mes de *novembre* s'articula amb *-v*. A les localitats núm. 2 i 20, l'articulació del mes de *juliol* és amb [ʒ]. A les localitats núm. 18, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 44, 45, 46 i 47, la pronúncia és [dizjembre]. A la localitat núm. 27, la pronúncia és [ʒorjól]. El mes de *novembre* té, a més del que he assenyalat, algunes variants, com ara: [noβjembre] a les localitats núm. 26, 28, 30, 40, 41, 44, 45, 46 i 47; [noémbre] a les localitats núm. 32, 33 i 35. El mes d'*octubre* presenta aquestes solucions: [otúβre] a la localitat núm. 30; [ojtúβre] a la localitat núm. 33; [ottúβre] a la localitat núm. 40. Finalment, la localitat núm. 44 presenta articulació [tʃ-] en els mesos de *gener*, *juny* i *juliol*.

MAPA NÚM. 184. *Les estacions de l'any*

La localitat núm. 8 presenta articulació *-v* en els mots *bivern*, *primavera*, *primavera*

d'hivern. El substantiu *tardor* té aquestes variants: *otonyo* a les localitats núm. 15, 17, 20, 21, 22, 23, 25, 27, 29, 31, 34, 35, 38, 44, 46, 47 i 48; [primaβére ð-ibérn] a la 18; [sam-mikelá] a les localitats núm. 26, 30, 32, 36, 37, 39, 42 i 45; [sammikeláða] a la localitat núm. 33; *entretemps* a la localitat núm. 42. A la localitat núm. 24, l'informador no va saber donar-ne cap paraula. La localitat núm. 40 diu que [sammiveláða] no es refereix a la tardor. La forma *primavera* de la localitat núm. 13 significa 'tardor', i la forma [l-astiβét] de la mateixa localitat, 'primavera'.

MAPA NÚM. 185. *Any bixest*

L'any bixest presenta les següents variants formals: [bisékto] a la localitat núm. 18; [bi-sjéstó] a les localitats núm. 20, 22, 23, 25, 27, 32, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 47 i 48; [dizást] a la localitat núm. 15; [biséstó] a les localitats núm. 26 i 46; [deséksto] a les localitats núm. 28 i 33; [bisékst] a la localitat núm. 35.

MAPA NÚM. 186. *Enguany*

A les localitats núm. 12, 34, 35, 36, 37, 40, 41, 42, 44, 45, 46, 47 i 48, presenta la pronúncia «en-».

MAPA NÚM. 188. *Demà-passat*

La forma *después-demà* té les següents variants: [despwézðemá] a les localitats núm. 16, 18, 25, 27, 31, 39, 41, 42, 44 i 45; [despózðemá] a les localitats núm. 23, 24, 34 i 35; [dimpwézðemá] a la localitat núm. 40. Finalment, hi ha l'aclariment de la localitat núm. 6, que diu que *passat-demà* és mot «modern».

MAPA NÚM. 189. *Abans-d'ahir*

A les localitats núm. 4 i 6, la forma *abans-d'ahir* és considerada «moderna». La forma *después-ahir* té les següents variants: [despwézair] a les localitats núm. 16, 20, 25, 26, 27, 31, 39, 41, 42, 44 i 45; [despózair] a les localitats núm. 23, 34 i 35. Les localitats núm. 28, 29, 30, 32, 33, 36, 46, 47 i 48 pronuncien la -r final del mot *ahir*.

MAPA NÚM. 192. *Els núvols*

A les localitats núm. 1 i 6, els respectius informadors afirmen que hi ha una altra mena de núvols anomenats «blancs» que es diuen *bromes*.

MAPA NÚM. 193. *Roina*

A la localitat núm. 38, el *borrim* és la pluja fina de l'estiu. A la localitat núm. 47, la forma és *ariboga*, i el verb, *aribogar*. Quan el cel està ennuvolat però no arriba a ploure, es diu que està *entaranynat*, segons l'informador d'aquesta localitat. A la localitat núm. 48, el mot es diu en plural, *arabogues*. Amb relació al mal temps, l'informador d'aquesta localitat m'explicava dues dites: a) *El cel a cabassets, l'aigua a canterets* significa que, quan els núvols tenen aquella forma, plourà aviat i amb força; b) *Quan rellampegue a Sant Benet, aprèta el barret* significa que hi ha neu. La primera dita també és pròpia de la localitat núm. 46.

MAPA NÚM. 194. *Plovisquejar*

A les localitats núm. 8 i 23, s'articula la -v- de la forma *plovisnar*.

MAPA NÚM. 195. *Mullar-se*

A la localitat núm. 2, la diferència que hi ha entre *banyar-se* i *mullar-se* consisteix en el fet que aquesta darrera s'aplica a un hom que va xop. A la localitat núm. 35, *xopar-se* és anar més mullat que *banyar-se*.

MAPA NÚM. 199. *Caramell*

A les localitats núm. 2, 4, 6 i 7, es diu *canelobre*, i a la localitat núm. 45, *canyamelos*.

MAPA NÚM. 200. *La calamarsa*

El *calabruixó* de la localitat núm. 2 és «fi com l'arròs», segons l'informador. La *pedra* de les localitats núm. 2, 7, 12, 15, 16, 19, 20 i 29 és més grossa que el *calabruixó*. El *granís* de la localitat núm. 3 és «molt petit», segons l'informador. A la localitat núm. 6, el *calabruixó* va acompanyat també d'aigua i de neu. A la localitat núm. 17, la pronúncia és [kalaβrujɔ]. A les localitats núm. 26, 36, 38 i 41, la forma és *matacabra*, en singular.

MAPA NÚM. 201. *Carrera de Sant Jaume*

A la localitat núm. 17, la variant és [karatéra ðe san dʒóme], i a les localitats núm. 15, 26, 27 i 43, és [karatéra ðe san dʒáwme]; a les localitats núm. 30 i 42, [karatéra ðe san dʒówme], i a la localitat núm. 45, [karatéra ðe san dʒóme]; a la localitat núm. 29, [kamɫ ðe santjávo] i a la localitat núm. 44, [kamí ðe san tʃówme]. Per a més informació, vegeu: Lluís GIMENO BETÍ (1988), «Quatre mots sobre el nom d'alguns astres en tortosí», *Miscel·lània d'homenatge a Enric Moreu-Rey*, vol. II, Barcelona, p. 243-252.

MAPA NÚM. 202. *Un any per l'altre*

A les localitats núm. 19, 20, 23, 24, 26, 27, 38, 40, 42 i 44, la pronúncia és [un áɲ per átre]; a les localitats núm. 28, 39, 41, 45, 46, 47 i 48, [un áɲ per ð-átre], i a la localitat núm. 32, [un áɲ pa ð-átre].

MAPA NÚM. 203. *El camí ramader*

A la localitat núm. 5, el *camí de ferradura* és més estret que la *carrerada*, segons l'informador. A la localitat núm. 19, l'informador afegeix l'adjectiu «reals» al mot *lligallo*, i diu que els *lligallos reals* són molt llargs. La pronúncia del mot *assegador* és [asa-] a les localitats núm. 32, 36, 39, 40, 41, 43 i 44. Finalment, la forma de la localitat núm. 48 és [páz ðe vanáo]. Per a més informació dels mapes 203 al 207, vegeu: Lluís GIMENO BETÍ (1991), «Algunes notes sobre orònims en tortosí», SOBI, XLIV (març), Alacant, p. 628-635.

MAPA NÚM. 204. *Una muntanya*

Les localitats núm. 20, 27, 29, 30 i 47, presenten la pronúncia [munt-]. La forma *canto* de la localitat núm. 41 designa una muntanya més baixa.

MAPA NÚM. 205. *La бага*

A la localitat núm. 20, la pronúncia és [l-ambrie], i a les localitats núm. 15 i 29, «umbria».

MAPA NÚM. 207. *El cim*

La contestació *la lloma* de la localitat núm. 10 s'aplica si el cim és arrodonit o de forma plana. La forma *lo pic* aplicat al cim té, a la localitat núm. 19, la resposta *lo pico de la serra*. A la localitat núm. 39, la resposta és *lo cap de serra*. La pronúncia de la localitat núm. 44 és [kaðamún].

MAPA NÚM. 208. *Una bombolla d'aigua*

La pronúncia de la forma *bombolla d'aigua* a les localitats núm. 23, 25, 27, 28 i 31 és «bombolla aigua». La localitat núm. 45 presenta la variant [gorvót].

MAPA NÚM. 210. *Bassal*

A la localitat núm. 11, la forma *les bassades* es diu quan hi ha un gran conjunt de basses. En general, les localitats que enregistren les dues formes *bassa* i *toll* hi ha la diferència de la grandària: la *bassa* s'aplica a un bassal més gros que no el toll; però a la localitat núm. 43 és a l'inrevés: *toll* s'aplica a un bassal més gros que no pas *bassot*. Pel que fa a la contestació de la localitat núm. 37, és *bassotet*.

MAPA NÚM. 211. *Aljub*

A les localitats núm. 15, 18, 19, 20, 27 i 29, la pronúncia és [ardzúp], i es tracta de llocs no tapats. L'informador de la localitat núm. 28 aclareix que «un clot cobert que arreplega aigua del camp és anomenat [ájywakokó]». A la localitat núm. 41, [aldzúp] s'aplica a les finques del camp, i a la localitat núm. 44, la pronúncia és [altjúp], i s'anomenen així els molins d'aigua.

MAPA NÚM. 212. *El coll del pou*

La localitat núm. 7 coneix també el mot *brocal*, però l'aplica a «la boca del cànter».

MAPA NÚM. 213. *Condemnar un pou*

La pronúncia de les localitats núm. 27, 29 i 47 és *roblir*. La de la localitat núm. 44 és *reblir*. A la localitat núm. 48, diuen *enrunar* si el pou s'ha tapat ell sol, és a dir, que s'ha anat desfent i tapant per l'acció del pas del temps.

MAPA NÚM. 214. *La sínia*

El mot [sénja] significa, a la localitat núm. 1, 'l'hort, el tros, el bancal', i molt semblantment a la localitat núm. 28 [séja], forma ja antiquada; modernament significa un 'tros de terra de regadiu que hi ha a la vora del poble', ja que en aquesta localitat la *sínia* és anomenada [nórja]. A la localitat núm. 5, el mot [sénje] designa una 'finca que està situada a la vora del riu' (l'Ebre). A la localitat núm. 12, no s'usa l'estri perquè hi ha abundant aigua per regar —la localitat està situada al delta de l'Ebre—; és per això que es diu el castellanisme. La localitat núm. 38 afirma que l'estri no s'usa al poble. Finalment, la localitat núm. 44 fa el següent aclariment: la *sénia* va amb tracció animal, i la *nòria*, és l'home qui la fa anar amb les mans.

MAPA NÚM. 215. *Els catúfols*

La localitat núm. 3 fa el plural *cadufos*. La localitat núm. 5 afegeix que «la corda amb què lligaven els cadufs era anomenada [samíe]». La corda que sosté els catúfols de la

sínia a la localitat núm. 28 s'anomena [rés], i a la localitat núm. 47, [rést]. La localitat núm. 44 afirma que els *canterets* són fets de terrissa i els poalets, de llauna. Finalment, la localitat núm. 47 diu que «allà on van lligats els catúfols s'anomena [mála]».

MAPA NÚM. 216. *El còdol*

La forma *còdol* de la localitat núm. 3 s'aplica només a les pedres de riu. Les localitats núm. 15, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 33, 36, 37 i 43 pronuncien [kóðul]. El *cudrell* de la localitat núm. 4 és una pedra de riu. Les localitats núm. 32 i 34 desconeixen el substantiu *còdol*, però coneixen els termes [kuðolá] i [kuðoláða], respectivament.

MAPA NÚM. 217. *Una esllavissada*

A la localitat núm. 11, la pronúncia és *sulsida*. A la localitat núm. 39, coneixen el terme [ezmoɲíða], que apliquen a una esllavissada produïda a la muntanya i que arrossega terra i pedres.

MAPA NÚM. 218. *Almud*

Els informadors de les localitats núm. 7 i 8 afirmen que el terme *almud* és «antic». La quarta part de la mesureta de la localitat núm. 3 és la [kwartéza]. A les localitats núm. 18, 21, 24 i 28, m'indicaven unes altres mesures de capacitat, que són les següents –ja conegudes–: la [barséla], que equival a deu mesures, i el [kalitrét], que equival a la meitat de la mesura. A la localitat núm. 19, en deien [mizúra], i d'altres: la [barséle], que equival a deu calitrets. A la localitat núm. 27, hi ha també unes altres mesures de capacitat: la [barséla], la [mezúra], la [miza barséla], la [mize mezúra] i el [mezurét]. La localitat núm. 30 afirma que «avui una barcella equival a deu mesures, però antigament equivalia a dotze». A les localitats núm. 32 i 34, m'aclarien el següent: «La barcella equival a vuit mesures. Cada barcella val dotze quilos i mig.» Hi ha una altra mesura de capacitat que es diu [lo óðle], que fa quinze quilograms; en canvi, la localitat núm. 33, de la mateixa comarca, aclareix que una barcella equival a vuit mesures, i el doble, a nou mesures. A la localitat núm. 36, una barcella equival a deu almuds, i a la localitat núm. 37, de la mateixa comarca, una barcella val vuit almuds. A la localitat núm. 38, afegien: «una mesura val un quilo i mig de blat, i un [kwartá] equival a onze almuds». A les localitats núm. 39 i 44, deien que una barcella val vuit mesures i un cafís val dotze barcelles i deu dobles. A les localitats núm. 40 i 41, una barcella val vuit mesures. A les localitats núm. 43 i 46, diuen que una barcella equival a vuit mesures, i deu mesures equivalen a un «decàlitro». A la localitat núm. 47, una barcella equival a dotze mesures, i a la localitat núm. 48, una barcella val nou mesures, i em van assegurar que equivalia a nou quilograms.

MAPA NÚM. 219. *Murada*

Les localitats núm. 30, 39, 45, 47 i 48 fan [murá].

MAPA NÚM. 220. *Coll*

La localitat núm. 44 només coneix el terme en la toponímia: [kól d-áres].

MAPA NÚM. 221. *Marjal*

A la localitat núm. 5, la forma *escórrecs* s'ha de situar als barrancs, segons l'informador.

A la localitat núm. 16, el mot és masculí: *lo marjal*. A la localitat núm. 23, anomenen [marʒál] «la terra que és bona per cultivar-hi». A la localitat núm. 36, [mardʒál] vol dir «una sort petita», i finalment, la localitat núm. 42 anomena [mardʒál] «la terra del riu per on fa temps que no hi passa aigua i serveix per cultivar-hi una mica d'horta».

MAPA NÚM. 222. *Albelló*

A les localitats núm. 18, 21, 23, 24, 32, 33, 34, 35, 37, 38 i 47, la variant fonètica és [awβeló]. La localitat núm. 8 afirma que l'*aubelló* es diu de la sènia. A la localitat núm. 21, aquest mot significa «forat al riu on escola l'aigua». A les 23, 24, 32, 33, 34, 35, 37, 38 i 47 és un «sequiol que es fa a un camp, bancal, etc., que s'ha omplert d'aigua per tal de treure-la'n». A la localitat núm. 26, és una «cisterna on va a parar l'aigua dels camins després d'haver plogut i que serveix per beure el bestiar». A la localitat núm. 31 vol dir «pèl que es talla a les ovelles; la llana». A les localitats núm. 36 i 43, la variant és [oβeló], i significa «sèquia que es fa per treure l'aigua dels bancals després d'un fort ruixat»; la localitat núm. 43 hi afegeix «a les muntanyes».

MAPA NÚM. 223. *Sort*

A la localitat núm. 2, afirmen que la *sort* està situada prop del poble; és mot poc usual. A la localitat núm. 4 està situada prop de la casa, i a la localitat núm. 11, a la sort hi ha cultiu de regadiu. A les localitats núm. 18, 19 i 30, és sinònim de *bancal* (vegeu les notes al mapa núm. 226). A la localitat núm. 23, el mot només es coneix en la toponímia, ja que és el nom d'una partida del poble. A les localitats núm. 24 i 41, el mot significa «una de les parts en què es divideix un bancal». A la localitat núm. 28, afirmen que la sort està situada a l'horta. A les localitats núm. 31, 39 i 47, «és l'herència d'una persona». A la localitat núm. 32, és «una part del bancal propietat del treballador que la treballa perquè hi està llogat». A les localitats núm. 34 i 36, es tracta d'una partida que està prop del poble. A la localitat núm. 38, m'indicaven que «diversos bancals on hom cultiva horta s'anomenen *sort*». Finalment, a la localitat núm. 46, m'indicaven que «del comú de l'Ajuntament en feren particions i les van repartir entre la gent; cada partició s'anomena [sòrt de maléa], on cultiven ametlles, garrofes, etc., és a dir, secà».

MAPA NÚM. 225. *La garriga*

A la localitat núm. 1, segons m'indicava l'informador, el mot *garriga* designa el pinar, el camp que està per cultivar. A la localitat núm. 2, designa un camp que fa molts anys que no es treballa; a la mateixa localitat, la forma *un cultivàs* designa un camp que fa tres o quatre anys que no es treballa. A les localitats núm. 9 i 11, el mot *garriga* designa allò que normalment es diu *secà*, i s'hi cultiven cereals de tota mena. Cal afegir que a la localitat núm. 9, a més a més, també hi ha la forma *plana*, on també es cultiven cereals. A les localitats núm. 4 i 16, la pronúncia del mot *erm* és [érm]. A les localitats núm. 21 i 24, m'indicaven els informadors, pel que fa a la diferència entre *erm* i *malea*, que el primer terme s'aplica a un camp que ha estat treballat però que s'ha deixat perdre; en canvi, el segon, s'aplica a un camp on mai no s'ha cultivat res. La pronúncia del mot *cultivàs* a la localitat núm. 23 és [kultivàs]. Finalment, cal anotar la variant fonètica [dérm] del mot *erm* a la localitat núm. 30.

MAPA NÚM. 226. *La feixa*

A les localitats núm. 1, 6 i 8, m'indicaven que el bancal, contràriament a la feixa, que és llarga i estreta, és ample i no gaire llarg. Sobre el mot *bancal* afirmen, a la localitat núm. 11, que s'ha de situar a la muntanya. Aquesta mateixa localitat diu que *sort*, com a sinònim de *feixa*, és terra on es cultiva regadiu. A les localitats núm. 19, 20, 21, 24, 26, 28, 32, 38, 39, 42 i 46, m'explicaven la diferència entre *feixa* i *bancal*: aquest darrer no té espona o marge de pedra seca, és a dir, és al pla, no pas a la muntanya. En canvi, a les localitats núm. 23 i 40, diuen que la feixa és més petita que el bancal i està situada en terreny costerut. A les localitats núm. 34 i 35, el bancal és de forma més quadrada que no la feixa. A la localitat núm. 37, diuen *feixeta* a un bancal petit, i a la localitat núm. 41, afirmaven que el bancal pròpiament dit és al terreny muntanyós o bé costerut; si és al pla, aleshores s'anomena *pla*. A les localitats núm. 47 i 48, afirmen que el bancal, si està situat en un pla, s'anomena *bancal*; però si ho està a la muntanya, la localitat núm. 47 en diu *tros*, i la localitat núm. 48, [*ástres*].

MAPA NÚM. 227. *L'espona*

A les localitats núm. 2 i 36, si l'espona és feta de terra s'anomena *ribàs*. A les localitats núm. 12 i 29, el terme *marge* designa la paret que delimita un hort, un camp, etc., de l'altre del seu costat, és a dir, allò que a la Plana de Castelló se sol dir *marge mitger*. Les localitats núm. 17, 18, 19, 21, 22, 23, 26, 27, 28, 30 i 38 pronúncien [*márʒe*]. A les localitats núm. 33 i 34, el terme *marge* designa una paret de terra, no pas de pedra seca, com ho és en general a la zona. Finalment, la localitat núm. 35 diu que *marge* és sinònim de *camp erm*, *garriga*.

MAPA NÚM. 228. *Eines per cavar*

La localitat núm. 8 diu que el terme *ferraments* és poc usual. A les localitats núm. 11 i 23, el terme *aïna* és conegut i suat per designar els objectes de la cuina: olles, cassoles, etc.; tot plegat són les *aïnes*. La localitat núm. 29 distingeix semànticament els mots *arreus* i *ferramentes*. El primer designa les eines de mida més grossa i l'altre, les de mida més petita. Segons l'informador de la localitat núm. 46, el terme *ferraments* és modern, i *arreos* és «antic, de vells».

MAPA NÚM. 229. *Primera passada amb l'arada*

A la localitat núm. 28, s'usa *rompre* si es tracta de terra de secà; si es tracta de terra d'horta, aleshores és [*primérra rélla*]. La pronúncia del verb *moure* a la localitat núm. 41 és [*máwre*]. A la localitat núm. 48, *rompissar* té el significat de 'llaurar una terra que no es treballa des de fa molts anys'.

MAPA NÚM. 230. *Segona passada amb l'arada*

A la localitat núm. 22, la forma és *segona rella*. A les localitats núm. 27 i 29, *passar la terra*, i a la localitat núm. 44, el significat és diferent: quan hom llaura un camp erm, aleshores es diu *mantornar*.

MAPA NÚM. 232. *El torn de regar*

A les localitats núm. 2 i 48, el mot *tanda* només s'usa per designar el torn de batre a l'era.

MAPA NÚM. 233. *Els fems*

A les localitats núm. 3, 36, 38 i 42, el mot *formiguer* designa les rames, branques, etc., amuntegades en petits munts tapats amb terra. Després hi calen foc, i el resultat d'aquesta combustió s'escampa pels camps i serveix d'adob. A la localitat núm. 24, *gabells* vol dir gairebé el mateix: la «malea» cremada i tapada amb gleves.

MAPA NÚM. 234. *Treballar a preu fet*

A la localitat núm. 14, *preu fet* designa el jornal. A la localitat núm. 6, la pronúncia és *estall*. Finalment, la forma *a'stall* significa, a la localitat núm. 37, 'tallar pins'.

MAPA NÚM. 235. *La llavor*

La pronunciació de la localitat núm. 8 de la forma *llavor* és amb -v-.

MAPA NÚM. 236. *L'espantall*

A la localitat núm. 12, hi ha la variant *baberoa*. A la localitat núm. 20, la pronúncia del mot *espantapájaros* és [espetepáxaros]. La pronúncia del mot *barbarroja* a les localitats núm. 34 i 37 és [baβarótjes], i la de la localitat núm. 38, [baβarútjes]. Finalment, la pronúncia del mot *espantajo* a la localitat núm. 44 és [espantájzo].

MAPA NÚM. 237. *Eixarcolar*

L'informador de la localitat núm. 2 m'indicava que el mot *birbar* designa 'allà on hi ha molta roba, llevar la dolenta i deixar la bona'. D'aquest mateix mot, m'indicava la localitat núm. 10 que només s'usa en relació amb l'arròs, i les localitats núm. 40 i 41 l'apliquen només als bladars. La pronúncia del mot *entrecavar* a la localitat núm. 16 és [antrekabá], i a les localitats núm. 32, 37, 40, 41 i 42 és [entrekabá].

MAPA NÚM. 238. *La civada*

La pronúncia del mot *avena* a les localitats núm. 17, 22 i 23 és [avéna].

MAPA NÚM. 240. *Rovellar-se el blat*

La pronúncia del mot *enrojar-se* a les localitats núm. 18, 19, 26, 32, 39, 40, 41, 42, 45 i 47 és [anrojársel].

MAPA NÚM. 241. *Neular-se el blat*

La pronúncia del mot *carbonillo* a les localitats núm. 41 i 46 és *carbonilla*.

MAPA NÚM. 242. *El blat de moro*

La localitat núm. 9 diu que n'hi ha de dues menes: [paníz náno] i [paníz vífén].

MAPA NÚM. 243. *La panotxa del blat de moro*

La localitat núm. 40 diu que «una vegada collides i penjades per tal d'assecar-se se'n diuen *panolles*».

MAPA NÚM. 244. *L'espigot*

La pronúncia del mot *barrusca* a la localitat núm. 26 és *barrusco*. La localitat núm. 28

afirma que antigament, de l'espigot, en deien [róska]. Les localitats núm. 33, 34 i 35 pronuncien la forma *coscó* amb canvi de l'accent oxíton en paroxíton. La localitat núm. 40 coneix també el mot *barrusca* però amb un significat diferent, ja que designa el raïm sense grans. La localitat núm. 43 presenta la variant *lo cor de la panolla*. Finalment, la localitat núm. 45 diu *taruc* al *tarugo*.

MAPA NÚM. 245. *Remoure l'herba*

La variant fonètica de la localitat núm. 14 és *tumbar*.

MAPA NÚM. 246. *El volant*

Les localitats núm. 1 i 11 afirmen que aquesta eina té la fulla més ampla que no la falç, i les localitats núm. 42 i 47 la coneixen, però diuen que és pròpia de Catalunya. Recordaré que en aquestes terres, i sobretot d'una manera encara més accentuada al Baix Maestrat, Catalunya –des del punt de vista lingüístic– comença més amunt de Tortosa.

MAPA NÚM. 247. *La falç*

La forma *sorrac* de la localitat núm. 9 és una eina més grossa que la corbella, segons l'informador; en canvi, la localitat núm. 12 diu que *sorrac* és més gran que la falç. Hi afegeix encara la [fálz βoβéra], per a la bova. La localitat núm. 27 en diu *afalç*, ja que fa el plural *les afalçs*. La localitat núm. 39 diu *un falç*.

MAPA NÚM. 248. *La corbella*

La localitat núm. 4 afirma que aquesta eina no s'usa gaire, i la localitat núm. 6 també diu la variant *curbella*.

MAPA NÚM. 249. *El falçó*

La localitat núm. 1 afirma que el *falçó* només s'usa per collir raïm. La localitat núm. 4 diu que la *falcilla* és més petita que el falçó. La localitat núm. 26 afirma que el *corbellot* és més gros que el falçó, i la 47 diu que el falçó s'usa per a la vinya.

MAPA NÚM. 251. *Una manada*

Les localitats núm. 19, 26, 28, 30, 33, 40 i 46 afirmen que amb quatre falcats es fa una [gaβéʎa], i amb quatre gavelles es fa una *garba*. La localitat núm. 25 presenta la variant [menáðe]; la localitat núm. 34, *menada*, però tan sols s'aplica a la d'alfals, i la localitat núm. 37, *menada*. La localitat núm. 42 diu que quatre manolls fan una *falcada*, i la localitat núm. 43 en diu [sevá falkáða] quan la manada és més grossa. La localitat núm. 44 diu que, per fer el *falcat*, primer [amborúsen], és a dir, entortolliguen el blat amb unes quantes tiges d'ell mateix abans de tallar-lo. Finalment, a les localitats núm. 47 i 48, també coneixen el verb *embarrussar*, i per a l'operació de fer una manada actuen igual que ja he explicat en la nota anterior. El resultat, *un embarrussat*, n'és la manada i encara hi afegien que tres embarrussats fan un falcat.

MAPA NÚM. 252. *La batuda*

La localitat núm. 17 diu [eráð- askampáða]; les localitats núm. 6 i 44, [l-eráð- astéza]; la localitat núm. 27, [eráə], i la localitat núm. 46, [tirá la eráða].

MAPA NÚM. 253. *L'escombra de l'era*

Les localitats núm. 22 i 26 pronuncien [bódʒa], i les localitats núm. 36 i 41, [bóʒa]; finalment, la localitat núm. 43 pronúncia [bójʒa]. La localitat núm. 27 diu *respalla*, i les localitats núm. 23 i 30, *respall*. La localitat núm. 41 diu que la diferència entre [raspáʎ] i [bóʒa] rau en el fet que en el primer terme les rames amb què és formada l'escombra van lligades amb un cordill o vencill, i en l'altre, no.

MAPA NÚM. 254. *El boll*

La localitat núm. 13 pronúncia *càscara*. Les localitats núm. 40 i 45 fan *parallofa*.

MAPA NÚM. 255. *Garbellar*

La localitat núm. 28 diu [pasá per l-aré], i la localitat núm. 37, [ererá].

MAPA NÚM. 256. *La mongeta tendra*

La localitat núm. 3 pronúncia [baʒókə], i la localitat núm. 9 diu que és «l'embolcall dels llegums». La localitat núm. 4 afirma que la forma *mongeta tendra* és un mot modern. La localitat núm. 19 pronúncia [beʒókə - biʒókə]. La localitat núm. 38 diu [baʒókə téndra].

MAPA NÚM. 257. *La mongeta seca*

La localitat núm. 38 diu [feʒól blán].

MAPA NÚM. 258. *La mongetera*

Les localitats núm. 25 i 31 diuen [baʒokére]. La forma *fesolera* de la localitat núm. 47 es diu així només per als *fesols blancs*.

MAPA NÚM. 259. *La llentilla*

La localitat núm. 12 afirma que el mot *gentilla* no es diu gaire. Les localitats núm. 15, 23, 24, 25, 27, 29, 31 i 36 pronuncien [ʒentiʎa], i la 38, [dʒintiʎa]. Finalment, les localitats núm. 34, 37 i 44 diuen [gentíʎes].

MAPA NÚM. 260. *Esbajocar*

Les localitats núm. 7 i 8 pronuncien també [azβaʒoká]. La localitat núm. 20 diu [dezyruná] i la localitat núm. 35, [deʒangraná]. Finalment, la localitat núm. 44 pronúncia [despaʎarofá].

MAPA NÚM. 261. *L'arada*

La forma *aladre* de les localitats núm. 4 i 13, segons els informadors, és antiga. La forma *aladre de fusta* de la localitat núm. 8 pot ésser de tres menes: *aladre de parell*, *aladre giratori* i *aladre de pala*. La localitat núm. 23 adjunta a la forma *aladre* l'adjectiu *estaca* [aláðre ð-astáke]; la localitat núm. 27, [aláðre a paréʎ], i les localitats núm. 28, 34, 36 i 37, [aláðre ðe paréʎ]. Finalment, la localitat núm. 38 diu [aláðre ðe forkát]. La pronúncia de la forma *pollegana* a les localitats núm. 15 i 17 és *pollagana*; la de les localitats núm. 32, 34, 35, 36, 40, 41 i 42 és *polligana*; la de les localitats núm. 33 i 39 és *pulligana*, i la de la localitat núm. 37 és [aláðre ðe poʎivána]. La pronúncia de la forma *xeruga* de les localitats núm. 15, 18, 26 i 28 és [tʃerúva], i la de les localitats

núm. 20, 21, 23, 30 i 25 és [tʃarúva]. La localitat núm. 24, per a la forma *xeruga*, dóna la pronúncia [tʃalúvɛ].

MAPA NÚM. 264. *La tralla*

La pronúncia de la forma *soriaca* a les localitats núm. 15, 35, 36, 37, 38 i 43 és *suriaca*, i a les localitats núm. 40 i 41 és *suriaga*. Les localitats núm. 29, 44, 46 i 48 pronuncien [sót] l'*assot*. El *fuet* de les localitats núm. 47 i 48 és fet de cuir i és curt de llargària.

MAPA NÚM. 265. *Enganxar*

La forma *junyir* és pronunciada *jonyir* a les localitats núm. 1, 3 i 15, i a les localitats núm. 25, 31 i 36, [ʝunɪ]. Les localitats núm. 15 i 20 pronuncien *aganxar*. A les localitats núm. 32, 33, 41, 42, 45, 46, 47 i 48, el verb *junyir* s'aplica tan sols al fet d'enganxar l'animal a l'arada, igual que a la Plana de Castelló, i a la localitat núm. 39, s'usa en el sentit d'enganxar l'animal al jou'.

MAPA NÚM. 266. *Desenganxar*

La forma *desjunyir* és pronunciada *desjonyir* a la localitat núm. 3. La localitat núm. 42 la pronúncia [dezɔnɪ], i les localitats núm. 18 i 36, [dezunɪ]. Les localitats núm. 15, 20 i 27 diuen [dezavantʃá], i les localitats núm. 23, 25, 26, 28, 30, 33, 34, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 44, 45, 46 i 48, [dezeŋgantʃá]. Per a la forma *desparellar*, hi ha la pronúncia [dezapareʎá] a les localitats núm. 24, 25 i 31. A les localitats núm. 32, 33, 41, 45 i 46, usen el verb *desjunyir* tan sols en el sentit de 'desenganxar l'animal de l'arada', i a la localitat núm. 39, en el sentit de 'desenganxar l'animal del jou'.

MAPA NÚM. 269. *El fusell*

Les localitats núm. 29, 30, 40, 42, 44, 45, 46, 47 i 48 pronuncien [éjʃ] el mot *eix*.

MAPA NÚM. 271. *El tiràs*

La pronúncia del mot *redable* a les localitats núm. 7 i 11 és [redábble].

MAPA NÚM. 272. *L'albarda*

Les localitats núm. 19, 30 i 34 pronuncien *esbardó*; la localitat núm. 15, *aubardó*, i les localitats núm. 29, 32, 33, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47 i 48, *albardó*. El mot *selló* de la localitat núm. 45 s'aplica als carros.

MAPA NÚM. 273. *Borja*

La localitat núm. 11 respon a aquesta pregunta: «És feta de pedra seca i es solia fer als marges. És mot antic.» La localitat núm. 12 respon: «És una caseta amb rafal feta de canyes, bova i senill. Només serveix per sopllugar-s'hi o per evitar el sol.» La localitat núm. 14 diu: «És mot conegut però ja no s'usa»; i recordo que m'indicaven en aquesta localitat que era més aviat propi de Sant Carles de la Ràpita.

MAPA NÚM. 274. *Eixanguer*

Afirmen les localitats núm. 6 i 30 que el mot *eixanguer* no es diu gaire. La pronúncia d'aquest mateix mot a la localitat núm. 8 és *aixanguer*. Les localitats núm. 1 i 3 diuen

que l'*aixinguer* és fet de ferro; la localitat núm. 2, que són unes corretges de cuir; la localitat núm. 4, que es tracta d'un estri que es col·loca al damunt de l'animal per portar-hi coses. L'informador l'identificava amb l'albarda. La localitat núm. 9 afirma que és una fusta que és col·locada damunt els animals per portar-hi vianda de l'hort; *fato*, en deia l'informador. La localitat núm. 11 diu que són uns ferros que van agafats a les espadelles. Finalment, la localitat núm. 13 afirma que és un collar que porta el mul al carro. La localitat núm. 21 diu que el *tellol* és fet de fusta, i les localitats núm. 23, 24, 34, 35 i 46, de ferro. La localitat núm. 39 pronúncia [ejfengé].

MAPA NÚM. 275. *Fes*

La pronúncia del mot *llegonet* a la localitat núm. 46 és [laonét].

MAPA NÚM. 276. *Gangalla* ('tascó')

Les localitats núm. 3, 8 i 30 afirmen que el *tascó* és de fusta, i la darrera localitat l'oposa a la *ferradura*, que és de ferro. La *xaveta* de la localitat núm. 6 és «una peça de ferro que es col·loca al costat, entre el mànec i l'aixada», segons l'informador. Les localitats núm. 8, 20, 23 i 24 diuen que la *gangalla* és «un tros de ferradura que serveix per subjectar el mànec a l'aixada»; en canvi, per a la localitat núm. 28 és de fusta, ja que la peça de ferro que subjecta el mànec es diu *cunya*. La localitat núm. 31 afirma que el mot *gangalla* és «el tall que es fa al mànec per posar-hi un tros de ferro a l'aixada perquè faci fort». Finalment, la 32 diu que la *gangalla* és un tros de ferradura, i la *falca* és de fusta.

MAPA NÚM. 277. *Coll de la palla*

Cal fer notar que la localitat núm. 12, per tal com està situada al delta de l'Ebre, de la *serra* en diuen *serra d'arròs*, atès que l'esmentada localitat tan sols cull aquesta gramínia. Les localitats núm. 19, 21, 26, 32, 33, 34, 35, 36, 39, 40, 41, 42, 43 i 45 en diuen *serra de la palla*, i les localitats núm. 46 i 48 en diuen *serra de pallús*. El terme *farinosa* de la localitat núm. 28 aplicat al coll de la palla es diu així perquè aquell apel·latiu és el nom que és donat a una coca que es fa per Pasqua, feta de moniato, farina, ceba, etc., i com que és molt allargada, fent un símil, ho apliquen al coll de la palla.

MAPA NÚM. 278. *Pallús*

A la localitat núm. 12, aquest terme designa l'«arròs fallat».

MAPA NÚM. 279. *Novell / novella*

Les localitats núm. 8 i 23 pronuncien amb -v- el mot *nova*. La pronúncia de la localitat núm. 41 és [náw / nóβa].

MAPA NÚM. 280. *Les pellofes*

Les localitats núm. 18, 19, 23, 24, 26, 28, 29, 30, 31, 33, 35, 40, 45 i 47 pronuncien *parallofa*; la localitat núm. 37, *pellerofo*; la localitat núm. 43, *pellarofa*, i la localitat núm. 48, *pallerofo*.

MAPA NÚM. 281. *Eslllemenar*

La localitat núm. 6 afirma que la forma *asllimenar* no és diu gaire. La localitat núm. 3

només utilitza aquesta forma per designar el fet de «tallar les rames petites». Les localitats núm. 19 i 21 pronuncien *aspollogar*. La localitat núm. 29 diu que la forma *esporgar* només s'aplica als arbres, i la localitat núm. 33 l'aplica només als fruiters. Les localitats núm. 32, 37, 38, 39, 40, 42, 44, 45, 47 i 48 pronuncien *esporgar* amb *es-* inicial. L'informador de la localitat núm. 43 m'informava que només s'amomena així la vinya.

MAPA NÚM. 282. *Un capficat*

Les localitats núm. 23, 36, 41, 42, 46 i 47 pronuncien *amurgonat*, la localitat núm. 37 pronuncia [amuryolát], la localitat núm. 47 pronuncia [buryonát] i la localitat núm. 29 pronuncia *mugró*, i afirma l'informador que el mugró és prop mateix del cep, i s'ha d'arrencar per transportar-lo. Aquesta mateixa localitat diu *provatge* «quan la verga arriba fins al lloc de la falta», i encara coneix la forma *cabussó*, i explica que designa una mena de cep «si es força el cep i tot, posant-lo sota terra». Finalment, la localitat també afegeix la forma *plançó*, però m'indicava l'informador que aquest terme tan sols s'usa aplicat a la perera.

MAPA NÚM. 283. *Els pàmpols*

La localitat núm. 11 afirma que la forma *pampes* «designa les fulles grans».

MAPA NÚM. 284. *Un raïm*

La localitat núm. 22 pronuncia *reïm*. La localitat núm. 44 pronuncia [boyót], i la localitat núm. 45, [um bayód de raïm].

MAPA NÚM. 285. *Un gotim*

Les localitats núm. 17 i 20 pronuncien [askaróλ], i les localitats núm. 18 i 19, [eskaróλ]. Les localitats núm. 21, 23, 24, 25, 29, 30 i 31 pronuncien [ejfanglót], i la 28, [sanglót]. Finalment, la localitat núm. 46 pronuncia *abagot*.

MAPA NÚM. 286. *Trepitjar el raïm*

Les localitats núm. 18, 19, 20, 21, 22, 24, 26, 29, 32, 33, 34, 35, 37 i 39 pronuncien [trapitjá], i les localitats núm. 23, 25, 27, 31 i 36, [trapizá]. Finalment, les localitats núm. 47 i 48 diuen [estrapidzá / estrapidzár], respectivament.

MAPA NÚM. 287. *Els esportins*

Les localitats núm. 7 i 14 pronuncien «cufins».

MAPA NÚM. 288. *El cup*

L'informador de la localitat núm. 29 indica que el terme [λák] és un «mot que designa un recipient que està situat al costat del cup per posar-hi el vi que va colant del cup».

MAPA NÚM. 289. *Trafegar el vi*

Les localitats núm. 2, 6, 7 i 12 pronuncien [trezβalsá], i les localitats núm. 25, 31, 41, 42, 44, 45 i 46, [trazβalsá]. Les localitats núm. 27 i 38 afirmen que «[trezβalsá] es diu quan es passa el vi d'una bóta a una altra, mentre que [treskolá] passa del cup a les bótes». Finalment, la localitat núm. 39 pronuncia [traskolá] la forma *trescolar*.

MAPA NÚM. 290. *Batre les olives*

La localitat núm. 14 pronuncia «escarrons». L'informador de la localitat núm. 36 diu que aquesta operació es fa amb un ganxo. Les localitats núm. 30, 37 i 44 pronuncien «es-polsar». Finalment, les localitats núm. 45, 47 i 48 afirmen que la forma *plegar* «es diu així perquè hom espera que caiguin a terra per després plegar-les».

MAPA NÚM. 291. *La pinyolada*

M'informaven a la localitat núm. 35 que el terme *morca* designa «allò dolent d'on ja no es pot treure oli».

MAPA NÚM. 292. *El cerro*

La localitat núm. 22 pronuncia [mujéʎ] i les localitats núm. 32, 33, 34 i 40, [mojjéʎ].

MAPA NÚM. 294. *El llevat*

Segons l'informador de la localitat núm. 8, el terme *lleute* és «antic». L'informador de la localitat núm. 9, contràriament, m'informava que el terme *llevadura* és «modern». Les localitats núm. 4, 8, 15, 17 i 23 pronuncien amb -v- (a la localitat núm. 23, pronuncien [ʎavát]) el terme *llevat*, i l'informador de la localitat núm. 14 em deia que aquest terme «és castellà». El terme *creixent* de la localitat núm. 17 és «antic», segons els informadors, i així mateix també ho és el terme *lleute* de la localitat núm. 32. Finalment, la pronúncia del mot *llevat* a la localitat núm. 26 és [ʎaβát].

MAPA NÚM. 296. *Pa tou*

Les localitats núm. 7, 8, 9, 10, 33, 35, 36, 39, 40, 43, 45, 46 i 48 pronuncien [pá tów], i la localitat núm. 41 pronuncia [pá táw]. La localitat núm. 24 afirma que aquest terme designa «el pa quan s'ha de posar al forn». Les localitats núm. 27 i 29 diuen [pá blanét], com en general a la Plana de Castelló.

MAPA NÚM. 297. *L'escombra de netejar el forn*

Els informadors de les localitats núm. 25 i 31 en diuen [graneréte]. A les localitats núm. 34 i 39, m'explicaven amb tota mena de detalls allò que fa referència al forn; el terme [burɣané] l'usen amb el significat d'«eina que serveix per tombar els troncs dins el forn». La localitat núm. 37 diu que els *rams* usats per escombrar el forn «són fets de boix i savina». La localitat núm. 47 també coneix el terme *burganyer*, però l'usa amb el significat de «remoure la llenya». L'informador de la localitat núm. 45 m'informava que el *burganyer* porta lligat a l'extrem unes herbes, ja seques, per netejar el forn, anomenades [mansíβlos]. A la localitat núm. 46, afirmen que l'eina que serveix per treure la cendra del forn és anomenada [foróʎ].

MAPA NÚM. 298. *Escombrar el forn*

El terme *escombrar el forn* de la localitat núm. 8 significa «llevar la cendra amb un drap banyat», segons l'informador. Les localitats núm. 19, 30, 34, 37, 39, 42, 44, 45, 46, 47 i 48 comencen per *es-* el segment fonètic *escombrar*.

MAPA NÚM. 299. *La fleca*

El terme *forn* per *fleca*, segons els informadors de les localitats núm. 6, 30, 39 i 45, és

«antic». Els informadors de les localitats núm. 18, 39 i 47 afirmen que el terme *panaderia* és «modern». Les localitats núm. 22 i 24 m'informaven que «a la *panaderia* es fa i es ven el pa; al *for*n es on hom cou el pa i les pastes de pa o de dolç».

MAPA NÚM. 300. *El flequer*

M'informaven a la localitat núm. 47 que el terme *panader* és «modern», i així mateix els de les localitats núm. 21, 30 i 45 afirmaven que *for*ner és «antic». A la localitat núm. 22, diuen que «el *for*ner cou el pa i el *panader*, el fa». A la localitat núm. 39, m'explicaven que «hi havia antigament un home que s'encarregava de portar el pa a les cases i arregar-hi la pasta per a dur-la al forn»; era anomenat [duiðó]. La localitat núm. 41 diu que el *panader* «és el qui ven el pa».

MAPA NÚM. 301. *El fenyedor*

La localitat núm. 15 diu *taula*, i la localitat núm. 25, *apost*.

MAPA NÚM. 302. *El jonc*

Les localitats núm. 23, 24, 25, 31, 36 i 37 pronuncien [ʒ] la *j* de *jonc*, i les localitats núm. 27, 29, 32, 34, 35, 38 i 43 pronuncien [ŋ] el grup consonàntic *-nc* del mot *jonc*.

MAPA NÚM. 303. *Una bruixa*

Les localitats núm. 27, 28, 34, 37 i 41 diuen [andʒelét]. La localitat núm. 44 diu [bóra ðels kárt]. La localitat núm. 45 diu [bórlez ðe kárt].

MAPA NÚM. 304. *La rosella*

La localitat núm. 18 afirma que n'hi ha de dues menes: la ja esmentada, i una altra, que té la tija més llarga i la flor de color blanc que s'anomena [káme ʀóʒɛ]. La localitat núm. 23 afirma que «la flor de la *rosella* és anomenada [móndʒɛ]».

MAPA NÚM. 305. *La maduixa*

La localitat núm. 7 anomena *maduixes* les silvestres, i *freses* les cultivades. Les localitats núm. 15, 17 i 19 pronuncien «maduixa». El terme *fresó* de la localitat núm. 19 designa «una maduixa molt més grossa que la corrent». El mot *brôssec* de la localitat núm. 23 designa «una mena de maduixes de la mida d'una cirera i es crieu en una mata». Les localitats núm. 26, 32, 39, 40, 41, 42, 47 i 28 anomenen indistintament la maduixa amb els noms de *fresa* i *fresó*. La localitat núm. 27 diu [frezót] al fresó. Els informadors de la localitat núm. 30 m'informaven de la variant [marúʃa] aplicada a la maduixa, i afegien que és un mot que és diu molt poc i que és molt antic.

MAPA NÚM. 306. *L'esbarzer*

Les localitats núm. 8 i 6 pronuncien, respectivament, [aβarzé] i [aβrazé]. Les localitats núm. 24 i 28 pronuncien [romingéra], i la localitat núm. 34, [azβarzé].

MAPA NÚM. 308. *La farigola*

La localitat núm. 34 afirma que hi ha una varietat d'aquesta herba anomenada *timó mascle*.

MAPA NÚM. 312. *El cogombre*

La localitat núm. 37 afirma que el terme *cogombro* és «antic».

MAPA NÚM. 313. *La síndria*

L'informador de la localitat núm. 3 afirma que el terme *síndria* és «modern». El terme *meló* de la localitat núm. 32 aplicat a la síndria no comporta cap confusió amb l'altre, ja que aquest s'anomena *meló de carabassa*. La localitat núm. 33 afirma que el terme *meló roig* és «de vells». La localitat núm. 39 diu que l'altre meló s'anomena *meló de carn*.

MAPA NÚM. 314. *Un forc d'all*

La localitat núm. 4 coneix també el terme *un forc d'all* aplicat a dues trenes. Les localitats núm. 31 i 46 pronuncien [um fórg d-áls]. L'informador de la localitat núm. 35 m'explicava la diferència que hi ha entre el *rastre* i el *forc*: el primer té un braç i el segon en té dos. Finalment, la localitat núm. 47 afirma que cada forc d'all té ben bé vint-i-cinc cabeces d'all.

MAPA NÚM. 315. *La pastenaga*

La pronúncia de la localitat núm. 4 és «pastenaga». M'informava també que «la *safranòria* és de color negre»; en canvi, la localitat núm. 5 afirma que «la *safranòria* és de color lilà». Les localitats núm. 10 i 14 diuen així mateix que «la *safranòria* és dolça i de color morat». Les localitats núm. 19, 20, 23, 28, 45 i 46 també coneixen el terme *safranòria*, però no és ben bé això. Ací, és de color morat i es dona als animals per menjar. La pronúncia d'aquest mot a les localitats núm. 22, 36, 39, 40, 41 i 42 és *sa-fanòria*. La localitat núm. 34 diu que el mot *carlota* és «modern».

MAPA NÚM. 316. *L'amanida*

Les localitats núm. 18, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 44, 45, 46 i 48 pronuncien *ensa-*. La localitat núm. 27 pronuncia [ansaláa]; les localitats núm. 28, 29, 30, 31 i 47, [ansalá], i les localitats núm. 39, 45, 46 i 48, [ensalá].

MAPA NÚM. 317. *L'escarola*

La localitat núm. 2 diu que l'*escarola* és verdura d'hivern, i l'*enciam*, d'estiu. La localitat núm. 9 m'explicava que es coneixen tres variants d'aquesta verdura: [de ʎantúya], [andíβja] i [de kartʃoféta]. Les localitats núm. 4 i 8 articulen amb -v- el mot *endívia*. La localitat núm. 27 pronuncia [andéβja]. La localitat núm. 29 coneix també la [bruʎéta], que és una mena de lletsó. La pronúncia del terme *escarola* a la localitat núm. 6 és amb *es-* inicial, i la de la localitat núm. 7, amb *as-* inicial. Les localitats núm. 15 i 17 articulen amb [b] el mot *endívia*; les localitats núm. 18, 41, 44, 45 i 48 pronuncien *en-* inicial. La localitat núm. 19 afirma que aquest mot és «antic, de vells» i que el terme *escarola* és «modern». Aquest mot es pronuncia *asque-* a les localitats núm. 20, 30, 33 i 35; *esqui-*, a les localitats núm. 23, 36 i 37; *asqui-*, a la localitat núm. 32, i *esca-*, a la localitat núm. 38.

MAPA NÚM. 318. *El tomàquet*

El mot *tomata*, a la localitat núm. 12, es pronuncia «tumata». La localitat núm. 23 diu que hi ha una varietat de la tomata anomenada [tomakó].

MAPA NÚM. 319. *El pebrot*

La pronúncia del terme *pimentó* és [pimentó] a les localitats núm. 23, 25 i 31, i [piβentó] a les localitats núm. 24, 27 i 28.

MAPA NÚM. 320. *El bitxo*

Segons els informadors de la localitat núm. 11, el terme *bitxo* és «antic», i a la localitat núm. 5, és «modern». El terme *coralet* de la localitat núm. 8 «no es diu gaire», segons els informadors. La localitat núm. 23 diu que «el *vitxo* és més petit i més coent que la *pesteta*». La *nyoreta* de la localitat núm. 48 «és més petita que la *pesteta*, més coenta i de forma rodona».

MAPA NÚM. 321. *Les arrels*

Les localitats núm. 18, 19, 20, 22, 26, 36, 39 i 47 pronuncien [lez aɾaĩls].

MAPA NÚM. 322. *L'escorça*

La localitat núm. 21 distingeix entre [króste] i [péʎ], el primer element aplicat a l'escorça de l'arbre quan és seca, i el segon, quan és tendra. La localitat núm. 30 afirma que l'escorça del pi s'anomena [róska]. Les localitats núm. 36 i 37 diuen *crosta* només a l'escorça del pi. La pronúncia de la forma *crosta* a les localitats núm. 45, 46 i 48 és amb [o] tancada.

MAPA NÚM. 323. *Esqueixar una branca*

La localitat núm. 7 pronuncia amb *es-* inicial. Les localitats núm. 32, 34 i 47 pronuncien [azveʎa]; les localitats núm. 35, 36, 37, 38, 39, 40, 42 i 48, [ezveʎa], i les localitats núm. 44, 45 i 46, [ezvaʎa].

MAPA NÚM. 324. *Podar*

La localitat núm. 8 diu que només se'n diu *esporgar*, de la vinya. La localitat núm. 17 afirma que el terme *esllemenar* només s'usa per als arbres. La forma *podar* de les localitats núm. 17, 22, 28, 35, 38, 41 i 46 s'usa només per a la vinya. Les localitats núm. 19 i 21 presenten la variant [espoʎová]. El mot *espollar* de la localitat núm. 22 s'usa per a les oliveres, i *esporgar*, de la mateixa localitat, per als arbres en general. Les localitats núm. 36, i 44 afirmen que per *podar* s'usen tisores, i les mateixes localitats afirmen que, *esporgar*, es fa amb destràl.

MAPA NÚM. 327. *Llimona*

La localitat núm. 15 diu *lima*.

MAPA NÚM. 330. *Batre ametlles*

La localitat núm. 17 pronuncia aquest element lèxic amb afèresi de la *a-* inicial. La localitat núm. 12 afirma que *barruscar* significa 'batre garrofes'.

MAPA NÚM. 332. *L'alzina*

La localitat núm. 21 afirma que «les carrasques baixetes són anomenades [males]». La localitat núm. 27 diu que l'alzina surera és anomenada [beʎotéra].

MAPA NÚM. 335. *El noguer*

La pronúncia de la forma *anoguer* a la localitat núm. 37 és [anuvé].

MAPA NÚM. 339. *La poma*

L'informador de la localitat núm. 11 em deia que el terme *poma* és «castellà». Malgrat que el qüestionari no registra cap entrada sobre classes i varietats de pomes, alguns informadors, espontàniament, me n'indicaven, com ara els de la localitat núm. 31: [pómez ðe san zuán], [pómez ðe móro ðe lébre], [pómez ðe la yálte róze] i [mansánes]. A les localitats núm. 33 i 34, els respectius informadors em deien que el terme *maçana* té la forma rodona i és el genèric; després hi ha una varietat allargada que hom anomena [póma].

MAPA NÚM. 341. *La figa de moro*

Els informadors de les localitats núm. 36 i 39 afirmen que aquesta classe de fruita no es coneix al poble. La forma *figa palera* és la de la comarca de la Plana.

MAPA NÚM. 343. *Peramany (varietat de pera d'hivern)*

La variant fonètica d'aquest mot a les localitats núm. 10, 12, 13, 14 i 19 és [péremán], i a la localitat núm. 26, [périmán]. La localitat núm. 11 informava que aquesta mena de pera «és bona per fer codonyat. Es cria durant els mesos de juliol i agost. És bordenca.» Els informadors de les localitats núm. 23 i 37 afirmaven que aquestes peres es cullen a l'octubre. L'informador de la localitat núm. 31 deia que «es tracta d'una fruita de sabor molt aspre que té forma de pera». Segons l'informador de la localitat núm. 35, «el *pere-llo* és més dur que la *pera d'aigua*». La localitat núm. 38 afirma que «aquesta fruita es cull a l'estiu». La localitat núm. 39 diu que «És una fruita antiga; ara ja no n'hi ha. Era borda.» Finalment, l'informador de la localitat núm. 47 afirmava que la *pera d'hivern* es cull a l'octubre.

MAPA NÚM. 345. *El vailet*

Els informadors de les localitats núm. 10 i 35 afirmaven que el terme *rabadà* és «antic». La localitat núm. 37 presenta la forma [raβaðána], ja que aquest és l'apel·latiu que rep la noieta que guarda les ovelles.

MAPA NÚM. 346. *El bastó del pastor*

La localitat núm. 10 diu que el terme *gaiato* «designa un bastó molt gros». La pronúncia de les localitats núm. 19 i 21 és [gejátel], i la de la localitat núm. 45, [geátol].

MAPA NÚM. 347. *La cleda*

La localitat núm. 3 m'informava que la *corralissa* és la cleda que només s'usa a l'hivern i és per ramats de cabres. Les localitats núm. 35 i 42 afirmen que la cleda que és a casa es diu *corral*, i la de la muntanya, [kóβa].

MAPA NÚM. 348. *El ramat*

La localitat núm. 1 diu *ramat* «quan hi ha gran quantitat de caps de bestiar»; en canvi, la localitat núm. 3 diu que *ramat* «s'aplica a partir de set caps de bestiar». Aquesta matei-

xa localitat designa amb el mot *rabera* «quan van molts caps de bestiar i, a més a més, junts». Finalment, la mateixa localitat diu *escarot* «quan hi ha menys de set caps de bestiar». Les localitats núm. 21, 33, 39, 41, 45 i 47 afirmen que «si el ramat només és compost de set o vuit ovelles s'anomena [raβeról]». La localitat núm. 23 diu [raβére ðe yanáo ð-awβéles]. Les localitats núm. 27, 28 i 36 pronuncien [ganáo], i la localitat núm. 45 pronuncia [ganáw]. A la localitat núm. 30, també coneixen el terme [rameról] usat per designar «un ramat de pocs animals». La localitat núm. 32 afirma que «si és compost de quatre o cinc animals es diu [ramadét]». La pronúncia del mot *bestiar* a la localitat núm. 41 és [bistjá]. La localitat núm. 44 afirma que «si la *rabera* és petita, s'anomena [raβeréta], i si hi ha deu o quinze ovelles, [púnta]; si són unes quantes que formen part del ramat, [eskarót]».

MAPA NÚM. 349. *El toro*

A les localitats núm. 17 i 44 el *bou* és anomenat [kapól], i el *cappare* de la localitat núm. 17 és el mascle reproductor. A la localitat núm. 36, el *bou* és anomenat [bów ðe lawrá]. La pronúncia del mot *bou* a la localitat núm. 41 és [báw] i a les localitats núm. 34, 35, 36, 38, 39, 40, 42, 43, 45, 46, 47 i 48 és [bów].

MAPA NÚM. 351. *El toro d'un any i mig*

La pronúncia de la forma *videll* a la localitat núm. 8 és amb -v-. Les localitats núm. 26 i 28 afirmen que el toro acabat de néixer es diu [beðéA]. La localitat núm. 37 diu que a plaça, quan s'hi va a comprar, se'n diu *ternera*. La localitat núm. 43 afirma que «quan el toro té dos o tres mesos es diu [beðéA]».

MAPA NÚM. 352. *La peülla*

Les localitats núm. 5, 11 i 38 coneixen també el mot *casco*, però tan sols l'apliquen al cavall. Les localitats núm. 29, 34 i 46 pronuncien [putjól] el mot *pitxola*, i la localitat núm. 42, [kutjól]. La localitat núm. 28 afirma que aquest terme «només s'aplica a la peüla de l'anyell». La localitat núm. 30 afirma que el terme *abellol* és «la part de darrere de la peülla que no toca a terra».

MAPA NÚM. 354. *Anyell d'un any*

Les localitats núm. 1 i 3 afirmen que el *moltó* «ja ha fet l'any», i l'informador de la localitat núm. 8 diu que aquest terme és «antic». La localitat núm. 7 afirma que *moltó* designa el «corder castrat».

MAPA NÚM. 355. *El marrà*

La localitat núm. 14 pronuncia amb [o] el mot *xoto*. Les localitats núm. 32, 35, 37, 38 i 46 afirmen que el mot *mardà* és «forma antiga; de vells».

MAPA NÚM. 356. *Tondre*

La pronúncia del mot *esquilar* a les localitats núm. 2, 5, 29, 30, 34, 37, 38, 39, 42, 44, 45, 46, 47 i 48 és amb *es-* inicial.

MAPA NÚM. 357. *Topar*

Les localitats núm. 4, 6 i 7 pronuncien [tupá], el mot *topar*. Les localitats núm. 32, 36 i 42 pronuncien [tusá] el mot *tossar*, igual que a la Plana de Castelló.

MAPA NÚM. 358. *Mascle reproductor de la cabra*

Les localitats núm. 12, 14, 25, 41 i 42 pronuncien [tʃóto]. El terme *boc* és considerat «antic o de vells» per les localitats núm. 32, 35, 39, 44, 46 i 47, i a més, la localitat núm. 40 el pronuncia amb [ʃ].

MAPA NÚM. 359. *Cavall semental*

Les localitats núm. 4 i 8 articulen amb -v- el mot *cavall*. Les localitats núm. 9, 33 i 38 articulen amb -o- el mot *remunta*. A la localitat núm. 7 es diu *saltar*. Les localitats núm. 21, 27, 30 i 45 pronuncien [simentál] el mot *semental*.

MAPA NÚM. 360. *L'ase*

A la localitat núm. 21, afirmen que «si és petit es diu [RÚK]».

MAPA NÚM. 361. *La somera*

A la localitat núm. 21, afirmen que «si és petita es diu [RÚKE]». La localitat núm. 6 pronuncia [suméra]. La localitat núm. 36 diu que el terme *somera* és «antic, de vells».

MAPA NÚM. 362. *El pollí*

L'informador de la localitat núm. 9 em digué també una «femella pollina». La localitat núm. 20 afirma que la femella jove del *ruquet* es diu [RUKÁRðE]. La localitat núm. 29 diu que es diu *ruc* fins als sis mesos.

MAPA NÚM. 365. *La formatgera*

La localitat núm. 32 diu que, del producte, se'n diu [formátʃe]. La localitat núm. 46 pronuncia [flejtéra].

MAPA NÚM. 366. *Nom del porc*

Les localitats núm. 3, 17 i 19 afirmen que el terme *bacó* és «antic», i la localitat núm. 4, que el terme *porc* «no es diu gaire». La pronúncia del terme *porcell* a les localitats núm. 26 i 46 és [poséʎ].

MAPA NÚM. 367. *La truja*

Les localitats núm. 3 i 14 diuen que les formes *bacona* i *truja*, respectivament, no es diuen gaire. La localitat núm. 29 afirma que el terme *truja* «és considerat barroer». Finalment, les localitats núm. 36, 38 i 42 diuen que la forma *gorrina* es pronuncia [gorína ðe kriá].

MAPA NÚM. 368. *El verro*

Aquesta forma s'articula amb -v- a les localitats núm. 4, 8, 14 i 23. La localitat núm. 32 diu que el terme *verri* és «antic, de vells» i, a més a més, és considerat barroer si s'aplica com a un insult. Les localitats núm. 37 i 38 afirmen que la forma *verro* s'articula amb -v-.

MAPA NÚM. 369. *El porcastre*

Les localitats núm. 16 i 20 afirmen que «si els *tocinets* van tots junts, formen una *lletigada*». Aquest mateix mot es pronuncia [tusínét] a la localitat núm. 22, i la localitat núm. 24 en diu [tosínéd de maméle]. La localitat núm. 34 diu que «es diu *porcastre* quan té un any»; la localitat núm. 38 diu que «quan té més de set setmanes»; la localitat núm. 39, «quan té cinc mesos», i la localitat núm. 47, «quan té set o vuit mesos». La forma *porcell* de la localitat núm. 39 designa un porc que «encara mama». Finalment, la pronúncia d'aquest mot a les localitats núm. 26 i 46 és [poselé].

MAPA NÚM. 371. *Els llardons*

Les *ensaginades* de la localitat núm. 2, segons l'informador, «són cócs; pastes rodones». El terme *mantecats* es pronuncia [mantekát] a la localitat núm. 41, i *mantecades* a les localitats núm. 39, 46 i 47, [mantekáes].

MAPA NÚM. 373. *La closca de l'ou*

La pronúncia del terme *càscara* a la localitat núm. 12 és [káskera].

MAPA NÚM. 375. *Les barbes de la gallina*

La pronúncia del terme *arracades* a la localitat núm. 15 és [arekáðes]. A la localitat núm. 30 també hi he sentit la pronúncia [kórtja].

MAPA NÚM. 377. *L'ànec*

La localitat núm. 1 afirma que el terme *ànec* s'aplica «quan és silvestre»; contràriament, es diu *pato* i «és criat a casa en gàbies, per menjar». La localitat núm. 3 diu que l'*ànec* «és més gros que el *pato*, que és més petit, i té el coll més llarg». La localitat núm. 4 fa una distinció entre *pato* i *ànic*: «mentre que aquell és més gros, aquest no ho és tant, va pels rius i viu en estat salvatge». La localitat núm. 6 diu que l'*ànec* «és més alt que no el *pato*». Les localitats núm. 7 i 10 diuen que «en estat salvatge es diu [kɔ́λβért]». La localitat núm. 9 diu que «l'*àdena* és més grossa que el *pato*, mentre que aquest és una classe d'*àdena*». La localitat núm. 11 afirma que l'*àdena* «és una classe de *pato*». Finalment, l'informador de la localitat núm. 12, que era caçador, ens digué quins són els ocells aquàtics més preats: [kuλβért], [áðena], [koŋkaðó], [pjułaðó], [sarsét], [fódza], [póla], [pikarðóna], [bekesína]. Després afegí alguns noms d'ocells aquàtics més: [gaβína], [flaménk], [gaβilá], [moréλ roké], [moréλ raβasíngle], [moréλ de la pejjóta] i [rasklét]. Les localitats núm. 17 i 36 afirmen que «si són salvatges, s'anomenen [ánek / áneva]». Les localitats núm. 23 i 42 responen que «la forma *ànec* també és coneguda, però es diu molt poc, i a més s'aplica a una mena d'ànecs que són més grossos». La localitat núm. 24 diu que «els silvestres s'anomenen [áðenes]».

MAPA NÚM. 378. *El gall dindi*

La localitat núm. 4 articula els termes *pavo* i *pava* amb *-v-*. La localitat núm. 6 afirma que el «cadell del *titot* s'anomena *tito*». La localitat núm. 24 diu que el «*titot* és el mascle reproductor d'aquesta espècie». La localitat núm. 45 usa el terme *titot* com a sinònim de *babau*. Finalment, la localitat núm. 28 diu que *pavo* «és mot modern».

MAPA NÚM. 381. *La cria del gos: cadell*

Aquest terme s'usa com «quan el gos comença a anar a caçar; és a dir, a una mitja edat». La localitat núm. 35 afirma que el mot *cadell* «s'usa per designar un insecte de cap molt gros i fortes mandíbules que va pels camps de patates». Es tracta, doncs, del mateix animaló del valencià general.

MAPA NÚM. 382. *Atiar un gos*

La localitat núm. 15 articula amb *-v-* la forma *aventar*. La localitat núm. 39 pronuncia [iʃá] el terme *issar*.

MAPA NÚM. 383. *La cua*

Les localitats núm. 18 i 21 presenten una pronúncia d'aquest mot que és difícil de transcriure per tal com hi intercalen una *-u-* semiconsonant poc perceptible entre les vocals *o* i *a* [kówe].

MAPA NÚM. 384. *Cria d'ase i egua*

La localitat núm. 44 pronuncia [mátʃo ewáto] i s'aplica a un quan és adult; contràriament, se'n diu [netʃál buréro].

MAPA NÚM. 385. *Cria de cavall i somera*

Les localitats núm. 28, 30, 32 i 40, en diuen *mula somerina*.

MAPA NÚM. 386. *Excrement de conill*

El terme *mallà* de la localitat núm. 2 és l'excrement del conill de muntanya. La localitat núm. 7 afirma que «el xerri a la muntanya es diu [fréza], amb el verb [frezá].

MAPA NÚM. 387. *Excrement de gallina*

La pronúncia del mot *caguerada* a les localitats núm. 26 i 31 és [kaverá].

MAPA NÚM. 388. *Excrement de colom*

La pronúncia del mot *caguerada* a les localitats núm. 26, 31 i 48 és [kaverá].

MAPA NÚM. 389. *Veu de la vaca: bramul*

La pronúncia de la localitat núm. 39 és [ezβramúk].

MAPA NÚM. 390. *Bramular*

La pronúncia de la localitat núm. 35 és [azβramuyá].

MAPA NÚM. 398. *Miolar*

Els informadors de la localitat núm. 39 afegien també que «quan es trepitja el gat hi ha el terme [ɾɛpawliá].

MAPA NÚM. 399. *Veu del porc: grony*

La pronúncia del mot *grunyit* a les localitats núm. 27, 29 i 41 és *gronyit*.

MAPA NÚM. 400. *Grunyir*

La pronúncia del mot *grunyira* les localitats núm. 15, 18, 20, 29, 37 i 41 és *gronyir*.

MAPA NÚM. 405. *El rusc*

Segons l'informador de la localitat núm. 2, l'*arna* «és feta de vímet o canya i té una forma rodona». Tant els termes *caixa d'abelles* com *arnot* de les localitats núm. 3 i 7, respectivament, són mots «moderns» segons els informadors. El terme *arnot* de la localitat núm. 5, segons els informadors, «és fet de canya». La localitat núm. 8 afirma que l'*arna* «és feta de canya i buina de bou». L'informador de la localitat núm. 11 afirmava que el terme *bas* «és fet de suro», i així mateix també és de suro el terme *baso* de les localitats núm. 15, 17, 19, 20, 21, 22, 27, 28, 34, 35, 36, 37, 38, 42, 44, 46, 47 i 48; aquestes localitats hi afegien que «és rodó i també es pot fabricar de fusta». A més, les localitats núm. 26 i 37 afegien que «si és buit, és a dir, si no conté abelles, s'anomena *suro*». El terme *arna* de les localitats núm. 15 i 38 «és fet de fang i canyes». La localitat núm. 24 diu que «els qui es dediquen al negoci de la mel són anomenats en aquesta localitat [bazéros]». La localitat núm. 45 afirma que «el lloc on es deixen els ruscs s'anomena [sétl]». Finalment, i encara que sembli una obvietat, he d'afegir que les localitats núm. 8, 11, 34 i 46 diuen que el *suro* «és fet de suro».

MAPA NÚM. 406. *L'agulló o fibló*

Les localitats núm. 4, 5, 6, 8, 10, 13, 17 i 45 pronuncien [fibló]. La forma *bifló* és també usual a la Plana de Castelló.

MAPA NÚM. 407. *L'abellot*

Les localitats núm. 20, 26, 39, 45 i 46 pronuncien [aβuyót]; les localitats núm. 25, 29, 30 i 31, [aβayót]; la localitat núm. 42, [aβeyót], i la localitat núm. 47, [oβoyót]. La localitat núm. 34 diu [aβuót]. La localitat núm. 35 també enregistra la forma sense la *a*- inicial, [βoyót]. La pronúncia de la localitat núm. 44 és [θáŋganol].

MAPA NÚM. 408. *La bresca*

A la localitat núm. 7 anomenen *bresca* «els foradets, i la bresca s'anomena *lo cóc*». També hi ha el mot *panal*, «si és fet artificialment». La localitat núm. 8 afirma que «la bresca és un tros del cóc», que és com s'anomena en aquesta localitat la *bresca*. La localitat núm. 9 coneix l'expressió *anar a brescar* aplicada al fet de treure la mel dels ruscs. La localitat núm. 17 pronuncia [bréskal]. La localitat núm. 48 afegeix que «el conjunt de les bresques d'un rusc es diu *brescam*».

MAPA NÚM. 409. *Catxillar* ('cadellar')

L'informador de la localitat núm. 2 tan sols coneix el verb *catxillar* a través d'un exabrupte com a sinònim de *parir*. La localitat núm. 3 diu que la *catxillada* «són els cadells parits per conilles, gosses, etc.». La localitat núm. 36 afirma que aquesta expressió és referida «a molts gossos que van junts», la localitat núm. 37 «a molts porcs que van junts»; les localitats núm. 38 i 42, «a molts animals que van junts», i la localitat núm. 46, «a un grup on hi ha molts xiquets junts». Amb aquest sentit, és també conegut a la Plana de Castelló. Cal afegir-hi que totes quatre localitats ho expressen a través d'una exclamació.

MAPA NÚM. 411. *L'arna*

La localitat núm. 37 diu que l'*arna* «és un animaló que cobreix els arbres petits perquè no se'ls mengen les ovelles». La pronúncia del mot *polilla* a la localitat núm. 46 és [poléʎa].

MAPA NÚM. 412. *El llimac*

La localitat núm. 8 pronuncia -v- el mot *bavosa*.

MAPA NÚM. 413. *La cuca panera* ('cuca molla')

La localitat núm. 22 presenta la pronúncia [eskarabídʒe]. Les localitats núm. 6, 8, 9 i 13 el pronuncien amb *as-* inicial. La localitat núm. 20 me'n deia noves espècies: «[kúke βinagrére], és llarga i estreta; [eskaraβát], fa bolletes de fem». La localitat núm. 38 afirma que «si són a casa, s'anomenen *cucaratxes*; al camp, *escarbats*».

MAPA NÚM. 414. *La panerola*

Les localitats núm. 24 i 26 la pronuncien amb *as-* inicial. La resposta completa de la localitat núm. 33 és [eskarβád merðé]. La localitat núm. 36 pronuncia [eskarβát peloté] i la localitat núm. 40, [eskarβát pelotéro]. La localitat núm. 47 afirma que «si aquest escarabat viu per les sèquies, es diu [panderóla]».

MAPA NÚM. 415. *La marieta*

A propòsit del terme *borriol* de la localitat núm. 29, l'informador coneix la següent dita: «Borriol garrit, ensenya'm lo teu xic». Les localitats núm. 38 i 44 afegeixen l'adjectiu [bolaðóra] a les respectives respostes.

MAPA NÚM. 416. *La llagosta*

La localitat núm. 4 afirma que és petit. La forma de les localitats núm. 27 i 28 és [ʎaŋgóst]. Segons els informadors de les localitats núm. 15, 22, 27, 36 i 46, es tracta d'un animaló més petit que la *llagosta*.

MAPA NÚM. 417. *La teranyina*

Les localitats núm. 18, 19, 21 i 22 afirmen que les que es fan al camp s'anomenen [arajés].

MAPA NÚM. 418. *El llangardaix*

La variant fonètica de la localitat núm. 13 és [ra-].

MAPA NÚM. 419. *La rata pinyada*

La pronúncia de la localitat núm. 27 és [ráte panáə]; la de les localitats núm. 23, 26, 28, 29, 31, 32, 46, 47 i 48 és [ráta paná]; la de les localitats núm. 39, 42 i 45 és [ráta pená], i la de les localitats núm. 40, 41 i 44 és [ráta penáða].

MAPA NÚM. 420. *Un esbart de perdius*

La localitat núm. 30 diu [ʎoká ðe perðibétes], i la 44, [una βandáða ðe perðiyánes].

MAPA NÚM. 421. *L'ocell*

Les localitats núm. 2, 5, 12, 34, 35 i 38 tanquen la *o > u* del mot *moixó*.

MAPA NÚM. 422. *La libèl·lula*

La variant de la localitat núm. 45 és [aβionét].

MAPA NÚM. 423. *El pardal*

La localitat núm. 8 pronuncia [parðál viléro], i és la forma que es pot sentir també a la ciutat de Castelló de la Plana. Segons els informadors de les localitats núm. 17 i 18, el [biléro] és més gros que no el [tʃaréw]. La localitat núm. 18 pronuncia [tʃaráw], i les localitats núm. 25 i 31, [tʃeréw]. La localitat núm. 40 pronuncia [gurión], i segons els informadors, es diu poc. La localitat núm. 44 diu que n'hi ha dues espècies: [gurió ðe mónte] i [gurió ðe póble]. Per a més informació dels mapes 423 al 428, vegeu: Lluís GIMENO BETÍ (1991), «Ornitonímia castellonenca: notes onomasiològiques i etnogràfiques sobre el nom d'alguns ocells», BSCC, [Castelló de la Plana], núm. LXVII, p. 589-614. (Malgrat el títol, abraça l'àrea lingüística del subdialecte tortosí).

MAPA NÚM. 425. *El capsigrany*

La forma *capsigrany* de les localitats núm. 8 i 14 és també un insult, així com el mot *capsot* de les localitats núm. 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 34, 35, 41, 44, 45, 46, 47 i 48 també ho és, i hi significa 'curt d'enteniment'. La localitat núm. 38 presenta la variant [kapsivrà].

MAPA NÚM. 426. *La falzia*

La localitat núm. 12 afirma que hi ha un altre ocell semblant a l'oreneta que s'anomena [orióla]. La pronúncia del mot *falcilla* pel que fa a les localitats núm. 21, 24, 47 i 48 és amb -z-. La localitat núm. 40 pronuncia [falséjza] la forma *falcija*, i la 41, [falséza]. Finalment, la pronúncia de la localitat núm. 45 de la forma esmentada és [falsédza].

MAPA NÚM. 427. *El cucut*

Els informadors de la localitat núm. 13 m'indicaven que és un ocell que «va de dia». La localitat núm. 22 en diu *cocuc*. A la localitat núm. 32, l'informador m'explicava que, segons la cultura popular, la locució *dur el cucuc* s'aplica a tot aquell que es casa en un dia més acostat al 3 d'abril, perquè, segons ell, aquest dia és quan fa la seva aparició l'ocell per les nostres terres, segons el refrany que més tard m'indicava: «Si el dia tres d'abril lo cucuc no ha vingut, o s'ha mort o s'ha perdut.» A la localitat núm. 41 vaig recollir també les pronúncies [kukílo] i [kokílo].

MAPA NÚM. 428. *El xoriguer*

Segons l'informador de la localitat núm. 11, aquest ocell és més gros que no l'esparver. A la localitat núm. 19, el xoriguer és anomenat [formivé]. Les localitats núm. 20 i 35 afirmen que també s'hi coneix la forma [mirléte], però aquesta és més petita que no el falcó. La localitat núm. 23 ens informa d'un falcònid anomenat [asparvé]. La localitat núm. 36 afirma que, com a sinònim de *estoret*, coneixen l'[esparbé]. Realment, la forma de la

localitat núm. 37 és [ejfjolivé], i l'informador afegia que «menja rates». Finalment, la localitat núm. 46 diu que la *moixeta* és més petita que no el falcó.

MAPA NÚM. 429. *El vesc*

La localitat núm. 3 afirma que l'espart on s'enganxa el vesc s'anomena [bitzéles]. Les localitats núm. 8, 16 i 23 pronuncien -v-. Les localitats núm. 17 i 44 m'indicaven que feien el vesc d'unes mates que es crien als rius secs o als torrents, anomenades [kóndʒa]; això és igual a la Plana de Castelló, i era la forma tradicional per fer aquesta «pregunta», afegint-hi trementina i oli d'oliva verge. Avui dia ja no es fa així. La localitat núm. 42 diu que el vesc «és una planta que es cria al pi carrasqueny».

MAPA NÚM. 430. *El cap gros*

Segons la localitat núm. 7, la *cullereta* és més petita que el *cullerot*. L'informador de la localitat núm. 8 diu que el cullerot «fa granota».

MAPA NÚM. 431. *La geneta*

La localitat núm. 32 afirma que la *geneta* «és de color cendrós» i que el *gat serval* «és ratllat».

MAPA NÚM. 435. *Mussol / urçol*

La localitat núm. 23 diu que hi ha una espècie de mussol que s'anomena *mussol de banyetes*. La generació més gran de la localitat núm. 29, de l'*urçol*, en diu [pusól]. L'informador de la localitat núm. 32 m'aclaria que l'*urçol* surt a l'ull justament «per haver vist el cul a una dona».

MAPA NÚM. 436. *Escorpí*

La localitat núm. 24 coneix el terme *escorpí* però l'aplica al *centcames*. La forma de la localitat núm. 31 és [liakrá]. Les localitats núm. 37 i 42 pronuncien [ækláw], i coneixen també el terme *escorpió* amb el significat de 'centcames'. La pronúncia de la localitat núm. 38 és [aækláw].

MAPA NÚM. 437. *Esquirol*

La localitat núm. 29 afegeix que hi ha també un altre animaló que és de color gris i que té un emplomall a la cua anomenat [ráta ðel póm], que sembla que cal identificar amb la «rata cellarda». Les localitats núm. 30, 46 i 47 afirmen que al poble no existeix aquest animal.

MAPA NÚM. 438. *Prestació personal*

Les localitats núm. 8 i 23 pronuncien amb -v- el mot *vila*. La localitat núm. 27 diu que si la prestació personal es fa al poble, es diu *jornal de vila*, i si es fa al camp, *abagatge*.

MAPA NÚM. 439. *El baster*

La localitat núm. 10 diu que «és antic». Les localitats núm. 27 i 29 pronuncien [ʒ]. La localitat núm. 15 pronuncia [awβarðoné] i la localitat núm. 38, [awβarðé].

MAPA NÚM. 440. *El terrissaire*

La pronúncia de la localitat núm. 38 és [alfaré].

MAPA NÚM. 441. *El guix*

La pronúncia de la localitat núm. 19 és [ardzét]. La pronúncia de les localitats núm. 15, 23, 24, 27, 31, 36 i 37 és [ʒ]. Els informadors de la localitat núm. 30 m'indicaven que la forma *guix* és moderna.

MAPA NÚM. 442. *La gaveta*

La pronúncia de la localitat núm. 27 és [bázja].

MAPA NÚM. 443. *L'aixol*

La localitat núm. 12 afirma que té la forma plana. La pronúncia de les localitats núm. 36, 42 i 46 és [ejʃól].

MAPA NÚM. 444. *El ribot*

Les localitats núm. 2, 3, 5, 6 i 7 afirmen que la *garlopa* és més grossa que no el ribot. El significat del mot *villalva* de la localitat núm. 7 és el de «garlopa». La localitat núm. 11 afirma que també es coneix el mot *ribot*, però afegeix que és una forma moderna i castellana. Finalment, la localitat núm. 30 diu que la forma *plana* també s'hi coneix, però designa la «garlopa».

MAPA NÚM. 445. *Els encenalls*

La pronúncia de la localitat núm. 17 és [karɔvólɪs]. La localitat núm. 37 en diu [karavólɪz ðe fusté]. La pronúncia de la localitat núm. 48 és [burumbáʎes].

MAPA NÚM. 446. *Les tenalles*

Les localitats núm. 24, 26 i 32 pronuncien [astináʎes], i les localitats núm. 42, 44, 45 i 46, [estináʎes]. La localitat núm. 41 fa una distinció entre *estenalles* i *mordasses*. La primera forma designa l'estri que té la part amb què s'agafen les coses acabada en punta, i la segona acaba en forma rodona.

MAPA NÚM. 447. *El botavant*

L'informador de la localitat núm. 41 m'indicava que no recordava el nom de l'eina en valencià i només el recordava en castellà (n'era ben conscient) per tal com el ferrer ho era.

MAPA NÚM. 448. *El filferro*

La localitat núm. 8 afirma que el mot *fil d'aram* «és antic», i la localitat núm. 14, que no es diu gaire. Segons l'informador de la localitat núm. 19, només s'usa el mot *filferro* per referir-se al que fan servir per embalar la palla. Els informadors de les localitats núm. 35 i 37 afirmaven que el *fil d'aram* és més prim que no pas el *filferro*, que és més gros. Finalment, l'informador de la localitat núm. 42 diu que el *fil d'aram* és el coure.

MAPA NÚM. 449. *L'alena*

L'informador de la localitat núm. 5 afirma que n'hi ha de dues menes: [lèznɛ ðe púnte

kurβáðe] i [lèzne ðe púnte rékte]. La localitat núm. 8 diu que el *punxó* és rodó i que l'alena té forma de triangle.

MAPA NÚM. 450. *Batlle*

Els informadors de les localitats núm. 6, 7 i 8 afirmen que la forma *batle* és antiga, i així mateix ho afirma la localitat núm. 14 de la forma *ankalde*.

MAPA NÚM. 452. *El pagès*

Els informadors de la localitat núm. 30 m'indicaven que la forma *pagès* només és pròpia del llenguatge dels pescadors i els mariners. Sobre aquesta forma, opinava l'informador de la localitat núm. 34 que es tractava d'un mot «modern i català». Finalment, la pronúncia de la localitat núm. 47 és [lawraó].

MAPA NÚM. 453. *El paleta*

Les localitats núm. 2 i 19 diuen que el mot *obrer* és antic, «de vells». Finalment, l'informador de la localitat núm. 29 afirma que *paleta* és la forma usada pels joves.

MAPA NÚM. 454. *Serradura*

Les localitats núm. 26, 33 i 44 pronuncien [tʃ].

MAPA NÚM. 455. *L'ona*

La localitat núm. 36 pronuncia amb [ɔ] el mot *oles*.

MAPA NÚM. 457. *Remar*

La localitat núm. 27 afirma que *remar* no és paraula marinera. La localitat núm. 28 diu que [bová] només és mot propi de mariners.

MAPA NÚM. 458. *Les xarxes*

La localitat núm. 4 diu que la *xarxa* és un instrument de pesca anomenat [mandovéla], que consta d'una barra amb una bossa de malla. La localitat núm. 7 afegeix que, a més a més de la forma *ret*, hi ha les següents: a) [mandriléres], que són unes xarxes que es lliguen als barrancs per on baixa el peix; b) [mandobéla], que té la forma rodona (com un salabret), feta de fusta de vímet amb un mànec llarg. La localitat núm. 16 diu que n'hi ha una classe individual que s'anomena [ráʎ]. Els informadors de la localitat núm. 20 afirmen que la forma *albaeta* és una classe de xarxa, i el de la localitat núm. 42 m'indicava que aquesta forma és una mena de xarxa per al riu, té dotze metres de llarg, és semblant al rall i porta suros i ploms. La pronúncia de la localitat núm. 16 és [sérsja], i la de la 28, [járjsja]. L'informador de la localitat núm. 38 aclareix que el mot *madrillera* s'aplica a les xarxes per pescar al riu. Finalment, la localitat núm. 47 diu que el gènere del mot *ret* és masculí [lo réʎ].

MAPA NÚM. 459. *La nansa*

La forma *ventrol* de les localitats núm. 36 i 37 és un estri que s'usa per al peix, segons els informadors respectius. L'informador de la localitat núm. 37 afirma que els *canyats* són més grossos que els ventrols.

MAPA NÚM. 460. *La llinya*

L'informador de la localitat núm. 25 aclareix que la forma del poble és [fil de peská], i la de la localitat núm. 28, [fil de kúk]. L'informador de la localitat núm. 36 m'indicava que l'esquer que s'emptra per pescar és un cuc anomenat [pápatéra].

MAPA NÚM. 463. *El bacallà*

Segons l'informador de la localitat núm. 42 el mot *bacallà* és modern. La localitat núm. 27 afirma que la forma *bacallà* és la més usual a la localitat que no *abadejo*.

MAPA NÚM. 464. *Llagosta*

Els informadors de la localitat núm. 30 afegeixen que hi ha un altre crustaci semblant a la llagosta anomenat [lománto].

MAPA NÚM. 466. *L'arena*

La localitat núm. 6 coneix també la forma [soldó], que és la sorra per pastar. La localitat núm. 7 afirma que aquesta forma indica la sorra del riu. La localitat núm. 8 fa distinció entre *arena*, que és el mot genèric per designar la sorra; [saldó], que és la sorra fina barrejada amb pedres, i [sóra], que és la sorra fina. La localitat núm. 10 diu que l'*arena* és la sorra fina. La localitat núm. 11 afirma que el [soldó] és la terra molt fina, i la [sóra] és la sorra amb saldo. La localitat núm. 12 diu que el [soldó] és la sorra mullada. La forma *soldó* de les localitats núm. 19, 20, 21, 29 i 31, i la forma *sauló* de les localitats núm. 20, 24 i 25, indiquen la sorra fina del riu. La forma *llac* de la localitat núm. 23 designa un tipus de sorra més fina de la normal, i és composta de sorra i de terra. La forma *saldó* de la localitat núm. 27 designa un tipus de sorra més grossa. Aquesta mateixa forma designa a la localitat núm. 28 la sorra de la mar. L'informador m'indicava encara la [pédra de sereóal] i afegia que significa 'pedra grossa'. La forma *sauló* de les localitats núm. 36, 37, 40, 41, 42, 44 i 45 designa un determinat tipus de pedra que serveix per rascar, p. ex., els utensilis de la cuina, etc.; és molt tova, i si es pica, fa una mena de sorra. Finalment, la localitat núm. 48 diu que la forma *saldó* és la sorra que serveix per fregar els plats i que es treu d'una mina.

MAPA NÚM. 467. *Morralla*

L'informador de la localitat núm. 3 diu que la *morralla* és un peix pla, i el de la localitat núm. 12 afirma que es tracta d'un peix, però no en sap el nom. Finalment, l'informador de la localitat núm. 41 diu que és un cognom (?).

MAPA NÚM. 468. *Gambosí (animal imaginari)*

A la localitat núm. 3, afirmen que el *gambosí* «bufa quan fa vent» (?); a la localitat núm. 5 diuen que és una broma que ara ja no es fa; a la localitat núm. 7 diuen que és «el vent molt gelat» (?), i a les localitats núm. 9, 11 i 12, afirmen que «era una broma i feien parar un sac; aleshores llançaven pedres al qui parava». En aquestes darreres localitats i a la localitat núm. 23 la pronúncia és [gambuzí]. La localitat núm. 19 afirma que «es tracta de la cria de les guineus». La localitat núm. 29 afirma que és «una mena de xarxa petita». La pronúncia a la localitat núm. 33 és [gambunzí].

MAPA NÚM. 469. *La casa de la vila*

Les localitats núm. 4, 8 i 23 pronuncien amb [v] el mot *vila*. La forma de la localitat núm. 15 és [la káza de la βíla]. La localitat núm. 26 afirma que és una paraula que només usen els vells. Les localitats núm. 16, 28 i 37 afirmen que la forma *ajuntament* és un mot modern. La pronúncia del mot *ajuntament* a les localitats núm. 17, 18, 25, 26, 29, 30, 39, 40, 47 i 48 és [adʒuntamén].

MAPA NÚM. 470. *La peresa*

A les localitats núm. 16, 20, 26, 30, 32, 35, 39, 40 i 45, afirmen que «el qui té molta mandra és un dropo». L'informador de la localitat núm. 28 m'indicava que el mot [mánra] també s'usa al poble amb el mateix significat –mot que, per una altra banda, és també propi de la Plana de Castelló. En aquella mateixa localitat, la forma *dropo* hi té dos significats: a) el propi de 'mandra', i b) el nom que els mariners de Benicarló donen al primer estel del dia.

MAPA NÚM. 471. *Poruc*

La localitat núm. 3 fa el substantiu [paró], i la localitat núm. 5, [pórt]. Les localitats núm. 8, 9 i de l'11 fins a la 48 desconeixen el substantiu *por* i el seu derivat *poruc*; han estat substituïts per *temor*, femení, i *temoric*, amb idèntic valor significatiu. Cal afegir que les localitats núm. 40 i 41 en diuen [temoríko].

MAPA NÚM. 475. *Moll ('fluix')*

Les localitats núm. 2 i 3 diuen que el mot *moll* és blan perquè és mullat. La localitat núm. 23 afirma que *moll* és més tou que blan. Finalment, la localitat núm. 38 afirma que el mot *blan* és sinònim de *tou*, i té el significat d'"allò que és dur però que es pot doblegar".

MAPA NÚM. 478. *Aviat*

La localitat núm. 8 pronuncia amb [v] el mot *aviat*.

MAPA NÚM. 479. *A poc a poc*

Les localitats núm. 19 i 21 pronuncien [espáj]; la localitat núm. 46, [esplaét], i la localitat núm. 47, [espláj]. La localitat núm. 47 afirma que la forma *poc a poc* és «de vells».

MAPA NÚM. 480. *Un judici*

Les localitats núm. 20, 24 i 25 pronuncien amb [ʒ] el mot *jui*, i la localitat núm. 44, amb [tʃ].

MAPA NÚM. 483. *Guardiola*

La localitat núm. 8 pronuncia amb [v] el mot *vidriola*. Les localitats núm. 25 i 31 pronuncien [bi-]; les localitats núm. 26, 33 i 35, [lu-], i les localitats núm. 27, 28 i 46, [b-]. Els informadors de les localitats núm. 28 i 36 afirmen que el mot *dutxa* 'guardiola' és mot modern.

MAPA NÚM. 484. *Trepitjar*

L'informador de la localitat núm. 4 afirma que el mot *calcigar* «és antic».

MAPA NÚM. 485. *Aidar*

La pronúncia del mot *ajudar* a les localitats núm. 24, 36 i 37 és amb [ʒ], i a la localitat núm. 44, amb [tʃ].

MAPA NÚM. 488. *Llevar*

La pronúncia de la forma *llevar* a les localitats núm. 8, 19 i 23 és amb [v].

MAPA NÚM. 489. *Semblar*

El mot *paréixer* de la localitat núm. 4 és considerat antic per l'informador.

MAPA NÚM. 490. *Sota / davall*

La pronúncia del mot *davall* a les localitats núm. 4 i 8 és amb [v], i a la localitat núm. 34 és [deβáʎ].

MAPA NÚM. 492. *Llenegada*

La pronúncia del mot *esvaró* a les localitats núm. 44, 45, 46, 47 i 48 és [es-].

MAPA NÚM. 493. *Magencar*

La localitat núm. 7 pronuncia [az-], i se'n diu de la vinya. El significat de la forma *magencar* a la localitat núm. 9 és 'tapar la terra d'una planta després d'haver segat'. A la localitat núm. 11 significa 'llaurar la vinya' i es fa al maig. La pronúncia del mot *eixobrir* a la localitat núm. 46 és [iʃuβrɪ], i a la localitat núm. 47, [eɟʃuβrɪ].

MAPA NÚM. 494. *Barrejar*

La localitat núm. 39 afirma que la forma *barrejar* només s'aplica quan són líquids.

MAPA NÚM. 497. *Adés*

La localitat núm. 2 afirma que el mot no es diu gaire, i la localitat núm. 10, que «és antic».

MAPA NÚM. 499. *Afuat*

El significat del mot *afuat* a la localitat núm. 2 és 'dit d'un hom que comença a córrer molt'; a la localitat núm. 9, 'dit d'una cosa llarga'; a la localitat núm. 10, 'dit d'una cosa que acaba en punta', i a la localitat núm. 11, 'dit d'una cosa prima, que es va aprimant'. El significat a les localitats núm. 26, 28, 29, 39, 42 i 44 és el següent: 'dit de l'ocell es llença cap a la presa', 'dit de qui va molt de pressa'.

MAPA NÚM. 502. *Engegar*

A la localitat núm. 24, la pronúncia és amb [ʒ]. La localitat núm. 47 afirma que el mot *engegar* només s'usava en el sentit de 'posar en marxa la màquina, a la fàbrica'.

MAPA NÚM. 503. *Baratar*

Segons els informadors de les localitats núm. 14, 39, 40, 46 i 47, es tracta d'un mot «de vells».

MAPA NÚM. 504. *Bullonera* ('claveguera')

La localitat núm. 11 afirma que el mot *bullonera* és antic; és on desemboca l'albelló al riu. La localitat núm. 19 en diu del «forat de la bóta on s'aplica l'aixeta i per on treien els desperdici». A la localitat núm. 26, és «el nom que hom donava a la porta d'una pallissa antiga», segons l'informador. A les localitats núm. 32, 33 i 39, «és el nom que rep el porticó de la pallissa des d'on hom pot llençar la palla des de dalt a baix». Finalment, la localitat núm. 42, «a l'era hi havia un forat per fer estendre la palla» (?).

MAPA NÚM. 506. *Pafart*

La localitat núm. 11 afirma que el mot *pafart* s'aplica a aquell qui només vol coses bones de menjar, i a les localitats núm. 13 i 14, «es tracta d'un hom que li sobra de tot». Finalment, la localitat núm. 41 afirma que la forma *barrusser* s'aplica al que li agrada tot.

MAPA NÚM. 508. *Esclafar*

La localitat núm. 38 diu que el mot *esclafar* s'aplica només quan cau un ou a terra.

MAPA NÚM. 510. *Mano!* (*crit*)

A la localitat núm. 2 afirmen que normalment es diu més aviat [áj manét], exclamació que usen quan comencen a parlar després de la salutació. A les localitats núm. 18, 19, 20, 21, 24, 29, 30 i 33, observava escrúpols i prejudicis lingüístics pel que fa a l'existència del mot.

MAPA NÚM. 512. *Aleshores* / *llavors*

Les localitats núm. 26, 30 i 32 afirmen que la forma [aʎaβóns] s'usa poc.

MAPA NÚM. 516. *Capsa*

Segons l'informador de la localitat núm. 3, «és de cartó». La forma *capseta* de la localitat núm. 44 s'usa en el sentit següent: «capsa feta de paper per fer bescuits, de forma rectangular amb baranes».

MAPA NÚM. 517. *Caixa*

Segons l'informador de la localitat núm. 3, «és feta de fusta».

8. ÍNDEX DE MOTS

A

a cascarulles	179	abatut	60	afuada	499
a collibè	179	abegot	407	afuat	499
a collibebè	179	abejorro	407	agafadors	140
a dins	565	abellano	173	agafar	105
a fora	565	abellol	352	aganxar	265
a l'àliga	179	abellot	407	agulla	61
a l'aligueta	179	abellota	334	agulla d'estendre	533
a la canestra	179	abeurall	128	agulla de corda	533
a la geganta	179	abigot	407	agulla de sabater	449
a la jaganta	179	abillota	334	agulleta	61
a la posta de sol	181	abocat	282	agulló	406
a la terenciana	179	abogot	407	agarrar	105
a la xerinxina	179	abornar	382	agarrar la part del vedat	12
a la xirinxina	179	abugot	407	agostat	60
a les xorretes	179	aburgonat	282	agranar	125, 255, 298
a poc a poc	479	acaçar	507	aigua	136
a poquet a poc	479	acaminadors	140	aigua; donar l'	232
a quiuet acot	179	acançar	507	aigua; tocar l'	232
abadejo	463	acaramelada	199	aigua atandada	232
abagatge	438	acatxapat	60	aigua bruta; reguer d'	222
abaix	563	acatxar	498	aigua gelada	200
abandonar un pou	213	acatxiporrat	60	aigualera	193
abanico	130	ací	562	aiguamoll	221
abans	561	ací; p'	513	aigüeta primeta	193
abans del rader	560	aclarir	281, 324	aïnes	228
abans-d'ahir	189	acotar	498	aixa	443
abantes	561	adalt	563	aixa arrere	569
abarruscar	330	àdana	377	aixa de mà	443
abatollar	290	àdena	377	aixa gúbia	443
abatollar ametles	330	adés	497	aixenegada	217
		adragó	411	aixeruga	263
		afilat	499	aixol	443
		aflamar-se	240 i 241	ajocar-se	498
		aflaquit	63	ajudantet	345
		afluixar	486	ajudar	485

ajuntament	469	allavons	512	antes-d'ahir	189
ajuntar	94	allavontes	512	antojo	147
ajupir	498	alli	562	any; est	186
ajustador	81	alls; rastre d'	314	any p'a altre; d'un	202
ajustar	94	almosta	26	any per altre; un	202
al coll	179	almostra	26	any per atre; un	202
al coll sarro	179	alt; lo més	207	any per l'altre; un	202
al cuello	179	altre forat; anar-se'n per l'	12	any per l'atre; un	202
al fosc	181	amanida	316	anul·lar	213
al muscle	179	amanit	316	anuar-se	12
al repetit; muntar	179	amargonat	282	anugar-se	12
al sarro	179	amassadora	301	apagoric	471
al tard	181	amassar	295	aparèixer	489
al tardet	181	amb	570	aparellar	265
al vidre coll	179	amburgonat	282	apegalenc	62
al viri-viri	179	amela amarga	531	apegalós	62
al vito	179	ametla amarga	531	aplanat	6
alacrà	16, 436	ametles; abatollar	330	aplatanat	60
aladre	261	ametles; barruscar	330	apodo	160
aladre d'animal sol	261	ametles; batre	330	apodo de la casa	160
aladre de ferro	261	ametles; caure	330	apost	537
aladre de fusta	261	ametles; collir	330	aposts	537
aladre de pala	261	ametles; escarrar	330	apretar	501
aladre de parell	261	ametles; espolsar	330	aprimat	63
aladre i barres	261	ametles; esporgar	330	aprimatxat	63
alambre	448	ametles; fer	330	aquell	538
albada	253	ametles; perxar	330	aquest	538
albaeta	458	ametles; tombar	330	aquí	562
albarda	272	ametlla amarga	531	aquí; p'	513
albarder	439	amollar	486	aquí; paca	513
albardo	272	ampolla	107	araboga	193
albelló	222	amugronat	282	aradre	261
albruixó	200	amurgament	282	aranya; tela d'	417
alcalde	450	anar de part	148	arbre blanc	331
alçar els muscles	21	anar-se'n per l'altre forat	12	arbrer	14
alego	478, 561	ancalde	450	arcalde	450
alemans	415	andador	212	ardilla	437
alera	117	andadors	140	arejar	255
alesna	449	ànec	377	arena	466
alfarero	440	ànic	377	argabís	200
algep	441	anflar	10	argall	220
algeps	441	àngel	303	argep	441
algés	441	angelet	303	argeps	441
aliacrà	16, 436	ànima	244	argisada	492
aliacrà groc	16	anoer	335	argisat; ha	22
aliagrà	16	anoguer	335	arguellat	63
àliga; a l'	179	anou	336	arissar	382
aligueta; a l'	179	anouer	335	arjub	211
aljub	211	anous	337	armela amarga	531
almut	218	anover	335	armilla	81
altres	527	ans	561	arna	405, 411
allà	562	ansa del coll	9	arnot	405
allà; p'	514	ànsies de traure	31	aro	268
allà; paca	513	antes	561	arquilla	270

arracades	375
arraels	321
arraïls	321
arrancar	237
arreclau	436
arredoletxo	173
arrels	321
arreos	228
arrets	458
arreus	228
arrojar	31
arrosador	174
arrosar l'esquena	21
arrosar les espatlles	21
arrosar lo múscle	21
arròs, passar-se; l'	136
arrosar l'esquena	21
arrosar les espatlles	21
arripir	498
artiga	223
asgep	441
asmosta	26
asmostra	26
aspernessia	45
astol	420
assagador	203
assegador	203
assentadura	47
assoll	97
assorrejo	428
assot	264
ataüllar	97
atinar	161
atissar	382
atragantar-se	12
atràs	569
atres	527
atussar	357
atxampar	500
atxutxar	382
aubac	205
aubaga	205
aubarda	272
aubarder	439
aubardó	272
aubardoner	439
aubelló	222
aubellol	352
auela	156, 413
auelo	156, 413
auí	187
aumosta	26
aumostra	26
aunflar	10

avalat	481
avena	238
aventar	382
avesper	59
aviat	478
avion	422
avorrir	213
avui	187

B

habarota	236
habarroja	236
bac	64
bacada	64
bacada; pegar una	64
bacallà	463
bacó	366
bacona	367
baconera	96
baconet	369
baconeta	414
badejo	463
haga	101
bagot	284, 285
bagul	79
baix	490, 563
bajoca	256
bajoca seca	257
bajoca tendra	256
bajoquera	258
bajoques; netejar	260
balda	87, 88, 89
baldador	174
baldana	134
balde	110, 115
baldella	89
baldelló	87
baldeta	115
baldó	89
baldrufa	170
baldufa	170
balejar	129
balladora	170
ballarofa	280
ballaruga	170
bambarotxes	236
bambolla	49
banc	540
bancal	226
bancs	540
bandada de perdiganes	420
bandejador	174
banderetes	236
banderola	414
banyar-se	195
barallofa	254, 280
baralluga	170, 292
barana	212
barandat	141

baratar	503	batolla	297	blat, rovellar-se; lo	240, 241
barba	375	batollar	298	blat; s'ha rovellat lo	240
barbacana	117	batre	252	blat senteno	239
barbada	117	batre ametles	330	blau	66
barba-roig	424	batuda	252	blaüra	66
barba-roja	424	baül	79, 80	blavura	66
barbera	375	be; portar al	179	boc	355, 358
barbe-roig	424	becada	120	boca del pou	212
barbetes	375	becadeta	120	bòfia	49, 208
barbilleres	375	becanya	120	bòfies d'aigua	208
barbu-roig	424	becassó	120	bòfiga	49
barra	88, 346	becasson	120	bogar	457
barra; sembrar en	282	befa	65	boira, espitjorar; la	193
barra de ferro	88	bel	391	boira, pixar; la	193
barra del sac	297	belada	391	boira pixadora	193
barraca	273	belar	391, 392	boira pixorera	193
barrala	107	belit	391	boira pixotera	193
barralets	208	bellot	407	boixa	267
barranc	220	bellota	334	bola	24
barranquet	504	bequelló	120	boleta del garganxó	13
barrejar	494	bequerulles	120	bolíol	415
barrenyo	115	berelluga	170	bolo	216
barres de la pollegana	261	bernat	88	bolló	504
barres de llaurar	261	bernet	261	bollonera	222, 504
barret	71, 75	bersaigües	117	bomballes	445
barret de dormir	71	bes; donar un	1	bombolla	49, 208
barretina	71	besada; donar una	1	bony	40
barró	122	besada; fer una	1	bòria	273
barrusca	244	besar	1	borinot	422
barruscar ametles	330	beset; donar un	1	borja	273
barrusser	506	beso; fer un	1	borla	303
barumballes	445	besserro	351	borlissa	303
barumballs	445	bessito; donar un	1	borni	34
bavós	412	besso; donar un	1	borra	303
bavosa	412	bestiar	348	borradura	39
bas	405	bestiar; pas de	203	borrasquejar	194
basca!; quina	191	bevedora	108	borrasques	193
bascoll	9	bifló	406	borrega	354
bascollada	50	billota	334	borreguet	354
baso	405	birbar	237, 493	borreguet mitjà	354
bassa	210, 211	birles	169	borrego	354, 355
bassades	210	bissagra	93	borrim	193
basseta	210	bisco	33	borrim; ja cau un	194
bàssia	442	bitlles	169	borrimejar	193, 194
bassieta	442	bitxo	320	borrimet	193
bassiol	115	bla	474	borriol	415
bassot	210	blan	474, 475	bosc	535
bast	272	blanc; fer	84	bosc de carrasques	333
bastanaga	315	blanet	474	boscós	535
bastell	87	blanquejar	84	boscs	535
baster	439	blanqueta	241	bossar	31
bastó	346	blanquinar	84	bota de pescador	72
bastonaga	315	blasfemar	163	botera	92
batle	450	blat, fallar; lo	240, 241	botifarra	134

botim	285	bullonera	504	C	
botó	267	bultos	236		
botxa	253	buor	59		
botxor!; quin	191	buot	407		
botxornera!; quina	191	burganyer	297		
botxorno!; quin	191	huriol	415	ca la vila	469
bou	349, 351, 458	burra	361	caballito	422
braba	53	burreguí	354	cabana	273
braç d'alls	314	burres	47	cabdell	292
bragó	24	burret	362	cabell	8
bragues	67	burro	360	cabells	8
bram	389, 393, 395	buserot	407	cabrasses	29, 47
bram de cavall	393	butifarra	134	cabussó	120, 282
bramar	390, 394, 396	butllofes d'aigua	208	cacaracac	401
bramit	389, 391, 393, 395			cacareig	401
bramugar	390			cacarejada	401
bramul	389			cacarejar	402
brancal	85, 86, 212			cacareo	401
brancalada	212			cacarit	401
braó	24			cadarniu	153
braser	306			cadell	381
bravant	246			cadellet	381
bremuc	389			cadolla	211
bres	118			cadufero	440
bressar	119			cadufos	215
brocal	212			cadups	215
broma, pixar; la	193			café; regirar el	113
brossat	364			café; remenejar el	113
bròssec	305			café; revoldre el	113
brot	285			café tebi	523
brúfol	428			café tèbio	523
bruixa	303, 422			café túbio	523
bruixetes	415			cagadora	95
brull	364			cagalló de gallina	387
brullo	364			cagallonets	386
brulls	371			cagallons	386
brumit	389			caganiu	153
brusat	364			cagarrines	46
brut	128			cagarrita	386
bua	58			cagarrutes	386
buanya	49, 59			cagueles	386
buba	58			caguera	46
búcaro	109			caguerada	387, 388
budot	407			cagueres	46
bufa	49, 208			cagueroles	46
bufa d'aigua	208			caguetes	46
bufador	139			caixa	80, 405, 516, 517
bufarota	49, 208			caixa d'abelles	405
bufeta	49, 208			caixeta	516
bufetada al bascoll	50			caixons	215
buganya	59			calabruixó	200
bugor!; quina	191			calamarsada	200
bugot	407			calbot	50
buit dels colls	220			calça; pantalons de mitja	76

calçatins	74	canó del garganxó	14	caragolillo	445
calces	67, 73	canoca	13	caragols	445
calcetins	74	cantal	216	carabassa	344
calcigar	484	cantar	402	carabasses	47
calcigar l'ull de poll	23, 78	cànter	106, 107, 218	caramelos	199
calcigat l'ull de poll; m'ha	23	canterella	106	caranyar	7
calcigó	78	canterer	440	cara-sol	117, 206
calcilles	74	canteret	107	carassa	65
calciner	451	canterets	215	carasseta	65
calçons	67, 76	càntir	107	carbassa	344
calçons curts	76	canto	138, 204, 207	carbonillo	241
calçons estrets	76	cantrella	107	càrcara	338
calda!; quina	191	canyats	459	carcàs	30
caldera	103	canyemelos	199	careta	165
caldereta	110	canyot	244	cargol	208, 434
calderilla	121	canviar	503	cargols	445
caldero	110	cap	207	carlota	315
calderó	103, 110, 115	cap aci	513	carn fugida	61
calina!; quina	191	cap allà	514	carnistolta	165
calitja!; quina	191	cap aquí	513	carota	65, 165
callos	47	cap atràs	569	carraca	175
calorina!; quina	191	cap de dalt	207	carracla	175
calpiçó al clotet	50	capadre	282	carrasca	332
cama d'alls	314	capar	350	carrascal	333
cama de pollegana	38	capare	355, 358, 359	carrasqueral	333
camatort	38	capçana	112, 142	carrasques; un tros de	333
cambusí	468	capdamunt	207	carrasquís	333
cames tortes	38	capelleta	212	carrau	175
cametes al coll	179	capellut	254	carraussa	175
camí	172	capítols	146	carrerada	203
camí de ferradura	203	capítols; fer	145	carrerassa	203
camí de pas	203	capoll	207	carret	140
camí de Sant Jaume	201	cappare	349	carretera de les Cabrelles	201
camí lligallo	203	caps de maniobra	458	carretera de Sant Jaume	201
camí veínal	203	capsa	408, 516	carretera de Sant Pau	201
caminadores	140	capsal	207	carretera de Santiago	201
caminadors	140	capseta	516	carretes	140, 175
caminàs	203	capsigrall	425	carro de Sant Jaume	201
camisa del panís	280	capsigrany	425	carroll	284, 285
camiseta	68	capsot	425	carrollet	285
camisol	69	capull	254	carrotxa	322
camp de brossa	225	caputxet	207	carussa	65
camp erm	225	cara	51	carxot	50
campana	15	caràcter	51	cas	138
campaneta	15	caragol	178, 434	casa de l'Ajuntament	469
cana	143	caragol de baix terra	412	casa de la vila	469
canalobra	199	caragol de burro	412	casa del poble	469
canalobre	199	caragol moll	412	casa la vila	469
canalons	199	caragol sense clasca	412	casca	373
candelabro	199	caragol sense crosta	412	càscara	278, 373
candeleros	199	caragol sense molla	412	cascarulla	254
candees	199	caragol sense pell	412	cascareig	401
canestra; a la	179	caragola	412	cascarejar	402
canilleta	179	caragolets	445	cascarit	401

cascarulles; a	179	clafolla	280	colombro	312
cascat	66	claror; posta de	181	colomets	376
casco	352	clarors; entre dos	181	colomina	388
cascot	244	clarors; ja estem en dos	181	colominets	376
caseta	273	clasca	338, 373	colomins	376
casi	566	clasco	338	colúmpio	174
casibé	566	clatell	9	colxó	100
casporra	138	clatell; revés al	50	colzada	21
càsquera	254	clatellada	50	colzat	282
casquet	71	clatellot	50	colze	282
cassanogues; fer	27	clatet	9	comadrona	149
cassinogues; fer	27	clavilla	274	comare	149
casso	103	cloaca	222	comprar un xiquet	148
cassola	103	clofa	280	comú	95, 203
cassonegues; fer	27	clofo	338	comuna	95
cassònies; fer	27	cloquejar	402	conill; xerri de	386
cassònigues; fer	27	cloqueo	401	contra el Govern; mira	33
cassonogues; fer	27	closca	338	contra el Govern; mirar	33
castrar	350	clot	210	cop	172
catxillada	409	clotet	9	cop de mar	455
catxillada de gossos	409	clotet; una palmada al	50	coquejar	402
catxillar	409	cluc	43	coquetes	371
catxorret	381	clup	43, 45	coquetes de Maria	371
catxorro	381	coa	383	coquetes de sagí	371
cau un borrim; ja	194	coada	254	cor de la panolla	244
caure; fer	290, 230	cóc	408	coralet	320
caure ametles	330	còdol	216	corassons	371
cavall	384	codombro	312	corbella	246, 248, 249
cavall de la remunta	359	còdul	216	corbelles valencianes	246
cavall de montura	359	coent	320	corbellot	246, 249
cavall de serp	422	coentor	4	corda	101
cavall semental	359	cofa	287	cordell	131
cavall sencer	359	còfia	71	corder	353, 354
cavallet	422	cofins	287	corderet	353, 354
cavallet de sèquia	422	coga	383	cordillera del blat	277
cavar	237, 493	cogombro	312	corfa	280
cego	32	cogulla	207	corja	375
ciego	32	coïssor	4	corneta	320
civada	238	colador	365	cornisa	85, 117
cementeri	159	colar	255	cornissa	212
cementiri	159	còlica	46	cornitxol	427
cendrer	297	coll	204, 207, 220	corolí	320
centella	196	coll; al	179	corral	96, 97, 277, 347
centeno	238, 239	coll; la nou del	13	corral de gallines	96
cenidor; lo	301	coll de la palla	277	corral de tossinos	97
cepillar	126	coll del blat	277	corral del bacó	97
cepillo	127, 444	coll sarró; al	179	corral del gorrino	97
cèrcol	268	collibebè; a	179	corrala	97
cerdet	369	collet	204	corralet	97
cerdo	366	collibè; a	179	corralet del porc	97
cirera	66	collir	290	corralissa	347
cisterna	211	collir ametles	330	correguda de carn	61
clasca	254	colls	455	corretger	439
clafoll	338	colomassa	388	corretges	140

corro	173	cuixa de dona; pera de	343	D	
corrocutejar	404	cullereta	430		
corroll	285	cullerot	430		
cort	97	culots	67		
corullet	207	culroges	424		
cos	81	culroig	424	d'un any p'a l'atre	202
cosa; una	546	culroig	424	dall	246
coscó	244	cultivàs	225	dalt	563
cosquelles; fer	27	cuna	119	dalt de tot	207
cosquelletes; fer	27	cuneta	222	damajuana	111
cosquilles; fer	27	cunya	276	damaquana	111
cosset	81	cup	288	damunt de la taula	564
cossiet	109, 115	cuquello	427	damunt la taula	564
cossiguanyes; fer	27	curiol	415	davall de la taula	564
cossinogues; fer	27	curro	36	davall la taula	564
cossiòl	115	cursos	46	davant	568
cotonet	303	curt de vista	57	de remunta	359
cova	347	cuscús	132	decada	168
creatura; tindre la	148	cusset	132	defendre	487
creixent	294			defensar	487
cremull	207			deixat	60
cresol	104			demà-passat	188
cresta	207			demaquana	111
crianet	345			demunt la taula	564
crianxo	362			dena	168
criar	148, 409			dengú	546
cribar	255			denou	553
cribasses	29			dental	261
cridar a la porta	91			depòsit	224
crio	150			derroc	217
crio; tindre un	148			desagaxar	266
crosta	322, 338, 373			desbajocar	260
cua	383			descalçar	78
cuba	288			descans	270
cubeta	288			desclafollinar	260
cubell	103, 115			descompartir	505
cubo	115, 267			desembre	183
cuc	414			desena	168
cuc; pèl de	460			desenganxar	266
cuc de cent potes	414			desengrunar	260
cuc de rosari	414			desfer	260
cucaratxa	413			desfressa	165
cuco	427			desganxar	266
cucó	211			desgranar	260
cucú	427			desig	147
cucuc	427			desipartir	505
cucut	427			desjunyir	266
cucurrutejada	403			desllengut; ser un	163
cucurrutejar	404			desmadeixat	60
cudrell	216			desmollar	128
cudol	216			desnut	69
cuello; al	179			desocupar	148
cuijarró	179			desparal·lofar	260
cuixa de dona	343			desparellar	266

despartir 505
despenjament 217
después 561
después-ahir 189
despullada 70
despullat 70
despús-ahir 189
despús-demà 188
dessaparar 505
desset 553
dessiparar 505
destalonar 78
destavellar 260
destimbament 217
detràs 568
devall la taula 564
devant 568
devuit 553
diada; la meua 232
dianau 553
diarrea 46
diarrera 46
diassat 553
dibrell 98
diesset 553
difunt; vetlar lo 157
dillums 182
dilluns 182
dimarts 182
dimpués 561
dinada 251
diners; molts 548
diners; molts de 548
dingú 546
dinou 553
dins 565, 567
dins; a 565
dintre 565
dipòsit 224
dir missa 167
dir pecats 163
disfràs 165
disfressa 165
disfrés 165
dispués 561
disseparar 505
disset 553
distèria 43
dit; lo muguet del 25
dits; los nucs dels 25
dits; los nusets dels 25
dits; mugos dels 25
diumenge 182
divuit 553

doblar 482
doble 473
doble del braç 24
doblegar 482
dodriola 483
dolent 56
donar l'aigua 232
donar un bes 1
donar un beset 1
donar un bessito 1
donar un besso 1
donar un petó 1
donar una besada 1
donc 571
doncs 571
doricies 47
dormidor 71
dot 146
dotze 552
dotze-cents 555
dotzere 552
draga de volants;
passada de 230, 231
draps 236
drecera 203
droperia 470
dropina 470
dropo 470
drulligola 483
duracions 47
durícies 47
dutxa 483

E

eix 269
eixanglot 285
eixanguer 274
eixarrancat 179
eixartigar 237
eixaruga 261
eixe 538
eixem 143
eixerec 133
eixereca 133
eixidura 39
eixinguer 274
eixir 518
eixireca 133
eixobrir 493
eixoriguet 428
eixovar 146
eixugar-se 129
eje 269
elàstic 68
em grato 2
embà 141
embarrussat 251
emblanquinar 84
embossinar-se 12
embrutar 128
embuder 506
empalancar-se 12
empassar-se 495
empastrar-se 136
empomar 500
emporronat 282
empostar; rella d' 231
emprar 481
en dos clarors; ja estem 81
enantes 561
encallar-se 12
encavallat 27
enciam 317
encollix de muscles; s' 21
endivia 317
enfadat 53
engabellar 255
enganxar 265
engargallar-se 12
engegar 502
engerra 106
engolir 495
engollir 495

engonell	14	escanyassia	45	esgronsador	174
engronsadora	174	escanyessia	45	esguellar	323
enguany	186	escanyissia	45	esguinsar	17, 323
engullir	495	escanyit	63	esllanguit	63
enjagar	502	escarabat	413, 414	esllemenar	281, 324
enjub	211	escarabitxa	413, 414	esllenguít	63
enramada	128	escarbat	413, 414	esllimenar	281
enrojar-se	240	escarbat piloter	414	esllinguit	63
enrunar	213	escarbatxo	413, 414	esllissada	492
ensalada	316	escarbot	413, 414, 415	esllissat; ha	22
ensampar	500	escardalenc	63	esllissó	492
ensibecada	120	escardar	237	esmagencar	493
ensobinat	120	escarola	317	esmargencar	493
ensomar	500	escarot	348	esmolladissa	128
ensopegar	496	escarransit	63	esmonyida	217
entaular	231	escarrar	260, 290	esna	449
entomar	500	escarrar ametles	330	espaet	479
entombar	500	escarrassia	45	espai	479
entonses	512	escarretes	140	espalgador	127
entragar	495	escarrotxa	322	espalmar	126
entre dos clarors	181	escarxar	508	espantajo	236
entrecavar	237, 493	escatar	237	espantall	236
entrompassar	496	escatillar	409	espantapájaros	236
entropessar	496	esclafar	508	espantapardals	236
envisc	429	esclatar-se	136	esparter	439
enxampar	500	esclop	72	espartó	429
enxarrancat	179	esclopar	323	esparver	428
enxomar	500	escolà	162	espatla	19
enxumar	500	escolà major	162	espatles	19, 20
erada	252	escolanets	162	espatles; arronsar les	21
erar	255	escolumbrar	161	espatles; arrunsar les	21
erer; passar per l'	255	escombra	124, 297	espaumar	126
ererar	255	escombrador	297	espegunya	352
eriàs	225	escombrall	297	espellogar	281, 324
erm	225	escombrar	125	espenillada	66
és pereós	470	escombrar lo forn	298	espiga	243
eshajocar	260	escorça	322	espigó	244
esbalsada	217	escorfa	244, 322	espinada	18
esbalsat	217	escorpi	436	espinillada	66
esbarder	439	escorpi d'esteva	436	espitjorrar; la boira,	193
esbardoner	439	escórrecs	221	esplaet	479
esbarramoixons	236	escórrer	501	esplai	479
esbarzer	306	escorrix; s'	185	espolsar	126, 290
esbatussar	26	escorxa	322	espolsar ametles	330
esbramuc	389	escullereta	430	espollar	281
esbramugar	390	escunya	276	esponjar	501
esbraser	306	escupinyada	30	esporgar	281, 324
escala	122	escurar	114	esporgar ametles	330
escalera	226	esgallar	323	esprimir	501
escaló	122	esgarrapar-se	5	esprinyir	501
escamarrat	179	esgarrapo; m'	2	espurnejar	193, 194
escansia	45	esgarronar	78	esqueixar	323
escanyaissia	45	esgorronar	78	esquena	18, 19, 138
escanyar-se	12	esgrasada	86	esquena; arronsar l'	21

garrós	38	gorrinet de Sant Anton	415	gueiata	346
garrot	346	gorrino	366	gueiato	346
garrotillo	43	gorrió	423	guerxo	34
garrul	285	gorro	71	guiata	346
garrupassa	39	gorro de dormir	71	guiato	346
garrut	38	gorunejar	404	guier	374
gat serval	431	gos; tos de	45	guintilla	259
gatera	92	gosset	381	guinyo	33, 34
gatim	285	gosset xicotet	381	guió	427
gaveta	442	Govern; mira contra el	33	guió de serp	422
geganta; a la	179	Govern; mirar contra el	33	guix	441
gel	519	gra	59	guixassos	132
gemecar	6	gra dolent	59	gurió	423
gemegar	6, 7	granera	124, 297	gurnejar	404
gener	183	granereta del forn	297	gurropassa	39
gent; molta	547	granillada	39	gurrunejar	404
gentilla	259	granilló	200	guru-guru	403
gep	37	granís	200	gusarepa	468
geba	37	grans cegos	59		
gepa	37	gransa	291		
gépela	37	granullada	39		
gerra	106	granyolar	7		
gerro	108, 109	grapata	26, 251		
gerro d'aigua	108	grapadata	26		
gerro de flors	109	grasó	122		
ges; lo	441	gratar-se	5		
giba	37	grato; em	2		
gilet	81	grato; me	2		
giner	183	greixets	371		
gineta	431	grela	98, 115		
gipó	81	greleta	98		
girar	230, 245	grill	416		
girar; tornar a	231	grip	43		
gleva	291	gronsador	174		
goig	534	gronsar	119		
goigs	534	gronsellador	174		
gola	14	gronxador	174		
gola; la nou de la	13	gronxadora	174		
golafre	506	gronxar	119		
goldo	123	gros	473		
golfo	123	gros del braç; lo	24		
golfos	93	gruar	404		
golondrino	40	gruat; ha	403		
golut	506	gru-gru	403		
gona; la	455	gruny	389, 399		
gord	473	grunyir	7, 390, 400, 404		
gorgoneig	403	grunyit	399		
gorgonejar	404	grup	43		
gorja	14	guano	233		
gorradura	39	quantada al clatell	50		
gorrapassa	39	guardiola	483		
gorridura	39	guarnicioner	439		
gorrina	367	gudriola	483		
gorrinet	369	gueato	346		

H

ha argisat	22
ha calcigat l'ull de poll; m'	23
ha esllissat	22
ha esvarat	22
ha galcigat l'ull de poll; m'	23
ha gruat	403
ha lliscat	22
ha llissat	22
ha rallissat	22
ha rasquillat	22
ha reliscat	22
ha relissat	22
ha rovellat lo blat; s'	240
ha xafat l'ull de poll; m'	23
hai tirat l'ull; li	164
helicóptero	422
herba; fer l'	237
herència	146
hereu	153, 155
hereva	154
hèrnia	17
hivern	184
hombros	20
home	532
home dàbil; un	524
home dèbil; un	524
home fruíx; un	524
hòmens	532

I

iaia	156, 422
iaio	156, 422
illeta	226
inflar	10
io	542
issar	382
istiu	184

J

ja cau un borrim	194
ja es fa de nit	181
ja estem en dos clarors	181
jaganta; a la	179
jaia	156
jaio	156
jal	519
jamecar	6
jamegar	6, 7
jarra	108, 109
jarro	108
jarron	109
jodrigola	483
jodriola	483
jò nec	351
jopetí	81
jopití	81
joquer	96
joriol	183, 415
jornal sec	234
jove	152
jub; lo	211
judici	480
judriola	483
jugament	25
juguí	480
juí	480
juíci	480
juliol	183
jum	302
jun	302
junc	302
juns; lo	302
juntar	94
junes	25
junes dels dits	25
juny	302
junyir	265
jupetí	81
juriol	183
justador	81

L

		llevadora; la	149, 301
		llevadura	294
		llevar	488
		llevar la paral·lofa	260
		llevat	294
la puc pair; no	31	llevar	235
leacrà	436	llibrell	98
lesna	449	llibrell de llanda	115
letxal	354	lliçó fàcil	525
li hai tirat l'ull	161	lliçó fàcil	525
liacrà; la	16	lligallo	203
liacrà; lo	16	lligam	101
limpiar el forn	298	lligassa	101
limpiar-se	129	llima	327
línia	460	llimac	412
litrina	95	llimaco	412
llac	370, 446	llimat	412
lladrigola	483	llimer	328
lladriola	483	llimera	328
llagor	235	llimó	327
llambroix	447	llimona	327
llamp	196, 197	llimoner	328
llampar	198	llimpiar lo forn	298
llampec	197	llindar	85, 86
llampegar	198	llinet	460
llana; velló de	292	lliscada	492
llançar	31	lliscat; ha	22
llangost	416	llissada	492
llangosta	416, 464	llissat; ha	22
llangostí	465	llitigada	420
llangosto	416	lloba	87, 89
llangusto	416	llobre; la	89
llanta	268	llocada	420
llanta de ferro	268	llodrigola	483
llàntia	268	lloma; la	207
llaor	235	lloquerada de perdiu	420
llassa	112, 142	llorda	530
llassada	112	llordes	530
llasset	112	llort	472, 530
llaurador	452	llorts	530
llaurar	229	llosc	57
llavi	11	llosco	33, 57
llàvios	11	llúbia	59
llavis	11	llum d'oli	104
llavons	512	llum de ganxo	104
llavor	235, 303	llumaner	104
llegonet	275	llumener	104
lleig	530		
llença	460		
llepona	412		
lletges	530		
lletja	530		
lletjos	530		
lleute	294		

M

m'esgarrapa	2
m'ha calcigat l'ull de poll	23
m'ha galcigat l'ull de poll	23
m'ha xafat l'ull de poll	23
mà; me toca la	232
ma mare	545
ma tia	545
maça	90
maçana; la	339
maçaner; lo	340
maçanera; la	339
maceta	90
madaquana	111
madeixa	293
madrillera	458
madrina	149
maduixa	305
magencar	493
majoral	162
mal	56
mal; un	40, 58
mala mirada	33
mala mirada; té	33
malagrany	425
malalt	56
malea; la	225
malesa; la	225
malet; un	40
malgrà; un	59
maligrany	425
malitxol; un	40, 58
mall	448
mall	386
mallada	386
malnom	160
malparlar	163
mamella; tossinet de	369
mamelló	369
mamó	369
manada; una	251
mançana	339
mançaner; lo	340
mançanera; la	340
manco	36
mandobella	89
màndria	470
manduixa	305
mànega	82, 458
maneta	90

mangrana	325	matalap	100	meua	544
mangraner	326	matalàs	100	meua diada; la	232
mangranera	326	mataquirro	200	meua mare; la	545
mània	82	mateix	529	meulada; una	397
màniga	82	mateixa	529	meular	398
mano	510	mateixos	529	meva	544
manobrer	453	matraca	175	meva mare; la	545
manoll; un	251	matraques; les	175	meva tia; la	545
manra	470	matxo	384, 385	miaular	398
mansana; la	13	matxo burrero	384, 385	miaulit	397
manteca	363	matxo eguato	384	mifa	435
mantecades	371	matxo ieguato	384	migdia	180
mantecados	371	matxo romo	385	milotxa	236
mantecats	371	matxo somerí	384, 385	miopo	33, 57
mantequilla	363	maular	398	mira contra el Govern	33
mantornar	230	maulit	397	mirada; mala	33
manxa	174	me grato	2	mirada; té mala	33
manxador	174	me rasco	2	mirada; té una	33
manyó	510	me toca la mà	232	mirada; ti una	33
mardà	355, 358, 368	meco	351	mirallut	33
mare; la meua	545	mediana	274	mirar contra el Govern	33
mare; la meva	545	megdia	180	mirles; les	169
mare; ma	545	mel de pi	342	mirleta	428
mare; mu	545	meló	313	misdia	180
mare; ta	545	meló d'aigua	313	missa; fer	167
marejador	54	meló d'Alger	313	misteri	168
marequana	111	meló de moro	313	mitadenc	239
marera; la	209	meló roig	313	mitges	73
marfanta	521	melsa	147	mitja calça; pantalons de	76
margarita; la	414	menat; un	251	mitjons	74
marge	227, 532	menobre	453	modorro	55
màrgens	532	menoll; un	251	moixeta	428
marges	532	menos	491	moixó	421
margi	532	menut; lo	153	moixonet	421
màrgins	532	menut; lo més	153	moladura	66
marí	302	menuts	121	moldre les olives	290
marieta	415	mequet	351, 362	molella	374
maripossa	410	merda de colom	388	moll	475
mariquita	415	merita; una	165	molla; la	24
marjal; la	221	més alt; lo	207	mollar	486
marmota	521	més menut; lo	153	mollinet	193
marraca; una	175	més petit; lo	153	mollisna	193, 194
marraixa	107	mesclar	494	molls	446
marraixó	107	mesclata	467	molt de pa	549
marramiau	397	mesdia	180	molt pa	549
marranxó	107	mesura	218	molta gent	547
marxucar lo raïm	286	mesuret	218	molta son; té	526
mascaró	240, 241	mesureta	218	molta son; ti	526
mascarulla; una	165	metó	364	moltfart	506
mascle	355, 358, 368	metralla	121	moltó	354
maset	273, 347	meu	544	molts	550
màsquera; una	165	meu; lo roder	560	molts de diners	548
massola; fer	380	meu oncle; lo	545	molts diners	548
matacabres	200	meu pare; lo	545	molts quartos	548

momo 65
 momos; fer 65
 mon oncle 545
 mon pare 545
 mon tio 545
 mongeta tendra 256
 monoll; un 251
 montanya 204
 monte 204
 monyo 8
 moradura 66
 morca; la 291
 mordasses 446
 morella 374
 morellana 374
 morralla 467
 morros 11
 morrut 55
 morsalat 39
 mort; vetlar un 157
 mort; vetllar un 157
 mortalla; la 158
 morulla 467
 mosatros 543
 mosset; un 151, 152
 mosso 144, 152, 270
 mosso vell 145
 mostra; una 26
 mostrador 301
 mota; la 212, 214
 mota de fesol 258
 motada 160
 mote 160
 motejat 160
 motle; lo 365
 mots 160
 moure 229, 502
 mu mare 545
 muar 390
 mudorro 55
 mugronar; un sarment, 282
 muixell; el 292
 mula 384, 385
 mula burrera 384, 385
 mula ieguata 384
 mula roma 385
 mula somerí 385
 mula somerina 384
 mullada 193
 mullar-se 195
 mullina 193
 mulo 384, 385
 mun oncle 545
 mun pare 545

mun tio 545
 mundo 79, 80
 munt de palla 277
 munt de pallús 277
 muntanya 204
 muntar 135
 muntar al repetit 179
 murada 219
 muralla 219
 murgó; un 282
 murgonat; un 282
 murralla 121, 467
 murri 55
 musclada; fer una 21
 musclades 21
 musclades; pegar 21
 musclar 21
 muscle; al 179
 muscle; arronsar lo 21
 musclejar 21
 muscles 20
 muscles; alçar els 21
 muscles; s'encollix de 21
 mussol 55, 435
 mustela 66, 431
 mústic 55

N

naltres 543
 naltros 543
 nansa 459
 nantros 543
 natres 543
 natros 543
 nen; un 150
 nervi 61
 nervis 48
 netejar bajoques 260
 ningú 546
 ninots 236
 ninots de palla 236
 nirviós; estar del 48
 nirvis 48
 nit; ja es fa de 181
 no la puc pair 31
 noer; lo 335
 noet 69
 noeta 69
 noguer; lo 335
 noguera; la 335
 noi; un 150, 151
 noi petit; lo 153
 nòria 214
 nosaltres 543
 nosatres 543
 nostre petit; lo 153
 Nostre Sinyor; tossinet de 414
 notari; lo 244
 nou 279
 nou; la 13, 336
 nou de la gola; la 13
 nou del coll; la 13
 nou del garganxó 13
 nous; les 337
 nova 279
 novell 279
 novella 279
 nover; lo 335
 novillo 351
 nuc 515
 nuc al garganxó; fer-se un 12
 nuc del garganxó; lo 13
 nuca; la 9, 13
 nucs dels dits; los 25
 nuet 69
 nueta 69
 nugo 515

núgoles; les	192				
núgols	192				
nugos dels dits	25				
nuguet del dit; lo	25				
nus	515				
nusets dels dits; los	25	obra de vila	438	p'ací	513
nusos; los	25	obrer	453	p'allà	514
núvols	192	ocell	421	p'aquí	513
nyaular	398	ofegar-se	12	pa; fer lo	295
nyaulit	397	ola	455	pa; molt	549
nyervi cavalcant	61	oliassa	291	pa; molt de	549
nyérvios	48	olives; moldre les	290	pa; tauleta de fer el	301
nyervis	48	olives; plegar	290	pa blan	296
nyiguitós; estar	6	olla	103	pa blanet	296
nyirvis	48	om	331	pa bufat	296
nyoreta	320	ombradiu	205	pa tou	296
		ombria	205	paca allà	514
		ona	455	paca aquí	513
		onada	455	padastre; lo	28
		oncle; lo meu	545	padrí	156
		oncle; mon	545	padrina	156
		oncle; mun	545	pafart	506
		onso	433	pagès	452
		orba	241	pagoric	471
		ordi	238, 239	pair; no la puc	31
		orso	433	pala	456
		orujo	291	palancana	98
		ós	433	palangana	98
		os del garganxó; l'	13	palatroc	72
		osso	433	paleta	453
		otonyo; l'	184	paletilla; la	19
		ou covat	372	palla; fer	252
		ou d'aigua	372	palla; munt de	277
		ou dur; un	541	palla de panallot	280
		ou fallat	372	pallarofa	280
		ou podrit	372	pallassos	236
		ou pollat	372	pallot	280
		ous durs; dos	541	palluc	254, 278
				pallús	254, 278
				pallús; munt de	277
				palmada al clotet; una	50
				palmito	130
				paloma	410
				palometa	410, 411, 415
				palometes	303
				pampes	283
				pàmpols	283
				panader	300
				panaderia	299
				panderola	413, 414
				panera	112, 140
				paneret; lo	365
				panerola	414
				panís	242

panissa; la	243	pastissera	300	pera del garganxó; la	13
panissola; la	243	pastisseria	299	peramany	343
panolla; la	243	pastoret; lo	345	perde	171
panollot; lo	244, 280	pastoreta	414	perdigana; una	420
pansit	60	pasturilla	415	perdiganes	420
pantaló curt	76	pataca	309	perdiganes; rahera de	420
pantalons	67, 76	pataca; pell de la	311	perdiganes; ramat de	420
pantalons de mitja calça	76	pataquera	310	perdiganes; sorrada de	420
pany; el	83	patata	309	perdiganes; vol de	420
paparro; lo	375	patatera	310	perdius; ramaet de	420
paperes; les	375	pato	377	perdius; ramat de	420
pap-roig	424	paupelles	412	perdius; ramera de	420
parallofa	278, 280	pavo	379	perdius; sorrada de	420
parallofa; llevar la	260	pavo real	379	perdius; sorradeta de	420
pardal	421, 423	pebre coent	528	perdre	171
pardal vilero	423	pebre coguent	528	pere; lo	374
pardalet	421, 423	pebre picant	528	perea; la	470
pare; lo	355	pebre piquent	528	perelló	343
pare; lo meu	545	pebrera	319, 320	perellons; los	29
pare; mon	545	pebrot	319	perellot	343
pare; mun	545	pecater	163	pereós; és	470
pare; ton	545	pedra	200, 216	perer	374
pare; tun	545	pedra de rambla; una	216	pereret	374
parèixer	489	pedre	171	peresa; la	470
parellofa	254, 280	pedregada	200	peret; lo	374
parero	359	pedrer; lo	374	pereta; la	13
paret; la	212, 227	pedret	374	perol	103
paridera; la	347	pedrís	86, 212	perola	103
paridora; la	347	pegar al vedat	12	perretes	121
parir	148	pegar al venat	12	perseguir	507
parot	422	pegar musclades	21	perúltim	560
part de dalt; la	86	pegar una bacada	64	perxa	99
partir	505	peiücs	74	perxar ametles	330
pas de bestiar	203	peix; el	24, 539	perxero	99
passada; la segona	230	peix; un	539	pesat	54, 62
passada de draga		peixos; dos	539	pessigolles; fer	27
de volants	230, 231	pèl; lo	8	pessigonyes; fer	27
passada de post de talls	229	pèl de cuc	460	pessinogues; fer	27
passador	88	pèl sobreixit; lo	16	pissinogues; fer	27
passar	230, 255	peladura	280, 311	pessunya	352
passar per l'er	255	pell	278, 322	pesteta	320
passar-se; l'arròs,	136	pell de la pataca	311	petit; lo	153
passatdemà	188	pell de la trumfa	311	petit; lo nostre	153
passejadors	140	pella	311	petit; lo més	153
passiego	57	pèls; los	8	petó; donar un	1
pastar	295	penellons; los	29	petxorull	107
pastador; lo	301, 442	penjador	99	petxuga	352
pastadora; la	301	penja-robes	99	peücs	74
pastanaga	315	penúltim	560	pibentó coent	320
pastell	87, 89	pepino	312	pic; lo	207, 406
pastera; la	301, 442	pera d'aigua	343	picaport	87, 90
pastereta	413, 414	pera d'hivern	343	picaporta	90
pastes de sagí	371	pera de cuixa de dona	343	picaportes	90
pastisser	300	pera de Roma	343	picar	3, 260, 286

picar a la porta	91	plovent; va	194	poruc	471
picassó	4	plovinejar	194	pos	571
pico	107, 207	plovissnar	194	post	271, 301, 537
picola	443	plovissnejar	194	post de talls; passada de	229
picolar	286	plovisquejar	194	posta de claror; la	181
picor	4	plovitejar	194	posta de sol; a la	181
picota	443	poal	110	postes	537
pic-roig	424	poalets	215	postos	537
pigota; la	42, 44	poals de la sènia; els	215	posts	537
pigota borda; la	44	pobal	110, 115	potecó	115
pigota vera	42	poc a poc	479	potinyo	352
pinar	225	poc a poc; a	479	pots	537
pinjar raïms	286	podall; lo	246, 249	potunya	352
pinte; lo	292	podar	281, 324	pou	214
pinúltim	560	polidor	415	pou; abandonar un	213
pinya; la	267	polilla	411	pou; la vora del	212
pinyó; lo	207	poliol	415	pou; roda del pou	214
pinyons; los	29	polit	415	pou amb rodes	214
pinzes; les	533	poll; ulls de	47	pou cego	213
piqui	406	polp	462	prebe coent	528
pirúltim	560	pols; la	116	prebe picant	528
pisar	286	pols; lo	116	prebe piquent	528
pita	52	pollagana	261	prebentó	319
pitall	424	pollegana	261	prementó	319
piti-roig	424	polli	362	preu fet	234
pitja	88	pollino	362	pribentó	319
pito	178	poma	339	prim	63, 141
pit-roig	424	pomer; lo	340	primal	351, 354
pitufall; lo	153	pomera; la	340	primala	354
piücs	74	pont	216	primavera	184
pitxell	107, 108	pop	462	primavera d'hivern	184
pitxella	108	poquet a poc; a	479	primavera de l'estiu	184
pitxer	108, 109	por; fer	471	primavera de l'hivern	184
pitxera	108	porc	366	primentó	319
pitxerull	107	porcastre	369	primentó coent	528
pitxola; la	352	porcell	366, 369	primentó coguent	528
pitxons	376	porcellet	369	primer	556
piu; lo	267, 276	porgar	255	primera rella	229
piuló	406	porico	471	primerenc	279
pixar; la boira,	193	porquera	97	primerenca	279
pixar; la broma,	193	porquet	369	prinyons; los	29
pixevi	422	porra; fer	380	processó	166
pixumet	193	port	204, 220	professó	166
plana	444	porta; cridar a la	91	prompte	478
plançó; un	282	porta; picar a la	91	provatge	282
planeta	444	porta; tocar a la	91	provessó	166
planta de fesol	258	porta; topar a la	91	prunyons; los	29
plegamans	422	porta; trucar a la	91	pual	110
plegar	482	portadora	95	pubill	155
plegar olives	290	portalada	85	pubilla	154
plom	62	portar al be	179	puc pair; no la	31
plomós	62	portell; un	217, 220	pudent	53, 54
plorar	6, 7	portó	90	pues	571
ploricar	7	portonet	90	pujante	447

pujanes; les 227
 punta; la 207
 puntegut 499
 punxa 406
 punxó 449
 punxorro 449
 pus 571

Q

quart 557
 quartos; molts 548
 quedar ensobinat 120
 queixar-se 6, 7
 quera 53, 411
 querellar-se 6
 quin botxor! 191
 quin botxorno! 191
 quin soll has fet! 128
 quina basca! 191
 quina botxornera! 191
 quina bugor! 191
 quina calda! 191
 quina calina! 191
 quina calitja! 191
 quina calorina! 191
 quina estubor! 191
 quina xafagor! 191
 quina xafegor! 191
 quina xafogor! 191
 quint 558
 quinto 558
 quinzeno 351
 quiquet acot; a 179

R

rabadà 345
 rabera 348
 rabera de perdiganes 420
 rabiar 7
 rahosa 432
 rader; el 559
 rader; el segon del 560
 rader meu; lo 560
 rael; les 321
 rails; les 321
 raïm 284
 raïm; marxucar lo 286
 raïm; xafurnar 286
 raïms; pinjar 286
 raïna 342
 raio 196
 rajoler 440
 rall 458
 rallissada 492
 rallissat; ha 22
 ram 253
 ramadà 345
 ramaet de perdius 420
 ramal; un 101
 ramàs 253, 297
 ramat 348
 ramat de perdiganes 420
 rambla; una pedra de 216
 ramera 348
 ramera de perdius 420
 rams 297
 ramuc 403
 ramuguejar 404
 ras 190
 rascador 127
 rascar 126, 237, 493
 rascar-se 5
 rascle 271
 rasco; me 2
 rasina 342
 raspall 127, 253, 297
 raspalla 253
 raspallar 126
 rasqueta 127
 rasquillat; ha 22
 rastre d'allis 314
 rata apanada 419
 rata empanada 419
 rata panada 419

ratot	419	renillar	394	rominguera	306
rebaguet	220	renom	160	rompissar	229
rebarana	212	rentar	114	rompre	229
rec	209	renyar	7	romput	17
rec; un	175	repeladura; una	28	ronada; la	455
recades	375	repeló; un	28	ronquit	399
recadetes	375	repels; els	28	ronsador	174
reclau	436	repetit; muntar al	179	ronya	411
redable	271, 297	repís	193	roquerol	426
redó	476	repisset	194	rosa; la	41, 42
redocada; una	217	res	546	rosella	304
redona	173	res; la	458	rosqueta	274
redonir	295	resina	342	rossarda; la	425
regadora; la	209	respall	253	ròssec; un	217, 271, 458
regalletes; fer	27	ret	458	rostros; els	11
regandaix	418	retrete; el	95	rotgle	173
regina	342	revés; tocar al	12	rotlle	173
regirar	113	revés al clatell	50	rovellar-se; lo blat,	240, 241
regirar el cafè	113	revoldre	113, 231, 245	rovellat lo blat; s'ha	240
reglau	436	revoldre el cafè	113	rublir	213
reguer; el	209	revoler	54	ruc	360, 362
reguer d'aigua bruta	222	revolt	54	rucardo	362
reguereta; la	209	revoltós	54	ruella	304
reguerol	209	restituir	31	ruix; un	194
reina	342	rialles	445	runar	404
rejoler	440	ribàs; el	227	ruquet	362
relinx	393	ribell	98, 115	rusca; la	244
relinxada	393	ribella	98	rutxar	357
rellinxar	394	ribot	444		
rellinxit	393	ribrell	98		
rellinxo	393	ribrella; la	115		
rella; la segona	230	ritxar	357		
rella d'empostar	231	robella	304		
rellamp	197	roc; un	216		
rellampec	196, 197	roca; una	216		
rellampegar	198	rocar	31		
rellinxament	393	roda	173		
rellinxar	394	roda de la sènia; una	214		
rellinxit	393	roda del pou; la	214		
relliscat; ha	22	rodes; pou amb	214		
rellissada	492	rodet	142		
rellissat; ha	22	rodeta	112		
rem	456	rodiola	483		
remador	456	roella	304		
remar	457	rogle	173		
remat de perdius	420	roig	477		
remenar	113	roja	477		
remenejar	245	roja; la	240		
remenejar el cafè	113	roja; té la	241		
remolta	291	rojar	31		
remoure	245	Roma; pera de	343		
remugar	7, 390	romàs	253		
renàs	88	romer	307		
renill	393	romiguera	306		

S

s'encollix de muscles	21	sarró; al	179	silla	272
s'escorrix	181	sarrompa	170	sillero	439
s'ha rovellat lo blat	240	sarsa	306	silló	272
sabanyons; los	29	sarvatxo	418	simarreta	68
sabateta; la	352	sàrxia	458	síndria	313
sacristà	162	sauló	466	sissanta	554
safa	98	sébia	461	sixanta	554
safatans	445	sec	63	sobreixir; la fel,	16
safranòria	315	secalló	133	soc	72
sagal; un	151, 345	segall	362	sofra	274
sagalet	345	segí	370	sol; a la posta de	181
sagí	370	segó	254	sol; lo	206
sagí; pastes de	371	segon	557	solà; lo	206
saginades	371	segon de l'últim	560	solada; la	128
saginat	371	segon del rader; el	560	solana; la	206
sagristà	162	segona	557	solatges	291
sala; la	469	segona passada; la	230	soldó	466
sala de la vila; la	469	segona rella; la	230	solejar-se	240
sala vila; la	469	segunda	557	solera	85
saldó	466	segundo	557	soll; la	97
salampio	41	selló	272	soll has fet!; quin	128
samarra	68	sem	60	solsida; una	217
samarreta	68	semblar	489	solter	144
samaruc	430	sembrar en barra	282	solter vell	145
sambullo	95	semental	349, 358	solteron	145
sanar	350	sèmola	132	sombrero	75
sancut	38	sénia; la	214	somera	361
sandia	313	sénia; poals de la	215	somicar	6, 7
sang cascarejada	66	sénia; roda de la	214	son; té molta	526
sàngano	407	senyor	152	son; ti molta	526
sangantaix	418	separar	505	soquet	72
sangonera	412	sépia	461	soriaca; la	264
sangtraïda	66	sèquia	209	sorollar els muscles	21
sangtraït	66	sequiol	209	sorrac	247
sangtrida	66	sequiola	209	sorrada de perdiganes	420
sangtrit	66	ser un desllengut	163	sorrada de perdiús	420
sansa; la	291	sereno	422	sorradata de perdiús	420
santmiquelada	184	serra	204, 277	sorro	55
sapet d'aigua	430	serracaps	71	sorrut	55
sapot	64	serrada	277	sort	223, 226
saragüells	76	serradits	422	sorteta	223, 226
sarampió	41	serrall	277	sortir	518
sàrcia	458	serralla	89	sozzo	55
sarges	458	serrampió	41	sostrall; el	128
sarment, mugronar; un	282	serreta	274	sostre; el	128
sarna	411	serrín	454	sucar	135
sarracaps	71	serritja	454	sucrer; el	520
sarradura	454	serrito; el	207	sucrer; lo	520
sarrampió	41	setra	108	sulsi; un	217
sarrampion	41	setro	109	surdo	35
		setsemaner	369	suriac; el	264
		seua	544	suriaca; la	264
		seva	544	suro; lo	244, 405
		sigui; lo	244	surripapes	371

T					
		terangina	417	topar	496
		tercejar	231	topar a la porta	91
		tercenc	351	torcar-se	129
		terenciana; a la	179	tornar a girar	231
		terme	532	tort	33, 34
ta mare	545	térmens	532	tos de gos	45
tabaco	240, 241	termes	532	tos escanyadora	45
tabalada	64	términs	532	tos ferina	45
tacs	287	ternero	351	tossal	204
tallanassos	422	terra erma	225	tossar	357
tallant; lo	246, 249	terres incultes	225	tosserina	45
tallantó	443	teua	544	tossina	367
tallaorelles	422	teuler	440	tossinar; lo	97
tallar	281, 324	teva	544	tossinet	369, 414
talls; passada de post de	229	ti molta son	526	tossinet de mamella	369
també	511	ti una mirada	33	tossinet del Nostre Sinyor	414
tamé	511	tia; la meva	545	tossino	366
tancar	213	tia; ma	545	tou	474, 475
tancat; lo	347	timba; una	217	tou; estar	136
tanda; la	232	timó	308	trabisme	33
tapar	213	timonet	308	tragar	495
tarana	173	tina; la	115	traginar	289
taragana	417	tindre família	148	traiga	274
taragina	417	tindre la creatura	148	tralla; la	264
taranjana	417	tindre un crio	148	tranca; la	88
taranyana	417	tindre un fill	148	trapitjar	286
tard; al	181	tindre un xiquet	148	trashalsar	289
tardet; al	181	tinella	274	trassegar	289
tardor	184	tinya	411	trastes; els	228
tartugues	117	tirants	140	traure	31, 488
tarugo	244	tirat l'ull; li hai	161	traure; ànsies de	31
tascó	276	tio; mon	545	travessa; la	85
tastarana	278	tio; mun	545	travesser	85
tauleta de fer el pa; la	301	tiràs	271	travessera	85
tavella	256	tirets	458	treballar	493
té la roja	241	tistixidor	422	tregina	417
té la vista crusada	33	tita; la	379	trena	142
té la vista girada	33	tito; lo	378	trencadura	17
té mala mirada	33	titot	378	trencar	323
té molta son	526	titota	379	trencat	17
té una mirada	33	toca la mà; me	232	trepitjador	288
teixidor	422	tocar a la porta	91	tresbalsar	289
tela d'aranya	417	tocar al revés	12	trescolar	289
telaranya	417	tocar al vedat	12	tretse	552
telet	61	tocar l'aigua	232	tretze	552
telets	43	tofo	302	trétzere	552
temoric	471	tomaca	318	treure	488
templat	52	tomata	318	tric-i-trec	175
temporal	193	tomb de vila	438	trigina	417
tenalla	106	tombar	245, 290	trillar	252
tendó	61	tombar ametles	330	trist; estar	536
tenedor	112, 137	ton pare	545	tristos; estan	536
tenidor	112	tonga; la	277	tristos; estar	536
teragina	417	tongada	277	trompa	170

trompada	64
trompessar	496
trompina	170
trompitxol	170
trompitxola	170
tronca	277
tropessar	496
tros de carrasques; un	333
trucar a la porta	91
truja	367
trumfa	309
trumfa; pell de la	311
trumfera	310
trumfo	309
trull; el	288
trullola	288
tun pare	545
turno; el	232

U

udol	403
udolar	404
ull; li hai tirat l'	161
ull de poll; calcigar l'	23, 78
ull de poll; m'ha calcigat l'	23
ull de poll; m'ha galcigat l'	23
ull de poll; m'ha xafat l'	23
ulls de poll	47
últim; l'	559
últim; segon de l'	560
últim no, l'altre; l'	560
umbria	205
un any per altre	202
un any per atre	202
un any per l'altre	202
un any per l'atre	202
una cosa	546
unflar	10
ungles; les	352
unglons; los	352
ussar	382

V

va plovent	194
vadell	351
vago	220
vaguada	220
valons	76
valtres	543
valtros	543
vano	130
varilla	88
vaso	405
vàter	95
vatres	543
vatros	543
vedat; agarrar la part del	12
vedat; pegar al	12
vedat; tocar al	12
vedell	351
vedriola	483
vegada	172
velló de llana	292
venat; pegar al	12
vencill	101
ventador	139
ventall	130, 139
ventrol	459
ventureta	170
vérbols	39
veriola	483
verra	367
verre	368
verri	368
verro	368
vesprada	181
vetlar	157
vetlar lo difunt	157
vetlar un mort	157
vetllar un mort	157
veu; la	232
viatge	172
videll	351
videllet	351
vidrecoll; al	179
vidriola	483
vila; obra de	438
vila; la sala	469
vila; la sala de la	469
vila; tomb de	438
vilero	423
villalba	444

virí	406	X / Z		xoto	355, 358
virí-virí; al	179			xufit	60
virutes	445			xulador	178
visc	429			xular	176
visera	117			xulet	178
vista crusada; té	33	xa!	509	xulit	177
vista desviada	33	xafagor!; quina	191	xunso	302
vista girada	33	xafar	78, 286, 484, 508	xurumbell	107
vista girada; té la	33	xafat	60	xuta; la	427
vito; al	179	xafegor!; quina	191		
vitxo; lo	320	xafogor!; quina	191	zángano	407
viver	211	xafurnar lo raïm	286		
vol de perdiganes; un	420	xaic!	509		
volada	117	xal; el	519		
voladors	303	xaleco	81		
volant; lo	246	xareca	133		
volantet	249	xareu	423		
volants; passada de		xarrancat	38		
draga de	230, 231	xarua giratòria	261		
volta	172, 212	xaruga	261		
vomitar	31	xarxa	458		
vora del pou; la	212	xaval; un	151		
vosaltres	543	xavalet; un	151		
vosatres	543	xaveta	276, 436		
vosatros	543	xe!	509		
vui	187	xec!	509		
vuit	551	xeic!	509		
		xeluga	261		
		xereu	423		
		xerinxina; a la	179		
		xeruga	261		
		xerri de conill	386		
		xic; un	150, 151, 152		
		xic fadrí; un	152		
		xic jove; un	152		
		xicot	152		
		xicuelo; un	150, 151		
		xillar	400		
		xillit	399		
		xinxes bordes	415		
		xiquet; comprar un	148		
		xiquet; tindre un	148		
		xiquet; un	150		
		xirinxina; a la	179		
		xiular	176		
		xiulit	177		
		xixarres	371		
		xixarrons	371		
		xolit	177		
		xollar	356		
		xop	331		
		xopar-se	195		
		xoriguer	428		
		xorrillo	107		

